

Nwa' Nyo' Monkan mo Monfem

Noone New Testament

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible is available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Matio	4
Maaku.....	37
Luka	57
Jon.....	92
Njwa' Lemme.....	116
Lum.....	147
1Kol εν.....	163
2Kol εν.....	178
Galeshia.....	188
Efesus	194
Filibi	200
Kolose.....	204
1 Tesalonika	208
2 Tesalonika	212
1 Timatio	215
2 Timatio	220
Taytus	224
Filemun	227
Ibulu	229
Jem	242
1 Bita	247
2 Bita	252
1 Jon.....	255
2 Jon.....	259
3 Jon.....	260
Jut.....	261
Mwεεm mvù Jisos to duηcεε.....	263

Matio

Fiεε fi nu ε̂ Nwa' Mat wvun e

Saaka wvù jee wvù nu ε̂ Nwa' Mat wvun e, jemyi le Jisos nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε. Saaka wvù jee wvun nu fô bonyii bocii le yî ekolε ke nshε le. Nwa' wvun dunçi le ε̂ nu Jisos Wee N'yεεyi wvu lεη wvù kee keeloocε enele fiεε fi bonci bo Nyo' le jemyi. N'yεεyi wvu Jisos tfuu ε̂ nwa' wvun e nu ε̂ bó ε̂ baance bikuu bitin. (1) No Jisos to benεε shii yî kum e no yεεyi ekumε bonyii bô bvunfon bvu fowe nu bvubole. (2) No Jisos to nyaε ntefe ε̂ boom bew bo ηgoo le bo yuufe ncow bofεε ekumε lemme di wvù to tumεε bó yî dvú le. (3) Bonçan bô Jisos to maε ekumε bvunfon bvu fowe. (4) N'yεεyi ekumε fiεε fi ε̂ nu wee ηgoo Jisos. (5) N'yεεyi ekumε no woη wvun nu ke eka bô no bvunfon bvu Nyo' le nu ke eto.

Bikuu bi mwεem e ε̂ Nwa' wvun e

1:1–2:23 Kfuu di bo Jisos Klistu le bô no bó to bokεε wvù
 3:1–12 Lemme di Jon Nlesejoo le
 3:13–4:11 No bó to leseε Jisos ε̂ joo bô no Satan to momεε wvù
 4:12–18:35 Lemme di Jisos to ghane gee Galilee
 19:1–20:34 ε̂ Jisos nε Galilee, gen Jelusalem
 21:1–27:66 Kemaa ke Jisos e ke fokemεse Jelusalem bô mbew jó le
 28:1–20 No Tata Jisos to buyεε yî kpwe le, dunçe ekolε kew ε̂ bonyii bew

Kfuu di bo Jisos Klistu le

(Luk 3:23–38)

1 †Eyan nu εdiee ε bo'icee kfuu di bo Jisos Klistu le. Jisos Klistu to nu waa Nfon Dawe wvù to nu waa Abia'am. ² ††Abia'am to nu icee Aysik, ε Aysik nu icee Yakow, ε Yakow nu icee Judas bô boom bo ice le, ³ †ε Ju-das nu icee Beles bô Sela bô bwee bó to nu Tama. ε Beles nu icee Eslon, ε Eslon nu icee Lam. ⁴ ε Lam nu icee Aminada, ε Aminada nu icee Na'shon, ε Na'shon nu icee Salmon. ⁵ ††ε Salmon nu icee Boas wvù bwee to nu La'ab. ε Boas nu icee Obεd wvù bwee to nu Lut. ε Obεd nu icee Jεese. ⁶ ††ε Jεese nu icee Nfon Dawe.

ε Nfon Dawe nu icee Saamun wvù bwee to nu kpwεε Uliaa. ⁷ ††ε Saamun nu icee Lε'ubwam, ε Lε'ubwam nu icee Abija, ε Abija nu icee Asa. ⁸ ††ε Asa nu icee Je'ushεfat, ε Je'ushεfat nu icee Jolam, ε Jolam nu icee Usaya. ⁹ †ε Usaya nu icee Jotam, ε Jotam nu icee A'as, ε A'as nu icee Esikaya, ¹⁰ ††ε Esikaya nu icee Manase, ε Manase nu icee Amos, ¹¹ ††ε Amo nu icee Josaya. ¹¹ ††ε Josaya nu icee Jekonaya bô boom bo bwee bó le. Bó to boke bó ε

ε̂ to nu kefew kε bonyii bo Babilon to kooyεε bonyii bo Israel gen dvú woη wvubo wvù Babilon e.

¹² ε̂ Jim jodvu, no bó to kooyεε bonyii bo Israel gen dvú Babilon, ε Jekonaya no nu icee Shiltia, ε Shiltia nu icee Selubabel, ¹³ ε Selubabel nu icee Abiud, ε Abiud nu icee Eliakim, ε Eliakim nu icee Aso, ¹⁴ ε Aso nu icee Sadok, ε Sadok nu icee Akim, ε Akim nu icee Eliyu, ¹⁵ ε Eliyu nu icee Eliεsa, ε Eliεsa nu icee Matan, ε Matan nu icee Yakow. ¹⁶ ††ε Yakow nu icee Yosεw wvù dwee Maalia, ε Maalia nu wvù to bokεε Jisos wvù bó teηe le Klistu.

¹⁷ Nonεn bo'icee kfuu di bo Jisos e ban ε̂ mum ε̂ no nu yuufe ncow bonεw keekεw yî Abia'am e eto ebuy yî Nfon Dawe le, bvuu nu yuufe ncow bonεw keekεw yî Nfon Dawe le eto ebuy seke bó to kooyεε bonyii bo Israel gen dvú Babilon. ε̂ keekεw seke bó to kooyεε bonyii bo Israel eto ebuy seke bó to bokεε Klistu nu ten ε̂ bo'icee kfuu dibole nu yuufe ncow bonεw.

Ekumε no boo di Jisos e to lenεε

(Luk 2:1–7)

¹⁸ ††Boo di Jisos Klistu le to len ε̂ je yin e. Bwee wvù Maalia to nu ε̂ bó ε̂ seyse wase le wvù nu ke enu kpwεε Yosεw. ε̂ bó se keeke etaashε bvujen, nu ε̂ fí to nε buy le wvù nu wase bô fue ε̂ mvunçay mvu Keyoy ke Yuule le. ¹⁹ No fí kooyεε nonεn, ε̂ Yosεw wvù dweese, no ε̂ to

†† 1:16 Luk 1:27 †† 1:18 Luk 1:35

† 1:1 Lum 1:3–4; 2Tim 2:8; Mat 20:30–31 †† 1:2 Keη 21:2–3; 25:26; 29:32–30:24 † 1:3 Keη 38:29–30; Lut 4:18–22 †† 1:5 Yosh 2:1–24; Lut 1–4 †† 1:6 2Sam 11–12 ††† 1:7 2Klo 11:31–13:23 ††† 1:8 2Klo 13:23–21:20; 26:1 † 1:9 1Klo 26:1–28:27 †† 1:10 2Klo 29:1–33:25 ††† Borjwa' bo boyvuum bomew keηke diee din le Amon. †† 1:11 2Klo 34:1–36:21

nu wee wvu teyete yaa koonke keeshoose wvú ke, mum yen le wen nu egawsen bô wvú e è nu ejim ejim. ²⁰ No wvú to bée kpwaake keege nonen, e fi kooy le nceendaa Tata to nu e ne to fô wvú le è efile le seke wvú to leete gay è wvú le, "Yosew, waa Nfon Dawe, fo wo efan keejo Maalia bwee yew wo le ke, njefo fue din di wvú nu bô dí nu e wvú keŋke è mvunŋgay mvu Keyoy ke Yuule le. ²¹ Wvú nu ke eboo wan diemsen é wo ecu diee diew le Jisos, ^{††} njefo wvú nu ke eboyse bonyii bew can bibefe bibole." ²² Mwëem mvun mvunciim to kooyi keege é fi eto ekocen no Tata to jemyee wase diuw wee we ntum e le, ²³ ^{†††} Ben eyeke eyuw, wan wvu tfu mvu nu ke eleem bô fue, eboo wan diemsen é bô etenje wvú le Emanwel." Diee din nu le, "Nyo' nu beene e bó." ²⁴ No efile kie lamée Yosew nonen, e wvú ke kamse mum ge ke no nceendaa Tata gaye è wvú. Wvú to nu e jo Maalia bwee yew we le, ²⁵ ^{†††} geenen e bô wvú fanje yaa ecee diewe no wee bô kpwee ké no cee ke. E bô wvú ke ce nonen gen buy no Maalia to ghanee eboo. E Yosew mum cu diee di wan e le Jisos.

E bogoyfee gen keebun Jisos

2 Bó to boke Jisos ntew wvú Betele'em wvu è keba ke won e kè Judea le. E è to nu kefew kedvu le e 'Elod nu Nfon wvu Judea jodvu. E fi kooy le bogoyfee bomew to nu e ne won wvumew e è keba kè diuu sane le, to Jelusalem no biwci le, ² ^{†††} Nfon Bojuu wvú bô boke we nu fée? Bese biwci nen njefo bese nu e yen jon ye le è keba kè diuu sane le, e mum e no too keebun wvú." ³ E Nfon 'Elod dioo yuw saaka wvun e wvú shiw fitele fiew, shiw noo fi bonyii bo Jelusalem e bocii. ⁴ E wvú tooy bocee ncese bo baay baay bocii bô bonyii bocii bô duŋci bonci bo Nyo' le è bonyii, e bó tase. E wvú bife è bó le laa fô bó to nu keeke eboo Mboyse wvú Nyo' to kawee, nu fée le? ⁵ E bó tfuse le, "Bó to nu keeke eboo ntew wvú Betele'em wvu è keba kè Judea le. Fifi nu no wee ntum Nyo' to sanje le, ⁶ ^{†††} Wo wvú Betele'em wvu won wvú Juda le, fo wo ekpwaakè le wo nu fintew fi caan baay won wvú Juda le ke.

È keè le wee nu ke ebuy ntew wvun e wvú nu ke esaake bonyii bem bo Israel." ⁷ E Nfon 'Elod mum tooy ten bogoyfee ba ejim ejim biwce yuw è bó ntay kefew kè jon yidvu to buyee. ⁸ No wvú yuw mum tum bó Betele'em gay le, "Ben egen ebosen egom wan wvudvu ntay. Ben dioo e gom e yen, kase to see è me, wvu le è nulo é me ten enŋen embun wvú." ⁹ E bonyii bodvu yuw no Nfon gay nonen, mum buy no gene nŋen wvubo. E bó dioo gene, e fi kooy le jon yi bó to yenee è keba kè diuu sane le ye to nu e no lene gene è bó fwe duŋci bó je. E yí ke gen nen buy fô wan wvudvu to nu, mum leem fô. ¹⁰ No bó yenee jon yidvu le nonen, e njon yuwye bó baay, e ye no jee bó. ¹¹ E bó ke gen ley yew yi wan to nu dvú le, yen wan bô

† 1:21 Mben 130:7; Mat 1:25; Luk 1:31; Lem 4:12 †† Diee di Jisos nu le, "Wvú nu ke eboyse bonyii bew can bibefe bibole." † 1:23 Yesa 7:14 †† 1:25 1:21 †† 2:2 Luk 2:4-7; Mat 27:11 ††† 2:6 May 5:2; Jon 7:42

bwee wvú Maalia le, mum gbwe è wan ejise bun wvú. No bó bun mum yene bikele bibole bvuse mwëem mvubole mvu kembunfon e, nya è wvú. E mwëem mvun to nu ketwaa ke bigew e kè yeete, bô kfuu jiin dimew, noo kfuu nfiey mvu. ^{†††12} E Nyo' ke ciise lo è bó è efile le le bó eyene fo bó ebvuu etu jim le bó eyen Nfon 'Elod e ke. E bó ke mum tu wase jim won wvubole è je mi le jee.

E Yosew jo wan e bô bó sam gen Ijiw

¹³ No bogoyfee ba nen'ye wase gen, e fi kooy le nceendaa Tata to nu e ne to fô Yosew e è efile le gay è wvú le, "Ja we ejo wan bô bwee é ben e bó efée egen won wvú Ijiw e, enù jó egen ebuy kefew kè me nu nke enŋay le ben ekase le. Me nŋayte nen njefo Nfon 'Elod nu egomte wan wvudvu keeyu." ¹⁴ E Yosew mum ja we, jo wan bô bwee entan ne gen Ijiw, ¹⁵ smum no nu jó gen buy kefew kè Nfon 'Elod to lae le. Fi to kooy nonen keege é fi eto ekocen no Nyo' to jemyee diuw wee ntum we le le, "Me nteje waa wem wvú e buy e è nu won wvú Ijiw e."

E Nfon 'Elod yuwye boom Betele'em

¹⁶ E 'Elod ke dioo yen le bogoyfee ba nu e lee wen, e fi ffuw wvú baay. E wvú mum tum bonyii le bó egen Betele'em noo biba bi mbew jó le bicii, eyuwye boom bolemse bô nu e kew bilum bifée e tu jim. Wvú to nya bilum bin bii no wvú to biwce è bogoyfee ba yuw ntay kefew kè bó to yenee jon ye le. ¹⁷ E bó gen yuwye boom ba nonen, e fi mum kocen no wee ntum Nyo' wvú Yelimia to jemyee wase le, ¹⁸ ^{†††} Bó nu e yuw etale ntew wvú Lama le, e wee fuonke kpwe, beele ffule. E è nu Lashel e wvú beele boom bew. E bó cimse wvú cimse nkuuŋ, njefo ke boom bew bée ke."

E bo Yosew ne Ijiw kase tu jim

¹⁹ E Nfon 'Elod ke dioo la, e fi kooy le nceendaa Tata to nu e buynen fô Yosew e è efile le won wvú Ijiw e, gay è wvú le, ²⁰ "Ja we ejo wan bô bwee é ben e bó ekase etu jim won wvú Israel e, njefo bó ba bô se gomte keeyu wan wvun nu e kpweken wase." ²¹ Nonen e Yosew mum ja we jo wan bô bwee e bó bó no tuu jim won wvú Israel e. ²² Geen en, e wvú ke dioo to, yuw le waa Nfon 'Elod wvú Akilius nu e die kentaw ke ice le Judea e no saake, e wvú mum fan keegen jó. E bó bvuu lew e wvú è efile le le fo wvú egen jó ke. E wvú mum bée gen wase e è nu è keba ke won e kè Galilee le, ²³ ^{†††} gen no cee ntew wvú bó teje le Nasalet e. Fi to kooy nonen keekocen no wee ntum Nyo' to jemyee wase le, ^{†††} Bó nu ke etenje wvú le Wee wvu Nasalet."

††† Jiin din è díew bala le nu, «frankincense», e nfiey wvun nu, «myrrh». § 2:15 Os 11:1 §† 2:18 Yeli 31:15-16 §†† 2:23 Luk 1:26; 2:39, 51; Jon 1:46 §† 2:23 Os 11:1

N'yeyi Jon Nleseejoo

(Mak 1:1-8; Luk 3:1-18; Jon 1:19-28)

3 È to nu kefew kekɛ le, ε Jon Nleseejoo nε buy gen ηkpwaante ê keba ke won e kè Judea le no fewci ê bonyii le, ² [†]Ben ekumen mvuntelem mvunen, njefo bvunfon bu fowe nu wase nceencee." ³ ^{††}Jon wvun nu wvù wee ntum Nyo' wvù Yesaya to jemyε ekumε wvù seke wvù to gayε le,

"Diεw wee fuunke ηkpwaante le,
'Bó eseyse je Tata,
enele é yí enù teyetey."

⁴ [†]Jon to jiise ndvù ε bó kene bô yvúw nyam mi yì bó teje le kamel, seenke kecaw cin ε bó kene bô jew nyam, ε mwεem mwew mvudien nu cúma bô ndonj.

⁵ No wvù to fewci nonen, ε bonyii mum no buyte Jelusalem bô bontεw bocii bo Judea jodvu le noo biba bi mbew Joo Joodan e bicii, gene fô wvù le. ⁶ No bó gene nonen no seje bibefε bibole, ε wvù mum leese bó ê joo ê Joo Joodan e.

⁷ [†]Geenen, ε wvù ke dioo yen ε Bofalasii bô Bosadusii bomew nteen too le wvù elese bó ê joo, ε wvù gay ê bó le, "Engokε ke yó le, è tefe yεε ben le ben elewtè shém Nyo' yì ffuuke yì wvù nu ke eduηce ê ben, ε se no too nen? ⁸ Ben egeè mwεem mvù duηci le ben nu ε kumen wase mvuntelem mvunen. ⁹ ^{††}Fo ben emum eduè ke lo ê bikuu binen le Aba'am nu icee wene ke. É me ensee ê ben le è nulo é Nyo' ebanke eta eyan é yó etu boom bo Aba'am e. ¹⁰ ^{†††}Ben ekeè le bó nu ε gεε wase teme ê binyi bi bite le. Kete kecii kè baa yumte mvuntam mvù jee, nu ε bó nu egbwō naa eley yì gεη e, eton lo.

¹¹ ^{†††}Me nleese ben ê joo njefo ben nu ε kumen wase mvuntelem mvunen. Geenen ε wee wvù too ê me ejim nu ε wvù kuuke fele me. Ε bolaba bew nu ε me mbaa ncim ηkpwenten keentuu ke. Wvù nu ke elese fiew ben ε è nu can Keyoy ke Yuule le noo ηguy e. ¹² [†]Wvù keηke fieε fiew ebo fi wvù nu efεeten egiη dvù, eyese fô wvù fεetene, ebaance egiη egeε ê ηjaw e, emum ekuu nyi-im eton ê ηguy wvù fieε se njime le."

È Jon lese Jisos ê joo

(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22)

¹³ No Jon to leese bonyii ê joo nonen, ε Jisos ke mum nε ê keba ke won e kè Galilee le gen fô Joo Joodan e le Jon elese ten wen ê joo. ¹⁴ Geenen ε Jon no tune gayte le, "È nu wo wvù be keηke keelese me ê joo, wo ε kaa ε no too fô me le nεε le?" ¹⁵ [†]ε Jisos tfuse ê wvù le, "Cine é fi enù nonen keseen. È nu é yin je le yì bee wo nu ege fieε ficii fi Nyo' gomte." Nonen ε Jon mum bee, ¹⁶ ^{††}leese Jisos ê joo. Ke no Jisos to buyte ê joo nonen, ε fi kooy le ebulε to nu ε yene, ε wvù yen Keyoy ke Nyo' le no kí shiile too nu diεwε ebembe le, to mum bεem yì ye le.

¹⁷ ^{††}ε fi kooy le diεw to nu ε jeme fowe le, "Wvun nu

† 3:2 4:17; Luk 3:3 †† 3:3 Yesa 40:3 † 3:4 2Bfn 1:8 †† 3:7 12:34; 23:33; 24:15-25, 37-39 †† 3:9 Luk 1:54-55; Jon 8:39; Lum 2:28-29; 4:12 ††† 3:10 7:19 ††† 3:11 Luk 3:16 § 3:12 Yeli 13:24; Mat 13:30 †† 3:15 5:17; 28:19 ††† 3:16 Yesa 63:19; Esek 1:1-3;

Waa wem. Wvù nu fitele fiem. Me n'yuuke njon bô wvù baay."

È dεwle no momte Jisos

(Mak 1:12, 13; Luk 4:1-13)

4 ^{††}ε Keyoy ke Yuule mum nε jo Jisos gen bô wvù ηkpwaante le dεwle emom wvù. ² [†]ε wvù gen no nu jó shee too cee, yaa diee fieε yì ediuw e mbaanye. Ejim jodvu ε jeη no yuu wvù. ³ ε wvù wvuwe wvù ké no momte bonyii mum to gay ê wvù le, "É wo fen nu Waa Nyo', é wo gay ε eta eyan tu bontuw bo bvulem e." ⁴ ^{††}ε Jisos tfuse le, "Fí nu ε bó ε saη le,

'Ke wee cee ke nje bvulem maan ke.

Wee cee ten nje diεw yicii yì buyte diuw Nyo' le."

⁵ Nonen ε dεwle mum jo wvù gen dvù ê kelaante kè yuule le, leke fô kegoy ke yew ncese le, ⁶ ^{†††}gay ê wvù le, "É wo fen nu Waa Nyo', é wo sele ekuse, njefo fi nu ε bó ε saη le,

'Nyo' nu ke egay é bonceendaa bew ecεyεy wo.'

È fi bvuu nu ε bó ε saη le,

'Bó nu ke eka wo

fo wo ekfun ekale yì te le."

⁷ ^{†††}ε Jisos tfuse ê wvù le "Bó nu ε saη ten le,

'Fo wo emomtè Tata wvù Nyo' wo ke."

⁸ ^{†††}ε dεwle bvuu jo Jisos fô, gen wase dvù yì ekole ke kum mvu le ε wvù defe ewe ntay, mum duηce bitum bi yì ekole ke nshe le bicii bô bvukuke bvù nu bí le ê wvù.

⁹ No wvù duηci nonen mum gay le, "Me nu enya mwεem mvun mvunciim ê wo, é wo fen ε gbwe ê me ejise ε wvum me." ¹⁰ ¹⁸ε Jisos gay ê wvù le, "Gene eke Sa-tan! Bó nu ε saη le,

'È wvumtè Tata wvù Nyo' wo,

lemte ke ε è nu wvù le maan."

¹¹ Nonen ε dεwle mum cinε Jisos e, gen. Ε fi kooy le bonceendaa bo Nyo' le to nu ε nε to no taale fô wvù le.

È Jisos kεw lemme diεw Galilee

(Mak 1:14, 15; Luk 4:14, 15)

¹² ¹⁹ε Jisos ke nε yuw le bó nu ε koo Jon Nleseejoo ε fen yew ncaw e, ε wvù mum nε kase tu jim keba kè Galilee le. ¹³ ²⁰ε wvù gen buy Nasalet, nε jó gen no cee ê kelaante kè Kafana'um e. Kelaante kin nu mbew Mamase yì Galilee le noo mbew biba bi bonyii bo Sεbulun bô bo Naftali le. ¹⁴ ²¹Fifin to kooy nen keekocen no wee ntum Nyo' wvù Yesaya to jemyε wase le,

¹⁵ "Keba kè Sεbulun bô kè Naftali

bì nu mbew mamase le Joo Joodan kewvu keki,

nshe yì Galilee jo bonyii bô yaa nu ke Bojuu,

¹⁶ ²²bonyii bô se shee cee ejiwε le,

nu ε yen wase n'yuu wvu baay e.

Diuu nu ε san wase

fô bonyii ban bô se shee cee gbwen ejiwε ke kpwe le."

Jon 1:51; Lem 7:56; Mwm 4:1; 19:11 §† 3:17 Yesa 42:1; Mben 2:7; Mat 12:18; 17:5 §†† 4:1 Ibu 2:18; 4:15 †† 4:2 Ksm 34:28; Mat 6:16-17 §† 4:4 Dito 8:3 §†† 4:6 Mben 91:11-12 §§† 4:7 Dito 6:16 §§§ 4:8 5:1 18 4:10 Dito 6:13; 5:9 19 4:12 14:3 20 4:13 Jon 2:12 21 4:14 Yesa 8:23-9:1 22 4:16 Luk 1:79

¹⁷ †ε κew kefew kekíe le, ε Jisos mum κew no fewci ê bonyii gayte le, “Ben ekumen mvuntelem mvunen, nje-fon bvunfon bvú fowe nu wase nceencee.”

Ε Jisos tee bonyii bonew le bó enù boom bew bo ηgoo le

(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11)

¹⁸ Ε Jisos ke ne no lene mbew Mamase yi Galilee le, yen bonyii bomew e bofεε, ε ε nu wee bô waa bwee. Bonyii ban to nu Semon wvù bó to tenje le Bitá, bô waa bwee wvù Andulu, ε bó laanke kensan ê mamase le, no ηkíen wvubo to nu byé yi kooléen. ¹⁹ Ε Jisos gay ê bó le, “Ben ebii me le é me enge é ben ekoole wase ε ε nu bonyii.” ²⁰ ††Karη mwaan ε bó mum cine binsan bibole no bii wvù le. ²¹ Ε Jisos ke dioo ne fô gence, bvuu yen bonyii bomew e bofεε ε ε nu ten wee bô waa bwee. Bonyii ban to nu Jem bô waa bwee wvù Jon bô to nu boom bo Sebεdee le, ε bó nu ê kekon e bô bo icee bó wvù Sebεdee tumci binsan. Ε wvù tee ten bó. ²² Karη mwaan ε bó mum cine kekon e bô icee bó le no bii wvù le.

Ε Jisos no γεγι bonyii bvuu fele bo bincem e

(Luk 6:17-19)

²³ †ε Jisos ke ne mum no ghane ê keba kè Galilee le kecii γεγι bonyii yéw bunle yibole bvuu fewci saaka wvù jee wvu ekume bvunfon bvú Nyo' le. Wvù to fele ten kencem kecii noo ntum tfuu yi bonyii le. ²⁴ Nonen, ε saaka wvu ekume wvù saanken gen won wvù Silia le tfuu. Ε bonyii mum no too bô bonyii bocii bô to cemkene noo bô to nu yi monlum e fô wvù le, kenεε ε nu bô bonceendaa bo dewle le njinsene bô bó, kenεε bô gbwee ken gbwe, kenεε bô nu ε kpwe keba kemwaan. Ε bó too dvú nonen ε wvù fele bó bocii. ²⁵ Naa fεε fô wvù to gene nu ε bibombom bi bonyii le bi baay no shfumte ke é wvù ejim. Bonyii ban to nen'yi ê keba ke won e kè Galilee le, ε bomew nen'yi ê Bilaante bi Yuufe le, bomew Jerusalem noo bontew bo Judea le bomew e. Ε bomew nen'yi Joo Joodan kewvu keki.

Njon wvù è nu wvu baay

(Luk 6:20-23)

5 ††ε Jisos ke dioo yen kebombom ke bonyii le nonen, mum ne ben gen shii yi kum e, ε boom bew bo ηgoo le baance to mbew ye le. ² Ε wvù mum κew no γεγι bó gayte le, ³ †††Njon wvu baay nu fô bonyii bô kee le bó fuute yi mwεem mvu ê keyoy e, njefo bvunfon bvú fowe nu bvubole. ⁴ ††Njon wvu baay nu fô bonyii bô beele le, njefo Nyo' nu ke ecimse bó. ⁵ †Njon wvu baay nu fô bonyii bô joo bikuu bibole fokuse, njefo bó nu ke eyow ekole ke nshε le.

⁶ Njon wvu baay nu fô bonyii bô jen yuu bó ε kendon yumte bó ekume nce wvu teyey e, njefo Nyo' nu ke ege é bó effuu.

⁷ †Njon wvu baay nu fô bonyii bô camte shen fô bomew e,

njefo Nyo' nu ke ecam ten shen fô bó le.

⁸ ††Njon wvu baay nu fô bonyii bô yuule é mvuntelem e,

njefo bó nu ke eyen Nyo' le.

⁹ ††Njon wvu baay nu fô bonyii bô too bô nyekeye e, njefo Nyo' nu ke etenje bó le boom bew.

¹⁰ ††Njon wvu baay nu fô bonyii bô bonyii bone bikaa é bó ejim nje bó cee nce wvu teyey, njefo bvunfon bvú fowe nu bvubole.

¹¹ †Njon wvu baay nu wene, seke bonyii nan'yi ben, bone bikaa é ben ejim, jemyi kfuu mwεem mvù befe mvunciim é ben yi ecici le nje ben nu bonyii bem. ¹² ††Fí ke dioo kooyi nonen ε ben no yuukè njon lanlanè, njefo mmawce wene wvù kuuke nu won wvu we le. Ben ekeè le é nu ke nonen no bonyii to bone bikaa ejim jo bonyii bo ntum Nyo' le bô to yawεε to fwe é ben e.

Ben nu ηkauw bô n'yuw wvu yi won wvun e

(Mak 9:50; Luk 14:34, 35)

¹³ ††ε nu ben ηkauw yi yi nshε yin e. Geenεn é ηkauw ne lo ε cife, é bó ebvuu ege neε dvú é yi se ebvuu ekase eyeke? Ke é nulo é bó ebvuu ege fíεε fi jee dvú efey le bó elan lo é bonyii efele leenci bô bikaa ke. ¹⁴ ε nu ten ben n'yuw wvu yi won wvun e. Ke kelaante kè bó bom yi kum e ké no nyiime ke. ¹⁵ †††Ke wee ké tfuuke ten ken'yeese bvuu jo ηkaa kfuke dvú ke. Wvù ké tome ε ε nu yi fíεε fi bó tomyi ken'yeese yi dvú le, ε kí mum no yeese wee tfuu wvù nu yew. ¹⁶ †††ε nu ke lenlen no n'yuw wene kenke keebaa é bonyii ejise, wvu le bó eyene lemme dinen di jee le emum enyaa mbense é icee wene wvù nu fowe.

N'γεγι ekume bonci bo Muses e

¹⁷ ††Fo ben ekpwaakè le me nto keenfiwse mwεem mvù nu é Nwa' bonci bo Muses e noo mvù nu é Bonwa' bo bonyii bo ntum Nyo' le ke. Me nto keenge é mvú ekocen lo. Ke me nto keenfiwse lo ke. ¹⁸ ††ε me ensee é ben keceey le ε gen ε buy naa no ebule bô nshε nu ke eka, nu ε ke fijise fi ηwa' le é Nwa' bonci le naa é fi cim doose neε, nu ke eyuu efey kuse se fíεε fidvu ε kocen no fi dunji ke. ¹⁹ Fí ε mum ε no nu le é è nu naa γεε wvù jine nci mvu é bonci ban e, é wvuwe nci cim doose naa neε, ε no γεγι bonyii le bó ejinè ten nonen, tu mweten nu ke enu lo wee wvu caan ente jo bvunfon bvú fowe. Geenεn é wee gεεle bonci ban, bvuu γεγι ten bonyii le bó egεelè, tu mweten nu ke enu lo wee wvu baay ente jo bvunfon bvú fowe. ²⁰ Nonen me ε no nseje é ben le, é gee dinen di teyey baa fele di bonyii bô dunji bonci

† 5:7 18:33; Jem 2:13 †† 5:8 Mben 24:3-5 †† 5:9 Ibu 12:14 ††† 5:10 1Bi 3:14 †† 5:11 10:22; Luk 6:22 †† 5:12 2Klo 36:16; Mat 23:30; Luk 6:23; Lem 7:52; Ibu 11:32-38; Jem 5:10 ††† 5:13 Mak 9:50 ††† 5:15 Mak 4:21; Luk 8:16 ††† 5:16 Efe 5:8; Fili 2:15; 1Bi 2:12 18 5:17 3:15; 7:12; 22:40; Lum 3:31 19 5:18 Jem 2:10

† 4:17 3:2; 4:23; 6:10; 10:7 †† 4:20 8:21-22 † 4:23 9:35; 4:17 †† 5:1 Luk 6:20-49 †† 5:1 4:8; 14:23; 15:29; 17:1; 28:16 ††† 5:3 Yesa 57:15; 61:1 ††† 5:4 Mben 126:5 † 5:5 Mben 37:11

bo Nyo' le noo di Bofalasii le, ben saa ke eyuu eley bvunfon buv fowe le ke.

N'yeyi ekume shém yi ton'yeyen

²¹ Ben nu e yuw wase le bó to nu e gay ê bonyii bo fwele le, 'Fo wo eyu wee ke. Ê wee yu lo wee, tu wvú kênke nsaw.' ²² Geenen me e no ngayte ê ben le wee tfuu wvú ton'yi shém bô waa bwee, nu e wvú kênke ten nsaw. Wee é nan waa bwee, é wvú no keè le wvú nu ke eleem fwe dvu bonyii bô saake bonsaw. Wee é tee waa bwee le, 'keyu' é wvú no keè le wvú nu ke eley nguy wvu baay e. ²³ Fí e mum e no nu le, é wo leeme keenya nnya yo fô ketan ke ncese le, e kume le waa bwoo kênke wo fô shem, ²⁴ é wo cine nnya yo le mbew ketan ke ncese le, gen e ben e wvú yaw mancé mwëem, e wo se kase to nya nnya yo. ²⁵ Ê wee jo wo e no gene dvú yew nsaw e, é wo mom e ben e wvú yarşen seyse tu wee bô nsan e è bæe ê je, fo wvú ke egen efese wo can wee wvú saake bonsaw e, é wvú efese wo can nci le é bó efen wo yew ncaw e. ²⁶ Ê me ensee ê wo kecéy le ke wo nu ke ebuy dvú se wo e mese e law finyinyi ficii fi bó shieele ke.

N'yeyi ekume kenjan

²⁷ Ben nu e yuw wase le bó to nu e gay le, 'Fo wo ejan kpwee wee ke.' ²⁸ Geenen me e no ngayte ê ben le, wee tfuu wvú taale kpwoon kênke shiee we, nu e wvú e jan ke wase wvú ê fitele le. ²⁹ Ê jise diuw di eceey gee e wo gee kebefé, é wo min jise didvu lan. Fí jee le wo elase keba kuw ke ye le kemwaan, efey fo bó ke elan ye yo yicii nguy wvu baay e. ³⁰ Kebo kuw ke eceey é no gee ten e wo gee kebefé, é wo sum kebo kedvu lan. Fí jee le wo elase keba kuw ke ye le kemwaan, efey fo ye yo yicii egen nguy wvu baay e.

N'yeyi ekume keekun kpwoon

(Mak 10:11, 12; Luk 16:18)

³¹ Bó to nu e gay ten le 'Ê wee kun lo kpwee, é wvú san nwa' nya é kpwoon wvudvu wvú dunji le ke wvú bæe kpwee wen ke.' ³² Geenen me no ngayte ê ben le, é wee kun lo kpwee, e è baa nu le kpwoon wvudvu nu e ge nsake, tu wvú nu e ge le wvú egen etu kpwoon nsake. Wee é jo kpwoon wvú buy é diemşen yew e gee yew dvu wvú, tu wvú nu e jo kpwee wee.

N'yeyi ekume keejeme fië ekan

³³ Ben nu e yuw wase ten no bó to gaye ê bonyii bo fwele le, 'Fo wo ejeme fië ekan se wo nu ke ege fí ke. Wo kênke keege fië fi wo nu e jeme e kan le wo nu ege fô Tata le.' ³⁴ Geenen me e no ngayte ê ben le, fo wee dioo e jeme fië kan naa lo ke. Fo wvú ekan é diee di fowe le ke, njefo fowe nu kawla Nyo'. ³⁵ Fo wvú

ekan nshe ke, njefo nshe nu kedvuushëe ke bikaa bi Nyo' le. Fo wvú ekan Jerusalem ke, njefo Jerusalem nu kelaante ke Nfon wvu baay e. ³⁶ Fo wvú cim ekan naa ekole kew ke, njefo ke wvú nulo ege é yvuw miaan etu dibvu kene eyiile ke. ³⁷ Ê wee benje fië le "Êe," é fí kocen nonen. Wvú é tun le, "Aay," é fí kocen nonen. É wvú bvuu bise lo fië fô, tu fifie ne wase fô Satan wvú wee kebefé le.

N'yeyi ekume keetfuse envuke

(Luk 6:29, 30)

³⁸ Ben nu e yuw wase ten le bó to nu e gay le, 'Ê wee bvuse jise di wee le, é bó bvuse ten diew. Wee é baa ege ke wee le, é bó baa ten kew.' ³⁹ Geenen me e no ngayte ê ben le, fo wee etëncinè fië bô wee wvú befe ke. É wee sun lo kediew kuw ke eceey, é wo banke ke êkônko e wvú mese. ⁴⁰ Wee é shomse wo le wen efi kekum kuw ke ente, é wo mese nya naa noo ke êkfunj fô. ⁴¹ Wee é kan wo le wo elen egen may mwaan, é wo len buy naa bomay bofëe ben e wvú. ⁴² Wee é no lëke fië é wo, é wo nya. Wee é no foole fië é wo, fo wo etun keenya ke.

N'yeyi ekume no wee egeè bô wee we bvuban

(Luk 6:27, 28, 32-36)

⁴³ Ben nu e yuw wase le bó to nu e gay le, 'Ê koonkè waa bwoo banè wee wo bvuban.' ⁴⁴ Geenen me e no ngayte ê ben le, ben ekoonkè bonyii bonen bo bvuban e, ebunleè fô bô bone bikaa é ben ejim e. ⁴⁵ Nonen, é ben emum enu boom bo Icee wene wvú nu fowe le. É nu wvú wvú ké no gee e diuu sane fô bonyii bô befe le noo bô jee le. Wvú ké no gee ten e jan too fô bonyii bô gee mwëem teyey, noo fô bô yaa gee ke mwëem teyey e. ⁴⁶ Ben kpwaake le é ben koonke ke e è nu bonyii bô koonke ben, é sew wvudvu enu la fô ben e? Ke naa bonyii bô fii shile gee ke ten nonen e? ²²⁴⁷ É ben fen gayte ke e è nu boom bo bwee wene le, tu fië fi ben gee fi bonyii bomew yaa gee ke nu la? Ke bonyii bô yaa kee ke Nyo' ké no gee ke lëñlëñ e? ⁴⁸ Fí e mum e no nu le ben kênke kejeè gene mëese no Icee wene wvú nu fowe jee gene mëese."

N'yeyi ekume nnya

6 ²⁴ Ben eyenè fo ben dioo gee mwëem mvù jee, no gee fwe dvu bonyii wvu le bó eyenè ke. É ben gee nonen, é icee wene wvú nu fowe saa ke emawce ben ke. ² Nonen, seke wo nyaa fië é wee wvú fuute, fo wo emum etoonke soñ diwë no bonyii bo kensaa ye le ké no gee yéw bunle le noo jé le, wvu le bonyii ebenseè bó ke. É me ensee ê ben kecéy le bó nu e kênke wase mmawce wvubo. ³ Geenen, seke wo nyaa fië é wee wvú fuute, fo wo ege é kebo kuw ke êkônko ekieë fië

† 5:21 Ksm 20:13; Lew 24:17 †† 5:22 1Jon 3:15 † 5:24 6:14-15 †† 5:25 Luk 12:58-59 †† 5:26 18:34 ††† 5:27 Ksm 20:14 ††† 5:28 Job 31:1; 2Bi 2:14 § 5:29 18:8-9; Mak 9:43-47 †† 5:31 Dito 24:1; Mat 19:7, 9; Mak 10:3-4 ††† 5:32 19:9; Mak 10:11-12; 1Kol 7:10-11 §† 5:33 23:16-22; Jem 5:12 §†† 5:33 Lew 19:12; Ktrj 30:2 †† 5:34 Yësa 66:1; Lem 7:49 §† 5:35 Mben 48:2

§§† 5:37 2Kol 1:17-19 §§† 5:38 Ksm 21:24 §§§ 5:39 Lum 12:17 18 5:40 1Kol 6:7; Ibu 10:34 19 5:43 Lew 19:18; Mat 22:39; Mak 12:31; Luk 10:27 20 5:44 Ksm 23:4-5; Lum 12:20; 1Bi 2:20-23; Luk 6:28; 23:34; Lem 7:60; Lum 12:14; 1Kol 4:12; 1Bi 3:9 21 5:45 Èfë 5:1 22 Bonyii bô fii shile nu e bonyii to yene le è nu bonyii bô befe. 23 5:48 Lew 19:2 24 6:1 23:5

fi ke εεεεy gee κε. ⁴ Nonen é nnya yo enù ê nnyile le, é Ico wvù ké no yene mwεem mvù bó gee é nnyile le ke emawce wo.

N'yεεyi ekume bunle (Luk 11:2-4)

⁵ Seke ben bunlee, fo ben egeè diεwe no bonyii bo kensaa ye le ké no gee κε. Bó ké no koonke keeleemene yéw bunle le, noo ntaσen jé le se bunlee, wvu le bonyii eyenè bó le. É me ensee é ben keεεy le bó nu ε keηke wase mmawce wvubo. ⁶ Geenεn seke wo nu keebunle, ε wo ley gen yew ente, faa kembuη se no bunlee é Ico wvù nu é nnyile le. É Ico wvù ké no yene mwεem mvù bó gee é kenyle le ke emawce wo. ⁷ Ben dioo bunlee, fo ben eshe elamtè diεwe no bonyii bò maa Nyo' ké no gee κε. Bó ké no gee nonen kpwaake le bó nu eyuw bunle yibo nje díew yì bó jemyi nteen. ⁸ †Fo ben enù ke diεwe bó le κε. Ben ekeè le Icee wene ké no kee wase fiεε fi ben shieele ε ben se ké no biite. ⁹ ††É nεε no è nulo é ben ebunleè nen:

'Icee wese wvù nu fowe,
gee é bonyii ewvumtè diee diuw,
¹⁰ †ege é bvunfon bwuw eto,
ege é fiεε fi wo shieele enù fokuse fen no fí nu fowe.
¹¹ ††Nya bese bò mwεem mvudien mvu eben.
¹² ††Lεεshε bibefe bisese,
no bese lεεshi bibefe bì bonyii bomew gee fô bese le.
¹³ †††Fo wo ecinε é bese eley mmom yì eghaw bese le κε.

Fi bese can wee kebefε le.' ††† [Bvunfon nu bwuw, ε mvunηay nu mwuw, ε bvukukε nu bwuw sekecii se ηka. Fí enù nonen.]

¹⁴ †Ben ekeè le é ben lεεshi bibefe bì bonyii bomew gee fô ben e, é Icee wene wvù nu fowe elεεshi ten binen. ¹⁵ ††Geenεn, é ben nu se ben lεεshi bibefe bì bonyii bomew gee fô ben e, é Icee wene wvù nu fowe saa elεεshi ten binen κε.

N'yεεyi ekume mbam mwεem mvudien

¹⁶ †††Seke ben bamte mwεem mvudien, fo ben etaalè nen yvulaa diεwe no bonyii bo kenduηce ye le ké no gee κε. Bó ké kumen monshim mobole sekekíε, wvu le bonyii eyenè le bowen bamte mwεem mvudien. É me ensee é ben keεεy le bó nu ε keηke wase mmawce wvubo. ¹⁷ Geenεn, seke wo bamte mwεem mvudien, ε wo yefe ekole kuw, cukε bvushiw bwuw, ¹⁸ wvu le fo eyenè bonyii le wo bamte mwεem mvudien κε, é eyene Ico wvù nu é nnyile le. É Ico wvù ké no yene mwεem mvù bonyii gee é kenyle le ke emawce wo.

† 6:8 6:32; Luk 12:30 †† 6:9 Esek 36:23 † 6:10 4:17; 7:21; 12:50; 18:14; 21:31; 26:39-42; Mak 3:35; 14:36; Luk 22:42; Jon 4:34; 6:38-40; Lem 21:14 †† 6:11 6:24-34 †† 6:12 6:15 ††† 6:13 10:16-25; 24:3-28; Jem 1:12-15; Jon 17:15; 2Tes 3:3; 2Tim 4:18 ††† Bonjwa' bomew keηke fen le, "Bvuse bese é kebefε ente." † 6:14 5:24; Luk 6:37; Efe 4:32 †† 6:15 18:35 ††† 6:16 Yesa 58:5; Mat 4:2; 9:14-15; 17:21; Mak 2:18; 9:29; Luk 2:37; 4:2; 5:33; 18:12; Lem 13:2-3; 14:23; 2Kol 6:5; 11:27

N'yεεyi ekume ntfu (Luk 12:33, 34)

¹⁹ ††Fo ben egeε ntfu wene fokuse fen fò è nulo é shéw ekan, ε è nulo ten é wvù eduwse, ε bocooη nulo engoy eley econ κε. ²⁰ ††Ben egeε ntfu wene ε è nu won wvu we le, fò è yaa nulo é shéw ekan κε, ε è yaa nulo ten é wvù eduwse κε, ε bocooη yaa nulo ten engoy eley econ κε. ²¹ Ben ekeè le fò wee geke kpaw we nu κε fò fitele fiew nu enu.

Ken'yεese ke ye wee le (Luk 11:34-36)

²² Jise di wee le nu ken'yεese ke ye ye le. Nonen, é jise diuw yuule lo, é ye yo yicii enu ε yí ε yiησen bô n'yu. ²³ Geenεn, é jise diuw jiime lo, é ye yo yicii enu ε yí ε yiησen bô kejiwε. É n'yu wee nε ε tu kejiwε, é kejiwε kedvu ebεmte wase nεε?

Nyo' taale fô bonyii bew e (Luk 16:13; 12:22-31)

²⁴ ††Ke wee nulo elemte bocce ekole le bofεε κε. É wvù lemte nonen, é wvù ebane wvumvu, koonke wvumvu, kenεε eyuuke wvumvu le ntay, joo wvumvu ekuse. Ke ben nulo elemte Nyo' le bvuu lemte bigew e κε.

²⁵ ††Nonen, me ε no ηgayte é ben le fo ben eyaηyaηε ekume nshii wene le laa ben nu ke edie la, kenεε ewu la, kenεε ekume ye yene laa ben nu ke ejise la le. Ke keyoy ke wee le fele mwεem mvudien, ε ye wee fele ten ndvú le? ²⁶ ††Ben etaa eyen no mvunyiim mvù bile we nu. Ke mvú ké no jewyi, kenεε gbweci ηgu baanci gεεle é bigone le κε. Geenεn, Icee wene wvù nu fowe nyayyi ke mvú. Ke ben fele mvunyiim e? ²⁷ É nu yεε é ben entelεη wvù yaηyaηε, wvù nulo ebise κε naa kefew caan yí nshii we le? ²⁸ Ben yaηyaηε ekume ndvú nje la? Ben ke etaa eyen no fow kuu ηkpwaante nu. Ke fow ké no lemte kenεε shile ndvú κε. ²⁹ ††Geenεn, é me ensee é ben le ke naa Nfon Saamun bô bvukukε bvucii bvù wvù to keηke to ké suute ye no nu ε wvù ε buy fô fow mvu le κε. ³⁰ †††É Nyo' suute εgay yo ηkpwaante nen, εgay yò kuu eben, buy ntfuu ε bó ε fwεε wase fotaη, tu κε è nulo é wvù esufe ben efey lo nonen e? O oo bonyii bo mbee wvù doose le! ³¹ Nonen, fo ben eyaηyaηε duu le laa ben nu ke edie la, ewu la, kenεε ejise la ye le le. ³² ††Mwεem mvun mvunciim nu mvù bonyii bò yaa kee κε Nyo' ké no leese bvufee yí dvú le. Ben nu finen ε Icee wene wvù nu fowe kee le ben shieele mwεem mvun mvunciim. ³³ ††Ben eyaw elese bvufee bvunen ε è nu yí bvunfon bvú Nyo' le noo yí fiεε fi leη fi wvù gomte le, é wvù emum enyaa ten mwεem mvun mvunciim é ben. ³⁴ ††Fí ε mum ε no nu le, fo ben eyaηyaηε ekume ntfuu κε. Bó nu ebuy eyaηyaηε yí fiεε fi ntfuu le, ε è nu ntfuu. Nηgew wvu yí diuu le ekocεn κε yí diuu didvu die le."

†† 6:19 Jem 5:2-3 ††† 6:20 19:21; Mak 10:21; Luk 12:33 †† 6:24 6:11 †† 6:25 Fili 4:6; 1Bi 5:7 ††† 6:26 10:29-31; Luk 12:6-7 ††† 6:29 1Bfn 10 ††† 6:30 14:31 18 6:32 6:8 19 6:33 1Bfn 3:11-14; Mben 37:4-5 20 6:34 Ksm 16:4, 19-20

Fo wee elomtè gee di wee mvu le ke

(Luk 6:37-38, 41-42)

7 [†]Fo ben elomtè gee di bonyii bomew e ke, nonen é Nyo' saa ke elom ten dinen ke. ² ^{††}Ben ekeè le je yi ben lomte gee di wee mvu le jó, nu ke yi Nyo' nu ke elom ten dinen jó. Fiee fi wee feeke fiee jó se nyaa é wee, nu ke fi fi Nyo' nu ke efew jó se nya é mweten. ³ É nu nje la wvù wo ké no taale e é nu sheshe yi nu é waa bwoo jise, geenen yaa yene kekew kè nu é diuw jise le ke? ⁴ É nulo é wo eghan nne se no gayte é waa bwoo le, 'Ke leem é me embvuse sheshe é wo jise,' geenen e kekew nu é diuw jise le? ⁵ Wo nu wee kendurje ye! Yawé ebvuse kekew kè nu é diuw jise le se looce eyen sheshe yi nu é jise di waa bwoo le, emum ebvuse.

⁶ Fo ben ejo fiee fi Nyo' le enya é bwé ke. É ben ge nonen, é yí ebanke ye elumye lo ben. Fo ben ejo ten ejise e ban eyene enya é bonkunyam ke. É ben ge nonen, é bó efoy ke lo bô bikaa.

Ben ebiitè, gomtè, kumci

(Luk 11:9-13)

⁷ [†]Ben ebiitè, é Nyo' ke enya é ben. Ben egomtè, é Nyo' ke ege é ben eyen. Ben ekumci kembur, é Nyo' ke eyene é ben. ⁸ Ben ekeè le wee tfuu wvù biite, nu ke ekenke, e wee tfuu wvù gomte, nu ke eyen, e wvù kumci kembur nu e bó nu ke eyene é wvù.

⁹ É nu yee é ben entelej wvù waa we bife bvulem, é wvù enya e é nu te é wvù? ¹⁰ Kenne wvù bife bye, é wvù enya e é nu yo é wvù? ¹¹ ^{††}É ben fen bò é nu bonyii bò befe kee keenya mwem mvù jee é boom bonen, tu ke Icee wene wvù nu fowe nulo enya mwem mvù jee é bonyii bò biite é wvù efey naa lo nonen e? ¹² ^{†††}Fi e mum e no nu le, naa la fi ben shieele le bonyii egeè fô ben e, enù fi fi ben egeè ten fô bó le, njefo fifin nu naa fiee ficii fi Nwa' bonci bo Muses e noo Bonwa' bo bonyii bo ntum Nyo' le yeyi.

Diuw ketaaj wvu fiasaa noo wvu gbwuuu

(Luk 13:24)

¹³ Ben eley é ketaaj e e é nu fô diuw wvu fiasaa le, njefo diuw wvù nu gbwuuu nu wvu cekey keeley fô, e wvuwe nu wvù gene fô bó nu ke elese lo bonyii, e bonyii leyte fô wvuwe le nteen. ¹⁴ ^{†††}Ben ekeè le diuw ketaaj wvu fiasaa, bô je yi temyi nu yi gene fô nshii wvù mey lo le. E bonyii bò yene yí le nu caan.

No è nulo é wee ekiee bonyii bo ntum Nyo' le bo mbiay e

(Luk 6:43, 44)

¹⁵ ^{†††}Ben eyenè ekume bonyii bò mbiayte le bó nu bonyii bo ntum Nyo' le. Bó too fô ben e yen'yi ye le le é nu njée, geenen e ente nu bokuula bò nulo eyese lo

† 7:1 Jem 4:11-12; 1Kol 4:5 †† 7:2 Mak 4:24; Lum 2:1; 14:10-12 ‡ 7:7 Yeli 29:12-14; Mat 18:19; 21:22; Mak 11:24; Jon 14:13-14; 15:7; 16:24; Jem 1:5; 1Jon 5:14-15 †† 7:11 Jem 1:17 †† 7:12 5:17; Lum 13:8-10; Gal 5:14 ††† 7:14 Lem 14:22 ††† 7:15 Dito 13:1-3; Mat 24:11, 24; Lem 20:29; 2Kol 11:13-15; 2Bi 2:1; 1Jon 4:1

njée. ¹⁶ [§]Ben nu ke ekiee bó e é nu yi gee dibole ke lejlel no bó ké kiee kete yi mvuntam mvù yumte yi dvú le. É nulo é bó ekoy yon yi bisafe le, kenne ekoy fimbi yi ewante le? ¹⁷ ^{§††}Fi nu le kete kè jee kecii ké no yumte mvuntam mvù jee, e kete kè befe yumte mvuntam mvù befe. ¹⁸ Ke kete kè jee nulo eyum mvuntam mvù befe ke. E ke é nulo ten é kete kè befe eyum mvuntam mvù jee ke. ¹⁹ ^{§††}Kete kecii kè yaa yumte mvuntam mvù jee nu e bó ké gbwo ton lo. ²⁰ Nonen, ben nu ke ekiee bonyii bo mbiay e bodvu e é nu yi gee dibole.

(Luk 13:25-27)

²¹ ^{§†}Ke é nu wee tfuu wvù teje me le, 'Tata, Tata', wvù nu ke eley bvunfon bu fowe le ke. É nu ke eley ke wee wvù gee fiee fi Icem wvù nu fowe shieele. ²² É nu ke enu ebvubwe bu nsaw wvu fokemese le, é bonyii nteen ebiite é me le, 'Tata, Tata, bese se teete ke bon-tum bo Nyo' le yi mvungay mvu diee diuw e, bvuse bonceendaa bo dewle le yi bonyii le yi mvungay mvu diee diuw e, bvuu gee binghaw bi mwem e yi mvungay mvu diee diuw e?' ²³ ^{§†}E me emum engay lo é bó le, 'Ke me nke nu e nkiee wa lo ben ke. Ben ene lo é me ejise bonyii bò buwyi mwem.'

Wee kembom wvù kenke bvufee bô wvù nu keyuj

(Luk 6:47-49)

²⁴ ^{§††}Nonen, wee tfuu wvù yuuke njeme wem wvun, gee no wvù gayte nu diewe wee bvufee wvù to bomee yew ye yi kemaan e. ²⁵ E jan ke gbwe, e jóo yijsen buy, e fwefwe fey ci yew yidvu, geenen e yí fanje yaa ekesé ke, njefo wvù to nu e lese kenffuy kedvu yi kemaan e. ²⁶ Geenén, e wee wvù yuuke njeme wem wvun yaa gee no wvù gayte, nu ke diewe keyuj ke wee le wvù to bomee ye yew e é nu yi monshem e. ²⁷ E jan ke gbwe, e jóo yijsen buy, e fwefwe fey ci yew yidvu, e yí kesé, shii fokuse yicii nen wuuu."

Mvungay mvu n'yeyi le mvù Jisos kenke

²⁸ ^{§§†}E Jisos ke jeme mwem mvun mvunciim mese, e kebombom ke bonyii le kedvu no kenke lo nghaw yi n'yeyi we le, ²⁹ njefo wvù to yeyi diewe wee wvù kenke mvungay mvu n'yeyi le. Ke wvù to yeyi diewe no bonyii bobole bò dujci bonci bo Nyo' le to ké no yeyi ke.

E Jisos fe wee ntun wvu baay

(Mak 1:40-45; Luk 5:12-16)

8 E Jisos ke ne yi kum e bow, e kebombom ke bonyii le ke baay shfum bi wvù le. ² E fi kooy le wee mvu wvù to cemte bô ntun wvu baay, to nu e ne to tum en-vuw fwe dvu Jisos gay é wvù le, "Tata, wo nulo efe me é

§ 7:16 12:33 † 7:16 Jem 3:12 †† Fen jemyi é diwe yi ejeeje le le, "É nulo é bó ekoy mvuntam mvu gleb e yi bisafe le, kenne koy mvuntam mvu fig e yi kete ke biay e?" † 7:17 Gal 5:19-23 †† 7:19 3:10; Luk 3:9; Jon 15:2, 6 † 7:21 6:10; 7:24-27; 21:28-31; Lum 2:13; Jem 1:22-25; 2:14-26 † 7:23 25:12; 2Tim 2:19 †† 7:24 7:21 †† 7:28 Mak 1:22; Luk 4:32 †† 7:28 11:1; 13:53; 19:1; 26:1; Luk 7:1

me en'yuule, é wo fɛn kooŋke lo." ³ E Jisos mum neke kebo kum wvú le gay le, "Me ŋkooŋke lo, bonen le eyu-ule." Kaŋ mwaan, e ntun wvu baay wvudvu mum ka yí ye le, e wvú no yuule. ⁴ †E Jisos ciise lo é wvú le, "È yenè, fo wo esee é wee ke. Geenen, gene duŋce ekole kuw é cee ncese, emum enya nnya yí Muses to gaye le wee keŋke keenya keeduŋce é bonyii le wen nu e bonen wase yí ntun wvun e e no yuule."

E Jisos fe waa lemme ekole ke bonyii bo nci le (Luk 7:1-10)

⁵ E Jisos ke ne gen ley kelaante kè Kafana'um e, e ekole ke bonyii bo nci le kemew to yen wvú le no kule can é wvú gayte le, ⁶ "Tata, waa wem lemme jiime yew ŋgeyte lo, e wvú e kpwe wase keba kemwaan." ⁷ E Jisos gay é wvú le, "Me nu ento enfé wvú." ⁸ Geenen, e ekole ke bonyii bo nci le kedvu tfuse é Jisos le, "Tata, ke me wvun nu e me e ŋkocen wee wvú wo eto é wvú yew ke. Jeme ke e è nu diew é waa wem lemme emum ebonen. ⁹ È keè le me nu é mvuŋgay mvu wee mvu le ekuse, e bonyii bo nci le nu ten é me ekuse. É me ŋké engay é mvu le, 'È genè,' é wvú no gene lo, ŋké engay é mvu le, 'To,' é wvú no too lo. É me ŋké engay ten é nfwa wem le, 'Gee nen,' é wvú no gee lo." ¹⁰ E Jisos dioo yuw fié fi wvú jeme, e diuw yum lo wvú. E wvú jeme é bonyii bò to bii wvú le le, "È me ensee é ben keceey le, me ŋke mbaa n'yeŋ wase wee le ke naa Isael e wvú e lese kfuu fin fitele yí yem e nen ke. ¹¹ ††É me ensee é ben le bonyii nteen nu ke ene biba bicii e kew jò diuu sane e gen e buy jò dí seeyi, eto eshii ediekene bô bo Abila'am noo Aysik noo Yakow woŋ Nyo' wvu we le, ¹² †geenen, e boom bô woŋ wvudvu nu wvubo nu e bó e laŋ é ejiwe le ekfuŋ fô bonyii nu ke ebeele ŋgeci bigew." ¹³ ††No Jisos jeme nonen mum gay é ekole ke bonyii bo nci le kie le, "È genè le, fí ege ye fô wo le no wo nu e lese fitele yí yem e." E waa lemme ekole ke bonyii bo nci le wvudvu mum bonen lo ke sekedvu.

E Jisos fe bonyii bo bincem e nteen (Mak 1:29-34; Luk 4:38-41)

¹⁴ ††E Jisos ke ne gen ley yew dvu Bitá, yen e mwese Bitá jiime cemte bô ken'ya'. ¹⁵ E Jisos kum kebo kew e, e ken'ya' kedvu mum cine wvú le, e wvú mum ja we taa fié e Jisos die.

¹⁶ E è ke no nu ekiéguu, e bonyii no too bô bonyii nteen bô bonceendaa bo dawle le to njinsene bô bó. E Jisos no bvuse biyoy bidvu e è nu ke bô diew maan. E wvú bvuu no fele ten bonyii bocii bô to cemkene.

¹⁷ †††Fifin to kooy keege é fí ekocen no wee ntum Nyo' wvú Yesaya to jemye wase le, "Wvú nu e jo wase bon-tun bosese, e tuu bincem bisese."

Bongew bo wee wvú bii Jisos e (Luk 9:57-62)

¹⁸ E Jisos ke dioo yen e kebombom ke bonyii le ke baay e tase wase mbew ye le, e wvú gay é boom bew bo ŋgoo le le, "Beene elente mamase egen kewvu keki." ¹⁹ E wee mvu wvú to duŋci bonci bo Nyo' le mum bence gay é Jisos le, "Wee n'yeeyi, me nu embii wo le naa fée fô wo gene." ²⁰ ††E Jisos tfuse é wvú le, "Nyám yi ŋkpwaante keŋke bibuw bibole, e mvunyiim mvú bile we keŋke yéw yibo, geenen ke wee wvú diee nu Waawee keŋke naa lo fô wvú ejike ekole kew ke." ²¹ †E wee we ŋgoo mvu gay é wvú le, "Tata, yawe ecine é me enŋgen endwey icem nse no mbii." ²² Geenen e Jisos tfuse é wvú le, "È bii me le, ecine é bonyii bò nu le bó nu e kpweken wase edweyte bonyii bobole bô kpwekene."

E Jisos wam nffum (Mak 4:35-41; Luk 8:22-25)

²³ E Jisos ke gen ley é kekoŋ e, e boom bew bo ŋgoo le bi ten wvú le jó. ²⁴ E fí kooy le nffum mvu wvu baay to nu e ne sese kew é mamase yidvu le no bvuyte joo e yí bene, gomte keeyiŋsen é kekoŋ e. E è to nu e Jisos leete lo fiew. ²⁵ E boom bew bo ŋgoo le gen no kamsee wvú gayte le, "Tata, ficé, beene nu ekpweken." ²⁶ †E wvú kamse gay é bó le, "O oo bonyii bo mbee wvú doose le. Ben fane la?" No wvú gay nonen mum ja we wam nffum wvudvu noo joo yi baay, e mvú lu, e mond-vuum cife nen ndvumm. ²⁷ E diuw yum bonyii bodvu nen kaww. E bó ghay le, "Kfuu wvu wvun wee nu wvu nne wvú naa nffum noo joo yuuke wvú le?"

E Jisos bvuse bonceendaa bo dawle le yí bonyii bofe le (Mak 5:1-20; Luk 8:26-39)

²⁸ E Jisos ke lente buy kewvu keki é keba ke bonyii bo Gadala le. ^{††} E bô bonyii bofele tase e bonceendaa bo dawle le nu yí bó le. Bonyii bodvu to buy é ditfum di bó dweyte bonyii jó le, e bó to ké no cewkene baay, e wee yaa nulo efey lo je jó ke. ²⁹ †E fí kooy le bó to nu e kew no wamte foweewe biite le, "Waa Nyo', wo fii la é bese? Wo to fɛn keenya ŋgew é bese se kefew e kpwen e?" ³⁰ È to nu e ŋgoo boŋkunyam bomew diekene kelenj kedvu le e bó duule lo. ³¹ E bonceendaa bo dawle le bodvu mum leke Jisos le, "Kee wo, é wo bvuse lo bese, é wo ciinse bese yí boŋkunyam boba le." ³² E Jisos mum gay é bó le, "Ben egen lo." E bó mum buy, gen ley yí boŋkunyam bodvu le. E fí kooy le ŋgoo boŋkunyam yidvu yicii to nu e sen bow é ŋkoŋ e, shii é mamase yidvu le kpweken jó. ³³ E bonyii bò to ceyte boŋkunyam bodvu fée lo, gen elaante, see fié ficii naa noo fi kooye bô bonyii bô bonceendaa bo dawle le to nu yí bó le. ³⁴ E fí kooy le kelaante kedvu kecii to nu e buy lo

† 8:4 Lew 14:2-32; Mat 12:16; Mak 7:36; Luk 17:14 †† 8:11
Yesa 25:6 † 8:12 13:42, 50; 22:13; 24:51; 25:30 †† 8:13 9:22; 9:29;
15:28 †† 8:14 1Kol 9:5 ††† 8:17 Yesa 53:4

††† 8:20 2Kol 8:9 § 8:21 4:20, 22; 9:9; 19:21; Mak 1:18, 20;
2:14; 10:21; Luk 5:11, 28; 18:22; Jon 1:43; 21:19, 22 §† 8:26 Mben
89:9; Mat 14:30-32 ††† Bonwa' bo boyvuum bomew teŋe le,
"Gadalen, bomew le Gelgesen." †† 8:29 Mak 3:11; 1Kol 15:24

keeto yen Jisos e. No bó toe yen wvú le, lèkè le wvú ene gbwen bowene.

Ɛ Jisos fɛ wee ɛ wvú ɛ kpwe wase keba kemwaan
(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

9 Ɛ Jisos ley ê kekorj e, kase lente gen ê kelaante kew e. ²†Ɛ fí kooy le bonyii bomew to nu ɛ to bô wee mvu fô wvú le ɛ wvú ɛ kpwe wase keba kemwaan, ɛ bó ɛ tuu ê fikɛɛy e. Ɛ Jisos yen no bonyii bodvu nu ɛ lese fitele yí ye le, ɛ wvú gay ê wee wvú to kpwee keba kemwaan wɛ le, “Nsaa yem, jicɛ fitele le. Me nu ɛ nɛɛshe wase bibefe biuw.” ³ Ɛ fí kooy le bonyii bomew bô to duŋci bonci bo Nyo' le to nu ɛ kew no wvukene ebonebon gayte le, “Wee wvun joo bvudvu bu Nyo' le.” ⁴ Ɛ Jisos kicɛ fiɛ fí bó kpawaci, bife ê bó le, “Ben kɛŋke ŋkpawacɛ wvú befe ê mvuntelem mvunen e nen nje la? ⁵ Fiɛ fí nu cekey keegay nu fí la? Keegay ê wee wvun le me nu ɛ nɛɛshe wase bibefe biew, nuu le wvú eja we elene le? ⁶ ††Geenen, me nu enge é ben ekicɛ le wee wvú diee nu Waawee kɛŋke mvuŋgay fokuse fɛn keelɛshe bibefe.” No wvú gay nonen mum gay ê wee wvú to kpwee keba kemwaan wɛ le, “Ja we, ejo fikɛɛy fiuw egene fô yew e.” ⁷ Ɛ wvú mum ja we no gene fô yew e. ⁸ Ɛ kebombom ke bonyii le yen fiɛ fí kooyɛ le, ɛ nfan koo bó, ɛ bó no tumte moŋkum mo Nyo' wvú nu ɛ nya kfuu mvumvun mvuŋgay ê wee wvu wum.

Ɛ Jisos tee Matio
(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)

9 †Ɛ Jisos ke nɛ fô dioo lɛne gene yen wee mvu le ɛ bó teje le Matio, ɛ è nu wee wvú to fii shile, ɛ wvú ɛ shii fô bvudvu bwew bu lemme le. Ɛ Jisos gay ê wvú le, “È bii me le.” Ɛ wvú mum nɛ we no bii wvú le. ¹⁰ ††Ɛ Jisos ke gen shii dioo diekene yew dvu Matio, ɛ fí kooy le bonyii bomew nteen bô to fii shile, noo bonyii bô befe bomew ten to nu ɛ to shii no diekene bô bo Jisos noo boom bew bo ŋgoo le. ¹¹ Ɛ Bofalasii dioo yen no bô bó diekene nonen mum bife ê boom bew bo ŋgoo le le, “È nu nje la wvú wee wene n'yɛɛyi diekene bô bonyii bô fii shile noo bonyii bô befe bomew?” ¹² Ɛ Jisos yuw no bó bife, gay ê bó le, “Kɛ bonyii bô tɛmyi ké no gomte wee ɛfuwɛ kɛ. È ké no gomte bô cɛmkene. ¹³ ††Ben egen ekpawacɛ, eyen laa kenya ke fiɛ fí bó saŋ fin ɛ Nyo' jemyi le, ‘Me nshieele le bonyii ecamtè ɛ è nu shen fô bonyii le, kɛ me nshieele le bó egeè boncese fô me le kɛ’, nu le la le? Ben ekeè le kɛ me nto keentee bonyii bô nu teyete kɛ. Me nto keentee ɛ è nu bô befe.”

Ɛ bonyii bife ekumɛ keebamte mwɛm mvudien
(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39)

¹⁴ †††Ɛ boom bo ŋgoo le bo Jon Nɛsɛɛjoo le ke nɛ to bife ê Jisos le, “È nu nje la wvú bee Bofalasii ké no bamte mwɛm mvudien, ɛ boom buw bo ŋgoo le yaa bamte kɛ?” ¹⁵ †††Ɛ Jisos tfuse ê bó le, “Ben kpwaake le è

† 9:2 Luk 7:48; Mben 103:3; Jon 9:2 †† 9:6 Jon 5:36 † 9:9 8:21-22 †† 9:10 11:19; Mak 2:15; Luk 5:29; 7:34; 15:1-2; 19:7 †† 9:13 Os 6:6; Mat 12:7; Luk 19:10 ††† 9:14 6:16-17; 11:18-19; Luk 7:33-34 ††† 9:15 22:2; 25:10; Jon 2:1-12; 3:29; Mwm 19:7

nulo é bó ebe bonyii bô bvujen, é bó egen enu yii yii ɛ cee bvujen nu bô bó? Geenen, diuu too lo dî bó nu ke efi cee bvujen wvudvu ê bó, é bó emum ekew ebamte mwɛm mvudien. ¹⁶ Kɛ wee nulo ejo njaw ndvu yi fiɛ, etumcɛ ndvu yi yvum dvú kɛ. È wvú ge lo nonen, é njaw ndvu yidvu emɛse esaa ndvu yi yvum yidvu, é kebuw kè nu fô emɛse ekuw efey lo no kí be shee nu. ¹⁷ Ɛ kɛ wee nulo ten ejo mbvuum mo monfɛm egɛɛ ê gham mbvuum wvú bó kene bô jew nyam e, ¹⁸ ɛ wvú ɛ yvumɛn wase kɛ. È wvú ge lo nonen, é mbvuum mo monfɛm modvu ke ekoo, é gham wvudvu ebvuyɛ etawse lo, é mbvuum modvu emum egen kuse. Fi lɛŋ nu le bó kɛŋke keegɛɛ mbvuum mo monfɛm ɛ è nu ê gham wvu fwɛ le. Nonen, é mbvuum bô gham emum enù.”

Ɛ kpwoon mvu kum Jisos e bonen, ɛ Jisos yemmke waa wee wvu baay
(Mak 5:21-43; Luk 8:40-56)

¹⁸ Kɛ no Jisos to bɛɛ jemyi ê bó nonen, ɛ fí kooy le wee wvu baay mvu to nu ɛ to ley tum envuw ê wvú ejise lèkè le, “Waa wɛm wvú kpwoon nu ɛ kpwe kɛ keseen nen, geenen, to ekum wvú le bô kebo kuw é wvú ekase etu dvú.” ¹⁹ Ɛ Jisos mum nɛ we ɛ bô wvú no gene, ɛ boom bew bo ŋgoo le bii ten wvú le.

²⁰ ††Ɛ fí kooy le kpwoon mvu wvú to nu ɛ cɛm wase bô kencɛm ke bokɛnɛ le bilum yuufe ncow bifɛɛ to nu ɛ to è Jisos ejim kum ŋgem ndvu ye le. ²¹ Wvú to kum nonen, ɛ wvú to jeme wase fô fitele fiew e le, “È me encim enkum kɛ naa ɛ è nu ndvu ye le, tu me ɛ mbonen wase.” ²² †††No wvú kumɛɛ nonen, ɛ Jisos banke ye yen wvú le, gay ê wvú le, “Bwɛɛm, fo wo efanè kɛ. Fitele fiuw fí wo lese yí yem e nu ɛ ge wase wo ɛ bonen.” Kɛ sekedvu, ɛ kpwoon wvudvu mum bonen lo.

²³ Ɛ Jisos ke gen fɛse fô yew e fo wee wvu baay wɛ, yen bonyii bô to ké no toonke bondon bo kpwe le noo kebombom ke bonyii le. Ɛ fô ffule lo bô kpwe. ²⁴ ††Ɛ Jisos gay ê bó le, “Ben etawse, wan wvudvu baa kpwe kɛ, wvú leete lo.” Ɛ bonyii bodvu no kielele lo wvú. ²⁵ †††Ɛ bó ke dioo bvuse bonyii bodvu ekfuŋ, ɛ wvú mum ley gen yew, jicɛ wan wvudvu yí kebo le, ɛ wvú mum ja we. ²⁶ Ɛ saaka wvu ekumɛ fiɛ fidvu ghan gen é keba ke wonj e kedvu le kecii.

Ɛ Jisos yene ejise binfefe bifɛɛ

²⁷ ††Ɛ Jisos ke nɛ fô yew e fɛ, dioo lɛne gene, ɛ binfefe bimew bifɛɛ, ɛ è nu bolemɛ no kuŋene bii wvú le wamte fowɛwɛ gayte le, “Waa Nfon Dawe, camɛ shen fô bese le.” ²⁸ Ɛ Jisos ke gen ley yew, ɛ binfefe bidvu bi wvú le, ɛ wvú bife é bó le, “Ben nu ɛ bee le è nulo é me enge fiɛ fí ben beele fin e?” Ɛ bó bee le, “Ɛɛ Tata.” ²⁹ †††Ɛ Jisos mum kum ejise ebole gay le, “Bii fitele fí ben

§ Bojuu to ké kene gham mbvuum ɛ è nu bô jew nyam. † 9:20 Lew 15:25-27; Mat 14:36; Mak 5:27; 6:56; Luk 6:19; 8:44 †† 9:22 8:13; Mak 5:34; 10:52; Luk 7:50; 8:48; 17:19; 18:42; Lem 3:16 †† 9:24 Jon 11:11-13 ††† 9:25 Mak 5:41 †† 9:27 20:29-34 †† 9:29 8:13

lese yî yem e, fí ege le ye nonen fô ben e." ³⁰ †E ejise ebo mum yene. E Jisos looce lew lo é bó gay le, "Ben eyenè fo ben emom ege é wee ekiee ke." ³¹ ††Geenen, e bó kaa gen no sanse lo saaka ekume lemme di Jisos e é keba ke woŋ e kedvu le kecii.

E Jisos fe kencife

³² †No bonyii bodvu to nen'yee wase egene, e fí kooy le bonyii to nu e ne to bô kencife kemew fô Jisos e e nceendaa dæwle nu yî ye le. ³³ E Jisos dioo bvuse nceendaa dæwle wvudvu yî wee wvudvu le e wvú mum kaw no jemyi. E kebombom ke bonyii le yen nonen no ghayte gayte le, "Ke bó ke nu e yuu wase eyen fiee le diewe fin e woŋ wvú Islael e ke." ³⁴ ††Geenen, e Bofalasi gay fibole le, "Wvú bvuse bonceendaa bo dæwle le ban nen e è nu bô mvungay mvu nfon bonceendaa bo dæwle le bodvu."

Ngbwele duule baay, e bonyii bo ngbwele le nu caan

³⁵ ††E Jisos ke ne no ghane é bilaante le bicii noo é bontew e yeyi bonyii yéw bunle yibole, bvuu fewci ten saaka wvú jee ekume bvunfon bvú Nyo' le. Wvú to ghane nonen fele ten kencem kecii noo ntun tfuu. ³⁶ ††É wvú ké eyen kebombom ke bonyii le, é shen koo wvú bô bó njefo bó to nu yî monlum e, se wee wvú efi bó, diewe njée yî nu se wee ncy e. ³⁷ E wvú ke mum ne gay é boom bew bo ngoo le le, "Ngbwele duule baay, geenen e bonyii bo ngbwele le nu caan. ³⁸ Nonen, ben ebunleè le Tata wvú Cee wee eciinse bonyii bo ngbwele le wene dvu wvú."

E Jisos tum boom bew bo ngoo le bo yuufe ncow bofæe

(Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)

10 E Jisos ke ne tee boom bew bo ngoo le bo yuufe ncow bofæe e bó to. E wvú nya mvungay é bó mvú bó ebvuse biyoy bi yiile yî bonyii le bvuu fele kencem kecii noo ntun tfuu dvú. ² ††Eyan nu ediee e boom bo ntum e bo Jisos e bo yuufe ncow bofæe le bodvu: Wvu fwe nu Semon wvú bó to bvuu teŋe le Bitata, bô Andulu wvú waa bwee. E bomew nu Jem wvú waa Sebædee bô waa bwee wvú Jon noo ³ Filew bô Batolomu, Toma bô Mat wvú to fii shile, Jem wvú waa Alfiyus, Tadio bô ⁴ Semon wvú to nu ngoo Boselot e ⁵ bô Judas Iskaliot wvú to gesee Jisos.

(Mak 6:7-13; Luk 9:1-6)

⁵ ††E Jisos tum bonyii bo yuufe ncow bofæe ban, gay é bó le, "Ben dioo gene, fo ben egen bvudvu le se è nu bvú wee juu le ke. Fo ben egen bilaante bi è nu bi bonyii bo Samalia le ke. ⁶ †Ben egen e è nu fô boom bo Islael e bô nu e laken wase diewe njée le. ⁷ ††Ben dioo gene no fewci é bó gayte le, 'Bvunfon bvú fowe nu

wase nceencee.' ⁸ Ben efelè ten bonyii bô cemkene, geè e bonyii bô kpwekene tuu dvú, felè bonyii bô keŋke ntun wvu baay, bvuu sè bonceendaa bo dæwle le yî bonyii le. Me nu e nya mvungay é ben ecici. Ben egen le efii ten bonyii dvú ecici. ⁹ Ben dioo gene, fo wee ejo bigew suu yî kecaw e ke, kenæ è nu bi bó kene bô ketwaa ke bigew e kè yæle, kenæ è nu kè baa, kenæ kè bó kene bô kfuu ketwaa kè næ. ¹⁰ ††Fo wee ejo ekæle. Fo wee ejo bikum bifæe kenæ bolaba bomew, kenæ kembang ke. Ben ekeè le é wee lemte lemme, tu è nu fô wvú keŋke keediekene. ¹¹ Ben dioo e gen e ley é ke-laante le, kenæ ntew e, gom yen wee wvú nu e kocen e, e ben e bó no cee gen buy kefew kè ben ke enene jó le. ¹² Ben ke dioo e gen, e dioo leyte yew dvu wee, gay yew e. ¹³ ††É yew yidvu nu e yí e kocen, é kembonen kenan eto yew dvudvu. É yew yidvu baa nu e yí e kocen, é kembonen kenan ekase etu é ben. ¹⁴ ††É wee faŋ keefi-isen ben kenæ keeyuw fiee fi ben jemyi le, é ben dioo buyte yew dvudvu kenæ kelaante kedvu le kuce kebvu ke yî bikaa binen e. ¹⁵ ††É me ensee é ben keceey le è nu ke edioo enu diuu di nsaw wvu fokemese le, é mwæm ebonen yî kelaante kè Sodom bô kè Gomola le efey kelaante kekæ.

Bongew bo boom bo ntum e bo Jisos e

(Mak 13:9-13; Luk 21:12-17)

¹⁶ ††Ben eyeke yuw, me ntumte ben e ben nu egen enu diewe njée le ente jo bokuula. Nonen ben dioo ghane no feefenè diewe yó le, enú ten nyækeey diewe bibembæ le. ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ Ben dioo ghane no yenè ekume bonyii. Ben ekeè le bó nu ke enya ben can bonyii bô saake bonsaw e. Bó nu ke etamte ben yéw bunle yibole. ¹⁸ ²⁰ Bó nu ke egufe ben egen dvú fwe dvu bonyii bô saake biba bi woŋ e, noo fwe dvu bonfon nje me, wvu le ben emum ejeme é bó noo é bonyii bô yaa nu ke Bojuu ekume me. ¹⁹ ²¹ Bó ke dioo e nya ben é bó nonen, fo ekole ekfumtè ben le laa ben nu ke egen ejeme naa la é je yî næ le le, njefo Nyo' nu ke enya fiee fi ben ejeme kefew kedvu le. ²⁰ Ben ekeè le ke è bæe ke ejemyi ben ke. È nu ke ejemyi Keyoy ke Icee wene le diuw wene le. ²¹ ²² Wee nu ke ene ejo waa bwee enya é bó eyu, é cee wan ejo waa we enya é bó eyu. Boom nu ke ene ebone bikaa é bo'icee bobole ejim, gee e bó yuwyi bó. ²² ²³ Bonyii nu ke ebane ben nje diee diem. Geen en wee wvú nu ke ekuu shém egen ebuy fokemese nu wvú nu ke eboy. ²³ ²⁴ Seke bonyii e bon bikaa é ben ejim é kelaante kemew e, e ben fæe gen é kemew e. É me ensee é ben keceey le, ke ben nu ke elen bilaante bi Islael e bicii se wee wvú diee nu Waawee e to ke.

²⁴ ²⁵ Ke waa ŋwa' ké no fele wee wvú yeyi wvú ke, e ke waa lemme ké no fele ten cee ekole we ke. ²⁵ ²⁶ Fí nu lŋŋ le waa ŋwa' nulo enu diewe wee wvú yeyi wvú le, e

† 9:30 12:16; Mak 7:36 †† 9:31 Mak 7:36 † 9:32 12:22-24
 †† 9:34 10:25; 12:24, 27; Mak 3:22; Luk 11:15, 19 †† 9:35 4:23
 ††† 9:36 Kŋŋ 27:17; Esek 34:5; Saka 10:2; Mat 14:14; 15:32; Mak 8:2
 ††† 10:2 Jon 1:40-44; Lem 1:13 § Boselot to nu Bojuu bô to
 tomte woŋ, diuu keebvuse yî ŋgew e can bonyii bo Lum e. †† 10:5
 Luk 10:4-12 ††† 10:5 Luk 10:33 †† 10:6 Yeli 50:6; Mat 15:24; Lem
 13:46 ††† 10:7 4:17

† 10:10 1Kol 9:14; 1Tim 5:18 †† 10:13 Luk 2:14 ††† 10:14
 Lem 13:51 ††† 10:15 Keŋ 18:20; 19:1-29; Mat 11:24 ††† 10:16
 Luk 10:3 18 10:17 24:9-14; Mak 13:9-13; Luk 21:12-19; Jon 16:1-4
 19 10:17 Lem 5:40; 2Kol 11:24 20 10:18 Lem 24-26 21 10:19
 Luk 12:11-12 22 10:21 May 7:6; Mat 10:35; Luk 12:52-53 23
 10:22 5:11; Jon 15:18 24 10:23 16:28; Lem 8:1 25 10:24 Luk 6:40;
 Jon 13:16; 15:20 26 10:25 9:34

waa lemme nu ten diwε cee ekolε we le. É bó tenje cee yew le wvú nu Belsebu, é bó saa ke etee boom bo yew e bô diee di bemte fele lo didie?

(Luk 12:2-7)

26 †Nonen fo ben efanè wee ke. Ben ekeè le ke fiεε nu dvú fi bó banji fi nu ke enu se fí ε buy εmwa ke. E ke fiεε nu dvú ten fi bó nyile fi nu ke enu se bó ε kieε ke.
27 Fiεε fi me nserje é ben entan, ε ben no jemyi é bonyii εmvunsheerj. E fi me ntfumtfume lo é ben, ε ben jan ε è nu fô ekolε ke yew e. 28 ††Fo ben efanè bonyii bô nulo eyu ke ε è nu nyam ye maanj se è nulo é bó eyu ten keyoy ke. Ben efanè ε è nu Nyo' wvú nulo elase keyoy ke wee le bô ye ye nguy wvu baay e. 29 Ke bó geese mvunsha mvunfεem ke yí finyinyi le maanj? Geenεn, ke fimwaanj ké gbwe fokuse se Icee wene nu ε bee ke.
30 †Finen nu ε Nyo' kee naa yvúw yicii yi nu é ben εfa.
31 Nonen fo ben efanè ke. Ben fele lo mvunsha fó nteen.

(Luk 12:8-9)

32 †É wee beje é bonyii fwe le wen kee me, tu wee wvú diee nu Waawee nu ke ebee ten mweten fwe dvu Ice wvú nu fowe. 33 ††Geenεn naa yeε wvú ma lo me fwe dvu bonyii, nu ε me nu nke ema lo ten wvú fwe dvu Icem wvú nu fowe.

Jisos to bô kenjawsen

(Luk 12:51-53; 14:26-27)

34 ††Fo ben ekpwaakè le me nto ε è nu bô nyεkeey yí nshε le fen ke. Ke è nu fifie fi me nto dvú ke. Me nto ε è nu bô jem. 35 †† Ben ekeè le me nto keenje é wan wvú diemsen ediuu bô ice, ε wan wvú kpwoon diuu bô bwee, ε kpweε wan diuu bô bwee dweese. 36 Bonyii bo bvuban e bo wee le nu ke enu ke bonyii bo é wvú yew.
37 †É wee koonjke ice kenεε bwee fele me, tu wvú baa ekpwenten keenu wee wem ke. Wee é no koonjke ten waa we wvú diemsen kenεε wvú kpwoon fele me, tu wvú baa ekpwenten ten keenu wee wem ke. 38 ††É wee baa etuu kew kentam ebii me le, tu wvú baa ekpwenten keenu wee wem ke. 39 É wee bawci nshii we, é wvú ke elase ke nshii wvudvu. Geenεn é wee lase nshii we nje me, é wvú ke ekerjke nshii wvú mey lo.

(Mak 9:41)

40 †É wee fiisene ben, tu wvú fiisene ε è nu me. Wee é fiisen me, tu wvú fiisene ε è nu wee wvú tum me. 41 É wee fiisene wee ntum Nyo' njefo wvú kee le è tum Nyo' wvú, tu wvú nu ke ekerjke mmawce wvú Nyo' mawci bonyii bew bo ntum e dvú. É wee fiisene wee wvu teyey njefo wvú kee le mweten nu wee wvu teyey, tu wvú nu ke ekerjke mmawce wvú Nyo' mawci bonyii bo teyey dvú. 42 É me ensee é ben kecey le, é wee nya ke naa fiko fi joo yi leε le é wee mwaanj ngoo bonyii bo caan caan ban e njefo wvú kee le è nu wee wem ngoo, tu ke mweten nu ke efufe mmawce we ke."

É Jon Nleseejoo tum boom bew bo ngoo le fô Jisos e

(Luk 7:18-35)

11 ††É Jisos ke mese tefe boom bew bo ngoo le bo yuufe ncow bofεε mum ne fó no ghane é bi-laante bi jó le yeεyi bonyii bvuu fewci saaka wvú jee.
2 †É to nu kefew kedvu le, ε Jon Nleseejoo nu yew ncaw e. E wvú ke ne yuw ekume mwεem mvú Klistu to gee, mum tum boom bew bo ngoo le le bó egen, 3 ††ebife é wvú le laa, è nu wvú wvú to nu keeke eto, nuu bó eceytè wee mvu le. 4 E bó gen bife, ε Jisos tfuse é bó le, "Ben ekase egen esee é Jon mwεem mvú ben nu ε yuw bô mvú ben yen e. 5 ††Binfele yene wase mwεem e, ε bontere le ne teyey, ε bonyii bô cemkene bô ntun wvu baay bonene, ε bincife yuuke mwεem, ε bonyii bô kpweken kaase tuu dvú, ε bó bvuu fewci ten saaka wvú jee wvú wvu Nyo' é bonyii bo kefufe le. 6 Njorj wvu baay nu wvu wee wvú baa manene me ke."

7 E boom bo Jon e bo ngoo le ba ke ne, ε Jisos mum kew no jemyi é kebombom ke bonyii le ekume Jon biite le, "Ben se shee buyte gene njkpwaante keegen yen ε è nu la le? Gayi di fwefwe fele shiike? 8 No è baa nu nonen, ben ε se ε no buyte gene jó nje la? Ben se gene keeyen wee le ε wvú ε sufe ye bô ndvú yi bonene? Ben eyeke eyuw, bonyii bô suute ye bô ndvú yi bonene ké no nu ε è nu é bontow e. 9 No è baa nu nonen, ben ε se ε no buyte gene jó nje la? Keegen yen wee ntum Nyo' le nuu? 'Eε, é me ensee é ben le è nu wee ε wvú fele wee ntum Nyo'. 10 ††É nu wvú wvú bó to sanεε ekume wvú ε Nyo' gayte le,
'Yeke eyuw, me nu nke enciense wee wem ntum é wvú esa fwe dvu wo,
eseyse je yo é wo se no too.'

11 É me ensee é ben kecey le, ente jo bonyii bô bokene nu ε boo wase, nu ε bó baa boo wase wee wvú kuuke fele Jon Nleseejoo ke. Geenεn, ε wee wvú nu naa wee wvu caan ente jo bvunfon bvuu fowe nu ε wvú kuuke fele wvú. 12 E kew yí kefew kè Jon Nleseejoo to kewεε lemme diw e ε to ε buy keseen e, nu ε bonyii taanjke bvunfon bvuu fowe, †† ε bonyii bo mvungay e lole bô mvungay. 13 E fí nu nonen njefo bonyii bo ntum Nyo' le bocii noo bonci bo Muses e to jemyi ekume bvunfon bvuu fowe ke ghan to buy kefew ke Jon Nleseejoo le. 14 18É ben nu ε yen le ben nulo ebee, é ben bee le Jon wvun nu εlayja wvú to nu keeke eto. 15 19Wee wvú kenjke bitem ε wvú yuw."

16 E Jisos ne ghay ye le, "È nulo é me enfewsen εngoke ke keseen kin ε è nu bô la? Bó nu ke lo diwε boom bo caan caan e bô shiiyen mondvuum mo way e, ε bomew tenje bomew biite le, 17 'Bese toorjke ndorj se ben bine lo le? Nyaa njkiee kpwe se ben beje lo le?'
18 20Me njemyi nonen njefo Jon to nu ε to fanje yaa diekene kenεε wukene ke, ε ben no jemyi le wvú kenjke

† 10:26 Mak 4:22; Luk 8:17 †† 10:28 Ibu 10:31 † 10:30 Luk 21:18 †† 10:32 Mwm 3:5 †† 10:33 Mak 8:38; Luk 9:26; 2Tim 2:12 ††† 10:34 Luk 2:14 ††† 10:35 May 7:6 § 10:35 10:21; 24:10; Mak 13:12; Luk 21:16 †† 10:37 Dito 13:6-10; 33:9; Mat 19:29; Mak 10:29; Luk 18:29 ††† 10:38 16:24-25; Mak 8:34-35; Luk 9:23-24; Jon 12:25-26 †† 10:40 18:5; Mak 9:37; Luk 9:48; Jon 13:20; Gal 4:14

§†† 11:1 7:28 †† 11:2 14:3 †† 11:3 Jon 1:15, 27; 3:31; 11:27 ††† 11:5 Yesa 35:5-6; 26:19; 61:1; Luk 4:18 ††† 11:10 Mala 3:1; Ksm 23:20; Mak 1:2; Luk 1:76 ††† Kenεε le, "... nu ε bvunfon bvuu fowe too bô mvungay," 18 11:14 1Bfn 17:1; Mala 3:23; Mat 17:12-13; Mak 9:13 19 11:15 13:9, 43; Mak 4:9, 23; 7:16; Luk 8:8; 14:35 20 11:18 9:14; Mak 2:18; Luk 5:33

nceedaa dɛwle yî ye le. ¹⁹ †Wee wvù diee nu Waawee ε dioo to, diekene bvuu wukene, ben le bó etaa eyen, wvú ghane wuwte mwεem mvudien wuwte mbvuum, bvuu nu nsaa bonyii bò fii shile noo bonyii bò befe bomew. Ben ekeè le bvufee ké no duŋci ye ε è nu yî fiεε fi bvú lemte le.”

Ε Jisos no shaanƙe gee di bilaante bimew e (Luk 10:13-15)

²⁰ Ε Jisos mum nε kew no shaanƙe gee di bilaante bimew bi wvú to yameε ge biŋghaw bi mwεem e bí le, njefo wvú to nu ε ge nonen, ε bonyii bo jó fanε yaa cim kumen nce wvubo ke. ²¹ ††Ε wvú no shaanƙe nonen, jemyi le, “Nɔgεw wvu baay nu wene ben bonyii bo Kolasen, ε nɔgεw wvu baay nu ten wene ben bonyii bo Besayda. Ben ekeè le, é me nto ndioo nge biŋghaw bi mwεem e bi me nto ngeε jo ben ε è nu Taya bô Sidon, tu bó to nu ε jise wase bimbamkpwe, kfum taan ye le nceke keeduŋce le bó nu ε kumen wase mvuntelem mvubole. ²² ††É me ensee é ben le, è nu ke edioo enu diuu di nsaw wvu fokemese le, é mwεem ebonene fô bonyii bo Taya noo bo Sidon e fele ben. ²³ †Noo ben bonyii bo Kafana'um, ben kpwaake le bó nu ke ebense ben é ben eben we? 'Aay! Bó nu ke eshike lo ben é ben eshii egen woŋ boŋkfu le. Ben ekeè le, é me nto ndioo nge biŋghaw bi mwεem e bi me nto ngeε jo ben ε è nu Sodom, tu kelaante kedvu be bεε dvú ε to ε buy eben e. ²⁴ ††Geenen, é me ensee é ben le, è nu ke edioo enu diuu di nsaw wvu fokemese le, é mwεem ebonene fô bonyii bo Sodom e fele ben.”

Kemmbuŋ ke Jisos e yaatene lo (Luk 10:21-22)

²⁵ ††Kε kefew kedvu le, ε Jisos nε gay le, “Me nyaa keyoone é wo Icεm Nfon εbulε bô nshε le wo nu ε nyilε mwεem mvun é bogoyfee noo boŋkiεεfiεε, ε duŋce ε è nu é mvunley mvu boom e. ²⁶ ††É nu no fí nu Icεm, njefo è nu no wo to shieele le fí enú.

²⁷ ††Icεm nu ε nya wase mwεem mvunciim é me. Ke wee nu dvú wvú kee Waa Nyo' efey Ice ke. Ε ke wee nu dvú wvú kee Ice efey Waa we noo bonyii bò Wan nu ε caw keeduŋce Ice é bó ke.

²⁸ ††Ben bocii bò nu ekuse jo bvujite ε bvú ghaake ben, ben eto fô me le, é me enge é ben elεεten. ²⁹ †Ben ejo ε è nu kemmbuŋ kem eshfumε, ebii n'yεεyi wem e, njefo me nu fiem wee wvu nyεkeey, nƙεnƙe fitele fi lεεtene, é ben ke ekεnƙe nlεεten fô mvuntelem mvunen e. ³⁰ †Kε kemmbuŋ kem ghaake nshfumε le ke, ε ke bvujite bwem jite ke.”

Ε Jisos nele saaka wvu ekume diuu di mbam e (Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)

12 ††É è no nu ke kefew kedvu le, ε Jisos bô boom bew bo nɔgo le no lene fele weε eginj wvumew e, ε è nu diuu di mbam e. É to nu ε jen yuu boom bew bo

† 11:19 9:10; 11:2 †† 11:21 15:21; Yesa 23:1-16; Amo 1:9-10; Lem 12:20 † 11:23 Yesa 14:13, 15 †† 11:24 10:15; Luk 10:12 †† 11:25 Yesa 29:14; 1Kol 1:18-29 ††† 11:27 28:18; Jon 1:18; 3:35;

nɔgo le, ε bó mum nε kew no sumyi bicεε diee. ² †††É Bofalasii yen, gay é Jisos le, “Taa eyen, boom buw bo nɔgo le gee fiεε fi nci baa bee le wee ege diuu di mbam e ke.” ³ ††É wvú bife é bó le, “Ben ke baa taŋ wase é Nɔwa' Nyo' le no jen to yuu Nfon Dawe bô nɔgo ye, ε wvú ge le? ⁴ Wvú to nu ε ley yew Nyo' le, die blεed wvú bó to gee ncese dvú fô Nyo' le, ε è to nu nci fo wvú kenεε bonyii bò to nu bô wvú edie. É to nulo edie ke bocee ncese. ⁵ ††Nuu le ben ke baa taŋ wase ten é bonci bo Muses e no è ké dioo nu diuu di mbam e, ε bocee ncese nɔgoy nci mbam ge lemme dibole yew ncese le, geenεn ε nsaw saa nu ke? ⁶ †É me ensee é ben le fiεε nu dvú fen keseen fi kuuke fele yew ncese. ⁷ ††Bó nu ε saŋ é Nɔwa' Nyo' le ε Nyo' jemyi le, ‘Me nshieele le bonyii ecamtè ε è nu shen fô bonyii le, ke me nshieele le bó egeè boncese fô me le ke.’ É ben fen be kee fiεε fi bvudvuu bvudvu bvun gayte, ben saa esaake bonyii se bó kεnƙe jay ke. ⁸ Fí nu le wee wvú diee nu Waawee nu Cee Ekole wvu mbam.”

Ε Jisos fe wee diuu di mbam e ε kebo ε kpwe (Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)

⁹ ††É Jisos ke nε fô, gen ley yew bunle yibole. ¹⁰ Ε fí kooy le wee mvu to nu dvú ε kebo kew kemew ε kpwe wase. Ε bonyii bomew nε bife é Jisos le, “Nci nu ε bee le è nelo é bó efe wee diuu di mbam e?” Ε bó to biite nonen gomte ε è nu fiεε fi bó etey yî ye le. ¹¹ †††É Jisos tfuse é bó le, “É nu yεε é ben ente wvú kεnƙe njee, yí ε gbwe é fweŋ diuu di mbam e, é wvú enu se wvú ε jicε ε gufe ε bvuse? ¹² Kε wee wvu wum fele naa lo njee baay e? Nonen tu nci nu ε bee le wee ege lemme di jee diuu di mbam e.” ¹³ Ε wvú mum gay é wee wvú kebo to nu ε kpwe we le, “Nεke kebo kuw.” Ε wee wvudvu nεke. Ε kí mum bonen no nu ke diεwe kemew kicε le. ¹⁴ †††Geenen ε Bofalasii buy gen mum jo nsey no bó nu ege se yu Jisos.

Jisos nu wee lemme wvu Nyo' wvú wvú nu ε caw

¹⁵ Ε Jisos kicε ekume nsey wvú bó joe, mum nenε fô. Ε bonyii nteen bi wvú le. Ε wvú fe bó bocii bò to kεnƙe bincem, ¹⁶ †††ciise é bó le fo bó ege é bonyii ekicε wen ke. ¹⁷ ††Fí to nu nonen keege é fí ekocen no wee ntum Nyo' wvú Yesaya to jemyε le,

¹⁸ ††Ben etaa eyen, wvun nu waa wem lemme wvú me nu ε ncaw.

Me nƙooŋke wvú, ε fitele fiem yuuke njon bô wvú.

Me nu nƙe enya Keyoy kem é wvú,

é wvú efewci é bitum ekume je yi teyey yî me nsumtene bonsaw jó.

¹⁹ Kε wvú nu ke ewaale bô bonyii, kenεε kumte diuw ke.

Ε ke wee nu ke eyuw diεw ye bifiaŋ bi jé le ke.

10:15; 13:3; 17:2 ††† 11:28 Yesa 28:12 † 11:29 Yeli 6:16 †† 12:1 Dito 23:24-25 ††† 12:2 Ksm 20:8-10 †† 12:3 1Sam 21:1-6; Lew 24:5-9 ††† 12:5 Ktn 28:9-10 †† 12:7 9:13 †† 12:9 Mak 2:27-28 ††† 12:11 Luk 13:15-16; 14:5 ††† 12:14 Jon 5:16, 18 ††† 12:16 8:4; 9:30; Mak 7:36 18 12:17 Yesa 42:1-4 19 12:18 3:17

²⁰ Kε wvú nu ke emese engoy gayi di ngeyte wase ke. E ke wvú nu ke ejimse ken'yeese kè bænci jiwejiwe ke. Wvú nu ke ege nonen egen ebuy no je yi teytoy yi wvú sumtene bonsaw jó nu ke eso. ²¹ E bitum bicii nu ke etaale fwe ε bí ε gεε bvufee yí ye le."

Mvungay mvu Jisos e nen'yi fεε?

(Mak 3:20-30; Luk 11:14-23)

²² †E bonyii bomew ke ne to bô wee mvu ε wvú ε fefe, nu kencife, ε nceendaa dεwle nu yí ye le. E Jisos fε wvú ε wvú no jemyi bvuu yene mwεem e. ²³ ††E diuw yum bonyii bô to nu fó bocii, ε bó no biite le, "É nulo é wee wvun enu waa Nfon Dawe?" ²⁴ †Geenen ε Bofalasii dioo yuw no bó biite nonen gay le, "Wee wvun bvuuuse bonceendaa bo dεwle le nen ε è nu ke bô mvungay mvu Belsebu wvú nfon bonceendaa bo dεwle le." ²⁵ E Jisos kίεε fiεε fi bó kpawaci mum gay é bó le, "É ketum ne ε gawsen ε no diuu ekinekin, tu kí nu ke ene etu binffuy. Kelaante kenεε yew ε ne ε gawsen ε no diuu eyineyin, yi saa ke eleem ke. ²⁶ Nonen, é Satan bvuuuse Satan mvu yí wee le, tu wvú nu ε gawsen wase ye ye. É fí nu nonen, bvunfon bwew saa ke eleem ke. ²⁷ É è nu le me mbvuuuse bonceendaa bo dεwle le nen ε è nu bô mvungay mvu Belsebu le, tu bonen boom bvuuuse bô mvu yεε le? Fiεε fi boom bonen bodvu gee nu eduηce le ben nu ε gbwe wase nsaw. ²⁸ ††Geenen é me mbvuuuse bonceendaa bodvu ε è nu bô mvungay mvu Keyoy ke Nyo' le, tu bvunfon bvú Nyo' le nu ε to wase fô ben e. ²⁹ ††Ben kpwaake le è nulo é wee eley yew dvu ntememvungay, ekuu mwεem mwew ebuy dvú, se wvú ε yaw ε koo ntememvungay wvudvu ε kay e? Seke wvú ε kay nonen se kuu mwεem mwew keceey buy dvú. ³⁰ ††E wee baa nu é keba kem e, tu wvú bane me. Wee é no nu se wvú fici me keebaanci lo, tu wvú tawse lo. ³¹ †††Nonen, é me nsee é ben le Nyo' nulo elεeshε mwεem mvù befe noo díew yi befe yicii yi bonyii jemyi. Geenen é wee jeme díew yi befe ekumε Keyoy ke Yuule, tu ke è nu naa lo é Nyo' elεeshε ke. ³² É wee jeme díew yi befe ekumε wee wvú diee nu Waawee, tu Nyo' nulo elεeshε. Geenen é wee jeme díew yi befe ε è nu ekumε Keyoy ke Yuule, tu ke è nu naa lo é Nyo' ke eyuu elεeshε é è cim nu kefew kin e kenεε kefew kè too le ke.

Bó ke kίεε kete yi mvuntam mwew e

(Luk 6:43-45)

³³ §É wee kenke kete kè jee, é wvú ekenke mvuntam mvù jee mvù yumte yí dvú le. Wee é no kenke kete kè befe, é wvú ekenke ten mvuntam mvù befe mvù yumte yí dvú le. Bó kè kίεε kete ε è nu yí mvuntam mvù yumte yí dvú le. ³⁴ ††Eηgokε ke yó le kin. Ben nulo ege neε se no jemyi njeme wvú jee ε ben nu bonyii bô befe? Ben ekeè le fiεε fi nu ε yηnsen é fitele fi wee le nu fí fi kè no buyte diuw we le. ³⁵ Wee dioo nu wee wvú kenke ntfu mwεem mvù jee yí ye le, ε wvú no bvuuuse mwεem mvù

† 12:22 9:32-34 †† 12:23 20:30-31 † 12:24 10:25 †† 12:28 Luk 17:21 †† 12:29 Yesa 49:24 ††† 12:30 Mak 9:40; Luk 9:50 ††† 12:31 12:24 § 12:33 7:16-18 †† 12:34 3:7

jee. É dioo nu wvú kenke ε è nu ntfu mwεem mvù befe, ε wvú no bvuuuse mwεem mvù befe.

³⁶ ††É me ensee é ben le è nu ke edioo enu diuu di nsaw wvu fokemese le, é wee ekenke keetanε diuw yí díew yi ncewncew yi wvú ke nu ε jeme wase le. ³⁷ Ben ekeè le bó nu ke edioo esaake wee, é enu díew yi buyte diuw we le yi nu ke ege é wvú eyuu, ε è nu ke ten díew yi buyte diuw we le yi nu ke ege é wvú eley ηgew e."

E bonyii bomew no gomte le Jisos eduηce kenghaw ke fiεε le

(Mak 8:11-12; Luk 11:29-32)

³⁸ ††E bonyii bomew bô to duηci bonci bo Nyo' le noo Bofalasii mum ne gay é Jisos le, "Wee n'yεeyi, bese gomte le wo ege fiεε fi duηci mvungay mwuw é bese eyen." ³⁹ E Jisos tfuse é bó le, "Eηgokε kè befe kè nu ε cine wase Nyo' le ε tu díewε kpwoon nsake le, gomte keeyen fiεε fi duηci mvungay mwem e! Ke è nulo é me enduηce fiεε é ηgokε kin efey fi wee ntum Nyo' wvú Jona le ke. ⁴⁰ ††No Jona to ceε é shem jo bye yi baay edi-uw eta, nu ke leηleη no wee wvú diee nu Waawee nu ke enu ente jo nshe ediuw eta. ⁴¹ ††E nu ke edioo nu di-uu di nsaw wvu fokemese le, é bonyii bo Ninivε eleem bô ηgokε ke keseen kin ege é bó elese kí ηgew e, nje-fo bó, bonyii bo Ninivε to nu ε yuw fiεε fi Jona to fewci, kumen nce wvubo. Geenen ben eyeke eyuw, wee nu fen bô fiεε ε fi kuuke fele fi Jona le. ⁴² ††Yaa wvú to saake ketum kè Sheba nu ke eleem ten diuu di nsaw wvu fokemese le bô ηgokε ke keseen kin ege é bó elese kí ηgew e, njefo wvú to nu ε ne ketum kew e é kendvuse ke won e keeto eyuw bvufee bvú Nfon Saa-mun e. Geenen ben eyeke eyuw, wee mvu nu fen bô fiεε ε fí kuuke fele fi Saamun e.

(Luk 11:24-26)

⁴³ Keyoy kè yiile ké buyte yí wee le mum gen ηkp-waante no gomte fô kí ecee. Geenen ke dioo ε gom ηkuuη, ⁴⁴ mum jeme é ekole kew le, 'Me nu enkase entu é me yew fô me nse mbuyεε.' Seke kí ε kase ε to ε yen ε yew nu se fiεε dvú, ε bó ε yεse ε seyse yí ε no yu-ule, ⁴⁵ ††nonen ε kí mum kase gen, to bô biyoy bimew bisooshwi y bî befe fele kí, ε bô bí mum to ley no cee dvú. E mwεem mum mese fo yí mweten e sekedvu fey no mvú se shee nu. É nu ke leηleη no fí nu ke enu fô ηgokε kè befe ke keseen kin e."

Bonyii bô è nu kfuu di Jisos e

(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)

⁴⁶ Kε no Jisos to bæe jemyi é bonyii nonen, ε fí kooy le bwee Jisos bô boom bo bwee Jisos e to nu ε to leem ek-fuη no gomte le bô bó ejeme. ⁴⁷ E wee mvu gay é Jisos le, "Bwoo bô boom bo bwoo le leeme ekfuη gomte le ben ε bó ejeme." ⁴⁸ E wvú bife é wvú le, "Bwεem nu yεε, ε boom bo bwεem e nu baa?" ⁴⁹ No wvú bife

††† 12:36 Jem 3:6-10 †† 12:38 16:1-4; Mak 8:11-12 ††† 12:38 Jon 6:30; 1Kol 1:22 †† 12:40 Jona 1:17; Mat 27:63 †† 12:41 Jona 3:5 ††† 12:42 1Bfn 10:1-10 ††† 12:45 2Bi 2:20 ††† Ke boηwa' bo boyvuum bomew bô bó to yawεε saη diew Nyo' jó kenke kencim kin ke.

nonen, mum no lomte bonyii bew bo ngoo le, gayte le, "Bwεem bô boom bo bwεem e ban. ⁵⁰ †Ben ekeè le wee tfuu wvù gee fiεε fi Icεm wvu fowe shieele nu ε wvù nu waa bwεem bô jeme yem no bwεem."

Bonġan ekumε bvunfon bvu fowe

(13:1-50)

Nġan ekumε wee wvù to tfumyi ngow

(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

13 Kε εbvubwε, ε Jisus ke nε buy yew, gen shii mbew mamase le. ² Ε kebombom ke bonyii le ke baay tase mbew ye le nen ghemm. Ε wvù mum nε wase ley shii ε è nu ê kekoġ e ê joo, ε kebombom kedvu no leeme ê ηġkpaante ηġgem joo le. ³ Ε wvù no jemyi mwεem nteen ê bó ê bonġan e. Wvù to nu ε gay le, "Wee to nu ε laa keegen etfume ηġow. ⁴ Ε wvù ke dioo etfumyi, ε yimi gbweken ê je, ε mvunyiim to tace die. ⁵ Ε yimi ηġow gbweken fô bvudvuu bvu eta le ε nshe yaa nu fó ntay kε, ke mum yanġen buy njefo kε nshe to nu fó ntay kε. ⁶ Ε mvum ke dioo kεw ebaa mum suġ ηġow yidvu. No yí to baa cime ġeġ ntay kε, ε yí mum yowlεn. ⁷ Ε yimi ηġow gbweken ê bisafe le. Ε bisafe bidvu ke ku mum baġ ηġow yidvu. ⁸ Ε yimi ηġow gbweken ε è nu yí nshe yí jee le, ke buy, ku yum ntay. Ε binyi bimew no nu εjise gbwee, bimew mbaġsoocaan, bimew mbaanshe. ⁹ ††Wee wvù keġke bitem, ε wvù yuw."

Shiee wvù Jisus jemyi ê bonġan e

(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)

¹⁰ Ε boom bo ngoo le bo Jisus e nε bence gen bife ê wvù le, "È nu nje la wvù wo jemyi ê bonyii ban ε è nu ê bonġan e?" ¹¹ Ε wvù tfuse ê bó le, "È nu ben bô Nyo' nu ε ge wase le è nulo é ben ekieε mwεem mvu bvunfon bvu fowe le mvù nu ê keniile le. Geenεn wvù baa ge le è nulo é bonyii ban ekieε kε. ¹² †Ben ekeè le wee wvù keġke fiεε nu ε bó nu ke ebise é wvù ekeġke ε fí duule. Ε wee wvù yaa keġke kε fiεε nu ε naa fi caan fi wvù keġke nu ε bó nu ke efi lo ê wvù. ¹³ È nεε fiεε fi me njemyi ê bó ê bonġan e, njefo bó taale mwεem yaa yene kε. Bó yeke mwεem, yaa yuuke keεε kee mvú kε. ¹⁴ ††Fiεε fi wee ntum Nyo' wvù Yesaya to jemyeε nu ε looce naa ε kocεn bô fiεε fi bonyii ban gee. Wvù to nu ε gay le, 'Ben nu ke eyeke naa mwεem, geenεn yaa yuuke kε. Ben nu ke etaale naa mwεem, geenεn yaa yene kε. ¹⁵ Ε è ge njefo mvuntelem mvu bonyii ban e nu ε le wase, ε bitem bibole nu ε bí ε cin wase, ε bó ε kfuke wase εjise εbo. Ε bó ge nonen wvu le fo bó eyenè mwεem e bô εjise εbo,

yuuke mwεem bô bitem bibole, é mvuntelem mvubole eyvuwsee, é bó emum ekase etu jim fô me le, é me enfε bó.'

¹⁶ Geenεn, ηġoġ wvu baay nu wene njefo εjise eyene nu yò yene mwεem e, ε bitem binen nu bì yuuke mwεem. ¹⁷ ††É me ensee ê ben keceεy le, bonyii bo ntum Nyo' le nteen bô bonyii bo teytey bomew to shee beele keeyen mwεem mvù ben yene le, ke faġe yaa eyen kε. No beele ten keeyuw mwεem mvù ben yuuke, ke faġe yaa eyuw kε.

Fiεε fi ηġan wvu ekumε wee wvù to tfumyi ηġow duġci

(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

¹⁸ Ben eyuw le fiεε fi ηġan we wvu ekumε wee wvù to tfumyi ηġow duġci. ¹⁹ Wee ké yuuke fiεε fi ekumε bvunfon bvu fowe se wvù ε kieε kenyi kedvu, ε Satan wvù wee kebefε mum to cun diεw yí bó jewe fô fitele fiew e bvuse. Fifi nu ηġow yí bó to dioo tfumyi ε yí gbweken ê je. ²⁰ Ε ηġow yí bó to tfumyi ε yí gbweken fô bvudvuu bvu eta le nu wee wvù yuuke diεw Nyo' mum fiisen lo kaġ mwaaj bô ηġoġ. ²¹ Geenεn, ε yí baa cime ġeġ yí ye le kε. Ε yí moocε ke caan. É ηġew ke dioo ε kεw keεε bó bone ε è nu bikaa ê wvù εjim nje diεw yidvu, ε wvù mum tfuw bikaa kaġ mwaaj. ²² ††É ηġow yí bó to tfumyi ε yí gbweken ê bisafe le, nu wee wvù yuuke diεw Nyo', ε ken'yanġaġ ke ekumε mwεem mvu yí woġ wvun e, noo shiee bvukuke mum tase baġ diεw yidvu ε yí laaye lo εcici. ²³ Ε ηġow yí bó to tfumyeε yí nshe yí jee le mum nu wee wvù yuuke diεw yidvu, yuw naa ntay no gee no yí gomte diεwe ηġow yí yum yimi ε nya εjise gbwee, yimi εjise mbaġsoocaan, yimi mbaanshe le."

Nġan ekumε ηġow εġiġ bô yi εgay

²⁴ Ε Jisus bvuu ma ηġan mvu ê bó le, "Bvunfon bvu fowe nu ε è nulo é bó efewsεn bô wee mvu wvù to ġeεε tfume ηġow yí jee yí è nu εġiġ ê wvù wene. ²⁵ Ε bonyii ke dioo eleete wase, ε wee we bvuban ġen tfume ηġow εgay yò fieesene εġiġ ente dvudvu mum nεε. ††²⁶ Ε εġiġ yodvu ke dioo eku wase ekεw etfumyi, ε ηġow εgay ye mum yene ten. ²⁷ Ε bonyii bo lemme le bo wee weε wvudvu le to bife ê wvù le, 'Cee ekole, wo to dioo tfume ηġow wene ε è nu yi εġiġ, yi εgay yin ε ghan nεε le ε se no nu ente dvudvu?' ²⁸ Ε wvù tfuse ê bó le, 'È ge ke wee wεm bvuban fifie fiεε.' Ε bonyii bo lemme le bodvu bife ê wvù le, 'Wo gomte le bese egen edvun'ye?' ²⁹ Ε cee ekole wvubo tun gay ê bó le, 'È nεlo é ben dioo dvun'yi ene ebaale ten εġiġ ente dvudvu. ³⁰ †Ben ecine é mvú ekuu mvunciim egen ebuy kefew ke ηġbwele le. É ke dioo enu kefew ke ηġbwele le, é me εġgay ê bonyii bo ηġbwele le le bó eyaw edvun'ye εgay yodvu ebaance eyile eġεε bijiw e bijiw e, é bó ke eton, emum ebaance εġiġ eġεε ê ηwaw wεm e."

† 12:50 6:10 †† 13:9 11:15 † 13:12 25:29 †† 13:14 Yesa 6:9-10; Jon 12:40; Lem 28:26-27

†† 13:17 1Bi 1:10-12 ††† 13:22 1Tim 6:9-10 ††† Egay eyan nu ε bó teġe é diεw bala le le «darnel» ε ηġow yidvu nu njiw. † 13:30 3:12; Mwm 14:14-15

Ngan ekumε kfuu ngow fintam fimew

(Mak 4:30-32; Luk 13:18-19)

³¹ †E Jisos bvuu ma wvumvu ngan ê bó le, “Bvunfon bvu fowe nu diewe jise di ngow fintam fimew e, †† fi wee to joε tfume ê wvú wene. ³² †Ngow yin nu ε yí ngoynene baay fele ngów mi yicii. Geenεn, seke yí ε buy, ε yí ku kuw fey teη mwεem mvunciim, mum nε tu wase kete wvu le è nulo é mvunyiim mvù bile we eyoote yí tíew yidvu le.”

Ngan ekumε fintunλen

(Luk 13:20-21)

³³ †E wvú bvuu ma wvumvu ngan ê bó le, “Bvunfon bvu fowe nu diewe fintunλen fi kpwon to fewεε mvu-um bintee bi baay baay bitete, jo fiysen dvú, tow gee, ε fí mum ge ε mvuum modvu ben.”

(Mak 4:33-34)

³⁴ †Jisos to jemyi mwεem mvun mvunciim ê kebom-bom ke bonyii le ε è nu ke ê bonjan e. Kεcey, ke wvú to ké jeme fiεε ê bó se è nu ê ngan e ke. ³⁵ ††Wvú to gee nonen keege é fí ekocεn no wee ntum Nyo' mvu to jemyeε wase le,

“Me nu ηke endioo eηawse diuw wεm é ebuyte ke bonjan.

Me nu ηke embwaashe mwεem mvù to nu ê kenyile le ε kew no bó to bomεε won.”

Fiεε fi ngan wvu ekumε ngow eginj bô yi egay dunji

³⁶ E Jisos ke nε cine kebombom ke bonyii le ley gen yew. E boom bew bo ηgoo le bi wvú le bife ê wvú le, “Ke yuuse ê bese fiεε fi ngan wvu ekumε egay yo wene εya dunji.” ³⁷ E wvú mum gay le, “Wee wvù tfumyi ngow yí jee nu wee wvù diee nu Waawee. ³⁸ E wεε nu won wvun. E ngow yí jee dunji boom bô è nu bo bvunfon bvu Nyo' le. E egay nu boom bô è nu bo wee kebefε wε le. ³⁹ E wee bvuban wvù to tfumyeε ngow yidvu nu dεwle. Kefew ke ngbwele le nu kefew kè won wvun nu ke eka. E bonyii bo ngbwele le nu bonceendaa bo Nyo' le. ⁴⁰ †††Ke no bó ké baayi egay baance ton bô ηguy, nu ke lηηη no fí nu ke enu kefew kè won kaa wase le. ⁴¹ †Wee wvù diee nu Waawee nu ke eciinse bonceendaa bew, é bó eghan ebaance mwεem mvunciim mvù too bô kebefε noo bonyii bô gee bibefε bocii ebvuse é bvunfon bwew e, ⁴² †††††elaj é kembvuwlεn ke ηguy e. È nu fó fò bonyii nu ke ebeele ηgeci bigew. ⁴³ ††††Nonen é bonyii bo teyete ebaa diewe diuu le é bvunfon bvu Icee bó le. Wee wvù kηηke bitem ε wvú yuw.

Ngan ekumε ntfu noo jise di baje le

⁴⁴ †††Bvunfon bvu fowe nu diewe ntfu mvu wvù wee to joε gen nyile wene le. E wee mvu ke to yen mum kase

† 13:31 17:20; Luk 17:6 †† Fintam fin nu é diεw bala le le «mustard». † 13:32 Esek 17:23 †† 13:33 1Kol 5:6; Gal 5:9 †† 13:34 13:10-17 ††† 13:35 Mben 78:2 ††† 13:40 7:19; Jon 15:6 § 13:41 24:31; Mak 13:27 †† 13:42 8:12 ††† 13:43 Dan 12:3; Biku 5:31; Mat 11:15 †† 13:44 Fili 3:7-14

banje, no kfuuyi ε njon yuu lo wvú. E wvú mum gen gese mwεem mvunciim mvù wvú to kηηke, gen guy weε wvudvu.

⁴⁵ E bvunfon bvu fowe bvuu nu ke diewe wee way mvu wvù to ghane gomte ejise ε banj yò jee nen ntay. ⁴⁶ E wvú ke dioo egomte, gen yen dimew e ε è nu naa di lumte. E wvú mum gen gese mwεem mvunciim mvù wvù to kηηke gen guy jise di baje le didvu.

Ngan ekumε kensanη ke byé le

⁴⁷ Bvunfon bvu fowe bvuu nu ke diewe kensanη e kè bó to tfumyeε ê joo, ε dikfuu di byé le dicii tase jó, ⁴⁸ ε kí yinεn. E bonyii mum gufe bvuse é ηkpwaante, shii fokuse, caw byé yí jee gee é ηkáa le, laη yí befe. ⁴⁹ È nu ke no fí nu ke enu kefew kè won kaa le. Bonceendaa bo Nyo' le nu ke ebuy eto egawsen bonyii bô befe fô bo teyete e, ⁵⁰ †††††emum elaj bô befe é kembvuwlεn ke ηguy e, fô bonyii nu ke ebeele ηgeci bigew.”

⁵¹ E Jisos mum bife é boom bew bo ηgoo le le, “Ben nu ε yuw mwεem mvun mvunciim ntay e?” E bó bee le, “Eε.” ⁵² E wvú mum gay é bó le, “Fí ε mum ε no nu le, wee tfuu wvù dunji bonci bo Nyo' le wvù bó nu ε yεeyi wase wvú ekumε bvunfon bvu fowe nu diewe cee yew wvù kηηke ntfu, ε wvú nulo ebvuse mwεem mvu mvunfem kenεε mvu mvuyvuum jó.”

E bó ma lo Jisos ntew we le

(Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

⁵³ ††E Jisos ke mεse ma bonjan ban, mum nε jó, ⁵⁴ †††††gen ntew we le, gen ley no yεeyi bonyii yew yibo yi bunle le. E bó yuw n'yεeyi we no kηηke lo ηghaw, mum kew no ghayte le, “Wee wvun jo fεε bvun bvufee bvu baay bô mvunηgay mvù wvú gee binghaw bi mwεem e dvú nen? ⁵⁵ †††††È nu ke waa cee la wvun wvù kane bite? Ke bwee nu Maalia le? Ke boom bo bwee le nu jem bô Yosεw noo Semon noo Judas e? ⁵⁶ Ke jéme ye yicii nu beene ε bó fen e? Wee wvun ε ja fεε bô mwεem mvun mvunciim nen?” ⁵⁷ †††††No bó ghay nonen mum ma lo wvú. Nonen ε Jisos gay é bó le, “Bó ké no wvumte wee ntum Nyo' mondvuum e monciim, εfuw ke won we le noo é kfuu diew e.” ⁵⁸ E Jisos faηe yaa ebvuu ege binghaw bi mwεem e jó nteen ke, njefo bó to baa elese fitele yí ye le ke.

Ekumε kpwe Jon Nleseejoo

(Mak 6:14-29; Luk 9:7-9)

14 È to nu kefew kedvu le, ε Nfon 'Elod wvù to saake keba ke won e kè Galilee yuw ekumε lemme di Jisos e. ² †††††E wvú gay é bocee won bew le, “Wee wvun nu Jon Nleseejoo ε wvú ε kase ε buy yí kpwe le. È nu fiεε fi ge wvú ε se no kηηke mvunηgay keegeε binghaw bi mwεem e bin nen.”

³ †††Fí nu ε 'Elod to gay ε bó koo Jon, kay, fen yew ncaw e nje 'Elodia wvù kpweε Filew wvù waa bwee 'Elod, ε 'Elod to jo kpweε le. ⁴ E Jon no tune gayte le

††† 13:50 8:12 †† 13:53 7:28 †† 13:54 Jon 7:15 ††† 13:55 Jon 6:42 †††† 13:57 Jon 4:44 †††† 14:2 16:14 18 14:3 Lew 18:16; 20:21; Luk 3:19-20

nci baa bee le wvú ejo wvú kpwese le ke. ⁵ †É 'Elod num no gomte le wen eyu Jon, geenen no fane bonyii, njefo bonyii to keŋke Jon diewe wee ntum Nyo' le.

⁶ É è ke no nu diuu di Nfon 'Elod to gee nkaw keekume diuu di bó to bokée wvú, é waa 'Elodia wvú kpwoon ley ceŋ bine fwe dvu bonyii bò to nu fô nkaw wvudvu le, é 'Elod yen é ye yvuwse wvú. ⁷ É wvú mum kaw wan wvudvu, die kelew le wen nu efene wvú é è cim nu naa bò la fi wvú é bife le wen efene wvú dvú. ⁸ É bwee wan mum bēyse wan le wvú egay le wvú enya ekole ke Jon Nlesejoo le é juy é é wvú. ⁹ É wvú gay, é Nfon 'Elod yuw nonen é ye keeshé lo wvú. Geen en nje kelew kè wvú to diee wase fwe dvu bonyii bò to nu fô nkaw e, é wvú mum gay le bó ege no wan gay. ¹⁰ É wvú mum tum bonyii é bó gen yew ncaw é bvuse ekole ke Jon e, ¹¹ to dvú é juy e nya é wan kpwoon wvudvu, é wvú mum gen dvú nya é bwee. ¹² É boom bo Jon e bo ngoo le ke gen jo gvune di Jon e dwey, gen see saaka wvudvu é Jisos.

É Jisos nyanje bonyii bontfuke botin

(Mak 6:30-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-14)

¹³ †É Jisos ke dioo yuw fiée fi kooy bò Jon, mum ley é kekoŋ e læwse ye gen fô bonyii yaa nu ke. Geen en é bi-bombom bi bonyii le yuw, mum buy é bilaante le len bò bikaa bi wvú le. ¹⁴ †É wvú ke buy é kekoŋ e dioo fēese é nkpwaaante, yen kebombom ke bonyii le nen ghemm. É shen koo wvú bò bó, é wvú mum no fele bonyii bò to cemkene. ¹⁵ É è ke dioo nu ekiéguu, é boom bew bo ngoo le bence gay é wvú le, "Fen nu nkpwaaante, é diuu é gen wase, gaye le bonyii ban egen bontew e eguy mwēem mvubole mvudien." ¹⁶ É Jisos tfuse é bó le, "Ke shiee nu dvú wvú bó enene ke. É nu enya ben fiée é bó edie." ¹⁷ É bó tfuse é wvú le, "Bese keŋke ke é è nu bontuw bo blēed e botin bò byé yifīe maan." ¹⁸ É wvú gay é bó le, "Ben eto dvú enya é me." ¹⁹ É bó to dvú, é wvú fi, mum gay le kebombom ke bonyii le kedvu eshii fokuse yī egay e. É wvú jo bontuw bo blēed e bo botin ba bò byé yi yifīe ye, taa we, nya keyoone é Nyo', mum guushé bontuw bodvu nya é boom bew bo ngoo le, é bó mum gawce é kebombom kedvu. ²⁰ †É bonyii bocii die ffu. É boom bo Jisos e bo ngoo le baance bimbēke bi to shēetē é bí yinŋen nkāa yuufe ncow fiée. ²¹ Bonyii bò to diee mwēem mvudien mvudvu to nu bolemse diewe bontfuke botin e, é se jo bokene bò boom.

É Jisos len yī joo le

(Mak 6:45-52; Jon 6:15-21)

²² É Jisos mum gay é boom bew bo ngoo le le bó eley é kekoŋ e esaa fwe kewvu keki é wen eshēe egay ke-bombom ke bonyii le é kí ekfuuyi. ²³ †É wvú ke shēe gay bó le, mum ne ben yī kum é wvú embeŋ keegen ebunle. É ekfuŋ ke jiim é wvú nu ke fó wvú embeŋ. ²⁴ Geen en é to nu kefew kedvu le, é kekoŋ nu wase é joo ncejole, é joo kale kí, njefo fwefwe to too je fwe cile

† 14:5 21:26; Mak 11:32; Luk 20:6 †† 14:13 15:32-39 † 14:14 9:36 †† 14:20 2Bfn 4:43-44 †† 14:23 5:1; Luk 5:16

kí. ²⁵ ††É è ke no nu wase en'yulem, é Jisos ne no too fô bó le lene yī joo le. ²⁶ ††É boom bew bo ngoo le dioo yen no wvú lene yī joo le, é kedvum gbwo bó. É bó no gayte le "É nu nkfusay." É bó mum no wamte foweewe bò nfan. ²⁷ Kaŋ mwaan é Jisos mum jeme é bó le, "Ben ejice mvuntelem mvunen e, è nu me. Fo ben efanè ke."

²⁸ É Bita gay é wvú le, "Tata é è fen nu wo, é wo gay é me nlen ten yī joo le nto fô wo le." ²⁹ É Jisos gay é wvú le, "É toò le." Nonen é Bita mum buy é kekoŋ e no lene yī joo le gene fô Jisos e. ³⁰ †No wvú to lene gene, dioo yen no fwefwe gee, é wvú mum no fane, mum kew no shiile é joo. No wvú shiile mum bee le, "Tata fi me!" ³¹ †Kaŋ mwaan é Jisos lan kebo jice wvú le gay é wvú le, "O oo, mbee wo doose baay! Wo be keŋke kemaŋen nje la?" ³² É bó wvú mum ben ley é kekoŋ e, é fwefwe wvudvu mum lu. ³³ ††É boom bew bo ngoo le bò to nu é kekoŋ e mum nya n'wvum é wvú gay le, "Kecēy, wo nu Waa Nyo'."

É Jisos fe bonyii bo bincem e Genesalet

(Mak 6:53-56)

³⁴ É bó ke lente mamase buy keba kè Genesalet e. ³⁵ É bonyii bo jó yen wvú le kiee wvú, mum ciinse ntum é keba kedvu le kecii, é bonyii no too bò bonyii bo bincem e bocii fô Jisos e, ³⁶ ††É ke le wvú ecine é bó ekum ke naa é è nu ngem ndvu ye le. É wee tfuu wvú to kumte, mum no bonene.

Ekume nce woŋ bò diew Nyo'

(Mak 7:1-13)

15 É Bofalasií bò bonyii bomew bò to duŋci bonci bo Nyo' le ke mum ne Jelusalem to fô Jisos e bife é wvú le, ² ††É nu nje la wvú boom buw bo ngoo le beete bò nce woŋ bo'icee bosēeene bo fwele? Ke bó cuke can é je yī nci gomte le se diekene ke." ³ É Jisos tfuse é bó le, "É nu nje la wvú ben beete finen bò bonci bo Nyo' le bii é è nu nce wene woŋ e? ⁴ ††Me njemyi nen, njefo Nyo' to nu é gay le, 'Wvumé ico bò bwoo.' Bvuu gay ten le, 'É wee nan lo ice kenēe bwee, é bó yu lo mweten.' ⁵ Geen en, ben é no gayte finen le, 'É wee ne é gay é ice kenēe bwee le, "Fiée fi wo bee kekeŋke can yem e nu é me é nya wase é Nyo'," tu ke è nulo é wvú ebvuu ejo fiée fidvu efi ice kenēe bwee dvú ke." ⁶ É nee no ben bii nce wene woŋ e nen mum gee é diew Nyo' tuu fiée fi ecici. ⁷ ††Bonyii bò jemyi jēy gee jēy ban! Fiée fi wee ntum Nyo' wvú Yesaya to jemye ekume ben nu naa lo kecey, no wvú to gaye le, ⁸ 'Bonyii ban wvumte me ke fomvu fomvu, é mvuntelem mvubole nu ncejole fô me le. ⁹ Bó bunlee me é è nu ke ecici, njefo bó joo mwēem mvú é kpawci bonyii yēyi le é nu diew yem.'"

††† 14:25 Job 9:8 ††† 14:26 Luk 24:37 § 14:30 8:26 †† 14:31 6:30; 8:26; 16:8; 17:20; Luk 12:28 ††† 14:33 16:16; 27:54; Mak 15:39 †† 14:36 9:20 ††† 15:2 23:25; Luk 11:38-39 †† 15:4 Ksm 20:12; 21:17 †† 15:7 Yesa 29:13

Fiεε fi nulo ebefe bô wee

(Mak 7:14-23)

¹⁰ E Jisos ke ne tee kebombom ke bonyii le e kí to. E wvú gay ê kí le, "Ben eyeke eyuw, ekiεε ntay. ¹¹ †Kε fiεε fi leyte ê wee εmvu nulo ebefe bô wvú ke. È nu fiεε fi buyte lo ê wee εmvu fi nulo ebefe bô wvú."

¹² E boom bo Jisos e bo ηgoo le ke ne to gay ê wvú le, "Wo kee ke le Bofalasii be e yuw fiεε fi wo be jeme fiε fi e gbwe bó?" ¹³ E wvú tfuse ê bó le, "Kete kecii kè è nu se è yeIe Icεm wvú nu fowe nu e bó nu ke ebaa. ¹⁴ †Ben edaaye ê bó le, è nu binfefe bì dunji je ê bonyii. Ê kenfefe dunji je ê kemew, é bó bocii ke egen egbweken ê kentuke le." ¹⁵ E Bitá gay ê Jisos le, "Kε yuuse ê bese fiεε fi ηgan we jemyi." ¹⁶ E Jisos bife le, "Kε ben ten kee mwεem e?" ¹⁷ Kε ben kee le fiεε ficii fi leyte ê wee εmvu booke ê shem ké ghan buy lo le? ¹⁸ Geenεn, e fiεε fi buyte diuw wee le nen'yi e è nu fô fitele le. E è nu fifiε fi beete bô wee. ¹⁹ †Fí ké ne e è nu fô fitele le, e wee se no keηke ηkpawce wvú befe, mum yu wee, jo kpweε wee keηεε dwee wee, jaη kenjaη, coη buucoη, ben jim nsaw mbiay keηεε befe bô diee di wee le. ²⁰ Mvun nu mwεem mvù nulo ebefe bô wee. Kε keediekεn bô can se bó e cuke nulo ebefe bô wee ke."

E kpwoon mvu wvú to nu wee ketum lese fitele yî Jisos e

(Mak 7:24-30)

²¹ E Jisos ke ne fô lεwse ye gen keba ke Taya bô Sidon e. ²² †E fí kooy le kpwoon mvu wvu Kaanan wvú to nu jó to nu e ne to yen Jisos e, bee fô wvú le le, "O Tata, waa Nfon Dawe, came ke shen fô me le. Waa wεm wvú kpwoon nu e nceendaa dεwle mvu njiηsene naa lo bô wvú baay." ²³ Geenεn e Jisos yuw fanje yaa ghay lo ke. E boom bew bo ηgoo le bence to lεke wvú gay le, "Gayε ke ê kpwoon wvun le wvú egenè. Wvú bii nyaa ηjεεε ê beene." ²⁴ †E Jisos tfuse le, "Bó to tum me e è nu fô bonyii bo Islael e maη bô nu diεwe ηjée yi nu e ne wase e no bvuyte lo le." ²⁵ Geenεn e kpwoon wvudvu to ke tum εnvuw ê Jisos ejise gay le, "Tata, fi ke me." ²⁶ E Jisos tfuse ê wvú le, "Kε fí nu lεη keejo ηgu boom elan fô bwé le ke." ²⁷ E kpwoon wvudvu gay le, "È nu keceey icεm. Geenεn naa bwé ké no boηyi ke tfúw yi icee bó dioo diekene e yí no gbwekene." ²⁸ †E Jisos mum tfuse ê wvú le, "O kpwoon wvun, mbee wo tεmyi lo. Fí ekooy fô wo le no wo shieele." Kε nonεn e waa we mum bonen lo.

E Jisos nyane bonyii bontfuke bonεw

²⁹ †E Jisos ke ne fô no gene, gen fey mbew Mamase yi Galilee le, ben gen yî kum e, shii fô. ³⁰ E kebombom ke bonyii le ke baay to fô wvú le nen ghemm. E bomew to too bô bonyii bô nu bontεηε, noo bô keηke bonfiaw ye le, noo bô nu binfefe, noo bô nu bincife, noo bomew bo bincεm e nteen. No bó too bô bó, no jiwse ê

† 15:11 Lem 10:15; 1Tim 4:4; Tay 1:15 †† 15:14 23:16, 24; Luk 6:39; Lum 2:19 † 15:19 Gal 5:19-21 †† 15:22 20:30-31 †† 15:24 10:6; Lum 15:8 ††† 15:28 8:13 ††† 15:29 5:1

wvú ejise e wvú fele bó. ³¹ E kebombom kedvu no keηke lo ηghaw no bó to ye ne e bincife jemyi, e bonyii bô keηke bonfiaw ye le bonene, e bontεηε lene ten teytey, e binfefe ye ne mwεem e. E bó tum moηkum mo Nyo' bonyii bo Islael e.

(Mak 8:1-10)

³² †E Jisos mum tee boom bew bo ηgoo le gay ê bó le, "Me ηkeηke shen fô kebombom kin e, njefo bó nu wase bee bó εdiuw eta, e fiεε fi bó edie yaa bvuu nu ke. E ke me ηgomte le me encine bó le é bó egene jen ke, njefo è nulo é bó egen egbwe jen ê je." ³³ E boom bew bo ηgoo le gay ê wvú le, "È nulo é beene ejo fεε mwεem mvudien ηkpwaante jan mvù ekpwεntεn keenyane kfuu kin kebombom ke bonyii le dvú?" ³⁴ E Jisos bife ê bó le, "Ben keηke bontuw bo blεed e bomεε?" E bó tfuse le, "È nu bosooshwiw bô mvubyetεle nen caan." ³⁵ E Jisos mum gay le kebombom ke bonyii le kedvu eshii fokuse. ³⁶ E bó shii, e wvú jo bontuw bo blεed e bo bosooshwiw ba noo byé yidvu, nya keyoone ê Nyo', mum guushe nya ê boom bew bo ηgoo le, e bó mum gawce ê bonyii bodvu. ³⁷ E wee tfuu die, ffuu. E bó baance bimbεke bì to shεεεε, e bí yiηsen ηkáa yisooshwiw. ³⁸ Bonyii bô to dieε to nu bolemse bontfuke bonεw, e se jo bokεne noo boom. ³⁹ E wvú mum cine kebombom kedvu le e kí no kfuuyi. E wvú ley ê kekoη e gen ê keba kè Magadan e. †††

E bonyii bomew no gomte le Jisos ege keηghaw ke fiεε le

(Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

¹⁶ †E Bofalasii bô Bosadusii ke ne to fô Jisos e keemom wvú, mum gay le wvú ege fiεε fi dunji mvunηgay mvù ne fowe. ² E Jisos gay ê bó le, "È ke dioo nu seke diuw seeyi e εbule yeεle, e ben no gayte le, 'Ek-fun nu ebuy ejoη,' njefo ben nu e yen e εbule yeεle. ³ È ke dioo nu seke diuw sane e εbule yeεle e kembew e suu, e ben no gayte le, 'Nffum nu ke efey εben,' njefo ben nu e yen e εbule yeεle e kembew e suu. Ben kee keetaa εbule mum kieε no ekfun nu enu, geenεn yaa kee ke bonciise bô mwεem mvù kooyi yî kefew kin e dunji nje la? ⁴ Eηgokε kè befe kè nu e cine wase Nyo' le e no nu diεwe kpwoon nsake le kin, gomte fiεε fi dunji mvunηgay mvù ne fowe. Kε è nulo é me endunεε fiεε ê kí efey fi wee ntum Nyo' wvú Jona le ke." No wvú gay nonεn mum cine bó le ne no gene.

E Jisos tefe boom bew le bó eyenè ekumε gee di Bofalasii bô Bosadusii le

(Mak 8:14-21)

⁵ E boom bo Jisos e bo ηgoo le ke dioo fεse kewvu keki yen le bó be e daaye keejo blεed. ⁶ †E Jisos ke ne gay ê bó le, "Ben eyenè, bvuu joo kefew yî fintunλεen fi Bofalasii noo fi Bosadusii le." ⁷ †E boom bew bo ηgoo le mum kew no jemyi εbonebon ekumε fiεε fidvu, gayte

§ 15:32 14:13-21 †† 15:32 9:36 ††† Boηwa' bo boyvuum bomew teηe bvudvuu bvun le «Magdala». §† 16:1 12:38-39; Luk 11:16, 29-30 ††† 16:1 Jon 6:30 †† 16:6 Luk 12:1 †† 16:7 Mak 6:52

le, "Wvú jemyi fintunlæn fin nen njefo beene baa to bô blæed ke." ⁸ †[†] Jisos kîeε fiεε fi bó jemyi ekumε fí mum gay le, "O oo bonyii bo mbee wvú doose le ban! Ben jemyi ebeneben ε è nu ekumε blæed wvú ben baa kenke ke nje la? ⁹ †[†] Ben baa yene wase mwεem e le? Ke ben kumyi bontuw bo blæed e bo botin bô bonyii se dieε bontfuke botin e? Bimbεke bì ben se baancε se nu ηkâa yimîeε? ¹⁰ †[†] Ke ben bvuu kumyi ten bontuw bo blæed e bo bososhwiy bô bonyii be dieε bontfuke bonεw e? Ben be baanci bimbεke bí ε buy ηkâa yimîeε? ¹¹ †[†] È ge la wvú ben baa kîeε le ke me njemyi ε è nu ekumε blæed ke? Me mbvuu ηgayte ke le ben ejod kefew ekumε fintunlæn fi Bofalasiî bô Bosadusiî le." ¹² No wvú jeme nonen ε bó mum kîeε le ke wvú jemyi le bó ejod kefew ε è nu ekumε fintunlæn fi bó towte è blæed e ke, le wvú jemyi ε è nu ekumε n'yεeyi wvu Bofalasiî bô Bosadusiî.

È Bità cεε le Jisos nu Mboyse wvú Nyo' to kawεε

(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)

¹³ †[†] Jisos ke gen buy è keba ke wøj e kè Kaysalia Filibi le, ke ne bife è boom bew bo ηgoo le le, "Bonyii duu le weε wvú dieε nu Waawee nu yεε?" ¹⁴ †[†] È bó tfuse è wvú le, "Bonyii bomew duu le wo nu Jon Nleseεjoo, bomew le Elayja, ε bomew duu le wo nu Yelimia kenεε wee ntum Nyo' wvumvu." ¹⁵ †[†] È wvú bife è bó le, "Ben duu finen le me nu yεε?" ¹⁶ †[†] Semon Bità tfuse le, "Wo nu Mboyse wvú Nyo' to kawεε wvú Waa Nyo', Nyo' wvú kenke nshii." ¹⁷ †[†] È Jisos tfuse è wvú le, "Semon waa Jona, Nyo' nu ε buw wo, njefo ke fin nu ε è seje wee wvu wum è wo ke, è seje Icεm wvú nu fowe è wo." ¹⁸ †[†] Me ε no ηgayte è wo le wo nu Bità, †† ε è nu yî kembaan kin e wvú me nu ηke en'yoo kentaashε kem ke bonyii bo mbee le. È ke mvunηgay mvu kpwe le nu ke eyuu eghaw kentaashε kedvu ke. ¹⁹ †[†] Me nu ηke enya ken'yene ke bvunfon bvú fowe le ^{††} è wo. Fiεε fi wo ε ke ε suu fokuse fen, tu bó nu ε suu wase fowe. Fiεε fi wo ε ke ε fay fokuse fen, tu bó nu ε fay wase fowe." ²⁰ †[†] No Jisos gayεε nonen, mum loocε ciise lo è boom bew bo ηgoo le le bó eyene fo bó ke emom esee è wee le wen nu Mboyse wvú Nyo' to kawεε ke.

È Jisos jeme ekumε kfuu kpwe yî wvú nu ke ekpwe

(Mak 8:31-9:1; Luk 9:22-27)

²¹ †[†] È kew yî kefew kekîeε le, ε Jisos mum kew no dunçi è boom bew bo ηgoo le le wen kenke ke keegen Jelusalem. È wen nu egen eyen bonηew nteen can bonyii bô saake wøj e bô bocee ncεse bo baay baay noo bonyii bô dunçi bonçi bo Nyo' le. Bô nu ke eyu wen, è ediuw ebuy eta è wen ekase ebuy yî kpwe le. ²² †[†] È Bità mum jo wvú ε bô wvú læwse ye. È wvú mum kew no saake wvú yî fiεε fidvu le, gayte le, "Tata, Nyo'

elæwseè. Ke fin fiεε nu ke eyuu ekooy bô wo ke." ²³ †[†] È Jisos banke ye gay è Bità le, "Ja è me εjim Satan! Wo jewsee lo me njefo ke wo leeme è keba ke Nyo' le ke. Wo leeme ε è nu è ke weε wvu wum e." ²⁴ †[†] No Jisos jeme nonen, mum gay è boom bew bo ηgoo le le, "È wee gomte keenu wee wεm ηgoo, tu wvú kenke keetun ekole kew, etuu kentam kew ebii me le." ²⁵ Ben ekeè le weε wvú bawci nshii we fo wvú elase nu ke elase ke lo. Geenεn ε wee wvú lase nshii we nje me nu ke ekenke nshii. ²⁶ †[†] È bó baanci naa wøj wvun nen tfuu, ε nya è wee wvú ε die, ε ke ε lase nshii we, è sεw wvudvu enu la? Nuu le fiεε nu dvú fi è nulo è wee esum keyoy kew dvú le? ²⁷ †[†] Ben ekeè le weε wvú dieε nu Waawee nu ke eto bô boncendaa bew è bvukuke bvú Ice le, emum elaw wee tfuu yî fiεε fi weε nu ε ge le. ²⁸ †[†] È me ensee è ben kecεey le bonyii bomew leeme fen bô yaa nu ke eyuw wvuη kpwe se bó ε yen no weε wvú dieε nu Waawee too bô bvunfon bwew ke."

È Jisos dunçe bvukuke bwew bvú wvú to kenke fowe

(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)

17 †[†] È ediuw ke fey εsoocaan, ε Jisos jo Bità bô Jem noo Jon wvú waa bwεε Jem, ε bô bó ben yî kum wvumew e ε wvú defe εwe, no nu fó εbonebon. ² †[†] È bó ke ne yen ε nfieesen ye ε kumen è bó εjise, bvushiw bwew ε no baa lawkene diεε diuu le, ε ndvú ye baa ten lawkene nen mwawmwawmwaw. ³ †[†] È fi kooy le Mus-es bô Elayja to nu ε ne buyenen fô bó le, no jemyi bô bo Jisos. ⁴ †[†] È Bità mum ne bvumten gay è Jisos le, "Tata, fi jee no beene nu fen. È wo fen koonke lo è me en'yoo cún fen shε, è yimi enu yo, yimi yi Muses, yimi yi Elayja." ⁵ †[†] È no wvú to bæε jemyi, ε fi kooy le kembew kè baa nen bvuuu to nu ε ne to ban bó, ε diεw jeme è kembew kedvu le le, "Wvun nu Waa wεm, wvú nu fitele fiem. Me n'yooke njoη bô wvú baay. Ben eyuukè ε è nu wvú le." ⁶ †[†] È boom bew bo ηgoo le dioo yuw diεw yidvu ε kedvum gbwo bó, ε bó gbweken tum monshim fokuse. ⁷ Geenεn ε Jisos gen kum bó le gay le, "Ben eja we. Fo ben efanè ke." ⁸ †[†] È bó dioo cake εjise we fanε yaa bvuu yen wee mvu le efey Jisos ke.

⁹ †[†] È bó ke ne yî kum wvudvu le dioo booke, ε Jisos lew è bó le, "Fo ben ke esee fiεε fi εjise eyene be yen è wee seε weε wvú dieε nu Waawee ε buy wase yî kpwe le ke." ¹⁰ †[†] È boom bew bo ηgoo le bife è wvú le, "È nu nje la wvú bonyii bô dunçi bonçi duu le Elayja kenke keeke eyaw eto è Mboyse wvú Nyo' to kawεε se to?" ¹¹ †[†] È Jisos tfuse le, "È nu kecεey le Elayja kenke keeyaw eto ekene mwεem mvunciim. ¹² †[†] Geenεn è me ensee è ben le Elayja nu ε to wase bó fanε yaa kîeε wvú ke, ε mum ε ge fiεε fi bó koonke bô wvú. È è nu ke lenlen no weε wvú dieε nu Waawee nu ke eyen ηgew can yi-

† 16:8 14:31 †† 16:9 14:20 † 16:10 15:37 †† 16:14 14:2; 17:10-13; Mat 21:11 †† 16:16 14:33; Jon 1:49; 11:27 ††† 16:18 Luk 22:32; Jon 1:42; 21:15-17; Efe 2:20 ††† Dieε di Bità din nu le, «Te». † 16:19 Luk 11:52; Mat 18:18; Jon 21:15-17 †† Fen nu teyey le, bin'yene bi bvunfon bvú fowe le. ††† 16:20 17:9 †† 16:21 17:22-23; 20:17-19; 26:2

††† 16:24 10:38-39; Luk 14:27; 17:33; Jon 12:25-26; 1Bi 2:21 † 16:27 Mben 62:12; Job 34:11; Mat 7:23-27; 13:41; 25:31-46; Luk 13:27; Jon 5:29; Lum 2:6; 1Kol 3:13-15; 1Bi 1:17; 2Tim 4:14; Mwm 22:12 †† 16:28 10:23; 24:34; Mak 9:1; 13:30; Luk 9:27; 21:32 ††† 17:1 5:1 ††† 17:2 2Bi 1:16-18; Mwm 1:16 ††† 17:5 3:17 18 17:9 16:20 19 17:10 Mala 3:23-24; Mat 16:14 20 17:12 11:14; Luk 1:17; Jon 1:21

bole." ¹³ No wvú gay nonen, ε boom bew bo ηgoo le mum kίεε le wvú jemyi ε è nu ekumε Jon Nleseejoo.

Ε Jisos fε wan mvu wvù to gbwee kerjgbwe

(Mak 9:14-29; Luk 9:37-43a)

¹⁴ Ε Jisos bô boom bew bo ηgoo le ke bow fεse fô ke-bombom ke bonyii le to nu. Ε wee mvu νε to tum εν-vuw ê Jisos fwe, gay ê wvú le, ¹⁵ "Tata, came κε shen fô waa wεm e. Wvú gbwee kerjgbwe, γεne ηγεw baay. Wvú nen'yi gbwe fotan, ké νε gbwe ê joo le. ¹⁶ Me mbe ε nto bô wvú fô boom buw bo ηgoo le bó ε mom ηku-urj keefe wvú." ¹⁷ †ε Jisos gay le, "O oo! Εηγοκε κε εcici kè baa lese fitele yî Nyo' le kin. Me nu ηke enu beene enjgen embuy νεε? Me nu ηke ηkkuu shém bô ben enjgen embuy νεε? Ben eto bô wan wvudvu fen enya ê me." ¹⁸ Ε bó to dvú, ε Jisos wam nceendaa dεwle wvù to nu yî wan wvudvu le ε wvú buy, ε wvú mum bonen lo kanj mwaanj.

¹⁹ Ε boom bo Jisos e bo ηgoo le ke νε γεν fô wvú le ejim ejim, bife ê wvú le, "È nu nje la wvù bese be mom ηkuurj keebvuse nceendaa dεwle wvudvu?" ²⁰ †ε wvú tfuse ê bó le, "È nu njefo mbee wene doose lo. È me ensee ê ben keceey le, ε ben be kerjke mbee ε wvú nu κε naa diewe shem nsusu le, † tu ben nulo egay ê kum wvun le wvú emvuw ye fen egen eleem fofe, ε wvú mvuwε, fiεε saa nu dvú fi nulo eghaw ben κε.

²¹ [Geenen, κε kfuu wvuwwun nceendaa dεwle nulo ebuy se wee ε bunle ε she mbam mwεem mvudien κε.] †

Ε Jisos bvuu jeme ekumε kfuu kpwe yî wvù nu ke ekp-we

(Mak 9:30-32; Luk 9:43b-45)

²² ††No Jisos bô boom bew bo ηgoo le to taashεε Galilee, ε wvú gay ê bó le, "Wee wvù diee nu Waawee nu ε bó nu ke enya wvú can bonyii le, ²³ ε bó eyu wvú, ε ke edioo enu εdiuw εta, ε wvú ebuy yî kpwe le." Ε bó yuw nonen, ε ye keeshε bó baay.

Ekumε shile wvu yew ncese

²⁴ ††ε Jisos bô boom bew bo ηgoo le ke γεν buy Kafana'um, ε bonyii bô to fii shile wvu yew ncese ke to yen Bita le sow ê wvú le, "Wee wene n'yεeyi ké no laanjke κε shile wvu yew ncese?" †††²⁵ Ε wvú bee le, "εε." Ε Bita ke dīoo tu fô yew e, ε è yaw Jisos jike fiεε fidvu fokuse, bife ê wvú le, "Semon, wo yene fiuw le la? Bonfon bo fokuse fen ké no fii shile bô kensuw ε è nu ê baa? Bó ké no fii ê boom bo worj e, nuu ê botolo le?" ²⁶ Ε Bita tfuse le, "Bó ké no fii ε è nu ê botolo." Ε Jisos gay ê wvú le, "Tu κε boom bo worj e yaa kerjke kee-laanjke κε. ²⁷ Geenen, wvu le fo bee wo eteensen mvun-teleem mvu bonyii bodvu le, γενε elanj fincaw ê ma-mase le, bye yî wo ε yaw ε koo, ε wo yene diuw wvud-

† 17:17 Dito 32:5, 20 †† 17:20 13:31; 14:31; 21:21; Mak 11:23; Luk 17:6 † Nsusu yin nu ê diεw bala le le, «mustard». †† Ke borjwa' bo boyvuum bomew bô bó to yawεε sanj diεw Nyo' jó kerjke kencim kin κε. †† 17:22 16:21 ††† 17:24 Ksm 30:13 ††† Shile wvun to nu diewe kengawten ke nlawma wee lemme le yî diuu le.

vu, ε wo eyen jise di bigew e jó, emum ebvuse egen enya ê bó keelanj shile wesebeewo dvú."

Wee wvù kuuke ente jo bvunfon bvu fowe

(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

18 ^{5ε} È no nu κε kefew kedvu le, ε boom bo Jisos e bo ηgoo le to bife ê wvú le, "Wee wvù kuuke fele wee tfuu ê bvunfon bvu fowe le nu wvù la?" ² Ε Jisos mum tee wan caan leke ê bó entelerj, ³ ††gay le, "È me ensee ê ben keceey le, ε ben baa ekumen etu diewe boom bo caan caan e, tu κε ben nu ke eyuu eley naa lo bvunfon bvu fowe le κε. ⁴ †††Naa γεε wvù nu ε jo ekole kew caan ε no nu diewe wan wvun e, nu ε wvú nu wee wvù kuuke ente jo bvunfon bvu fowe. ⁵ ††ε wee fiisene wan diewe wvun e ê diee diem e, tu wvú fiisene ε è nu me.

(Mak 9:42-48; Luk 17:1-2)

⁶ È nu le wee ege ε wee wvù nu ε lese fitele yî γεm e diewe boom bo caan caan ban e ege kebefε, ε fí ejee fô wvuwe wee le le bó esherjke kebwεe ke diene le ê kendorj kew e, edomse wvú ε wvú eshii egen ê joo yi baay e. ⁷ Nγεw wvu baay nu fô bonyii bo yî worj wvun e. Mwεem mvù teeyi bonyii ε bó gee bibefε kerjke ke keenu. Geenen ε ηγεw wvu baay nu fô wee wvù teeyi wee mvu ε wvú gee kebefε le. ⁸ ††ε kebo kuw kenεε ekale kuw gee ε wo gee kebefε, ε wo sum kebo kedvu kenεε ekale kedvu lanj. Fí jee le wo ke eley nshii wvù mey lo le bô kebo kenεε ekale kerjkfuyte, εfey keekerjke can yicii kenεε bikaa bicii ε bó ke ejo wo etfume ηguy wvù mey lo le. ⁹ È jise diuw gee ε wo gee kebefε, ε wo min jise didvu lanj. Fí jee le wo ke eley nshii wvù mey lo le bô jise dimwaanj, εfey keekerjke ejise ecii, ε bó ke elanj wo ηguy wvu baay e."

Ngan ekumε njee yî to laε

(Luk 15:3-7)

¹⁰ †††Ben eyenè fo ben ejod mvu boom bo caan caan ban e ekuse κε. È me ensee ê ben le fowe nu ε bon-ceendaa bo Nyo' le bô shee bô bó ké no nu κε sekecii ejise jo Icem wvù nu fowe. ¹¹ [ε wee wvù diee nu Waawee to to keeboyse bonyii bô nu ε laken wase.] ††

¹² Ben kpwaake le la? È wee kerjke njee gbwee, yimi-aanj ε la ente dvudvu, wvú saa eyaw ecine yi mbanj bvuuke ncow bvuuke le ê kum, egen egom njee yimi-aanj yi la yidvu? ¹³ È me ensee ê ben keceey le, ε wvú gom ε yen, ε wvú eyuuke njon bô njee yimiaanj yidvu fele yi mbanj bvuuke ncow bvuuke yi baa la κε. ¹⁴ †††ε nu κε lanjlanj ten no Icen wvù nu fowe baa shieele le wee mwaanj ηgoo boom bo caan caan ban e ela κε.

No è nulo ε wee emance mwεem bô waa bwεe

¹⁵ ††ε waa bwoo ge fiεε fí ε befe fô wo le, ε wo γεν yen wvù le dıncε jay we ê wvú κε ben ε wvú bofεε. Wvù

§ 18:1 Luk 22:24 †† 18:3 19:14; Mak 10:15; Luk 18:17 ††† 18:4 23:12 †† 18:5 Luk 10:16 ††† 18:8 5:29-30 †† 18:10 Jon 10:11-15 †† Ke borjwa' bo boyvuum bomew bô bó to yawεε sanj diεw Nyo' jó kerjke kencim kin κε. ††† 18:14 6:10 ††† 18:15 Lew 19:17; Gal 6:1

é yuw fiée fi wo jeme, tu wo ε kase wase ε kenke waa bwoo jim. ¹⁶ †Wvú é no nu se wvú ε yuw fiée fi wo jeme, é wo jo wee mwaan kenée bofee ε ben ε bó kase gen fô wvú le, wvu le njeme wemen ekenke bonyii bofee kenée botete bô eben jim nsaw wvudvu. ¹⁷ ††Wvú é gen ε fan keeyuw fiée fi bó jemyi, é wo jo keseen gen dvú fô kentaashe ke bonyii bo mbee le. Wvú é fan keeyuw naa noo kentaashe ke bonyii bo mbee le, é wo jo wvú diewe wee wvú yaa kee ke Nyo' kenée diewe wee wvú shile le.

¹⁸ †‡E me ensee é ben keceey le fiée fi ben ε ke ε suu fokuse fen, tu bó nu ε suu wase fowe, fiée fi ben ε ke ε fay fokuse fen, tu bó nu ε fay wase fowe. ¹⁹ ††Me ε mbvuu ε no ngayte é ben le, é bonyii bofee é ben ente beje yí fiée le fokuse fen, ε lεke é bunle le, é Icém wvú nu fowe ege fimwetén fô bó le. ²⁰ ††Ben ekeè le fô bonyii bofee kenée botete nu ε taashe é diee diem e, nu ε me nu é bó entelerj.”

Ngan ekumε wee fioo wvú yaa koole ke shen

²¹ † Bitá mum bence bife é Jisos le, “Tata, è nu bokan bomε bô waa bwεem gee mwεem mvú befe fô me le, é me enlεeshi ke lo? È nulo é ke egen ebuy bokan bosooshwi y e?” ²² ††E Jisos tfuse é wvú le, “Ke è nelo é me enggay é wo le è nelo enu ke bokan bosooshwi maan ke. È nelo enu mbansooshwi bokan bosooshwi y. ²³ ††E nεε fiée fi bó nelo efewsen bvunfon bu fowe bô nfon mvu wvú to gomte keekpwan sen bô bonyii bew bo lemme le bô kpaw we to nu can yibole. ²⁴ No wvú to kewεε keetaashe, ε bó to bô wee mvu ε ye fioo nu bikele bi bigew e bontfuke yuufe. ²⁵ No ke è to nulo é wvú elaw, ε nfon wvudvu mum gay le bó ejo wvú bô kpwese noo boom noo mwεem mwew mvunciim egese eto bô bigew bidvu elaw fioo ye dvú. ²⁶ No nfon gay nonen, ε wee wvudvu gbwe é wvú ejise ku can é wvú gay le, ‘Tata, kuu ke shém bee wo, me nu nke enlaw fiée ficii.’ ²⁷ †E shen ge ε cee ekole we cine wvú le daaye lo é fioo yidvu le. ²⁸ Geenén, ε wee wε kebee ke buy dīoo gene, buynén yí wee mvu wvú bô bó lemte nfon e, ε wvú to kenke wvú fioo ekεle ke bigew e ke kemwaan. ²⁹ †E wvú mum jice wvú yí sew e gay le, ‘Lawε fioo yo.’ ³⁰ †E wee lemme wvudvu mum gbwe ten é wvú ejise, lεke wvú gay le, ‘Kuu ke shém bee wo, é me nke enlaw wo.’ ³¹ †E wvú tun, jo wvú gen fen yew ncaw e le wvú enú dvú egen ebuy no wvú ke elaw fioo ye. ³² †E bonyii bomew bô bô bó to lemte dīoo yén fiée fi kooy le, ε fí ley bó baay. E bó mum gen see fiée ficii fi be kooy é nfon. ³³ †E nfon tooy wvú ε wvú to, ε wvú gay é wvú le, ‘Wo nu fiée fi ecici. Me mbe ε ndaaye é yo fioo le yicii njefo wo be ε ku can é me. ³⁴ ††Ke è be nulo ten é wo ecam shen fô wee wvú ben ε bó lemte le no me mbe ε ncam ten fô wo le?’ ³⁵ †E nfon ton'ye shém, nya wvú le bó efen yew ncaw e, enyewle bô wvú egen ebuy

† 18:16 Dito 19:15; Jon 8:17; 2Kol 13:1; 1Tim 5:19 †† 18:17 Tay 3:10 † 18:18 16:19; Jon 20:23 †† 18:19 7:7 †† 18:20 28:20 ††† 18:22 Kej 4:24 ††† 18:23 25:19 † 18:27 Luk 7:42 † Ekele ke bigew e kin nu é díew Glek e ke diewe bodanali gbwee le. ††† 18:33 5:7 †† 18:34 5:26

no wvú ke elaw fioo ye yicii. ³⁵ ††Nonén, è nu ke lenlen no Icém wvú nu fowe nu ke ege bô wee mwaan mwaan ben e, fen é wee baa elεeshε bô fitele fiew ficii fiée fi befe fi waa bwee nu ε ge fô wvú le.”

N'yεeyi ekumε keekun kpwoon

(Mak 10:1-12)

¹⁹ †E Jisos ke jeme mwεem mvun mese, mum nε é keba ke won e kè Galilee le gen é kè Judea le Joo Joodan wvuke. ² No wvú gen, ε kebombom ke bonyii le shfum bi wvú le, ε wvú fe bó bocii bô to cemkene jó.

(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

³ †E Bofalasii ke nε to fô wvú le keemom wvú, mum bife le, “Nci nu ε bee le è nulo é wee ekun kpwese yí fiée le kenée è nu naa fi la?” ⁴ †E Jisos tfuse é bó le, “Ben ke baa tan wase fiée fi bó san le, ‘Fonkew nu ε wee wvú to bomε bonyii to bom bó ε bó no nu diemsén bô kpwoon’ e?” ⁵ ††Wvú to bom nonen mum gay le, ‘È nu nje fifin wvú diemsén nu ke ecine ice bô bwee le etaashe bô kpwese, é bó bofee emum etu wase wee mwaan.’

⁶ Nonén, ke bó bεε bonyii bofee ke, bó nu wase wee mwaan. Fí ε mum ε no nu le, fiée fi Nyo' nu ε taashe wase, fo wee emom egawsen ke.”

⁷ ††E bonyii bodvu mum bife é Jisos le, “È no nu nje la wvú Muses to gayε le wee nulo esan nja' enya é kpwese wvú dunji le wen nu ε kun wase wvú, emum ekun wvú?” ⁸ †E Jisos tfuse le, “È to nu nje bikuu binen bi temyεen wvú Muses to cin'yεε le wee nulo ekun kpwese. Geenén, ke è nu no fí to nu fonkew ke. ⁹ ††Me ε no ngayte fiem é ben le, é wee nε ε kun kpwese ε jo wvumvu, é è baa nu le kpwoon wvudvu nu ε nε ε no ghane gee nsake, tu wvú nu ε ge kebefε ke diewe keejan kpwoon mvu.”

¹⁰ †E boom bo Jisos e bo ngoo le yuw fin gay é wvú le, “É è fen nu no fí nu ekumε diemsén bô kpwoon, é fí ejee le wee emey fiew nonen se wvú ε taashe bvujen.”

¹¹ †E Jisos gay é bó le, “Ke è nu wee tfuu wvú nulo ebee fifin fiée ke. È nulo ebee ke bonyii bô Nyo' nu ε ge le bó ebee. ¹² Ben ekeè le bonyii bomew nu dvú ε bó yaa ké no kenke shiee kpwoon ke, ε è nu no bó to bokεε wase bó ε bó nu. E bomew nu nonen ε è ge bonyii bô can le bó enu nonen. E bomew nu fibole nonen ε è ge bó bô bikuu bibole le bó enu nonen nje bvunfon bu fowe. Wee wvú nulo ebee fifin ε wvú bee.”

E Jisos lan kembonen yí boom bo caan caan e

¹³ †E bonyii ke nε no too bô boom fô Jisos e le wvú ekum bó le, ebunle fô bó le, ε boom bew bo ngoo le mum no saake lo bonyii bodvu. ¹⁴ †E Jisos gay fiew le, “Ben ecine é boom bodvu etoo fô me le. Fo ben ejewse bó ke, njefo bvunfon bu fowe nu ε è nu fô bonyii diewe boban e.” ¹⁵ No wvú gay nonen, mum gεε can ye yí bó le mum nε no gene.

††† 18:35 6:12, 15; Efe 4:32; Kolo 3:13; Jem 2:13 †† 19:1 7:28; Luk 9:51 †† 19:4 Kej 1:27 ††† 19:5 Kej 2:24; Efe 5:31 ††† 19:7 5:31 ††† 19:9 5:32; Luk 16:18 18 19:10 1Kol 7:1 19 19:14 18:3

Jisos bô cee kpawaw
(Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)

¹⁶ E fi kooy le wee mvu to nu e ne to fô Jisos e, bife ê wvú le, "Wee N'yeyi, fiie fi jee fi me nkerke keenge nse nkerke nshii wvú mey lo nu la?" ¹⁷ E Jisos bife ê wvú le, "Wo biite e è nu ê me ekume fiie fi jee nje la? Wee wvú jee mey ke mwaan. Ê wo gomte keeke eley nshii wvú mey lo le, é wo no gèlè bonci bo Nyo' le." ¹⁸ †E wee wvudvu bife ê Jisos le, "Bonci bo Nyo' le nu bò la?" E Jisos tfuse le, "Fo wo eyu wee, fo wo ejaŋ kpwee wee, fo wo econŋ bvucŋ, fo wo eben jim nsaw mbiay, ¹⁹ ††E wvumtè ico bô bwoo, noo le, è koonkè waa bwoo no wo koonke ekole kuw." ²⁰ E cuwee wvudvu mum gay ê wvú le, "Bonci ban bocii nu e me nse ngèele wase. Ê bvuu sheke la?" ²¹ †E Jisos tfuse ê wvú le, "Ê wo fen gomte keenu wee wvú jee gene mæese, é wo gen gese mwæem mvù wo kerke, gaw bigew bidvu ê bo kefufe le, é wo ke emum ekerke ntfu e è nu fowe. Ê wo dioo e ge nonen emum eto ebii me le." ²² ††E cuwee wvudvu yuw nonen, mum ne no gene nu lo shen shen, njefo wvú to kerke kpawaw baay.

²³ E Jisos mum gay ê boom bew bo ngoo le le, "Ê me ensee ê ben keceey le fi nu ke etemyi fô wee kpawaw e keeley bvunfon bvú fowe le. ²⁴ Ê me embvuu ensee ê ben le, fi nu cekey fô nyambala le keeley ê jise di tase le fele fô wee kpawaw e keeley bvunfon bvú Nyo' le." ²⁵ †E boom bo Jisos e bo ngoo le yuw fifin, e diuw yum bô baay. E bó bife le, "Ê è fen nu nonen, é ke yuu eboy yee?" ²⁶ ††E Jisos taa bó nen, gay ê bó le, "Ê è nu fô wee wvú wum e, tu fi nulo eghaw. Geenen e fô Nyo' le nu e ke fiie yaa nulo eghaw wvú ke." ²⁷ E Bitá gay ê wvú le, "Taa eyen, bese nu e ciné wase fiie ficii le e no bii wo le. Bese nu ke ekerke la?" ²⁸ ††E Jisos gay ê bó le, "Ê me ensee ê ben keceey le seke wee wvú diee nu Waawee e shii wase yí kawla we bvukuke le woŋ wvu fwè le, é ben ban bò se bii me le, eshii ten yí bokawla le yuufe ncow bofæe esaake dikfuu di Islael di yuufe ncow difæe. ²⁹ †Wee tfuu wvú nu e ciné la diew e, kenæ boom bo bwee le, kenæ jéme ye le, kenæ ice le, kenæ bwee le, kenæ boom e, kenæ nje le, e wvú cin'yi nje yem, nu ke ekerke bonyii bô mwæem bokanŋ gbwee fele no wvú se kerke. E wvú nu ke ekerke ten nshii wvú mey lo. ³⁰ ††Geenen, bonyii nteen bò nu fwe keseen nu ke enu ejim, é nteen bò nu ejim keseen enu fwe."

Ngan ekume wee wvú to joé bonyii bo lemme le lese wene

20 E Jisos bvuu gay le, "Bvunfon bvú fowe nu diewe cee la mvu wvú to buyee ja fontanŋtanŋ gen kee-jo bonyii bo lemme le elese ê wvú wene. ² No wvú to genee yen bó le, e bô bó mum kamen le wvú nu ke elaw bó danali danali yí diuu le. ³ †† E wvú mum ciinse bó e bó gen no lemte ê wvú wene. ³ E è ke no nu diewe didi-

uu bvukuke le, e wvú buy gen yen bomew bonyii le e bó leeme fô way laame. ⁴ E wvú gay ê bó le, 'Ben egen ten elemtè ê me wene, é me nje enlaw ben no bó ké no laake.' E bó mum gen. ⁵ E wvú ke bvuu buy ke diewe emvunsheenŋ entelenŋ e, bvuu kase buy ke diewe didiuu ditete le, joo ke bonyii bo lemme le. ⁶ E è ke no nu diewe didiuu ditin e ekiéguu, e wvú bvuu buy gen yen bonyii bomew e e bó leemene. E wvú bife ê bó le, 'Ê nu nje la wvú ben to e she leemene fen diuu dicile ecici?' ⁷ E bó tfuse le, 'Ê nu njefo wee baa jo bese lemme le ke.' E wvú mum gay ê bó le, 'Ben egen le ten elemtè ê me wene.'

⁸ ††E è ke no nu ekiéguu, e cee wæe mum to gay ê cee ekole bonyii bew bo lemme le le wvú etee bonyii bo lemme le, enya nlawma wvubo, keeke yí bonyii bô be to ejim e, egen emæse yí bô be to fwe le. ⁹ E wvú mum kew no laake. E bonyii bô bó to joé bó yí lemme le didi-uu ditin to e wvú law bó danali danali. ¹⁰ E bonyii bô bó to yawee ejo ke dioo to mum no kpwaake le bó nu elaw bó efey bomew ba. Geenen, e bó law ke ten bó danali danali. ¹¹ E bó fi nlawma wvubo mum kew no wvukene cee la we, ¹² gayte le, 'Bonyii ban bò wo be jo ejim lem ke ntam kefew mwaanŋ maanŋ, geenen wo e law bee bó lenŋen, e bese nu bô be she e ngvuse yí lemme le diuu dicile e mvum sheyte yí yese le.'

¹³ Geenen e cee wæe wvudvu tfuse ê wee mvu bó le le, 'Nsaa yem, ke me mbaa njaŋ fiie bee wo ke. Bee wo be kamene ke lemme din yí danali le? ¹⁴ Joo nlawma wo egenè. Ê koŋ me le me enlaw wee wvu ejim lenŋen diewe no me nlaw wo. ¹⁵ Ke me nkerke mvunŋgay keenge fiie fi me nkerke bô fiie fi è nu fiem e? Nuu le wo bene kendorŋ njefo me nu e n'yene can yem fô bonyii le le?" ¹⁶ ††No Jisos jeme nen, mum mæse le, "Ê nu ke no bonyii bô nu ejim keseen nu ke enu bo fwe, e bo fwe nu bo ejim."

E Jisos bvuu jeme ekume kfuu kpwe yí wvú nu ke ekpwe

(Mak 10:32-34; Luk 18:31-34)

¹⁷ ††E Jisos ke no bene Jelusalem, e bô boom bew bo ngoo le bo yuufe ncow bofæe buy é je, e wvú tee bó e bô bó læwse ye, e wvú gay ê bó le, ¹⁸ "Ben eyeke eyuw, beene bene wase gene Jelusalem, e bó nu egen enya wee wvú diee nu Waawee can bocee ncese bo baay baay noo bonyii bô duŋci bonci bo Nyo' le, é bó esaw wvú esumten le bó eyu wvú, ¹⁹ emum enya wvú can bonyii bô yaa nu ke Bojuu le, é bó esawse wvú, tamte wvú bô boŋgbwan, emum eta wvú yí kentam e, é ke edioo enu ediuw eta é Nyo' ekase ebvuse wvú yí kpwe le."

† 19:18 Ksm 20:12-16; Lew 19:18 †† 19:19 22:39 † 19:21 6:20; 8:21-22; Luk 12:33 †† 19:22 Mben 62:10 †† Nyambala yin nu e bó tenŋe ê diew bala le le «camel». ††† 19:26 Saka 8:6; Luk 1:37 ††† 19:28 25:31; Luk 22:30; 1Kol 6:2; Mwm 3:21 § 19:29 10:37

§† 19:30 20:16; Mak 10:31; Luk 13:30 ††† Danali mwaanŋ nu jise di bigew e di bó to ké law wee dvú yí lemme di yí diuu le. §† 20:8 Lew 19:13; Dito 24:15 §†† 20:16 19:30 †† 20:17 16:21; 27:26-31

Ɛ bwee Jon bô jam lɛkɛ bintaw bi boom bew e ê Jisos
(Mak 10:35-45)

²⁰ Ɛ bwee boom bo Sebɛdee le ke ne to fô Jisos e bô boom bew, tum envuw ê wvú ejise keeleke fiɛɛ. ²¹ Ɛ Jisos bife ê wvú le "Wo be gomte le la?" Ɛ wvú gay ê wvú le, "Kawɛ le ê nu ke edioo enu seke wo saake wase bvunfon bwuw, é boom bem bo bofɛɛ ban eshii mbew yo le, wvumvu ê ebo kuw ke elemse le, wvumvu ê ke ekɛne le." ²² †Ɛ Jisos tfuse ê boom bodvu le, "Ɛ ben kee fiɛɛ fi ben biite kɛ. Ê nulo é ben ke ewu fiko fi ngɛw e fi me nu nke en'wu?" Ɛ bó tfuse le, "Bese nulo ke ewu." ²³ ††Ɛ wvú gay ê bó le, "Ê nulo é ben ke ewu fiko fiem keɛɛy. Geenɛn keeshii ê ebo kem ke elemse bô ke ekɛne le yaa nu bvudvuu bwem keenya ê ben kɛ. Mondvuum modvu nu é è nu fô bonyii bô Icɛm nu e seyse wase e gɛɛ fô bó le." ²⁴ Ɛ kebese ke boom bo ngoo le bo Jisos e bo yuufe dioo yuw ekumɛ fiɛɛ fidvu, e shém ton'ye bó bô boom bo bofɛɛ bodvu. ²⁵ Geenɛn Ɛ Jisos tee bó bocii, e bó to e wvú gay ê bó le, "Ɛ ben kee le bonyii bô saake bitum ké no shiile lo yî bonyii bobole, e bonyii bo baay baay bobole duŋci mvuŋgay mvubole ê we jo bó? ²⁶ †Ɛ fiɛɛ keŋke keenu ê ben entelɛŋ kɛ. Wee wvú gomte keenu wee wvu baay ê ben entelɛŋ keŋke keenu wvú lemte lo ben e. ²⁷ Wee é no gomte keenu wee wvu fwe ê ben entelɛŋ, tu wvú keŋke keenu nƵwa wene. ²⁸ ††Ê nu ke lɛŋlɛŋ no ke wee wvú diee nu Waawee to to le bonyii elemte lo wvú le kɛ. Wvú to to keelem lo fô bonyii le, enya nshii we keesum wee nteen yî kpwe le."

Ɛ Jisos yene ejise binfefe bifɛɛ
(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)

²⁹ ††Ɛ Jisos bô boom bew bo ngoo le ke gen dioo fele Jeliku, e kebombom ke bonyii le no shfumte ê wvú ejim. ³⁰ †††Ɛ fí kooy le binfefe bimew bifɛɛ, e è nu bolemse bi to ké no shiile diuw je le, to nu e dioo yuw le Jisos fele lo, e bí mum no wamte gayte le, "Tata, Waa Nfon Dawe, came shen fô bese le." ³¹ Ɛ kebombom ke bonyii le no wamene bó gayte le bó eban lo. Geenɛn e bó bvuu wam gen lo fwe fwe le, "Tata, Waa Nfon Dawe came shen fô bese le." ³² Ɛ Jisos mum leem, tee bó, e bó to, e wvú bife le, "Ben gomte le me enge la fô ben e?" ³³ Ɛ bó tfuse le, "Tata, gɛɛ é ejise eyese eyene ye." ³⁴ Ɛ shen koo Jisos, e wvú kum ejise ebole. Kaŋ mwaan e bó mum no yene mwɛɛm e, mum ne no bii Jisos e.

Ɛ Jisos ley Jelusalem diɛwɛ Nfon e
(Mak 11:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19)

21 Ɛ Jisos bô boom bew bo ngoo le ke dioo feŋene Jelusalem, e bó nu wase ntɛw wvú Betfaj e yî Kum Bite bi Olif e, e wvú mum tum boom bew bo ngoo le bomew bofɛɛ, ² gay ê bó le, "Ben egen ntɛw wvu fwe

† 20:22 26:39; Mak 14:36; Luk 22:42; Jon 18:11 †† 20:23 Lem 12:2 † 20:26 23:11; Mak 9:35; Luk 9:48 †† 20:28 Yesa 53:12; 1Kol 6:20; 7:23; Gal 1:4; 1Tim 2:5-6; 1Bi 1:18-19 †† 20:29 9:27-30 ††† 20:30 1:1; 9:27; 12:23; 15:22; 21:9, 15; 22:41-46; Mak 10:47-48; 11:10; Luk 1:32, 69; 2:11; 18:38-39; Jon 7:42

we le. Ben nu dioo e gen, emum eyɛn lo bwee kembɛɛbey e e bó e suu e waa we nu mbew ye le, é ben efay, eto dvú ê me. ³ Ê wee bife lo fiɛɛ ê ben, é ben tfuse le Cee Ekole keŋke shiee wvudvu, é wvú emum ecine lo kaŋ mwaan é ben eto dvú." ⁴ Fifi to kooy nonɛn keege é fí eto ekocɛn no wee ntum Nyo' mvu to jemyɛɛ, gayte le,

⁵ †††Wee egay ê kelaante kè Sayon le, 'Ben etaa eyɛn, Nfon wene too ê ben e.

Wvú nu e shike ekole kew, e ben yî kembɛɛbey e, e é nu waa kembɛɛbey, kembɛɛbey e kí bɛɛ caan."

⁶ Ɛ boom bo Jisos e bo ngoo le ba gen, ge ke no wvú to jemyɛɛ. ⁷ Ɛ bó to bô kembɛɛbey kedvu noo wan, yey bikum bibole yî dvú le, e Jisos ben shii yî kemew e, no gene. ⁸ †Ɛ kebombom ke bonyii le nteen no yeyte ten bikum bibole ê je, e bomew faasshi tɛw bite yeyte. ⁹ ††Ɛ kebombom kè to gene fwe dvu Jisos bô kè to bii ejim no wvuuyi le, "Eeeee, mbense enù fô waa Nfon Dawe le lɛɛɛ! Nyo' nu e lan kembonɛn yî wee wvú too ê diee di Tata le lɛɛɛ! Eeeee, mbense enù fô Nyo' wvu fowe le lɛɛɛ!"

¹⁰ Ɛ Jisos ke gen fɛse Jelusalem, e kelaante kedvu kecii shiw. Ɛ bonyii no ghayte, biite le, "Wvun sɛ nu yɛɛ le?"

¹¹ †††Ɛ kebombom tfuse le, "Ê nu wee ntum Nyo' wvú Jisos wvú ne ntɛw wvú Nasalet e, Galilee."

Ɛ Jisos kuŋ bonyii e bó kamene way fô yew ncese Nyo' le

(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)

¹² Ɛ Jisos ke gen fô yew ncese Nyo' le, kuŋ bonyii bocii bô to geese bô bô to guyte mwɛɛm fô, baashe bidan bi bonyii bô to kumene bigew e, bô bintaw bi bonyii bô to geese bibembɛ le. ¹³ ††Wvú to kuŋke gayte le, "Fí nu e bo e saŋ e Nyo' gayte le, 'Bó nu ke etɛŋe yew yem le yew bunle.' Ben e banke e tu tfum bocooŋ."

¹⁴ Ɛ Jisos no nu fô yew ncese le, e binfefe bô bontɛŋe too e wvú fele bó. ¹⁵ †††Geenɛn, e bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô to duŋci bonci bo Nyo' le ke dioo yen binghaw bi mwɛɛm e bi wvú to gee, bô no boom bo caan caan wvuuyi fô yew ncese le, gayte le, "Eeeee, mbense enù fô waa Nfon Dawe le lɛɛɛ," e fí no ton'yi lo bó. ¹⁶ ††Ɛ bó mum waa lo Jisos le, "Ɛ wo yuuke fiɛɛ fi boom ban gayte le?" Ɛ wvú tfuse ê bó le, "Ɛɛ, me n'yuuke lo. Fí nu le ben ke baa taŋ wase fiɛɛ fi bó saŋ le, 'Nyo' nu e ge mbense wvú jee gene mɛɛse e no buyte dew boom bo caan caan e, noo dew boom bô bɛɛ yamte emben e?" ¹⁷ Ɛ Jisos ke ne cine bó le, buy ê kelaante kedvu le, gen ntɛw wvú Betani le, ce jó.

Ɛ Jisos low kete kemew

(Mak 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Ɛ è ke no nu entaŋentaŋ, no Jisos to kaase tuu jim elaante, e jeŋ no yuu wvú. ¹⁹ †††Ɛ wvú yen kete kemew e

††† 21:5 Yesa 62:11; Saka 9:9 † 21:8 2Bfn 9:13 †† 21:9 Mben 118:26; 148:1; Mat 20:30-31 ††† 21:11 16:14; 21:46; 26:68; Luk 7:16 †† 21:13 Yesa 56:7; Yeli 7:11 ††† 21:15 20:30-31 †† 21:16 Mben 8:2 †† 21:19 Luk 13:6

mbew je le ε bó ké no diee, † mum gen fó, geenen fanje yaa yen fiεε le yí dvú le ke, yen ke ε è nu bibε yí dvú le maan. E wvú mum low kete kedvu gay le, "Fo fintam bee ke ebvuu eyuu eyum lo yí yo le ke!" Kanj mwaan, ε kete kedvu mum yowlen lo. ²⁰ E boom bo ηgoo le bo Jisos e dioo yen nonen, ε diuw yum bó. E bó no ghayte le, "Kete kedvu ghan nεε ε se yowlen lo kanj mwaan nen?" ²¹ ††E Jisos tfuse ε bó le, "É me ensee ε ben keceey le, ε ben lese fitele yí Nyo' le, yaa kenke naa lo ke-manjen ke, ben saa ge ke ε è nu fiεε fi me ηge bó kete kin maan ke. Ben é cim ε gay ε kum wvun le, 'Mvuwe ye fen egen egbwe ε joo yi baay e,' ε fí ekooy nonen. ²² †E naa la fi ben bunlee lεke, nu ε ben nu ke ekenke fen é ben nu ε lese fitele yí Nyo' le."

E bó bife fô mvungay mvu Jisos e ne

(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

²³ E Jisos ke bvuu kase ley fô yew ncese le, ε bocee ncese bo baay baay bó bonyii bò saake wonj Bojuu ke to yen no wvú yεeyi bonyii, mum bife ε wvú le, "Wo jo fεε mvungay ε se no gee mwεem mvun? É nya yεε mvungay mvudvu ε wo?" ²⁴ E Jisos tfuse ε bó le, "Me ten nu embife fiεε ε ben. É ben tfuse lo, ε me emum ensee ε ben wee wvú nya mvungay le me ηngeè mwεem mvun. ²⁵ Jon to leese bonyii ε joo ε mvungay mvudvu nε fεε? É to nya Nyo', nuu wee wvu wum ε?" No wvú bife nonen, ε bó no kenene εbonebon gayte le, "É beene tfuse le è to nya Nyo', ε wvú ebife ε beene le laa ε è ge la fo beene ebee Jon e le?" ²⁶ ††Geenen, ε è yaa nu-lo é beene etfuse le, "É to nya wee wvu wum,' ke, njefo beene fane kebombom ke bonyii le, no bó bocii nu ε bee le Jon to nu wee ntum Nyo'." ²⁷ Nonen, ε bó mum tfuse ε Jisos le, "Kε bese kee ke." E Jisos mum gay ε bó le, "Tu ke me nu ensee ten ε ben wee wvú nya mvungay ε me le me ηngeè mwεem mvun ke."

Ngan ekumε boom bolemse bofεε

²⁸ †††E Jisos gen fwe bife le, "Ben kpwaake le la ekumε fin? Wee mvu to kenke boom bolemse bofεε. E wvú ke nε gen fô wan wvu fwe le, gay ε wvú le, 'Waa wem, gene eshe elemte wene eben.' ²⁹ E wvú tfuse le, 'Kε me nu ηngen ke.' Geenen ke nε kase kumen fitele fiew mum gen wene dvudvu. ³⁰ E wee wvudvu gen fô wvu ejim e gay ke fiεε fi wvú be gay wase ε wvu fwe. E wvú tfuse ε wvú le, 'Me nu ηngen icεm.' Geenen, fanje yaa gen ke. ³¹ ††Tu entelen jo boom bo bofεε ban, nu ε wvú to gee fiεε fi ice shieele nu wvú la?" E bó tfuse le, "É nu wvu fwe." E Jisos mum gay ε bó le, "É me ensee ε ben keceey le, bonyii bò fii shile noo bokene bo nsake le nu ε bó leyte wase bvunfon buv Nyo' le fwe ε ben e. ³² †Me njemyi nen njefo Jon Nleseejoo to nu ε to keedunje je yi teyete ε ben, ε ben fanje yaa bee wvú le ke, geenen ε bonyii bò fii shile bó bokene bo nsake le bee wvú le. E ben ke dioo cim yen no bó berje nonen, fanje yaa ekumen mvuntelem mvunen ebee ten wvú le ke."

† Kete kin to nu kè bó tenje é diεw bala le le, «fig». †† 21:21 17:20; Luk 17:6 † 21:22 7:7 †† 21:26 14:5 †† 21:28 7:21 ††† 21:28 Luk 15:11 ††† 21:31 6:10 † 21:32 Luk 7:29-30

Ngan ekumε bonyii bò wee to tεεε wεε é bó

(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)

³³ ††E Jisos bvuu jeme le, "Ben ebvuu eyuw ngan mvu. Wee mvu to nu ε lem wεε mvuntam mvú bó keenci mbvuum dvú, gem bó ketaan keεkeε, cim fô bó nu ke ekoyte mvuntam mvudvu somte ε mbvuum buyte, tum ketaale ke wee ncey e wene dvudvu, mum tεse wεε wvudvu ε bonyii, mum nε gen ketum kemew e. ³⁴ E kefew kè bó ké no koyte mvuntam mvudvu ke to kocen, ε wvú tum bonyii bew bo lemme le fô bonyii bò wvú to tεεε wεε é bó le, le bó egen efi mwuwene mvuntam. ³⁵ ††E bó gen, ε bonyii bò wvú to tεεε wεε wvudvu ε bó koo bó, surj mvu, yu mvu, tumye mvu bó eta. ³⁶ E wvú bvuu tum bomew bonyii bo lemme le ε bó duule fele bo fwe ba, ε bonyii ba bvuu ge ke lenlen no bó gee bó bo fwe ba. ³⁷ Ejim jodvu ε wvú tum wase ε è nu waa we, kpwaake le bó nu egen ewvum waa wen wvun. ³⁸ Geenen, ε wvú gen, ε bonyii bodvu dioo yen wvú le, jeme εbonebon le, 'Wvun nu ndiela wee wεε wvun. Ben eto é beene eyu wvú emum eyow bvushaw bvudvu.' ³⁹ ††E bó mum koo wvú bvuse wene, mum yu." ⁴⁰ No Jisos fe nen, mum bife le, "Wee wεε wvudvu nu ke edioo ε to ege nεε bó bonyii bodvu?" ⁴¹ ††E bó tfuse le, "Wvú nu ke eto elεse lo mvunyaame mvudvu, etese wεε wvudvu ε bonyii bomew bó nu ke enyaa mwew mvuntam seke ηkoy e." ⁴² ††E Jisos bife ε bó le, "Ben ke baa tanj wase é Nwa' Nyo' le le,

'Te didvu die di bonyii bo kembom e to tunεε, to nu ε kase nε tu tε di buu di yew e.

E fifin nu ε è ge ke Tata, bonyii ε no taale kenke ηghaw' e?

⁴³ ††Me ε mum ε no nserje ε ben le, Nyo' nu ke efi bvunfon bwew can yene le, enya ε è nu é ketum kè nu ke egee no wvú gomte le." ⁴⁴ ["Te didvu din nu é wee gbwe yí dvú le, ecaafie lo, é dí gbwe yí wee le, efoonce lo mweten."] ††

⁴⁵ No Jisos ma ngan wvun nen, ε bocee ncese bo baay baay noo Bofalasii dioo yuw, mum kίεε le wvú ma ε è nu ekumε bowen. ⁴⁶ ††E bó mum no gomte keekoo wvú, geenen, kase fan kebombom ke bonyii le, njefo kebombom kedvu to kenke Jisos le è nu naa wee ntum Nyo'.

Ngan ekumε ηkaw bvujen

(Luk 14:15-24)

22 E Jisos bvuu no jemyi ε bó é bonjan e, ε wvumvu no nu le, ² †††Bvunfon buv fowe nu ε è nulo é bó efewsen bó nfon mvu wvú to seyseε ηkaw bvujen buv waa we wvú diemsen e. ³ E wvú ke tum bonceendaa bew le bó egen etooy bonyii bò wvú to bee bó bó ηkaw bvujen wvudvu le bó etod. Geenen, ε bonceendaa bodvu gen ε bonyii bodvu fanje yaa to ke.

† 21:33 Yesa 5:1-2 ††† 21:35 22:6 †† 21:39 Ibu 13:12 ††† 21:41 22:7 †† 21:42 Mben 118:22-23 †† 21:43 Dan 2:34-35, 44-45 ††† Kε bonwa' bo boyvuum bomew bó bó to yawεε sanj diεw Nyo' jó kenke kencim kin ke. ††† 21:46 21:11; 26:4-5 ††† 22:2 9:15

⁴ E wvú tum bomew bonceendaa gay ê bó le, 'Ben egen ejeme ê bonyii bò me nse mbee bò ñkaw bvujen wvun le bó eyeke eyuw, me nu e nseyse wase mwëem mvudien, e ñgbwo binsonj bi nyám e bò boom bo bona' le bò fanjen. Me nu e nseyse wase mwëem mvunciim, le bó etoð le fô ñkaw e.' ⁵ Geenën, e bó gen e bonyii bodvu case lo, ñe fibole no gene. E wee mvu laa wene dvu wvú, e wee mvu laa way we. ⁶ †E kebese ke bonyii le kooye bonceendaa bodvu nyewle bò bó, mum yuwye bó. ⁷ ††E fitele bente nfon wvudvu, e wvú ciinse bonyii bew bo jem e, e bó gen læse lo bonyii bò yuwye bonceendaa bew, mum ton kelaante kebole. ⁸ No wvú ge nonen, mum gay ê bonceendaa bew bomew le, 'Me nu e nseyse wase ñkaw bvujen. Geenën bonyii bò me nse mbee ba se baa nu naa lo bonyii ke. ⁹ Ben egen ntasen jé le yicii, ebe bonyii bocii bò ben e yen, le bó eto fô ñkaw bvujen wvun e.' ¹⁰ E bonceendaa bodvu mum buy gen jé le yicii, kum bonyii bocii bò bó to yenëe, bonyii bò jee bò befë to dvú. E yew bvujen mum yijsen bò bonyii.

¹¹ †E nfon ke ñe ley yew bvujen yidvu le keeyen bonyii bò to toë fô ñkaw e, mum yen wee mvu le dvú e wvú baa jise ndvú ñkaw bvujen ke. ¹² E wvú bife ê wvú le, 'Nsaa yem, wo ghan ñe e se ley dvun se ndvú ñkaw?' E wee wvudvu mey diuw tfu. ¹³ ††Nonen, e nfon mum gay ê bonceendaa bew le, 'Ben ekay can ye noo bika, etfume wvú ê ejiwë le ekfun, jò bonyii nu ke ebeele ñgeci bigew.'" ¹⁴ No Jisos jeme nonen, mum gay le, "Ben ekeè le Nyo' nu e be bonyii nteen, geenën e caw ke caan."

E bó tele Jisos ekumë shile wvú lanjen

(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

¹⁵ E Bofalasii mum ñe gen seyse no bó nu ege é Jisos se lowsën njeme é bó ekoo wvú. ¹⁶ E bó mum tum boom bobole bo ñgoo le noo ñgoo bonyii bo Nfon 'Elod e fô Jisos e. E bó gen jeme ê wvú le, "Wee n'yeyi bese kee naa le wo nu wee keceey, e wo yeyi bonyii bò je yi yi Nyo' ê je yi keceey e. Ke wo kó no joo le wee mvu nu jey ke, njefo ke wo taale laa mweten nu naa la le. ¹⁷ Ke see ê bese wo ñkpwawce. Nci nu e bee le beene elaanke shile ê Kaysa, nuu fo bó elaanke le?"

¹⁸ E Jisos kixë fië fi bó wëntene bò fí, mum gay ê bó le, "Ben bonyii bò jemyi jey, gee jey ban, ben teeyi me nje la? ¹⁹ Ben eto bò bigew bi ben ké no laanke shile dvú é me en'yen." E bó to bò danali, nya ê wvú. ²⁰ E Jisos bife ê bó le, "Ekole kin kè nu yí dvú le nu ke yee le? E diee nu di yee le?" ²¹ †E bó tfuse le, "È nu ke Kaysa le, e diee nu ke ten diëw." E wvú mum gay ê bó le, "Ben emum enyaà le ê Kaysa fië fi è nu fi Kaysa le, nyaà ê Nyo' fi è nu fi Nyo' le." ²² E bó yuw nonen, e diuw yum lo bó. E bó mum cinë wvú le ñe no gene.

E bó tele Jisos ekumë mbuy wvu yí kpwe le

(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

²³ ††Ke ebvubwë, e Bosadusii ñe to fô Jisos e. Bosadusii nu ñgoo bonyii bò to ké no duu le ke bonyii

† 22:6 21:35 †† 22:7 21:41 † 22:11 Mwm 19:8 †† 22:13 8:12 †† 22:21 Lum 13:7 ††† 22:23 Luk 20:27

nu ke ebuy yí kpwe le ke. No bó toë, mum bife ê Jisos le, ²⁴ †††Wee n'yeyi, Muses to nu e gay le, 'É wee kpwe lo se wan, tu waa bwee kenke keegëe kpwele é bò wvú eboo boom ê diee di ñkfu waa bwee wvudvu le.' ²⁵ Ke-seen, boom bo wee mvu le to cee bee bó jan bosooshi-wiy. E wvu ñgaywee ke jo kpwoon, ke ghan kpwe e bò wvú baa kenke wan ke, cinë kpwele le ê ejime kew. ²⁶ E fí kooy ke nonen bò ejime kew noo ejime ke wvuwe le, gen buy yí wvu bosooshi-wiy e. ²⁷ Ejim jodvu, e kpwoon wvudvu ten kpwe. ²⁸ Nonen keseen no bó bocii bosooshi-wiy to nu e jo kpwoon wvudvu, è nu ke edioo enu seke bonyii buyte yí kpwe le, é kpwoon wvudvu enu kpwee yee?"

²⁹ E Jisos tfuse ê bó le, "Ben nu e jay baay, e è nu njefo ke ben kee fië fi bó sanj ê Nwa' Nyo' le ke. E ben yaa kee ten mvunjay mvu Nyo' le ke. ³⁰ Ben ekeè le è nu ke enu seke bonyii buyte yí kpwe le, ke bolemse bò bokene bee ke ebvuu etaashi bvujen ke, e bonyii yaa bee ke ebvuu enyaa boom e bó taashi bvujen ke. Bó nu ke enu wase ke diëwë bonceendaa bo Nyo' le fowe. ³¹ È dïoo nu fi ekumë mbuy wvú bonyii nu ke ebuy yí kpwe le, ben ke baa tanj wase Nwa' Nyo' yuw fië fi wvú jemyi è ben e? Nyo' to nu e gay le, ³² †È nu me Nyo' Aba'am bò Nyo' Aysik noo Nyo' Yakow.' Fí nu le ke Nyo' nu Nyo' bonkfu ke, è nu Nyo' bonyii bò nu dvú." ³³ E kebombom kè to leeme fó yuw ntfuse wvú Jisos nya, e diuw yum lo bó bò n'yeyi we.

Nci wvú fele bonci bocii

(Mak 12:28-34; Luk 10:25-28)

³⁴ E Bofalasii ke dïoo yuw le Jisos nu e ban lo diuw Bosadusii, e bó mum baance ye to fô wvú le. ³⁵ E wee mvu bó le wvú to looci kee bonci bo Nyo' le, mum tele wvú bò mbife mvu le, ³⁶ "Wee n'yeyi, nci wvú kuuke fele bonci bocii nu wvú la?" ³⁷ †E Jisos tfuse ê wvú le, "Nci wvú kuuke nu wvú gayte le, 'È koonkè Tata wvú Nyo' wo bò fitele fiuw ficii, enya ekole kuw é wvú kecii, egeë bvufee bwuw yí ye le bvucii.' ³⁸ Wvuwwun nu nci wvu fwe wvú kuuke fele bonci bocii. ³⁹ ††E wvú bii wvú le nu ke diëwë wvuwe le. E wvú nu le, 'È koonkè waa bwoo no wo koonke ekole kuw.' ⁴⁰ ††Mwëem mvunciim mvú nu è Nwa' bonci le, noo mvú nu è Bonwa' bo bonyii bo ntum Nyo' le, leeme e è nu yí bonci bo bofëe ban e."

Mboyse wvú Nyo' to kawëe nu waa yee?

(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

⁴¹ ††No Bofalasii to nu e bó taashe fó, e Jisos mum ñe bife mbife mvu é bó le, ⁴² "Ben kpwaake le la ekumë Mboyse wvú Nyo' to kawëe? Ben kpwaake le è nu waa yee?" E bó tfuse ê wvú le, "È nu waa Nfon Dawe." ⁴³ E Jisos kase bife ê bó le, "No è nu waa Nfon Dawe, e fí ghan ñe e Keyoy ke Yuule se ge e Dawe no teje wvú le Tata wen? Dawe to nu e jeme le,

⁴⁴ ††Tata Nyo' to nu e gay ê Tata wem le wvú eshii é ebo kew ke eceey e,

††† 22:24 Dito 25:5-6; Kej 38:8 § 22:32 Ksm 3:6 †† 22:37 Di- to 6:4-5 ††† 22:39 Lew 19:18; Mat 5:43; 19:19; Lum 13:9; Gal 5:14;

egen ebuy seke wen ke ejike bonyii bew bo bvuban e
é wvú etome bikaa biew yî bó le.'

⁴⁵ É Dawe fen teje wvú le Tata wen, é wvú ebvuu
eghan nêe se no nu waa we?" ⁴⁶ †No Jisos jeme nen, e
wee fanje yaa nu dvú mwaan wvú etfuse fiêe é wvú ke.
E kew ten ebvubwe le, e wee fanje yaa ke ebvuu emom
lo ebife fiêe é wvú ke.

E Jisos cêye kenya ke bonyii bô duŋci bonci noo ke Bofalasi le

(Mak 12:38-39; Luk 11:43, 46; 20:45-46)

23 E Jisos mum nê jeme é kebombom ke bonyii le
bô boom bew bo ngoo le le, ² "Bonyii bô duŋci
bonci bô Bofalasi nu bonyii bô nu e jo kentaw ke Mus-
es e. ³ ††Fí e mum e no nu le, ben eyuukè fiêe ficii fi bó
seje é ben, mum geè. Geenen, fo ben egeè fiêe fi bó
gee ke, njefo bó fewci jêey, gee jêey. ⁴ Bó nen'yi yile bvujite
e bvú fele mvunŋgay mvu bonyii le yike bonyii dvú, e
é yaa nu naa lo é bó kebee emom keelaw ke naa lo kpwan
ebo keefice bó ke. ⁵ †Mwêem mvù bó gee mvunciim
nu ke keege le bonyii eyenè bó le. Mvunŋkuw
mvubole mvu N'wa' Nyo' le nu naa mvù kukene. † E
mvunŋeŋken mvu ngem ndvú yibo le nu naa mvù
dewkene. ⁶ Bó ké gene fô nkaw e no kooŋke keeshii ke
e é nu fô bonyii ewvumte bó, ké gen yéw bunle le no
kooŋke ke keeshii e é nu yî bintaw bi fwe le. ⁷ Bó ké no
kooŋke ten keelene é way e bonyii gayte bó le, bvuu
kooŋke le bonyii etenè bó le Bolabay. ⁸ †Geenen, fo
wee ebeŋe e bonyii teje wvú le Labay ke, njefo ben
keŋke Wee N'yeyi ke mwaan maan, e ben bocii nu
boom bo bwee wan e. ⁹ Fo ben etenè wee mvu yî nshe
le fen le é nu icee wene ke, njefo ben keŋke Icee wene
mwaan wvú nu fowe. ¹⁰ Fo wee ebeŋe e bó teje wvú le
Cee Ekole ke, njefo Cee Ekole wene nu ke mwaan wvú é
nu Klistu. ¹¹ ††Wee wvu baay é ben enteler keŋke
keenu wee wvú lemte lo ben e. ¹² ††Naa yee wvú
bensee ekole kew, nu e Nyo' nu ke eshike lo wvú, e naa
yee wvú shiwse ekole kew, nu e Nyo' nu ke ebense lo
wvú.

E Jisos tooshe bonyii bô duŋci bonci bô Bofalasi

(Mak 12:40; Luk 11:39-42, 44, 52; 20:47)

¹³ Ngew wvu baay nu wene ben bonyii bô duŋci bonci
noo ben Bofalasi. Ben nu bonyii bô jemyi jêey, gee
jêey! Ben leeme ejise jo bonyii banji je yî leyte bvunfon
bvú fowe le. Ke ben kooŋke keeley bvú le ke, e bvuu e
no baanŋke je fo bonyii bô kooŋke keeley e.

[¹⁴ Ngew wvu baay nu wene ben bonyii bô duŋci
bonci noo ben Bofalasi. Ben looci shiwse lo boke' bo
boŋkfu le, gee dibunle di dewkene keeduunŋke ye. Ben
ekeè le wene ngew nu ke efo lo.] ¹⁵ Ngew wvu baay nu
wene ben bonyii bô duŋci bonci noo ben Bofalasi. Ben

Jem 2:8 † 22:40 5:17; Lum 13:10 †† 22:41 20:30-31 † 22:44
Mben 110:1; Lem 2:33-35; 1Kol 15:27; Ibu 1:13; 8:1 † 22:46 Mak
12:34; Luk 20:40 †† 23:3 Lum 2:21-23 † 23:5 Ksm 13:9; Dito 6:8;
Ktr 5:38-39; Mat 6:1 †† Mvunŋkuw mvun nu mvù bó to geele bonci
bo Nyo' le bomew jó, jiise yî monshim bô nkenken e. †† 23:8 Jon
13:13 ††† 23:11 20:26-27; Mak 9:35; 10:43-44; Luk 9:48; 22:26
††† 23:12 Mben 75:8; Mat 18:4; Luk 1:52; 14:11; 18:14 † Ke

nu bonyii bô jemyi jêey, gee jêey! Ben nen'yi len woŋ
tfoo bvuu lente jóo yi baay baay ke le ben gomte wee
mwaan wvú ebanŋke etu wee wene mbee. É wvú ké tu
wase wee wene mbee, e ben kase ge e fiew mèse fo lo,
e wvú no nu wase wee nguy wvu baay ke diêwe ben e.

¹⁶ †††Ngew wvu baay nu wene. Ben nu binfefe duu le
ben duŋci je é bonyii! Ben nu bonyii bô duu le, 'É wee
jeme fiêe, e kan diee di yew ncese le, tu ke é nu fiêe ke.
Geenen, é wee jeme fiêe e kan e é nu diee di ketwaa ke
bigew e kè yeele ke yew ncese le, tu wvú keŋke keege
no wvú jeme e kan.' ¹⁷ Binfefe bin! Ben nu biyun! Fiêe fi
kuuke fele fimew nu fi la? É baay kuuke ketwaa ke
bigew e kè yeele, nuu yew ncese yi gee e ketwaa kedvu
se nu fiêe fi é nu fi Nyo' le le? ¹⁸ †Ben jemyi ten le, 'É
wee jeme fiêe e kan diee di ketan ke ncese le, tu ke é
nu fiêe ke. Geenen é wee jeme fiêe e kan e é nu diee di
fiêe fi wee nya ncese dvú, tu wvú keŋke keege no wvú
jeme e kan.' ¹⁹ Binfefe bin! Fiêe fi kuuke fele fimew nu fi
la? É baay nnya yidvu kuuke, nuu ketan ke ncese le kè
gee e nnya yidvu se nu fiêe fi é nu fi Nyo' le le? ²⁰ Fiêe fi
nu, nu le é wee kan diee di ketan ke ncese le, tu wvú
kan nonen e kan noo mwêem mvunciim mvu yî dvú le.
²¹ ††É wee kan diee di yew ncese le, tu wvú kan nonen e
kan noo Nyo' wvú cee dvú. ²² É wee kan woŋ wvu we,
tu wvú kan e é nu kawla Nyo' noo wvú wvú Nyo' wvú
shiile yî dvú le.

²³ †Ngew wvu baay nu wene ben bonyii bô duŋci
bonci noo ben Bofalasi. Ben nu bonyii bô jemyi jêey,
gee jêey! Ben ké no nyaa keba kemwaan é Nyo' ente jo
biba yuufe bi mbáse yicii yî ben keeke naa noo mwêem
jêey jêey mvù ben keeke geele é mbáse le le yî es-
humte, geenen laanŋke fiêe fi jite fi nci jemyi ekume fi le
ben egeè, fi é nu keege mwêem len fô bonyii le,
camte shen fô bonyii le noo keelese fitele yî Nyo' le.
Ben be keŋke keege mwêem mvudvu mvunciim yaa
cin'yi fimew e ke. ²⁴ †Binfefe bi duŋci je é bonyii! Ben
kunyi yee guu bvuuuse é mbvuum e, geenen kaa mii
nyam yi baay eshem! ††

²⁵ †††Ngew wvu baay nu wene ben bonyii bô duŋci
bonci noo ben Bofalasi. Ben nu bonyii bô jemyi jêey,
gee jêey! Ben cuke mvunŋkom bô shúw ye le, geenen e
mwêem mvù nu e yiŋsen jó nu mvù ben loci é bonyii
noo mvù ben yeele ejise dvú. ²⁶ †††Binfefe bi Bofalasi le,
ben eyaw ecuke mvunŋkom bô shúw ente, wvu le mvú
emum eyuule ten ye le.

²⁷ Ngew wvu baay nu wene ben bonyii bô duŋci bonci
noo ben Bofalasi. Ben nu bonyii bô jemyi jêey, gee
jêey! Ben nu diêwe jém yî bó nu e seyse e yefe yí e no
baa yen'yi ejise jee, geenen e ente jodvu nu e jó e
yiŋsen bô bikufe bi binŋpwe bi bonyii le noo mwêem
mvunciim mvu nyene. ²⁸ †É nu ke lenŋen no ben yen'yi

bon'wa' bo boyvuum bomew bô bó to yawee sanj diw Nyo' jó
keŋke kencim kin ke. † 23:16 5:34-37 †† 23:16 15:14 †
23:18 Ksm 29:37 †† 23:21 1Bfn 8:13 † 23:23 Lew 27:30; May
6:8; Luk 18:12 † 23:24 15:14 †† Nyam yi baay yin nu é diw
bala le le, «camel». †† 23:25 Mak 7:4 †† 23:26 Jon 9:40 18
23:28 Luk 16:15

ejise le ben nu bonyii bo teyete, geenen ε ente nu ε ben ε yijnsen bô kenleema noo gee di befe.

(Luk 11:47-51)

²⁹ Ngew wvu baay nu wene ben bonyii bô dunçi bonci noo ben Bofalasii. Ben nu bonyii bô jemyi jæy, gee jæy! Ben bomte jém bonyii bo ntum Nyo' le, feele ten jém bonyii bô to kenke nce wvu teyete seyse ε yí jee.

³⁰ †Ben gee nonen gayte le, 'É bese to bee nu wase dvú kefew ke bo'icee bosese le, tu bese to baa leem fisese fô fiæ fi bó to gee keeyuwyi bonyii bo ntum Nyo' le ke.'

³¹ Ben jemyi nonen, jemyi ε è nu ekumε bikuu binen mum tomte bô dew yene le ben nu naa boom bo bonyii bô to yuwye bonyii bo ntum Nyo' le. ³² Ben emum egen lo fwe emese lemme di bo'icee bonen to kawε! ³³ †Yó yin! Engokε ke yó le kin! Ben kpwaake le ben nu ke enu sε bó ε lese ben nguy wvu baay e?

³⁴ †No fí nu nonen, me ε mum ε no ntumte bonyii bo ntum Nyo' le fô ben e noo bonyii bo bvufee le bô bonyii bô dunçi bonci. Ben nu ke eyuwye bomew, etawye bomew yí bintam e, etam bomew yéw yene bunle le, ebone bikaa é bomew ejim bilaante bicii bì bô gene bí le. ³⁵ †Ben nu ke egeè nonen wvu le elemε ke bonyii bocii bô to cee nce wvu teyete yí nshε le bô bó yuwye enù fô ben efa. Elemε kin nu ke enù fô ben efa ε kew yí ke Abel wvú bó yue sε wvú kenke jay e, ε to ε buy yí ke Sakalia wvú waa Belekaya wvú ben to yue entelε jo yew ncese bô ketar ke ncese le. ³⁶ É me ensee é ben kecey le, lon mwεem mvun mvunciim nu ke ekoo engokε ke keseen kin."

Ε Jisos bεm bonyii bo Jelusalεm

(Luk 13:34-35)

³⁷ No Jisos jeme nen, mum bεm le, "Ebeey Jelusalεm! Ebeey Jelusalεm! Wo wvú yuwyi bonyii bo ntum Nyo' le, bvuu tumyi bonyii bô Nyo' tumte fô wo le bô eta! É nu wase bokar bomε no me mom keembaance boom buw ke diewe no bweeshie ké baance boom bew kfuke é bibe biew e, wo ε far? ³⁸ †Taa eyen, bó nu ε lar wase yew yo, ε yí nu etu binffuy. ³⁹ †Me nseje lo é wo le ke wo bεε ke ebvuu eyen me le ke, egen ebuy kefew kè wo ke egay le, 'Nyo' nu ε lar kembonen yí wee wvú too é diee di Tata Nyo' le."

Ε Jisos see le bó nu ke ebvuw yew ncese

(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

24 Ε Jisos ke buy yew ncese le, ke dioo gene, ε boom bew bo ngoo le bence to mbew ye le no dunçi yéw yi fô yew ncese le é wvú. ² †Geenen, ε Jisos jeme é bó le, "Ben yene yéw yin e? É me ensee é ben kecey le ke te dimwaan nu ke esheε yí dimew e sε bó ε base fokuse ke."

(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)

³ Ε Jisos ke dioo gen ben shii yí Kum Bite bi Olif e, ε boom bew bo ngoo le bence to εbonebon fô wvú le bife le, "Ke see é bese kefew kè fiæ fidvu fin nu ke

ekooy, noo nciise wvú nu ke edunçe kefew kè wo nu ke ekase eto noo le won kaa wase?" ⁴ Ε Jisos tfuse é bó le, "Ben eyenè fo wee ke elεε ben é ben ejay je. ⁵ Ben ekeè le bonyii nteen nu ke etoo joo diee diem tæke fojise, ε wee duu le è nu wen wvú Mboyse wvú Nyo' to kawε. É bó dioo gee nonen emum elεεle bonyii nteen ε bó jayte je. ⁶ Ben nu ke eyuuke le bó tumte jem, bvuu yuuke ten bosaaka le jem nu enu. Fo ben ke dioo eyuuke nonen, ε finteem no buyte ben ke. Mvumvun nu mwεem mvú kenke keeke ekooy. Geenε ε mvú yaa mum dunçi le won kaa wase ke. ⁷ †Ketum nu ke etumte jem bô kemew, ε nfon mvu tumte jem bô wvumvu. Jer nu ke ekoole, ε nshε shiike mondvuum e mondvuum e. ⁸ Ε mvumvun mvunciim bεε ke lo mvun'yar ke diewe seke kpwoon ε kew lume.

⁹ ††Bonyii nu ke enya ben é bó enyewle bô ben, eyuwye ben. Bitum bicii nu ke ebane ben nje diee diem. ¹⁰ ††Nonen é bonyii nteen emum etfuw bikaa é me ejim, banene, geese bikuu bibole. ¹¹ ††E bonyii nteen bô mbiayte le è tum Nyo' bó nu ke ebuynen emum elεεle bonyii nteen. ¹² ††No kebefε nu ke eduule ke gene lo fwe, nu ε fí nu ke ege é kenkonen ke bonyii le nteen emum ewεε. ¹³ ††Geenen, wee wvú nu ke ekuu shém egen ebuy fokemese nu wvú nu ke eboy. ¹⁴ ††E bó kenke ke keeke efewce saaka wvú jee wvun wvu ekumε bvunfon bvú Nyo' le egen ebuy yí ekole ke nshε le kecii é bitum bicii eyuw, nonen é won sε keeke eka.

N'yεyεi ekumε kefew ke ngew wvu baay e

(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

¹⁵ ††Nonen seke ben ε yen ε kemaante ke fiæ le kè nulo ejin bvudvuu kè wee ntum Nyo' wvú Dania to jemyε ekumε kí, ε kí leeme wase yew ncese le, (wee wvú taanke njwa' wvun eyuw fin nta,) ¹⁶ ε bonyii bô nu Judea mum fεε ben yí dikum e. ¹⁷ ††Fo wee wvú nu é yew we dioo ε shii bvuu ley keejo fiæ fi nu yew ke. ¹⁸ Fo wvú nu wene ebvuu ekfulε le wen egen ejo ndvu ye yi bulεen ke. ¹⁹ Ngew wvu baay ediuw yoya le nu ke enu wvu bokεne bô nu bô difue, noo bô yamsee boom e. ²⁰ Ben ebunlè le fo kenlewtε kin ke enu ε è nu kefew ke nffum e, kenεε diuu di mbam e ke, ²¹ ††njefo ngew wvu baay nu ke enu kefew kekε le, ε kfuu wvuwe ngew ke baa yuu nu wase ε kew no won to kawεε ε to ε buy keseen e, ε ke kfuu wvuwe bεε ke ebvuu eyuu enu dvú ke. ²² É Nyo' to baa fafe ediuw ε ngew wvudvu, tu ke wee wvu wum mwaan bee ke eboy ke. Geenε Nyo' nu ε fafe ediuw yodvu nje bonyii bew bô wvú nu ε caw. ²³ ††E nu ke edioo enu sekekε wee é jeme é ben le, 'Ben etaa eyen, Mboyse wvú Nyo' to kawεε wvun fen! Kenεε le, 'Wvuwe fofe! Fo ben ebee ke. ²⁴ ††Ben ekeè le bonyii nu ke etoo mbiayte le bowen nu bomboyse bô Nyo' to kawεε, ε bomew duu le bowen nu bonyii bo ntum Nyo' le, emum egee mwεem mvú temyi mvú dunçi mvun-

§ 24:5 24:24; 2Tes 2:9-10; 1Jon 2:18 †† 24:7 2Klo 15:6; Yesa 19:2 ††† 24:9 10:17-22; Jon 16:1-4 †† 24:9 5:11 ††† 24:10 10:35; Luk 12:52-53 †† 24:11 7:15 †† 24:12 2Tim 3:1-5 ††† 24:13 Mwm 13:10 ††† 24:14 28:19 ††† 24:15 Dan 9:27; 11:31; 12:11 18 24:17 Luk 17:31 19 24:21 Dan 12:1; Mwm 7:14 20 24:23 Luk 17:23-24 21 24:24 24:5; 7:15; Mwm 13:13-14

† 23:30 5:12; Lem 7:52 †† 23:33 3:7 † 23:34 1Tes 2:15 †† 23:35 Ken 4:8-10 †† 23:38 Esek 10:18-19; 1Bfn 9:7-8 ††† 23:39 Mben 118:26 ††† 24:2 Luk 19:44

gay mvubole, egee ten mwεem mvu diuw wvù yumεen e wvu le bó elεε bonyii é bó ejay je, lεε naa noo bonyii bò Nyo' nu ε caw, fεn é je nu dvù. ²⁵ Ben eyεke eyuw, me nu ε nsee wase mwεem mvun é ben é mvù se keeke ekooyi. ²⁶ Nonεn, é bonyii nε ε no gayte é ben le, 'Ben etaa eyen, Mboyse wvù Nyo' to kawεε wε ηkp-waante,' fo ben egen jó κε. Kεnεε le, 'Ben etaa eyen, wvuwe yew ente,' fo ben ebee bó le κε. ²⁷ †Ben ekeè le no jaη ké lawte we é keba ke diuu sane le, ba gen buy jò diuu seeyi, nu ke lεηλεη no nto wee wvù diee nu Waawee nu ke enu. ²⁸ ††Naa fεε fò keηkpwe ke fiεε le nu, nu ke fò fò bonηulηη nu etaashi.'

Ekume no Jisos nu ke eto
(Mak 13:24-27; Luk 21:25-28)

²⁹ †Kaη mwaanη seke kefew ke ηγηw wvu baay wvun e ε to wase ε fey, é diuu nε esεε ejime, kpwee saa ebvuu ebaa κε, é jón ene fowe egbweken, é mwεem mvu fowe mvunciim mvù keηke mvunηgay eshiike. ³⁰ †É nciise wee wvù diee nu Waawee emum ebuynen yí ebule le. É bitum bicii bi yí nshε le emum ekew effule lo bó kpwe. Bonyii nu ke eyen no wee wvù diee nu Waawee shiile too é kembew e fowe bó mvunηgay noo bvukuke buv baay. ³¹ ††Soη yi baay nu ke edioo ε jeme foweewe, é wvù emum eciinse bonceendaa bew é bó egen εbuw ε woη yo ena le noo fowe, ebaance bonyii bew bó wvù nu ε caw.

(Mak 13:28-31; Luk 21:29-33)

³² Ben eyεeyi fiεε yí keηgvum e. Tíaw ye ké boci, é bibε ekew etεεke yí dvù le, é ben mum kiεε le ekfun kumene wase. ³³ É nu ke lεηλεη no ben nu ke edioo ε yen mwεem mvun e mvunciim, é ben emum ekiεε le wvù nu wase nceencee naa wase é yew fwese. ³⁴ ††É me ensee é ben keceey le ke ηηgokε ke keseen kin nu ke eka se mwεem mvun mvunciim ε kooy wase κε. ³⁵ Ebule bó nshε nu ke eka, geenεn ke diεw yem nu ke eyuu eshiw κε.

Ke wee nu dvù wvù kee diuu di Jisos nu ke eto ke
(Mak 13:32-37; Luk 17:26-30, 34-36)

³⁶ †††Ke wee nu dvù wvù kee diuu didvu kεnεε kefew κε. Ke naa bonceendaa bo Nyo' le bo fowe kεnεε Waa Nyo' kee ten κε. É kee ke Nyo' Ice wvù εmberj. ³⁷ †Ke lεηλεη no fí to nu kefew ke Noa' le nu ke no fí nu ke enu seke wee wvù diee nu Waawee kaase too. ³⁸ É to nu ε joo baa yiηsen wase yí εkolε ke nshε le, ε bonyii nu fibole diekene bvuu wukene, ε bokεne bó bolemse taashi bvujen, ε bonyii nyaa boom ε bolemse taashi bvujen bó bó, ke gen buy diuu di Noa' to leyεε é ηguw e, ³⁹ ε bonyii bodvu yaa kee fiεε fi nu ekooy κε, gen buy seke joo to yiηsenεε yí nshε le, kuu bó bocii gen dvù. É nu ke lεηλεη no fí nu ke enu diuu di wee wvù diee nu Waawee nu ke eto le. ⁴⁰ Bolemse bofεε nu ke enu

† 24:27 24:30, 37; 25:31; 1Kol 15:23; 1Tes 3:13; 4:15; 2Tes 2:1, 8; Jem 5:7-8; 2Bi 3:4; 1Jon 2:28 †† 24:28 Job 39:30; Mwm 19:17-18 † 24:29 Yesa 13:10; 34:4; Aga 2:6, 21; 2Bi 3:10, 12; Mwm 6:12-14 †† 24:30 Saka 12:10-14; Dan 7:13-14; Mat 24:27; 26:64; Mak 14:62; Mwm 1:7 †† 24:31 13:41; 1Kol 15:52; 1Tes 4:16 ††† 24:34 16:28 ††† 24:36 Lem 1:7 † 24:37 Keη 6:11-13; 7:7-13; 2Bi 3:6

wene, é bó ejo mwaanη é mwaanη eshεε. ⁴¹ ε bokεne bofεε nu ke egooke bvulem fodien, é bó ejo mwaanη é mwaanη eshεε. ⁴² ††Nonεn, ben emum ecεyτè njefo ke ben kee diuu di Tata wene nu ke eto κε. ⁴³ ††Ben ekeè le é cee yew kee kefew kè cooη nu ke eto εntaη, é wvù ecεyτe, wvù saa ke ecinε é bó eto ηηgoy yew ye κε. ⁴⁴ Fí ε mum ε no nu le, ben ten keηke keecεyτè njefo wee wvù diee nu Waawee nu ke eto é kefew kè ben yaa kee ke le.

N'yεeyi ekume waa lemme wvu keceey noo wvù yaa nu ke wvu keceey
(Luk 12:41-48)

⁴⁵ ††Waa lemme wvù nu wvu keceey bvuu keηke bvufee nu wvù la? Ke é nu wvuwe wvù cee εkolε we nu ε gee wvù le wvù etaalè fò yew ye le, le kefew ke edioo ε kocεn, ε wvù nya mwεem mvudien mvu boom bo lemme le é bó le? ⁴⁶ Njoη wvu baay nu ke enu wvu waa lemme wvuwe wvù cee εkolε we nu ke edioo etoo eyen ε wvù gee lemme lεηλεη no wvù bee keegeε. ⁴⁷ É me ensee é ben keceey le cee εkolε we nu ke ebense wvù é wvù etaale fò mwεem mwew e mvunciim. ⁴⁸ ††Geenen é waa lemme wvudvu nε ε no nu wvù keηke keηge kè befe, ε jeme é εkolε kew le, 'Ke cee εkolε wεm nu ke eyaηsen ekase eto ke', ⁴⁹ ε mum ε kew ε no suηke boom bo lemme le bomew bó bó bó lemte, diekene bvuu wukene bó bonyii bó wuwte mbvuum, ⁵⁰ ††tu cee εkolε we nu ke ene esεε ebuynen diuu dimew di wvù yaa be kpwaake le noo é kefew kè wvù yaa be kee le κε. ⁵¹ ††Wvù nu ke edioo ε buynen nonεn, emum enya ηγηw é waa lemme wvudvu, eciinse wvù é wvù egen enu ηgoo bonyii bó jemyi jεey, gee jεey e, ε é nu fò fò bonyii nu ke ebeele ηgeci bigew."

Ngan ekume ηgón bokεne bomew yuufe

25 †††É nulo é bó emum efewsεn bvunfon buv fowe bó ηgón bokεne bomew yuufe bó to joε bin'yεese bibole, buy keegen efiisen cee bvujen mvu. ² Bó to nu nonεn ε bo botin nu biyur, ε bo botin feefene. ³ Fí nu le bó to nu biyur to dioo jo bin'yεese bibole faηe yaa jo mεem momew κε, ⁴ geenεn ε bó to feefene jo bibole bin'yεese jo mεem momew mbew yí dvù le. ⁵ É bó gen no cεyτe cee bvujen wvudvu, ε wvù no dvuyte keeto, ε nyii mum nε no yεεke bó, ε bó mum lefe. ⁶ É è ke no nu εntaη entelεη, ε bó nε yuw ε wee wvule le, 'Eεεεε, ben etaa eyen, cee bvujen wvun εεε! Ben ebuy eto efiisen wvù lεεε.' ⁷ É ηgón bokεne ba bocii mum ja we bense bin'yεese bibole. ⁸ É ηgón bokεne bó to nu biyur ba gay é bó to feefene ba le, 'Ben enya ke bese bó mεem monεn momew. Bin'yεese bisese shiile wa lo.' ⁹ Geenεn ε bó to feefene ba tfuse le, 'Ke é nεlo é mó ekocεn fò beene le bocii κε. Ben egen ε è nu fò bonyii bó geese le, eguy monεn.' ¹⁰ †††No bó to gene keeguy, ε cee bvujen mum shεε fεse. É ba

†† 24:42 24:44, 50; 25:13; Mak 13:33, 35; Luk 12:40; 21:36 ††† 24:43 1Tes 5:1-2; 2Bi 3:10; Mwm 3:3 †† 24:45 25:21-23 ††† 24:48 2Bi 3:4 †† 24:50 24:42 †† 24:51 8:12 ††† 25:1 Luk 12:35-36 ††† 25:10 9:15

bò to nu ε seyse wase ye ε no ceyte, mum gen ley bò wvú yew ηkaw bvujen e, ε bó mum faa kemburj.

¹¹ †Ejijim jodvu ε ηgón bokene bomew ba bò to genεε keeguy mεem fεse, leem ε yew fwese no gayte le, 'Cee ekole, cee ekole, yene kemburj ε bese eley.' ¹² ††Geenen, ε wvú tfuse ε bó le, 'É me ensee ε ben keceey le ke me ηkee ben ke.' ¹³ †Fí ε mum ε no nu le, ben eseyse ye, eceytè, njefo ke ben yaa kee diuu kenεε kefew kè me nu ηke enkase nto ke.

Ngan ekumε boom bo lemme le botete

(Luk 19:11-27)

¹⁴ ††Kefew kedvu nu ε fí nu ke enu diewe wee mvu wvú to nu keegen ghane, tee boom bew bo lemme le gee kpaw we can yibole. ¹⁵ ††Wvú to nu ε nya mvu waa lemme bikele bi bigew e bitin, nya mvu bikele bifεε, nya mvu ekεle ke bigew e kemwaanj. Wvú to nya ke bii no mvunγay mvu wee le nu. No wvú nyaε nonen, mum laa ghane diew. ¹⁶ † Waa lemme wvú to fie bikele bi bigew e bitin mum gen lo kanj mwaanj ge way dvú, die sεw bikele bitin. ¹⁷ † Wvú to fie bikele bifεε ge ten way, die sεw bikele bifεε. ¹⁸ † Geenen, ε waa lemme wvú to fie ekεle kemwaanj wε, gen fiew cim fokuse nyile bigew bi cee ekole we le bidvu fó.

¹⁹ †††E cee ekole boom bo lemme le bodvu ke laa ghane die, gen ce jó baay. E wvú ke dioo kase to, mum tee boom bew bo lemme le le bó ekpwanjεn mwεem. ²⁰ † Waa lemme wvú to fie bikele bi bigew e bitin mum to wase bó bikele yuufe, gay le, 'Cee ekole, wo to nya me bikele bi bigew e bitin, taa eyen me nu ε nshεε ε ηge way dvú, ε ηkenjke bimew bikele bitin ε we jodvu.' ²¹ †††E cee ekole we gay ε wvú le, 'Keyoone baay. Wo nu waa lemme wvú jee bvuu nu wvu keceey! Wo se nu ε shεε ε kίεε keetaa fô fiεε fi caan e ntay. Nonen, me nu enγεε wo keseen ε wo etaale wase ε ε nu fô fi baay e. Leyε le ente jo bvujonjke bvuu cee ekole wo le.' ²² † Waa lemme wvú biew bigew to nu bikele bifεε to ten, gay le, 'Cee ekole, wo to nya me bikele bi bigew e bifεε. Taa eyen, me nu ε nshεε ε ηge way dvú, ε ηkenjke bimew bikele bi bigew e bifεε ε we jodvu.' ²³ † E cee ekole we gay ε wvú le, 'Keyoone baay. Wo nu waa lemme wvú jee bvuu nu wvu keceey! Wo se nu ε shεε ε kίεε keetaa fô fiεε fi caan e. Nonen, me nu enγεε wo keseen ε wo etaale wase ε ε nu fô fi baay e. Leyε le ente jo bvujonjke bvuu cee ekole wo le.' ²⁴ † Waa lemme wvumvu wε wvú to fie ekεle ke bigew e kemwaanj to ten, gay le, 'Cee ekole, me ηkee le wo nu wee wvú temyi ejim. Wo ké no gbweci ε wo baa jewe ke, baanci εgij ε wo baa le ke.

²⁵ † Nonen me nse ε mum ε nfan ε ηgen ε nyile bigew bi-uw fokuse. Taa eyen, bigew biuw bin, jicε.' ²⁶ † E cee ekole we tfuse ε wvú le, 'Wo nu waa lemme wvú befe, nu kenjkwen! Wo se kee le me ηké no ηgbweci ε me mbaa njewe ke, mbaanci εgij ε mbaa nle ke. ²⁷ † No wo se kee nonen, tu wo se bee egeε bigew biem ntfu wvu le seke me ε ηkase enfi bigew biem bidvu bó sεw ε we

jodvu.' ²⁸ † No wvú gay nonen, mum gay le bó efi ekεle ke bigew e kedvu ε wvú, enya ε wvú kenjke bikele bi bigew e yuufe. ²⁹ † †Le bó ekeε le wee wvú kenjke nu ε bó nu ke ebise ε wvú ekenjke nteen. Geenen ε wee wvú baa kenjke, nu ε naa fi caan fi wvú kenjke nu ε bó nu ke efi lo ε wvú. ³⁰ † †No wvú gay nonen mum gay le, 'Ben etfume kenεε ke waa lemme le kin ε εjiwe le ekfurj, fô bonyii nu ke ebeele ηgeci bigew.'

N'yeyi ekumε nsaw wvu fokemεse

³¹ †††E nu ke edioo enu kefew kè wee wvú dieε nu Waawee kaase too ε bvukuke bwew e, ε wvú too bó bonceendaa bo Nyo' le bocii, ε wvú emum eshii yí kawla we bvukuke le. ³² † Bitum bicii bi yí ekole ke nshε le nu ke ebaance ε wvú fwe, ε wvú emum egaw bó diewe no wee ncey ké gaw njée bvuse ε bίe tewe le. ³³ † Wvú nu ke egeε njée εbo eceey, gee bίe tewe εbo ηkonojko. ³⁴ † Wvú wvú Nfon nu ke emum egay ε ba bó nu εbo eceey le, 'Bonyii bó Icεm nu ε lanj kembonen yí bó le, ben eto ekenjke bvudvuu ente jo bvunfon bvú wvú to seyseε fô ben e ε kaw no bó to bomεε wonj, ³⁵ †††njefo jenj to yuu me, ε ben nya me bó mwεem mvudien. Kendonj to yumte me, ε ben nya me bó fiεε ε me η'wu. Me nto nu tolo, ε ben fiisen me. ³⁶ † Me nto nu kenyi kencimte, ε ben jise ndvu yí yem e. Me nto nceμte ε ben to gay me le. Me nto nu yew ncaw e, ε ben to gay me le.' ³⁷ † Wvú nu ke edioo ε gay nonen, ε bonyii bo teyey bodvu emum ebife ε wvú le, 'Tata, ε nu seke la wvú bese to yεnεε wo le ε jenj yuu wo, ε bese nya mwεem mvudien ε wo, kenεε seke la wvú kendonj to yumte wo ε bese nya fiεε ε wo wu? ³⁸ † †E nu seke la wvú bese to yεnεε wo le ε wo nu tolo, ε bese fiisen wo, kenεε kenyi kencimte, ε bese jise ndvu yí yo le? ³⁹ † E ε nu seke la wvú bese to yεnεε wo le ε wo cεμte kenεε nu yew ncaw e, ε bese to gay wo le?' ⁴⁰ † †Nfon nu ke emum etfuse ε bó le, 'É me ensee ε ben keceey le no ben to gee mwεem mvun, ke naa fô wee wvu caan boom bo bwεem e ban e, nu ε ben to ge ε ε nu fô me le.' ⁴¹ † †Nonen, wvú nu ke emum egay ε ba bó nu εbo ηkonojko le, 'Ben bó lon nu ε koo, ben ene lo ε me ejise, egen eley ηguy wvú mey lo wvú bó to seyseε fô dεwle bó bonceendaa bew e, ⁴² † njefo jenj to yuu me, ε ben fanjε yaa enya me bó fiεε fidien ke. Kendonj to yumte me, ε ben fanjε yaa enya me bó fiεε ε me η'wu ke. ⁴³ † Me nto nu tolo, ε ben fanjε yaa efiisen me ke. Me nto nu kenyi kencimte, ε ben fanjε yaa ejise ndvu yí yem e ke. Me nto nceμte, mbvuu no nu yew ncaw e, ε ben fanjε yaa eto egay me le ke.' ⁴⁴ † Bó ten nu ke emum bife ε wvú le, 'Tata, ε nu seke la wvú bese to yεnεε wo le ε jenj yuu wo, kenεε ε kendonj yumte wo, kenεε ε wo nu tolo, kenεε kenyi kencimte, kenεε cεμte, kenεε yew ncaw e, ε bese fanjε yaa efi wo ke?' ⁴⁵ † Wvú nu ke emum etfuse ε bó le, 'É me ensee ε ben keceey le, no ben to baa ege mwεem mvun, ke naa fô wee wvu caan boom

† 25:11 Luk 13:25 †† 25:12 7:23 † 25:13 24:42 †† 25:14 Mak 13:34 †† 25:15 Lum 12:6 ††† 25:19 18:23 ††† 25:21 24:45-47; Luk 16:10

‡ 25:29 13:12; Mak 4:25; Luk 8:18; 19:26 †† 25:30 8:12 ††† 25:31 16:27 †† 25:31 Dito 33:2; Saka 14:5; Mat 16:27; 19:28; 1Tes 3:13; Jut 14 ††† 25:35 Yesa 58:7 †† 25:40 Bngn 19:17; Mat 10:40, 42; 12:50; 28:10 ††† 25:41 Jut 7; Mwm 20:10, 15

bo bwεem e ban e, nu ε ben to baa ege ε ε nu fô me le κε.' 46 †Boba bonyii nu ke emum egen eley ηgew wvù mεy lo le. Geenεn, ε ba bô nu teytey egen eley fibole ε ε nu nshii wvù mεy lo le."

Ε bó kaa mvunαη ε Jisos εjim
(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53)

26 ††ε Jisos ke jeme mwεem mvun mvunciim mεse, gay ε boom bew bo ηgoo le le, 2 ††Ben ekeè le ε shεete wase εdiuw εfaa, ε emum enu Nkaw Danεfey, ε bó nu ke emum enya wee wvù diee nu Waawee can bonyii le ε bó eta yî kentam e." 3 Κε kefew kedvu le, ε bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô saake wonj mum gen baance ye ε ntow Kayfas wvù to nu ekole ke bocee ncese le, 4 ††mum cu ntaη no bó nu ke ewεentεn se koo Jisos, eyu. 5 Ε bó dioo cu nonεn, gay le, "Fo beene emom fiεε fin kefew ke Nkaw e κε, njefo ε beene mom lo, ε fí eto bô diuw ε bonyii entelεη."

Ε kpwoon mvu yefe Jisos bô nfiey wvù shfuunηkene Βε-tani
(Mak 14:3-9; Jon 12:1-8)

6 ††ε Jisos ke no nu ntεw wvù Βεtani le, yew dvu Se-mon wvù wee ntun wvu baay. 7 Ε bó ke shii no diekene, ε kpwoon mvu nε ley bô fikaa fimew ε bó kene bô τε, ††† ε ε nu fi nfiey mvu wvù shfuunηkene le, ε wvù lumte naa baay, mum fuce yî ekole ke Jisos e. 8 Ε boom bo Jisos e bo ηgoo le yen nonεn ε fiεε fidvu ton'ye lo bó. Ε bó gay le, "Wvù nyew bô nfiey wvun nen nje la? 9 Bó be nεlo egese nfiey wvun bigew nteen, enya bigew bidvu ε bonyii bo kefufe le." 10 Geenεn, ε Jisos kίεε ηkpwawce wvubo, gay ε bó le, "Ben nya ηgew ε kpwoon wvun nje la? Wvù nu ε ge ε ε nu fiεε fi jee fô me le. 11 †††Ben ekeè le bonyii bo kefufe le nu ke enu κε ben ε bó sekεcii, geenεn κε me nu ηke enu beene sekεcii κε. 12 Wvù fuci nfiey wvun yî yem e nen seysee lo me no bó nu ke edwey me. 13 Ε me ensee ε ben keceey le naa fεε fô bó nu ke efewci saaka wvù jee wvun yî ekole ke nshε le kecii nu ε fiεε fi kpwoon wvun ge nu ε bó nu ke esεηe ten, keekumyi wvù."

Ε Judas gese Jisos
(Mak 14:3-9; Jon 12:1-8)

14 Ε wee mvu ηgoo boom bo ηgoo le bo Jisos e bo yu-ufe ncow bofεε wvù bó to teηe le Judas Iskaliot mum nε gen fô bocee ncese bo baay baay, 15 †bife ε bó le, "É me nya Jisos can yene le, ε ben enya la ε me?" Ε bó mum taη bigew mbaanshe bi bó kene bô ketwaa kε baa, nya ε wvù. 16 Ε κew sekεkie le, ε wvù mum κew no gomte je yî wvù nu enya Jisos jó can yibole.

Ε Jisos bô boom bew bo ηgoo le die Nkaw Danεfey
(Mak 14:12-21; Luk 22:7-13, 21-23; Jon 13:21-30)

17 ††ε ε ke dioo nu diuu di fwe di Nkaw Blεed wvù bó baa gεε Fintuηλεεn jó, ε boom bo ηgoo le bo Jisos e to fô wvù le, bife ε wvù le, "Wo gomte le bese egen eseysel fô wo nu edie Nkaw Danεfey ε ε nu fεε?" 18 Ε wvù tfuse ε bó le, "Ben egen εlaante, eyen key e, egay ε wvù le, 'Wee N'yεeyi gayte le kefew kewene nu ε kocεn wase. Wen nu edie le Nkaw Danεfey bô boom bowene bo ηgoo le ε ε nu ε wvù yew.'" 19 Ε boom bo ηgoo le bodvu gen ge κε no Jisos be gay ε bó, mum seysee mwεem mvudien mvu Nkaw Danεfey e dvú. 20 †††ε ε ke no nu ekiεguu, ε wvù shii bô boom bew bo ηgoo le bo yuufe ncow bofεε keediekene. 21 Ε bó dioo diekene, ε wvù nε gay ε bó le, "É me ensee ε ben keceey le, wee mvu ben e nu egese me." 22 No wvù gay nonεn, ε boom bew bo ηgoo le nε no nu yii yii baay, mum κew no biwci ε wvù mwaaη mwaaη le, "É nu me le Tata?" 23 ††ε wvù tfuse ε bó le, "Wee wvù nu egese me nu wvù nu ε lese εbo ε shuw e bee wvù. 24 †††Wee wvù diee nu Waawee nu ke egen κε no bó to saηεε ekume wvù. Geenεn, ηgew wvu baay nu fô wee wvù gese wee wvù diee nu Waawee le. Fí to bee ejee fô wvuwee wee le baay fen ε bó to baa eboo wvù κε." 25 Ε Judas wvù to nu keegese Jisos bife ten ε wvù le, "É nu me le Wee N'yεeyi?" Ε Jisos gay ε wvù le, "Wo nu ε jeme bô diuw wo."

Ε Jisos bô boom bew die ntaashe
(Mak 14:22-26; Luk 22:14-20; 1Kol 11:23-25)

26 ††No bó to diekene, ε Jisos nε jo blεed, nya keyoone ε Nyo', mum guushε nya ε boom bew bo ηgoo le gay le, "Ben eko edie, fin nu ye yem." 27 Ε wvù mum jo ten fiko, nya keyoone ε Nyo' mum nya fiko fidvu ε bó gay le, "Ben ewu bocii. 28 †††Fin nu ελεμε kem kε Nyo' gbwo monkan dvú kí ε buy nje wee nteen, wvu le wvù elεsshε bibefe bibole. 29 É me ensee ε ben le κε me mbεε ηke embvuu εη'wu mbvuum mo tweη kete kε lane le man ε κew keseen e, ε gen ε buy diuu di me nu ηke εη'wu mó monfεm beene ente jo bvunfon bvu Icεm e κε." 30 †††ε Jisos bô boom bew bo ηgoo le ke mεse, yem ηkiee mbense, mum buy ben gen yî Kum Bite bi Olif e.

Ε Jisos gay le Bitα nu ke ema wen
(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38)

31 †††No Jisos bô boom bew bo ηgoo le to gene, ε wvù nε gay ε bó le, "Entaη jo εben nu ε ben bocii nu ke et-fuw bikaa ε me εjim nje fiεε fi nu ke ekooy bô me. É nu no bó nu ε saη ε Nyo' gayte le, 'Me nu εηke en'yu ncey njée ε ηgoo njée esaanken.' 32 †††Geenεn, seke Nyo' ε bvuse me yî kpwe le, ε me ensa fwe jo ben Galilee." 33 Ε Bitα mum gay lo fiew ε wvù le, "É bonyii bocii cim tfuw

† 25:46 Dan 12:2; Jon 5:29; Jem 2:13 †† 26:1 7:28 † 26:2 16:21 †† 26:4 21:46 †† 26:6 Luk 7:37-38 ††† Fikaa fin nu ε bó to kene bô τε di bó teηe le «alabaster». ††† 26:11 Dito 15:11 † 26:15 Ksm 21:32; Saka 11:12; Jon 11:57; 13:2

†† 26:17 Ksm 12:1-20 ††† 26:20 Jon 13:2, 21-30 †† 26:23 Mben 41:9 ††† 26:24 Mben 22:7-8, 16-19; Yesa 53:9 †† 26:26 1Kol 10:16 †† 26:28 Ksm 24:8; Yeli 31:31; Ibu 7:22; 9:15-20 ††† 26:30 Luk 22:39; Jon 18:1 ††† 26:31 Saka 13:7; Mat 26:56; Jon 16:32 ††† 26:32 28:7, 16

lo bikaa ê wo ejim nje fiεε fi nu ke ekooy bô wo, tu ke è nulo é me nke en'yuu entfuw bikaa ê wo ejim ke." ³⁴ ††E Jisos gay ê wvú le, "É me ensee ê wo keceey le entañ jo eben jan, nu ε nyimshie nu ke enu le yí eton, ε wo ε ma wase me bokañ botete." ³⁵ E Bitá gay ê wvú le, "É è cim nu naa le me nu enkpwe lo bee wo, tu ke è nulo é me en'yuu ma wo ke." No wvú gay nonen, ε boom bo ngoo le bo Jisos e bomew ba bocii gay ke ten nonen.

Ε Jisos bunle Gesemane

(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

³⁶ †E Jisos bô boom bew bo ngoo le ke gen ley fô weε ketaañ wvumew e, ε bó tenje le Gesemane, ε Jisos gay ê boom bew bo ngoo le le, "Ben eshii fen é me en'wawce eceñ nene embunle." ³⁷ E wvú jo Bitá bô boom bo Sebēdee le bo bofεε, ε bô bó gen. E wvú kew no nu yii yii, ε fitele fiεw buuke. ³⁸ E wvú mum gay ê bó le, "Fitele fiem nu yii yii baay naa fi me enkpwe lo. Ben esheε fen é beene eceyte." ³⁹ ††No wvú gay nonen, mum bence gen fwe caan, gbwe tum bvushiw fokuse mum bunle le, "Icem, é je nu dvú yí è nulo é wo ege é fiko fi ngew e fin efey se me ε n'wu, é wo ge. Geenεn, fo wo ege no è shieele me ke, gee no è shieele wo." ⁴⁰ E wvú ke ne kase tu jim fô boom bew bo ngoo le, yen ε bó leete. E wvú bife ê Bitá le, "Fí nu le ke è nulo é ben eshii we ebuy ntam kefew mwaan e? ⁴¹ ††Ben enù we, bunleε fo mmom ke eto fô ben e, eghaw ben. É nu keceey le fitele koonje lo, geenεn ε nyam ye wεeyi." ⁴² E wvú bvuu kase gen yí bokañ bofεε le bunle le, "Icem, é è fen nu le ke fiko fin nulo efey se me ε n'wu, é wo ge ke no wo koonje." ⁴³ E wvú dioo ekase etu jim bvuu yen ε boom bew bo ngoo le leete njefo nyii to nu é bó ejise. ⁴⁴ †††E wvú bvuu cine bó le, kase gen bvuu bunle yí bokañ e botete, bunlee jemyi ke ε è nu fiεε fi wvú be shee jemyi wase. ⁴⁵ †††E wvú bvuu kase tu jim fô boom bew bo ngoo le gay ê bó le, "Ben fen bæε ke leete lætene finen e? Ben etaa eyen, kefew nu ε kocen wase. Bó nu ε gese wase wee wvú diee nu Waawee ê bonyii bô befe. ⁴⁶ Ben enε we é beene egeñè. Ben etaa eyen, wee wvú gese me wvun ε wvú too wase."

Ε bó koo Jisos

(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jon 18:3-12)

⁴⁷ Ke no Jisos to bæε jemyi nonen, ε Judas wvú to nu wee ngoo boom bo Jisos e bo yuufe ncow bofεε mum buynen. Wvú to too bô kebombom ke bonyii le ke baay, ε bó kenje nyó bô bibuse, ε è to tum bocee ncese bo baay baay noo bonyii bô saake won. ⁴⁸ É to nu ε wee wvú to geseε Jisos to seyse wase nciise bô bonyii bodvu gay le, "Wee wvú me nu nke enγay wvú le, embam enjocε, nu wvú, é ben emum ekoo." ⁴⁹ No bô bó toε, ε wvú mum gen lo fô Jisos e kañ mwaan gay wvú le le, "Me nγayte wo le Wee N'yεeyi." No wvú gay nonen, mum bam wvú njocε. ⁵⁰ E Jisos gay ê wvú le,

† 26:34 Luk 22:33-34; Jon 13:36-38 †† 26:34 26:75 ‡ 26:36 Luk 5:16; Ibu 5:7-8 †† 26:39 6:10; 20:22; Jon 18:11; Ibu 10:9 †† 26:41 Efe 6:18; Ibu 2:18 ††† 26:44 2Kol 12:8 ††† 26:45 Jon 12:23; 13:1; 17:1

"Nsaa yem, gee lo fiεε fi wo to keege." ⁵ E bonyii ba mum gen lo fô Jisos e koo wvú, ghen. ⁵¹ E fí kooy le wee mvu wvú to nu bô Jisos to nu ε mum dvun nyo ye jem, cun kentunñun ke nřwa ekole ke bocee ncese le dvú, sum. ⁵² †E Jisos gay ê wee wvudvu le, "Kase etfuse nyo yo jim fô bvudvu bwew e. É keè le wee tfuu wvú cawse nyo we, nu ke ekpwe yí nyo le. ⁵³ Wo kpwaake le ke è nulo é me enγay é Icem eciinse bonceendaa bew fen kañ mwaan bontfuke le, ε bó fele ngóo yuufe ncow fεε le? ⁵⁴ Geenεn, é me ne ε nje nonen, é fí ke eghan neε se kooy no bó sañ é Nřwa' Nyo' le le fí kenje keenu?"

⁵⁵ ††Sekekie, ε Jisos mum bife ê kebombom kie le, "Ben to keekoo me ε no too bô nyó noo bibuse ke diεwε ben too keekoo ε è nu coñ e? Me nse nshee no diuu nu, ε me ε nshii yew ncese le n'yεeyi bonyii se ben koo me nje la? ⁵⁶ ††Geenεn, fifin ficii jo bvudvu keege ε fí eto ekocεn ke no bonyii bo ntum Nyo' le to sañεε." E boom bo Jisos e bo ngoo le bocii mum lañ wvú fó, fεε lo.

Ε Jisos leem yew nsaw e

(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ E bonyii bô to koolεε Jisos mum jo wvú gen bô wvú fô Kayfas wvú cee ekole ke bocee ncese le. E bonyii bô duñci bonci bo Nyo' le bô bonyii bô saake won to taashε wase fó. ⁵⁸ Bó to gene bô Jisos ε Bitá bii lo ejim ncejole. E wvú gen buy naa lakfulεεñ ekole ke bocee ncese le, mum ley gen shii bô bonyii bô to ceyte la didvu keeyen no fí nu ke eghan eleem. ⁵⁹ E bocee ncese bo baay baay bô bonyii bocii bô saake bonsaw mum no gomte fiεε fi mbiay e fi bó etey yí Jisos e wvu le bó eyu wvú. ⁶⁰ Geenεn, fañe yaa kenje fiεε ke, naa no bonyii nteen to cim too fwe bene jim nsaw mbiay. E fí ke ghan nen, ε bonyii bomew bofεε to leem fwe, ⁶¹ †††††gay le, "Mbwe wvun se gayte le wen nulo esaw yew ncese Nyo' ekase ebom yí εdiuw e eta." ⁶² E ekole ke bocee ncese le mum ja we bife ê Jisos le, "Ke wo kenje fiεε keetfuse le? Wo yuuke ke mwεem mvú bonyii ban jemyi yí yo le?" ⁶³ ††E Jisos mey diuw tfu. E ekole ke bocee ncese le kase gay ê wvú le, "É diee di Nyo' wvú kenje nshii le, é wo fen nu Mboyse wvú Nyo' to kawεε wvú Waa Nyo', é wo see é bese." ⁶⁴ ††E Jisos tfuse le, "Fí nu no wo gay. Geenεn é me ensee ê wo le, ejim jo kefew kin nu ε ben nu ke eyen wee wvú diee nu Waawee le, ε wvú ε shii é ebo ke eceey ke Wee wvú kenje Mvun-gay e, ke ebvu eyen no wvú too é kembaw e fowe." ⁶⁵ †††E ekole ke bocee ncese le yuw nonen, mum saaye ndvú ye le, gay le, "Wvú joo bvudvu bvú Nyo' le. Shiee nu dvú wvú beene ebvu egomte wee le wvú eleem fen ejeme fiεε le? Ben nu ε yuw wase no wvú joo bvudvu bvú Nyo' le. ⁶⁶ Ben ε sumtεn le la?" E bó tfuse le, "É nu wee wvú bó eyu lo." ⁶⁷ †††E bó mum kew no cuyte

§ Kεneε le, "Nsaa yem, wo to keege la?" †† 26:52 Ken 9:6 ††† 26:55 Luk 19:47 ††† 26:56 Mat 26:31; Luk 24:46 †††† 26:61 27:40; Jon 2:19; Lem 6:14 †† 26:63 Yesa 53:7; Mat 27:12-14; Mat 14:33; 27:40, 43; Luk 22:70 †† 26:64 Dan 7:13; Mat 22:44; 24:30; Mak 13:26; Luk 21:27 †††† 26:65 Ktr 14:6; Esl 9:3; Lew 24:16; Jon 19:7 †††† 26:67 Yesa 50:6; 53:5

nceŋ yî bvushiw bu Jisos e, kfunē wvú bô mvunjo, su-unjke bô can gayte ê wvú le, ⁶⁸ ¶Wo wvú nu Mboyse wvú Nyo' to kawee, ke gee kewee ntum Nyo' kuw ke-seen fô bese le. Ke see wee wvú suŋ wo."

È Bitā ma Jisos

(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ È to nu ε Bitā ε shii ekfunj lakfulēŋ e. ε wan kpwoon mvu wvú to lemte fô, nē to mbew ye le gay ê wvú le, "Wo ten bee ben ε Jisos wvu Galilee wvudvu." ⁷⁰ Geenen, ε Bitā tun fwe dvu bonyii bocii gay le, "Ke me njkee fiε fi wo jemyi ke." ⁷¹ ε Bitā mum nē buy gen no nu diuw kebuw e. ε wvumvu wan kpwoon wvú to lemte ten fô, yen wvú le, mum jeme ê bonyii bô to leemene fô le, "Wee wvun bee bô Jisos wvu Nasalet wvudvu." ⁷² ε Bitā buu tun, lew lo gay le, "Ke me njkee wee wvudvu ke." ⁷³ ε kefew ke dioo buu gence caan, ε bonyii bô to leemene fô bence gen mbew Bitā le gay ê wvú le, "Kecēy, kecēy wo nu ten wee mvu bô le, njefo njeme wo gene diēwe wvubole." ⁷⁴ ε Bitā mum kan, tee lon yî ekolē kew e gay le, "Ke me njkee wee wvun ke." Kaŋ mwaan ε nyimshie mum toŋ. ⁷⁵ ¶ε Bitā kume njeme wvú Jisos be jeme ê wvú le, "Nyimshie ke enu le yî etoŋ, ε wo ε ma wase me bokan botete." ε wvú nē fô buy ekfunj, bee kpwe baay.

È Judas shiim

(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Jon 18:28-32)

27 ε ekfunj ke dioo yuule too, ε bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô saake woŋ, shii cu ntaŋ ekumε Jisos keeyu wvú. ² ε bô mum kay wvú, jo gen nya can Baylet wvú wee sa' wvu ê keba kedvu le. ³ ¶ε Judas wvú to gesε Jisos ke dioo yen le bô nu ε leke le bô nu eyu wvú, ε wvú kumen fitele fiew, jo bigew bi mbaanshe biε kase gen dvú keetfuse ê bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô saake woŋ. ⁴ No wvú gen, gay ê bô le, "Me nu ε njge kebefε keengese wee ε wvú baa keŋke jay ke." ε bô tfuse ê wvú le, "Fifiε keŋke la keege bô bese? È kee wo fifiε." ⁵ ε Judas mwase bigew bidvu fokuse yew ncese le, mum buy, gen shiim. ⁶ ¶ε bocee ncese bo baay baay tace bigew bidvu gay le, "Bin nu bigew bi εlεmε le, ε nci baa bee le bô egeε bib-in ntfu wvu yew ncese le ke." ⁷ ε bô shii cu ntaŋ, gen guy gbwen wee mvu wvú bomte nshāan dvú le bô ke edweyte botolo fô. ⁸ È nu fiε fi bô teŋe gbwen wvudvu ε to ε buy eben e le, "Gbwen εlεmε." ⁹ ¶Fí to kooy nonen ε fiε fi wee ntum Nyo' wvú Yelimia to jemyεε mum to kocen no wvú to gayε le, "Bô to nu ε jo bigew bi mbaanshe bi è to nu kpaw we no boom bo Israēl to seyseε yî ekolē kew e, ¹⁰ guy gbwen wee wvú bomte nshāan dvú, ke no Tata Nyo' to gayε ε me."

È Jisos leem fwe dvu Baylet wvú wee sa' bala wvu Lum

(Mak 15:2-5; Luk 23:3-5; Jon 18:33-38)

¹¹ ¶No Jisos to leemεε fwe dvu Baylet wvú wee sa', ε Baylet bife ê wvú le "È nu wo wvú Nfon Bojuu le?" ε

† 26:68 21:11 †† 26:75 26:34 † 27:3 26:15; Lem 1:18-19 †† 27:6 Dito 23:18 †† 27:9 Saka 11:12-13; Yeli 32:8-9 ††† 27:11

Jisos tfuse le, "È nu no wo gay." ¹² ¶¶Geenen, ε bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô saake woŋ ke dioo kew keeteyte mwεem yî ye le, ε wvú faŋe yaa buu tfuse fiε ke. ¹³ ε Baylet mum bife ê wvú le, "Ke wo yuuke kfuw mwεem mvun mvú bô jemyi yî ye le?" ¹⁴ Geenen, ε Jisos faŋe yaa tfuse fiε ê wvú naa ke fimwaan ê mvú bô teyεε yî ye le ke. ε wee sa' wvudvu taa nen ε diuw yum wvú baay.

(Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Jon 18:39-19:16)

¹⁵ È to ké dioo nu kefew ke Nkaw Danfey e, ε wee sa' wvun bvuse wee mwaan yew ncaw e wvú bonyii gomte le wvú ebvuse. ¹⁶ È to nu kefew kedvu le, ε wee mvu nu yew ncaw e, ε bô ké no kee wa lo wvú yî gee di befe le, ε diee diew nu le Balabas. ¹⁷ ε bonyii ke dioo to tase, ε Baylet bife ê bô le, "Ben gomte le me embvuse ε è nu yeε yew ncaw e? Ben gomte le me embvuse Balabas, nuu Jisos wvú bô teŋe le è nu Mboyse wvú Nyo' to kawee le?" ¹⁸ Wvú to biite nonen njefo wvú to kee lo le bô to nya Jisos can wen e ε è nu njefo bô to bene kendorj bô wvú. ¹⁹ ¶ε keebvu bise fô nu ε seke wvú to shiileε wase fô bô ké no saake bonsaw, ε kpweε tum ntum fô wvú le gay le, "Fo wo ege fiεε bô wee we ke. È nu wee wvu teyey. Me njemyi nen njefo εfilε nu ε njijŋen bô me entaŋ eben baay ekumε wvú." ²⁰ ¶No Baylet bifeε nonen, ε bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô saake woŋ beyse bonyii le bô egay le wvú ebvuse ε è nu Balabas, elese lo Jisos. ²¹ ε wee sa' buu nē bife ê bô le, "Wee wvú ben gomte le me encine ente jo bonyii bo bofεε ban nu wvú la?" ε bô tfuse le, "Balabas." ²² ε Baylet buu bife ê bô le, "È me ndioo ε ncine nonen, enge nēε bô Jisos wvú bô teŋe le Klistu?" ε bô bocii gay le, "Bô eta lo wvú yî kentam e." ²³ ε wvú kase bife le, "Bô eta wvú nje la? Fiεε fi befe fi wvú ge nu la?" ε bô buu no wamte gene ke lo fwe le, "Bô eta lo wvú yî kentam e."

²⁴ ¶¶ε Baylet ke dioo yen le ke je nu ke, le é wen lumtene bô fiεε fin, é diuw ke ene ebuy. ε wvú fi joo, cuke can ye dvú fwe dvu kebombom ke bonyii le gay le, "Ke ebo kem nu fô kpwe wee wvun e ke. È kee ben dvú." ²⁵ ¶ε bonyii bocii tfuse ê wvú le, "εε, cine é εlεmε kew enu yî bikuu bisese le noo yî boom bosese le." ²⁶ ¶¶ε Baylet mum bvuse Balabas no bô to gomte, gay ε bô tam Jisos, mum nya le bô egen eta yî kentam e.

È bonyii bo nci le no sewse Jisos

(Mak 15:16-20; Jon 19:2-3)

²⁷ ε bonyii bo nci le bo wee sa' le mum jo Jisos ley dvú entow we le fô bô to teŋe le Bletolium, mum kum ke-bese ke ngoo bonyii bo nci le keciε ε kí tase gem Jisos keεkeε. ²⁸ ¶ε bô baayε ndvú ye, jo ndvu bvunfon yî yeεle shfuse yî ye le, ²⁹ ¶mum lu kefo ke bvunfon e ε kí nu bíay bíay bon ê wvú efa, mum nya njkēw ε ebo kew ke εcēy e le è nu ketoome. ε bô mum no too ngvu-umene ê wvú fwe sewse wvú gayte le, "Biaa kemaan!

2:2; 27:29, 37, 42; Mak 15:2, 9, 12, 18, 26, 32; Luk 23:3, 37-38; Jon 1:49; 12:13; 18:33, 39; 19:3, 15, 19, 21 ††† 27:12 Jon 19:9; Mat 26:63 § 27:19 Luk 23:47 †† 27:20 Lem 3:13-14 ††† 27:24 Dito 21:6-9; Mben 26:6 †† 27:25 Lem 5:28 ††† 27:26 20:19 †† 27:28 Luk 23:11 †† 27:29 27:11

Nfon Bojuu!" ³⁰ †No bó gee nonen, no cuyte nceṅ yí ye le, fii ṅkêw wε shεle wvú dvú fofa. ³¹ †E bó ke sεwse wvú nonen mεse, mum baa ndvu bvunfon ye, jise wase ε ε̄ nu ndvú ye yí ye le, mum jo wvú keegen eta yí kentam e.

† E bó ta Jisos yí kentam e

(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

³² No bó to gene, buynen yí wee mvu wvu ε̄ kelaante kè Selin e ε̄ diee diew nu le Semon. †E bó kan wee wvun ε̄ wvú tuu kentam ke Jisos e. ³³ †E bó ke gen buy bvudvuu bvumew e ε̄ bó teṅe le Golgota, (ε̄ diee din nu le ṅgbwow Ekole,) ³⁴ †E bó mum nya mbvuum ε̄ wvú ε̄ bó ε̄ fiysen bô fiεε fimew ε̄ fí cewcewe diεwε lele le wvú ewu. Geenen ε̄ wvú dioo mom, faṅ keewu. ³⁵ ††E bó mum ta wvú yí kentam e, jo ndvú ye tum kaṅ dvú keegaw ε̄ bikuu bibole. ³⁶ No bó ge nonen mum shii fó no cεyte wvú. ³⁷ †E bó saṅ ṅwa' wvú duṅci fiεε fi bó tae wvú yí kentam e nje fí, mum ta yí kentam e ε̄ we jo ekole kew ε̄ wvú nu le, "Wvun nu Jisos, Nfon Bojuu." ³⁸ ††E bó ta ten bocoṅ bofεε yí bintam e bô bo Jisos, wvumvu ebo ε̄cεεy, wvumvu ebo εṅkoṅko jo Jisos. ³⁹ ††E bonyii no fele yene Jisos e mεeke lo bikuu, baale wvú bô boncun, ⁴⁰ †††gayte le, "Wo wvú se nu keeke esâw yew ncese ekase eyoo yí ediuw e eta, ke fi le ekole kuw! É wo fen nu Waa Nyo', é wo shii yí kentam kiε le." ⁴¹ †E bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô duṅci bonci noo bonyii bô saake woṅ no sεwse ten wvú gayte le, ⁴² †††Wvú se fii bonyii bomew se wvú nulo efi kew ekole ṅkuuṅ. Ke wvú nu Nfon bonyii bo Isael. Wvú eshii le yí kentam e keseen é bese emum ebee wvú le. ⁴³ †Wvú se gεεle ekole yí Nyo' le. É Nyo' fen kooṅke wvú, é wvú fi le wvú keseen no wvú se duu le wen nu Waa Nyo'." ⁴⁴ †E bocoṅ ba bô bó to tae yí bintam e bô bo Jisos, no baale ten wvú bô boncun ke nonen.

† E Jisos kpwe

(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

⁴⁵ ††E diuu ke ben leke, ε̄ ekfuṅ ne jiim woṅ tfuu gen buy didiuu ditete ε̄mvunshεeṅ. ⁴⁶ †††E ε̄ ke no nu ke diεwε didiuu ditete le, ε̄ Jisos ne fuṅ foweεwe le, "Eli, Eli, lama sabaktani." Fi nu le, "Nyo' wεm, Nyo' wεm, wo laṅ me nen nje la?" ⁴⁷ †E bonyii bomew bô to leeme fó dioo yuw, gay le, "Wee wvudvu teṅe Elayja." ⁴⁸ ††E wee mvu bó le mum lewte lo kaṅ mwaan jo kuca, ffum ε̄ mbvuum mo ṅgbwayṅgbwayi le, bon yí fite le neke le wvú ewu. ⁴⁹ Geenen ε̄ bomew bonyii gay le "Ke leem nen é beene eyen laa Elayja nu eto efi wvú le!"

⁵⁰ †E Jisos bvuu wam foweεwe, ε̄ keyoy kew mum buy. ⁵¹ †††E fí ne kooy le, ndvu yí to gawsene yew ncese ente to nu ε̄ selε entelεṅ kew fowe bow buy fokuse biba bifεε. †E nshε shiw, ε̄ eta wamken, ⁵² †E jem ten yene ye ε̄ bonyii bô ε̄ to nu bo Nyo' le nteen bô to kpwekenεε

† 27:30 26:67 †† 27:35 Mben 22:18 † 27:37 27:11 †† 27:38 Yesa 53:12 †† 27:39 Mben 22:7-8; 109:25 ††† 27:40 26:61, 63 ††† 27:42 27:11 § 27:43 Mben 22:8; Mat 26:63 †† 27:45 Amo 8:9 ††† 27:46 Mben 22:1 †† 27:48 Mben 69:21 ††† 27:51 Ksm 26:3; Ibu 10:19-20

wase mum kase buy yí kpwe le. ⁵³ †E Jisos ke dioo buy yí kpwe le, ε̄ bonyii bodvu ne gen ε̄ kelaante kè yuule le Jelusalem, ε̄ bonyii nteen yen bó le. ⁵⁴ ††E cee ekole bonyii bo nci le bô bonyii bô bó to nu fó cεyte Jisos ke dioo eyen no nshε shiw, bô fiεε ficii fi to kooyεε, ε̄ nfan koo bó baay. †E bó gay le, "Kεcεεy, kecεεy wee wvun se nu Waa Nyo'." ⁵⁵ Bokεne nteen to leeme ten fó ntamndwee taale. †E bokεne ban nu bô to nen'yεε Galilee no bii Jisos e fici wvú. ⁵⁶ ṅgoo bó le to nu Maalia Magdalen noo Maalia wvú bwee jem bô Yosεw, noo bwee boom bo Sεbedee le.

† E bó dwey Jisos

(Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42)

⁵⁷ ††E ε̄ ke no nu ekiεguu, ε̄ cee kpaw mvu wvu Alimatia ne to ε̄ diee diew nu le Yosεw. Wvú ten to nu wee ṅgoo Jisos mvu. ⁵⁸ †E wvú gen yen Baylet e leke le wvú enya gvune di Jisos e ε̄ wen é wen egen edwey. Nonen ε̄ Baylet mum gay le bó egen enya ε̄ wvú. ⁵⁹ †E Yosεw fi gvune didvu mum kule ε̄ ndvu yí yuule le, ⁶⁰ mum gen jike ε̄ jem yi ye le ε̄ yí bεε fiε, ε̄ wvú to cow jem yidvu yí kεmbaan e, mum biṅse kebwee ke te le baṅ diuw jem yidvu dvú, mum nenε. ⁶¹ Maalia Magdalen bô Maalia wvumvu wε to nu fó, ε̄ bó ε̄ shii mbew jem yidvu le keba keki.

† E bó no cεyte jem Jisos

⁶² †E ekfuṅ buy yuu, ε̄ diuu di bó to ké no seysee mwεem mvu mbam wvubole ε̄ fey wase, ε̄ bocee ncese bo baay baay bô Bofalasi gen yen Baylet e, ⁶³ †††gay ε̄ wvú le, "Wee wvu baay, bese kumyi fiεε fi wee mbiay wε to jem'yεε seke wvú to bεε dvú. Wvú to nu ε̄ gay le, é nu ke edioo ε̄ buy ediuw eta é wen ekase ebuy yí kpwe le. ⁶⁴ †††No fí nu nonen, gayε é bonyii egen ecεyte jem egen ebuy ediuw eta, njεfo bese fane le é nεlo é boom bew bo ṅgoo le ke enε egen ecorṅ gvune diew enene dvú emum esεṅε ε̄ bonyii le, 'Wvú nu ε̄ buy yí kpwe le.' É bó ge nonen, é yiyin mbiay yi keseen efo efey lo yi fwe." ⁶⁵ †E Baylet gay ε̄ bó le, "Ben ejo bonyii bo nci le é ben ε̄ bó egen, é ben egay é bó ecεyte jem yidvu ntaṅ no é nulo é ben ecεyte." ⁶⁶ Nonen ε̄ bó mum gen looce fen diuw jem, mum ge nciise yí te di bó to baṅεε diuw jem dvú, mum gεε bonyii bo nci le bô ecεyte. †††

† E Jisos buy yí kpwe le

(Mak 16:1-10; Luk 24:1-12; Jon 20:1-10)

28 †E diuu di mbam e ke fey, ε̄ ekfuṅ ke no gbwekene too, ε̄ é nu diuu di fwe yí kεmaa le, ε̄ Maalia Magdalen bô Maalia wvumvu wε gen keetaa jem. ² †E fí kooy le, nshε to nu ε̄ ne shiw bô mvuṅgay, njεfo nceendaa Tata to nu ε̄ shii we to biṅse kebwee ke te die di bó to baṅεε diuw jem dvú mum shii yí dvú le. ³ Nceendaa wvudvu nu ε̄ bvushiw bwew to lawkene diεwε jaṅ e, ε̄ ndvú ye baa nen bvuuu. ⁴ †E bonyii bô to cεyte jem ba yen wvú le fan baay, ciṅ nen kikikiki, gb-

†† 27:54 14:33; 26:63; Mak 15:39 †† 27:57 Dito 21:22-23 ††† 27:63 12:40 ††† 27:64 28:13 ††† Nciise wvun to nu keege le fo wee efey lo fó ke.

weken fokuse no jiiimene diewe binjkwé bi bonyii le.
⁵ E nceendaa Nyo' wvudvu gay ê bokene ba le, "Fo ben efanè ke. Me nkee lo le ben gomte e è nu Jisos wvù bó se taé yî kentam e. ⁶ †Ke wvù bæ fen ke, wvù nu e buy wase yî kpwe le no wvù to gaye. Ben eto eyen fô wvù se jiiime. ⁷ ††Ben emum egen cekey esee ê boom bew bo ngoo le le wvù nu e buy wase yî kpwe le, le wvù nu e sa wase fwe dvunen Galilee. Ben nu ke eyen wvù le jó. Ben eyeke eyuw, ben nu e yuw wase no me nseje ê ben." ⁸ E bokene ba mum ja fô jem cekey cekey bô nfan, geenen kerke ten njoŋ wvu baay, no lewte gene keegen see ê boom bo Jisos e bo ngoo le. ⁹ No bó to gene, e fí kooy le bô bo Jisos to nu e tasen, e wvù gay bó le le, "Me ngayte ben e." E bó mum to mbew ye le, gbwe bam bikaa biew, wvum wvù. ¹⁰ †E Jisos gay ê bó le, "Fo ben efanè ke. Ben egen egay ê boom bo bwæem e le bó egenè Galilee eyen me le jó."

E bonyii bò to ceyte jem see fiæ fi to kooye

¹¹ E bokene ba ke ne dioo egene, e fí kooy le bonyii bo nci le bò to ceyte jem bomew to nu e ne gen elaanthe gen see fiæ ficii fi to kooye ê bocee ncese bo baay baay. ¹² E bocee ncese bo baay baay bodvu mum kum bonyii bò saake won e bô bó shii cu ntaŋ, mum ban di-uw bonyii bo nci le ba bô bigew nteen, ¹³ ††gay ê bó le,

† 28:6 16:21 †† 28:7 26:32 † 28:10 12:50; Jon 20:17 †† 28:13 27:64

"Ben egaytè ê bonyii le ben se leete boom bew bo ngoo le e se e to e con gvune diew e gen dvú. ¹⁴ Ê ben seje nonen, fí e ley bitem bi wee sa' le, wvù e no gomte keenya ngew ê ben, é bese eseyse wvù, wvù saa ebvuu enya ngew ê ben ke." ¹⁵ Nonen e bó mum fi bigew bidvu mum no seje ke no bó to gaye ê bó. Ken-ƒe kedvu kin e mum e lam ente jo Bojuu e to e buy eben e le bó to con lo gvune di Jisos e.

E Jisos tum bonyii bew yî won e tfuu (Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23; Lem 1:6-8)

¹⁶ †E boom bo ngoo le bo Jisos e bo yuufe ncow mwaan mum ne gen Galilee, ben gen yî kum wvù Jisos to gaye ê bó le. ¹⁷ ††E bó dioo yen wvù le, wvum wvù. Geen e bomew no maŋene wvù. ¹⁸ ††E Jisos bence to gay ê bó le, "Bó nu e nya wase mvunŋgay mvunciim mvu fowe noo mvu fokuse ê me. ¹⁹ †Nonen, ben egen le bitum e bicii, egeè e bonyii nu bonyii bem bo ngoo le, eleesè bó ê joo ê diee di Nyo' Ice bô Wan noo Keyoy ke Yuule le. ²⁰ ††Ben eyeyi bó le bó egeè fiæ ficii fi me nu e n'yeyi ben dvú. Ben eyeke eyuw, me nu enu beene sekecii enŋen embuy naa kefew kè won nu ke eka."

‡‡ 28:16 5:1; 26:32; 28:10 ††† 28:17 14:31 ††† 28:18 Dan 7:14; Mat 11:27 § 28:19 10:5-6; 24:14; Mak 16:15; Luk 24:47; Lem 1:8; Mwm 7:9 Mat 3:15; Mak 16:16; Lem 2:38; 8:36; 1Kol 1:13-16; Efe 4:5; Jon 3:22; 4:1-2; Lum 6:3-4; 2Kol 13:13; Lem 2:38; 8:16; Lum 6:3, 4; Gal 3:27; Kolo 2:12 †† 28:20 1:23; 5:2-7, 27; 11:28-30; 18:20

Maaku

Fiεε fi nu ε̂ Nwa' Mak wvun e

Saaka wvù jee wvù Mak to saŋεε wvun duŋci le Jisos nu wee wvù to gee mwεεm bvuu keŋke mvuŋgay keejeme fiεε ε̂ fi enù no wvù jeme. Wvù to duŋci mvuŋgay mvun yî n'yεεyi we le bô keebvuuse bonceendaa bo dεwle le, noo keelεεshi bibefε bi bonyii le. Jisos to teŋε ekolε kew le wen nu wee wvù diee nu Waawee, ε wvù ε to keenya ekolε kew keeboyse bonyii. Diee din nu di nu ε̂ nwa' Dania le 7:3-14.

Mak yam ε saŋ ε è nu ekumε mwεεm mvù Jisos to gee efey mvù wvù to jemyi. Biba bi fokemεse ke nwa' wvun e jeme ekumε mwεεm mvù to kooyεε bô Jisos yî kemaa kew ke fokemεse le, efey mvunciim no bó to taε wvù yî kentam e, bô no wvù to buyεε yî kpwe le, ben we.

Bikuu bi mwεεm e ε̂ Nwa' wvun e

1:1-13 Keŋkewce ke saaka wvù jee ekumε Jisos e

1:14-9:50 Lemme di Jisos e ε̂ keba kè Galilee le

10:1-52 E Jisos nε Galilee gen Jεlusalεm

11:1-15:47 Kemaa ke Jisos e ke kemεse le mbew Jεlusalεm e noo Jεlusalεm

16:1-8 Mbuy wvu Jisos yî kpwe le

16:9-20 Ekumε no Jisos to duŋcεε ekolε kew no wvù to buyεε yî kpwe le bô no wvù to benεε we

Saaka wvù Jon Nleseejoo to fewci

(Mat 3:1-12; Luk 3:1-18; Jon 1:19-28)

1 †Wvun nu saaka wvù jee wvu ekumε Jisos Klistu wvù Waa Nyo'. ² †Wvù to kew ke no Yesaya wvù wee ntum Nyo' to saŋεε ε Nyo' gayte le,

“Yeke eyuw, me nu ŋke enciinse wee wεm ntum ε̂ wvù esa fwe dvu wo,

wvù nu egen eseyse je yo.

³ †Diεw wee fuuŋke ŋkpwaante le bó eseyse je Tata, enεle ε̂ yî enù teyey.”

⁴ †Nonεn, ε wee mvu wvù bó to teŋε le Jon Nleseejoo ke mum nε buyneŋ ŋkpwaante, no fewci ε̂ bonyii le bó ekumen mvuntelem mvubole, ε̂ wen elese bó ε̂ joo wvu le Nyo' elεεshε bibefε bibole. ⁵ E bonyii mum no buyte ε̂ bontεw bo woŋ wvù Judea le tfuu noo ε̂ ke-laante kè Jεlusalεm e kecii gene fô Jon e, seŋε bibefε bibole, ε wvù mum leese bó ε̂ joo ε̂ Joo Joodan e.

⁶ †Jon to jiise ndvù ε̂ bó kene bô yvùw nyam mi yî bó teŋε le kamel, seenke kecaw cin ε̂ bó kene bô jew nyam, diee ε̂ nu cúma bô ndoŋ. ⁷ Wvù to fewci, gayte le, “Wee mvu too ε̂ me ejim kuuke fele me, ε me mbaa ncm enkocεn keŋgvuwce fokuse enfay laba we ke.

⁸ Me nleese ben ε̂ nu ε̂ joo, geenεn, ε wvù nu ke elese fiew ben ε̂ nu can Keyoy ke Yuule le.”

No bó to lesee Jisos ε̂ joo bô no Satan to momte wvù

(Mat 3:13-4:11; Luk 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Ke ediuw yoya le, ε Jisos nε Nasalet ε̂ keba ke woŋ e kè Galilee le, to ε Jon lese wvù ε̂ joo ε̂ Joo Joodan e.

¹⁰ Ke no Jisos to buyte ε̂ joo nen, mum yen ε ebule yene ye, ε Keyoy ke Yuule no shiile too yî ye le diεwε ebembe le. ¹¹ †††E diεw jeme fowe le, “Wo nu Waa wεm, nu fitele fiem, ε me n'yuuke njoŋ bô wo baay.”

¹² E Keyoy ke Yuule mum ge lo kaŋ mwaan ε Jisos gen no cee ŋkpwaante. ¹³ E wvù no nu jó yî ediuw e mbaanyε, ε Satan momte wvù. Wvù to nu jó nonεn bô nyám yî ŋkpwaante, ε bonceendaa bo Nyo' le taale fô wvù le.

E Jisos tee bonyii bonεw le bó enù boom bew bo ŋgoo le

(Mat 4:12-22; Luk 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ E bó ke nε koo Jon lese yew ncaw e. E è no nu ejim jodvu, ε Jisos gen Galilee, no fewci saaka wvù jee wvù wvu Nyo' jó. ¹⁵ E wvù no fewci, gayte le, “Kefew nu ε to wase ε kocεn, ε bvunfon bvυ Nyo' le nu wase nceencee. Ben ekumen mvuntelem mvunen, ebee saaka wvù jee wvun e.”

¹⁶ E Jisos ke no fele mbew Mamase yî Galilee le, yen Semon bô waa bwee wvù Andulu le ε bó laaŋke ken-saŋ ε̂ mamase le, no ŋkier wvubo to nu byé yî koolεen.

† 1:1 15:39; Ibu 2:3 †† 1:2 Mala 3:1; Ksm 23:20; Mat 11:10; Luk 1:76; 7:27 † 1:3 Yesa 40:3 †† 1:4 Luk 3:3 †† 1:6 2Bfn 1:8

††† 1:11 Mben 2:7; Yesa 42:1; Mak 9:7; 12:6

¹⁷ E Jisos gay é bó le, “Ben ebii me le é me enge é ben ekoole wase e è nu bonyii.” ¹⁸ †Kaṅ mwaan, e bó mum cine binsaṅ bibole, no bii wvú le. ¹⁹ E Jisos ke dioo kenji gene fwe, yen Jem bô waa bwee wvú Jon e, bô to nu boom bo Sebēdee le, e bô bó nu é kekoṅ e tumci binsaṅ. ²⁰ E Jisos mum tee lo ten bó. E bó cine icee bó le é kekoṅ e bô bonyii bô bó to joe é bó elemte bó le, mum no bii wvú le.

E Jisos bvuse keyoy kè yiile yî wee le (Luk 4:31-37)

²¹ E bô bo Jisos ne gen é kelaante kè Kafana'um. E è ke no nu diuu di mbam e, e Jisos mum gen lo yew bunle le no yeyi bonyii dvú. ²² ††E bonyii no yuuke kenke lo ṅghaw yî n'yeyi we le, njefo wvú to yeyi diewe wee wvú kenke mvunṅgay mvu n'yeyi le. Ke wvú to yeyi diewe no bonyii bô duṅci bonci bo Nyo' le to ké no yeyi ke. ²³ Ke sekedvu, e wee mvu ne fese yew bunle yidvu le, e è to nu wee e keyoy kè yiile nu yî ye le. ²⁴ †No wvú ley dvú, mum wam le, “Jisos wvu Nasalet, wo fii la é bese? Wo to keelēse bese le? Me ṅkee naa wo. È nu wo wvudvu wvú yuule wvú ne fô Nyo' le.” ²⁵ E Jisos kan keyoy kè yiile kedvu, gay le, “Baṅ lo, buy yî wee wvun e.” ²⁶ E keyoy kedvu mum ge e wvú gbwe fokuse no taake, e kí fuṅ foweewe, mum buy yî ye le. ²⁷ E bonyii yen nonen, e diuw yum bó, e bó no ghayte ebonebon biite le, “Fin nu la? È nu n'yeyi mvu wvu fwe le? Wee wvun kenke mvunṅgay kane naa noo biyoy bi yiile e bí yuuke wvú le.” ²⁸ Kaṅ mwaan, e saaka wvu ekume Jisos saanṅken gen bontew bocii bo é keba kè Galilee le.

E Jisos fe bonyii bo bincem e nteen (Mat 8:14-17; Luk 4:38-41)

²⁹ E Jisos ke buy yew bunle yidvu le, gen yew dvu Semon bô Andulu, e Jem bô Jon nu bô bó. ³⁰ È to nu e mwese Semon jiime, cemte bô ken'ya'. Ke no Jisos ley yew, e bó mum see lo é wvú ekume kpwoon wvudvu. ³¹ ††E Jisos gen fô wvú to jiime, jice wvú le yî kebo le, cake wvú we. E ken'ya' kedvu mum cine wvú le, e wvú ja we, taa fiεε e bó die. ³² E è ke no nu ekiēguu ebvubwe no diuu to seeyi, e bó no too bô bonyii bocii bô to cemkene noo bonyii bô bonceendaa bo dēwle le to njiṅsene bô bó fô Jisos e. ³³ E kelaante kedvu kecii tase é fwese. ³⁴ ††E wvú fe bonyii nteen bô to kenke bincem jey jey, bvuu bvuse bonceendaa bo dēwle le nteen yî bonyii bomew e. È wvú dioo bvuuuse, saa ebee le bonceendaa bodvu ejemyi lo ke, njefo bó to kee wee wvú è nu wvú.

E Jisos fewce diew Nyo' Galilee (Luk 4:42-44)

³⁵ ††E è ke no nu kebitele, e Jisos ja we, buy gen bvudvu bvumew e wvú ember no bunlee. ³⁶ E Semon bô bonyii bô bó to nu, shee buy gen keegom wvú. ³⁷ E bó yen wvú le, gay é wvú le, “Bonyii bocii nu e shee e no gomte wo.” ³⁸ E Jisos tfuse fiew é bó le, “Beene edanṅen

egen bontew bomew e wvu le è nulo é me enfewe ten diew Nyo' jó. È nu fiεε fi me nto nje fi.” ³⁹ ††E wvú mum no ghane keba kè Galilee le kecii fewci diew Nyo' yéw bunle yibole, bvuuuse bonceendaa bo dēwle le yî bonyii le.

E Jisos fe wee e wvú cemte bô ntun wvu baay (Mat 8:1-4; Luk 5:12-16)

⁴⁰ E wee mvu wvú to cemte bô ntun wvu baay ke ne to, tum envuw é Jisos ejise, leke wvú gay le, “Wo nulo efe me é me en'yuule, é wo fen koonke lo.” ⁴¹ E shen koo Jisos, e wvú neke kebo kum wvú le, gay é wvú le, “Me ṅkoonke lo, bonen le, eyuule.” ⁴² Kaṅ mwaan, e ntun wvu baay wvudvu mum cine wvú le, e wvú bonen mum no yuule. ⁴³ E Jisos mum gay le wvú egenè lo, looce ciise lo é wvú, ⁴⁴ ††gay le, “È yenè fo wo esee é wee ke. Geenen, gene eduṅce ekole kuw é cee ncese, emum enya nnya yî Muses to gaye le wee kenke keenya keeduṅce é bonyii le wen nu e bonen wase yî ntun wvun e e no yuule.” ⁴⁵ ††No Jisos ciise nonen, e wee wvudvu kaa no gene bwaashi lo fiεε fidvu. E saaka wvudvu saanṅken, e je faṅe yaa bvuu nu dvú yî è nulo é Jisos eley kelaante le endan ke. E wvú mum mey ke wase no nu ṅkpwaante, e bonyii nen'yi mondvuum e mondvuum e, too fô wvú le.

E Jisos fe wee e wvú e kpwe keba kemwaan (Mat 9:1-8; Luk 5:17-26)

2 E ediuw ke dioo genci, e Jisos kase tu jim Kafana'um. E bonyii yuw le wvú nu wase fô yew e, ² e bó mum to tase fô nteen, e je faṅe yaa nu dvú fô yî è nulo é wee tome ekale naa noo é yew fwese ke. E wvú no fewci diew Nyo' é bó. ³ E bonyii bomew ke ne no too bonew bô wee mvu fô wvú le e bó e shfume é fikēy e, e wvú e kpwe wase keba kemwaan. ⁴ E fí ghaw keeley gen bô wvú fô wvú le njefo bonyii to faci baay. E bó mum ben e è nu é yew we, too keyey. No bó tolēe nonen, mum shike wee wvudvu é fiεε fi wvú to jiime jó le. ⁵ ††E Jisos yen no bó nu e lese fitele yî ye le, e wvú mum gay é wee wvú to nu e kpwe keba kemwaan we le, “Nsaa yem, me nu e nleeshe wase bibefe biuw.” ⁶ E bonyii bomew bô to duṅci bonci bo Nyo' le bô to nu fô yuw nonen, mum no wvukene é mvuntelem e, biite le, ⁷ “Wee wvun jemyi nen nee le? Wvú joo bvudvu bvuu Nyo' le. È nu yee dvú wvú nulo elēeshe bibefe efey Nyo' maan?” ⁸ E Jisos mum kiεε lo é fitele fiew e fiεε fi bó to kpwaake, mum bife é bó le, “Ben se kenke kfuu ban bonṅkpawce é mvuntelem mvunen e nen nje la?” ⁹ Fi cekey keegay é wee wvun nu fi la? Keegay le me nu e nleeshe wase bibefe biew, nuu le wvú ejo fikēy fiew egene le? ¹⁰ ††Geenen, me nu enge é ben ekiεε le wee wvú diee nu Waawee kenke mvunṅgay fokuse fen keelēeshe bibefe.” E wvú mum gay é wee wvú to nu e kpwe keba kemwaan we le, ¹¹ “Me njemyi é wo, ja we ejo fikēy fiuw egene fô yew e.” ¹² E wvú mum ja we, jo no buyte e bonyii bocii taale wvú. E bó taa nen, e diuw

† 1:18 Mat 8:21-22 †† 1:22 Mat 7:28-29 †† 1:24 3:11 ††
1:31 5:41 †† 1:34 3:12 ††† 1:35 Luk 5:16

††† 1:39 Mat 4:23 † 1:44 Lew 14:2-32; Mak 7:36; Luk 17:14
†† 1:45 7:36 ††† 2:5 Mat 9:2 †† 2:10 Jon 5:36

yum bó, ε bó no tumte monkum mo Nyo' le, gayte le, "Bese ke baa yen wase kfuu fin fiεε le κε."

Ε Jisos tee Λewe le wvú enù waa we ηgoo

(Mat 9:9-13; Luk 5:27-32)

¹³ Ε Jisos ke bvuu ne gen mbew mamase le, ε kebom-bom ke bonyii le to fó, ε wvú no γεγι bó. ¹⁴ †Ε wvú ke ne dioo gene, yen Λewe wvú waa Alfiyus e, ε wvú ε shii fô bvudvuu bwew bu lemme le, ε no fii shile. Ε Jisos gay ε wvú le, "Ε bii me le." Ε wvú mum ne we no bii wvú le.

¹⁵ ††Ε Jisos bô boom bew bo ηgoo le ke gen no diekene yew dvu Λewe bô bonyii bô to fii shile noo bonyii bomew bô befe ten. Kfuu ban bonyii to ké no bii wvú le naa nteen. ¹⁶ Ε Bofalasii bô to dujci bonci bo Nyo' le yen no Jisos diekene bô bonyii bô befe noo bô to fii shile, mum bife ε boom bew bo ηgoo le le, "Ε nu nje la wvú wvú diekene bô bonyii bô fii shile noo bonyii bô befe bomew?" ¹⁷ ††Ε Jisos yuw no bó bife, gay ε bó le, "Κε bonyii bô temyi ké no gomte wee εfuwe κε. Ε ké no gomte bô cemkene. Κε me nto keentee bonyii bô nu teyten κε. Me nto keentee ε ε nu bô befe."

Εkume keebamte mwεem mvudien

(Mat 9:14-17; Luk 5:33-39)

¹⁸ ††Ε ε ke no nu, ε boom bo Jon e bo ηgoo le, noo bo Bofalasii le bamte mwεem mvudien. Ε bonyii bomew mum to bife ε Jisos le, "Ε nu nje la wvú boom bo ηgoo le bo Jon e, noo bo Bofalasii le bamte mwεem mvudien, ε boom buw bo ηgoo le yaa bamte κε?" ¹⁹ ††Ε Jisos tfuse ε bó le, "Ε nulo ε bó ebe bonyii bô bvujen ε bó egen ebvuu eamte mwεem mvudien ε cee bvujen nu bô bó? Κε ε nulo ε bó eamte mwεem mvudien ε wvú nu bô bó κε. ²⁰ Geenεn, kefew nu ke eto kè bó nu ke eloo cee bvujen wvudvu ε bó, ε bó emum ekew eshee mbam mwεem mvudien kefew kedvu le. ²¹ Κε wee nulo ejo njaw ndvu yi fiε, etumce ndvu yi yvum dvú κε. Ε wvú ge nonεn, ε njaw ndvu yidvu ke emese esaa lo ndvu yi yvum yidvu, ε kebuw kè nu fó emese ekuw efey lo no kí be shee nu. ²² Κε ε nulo ten ε wee ejo mbvuum mo monfem, egeε ε gham mbvuum wvú bó kene bô jew nyam e, †† ε wvú ε yvumen wase κε. Ε wvú ge nonεn, ε mbvuum mo monfem modvu ke ekoo, esawye gham wvu yvum wvudvu, ε mbvuum bô gham ela εcici. Fi leη nu le, bó keηke keegeε mbvuum mo monfem κε ε ε nu ε gham wvu fwε le."

Εkume diuu di mbam e

(Mat 12:1-8; Luk 6:1-5)

²³ ††Ε to nu diuu di mbam e dimew, ε Jisos bô boom bew bo ηgoo le no lene fele weε εγιη wvumew e. Ε boom bew bo ηgoo le κεw no sumyi bicεε diee. ²⁴ †Ε Bofalasii yen, bife ε Jisos le, "Tata, taa eyen, ε nu nje la wvú boom buw bo ηgoo le gee fiεε fi nci baa bee le

† 2:14 Mat 8:21-22 †† 2:15 Mat 9:10 † 2:17 Luk 19:10 †† 2:18 Mat 6:16-17; 11:18-19; Luk 7:33-34 †† 2:19 Mat 9:15 ††† Gham mbvuum nu ε Bojuu to ké kene ε ε nu bô jew nyam. ††† 2:23 Dito 23:24-25 § 2:24 Ksm 20:8-10

wee ege diuu di mbam e?" ²⁵ ††Ε Jisos bife ten ε bó le, "Ben ke baa tan wase ε Nwa' Nyo' le no jer to yuu Nfon Dawe bô ηgoo ye ε wvú ge le?" ²⁶ Ε to nu kefew kè Abiata to nu εkolε ke bocee ncese le, ε Dawe ley yew Nyo' le jo blεed wvú bó to gee ncese dvú fô Nyo' le, die bvuu nya ten ηgoo ye dvú, ε ε to nu nci fo wee edie blεed wvudvu efey bocee ncese." ²⁷ †††Ε Jisos mum mεse gay ε bó le, "Nyo' to geke diuu di mbam e nje wee. Wvú to baa bom wee nje diuu di mbam e κε. ²⁸ Nonεn, wee wvú diee nu Waawee nu Cee Εkolε naa noo wvu mbam."

Ε Jisos fe wee ε kebo kew ε kpwe

(Mat 12:9-14; Luk 6:6-11)

³ ††Ε Jisos ke bvuu gen ley yew bunle le. Ε wee mvu nu dvú ε kebo kew ε kpwe. ² Ε bonyii bomew bô to nu dvú no gomte fiεε fi bó etey yî Jisos e, mum luη ejise yî ye le no taale laa wvú nu efε wee wvudvu diuu di mbam e le. ³ Ε Jisos gay ε wee wvú kebo to nu ε kpwe we le, "Ja we eto fen." ⁴ No wvú toε, ε Jisos bife ε bonyii le, "Fiεε fi nci nu ε bee le wee ege diuu di mbam e nu fi la? Keege fiεε fi jee, nuu fi befe le? Keeboyse wee, nuu keeyu lo le?" Ε bó cife. ⁵ Ε Jisos ton'ye shém bô bó, taa bó bocii keηεn, ε shen koo wvú yî mvuntelem mvubole mvú yiile le. Ε wvú gay ε wee wvú kebo to nu ε kpwe we le, "Nεke kebo kuw." Ε wvú nεke ε kí mum bonεn. ⁶ ††Ε Bofalasii mum buy, gen lo kaη mwaan ε bô bo ηgoo bonyii bo Nfon 'Elod e jo nsey no ε nulo ε bó ege seε yu Jisos.

Ε bonyii no nen'yi biba bicii too fô Jisos e

⁷ Ε Jisos bô boom bew bo ηgoo le mum ne jó gen fô Mamase yî Galilee le. Ε kebombom ke bonyii le ke baay bi wvú le. Ε bomew bonyii to ne keba kè Galilee bô kè Judea le. ⁸ Ε bomew to ne Jelusalem, bomew keba kè Idumea le, bomew Joo Joodan wvuke, bomew biba bi Taya bô Sidon e. Kebombom kedvu to to nonεn njefo bó to yuuke mwεem mvú wvú to gee mvunciim. ⁹ Ε Jisos ne gay le boom bew bo ηgoo le egom kekoη eseyse egeε ε wen eley jó fo kebombom ke ene eface wen. ¹⁰ Wvú to gay nonεn njefo wvú to nu ε fe wase bonyii nteen, ε bonyii bo bincem e beε κε too keekum wvú le. ¹¹ ††Ε bonyii bô biyoy bi yiile to njisene bô bó ké yen Jisos e mum no gbwekene fwe dvu wvú wamte gayte le, "Wo nu Waa Nyo'." ¹² †††No bó wamte nonεn, ε Jisos looce ciise lo ε bó le fo bó ege ε bonyii kiεε wen κε.

Ε Jisos baa bonyii yuufe ncow bofεε le ε nu boom bew bo ntum e

(Mat 10:1-4; Luk 6:12-16)

¹³ Ε wvú ke ne ben gen yî kum e, tee bonyii bô wvú to shieele ε bó to fô wvú le. ¹⁴ Ε wvú baa bonyii yuufe ncow bofεε, tee bó le boom bew bo ntum e, ††† wvu le

† 2:25 1Sam 21:1-6; Lew 24:5-9 ††† 2:27 Dito 5:14 †† 2:27 Mat 12:1-14; Luk 13:10-17; 14:1-6; Jon 5:1-18; 7:21-24; 9:1-16 ††† 3:1 2:27-28 †† 3:6 Jon 5:16, 18 †† 3:11 1:24; 5:7; Mat 8:29; Luk 4:34, 41; 8:28 ††† 3:12 1:34; Luk 4:41 ††† Ke bonwa' bo boyvu-

bô bó enù, é wen etumte bó ε bó ghanε fewci diεw Nyo', ¹⁵ bvuu kεnke mvunγay keebvuuse bonceendaa bo dεwle le yî bonyii le. ¹⁶ ††Bonyii bodvu to nu: Semon, wvù wvù to nyae diee diεw dimew le Bita. ¹⁷ Jεm bô waa bwee wvù Jon bô to nu boom bo Sebεdee le, bô wvù to nyae diee ε bó le "Boanεges" di nu le, "Boom bo jan yî baykene le." ¹⁸ ε bomew nu Andulu, Filew, Batolomu, Matio, Toma, Jεm wvù waa Alfiyus, Tadio, Semon wvù to nu wee ηgoo Boselot, ¹⁹ noo Judas Iskaliot wvù to ghanεε gese Jisos.

ε bonyii no duu le Bεlsebu wvù nfon bonceendaa bo dεwle le nu yî Jisos e

(Mat 12:22-32; Luk 11:14-23; 12:10)

²⁰ ε Jisos ke nε gen fô wvù to cee, ε kebombom ke bonyii le bvuu tase fô, ε bô boom bew bo ηgoo le fanje yaa kεnke naa lo je keediekεn ke. ²¹ ††ε kfuu diεw ke dioo yuw, mum gen keejo wvù njefo bonyii to duu le wvù ghaanene lo. ²² ††ε bonyii bô to dunji bonci bo Nyo' le bô to nen'yεε Jεlusalεm bow jó no gayte le, "Bεlsebu nu yî ye le, ε wvù bvuuuse bonceendaa bo dεwle le nen ε ε nu bô mvunγay mvu nfon bonceendaa bodvu le." ²³ ε Jisos ben bó, bife ε bó ε ηgan e le, "É nu lo é Satan ebvuu ebvuuuse ekolε kew yî wee le nεε le? ²⁴ É ketum nε ε gawsen ε no diuu ekinεkin, kí saa ke eleem ke. ²⁵ Yew é nε ε gawsen ε no diuu εyineyin, yî saa ke eleem ke. ²⁶ Nonen, é Satan nε ε gawsen bô ηgoo ye ε no diuu εbonebon, wvù saa ke eleem ke, é emum enu kemεse kew. ²⁷ †††Geenen, ben ekeε le ke wee nu dvù wvù nulo eley yew dvu ntememvunγay, ekuu mwεem mwew keceεy elewte dvù, se wvù ε yaw ε kay ntememvunγay wvudvu e se kuu ke. ²⁸ É me ensee ε ben keceεy le, Nyo' nulo elεεshε mwεem mvù befe noo díεw yî befe yicii yî bonyii jemyi. ²⁹ †††Geenen, é wee jeme díεw yî befe ekumε Keyoy ke Yuule, tu ke ε nu naa lo é Nyo' elεεshε ke, njefo wvù nu ε ge kebefε ε ε nu kè mey lo." ³⁰ †††Jisos to jemyi nonen njefo bonyii bodvu to duu le keyoy kè yiile nu yî ye le.

Bwee Jisos bô boom bo bwee Jisos e

(Mat 12:46-50; Luk 8:19-21)

³¹ ††ε bwee Jisos bô boom bo bwee Jisos e mum fεse, leem εkfuη, tum wee le wvù etee wvù. ³² É to nu ε kebombom ke bonyii le ε shii ε gem wvù ε tase. ε bó gay ε wvù le, "Bwoo bô boom bo bwoo le gomte wo εkfuη." ³³ ε Jisos bife le, "Bwεem bô boom bo bwεem e nu baa?" ³⁴ No wvù bife nonen mum jinje bonyii bô to shilεε gem wvù ba, gay le, "Bwεem bô boom bo bwεem e ban. ³⁵ †††Wee tfuu wvù gee fiεε fi Nyo' gomte, nu wvù wvù nu waa bwεem bô jeme yεm noo bwεem."

um bomew kεnke njeme wvù le, "Tee bó le boom bew bo ntum e" ke. † Boηwa' bo boyvuum bomew nu ε bise fen le, "É bó efele ten bonyii bo bincem e." †† 3:16 Lem 1:13; Jon 1:40-44 † Boselot to nu Bojuu bô to tomte won, diuu keebvuse yî ηgew e can bonyii bo Lum e. †† 3:21 3:31; Jon 7:5 †† 3:22 Mat 9:34; 10:25 ††† 3:27 Yesa 49:24 ††† Bonyii nteen yene le mwεem mvù befe noo díεw yî befe yin nu ε bó jemyi ekumε Nyo'. § 3:30 Jon 7:20 †† 3:31 3:21 ††† 3:35 Mat 6:10

Ngan ekumε wee wvù to tfumyi ηgow

(Mat 13:1-9; Luk 8:4-8)

⁴ ††ε Jisos ke bvuu kεw no yεeyi bonyii mbew mase le, ε kebombom ke bonyii le ε tase fô nen ghemm. ε wvù mum nε wase ley shii ε ε nu ε kekon e ε joo, ε kebombom kedvu no leeme ηgem joo le ε ηkpwaante. ² ε wvù no yεeyi bó bô mwεem nteen ε bongan e. ε wvù nε ma ηgan mvu ε bó le, ³ "Ben eyeke eyuw, wee to nu ε laa keegen etfume ηgow. ⁴ ε wvù ke dioo etfumyi, ε yimi gbweken ε je, ε mvunyiim to tace die. ⁵ ε yimi ηgow gbweken fô bvudvuu bvυ eta le ε nshe yaa nu fô ntay ke. ε yî mum yanzen buy njefo ke nshe to nu fô ntay ke. ⁶ ε mvum ke dioo ekew ebaa, mum suη ηgow yidvu ε yî yowlen, njefo yî to baa cime geη ke. ⁷ ε yimi ηgow gbweken ε bisafe le. ε bisafe bidvu ke ku mum ban ηgow yidvu ε yî fanje yaa eyum mvuntam ke. ⁸ ε yimi ηgow gbweken ε ε nu yî nshe yî jee le, ke buy, ku yum, duu fey no bó to tfumyεε, ε jise di ηgow e yumte ejise mbaanshe, dimew ejise mban-soocaa, dimew ejise gbwee." ⁹ †††No Jisos ma nonen mum mεse le, "Wee wvù kεnke bitem ε wvù yuw."

Shieε wvù Jisos to jemyi ε bongan e

(Mat 13:10-17; Luk 8:9-10)

¹⁰ ε Jisos ke dioo nu wase wvù ember, ε bonyii bomew bô bô bó to nu noo boom bew bo ηgoo le bo yuufe ncow bofεε bife ε wvù ekumε ηgan wvudvu. ¹¹ ε wvù tfuse ε bó le, "É nu ε ben bô Nyo' nu ε dunje wase kenyilε ke bvunfon bwew e. Geenen, fô bonyii bomew e nu ε fiεε ficii nu ke ε ε nu ε bongan e, ¹² ††wvυ le bó ke etaale naa ntay, geenen yaa yene ke, ke eyeke naa ntay, yaa yuuke ke. ε fi nu nonen wvυ le fo bó ke ekumen mvuntelem mvubole, é Nyo' elεεshε bibefe bi-bole."

Fiεε fi ηgan wvù Jisos to mae dunji

(Mat 13:18-23; Luk 8:11-15)

¹³ ε Jisos nε bife ε bonyii ba le, "Fí nu le ben baa kiεε fiεε fi ηgan wvun jemyi le? É ben baa kiεε wvun, é ben ke ekiεε bomew bongan nεε le? ¹⁴ ηgow yî wee wvudvu tfumyεε nu díεw Nyo'. ¹⁵ ηgow yî gbweε ε je nu bonyii bô yuuke díεw Nyo', ε Satan mum to lo kan mwaan bvuse díεw yidvu fô mvuntelem mvubole. ¹⁶ ε ηgow yî gbweε fô bvudvuu bvυ eta le nu bonyii bô yuuke díεw Nyo', fiisen lo kan mwaan bô njon, ¹⁷ geenen, ε yî baa cime geη fô mvuntelem mvubole ke. ε yî moocε ke fô caan, é ηgew ke dioo ε to, kenεε bonyii bon ε ε nu bikaa ε bó ejim nje díεw yidvu, ε bó mum tfuw lo bikaa kan mwaan. ¹⁸ ε ηgow yî to gbweε ε bisafe le nu bonyii bô yuuke díεw Nyo', ¹⁹ ††ε ken'yanγan ke ekumε mwεem mvu yî won wvun e, bô shieε bvukuke noo shieε mwεem mvumew mum tase ban díεw yidvu ε yî laaye ecici. ²⁰ ηgow yî gbweε yî nshe yî jee le ε mum ε no nu bonyii bô yuuke díεw Nyo', fiisen, no gee no yî gomte gene lo fwe fwe, ke díεwe

§† 4:1 3:9 §†† 4:9 Mat 11:15 §† 4:12 Yesa 6:9-10; Mat 13:14-15 §† 4:19 1Tim 6:9-10

ngow e fò yí ε yum ejise mbaanshe, yimi ejise mban-soocaa, yimi ejise gbwee."

Ekume ken'yeese

(Luk 8:16-18)

²¹ †ε Jisos ne bife le, "Wee ké leyte bô ken'yeese yew kfuke bô ηkaa, kenε lese egaaku le? Ke wee ké leyte dvú tome ε è nu yí fiεε fi bó tomyi ken'yeese yí dvú le le? ²² ††Ben ekeè le fiεε ficii fi nu è nnyile le nu ε bó to nyile le bó ke ege é fí eyene, é fi nu ejim ejim ficii é bó ege é fí ebuy εmwa. ²³ †Wee wvù kenke bitem, ε wvù yuw." ²⁴ ††ε Jisos bvuu gay le, "Ben dioo yeke diεw Nyo' no yeke ntay, ekeè le je yí wee yeke jó nu no Nyo' nu ke efew se nya é mwεten, ε wvù nu ke enya naa fesεn lo. ²⁵ †Wee wvù kenke fiεε nu ε bó nu ke ebise. ε wee wvù yaa kenke ke fiεε nu ε naa fi caan fi wvù kenke nu ε bó nu ke efi lo é wvù."

Ngan ekume ngow no yí ké no kuu

²⁶ ε Jisos bvuu jeme le, "Bvunfon bvυ Nyo' le nu diεwe ngow fò wee ε tfume wεne. ²⁷ ††ε ké dioo nu εntaη ε wvù no leete, é ekfuη ké yuu ε wvù ne we. É ngow yidvu ké buy no kuu, ε wvù yaa cim kee laa yí gee neε se kuu le, ²⁸ ε è gee ke nshε ε yí se kuu. É yí ké ne yaw low, ne fó nya bikem, ké ne fó tum ejise. ²⁹ É yó ké dioo ε be, é wvù mum jo finyo ley wεne, njefo kefew ke ηgbwele le nu ε kocεn wase."

Ngan ekume kfuu ngow fintam fimew

(Mat 13:31-32, 34; Luk 13:18-19)

³⁰ ε Jisos bvuu ne gay le, "È nulo é beene efewsεn bvunfon bvυ Nyo' le bô la? È nulo é beene efewsεn bô ngan wvù la? ³¹ Bvú nu ke diεwe kfuu ngow fintam fimew, †† fi ηoynene ejise fele mvungokε mvunciim fokuse fεn. ε wee ké tfume wεne, ³² †ε yí ku, yin fey bite bicii bì bó tfumyi wεne, ε tíεw ye fankeη no nyaa kendvun, ε mvunyiim mvù bile we nulo eyoote yéw yí dvú le é kendvun kedvu le."

³³ È neε no Jisos to fewci diεw Nyo' é bonyii é bonjan e diεwe ban e, é je yí è nulo é bó eyuw e. ³⁴ Ke wvù to ké jeme fiεε é bó se è nu è ngan e ke. Geenεn, é wvù ké dioo nu wase bô boom bew bo ηgoo le εbonebon, mum mεse yuuse bonjan bodvu bocii é bó.

ε Jisos wam nffum

(Mat 8:23-27; Luk 8:22-25)

³⁵ ε Jisos yeεyi bonyii εbvubwε, ε è ke dioo nu fok-ieguu, ε wvù gay é boom bew bo ηgoo le le, "Beene elente mamase egen kewvu keki." ³⁶ ε bó mum cinε ke-bombom ke bonyii le kè to nu fó le, ley é kekonη kè Jisos to nu wase jó kiε le, ε bô bó no leenci, ε bikonη bimew bii bó le. ³⁷ No bó to leenci, ε nffum wvu baay ne sεse kew no bvuyte joo ε yí leyte é kekonη e gomte keey-ηnsen. ³⁸ Jisos to nu é kekonη e ejim leete, ε wvù ε jike

† 4:21 Mat 5:15; Luk 11:33 †† 4:22 Mat 10:26; Luk 12:2 †
4:23 Mat 11:15 †† 4:24 Mat 7:2; Luk 6:38 †† 4:25 Mat 25:29
††† 4:27 Jem 5:7; Mwμ 14:14-15 ††† Fintam fin nu é diεw bala le
le, «mustard». § 4:32 Esek 17:23

εkolε yí mbwaan e. ε bó gen no kamsee wvù gayte le, "Wee n'yeεyi, kpwe gomte keejo beene nen ε wo yaa ghayte ke le?" ³⁹ ††ε Jisos kamse, wam nffum wvudvu, gay é joo le, "È nù nyεkeey." ε nffum wvudvu mum lu, ε mondvuum cife nen ndvumm. ⁴⁰ ε wvù mum bife é boom bew bo ηgoo le le, "Ben fane la? Ben baa lese wase fitele yí yεm e le?" ⁴¹ ε ye bεm bó, ε bó no ghayte εbonebon le, "Wvun wee nu wvù neε, wvù naa nffum bô joo yuuke wvù le?"

ε Jisos bvuse bonceendaa bo dεwle le yí wee le

(Mat 8:28-34; Luk 8:26-39)

⁵ ε Jisos bô boom bew bo ηgoo le lente mamase yidvu buy wvuke, keba ke bonyii bo Gεlasen e. ² No wvù to buyte é kekonη e, ε bô wee mvu tasεn ε keyoy kè yiile njiηsene bô wvù, ε wvù buy é ditfum di bó to dweyte bonyii jó le. ³ Wee wvudvu to ké no cee é ditfum didvu le. ε wee yaa to nu dvú wvù nulo ebvuu ekay wvù ε è cim nu naa bô ncaw ke. ⁴ Bokanη nteen nu ε bó to ké leese wvù é difwanη e, kay can ye bô boncaw, ε wvù sumye boncaw bodvu, sawye difwanη. Ke wee to nu dvú wvù nulo ejice wvù le ke. ⁵ Wee wvudvu to ké no kale é ditfum didvu le bene buyte yí dikum e εntaη bô εmvunsheenη, wamte, kaashi ye ye bô εta.

⁶ No wvù yenεε Jisos e bεε ncejole, lewte to tum εnvuw é wvù ejise, ⁷ ††wam foweewe le, "Jisos Waa Nyo', Nyo' wvù nu εkolε ke Mwεεm Mvunciim e, wo fii la é me? Me nleke lo wo é diee di Nyo' le le fo wo enya ηgew é me ke." ⁸ Wvù to jemyi nonεn, njefo Jisos to nu ε wam wase le, "Keyoy kè yiile kin, buyε lo yí wee wvun e." ⁹ ε Jisos bife é wvù le, "Diee diuw nu yeε." ε wvù tfuse le, "Diee diem nu kebombom, njefo bese duule lo." ¹⁰ No wvù tfuse nonεn, mum lεke Jisos shieε le le fo wvù ekuη bowen keba kedvu le ke.

¹¹ È to nu ε ηgoo bonkunyam diekene yí mbeke le fó. ¹² ε biyoy bì yiile bidvu mum lεke Jisos le, "Ciinse bese ε è nu é bonkunyam boba le é bese eley yí bó le." ¹³ ε Jisos bee. ε biyoy bidvu mum buy yí wee wvudvu le, gen ley yí bonkunyam e. ε ηgoo yidvu to nu bonkunyam diεwe bontfuke bofεε le. ε bó sen, bow é ηkonη e, shii é mamase yidvu le, le jó. ¹⁴ ε bonyii bô to ceyte bonkunyam bodvu ja fó, fεε lo, gen see saaka wvudvu εlaante bô é bontεw bo jó le. ε bonyii no yuuke, buyte keeto eyen fiεε fi to kooyεε le. ¹⁵ ε bó to fô Jisos to nu, yen wee we wvù kebombom ke bonceendaa bo dεwle le to shee njiηsene bô wvù, ε wvù ε shii fó, ε jise ndvú, ε bvufεε bwεw ε kase wase ε tu fó. ε bó fan baay. ¹⁶ ε bonyii bô to yenεε fiεε fi to kooyεε le, mum no seηe é bó no fí to kooyεε bô wee we noo ηgoo bonkunyam ba. ¹⁷ No bó yuw nonεn, kew no leke Jisos le wvù ene gbwen bowene.

¹⁸ ε Jisos dioo leyte é kekonη e, ε wee wvù bonceendaa bo dεwle le to buyεε yí ye le weε mum no lεke Jisos le bô wen egene. ¹⁹ ε Jisos tun, gay é wvù le, "È genè ε è nu fó yew e, egen esee é bonyii buw fiεε fi Tata ge fô wo le, bô no wvù nu ε cam shen fô wo le." ²⁰ Nonεn, ε wee wvudvu mum neε, gen no ghane wonη wvudvu le tfuu

§† 4:39 Mben 89:9; Mak 6:51 §†† 5:7 Mak 3:11

wvù bó to teje le Bilaante bi Yuufe le, seje fiε fi Jisos ge fô wvù le. E bonyii no yuuke, keŋke lo nghaw.

Ekume waa Jaylus noo kpwoon mvu wvù to kumεε nd- vu Jisos e bonen

(Mat 9:18-26; Luk 8:40-56)

²¹ E Jisos kase lente ê kekoŋ e tu kewvu keki no nu mbew mamase le, ε kebombom ke bonyii le bvuu tase fô. ²² E cee ekole yew bunle mvu mum ne to fô, ε diee nu Jaylus. No wvù yen Jisos e, gen gbwe ê wvù ejise, ²³ leke wvù shiee le gay le, "Waa wem wvu caan wvù kpwoon kpwee lo. Kee wo, to ke ekum wvù le é wvù ebonen fo wvù ekpwe." ²⁴ E Jisos mum ne ε bô wvù no gene, ε kebombom ke bonyii le shfumte bii faci Jisos.

²⁵ Kpwoon mvu to nu ente jo kebombom kedvu ε wvù ε cem wase bô kencem ke bokenε le bilum yuufe ncow bifεε. ²⁶ Wvù to nu ε yen wase ngew can bonyii bo bifuu le nteen, jewse fiεε ficii fi wvù to keŋke, ε mwεem foo ke gene lo. ²⁷ ††No wvù to nu ε yuw wase ekume Jisos, ε wvù mum to ê wvù ejim ê kebombom ente, kum ndvu ye le, ²⁸ njefo wvù to gayte fô fitele fiew e le, "É me nciem enkum ke naa ε è nu ndvu ye le, tu me ε mbonen wase." ²⁹ No wvù to kumεε nonen, ε kencem kew mum seme lo kaŋ mwaarj. E kpwoon wvudvu yuw ten ye ye le le wen nu ε bonen.

³⁰ E Jisos dioo yuw ye ye le le mvuŋgay nu ε buy yî wen e, ε wvù baŋke ye kaŋ mwaarj, bife ê bonyii le, "É kum yεε ndvu yem e?" ³¹ E boom bew bo ngoo le tfuse ê wvù le, "Wo yene ε kebombom ke bonyii le faci wo, ε wo bvuu biite wee wvù kum wo le le?" ³² E Jisos may ke no taale kenene keeyen wee wvù kum wvù le.

³³ Nonen, ε kpwoon wvudvu no wvù to kee fiεε fi to kooyεε bô wvù, ε wvù mum to, fane, ciŋke, tum envuw ê Jisos ejise see keceey kew kecii ê wvù. ³⁴ †E Jisos gay ê wvù le, "Waa wem, fitele fiuw fi wo lese yî yem e nu ε ge wase wo ε bonen. É genè nta. Kencem kuw ka wa lo nen."

³⁵ Ke no Jisos to bæε jemyi ê kpwoon wvudvu nonen, ε bonyii bomew fεse fô ε bó ne fô yew e fo Jaylus wvù cee ekole yew bunle we, gay ê wvù le, "Waa wo nu ε mεse wase. Wo bvuu shee nyaa ngew ê wee n'yεeyi ε è nu wvù la?" ³⁶ No bó gay nonen, ε Jisos yuw, geenε ge ke diewe wvù baa yuw ke, gay ê Jaylus le, "Fo wo efanè ke, lese ke ε è nu fitele yî yem e maarj." ³⁷ E bó no gene ke lo, ε Jisos faŋe yaa bee le wee mvu ebi wen e efey Bitabô Jem noo Jon wvù waa bwee Jem ke. ³⁸ E bó ke gen fεse fô yew e fo Jaylus, ε Jisos yen ε bonyii beele ffule lo fô, ε kpwe ghamte lo. ³⁹ ††E wvù ley yew, bife le, "Ben beele, ffule mondvuum nen nje la? Wan baa kpwe ke, wvù leete lo." ⁴⁰ E bó no kiele lo wvù. E wvù ne bvuse bonyii bocii ekfuŋ, jo ke ε è nu cee wan bô bwee wan noo bonyii bew bo ngoo le bo botete ba, ε bô bó ley gen fô wan wvudvu to jiime. ⁴¹ ††E wvù jicε wan wvudvu le yî kebo le jeme ê diεw yibole le, "Talita kum!" Fi nu le, "Wan kpwoon, me njemyi ê wo le, ja we." ⁴² Kaŋ mwaarj nonen, ε wvù mum ja we no lene. E bó yen nonen ε di-

uw yum bó. Wan kpwoon wvudvu to nu bilum yuufe ncow bifεε. ⁴³ ††E Jisos ciise lo ê bó le fo bó ege é wee ekiεε fiεε fi be nu ke, mum gay le bó enya fiεε é wvù edie.

E bó ma Jisos ntew we le

(Mat 13:53-58; Luk 4:16-30)

6 E Jisos ke ne fô, ε bô boom bew bo ngoo le gen ntew wvubole. ² ††E è ke no nu diuu dibole di mbam e, ε wvù gen yew bunle le kew no yεeyi bonyii. E bonyii nteen no yuuke no wvù yεeyi keŋke lo nghaw. E bó mum ne no ghayte gayte le, "Wee wvun yεeyi mvun mwεem fεε nen? Wvù jo bvun bvufee fεε? Wvù ghan nεε e se no gee bin biŋghaw bi mwεem e?" ³ †E nu ke wvù we wvù kane bite wvù waa Maalia le? Ke è nu waa bwee Jem bô Yosεs noo Judas bô Semon e? E ke jεme ye nu jan beene ε bó le?" No bó ghay nonen mum ma wvù. ⁴ ††Nonen ε Jisos gay ê bó le, "Bó ké no wvumte wee ntum Nyo' naa mondvuum e monciim. É nu ke woŋ we le bô ê kfuu diew e noo ê wvù yew dvù bó yaa ké no wvumte wvù ke." ⁵ No bó ma Jisos nonen, ε fí mum ghaw wvù keebvu ege biŋghaw bi mwεem e jó nteen, efey ke le wvù to nu ε kum bonyii bo bincem e caan ε bó bonen. ⁶ E wvù keŋke lo nghaw no bó to baa lese fitele yî ye le ke.

E Jisos tum boom bew bo ngoo le bo yuufe ncow bofεε

(Mat 10:5-15; Luk 9:1-6)

E Jisos ke ne fô no ghane bontew bo jó le yεeyi bonyii. ⁷ E wvù ke ne tee boom bew bo ngoo le bo yuufe ncow bofεε, no tumte bó ekfuŋ bofεε bofεε, nyaa mvuŋgay ê bó mvù bó ebvusee biyoy bi yiile yî bonyii le dvù. ⁸ E wvù dioo tumte bó gay le fo bó ejo naa lo fiεε efey kemaŋ ke. Fo bó ejo mwεem mvudien ke. Fo bó ejo ekεle kenεε bigew ê bicaw bibole ke. ⁹ ††Bó elese bolaba, geenε fo bó etfume bikum bifεε ke. ¹⁰ E wvù bvuu gay ê bó le, "Ben ke dioo ε gen ntew e, ε ley yew, no cee ke ε è nu dvù gen buy diuu di ben ke enε jó. ¹¹ É ntew mvu tun keefiisen ben, eyuw fiεε fi ben jemyi, é ben nenε jó, dioo nen'yi kuce kebvu ke yî bikaa binen e, é enu nciise fiεε fi bó mom." ¹² ††Nonen, ε bó mum ne gen no ghane fewci le bonyii ekumen mvuntelem mvubole. ¹³ ††E bó bvuu no bvuseε ten bonceendaa bo dewle le nteen yî bonyii le, yeefe bonyii bo bincem e nteen bô mεem ε bó bonene.

No bó to yue Jon Nleseejoo

(Mat 14:1-12; Luk 9:7-9)

¹⁴ ††E Nfon 'Elod ke yuw saaka wvu ekume Jisos, no bonyii to yuuke wase diee diew mondvuum e monciim, ε bonyii bomew no gayte le, "Jisos wvun nu Jon Nleseejoo ε wvù ε kase ε buy yî kpwe le. É nu fiεε fi ge wvù

††† 5:43 7:36 ††† 6:2 Jon 7:15 § 6:3 Jon 6:42 †† 6:4 Jon 4:44 ††† Bó to shee leese bigew fwele é bicaw e. †† Borwa' bo boyvuum bomew nu ε bise fen le, "É me ensee é ben keceey le é nu ke edioo nu diuu di nsaw wvu fokemese le, é mwεem ebonen fô ke-laante kè Sodom bô kè Gomola le efey ntew wvudvu." ††† 6:13 Jem 5:14 †† 6:14 8:28

† 5:25 Lew 15:25-27 †† 5:27 Mat 9:20 † 5:34 Mat 9:22 †† 5:39 Jon 11:11-13 †† 5:41 1:31; 9:27

ε σε no κερκε mvungay keegee binghaw bi mwεem e bin nen." ¹⁵ †ε bomew gayte le, "ε nu elayja ε wvu ε kase ε to." Bomew le, "Wvu nu wee ntum Nyo' mvu ke diewe bo fwele fwele le." ¹⁶ †ε 'Elod dioo yuw mwεem mvun nen gay fiew le, "ε nu Jon Nleseejoo wvu me nto mbvuseε ekole kew ε wvu ε kase ε buy yi kpwe le."

¹⁷ ††Jon nu ε 'Elod to tum bonyii ε bό gen koo wvu, kay fen yew ncaw e nje 'Elodia wvu kpweε Filew wvu waa bwee 'Elod, ε 'Elod to jo kpweε le. ¹⁸ †ε Jon no tune gayte ε wvu le, "Nci baa bee le wee ejo kpweε waa bwee kpweε le ke." ¹⁹ †ε No Jon to gayte nonen, ε 'Elodia mum no κερκε wvu fō fitele le gomte keeyu wvu, geenen yaa κερκε je ke, ²⁰ †ε njefo 'Elod to fane Jon le wvu nu wee wvu teyete bvuu nu wee Nyo'. ε wvu mum no yene fo bό eyu wvu. 'Elod to kε dioo yeke fiεε fi Jon jemyi, ε fitele fiew no saake wvu baay, geenen ε wvu no yuuke ke njon keeyeke fiεε fi wvu jemyi. ²¹ †ε je ke mum yene fō 'Elodia le diuu dimew di 'Elod to gee nkaw bό bocee won noo bikuu bi nci le noo bonyii bo baay baay bo Galilee keekume diuu di bό to bokεε wvu. ²² †ε waa 'Elodia wvu kpwoon ke ley cεη bine, ε fi jon 'Elod bό bonyii bew bo nkaw e. ε wvu mum gay ε wan wvudvu le, "Bife naa fiεε fi wo koonke, ε me enfene wo dvu." ²³ †ε wvu bvuu die kelew gay le, "ε wo bife naa la ε me, ε ε cim nu naa κερkawten ke won wem e, ε me enya ε wo." ²⁴ †ε wan kpwoon wvudvu mum buy gen bife ε bwee le, "Me engay le bό efene me bό la?" ε bwee tfuse le, "Gene egay le bό enya ekole ke Jon Nleseejoo le ε wo." ²⁵ †ε wvu mum yanzen tu jim kan mwaan, gay ε Nfon 'Elod le, "Me ngomte le wo enya ekole ke Jon Nleseejoo le ε me keseen ε juy e." ²⁶ †ε Nfon yuw nonen, ε ye keeshe wvu baay. Geen enje kelew kε wvu to dieε wase fwe dvu bonyii bό to nu fō nkaw e, ε wvu fanje yaa egomte keebvu ekumen diew ye yi wvu to jemyεε ε wan ke. ²⁷ †ε wvu mum tum lo nceendaa kan mwaan le wvu egen eto bό ekole ke Jon e. ε wvu mum gen yew ncaw e, bvuse ekole ke Jon e, ²⁸ †ε gεε ε juy e, to dvu nya ε wan wvudvu. ε wvu fi, buy dvu gen nya ε bwee. ²⁹ †ε boom bo ngoo le bo Jon e ke dioo yuw, mum gen jo gvune di Jon e dwey.

ε Jisos nyanje bonyii bontfuke botin

(Mat 14:13-21; Luk 9:10-17; Jon 6:1-14)

³⁰ ††ε boom bo ntum e bo Jisos e ke ghan kase tu jim fō wvu le, see mwεem mvunciim mvu bό to gee bό mvu bό to γεγεε bonyii dvu ε wvu. ³¹ †ε wvu mum ne gay ε bό le, "Ben eto ke ben ben ε beene egen bvudvu bvu bonyii yaa nu ke fō le, eleeten caan." Wvu to gay nonen njefo bonyii nteen to too fō bό to nu, ε bomew dioo nen'yi, ε bomew no too. ε bό yaa cim κερκε naa lo kefew keediekεn ke. ³² ††ε bό bό mum ley ε kekon e base ye εbonebon no gene fō bvudvu bvu bonyii yaa nu ke le. ³³ †ε geen en, ε bonyii nteen yen ke bό le no bό gene, kieε bό, mum ne ε bilaante le bicii no lewte sumtene bό. ε bό gen fese fō, ε Jisos bό boom bew bo ngoo le se ke fese. ³⁴ †††ε Jisos ke dioo fεεε ε nkp-

† 6:15 Luk 7:16 †† 6:17 Lew 18:16; 20:21; Luk 3:19-20 † 6:23 Est 5:3, 6; 7:2 †† 6:30 Luk 6:13; 10:17 †† 6:32 8:1-10

waante, yen kebombom ke bonyii le nen ghemm, ε shen koo wvu bό bό, njefo bό to nu diewe njεε yi nu se wee ncey e. ε wvu mum kew no γεγι bό, ke γεγι bό bό mwεem nteen. ³⁵ †ε diuu ke dioo seeyi, ε boom bew bo ngoo le bence gay ε wvu le, "Fen nu nkpwaaante ε kefew ε gen wase, ³⁶ †ε cine bonyii ban e ε bό egen bontεw bό εla yo nceencee le, eguy mwεem mvubole mvudien." ³⁷ †ε Jisos tfuse fiew le, "ε nu enya ben fiεε ε bό edie." ε bό bife ε wvu le, "Wo gomte le bese egom bodanali gee fεε eguy mwεem mvudien dvu eto enya ε bό?" ³⁸ †ε Jisos bife ε bό le, "Ben κερκε bontuw bo bleed e bomεε? Ben ke gen taa." ε bό gen taa, to see le, "Bontuw bo bleed e nu botin bό byε yifiεε." ³⁹ †ε Jisos mum gay le boom bew bo ngoo le egay le bonyii eshiyen ngόo le ngόo le, yi nkfunfun e. ⁴⁰ †ε Nonen, ε bonyii bodvu mum shiiyen fokuse ngόo le gbweε gbweε bomew mbaanshen mbaanshen. ⁴¹ †ε Jisos jo bontuw bo bleed e bo botin ba bό byε yi yifiεε ye, taa we, nya keyoone ε Nyo', mum guushe nya ε boom bew bo ngoo le, ε bό nya ε bonyii. ε wvu gawce ten byε yi yifiεε ye ε bό bocii. ⁴² †ε bonyii bocii die ffuu. ⁴³ ††ε boom bo Jisos e bo ngoo le baance bimbeke bi bleed e bό bi byε yi shεεε le, ε bί yinzen nkāa yuufe ncaw fiεε. ⁴⁴ †ε Bonyii bό to dieε mwεem mvudien mvudvu to nu bolemεε bontfuke botin.

ε Jisos len yi joo le

(Mat 14:22-33; Jon 6:15-21)

⁴⁵ †ε Jisos mum gay le boom bew bo ngoo le eley ε kekon e kan mwaan esaa fwe Besayda ε wen esheε egay bonyii le ε bό ekfuuyi. ⁴⁶ †ε wvu ke sheε gay bό le, mum ne ben yi kum e keebunle. ⁴⁷ †ε ekfun ke jiim, ε kekon nu wase ε joo entelen, ε Jisos beε ke nkpwaaante wvu ember. ⁴⁸ ††ε wvu yen no boom bew bo ngoo le katene bό kekon keekey, njefo wfefwe to too je fwe cile kί. ε ε ke no nu ke diewe en'yulem e ε wvu ne no too fō bό le, lene yi joo le. ε wvu to too gomte keefey mbew bό le. ⁴⁹ †††ε bό dioo yen wvu le no wvu lene yi joo le, no kpwaake le ε nu nkfusay. ε bό wam foweewe, ⁵⁰ †ε njefo bό bocii to nu ε yen wvu le ε kedvum gbwo bό. Kan mwaan, ε Jisos mum jeme ε bό gay le, "Ben ejice mvuntelem mvunen e, ε nu me. Fo ben efanε ke." ⁵¹ †††ε No wvu gay nonen, mum ley shii ε kekon e bό bό, ε wfefwe wvudvu mum lu. ε bό taa nen, ε diuw yum bό nen kaww, ⁵² †††ε nje bvufee bvubole to kfufene lo, ε bό to baa cim kieε ten fiεε fi bontuw bo bleed e ba to dun-ci ekumε Jisos ke.

ε Jisos fe bonyii bo bincem e Genesalet

(Mat 14:34-36)

⁵³ †ε bό ke lente mamase buy keba kε Genesalet e, wow kekon ngem joo le. ⁵⁴ †ε No bό buyεε ε kekon e, ε bonyii mum kieε lo Jisos kan mwaan, ⁵⁵ †ε no lewte gene bontεw bo jό le bocii, bvuse bonyii bo bincem e too

††† 6:34 Yeli 10:21; Esek 34:5; Saka 10:2; Mat 9:36; 14:14; 15:32; Mak 8:2 ††† 6:43 2Bfn 4:43-44 § 6:46 Luk 5:16 †† 6:48 Job 9:8; Luk 24:28 ††† 6:49 Luk 24:37 †† 6:51 4:39 ††† 6:52 8:16-18; Mat 16:7-9

bô bó ê mvun̄k̄eey e naa f̄ee fô bó to yuuke le Jisos nu fô le. ⁵⁶ †É Jisos ké gen naa f̄ee k̄en̄e wvú gen nt̄ew e, k̄en̄e elaaante, k̄en̄e n̄kp̄waaante, e bonyii no ḡeele ke bonyii bo binc̄em e fô bonyii ké no taashi. É Jisos ké dioo fele, e bó no l̄eke le wvú ecin̄e é bó ekum ke naa n̄gem ndvu ye le. E wee tfuu wvú to kumte, mum no bonene.

Bonci bo wee wvu wum e

(Mat 15:1-9)

7 Diuu dimew e Bofalasii bô bonyii bomew bô to duñci bonci bo Nyo' le ne Jelusalem to tase mbew Jisos e. ² ††É bó ke ne yen e boom bo n̄goo le bo Jisos e bomew diekene bô can yile, fi nu le bó to baa cuk̄e can ke. ³ ††Bojuu bocii, se bvuu ge Bofalasii to bii ke e è nu nce woñ wvu bo'icee bobole bo fwele le, le ke è nulo é wee edie fīee se wvú e cuk̄e can l̄eñl̄eñ no bó to ké cuk̄e ke. ⁴ ††Ke è nulo ten é wee ke ekful̄e fô way edie fīee se wvú e cuk̄e ye é yiye je le ke. E bó bvuu gee mw̄eem mvumew mvu nce woñ e nteen, ke dīew kee cuke mvun̄kom noo bib̄eeñ noo bonton. ⁵ ††E Bofalasii bô bonyii bô duñci bonci bodvu mum bife é Jisos le, “È nu nje la wvú boom buw bo n̄goo le yaa bii nce woñ bo'icee bosēe beene bo fwele le ke? È nu nje la wvú bó diekene bô can yile?” ⁶ ††É Jisos tfuse é bó le, “Yesaya wvú wee ntum Nyo' to nu e jeme kecēey le ben nu bonyii bô jemyi j̄eey gee j̄eey. Ben gee ke e è nu fīee fi wvú to sañ̄e le, Nyo' gayte le, ‘Bonyii ban wvumte me ke fomvu fomvu, e mvuntelem mvubole nu ncejole fô me le. ⁷ Bô bunlee me e è nu ke ecici, njefo bó joo mw̄eem mvú è kp̄wawci bonyii, ȳeeyi le è nu dīew yem.’ ⁸ È nu ke ten no ben cin'yi bonci bo Nyo' le, ḡeele e è nu bô è ḡeke bonyii.” ⁹ ††E Jisos gay é bó le, “Ben looci naa kee keetun bonci bo Nyo' le wvu le ben ebii e è nu bonen e. ¹⁰ ††Fí nu e Muses to gay le, ‘Wvum̄e ico bô bwoo.’ Bvuu gay ten le, ‘É wee nan lo ice k̄en̄e bwee, é bó yu lo mw̄eten.’ ¹¹ Geenen, ben e no gayte finen le, ‘É wee k̄eñke fīee fi è be n̄elo é wvú efi ice k̄en̄e bwee dvú, e ne e gay é ice k̄en̄e é bwee le fīee fidvu nu wase Koban,’ fi nu le è nu wase fi Nyo' le, ¹² tu ben baa bvuu bee le wvú ejo fīee fidvu efi ice k̄en̄e bwee dvú ke. ¹³ Ben gee nonen, gee e dīew Nyo' tuu fīee fi ecici nje nce wene woñ wvú ben ȳeeyi bonyii dvú. E mw̄eem mvumew bvuu nu ten dvú nteen dīew mvun e mvú ben gee.”

Fīee fi nulo ebefe bô wee

(Mat 15:10-20)

¹⁴ ††E Jisos bvuu tee bonyii e bó to, e wvú gay é bó le, “Ben bocii eyeke eyuw fīee fi me njemyi, ekiee ntay. ¹⁵ †††Ke fīee fi wee diee e fí bow é shem nulo ebefe bô

† 6:56 Mat 9:20; Lem 5:15 †† 7:2 Mat 23:25; Luk 11:38-39; Kolo 2:21-22 †† Bô to k̄eñke kee cuke can yin é je yi nce wvubo woñ gomte le. ††† Bon̄wa' bo boyvuum bomew nu e bise le, “... noo bintaw bi bó to ké no jiime yi dvú le se diekene.” ††† 7:6 Yesa 29:13 ††† 7:10 Ksm 20:12; 21:17 †††† 7:15 Mat 15:11

wvú ke. È nu fīee fi buyte diuw wee le fi beete bô wvú. [

¹⁶ Wee wvú k̄eñke bitem keeyuw, e wvú yuw.”] [§]

¹⁷ ††E Jisos ke cin̄e bonyii bodvu le, ley yew, e boom bew bo n̄goo le bife é wvú ekum̄e n̄gan wvudvu. ¹⁸ ††E wvú tfuse é bó le, “Ke ben ten kee mw̄eem e? Ke ben kee le fīee ficii fi wee leese é wvú emvu yaa nulo ebefe bô wvú ke le? ¹⁹ Fí nu nonen, njefo fi ké leyte saa gen e è nu fô fitele fiew e ke, bow e è nu é shem, ke mum ghan buy lo.” (No Jisos to gaȳee nonen, e fí mum no nu le mw̄eem mvudien mvunciim yuule lo.) ²⁰ ††E wvú bvuu gen fwe gay le, “È nu fīee fi buyte yi wee le fi beete bô wee, ²¹ ††n̄jefo mw̄eem mvú befe mvú wee gee nen'yi fô fitele fiew e. Mw̄eem dīew boñkp̄wawce bô befe, keejan̄ kenjan̄, keecon̄ bvuc̄on̄, keeyu wee, keejo kp̄w̄ee wee k̄en̄e dwee wee, ²² keedewkene ejise yi mw̄eem e, keebuwyi mw̄eem, keel̄eale ken̄eema, keegee nnyen, keebene kendor̄, keebeete bô ediee e bonyii, keebense ye noo keeyun̄sene keyun̄s̄e. ²³ Mw̄eem mvú befe mvun mvunciim nen'yi e è nu fô fitele fi wee le se beete bô mw̄eten.”

Fitele fi kpwoon mvu e è nu wee ketum to lesēe yi Jisos

e
(Mat 15:21-28)

²⁴ ††E Jisos ke ne jó, gen keba ke bilaante bi Taya bô Sidon e. No wvú gen jó, ley yew dvumew fan̄e yaa gomte le wee ekiee le wen nu jó ke. Geenen, e bonyii kiee ke lo. ²⁵ ††Kpwoon mvu to nu jó e keyoy k̄e yiile nu yi waa we wvú kpwoon e. Kan̄ mwaan̄ no wvú yuw ekum̄e Jisos, mum to gbwe bikaa biew e. ²⁶ ††Kpwoon wvudvu to nu wee Glek, ke è to nu wee Juu ke. Bó to boke wvú Fonishia woñ wvú Silia le. No wvú gbwe nonen, mum l̄eke Jisos le wvú ebvuse nceendaa d̄ewle wvudvu yi waa wen e. ²⁷ ††E Jisos tfuse é wvú le, “Cin̄e é bó eyaw enyane boom, njefo ke fí nu l̄eñ keejo n̄gu boom elañ fô bwé le ke.” ²⁸ ††E kpwoon wvudvu tfuse é wvú le, “È nu kecēey icem. Geenen, boom ké dioo diekene e bwé no bonyi ke tfúw yi gbwekene fokuse.” ²⁹ ††E Jisos mum gay é wvú le, “Nje fīee fi wo tfuse fin, wo nulo egene fiuw, nceendaa d̄ewle wvudvu nu e cin̄e wase waa wo le.” ³⁰ ††E kpwoon wvudvu mum ne no gene fô yew e, dioo gen yen e waa we jiime fontaw e nceendaa d̄ewle wvudvu e buy wase.

E Jisos ge e kencife no yuuke mw̄eem jemyi

³¹ ††E Jisos ne é keba k̄e Taya le, fey Sidon bvuu fey keba k̄e Bilaante bi Yuufe le, mum tu je fô Mamase yi Galilee le. ³² ††E bonyii bomew ke ne to bô wee mvu e è nu kencife e wvú yaa kee keejeme ke. E bó l̄eke Jisos le wvú eḡee can ye yi ye le, efe wvú. ³³ †††E Jisos mum jo wvú e bô wvú buy é kebombom ente no nu ebonebon. E wvú lese boom bew bo can e é bintun̄tun̄ bi wee wvudvu le, cuy n̄ceñ kum leme di wee wvudvu le dvú, ³⁴ ††taa we, shom, [§] jeme é wvú le, “Efata,” fi nu le, “Yene.” ³⁵ ††E bintun̄tun̄ bi wee wvudvu le mum yene kan̄

§ Ke boñwa' bo boyvuum bomew k̄eñke kencim ke 16 kin ke. †† 7:21 Gal 5:19-21 ††† 7:33 8:23 ††† Jisos to shom nen koole e è nu shen fô wee wvudvu le.

mwaan, ε leme diew yaaten, ε wvú mum no jemyi naa ntay. ³⁶ †ε Jisos mum ciise lo ε bonyii le fô bó ke esee ε wee ke. Geenen, no wvú to ciise, ε ε kaa no nu ke no bó nu esenje gene dvú fwe fwe. ³⁷ †ε diuw no yumte bonyii naa baay. Ε bó no ghayte, gayte le, “Jisos kee keege mwεem mvunciim naa ntay. Wvú gee ε bincife yuuke mwεem, ε bindvumεm jemyi.”

Ε Jisos nyanje bonyii bontfuke bonεw (Mat 15:32-39)

8 †ε εdiuw yoya le, ε kebombom ke bonyii le bvuu to tase nen ghemm. Ε ε ke no nu ε bó yaa bvuu kenke mwεem mvudien ke, ε Jisos tee boom bew bo ηgoo le gay ε bó le, ² ††“Me ηkenke shen fô kebombom kin e, njefo bó nu wase bee bó εdiuw eta, ε fiεε fi bó edie yaa bvuu nu ke. ³ †ε me ncine lo bó ε no gene ela εbole, ε bó egen egbwe jer ε je no bomew bó le ne ncejole.” ⁴ Ε boom bew bo ηgoo le tfuse le, “ε nulo ε wee ejo fεε mwεem mvudien ηkpwaante jan keenyanje kfuu ban bonyii dvú?” ⁵ Ε wvú bife ε bó le, “Ben kenke bontuw bo blεed e bomεε?” Ε bó tfuse le, “ε nu bosooshwiw.” ⁶ Ε Jisos mum gay le kebombom ke bonyii le kedvu eshii fokuse. Ε bó shii, ε wvú jo bontuw bo blεed e bo bosooshwiw ba, nya keyoone ε Nyo', gu-ushε, nya ε boom bew bo ηgoo le le bó egawce ε bó. Ε bó mum gawce. ⁷ Βó to kenke ten mvubyetεle nen caan. Ε wvú bvuu jo, nya keyoone ε Nyo', gay ε bó gawce ε bonyii bodvu. ⁸ Ε wee tfuu die ffuu. Ε bó baance bimbεke bi to shεεεε, ε bí yinjen ηkáa yisooshwiw. ⁹ Bonyii bô to dieε to nu diεwe bontfuke bonεw e. ¹⁰ Ε wvú mum cine bó le ε bó no kfuuyi. Ε wvú ley lo ε kekon e kan mwaan bô boom bew bo ηgoo le mum ne gen keba kε Dalmanuta le.

Ε Bofalasio no gomte le Jisos edunje kenghaw ke fiεε le (Mat 12:38-42; 16:1-4)

¹¹ ††ε Bofalasio ke ne to fô Jisos e, kew mbew bô wvú, gay le wvú ege fiεε fi dunji mvunγay mvú ne fowe. Ε bó to gayte nonen momte lo wvú. ¹² Ε Jisos shom naa baay, gay le, “εngoke kin gomte fiεε fi dunji mvunγay mvú ne fowe keege la dvú? ε me ensee ε ben keceεy le ke εngoke kin nu eyen fiεε le ke.” ¹³ Ε wvú mum cine bó le, kase ley ε kekon e, no gene kewvu keki.

Ε Jisos tefe boom bew bo ηgoo le le bó eyene ekumε gee di Bofalasio bô di 'Elod e (Mat 16:5-12)

¹⁴ Jisos to gene ε boom bew bo ηgoo le ε daaye keejo blεed, kenke ke ε ε nu ntuw mwaan ε kekon e. ¹⁵ ††ε wvú no teete bó gayte le, “Ben eyenε, bvuu joo kefew yí fintunλεen fi Bofalasio noo fi 'Elod e.” ¹⁶ †ε boom bew bo ηgoo le mum kew no jemyi εbonebon ekumε fiεε fidvu, gayte le, “Wvú jemyi fintunλεen fin nen njefo

beene baa kenke blεed ke.” ¹⁷ Ε Jisos kiεε fiεε fi bó jemyi ekumε fi, mum bife ε bó le, “Ben jemyi ε ε nu ekumε blεed wvú ben baa kenke ke nje la? Ke ben yene wase mwεem e kenεε kee mwεem e? Fí nu le bvufee bvunen baa yene wase le? ¹⁸ ††Ben kenke ejise yaa yene mwεem e le? Ben kenke bitem yaa yuuke mwεem e? Ke ben kumyi mwεem e? ¹⁹ Seke me nto nguushεε bontuw bo blεed e botin ε bonyii die bontfuke botin, ben to baanci bimbεke bi to shεεεε ε bí yinjen ηkáa yimieε?” Ε bó tfuse le, “Yuufe ncow fiεε.” ²⁰ ††ε wvú bvuu bife le, “εkumε bontuw bo bosooshwiw bô bonyii be die bontfuke bonεw, ben be baanci bimbεke bi be sheke bí ε yinjen ηkáa yimieε?” Ε bó tfuse le, “Yisooshwiw.” ²¹ Ε wvú mum bife ε bó le, “Ke ben kee wase mwεem e?”

Ε Jisos yene ejise kenfefe ntew wvú Besayda le

²² Ε Jisos bô boom bew bo ηgoo le ke lente buy Besayda, ε bonyii bomew to bô kenfefe kemew fô wvú le leke le wvú ekum wvú le efe wvú. ²³ †ε Jisos jice wvú le yí kebo le, jo ε bô wvú buyesen ntew wvudvu. Ε wvú cuy nceη yí ejise eye le, gee can yí ye le mum bife ε wvú le, “Wo yene fiεε le?” ²⁴ Ε kenfefe kedvu cake ejise we, taa gay le, “Me n'yene bonyii le jiwejiwe ε bó lene nu diεwe bite le.” ²⁵ Ε Jisos bvuu gee can yí ejise ε wee wvudvu le, ε wvú taa nen tunη, ε ejise eye mum yuu, ε wvú no yene mwεem mvunciim e ntay. ²⁶ Ε Jisos mum gay ε wvú le, “ε genε fô yew e, dioo gene fo wo ebvuu eley ntew e ke.”

Ε Bita ceε le Jisos nu Mboyse wvú Nyo' to kawεε (Mat 16:13-20; Luk 9:18-21)

²⁷ Ε Jisos bô boom bew bo ηgoo le ne fó no gene bontεw bo keba kε Kaysalia Filibi le. Ε bó dioo gene, ε wvú bife ε bó le, “Bonyii duu le me nu yeε?” ²⁸ ††ε bó tfuse le, “Bonyii bomew duu le wo nu Jon Nleseεjoo, bomew le Elayja, ε bomew duu le wo nu wee ntum Nyo' mvu.” ²⁹ †ε wvú mum kase bife ε bó le, “Ben duu finen le me nu yeε?” Ε Bita tfuse le, “Wo nu Mboyse wvú Nyo' to kawεε.” ³⁰ †ε Jisos mum ciise lo ε bó le fo bó ke emom esee fifin ε wee ekumε wen ke.

Ε Jisos jeme ekumε kfuu kpwe yí wvú nu ke ekpwe (Mat 16:21-28; Luk 9:22-27)

³¹ ††ε wvú mum kew no yeεyi boom bew bo ηgoo le jemyi ekumε ekole kew le, “Wee wvú dieε nu Waawee kenke keeke eyen borγew nteen, ε bonyii bô saake won bô bocee ncese bo baay baay noo bonyii bô dunji bonci bo Nyo' le ema lo wvú. Βó nu ke emum eyu wvú, ε εdiuw ke ebuy eta ε wvú ekase ebuy yí kpwe le.” ³² Wvú to jemyi mwεem mvun ε bó endan. Ε Bita mum jo wvú ε bô wvú lewse ye, mum kew no saake wvú yí fiεε fidvu le. ³³ Ε Jisos banke ye, taa boom bew bo ηgoo le, wam Bita gay le, “Ja ε me ejise Satan! Wo jewsee lo me njefo ke wo leeme ε keba ke Nyo' le ke. Wo leeme ε ε nu ε ke wee wvu wum e.”

† 7:36 Mat 8:4; 9:30-31; 12:16; Mak 1:44-45; 5:43; 9:9; Luk 5:14-15; 8:56 †† 7:37 Kenj 1:31; Yesa 35:5-6 ‡ 8:1 6:32-44 †† 8:2 Mat 9:36 †† 8:11 Mat 12:38-40; Luk 11:16, 29-30 ††† 8:11 Jon 6:30; 1Kol 1:22 ††† 8:15 Luk 12:1 § 8:16 6:52

§† 8:18 Yeli 5:21; 6:43 §†† 8:20 8:8-9 §† 8:23 7:33; Jon 9:6 §†† 8:28 6:14-15; 9:11-13; Luk 7:16 §† 8:29 Mat 16:16 §† 8:30 9:9 §†† 8:31 9:30-32; 10:32-34

³⁴ ††ε wvú mum tee kebombom ke bonyii le bô boom bew bo ngoo le, gay é bó le, “É wee gomte keenu wee wem, tu wvú kenke keetun ekole kew, etuu kentam kew ebii me le. ³⁵ Ben ekeè le wee wvú bawci nshii we fo wvú elase, nu ke elase ke lo. Geenen, wee wvú lase nshii we nje me noo nje saaka wvú jee nu ε wvú ε bawce lo nshii wvudvu. ³⁶ É bó baanci naa woj wvun nen tfuu ε nya é wee wvú ε die, ε ke ε lase nshii we, é sew wvudvu enu la? ³⁷ Fieε fi è nulo é wee esum keyoy kew dvú nu la? ³⁸ Ben ekeè le é wee wuumene keebii me le noo diew yem e ente jo engoke kè buwyi mwεem kin kè nu diewe kpwon wvú nu ε cine wase dweese le ε no gee ε è nu nsake le, é wvú no keè le wee wvú diee nu Waawee nu ke ewuumen ten mweten seke wvú ε kase ε to ente jo bvukue bu Ice bô bonceendaa bo Nyo' le bô yuule le.”

⁹ †ε Jisos bvuu gay é bó le, “É me ensee é ben keceey le, bonyii bomew leeme fen ε bó yaa nu ke eyuw wvuj kpwe se bó ε yen ε bvunfon bu Nyo' le ε to bô mvunjay mvumwew ke.”

ε nfiiesen Jisos kumen

(Mat 17:1-13; Luk 9:28-36)

² ε ediuw ke fey esoocaa, ε Jisos jo Bita bô jem noo Jon ε bó ben yí kum wvumew e ε wvú defe ewe, no nu fó ebonebon. ε bó ke ne yen ε nfiiesen ye ε kumen é bó ejise, ³ ε ndvú ye baa lawkene naa fele lo no è nulo é wee ecuke fokuse fen é yí ebaa. ⁴ ε bó ke ne yen ε Elayja bô Muses ε buynen fô bó le, ε no jemyi bô bo Jisos. ⁵ ε Bita ne bvumten gay é Jisos le, “Cee Ekole, fi jee no beene nu fen. Cine é bese eyoo cún she, é yimi enu yo, yimi yi Muses, ε yimi nu yi Elayja.” ⁶ Wvú to jeme nonen njefo kedvum to nu ε gbwo bó baay ε wvú fanje yaa bvuu kieε fieε fi wvú ejeme ke. ⁷ ††ε nu wvú jeme nonen, ε kembew ne to banj bó, ε diew jeme é kembew kedvu le le, “Wvun nu Waa wem, ε wvú nu fitele fiem. Ben eyuukε ε è nu wvú le.” ⁸ ε bó ne sese dioo taa fanje yaa bvuu yen bonyii ba le ke, yen ke wase ε è nu Jisos e maan.

⁹ ††ε bó ke ne yí kum wvudvu le dioo booke, ε Jisos ciise é bó le fó bó ke esee fieε fi bó be yen e é wee se wee wvú diee nu Waawee ε buy wase yí kpwe le ke. ¹⁰ ε bó yuw ke nonen gee é bó eshem, geenen no ghayte ke ebonebon le laa mbuy wvú yí kpwe le wvun se nu la le. ¹¹ ††ε bó ne bife é Jisos le, “É nu nje la wvú bonyii bô dunji bonci duu le Elayja kenke keeke eyaw eto é Mboyse wvú Nyo' to kawee se to?” ¹² ε Jisos tfuse é bó le, “É nu keceey le Elayja nu ke eyaw eto ekene mwεem mvunciim é mvú etu no mvú to nu. Geenen, è no nu nje la wvú bó nu ε sanj le wee wvú diee nu Waawee kenke keeke eyen bonjεw nteen, é bonyii ema wvú?”

¹³ †Geenen é me ensee é ben le Elayja nu ε to wase, bonyii ε ge fieε fi bó koojke bô wvú. ε è nu ke no bó to sanje ekume wvú.”

ε Jisos bvuse keyoy kè yiile yí wan mvu le

(Mat 17:14-21; Luk 9:37-43a)

¹⁴ ε Jisos bô boom bew bo ngoo le ke bow to buy fô boom bew bo ngoo le bomew to nu, yen ε kebombom ke bonyii le ke baay ε gem bó, ε bonyii bomew bô to dunji bonci bo Nyo' le beeke mbew bô bó. ¹⁵ Kanj mwaan no kebombom kecii yeneε Jisos e, mum sese wvú baay, lewte gen gay wvú le. ¹⁶ ε wvú bife é bó le, “Ben beeke mbew ε è nu ekume la?” ¹⁷ ε wee tfuse é wvú é kebombom ente le, “Wee n'yeyi, me mbe ntou bô waa wem fô wo le njefo keyoy kemew nu yí ye le, ε è nu kè ké ge ε wee tu kencife. ¹⁸ Keyoy kedvu ké cuute wvú tufe fokuse, ε diffuw no buyte é wvú emvu ε wvú ngeci bigew, nen'yi taame. Me ε ngay le boom buw bo ngoo le ebvuse keyoy kedvu, bó ε mom ηkuuη.” ¹⁹ ε Jisos yuw nonen, gay é bó le, “O oo! Engoke kè baa lese fitele yí Nyo' le kin. Me nu ηke enu beene enjen embuy neε? Me nu ηke ηkkuu shém bô ben enjen embuy neε? Ben eto bô wan wvudvu fen enya é me.” ²⁰ ε bó mum jo wan wvudvu no too bô wvú fô Jisos e. No keyoy kedvu yeneε Jisos e, mum cufe wan wvudvu kanj mwaan ε wvú gbwe fokuse no birlene fó, ε diffuw buyte emvu. ²¹ ε Jisos bife é ceε wan wvudvu le, “Fieε fin to kew seke la?” ε wvú tfuse le, “Fí to kew ε wvú beε caan. ²² Keyoy kedvu nu ε tufe wase wvú bokaη e bokaη e ngyu e noo é joo le gomte keeyu wvú. É wo nulo ege fieε, kee wo, é wo cam ke shen fô bese le, fi bese.” ²³ ε Jisos bife é wvú le, “Le laa è nulo é me ege fieε le le? Nyo' nulo ege fieε ficii fô wee wvú nu ε lese fitele yí ye le.” ²⁴ Kanj mwaan ε ceε wan wvudvu mum funj foweewe le, “Me nu ε nlese fitele yí Nyo' le. Gee é me embvuu enlese enfey lo nonen.” ²⁵ ε Jisos dioo yen ε kebombom ke bonyii le lewte too taashi fô wvú to nu, ε wvú wam keyoy kè yiile kedvu gay le, “Wo, keyoy kè yiile kin kè gee ε wan wvun yaa jemyi ke yaa yuuke ten mwεem ke, me ngayte é wo, buye yí wan wvun e, egen lo. Fo wo ke ebvuu eley yí ye le ke.” ²⁶ ε keyoy kedvu funj foweewe, bvuu cufe wan wvudvu, tufe é je yi befε le, mum buy yí ye le. ε wvú no jiime fokuse ke diewe kenkpwe ke wee le. ε wee nteen yen nonen, mum no duu le, “Wvú nu ε kpwe wase.” ²⁷ ††ε Jisos jice wvú le yí kebo le cake ε wvú leem we.

²⁸ ε Jisos bô boom bew bo ngoo le ke dioo gen ley yew, ε bó bife é wvú ejim ejim le, “È nu nje la wvú bese be mom ηkuuη keebvuse nceendaa dewle wvudvu?” ²⁹ ε wvú tfuse é bó le, “Fieε fi nulo ebvuse kfuu wvun nceendaa nu ke bunle yí tamyi maan. Ke è nulo é fieε fimew jεey ebvuse ke.”

ε Jisos bvuu jeme ekume kfuu kpwe yí wvú nu ke ekpwe

(Mat 17:22-23; Luk 9:43b-45)

³⁰ ††ε bó ke ne fó fey je yí Galilee le, ε Jisos yaa gomte le wee ekiεε ke, ³¹ njefo wvú to lene yeyi boom bew bo ngoo le. Wvú to yeyi bó le bonyii nu ke enya wee wvú diee nu Waawee can bonyii le é bó eyu wvú. É bó dioo

† 8:34 Mat 10:38-39; Luk 14:27; 17:33; Jon 12:25 †† 8:34 1Bi 2:21 † 8:38 Mat 10:33; Luk 12:9 †† 9:1 Mat 16:28 †† 9:7 1:11; Dito 18:15 ††† 9:9 7:36; 8:30 ††† 9:11 Mala 3:23-24; Mak 8:28 † 9:13 Mat 11:14; Luk 1:17; Jon 1:21

†† 9:27 5:41 ††† 9:30 8:31

ε yu wvú nonen, é ke edioo enu ediuw eta, é wvú ebuy yí kpwe le. ³² No wvú gay nonen, ε bó fanje yaa kiese fiεε fi wvú jemyi ke, geenen, no fane keebife.

Wee wvu baay nu yεε?

(Mat 18:1-5; Luk 9:46-48)

³³ †ε bó ke gen buy Kafana'um, ke dioo ley nu yew ε Jisos bife é bó le, "Ben be beeke mbew é je ε ε nu ekume la?" ³⁴ ε bó mey diuw tfu, njefo bó to lene é je beeke mbew εbonebon le laa wee wvu baay se nu yεε le. ³⁵ ††ε Jisos shii fokuse, tee bó bo yuufe ncow bofεε gay é bó le, "É wee gomte keenu wee wvu fwe, tu wvú kenjke keejo ekole kew le wen nu kencilεjime noo wee wvú lemte fô bonyii bocii le." ³⁶ No wvú gay nonen, mum jo wan caan leke é bó enteler, mum kase jo koy-εε gay é bó le, ³⁷ ††ε wee fiisene wan diewe wvun e é diee diem e, tu wvú fiisene ε ε nu me. Wee é fiisen me, tu ke wvú fiisene ε ε nu ke me ke, tu wvú fiisene ten ε ε nu wee wvú tum me."

É wee baa kicine wo, tu wvú tomte wo

(Luk 9:49-50)

³⁸ ε Jon gay é wvú le, "Wee n'yεεyi, bese se nu ε yen wee mvu le ε wvú tenje diee diuw se bvuse bonceenda bo dewle le yí bonyii le, bese ε kan, njefo wvú baa nu wee wesebeene ηgoo ke." ³⁹ Geenε ε Jisos tfuse é bó le, "Fo ben ecilè kfuw wvuwe wee ke. Ben ekeè le é wee gee kenjhaw ke fiεε le tenje diee diem, tu ke ε nu lo é wvú ebvuu ejeme fiεε fi befe ekume me ke. ⁴⁰ ††ε wee baa kicine beene, tu wvú tomte beene. ⁴¹ É me ensee é ben keceεy le, é wee nya ke naa fiko fi joo le é ben njefo bó tenje ben le bonyii bo Klistu le, tu ke ε nu naa lo é wvú ke efufe mmawce we ke."

Mwεem mvù nelo egee ε bonyii gee bibefe

(Mat 18:6-9; Luk 17:1-2)

⁴² ε Jisos bvuu gay le, "É ε nu le wee ege é wan mwaan ηgoo boom bo caan ban bò nu ε lese fitele yí yem e ege kebefε, é fí ejee fô wvuwe wee le le bó es-herjke kebwee ke diene le ke baay é kendorj kew e, edomse wvú é joo yi baay e. ⁴³ ††Fí ε bvuu ε no nu le, é kebo kuw gee ε wo gee kebefε, é wo sum kebo kedvu. Fí jee le wo eley nshii wvú mey lo le bô kenkfuyte ke kebo le, efey keekεjke can yicii egen ηguy wvu baay e wvú fiεε sekεcii se njime. ⁴⁴ ††É é ekale kuw gee ε wo gee kebefε, é wo sum ekale kedvu. Fí jee le wo eley nshii wvú mey lo le nu ntenje, efey keekεjke bikaa bicii é bó elan wo ηguy wvu baay e wvú fiεε sekεcii se njime. ⁴⁷ †††ε jise diuw gee ε wo gee kebefε, é wo min jise didvu. Fí jee le wo eley bvunfon bvú Nyo' le bô jise dimwaan, efey keekεjke ejise ecii, é bó elan wo ηguy wvu baay e. ⁴⁸ †Bvudvuu bvun nu bvú yín yí diee bonyii

† 9:33 Luk 22:24 †† 9:35 10:43-44; Mat 20:26-27; Luk 22:26 ‡ 9:37 Mat 10:40; Luk 10:16; Jon 13:20 †† 9:40 Mat 12:30; Luk 11:23 †† 9:43-44 Mat 5:30 ††† Bonwa' bo boyvuum bomew nu ε bise fen ε bvuu ε bise ten ejim jo 46 le, "Bvudvuu bvun nu bvú yín yí yaa kpwekene ke diee bonyii fô, ε ηguy yaa ké jime fô ke." ††† 9:47 Mat 5:29 † 9:48 Yesa 66:24

fó yaa ké kpweken ke, ε ηguy yaa ké jime fô ke. ⁴⁹ †Ben ekeè le bó nu ke eseyse wee tfuu bô ηguy lenjlenj no bó ké seyse fiεε bô ηkauw. ⁵⁰ †††ηkauw nu fiεε fi jee, geenε ε yí nelo ε cife, é wo ebvuu ege nεε dvú é yí se ebvuu ekase eyeke? Ben enú diewe ηkauw yí yeke le, é wee noo wee enú yí nyεkeey e."

Ekume keekuj kpwoon

(Mat 19:1-12; Luk 16:18)

10 ††ε Jisos ke ne jó, gen keba ke won e kè Judea le, lente joo Joodan gen wvuke. ε bibombom bi bonyii le bvuu no taashi too fô wvú le, ε wvú no yεεyi bó ke no wvú to ké no yεεyi. ² ε Bofalasi ke ne to keemom wvú, mum bife é wvú le, "Nci nu ε bee le ε nu lo é wee ekuj kpweε?" ³ ††ε Jisos kase bife ten é bó le, "Muses to nya nci le ben egeè nεε?" ⁴ ε bó tfuse le, "Muses to nu ε cine le ε nulo é wee ekuj kpweε. É wvú dioo kuujke, sanj ηwa' wvú dunji le wen nu ε kuj wase wvú nya é wvú." ⁵ ε Jisos tfuse é bó le, "É to nu nje bikuu binen bi temyεen wvú Muses to sanje nci wvun. ⁶ ††Geenε, ε to nu fonkew seke Nyo' to bomte mwεem, ε wvú bom ε ε nu diemsen bô kpwoon. No wvú bom nonen gay le, ⁷ ††ε nu nje fifin wvú diemsen nu ke ecine ice bô bwee le etaashe bô kpweε, ⁸ é bó bofεε emum etu wase wee mwaan. Nonen, ke bó beε bonyii bofεε ke, bó nu wase wee mwaan. ⁹ Fí ε mum ε no nu le, fiεε fi Nyo' nu ε taashe wase, fo wee emom egawsen ke." ¹⁰ ε Jisos bô boom bew bo ηgoo le ke dioo nu yew, ε bó bvuu bife é wvú ekume fiεε fidvu. ¹¹ †††ε wvú tfuse é bó le, "Naa yεε wvú kuj kpweε ε jo wvumvu, nu ε wvú ε ge kebefε ke diewe keejan kpwoon mvu. ¹² É kpwoon buy dweese le, ε gen é diemsen mvu le, tu wvú nu ε ge kebefε fô dweese le keejim bô diemsen mvu."

ε Jisos lanj kembonen yí boom bo caan caan e

(Mat 19:13-15; Luk 18:15-17)

¹³ ε bonyii ke ne no too bô boom fô Jisos e le wvú ekum bó le, ε boom bew bo ηgoo le no saake lo bó. ¹⁴ ε Jisos dioo yen nonen, ε shém ton'ye wvú, ε wvú gay é bó le, "Ben ecine é boom bodvu etoo fô me le, fo ben ejewsè bó ke, njefo bvunfon bvú Nyo' le nu ε ε nu fô bonyii diewe boban e. ¹⁵ †††ε me ensee é ben keceεy le é wee baa efiisen bvunfon bvú Nyo' le ke diewe wan caan e, wvú saa ke eley bvunfon bvudvu le ke." ¹⁶ No wvú gay nonen, mum no joo bó koyci, gεεle can yí bó le, laanjke kembonen yí bó le.

Jisos bô cee kpaw

(Mat 19:16-30; Luk 18:18-30)

¹⁷ ε Jisos ke ne le wen egene, ε wee mvu lewte to tum envuw é wvú ejise bife é wvú le, "Wee n'yεεyi, wo wvú wee wvú jee, fiεε fi me ηkerjke keenje nse ηkerjke nshii wvú mey lo nu la?" ¹⁸ ε Jisos tfuse é wvú le, "Wo tenje me le wee wvú jee nje la? Ke wee nu dvú wvú jee ke. É

† 9:49 Lew 2:13 †† 9:50 Luk 2:14; 1Tes 5:13; Lum 12:18 †† 10:1 Luk 9:51 ††† 10:3 Mat 5:31 †† 10:6 Kej 1:27 †† 10:7 Kej 2:24 ††† 10:11 Mat 5:32; Luk 16:18; 1Kol 7:10-11 ††† 10:15 Mat 18:3

nu ke Nyo' maan wvù jee. ¹⁹ †Ke wo kee bonci bò le, 'Fo wo eyu wee, fo wo ejan kpwεε wee, fo wo econ bvucor, fo wo eben jim nsaw mbiay, fo wo efiw kenfiw, noo le è wvumtè ico bô bwoo?' ²⁰ †E wee wvudvu tfuse ê Jisos le, "Wee n'yεeyi, bonci ban bocii nu ε me nto ηkεw wase no ηγεεle naa ε me mbεε cuwee." ²¹ ††E Jisos taa wvù nen tunη, korη wvù, mum gay ê wvù le, "Tu fiεε nu ε shεε fimwaanη fi wo bεε ege. Gene egese mwεem mvù wo keηke, egaw bigew bidvu ê bonyii bo kefufe le, ε wo ke emum ekeηke ntfu ε è nu worη wvu we le. È wo dioo ε ge nonen, emum eto ebii me le." ²² †No Jisos jeme nonen, ε wee wvudvu yuw ε bvushiw tfuse lo wvù, ε wvù banke ye no gene nu lo shen shen, njefo wvù to keηke kpwaw baay.

²³ †E Jisos ne banke ye taa boom bew bo ηgoo le nen, gay ê bó le, "Fí nu ke etemyi baay fô bonyii bo kpwaw e keeke eley bvunfon bvù Nyo' le." ²⁴ †E njeme wvudvu ffumse boom bew bo ηgoo le. E Jisos bvuu gay ê bó le, "Boom bem, fí temyi baay fô wee le † keeley bvunfon bvù Nyo' le! ²⁵ Fí nu cekey fô nyambala le keeley ê jise di tase le fele fô wee kpwaw e keeley bvunfon bvù Nyo' le." ²⁶ †E bó yuw nonen ε fí ghaw bó baay, ε bó no ghayte le, "È è fen nu nonen, ε ke eyuu eboy yεε?" ²⁷ ††E Jisos kase taa bó nen, gay le, "Fifin nulo eghaw wee wvu wum, geenen yaa nulo eghaw Nyo' ke, njefo Nyo' nulo ege fiεε ficii." ²⁸ †E Bita mum ne gay ê Jisos le, "Taa eyen, bese nu ε cine wase fiεε ficii le ε no bii wo le." ²⁹ †††E Jisos tfuse ê wvù le, "È me ensee ê wo keceey le, ke wee nu dvù wvù nu ε cine yew e, kenεε boom bo bwee le, kenεε jéme ye le, kenεε bwee le, kenεε ice le, kenεε boom e, kenεε ηεε le, ε wvù cin'yi nje yem noo saaka wvù jee wvù wvu Nyo', ³⁰ wvù nu ke enu se wvù ε keηke yéw noo boom bo bwee le, noo jéme, noo bobwee, noo boom, noo ηεε yí nshii wvu keseen e bokanη gbwee ke. E bonyii nu ke ebone ten bikaa ê wvù ejim, ε ke dioo enu kefew ke nshii wvù too le, ε wvù ekeηke nshii wvù mey lo. ³¹ †††Geenen, bonyii nteen bò nu fwe keseen nu ke enu ejim, ε nteen bò nu ejim keseen enu fwe."

E Jisos bvuu jeme yí bokanη e botete ekumε kpwe ye
(Mat 20:17-19; Luk 18:31-34)

³² †E Jisos bô boom bew bo ηgoo le ke ne jo je, no bene Jelusalem ε wvù saa fwe. E boom bew bo ηgoo le keηke lo ηghaw. E bonyii bò to bii ten no keηke nfan. E Jisos bvuu jo boom bew bo ηgoo le bo yuufe ncow bofεε ε bô bó lεwse ye ε wvù no seηe ê bó fiεε fi nu ke ekooy bô wvù. ³³ †E wvù gay ê bó le, "Ben eyeke eyuw, beene bene wase gene Jelusalem, ε bó nu egen enya wee wvù diee nu Waawee can bocee ncese bo baay baay noo bonyii bò duηci bonci bo Nyo' le, ε bó esaw wvù esumten le bó eyu wvù, emum enya wvù can bitum e, ³⁴ ††E bó esεwse wvù, cuyte nceη yí ye le, suunke

wvù, emum eyu wvù, ε ke dioo enu εdiuw εta, ε wvù ebuy yí kpwe le."

E Jem bô Jon leke bintaw bi baay baay ê Jisos
(Mat 20:20-28)

³⁵ †E Jem bô Jon bò to nu boom bo Sebεdee le ne bence to fwe dvu Jisos gay ê wvù le, "Wee n'yεeyi, fiεε nu dvù fi bese gomte le wo ege fô bese le." ³⁶ †E wvù bife ê bó le, "Ben gomte le me enge la fô ben e?" ³⁷ †E bó tfuse le, "Bese gomte le seke wo nu yí bvukuke bwuw e, ε bese eshii yí bintaw bi baay baay e, wee mvu ê ebo kuw ke εceey e, wvumvu ê ebo ke eηkorηko le." ³⁸ ††E Jisos tfuse ê bó le, "Ke ben kee fiεε fi ben biite ke. È nu-lo ε ben ke ewu fiko fi ηgew e fi me nu ηke en'wu, kenεε eley kfuu ηgew wvu baay wvù me nu ηke enley wvù le?" ³⁹ ††E bó tfuse ê wvù le, "Bese nulo ke ege." E Jisos gay ê bó le, "Ben nulo ewu fiko fi ηgew e fi me nu ηke en'wu, eley ten kfuu ηgew wvu baay wvù me nu ηke enley e, ⁴⁰ geenen ε keeshii ê ebo kem ke εceey e kenεε ke eηkorηko le yaa nu bvudvu bwem keenya ê wee ke. Mondvuum modvu nu fô bonyii bò bó nu ε seyse wase fô bó le." ⁴¹ †E kebese ke boom bo ηgoo le bo Jisos e bo yuufe dioo yuw ekumε fiεε fidvu mum no ton'yi shém bô Jem noo Jon. ⁴² †E Jisos tee bó bocii ε bó to, ε wvù gay ê bó le, "Ke ben kee le bonyii bò è nu bò saake bitum ké no shiile lo yí bonyii bobole, ε bonyii bo baay baay bobole duηci mvunηgay mvubole ê we jo bó? ⁴³ †††Ke fifiε keηke keenu ê ben enteleη ke. Wee wvù gomte keenu wee wvu baay ê ben enteleη keηke keenu wvù lemte lo ben e. ⁴⁴ Wee ε no gomte keenu wee wvu fwe ê ben enteleη, tu wvù keηke keenu nfwa wee tfuu. ⁴⁵ ††Ben ekeè le ke wee wvù diee nu Waawee to to le bonyii elemte lo wvù le ke. Wvù to to keelem lo fô bonyii le, enya nshii we keesum wee nteen can kpwe le."

E Jisos yene ejise Batimayus
(Mat 20:29-34; Luk 18:35-43)

⁴⁶ †E bó ke len to buy ntεw wvù Jeliku le. E Jisos ke dioo nen'yi jó bô boom bew bo ηgoo le noo kebombom ke bonyii le, ε kenfefe kemew ε shii diuw je le leke mwεem ε diee nu le Batimayus, wvù waa Timayus. ⁴⁷ ††E wvù dioo yuw le è nu Jisos wvu Nasalet, ε wvù mum kew no wamte foweewe le, "Jisos, Waa Nfon Dawe, camε shen fô me le." ⁴⁸ †E bonyii nteen ne kew no wamene wvù gayte le wvù ebanη lo. Geenεε ε wvù bvuu mεse wam lo foweewe le, "Waa Nfon Dawe, camε shen fô me le." ⁴⁹ †E Jisos leem, gay le bó etee wvù. E bó mum tee kenfefe kedvu gay le, "Ekoλε kuw ε jon wase, ja we, wvù teηe wo." ⁵⁰ †E kenfefe kedvu mum mwase ndvu ye fokuse, may we gen fô Jisos e. ⁵¹ †E Jisos bife ê wvù le, "Wo gomte le me enge la fô wo le?" E kenfefe kedvu tfuse le, "Wee N'yεeyi, me ηgomte keen'yene mwεem e." ⁵² †††E Jisos mum gay ê wvù le, "È gene fiuw. Fitele fi wo lese yí yem e nu ε ge wase wo ε bonen." Kanη mwaan

† 10:19 Ksm 20:12-16; Dito 24:14 †† 10:21 Mat 19:21 †
10:22 Mben 62:10 †† Bonwa' bo boyvuum bomew keηke fen le, "fô wee wvù nu ε gee bvufee yí kpwaw e..." †† 10:27 Mat 19:26 †††
10:29 Mat 10:37 ††† 10:31 Mat 19:30 § 10:32 8:31 §† 10:34 15:15-20

§†† 10:38 Mat 26:39; Mak 14:36; Luk 12:50; 22:42; Jon 18:11
§† 10:39 Lem 12:2 §†† 10:43 9:35; Mat 23:11; Luk 9:48 §†
10:45 Mat 20:28 §† 10:47 Mat 20:30-31 §§† 10:52 Mat 9:22

nonen ε ejise eye mum yuu ε wvú no yene mwεem e, mum no bii Jisos e jò wvú to gene.

Ε bó fiisen Jisos Jelusalem diewe Nfon e

(Mat 21:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19)

11 Ε Jisos bô boom bew bo ηgoo le len ke dioo feηene Jelusalem, nu wase mbew ntew wvú Bet-faj bô wvú Betani le bô nu mbew Kum Bite bi Olif e, ε wvú baa boom bew bo ηgoo le bofεe tum, ² gay ε bó le, “Ben egen ntew wvu fwe we le. Ben nu ke eleyte jó nen kaη mwaan, eyen waa kembεebey e ε bó ε suu, ε wee ke baa ben wase yí dvú le ke, ε ben efay eto dvú. ³ Ε wee bife ε ben laa ben fayte nje la le, ε ben tfuse le Cee Ekole keηke shiee wvudvu, ε wvú nu ekase etfuse jim ke keseen keseen.” ⁴ Ε bó mum ne gen yen waa kembεebey wvudvu le ε bó ε suu diuw fwese yew mi le diuw je le. Ε bó mum fay. ⁵ Ε bó dioo fayte ε bonyii bomew bô to leeme fô bife ε bó le, “Ben gee ε ε nu la? Ben fayte waa kembεebey we nje la?” ⁶ Ε bó mum see ε bó fiεε fi Jisos be gay. Ε bó mum cine ε bó no gene dvú. ⁷ Ε bó to dvú fô Jisos e, yey ndvú yibo yí nyam yidvu le, ε Jisos mum ben. ⁸ †ε bonyii nteen no yeyte ndvú ε je, ε bomew faasshi tíew bite ηkpwaante, yeyte ten ε je. ⁹ ††ε bonyii bô to gene fwe dvu Jisos noo bô to bii ejim no wvuuyi le, “Eeeee, mbense enù fô Nyo' le lεεε! Nyo' nu ε laη kembonen yí wee wvú too ε diee di Tata le lεεε! ¹⁰ †Nyo' nu ε laη kembonen yí bvunfon bvú icee wese-beene wvú Dawe le bvú too le! Eeeee, mbense enù fô Nyo' wvu fowe le lεεε!” ¹¹ Ε Jisos gen fεse Jelusalem, ley fô yew ncese le, taa no mwεem mvunciim nu. Ε wvú dioo mεse ε kefew ε gen wase ε bô boom bew bo ηgoo le bo yuufe ncow bofεε ne gen Betani.

Ε Jisos jin kete kemew

(Mat 21:18-19)

¹² Ε εκfuη buy yuu ε Jisos bô boom bew bo ηgoo le ne Betani bvuu no gene Jelusalem, ε jeη no yuu wvú. ¹³ ††ε wvú laη jise yen kete kemew e ncejole ε kí tεεke ε bó ké no diee. †ε wvú mum no gene fô keeyen laa ε nulo ε wen ekoy fiεε yí dvú le edie le. Ε wvú dioo gen buy fô faηe yaa yen fiεε le yí dvú le ke, yen ke ε ε nu bibe le maan, ηjefo ε to baa nu kefew kè kí ké no yumte ke. ¹⁴ Ε wvú mum gay ε kete kedvu le, “Fo wee beε ke ebvuu eyuu edie fiεε yí yo le ke.” No wvú gay nonen ε boom bew bo ηgoo le yuw.

Ε Jisos kuη bonyii bo way e fô yew ncese Nyo' le

(Mat 21:12-17; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)

¹⁵ Ε bó ke gen fεse Jelusalem, ε Jisos gen fô yew ncese le kew no kuηke bonyii bô to kamene way fô. Ε wvú no kuηke nonen baashi bidaη bi bonyii bô to kumene bigew e, noo bintaw bi bonyii bô to geese bibembε le. ¹⁶ Ε wvú faηe yaa bvuu bee ten le wee etuu fiεε elen edaηsen dvú fô yew ncese le ke. ¹⁷ ††ε wvú no yεeyi bó gayte le, “Ke bó nu ε saη le Nyo' gayte le,

† 11:8 2Bfn 9:13 †† 11:9 Mben 118:26 ‡ 11:10 Mben 148:1; Mat 20:30-31 †† 11:13 Luk 13:6 †† Kete kin nu kè bó teηe ε díew bala le le «fig». ††† 11:17 Yesa 56:7; Yeli 7:11

‘Yew wen nu ε bó nu ke eterηe le yew bunle fô bitum e bicii?’

Geenen ben ε banke ε tu tfum bocooη.” ¹⁸ ††ε bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô to duηci bonci ke yuw mum no gomte je yí bó eyu wvú jó. Bó to keηke nfan ekume wvú ηjefo kebombom ke bonyii le to yuuke wase n'yεeyi we ε diuw yumte lo bó. ¹⁹ Ε ε ke dioo nu fokieguu, ε Jisos bô boom bew bo ηgoo le buy ε kelaante kedvu le.

N'yεeyi wvú nen'yi yí kete kè Jisos to jinεe le

(Mat 21:20-22)

²⁰ Ε Jisos bô boom bew bo ηgoo le ke buy no fele fontaηentaη, yen kete kie le ε kí ε yowlen wase kecii ε shii ε buy yí geη e. ²¹ Ε Bita kume fiεε fi se kooyεe, jeme ε Jisos le, “Wee N'yεeyi, yen no kete kie kè wo se jinεe ε yowlen wase.” ²² Ε Jisos jeme ε bó bocii le, “Ben elese fitele yí Nyo' le. ²³ †ε me ensee ε ben kecεey le, ε wee gay ε kum wvun le, ‘Mvuwe ye fen egen egbwe ε joo yi baay e’, ε wvú gayte nonen yaa maηene ke ε fitele le, ε wvú ε bee le fiεε fi wvú gay nu ekooy, ε wvú emvuwe. ²⁴ ††Nonen ε me ensee ε ben le, fiεε ficii fi ben lεke ε bunle le, ε ben ε bee le ben nu ε keηke wase, nu ε ben nu ekεηke. ²⁵ †††Ben dioo leem ten keebunle, ε ε nu le wee keηke wee mvu fô fitele le, ε wvú lεεshe nya ε wvú. Ben egeè nonen wvu le Icee wene wvú nu fowe elεeshi ten binen bibefε. [²⁶ †ε ben baa elεeshi bibefε bi bonyii bomew e, Icee wene wvú nu fowe saa elεeshi ten binen ke.]” ††

Ε bó bife fô mvunγay mvu Jisos e ne

(Mat 21:23-27; Luk 20:1-8)

²⁷ Ε Jisos bô boom bew bo ηgoo le bvuu gen ley Jelusalem. Ε wvú ke dioo ghanci fô yew ncese le, ε bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô duηci bonci bo Nyo' le noo bonyii bô saake woη ne to yen wvú le, ²⁸ bife ε wvú le, “Wo jo fεε mvunγay ε se no gee mwεem mvun? Ε nya yεε mvunγay mvudvu ε wo le wo egeè mwεem mvun?” ²⁹ Ε Jisos gay ε bó le, “Me nu embife fiεε ε ben fimwaaη, ε ben dioo ε tfuse, ε me emum ensee ε ben wee wvú nya mvunγay le me engeè mwεem mvun. ³⁰ Ε to nya yεε mvunγay ε Jon se no leese bonyii ε joo? Ε to nya Nyo' nuu wee wvu wum ε? Ben ke tfuse ε me en'yuw!” ³¹ Ε bó ne no keηene ebonebon le, “Ε beene tfuse le ε to nya Nyo', ε wvú ebife ε beene le laa ε ε ge la fo beene ebee Jon e le? ³² †††Beene ε tfuse le ε to nya wee wvu wum, ε fí ecem jó?” Bó to fane bonyii ηjefo bonyii bocii to nu ε bee le Jon to nu naa wee ntum Nyo'. ³³ Nonen, ε bó mum tfuse ε Jisos le, “Ke bese kee ke.” Ε Jisos mum gay ε bó le, “Tu ke me nu ensee ten ε ben wee wvú nya mvunγay ε me le me engeεe mwεem mvun ke.”

††† 11:18 12:12; 14:1-2 § 11:23 Mat 17:20; Luk 17:6 †† 11:24 Mat 7:7; Luk 11:9 ††† 11:25 Mat 7:1; Luk 6:37 †† Kε boηwa' bo boyvuum bomew bô bó to yawεε saη diew Nyo' jó keηke kεncim kin ke. ††† 11:32 Mat 14:5

Ngan ekumε bonyii bō wee to tεεε wεε ê bō
(Mat 21:33-46; Luk 20:9-19)

12 †E Jisos mum nε no jemyi ê bō ê bonjan e le, “Wee mvu to nu ε lem wεε mvuntam mvù bō keenci mbvuum dvù, gem bō ketaan̄ keεkeε, cim fò bō nu ke ekoyte mvuntam mvudvu somte ε mbvuum buyte, tum ketaale ke wee ncey e wene dvudvu, mum tεse wεε wvudvu ê bonyii, mum nε gen ketum kemew e. ² E kefew kè bō ké no koyte ke to kocen, ε wvù tum waa we lemme mvu fò bonyii bō wvù to tεεε wεε ê bō le le bō enya mvuwene mvuntam é wvù eto dvù. ³ E wvù gen ε bō kaa koo lo surj, kuη ε wvù tu jim cancan. ⁴ E wee wεε wε bvuu tum wvumvu waa lemme, ε wvù gen ε bō bvuu surj kay ekolε, shoose wvù. ⁵ E wvù bvuu tum wvumvu, ε bō yu wvuwe. E wvù bvuu tum bomew mwaan̄ mwaan̄ ε bō duule lo, ε bō surj bomew, yuwye bomew. ⁶ ††E wvù ke tum, ε è to ke wase wee mwaan̄ sheε, ε wee wvun nu waa we, ε è nu fitele fiew. E wvù mεse tum wvù fò bō le kpwaake le bō nu egen ewvum waa wen wvun. ⁷ E wvù gen, ε bonyii bodvu jeme εbonebon le, ‘Wvun nu ndiela wee wεε wvun, ben eto é beene eyu wvù é bvushεw bvudvu enu wase bvuseεbeene.’ ⁸ E bō mum koo wvù, yu, bvuse lan̄ ek-fun̄ jo ketaan̄.” ⁹ No Jisos jeme nen, mum bife le, “Fieε fi è nulo é wee wεε wvun ege nu la? Wvù nu ke eto elεse lo bonyii bodvu, etεse wεε wvudvu ε è nu wase ê bonyii bomew. ¹⁰ †Ben ke baa tan̄ wase bvudvu bvun ê Njwa' Nyo' le le? Bō nu ε san̄ le, ‘Te didvu die di bonyii bo kembom e to tunεε, to nu ε nε kase tu tε di buu di yew e. ¹¹ Fifiν nu ε è ge ke Tata, bonyii ε no taale keηke ηghaw.” ¹² ††E bonyii ba yuw ηgan wvun, mum kieε le Jisos ma ε è nu ê bō. E bō mum no gomte keekoo wvù, se fan ε è nu kebombom ke bonyii le kè to nu fò. E bō mum cine wvù le nε no gene.

E bō tele Jisos ekumε shile wvù lan̄εn
(Mat 22:15-22; Luk 20:20-26)

¹³ E bikuu bi won̄ e ke nε tum Bofalasi noo bonyii bomew bo ηgoo Nfon 'Elod e le bō egen etele Jisos ekoo wvù yī njeme we le. ¹⁴ E bō to, gay ê Jisos le, “Wee n'yεεyi, bese kee le wo ké no jemyi ke ε è nu keceεy, njefo ke wo fane jise di wee le ke, keηεε mweten nu naa la. Wo yεεyi keceεy ε è nu je yī yi Nyo'. Ke see ê bese laa nci nu ε bee le bō elaan̄ke shile ê Kaysa, nuu wvù baa bee le? ^{††15} Beene elaan̄kè, nuu fo bō elaan̄kè le?” E Jisos kieε fieε fi bō to wεentene dvù, tfuse le, “Ben teeyi me nje la? Ben ke eto bō danali é me en'yen.” ¹⁶ E bō to dvù, ε wvù fi, bife le, “Ekolε kin kè nu yī dvù le nu ke yεε le, ε diee din nu di yεε le?” E bō tfuse le, “È nu ke Kaysa le, ε diee nu ke ten diw.” ¹⁷ †††E Jisos mum gay ê bō le, “Ben enyaà fieε fi è nu fi Kaysa le ê wvù, nyaà fi

Nyo' le ê Nyo'.” E bō yuw nonen, ε diuw yum lo bō ekumε wvù.

E bō tele Jisos ekumε kentaashe ke kpwoon bō diem-sen e seke bō ε buy yī kpwe le
(Mat 22:23-33; Luk 20:27-40)

¹⁸ †††E Bosadusii bomew ke nε to keebife fieε ê Jisos. Bosadusii to nu bonyii bō to duu le ke bonyii nu ke ebuy yī kpwe le ke. ¹⁹ †No bō to nonen, gay le, “Wee n'yεεyi, Muses to nu ε san̄ ê beene ê bonci le le, ‘É waa bwee wee kpwe ε gεε kpwoon se wan, tu wee wvudvu keηke keεgeε kpweε ηkfu é bō wvù eboo boom ê diee di ηkfu waa bwee wvudvu le.’ ²⁰ Nonen, wee mvu to keηke boom bolemse bosooshi-wiy, ε wvu ηgaywee ke jo kpwoon, ke kpwe se bō wvù ε boo wan. ²¹ E ejime kew gεε kpwoon wvudvu, ke kpwe ten se wan. E fi ke kooy ke ten leηleη bō ejime ke wvuwe le. ²² E bō ghan gεε wvù bocii, ε wee fan̄e yaa nu dvù ente jo bonyii bo bosooshi-wiy bodvu wvù eboo wan bō kpwoon wvudvu ke. Ejim jodvu ε kpwoon wvudvu kpwe ten. ²³ No bonyii bo bosooshi-wiy bodvu to nu ε jo kpwoon wvudvu bocii, è nu ke enu seke bonyii buyte yī kpwe le, é wvù enu kpweε yεε?” ²⁴ E Jisos gay ê bō le, “Ben jemyi nen jayte lo njefo ke ben kee fieε fi bō san̄ ê Njwa' Nyo' le ke, yaa kee ten mvun̄gay mvu Nyo' le ke. ²⁵ Fieε fi nu, nu le è nu ke enu seke bonyii ε buy wase yī kpwe le, ke bolemse bō bokene beε ke ebvuu etaashi bvujen ke, ε bonyii yaa beε ke ebvuu enyaa boom ε bō taashi bvujen ke. Bō nu ke enu wase ke diewe bonceendaa bo Nyo' le fowe. ²⁶ ††Fieε fi ekumε le bonyii nu ke ebuyte yī kpwe le, ben ke baa tan̄ wase bvudvu ê Njwa' Muses e ekumε kete kè to beenci ε Nyo' jemyi ê Muses gayte le, ‘È nu me Nyo' Abla'am bō Nyo' Aysik noo Nyo' Yakow e?’ ²⁷ Fī nu le ke Nyo' nu Nyo' bon̄kfu ke, è nu Nyo' bonyii bō nu dvù. Ben nu ε jay baay.”

Nci wvù fele bonci bocii
(Mat 22:34-40; Luk 10:25-28)

²⁸ E wee mvu wvù to duηci bonci bo Nyo' le ke to, dioo yuw no Jisos bō bonyii ba beeke mbew, bvuu yen no wvù nu ε tfuse fieε fi bō bife é wvù é je yī jee le, ε wvù mum bife ten ê Jisos le, “Nci wvù fele bonci bocii nu wvù la?” ²⁹ †††E Jisos tfuse é wvù le, “Nci wvù fele bonci bocii nu wvun wvù duu le, ‘O bonyii bo Israe ben eyuw, Tata Nyo', wvù Nyo' wesebeene, Tata Nyo' wvudvu nu ke mwaan̄. ³⁰ È koon̄kè Tata wvù Nyo' wo bō fitele fiuw ficii, enya ekolε kuw é wvù kecii, egεε bvufee bwuw yī ye le bvucii, elemtè fò wvù le bō mvun̄gay mwuw mvunciim.’ ³¹ †††E nci wvù bii wvun e nu le, ‘È koon̄kè waa bwoo no wo koon̄ke ekolε kuw.’

† 12:1 Yεsa 5:1-2 †† 12:6 1:11 ‡ 12:10 Mben 118:22-23 †† 12:12 11:18 †† Kaysa nu Nfon wvu baay wvu Lum. ††† 12:17 Lum 13:7

††† 12:18 Luk 20:27 § 12:19 Dito 25:5-6; Keη 38:8 †† 12:26 Ksm 3:2, 6 ††† 12:29 Dito 6:4-5 †† 12:31 Lew 19:18; Mat 22:39

Kε wvumvu nci bvuu nu dvú wvú fele boban κε." ³² †ε wee wvú to duŋci bonci bo Nyo' le we gay ê Jisos le, "Wee N'yeyi, wo nu ε tfuse naa leŋ. Wo jemyi ε è nu keceey le Nyo' nu ke mwaan ε wvumvu yaa bvuu nu dvú efey wvú κε. ³³ ††ε keekoŋke wvú bô fitele ficii, gæle bvufee yî ye le bvucii, lemte fô wvú le bô mvuŋ-gay mvunciim bô keekoŋke waa bwoo no wo koŋke ekole kuw, nu ε fî fele naa lo keege boncese bô nyám yi tonæen noo boncese bomew." ³⁴ †ε Jisos dioo yen no wvú tfuse diewe wee bvufee le, ε wvú mum gay ê wvú le, "Kε wo nu ncejole keeley bvunfon bvú Nyo' le κε." Ejim jodvu, ε wee faŋe yaa ke ebvuu emom eto keebife fiεε ê wvú κε.

Mboyse wvú Nyo' to kawεε nu waa yεε

(Mat 22:41-46; Luk 20:41-44)

³⁵ ††ε Jisos ke no yeyi bonyii fô yew ncese le, ke ne bife ê bó le, "Bonyii bô duŋci bonci ghan nεε le ε se no duu le Mboyse wvú Nyo' to kawεε nu waa Nfon Dawe?" ³⁶ ††ε Keyoy ke Yuule to ge wase ε Nfon Dawe wvun jeme ekume Mboyse wvudvu gayte le, 'Tata Nyo' to nu ε gay ê Tata wem le wvú eshii ê ebo kew ke εceey e, egen ebuy seke wen ke ejike bonyii bew bo bvuban e é wvú etome bikaa biew yî bó le.' ³⁷ † Dawe kebeε teŋe wvú le Tata wen, é wvú ebvuu eghan nεε se no nu waa we?" No Jisos to jemyi mwεem mvun nen ε kebombom ke bonyii le kè to nu fó, no yeke ε njoŋ yuu lo bó.

ε Jisos tooshε gee di bonyii bô duŋci bonci bo Nyo' le

(Mat 23:1-36; Luk 20:45-47)

³⁸ ††ε wvú dioo yeyi bonyii ne gay ê bó le, "Ben ejòð weε ben ε bonyii bô duŋci bonci bo Nyo' le. Bó ké no koŋke keetfumyi ndvú yi baay baay ghanci dvú mondvuum mò bó kamene diwaci le, le bonyii egaytè bó le bô n'wvum. ³⁹ † bó ké gen yéw bunle le, keŋεε fô ŋkaw e, caw ke ε è nu bintaw bi baay baay se shii yî dvú le. ⁴⁰ Bó shiwse lo mwεem mvu boke' bo boŋkfu le, mum buwse bó bô dibunle di dewkene. Ngεw wvubo nu ke eyuu ekuuke baay."

Nnya kpwεε ŋkfu

(Luk 21:1-4)

⁴¹ ††ε Jisos ke ne gen shii keba keki fô fiŋkuw fi nnya le fô yew ncese le, no taale no bonyii too gæle bigew ê fiŋkuw fidvu le. ε bonyii bo kpaw e nteen no too gæle bigew jó ε bí duule. ⁴² †ε kpwεε ŋkfu mvu ke ne to ε è nu weε kefufe, gæε mvunyinyi jó mvunfεem mvú gee jise di bigew e ε dí baa buy fiεε le κε. ⁴³ †ε Jisos ben boom bew bo ŋgoo le gay ê bó le, "É me ensee ê ben keceey le kpwεε ŋkfu wvun wvú nu weε kefufe nen, nu ε nya ε fey bonyii bocii bô gæle fiεε ê fiŋkuw fi yew ncese le fin e. ⁴⁴ †Bonyii bocii bô be nyaa, be too ε è nu bô tfúw kpaw wvubo wvú nu ε yiŋsen wase ε no fuci

† 12:32 Luk 20:39 †† 12:33 1Sam 15:22; Os 6:6 † 12:34 Mat 22:46; Luk 20:40 †† 12:35 Mat 20:30-31 †† 12:36 Mat 22:44 ††† 12:38 Luk 11:43 ††† 12:41 2Bfn 12:9 12:44 2Kol 8:12

kuse. Geenen wvú ε to bô kefufe kew kecii ε nya fiεε ficii fi wvú keŋke, ε è nu fî fi wvú bee keecee yî dvú le."

Binghaw bi mwεem e bì nu ke ekooyi seke woŋ nu keeke eka

(Mat 24:1-2; Luk 21:5-6)

¹³ †ε Jisos ke dioo nen'yi fô yew ncese le, ε waa we ŋgoo mvu ghay ê wvú le, "Wee N'yeyi taa eyen bibwee bi eta le bì nu yî yéw yin e. È nu naa lo binghaw bi yéw e!" ² ††ε Jisos tfuse ê wvú le, "Wo yene binghaw bi yéw e bin e? Kε te dimwaan nu ke eshεε yî dimew e se bó ε base fokuse κε."

(Mat 24:3-14; Luk 21:7-19)

³ †ε Jisos ke gen ben shii yî Kum Bite bi Olif e ê keba kè taale yew ncese le, ε Bitá bô Jem noo Jon noo Andulu gen ebonebon bife ê wvú le, ⁴ "Kε see ê bese kefew kè fiεε fidvu fin nu ke ekooy, ebvuu esee nciise wvú nu ke eduŋce kefew kè mwεem mvudvu mvun mvunciim nu ke ekooy." ⁵ †ε Jisos mum gay ê bó le, "Ben eyenè fo weε ke elεε ben é ben ejay je. ⁶ Bonyii nteen nu ke etoo joo diee diem tæke fojise, ε weε duu le, 'È nu me wvudvu.' ^{††} † bó dioo gee nonen emum elæle bonyii nteen ε bó jayte je. ⁷ Ben ke dioo ε yuw le bó tumte jem keŋεε le jem nu enu, fo finteem ebuytè ben κε. Mvumvun nu mwεem mvú keŋke keeke ekooy. Geenen ε mvú yaa mum duŋci le woŋ kaa wase κε. ⁸ †††Ketum nu ke etumte jem bô kemew, ε nfon mvu tumte jem bô wvumvu. Nshε nu ke eshiike mondvuum e mondvuum e, ε jen koole. ε mvumvun mwεem bæε ke lo mvun'yan ke diewe seke kpwoon ε kew lume.

⁹ †††Ben dioo nu no yenè. Ben ekeè le bó nu ke enya ben can bonyii bô saake bonsaw e. Bó nu ke etamte ben yéw bunle le. Ben nu ke eleemen fwe dvu bonyii bô saake biba bi woŋ e, noo fwe dvu bonfon nje me, wvú le ben ejeme ê bó ekume me. ¹⁰ Geenen ε bó keŋke ke keeyaw efewce saaka wvú jee wvú wvú Nyo' ê bitum bicii. ¹¹ ††Seke bó ε koo ben ε no gene dvú keenya yew nsaw e, fo ekole ekfumtè ben le laa ben nu ke egen ejeme le la le. Seke ben ε gen, no jemyi ke ε è nu fiεε fi buyte diuw wene le kefew kekie le, njefo ke è bæε ke ejemyi ben κε. È nu ke enya Keyoy ke Yuule njeme diuw wene le. ¹² ††Wee nu ke ene ejo waa bwee enya é bó eyu, é cee wan ejo waa we enya é bó eyu. Boom nu ke ene ebone bikaa ê bo'iceε bobole ejim, gee ε bó yuwyi bó. ¹³ †††Bonyii bocii nu ke ebane ben nje diee diem. Geenen, weε wvú nu ke ekuu shém egen ebuy fokemese nu wvú nu ke eboy.

Ekume mwεem mvú bemte mvú nu ke ekooyi

(Mat 24:15-28; Luk 21:20-24)

¹⁴ †††(Wee wvú taanke ŋwa' wvun eyuw fin ntay,) seke ben ε yen ε kemaante ke fiεε le kè nulo ejin bvudvu leeme wase fô kí yaa be keŋke keenu κε, ε bonyii bô nu

†† 13:2 Luk 19:44 ††† "... me wvudvu," jemyi ε è nu ekume Mboyse wvú Nyo' to kawεε. †† 13:8 2Klo 15:6; Yesa 19:2 ††† 13:9 Mat 10:17-22; Jon 16:1-4 †† 13:11 Luk 12:11-12 †† 13:12 May 7:6; Mat 10:35; Luk 12:52-53 ††† 13:13 Jon 15:21; Mwm 13:10 ††† 13:14 Dan 9:27

Judea mum fɛɛ ben yî dikum e. ¹⁵ †Fo wee wvù nu ê yew we dioo ε shii bvuu ley yew le wen ejo naa lo fiεε elewte dvú kε. ¹⁶ Fo wee wvù nu wene ebvuu ekfulε le wen too ejo ndvu ye yi bulεεn kε. ¹⁷ Ngew wvu baay εdiuw yoya le nu ke enu wvu bokεε bô nu bô difue, noo bô yamsee boom e. ¹⁸ Ben ebunleè le fo fiεε fin ke ekooy ε è nu kefew ke nffum e kε. ¹⁹ ††Bonyii nu ke eyen ngew εdiuw yoya le, ε kfuu wvuwe ngew ke baa nu wase dvú ε kεw no Nyo' bomεε woy ε to ε buy keseen e kε. ε ke kfuu wvuwe bεε ke ebvuu eyuu enu dvú kε. ²⁰ Ê Tata to baa fafe εdiuw ε ngew wvudvu, tu ke wee wvu wum mwaaj bee ke eboy kε. Geenen, nje bonyii bew bô wvù to kawεε wase gεε, wvù nu ε fafe εdiuw yodvu. ²¹ †Ê wee ke egay lo ê ben εdiuw yoya le le 'Ben etaa eyen, Mboyse wvù Nyo' to kawεε wvun fen!' Kenεε le, 'Ben eyen wvuwe fofe!' Fo ben ebee kε. ²² ††Ben ekeè le bonyii nu ke etoo mbiayte le bowen nu bomboyse bô Nyo' to kawεε, ε bomew duu le bowen nu bonyii bo ntum Nyo' le, emum egee mwεem mvù dujci mvun-gay mvubole, gee ten mwεem mvu diuw wvù ymεεn e, momte fen ê je nu dvú, keelεε bonyii bô Nyo' nu ε caw é bó ejay je. ²³ Ben eyenè. Me nu ε nsee wase mwεem mvun mvunciim ê ben é mvú se keeke ekooyi.

No fí nu ke enu seke wee wvù diee nu Waawee kaase too

(Mat 24:29-31; Luk 21:25-28)

²⁴ ††Ê nu ke edioo enu εdiuw yoya le seke bongew bodvu ε fey wase, é diuu ene esεε ejimε, é kpwee saa bvuu baa ten kε, ²⁵ é jón enen'yi fowe gbwekene, é mwεem mvu fowe mvunciim mvù kenke mvun-gay es-hiike. ²⁶ †††Nonen é bonyii emum eyen no wee wvù diee nu Waawee shiile too ê kembew e kenke mvun-gay mvu baay noo bvukukε. ²⁷ Ê wvù emum eciinse bonceendaa bew é bó egen ebuw ε woy yo ena le yî nshε le noo fowe, ebaancε bonyii bew bô wvù nu ε caw.

(Mat 24:32-35; Luk 21:29-33)

²⁸ Ben eyεεyi fiεε yî ken-gvum e. Tíaw ye ké boci, é bibε ekew etεεke yî dvú le, é ben mum kiεε le ekfur kumene wase. ²⁹ Ê nu ke len-ler no ben nu ke edioo ε yen ε mwεem mvun kooyi, é ben emum ekiεε le wvù nu wase nceencee naa wase ê yew fwese. ³⁰ †††Ê me ensee ê ben keceey le ke engokε ke keseen kin nu ke eka se mwεem mvun mvunciim ε kooy wase kε. ³¹ Ebule bô nshε nu ke eka, geenen ke diew yem nu ke eyuu eshiw kε.

(Mat 24:36-44)

³² †Geenen ke wee nu dvú wvù kee diuu didvu kenεε kefew kedvu kε. Ke naa bonceendaa bo Nyo' le bo fowe kenεε Waa Nyo' kee ten kε. Ê kee ke Ice wvù em-bej. ³³ ††Nonen ben eyenè bvuu cεytè, ††† njefo ke ben kee kefew kedvu kε. ³⁴ †††Fí nu ke enu diewe wee fò wvù gene ghane, ε dioo nen'yi, ε gεε yew ye can boom bew bo lemme le, wee bô diew lemme, wee bô diew

† 13:15 Luk 17:31 †† 13:19 Dan 12:1; Mwm 7:14 † 13:21 Luk 17:23-24 †† 13:22 Mat 24:24 †† 13:24 Mat 24:29 ††† 13:26 Mat 24:30 ††† 13:30 Mat 16:28 § 13:32 Lem 1:7 †† 13:33 Mat 24:36 ††† Borjwa' bo boyvuum bomew nu ε bise fen le, «bunleè». §† 13:34 Mat 25:14-15; Luk 19:12-13

lemme, ε gay ê wee wvù cεyte diuw ketaaj le wvù es-hεε ecεytè ntay. ³⁵ Nonen ben emum ecεytè, njefo ke ben kee kefew kè cee yew nu ke ekase eto kε. Ê nelo é wvù ke eto ekiεguu, kenεε entaj entelεj, kenεε seke nyimshie yi fwe le, kenεε entajentaj. ³⁶ Fo wvù ke ene esεε ebunnen eyen ε ben leete kε. ³⁷ Fiεε fi me njemyi ê ben fin nu ε me njemyi ten ê wee tfuu le, 'Wee wemen ecεytè.'"

Ê bonyii cu ntaj keekoo Jisos eyu

(Mat 26:1-5; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53)

14 †††Ê to shεete wase εdiuw εfaa é emum enu diuu di Nkaw Danjefey noo Nkaw Blεed wvù bó baa gεε Finturjεen jó kε. ε bocee ncεse bo baay baay noo bonyii bô dujci bonci bo Nyo' le no gomte je yî bó ekoo Jisos jó ê kenyile le, eyu. ² É bó cu ntaj εbonebon le, "Fo beene emom fiεε fin kefew kè bó gee Nkaw e kε, njefo é beene mom lo, é fí eto bô diuw ê bonyii entelεj."

Ê kpwoon mvu yefe Jisos bô nfiey wvù shfuun-kene

(Mat 26:6-13; Jon 12:1-8)

³ ††Ê Jisos ke no nu ntaw wvù Betani le, yew dvu Se-mon wvù wee ntun wvu baay, ε bó ke shii no diekene, †† ε kpwoon mvu nε ley bô fikaa ††† fi nfiey mvu wvù sh-fuun-kene le. Nfiey wvudvu to lumte naa ntay, ε bó kene bô naad εwvunεwvun. No wvù ley, mum koy diuw fikaa fidvu fuce nfiey wvudvu yî ekole ke Jisos e. ⁴ É bonyii bomew kaa nε no wvukene εbonebon gayte le, "Wvù nyew bô nfiey wvun nen nje la? ⁵ Ê be nelo é bó egese nfiey wvun é wvù efey lo bigew bodanali gee te, enya bigew bidvu é bonyii bo kefufe le." É bó mum no njasene lo yî ye le. ⁶ Geenen, ε Jisos jeme é bó le, "Ben ecinε wvù le nyεkeey. Ben nyaa ngew é wvù nje la? Wvù nu ε ge ε è nu fiεε fi jee fô me le. ⁷ Ben ekeè le bonyii bo kefufe le nu ke enu ke ben ε bó sekεcii. É ben nulo efici bó seke ben koojke. Geenen, ke me nu njke enu beene sekεcii kε. ⁸ Kpwoon wvun nu ε ge ε è nu fiεε fi wvù nulo ege. Wvù yefe me bô nfiey wvun nen seysee ε è nu no bó nu ke edwey me. ⁹ †††É me ensee ê ben keceey le, naa fεε fô bó nu ke efewci saaka wvù jee yî ekole ke nshε le kecii nu ε fiεε fi kpwoon wvun ge nu ε bó nu ke esεε ten, keekumyi wvù."

Ê Judas gen keegese Jisos

(Mat 26:14-16; Luk 22:3-6)

¹⁰ É Judas Iskaliot wvù to nu wee ngoo boom bo ngoo le bo Jisos e bo yuufe ncow bofεε, mum nε gen fô bocee ncεse bo baay baay e wvu le wen egese Jisos é bó. ¹¹ É bó dioo yuw nonen yuw njon baay, mum kaw wvù le bó nu enya bigew é wvù. É wvù mum kεw no gomte je yî wvù nu enya Jisos jó can yibole.

††† 14:1 11:18 †† 14:3 Luk 7:37-38 †† Ê diew Glek e nu le: "Jiim no diekene", ε è nu no bó to ké no diekene kefew kekε le. ††† Fikaa fin nu ε bó to kene bô te dimew di bó tenε é diew bale le le «alabaster». ††† Wee juu to ké kpwee, ε bó yefe gvune diew bô nfiey se dwey.

Ɛ Jisos bô boom bew dieken yî kemese le
(Mat 26:17-25; Luk 22:7-14, 21-23; Jon 13:21-30)

12 † Ɛ diuu di fwe di Nkaw Blæed wvù bô baa gæe Fin-
tunlæn jó dî bô to ké no sæele waa keyaw wvu Nkaw
Danfey ke to kocæn, Ɛ boom bo Jisos e bo ngoo le bife
ê wvù le, “Wo gomte le bese egen eseyse Ɛ è nu fæe fò
wo nu edie Nkaw Danfey?” 13 Ɛ wvù mum tum boom
bew bo ngoo le bomew bofæe, gay ê bô le, “Ben egen
elaante, ben nu dioo gene, eyen wee le Ɛ wvù Ɛ tuu joo
ê nshaan e, Ɛ ben ebi wvù le. 14 Seke wvù Ɛ gen Ɛ ley
yew yî wvù ley dvù le, Ɛ ben gay Ɛ wee wvù kenke yew
yidvu le Wee N'yæyi biite le laa kebuw ke bonyii bo
ghane le kewene kè bô boom bowene bo ngoo le nu
edie Nkaw Danfey dvù nu fæe le? 15 Wvù nu ke emum
edunçe kebuw ke baay yew yî ewe le Ɛ bô Ɛ looce wase
Ɛ seyse kí Ɛ no nu lo, Ɛ ben emum eseyse mwæem mvu-
dien dvù.” 16 Ɛ boom bo ngoo le bodvu mum nê gen
elaante, gen yen mwæem e ke lenlæn no Jisos to jemyæe
ê bô. Ɛ bô mum seyse mwæem mvudien mvu Nkaw
Danfey e dvù. 17 † Ɛ è ke no nu ekiæguu, Ɛ Jisos bô
boom bew bo ngoo le bo yuufe ncow bofæe taashe
dvù. 18 † Ɛ bô ke shii no diekene, Ɛ Jisos nê gay ê bô le,
“Ɛ me ensee ê ben kecæy le wee mvu ben e nu egese
me, Ɛ wee wvun nu wvù diekene bee wvù.” 19 Ɛ bô yuw
nonen, nê no nu lo yii yii, mum no biite ê wvù wee
mwaan mwaan le, “Ɛ nu me le?” 20 Ɛ wvù tfuse le, “Ɛ nu
ke wee mvu ben bo yuufe ncow bofæe le wvù bee wvù
cuwte blæed ê shuw e. 21 Wee wvù diee nu Waawee nu
ke egen ke no bô to sanjæ ekumæ wvù. Geenen, ngew
wvu baay nu fô wee wvù gese wee wvù diee nu
Waawee le. Fí to bee ejee fô wvuwe wee le baay fæn é
bô to baa eboo wvù ke.”

Ɛ Jisos bô boom bew die ntaashe
(Mat 26:26-30; Luk 22:14-20)

22 † No bô to diekene, Ɛ Jisos nê jo blæed, nya keyoone
ê Nyo', guushæ, nya ê boom bew bo ngoo le gay le,
“Ben eko, fin nu ye yem.” 23 † Ɛ wvù mum jo ten fiko,
nya keyoone ê Nyo', mum nya fiko fidvu ê bô, Ɛ bô wu
bocii. 24 † Ɛ wvù gay ê bô le, “Fin nu elæmæ kem kè Nyo'
gbwo monkan dvù kí Ɛ buy nje wee nteen. 25 Ɛ me en-
see ê ben kecæy le ke me mbæe nke embvuu en'wu
mbvuum mo twen kete kè lane le man ke Ɛ gen Ɛ buy
diuu dî me nu nke en'wu mó monfem ente jo bvunfon
bvu Nyo' le.” 26 † Ɛ Jisos bô boom bew bo ngoo le ke
mæse, yem nkíe mbense, mum buy ben gen yî Kum
Bite bi Olif e.

Ɛ Jisos gay le Bitu nu ke ema wen
(Mat 26:31-35; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38)

27 † Ɛ Jisos ke nê gay ê bô le, “Ben bocii nu ke etfuw
bikaa ê me ejim. Ɛ nu no bô nu Ɛ sanj Ɛ Nyo' gayte le,
'Me nu enjke en'yu ncæy njæe é njæe esaanjen.'”

† 14:12 Ksm 12:1-14 †† 14:12 Ksm 12:15-20 † 14:17 Jon
13:2, 21-30 †† 14:18 Mben 41:9 †† 14:22 1Kol 11:23-25 ††
14:23 1Kol 10:16 ††† 14:24 Mat 26:28 † 14:26 Luk 22:39; Jon
18:1 †† 14:27 Saka 13:7; Mak 14:50-52; Jon 16:32

28 †† Geenen, seke Nyo' Ɛ bvuse me yî kpwe le, Ɛ me
ensa fwe jo ben Galilee.” 29 Ɛ Bitu tfuse ê Jisos le, “Ɛ
bonyii bocii cim tfuw lo bikaa ê wo ejim, tu ke è nulo é
me nke en'yuw entfuw ke.” 30 † Ɛ Jisos gay ê wvù le, “Ɛ
me ensee ê wo kecæy le entan jo eben jan, nu Ɛ ny-
imshie nu ke enu le yî eton bokañ bofæe, Ɛ wo Ɛ ma
wase me bokañ botete.” 31 Ɛ Bitu jeme tæme lo gay le,
“Ɛ è cim nu le me enkpwe lo bee wo, tu ke è nulo é me
en'yuw ema wo ke.” No wvù gay nonen, Ɛ bô bocii gay
ke ten lenlæn no wvù gay.

Ɛ Jisos bunle Gesemane
(Mat 26:36-46; Luk 22:39-46)

32 †† Ɛ bô ke gen ley fô wæe ketaan wvumew e, Ɛ bô
tenj le Gesemane, Ɛ Jisos gay ê boom bew bo ngoo le
le, “Ben eshii fæn, Ɛ me enjen embunle.” 33 Ɛ wvù mum
jo Bitu bô jem noo Jon, Ɛ bô bô nê fô. Ɛ wvù nê no kp-
waake mwæem Ɛ monlum kooole wvù. 34 Ɛ wvù gay ê bô
le, “Fitele fiem nu yii yii baay naa fi me enkpwe lo. Ben
eshæe enù fæn cæyte.” 35 † Ɛ Jisos nê fô bence gen fwe
caan, gbwe fokuse, bunle le é je be nu dvù, Ɛ kefew ke
ngew e kedvu efey ke lo. 36 † Ɛ wvù bunle le, “Abba,
Icæm, wo nulo ege fiæe ficii. Cake fiko fi ngew e fin fo
me en'wu. Geenen, gee ke no wo koonjke. Fo wo ege
no me nkoonjke ke.” 37 Ɛ Jisos kase tu jim fô bô le, yen Ɛ
bô leete. Ɛ wvù bife ê Bitu le, “Semon, wo leete lo le? Ke
è nulo é wo ecæy egen ebuy yî ntam kefew e ke mwaan
e? 38 † Ben enù we bunleè fo mmom ke eto fô ben e
eghaw ben. Ɛ nu kecæy le fitele koonjke lo, geenen Ɛ
nyam ye wæeyi.” 39 No wvù jeme nonen bvuu kase gen
bunle ke no wvù be bunle wase. 40 Ɛ wvù dioo kase tu
jim bvuu yen Ɛ boom bew bo ngoo le leete njefo nyii to
nu é bô ejise baay. Ɛ bô fanj yaa kíæe fiæe fi bô etfuse ê
wvù ke. 41 Ɛ wvù kase tu jim yî bokañ bo botete le, bife
ê bô le, “Ben fæn bæe ke leete læetene finen e? Dí nu Ɛ
kocæn. Ɛ nu wase kefew. Bô nu Ɛ gese wase wee wvù
diee nu Waawee ê bonyii bô befe. 42 Ben enj we é
beene egenè. Ben etaa eyen, wee wvù gese me wvun Ɛ
wvù too wase.”

Ɛ bô koo Jisos
(Mat 26:47-56; Luk 22:47-53; Jon 18:3-12)

43 Ke no Jisos to bæe jemyi nonen, kanj mwaan Ɛ Judas
wvù to nu wee ngoo boom bo Jisos e bo yuufe ncow
bofæe mum buynæn. Wvù to too bô kebombom ke
bonyii le Ɛ bô kenjke nyó bô bibuse, Ɛ è to tum bocee
ncese bo baay baay bô bonyii bô dunji bonci noo
bonyii bô saake wonj. 44 Ɛ to nu Ɛ wee wvù to gesæe
Jisos to seyse wase nciise bô bonyii bodvu gay le, “Wee
wvù me nu nke enjgay wvù le, embam enjocæ, nu wvù, é
ben emum ekoo, ejo egene dvù eyenè fo wvù elewtæ.”
45 No Judas to nonen, mum gen lo kanj mwaan fô Jisos
e, gay wvù le le, “Wee N'yæyi.” No wvù gay nonen,
mum bam wvù njocæ. 46 Ɛ bonyii ba mum koo Jisos,
ghen wvù. 47 Ɛ wee mvu wvù to leeme bô bo Jisos

††† 14:28 16:7 ††† 14:30 14:72 ††† 14:32 Luk 5:16; Ibu 5:7-8
†† 14:35 Jon 12:27 †† 14:36 10:38; Mat 6:10; Jon 18:11; Ibu 10:9
††† 14:38 Efe 6:18; Ibu 2:18

mum dvun nyo ye jem, cun kentuntun ke nfwa ekole ke bocee ncese le dvú, sum. ⁴⁸ E Jisos bife ê bonyii bodvu le, "Ben to keekoo me ε no too bô nyó noo bibuse ke diwε ben to keekoo ε è nu coon e?" ⁴⁹ †Me nse nshee nu beene no diuu nu fô yew ncese le, n'yεeyi bonyii se ben koo me nje la? Geenen, fifin kooyi keseen nen le fiεε fi bó to sanεε ê Njwa' Nyo' le eto ekocen." ⁵⁰ †† boom bo Jisos e bo ngoo le bocii mum lan wvú fó, fεε lo. ⁵¹ E cuwee mvu no bii wvú le, ε wvú baa tfume fiεε ye le ke, ε wvú bu ke ε è nu waa ndvu ye le. E bó gen le bó koo ten wvú, ⁵² ε ndvu yidvu fεyε, ε wvú cine dvú lewte kenyi kencimte.

E bó saw nsaw Jisos

(Mat 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:13-14, 19-24)

⁵³ E bó mum jo Jisos, gen bô wvú fô ekole ke bocee ncese le. E bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô saake won noo bonyii bô duŋci bonci nu ε bó to tase wase fó. ⁵⁴ Bó to gene bô Jisos ε Bitá bii lo ejim ncejole. E wvú gen buy naa lakfulεεy yi ekole ke bocee ncese le, mum shii bô bonyii bô to cεyte la didvu no yosene nguy. ⁵⁵ E bocee ncese bo baay baay bô bonyii bocii bô saake bonsaw mum no gomte fiεε fi bó etey yî Jisos e, ege é bó eyu wvú. Geenen, fanε yaa yen fiεε le ke. ⁵⁶ †E bonyii nteen mum ben jim nsaw mbiay ekume Jisos. Geenen, ε wee no jemyi fiεε ε fí yaa too kpwentene bô fi wee mvu le ke. ⁵⁷ E bonyii bomew ke nε mum leem we, cu yibo mbiay yî ye le gay le, ⁵⁸ ††Bese se nu ε yuw ε wvú gayte le wen nu ke esâw yew ncese yin yi bó bom bô can, ejo ediww εta ekase bom yimi ε è yaa nu bô can ke." ⁵⁹ Naa no bó to jemyi nonen, ε njeme wvubo fanε yaa etoo kpwentene ke. ⁶⁰ E ekole ke bocee ncese le mum nε leem we fwe dvu bonyii, bife ê Jisos le, "Ke wo kenke fiεε keetfuse le? Wo yuuke ke mwεem mvú bonyii ban jemyi yî yo le?" ⁶¹ ††E Jisos mey diuw tfu, fanε yaa tfuse fiεε ke. E ekole ke bocee ncese le bvuu bife ê Jisos le, "È nu wo Mboyse wvú Nyo' to kawee wvú Waa Nyo', Nyo' wvú bó bensee?" ⁶² ††E Jisos tfuse le, "È nu me. Ben nu ke eyen no wee wvú diee nu Waawee ε shii ε ebo ke εcεy ke Wee wvú kenke Mvunɣay e, ke ebvuu eyen no wvú shiile too we é kembεw e." ⁶³ ††E ekole ke bocee ncese le yuw nonen, mum saaye ndvú ye le, bife le, "Shiie nu dvú wvú beene ebvuu egomte wee le wvú eleem fen ejeme fiεε le?" ⁶⁴ Ke ben nu ε yuw wase no wvú joo bvudvuu bu Nyo' le? Ben ε gay le la?" E bonyii bocii mum sumten le wvú nu wee wvú bó eyu lo. ⁶⁵ ††E bonyii bomew mum kew no cuyte ncey yî Jisos e, kay ejise eye, no kfunε wvú bô mvunko, gayte le, "Ke gee kewee ntum Nyo' kuw keseen." E bonyii bo nci le ke nε jo Jisos mum kew no suunke.

E Bitá ma Jisos

(Mat 26:69-75; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ No Bitá to nu je ekueku lakfulεεy e, ε wan kpwoon mvu ngoo boom bokεε bô to lemte ekole ke bocee ncese le nε to mbew ye le. ⁶⁷ No wvú yen Bitá le ε wvú yosene nguy, ε wvú taa wvú nen tunɣ, gay le, "Wo ten be nu ben ε Jisos Wee wvú Nasalet wε." ⁶⁸ E Bitá tun, gay le, "Ke me njee fiεε fi wo jemyi fin ke. Ke me njee ke." No wvú gay nonen, mum nε fó gen fô diuw ketaan e, ε nyimshie mum ton. ⁶⁹ ††E wan kpwoon wε bvuu yen wvú le, gay ê bonyii bô to leeme fó le, "Wee wvun nu mvu bó le." ⁷⁰ E Bitá bvuu tun. E kefew ke dioo gence caan, ε bonyii bô to leemene fó ba bvuu gay ê Bitá le, "È nu kecey le wo nu mvu bó le, njefo wo nu ten wee wvú Galilee." ⁷¹ E Bitá mum kan, tee lon yî ekole kew e gay le, "Ke me njee wee wvun wvú ben jemyi ekume wvú ke." ⁷² ††Kan mwaan ε nyimshie bvuu ton le bokan bofεε. E wvú yuw mum kume njeme wvú Jisos be jeme ê wvú le, "Nyimshie ke enu le yî eton bokan bofεε, ε wo ε ma wase me bokan botete." E wvú mum keεε kpwe no beele.

E bó nya Jisos can Baylet wee sa' wvú Lum e

(Mat 27:1-2, 11-14; Luk 23:1-5; Jon 18:28-38)

15 E ekfun ke gen le jó eyuule too nen, ε bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô saake won noo bonyii bô duŋci bonci bo Nyo' le, bô è nu bonyii bocii bô saake bonsaw mum shii jo ntaɣ, kay Jisos, jo wvú gen nya can Baylet e. ² ††E Baylet bife ê Jisos le, "È nu wo wvú Nfon Bojuu le?" E Jisos tfuse ê wvú le, "È nu no wo gay." ³ †E bocee ncese bo baay baay mum kew no teyte mwεem yî Jisos e nteen. ⁴ Nonen ε Baylet bvuu bife ê Jisos le, "Ke wo kenke fiεε keetfuse le? Wo yuuke ke mwεem mvú bó cuci yî yo le?" ⁵ Geenen ε Jisos fanε yaa ebvuu etfuse lo fiεε ê wvú ke. E diuw yum Baylet.

(Mat 27:15-26; Luk 23:13-25; Jon 18:39-19:16)

⁶ È to ké dioo nu kefew ke Nkaw Danεfey wvun e, ε Baylet bvuse wee ncaw mwaan yew ncaw e wvú bonyii nu ε leke. ⁷ È to nu kefew kedvu le, ε wee mvu nu yew ncaw e ε diee nu Balabas, ε wvú nu ngoo bonyii bô to nu yew ncaw e bô to kewεε mvunlaa εlaante yuwye bonyii le. ⁸ E kebombom ke bonyii le mum to kew no biite le Baylet ege no wvú to ké no gee fô bowen e. ⁹ †E Baylet bife ê bó le, "Ben gomte le me embvuse ε è nu Nfon Bojuu le?" ¹⁰ Wvú to biite nonen njefo wvú to nu ε kieε le bocee ncese bo baay baay to nya Jisos can wen e ε è nu njefo bó to bene kendor bô wvú. ¹¹ ††Geenen, ε bocee ncese bo baay baay beyse kebombom ke bonyii le le bó egay le wvú ebvuse ε è nu Balabas. ¹² E Baylet bvuu bife ê bó le, "È me ndioo ε mbvuse nonen, enge nεε bô wee wvun wvú ben tenε le Nfon Bojuu?" ¹³ E bó mum wam lo foweewe le, "Bó eta lo wvú yî kentam e." ¹⁴ E Baylet bife ê bó le, "Bó eta wvú nje la? Fiεε fi

† 14:49 Luk 10:47; 24:46 †† 14:50 14:27 † 14:56 Mben 35:11
 †† 14:58 15:29; Mat 26:61 †† 14:61 Yesa 53:7; Mak 15:3-5; 15:39
 ††† 14:62 Dan 7:13; Mat 22:44; 24:30; Mak 13:26; Luk 21:27 †††
 14:63 Mat 26:65 † Wvú to saayi ndvú ye le nonen, njefo fí to nu ε
 sase wvú le. †† 14:65 Yesa 50:6; 53:5; Luk 7:16

††† Ke bonwa' bo boyvuum bomew kenke njeme wvú le, "E nyimshie mum ton" ke. †† 14:72 14:30 ††† 15:2 Mat 27:11 ††
 15:3 Jon 19:9; Mak 14:61 †† 15:9 Mat 27:11 ††† 15:11 Lem
 3:13-14

befe fi wvú ge nu la?" É bó bvuu no wamte gene ké lo fwe le, "Bó eta wvú yí kentam e." ¹⁵ †Nonen É Baylet mum bvuse Balabas njefo wvú to gomte keege no ke-bombom shieele. É wvú gay É bó tam Jisos, mum nya le bó egen eta yí kentam e.

É bonyii bo nci le no sɛwse Jisos

(Mat 27:27-31; Jon 19:2-3)

¹⁶ É bonyii bo nci le mum jo Jisos ley gen dvú entow fò bó to teje le Bletolium. No bó ley, mum kum kebese ke ngoo bonyii bo nci le kecii É kí tase. ¹⁷ †É bó mum jo ndvu bvunfon shfuse yí ye le, bvuu lu kefo ke bvunfon e É kí nu bíay bíay bon É wvú éfa. ¹⁸ †É bó mum kéw no bune wvú gayte le, "Bíaa kembraan. Nfon Bojuu." ¹⁹ †No bó gee nonen mum no suunke wvú bó kembraan yí ekole le, cuyte nceŋ yí ye le, too tumte envuw É wvú ejise, bune wvú. ²⁰ É bó ke sɛwse wvú nonen mese, mum kase baa ndvu bvunfon ye yí ye le, jise ndvú ye yí ye le, mum jo wvú no gene dvú keegen eta yí kentam e.

É bó ta Jisos yí kentam e

(Mat 27:32-44; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

²¹ †É bó dioo gene, É bó bo wee mvu tasen É wvú kfu-yi njkpwaante É diee nu Semon, É è nu wee wvu Selin. Wvú to nu icee Éleksanda bó Lufus. É bó mum kan wvú É wvú tuu kentam ke Jisos e. ²² É bó no gene bó Jisos gen buy bvudvuu bvú bó teje le Golgota le, (É diee din nu le Njgbwow Ékolé,) ²³ mum nya mbvuum É wvú le wvú ewu É bó É fiysen bó éfuwe kemew É bó teje le mɛel. Geenen É Jisos faŋe yaa wu ké. ²⁴ †É bó mum ta wvú yí kentam e. É bó jo ndvú ye keegaw É bikuu bi-bole mum tum kaŋ bó ndvú yidvu keekiee no wee nu ejo. ²⁵ Kefew ké bó to taɛ Jisos yí kentam e to nu didiui bvuuke fontaŋentaŋ. ²⁶ †É bó saŋ fiɛ fi bó taɛ wvú yí kentam e nje fi É fi nu le, wvú nu, "Nfon Bojuu." ²⁷ †Bó to nu É ta ten bocoŋ bofɛ yí bintam e, wvumvu É ebo ke Jisos e ke écey e, wvumvu É ebo kew ke eŋkoŋko le. [²⁸ É fi mum kocen no bó to saŋe wase É Nwa' Nyo' le le,

"Bó to nu É taŋ wvú ngoo bonyii bó nu É buw mwɛem e."] ²⁹ †É bó bonyii no fele yene Jisos e mɛeke lo bikuu,

baale wvú bó boncun gayte le, "Eŋgheee! Wo wvú se nu keeke esâw yew ncese ekase eyoo yí édiuw e eta, ³⁰ ké fi le ekole kuw eshii yí kentam kie le." ³¹ É bocee ncese bo baay baay bó bonyii bó duŋci bonci no Nyo' le no buu ten wvú ébonebon gayte le, "Wvú se fii bonyii bomew sɛ wvú nulo efi kew ekole njkuuŋ. ³² †Wvú wvú Mboyse wvú Nyo' to kawɛɛ, wvú wvú nu Nfon bonyii bo Israél ké eshii le yí kentam e keseen É bese eyen

emum ebee wvú le." É bonyii ba bó bó to taɛ yí bintam e bó bo Jisos no baale ten wvú bó boncun.

É Jisos kpwe

(Mat 27:45-56; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

³³ †É diuu ke dioo ben leke, É ekfuŋ né jiim woŋ tfuu gen buy didiui ditete emvunsheen. ³⁴ †É è ke no nu didiui ditete, É Jisos né fuŋ foweewe le, "Eloy, Eloy lama sabaktani," fi nu le, "Nyo' wɛm, Nyo' wɛm, wo laŋ me nen nje la?"

³⁵ É bonyii bomew bó to leeme fó dioo yuw, gay le, "Ben eyeke eyuw, wvú teje Élayja." ³⁶ †É wee mvu bó le né lewte jo kusha, ffum É mbvuum mo ngbwayngbwayi le, bon yí fite le neke le wvú ewu, mum gay le, "Ké leem nen É beene eyen laa Élayja nu eto eshike wvú yí kentam kin e le." ³⁷ É Jisos né wam foweewe mum yoy n'yoŋ wvu fokemese. ³⁸ †É ndvu yí to gawsene yew ncese ente sɛle enteleŋ kéw fowe bow buy fokuse biba bifɛ. ³⁹ †É cee ekole bonyii bo nci le wvú to leeme fwe dvu Jisos dioo yɛn je yí Jisos kpwe jó le, mum gay le, "Kecɛɛy, wee wvun se nu Waa Nyo'."

⁴⁰ †Bokene bomew to leeme fó ntamndwee taale.

Ngoo bó le to nu Maalia Magdalen bó Maalia wvú bwee Jem wvu caan bó Yosɛs, É wvumvu nu Salome.

⁴¹ Bokene ban nu bó to bii Jisos e Galilee fici wvú. Bó to nu fó bó bokene bomew ten nteen bó to bie Jisos e É bó bó to Jelusalem.

É bó dwey Jisos

(Mat 27:57-61; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42)

⁴² É è ke no nu wase ekiɛguu ébvubwe, no è to nu Diuu di Nseyse le keeley yí diuu di mbam e, ⁴³ É wee mvu wvu Alimatia wvú bó to teje le Yosɛw, kuu fitele gen yɛn Baylet e keelɛke gvune di Jisos e egen edwey. Yosɛw wvun to nu ngoo bonyii bó saake woŋ e, É bonyii to wvumte naa wvú ntay. É wvú kebeɛ to cɛyte ten kefew ké bvunfon bvú Nyo' le nu ke eto. ⁴⁴ É Baylet yuw, É diuw yum lo wvú le Jisos be É kpwe wase. É wvú tee ekole ke bonyii bo nci le kie É kí to, É wvú bife É wvú laa Jisos be É kpwe wase le. ⁴⁵ É wvú dioo yuw É ekole ke bonyii bo nci le kedvu le Jisos be É kpwe wase, É wvú mum nya gvune didvu É Yosɛw. ⁴⁶ É Yosɛw mum né gen guy ndvu yí jee, gen shike gvune di Jisos e, baance jó, gen jike É jem e É bó cow yí kembraan e, mum biŋse kebwee ke tɛ le to baŋ diuw jem yidvu dvú. ⁴⁷ É Maalia Magdalen bó Maalia wvú bwee Yosɛs yɛn bvudvuu bvú bó dwey Jisos fó le.

É Jisos buy yí kpwe le

(Mat 28:1-8; Luk 24:1-12; Jon 20:1-10)

16 É diuu di mbam e ke dioo fey wase, É Maalia Magdalen bó Maalia wvú bwee Jem, noo Salome guy bonfiy bó shfuunke wvu le bó egen eyefe gvune di Jisos e dvú. ²⁰² É è ke no nu É è bɛɛ naa lo fontaŋentaŋ ké no diuu bɛɛ san lo yí diuu di fwe yí ke-

† 15:15 10:34 †† 15:17 Luk 23:11 † 15:18 Mat 27:11 †† 15:19 14:65 †† 15:21 Lum 16:13 ††† Mbvuum man to nu keege le wvú eciwle saa ebvuu eyuuke nsase ké. ††† 15:24 Mben 22:18 § 15:26 Mat 27:11 §† 15:27 Yesa 53:12 §†† Ké boŋwa' bo boyvuum bomew keŋke kencim ké 28 ké. §† 15:29 Mben 22:7-8; 109:25 §†† 15:29 14:58 §† 15:32 Mat 27:11

† 15:15 10:34 †† 15:17 Luk 23:11 † 15:18 Mat 27:11 †† 15:19 14:65 †† 15:21 Lum 16:13 ††† Mbvuum man to nu keege le wvú eciwle saa ebvuu eyuuke nsase ké. ††† 15:24 Mben 22:18 § 15:26 Mat 27:11 §† 15:27 Yesa 53:12 §†† Ké boŋwa' bo boyvuum bomew keŋke kencim ké 28 ké. §† 15:29 Mben 22:7-8; 109:25 §†† 15:29 14:58 §† 15:32 Mat 27:11

maa le, ε bó nε no gene fô jem. ³ Ε bó dioo gene nonen no jemyi εbonebon le laa ε nu ke ebiηse yeε te di bó ban diuw jem dvú ε bó se ley ε? ⁴ Geenεn ε bó dioo lan jise, yen ε bó ε biηse wase te didvu. Te din to nu naa lo kebwee ke te le. ⁵ Ε bó dioo ley gen ε jem, yen cuwee mvu le ε wvú ε shii εbo εceey ε tfume ndvu ε yí defe, baa. Ε ye kufe bó nen wuuu. ⁶ †ε cuwee wvudvu gay ε bó le, “Fo diuw eyumtè ben ke. Me ηkee lo le ben gomte ε ε nu Jisos wvu Nasalet wvú bó se tae yí kentam e. Ke wvú bεε fen ke. Wvú nu ε buy wase yí kpwe le. Ben etaa eyen fô bó se jikeε wvú. ⁷ ††Ben egen esee ε boom bew bo ηgoo le noo ε Bita le wvú nu ε sa wase fwe dvunen Galilee. Ben nu ke eyen wvú le jó no wvú to gayεε ε ben.” ⁸ Ε bokεnε ba buy ε jem ciηke nen kikikiki, nε fεε lo, ε diuw ε loocε ε yum bó nen kaww. Ε bó fanε yaa jeme fiεε ε wee ke, ηjefo bó to fane lo. ‡

Ε Jisos duηce ye ye ε bonyii

(Mat 28:9-10; Jon 20:11-18)

[⁹ Jisos to buy yí kpwe le diuu di fwe yí kema le ε ε bεε kebitele, yaw buyεnε ε ε nu fô Maalia Magdalen wvú wvú to bvuseε bonceendaa bo dεwle le yí ye le bosooshiwy. ¹⁰ Ε Maalia mum gen see ε bonyii bò bô bo Jisos to ké no nu. Bonyii ban to nu ε shii beele soo bikuu. ¹¹ Ε bó dioo yuw no kpwoon we gayte le wen be ε yen Jisos e ε wvú nu dvú, ε bó fanε yaa bee naa lo ke. (Luk 24:13-35)

¹² Εjim jodvu ε Jisos bvuu duηce ye ye ε bonyii bew bomew bo ηgoo le bofεε ε bó gene ntεw mvu le ε

to ké ka fokieguu. Fi nu le bokεnε ban to guy bonfiεy ban ε diuu di mbam e ε fey wase se buy gen fô jem. † 16:6 8:31 †† 16:7 14:28; Luk 24:34 ‡ Ke borwa' bo boyvuum bomew keηke bincim bi 16:9-20 ke.

nfiεesen ye ε kumen wase. ¹³ Ε bó tu jim, gen see ε kebese ke bonyii bo ηgoo le, ε bó fanε yaa bee bó le ke.

(Mat 28:16-20; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23)

¹⁴ ††Ejim jodvu ε Jisos duηce ye ye ε ε nu wase ε boom bew bo yuufe ncow mwaan e kebεε ε bó diekene. Ε wvú saw bó, ηjefo bó to baa keηke mbee ke, temyi bikuu keεbeε bonyii bò to yenεε wvú le seke wvú to buyεε yí kpwe le. ¹⁵ †ε wvú mum gay ε bó le “Ben egen won e tfuu egen efewci saaka wvú jee wvú wvu Nyo' ε bonyii bocii. ¹⁶ ††Wee wvú ε bee saaka wvudvu le, bó ε lese wvú ε joo, ε wvú ke eboy. Wee wvú ε fanε keεbeε, nu ε wvú nu ke eley ηgew e. ¹⁷ †††Bonyii bò nu ε bee nu ke egee mwεεm mvú duηci mvuηgay mvu Nyo' le diεwε mvun e: bó nu ke ebvuuse bonceendaa bo dεwle le yí bonyii le ε dieε diem e. Bó nu ke ejemyi díεw yi fiε. ¹⁸ †Bó nu ke ejici yó le bô can. É bó cim wu lo ηjiw, wvú saa ege fiεε bô bó ke. Bó nu ke egεεle can yí bonyii bò cεmkene le, ε bó bonene.”

Ε Jisos ben we

(Luk 24:50-53)

¹⁹ †ε Tata Jisos jeme ε bó nonen mεse, ε Nyo' mum jo wvú ε wvú ben we shii ε εbo ke εceey ke Nyo' le. ²⁰ ††ε boom bew bo ηgoo le ke mum buy no ghane fewci saaka wvú jee mondvuum e monciim. Ε Tata lemte bó bó tomte fiεε fi bó to fewci le ε nu kecεey bó mwεεm mvú duηci mvuηgay mvu Nyo' le mvú bó to gee.]

†† 16:14 Lem 1:6-8 †† 16:15 Mat 28:19 ††† 16:16 Lem 2:38 ††† 16:17 Lem 8:7; 16:17; Lem 2:4; 10:46; 19:6; 1Kol 14 § 16:18 Luk 10:19; Lem 28:3-6; Lem 4:30; 5:16; 8:7; Jem 5:14-15 §† 16:19 Mat 22:44; Lem 1:9-11 §†† 16:20 Ibu 2:4

Luka

Fiee fi nu ê Nwa' Luk wvun e

Nwa' Luk wvun duŋci le Jisos nu Mboyse wvù Nyo' to kawee bonyii bo Israeël dvú, bvuu nu Mboyse engoke ke bonyii bocii le. Wvú jemyi mwεem mvumew ekumε Jisos ε mvú nu ke ε è nu ê nwa' wvudvu wvun e maan̄. Wvú jemyi no bó to bokεε Jisos ε bonceendaa bo Nyo' le no yemte, ε boncey njée gen taa wan, jemyi ten no wan wvù Jisos to shεεε yew ncese le, jemyi ngan wvù Jisos to mae ekumε wee wvù jee wvu Samalia bô wvu ekumε wan wvù to laε. Wvú jemyi baay ekumε bunle ê nwa' wvun e bô ekumε Keyoy ke Yuule noo ekumε bokεne. Wvú jemyi no Nyo' læshi bibefe bi bonyii le, fi è nu shiee wvù Jisos to toε fokuse fen e.

Bikuu bi mwεem e ê nwa' wvun e

1:1-4 Keŋkεwce

1:5-2:52 No bó to bokεε Jon Nleseejoo bô no bó to bokεε Jisos ε bó no kuu

3:1-20 Lemme di Jon Nleseejoo le

3:21-4:13 No bó to leseε Jisos ê joo bô no Satan to momte wvú

4:14-9:50 Ekumε lemme di Jisos e Galilee

9:51-19:27 No Jisos to nen'yεε Galilee no gene Jelusalem

19:28-23:56 Ekumε kema ke Jisos e ke kemεse le Jelusalem

24:1-53 No Jisos to buyεε yî kpwe le, buynen ê bonyii ejise, ke ben we

Keŋkεwce

1 Wee wvu baay wvù Teofilus, bonyii nteen nu ε mom wase keesaŋ ekumε mwεem mvú to koyεε entelen jo bese. ² Bó to saan̄ke mwεem ke len̄len̄ mvú bese to yuwεε ê bonyii bô to yεεε bô ejise ebo bvuu no fewci saaka wvudvu no mvú to kewεε. ³ †No me nu ε njo wase kefew ε ntasse mwεem mvun mvunciim ε kaw for̄kaw, ε mum ε n'yen le fí jee le me embaance ensaŋ ten ê je yi len̄ e ê wo. ⁴ Me n̄ge fin le wo ekieε keceεy ke mwεem mvú bó nu ε fewce wase ê wo le.

ε nceendaa Nyo' tefe le bó nu ke eboo Jon Nleseejoo

⁵ ††Seke Nfon 'Elod to saake won̄ wvù Judea, cee ncese mvu to nu ε bó teŋe le Sakalia. Wvú to lemte ê ngoo bocee ncese bo Abija le, ε bwee yew we to buy ten ê kfuu di Elon e, ε bó teŋe wvù le Elisabēn. ⁶ Bonyii bo bofεε ban to nu bonyii bo teyey ê Nyo' ejise, gεεle bonci bo Tata le bocii, yaa keŋke jay ke. ⁷ Geenen, bó to baa keŋke wan ke, njefo Elisabēn to nu kase, ε bó bocii to nu ε bó ε lunken wase.

⁸ ε kefew ke to kocen, ε ngoo Sakalia no lemte yew ncese Tata le. Ê to nu wvú cee ncese ê Nyo' ejise ebvubwe, ⁹ †ε bó to baa wvú bii no bó to ké no baale bocee ncese ê nce wvubole. ε wvú mum ley yew ncese le kee-

† 1:3 Lem 1:1 †† 1:5 1Klo 24:7-19 ‡ 1:5 1Klo 24:10 †† 1:9 Ksm 30:7-8

ton jiin. ¹⁰ ε kefew ke kocen keeton jiin, ε bonyii bocii bô to nu ekfuŋ no bunlee.

¹¹ ε nceendaa Tata sεεε buynen ê wvú ejise leem ê ebo ke εceεy ke ketan̄ ke jiin e. ¹² Seke Sakalia to yεεε wvú le, ε kedvum gbwo wvú, ε wvú keŋke nfan baay. ¹³ †Geenen, ε nceendaa wvudvu gay ê wvú le, "Fo wo efanè ke. Nyo' nu ε yuw wase bunle yo. Bwee yew wo wvù Elisabēn nu ke eboo wan diemsen é wo ecu diee le Jon. ¹⁴ Wvú nu ke eto bô nlan̄lan̄ fô wo le, ε bonyii nteen nu ke eyuuke njoŋ nje boo diew. ¹⁵ ††Wvú nu ke enu wee wvu baay ê Nyo' ejise. Fo wvú ke ewuù mbvuum ke, sε ge mō temyi. Keyoy ke Yuule nu ke eyiŋsen yî ye le seke bó ε boo wvú. ¹⁶ Wvú nu ke ege é bonyii bo Israeël nteen ekumen mvuntelem mvubole ekase etu bô bo Tata wvù Nyo' wvubo. ¹⁷ ††Wvú nu ke egen fwe jo Tata bô fitele noo mvun̄gay mvu Elayja le, keekumen mvuntelem mvu bocee boom e, é mvú enu yî boom bobole. Wvú nu ke ege é bonyii bô temyi bikuu ecine bikuu bi temyεen e, ekumen bonce bobole, ekεŋke bon̄kpawce ε è nu bo bonyii bo len̄ e. Wvú nu ke ege nonen wvu le bonyii enu ε bó ε seyse keceεyε Tata."

¹⁸ †ε Sakalia bife ê nceendaa Nyo' le, "Fiee fi nu ke ege é me en̄kieε ε bee bwee yew wem nu ε bó ε lunken wase nen nu la?"

‡† 1:13 1:60, 63 ††† 1:15 Ktj 6:3; Biku 13:4-5; Luk 7:33 ††† 1:17 Mala 3:1; Mat 17:10-13; Mak 9:13; Jon 1:21 § 1:18 Keŋ 17:17; 18:11

¹⁹ †E nceendaa Nyo' tfuse le, “È nu me wvù Gabliya, e me nleeme ê Nyo' ejise sekecii, e è tum wvù me le me ento ensee saaka wvù jee wvun ê wo. ²⁰ Taa eyen, no wo baa ebee saaka wvun e, e kefew nu ke eto ekocen é fí ekeŋke keekooy, wo nu etu kencife, saa ejemyi ke, egen ebuy seke fiëe fin nu ke ekooy.”

²¹ No fí to kooyi nonen, e bonyii bô to nu ekfuŋ ceyte Sakalia no keŋke lo nghaw laa è se kooyi la fi wvù she dvú baay nen e. ²² Seke wvù to buyee dvú, wvù to baa kíëe keejeme ê bó ke. E bó mum kíëe le Nyo' nu e duŋce fiëe fi nghaw e ê wvù dvú. E wvù mum no feeke lo mwëem ê bó bô can, yaa jemyi ke. ²³ E Sakalia ke mese lemme diew yew ncese le mum kase tu jim fô yew e fo wvù. ²⁴ E ediuw ke fey, e kpwëse wvù Elisabën leem bô fue, mum no nu ke e è nu yew yí kee le tin. ²⁵ ††E Elisabën mum gay le, “Keseen Tata nu e koo wase shen fô me le, e cake keŋ'wuumen yí ekole kem e.”

E nceendaa Nyo' tefe le bó nu ke eboo jisos

²⁶ E fue di Elisabën e ke buy kee soocan, e Nyo' tum nceendaa we wvù Gabliya ntew mvu wvu Galilee le e bó teŋe le Nasalet. ²⁷ †Wvù to gen bô ntum fô ngon kpwoon mvu le e bó teŋe le Maalia, e è bee wan wvu tfu. Wvù to nu e bó e seyse wase le wvù nu ke enu kpwëe Yoşew wvu ê kfuu di Nfon Dawe le. ²⁸ E nceendaa Nyo' wvudvu gen yen Maalia le gay wvù le le, “Me ngayte wo le. Nyo' nu e buw wase wo e no nu ben e wvù.”

²⁹ E Maalia yuw e fí ghaw wvù baay, e wvù no maa laa kfuu wvun ngayma se nu wvù nee le. ³⁰ Geenën, e nceendaa Nyo' gay ê wvù le, “Maalia fo wo efanè ke. Nyo' nu e buw wase wo. ³¹ ††Taa eyen, wo nu ke eleem bô fue, eboo wan diemsën, ecu diee le jisos. ³² ††Wvù nu ke enu wee wvu baay, e bó nu ke eterje wvù le Waa Nyo', Nyo' wvù nu ekole ke Mwëem Mvunciim e. Tata wvù Nyo' nu ke eshike wvù yí kawla Nfon Dawe wvù icee kfuu dibole. ³³ ††Wvù nu ke esaake kfuu di Yakow e sekecii, e ke bvunfon bwew nu ke ekeŋke kemese ke.”

³⁴ E Maalia bife ê nceendaa Nyo' le, “Fifin nu ke eghan nee le, e me mbëe wan wvu tfu.” ³⁵ ††E nceendaa Nyo' tfuse ê wvù le, “Keyoy ke Yuule nu ke eto yí yo le, é mvunŋgay mvu Nyo' wvù nu ekole ke Mwëem Mvunciim e eyiŋsen yí yo le. Nonen, wan wvù wo nu ke eboo nu ke enu wvù yuule, é bó emum eterje wvù le Waa Nyo'. ³⁶ Taa eyen, wayco wvù Elisabën wvù nu e wvù e looce wase e lun e bó se teŋe wvù le kase, nu keseen bô fue kee soocan, e wvù nu ke eboo wan diemsën. ³⁷ ††E fiëe nu dvú fi nulo eghaw Nyo' ke.” ³⁸ E Maalia mum gay le, “Me wvun fen wvù waa lemme Nyo'. Wvù ege é fí ekooy bô me no wo gay.” No wvù jeme nonen, e nceendaa Nyo' mum ne.

E Maalia laa ghane ê Elisabën e

³⁹ Ke ediuw yodvu le, e Maalia seyse ne no yansene gene ntew mvu wvù woŋ kum wvu Judea le, ⁴⁰ gen buy

† 1:19 Dan 8:16 †† 1:25 Keŋ 30:23 † 1:27 Mat 1:16 †† 1:31 Yesa 7:14; Mat 1:21; Luk 2:21; Lem 4:12 †† 1:32 Yesa 9:6-7; 2Sam 7:16; Mat 20:30-31 ††† 1:33 Dan 7:14 ††† 1:35 Mat 1:18; Luk 4:18 † 1:37 Keŋ 18:14; Mat 19:26; Mak 10:27; Luk 18:27

jó, ley yew dvu Sakalia gay bwee yew we wvù Elisabën e. ⁴¹ No Elisabën to yuwëe ngayma wvu Maalia, e wan sësë ê wvù eshem baay. E Keyoy ke Yuule yiŋsen yí ye le. ⁴² E wvù mum wvule foweewe, gay le, “Kembonen ke Nyo' le nu yí yo le fele bokene bocii, e kembonen kew nu yí wan wvù wo nu ke eboo le. ⁴³ Fin fiëe fi baay nen ghan nee le, le bwee Tata wem nu e laa ghane ê me le? ⁴⁴ Taa eyen, seke me mbe n'yuw ngayma wo, wan e sësë ê me eshem bô nlanlan wvu baay. ⁴⁵ Njon wvu baay nu fô wo le, njefo wo nu e bee le njakwama wvù Nyo' to kawëe wo dvú nu ke eto ekocen.”

E Maalia bense Nyo'

⁴⁶ ††E Maalia gay le, “Fitele fiem bensee Tata Nyo', ⁴⁷ e me n'yuuke njon nje Nyo' wvù nu Mboyse wem. ⁴⁸ †††Wvù nu e kume me, e me nu ke lo waa we lemme wvu ncew.

E kew yí keseen e e gen lo, eŋgokë kecii nu ke egayte le,

Nyo' nu e laŋ kembonen yí yem e, ⁴⁹ njefo Nyo' Mvunŋgay Mvunciim nu e ge wase mwëem

mvu baay baay nteen fô me le. Ke diee diew keŋke kenfewsën ke. ⁵⁰ ††Wvù camte shen fô bonyii bô wvumte wvù le. E shen yin nu yí eŋgokë kecii le.

⁵¹ †††Wvù nu e duŋce mvunŋgay mvu ebo kew e, e tawse bonyii bô saale ye, bontar bobole e bvunŋ. ⁵² ††Wvù nu e shaw wase bonfon bo baay baay yí bokawla le,

e bense e è nu bonyii bo ncew.

⁵³ ††Wvù nu e nyanŋe wase bonyii bô jeŋ yuu bó, bó e ffuu bô mwëem mvù jee, e kuŋ bo kpwaw e cancan.

⁵⁴ †††Wvù nu e fiëe wee we lemme wvù Isael, e kume keecam shen fô Abl'am bô kfuu diew e, egen emese ke no wvù to kawëe ê bo'icee cee bosese.”

⁵⁶ No Maalia jeme nonen, ce bô Elisabën kee te mum kase tu jim fô yew e.

E Elisabën boo Jon Nleseejoo

⁵⁷ E kefew kè Elisabën ke eboo ke to kocen, e wvù boo wan diemsën. ⁵⁸ E kfuu diew noo bonyii bô to cee kelen kedvu le yuw le Nyo' nu e duŋce shen fô wvù le naa baay, e bó mum no lanlanŋe.

⁵⁹ †††E ediuw ke to buy nyanŋ, e bó to keetfuse wan yew, mum no gomte keecu diee le Sakalia ke diëwe di ice le, ⁶⁰ †††geenën e bwee ma lo, gay le bó eterje wvù le Jon.

⁶¹ E bó gay ê wvù le, “Ke wee nu dvú ê kfuu dinen e bô diee din ke.” ⁶² E bó mum ne no feeke bô can ê cee

† 1:46 1Sam 2:1-10 ††† 1:48 1Sam 1:11 †† 1:50 Mben 103:13, 17 ††† 1:51 Dito 5:15; 26:8 †† 1:52 Job 5:11; 12:19; Mben 75:7; Mat 23:12; Jem 4:6, 10 †† 1:53 Mben 107:9; 34:11 ††† 1:54-55 May 7:20; Mben 98:3; Keŋ 17:7; 22:17 †††† 1:59 Keŋ 17:12-13 †††† 1:60 1:13

wan, keekiee laa wvú be gomte le bó ecu diee di wan e le yee le.

⁶³ E wvú mum few ten le bó eto bô fiεe é wen esañ yí dvú le. E bó to dvú e wvú mum sañ le, "Diee diew nu Jon." E bó yen nonen e dew yum bó. ⁶⁴ Kañ mwaan, e diuw Sakalia mum yene ye, e leme diew yaaten, e wvú bvuu kase no jemyi. E wvú mum kew no tumte monkum mo Nyo' le. ⁶⁵ E bonyii bo ntew wvudvu le kenke nghaw baay. E saaka mwεem mvun mvunciim saañken gen woñ kum wvu Judea wvudvu le tfuu. ⁶⁶ E bonyii bocii bô to yuweε mwεem mvun mvunciim kenke nghaw mum no biite laa wvun wan nu ke enu wvú nεe le, njefo fí to looci duñci le kembonen ke Nyo' le nu yí ye le.

E Sakalia tefe ntum Nyo'

⁶⁷ E Keyoy ke Yuule ne yinſen yí Sakalia wvú icee Jon e, e wvú mum ne no jemyi ke diewe wee ntum Nyo' le, gayte le,

⁶⁸ †Beene ebenseè Tata wvú nu Nyo' bonyii bo Isael. Wvú nu e to wase keesum bonyii bew yí ngew e.

⁶⁹ †Wvú nu e gεe wase ntεmemvunſay wvú nu ke eboyse beene, e wvú buy é kfuu di wee we lemme wvú Nfon Dawe le.

⁷⁰ †Fifin nu no wvú to kawεe diuw bonyii bew bo ntum e bô yuule

e é bεe lo bvuyvuum e bô wvú to gεkεe,

⁷¹ †Iε wen nu ke eboyse beene can bonyii bô gomte keefiwse beene le,

noo bonyii bosεbeene bo bvuban e.

⁷² †Wvú to nu e kaw le wen nu ke ecam shen fô bo'icee cee bosεbeene le

mum no shee kumyi kelew kew kè wvú wvú Nyo' to diee.

⁷³ †Wvú to nu e kaw é icee bo'icee bosεbeene wvú Abl'am lew le,

⁷⁴ †Wen nu ke ebvuse beene can bonyii bosεbeene bo bvuban e,

wvu le è nulo é beene elemte wvú le se nfan,

⁷⁵ eceè nce wvú yuule bô wvu teytey é wvú ejise ediuw ecii yí nshii wesebeene le.

⁷⁶ †E wo waa wem nu e bó nu ke eterje wo le wee ntum Nyo',

Nyo' wvú nu Ekole ke Mwεem Mvunciim e, njefo wo nu ke esa fwe dvu Tata keeseysel je ye.

⁷⁷ †Wo nu ke efewci é bonyii bew je yí è nulo é bó ekenke mboyma jó,

wvú è nu nleεshε wvú Nyo' nu ke elεshε bibefe bi-bole,

⁷⁸ †nje shen yi baay yí wvú koole fô bonyii le.

Wvú nu ke eciinse Mboyse é wvú eshiile too we ke diewe diuu fò dí e san e.

⁷⁹ †Wvú nu ke enya n'yuu é bonyii bô nu yí ejiwε le noo bô nu diuw kpwe le, emum eleke beene é je kembonen e."

⁸⁰ E waa Sakalia wvudvu mum no kuu yí nyam ye le, kuu ten é keyoy e. Ke mum ne gen no cee e è nu nkp-waante, gen buy diuu di wvú to buyεe keedunſe ekole kew é bonyii bo Isael.

E Maalia boo Jisos

(Mat 1:18-25)

2 È to nu kefew kekie le, e sa' buy le bó etañ bonyii bocii bô nu yí bitum bi woñ wvú Lum e. Yí to buy é Kaysa Augustus wvú to nu Nfon wvu baay wvu jó.

² Kentañ kin to nu ke fwe seke Kpwilinus to nu wee sa' wvu Lum saake keba ke woñ e kè Silia. ³ Nonen, e bonyii bocii mum no tuu jim bontew bobole, le bó esañ ediee εbo ebvuu etañ bó.

⁴ †Yosew ten ne Nasalet ntew mvu wvu Galilee le, ben gen Betelε'em é keba ke woñ wvú Judea le jò bó to bokεe Nfon Dawe. Wvú to gen jó njefo wvú to nu wee kfuu di Nfon Dawe le. ⁵ Yosew to gene bô Maalia wvú wvú to leyte le è nu ke enu kpweε, e wvú nu bô fue.

⁶ No bó to geneε buy jó, e kefew kè wvú eboo ke to kocen. ⁷ E wvú boo waa we bvucile e è nu wan diem-sen, kule é ndvu le, jike é kekoñ ke nyám e, njefo bó to nu e tan fô nce yew bonyii bo ghane le.

E nceendaa Tata see boo é boncey njée

⁸ È to nu kefew kedvu le, e boncey njée bomew nu mbew ntew wvudvu le, ceyte njée yibo entañ. ⁹ E nceendaa Tata ne sεεε buynen é bó ejise, e n'yuu Nyo' ba fô bó to nu, e bó kenke nfan baay. ¹⁰ Geenen, e nceendaa Tata wvudvu gay é bó le, "Fo ben efanè ke. Ben eyuw, me ntoo e è nu bô saaka wvú jee fô ben e, e wvú nu ke enya njoñ wvu baay é bonyii bocii. ¹¹ †Yí di-uu di eben e nu e bó e boo Mboyse é ntew Nfon Dawe le wvú è nu Klistu wvú Tata. ¹² Fin nu ke enu nciise keedunſe wan wvudvu é ben. Ben nu ke egen eyen wvú le e bó e kule é ndvu le e jike é kekoñ ke nyám e."

¹³ Ke nonen, e bó ne sεεε yen nceendaa Nyo' we le bô ngoo bomew e nteen e bó tumte monkum mo Nyo' le gayte le,

¹⁴ †Mbenεe enù fô Nyo' wvú nu fowe le é kembonen enu fokuse fen fô bonyii bô Nyo' yuuke njoñ bô bó le."

¹⁵ Seke bonceendaa bo Nyo' le ba to cin'yεε bó le kase ben we, e boncey njée bodvu jeme é bikuu bibole le, "Beene egen keseen wvun Betelε'em, egen eyen fiεe fin fi kooy le fi Nyo' nu e ge beene e kiεe."

¹⁶ Kañ mwaan, e bó mum ne yanſen gen, gen yen Yosew bô Maalia le noo wan e, e wvú jiime é kekoñ ke nyám e. ¹⁷ No bó yen nonen, mum kew no fele mwεem

† 1:68 Mben 41:13; 72:18; 111:9; Luk 4:18-21; 7:16; 19:44 †† 1:69 Mben 132:17; Mat 20:30-31 ‡ 1:70 Lum 1:2; Yesa 9:1-6; May 5:1-3 †† 1:71 Mben 106:10 †† 1:72 Mben 106:45; 105:8-9; Lew 26:42 ††† 1:73 Keñ 22:16-18 ††† 1:74 Tay 2:12, 14 † 1:76 Mala 3:1; Mat 11:10; Mak 1:2; Luk 7:27 †† 1:77 Yeli 31:34 ††† 1:78 Ksm 34:6; Yesa 60:1-2; Mala 3:20

‡ 1:79 Yesa 9:1-5; 42:6-7; Mat 4:16 ††† 2:4 Mat 2:1; Jon 7:42 †† 2:11 Mat 20:30-32; Jon 4:42; Lem 5:31; 13:23; 2Bi 1:11 †† 2:14 Yesa 57:19; Mat 10:13, 34; Mak 9:50; Luk 1:79; 10:5-6; 12:51; 19:38, 42; 24:36; Jon 4:27; Lem 10:36; Efe 2:14, 17

mvunciim mvù nceendaa Nyo' be seŋe ê bó ekumε wan wvudvu. ¹⁸ E dew yum bonyii bocii bô yuwε mweem mvù boncεy njée ba jemyε ê bó. ¹⁹ †Geenen, ε Maalia yuw fiew gεε fô fitele le no kpawaci sekecii. ²⁰ E boncεy njée ba kase no tuu jim bensee Nyo' tumte moŋkum mew njefo bó to nu ε gen yen mweem mvunciim e ke lenlen no nceendaa Nyo' to seŋε.

E bó gen nya wan wvù Jisos yew ncese le ê Nyo'

²¹ †E wan wvudvu ke buy εdiuw nyaŋ, ε bó tfuse wvù yew, mum cu diee le Jisos, ε diee din nu ke dí di nceendaa Nyo' to seŋε ê bwee ε wvù se ke leem bô fue.

²² †E kefew ke to kocen kè bó ege ncese keekfum bikuu bibole no nci Muses to gomte. E bó mum jo wan ben dvù Jelusalem keenya ê Nyo'. ²³ †Fifin nu no bó to saŋε ê Nwa' bonci bo Nyo' le le,

“É wee boke waa bvucile ε è nu wan diemsen, é wvù nya ε è no nu wvu Nyo'.”

²⁴ Bó to gen ten keege ncese wvun bô bibembε bifεε, kenεε bô boom bo nyiŋ e bofεε bii no fí to nu ê Nwa' bonci bo Nyo' le.

²⁵ È to nu kefew kedvu le, ε cee la mvu nu Jelusalem ε bó teŋe le Semeon. Wvù to nu wee wvu teytey gee no Nyo' gomte, ε wvù to cεyte wee wvù ke eto elεese mvuntelem mvu bonyii bo Islael e. Keyoy ke Yuule to nu yí ye le, ²⁶ ε kí to ge wase ε wvù kίε le ke kpwe nu ke ejo wvù se wvù ε yen Mboyse wvù wvu Tata wvù wvù to kawεε le ke. ²⁷ E Keyoy ke Yuule ke ne ge ε Semeon gen yew ncese le. E Yosεw bô Maalia ke dioo to bô wan yew ncese le keege no nci gomte, ²⁸ ε Semeon fi wan koyce mum kew no tumte moŋkum mo Nyo' le, gayte le,

²⁹ “Tata, no wo nu ε ge wase nkawma wo ε to ε kocen, joo le wee wo lemme yí nyεkeey e.

³⁰ †Ejise eyem nu ε yen wase Mboyse

³¹ wvù wo ciinse le, ε bonyii bocii nu ke eyen wvù le.

³² †Wvù nu ke enu ken'yeese fô bonyii bô yaa nu ke bo Islael e,

wvu le bó ten ekee wo,

ege é bó ecake diee di bonyii buw bo Islael e we.”

³³ E cee wan bô bwee wan yuw mweem mvù Semeon jemyi ê wan wvun we, ε dew yum bó. ³⁴ †E wvù mum laŋ kembonen yí bó le, gay ê Maalia wvù bwee le, “Nyo' nu ε caw wase waa wo wvun, ε nto we nu ke ege é bonyii bo Islael nteen egbweken, é bomew enŋken lo we. Wvù nu nciise fiεε ε bonyii nu ke ejemyi mweem yí ye le. ³⁵ Nonen, é fifin emum eduŋci mweem mvù bonyii nyile ê mvuntelem mvubole. Mweem mvun mvunciim nu ke ege é fitele fiuw enu ke diwε bó bon bô finyo.”

³⁶ È to nu ke kefew kedvu le, ε kpwoon mvu nu ε bó teŋe le Anna, ε è nu wee ntum Nyo'. Wvù to nu waa Fanuwel wvù wee kfuu di Ashel e. Kpwoon wvudvu to nu ε lun wase baay. Wvù to nu bô dweese ke bilum bisooshwiy mεy, ε dweese mum kpwe. ³⁷ †E wvù mum

no nu ke wase fiew kpweε nkfu, shee yew ncese le bensee Nyo' entaŋ bô emvunsheer, bamte mweem mvudien, bunlee. Bilum biew to nu wase mbaŋ nyaŋ ncow binεw (84). ³⁸ †E kefew kedvu kè bó to toε bô wan yew ncese le, ε kpwoon wvudvu to yen bó le, mum nya keyoone ê Nyo', jeme ekumε wan wvun ê bonyii bocii bô to cεyte kefew kè Nyo' ke esum bonyii bo Jelusalem can ngεw e.

³⁹ Seke Yosεw bô Maalia to mεεε mweem mvunciim no nci Nyo' to gomte, mum kase tu jim ntew wvubo wvù Nasalet e ê keba ke woŋ e kè Galilee le. ⁴⁰ E wan mum no nu kuu keŋke mvuŋgay, ε wvù ε yiŋsen bô bvufee bvua baay, ε bonyii yene kembonen ke Nyo' le yí ye le.

E Jisos gen sheε yew ncese Nyo' le

⁴¹ †Icee Jisos bô bwee to ké no bene Jelusalem bilum bicii fô Nkaw Daŋefey e. ⁴² E Jisos ke buy bilum yuufe ncow bifεε, ε bó bvuu ben fô Nkaw wvudvu le ke no bó to ké no bene. ⁴³ No bó to dieε wase Nkaw mεse, dioo tuu jim, ε wan wvù Jisos sheε ejim Jelusalem, geenen ε ice bô bwee faŋe yaa kίε ke. ⁴⁴ E bó ke len diuw dicile, kpwaake ke le wvù nu ente jo ngoo bonyii bô bó to lene le. E bó ke mum kew no gomte wvù ente jo kfuu dibole bô nsán, ⁴⁵ ke gom nkauŋ, mum kase tu jim Jelusalem keegom wvù jó. ⁴⁶ E è dioo nu ejim jo εdiuw eta no bó to kewεε keegomte, ε bó yen wvù le ε è nu fô yew ncese le, ε wvù ε shii fô bô bonyii bo n'yεyi le, yeke bon'yεyi, biwci bombife. ⁴⁷ E bonyii bocii bô to yeke no keŋke ngħaw baay njefo wvù to kee mweem baay bvuu tfuuse bombife len. ⁴⁸ No bwee bô ice yeneε wvù le, ε dew loocε yum bó. E bwee ben wvù gay le, “Wan wo njisene la bô bese nen? Taa eyen, bee ico nu ε gom wase wo ε no wεwte lo.”

⁴⁹ †E wvù tfuse le, “Ben be gomte me nje la? Ke ben be kee le me nkεŋke keenu yew dvu Icεm fen e?”

⁵⁰ Geenen, ε bó faŋe yaa kίε fiεε fi wvù jeme ke.

⁵¹ †E wvù mum ne ε bô bó no booke Nasalet. E wvù gen no yuuke bó le ntaŋ. No mweem mvun to kooyi nen, ε bwee gεε fô fitele fiew e no kpawaci sekecii.

⁵² †E Jisos mum no kuu, keŋke bvufee bvua baay, ε Nyo' kooŋke wvù, ε bonyii ten kooŋke wvù.

N'yεyi wvu Jon Nleseejoo

(Mat 3:1-12; Mak 1:1-8; Jon 1:19-28)

3 È to nu kefew kè Jon wvù waa Sakalia to nu nkpwaaante, ε Nyo' tum wvù. Kelum kekie to nu ε Tibelius ε saw wase diwε Nfon wvu baay wvu Lum e bilum yuufe ncow bitin. E Bontus Baylet saake keba ke woŋ e kè Judea, ε 'Elod saake Galilee. Filew wvù waa bwee 'Elod to saake keba kè Itulea bô kè Telakoniti, ε Lisania saake Abilen. È to nu ten kefew kè Annas bô Kayfas to nu bikuu bi bocee ncese le. ³ †No Jon yuw ntum Nyo', mum ne gen biba bi woŋ e bicii bi mbew Joo Joodan e, no fewci ê bonyii le bó ekumen mvun-

† 2:19 2:51 †† 2:21 1:31 † 2:22 Lew 12; Ktŋ 18:15-16 †† 2:23 Ksm 13:2 †† 2:30 Yesa 52:10 ††† 2:32 Yesa 42:6; 49:6; 46:13 ††† 2:34 Yesa 8:14; 1Bi 2:8 † 2:37 1Tim 5:5; Mat 6:16-17

‡ 2:38 Yesa 52:9 ††† 2:41 Ksm 12:1-27; 23:14-17 ‡ 2:49 Jon 2:16 ‡†† 2:51 2:19 ‡ 2:52 1Sam 2:26 ‡ 3:3 Lem 13:24; 19:4; Luk 24:47

telem mvubole, é wen elese bó ê joo wvu le Nyo' eléeshe bibefe bibole. ⁴†Fifin nu no Yesaya wvú wee nntum Nyo' to sarjεε ê Njwa' we le le,

“Diεw wee fuunke njkpaante le,

bó eseuse je Tata,

enele é yí enù teyete,

⁵ ekéeshe le dikum di baay baay bô di caan caan dicii, eyinjεn bilonje bicii,

enele jé yí ngoonjoo é yí enu teyete,

eyinjεn bintuke é je enu nen femm,

⁶ ††é bonyii bocii emum eyen no Nyo' boyse bonyii.”

⁷ †No Jon fewci nonen, ε bibombom bi bonyii le mum no too le wvú elese bó ê joo. ε wvú mum ne gay ê bo le, “Ejgokε ke yó le, ε tefe yεε ben le ben elewté shém Nyo' yí ffuuke yí wvú nu ke eduηce é ben, ε se no too nen? ⁸ †Ben egeε mwεem mvú dunji le ben nu ε kumen wase mvuntelem mvunen. Fo ben emum ekεw eduù ke lo é bikuu binen le Aba'am nu icee wene ke. É me ensee é ben le è nulo é Nyo' ebanke eta eyan é yó etu boom bo Aba'am e. ⁹ †Ben ekeè le bó nu ε gεε wase teme é binyi bi bite le. Kete kecii kè baa yumte mvuntam mvú jee, nu ε bó nu egbwo naa eley yí gεη e, eton lo.”

¹⁰ ε bibombom bi bonyii le bie yuw, bife é Jon le, “Bese nu ege neε keseen?”

¹¹ ε wvú tfuse le, “Wee wvú kenke bikum bifεε enya kemew é wee wvú yaa kenke ke, é wvú kenke mwεem mvudien egaw bô wee wvú yaa kenke ke.”

¹² ε bonyii bomew bô to fii shile to fô wvú le le wvú elese bó ê joo, bife é wvú le, “Wee n'yεeyi, bese ege neε fisese?”

¹³ ε wvú tfuse é bó le, “Fo ben efii shile fesene no nci gomte ke.”

¹⁴ ε bonyii bo nci le to fô wvú le bife le, “Fisese nu ε bese nu ege neε?”

ε wvú tfuse le, “Ben eyenè fo ben ebemseè bonyii lole bigew noo keegowtè mwεem yí bonyii le εcici ke. Ben eyuukè njon bô fife fi bó laake ben dvú.”

¹⁵ No bonyii to nu ke wase cεyte Mboyse wvú Nyo' to kawεε, ε bó mum no ghayte mwεem mvu Jon e, bvuu no kpwaake le sekemew ε è nu wvú wvú Mboyse wvud-vu. ¹⁶ ††ε Jon mum kieε gay ê bó le, “Me nleese ben ε è nu ke é joo le maan, geenεn wee wvú kuuke fele me bεε too ejim, ε me mbaa nci njkpwentεn keengvwuce nfay bolaba bew ke. Wvú nu ke elese fiew ben ε è nu can Keyoy ke Yuule le noo ηguy e. ¹⁷ Wvú kenke fife fiew εbo fi wvú nu efεeten εgiη dvú, eyεse fô wvú fεetene, ebaance εgiη egeε é ηwaw e, emum ekuu nyi-im eton é ηguy wvú fife se njime le.”

¹⁸ È neε no Jon to fewci saaka wvú jee wvú wvu Nyo' é bonyii nen bvuu nyaa bó bô bontefe jé le nteen.

¹⁹ ††Geenεn, ε wvú no jemiyi ekume 'Elod wvú wee sa' kaci lo, njefo 'Elod to nu ε jo 'Elodia wvú kpweε waa bweε kpweε le, bvuu no jemiyi ekume mwεem mvú

befe nteen mvú 'Elod to buwyεε. ²⁰ ε 'Elod ke mum mεse foose lo gee diεw gay le bó ekoo Jon efen yew ncaw e.

ε Jon lese Jisos é joo

(Mat 3:13-17; Mak 1:9-11)

²¹ †Seke Jon to bεε leese bonyii é joo, ke lese diuu dimew mεse ε Jisos ten to ε wvú lese wvú é joo. ε Jisos dioo bunlee, ε ebule yene ye, ²² ††ε Keyoy ke Yuule shii to yí ye le fieesene εbembe. ε diεw jeme fowe le, “Wo nu Waa wem, nu fitele fiem, ε me n'yuuke njon bô wo baay.”

Kfuu di bo Jisos e

(Mat 1:1-17)

²³ Jisos to nu diεwe bilum mbaanshe le seke wvú to kεwεε lemme diεw. Bonyii to kpwaake le wvú nu waa Yosεw wvú waa Eli. ²⁴ Eli to nu waa Mata't, wvú waa Lewe, wvú to nu waa Nelki wvú waa Jannay, wvú to nu waa Yosεw. ²⁵ Yosεw wvun to nu waa Matatia, wvú waa Amos, wvú to nu waa Na'um, wvú waa Esli, wvú to nu waa Nagay. ²⁶ Nagay to nu waa Maat wvú waa Matatia, wvú to nu waa Semein, wvú waa Yosek, wvú to nu waa Joda. ²⁷ ††Joda to nu waa Joanan, wvú waa Lesa, wvú to nu waa Selubabel, wvú waa Shiltia, wvú to nu waa Neli. ²⁸ Neli to nu waa Nelki wvú waa Adi, wvú to nu waa Kosam, wvú waa Elmadam, wvú to nu waa El. ²⁹ El to nu waa Yoshua wvú waa Eliesa, wvú to nu waa Yolem wvú waa Mata't wvú to nu waa Lewe. ³⁰ ††Lewe to nu waa Semeon wvú waa Juda, wvú to nu waa Yosεw, wvú waa Yonam, wvú to nu waa Eliakim. ³¹ ††Eliakim to nu waa Melia wvú waa Mena, wvú to nu waa Matata wvú waa Natan, wvú to nu waa Dawe. ³² Dawe to nu waa Jεese, wvú waa Obεd, wvú to nu waa Boas, wvú waa Sala wvú to nu waa Na'shon. ³³ ††Na'shon to nu waa Aminada, wvú waa Admin, wvú to nu waa Alni, wvú waa Eslon, wvú to nu waa Beles wvú waa Judas. ³⁴ Juda to nu waa Yakow wvú waa Aysik, wvú to nu waa Aba'am, wvú waa Tela, wvú to nu waa Na'ol. ³⁵ Na'ol to nu waa Selug wvú waa Leu, wvú to nu waa Beleg wvú waa Ebe, wvú to nu waa Shela. ³⁶ Shela to nu waa Kaynan wvú waa Alfasad, wvú to nu waa Shem wvú waa Noa', wvú to nu waa Lamek. ³⁷ Lamek to nu waa Metusela wvú waa Enok, wvú to nu waa Jaled wvú waa Ma'alalεl, wvú to nu waa Kaynan. ³⁸ Kaynan wvun to nu waa Enosh wvú waa Set wvú to nu waa Adam, ε Adam nu wvú Nyo' to bomεε.

ε dewle no momte Jisos

(Mat 4:1-11; Mak 1:12-13)

4 ††Jisos to nu ε ne fô Joo Joodan e, ε wvú ε yinjεn bô Keyoy ke Yuule. ε kí ge ε wvú ne gen no cee njkpaante. ² ε wvú no nu jó yí ediuw mbaanye ε dewle momte wvú. Wvú to nu jó nonen yaa diekene ke. ε edi-

† 3:4 Yesa 40:3-5 †† 3:6 2:30-31; Lem 28:28 † 3:7 Mat 3:7; Luk 21:5-36 †† 3:8 1:54-55; Mat 3:9 †† 3:9 Mat 7:19 ††† 3:16 Lem 1:5; 11:16; 13:25; 19:2-4; Luk 4:18 ††† 3:19 Mat 14:3-4; Mak 6:17-18

§ 3:21 5:16 §† 3:22 4:18; Mben 2:7; Yesa 42:1; Luk 9:35; 20:13 §†† 3:27 1Klo 3:17; Esl 3:2 §† 3:30 Lut 4:18-22; 1Klo 2:1-14 §†† 3:31 2Sam 5:14 §† 3:33 Kej 29:35; 25:19-26; 11:10-20; 5:1-32 §† 4:1 Mat 6:16-17; Luk 4:18; Ibu 4:15

uw yodvu ke fey, ε jerj no yuu wvú. ³ Ε δεωλε mum to gay ê wvú le, "É wo fen nu Waa Nyo', é wo gay ε te din tu bvulem." ⁴ †Ε Jisos tfuse ê wvú le, "Fí nu ε bó ε sañ le, 'Kε wee cee ke nje bvulem maan ke."

⁵ Ε δεωλε jo wvú ben dvú bvudvuu bvumew e, dunçe bitum bi yí ekole ke nshε le bicii ê wvú. Ε Jisos yen nen mwanη. ⁶ ††Ε δεωλε mum gay ê wvú le, "Bó nu ε nya wase ekole ke nshε le kin ê me kecii, ε è nulo é me nya ê naa yεε wvú me ηkoonke. Me nu nya é wo esaake, kenke bvukuke bô mvunηgay mvudvu mvunciim. ⁷ Fí nu ke le wo egbwe ê me ejise ewvum me, é me emum enya fiεε ficii ê wo."

⁸ †Ε Jisos tfuse ê wvú le, "Fí nu ε bó ε sañ le, 'È wvumtè Tata wvú Nyo' wo, elemtè ke ε è nu wvú le maan."

⁹ Ε δεωλε mum jo wvú gen dvú ê kelaante kè Jelusalem e, leke fô kegoy ke yew ncese le, gay ê wvú le, "É wo fen nu Waa Nyo', é wo sele ekuse, ¹⁰ ††ηjefo fí nu ε bó ε sañ le,

'Nyo' nu ke egay é bonceendaa bew ecεyεy wo.'

¹¹ Ε fí bvuu nu ε bó ε sañ le,

'Bó nu ke eka wo fo wo ekfun ekale yí te le."

¹² ††Ε Jisos tfuse ê wvú le, "Nwa' Nyo' gayte ten le,

'Fo wo emomtè Tata wvú Nyo' wo ke."

¹³ †††Seke δεωλε to mεσεε wase jé yicii yí wvú to nulo emom Jisos jó, mum ne gen no cεyε diuu dimew.

Ε Jisos kεw lemme diew Galilee

(Mat 4:12-17; Mak 1:14-15)

¹⁴ †††Jisos to nu ε ne tu jim Galilee, ε wvú ε yinηsen bô mvunηgay mvu Keyoy ke Yuule le. Ε saaka wvu ekume wvú saanηken gen biba bi won η e bi jó le bicii. ¹⁵ Wvú to nu ε no yεeyi bonyii yéw bunle le, ε bonyii bocii bensee wvú.

Ε bó ma Jisos ntεw wvubo wvú Nasalet e

(Mat 13:53-58; Mak 6:1-6)

¹⁶ Ε Jisos ke mum ne gen ntεw wvú Nasalet e jò wvú to kuε. Ε è ke no nu diuu dibole di mbam e, ε wvú gen yew bunle le ke no wvú to ké no gene. Ε wvú ke ne leem we keetanη Nwa' Nyo'. ¹⁷ Ε bó nya ηwa' wvú Yesaya wvú wee ntum Nyo' to sañεε ê wvú. Ε wvú fay taa bvudvuu bvumew bvú bó sañεε jó le,

¹⁸ § †††Keyoy ke Tata Nyo' le nu yí yem e, ηjefo wvú nu ε yefe wase me le me ento enfewcε saaka wvú jee ê bonyii bo kefufe le.

Wvú nu ε tum me le me ento entefe ê bonyii bô nu yí ncaw e le bó nu ke ebvuse bó, embvuu entefe ê binfefe le bó nu ke eyene ejise ebo.

Wvú tum ten me le me nto embvuse bonyii bô bó nyεwle bô bó yí ncaw e,

¹⁹ §†embvuu enfewcε le kelum kin,

† 4:4 Dito 8:3 †† 4:6 Mat 28:18; Jon 12:31 † 4:8 Dito 6:13; 5:9 †† 4:10 Mben 91:11-12 †† 4:12 Dito 6:16 ††† 4:13 22:3, 31 ††† 4:14 4:18 § 4:18 1:68 §† 4:18 Yesa 61:1-2; Mat 11:5; Luk 7:22 §†† 4:18 1:35; 3:16, 22; 4:1, 14; 10:21; 24:49; Mat 1:18, 20; 3:11, 16; 4:1; 12:18, 28, 31-32; 28:19; Mak 1:8, 10, 12; 3:29; Lem 1:2, 5, 8; 2:4, 17, 18 §† 4:19 Lew 25:10

nu kè Tata Nyo' nu ke ebuw bonyii."

²⁰ No Jisos tan nen, kase kewe ηwa' wvudvu nya ê wee wvú to ké no gεεle mum shii fokuse. Ε bonyii bocii bô to nu yew bunle yidvu le luη ejise yí ye le. ²¹ Ε wvú mum kεw no nyεyε ε bó le, "Fiεε fin fi ben yuw ê Nwa' Nyo' le nu ε fí to wase ε kocen eben."

²² ††Ε bonyii yεke ε fí jon bó le baay, ε bó kenke ηghaw yí njeme wvú jee wvú buyte diuw we le. Geenen, kaa ne no ghayte, biite le, "Wvun nu ke waa Yosεw nen e?"

²³ Ε Jisos mum gay ê bó le, "Kε è nu kemaηen le ben nu ema ηgan ê me le, 'Wee wvú fele bonyii, fele ekole kuw.' Ben nu egay le me enge ten mwεem fen mvú ben se yuuke le me ηgee Kafana'um." ²⁴ ††Ε Jisos bvuu gay ê bó le, "É me ensee ê ben kecεyε le, ke é nulo é bó ewvum wee ntum Nyo' won η we le ke. ²⁵ †††Yí kecεyε e, é me nsee ê ben le è to nu kefew ke wee ntum Nyo' wvú Elayja le, jan to nu ε mεy we yí bilum e bitεte bô kee soocaa, ε jerj koo won tfuu. Boke' bo bonkfu le to nu won wvú Islael e kefew kedvu le nteen. ²⁶ Geenen, Nyo' to baa tum Elayja fô mvu bó le ke, tum fiew ε è nu fô kpweε ηkfu wvú to nu Salafat, won wvú Sidon e.

²⁷ †††Ben ekumyí ten le, è to nu kefew ke wee ntum Nyo' wvú Elisha le, ε bonyii nu Islael nteen kenke ntun wvu baay, ke mvu bó le to nu ε bonen ke. È to mεy ke Naaman wvú emberη wvu won wvú Silia le wvú bó to feleε."

²⁸ No Jisos jeme nonen, ε bonyii bocii bô to nu yew bunle le yuw, ε mvuntelem bente lo bó. ²⁹ Ε bó ja we, domten wvú, buy dvú elaante jodvu, ben buy yí diuw ηkon η yí to nu yí kum ntεw wvubole, ηjefo bó to gomte keedomse wvú é wvú egbwe jó. ³⁰ Geenen, ε wvú fey ê bó entelεη no gene fiew.

Ε Jisos bvuse keyoy kè yiile yí wee le

(Mak 1:21-28)

³¹ Ε Jisos ke mum ne bow Kafana'um, ntεw mvu wvu Galilee jodvu le. Ε è ke no nu diuu di mbam e, ε wvú gen no yεeyi bonyii yew bunle le. ³² †††Ε bonyii bodvu bocii no yuuke kenke lo ηghaw yí n'yεeyi we le, ηjefo n'yεeyi we to kenke mvunηgay. ³³ Wee mvu to nu yew bunle yidvu le, ε keyoy kè yiile nu yí ye le. Ε wvú mum ne no wamte le, ³⁴ ††††Abaay Jisos wvu Nasalet, wo fii la ê bese? Wo to keelese lo bese le? Me ηkee naa wo. È nu wo wvudvu wvú yuule wvú ne fô Nyo' le."

³⁵ Ε Jisos wam keyoy kè yiile kedvu, gay le, "Ban η lo, ebuy yí wee wvun e." Ε kí mum shinηen, bense wee wvudvu tum fokuse ê bonyii ejise, mum buy yí ye le, geenen fanη yaa lemse wvú ke.

³⁶ Ε bonyii taa, ε diuw yum bó. Ε bó no ghayte, biite le, "Wvun njeme nu wvú nεε wvú wee wvun kenke? Wvú kenke mvunηgay kane biyoy bi yiile e ε bí buyte yí bonyii le." ³⁷ Ε saaka wvu ekume Jisos len bontεw bocii bo ê keba ke jó le.

§†† 4:22 Jon 6:42 §† 4:24 Jon 4:44 §† 4:25 1Bfn 17:1, 8-16 §§† 4:27 2Bfn 5:1-14 §§† 4:32 Mat 7:28-29 §§§ 4:34 Mak 3:11

Ɛ Jisos fe bonyii nteen (Mat 8:14-17; Mak 1:29-39)

³⁸ Ɛ Jisos buy yew bunle yidvu le, gen ley yew dvu Semon. Ɛ mwese Semon cemte bô ken'ya'. Ɛ bó leké le Jisos efi wvú. ³⁹ Ɛ wvú gen fô wvú to jiime, leem ê wvú ê we, kan ken'ya' kedvu. Ɛ kí mum cine wvú le Ɛ wvú bonen. Kan mwaan, Ɛ kpwoon wvudvu mum ja we taa fiée Ɛ bó die.

⁴⁰ Ɛ diuu ke dioo seeyi, Ɛ bonyii bô to kenke bonyii bô cemkene bô bincem jey jey mum no joo too dvú fô Jisos e. Ɛ wvú mum no kumte bó le bocii, Ɛ bó bonene.

⁴¹ †Boncendaa bo dewle le ten to buyte yî bonyii bomew e nteen wamte le, "Wo nu Waa Nyo'." Geenen, Ɛ Jisos kan le fo bó ejemyi ke, njefo bó to kee Jisos le è nu Mboyse wvú Nyo' to kawee.

⁴² Ɛ ekfuɲ ke buy yuu, Ɛ Jisos buy gen bvudvuu bvumew e wvú emberɲ. Ɛ bonyii ke shee kew no gomte wvú. Ke dioo to yen wvú le, Ɛ wvú gomte wase le wen ene nte wvudvu le. Ɛ bó mum no momte jé le wvú emey bô bó. ⁴³ †Geenen, Ɛ wvú tun gay le, "Me nkenke keenfowce saaka wvú jee wvu ekume bvunfon bu Nyo' le bontew bomew e ten, njefo è nu fiée fi Nyo' tum me le me ento enge."

⁴⁴ Ɛ wvú mum ne gen no ghane fewci saaka wvudvu yéw bunle le, woɲ wvudvu le tfuu.

Ɛ Jisos tee boom bew bo ngoo le bo fwe (Mat 4:18-22; Mak 1:16-20)

5 È to nu diuu dimew, Ɛ Jisos no leeme mbew Mame yî Genesale e, Ɛ bonyii Ɛ gem wvú Ɛ face Ɛ no yuuke diéw Nyo'. ² Ɛ wvú ne yen bikoɲ e bifée ngem joo le, Ɛ bonyii bô to kenke Ɛ buce wase jó Ɛ no cuke binsaɲ bibole bi byé le. ³ Ɛ wvú gen ley ê kemew e, Ɛ è nu ke Semon e, gay le wvú edomse é kí eley egen ê joo caan. Ɛ wvú domse, Ɛ Jisos mum shii jó Ɛ bonyii no nu è nkpwaante Ɛ wvú yeyi bó.

⁴ †Ɛ wvú ke yeyi mese, mum gay ê Semon le, "Keye kekoɲ eley egen ê joo fô shiyyine, é ben etfume binsaɲ binen ekoo byé."

⁵ Ɛ Semon tfuse le, "Cee ekole, bese se ce lo we tfumyi binsaɲ bvú Ɛ yuu, Ɛ fanɲ yaa koo lo fiée ke. Geenen, no è gay wo, me nu entfume ke lo." ⁶ Ɛ bó gen tfume, koo byé jó nteen, dioo buuse, Ɛ binsaɲ no gomte keesemken. ⁷ Nonen, Ɛ bó lawce bonyii bobole bo ngoo le ê kekoɲ kemew e le bó eto efice bó. Ɛ bó to bvuse byé yidvu Ɛ yî yinɲen bikoɲ bibole, Ɛ bí mum no gomte keeshiile ê joo. ⁸ Ɛ Semon Bitá yen fiée fi kooy le, mum gen tum envuw ê Jisos ejise gay le, "Kee wo Tata, nenɲe fiuw fen ecine me le, me nu fiam wee wvú befe."

⁹ Wvú to jeme nonen, njefo bô bonyii bew bo ngoo le to nu Ɛ yen byé yî bó to koolɲe, Ɛ ye bem bó. ¹⁰ Ɛ yî bem ten jem bô Jon boom bo Sebèdee le bó to nu ten ngoo Semon e. Ɛ Jisos gay ê Semon le, "Fo wo efanè ke. Ɛ kew yî keseen e Ɛ gen lo, wo nu ke ekoolé wase Ɛ è nu bonyii."

† 4:41 Mak 3:11-12 †† 4:43 11:2 † 5:4 Jon 21:2-11

¹¹ ††No bó yuw nonen, mum bvuse bikoɲ bibole ê nkpwaante, cine mwem mvunciim e mum no bii Jisos e.

Ɛ Jisos fe wee ntun wvu baay (Mat 8:1-4; Mak 1:40-45)

¹² Ɛ è ke no nu kefew kemew e, Ɛ Jisos nu ê kelaante kemew e, Ɛ wee mvu nu jó Ɛ ntun wvu baay Ɛ die wase lo wvú. Ɛ wee wvudvu yen Jisos e, to gbwe ê wvú ejise, leké wvú gay le, "Tata, wo nulo efe me é me en'yuule, é wo fen kooɲke lo."

¹³ Ɛ Jisos mum neke kebo kum wvú le gay le, "Me nkooyke lo, bonen le eyuule." Kan mwaan, Ɛ ntun wvu baay wvudvu mum cine wvú le. ¹⁴ ††Ɛ Jisos ciise lo ê wvú le, "È yenè fo wo esee ê wee. Geenen, gene eduɲce ekole kuw ê cee ncese, emum enya nnya yî Muses to gayee le wee kenke keenya keeduɲce ê bonyii le wen nu Ɛ bonen wase yî ntun wvun e Ɛ no yuule."

¹⁵ †††No Jisos ciisee ê wee wvudvu nonen, Ɛ saaka wvu ekume Jisos kaa bvuu saanɲen fey lo, Ɛ bibombom bi bonyii le no baanci too keeyuuke n'yeyi we, bô le wvú efelè bincem bibole. ¹⁶ †††Geenen, é Jisos ké ja cine bó le gen no bunlee nkpwaante.

Ɛ Jisos fe wee Ɛ wvú Ɛ kpwe keba kemwaanɲ (Mat 9:1-8; Mak 2:1-12)

¹⁷ Ɛ è ke no nu diuu dimew Ɛ Jisos yeyi bonyii, Ɛ mvunɲgay mvu Nyo' le nu yî ye le, Ɛ wvú fele bincem. Ɛ Bofalasii noo bonyii bô to duɲci bonci bo Nyo' le Ɛ shii fô, Ɛ bó to buy bontew bocii bo Galilee le noo biba bi Judea bô Jerusalem e. ¹⁸ Ɛ fi kooy le bonyii bomew to nu Ɛ ne no too Ɛ bó Ɛ shfume wee ê fikɲey e, Ɛ wvú Ɛ kpwe wase keba kemwaanɲ. Bó to too keeley dvú yew ejike fwe dvu Jisos. ¹⁹ Geenen, fanɲ yaa kenke je ke, njefo bonyii to faci baay. Ɛ bó mum ben Ɛ è nu ê yew we, too keyey, shike wee wvudvu fwe dvu Jisos ê fiée fi wvú to jiime jó le. ²⁰ †No Jisos to yene le bonyii bodvu nu Ɛ lese mvuntelem mvubole yî ye le, Ɛ wvú mum gay ê wee we le, "Nsaa yem, me nu Ɛ nleeshe wase bibefe bi-uw."

²¹ Ɛ bonyii bô to duɲci bonci bo Nyo' le bô bo ngoo Bofalasii le ba, mum kew no wvukene gayte le, "Wvun se nu yee wvú joo bvudvuu bu Nyo' le? È nu yee dvú wvú nulo elɲeshe bibefe efey Nyo' maanɲ?"

²² Ɛ Jisos kiele fiée fi bó wvukene, bife ê bó le, "Ben se kenke kfuu ban bonkpawce ê mvuntelem mvunen e nen nje la? ²³ Fi cekey nu fi la, keegay le me nu Ɛ nleeshe wase bibefe bi wee wvun e, nuu le wvú eja we elene le? ²⁴ ††Geenen, me nu enduɲce ê ben keseen le wee wvú diee nu Waawee kenke mvunɲgay fokuse fen keelɲeshe bibefe." Ɛ wvú mum gay ê wee wvú to kpwee wase keba kemwaanɲ we le, "È jemyi me é wo, ja we, ejo fikɲey fiuw egenè fô yew e."

†† 5:11 Mat 8:21-22 †† 5:14 Lew 14:2-32; Mak 7:36; Luk 17:14
††† 5:15 Mak 7:36 ††† 5:16 Mat 14:23; 26:36-46; Mak 1:35; 6:46;
Luk 3:21; 6:12; 9:18, 28-29; 11:1; Lem 1:14; 2:42; 6:4; 12:5 § 5:20
7:48; Mat 9:2 † 5:24 Jon 5:36

²⁵ Kaŋ mwaan, ε wvú mum ja we leem ê bonyii ejise, mum jo fiεε fi wvú to jiime yî dvú le no gene fô yew e fo wvú, tumte monkum mo Nyo' le. ²⁶ Ε bonyii yen nonen, ε dew yum bó ε bó kenke nghaw, no tumte monkum mo Nyo' le gayte le, "Bese nu ε yen binghaw bi mwεem e eben."

Ε Jisos tee Lewe

(Mat 9:9-13; Mak 2:13-17)

²⁷ Ε Jisos ke ne buy fó no ghane. Ε wvú dioo gene, yen wee mvu wvú to fii shile le ε bó tenje le Lewe, ε wvú ε shii fô bvudvuu bwew bu lemme le. Ε Jisos gay ê wvú le, "È biì me le." ²⁸ †Ε Lewe ne we, cine fiεε ficii le mum no bii Jisos e.

²⁹ ††Nonen, ε Lewe ke mum ge nkaw wvu baay yew dvu wvú keekieekiee Jisos. Ε bonyii bò to fii shile njeyte lo fó noo bonyii bomew ε bó bó diekene. ³⁰ Ε Bofalasii noo bonyii bobole bo ngoo le bò to duŋci bonci bo Nyo' le kew no wvukene, bife ê boom bo ngoo le bo Jisos e le, "È nu nje la wvú ben diekene, wukene ben ε bonyii bò fii shile noo bò befe bomew."

³¹ Ε Jisos tfuse ê bó le, "Κε bonyii bò temyi ké no gomte wee εfuwe κε. È ké no gomte bonyii bò cemkene. ³² †Κε me nto keetee bonyii bò nu teyete κε. Me nto keentee ε è nu bonyii bò befe le bó ekumen mvuntelem mvubole."

Ε bó bife ê Jisos ekume mbam mwεem mvudien

(Mat 9:14-17; Mak 2:18-22)

³³ †Ε bó ke ne ghay ê Jisos le, "Boom bo ngoo le bo Jon e ké jaa no bamte mwεem mvudien bvuu bunlee εfonεfon, ε è nu κε no bo Bofalasii le ké no gee, geenen ε buw nu κε fibole diekene lo wukene."

³⁴ ††Ε Jisos maw diew ê bó le, "È nulo é bó ebe bonyii bò bvujen é bó egen, é wee ebvuu ege é bó e bamte mwεem mvudien ε cee bvujen nu bó bó? ³⁵ Geenεn, kefew nu ke eto kè bó nu ke eloo cee bvujen wvudvu ê bó, é bó emum ekew embamte mwεem mvudien kefew kedvu le."

³⁶ Ε wvú bvuu ma ngan mvu ê bó le, "Κε wee nu dvú wvú nulo esaa ndvu yi fie etumce yi yvum dvú κε. È wvú ge nonen, tu wvú ε befe wase bó ndvu yi fie yidvu. Ε κε è cim nulo é fincake fi fife fidvu egen lenlen bó ndvu yi yvum yidvu κε. ³⁷ Κε è nulo ten é wee ejo mbvuum mo monfem, egeε ê gham mbvuum e, †† ε wvú ε yvumen wase κε. È wvú ge nonen, é mbvuum mo monfem modvu ke ekoo, esawye gham wvu yvum wvudvu, é mbvuum bó gham ela ecici. ³⁸ Fi len nu le, bó kenke keegeε mbvuum mo monfem κε ε è nu ê gham wvu fwe le. ³⁹ Ben kee ten le κε wee nu dvú wvú ké no wuu mbvuum mò nu ε koo wase wvú nulo ebvuu ekoonke mo monfem κε. Wvú ké no benseε κε wase ε è nu mo koo wa ma."

Ε Jisos nele ekume diuu di mbam e

(Mat 12:1-8; Mak 2:23-28)

⁶ ††È to nu diuu di mbam e dimew, ε Jisos bó boom bew bo ngoo le no lene fele weε egiŋ wvumew e. Ε boom bew bo ngoo le ne kew no sumyi bicεε diee. ² †Ε Bofalasii yen, bife le, "È nu nje la wvú ben gee fiεε fi nci baa bee le wee ege diuu di mbam e?"

³ ††Ε Jisos bife ten ê bó le, "Fí nu le ben ke baa tan wase ê Nwa' Nyo' le no jen to yuu Nfon Dawe bó ngoo ye ε wvú ge? ⁴ Wvú to nu ε ley yew Nyo' le jo bleed wvú bó to gee ncese dvú fô Nyo' le, die bvuu nya ten ngoo ye dvú, ε è to nu nci fo wee edie bleed wvudvu efey bo-cee ncese." ⁵ Ε Jisos mum mese gay ê bó le, "Wee wvú diee nu Waawee nu Cee Ekole wvu mbam."

Ε Jisos fe wee diuu di mbam e

⁶ ††Ε è ke bvuu no nu diuu di mbam e dimew, ε Jisos gen ley yew bunle mi le no yeeyi bonyii. Ε wee mvu nu dvú ε kebo kew ke εceey ε kpwe wase. ⁷ Ε bonyii bò to duŋci bonci bo Nyo' le noo Bofalasii mum no gomte fiεε fi bó etey yî Jisos e. Ε bó mum bon ejise yî ye le no taale laa wvú nu efe wee diuu di mbam e le. ⁸ Ε Jisos kiceε fiεε fi bó fiεwsene bó fí, gay ê wee wvú kebo to nu ε kpwe we le, "Ja we, eto eleem fen." Ε wvú mum ja we leem. ⁹ Ε Jisos bife ê bó le, "Me mbiite ε è nu ê ben, fiεε fi nci nu ε bee le wee ege diuu di mbam e nu fi la? Keege fiεε fi jee, nuu fi befe le? Keeboyse wee, nuu keeyu lo le?" ¹⁰ Ε wvú taa bó ejise ejise kenεn, mum gay ê wee we le "Nεke kebo kuw." Ε wvú neke, ε kí mum bonen.

¹¹ ††Geenen, ε fí kaa looce ton'ye lo bonyii ba, ε bó mum kew no joo nsey no è nulo é bó ege bó Jisos.

Ε Jisos caw boom bew bo ntum e yuufe ncow bofεε

(Mat 10:1-4; Mak 3:13-19)

¹² ††Ε è no nu κε ediuw yodvu le, ε Jisos ne ben yî kum e keegen bunle, ke ce bunlee Nyo' entaŋ jocii. ¹³ Ε ek-fuŋ buy yuu, ε wvú tee bonyii bò to bii wvú le, ε bó to. Ε wvú cawce bomew yuufe ncow bofεε tee bó le boom bew bo ntum e. ¹⁴ ††Edieε ε bonyii bodvu to nu: Semon, wvú wvú to nyae diee diew dimew le Bita, bó Andulu wvú waa bwee Semon wvudvu. Ε bomew nu Jem, Jon, Filew, Batolomu, ¹⁵ Matio, Toma noo Jem wvú waa Alfiyus, Semon wvú to nu wee ngoo Boselot, ††¹⁶ Judas wvú waa Jem noo Judas Iskaliot wvú to ghanεε gese Jisos.

Ε Jisos no yeeyi bvuu fele bonyii

(Mat 4:23-25)

¹⁷ No wvú cawεε bó nonen, ε bó bó bocii mum ne no booke. Ke bow, ε wvú leem yî bale le, ε bonyii bew bo ngoo le to nu wase fó nteen noo kebombom ke bonyii

††† 6:1 Dito 23:24-25 § 6:2 Ksm 20:8-10 †† 6:3 1Sam 21:1-6; Lew 24:5-9 ††† 6:6 Mak 2:27-28 †† 6:11 Jon 5:16, 18 ††† 6:12 5:16 †† 6:14 Lem 1:13; Jon 1:40-44 †† Boselot to nu Bojuu bò to tomte won wvubo, diuu keebvuse won wvudvu yî ngew e can bonyii bo Lum e.

† 5:28 Mat 8:21-22 †† 5:29 Mat 9:10 † 5:32 19:10 †† 5:33 Mat 6:16-17; 11:18-19; Luk 7:33-34 †† 5:34 Mat 9:15 ††† Gham mbvuum wvun nu ε bó kene bó jew nyam.

le ε kí ta lo ye fò kè nen'yεε Judea bô Jerusalem. Bomew bonyii to nen'yi mondvuum mo mbew joo yi baay e ke diewe Taya bô Sidon e. ¹⁸ Bó to to keeyuw n'yεeyi wvu Jisos, é wvú ebvuu efε bincem bibole. Bonyii bô biyoy bì yiile to jewsee bó to too ten ε wvú bvuuuse biyoy bidvu. ¹⁹ †ε bonyii bocii mum no momte keekum wvú le, njefo mvunḡay mvù to buyte yî ye le to fele bonyii bocii bô to kumte wvú le.

Bvujonke bô ngew

(Mat 5:1-12)

²⁰ ††ε Jisos ke ne taa bonyii bew bo ngoo le, gay le, “Njon wvu baay nu wene, ben bô fuute, njefo bvunfon bvú Nyo' le nu fô ben e.
²¹ ††Njon wvu baay nu wene, ben bô beele jerj keseen, njefo Nyo' nu ke ege é ben effuu.
Njon wvu baay nu wene, ben bô beele keseen, njefo ben nu ke ekpwaake dikie.
²² ††Njon wvu baay nu wene, seke ben bii wee wvú diee nu Waawee le, ε bonyii bane ben, kuunke ben, nan'yi ben bvuu nyaa ben εdiee yò befe. ²³ †††Fí ke dioo kooyi nonen, ε ben no lanlanè, binè, yuukè njon, njefo mmawcε wene wvú kuuke nu woḡ wvu we le. Ben ekeè le è nu ke no bo'icee cee bonyii boba to nyewle bô bonyii bo ntum Nyo' le bo fwele.
²⁴ †††Geenen, ngew wvu baay nu wene, ben bonyii bo bvukuke le,
njefo kensamen kenεn ka ke wase ε è nu fen.
²⁵ ††Ngew wvu baay nu wene, ben bô etew nu ε yinḡen keseen,
njefo ben nu ke ebeele jerj.
Ngew wvu baay nu wene, ben bô kieele keseen, njefo ben nu ke ebeele soo bikuu.
²⁶ †††Ngew wvu baay nu wene, seke bonyii bocii bensee ben. Ben ekeè le è nu ke no bo'icee cee bonyii boba to bensee bonyii bo mbiay e bô to mbiayte le bó nu bonyii bo ntum Nyo' le.

Wee ekoonkè wee we bvuban

(Mat 5:38-48)

²⁷ Geenen me ε no ngayte é ben ban bô yuuke fiεε fi me njemyi le, le ben ekoonkè bonyii bonen bo bvuban e, egeè ε è nu mwεem mvù jee fô bonyii bô bone bikaa é ben ejim e. ²⁸ Ben elεkè le Nyo' elan ε è nu kembonen yî bonyii bô bunlee le lon eto fô ben e, ebvuu ebunleè fô bonyii bô nuwse ben e. ²⁹ †††ε wee suḡ wo yî kediew e, é wo banke kemew ε wvú mεse suḡ. Wee é baa kekum kuw ke ekfuḡ, é wo cinε ε wvú jo ke ente fô. ³⁰ É wee lεke fiεε é wo, é wo nya. Wee é cim ε jo lo mwεem mvuw, fo wo ebvuu eshe ebiite ke. ³¹ Naa la fi ben shieele le bonyii egeè fô ben e, enù fí fi ben egeè ten fô bó le.

† 6:19 Mat 9:20 †† 6:20 Mat 5-7 † 6:20 Jem 2:5 †† 6:21 Mwm 7:16-17; Yeli 31:25; Mben 126:5; Yesa 61:3 †† 6:22 Mat 5:11; Jon 16:2; Lem 5:41; 1Bi 4:14 ††† 6:23 Mat 5:12 ††† 6:24 Mat 19:23-24; Jem 5:1 § 6:25 1Kol 4:8 †† 6:26 Jem 4:4; Yeli 5:31 ††† 6:29 Lum 12:17; 1Kol 6:7

³² É ben koonke ke ε è nu bonyii bô koonke ben, é fiεε fi bó ebensee ben yî dvú le enu la? Ke bonyii bô befe gee ke nonen e? Bó koonke ke ten ε è nu bonyii bô koonke bó. ³³ É ben gee mwεem mvù jee ε è nu ke fô bonyii bô gee ten fô ben e, é fiεε fi bó ebensee ben yî dvú le enu la? Ke bonyii bô befe gee ke lanlan e? ³⁴ É ben foose bonyii bô mwεem ε è nu ke é bô ben taale le bó nulo ekase etfuse, é fiεε fi bó ebensee ben yî dvú le enu la? Ke bonyii bô befe ké no foose ke mwεem é nsáa yibo njefo bó kee le bó nu ke ekase etfuse fiεε ficii le? ³⁵ ††Fí nu lan le ben ekoonkè bonyii bonen bo bvuban e, egeè ε è nu mwεem mvù jee fô bó le, efoosé bonyii bô mwεem yaa taale le bó ke ekase etfuse ke. Nonen, é ben ke emum ekerjke nlawma wvú kuuke ε è nu é Nyo' wvú nu Ekole ke Mwεem Mvunciim e, ebvuu enu boom bew, njefo é nu ke ten no Nyo' gee mwεem mvù jee fô bonyii bocii bô yεεle ejise noo bô mvuntelem yiile le. ³⁶ Ben ecamtè shen fô bonyii le ke lanlan enu Icee wene camte.

Fo wee elomtè gee di wee mvu le ke

(Mat 7:1-5)

³⁷ †††Fo ben elomtè gee di bonyii bomew e, nonen Nyo' saa ke elom ten dinen ke. Fo ben eboné bikaa é bonyii ejim le bó eley ngew e, nonen Nyo' saa ke ebon ten é ben ejim ke. Ben elεeshi bibefe bi bonyii bomew e, é Nyo' ke elεeshε ten binen. ³⁸ ††Ben enyaà nnya é bonyii é Nyo' ke enya ten é ben. Wvú nu ke edioo enyaa elooce efew nḡay, eshiwse, ecince é fí eyinḡen efuci fokuse. Fiεε fi wee feeke fiεε jó se nyaa é wee, è nu ke fí fi Nyo' nu ke efew jó se nya é mweten.”
³⁹ ††ε Jisos bvuu ma ngan mvu é bó le, “Ke kenfefe nu- lo eduḡci je é kemew ke. É wvú mom lo, bó saa gbweken é kentuke le bocii le? ⁴⁰ †††Ben ekee le ke waa ḡwa' ké no fele wee wvú yεeyi wvú ke, geenen, ε è nu seke wvú ε yεeyi wase ε mεse, é wvú ekee ke diewe wee wvú yεeyi wvú le.
⁴¹ É nu nje la wvú wo ké no taale ε è nu sheshe yî nu é waa bwoo jise, geenen yaa yene kekew kè nu é diuw jise le ke? ⁴² É nulo é wo eghan neε se no gayte é waa bwoo le, ‘Waa bwεem, ke leem é me embvuse sheshe é wo jise,’ geenen yaa yene ke kekew kè nu é diuw jise le? Wo nu wee kenduḡcε ye! Yawε ebvuse kekew kè nu é diuw jise le se looce eyen sheshe yî nu é jise di waa bwoo le, emum ebvuse.”

Bó ké kiεε kete yî mvuntam e

(Mat 7:16-20)

⁴³ ε Jisos bvuu gay le, “Ke é nulo é kete kè jee eyum mvuntam mvù befe ke. ε ke é nulo ten é kete kè befe eyum mvuntam mvù jee ke. ⁴⁴ Bó ké kiεε kete ε è nu yî mvuntam mvù yumte yî dvú le. Ke é nulo é wee ekoy fimbii yî bisafe le ke, ε ke é nulo ten é wee ekoy yon yî ewante le ke. ⁴⁵ Wee dioo nu wee wvú kerjke ntfu mwεem mvù jee é fitele fiεε e, ε wvú mum no bvuuuse ε è nu mwεem mvù jee. É dioo nu wee wvú we ntfu nu

§† 6:35 Lew 25:35-36 §†† 6:37 Mat 6:14-15; Mak 11:25-26 †† 6:38 Mak 4:24 §† 6:39 Mat 15:14 §†† 6:40 Mat 10:24-25

mweem mvù befe ê fitele fiew e, é wvù no buuse ke é è nu mweem mvù befe. Fí nu nonen njefo fié fi nu é yinjen fô fitele fi wee le nu ke fí fi ké no buyte diuw we le.”

Kenffuy kè jee bô kè befe

(Mat 7:24-27)

⁴⁶ † † † É Jisos mum bife le, “È nu nje la wvù ben teje me le, ‘Tata, Tata’, yaa gee fié fi me ngayte ke? ⁴⁷ Wee wvù too, eyuw n'yeyi mum gen no gee no wvù gayte, nu é me nu endurce é ben keseen no wvuwe wee nu. ⁴⁸ Wvù nu ke diewe wee wvù to nu keebom yew, yaw cim shii, gen kum kemaan e se lese kenffuy, mum bom. É joo ke yinjen, buy to kfun yew yidvu, é yí fanje yaa shiw ke, njefo wvù to nu é looce bom ntay. ⁴⁹ Geenén, wee wvù too, yuw n'yeyi dioo gen fanje yaa egee no wvù gayte, nu ke diewe wee wvù to nu keebom yew, taashé lo bvudvuu mum bom se kenffuy. É joo ke buy to kfun yew yidvu, kanj mwaan é yí shii nen wuuu, tawse lo.”

É cee ekole bonyii bo nci le lese fitele yí Jisos e

(Mat 8:5-13)

7 † No Jisos to mæse wase yeyi bonyii bô mweem mvun mvunciim, mum ne gen ê kelaante kè Kafana'um e. ² É ekole ke ngoo mi bonyii bo nci le bo Lum nu jó kerke nfa we mvu, koonke wvù baay. É nfa wvudvu cemte nu wase diuw kpwe le. ³ É ekole kedvu dioo yuw ekume Jisos, mum coonken bonyii bô saake wonj Bojuu tum le bó egen eleke Jisos le wvù eto efe nfa wen. ⁴ É bó mum gen yen Jisos e ku can é wvù gay le, “Kee wo gene ke efi wee wese wvun, è nu wee wvù è nulo é wo efi wvù. ⁵ Wvù koonke wonj wese-beene baay, é è nu wvù wvù to bomé yew yese bunle.” ⁶ É Jisos mum ne é bô bó no gene. É bó ke dioo fejene wase yew cee ekole ke bonyii bo nci le, é wvù tum nsáa ye yimew le yí egen eci Jisos. É yí gen, é bô bó tasen, é yí tefe é wvù le, “Tata, ekole ke bonyii bo nci le gayte le fo wo eshe yenè ngew too ke. Le wen baa kocen wee wvù è nulo é wo eley é wvù yew e ke. ⁷ É è nu le fié fi be ge ten le fo wen eto bô bikaa biwene eyen wo le. Geenén, le wo ebvuse ke é è nu diew diuw wo le é nfa wen emum ebonen. ⁸ Le wen ten nu wee é mvungay mvu wee mvu le ekuse, é bonyii bo nci le nu ten é wen ekuse. É wen ké egay é mvu le, ‘É genè,’ é wvù no gene lo, ké egay é mvu le, ‘To,’ é wvù no too lo. É wen ké egay ten é nfa wen le, ‘Gee nen,’ é wvù no gee lo.” ⁹ É Jisos yuw ntum wvudvu nonen, é diuw yum lo wvù, é wvù banke ye gay é kebombom ke bonyii le kè to bii wvù le le, “É me ensee é ben le me mbaa n'yen wase wee le ke naa Islael é wvù é lese kfu fin fitele yí yem e nen ke.” ¹⁰ É bonyii ba bô cee ekole ke bonyii bo nci le to tumé dioo kase tu yew, yen é nfa wvudvu é bonen wase.

É Jisos yemmke cuwee yí kpwe le

¹¹ Ejim jodvu, é Jisos bô boom bew bo ngoo le ne no gene ntew mvu le é bó teje le Nayin, é kebombom ke bonyii le shfumte é wvù ejim. ¹² † No bó to gene, dioo buy diuw ketaan wvù to leyte ntew wvudvu le, yen é bó é tuu gvune di wee le é no buyte dvú. Wee wvudvu to ka ke wvù can bwee le. É bwee to nu kpweé nkfu. É bó to buyte dvú nonen, é kebombom ke bonyii bo ntew wvudvu le shfumte bii bwee wan e. ¹³ É Tata dioo yen kpwoon wvudvu le, é shen koo wvù, é wvù gay é wvù le, “Fo wo ebvuu bee ke.” ¹⁴ No wvù gay nonen, mum fey gen kum fikéy fi bó to tulé gvune didvu jó. É bonyii bô to tulé mum leem. É wvù gay le, “Cuwee, me njemyi é wo, nené we!” ¹⁵ † † † wvù mum ne we shii, kew no jemyi. É Jisos jice wvù le mum nya é bwee.

¹⁶ † † † É bonyii bocii yen nonen, é diuw yum bó. É bó no tumte monkum mo Nyo' le gayte le, “Wee ntum Nyo' wvu baay nu é buynen é beene entelér. Nyo' nu é to wase keefi bonyii bew.”

¹⁷ É saaka wvun wvu ekume Jisos saanken gen wonj wvù Judea le tfuu noo bitum bi mbew jó le.

É Jon Nleseejoo tum boom bew bo ngoo le fô Jisos e

(Mat 11:2-19)

¹⁸ É boom bo ngoo le bo Jon e yuw ten mweem mvun mvunciim, gen see é wvù. É wvù tee bomew bofé, ¹⁹ tum fô Jisos e le bó egen ebife é wvù le laa è nu wvù wvù to nu keeke eto, nuu bó eceytè wee mvu le.

²⁰ É bó gen yen Jisos e, gay é wvù le, “Jon Nleseejoo nu é tum bese keebife é wo le laa è nu wo wvù to nu keeke eto, nuu bó eceytè wee mvu le?”

²¹ Bó to biite nonen, é Jisos nu sekedvu fele bincem bô bontun, bvuu buuse biyoy bi befe yí bonyii le, yen'yi ejise é binfe nteen. ²² † † † É Jisos tfuse é bó le, “Ben ekase egen esee é Jon mweem mvù ben yen noo mvù ben yuw e. Binfe ye wase mweem e, é bonteyé lene teyey, é bonyii bô cemkene bô ntun wvu baay bonene. Bincife yuuke wase mweem, é bonyii bô kpweken kaase tuu dvú, é bó bvuu fewci ten saaka wvù jee wvù wvu Nyo' é bonyii bo kefufe le. ²³ Njon wvu baay nu wvu wee wvù baa manene me ke.”

²⁴ É bonyii bô Jon to tumé ba ke ne, é Jisos mum kew no jemyi é kebombom ke bonyii le ekume Jon biite le, “Ben se shee buyte gene nkpaante keegen eyen é è nu la le? Gayi di fwefwe fele shiike? ²⁵ No è baa nu nonen, tu ben se buyte gene yene é è nu la le? Wee é wvù é sufe ye bô ndvú yí bonene? Ben eyeke eyuw, bonyii bô suute ye bô ndvú yí lumte bvuu diee bikuu bibole ké no nu é è nu é bontow e. ²⁶ Ben é se é no gene nonen keeyen é è nu la le? Wee ntum Nyo' nuu? 'É, tu ben se nu é yen. É me ensee é ben le, wvù fele wee ntum Nyo'. ²⁷ † † † É nu wvù wvù bó sañee ekume wvù é Nyo' gayte le,

†† 7:12 1Bfn 17:17 †† 7:15 1Bfn 17:22-23 ††† 7:16 1:68; 19:44; Mat 16:14; 21:11, 46; 26:68; Mak 6:15; 8:28; 14:65; Luk 7:39; 9:8, 19; 22:64; 24:19; Jon 4:19; 6:14; 7:40; 9:17 ††† 7:22 4:18-19; Mat 11:5 § 7:27 Mala 3:1; Ksm 23:20; Mak 1:2; Luk 1:76

'Yeke eyuw, me nu n̄ke enciinse wee wem ntum é wvú esa fwe dvu wo,

wvú nu egen eseise je yo é wo se no too.'

²⁸ É me ensee é ben le, ente jo bonyii bô nu ε no nu wase yî ekole ke nshē le ε to ε buy keseen e, nu ε ke wee nu dvú wvú kuuke fele Jon ke. Geenen, ε wee wvú nu naa wee wvu caan ente jo bvunfon bvú Nyo' le nu ε wvú kuuke fele wvú."

²⁹ † ††É bonyii bocii naa noo bonyii bô to fii shile yuw no Jisós jemyi le Jon to nu wee ntum Nyo' bense le bvunfon bvú Nyo' le nu bvú teyete, njefo bó ten to nu ε bee ε Jon lese bó é joo. ³⁰ Geenen, ε Bofalasi noo bonyii bô to looci kee bonci bo Nyo' le tun fibole ntaŋ wvú Nyo' to too dvú njefo bó to nu ε faŋ fo Jon lese bó ten é joo.

³¹ É Jisós nē ghay le, "Fiee fi è nulo é me nfewsēn en̄gokē ke bonyii bo keseen e dvú nu la? Bó nu ke diēwe la? ³² Me nu nsee é ben fiee fi bó nu diēwe fi. Bó nu ke diēwe boom bo caan caan bô nu ε shiiyen mondvuum mo way e, ε bomew teŋe bomew biite le, 'Bese toonke ndoŋ se ben bine lo le? Nyaa n̄kiee kpwe se ben beŋe lo le?' ³³ † ††É nu ke no Jon Nlesejoo se toe, shee jen̄ yaa wuu ke ten mbvuum, ben le wvú ken̄ke nceendaa dēwle yî ye le. ³⁴ † †Wee wvú diee nu Waawee ε dioo to, diekene bvuu wukene, ben le bó etaa eyen, wvú ghane wuwte mwēem mvudien wuwte mbvuum, bvuu nu nsaa bonyii bô fii shile noo bonyii bô befe bomew. ³⁵ Geenen, bonyii bocii bô bense bvufee bvú è nu bvú Nyo' le duŋci le è nu bvú leŋ."

É Jisós læshē bibefē bi kpwoon nsake le yew dvu wee Falasii

³⁶ † ††É wee Falasii mvu ke nē tee Jisós le wvú eto edieken é wen yew. É Jisós bee gen ε bó no diekene. ³⁷ † ††É kpwoon nsake mvu to nu ntēw wvudvu le. É wvú yuw le Jisós diekene é wee Falasii wvudvu yew, mum jo fikaa ⁵ fi nfiey mvu wvú shfuun̄kene le, gen dvú fó. ³⁸ É wvú gen ley leem mbew Jisós e, nē kew no beele, ε misem cemceme yî bikaa bi Jisós e. É wvú mum ngvuwce, ngvuse ekole kew no shole bikaa bi Jisós e bô yuw ekole, ŋoci mum yeefe bô nfiey wē. ³⁹ † †É wee Falasii we wvú to teŋe Jisós le wvú eto edieken yen nonen, kpawace fô fitele fiew e le, "É wee wvun fēn be nu wee ntum Nyo', tu wvú be ε kiee fiee fi è nu kpwoon wvun wvú kumte wvú le, le è nu kpwoon nsake."

⁴⁰ É Jisós nē gay é wee Falasii wvudvu le, "Semon, me n̄ken̄ke fiee keenjeme é wo."

É wvú tfuse le, "Wee n̄yēyē, jeme."

⁴¹ É Jisós mum kew le, "Wee mvu to nu ε foose bonyii bofēe bô bigew, foose wee mvu bô bodanali gee tin, foose mvu bodanali mbaanshen. ⁴² † ††É fi ke ghaw bó bocii keekase elaw, ε wvú mum cinē bigew bidvu le é

bó. Keseen, wo yēne le ente jo bonyii bo bofēe ban, wee wvú nulo ekoon̄ke wvú baay nu wvú la?"

⁴³ É Semon tfuse le, "É nulo enu wee wvú bó to cin'yēe fioo ye le ε yî duule."

É Jisós bee le, "Wo nu ε jeme leŋ." ⁴⁴ † †No wvú beŋe nonen, ban̄ke ye taa kpwoon wē, mum gay é Semon le, "Wo nu ε yen kpwoon wvun e? No me mbe nto é wo yew, wo be baa cim nya me joo ncuke bikaa ke. Geenen, kpwoon wvun nu ε cuke wase bikaa biem ε è nu bô misem, ε sho bô yuw ye ekole. ⁴⁵ Wo be baa gay me le ŋocē ke. Geenen, ε kew no me mbe nto fēn, nu ke no kpwoon wvun ŋoci bikaa biem. ⁴⁶ † †É wo be baa cim yefe ekole kem ke naa bô mēem ke. Geenen, kpwoon wvun nu ε yefe wase bikaa biem ε è nu bô nfiey wvú shfuun̄kene. ⁴⁷ Nonen, é me ensee é wo le, kpwoon wvun nu ε duŋce ken̄kon̄en ke baay njefo bó nu ε læshē wase bibefē biew bi duule baay. Geenen, ε wee wvú bó læshi bibefē biew ε bí nu caan duŋci ken̄kon̄en ke caan."

⁴⁸ † †É Jisós mum gay é kpwoon wē le, "Bó nu ε læshē wase bibefē biuw."

⁴⁹ É bonyii bô bô bó to diekene mum kew no diomene gayte le, "É se nu yēe wvun wvú mum læshi lo bibefē bi bonyii le?"

⁵⁰ † †É Jisós mum mēse gay é kpwoon wvudvu le, "É genē fiuw ntay, fitele fi wo lese yî yem e nu ε ge wase wo ε boy."

Bokene bô to ghane bô bo Jisós fici wvú

8 Ejim jodvu, ε Jisós nē no ghane é bilaante bô é bontēw e fewci saaka wvú jee wvu ekume bvunfon bvú Nyo' le. Boom bew bo ngoo le bo yuufe ncow bofēe to bii wvú le, ² † †noo bokene bomew bô wvú to fēlēe bontun bobole bô bomew bô wvú to bvusee biyoy bi befe yî bó le. Bokene ban to nu Maalia wvú bó to teŋe ten le Magdalen, wvú wvú to bvusee bonceendaa bo dēwle le yî ye le bosooshwi. ³ É è nu Joana wvú dweese to nu Cusa lemte 'Elod e, noo Susana bô bokene bomew nteen. Bó to ghane nonen, bvuaase mwēem é bikele bibole, fici Jisós bô boom bew bo ngoo le dvú.

Ngan ekume wee wvú to tfumyi ngow

(Mat 13:1-9; Mak 4:1-9)

⁴ É bonyii ke nē bontēw e bontēw e no too fô Jisós e. É kebombom ke bonyii le ke yin̄sen fó, ε wvú ma ngan é bó le,

⁵ "Wee to nu ε laa keegen etfume ngow. É wvú ke dioo etfumyi, ε yimi gbweken é je, ε bonyii lænce bô bikaa, ε mvunyiim mvú bile we to tace die. ⁶ É yimi gbwe fô bvudvu bvú eta le, ke buy mum yowlen njefo bvudvu bvudvu to nu bvuyeem. ⁷ É yimi ngow gbweken é bisafe le, ke buy dioo kuu bô bisafe bidvu, ε bí mum ban̄ ngow yidvu fo yî eku. ⁸ † †É yimi gbweken ε è

† 7:29 Mat 21:32 †† 7:29 3:7, 12 † 7:33 Mat 9:14; Mak 2:18; Luk 5:33 †† 7:33 1:15 †† 7:34 Mat 9:10 ††† 7:36 11:37 ††† 7:37 Mat 26:6-7; Mak 14:3 † Fikaa fin nu ε bó to kene bô te dimew di bó teŋe é díew bala le le «alabaster». †† 7:39 7:16 ††† 7:42 Mat 18:27

‡ 7:44 Ken̄ 18:4; 1Tim 5:10 ††† 7:46 Mben 23:5 †† 7:48 5:20; Mat 9:2; Mak 2:5 †† 7:50 Mat 9:22 ††† 8:2 23:49, 55-56; 24:1-10; Mat 27:55-56, 61; 28:1, 8-10; Mak 15:40-41, 47; 16:1, 8 ††† 8:8 Mat 11:15

nu yî nshε yî jee le, ke buy, ku, ε bó ke gbwele ε yî buy bokaŋ gbwee fey no bó to tfumyεε." No Jisos ma nen, mum fuŋ le, "Wee wvù keŋke bitem, ε wvù yuw."

Shiee wvù Jisos jemyi ê bonggan e

(Mat 13:10-17; Mak 4:10-12)

⁹ E boom bew bo ηgoo le ke ne bife ê wvù le laa ngan wvudvu duŋci le la le? ¹⁰ †E wvù tfuse le, "È nu ben ban bò Nyo' nu ε ge wase le ε nulo é ben ekiεε mwεem mvu bvunfon bwew e mvù nu ê nnyile le. Geenεn, ε bonyii bomew yuuke fibole ke le me maa ε è nu bonggan, wvu le fí enù no fí to nu wase le, 'Bó nu ke etaale ke lo mwεem yaa yene ke, ke eyeke ke lo yaa yuuke fiεε ke.'

Fieε fi ngan ekumε wee wvù to tfumyi ηgow duŋci

(Mat 13:18-23; Mak 4:13-20)

¹¹ Ben eyuw le fieε fi ngan wvudvu duŋci. ηgow yidvu nu diaw Nyo'. ¹² ηgow yî gbweε ê je, nu bonyii bò yuuke diεw Nyo' ε dεwle mum to bvuse saaka wvudvu fô mvuntelem mvubole, wvu le fo bó ebee ke eboy. ¹³ E ηgow yî gbweε fô bvudvuu buv εta le nu bonyii bò yuuke diεw Nyo', mum fiisen bò njoŋ, geenεn ε yî baa cime geŋ fô mvuntelem mvubole ke, ε bó beŋe ke fomvu fomvu. É mmom ke dioo ε to, ε bó mum tfuw bikaa. ¹⁴ ††ηgow yî gbweε ê bisafe le nu bonyii bò yuuke diεw Nyo', dioo gene, ε ken'yanŋan bò bvukuke noo njoŋ mwεem mvu yî nshε le to yike diεw yidvu ε yî laaye lo saa ku ke. ¹⁵ ηgow yî gbweε yî nshε yî jee le, ε mum ε no nu bonyii bò keŋke mvuntelem mvù jee, bò yuuke diεw Nyo', loocε lese mvuntelem yî dvù le, mum kuu shém, no gee no yî gomte gene lo fwe fwe.

Ken'yεese kè bó ε kfuke bò ηkaa

(Mak 4:21-25)

¹⁶ †Ke wee ké tfuuke ken'yεese bvuu jo ηkaa kfuke dvù ke. E ke è nulo é wvù elese ten εgaaku ke. Wvù ké tfuuke, tome ε è nu yî fieε fi bó tomyi ken'yεese yî dvù le, le bonyii dioo leyte yew eyene n'yuu le.

¹⁷ ††Fieε ficii fi nu ê nnyile le nu ke eyenε, é mwεem mvu ejim ejim ebuy εmwa.

¹⁸ ††Nonεn, ben dioo yeke diεw Nyo' no yeke ntay, ekeè le wee wvù keŋke fieε nu ε bó nu ke ebise. E wee wvù yaa keŋke ke fieε nu ε naa fi caan fi wvù kpwaake le wen keŋke lo nu ε bó nu ke efi lo ê wvù."

Bonyii bò nu kfuu di Jisos e

(Mat 12:46-50; Mak 3:31-35)

¹⁹ No Jisos to yεeyi bonyii nonεn, ε bwεε Jisos bò boom bo bwεε Jisos e ne to le bó eyen wvù le. E fí ghaw keeley njefo bonyii to duule dvù baay. ²⁰ E wee gay ê wvù le "Bwoo bò boom bo bwoo le leeme ekfuŋ gomte keeyen wo le."

²¹ ††E wvù tfuse fiew le, "Bwεem bò boom bo bwεem e nu bonyii bò yuuke diεw Nyo' gee no yî gomte."

Jisos keŋke mvungay ê we jo nffum bò joo

(Mat 8:23-27; Mak 4:35-41)

²² E è ke no nu diuu dimew, ε Jisos gay ê boom bew bo ηgoo le le, "Beene elente mamase egen kewvu ke-ki." E bó mum ley ê kekoŋ e no leenci. ²³ No bó to leenci, ε Jisos ne no leete. E nffum ne sεsε, shii no bvuyte joo bò mvungay ε yî leyte ê kekoŋ e gomte keeyiŋsen, ε bó nu wa lo diuw kpwe le. ²⁴ ††E bó gen no kamsee Jisos gayte le, "Cee ekole, Cee ekole, beene nu ekp-weken." E Jisos kamse wam nffum bò joo yî to bvuyte yidvu. E nffum wvudvu lu, ε joo mum cife nen nd-vumm. ²⁵ E wvù bife ê bó le, "Ben sε lese fitele ε è nu yî yεε le?" E ye bem bó, ε bó keŋke nfan no ghayte le, "Wvun wee sε nu wee wvù neε wvù wamte naa nffum bò joo ε mvù yuuke wvù le?"

Jisos keŋke mvungay ê we jo bonceendaa bo dεwle le

(Mat 8:28-34; Mak 5:1-20)

²⁶ E bó lente mamase yidvu buy wvuke ê keba ke Gelasen e, ε bó ε cine wase keba ke woŋ e kè Galilee le. ²⁷ E Jisos dioo buyte ê kekoŋ e, ke le wen efεεε εŋkp-waante, ε bò wee mvu wvu ê kelaante ke jó le tasen ε bonceendaa bo dεwle le njiŋsene bò wvù. E bó ε ce wase yî ye le baay ε wvù ghane kenyi kencimte, cee ε è nu ê ditfum e jó bó to dweyte bonyii. Ke wvù to bvuu cee fô yew e ke. ²⁸ ††No wvù yεnεε Jisos e, mum san etale, gen gbwe ê wvù ejise, wam bò mvungay le, "Jisos, Waa Nyo', Nyo' wvù nu Ekole ke Mwεem Mvunciim e, wo fii la ê me? Kee wo fo wo enya ηgew ê me ke." ²⁹ Wvù to jemyi nonεn njefo Jisos to nu ε wam wase keyoy kè yiile kedvu le kí ebuy yî wee wvudvu le. Kí to ké no cuute wvù bokaŋ e bokaŋ e ε bó koole lo, ké koo kay can noo bikaa bò ncaw sε no cεyte. É bó ké ekay nonεn, ε wvù sumyε ke lo, ε keyoy kedvu mum cufe wvù ε wvù no lewte gene ηkpwaante.

³⁰ E Jisos mum bife ê wee wvudvu le, "Diee diuw nu yεε?" E wvù tfuse le, "Diee diem nu kebombom." Wvù to tfuse nonεn njefo bonceendaa bo dεwle le to nu ε cin lo yî ye le. ³¹ E bonceendaa bodvu leke Jisos le fo wvù eciinse bowen ε è nu ê kentuke kè shiile nen ηjoŋŋ e ke. ³² É to nu ε ηgoo boŋkunyam diekene yî mbεke le fô, ε bonceendaa bo dεwle le bodvu mum leke Jisos le wvù ecine é bowen egen eley ε è nu yî boŋkunyam bodvu le. E wvù bee. ³³ E bó mum buy yî wee wvudvu le, danŋen gen ley yî boŋkunyam bodvu le. E bó sen, bow ê ηkoŋ e, shii ê mamase yidvu le, le jó.

³⁴ E bonyii bò to cεyte boŋkunyam bodvu yen fieε fi kooy le, ja fô, fεε lo, gen see saaka wvudvu εlaante bò ê bontεw bo jó le. ³⁵ E bonyii no yuuke, buci gene keeyen ten fieε fi kooy le. E bó to fô Jisos to nu, yen wee wε le, ε bonceendaa bo dεwle le ba ε cine wase wvù le, ε wvù ε shii mbew Jisos e, ε jise ndvù, ε bvufee bwew ε kase wase ε tu fô. E bó fan baay. ³⁶ E bonyii bò to yεnεε fieε fi to kooyεε le no seŋe ê bó no fí to ghanεε é wee wε wvù to keŋke bonceendaa bo dεwle le sε bonεn.

† 8:10 Mat 13:14-15 †† 8:14 1Tim 6:9-10 ‡ 8:16 11:33; Mat 5:15 †† 8:17 12:2; Mat 10:26 †† 8:18 Mat 25:29 ††† 8:21 11:28

††† 8:24 Mben 89:11 § *Boŋwa' bo boyvuum bomew teŋe le Gadalen, bomew le Gelasesen.* †† 8:28 Mak 3:11

³⁷ E bonyii bocii bo ê biba bi Gelasen e kenke nfan, mum leke Jisos le wvú ene egene. E Jisos mum ne fiew, ley ê kekon e le wen egene, ³⁸ e wee we wvú bonceenda bo dewle le to buye yí ye le mum no leke Jisos le bô wvú egene. E Jisos tun, tfuse wvú jim gay le, ³⁹ "È genè e è nu fô yew e, egen esee kenghaw ke fiè le kè Nyo' nu e ge fô wo le." Nonen, e wee wvudvu mum tu jim gen no ghane ê kelaante kedvu le kecii, seje kenghaw ke fiè le kè Jisos ge fô wvú le.

Jisos kenke mvungay ewe jo bincem bô kpwe
(Mat 9:18-26; Mak 5:21-43)

⁴⁰ E Jisos lente mamase kase tu jim keba keki. E ke-bombom ke bonyii le kè be she ceyte wase wvú fó fiisen wvú. ⁴¹ E cee la mvu to fó e bó teje le Jaylus, e è nu cee ekole yew bunle yi jó. No wvú to, fey gen tum envuw ê Jisos ejise, kuu can le wvú eto ke le ê wen yew, ⁴² le waa wen kpwee lo. Wvú to kenke wan e è ka ke wvú, e è nu wan kpwoon e wvú nu bilum yuufe ncow bifèe.

E bô Jisos ne no gene e kebombom ke bonyii le faci Jisos. ⁴³ †E kpwoon mvu nu ente jodvu e wvú e cem wase bô kencem ke bokene le bilum yuufe ncow bifèe. E wvú e jewse wase fièe ficii fi wvú to kenke can bonyii bo bifuu le, kí e ghaw bó keefe. ^{††44} †E wvú bence to ejim jo Jisos, kum ngem ndvu Jisos e. Kan mwaan e kencem kew mum semè. ⁴⁵ E Jisos bife le, "È kum yee me le?" E bonyii bocii mañen lo. E Bita ne bife le, "Cee ekole, ke wo yene le kebombom ke bonyii le faci wo le?" ⁴⁶ E Jisos no duu ke le, "Wee nu e kum me le. Me nu e n'yuw no mvungay nu e buy yí yem e." ⁴⁷ E kpwoon we yen le ke je nu dvú yi è nulo é wen enyiim ke, mum ciñciñ gen gbwe ê Jisos ejise mum see ê bonyii bocii yuw fièe fi be ge wvú e se kum Jisos e, bvuu see no wvú be kum nonen kencem kew e semè lo kan mwaan. ⁴⁸ †E Jisos gay ê wvú le, "Waa wem, fitele fiuw fi wo lese yí yem e nu e ge wase wo e bonen. È genè ntay."

⁴⁹ Ke no Jisos to bæe jemyi ê kpwoon wvudvu nonen, e wee mvu fese fó nen'yi fô yew e fo Jaylus wvú cee ekole yew bunle we, gay ê wvú le, "Waa wo nu e mese wase. Fo wo ebvuu eshe enyaa ngew ê wee n'yeyi ke." ⁵⁰ E wvú dioo jeme nonen, e Jisos yuw, gay ê Jaylus le, "Fo wo efanè ke, lese ke e è nu fitele yí yem e maan, é waa wo eluñ." ⁵¹ E bó mum ne no gene fô yew e fo Jaylus, ke gen fese fó, e Jisos tun fo wee eley yew. E wvú jo ke e è nu Bita bô jem noo Jon noo cee wan bô bwee wan e bô bó ley. ⁵² †E to nu e bonyii tojene, e kpwe ghamte lo fó. E Jisos gay le, "Ben elu bô kpwe, wan baa kpwe ke, wvú leete lo." ⁵³ E bonyii ne no kiele lo wvú fó, njefo bó to kee ntay le wan wvudvu nu e kpwe wase. ⁵⁴ ††E wvú gen fô wan wvudvu to jiime, jice yí kebo le tee le, "Wan kpwoon, ja we!" ⁵⁵ E wvú mum kase tu dvú, ja we kan mwaan. E Jisos gay le bó etaa fièe é wvú edie. ⁵⁶ ††E

bwee bô ice yen fièe fi kooy le, e dew yum bó. E Jisos lew lo le fo bó esee ê wee fièe fi kooy ke.

E Jisos tum boom bew bo ngoo le bo yuufe ncow bofèe
(Mat 10:1-15; Mak 6:7-13)

⁹ †E Jisos ke ne tee boom bew bo ngoo le bo yuufe ncow bofèe, e bó baance to. E wvú nya mvungay ê bó mvú bó ebvuu bonceenda bo dewle le yí bonyii le bvuu fele bincem dvú, ² †mum tum bó le bó egen efewci ê bonyii ekume bvunfon bvú Nyo' le bvuu fele bonyii bo bincem e. ³ ††E wvú bvuu gay ê bó le, "Ben dioo gene, fo wee ejo fièe ke. Fo wee ejo kemañ, kenèe ekèe, kenèe fièe fidien, kenèe bigew ke. Fo wee ejo bikum bifèe ke. ⁴ Ben dioo gen e ley ntew e, yew yi bó e gee ben dvú, e ben no ceè ke e è nu dvú gen buy seke ben ke nenè ntew wvudvu le. ⁵ ††E ntew mvu tun keefiisen ben, é ben nenè jó, dioo nen'yi kuce kebvú ke yí bikaa binen e, é ke enu nciise fièe fi bó mom e."

⁶ E bó mum ne no gene, gen no ghane bontew e bontew e, fewci saaka wvú jee wvu ekume bvunfon bvú Nyo' le, bvuu fele bonyii bo bincem e bocii.

E saaka wvu ekume Jisos ffumse 'Elod
(Mat 14:1-12; Mak 6:14-29)

⁷ ††E 'Elod wvú to saake keba ke won e kè Galilee yuw mwèem mvunciim mvú to kooyi, e mvú ffumse wvú njefo bonyii bomew to nen'yi duu le Jisos wvun nu Jon Nleseejoo e wvú e kase e buy. ⁸ E bomew duu le è nu Elayja e wvú kase e to. E bomew duu fibole le è nu wee ntum Nyo' wvu fwele mvu e wvú e kase e buy yí kpwe le. ⁹ †E 'Elod mum ghay le, "Jon nu e me se nu e mbvuse wase ekole kew. Wvun wee e bvuu e no nu yee keseen wvú me n'yuuke kfuu mvun mwèem ekume wvú?" E wvú mum no gomte le wen bee keeyen Jisos wvudvu le.

E Jisos nyaje bonyii bontfuke botin
(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Jon 6:1-14)

¹⁰ † ††E boom bo ntum e bo Jisos e ke ghan kase tu jim, see mwèem mvunciim mvú bó gee ê wvú. E wvú mum ne jo bó e bô bó lewse ye, buy gen je ê kelaante kè Besayda le. ¹¹ Geenèn, e bonyii kiee ke lo kuñen bi wvú le, e wvú fiisen bó mum kew no fewci ekume bvunfon bvú Nyo' le bvuu fele bonyii bo bincem e.

¹² E diuu ke dioo gen le dí eseeyi, e boom bo Jisos e bo ngoo le bo yuufe ncow bofèe bence to gay ê wvú le, "Gayè ê bonyii ban le bó egen bontew bô ela yo nceencee le, egom mwèem mvubole mvudien bô fò bó nu ece, njefo fen nu ñkpwaante."

¹³ E Jisos tfuse fiew le, "È nu enya ben fièe é bó edie." E bó gay le, "Fièe fi bese kenke mey ke bontuw bo blèed e botin bô byé yifíe. Wo gomte le bese egen eguy mwèem mvudien to enya ê bonyii ban bocii le?" ¹⁴ Bó to gayte nonen njefo bonyii to nu fó nteen, e bolemse maan nu bontfuke botin. E Jisos mum gay ê boom bew

† 8:43 Lew 15:25-27 †† Ke boñwa' bo boyvuum bomew kenke njeme wvú le, "E wvú e jewse wase fièe ficii fi wvú to kenke can bonyii bo bifuu le" ke. † 8:44 Mat 9:20 †† 8:48 Mat 9:22 †† 8:52 Jon 11:11-13 ††† 8:54 Mak 5:41 ††† 8:56 Mak 7:36

§ 9:1 10:1-12 §† 9:2 11:2 §†† 9:3 22:35 §† 9:5 Lem 13:51 §†† 9:7 9:19 §† 9:9 23:8 §† 9:10 Mat 15:32-39 §†† 9:10 6:13; 10:17

bo ngoo le le, "Ben egay é bonyii eshiyen fokuse mondvuum e mondvuum e, mbaanshen mbaanshen."¹⁵ É bó gay, é bó shiiyen. ¹⁶ É Jisos jo bontuw bo bléed e bo botin ba bô byé yi yifíeé yé, taa we, nya keyoone é Nyo', mum guushé nya é boom bew bo ngoo le le bó egawcé é bonyii bodvu. ¹⁷ É bó gawcé, é bonyii bocii die ffuu, é boom bo Jisos e bo ngoo le baance bimbéke bi shéetée, é bí yinshen nkáa yuufe ncow fiée.

É Bitá cée le Jisos nu Mboyse wvù Nyo' to kawée

(Mat 16:13-20; Mak 8:27-30)

¹⁸ É ke no nu diuu dimew, é Jisos no bunlee wvù emberj, é boom bew bo ngoo le nu mbew ye le. É wvù né bife é bó le, "Bonyii duu le me nu yéé?" ¹⁹ É bó tfuse le, "Bonyii bomew duu le wo nu Jon Nleseejoo, bomew le Elayja, é bomew duu le wo nu wee ntum Nyo' wvu fwele mvu é wvù é kase é buy yí kpwe le." ²⁰ É wvù mum bife é bó le, "Ben duu finen le me nu yéé?" É Bitá tfuse le, "Wo nu Mboyse wvù Nyo' to kawée." ²¹ É Jisos mum loocé ciise lo é bó le fo bó ke emom lo esee fifin é wee ké.

É Jisos jeme ekumé bongew bew noo kpwe ye

(Mat 16:21-23; Mak 8:31-33)

²² É wvù mum no jemyi é bó le, "Wee wvù diee nu Waawee kéjke keeke eyen bongew nteen, é bonyii bô saake wonj bô bocee ncése bo baay baay noo bonyii bô duñci bonci bo Nyo' le ema lo wvù. Bó nu ke emum eyu wvù, é ediuw ke ebuy eta, é Nyo' ekase ebvuse wvù yí kpwe le."

Kentam ke wee wvù bii Jisos é

(Mat 16:24-28; Mak 8:34-38)

²³ É Jisos mum no jemyi wase é è nu é bonyii bocii le, "É wee gomte keenu wee wem, tu wvù kéjke keetun ekolé kew, etuulè kentam kew ediuw ecii bii me le. ²⁴ Ben ekeè le wee wvù bawci nshii we fo wvù elase, nu ke elase ké lo. Geenén, wee wvù lase nshii we nje me, nu é wvù é bawcé lo nshii wvudvu. ²⁵ É bó baanci naa wonj wvun tfuu é nya é wee, wvù é die, é ke é lase kééé é jim nshii we, é séw wvudvu enu la? ²⁶ Ben ekeè le é wee wuumene keebii me le noo diéw yem e, é wvù no kee le wee wvù diee nu Waawee nu ke ewuunen ten mweten seke wvù é kase é to ente jo bvukuke bwew bvuu nu ten bvú Nyo' Ice bô bonceendaa bew bô yuule le. ²⁷ É me ensee é ben kécéy le, bonyii bomew leeme fen é bó yaa nu ke eyuw wvunj kpwe se bó é yen no Nyo' saake bvunfon bwew ké."

É nfieesen Jisos kumen

(Mat 17:1-8; Mak 9:2-8)

²⁸ É ke no nu ke diéwé ediuw nyarj e, no Jisos jemyéé mwéem mvun, é wvù jo Bitá bô Jon noo jem é bô

† 9:17 2Bfn 4:43-44 †† 9:18 5:16 ‡ 9:19 9:7-8; Luk 1:17; 7:16 †† 9:20 Mat 16:16; Luk 22:67 †† 9:21 9:36 ††† 9:22 9:43-45; 17:25; 18:31-34; 24:6-7 ††† 9:23 14:27; 17:33; Mat 10:38-39; Jon 12:25-26; 1Bi 2:21 § 9:26 12:9; Mat 10:33; 2Tim 1:8; 2:12 §† 9:27 Mat 16:28 §†† 9:28 5:16

bó ben yí kum wvumew e le wen egen ebunle. ²⁹ É wvù gen dioo bunlee, é nfieesen ye né kumen, é ndvú ye ten kumen no baa lawkene nen mwawmwawmwaw. ³⁰ É fí kooy le bonyii boféé, é è nu Muses bô Elayja to nu é né buynen fó no jemyi bô bo Jisos. ³¹ É n'yuú Nyo' baa yí bó le. É bô bó jemyi ekumé kpwe yí Jisos to kéjke keegen ekpwe Jelusalém keege é fí eto ekocen no Nyo' gékéé. ³² É bó to jemyi nonen, é Bitá bô Jon noo jem nu é nyii gooke lo bó. É bó dioo kamse, yen no n'yuú Nyo' baa yí Jisos e, bvuu yen bonyii bo boféé ba le é bó leeme bô wvù. ³³ É bonyii bo boféé bodvu dioo baase ekalé, é Bitá né bvumten gay é Jisos le, "Cee Ekolé, fí jee no beene nu fen. Cine é bese eyoo cún shé, é yimi enu yo, yimi yi Muses, é yimi nu yi Elayja." Wvù to jemyi nonen, yaa cim kee fiée fi wvù jemyi ké.

³⁴ Ke no wvù to bée jemyi nonen, é kembew né to é bó we banjé bó. É bó no kéjke nfan no bó nu é kembew e. ³⁵ É diéw jeme é kembew kedvu le le, "Wvun nu Waa wem wvù me nu é ncaw. Ben eyuuké é è nu wvù le." ³⁶ É No diéw yidvu jeme nonen é mèse, é bó né yen é Jisos leeme fó wvù emberj. É bó ke fanjé yaa see lo é wee kefew kedvu le fiée fi bó yééé yí kum wvudvu le ké.

É Jisos bvuse nceendaa déwle yí wan diemsén e

(Mat 17:14-21; Mak 9:14-29)

³⁷ É ekfunj ke buy yuu, é bô bo Jisos né yí kum e no booke. É bó dioo bow, tasen bô kebombom ke bonyii le ke baay. ³⁸ É wee mvu mum né no wamte é kebombom ente le, "Wee n'yééyi, kee wo taa ké fô waa wem e. É ka ké waa wem nonen. ³⁹ Keyoy kemew jaa cufe wvù tufe, é wvù nu taake, dvúmté, é diffuw buyte emvu. Kí gene lo bó wvù, yaa berje lo le wvù eyoy ké. ⁴⁰ Me mbe é níkéé wase le boom buw bo ngoo le ebvuse keyoy kedvu bó é mom nkúunj."

⁴¹ É Jisos yuw nonen, gay le, "O oo! Éngoke ke ecici ké baa lese fitele yí Nyo' le kin. Me nu nje enu beene enjen embuy néé, enjkuu shém bô ben enjen embuy néé?" É wvù mum gay é cee wan wvudvu le, "To bô waa wo fen." ⁴² É wvù jo dioo too dvú, é nceendaa déwle wvudvu bvuu cufe wan wvudvu tufe fokuse, é wvù no taake. É Jisos kan keyoy ké yiile kedvu é kí buy yí wan wvudvu le, é wvù mum bonen. É Jisos mum nya wvù é ice. ⁴³ É bonyii bocii yen mvunngay mvu é nu mvu Nyo' le, é diuw yum bó.

É Jisos bvuu jeme ekumé bongew bew bô kpwe ye

(Mat 17:22-23; Mak 9:30-32)

No bó to bée kéjke nghaw yí mwéem mvunciim mvù Jisos to gee le, é wvù né gay é boom bew bo ngoo le le, ⁴⁴ "Ben elooce enya bitem binen yí fiée fi me nu enjeme é ben e. Wee wvù diee nu Waawee nu é bó nu ke elese wvù can bonyii le." ⁴⁵ É wvù jeme nonen, é bó fanjé yaa kíéé fiée fi wvù jeme ké, njefo fiée fimew to nu é

§† 9:29 2Bi 1:16-18 §†† 9:31 9:22; 13:33 §† 9:32 Jon 1:14 §† 9:35 3:22; Dito 18:15 §†† 9:36 9:21 §§† 9:43 9:21-22 §§§ 9:45 18:34

banje fo bó ekiε, geenεn ε bó no fane keebife ê wvú ekumε njeme wvudvu.

È nu yεε wee wvu baay?
(Mat 18:1-5; Mak 9:33-37)

⁴⁶ †ε bó ke ne kew mbew εbonebon le laa bó se nu nen ε wee wvu baay ê bó entelerη nu yεε le. ⁴⁷ †ε Jisos kίεε fiεε fi bó kpawaci fô mvuntelem mvubole, mum jo wan wvu caan leke mbew ye le, ⁴⁸ ††gay ê bó le, “É wee fiisene wan diεwe wvun e ê diee diem e, tu wvú fiisene ε è nu me. Wee é fiisen me, tu wvú fiisene ε è nu wee wvú tum me. Fí ε mum ε no nu le, wee wvú joo ekole kew caan ê ben entelerη nu wvú wvú nu wee wvu baay.”

É wee baa kicine wo, tu wvú tomte wo
(Mak 9:38-40)

⁴⁹ †ε Jon mum ne tee Jisos, be wvú le, “Cee ekole, bese be ε yen wee mvu le ε wvú teηe diee diuw se bvuuε bonceendaa bo dεwle le yî bonyii le, bese ε kan, njefo ke wvú yaa nu mvu ηgoo yesebeene le ke.” ⁵⁰ †ε Jisos tfuse le, “Fo ben ecilè kfuu wvuwe wee ke, njefo é wee baa ekicine ben, tu wvú tomte ben.”

ε Jisos lese lo keegen Jεlusalεm, ε bonyii bo Samalia tun keefiisen wvú

⁵¹ ††ε kefew kè Nyo' to nu ke ejo Jisos é wvú eben we ke no too wase keekocen, ε Jisos lese lo keegen Jεlusalεm, mum ne no gene. ⁵² ††ε wvú dioo ne, tum bonyii bomew fwe. ε bó gen ley ntεw mvu wvu Samalia le le bó eseyse bvudvuu jó ε wvú. ⁵³ †ε bonyii bo jó ku wvú bô bvudvuu fanje yaa fiisen wvú ke, njefo bó to kee lo le wvú fele gene ε è nu Jεlusalεm. ⁵⁴ †††ε Jem bô Jon bô nu boom bo Jisos e bo ηgoo le ke yuw fiεε fidvu, bife ê Jisos le, “Bese etee ηguy we é wvú eshii elεse bonyii bodvu?” ^{†††55} †ε Jisos kaa banje ye wam lo bó, ⁵⁶ †ε mum ne ε bô boom bew bo ηgoo le mum no gene wase je ntεw mvu le jεey.

Fo wee ηgoo Jisos etaalè ejim ke
(Mat 8:19-22)

⁵⁷ †ε bô bó dioo gene, ε wee mvu to gay ê Jisos le, “Me nu embii wo le naa fεε fô wo gene.” ⁵⁸ †ε Jisos tfuse ê wvú le, “Nyám yi ηkpwaante keηke bibuw bibole, ε mvunyiim mvú bile we keηke yéw yibo, geenεn ke wee wvú diee nu Waawee keηke naa lo fô wvú ejike ekole kew ke.”

⁵⁹ †ε Jisos ne gay ê wee mvu le, “È bìi me le.” ε wee wvudvu tfuse le, “Tata, yawε ecine é me engen endwey icεm nse no mbii.” ⁶⁰ †ε geenεn ε Jisos tfuse ê wvú le, “Cine é bonyii bô nu le bó nu ε kpweken wase edweyte

† 9:46 22:24-26 †† 9:48 10:16; 22:26; Mat 10:40; 20:26-27; Mak 10:43-44; Jon 13:20 † 9:50 11:23; Mat 12:30 †† 9:51 24:50-51; Mat 19:1; Mak 10:1; Lem 1:9 †† 9:52 10:33 ††† 9:54 2Bfn 1:10, 12 ††† ††† Boηwa' bo boyvuum bomew nu ε bise fen le, “... ke no Elay-ja to teηεε le?” † Boηwa' bo boyvuum bomew nu ε bise fen le, “Ke ben kee kfuu mvuntelem mvú è keηke ben ke. Ben ekeè le ke wee wvú diee nu Waawee to keeyuwye lo bonyii ke. Wvú to keeboyse lo bó.

bonyii bô kpwekene, é wo egen fiuw efewci ekumε bvunfon bu Nyo' le.”

⁶¹ ††ε wee mvu bvuu gay le, “Tata, me nu mbii wo le, geenεn yawε ecine é me engen engay kfuu diem e nse no mbii.” ⁶² †††ε Jisos tfuse ê wvuwe wee le, “É wee ηgvuume bô jiw keelem lemme, ε bvuu ε no lemte taale ejim, tu mweten baa kpwenten keenu ente jo bvunfon bu Nyo' le ke.”

ε Jisos tum bonyii mbanjooshwiη ncow bofεε

10 †††ε Jjim jodvu, ε Tata baaye bonyii bomew mbanjooshwiη ncow bofεε ††† tum fwe, bofεε bofεε le bó egen bontεw e, egen eghan mondvuum mò wen nu ke efey mó le monciim. ² †ε wvú dioo tumte bó gay le, “Ngbwele duule baay, ε bonyii bo ηgbwele le nu caan. Nonen, ben ebunleè le Tata wvú Cee wεε eciinse bonyii bo ηgbwele le wene dvu wvú. ³ Ben egenè le. Ben dioo gene no kee le me ntumte ben ε ben nu egen enu diεwe boom bo njée le ente jo bokuula. ⁴ ††Ben dioo gene, fo wee ejo bigew, kenεε ekεle, kenεε bolaba bomew ke. Ben dioo ε buy ê je, fo ben eleemenè gayte bonyii le ke. ⁵ ††Ben dioo ε gen ε ley yew yî ben ley dvú le, yaw gay yew e le, ‘Kembonen enù yew fen.’ ⁶ †ε wee wvú kooηke kembonen nu dvú, é kembonen emεy yî ye le. É wvú fen baa nu, é kembonen kedvu ekase etu jim ê ben. ⁷ ††Seke ben ε ley yew, mum no ceè ke ε è nu dvú. Fo ben ekumenè yéw ke. Fiεε fidien ficii fi bó nya ê ben, ε ben die, kenεε è nu fiwuun, ε ben wu, njefo é wee lemte lemme, tu wvú keηke keekεηke nlawma we. ⁸ †ε ben ley ntεw e, bó ε fiisen ben, ε nya naa la le ben edie, é ben no diee lo. ⁹ †††Ben dioo nu jó, no felè bonyii bo bincem e, ebvuu efewci ê bonyii bocii le bvunfon bu Nyo' le nu wase nceencee fô bó le. ¹⁰ †ε geenεn, ben é ley ntεw e, bó é fan keefiisen ben, é ben buy gen bifian bi jé le jan le, ¹¹ ††††Kebvu ke ntεw wene le kè bese jo yî bikaa bisese le kin fen no bese kuci, ε fiεε ficii kaase tuu yî bikuu binen e. Geenεn, ben ekeè le bvunfon bu Nyo' le nu wase nceencee.’ ¹² ††††ε me ensee ê ben le, é nu ke edioo enu diuu di nsaw wvu fokemese le, é mwεem ebonene fô kelaante kè Sodom efele kelaante kekie.”

Ngew bontεw bô tunεε keekumen mvuntelem mvubole
(Mat 11:20-24)

¹³ ††ε Jisos ne gay le, “Ngew wvu baay nu wene ben bonyii bo Kolasen, ε ηgew wvu baay nu ten wene ben bonyii bo Besayda. Ben ekeè le, é me nto ndioo ηge binghaw bi mwεem e bì me nto ηgee jo ben ε è nu Taya bô Sidon, tu bó to nu ε jise wase bimbamkpwe, kfum taan ye le nceke keedunje le bó nu ε kumen wase mvuntelem mvubole. ¹⁴ Ben ekeè le è nu ke edioo enu diuu di nsaw wvu fokemese le, é mwεem ebonene

†† 9:61 1Bfn 19:20 ††† 9:62 11:2; Fili 3:13 †† 10:1 9:1-6 ††† Boηwa' bo boyvuum bomew teηe le mbanjooshwiη (70). †† 10:4 22:35; 2Bfn 4:29 †† 10:5 2:14 ††† 10:7 1Tim 5:18; 1Kol 9:6-14 ††† 10:9 11:2 ††† 10:11 Lem 13:51; 18:6 18 10:12 Mat 10:15 19 10:13 Yεsa 23:1-16

fô bonyii bo Taya noo bo Sidon e fele ben. ¹⁵ †Noo ben bonyii bo Kafana'um, ben kpwaake le bó nu ke ebense ben é ben eben we? 'Aay. Bó nu ke eshike lo ben é ben eshii egen woj bonkfu le." ¹⁶ ††E Jisos mum gay ê bonyii bò wvú to tumæ ba le, "É wee yuw ben e, tu mweten yuw e è nu me le. Wee é ma ben, tu wvú ma e è nu me. Wee é ma me, tu mweten ma e è nu wee wvú tum me."

Fiæ fi wee ngoo Jisos eyuukè njon yí dvú le

¹⁷ †E bonyii bo mbansooshiy ncow bofæ ba ke ghan tu jim yuuke njon, mum gay ê Jisos le, "Tata, bese se teje diee diuw, e è cim nu naa bonceendaa bo dæwle le, e bó yuw ke bese le."

¹⁸ ††E Jisos tfuse ê bó le, "Me nse nu e n'yen e Satan e gbwe ke diæwe jar fô yí e law we e ley fokuse. ¹⁹ ††Me nu e nya wase mvungay ê ben mvú è nulo é ben elæenci yó bô bongam dvú. E mbvuu e nya mvungay mvú ben eso mvungay mvu Satan wvú wee bvuban e dvú mvunciim. Ke è nulo é fiæ eshiw ben ke. ²⁰ ††Geenen, fo ben eyuukè njon le bonceendaa bo dæwle le yuuke ben e ke. Ben eyuukè njon e è nu le ediee eyene nu e Nyo' e sarj wase ê njwa' we le fowe."

E Jisos yuw njon

(Mat 11:25-27; 13:16-17)

²¹ ††Ke sekedvu, e Keyoy ke Yuule ge e njon no yuu lo Jisos. E wvú mum gay le, "Me nyaa keyoone ê wo Icem Nfon ebule bô nshæ le wo nu e nyile mwæem mvun ê bogoyfee noo bonkiefiæ, e dujæ e è nu ê mvunley mvu boom e. È nu no fí nu Icem, njefo è nu no wo to shieele le fí enù."

²² †E Jisos bvuu jeme le, "Icem nu e nya wase mwæem mvunciim ê me. Ke wee nu dvú wvú kee Wan wvú me ke, è mey ke Icem wvú kee. E wee yaa nu dvú wvú kee Icem ke, è mey ke me wvú Wan noo bonyii bò Wan nu e caw keedujæ Ice ê bó."

²³ E wvú nê banke ye jeme wase e è nu ê boom bew bo ngoo le ebonæbon le, "Njon wvu baay nu wene le ejise eyene yene mwæem mvun e. ²⁴ ††Ben ekeè le bonyii bo ntum Nyo' le nteen bô bonfon to shee beele keeyen mwæem mvú ben yene le, ke fanje yaa eyen ke. No beele ten keeyuw mwæem mvú ben yuuke, ke fanje yaa eyuw ke."

Ngan ekumæ wee wvú jee wvu Samalia

²⁵ ††E wee mvu wvú to looci kee bonci bo Nyo' le, ke nê to keemom Jisos, mum bife ê wvú le, "Wee n'yæyi, fiæ fi me nkæjke keenje nse nkæjke nshii wvú mey lo nu la?"

²⁶ E Jisos bife ê wvú le, "Bó sarj ê Njwa' Nyo' le le wee egeè næ? Wo taanjke yuuke le la?"

²⁷ ††E wvú tfuse le, "Bó sarj le, 'È koonkè Tata wvú Nyo' wo bô fitele fiuw ficii,

† 10:15 Yæsa 14:13, 15 †† 10:16 9:48; Mat 18:5; Mak 9:37; Jon 13:20 † 10:17 9:10; Mak 6:30 †† 10:18 Jon 12:31; Mwm 12:9 †† 10:19 Mben 91:13 ††† 10:20 Ksm 32:32; Fili 4:3; Mwm 3:5 ††† 10:21 4:18; Mat 11:25 † 10:22 Mat 11:27 †† 10:24 1Bi 1:10-12 ††† 10:25 18:18; Mat 19:16; Mak 10:17 †† 10:27 Mat 22:37, 39

enya ekole kuw ê wvú kecii, elemtè fô wvú le bô mvungay mwuw mvunciim, egeæ bvufee bwuw bvucii yí ye le, ebvuu ekoonkè waa bwoo no wo koonkè ekole kuw." ²⁸ ††E Jisos gay le, "Wo nu e tfuse lej. È geè nonen ke emum ekenjke nshii wvú mey lo."

²⁹ E wee wvudvu mum nê wowlen bife ê Jisos le, "Waa bwæem nu yæ?" ³⁰ E Jisos tfuse e è nu ê ngan e le, "Wee mvu to nu e nê Jelusalem no booke Jeliku, dioo gene ley can bocoonj e. E bó sarj wvú, e wvú citen, e bó baaye ndvú ye jo bô mwæem mwew mvunciim, mum larj wvú fô lewtæ. ³¹ E fí ke nê kooy le wee mvu to booke ê je yidvu le e è nu cee ncese, yen wee wvudvu le, wem lo fey. ³² E wee mvu ten ke nê no too, e è nu wee wvu ê kfuu di Læwe le, ke to buy fô, yen wvú le, wem lo ten fey. ³³ ††Geenen, e wvumvu wee ke no læne ten too, e è nu wee wvu Samalia. E wvú ke to buy fô, yen wvú le e shen koo wvú. ³⁴ E wvú gen mbew ye le, geæ mbvuum bô mæem yí bilemte biew e, kuu bilemte bidvu bô ndvu, mum tuu wvú yí nyam yí wvú to læne yí dvú le, gen dvú yew bonyii bo ghane le no taale fô wvú le. ³⁵ E bô wvú ce, e bvú buy yuu, e wvú bvuse bodanali bofæ nya ê wee yew yidvu gay ê wvú le, 'Shæ etaalè fô wee wvun e. É wo shæke lo e jewse bigew bí e fesen, é me nkæ endioo e nkase entfuse."

³⁶ No Jisos ma nonen, mum bife ê wee wvú to looci kee nci le, "Ente jo bonyii bo botæte ban, wo yen fiuw le wee wvú to dujæ le wen nu waa bwee wee wvú bocoonj to sarjæ nu wvú la?"

³⁷ E wvú tfuse le, "È nu wee wvú to koolæ shen fô wee wvudvu le." E Jisos mum gay ê wvú le, "È genè, egen egeè ten nonen."

E Jisos bæe fô yew e fo Maata bô Maalia

³⁸ ††E Jisos bô boom bew bo ngoo le ke nê no gene, gen ley ntæw mvu le e kpwoon mvu nu jó e bó teje le Maata. E wvú fiisen Jisos ê wvú yew. ³⁹ Wvú to kenke waa bwee mvu e bó teje le Maalia. No Jisos to genæ ley dvú, e Maalia mum gen shii mbew ye le no yeke fiæ fi wvú yæyi. ⁴⁰ E Maata nu fiew buuke e è nu bô ntêw. E wvú ke nê to bife ê Jisos le, "Tata, wo yene le waa bwæem nu e cinæ me le me e no ntawtene me emberj se wo ghayte lo le? Gaye ke é wvú eto efice me."

⁴¹ E Tata tfuse le, "Maata, Maata, wo buuke, baysee ekole kuw yí mwæem e nteen, ⁴² e fiæ fi nu shiee le baay nu ke fimwaan. Maalia nu e caw wase fiæ, e ke wee yaa nu ke efi ê wvú ke."

E Jisos yæyi no è nulo é bó ebunleè

(Mat 6:5-15)

11 ††E to nu diuw dimew, e Jisos no bunlee bvudvu bvumew e, ke bunle mæse, e wee we ngoo mvu to gay ê wvú le, "Tata, yæyi bese no è nulo é bese ebunlee, lejlej no Jon to yæyæ bonyii bew bo ngoo le no bó ebunlee."

††† 10:28 Læw 18:5; Lum 10:5; Gal 3:12; Jon 13:17 †† 10:33 Mat 10:5; Luk 9:52; 17:11, 16; Jon 4:9, 39-40; Lem 1:8; 8:1, 5, 14-17, 25; 9:31 †† 10:38 Jon 11:2; 12:2-3 ††† 11:1 5:16

² †E Jisos mum gay ê bó le, “Ben dioo bunlee no gaytê le,

‘Icee wese,
gee é bonyii ewvumtê diee diuw,
ege é bvunfon bwuw eto.

³ ††E nyaà bese mwëem mvudien ediuw ecii,

⁴ Lëeshë bibefë bisese,
no bese lëeshi bibefë bi bonyii bomew gee fô bese le.
Fo wo ecinë é bese eley mmom yi eghaw bese le kè.”

⁵ No wvú gay nonen mum fewsen ê bó le, “Ben ejo le wee mvu ben e be ne é gen é kumcë yew nsaa ye entar entelêy é gay le, ‘Nsaa yem, nenê kè we efoose me bô bontu bo bvulem e botete. ⁶ Nsaa yem yimi nu é ne é buynen gbwen ghane le, é me n'yaa nkênke fiëe fi me nu entêw wvú dvú kè.’ ⁷ †Bó ejo le nsaa yo yi wo be kumci yé é kaa é tfuse fiew yew le, ‘Fo wo ejewsee me kè. Bee boom bem nu é bó é jiiim wase é fen kembuj. Ké è nulo é me embvuu ene we le me engom fiëe enya ê wo kè.” ⁸ No Jisos fewsene nonen, bvuu gay le, “É me ensee ê ben le é wvú fen baa ene we enya bvulem bvú wo biite njefo wvú nu nsaa yo, tu wvú nu ke eghan kè ene we enya fiëe ficii fi wo shieele seke wo é mey kè fô é no kumci. ⁹ ††Me é no ngayte ê ben le, ben ebiitè, é Nyo' ke enya ê ben. Ben egomtè, é Nyo' ke ege é ben eyen. Ben ekumci kembuj, é Nyo' ke eyene ê ben.

¹⁰ Ben ekeè le wee tfuu wvú biite, nu ke ekênkè, é wee tfuu wvú gomte, nu ke eyen, é wvú kumci kembuj nu é bó nu ke eyene ê wvú.

¹¹ È nu cee wan wvú la ê ben entelêy wvú waa we bife bye, é wvú enya é è nu yo ê wvú? ¹² Nuu le é wan be bife gee, é wo enya é è nu ngam ê wvú le? ¹³ É ben fen bô è nu bonyii bô befe kee keenya mwëem mvú jee é boom bonen, tu kè è nulo é Icee wene wvú nu fowe enya ten Keyoy ke Yuule é bonyii bô biite é wvú efey naa lo nonen e?”

Jisos bô Belsebu

(Mat 12:22-30, 43-45; Mak 3:20-27)

¹⁴ ††E Jisos ke no bvuuuse nceendaa dëwle yi wee mvu le é è nu kencife. No nceendaa dëwle wvudvu to buyëe, é wee wvudvu mum kew no jemyi. É kebombom ke bonyii le yen no kênke lo nghaw. ¹⁵ É bonyii bomew no duu le, “Wvú bvuuuse bonceendaa bo dëwle le nen é è nu bô mvungay mvu Belsebu wvú nfon bonceendaa bo dëwle le.”

¹⁶ ††E bomew bonyii no teeyi keekoo wvú gayte le wvú ege fiëe fi duncji mvungay mvú ne fowe. ¹⁷ É Jisos kïëe bonkpawcë bobole mum gay le, “É ketum ne é gawsen é no diuu ekinëkin, kí saa ke eleem kè. Kfuu é ne é gawsen é no diuu edinedin, tu dí é bvun wase. ¹⁸ È nu ke lenlêy no Satan bô ngoo ye ne é gawsen é no diuu ébonëbon, bvunfon bwew saa ke eleem ten kè. Me ngayte nonen njefo ben duu le me mbvuuuse bonceendaa bo dëwle le é è nu bô mvungay mvu Belsebu le.

¹⁹ É è fen nu le me mbvuuuse bonceendaa bo dëwle le é

è nu bô mvungay mvu Belsebu le, tu bonen boom bvuuuse é è nu bô mvu yëe le? Fiëe fi boom bonen bodvu gee nu eduçë le ben nu é gbwe wase nsaw.

²⁰ ††Geenen é me mbvuuuse bonceendaa bodvu é è nu bô kebo ke Nyo' le, tu bvunfon bvuuuse Nyo' le nu é to wase fô ben e.

²¹ †Ben kee le é ntememvungay seyse mwëem mwew mvu jem é é shii é no ceyte la diew dvú, wee saa ke eshiw fiëe fiew kè. ²² Geenen, é ntememvungay mvu wvú fele wvú ne é to é diu é so wvú, emum eloo mwëem mwew mvu jem é mvú wvú se gëele ekolê yi dvú le, ebvuu ekuu mwëem mwew mvunciim egen dvú é bô nsáa ye egaw.

²³ †Ben ekeè le é wee kicine me, tu mweten bone é è nu bikaa é me ejim. Wee wvú baa efici me keebaanci lo, tu wvú tawse lo.

²⁴ Keyoy kè yiile ké buyte yi wee le mum gen nkpa waante no gomte fô kí ecee. Geenen ké dioo é gom nkpu, mum jeme é ekolê kew le, ‘Me nu enkase entu é me yew fô me nse mbuyëe.’ ²⁵ Seke kí é kase é to é yen é yew nu é bó é yese é seyse yi é no yuule, ²⁶ ††nonen é kí mum kase gen, to bô biyoy bimew bisooshwi y bi befe fele kí, é bô bí mum to ley no cee dvú. É mwëem mum mese fo yi mweten e sekedvu fey no mvú se shee nu.”

Njon wvu baay nu wvu baa?

²⁷ No Jisos to bæe jemyi mwëem mvun nen, é kpwoon mvu ne sësë é kebombom ke bonyii le ente jeme le, “Njon wvu baay nu wvú kpwoon wvú to bokëe wo, bvuu yamse le.”

²⁸ †E Jisos tfuse fiew le, “Njon wvu baay nu é è nu wvu bonyii bô yuuke diëw Nyo' gee no yi gomte.”

É bonyii no gomte keeyen kenghaw ke fiëe le kè duncji fô mvungay mvu Jisos e ne

(Mat 12:38-42; Mak 8:12)

²⁹ ††No bibombom bi bonyii le to taashi too mbew ye le, é wvú ne gay le, “Engokë ke keseen kin nu kè befe. Kí gomte keeyen kenghaw ke fiëe le kè duncji mvungay mwem, é bó yaa nu eduçë é kí kè. Geenen, é kenghaw ke fiëe le baa fey ke wee ntum Nyo' wvú Jona le kè.

³⁰ ††No fiëe fi Jona to gee to nu kenghaw ke fiëe le fô bonyii bo Ninivë le, nu ke lenlêy no fiëe fi wee wvú diee nu Waawee gee nu ke enu kenghaw ke fiëe le fô engokë ke keseen kin e. ³¹ †E nu ke enu diuu di nsaw wvu fokemëse le, é Yaa wvú to saake ketum kè Sheba eleem bô engokë ke keseen kin ege é bó elese kí ngew e, njefo wvú to nu é ne ketum kew e é kendvuse ke won e keeto eyuw bvufee bvuuuse Nfon Saamun e. Geenen ben eyeke eyuw, wee mvu nu fen bô fiëe é fi kuuke fele fi Saamun e. ³² ††E bonyii bo Ninivë nu ke elomte ten engokë ke keseen kin ébvubwë le kí to nu é jay baay, njefo bó to nu é yuw fiëe fi Jona to fewcëe, kumën

† 11:2 4:43; 9:2, 62; 10:9, 11; 17:21; 19:11; Lem 1:6-8; 19:8; 28:23, 31 †† 11:3 12:22-32 † 11:7 18:5 †† 11:9 Mat 7:7 †† 11:14 Mat 9:32-34 ††† 11:16 Mak 8:11; Mat 16:1

††† 11:20 17:21 § 11:21 Yësa 49:24 †† 11:23 9:50; Mak 9:40 ††† 11:26 2Bi 2:20 †† 11:28 8:21 ††† 11:29 Mat 16:2-4; Mak 8:12; Jon 6:30 †† 11:30 Jona 2:1 †† 11:31 1Bfn 10:1-10 ††† 11:32 Jona 3:5

mvuntelem mvubole. Wee mvu wvun fen bô fiεε fi fele fi Jona le, ε ben yaa kumene mvuntelem mvunen κε.

Ken'yeesε ke ye le (Mat 5:15)

³³ †Κε wee ké tfuuke ken'yeesε lese εgaaku κε. Κε ε̄ yaa nulo ten ε̄ wvú ebvuu ejo ηkaa ekfuke dvú κε. Wvú ké tfuuke, tome ε̄ ε̄ nu yî fiεε fi bô tomyi ken'yeesε yî dvú le, le bonyii dioo leyte yew eyene n'yuule. ³⁴ Jise diuw nu ken'yeesε ke ye yo le. É̄ jise diuw yuule lo, ε̄ ye yo yicii enu ε̄ yî ε̄ yînsen bô n'yuule. Geenen, ε̄ jise diuw baa yuule, ε̄ ye yo yicii enu ε̄ yî ε̄ yînsen lo bô ε̄jiwε. ³⁵ Fî mum ε̄ no nu le, wee etaalè le laa wen lene ε̄ ε̄ nu ente jo n'yuule nuu ente jo ε̄jiwε le. ³⁶ É̄ wo lene ente jo n'yuule ε̄ keba kemew yaa nu ε̄ ε̄jiwε le κε, ε̄ mwεem mvunciim emum eyuule κε diεwε no ken'yeesε ké baa no nyaa n'yuule yî yo le."

Ε̄ Jisos tooshe Bofalasii bô bonyii bô dunji bonci (Mat 23:1-36; Mak 12:38-40)

³⁷ ††Ε̄ Jisos ke mεse njeme we, ε̄ wee Falasii mvu tee wvú le wvú eto ε̄ bô wen egen ediekεn. Ε̄ Jisos mum gen, ley, shii ε̄ bô no diekene, ³⁸ †ε̄ wvú baa yaw ecuke can κε. †† Ε̄ wee Falasii wε̄ taa ε̄ fî ghaw wvú. ³⁹ Ε̄ Tata kίεε fiεε fi wvú kpawaci mum jeme ε̄ wvú le, "Ben Bofalasii cuke mvunkom bô shúw ye le, geenen ε̄ mwεem mvú befe bô ken'yee ε̄jise ε̄ cin lo fô mvuntelem mvunen e. ⁴⁰ Biyuη bin! Κε Nyo' wvú to bomεε ekfuη nu wvú to bomεε ente ten e? ⁴¹ ††Fî ben bee keegeε̄ nu le, ben enyaà mwεem mvú ben κηηκε ε̄ mwεem mwε le ε̄ bonyii bo kefufe le, ε̄ mwεem mvunciim emum eyuule fô ben e.

⁴² †††Ngew wvu baay nu wene Bofalasii. Ben nyaa keba kemwaan ε̄ Nyo' ente jo biba yuufe bi mbáse yî ben keeke naa noo mwεem mvú ben keeke gεεle ε̄ mbáse le le yî eshumte, geenen kaa cin'yi keegeε̄ mwεem mvu leη fô bonyii le bô keekoηke Nyo'. Ben be κηηκε keegeε̄ mwεem mvudvu mvunciim yaa cin'yi fimew e κε.

⁴³ †††Ngew wvu baay nu wene Bofalasii. Ben ké no kooηke κε keeshiile ε̄ ε̄ nu fwe yéw bunle le, bvuu kooηke le bô egayte ben e ε̄ way bô n'wvum. ⁴⁴ Ngew wvu baay nu wene, njefo ben nu κε diεwε jém yî yaa yen'yi κε, ε̄ bonyii lene yî dvú le yaa kee κε."

⁴⁵ No Jisos to jemyi nen, ε̄ wee mvu wvú to looci kee bonci bo Nyo' le gay ε̄ wvú le, "Wee n'yεεyi, wo kee κε le fiεε fi wo jemyi nu ε̄ kum bese le ten e."

⁴⁶ Ε̄ Jisos tfuse le, "Ngew wvu baay nu ten wene ben bonyii bô looci kee bonci bo Nyo' le. Ben nen'yi yike bonyii bô bvujite ε̄ bvú fele mvunγay mvubole se ε̄ nulo ε̄ ben elaw κε naa lo kpwan ebo keefice bô dvú ηkuuη. ⁴⁷ †Ngew wvu baay nu wene. Ben bomte jém bonyii bo ntum Nyo' le bô bo'icee cee bonen to yuwyeε.

⁴⁸ Fîfin dunji le ben tomte gee di bo'icee cee bonen e.

† 11:33 8:16; Mak 4:21 †† 11:37 7:36 † 11:38 Mak 7:2-4; Mat 15:2 †† Wvú to κηηκε keecuke can yin ε̄ je yî nce wvubo wonj gomte le. †† 11:41 12:33 ††† 11:42 Mat 23:23; Luk 18:12 ††† 11:43 20:46; Mak 12:38-39 † 11:47 Lem 7:52

Bó to nu ε̄ yuwye bonyii bo ntum Nyo' le, ben ε̄ mum ε̄ shεε ε̄ no seysee bomte jém yibo. ⁴⁹ ††É̄ nu fiεε fi to gee ε̄ Nyo' bô bvufee bwew se jeme le, 'Me nu ηke enciense bonyii bem bo ntum e fô bô le, ε̄ bô ke eyuwye bomew ebvuu ekuη bomew.' ⁵⁰ Nonen, Nyo' nu ke ebife ε̄ εη-goke ke keseen kin ekumε ε̄λεμε ke bonyii bew bo ntum e bocii bô bô to yuwye ε̄ kew no wonj to kewεε. ⁵¹ †††Wvú nu ke bife ε̄ kew yî ε̄λεμε ke Abel e egen ebuy yî ke Sakalia wvú bô to yue enteleη jo ketaη ke ncese bô yew ncese le. Me nseηe lo ε̄ ben keceεy le Nyo' nu ke ebife ε̄ εηgoke ke keseen kin ekumε kpwe bonyii bodvu ba bocii.

⁵² ††Ngew wvu baay nu wene ben bonyii bô looci kee bonci bo Nyo' le. Ben nu ε̄ nyile ken'yene ke diuw fwese wvú ε̄ nulo ε̄ wee eley dvú se kίεε fiεε fi nu leη e. Ben nu ε̄ tun keeley, ε̄ bvuu ε̄ no baanke bonyii bô gomte keeley fo bô eley."

⁵³ †††Ε̄ Jisos ke ja le wen egene, ε̄ Bofalasii bô bonyii bô to dunji bonci bo Nyo' le kew no leeshi wvú bô díεw bi-wci mwεem ε̄ wvú nteen nteen, ⁵⁴ ε̄ bô to gee nonen teeyi lo wvú keeyuw fiεε diuw we le emum ekoo wvú.

Fo wee ejemyi jεεy gee jεεy κε

12 ††No Jisos to jemyi, ε̄ bibombom bi bonyii le no taashi fô bontfuke le bontfuke le faanene. Ε̄ bomew leenci bikaa bi bomew e. Ε̄ Jisos ne kew no jemyi ε̄ ε̄ nu ε̄ boom bew bo ηgoo le gayte le, "Ben ejoð kefew yî fintuηλεεn fi Bofalasii le fi ε̄ nu gee dibole di bô jemyi jεεy, gee jεεy e. ² ††Ben ekeε̄ le κε fiεε nu dvú fi bô banji fi nu ke enu se fî ε̄ buy emwa κε. Ε̄ κε fiεε nu dvú ten fi bô nyile fi nu ke enu se bô ε̄ kίεε κε. ³ Ben ekeε̄ le fiεε ficii fi ben jemyi entaη nu ε̄ bô nu ke eyuηen ε̄mvunsheerη. Ε̄ fiεε ficii fi ben ké faale yew se no tfumtfume nu ε̄ bô nu ke ejaη ε̄ ε̄ nu fô ekole ke yew e.

Wee wvú bô efanè (Mat 10:28-31)

⁴ Nsáa yem, me ε̄ no njemyi ε̄ ben le fo ben efanè bonyii bô nulo eyu κε ε̄ ε̄ nu nyam ye maan se ε̄ nulo ε̄ bô ebvuu ege fiεε fimew κε. ⁵ ††Ben eyeke eyuw wee wvú ben efanè. Ben efanè ε̄ ε̄ nu Nyo' njefo ε̄ nu wvú wvú κηηκε mvunγay keeyu wee, ebvuu elese mwεten ηguay wvu baay e. Me mbvuu ηgayte ε̄ ben le ben efanè ε̄ ε̄ nu wvú.

⁶ Κε ben kee le bô ké no geese mvunsha mvuntin ke yî mvunyinyi le mvunfεem maan? Geenen, κε finsha fimew nu dvú fimwaan fi Nyo' ké daaye ε̄ fî le κε.

⁷ ††Finen nu ε̄ Nyo' kee naa yvúw yicii yî nu ε̄ ben efa. Fo ben efanè κε. Ben fele lo mvunsha fô nteen.

Wee wvú berje bô wee wvú tune Jisos (Mat 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ É̄ me embvuu ensee ε̄ ben ten le, ε̄ wee berje ε̄ bonyii ε̄jise le wen kee me, tu wee wvú diee nu

† 11:49 6:13 †† 11:51 Keη 4:8-10; 2Klo 24:20-22 † 11:52 Mat 16:19 †† 11:53 20:20 † 12:1 Mat 16:6; Mak 8:15 † 12:2 8:17; Mak 4:22 †† 12:5 Ibu 10:31 †† 12:7 21:18

Waawee nu ke ebee τεν mwεten ê bonceendaa bo Nyo' le fwe. ⁹ †Geenen, é wee ma lo me ê bonyii ejise, tu me nu nke ema ten mwεten ê bonceendaa bo Nyo' le ejise.

¹⁰ Fí ε bvuu è no nu le, Nyo' nu ke elεεshe díew yí befe yí wee jemyi ekumε wee wvù diee nu Waawee, geenen ke è nu naa lo é Nyo' ke eyuu elεεshe díew yí befe yí wee jemyi ekumε Keyoy ke Yuule ke.

¹¹ †Seke bó ε koo ben ε gen dvú yéw bunle le, kenεε fwe dvu bonyii bô saake won keεε fwe dvu bonyii bô kenke mvunγay mvu sa' le, le bó egen esaw ben, fo ekolε ekfumtè ben le laa ben nu ke egen etaje diuw egay le la le, kenεε ejeme nεε le. ¹² È nu ke enu kefew kedvu le é Keyoy ke Yuule esee fiεε fi ben ejeme."

Ngan ekumε keyuη ke cee kpawaw e

¹³ No Jisos to teete boom bew bo ηgoo le nonen, ε wee mvu nε jeme ente jo kebombom ke bonyii le, gay ê wvú le, "Wee n'yεeyi, gayε ê waa bwεem le wvú egaw bvushεw bvuseεbeewvu enya bwem."

¹⁴ Ε Jisos bife ê wvú le, "Diemsen, è gεke yεε me le me ensumentenε bonsaw bonen, mbvuu ngaakè bvushεw bvunen?" ¹⁵ †No wvú bife nonen mum gay ê wee tfuu le, "Ben eyenè fo ben eyelè ejise yí mwεem e, njefo ke nshii wee yaa nu nje mwεem mvù wvú kenke ke, wee ejo naa ε mwεten kenke nεε."

¹⁶ No wvú jeme nonen, mum ma ngan le, "Cee kpawaw mvu to kenke wεε we, ε mwεem ke jon dvú baay. ¹⁷ Ε wvú mum kew no kpawawci le laa wen nu ke ege nεε le? Wen nu ke egεε ngu wen fεε le? ¹⁸ Ε wvú mum nε cu ntaη le, 'Fíεε fi me nu enge nu fin. Me nu ensaw bigone biem, enkase enkuwse, emum engeε ngu bô mwεem mwem dvú mvunciim. ¹⁹ †È me nke endioo ε nge nonen, emum enγay ê ekolε kem le me nu wee keshi. Me ηkenke mwεem mvù me nu nke endie embuy bilum e nteen. Ke me mbεε ebvuu embuuke ke. Me nu endiekene ke wase lo, mbvuu η'wukene n'yuuke njon.' ²⁰ No wvú seyse nonen, ε Nyo' mum tee wvú le, 'Keyuη kin! Entaη εben nu ε me nu nke enkase enjo keyoy kuw. Mwεem mvun mvunciim mvù wo seyse ε gεε nu ke enu mvu yεε le?'"

²¹ No Jisos jeme nen mum gay le, "È nu ke lenlen no fi nu ke enu fô wee wvù baanci bvukukε fô ekolε kew e yaa kenke bvukukε ê keba ke Nyo' le ke."

Bó elεε mvuntelem ε è nu yí Nyo' le

(Mat 6:25-34)

²² †ε wvú bvuu nε no jemyi wase ε è nu ê boom bew bo ηgoo le le, "Fo ben eyanγanè ekumε nshii wene le laa ben nu ke edie la le, kenεε ekumε ye yene laa ben nu ke ejise la le. ²³ Ben ekeè le keyoy ke wee le fele mwεem mvudien, ε ye wee fele ndvú. ²⁴ †Ben etaa eyen biηaηa, ke bí ké no jeywi bvuu gbweci ngu ke. Ke bí yaa kenke bigone ke. Ε Nyo' nyanγi ke bí bicii. Ke ben kee le ben fele mvunyiim e? ²⁵ È nu yεε ê ben entelen wvù yanγanè, wvù nulo ebise ke naa kefew caan yí

† 12:9 9:26; Mak 8:38 †† 12:11 21:14-15; Mat 10:19-20; Mak 13:11 † 12:15 1Tim 6:9-10 †† 12:19 Mben 49:20 †† 12:22 11:3 ††† 12:24 Mben 147:9

nshii we le? ²⁶ No è nu se è nulo é ben ege naa fi caan fin ηkuuη, è ge la wvù ben soo bikuu ekumε mwεem mvumew? ²⁷ ††Ben etaa yen no fow ké no kuu nu. Ke fow ké no lemte kenεε shile ndvú ke. Geenεn, é me ensee ê ben le ke naa Nfon Saamun bô bvukukε bvucii bvù wvù to kenke to ké suute ye no nu ε wvù ε buy fô fow mvu le ke. ²⁸ †Nyo' suute egay yo ηkpwaante nen, egay yô kuu εben, buy ntfuu ε bó ε fwεε wase fotaη, tu ke è nulo é wvù esufe ben efey lo nonen e? O oo bonyii bo mbee wvù doose le!

²⁹ Fí mum è no nu le fo ben eyanγanè, bvuu kpwaake le laa ben nu ke edie la bvuu wuu la le, ³⁰ njefo mvumvun mwεem ké no kpawawci ke bonyii bo yí nshε le bô yaa kee Nyo' ke. Ben ekeè le Icee wene kee lo le ben shieele mwεem mvun mvunciim. ³¹ Ben elεεε bvufee bvunen ε è nu yí bvunfon bu Nyo' le, é wvù emum enyaa ten mwεem mvun mvunciim ê ben.

³² †Nγoo yem, no ben nu caan nen, fo ben efanè ke, njefo Nyo' wvù Icee wene nu ε caw keenya bvunfon ê ben. ³³ ††Ben egese mwεem mvù ben kenke, egaw bigew bidvu ê bonyii bo kefufe le, egomtè bobuuncuu ε è nu bô yaa nulo esεken ke. Ben egelè kpawaw wene ε è nu won Nyo' le, fô è yaa nulo é wvù eka ke, ε cooη yaa nulo efey fô ke, ε shéw yaa nulo ekan ke. ³⁴ Ben ekeè le fô wee gεke kpawaw we nu ke fô fô fitele fiew nu enu.

Bonyii bo Jisos e ecεytè wvù

(Mat 24:45-51)

³⁵ †Ben ekay bicaw binen, etfuw bin'yεese ecεytè lemme, ³⁶ ††ke díewε boom bo lemme le bô cεyte cee ekolε wvubo ε wvù nu gbwen bvujen e. Ε wvù nu ke edioo ekaase ekumεε kembuη é bó eyene lo é wvù eley. ³⁷ Njon wvu baay nu ke enu wvu boom bo lemme le bô cee ekolε wvubo nu ke edioo efεese eyen ε bó nu we cεyte. É me ensee ê ben kecεey le wvù nu ke esen ndvu ye é bó shiiyen fokuse é wvù eto bô mwεem mvudien egawcε é bó. ³⁸ Njon wvu baay nu ke enu wvu boom bo lemme le bô wvù nu ke edioo efεese eyen ε bó nu cεyte. Kenεε wvù nu ke eto entaη entelen, kenεε seke nyimshie ε toη. ³⁹ †Ben ekeè le é cee yew kee kefew kè cooη nu ke eto, é wvù ecεytè. Wvù saa ke ecine é bó enγoy yew ye ke. ⁴⁰ †Ben ten kenke keecεytè, njefo wee wvù diee nu Waawee nu ke ekase eto ε è nu é kefew kè ben yaa kee ke le."

⁴¹ Ε Bita mum nε bife ê wvù le, "Tata, wo ma ngan wvun ε è nu ê bese, nuu ê bonyii bocii le?" ⁴² ††ε Tata tfuse le, "Waa lemme wvù nu wvu kecεey bvuu kenke bvufee nu wvù la? Ke è nu wvuε wvù cee ekolε we nu ε gεε wvù le wvù etaalè fô yew ye le, é kefew ke dioo ε kocen ε wvù nya mwεem mvudien mvu boom bo lemme le é bó le? ⁴³ Njon wvu baay nu ke enu wvu waa lemme wvuε wvù cee ekolε we nu ke edioo etoo eyen ε wvù gee lemme lenlen no wvù bee keεεε. ⁴⁴ É me

††† 12:27 1Bfn 10 § 12:28 Mat 14:31 †† 12:32 Yesa 41:14; Luk 22:29 ††† 12:33 Mat 6:19; 6:20; Luk 11:41; 18:22; Lem 2:45; 4:34-37; Kolo 3:1-2 ††† 12:35 Mat 25:1 ††† 12:36 Mwm 3:20 †† 12:39 Mat 24:43 †† 12:40 Mat 24:42 ††† 12:42 19:17-19

ensee ê ben keceey le cee ekole we nu ke ebense wvú é wvú etaale fô mwëem mwew e mvunciim. ⁴⁵ Geenen, é waa lemme wvudvu ne é jeme ê ekole kew le, 'Ke cee ekole wem nu ke eyansen ekase eto ke', é mum é kew é no suunke boom bo lemme le bô bolemse noo bô bokene, diekene bvuu wuu mbvuum é mó koole wvú, ⁴⁶ tu cee ekole we nu ke ene esese ebuynen diuu dimew di wvú yaa be kpwaake le ke noo é kefew kè wvú yaa be kee le ke. Wvú nu ke edioo é buynen nonen, emum enya ngew é waa lemme wvudvu, eciinse wvú é wvú egen enu bô bonyii bô yaa jemyi keceey ke.

⁴⁷ Waa lemme wvú kee fiëe fi cee ekole we gomte le wvú egeè, é fanje yaa eseyse egee, nu é bó nu ke etam wvú bonjgbwan nteen. ⁴⁸ É waa lemme wvú yaa kee ke fiëe fi cee ekole we gomte le wvú egeè, ge fiëe fi è nulo é bó etam wvú bonjgbwan nteen, nu é bó nu ke ewewce ke lo wvuwe caan. Wee wvú bó nu é nya mwëem é wvú nteen nu é bó nu ke eshieele nteen é wvú. É wee wvú bó nu é gee mwëem can ye le nteen nu é bó nu ke ebife é wvú nteen."

Jisos to bô kenjawsen

(Mat 10:34-36)

⁴⁹ É Jisos bvuu gay é boom bew bo ngoo le le, "Me nto keenfwëe é è nu nguy yî nshë le. Wee ejo é wvú be bæenci wase. ⁵⁰ ††Me nkënkë kfuu ngew wvu baay keenley wvú le, é fitele fiem nu ke elæten ke seke me é nley wase wvú le. ⁵¹ †Ben kpwaake le me nto é è nu bô nyekëe yî nshë le fen e? Naa lo. Ben ekeè le me nto é è nu bô kenjawsen. ⁵² ††É kew yî keseen e, yew yî nu bonyii botin nu ke egawsen. Bonyii bo botete nu ke egawsen bô bo bofëe, é bo bofëe egawsen bô bo botete. ⁵³ †Cee wan nu ke egawsen bô waa we wvú diemsen, é wan wvú diemsen egawsen bô ice. Bwee wan nu ke egawsen bô waa we wvú kpwoon, é wan wvú kpwoon egawsen bô bwee. Bwee diemsen nu ke egawsen bô kpwee waa we, é kpwee wan egawsen bô bwee dweese."

Bonyii kee kefew

(Mat 16:2-3)

⁵⁴ É Jisos gay wase é è nu é kebombom ke bonyii le le, "Ben ké yene seke kembew bene je ekuëku, é ben mum no duu le, 'Jaŋ nu ke egbwe.' É yî ke mum gbwe. ⁵⁵ É ben ké yen ten é fwefwe é banke wase ye é no booke lo je eweewe, é ben mum no duu le, 'Kenkfum ke baay nu ke enu.' É kí mum ke no nu. ⁵⁶ Ben bonyii bô jemyi jëey, gee jëey ban, no ben taale ebule bô nshë mum kiëe no ekfuŋ nu ke enu, ke è nulo ten é ben ekiëe mwëem mvú Nyo' duŋci yî kefew kin e nje la?

⁵⁷ É ke è nulo ten é ben ekpawwce fiëe fi leŋ fi è nulo é ben egeè le? ⁵⁸ É wee jo wo é no gene dvú yew nsaw e, é wo mom é ben é wvú seyse é è bæe é je, fo wvú ke egufe wo egen efese can wee wvú saake bonsaw e, é wvú efese wo can nci le é bó efen wo yew ncaw e. ⁵⁹ É

me ensee é wo le ke wo nu ke ebuy dvú se wo é mese é law finyinyi ficii fi bó shieele ke."

Wee tfuu ekumen fitele fiew fo wvú ke ekpwe

13 É to nu kefew kedvu le, é bonyii bomew ke ne be Jisos kumte bonyii bo Galilee bomew bô to genë keege ncese fô Nyo' le, é Baylet tum bonyii é bó gen gbwoce bó, é bilëem bibole taashë bô bi nyám yî bó to gee ncese dvú. ² É Jisos yekë nen, bife é bó le, "Ben kpwaake le bonyii bodvu to kpwe kfuu yiye kpwe nonen njefo bibefë bibole to fele bi bonyii bo Galilee bomew e nuu? ³ ††Ke è nu nonen ke. É me ensee é ben le, é ben baa ekumen mvuntelem mvunen, é ben bocii ke ekpweken ke nonen. ⁴ Ben kumyi bonyii bo yuufe ncow nyan bô yew yî defe é we to kesëe Siloam yuwye bó? Ben kpwaake le bonyii bodvu to kpwekene nonen njefo bibefë bibole to fele bi bonyii bo Jerusalem bomew e nuu? ⁵ Ke è nu nonen ke. É me ensee é ben le, é ben baa ekumen mvuntelem mvunen, é ben bocii ke ekpweken ke nonen."

Ngan kete kè yaa to yumte mvuntam ke

⁶ ††É Jisos mum ma ngan mvu é bó le, "É to nu kefew kemew e, é wee mvu yee kete kemew ⁵ é wvú wene. É kefew ke kocen, é wvú to keekoy, fanje yaa yen é mvuntam é yum yî dvú le ke. ⁷ É wvú mum gay é wee wvú to taale fô wëe we le le, 'Taa eyen, è nu wase bilum bitete keseen no me ntoo keenkoy mvuntam yî kete kin e, n'yaa yene fiëe le yî dvú le ke. Gbwolë lo. Kí banji bvudvuu ecici.' ⁸ ††É wee we lemme wvudvu tfuse le, 'Cee ekole, ke bvuu cinë ke dvú kelum kin, é me encwce kenyi kedvu engëe binfo fó. ⁹ É è ke edioo enu kelum kè too le kí é yum, é fi ejon, kí é fan keeyum ee, é me emum egbwo."

É Jisos fe kpwoon mvu diuu di mbam e

¹⁰ ††É è ke no nu diuu di mbam e dimew, é Jisos no yëyi bonyii yew bunle mi le. ¹¹ É kpwoon mvu nu dvú é keyoy kemew nu yî ye le, é è nu kè ké ge é wee tu wee gon. Kí to nu é ge wase wvú é cem bilum yuufe ncow nyan jim é ngvuse, é è yaa nulo é wvú ebvuu eleem we teyey ke. ¹² É Jisos yen kpwoon wvudvu le, tee wvú é wvú to. É wvú gay é wvú le, "Bwëem, wo nu é boy wase ebo jo ntun wo wvun." ¹³ No wvú gay nonen, mum neke kebo kum wvú le. Kaŋ mwaan, é jim ye kase nele ye, é wvú leem we teyey, mum no tumte moŋkum mo Nyo' le.

¹⁴ ††É cee ekole yew bunle yidvu yen no Jisos fe kpwoon wvudvu é è to nu diuu di mbam e, é fiëe fidvu ton'ye wvú baay. É wvú mum no saake bonyii gayte le, "Ediuw é lemme nu esoocan. Ben etod é bó fele bincem binen é è nu ediuw yoya le. Fo wee ebvuu emom eto diuu di mbam e ke."

† 12:47 Jem 4:17 †† 12:50 Mak 10:38 † 12:51 2:14 †† 12:52 14:26; 21:16; Mat 24:10; Mak 13:12 †† 12:53 May 7:6

††† 13:3 Mben 7:12 ††† 13:6 Mat 21:19; Mak 11:13 § Kete kedvu nu é bó teŋe é díew bala le le, «Fig». †† 13:8 2Bi 3:9, 15 ††† 13:10 Mak 2:27-28 †† 13:14 Ksm 20:9-10

¹⁵ † Tata tfuse ê wvú le, "Ben bonyii bò jemyi jëey, gee jëey ban. Ê ké dïoo nu diuu di mbam e, wee saa ejo na' we kënë kembëebey kew egen enya joo dvú?" ¹⁶ †† Kpwoon wvun e no nu waa Abl'am, e Satan e lese wase yî ncaw e bilum yuufe ncow nyan, tu ke fí baa jee le bó ebvuse wvú yî ngew e diuu di mbam e?" ¹⁷ No Jisos jeme nonen, e bonyii bew bo bvuban e wuumen, e bonyii nteen no lanlanje lo fibole nje binghaw bi mwëem e bicii bì Jisos to gee.

Ngan ekumë ngow fintam fimew

(Mat 13:31-32; Mak 4:30-32)

¹⁸ E Jisos ne ghay le "Bvunfon bvú Nyo' le nu ke diewe la? Fiee fi è nulo é me enfewsen dvú nu la?" ¹⁹ †Bvú nu ke diewe ngow fintam fimew †† fi wee to tfumyëe wene dvu wvú, e yí ke buy, ku yij tu kete e mvunyiim mvú bile we no yote yî dvú le."

Ngan ekumë fintunlëen

(Mat 13:33)

²⁰ E wvú bvuu ne ghay le, "È nulo é me embvuu enfewsen bvunfon bvú Nyo' le bô la?" ²¹ ††Bvú nu ke diewe fintunlëen fi kpwoon to fewëe mvuum ê bintee bi baay baay e bitete jo fiysen dvú, tow gëe, e fí mum ge e mvuum modvu ben."

Diuw fwese wvu fiasaa

(Mat 7:13-14, 21-23)

²² E Jisos ke mum ne no gene Jelusalem. No wvú to gene no fele ê bilaante bô ê bontew e yëeyi bonyii. ²³ E wee mvu ne bife ê wvú le, "Tata, è nu ke bonyii caan bò nu ke eboy e?" E Jisos mum tfuse wase ê bonyii bocii le, ²⁴ "Ben elumtè ntay keeley e è nu fô diuw fwese we wvú nu fiasaa le. Ben ekeè le bonyii nteen nu ke egomte keeley yaa kerke je ke. ²⁵ †††Kefew nu ke ekocen, é cee yew eja we efaa kemburj. Wvú nu ke edïoo e faa, é ben emey ekfurj ekumci kemburj lëke le, 'Cee ekole, yene ke yew é bese eley.' Ê wvú emum etfuse ê ben le, 'Ke me n'yaa nkee jò ben ne ke.' ²⁶ Ê ben emum ekew etanyj le, 'È nu bese bò beene se shee diekene bvuu wukene. E wo se ghane yëeyi bonyii bontew bosese le.' ²⁷ †††Ê wvú ebvuu ekase etfuse ke le, 'Me nserje lo ê ben le ke me n'yaa nkee ben ke. Ben enene lo ê me efwese ben bò ghane buwyi mwëem ban.' ²⁸ Ben nu ke eyen Abl'am bô Aysik noo Yakow noo bonyii bo ntum Nyo' le bocii ente jo bvunfon bvú Nyo' le, e ben nu e bó e ban ekfurj, é ben emum ebeele ngeci bigew. ²⁹ Bonyii nu ke ene bi-ba bicii e kew jò diuu sane e gen e buy jò dí seeyi noo eweewe bô ekuëku jo wonj, eto eshii ediekene ente jo bvunfon bvú Nyo' le. ³⁰ †Ben ekeè le bonyii bomew bò nu ejim keseen nu ke enu bo fwe, e bomew bò nu fwe keseen nu ke enu bo ejim."

† 13:15 14:5; Mat 12:11-12 †† 13:16 1:54-55, 73; 3:8; 19:9 † 13:19 Esek 17:23; Mat 13:31 †† Ngow yin nu ê diëw bala le le, «mustard». †† 13:21 Mat 13:33 ††† 13:25 Mat 25:11-12 ††† 13:27 2Tim 2:19 § 13:30 Mat 19:30

E Jisos bëm Jelusalem

(Mat 23:37-39)

³¹ E è no nu ke kefew kedvu le, e Bofalasi to gay ê Jisos le, "Buy fiuw jan egen keba kemew e njefo Nfon 'Elod gomte keeyu wo."

³² E Jisos tfuse ê bó le, "Ben egen egay ê dikfuu didvu le me mbvuuuse bonceendaa bo dewle le yî bonyii le eben, mbvuu nfele bincem, e è nu ke no me nu embuy enggee ntfuu, é ke edïoo enu foeshentfuu, é me emum emese lemme diem. ³³ Geenen, e me nu enkew lene diem di Jelusalem eben, embuy enlen ntfuu enggen embuy foeshentfuu. Ke fí baa kocen le bó eyu wee ntum Nyo' bvudvuu bvumew e se è nu Jelusalem ke."

³⁴ No Jisos jeme nen, mum bëm le, "Ebeey Jelusalem! Ebeey Jelusalem! Wo wvú yuwyi bonyii bo ntum Nyo' le, bvuu tumyi bonyii bò Nyo' tumte fô wo le bô eta. È nu wase bokanj bomëe no me mom keembaance boom buw ke diewe no bweeshie ké baance boom bew kfuë, wo e fanj? ³⁵ ††Taa eyen, yew yo nu ke etu binffuy. Ê me ensee ê ben le ke ben nu ke ebvuu eyen me le ke, egen ebuy kefew kè ben ke egay le, 'Nyo' nu e lanj kembonen yî wee wvú too ê diee di Tata le."

E Jisos bvuu fe wee diuu di mbam e

14 †††E è ke no nu diuu di mbam e dimew, e Jisos gen keedieken yew dvu wee wvu baay mvu. E wee wvudvu to nu wee Falasii. E bonyii bò to nu fó no gbwetene Jisos keeyen fiee fi wvú nu ege. ² È to nu e wee mvu leeme fó e Jisos ejise cemte bô ntun e wvú e ge wase can bô bikaa e mvuwken. ³ E Jisos bife ê Bofalasi noo bonyii bò to looci kee bonci bo Nyo' le, bò to nu fó le, "Nci wesebeene nu e bee le è nulo é bó efe wee diuu di mbam e?"

⁴ E bó fanje yaa tfuse fiee ke. E Jisos jice wee wvudvu le, fe wvú, mum gay le wvú egene. ⁵ ††E Jisos mum kase bife ê bonyii ba le, "È wee mvu ben e kerke wan †† kenëe na', wvú e gbwe ê fwënj diuu di mbam e, mweten saa ebvuse lo kanj mwaan e?"

⁶ E bó ma fiee fi bó etfuse.

Wee ejoo ekole kew caan

⁷ †E Jisos ke taa yen no bonyii too cawci e è nu mond-vuum mo fwe se shiyyine fó, e wvú maw diëw ê bó le, ⁸ ††Seke bó e see wee bô nkaw bvujen, wvú e gen, fo wvú eshii e è nu fô bvudvuu bvú fwe le ke, njefo è nelo enu e bó e see ten wee mvu wvu baay wvú fele wvú dvú. ⁹ Ê cee bvujen wvú se serje bó dvú bocii ke ene eto emum egay ê wvú le, 'Nene we enya bvudvuu bvun ê wee wvu baay wvun.' Ê wvú emum ene bô kenjwu-umen egen shii wase e è nu ejim. ¹⁰ Seke bó e see wee bô nkaw bvujen, wvú e gen, shii e è nu ejim, wvu le cee bvujen ke ene eto egay lo ê wvú le, 'Nsaa yem, nene we fen egen shii e è nu fwe.' Nonen, é wvú emum ekenke

†† 13:35 Mben 118:26; Esek 10:18-19 ††† 14:1 Mak 2:27-28 †† 14:5 13:15-16; Mat 12:11 ††† Bonjwa' bo boyvuum bomew terje le "kembëebey." †† 14:7 20:46 †† 14:8 Bngn 25:7

n'wvum fwe dvu bonyii bocii fó. ¹¹ †È nu ke lɛɲlɛɲ no wee tfuu wvù bensee ekolɛ kew nu ε bó nu ke eshike lo wvù. E wee wvù shiwse ekolɛ kew nu ε bó nu ke ebense lo wvù.”

Wee etaalè ε è nu fô bonyii bo ηgew e

¹² E Jisos mum nɛ kase gay ê cee yew wvù to tenɛ wvù yew dvu wvù lɛ, “Seke wo gomte keetee bonyii lɛ bó eto ediekɛn, fo wo etee ε è nu nsáa yo bô boom bo bwoo le noo kfuu diuw kɛnɛ bonyii bo kpaw e bo ntɛw wo le kɛ. Ê wo tenɛ boba bonyii, é bó ke ekase tɛn etee wo yéw yibole, é fí emum enu lɛ bó nu ε tfuse wase kebo kuw. ¹³ ††Seke wo gee ηkaw, tee ε è nu bonyii bo kefufe le, bonkɛwlɛ bô bontɛɲɛ noo binfefe. ¹⁴ Ê wo ge nonɛn, é wo emum ekɛɲke kembonɛn, njefo kɛ boba bonyii kɛɲke fiɛ fi è nulo é bó ekase etfuse ê wo kɛ. Ê ke enu Nyo' wvù nu ke elaw wo diuu di bonyii bew nu ke ebuyte yí kpwe le.”

Ngan ekumɛ ηkaw wvu baay

(Mat 22:1-10)

¹⁵ †No Jisos jeme nonɛn, ε wee mvu wvù bô bó to diekene mum gay ê wvù lɛ, “Njon wvu baay nu wvù wee wvù nu ke ediekɛn ente jo bvunfon bvú Nyo' le.”

¹⁶ E Jisos mum fɛ ê wvù lɛ, “È to nu kefew kemew e, ε wee mvu seyse ηkaw wvu baay, be bonyii nteen. ¹⁷ E diuu ke to kocɛn, ε wvù tum waa we lemme lɛ wvù eghan esee ê bonyii bocii bô wvù to beɛ lɛ bó etoð, lɛ mwɛɛm mvunciim nu ε bó ε seyse wase. ¹⁸ E waa lemme wvudvu mum gen yɛn bó lɛ, ε bó kɛw no camte ye mwaan mwaan. E wee wvu fwe wvù wvù to yɛnɛ gay ê wvù lɛ, ‘Me nse nu ε ηguy wɛɛ wɛm wvu fwe, ε me ηkɛɲke keɲɲgen etaa. Kee wo, fo ben ecɛytè me kɛ.’ ¹⁹ E wvù bvuu yɛn wvumvu lɛ, ε mwɛtɛn gay lɛ, ‘Me nse nu ε ηguy bona' bem bo lemme le yuufe, ε me ηɲɛne keseen keemom bó. Kee wo, fo ben ecɛytè me kɛ.’ ²⁰ E wvù yɛn wee mvu lɛ, ε wvù gay fiew lɛ, ‘Me nse nu ε ηkooy bwee yew, ε kɛ kefew yaa nu dvú kè è nulo é me ento kɛ.’ ²¹ No bó tfuse nonɛn, ε waa lemme we mum tu jim gen see fiɛ ficii ê cee ekolɛ we. E cee ηkaw wvudvu yuw, ε fitele bɛnte lo wvù. E wvù mum kase tum waa we lemme wɛ gay lɛ, ‘Buy cekey, egen elaanɛ eghan ntasɛn jé bô mvujetɛle mvunciim e, ekum bonyii bo kefufe le, bontɛɲɛ, bô binfefe noo bonkɛwlɛ eto dvú.’ ²² E wvù gen kase to gay lɛ, ‘Cee ekolɛ, me nu ε ηɲɛ wase no wo be gay, geenɛn, yew baa yiɲsɛn kɛ.’ ²³ E cee ekolɛ we gay ê wvù lɛ, ‘Buyɛ keseen egen ghan jé le bô mvujetɛle le mvunciim, ekan wa lo bonyii é bó eto, é yew yɛm eyiɲsɛn. ²⁴ ††È keè lɛ kɛ wee mwaan ente jo bonyii ba bô me nse n'yawɛɛ mbe nu ke emom lo fiɛ fiem fidien ê wvù emvu kɛ.’”

No è nulo é wee eseyse sɛ ley ηgoo Jisos e

(Mat 10:37-38; 5:13; Mak 9:50)

²⁵ E Jisos bvuu nɛ no gene, ε bibombom bi bonyii le shfumte bii wvù le. E wvù ke nɛ banke ye gay ê bó lɛ, ²⁶ ††Kɛ è nulo é wee enu wee wɛm ηgoo sɛ wvù koonke me fele bwee bô ice, bvuu koonke me fele kpɛwɛ bô boom noo boom bo bwee le bô jéme ye kɛ. E wvù kɛɲke naa tɛn keekoonke me fele no wvù koonke ekolɛ kew. ²⁷ ††Kɛ è nulo tɛn é wee enu wee wɛm ηgoo sɛ wvù nu ε tuu kew kentam ε no bii me le kɛ. ²⁸ È nu yɛɛ ê ben entelɛɲ wvù gomte keebom yew yí defe ê we, wvù saa eyaw eshii ekpawɛ lɛ laa wen kɛɲke bigew ε bí ε kocɛn bi wen nu ke ebom dvú emɛse lɛ? ²⁹ Ê wvù baa eyaw ege nonɛn ηkuuɲ é wvù ke enɛ elese kenffuy é yew eghaw wvù keebom. Ê bonyii edioo efele emum ebuu wvù gayte lɛ, ³⁰ ‘Kenɛnɛ kin se nu ε kɛw yew yí ε ghaw wvù keemɛse.’ ³¹ Kɛ lɛɲlɛɲ tɛn, è nu nfon wvù la wvù gomte keetum jem bô nfon mvu, wvù saa eyaw eshii fokuse ekpawɛ lɛ laa è nulo é wen bô bonyii bowene bo jem e bo bontfuke yuufe etum jem bô nfon wvumvu wɛ bô bew bonyii bo jem e bô nu bontfuke mbaanfiɛ lɛ? ³² Wvù ε kpawɛɛ ε yɛn lɛ fí nu ke eghaw, é wvù emum etum bonyii bew bomew é bó egen eyɛn nfon wvumvu wɛ lɛ ε wvù bɛɛ nɛɲole, elɛkɛ wvù lɛ nyekɛy enù ê bô wen entelɛɲ. ³³ Fí mum è no nu lɛ, é wee baa ecinɛ mwɛɛm mwew e mvunciim, wvù saa enu wee wɛm ηgoo kɛ.

³⁴ Nkauru nu fiɛ fi jee. Geenɛn, é yí nɛlo ε cife, é bó ebvuu ege nɛɛ dvú é yí sɛ ebvuu ekase eyeke? ³⁵ ††Kɛ tu yí ε la wase ecici. E kɛ shiɛe yaa bvuu nu dvú wvù bó elese wene, kɛnɛɛ yí binfo le kɛ. Yí nu kɛ wase lɛ bó elan lo. Wee wvù kɛɲke bitɛm keeyuw ε wvù yuw.”

Ngan ekumɛ njeɛ yí to laɛ

(Mat 18:10-14)

¹⁵ †Bonyii bô to fii shile noo bonyii bô befe bomew to too fô Jisos e keeyekɛ fiɛ fi wvù to yɛyɛi. ² E Bofalasii bô bonyii bô to duɲci bonci bo Nyo' le kɛw no wvukene, gayte lɛ, “Wee wvun fiisene bonyii bô befe bvuu diekene bô bó.” ³ †Nonɛn, ε Jisos ma ngan wvun ê bó lɛ,

⁴ ††È nu yɛɛ ê ben entelɛɲ wvù kɛɲke njéɛ gbwee, yimiamɛn ε la, é wvù ke elaame? Wvù saa eyaw ecinɛ yi mban bvuuɛ ncow bvuuɛ le ηkpwaante egen egomte yimiamɛn yidvu egen ebuy seke wvù ke eyɛn yí le? ⁵ Wvù é gom ε yɛn yí le, emum eyuuke njon, etuu fô gbwee, ⁶ ekfuuyi dvú fô yew e. Ê wvù dioo ε kfule dvú, emum ekum nsáa ye bô bonyii bô cee mbew ye le gay lɛ, ‘Ben eto é beene elanlan njeɛ yɛm ε yí be ε la, me ε ηkase ε n'yɛn yí le.’ ⁷ Ê me ensee ê ben lɛ, è nu kɛ lɛɲlɛɲ no nlanlan wvu baay nu ke enu wɔɲ wvu we le, nje wee wvù befe mwaan wvù nu ε kumen fitele fiew. Bó nu ke elanlanɛ wvuɛ we fele bonyii bo mban bvuuɛ ncow bvuuɛ bô nu teyɛy yaa shiɛɛle ηkumɛn kɛ.

† 14:11 Mat 23:12 †† 14:13 Dito 14:29 † 14:15 13:29 †† 14:24 22:30

†† 14:26 12:51-53; 18:29; Mat 10:37 ††† 14:27 9:23; Mat 16:24; Mak 8:34 ††† 14:35 Mat 11:15 § 15:1 Mat 9:10 † 15:3 Jon 10:11-15 ††† 15:4 Esek 34:11, 16

Ngan ekumε jise di bigew e di to lae

⁸ Nuu le è nu kpwoon wvù la wvù kenjke bigew yuufe, jise e la fò é wvù ke elaame? Wvù saa etfuw nguy eye-ese, eyese yew, elooce etasse egen ebuy seke wvù ke eyen e? ⁹ Wvù é tasse e yen, emum ekum nsáa ye bô bonyii bô cee mbew ye le egay le, 'Ben eto é beene elanjan jise diem di bigew e, e dí be e la, me e nkase e n'yan.' ¹⁰ É me ensee é ben le, è nu ke lenjen no bonceendaa bo Nyo' le lanjanje nje wee wvù befe mwaan wvù nu e kumen fitele fiew."

Ngan ekumε wan wvù to lae

¹¹ †E Jisos bvuu jeme le, "Wee mvu to kenjke boom bolemse bofεε. ¹² E wvu ejim ke mum ne gay é wvù le, 'Icem, gawe bwem bvushew enya é me keseen.' Nonen, e ice mum gaw bvushew bvudvu é bó. ¹³ †E wan wvu ejim wvudvu fi bwew bvushew, e è ke dioo nu ejim jo ediuw caan, e wvù baance bvucii gese mum laa bala won wvumew e ncejole, mum gen no gbwayte bvooke bigew bidvu yí nce wvu ecici le. ¹⁴ E wvù ke dioo bvuw e bi ka, e jen yí temyi ne koo won wvudvu le, e wvù no tane fiεε fidien. ¹⁵ Nonen, e wvù mum gen gom lemme fô wee mvu wvu won wvudvu le keelemte wvù le. E wee wvudvu mum ciinse wvù le wvù egen ecεyte bonkunyam bew. ¹⁶ E wvù mum gen no cεyte, e wee yaa nu dvú wvù enya wvù bô fiεε fi wvù edie ke. E wvù mum no kenjke shiee le wen bee ediee mwεem mvudien mvú bonkunyam ké no diee. ¹⁷ E wvù ke ne kew no kpawwci mwεem, tee bvufee bwew jim, mum gay le, 'Bonyii bo lemme le bo icem e kenjke mwεem mvudien nteen e mvú ghaake bó, e me nu fen nkpwew jen. ¹⁸ Me nu ene we, enjen fô icem e, enjay é wvù le, 'Icem, me nu e nje kebefε fô Nyo' le noo fô wo le. ¹⁹ Me mbaa mbvuu nkocεn le bó etenje me le waa wo ke. Joo ke wase me diewe wee wo lemme le."

²⁰ Nonen, e wvù mum ne no tuu jim fô ice le. E wvù ke dioo too buyte wase mbew la le, e ice lan jise yen wvù le. E shen koo wvù bô wan, e wvù ja we, lewte gen, bam wvù, bvuu nocε. ²¹ E wan wvudvu mum gay é wvù le, 'Icem, me nu e nje kebefε fô Nyo' le noo fô wo le. Me mbaa mbvuu nkocεn le bó etenje me le waa wo ke.' ²² Geenεn, e ice kaa tee lo bonyii bew bo lemme le gay le, 'Ben egen cekey, egom kekum naa kè jee ntay, eto etfume yí ye le, ebvuu elese fincaw yí ebo kew e noo bolaba yí bikaa biew e. ²³ Ben egen ekoo waa na' wvù fan, sεε é beene ediee lanjanje, ²⁴ †njefo waa wem wvun se nu e kpwe wase e kase e tu dvú. Wvù se nu e la, e kase e yenε.' Nonen, e bó mum kew no lanjanje.

²⁵ Fiεε fin to kooyi, e wan wvu ngaywee nu nkpw- waante. E wvù ke dioo kfuuyi, ke to buy mbew yew e, yuw no bine gbwee. ²⁶ E wvù tee wee lemme mvu bife laa bó se bine e è nu la le. ²⁷ E wvù tfuse é wvù le, 'Waa bwoo nu e tu jim εben. Nonen, icen e sεε waa na' wvù fan, njefo wvù be e yen waa bwoo le e wvù nu dvú bvuu temyi.' ²⁸ E wvù yuw nonen e shém kaa ton'ye lo

wvù, e wvù mum fan keeley yew. E ice buy gen no booyi wvù le wvù eley ke yew. ²⁹ Geenεn, e wvù tfuse é ice le, 'Taa eyen, me nse nlemte fô wo le diewe nfwa le yí bilum bin e bicii, e me nje mbaa nfan wase keenje fiεε fiuw fimew ke. Wo ke baa nya wase me ke naa bô waa bie le me enlanjan dvú bee nsáa yem ke. ³⁰ Waa wo wvun wvù se geenε bvuw bvushew bô bokεnε bo nsake le e dioo to, wo mum e koo lo waa na' wvù fan e sεε nje ye.' ³¹ E ice tfuse é wvù le, 'Waa wem, bee wo se nu fen sekεcii, e fiεε ficii fi me nkεnke nu ke fiuw. ³² Geenεn, fi be jee keelanjanje njefo waa bwoo wvun se nu e kpwe wase, e kase e tu dvú, wvù se nu e la, e kase e yenε."

Waa lemme wvù to fiwεε kenfiw

16 E Jisos bvuu jeme é boom bew bo ngoo le le, "Wee kpaww mvu to kenjke waa we lemme wvù wvù to gεkεε le wvù etaale fô kpaww we le. E wvù ke ne yuw le waa we lemme we bvooke lo bigew biew. ² E wvù mum tee waa we lemme wvudvu bife é wvù le, 'Fin fi me n'yuuke ekumε wo nu la? Baance bonja' bocii bô wo saanjke kpaww wem jó eto etfuse é me. Ke wo yaa bee ebvuu elemte me le ke.' ³ E waa lemme we gen shii kpawwε le, 'No cee ekole wem kuunjke wase me fô lemme le, me nu enje nεε? No me nu se me nkεnke mvungay keenlem bô jiw, e me mbvuu n'wuumene keenleke elεkεε.' ⁴ E wvù mum ne kpawwε le, 'Me nu e nkεε wase fiεε fi me nu enje, wvu le seke bó e kur me fô lemme le, é me nkεnke nsán yí nulo efiisene me yéw yibole.' ⁵ Nonen, e wvù mum tee bonyii bô to kenjke fioo cee ekole we mwaan mwaan. E wvu fwe to e wvù bife é wvù le, 'Wo laake cee ekole wem nεε?' ⁶ E wvù tfuse le, 'È nu bokolo bo mεem e bo baay baay gbwee.' E wvù gay le, 'Ko nja' wo fioo wvun eshii fokuse cekey, ekumen esan le mbaanshen.' ⁷ E wvù kase bife é wvumvu le, 'Wo laake yo nεε?' E wvù tfuse le, 'È nu bikele bi egin e gbwee.' E wvù gay le, 'Ko nja' wo fioo wvun ekumen san le bikele mbanjan.' ⁸ †E cee ekole waa lemme wvun ke yen no wvù fiwεε wvù nonen, kaa bense lo wvù le wvù nu e feefen baay." E Jisos mum mεse le, "Bonyii bo fokuse fen feefene yí mwεem mvú bó gee le fele no bonyii bo n'yu le feefene yí mvubole mvu n'yu le.

⁹ Nonen, me e no ngayte é ben le, ben ejoð kpaww wene wvu fokuse fen koole nsán dvú, wvu le seke wvù e ka, é Nyo' efiisen ben é wvù yew fô ben nu ke enu sekεcii. ¹⁰ †Wee wvù nulo ekεε keetaa fô fiεε fi caan e ntay, nulo ekεε keetaa ten fô fi kuuke le. E wee wvù fi-ike kenfiw yí fiεε fi caan e, nulo efiw ten yí fi kuuke le. ¹¹ É ben nu se ben nulo ekεε keetaa fô kpaww wvu fokuse fen e, é ke enya yεε é ben kpaww wvù kpaww? ¹² É ben nu se ben nulo ekεε keetaa fô fiεε fi wee mvu le ntay, é ke enya yεε é ben finen?

¹³ Ke è nulo é waa lemme elemte bocεε ekole le bofεε ke. É wvù lemte nonen, é wvù ebane wvumvu, koonjke wvumvu, kεnε eyuuke wvumvu le ntay, joo wvumvu

ekuse. Ke ben nulo elemte Nyo' le bvuu lemte bigew e ke."

¹⁴ No Jisos jeme nonen, e Bofalasii yuw ne no buu lo wvú, njefo bó to koonke bigew baay. ¹⁵ †E Jisos mum gay é bó le, "É nu ben ban bò duñci ye le ben nu bonyii bò jee fwe dvu bonyii, geenen e Nyo' kee mwëem mvunciim mvù nu é mvuntelem mvunen e. Ben ekeè le mwëem mvù bonyii bensee le é nu mwëem, nu mvù Nyo' taale e mvù bemte lo fò wvú le."

Nci bô bvunfon bvú Nyo' le

¹⁶ E Jisos bvuu gay le, "É to nu fwele e bó fewci e è nu bonci bo Muses e bô mwëem mvù bonyii bo ntum Nyo' le to saanke. Geenen, e kew no Jon to toe, nu e bó fewci wase e è nu saaka wvù jee wvu ekume bvunfon bvú Nyo' le. Wee tfuu e mum e no taanke keeley ente jo bvunfon bvú Nyo' le bvudvu le. ¹⁷ Fí nu cekey fò ebule bô nshè le keeka, efey fo fijise fi njwa' le ela ecici é Nwa' bonci le.

¹⁸ ††Fí e no nu le, é wee kun kpwee, e jo wvumvu, tu wvú nu e ge kebefè ke diewe keejan kpwoon mvu. Wee é jo kpwoon wvú buy wase é wee yew, tu mweten nu e jo kpwee wee."

Laasalus bô wee kpaw

¹⁹ E Jisos ke bvuu ne gay le, "Wee kpaw mvu to nu dvú, suute ye bô ndvú yí jee, diee ekole kew ediuw ecii. ²⁰ E wee kefufe mvu nu ten dvú, e diee nu Laasalus. E binokken e kooye wvú ye yicii. E bó to gee e wvú no shee jiime diuw fwese wee kpaw we le, ²¹ ceyte le laa wvú nu ke edioo ediekene é fièe eshete e wen bonci diee le. No wvú to jiime fó nonen, e bwé bvuu mæese too laci binokken biew. ²² E è ke no nu kefew kemew e, e wee kefufe wvudvu kpwe, e bonceendaa bo Nyo' le to tuu wvú gen gee bvudvu bvú njon e mbew Abl'am e. E wee kpaw we ke kpwe ten e bó dwey wvú. ²³ E wvú gen e è nu won bonkfu le no nu fó yí ngew wvu baay e. E wvú ke ne lan jise, yen Abl'am e ncejole bô Laasalus mbew ye le. ²⁴ E wvú tee le, 'Icem Abl'am, koo shen fò me le eciinse Laasalus é wvú elese kpwan ebo kew é joo le eto læese leme diem dvú. Me nu lo yí monlum mo baay e nguy wvun e.' ²⁵ E Abl'am tfuse fiew le, 'Waa wem, kume seke wo to bæe cee yí nshè le. Wo to kenke mwëem mvù jee mvunciim sekekè, e Laasalus yene fiew e è nu ngew. Keseen nu e Laasalus nu yí njon e e wo nu yí monlum e. ²⁶ Ke è mey ke fifin ke. É keè ten le kensæn ke baay nu e bó e seyse wvu le fo è nulo é wee ene fen edanzen eto fò wo nu ke, e è yaa nulo ten é wee ene fò wo nu edanzen eto fen ke.' ²⁷ E wee kpaw we bvuu læke le, 'Kee wo icem, ciinse ke Laasalus fò yew e fosese. ²⁸ Me nkenke boom bo bwëem e botin, é wvú egen etefe bó le bó eyenè fo bó ke eto ten fò bvudvu bvú ngew e bvun e ke.' ²⁹ †E Abl'am tfuse fiew le, 'Boom bo bwoo le bodvu kenke bonwa' bò Muses bô bonyii bo ntum Nyo' le to sanje,

bó eyuukè mwëem mvù bó gayte.' ³⁰ E wee kpaw we tun gay le, "Aay icem Abl'am, é è be buy wee mvu yí kpwe le e gen e fewce é bó, é bó se yuw ekumen mvuntelem mvubole.' ³¹ E Abl'am tfuse é wvú le, 'É bó tun keeyuw fièe fi Muses bô bonyii bo ntum Nyo' le gayte, bó saa ke eyuw naa lo ten fi è gayte wee wvú buy yí kpwe le ke.'"

N'yeyi Jisos ekume kebefè bô mbee noo lemme

17 E Jisos gay é boom bew bo ngoo le le, "Ke mwëem mvù teeyi bonyii e bó gee bibefè nu ke eyuu enu se mvù nu lo ke. Geenen, ngew nu dvú fò wee wvú teeyi bonyii le bó egeè bibefè le. ² Fí nu ke ejee fò wvuwee wee le le bó eshenke kebwee ke diene le é kendorj kew e, edomse wvú é joo yi baay e, efey fo wvú egeè e boom ban gee bibefè. ³ Ben edioo nu no yenè.

É waa bwoo ge fièe fi befe, é wo jeme é wvú. Wvú é kumen, é wo læshe nya é wvú. ⁴ É wvú cim ge mwëem mvù befe fò wo le bokan bosooshwi yí diuu le, ké ge kase ke to ku can le wen nu e jay, tu wo kenke ke keefoose wvú."

⁵ †E boom bo Tata le bo ntum e ke ne gay é wvú le, "Gee é mbee wese etemyi ntay." ⁶ †E Tata tfuse le, "É me ensee é ben keceey le, é ben be kenke mbee e wvú nu ke naa diewe shem nsusu le, tu è nulo é ben egay é kete ke baay kin le kí emvuw ye fen egen eleem é joo yi baay e, é kí emum eyuw lo ben e.

⁷ Ben ejo le wee ngoo yene le kenke waa we lemme, wvú e she lemte wene, kenne wvú be taale e è nu fò njée le, é wvú ke dioo e kfule, é wvú emum egay le waa we lemme wvudvu egen lo ejo mwëem mvudien mwew eshii ediee le? ⁸ Ke è nulo é fí enu nonen ke. Fièe fi wvú nulo egay nu ke le wvú egen ekumen ndvú, eseyse mwëem mvudien mvuwene eto dvú, emum eceyte, é wen dioo e dieken, e wuken, é wvú ebaance mwëem se gen ediekèn. ⁹ Waa lemme wvudvu é ge mwëem mvun mvunciim, é wvú ke eshe enyaa keyoone é wvú? ¹⁰ ††É nu ke lenlen no finen nu. Ben ke dioo e ge lemme di bó nya é ben dí e ka, é ben egay ke le, 'Bese nu ke lo fisese boom bo lemme le, e bese ge ke e è nu lemme disese.'"

E Jisos fe bonyii bo ntun wvu baay e yuufe

¹¹ No Jisos to gene Jelusalem, no fele é kedwee ke won wvú Samalia bô wvú Galilee le. ¹² ††E wvú ke gen dioo eleyte ntew mvu le, e bolemse bomew yuufe bò to cemte bô ntun wvu baay yen wvú le ncejole, ¹³ mum tee bô diew yi temyi le, "Jisos cee bonyii, came ke shen fò bese le."

¹⁴ †No Jisos yen bó le, gay le, "Ben egen edunçe bikuu binen é bocee ncese." No bó ne e no gene mum bonen no yuule bæe é je. ¹⁵ E wee mvu ente jo bó yen le wen nu e bonen wase, mum kase no tuu jim fò Jisos e bensee Nyo' foweewe. ¹⁶ ††No wvú to, mum gbwe é

† 16:15 Mat 23:28 †† 16:18 Mat 19:9; Mak 10:11-12; 1Kol 7:10-11 † 16:29 2Tim 3:16

†† 17:5 6:13 †† 17:6 Mat 13:31; 21:21; Mak 11:23 ††† 17:10 1Kol 9:16-17 ††† 17:12 Lew 13:46 § 17:14 Lew 14:2-32; Mat 8:4; Mak 1:44; Luk 5:14 †† 17:16 10:33

Jisos ejise bæle wvú. E wee wvudvu to nu wee wvu Samalia. ¹⁷ E Jisos gay le, "Bonyii bee yuufe bò me mbe nfe bó e no yuule, bo bvuuke e fæe?" ¹⁸ Fí nu le wee baa nu dvú wvú eyen le wen ekase etu jim enya keyoone é Nyo' efey ke tolo wvun e?" ¹⁹ E Jisos mum gay é wvú le, "Ja we egenè fiuw. Fitele fi wo lese yí yem e nu e ge wase wo e bonen."

Bvunfon bvú Nyo' le bvú keseen bô bvú too

(Mat 24:23-28, 37-41)

²⁰ E Bofalassii ke ne bife é Jisos le laa bvunfon bvú Nyo' le nu ke ekew seke la le. E wvú tfuse le, "Ke nciise yaa nu dvú wvú nu ke edurce seke Nyo' nu ke ekew esaake bvunfon bwew ke. ²¹ Ke wee yaa nu dvú wvú nu ke eduu le, 'Ben etaa eyen, Nyo' wvun e wvú saake fen', kene le, 'Wvuwe e wvú saake fofe' ke. Ben eyeke eyuw, bvunfon bvú Nyo' le nu é mvuntelem mvu bonyii le." ²² E wvú mum kase jeme wase e è nu é boom bew

bo ngoo le le, "Kefew too lo kè ben nu ke egomte keeyen wee wvú diee nu Waawee le ke naa diuu dimwaan, saa eyen ke. ²³ E nu ke enu kefew kekè le é bonyii bomew eduu le, 'Ben etaa yen, wvuwe fofe', kene le, 'Ben etaa yen, wvuwvun fen.' Bó dioo jemyi nonen fo ben egenè keetaa ke. ²⁴ Ben kee no jar ké lawte we nen mwaww, e ebuw e won yo ena ecii yuu nen mwan, e bonyii bocii yen. É nu ke lenlen no bonyii bocii nu ke eyen wee wvú diee nu Waawee le diuu di wvú kaase too. ²⁵ E geenen, no wvú ke egen, se kase eto, nu e wvú kenke keeyaw yen bongew nteen é en-goke ke keseen kin ema lo wvú. ²⁶ Ke lenlen no fí to nu kefew ke Noa' le nu ke no fí nu ke enu kefew ke Wee wvú diee nu Waawee le. ²⁷ Bonyii to nu diekene, wukene, e bokene bô bolemse taashi bvujen, e bonyii nyaa boom e bolemse taashi bvujen bô bó, gen buy diuu di Noa' to leyee é nguw e e joo ke buy to lese bó bocii. ²⁸ Fí nu ke enu ten lenlen no fí to nu kefew ke Lot e. Bonyii to diekene, wukene, kamene way, lemte nge, bvuu bomte yéw. ²⁹ E Lot ke dioo buy Sodom, e Nyo' mum shike nguy we e wvú no shiile bæenci ke diewe mvunkan e, shii mum lese bonyii bo Sodom bocii. ³⁰ É nu ke no fí nu ke enu diuu di wee wvú diee nu Waawee nu ke esese ebuynen e.

³¹ E nu ke edioo enu ebvubwe, fo wee wvú nu é yew we e mwem mwew nu yew, ebvuu eshii eley yew le wen ejo se no lewte ke. Lenlen ten, fo wee wvú nu wene ebvuu ekfuuyi le wen egen ejo fiee ke. ³² Ben ekume fiee fi to kooye bô kpwee Lot. ³³ E wee wvú gomte keebawci nshii we fo wvú elase nu ke elase ke lo. E wee wvú lase nshii we nu e wvú bawce lo nshii wvudvu. ³⁴ É me engay é ben le, è nu ke enu entar jodvu, bonyii nu ke ejime fontaw bofee, é bó ejo mwaan é wvumvu eshe. ³⁵ Bokene bofee nu ke egooke bvulem fodien, é bó ejo mwaan é wvumvu eshe. ³⁶ [Bolemse bofee nu ke

enu wene, é bó ejo mwaan é wvumvu eshe.] ³⁷ E boom bew bo ngoo le mum bife é wvú le, "Tata, fiee fidvu nu ke ekooy e è nu fæe?" E wvú tfuse e è nu é ngan e le, "Fô kenkpwe ke fiee le nu, nu ke fó fô bongulun nu etaashi."

Ngan ekume kpwee nkfu bô wee wvú saake bonsaw

¹⁸ E Jisos mum ma ngan mvu keeyeyi boom bew bo ngoo le le bó kenke keebunlee sekecii yaa doose ke. ² E wvú gay le, "Wee wvú saake bonsaw mvu to nu é kelaante kemew e, e wvú yaa fane Nyo', yaa yene ten jise di wee le ke. ³ E kpwee nkfu mvu nu ten é kelaante kedvu le. É wvú ké no gene sekecii kule can é wee wvú saake bonsaw we le wvú efi ke wen esumten nsaw wen bô wee wen bvuban. ⁴ E wee wvudvu yaa leese gvune entunten ke, e kpwee nkfu we may ke no cine fó. E fi ke ghaw, e wee wvudvu gay le, 'No me nu se me nfane Nyo', se me ncim n'yene jise di wee le, ⁵ E geenen no kpwee nkfu wvun too ke jewsee me nen, me nu en'yen le me nu e nsumten nsaw we no wvú gomte, efuw ke nonen, é wvú ke emey ke etoo jewsee me nen, é wee ke ene ekpwe lo é wvú ebo." ⁶ No Tata ma nonen, mum gay le, "Ben eyuw fiee fi wee kenke ke ecici wvú saake bonsaw wvun to jemye. ⁷ No wvú to ficce kpwee nkfu we nen, tu ke Nyo' nulo efi ten bew bonyii bô wvú nu e caw bô beele fô wvú le entar bô emvunsheen e? É nulo é wvú ebvuu eguute lo ye? ⁸ É me ensee é ben le Nyo' nu ke esumten nsaw wvubo naa cekey. Geen en we wvú diee nu Waawee nu ke edioo kaase too eyen e bonyii nu dvú bô nu e lese fitele yí Nyo' le fokuse fen nonen e?"

Ngan ekume wee Falassii bô wee wvú fii shile

⁹ E Jisos bvuu ne ma wvumvu ngan e è nu é bonyii bô to yene bikuu bibole le bowen nu bonyii bo teyey, mum nyensee lo bomew bonyii. ¹⁰ E wvú gay le, "Bonyii bomew bofee to nu e ben gen yew ncese le keebunle. Wvumvu to nu wee Falassii, e wvumvu nu wee wvú fii shile. ¹¹ E bó gen ley, e wee Falassii we gen leem fiew wvú ember bunle le, 'Nyo', me nyaa keyoone é wo nje-fo ke me nu diewe bonyii bomew e ke. Ke me n'yeele ejise yí mwem e ke. Ke me nfiike kenfiw ke. Ke me njaanke bokene bo bonyii le ke, e ke me nu naa ke diewe wee wvú fii shile we le ke. ¹² E me nké no mbamte mwem mvudien ediuw efaa yí kema le. Me nké no nyaa keba kemwaan é wo ente jo biba yuufe bi mwem mvunciim mvú me nkjenke le.' ¹³ E geenen, e wee wvú to fii shile we leem fiew ncejole, fanje yaa cim taa we ke, so' ekole, lan wem mum bunle le, 'O Nyo', me nu fiem wee wvú befe, came ke shen fô me le." ¹⁴ E no Jisos fe nen, mum gay le, "É me ensee é ben le wee wvú to fii shile we to buy no booke é wvú yew nu teyey é Nyo' ejise efey wee Falassii we. É nu ke lenlen no wee tfuu wvú bensee ekole kew nu e bó nu ke eshike lo

† 17:19 Mat 9:22 †† 17:21 11:2, 20; Mat 12:28 † Kene le, "bvunfon bvú Nyo' le nu é ben ente." †† 17:22 21:7-24 †† 17:23 Mat 24:23-25; Mak 13:21-23 ††† 17:25 9:21-22 ††† 17:28 Ken 19:24-25 § 17:31 Mat 24:17-18; Mak 13:15-16 §† 17:32 Ken 19:26 §†† 17:33 9:24; Mat 16:25; Mak 8:35

§ Ke bonwa' bo boyvuum bomew kenke kencim kin ke. §†† 17:37 Job 39:30 §† 18:1 11:2; Lum 12:12; Fili 4:6; Kolo 4:2; 1Tes 5:17 §† 18:5 11:7-8 §†† 18:12 11:42; Mat 6:16-17; 23:23 §†† 18:13 5:8; Mben 51:1-5 §§§ 18:14 Mat 23:12

wvú, ε wee tfuu wvù shiwse ekole kew, nu ε bó nu ke ebense lo wvú."

Jisos kooŋke boom bo caan caan

(Mat 19:13-15; Mak 10:13-16)

¹⁵ Ε bonyii ke ne no too bô boom bo caan caan fô Jisos e le wvú ekum bó le. Ε boom bew bo ηgoo le yen nonen, no saake lo bó. ¹⁶ Geenen, ε Jisos tee boom bodvu le bó etoð, mum jeme ε boom bew bo ηgoo le le, "Ben ecine ε boom bo caan caan etoo fô me le. Fo ben ejewse bó ke, njefo bvunfon bu Nyo' le nu ε è nu fô bonyii diewe boban e. ¹⁷ †ε me ensee ε ben keceey le, ε wee baa efiisen bvunfon bu Nyo' le ke diewe wan wvu caan e, wvú saa ke eyuu eley bvunfon bvudvu le ke."

Jisos bô wee kpaw

(Mat 19:16-30; Mak 10:17-31)

¹⁸ †ε wee wvu baay mvu bife ε Jisos le, "Wee n'yeyi, wo wvù wee wvù jee, fiε fi me ηkeŋke keeŋge nse ηkeŋke nshii wvù mey lo nu la?" ¹⁹ Ε Jisos bife ε wvú le, "Wo teŋe me le wee wvù jee nje la? Ke wee nu dvú wvù jee ke. Ε nu ke Nyo' maan wvù jee. ²⁰ †Geenen, keetu jim yî fiε fi wo be bife le, wo kee ke bonci bô duu le, 'Fo wo ejaŋ kpwee wee, fo wo eyu wee, fo wo econ bvucŋ, fo wo eben jim nsaw mbiay', bô wvù le, 'È wvumtè ico bô bwoo' le?"

²¹ Ε wvú tfuse le, "Bonci ban bocii nu ε me nto ηkew wase no ηgeele naa ε me mbεε cuwee." ²² †ε Jisos yuw nonen, gay ε wvú le, "Tu fiεε nu ε sheε fimwaan fi wo beε ege. Gene egese mwεem mwuw mvunciim, egaw bigew bidvu ε bonyii bô fuute, ε wo ke emum ekeŋke bvukuke ε è nu won Nyo' le. Ε wo dioo ε ge nonen, emum eto ebii me le." ²³ Ε wvú yuw nonen, ε ye keeshe lo wvú, njefo wvú to keŋke kpaw baay. ²⁴ Ε Jisos taa wvú nen, gay le, "Fí temyi baay fô wee kpaw e keeley bvunfon bu Nyo' le. ²⁵ Ε fí temyi naa baay fô wee kpaw e keeley bvunfon bu Nyo' le fele no fí temyi fô nyambala le † keeley ε jise di tase le." ²⁶ Ε bonyii bô to nu fó yuw nonen, mum bife le, "È è fen nu nonen, ε ke eyuu eboy yεε?" ²⁷ †ε Jisos tfuse le, "Ke fiεε fi ghaake bonyii keege nulo eghaw Nyo' keege ke."

²⁸ Ε Bita gay ε wvú le, "Taa eyen, bese nu ε cine wase mwεem mvuse le, ε no bii wo le." ²⁹ †ε Jisos tfuse ε bó le, "È me ensee ε ben keceey le ke wee yaa nu dvú wvù nu ε cine la dieu e, keŋεε kpwee bô boom e, keŋεε boom bo bwee le, keŋεε ice bô bwee le nje bvunfon bu Nyo' le, ³⁰ wvù nu ke enu se wvú ε keŋke bonyii bô mwεem nteen yî nshii wvun e mvù fele mvù wvú cine le ke. Ε è nu ke edioo enu kefew ke nshii wvù too le, ε wvú ekeŋke nshii wvù mey lo."

† 18:17 Mat 18:3 †† 18:18 10:25 † 18:20 Ksm 20:12-16 †† 18:22 12:33; Mat 8:21-22 †† Nyambala yin nu ε díew bala le le, "kamel." ††† 18:27 Saka 8:6; Luk 1:37 ††† 18:29 14:26; Mat 10:37

Ε Jisos bvuu jeme ekume kpwe ye

(Mat 20:17-19; Mak 10:32-34)

³¹ †ε Jisos ke ne jo boom bew bo ηgoo le bo yuufe ncow bofeε ε bô bó base ye. Ε wvú gay ε bó le, "Ben eyeke eyuw, beene bene wase Jelusalem, ε beene nu eben ebuy jó ε fiεe ficii fi bonyii bo ntum Nyo' le to saŋεε ekume wee wvù diee nu Waawee eto ekocen. ³² Fí ε mum ε no nu le bó nu ke enya wvú can bitum e, ε bó ebuu wvú, nan'yi wvú, cuyte nceŋ yî ye le. ³³ Bó nu ke etam wvú bô boŋgbwan, eyu wvú, ε ke edioo enu ediuw eta, ε wvú ebuy yî kpwe le."

³⁴ †ε Jisos jeme nonen, ε fí ffumse bó, ε bó faŋε yaa cim kieε laa wvú jeme le la le, njefo fiεε fimew to nu ε ge le fo bó ekiεε ke.

Ε Jisos yene ejise kenfefe

³⁵ Ε Jisos ke dioo feŋene kelaante kè Jeliku, ε kenfefe kemew ε shii diuw je le leke mwεem. ³⁶ Ε wvú yuw no kebombom ke bonyii le kfune fele, mum bife le laa è se nu la le.

³⁷ Ε bó tfuse ε wvú le è nu Jisos wvu Nasalet ε wvú fele. ³⁸ †ε wvú mum kew no wamte le, "Jisos, Waa Nfon Dawe, came ke shen fô me le."

³⁹ Ε bonyii bô to saa fwe wam le wvú eban lo. Geenen ε wvú bvuu mese wam lo foweεe le, "Waa Nfon Dawe, came shen fô me le."

⁴⁰ Ε Jisos yuw, leem gay le bó eto bô wvú. Ε bó to bô wvú, ε Jisos bife ε wvú le, ⁴¹ "Wo gomte le me enge la fô wo le?" Ε wvú tfuse le, "Tata, gee ε me en'yene mwεem e."

⁴² †ε Jisos mum gay ε wvú le, "È yenè le mwεem e. Fitele fiuw fi wo lese yî yem e nu ε ge wase ejise eyo ε yene."

⁴³ Kaŋ mwaan nonen, ε wvú mum kase kew no yene mwεem e. Ε wvú mum ne no bii Jisos e tumte moŋkum mo Nyo' le. Ε bonyii bocii bô to nu fó yen, nya mbense ε Nyo'.

Jisos bô Sakio

19 Ε Jisos gen ley ε kelaante kè Jeliku le, no fele. ² Ε wee mvu to nu jó ε diee nu le Sakio, ε è nu cee ekole bonyii bô to fii shile, nu ten cee kpaw. ³ Ε wvú no gomte keeyen Jisos e no wvú to fele. Geenen, ε fí ghaw njefo wvú to kfufene lo, ε kebombom ke bonyii le ban'yi wvú. ⁴ Ε wvú mum lewte gen fwe, gen ben yî kete kemew e le Jisos ke edioo efele ε wen eyen wvú le. ⁵ Ε Jisos ke gen buy fó, laŋ jise yen wvú le fowe, tee le, "Sakio, shiile cekey eto, njefo me ηkeŋke keence ε wo yew εben."

⁶ Ε wvú mum son shii yî kete kie le, fiisen Jisos bô nlanlan. ⁷ †ε bonyii bocii bô to yenεε no Jisos to gene bô wvú mum kew no wvukene gayte le, "Wee wvun gene wase keegen ce bô wee wvú befe."

§ 18:31 9:21-22 †† 18:34 9:45 ††† 18:38 Mat 20:30-31 †† 18:42 Mat 9:22 ††† 19:7 Mat 9:10

'Yew yem nu ke enu yew bunle.'
Geenen ben e banke e tu
'Tfum bocoŋ.'

⁴⁷ †E Jisos no shee yeyi bonyii fô yew ncese le ediuw ecii. E bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô to dunji bonci bo Nyo' le noo bonyii bo baay baay bo jó no wæntene keeyu wvú. ⁴⁸ ††Geenen fanje yaa kenke je ke, njefo bonyii bocii to shee ke lo mbew Jisos e yaa gomte keesoy lo fiëe fimwaan fô mwëem mvú wvú to yeyi le ke.

E bonyii bo won e bife fô Jisos jo mvungay

(Mat 21:23-27; Mak 11:27-33)

20 E è ke no nu diuu dimew e Jisos no yeyi bonyii, bvuu fewci saaka wvú jee wvú wvu Nyo' è bó fô yew ncese le. E bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô dunji bonci bo Nyo' le noo bonyii bô saake won to, ² bife è wvú le, "Ke see è bese wee wvú nya mvungay le wo egee mwëem mvun? È nya yee mvungay mvudvu è wo?"

³ E Jisos tfuse le, "Me ten nu embife fiëe è ben. Ben esee è me keseen. ⁴ Mvungay mvú Jon to leese bonyii dvú è joo to nya Nyo' nuu wee wvu wum e?"

⁵ E bó mum koo ntfum ebonebon le, "È beene tfuse le è to nya Nyo', é wvú ebife è beene le laa e è ge la fo beene ebee Jon e le? ⁶ †È beene tfuse le è to nya wee wvu wum, é bonyii etumye beene bô eta, njefo bó nu e bee cëy cëy le Jon to nu wee ntum Nyo'." ⁷ Nonen, é bó mum tfuse le, "Ke bese kee wee wvú to nyae ke."

⁸ E Jisos mum gay è bó le, "Tu ke me nu ensee ten è ben wee wvú nya mvungay è me le me engee mwëem mvun ke."

Ngan ekume bonyii bô bó to lesee wene

(Mat 21:33-46; Mak 12:1-12)

⁹ †E Jisos mum ne kew no maa ngan è bonyii le, "Wee mvu to nu e lem wee mvuntam mvú bó keenci mbvum dvú. Ke tese wee wvudvu è bonyii, mum ne gen ketum kemew e, gen ce jó baay. ¹⁰ †E kefew kè bó ké no kooyte ke to kocen, e wvú tum waa we lemme le wvú egen efi mvuwene mvuntam. E wvú gen, e bonyii bô wvú to tessee wee è bó, kaa sanj lo wvú kunj e wvú tu jim cancan. ¹¹ E wee wvudvu bvuu tum wvumvu waa lemme, e bó bvuu sanj wvuwe, shoose wvú, kunj e wvú tu jim cancan. ¹² E wvú bvuu tum wvumvu le botete, e bó lemse wvú, tfume ekfufu. ¹³ ††E wee wvudvu kpawace le, 'Me nu enge nêe? Me nu ntum wase keseen e è nu waa wem wvú nu fitele fiem. Sekemew è bó egen ewwum wvú.' ¹⁴ E wan we gen ley wene, e bonyii ba bô bó to tessee wee è bó yen wvú le, tfumtfum ebonebon le, 'Wvun nu ndiela wee wee wvun. Beene eyu wvú emum eyow wee wvun.' ¹⁵ E bó mum koo wvú, bvuse wene, yu."

19:42 Dito 32:29; Luk 2:14 §† 19:44 1:68; 21:6; Mat 24:2; Mak 13:2 §§† 19:46 Yesa 56:7; Yeli 7:11 † 19:47 21:37; 22:53; Mat 26:55; Mak 14:49; Jon 18:20 †† 19:48 20:19; 22:2 † 20:6 Mat 14:5 †† 20:9 Yesa 5:1-2 †† 20:10 2Klo 36:15-16 ††† 20:13 3:22

No Jisos fe nonen, mum bife le, "Ben kpwaake le wee wee wvudvu nu ke eto ege nêe bô bonyii ba? ¹⁶ ††È me ensee è ben le wvú nu ke eto elëse lo bonyii bodvu, etese wee wvudvu e è nu wase è bonyii bomew." No bonyii yuw nonen, kace lo le, "Nyo' elewsè."

¹⁷ †E Jisos taa bó nen, bife le, "Tu fiëe fin fi bó sanj è Njwa' Nyo' le jemyi le la, fi nu le,

'Te didvu die di bonyii bo kembom e to tunee, to nu e kase ne tu te di buu di yew e?'

¹⁸ †E te didvu din nu, é wee gbwe yî dvú le ecaafie lo, é dí gbwe yî wee le, é mweten efoonce lo."

Mbife ekume shile

(Mat 22:15-22; Mak 12:13-17)

¹⁹ ††No Jisos ma ngan wvudvu nonen, e bonyii bô to dunji bonci bo Nyo' le bô bocee ncese bo baay baay mum no gomte le bó ekoo wvú ke fó. Bó to gomte keekoo wvú njefo bó to nu e kiese le wvú ma ngan wvudvu e è nu è bó, geenen fan bonyii. ²⁰ †E bó mum no bii bikaa biew e, kew bonyii, tum e bó gen no keele wvú buwse le bó nu bonyii bô jee. E bó to gee nonen keeyuw fiëe diuw we le emum ekoo wvú enya can wee wvu Lum wvú saake keba kekie le. ²¹ E bonyii bodvu mum ne bife è wvú le, "Wee n'yeyi, bese kee le mwëem mvú wo jemyi noo mvú wo yeyi nu mvu leŋ, e ke wo taale jise di wee le ke. Wo ké no yeyi kecey e è nu fiëe fi Nyo' gomte le bonyii egeè. ²² Bese e mum e no biite le laa nci nu e bee le beene elaanke shile è Kaysa Nfon wvu Lum e?"

²³ E Jisos kiese fiëe fi bó wæntene bô fí gay le, ²⁴ "Ben ke eto bô danali mwaan é me en'yen." E bó to dvú e wvú bife le, "Eko le kin kè nu yî dvú le nu ke yee le, e diee din nu di yee le?" E bó tfuse le, "È nu ke Kaysa le, e diee nu ke ten diew." ²⁵ ††E Jisos mum gay le, "Ben emum enyaà le è Kaysa fiëe fi è nu fi Kaysa le, enyaà è Nyo' fi è nu fi Nyo' le."

²⁶ E bonyii ba yuw e fí ffumse bó, e bó mey diuw tfu fanje yaa kenke fiëe fi bó ekoo wvú yî dvú le è bonyii ejise ente jo mwëem mvú wvú to jemyi le ke.

Mbife ekume mbuy wvu yî kpwe le

(Mat 22:23-33; Mak 12:18-27)

²⁷ †E bonyii bomew ngoo Bosadusii le ke ne to keebife fiëe è Jisos. Bosadusii ban to nu bonyii bô to duu le ke bonyii nu ke ekase ebuy yî kpwe le ke. ²⁸ †E bó to bife è wvú le, "Wee n'yeyi, Muses to nu e sanj è nci we-sebene le le,

'È wee kenke kpwoon e ke e kpwe se bô wvú nu e boo wan,

tu waa bwee kenke keege kpwoon wvudvu é bô wvú eboo boom è diee di nkfu waa bwee le.'

²⁹ Keseen, boom bo wee mvu le to nu bosooshiwi, e wvu ngaywee ke kenke kpwoon, ke kpwe se bô wvú e kenke wan. ³⁰ E ejime kew gee kpwoon wvudvu, ke kpwe ten se wan. ³¹ E ejime ke wvuwe le bvuu gee ten kp-

††† 20:16 21:20-24 § 20:17 Mben 118:22 †† 20:18 1Bi 2:8 ††† 20:19 19:48 §† 20:20 11:53-54 §†† 20:25 Lum 13:7 †† 20:27 Lem 4:1-2; 23:6-8 §† 20:28 Dito 25:5-6; Kenj 38:8

woon wvudvu, ke kpwe ten se wan. E fi ke kooy ke nonen bô boom bo bosooshwiw bodvu bocii, e mvu bó le fanje yaa boo wan bô kpwoon wvudvu ke. ³² E jim jodvu e kpwoon wvudvu kpwe ten. ³³ No bonyii bo bosooshwiw bodvu to nu e jo kpwoon wvudvu bocii, e nu ke enu seke bonyii kaase buyte yi kpwe le, e wvú enu kpwee yee?"

³⁴ E Jisos tfuse le, "Yi won wvu keseen e nu e bolemse bô bokene taashi bvujen. ³⁵ Geenen, e bonyii bô nu e kocen keeke ekenje bvudvu yi won wvú too le seke bó e kase e buy yi kpwe le yaa nu ke etaashi bvujen ke, e bonyii yaa be e ke enyaa boom e bó taashi bvujen ke. ³⁶ †Ke bó be e ke ebvuu ekpweken ke, njefo bó nu ke enu wase ke diewe bonceendaa bo Nyo' le. Bó nu ke enu wase boom bo Nyo' le, njefo bó nu e kase wase e buy yi kpwe le. ³⁷ ††Keceny kedvu nu le Muses kebee to nu e yuuse le bonyii nu ke ekase ebuy yi kpwe le no wvú to saje ekume kete kè wvú to yene e kí beenci. Wvú teje Tata e bvudvu bvujen nwa' le bvudvu le wvú nu Nyo' Abla'am, nu Nyo' Aysik bvuu nu Nyo' Yakow. ³⁸ E wvú teje nonen, tu bonkfu ban nu bonyii e bó nu dvú, ke Nyo' nu Nyo' bonkfu ke, e nu Nyo' bonyii bô nu dvú, njefo fô Nyo' le nu e bonyii bocii nu boyuum."

³⁹ †No Jisos jeme nonen e bonyii bô to dunji bonci bo Nyo' le bense wvú gay le, "Wee n'yeyi, wo nu e looce e tfuse lenj." ⁴⁰ ††Ke nonen, e wee fanje yaa ebvuu emom lo ebife fi e e wvú ke.

Mboyse wvú Nyo' to kawee nu waa yee

(Mat 22:41-46; Mak 12:35-37)

⁴¹ ††E Jisos mum ne bife fiew e bó le, "Bonyii ghan ne e se no gayte le Mboyse wvú Nyo' to kawee nu waa Nfon Dawe? ⁴² †††Ke ben kee le Dawe kebee to nu e saje e Nwa' Mbense le le,

'Tata Nyo' to nu e gay e Tata wem le wvú eshii e ebo kew ke eceey e,

⁴³ egen ebuy seke wen ke ejike bonyii bew bo bvuban e

e wvú etome bikaa biew yi bó le diewe kedvuush e ke bikaa biew e.'

⁴⁴ E Dawe teje wvú le Tata wen, e wvú ebvuu eghan ne e se no nu waa we?"

E Jisos gay le bonyii eyenè ekume bonyii bô dunji bonci

(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40)

⁴⁵ E Jisos mum ne no jemyi wase e e nu e boom bew bo ngoo le e bonyii bocii yuuke. Wvú to nu e gay e bó le, ⁴⁶ †††Ben eyenè ekume bonyii bô dunji bonci bo Nyo' le. Bó koonje keetfumyi bikum bi dewkene kale dvú, koonje le bó egayte bó le e way bô n'wvum. E bó bvuu koonje keeshiile yi bintaw bi fwe le yew bunle le. E bó kè egen fô nkaw e, no koonje ke keeshii e e nu fwe.

⁴⁷ E e bvuu nu ke bó bô shiwse boke' bo bonkfu le, leele bó fii mwem mvubole, mum gee dibunle di dewkene

keedunji ye. Bonyii bodvu ban nu e wvubo ngew nu ke efo lo."

Nnya kpwee nkfu wvú wee kefufe

(Mak 12:41-44)

21 ⁵ E Jisos ke ne lan jise, yen no bonyii bo kpaw e geele nnya yibo e fi nkfu fi nnya le fô yew ncese le. ² E wvú yen ten kpwee nkfu mvu le e e nu wee kefufe, e wvú e to e gee mvunyinyi mvunfem e fi nkfu fidvu le. ³ E wvú mum gay le, "E me ensee e ben keceey le kpwee nkfu wvun wvú nu naa wee kefufe nen, nu e nya e fey bonyii bocii bô be nya. ⁴ ††Bonyii bocii bô be nya, be too e e nu bô tfuw kpaw wvubo wvú nu e yijesen wase e no fuci kuse. Geenen e kpwoon wvun no wvú nu kefufe kefufe nen nu e wvú e nya naa fi e ficii fi wvú bee keecee yi dvú le."

E Jisos see le bó nu ke ebvuw yew ncese

(Mat 24:1-2; Mak 13:1-2)

⁵ E boom bo Jisos e bo ngoo le bomew ke ne no kumte etale ekume yew ncese, bensee eta yò jee yò bó to bomee dvú bô mwem mvú bonyii to nya e bó seyse dvú. E wvú gay e bó le, ⁶ †††Ben yene mwem mvun e? Diuu too lo di ke te dimwaan nu ke eshee yi dimew e se bó e base fokuse ke."

Bongew bô bvuban

(Mat 24:3-14; Mak 13:3-13)

⁷ ††E bó bife le, "Wee N'yeyi, fifin fi e nu ke ekooy seke la? E nciise wvú nu ke edunje le fi nu wase keekooy nu la?"

⁸ E Jisos tfuse le, "Ben eyenè fo wee ke ele ben e ben ejay je. Ben ekeè le bonyii nu ke etoo nteen, joo diee diem teeke fojise, e wee duu le, e nu wen wvú Mboyse, e kefew too wase ncee. Bó dioo duu nonen, fo ben eye-kè ke. ⁹ Seke ben e yuw e bó tumte jem mondvuum e mondvuum e, e bongew nu won e, fo ben efanè ke. Mwem mvun kenje ke keeyaw ekooy. Geenen, e mvú yaa mum dunji le won nu eka sekedvu ke."

¹⁰ †††E Jisos bvuu gay e bó le, "Ketum nu ke etumte jem bô kemew, e nfon mvu tumte jem bô wvumvu. ¹¹ Binghaw bi mwem e nu ke ekooyi mondvuum e mondvuum e. Nshe nu ke eshiike bô mvungay. Jerj nu ke ekoole, e bincem nu ke enu mondvuum e monciim. Bonciise bô bemte nu ke edunji ye yi ebul le nya nfan e bonyii. ¹² ††Ben ekeè le e mwem mvudvu se keeke ekooyi nu e bó nu ke ekooye ben, enyewle dvú. Bó nu ke egen bô ben, esaw yew bunle le, eciinse ben yew ncaw e. E bó nu ke ebvuu ejo ben egen dvú fwe dvu bonfon bô bonyii bô saake won nje diee diem, ¹³ e sekeke emum enu kefew fô ben e keejeme e bó ekume me. ¹⁴ ††Seke bó e jo ben nonen, e ben lese lo le ke ben nu ebukke le laa ben nu egen etaje diuw le la le, ¹⁵ njefo e nu me wvú nu ke enya njeme diuw wene le, noo bvufee e ben. Ke bonyii bonen bo bvuban e yaa nu ke

† 20:36 1Jon 3:1-2 †† 20:37 Ksm 3:2, 6 † 20:39 Mak 12:32

†† 20:40 Mat 22:46; Mak 12:34 †† 20:41 Mat 20:30-31 †††

20:42 Mben 110:1; Lem 2:33-35 ††† 20:46 11:43; 14:7

§ 21:1 2Bfn 12:9 †† 21:4 2Kol 8:12 ††† 21:6 19:44 †† 21:7

17:22-24 ††† 21:10 Mak 13:8 †† 21:12 Mat 10:17-22; Jon 16:1-4

§† 21:12 Lem 12:1-4; 18:12-17; Lem 24-26 ††† 21:14 12:11-12

eleem, ekicɛn ben kɛ. ¹⁶ †Bonyii bɔ̀ nu ke egese ben nu ke enu kɛ bo'icee bonɛn bɔ̀ bo bwee bonɛn, noo boom bo bwee wene le, noo kfuu dinɛn bɔ̀ nsáa yene. È nu ke enya kɛ bó ben é bó sɛ yuwɛ ben bomew. ¹⁷ Bonyii bocii nu ke ebane ben, nje diee diem. ¹⁸ ††Geenɛn, naa kɛ yvwu yimíaaɲ nu ke ela é ben sfa kɛ. ¹⁹ †Ben ekuu kɛ é è nu shém, é ben ke emum ekɛɲke nshii.

È Jisos see le bɔ̀ nu ke efiwɛ Jɛlusalɛm

(Mat 24:15-21; Mak 13:14-19)

²⁰ ††Seke ben ε yɛn ε bonyii bo jem e ε gem wase ke-laante kɛ Jɛlusalɛm ε tase, ε ben mum no kee le kefew nu ε kocɛn wase kɛ bó nu ke efiwɛ kí. ²¹ Fí ke dioo ε kooy nonɛn, ε bonyii bɔ̀ nu Judea mum fɛɛ ben yí dikum e, ε bɔ̀ nu elaaɛte jodvu buy. Fo wee wvù nu ɲkpwaante ebvuu etoð keeley jó kɛ. ²² ††Eduw yoya nu yò Nyo' nu ke elañ ɲgɛw yí Jɛlusalɛm e nje gee dibole, keege é fí eto ekocɛn no bó nu ε saɲ é Nwa' we le. ²³ ɲgɛw wvu baay ɛduw yoya le nu ke enu wvu bokɛnɛ bɔ̀ nu bɔ̀ difue, noo bɔ̀ yamsee boom e. Nyo' nu ke eton'yɛ shém bɔ̀ bonyii ban, elañ ɲgɛw wvu baay yí woɲ wvun e. ²⁴ Bó nu ke egbwocɛ lo bonyii bomew, ekooyɛ bomew egawcɛ é bó egen enu bonfaw bitum e. Bonyii bɔ̀ yaa kee kɛ Nyo' nu ke eben lo yí Jɛlusalɛm e, egen ebuy no kefew kebole nu ke ekocɛn.

È Jisos see bonciise bɔ̀ nu ke enu seke wvù kaase too

(Mat 24:29-35; Mak 13:24-31)

²⁵ †††Bonciise bɔ̀ bɛmte nu ke eduɲci ye yí diuu le bɔ̀ yí kpwee le noo yí jón e. Fí yí nshɛ le nu ε bitum nu ke enu yí monlum e, ɲgɛmtene no joo yi baay nu ke ekfune yole. ²⁶ Nfan nu ke ege é bonyii egule, ciɲke nɛn kikikiki. Bó nu ke ekpwaake mwɛɛm mvù bɛmte mvù nu ke ekooy yí nshɛ le, njefo mwɛɛm mvu fowe mvunciim mvù kɛɲke mvuɲgay nu ke eshiike. ²⁷ †††Nonɛn é bonyii emum eyɛn no wee wvù diee nu Waawee shiile too é kembɛw e kɛɲke mvuɲgay noo bvukukɛ bvú baay. ²⁸ Seke mwɛɛm mvun ε kɛw ε no kooyi, ε ben leem we, cake bikuu we, njefo kefew kɛ Nyo' nu eboyse ben nu wase nceencee."

²⁹ No Jisos jeme nonɛn, mum fewsɛn le, "Ben eyɛyi fiɛ yí kɛɲgvum bɔ̀ bite bimew bi ké yeɛ le. ³⁰ Bí ké kɛkɛ keecomte, ε ben mum kíɛ le ɛkfurj kumene wase. ³¹ È nu kɛ lɛɲlɛɲ no ben nu ke edioo ε yɛn ε mwɛɛm mvun kooyi, é ben emum ekiɛ le bvunfon bvú Nyo' le nu wase nceencee.

³² É me ensee é ben keceɛy le kɛ ɛɲgokɛ ke keseen kin nu ke eka sɛ mwɛɛm mvun mvunciim ε jo bvudvuu kɛ. ³³ Ebulɛ bɔ̀ nshɛ nu ke eka, geenɛn kɛ diɛw yɛm nu ke eyuu eshiw kɛ.

³⁴ †Ben eyɛnɛ fo ben eghanɛ diee ε è nu bikuu binɛn, wukene jewte, leese bvufɛe ε è nu yí nshii wvu fokuse fen e, é diuu didvu ke enɛ esɛsɛ ekoo ben kɛ diɛwɛ ke-

† 21:16 May 7:6; Mat 10:35; Luk 12:52-53 †† 21:18 1Sam 14:45; Mat 10:30; Luk 12:7 †† 21:19 Mwm 13:10 †† 21:20 19:41-44; 20:16; Mat 22:7 †† 21:22 Dito 32:35; Os 9:7 ††† 21:25 Mben 46:2-4; Mat 24:29 ††† 21:27 Mat 24:30 § 21:34 Yesa 24:17; 1Tes 5:1-3

tam e. ³⁵ Fiɛ fi yí diuu didvu din e nu ke eto yí bonyii bocii bɔ̀ nu yí ɛkolɛ ke nshɛ le. ³⁶ ††Ben emum eleemɛ tɛmyi, ebunleè Nyo' sekecii, wvu le mvumvun mwɛɛm ke edioo ekooyi, é wvù enya ben bɔ̀ je yí ben elɛw efey jó sɛ leem fwe dvu wee wvù diee nu Waawee."

³⁷ †††È Jisos mum no shee yɛɛyi bonyii yew ncese le ɛduw yoya le ɛcii. É ké dioo nu fokíɛguu, ε wvù ben gen ce yí Kum Bite bi Olif e. ³⁸ É bonyii bocii ké buy saa bvutvuu mum gen fò yew ncese le no yuuke n'yɛɛyi we.

È Judas bee keegese Jisos

(Mat 26:1-5, 14-16; Mak 14:1-2, 10-11)

22 ††È kefew ke ɲkaw Blɛɛd wvù bó baa gɛɛ Fintuɲlɛɛn jó, wvù bó tɛɲɛ le ɲkaw Daɲɛfey e, ke no too wase nceencee. ² †††È boceɛ ncese bo baay baay bɔ̀ bonyii bɔ̀ to duɲci bonci bo Nyo' le, no gomte je yí bó eyu Jisos jó ε è nu é nnyilɛ le, njefo bó to fane bonyii.

³ ††È Satan ley é fitele fi Judas wvù bó to tɛɲɛ le Iskaliot e, ε è nu wee ɲgoo boom bo Jisos e bo yuufe ncow bofɛɛ. ⁴ È wvù mum gen fò boceɛ ncese bo baay baay e bɔ̀ bikuu bi nci le bi to cɛyte yew ncese. È bɔ̀ bó mum seyse no wvù nu ke eghan sɛ gese Jisos é bó. ⁵ È bó yuw ɲjoɲ mum kaw keelaw wvù bɔ̀ bigew. ⁶ È wvù bee, mum gen kɛw no gomte je yí wvù nu enya Jisos jó can yibole é nnyilɛ le seke bonyii yaa nu kɛ.

Nseyse ɲkaw Daɲɛfey

(Mat 26:17-25; Mak 14:12-21)

⁷ †È diuu di ɲkaw Blɛɛd wvù bó baa gɛɛ Fintuɲlɛɛn jó di bó ké no sɛɛle waa keyaw wvu ɲkaw Daɲɛfey wvun e ke to kocɛn, ⁸ ε Jisos mum tum Bitá bɔ̀ Jon gay le, "Ben egen eseyse mwɛɛm mvù beene nu ke edie ɲkaw wvun dvú." ⁹ È bó bife é wvù le, "Wo gomte le bese egen eseyse ε è nu fɛɛ?"

¹⁰ È wvù tfuse le, "Ben eyuw, seke ben leyte gene elaaɛte, ben nu ke eyɛn wee le ε wvù ε tuu joo é nshaan e, é ben ebi wvù le yew dvù wvù nu egen eley e. ¹¹ Ben dioo ε bi, gay é cee yew wvudvu le Wee N'yɛɛyi biite le laa kebuw ke bonyii bo ghane le kɛ bɔ̀ boom bowene bo ɲgoo le nu edie ɲkaw Daɲɛfey dvú nu fɛɛ le? ¹² Wvù nu ke emum eduɲcɛ kebuw ke baay yew yi ewe le ε bó ε loocɛ wase ε seyse, é ben emum eseyse mwɛɛm mvudien dvú." ¹³ Nonɛn, ε bó ke gen yɛn mwɛɛm e kɛ lɛɲlɛɲ no Jisos to jemyɛ é bó. È bó mum seyse mwɛɛm mvudien mvu ɲkaw Daɲɛfey e dvú.

È Jisos bɔ̀ boom bew die ntaashe

(Mat 26:26-30; Mak 14:22-26)

¹⁴ †††È kefew ke to kocɛn, ε Jisos to ε bɔ̀ boom bew bo ntum e shii no diekene. ¹⁵ È wvù nɛ gay é bó le, "Me nse ɲkoonke naa baay keendie ɲkaw Daɲɛfey wvun beene nse n'yɛn ɲgɛw wvù too le. ¹⁶ Ben ekeè le kɛ me mbɛɛ ɲke endie ɲkaw wvun kɛ ɛɲgen ebuy no fí nu ke ekocɛn seke Nyo' nu ke esaake bvunfon bwew."

†† 21:36 Mat 24:42; Mwm 6:17 ††† 21:37 19:47; 22:39 †† 22:1 Ksm 12:1-20 ††† 22:2 19:48 †† 22:3 4:2, 13; 10:18; 22:31, 53 †† 22:7 Ksm 12:6 ††† 22:14 6:13

¹⁷ E wvú jo fiko, nya keyoone ê Nyo' gay le, "Ben eko ewu ben bocii ekenen. ¹⁸ Me nserje lo ê ben le e kew ke-seen e gen lo, nu e ke me mbæe ñke embvuu en'wu mbvuum mo twej kete kè lane le man ke, egen ebuy seke bvunfon bvú Nyo' le nu ke eto."

¹⁹ E wvú jo blæd, nya keyoone ê Nyo', guushê nya ê bó gay le, "Fin nu ye yem e me e nya nje ben. Ben egeè fifin keekumyi me." ²⁰ †Kê leñ nonen no bó mæse mweem mvudien, e wvú jo fiko jeme le, "Fiko fin nu fi monkan mo monfem mò Nyo' gbwo bð elemê kem kí e buy nje ben. ²¹ ††Geenen, ben eyekê eyuw wee wvú nu egesê me diekene fen bee wvú. ²² Ben ekeè le wee wvú diee nu Waawee nu ke egen ke no Nyo' to seyse. Geenen, ñgêw wvu baay nu fô wee wvú gese wvú le." ²³ E bó mum kew no biite ê bikuu bibole le laa wee wvú nulo ege nonen ê bó enteleñ nu ye le.

E Jisos yæyi no bonyii bew kênke keejoð bikuu bibole

²⁴ † †E bó ke nê kew mbew ebonebon le laa bó se nu nen e wee wvu baay ê bó enteleñ nu ye le? ²⁵ E Jisos gay ê bó le, "Bonfon bo fokuse fen kênke mvungay ê we jo bonyii bobole, e bonyii bð saake won gayte le bó eterè bowen le bibaw bi bonyii le. ²⁶ ††Geenen, ke è nu-lo é fí enu nonen bð ben ke. Wee wvu baay ê ben enteleñ ejoð le wen nu wan wvu caan, e wee wvú nu ekole nu diæwe wee wvú lemte fô ben bocii le. ²⁷ ††Wee wvu baay nu wvú la, wee wvú yeeme diekene lo, nuu wee wvú dæele le? Kê è nu wee wvú yeeme diekene lo le? Geenen e me nu ê ben enteleñ diæwe wee wvú lemte fô ben e.

²⁸ No me nshee n'yene bonjêw sekeci, è nu ke ben ban bð ké no nu beene. ²⁹ Fí mum è no nu le, ke leñleñ no Icem nu e nya me bð bvunfon le me ensaake, nu e me e nya ten mvungay ê ben keesaake. ³⁰ ††Me nya wvu le beene ke ediekene, wukene bvudvuu bvumwaan ê ntow wem e, é ben eshii yî bokawla le, esaake dikfuu di Islael di yuufe ncow dife."

E Jisos see le Bitu nu ke ema wen

(Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Jon 13:35-38)

³¹ §E Jisos mum ja tee Bitu le, "Semon, Semon è keè le Satan nu e fi mvungay keeeken ben bocii ebvuse bomew ke diæwe no wee ké fæten egin bvuse nyiim. ³² ††Geenen me nu e mbunle fô wo le, le fo fitele fiuw emum ebuy lo yî yem e ke. Seke wo e kase e tee bvufee bvuw jim, e wo nya mvungay ê boom bo bwoo le."

³³ E Bitu gay le, "Tata, é è cim nu keegen ncow kenê keekpwe lo, tu me nu ke bee wo."

³⁴ ††E Jisos tfuse ê wvú le, "Bitu, yuw é me ensee ê wo, nyimshie nu ke enu le yí eton eben, e wo e ma wase bokan botete le ke wo kee me ke."

† 22:20 Ksm 24:8; Yeli 31:31; Saka 9:11; Lum 11:27; 2Kol 3:6; Gal 4:24; Ibu 8:6; 9:12 †† 22:21 Jon 13:2, 21-30 † 22:24 9:46-48 †† 22:24 Mat 18:1; Mak 9:33-34 †† 22:26 9:48; Mat 23:11; Mak 9:35 ††† 22:27 Jon 13:4-5, 12-17 ††† 22:30 Mat 19:28 § 22:31 22:3 †† 22:32 Mat 16:18; Jon 21:15-17 ††† 22:34 22:61; Mat 26:75; Mak 14:72

E Jisos tefe no boom bew bo ñgoo le eseyse mvuntelem

³⁵ ††E wvú nê bife ê bó le, "Ben kumyi seke me nto ntumæ ben se bigew, se bikele noo se bolaba, no ben to ghane, ben to nu e tan fiæ le?" E bó tfuse le, "Aay, bese to baa tan fiæ ke." ³⁶ E wvú mum gay ê bó le, "Yî keseen e, é wee kênke bigew, kenê ekelê, é wvú jo. É wee baa kênke nyo jem, é wvú gese kekum kew guy nyo. ³⁷ †††Me njemyi fin njefo fiæ fi bó to sarjæ ê Njwa' Nyo' le le,

'Bó to nu e tarj wvú bð bonyii bð befe', kênke keekooy bð me keseen. Ben ekeè le mweem mvú bó to sarjæ ekumê me nu e mvú too wase keekocen mvunciim." ³⁸ E bó mum sêse le, "Cee ekole, bese kênke nyó jem yifiæ." E wvú tfuse le, "Ben elu dvú nonen."

E Jisos bunle yî Kum Bite bi Olif e

(Mat 26:36-46; Mak 14:32-42)

³⁹ ††E Jisos ke nê buy elaanthe bð boom bew bo ñgoo le, mum kew no bene Kum Bite bi Olif e, e è nu no wvú to ké no gee. ⁴⁰ E bó ke ben buy fô bó to gene, e wvú gay ê bó le, "Ben ebunleè fo mmom ke eto fô ben e, eghaw ben."

⁴¹ No wvú gay nonen, mum bence gen buy ke no è nulo é wee etfume te é dí egen ebuy, mum tum envuw fokuse bunle le, ⁴² ††††Icem, é fí fen nu e kpwen wo le, é wo cake fiko fi ñgêw e fin fo me en'wu. Geenen geê ke no wo koonke, fo wo ege no me ñkoonke ke." [⁴³ No wvú bunle nonen, e nceendaa Nyo' shii we to fô wvú le, nya wvú bð mvungay. ⁴⁴ E Jisos nu, e fitele fiuw buuke baay. E wvú bvuu bunle lo shiee le jimtene, e njimten cemceme fokuse ke diæwe bitewte w bi elemê le.] †††

⁴⁵ E wvú bunle mæse, tu jim fô boom bew bo ñgoo le, yen e yij e ge wase bó e dose e no leete. ⁴⁶ E wvú bife ê bó le, "Ben kaa leete lo le? Ben eja we ebunleè fo mmom ke eto fô ben e, eghaw ben."

E bonyii bo won e koo Jisos

(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Jon 18:3-11)

⁴⁷ Kê no wvú to bæ jemyi, e ñgoo bonyii buynen e è kaa nu Judas wvú to nu wee ñgoo boom bo Jisos e bo yuufe ncow bofæ wvú to saa fwe wvudvu. E wvú gen mbew Jisos e keeñoce wvú. ⁴⁸ Geenen, e Jisos bife ê Judas le, "Wo fen gomte keeñoce wee wvú diee nu Waawee nen keedunje le bó ekoo le?" ⁴⁹ E boom bew bo ñgoo le bð to nu mbew ye le yen fiæ fi to nu keekooy e, bife le, "Cee ekole, bese egbwoce bonyii ban e?" ⁵⁰ E wee mvu bó le dioo gbwoo, mum cun kentun- tun ke eceey ke nfwæ ekole ke bocee ncese le. ⁵¹ E Jisos kan le, "Fo wee ebvuu emom ke," mum kum kentun- tun ke wee wvudvu le e kí mum kase tu fó.

§ 22:35 9:2-3; 10:4 ††† 22:37 Yesa 53:12 †† 22:39 5:16 †† 22:39 21:37; Mat 26:30; Mak 14:26; Jon 18:1 ††† 22:42 Mat 6:10; 20:22; Mak 10:38; Jon 12:27-28 ††† Kê bonwa' bo boyvuum bomew é diæw yî bó to yawæe sarj Njwa' Nyo' jó kênke bincim bi 43-44 ke.

⁵² Bonyii bô to toë keekoo Jisos to nu bocee ncese bo baay baay bô bikuu bi nci le bi to ceyte yew ncese noo bonyii bô saake wonj. E wvú bife é bó le, "Ben to keekoo me e no too bô nyó noo bibuse ke diéwe ben to keekoo e é nu coonj e?" ⁵³ †Me nse nu beene no diuu nu fô yew ncese le se ben ekum me le nje la? Geenen, ke-seen nu kefew ke mvunḡay mvu ejiwé le kè Satan ké no saake, e é nu kè è nulo é ben ege fiéé."

E Bitá ma Jisos

(Mat 26:57-58, 69-75; Mak 14:53-54, 66-72; Jon 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ E bonyii bodvu mum koo Jisos no gene bô wvú fô la di ekolé ke bocee ncese le, e Bitá bii ejim ntam-ndwee. ⁵⁵ E bó gen fwéé ḡguy fontelḡ fo lakfulḡ shii no yosene. E Bitá mum to shii bô bó. ⁵⁶ No ḡguy to bæenci, e wan kpwoon mvu wvú to lemte fô la didvu le ja yen Bitá le e wvú e shii. E wvú taa wvú fojise ntay gay le, "Wee wvun bee bô wee wvudvu." ⁵⁷ E Bitá mum kacé lo gay le, "Kpwoon wvun, ke me n'yaa ḡkee wee wvun ké." ⁵⁸ E kefew dioo bence caan, e wee mvu bvuu yen wvú le, bvuu gay le, "Wo ten nu mvu ḡgoo yibole." Geenen e Bitá gay le, "Diemsén, ke me nu mvu bó le ké."

⁵⁹ E kefew bvuu gen buy ké diéwe ntam kefew mwaanj e, e wee mvu bvuu taam le, "Kecéey, kecéey wee wvun bee bô wee wvudvu, njefo wvú nu ten wee wvu Galilee." ⁶⁰ E Bitá bvuu tun gay le, "Diemsén wvun, ke me n'yaa ḡkee fiéé fi wo jemýi ké." Ke no wvú to bæe jemýi nonen, kaḡ mwaanj e nyimshie mum tonj. ⁶¹ ††E Tata banke ye e ejise eye tasén bô yo Bitá. E Bitá kume njeme wvú Jisos be jeme le, "Nyimshie ke enu le yí etonj ében, e wo e ma wase me bokaḡ botete." ⁶² E wvú né fó buy ekfunj, bee kpwe baay.

E bó no kexḡke bvuu suunḡke Jisos

(Mat 26:67-68; Mak 14:65)

⁶³ E bonyii bô to jici Jisos e mum kéw no kexḡke bvuu suunḡke wvú, ⁶⁴ †sûm bvushiw bwew bô ndvu, gay é wvú le, "Ke gee kewee ntum Nyo' kuw. Ke see wee wvú suḡ wo." ⁶⁵ E bó bvuu no baale wvú bô boncun nteen.

E bó saw nsaw Jisos

(Mat 26:59-66; Mak 14:55-64; Jon 18:19-24)

⁶⁶ E bvú buy yuu e bonyii bô saake wonj bocii bô bo-cee ncese bo baay baay bocii noo bonyii bô duḡci bonci bo Nyo' le baance ye. No bó baanceé, mum jo Jisos gen bô wvú fô bó to ké no saake bonsaw. ⁶⁷ ††No bó geneé bô wvú nonen, e bó bife é wvú le, "É è nu wo Mboyse wvú Nyo' to kawéé, é wo see é bese?" E wvú tfuse le, "É me nseḡe lo é ben, ben saa ebee ké. ⁶⁸ É me mbife fiéé é ben, ben saa etfuse ké. ⁶⁹ ††Geenen, e kew yí keseen e, wee wvú diee nu Waawee nu ke eshii é ebo ke ecéey ke Nyo' mvunḡay e." ⁷⁰ †††E bó mum sésé bocii le, "É fén nu wo wvú Waa Nyo'?" E wvú tfuse le, "Fí nu no ben gayte." ⁷¹ E bó mum gay le, "É nulo é bó

ebvuu egomte wee wvú esee le la? Beene nu e yuw wase fiéé fi wvú jeme bô diuw we."

E Baylet bô 'Elod biwce mwéem é Jisos

(Mat 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Jon 18:28-38)

23 No bonyii bô saake bonsaw jemýé nonen, mum ja bocii jo Jisos no gene dvú fô Baylet e. ² ††No bó geneé buy fó, mum kéw no cuci mwéem yí ye le, gayte le, "Wee wvun nen ghane bvunḡse wonj wese, tune fo bonyii elaanke shile é Kaysa Nfon wvu Lum, bvuu jemýi le wen nu Mboyse wvú Nyo' to kawéé, fi duḡci le wvú nu nfon mvu."

³ E Baylet bife é Jisos le, "É nu wo wvú Nfon Bojuu le?" E Jisos tfuse é wvú le, "É nu no wo gay." ⁴ E Baylet mum né jeme é bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô to nu fó le, "Me mbaa n'yen fiéé fi wee wvun jay e ké."

⁵ E bó bocii mum no taame ké le, "Wee wvun ghane yéeyi bonyii bocii, bæyse le bó etemyi bikuu. Wvú to kéw Galilee, to ghan Judea jocii, e no nu wase é elaanke jan keseen."

⁶ No Baylet yuw fin nonen, mum bife le, "Wee wvun nu wee wvu Galilee le?" ⁷ †E bó bee, e wvú mum ciinse Jisos fô Nfon 'Elod e, njefo è to nu wvú wvú to saake keba ke wonj e kedvu, e wvú to nu ten Jelusalem kefew kedvu le.

⁸ †E bó gen bô Jisos, e Nfon 'Elod yen wvú le yuw njonj, njefo wvú to shee yuuke wase ekumé wvú, mum no kexḡke shiee keeyen wvú le, shieele ten le sekemew é Jisos ege fiéé fi duḡci mvunḡay mvu Nyo' le é wen eyen. ⁹ E wvú she biwce mwéem é Jisos nteen, geenen e wvú fanjé yaa etfuse fiéé ké. ¹⁰ Wvú to biwci e bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô to duḡci bonci bo Nyo' le leeme fó cuci mwéem mvú temyi yí Jisos e. ¹¹ †††E Nfon 'Elod bô bonyii bew bo nci le ke ja mum kéw no kexḡke bvuu séwsee wvú, tfume ndvu wonj yí ye le, tfuse wvú e bó no tuu dvú jim fô Baylet e. ¹² E to nu e Baylet bô Nfon 'Elod banene. Ebvubwé, e bó tu nsán.

E Baylet sumten nsaw no bonyii to koonḡke

(Mat 27:15-26; Mak 15:6-15; Jon 18:39-19:16)

¹³ No bó tfuseé Jisos jim, e Baylet kum bocee ncese bo baay baay noo bonyii bô to saake wonj, bvuu kum bonyii bocii. ¹⁴ E bó tase, e wvú gay é bó le, "Ben be to bô wee wvun fén le wvú gee e bonyii temyi bikuu, me e ndioo ntasse mwéem mvú ben taame dvú é ben ejise, ben eyeke eyuw, e ḡfanjé n'yaa n'yen le mwéem mvú ben cuci yí ye le nu e wvú e ge fimew ké, ¹⁵ E Nfon 'Elod be baa yen ten ké. É nu fiéé fi be ge wvú e kase e tfuse wee wvun jim é beene. Ben eyen ten le wee wvun baa jay fiéé fi é bó eyu lo wvú ké. ¹⁶ Me nu entam ké lo wvú, encine wvú le, é wvú egene." ¹⁷ [È to ké dioo nu kefew ke Nkaw Danḡfey wvun e, e Baylet no kexḡke kee-bvuse wee mwaanj yew ncaw e enya é bonyii.] ¹⁸ †††E bonyii bocii mum né kéw no wamte lo gene dvú le,

† 22:53 19:47; 22:3 †† 22:61 22:34; Mat 26:34; Mak 14:30 † 22:64 7:16 †† 22:67 9:20; Jon 10:24-25 †† 22:69 Dan 7:13; Mben 110:1; Lem 7:56 ††† 22:70 Mat 26:63; Luk 1:32-35

††† 23:2 20:20-26 § 23:7 3:1 †† 23:8 9:9 ††† 23:11 Mat 27:28; Mak 15:17; Jon 19:2 †† Borḡwa' bo boyvuum bomew nu e bvuse kencim ke 17. §†† 23:18 Lem 3:13-14

"Lese lo wee wvun, ebvuse Balabas yew ncaw e enya ê bese." ¹⁹ Balabas wvun to nu yew ncaw e njefo wvú to nu ε kew mvunlaa elaante bvuu yu wee.

²⁰ Ε Baylet yuw nonen bvuu jeme ε bonyii bocii njefo wvú to gomte keecinε Jisos e. ²¹ Geenεn, ε bó no wamte ke le, "Bó eta lo wvú yí kentam e, bó eta lo wvú yí kentam e." ²² Ε Baylet bvuu jeme ε bonyii yí bokaŋ bo botete le le, "Bó eta wvú nje la? Fieε fi befe fi wvú ge nu la? Me mbaa n'yen jay wvú wvú ge le wvú bó eyu lo wvú ke. Me nu entam lo wvú, encine wvú le."

²³ Ε bó mum mεy no wamte lo bô mvuŋgay le "Bó eta lo wvú yí kentam e." Ε n'wam wvubo ghaw Baylet.

²⁴ Nonen, ε Baylet sumten nsaw cine wvú le, le bó ege bô wvú no bó kooŋke. ²⁵ Ε wvú mum bvuse wee wε yew ncaw e, ε ε nu wvú bó to biite, wvú kewεε mvunlaa elaante bvuu yu wee. No wvú bvuse, mum nya Jisos no bó to gomte.

Ε bó ta Jisos yí kentam e

(Mat 27:32-34; Mak 15:21-32; Jon 19:17-27)

²⁶ Ε bó mum jo Jisos no gene dvú. No bó to gene, ε bô bo wee mvu tasen ε wvú kfuuyi ŋkpwaante ε diee diew nu Semon, ε ε nu wee wvu Selin. Ε bó koo wvú mum gee kentam ke Jisos e fô wvú gbwew, ε wvú mum tuu no bii Jisos e. ²⁷ Ε bô bó mum no gene, ε ŋgoo bonyii bii wvú le. Ε bomew nu bokene bô to beele, taŋke boŋgew bew. ²⁸ Ε Jisos ke ne baŋke ye gay ε bó le, "Bokene bo Jelusalem, fo ben ebeleè fô me le ke. Ben ebeleè ε ε nu fô bikuu binen e, noo fô boom bonen e. ²⁹ †Ben ekeè le kefew too lo kè bó nu ke egayte le, njoŋ wvu baay nu wvu bokene bô nu bokase bô ke baa boo wase wan, ε bó ke baa yamse wase wan ke. ³⁰ ††ε nu ke enu kefew kedvu le, ε bonyii efuuŋke ε dikum di baay baay le, 'Ben egbweken yí yese le,' efuuŋke ε dikum di caan caan le, 'Ben ebanje bese'. ³¹ †Bó nu ke efuuŋke nonen njefo ε bonyii ge kfuu fin fieε bô kete kè beε leε, ε bó ke ege neε bô kè nu ε yum wase."

³² No bó to gene bô Jisos nonen, bó to kenke bonyii bo ncaw e bofeε bô bó to gene keeyu ten. ³³ ††ε bó gen buy bvudvuu bvú bó teŋe le Ŋgbwow Ekole le, mum ta Jisos fô yí kentam e, mum ta ten bonyii bo ncaw e bo bofeε ba yí bintam e, wvú mwaan ε ebo ke Jisos e ke eεεy e, wvumvu ε ebo kew ke eŋkoŋko le. ³⁴ ††ε Jisos ke ne gay le, "Icεm, leεshε kebefe ke bonyii ban e, njefo ke bó kee fieε fi bó gee ke." Ε bonyii bodvu jo ndvú Jisos tum kaŋ dvú keegaw ε bikuu bibole. ††

³⁵ †††Mwεem mvun mvunciim to kooyi bô Jisos nonen, ε bonyii leeme fô taale. Ε bonyii bô to saake woŋ kaa ne fibole no buu lo wvú duu le, "Wvú se fii bonyii bomew, wvú efi le ekole kew keseen, ε wvú fen nu Mboyse wvú Nyo' to kawεε, caw." ³⁶ †ε bonyii bo nci le ten no sεwsee wvú, nya mbvuum mo ŋgbwayŋgbwayi ε wvú, ³⁷ †††gay le, "ε wo fen nu Nfon Bojuu, ε wo fi ekole

kuw." ³⁸ Bó to nu ε saŋ ŋwa' ta ε we jo ekole ke Jisos e le, "Wvun nu Nfon Bojuu."

³⁹ Ε wee ncaw mvu ba le bô to njeyte yí bintam e fô, ne no nan'yi Jisos, gayte le, "ε nu ke wo wvú Mboyse wvú Nyo' to kawεε le? Fi ekole kuw, efi ten bese." ⁴⁰ Ε wvumvu wε yuw fieε fi wvú jeme, wamen wvú, bife le, "Ke wo fane Nyo' le? Wo nu yí ŋgew e diewe wvú le.

⁴¹ Bee wo kpwee cεy cεy fii ε ε nu nlawma mwεem mvú befe mvú bee wo ge, geenεn ε wee wvun kpwee fiew ε wvú baa jay fieε ke." ⁴² Ε wee ncaw wvun mum gay le, "Jisos, ke ekumyi me seke wo nu ke esaake bvunfon bwuw." ⁴³ ††ε Jisos gay ε wvú le, "ε me ensee ε wo kecey le eβen nu ε bee wo nu ke enu bvudvuu buu njoŋ e buu Nyo' le."

Ε Jisos kpwe

(Mat 27:45-56; Mak 15:33-41; Jon 19:28-30)

⁴⁴ ††ε diuu ke ben wase dioo lewse, ε ekfuŋ ne jiim woŋ tfuu gen buy didiuu ditete emvunsheer. ⁴⁵ Ε ndvu yí to gawsene yew ncese ente mum seε enteleŋ buy bi-ba bifεε. ⁴⁶ ††ε Jisos no nu yí kentam e, ke ja wam foweewe le, "Icεm, me n'yaa keyoy kem can yo le." No wvú gay nonen, mum yoy n'yooy wvu fokemese.

⁴⁷ †ε cee ekole bonyii bo nci le wvú to leeme fô, dioo yen fieε fi to kooyε le, nya mbense ε Nyo' gay le, "Kεcey, kecey, wee wvun se nu se jay." ⁴⁸ Ε bonyii bocii bô to nu ε tase fô keeyen fieε fi to kooyi le, mum ja kase no kfuuyi ela ebole ε bó ε laŋ wεm. ⁴⁹ †ε nsáa Jisos yicii to to fibole leem ε ε nu ntamndwee no yene fieε fi kooyi le. Ε bomew to nu bokene bô to nen'yεε Galilee no bii wvú le.

Ε bó dwey Jisos

(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Jon 19:38-42)

⁵⁰ Wee mvu to nu kefew kedvu le ε bó teŋe le Yosεw, ε ε nu wee wvu ε kelaante ke Bojuu le kemew kè bó teŋe le Alimatia. Wvú to nu wee wvú jee bvuu nu wee wvu teyete ε Nyo' ejise, bvuu cεyte kefew kè Nyo' nu ke eto esaake bvunfon bwew. Wvú to nu ten wee ŋgoo bonyii bô to saake bonsaw e. Geenεn, wvú to baa bee fiew fieε fi bó to seysee ege bô Jisos ke. ⁵² Ε wvú gen fô Baylet e, leke keegen ejo gvune di Jisos e. ⁵³ Ε Baylet bee, ε wvú gen shike gvune didvu, baance ε ndvu le, gen jike ε jem e ε bó ε cow yí kemaan e, ε bó ke baa yuu lese wase wee jó ke. ⁵⁴ Ε to nu Diuu di Nseyse le keeley diuu di mbam e, ε ε to shεete wase caan ε mbam wvudvu ekew.

⁵⁵ ††ε bokene ba bô to nen'yεε Galilee bi Jisos e, bi Yosεw e fô jem, gen yen no wvú jiwsee gvune di Jisos e ε jem. ⁵⁶ ††ε bó ke ne fô, mum tu jim ela ebole, gen seyse bonfey bô jee noo bô ké no shfuuŋkene bô bó to ké no yeefe digvune dvú. Ε ε no nu diuu di mbam e, ε bó she mbam no nci wvubo to gomte.

† 23:29 21:23 †† 23:30 Os 10:8; Mwm 6:16 † 23:31 1Bi 4:17 †† 23:33 Yesa 53:12 †† 23:34 Mben 22:18; Mat 5:44; Luk 6:28; Lem 7:60 ††† Boŋwa' bo boyvuum bomew nu ε bvuse kencim ke 34a. ††† 23:35 Mben 22:7-8; 109:31 † 23:36 Mben 69:21 †† 23:37 Mat 27:11

††† 23:43 2Kol 12:3 †† 23:44 Amo 8:9 ††† 23:46 Mben 31:5; Lem 7:59 †† 23:47 Mat 27:19; Lem 3:14; 7:52; 22:14 †† 23:49 8:2-3; Mben 38:11 ††† 23:55 8:2-3 ††† 23:56 Ksm 20:10

Ɛ Jisos buy yî kpwe le

(Mat 28:1-10; Mak 16:1-8; Jon 20:1-10)

24 Ɛ diuu di mbam e ke buy fey, Ɛ bvú yuu diuu di fwe yî kemaa le. Ɛ bokene bodvu buy saa lo bvutfuu, jo bonfey bô bó to seyse mum no gene dvú fô jem. ² Ɛ bó dioo gen buy fó, yen Ɛ bó Ɛ biñse wase te di bó to banee diuw jem dvú. ³ Ɛ bó ley gen ê jem fanje yaa yen gvune di Tata Jisos e ke. ⁴ Ɛ bó mum leem fó ngemten lo. Ɛ fi kooy le bolemse bofee to nu Ɛ ne to leem mbew bó le, Ɛ bó Ɛ tfume ndvú Ɛ yî baa lawkene. ⁵ Ɛ bokene bodvu fan baay, mum tum bikuu fokuse. Ɛ bolemse ba bife ê bó le, “È nu nje la wvú ben gomte wee wvú bɛe dvú ente jo bonkfu? ⁶ †Ke wvú yaa nu fen ke, wvú nu Ɛ buy wase yî kpwe le. Ben ekume fiɛ fi wvú to gayeê ê ben seke ben Ɛ bó to nu Galilee. ⁷ Wvú to nu Ɛ gay le, ‘Wee wvú diee nu Waawee nu Ɛ bó nu ke enya wvú can bonyii bô befe le, é bó ke eta wvú yî kentam e, é ke dioo nu ediuw eta, é wvú ebuy yî kpwe le.’” ⁸ Ɛ bó mum kume fiɛ fi Jisos to jemyeê ê bó. ⁹ ††Ɛ bó ke ne fô jem, kase tu jim gen see mwɛem mvun mvunciim ê boom bew bo ngoo le bo yuufe ncow mwaan noo bonyii bocii bô to bii wvú le. ¹⁰ Bokene bô to seje fiɛ fi to kooye fidvu ê boom bo ntum e bo Jisos e to nu Maalia Magdalen, Joana noo Maalia wvú bwee jem bô bokene bomew. ¹¹ Ɛ bó yuw njeme wvudvu ke diweê è nu kenlamse, fanje yaa bee naa lo ke. ¹² Geenɛn, Ɛ Bita ne ke we, lewte gen buy fô jem, ngvuwɛ taa ê jem yen ke Ɛ è nu ndvú yî bó to njimee Jisos dvú. Ɛ wvú mum ne no tuu jim fô yew e kenke ngghaw yî fiɛ fi kooye le.

Ɛ bonyii bomew yen Jisos e je yi Emayus e

(Mak 16:12-13)

¹³ Ɛ fi ke ne kooy ke ebvubwe le, bonyii bomew bofee bô to ké no bii Jisos e to nu Ɛ ne Jelusalem no gene ntew wvú Emayus e, wvú to nu diwe bomay bosooshiw keegen buy jó le. ¹⁴ Ɛ bó no gene jemyi ebonebon ekume mwɛem mvú to kooyi mvun mvunciim. ¹⁵ No bó to lene jemyi ghayte nonen, Ɛ Jisos kebee bence to mbew bó le no lene bô bó. ¹⁶ Ɛ fiɛ fimew ge le fo bó ekiee wee wvudvu ke. ¹⁷ Ɛ Jisos mum ja bife ê bó le, “È se nu la fi ben lene jemyi ekume fi nen?” No wvú bife nonen, Ɛ bó leemen bô yii yî monshim mobole. ¹⁸ Ɛ wee mvu bó le wvú diee to nu Kleofas bife ê wvú le, “È mey ke wo tolo Jelusalem wvú yaa kee ke mwɛem mvú se kooyi jó ediuw eyan e?”

¹⁹ ††Ɛ wvú bife le, “Mvú la?” Ɛ bó tfuse le, “Mwɛem mvú se kooyi bô Jisos wvu Nasalet. Wee wvun se nu wee ntum Nyo', Ɛ mwɛem mvú wvú se gee noo mvú wvú se jemyi se nu biñghaw. È se nu wee wvú kuuke baay fwe dvu Nyo' bô bonyii bocii. ²⁰ Bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô saake woñ wese Ɛ se Ɛ nya wvú le bó eyu. Bó se Ɛ mum Ɛ ta wvú yî kentam e. ²¹ †Bese se leese fisese bvufee yî ye le le è nu wvú wvú nu ke esum

† 24:6 9:21-22 †† 24:9 Mak 16:10-11; Luk 8:2-3 ‡ May mwaan nu bontam bo lene le ntfuke bô gee sooshiwiy (1, 700). †† 24:19 7:16 †† 24:21 1:68; 2:38

bonyii bo Isael can ngew e. Geenɛn, è nu wase ediuw eta no mwɛem mvudvu se kooye. ²² Fimew nu Ɛ bokene bomew ngoo yese le Ɛ be Ɛ jeme fi Ɛ nya lo bese ngghaw, le bó buy Ɛ gen fô jem entanentan, ²³ Ɛ fanje yaa yen gvune diwe e ke. Bó Ɛ dioo kase tu jim, Ɛ see le bó be Ɛ yen bonceendaa bo Nyo' le ke diwe bó yen ê efile le, bó gay ê bó le Jisos nu dvú. ²⁴ ††Bonyii bomew ngoo yese le Ɛ gen fô jem fodvu Ɛ yen yî le ke lenlen no bokene bodvu be jemyi, geenɛn, Ɛ fanje yaa yen Jisos e ke.”

²⁵ †††Ɛ Jisos jeme ê bó le, “O oo, biyuñ bin, mvuntelem mvunen lee baay kebee mwɛem mvú bonyii bo ntum Nyo' le to sanje. ²⁶ Ke ben kee le Mboyse wvú Nyo' to kawee to kenke keeyen ngew se ley yî bvukuke bwew e le?” ²⁷ ††Ɛ Jisos mum kew nele ê bó mwɛem mvunciim mvú bó to sanje ê Nwa' Nyo' le ekume wvú Ɛ kew yî mvú Muses to sanje le, Ɛ gen Ɛ buy ten yî mvu bonyii bo ntum Nyo' le. ²⁸ No bó toe wase buy mbew ntew wvú bó to gene jó le, Ɛ Jisos ne no gee ke diwe wvú fele lo. ²⁹ Ɛ bó leke wvú shiee le gay le, “Beene egen ece. Kefew nu Ɛ kí Ɛ gen wase baay, Ɛ ekfuñ Ɛ kew wase Ɛ no jiime.” Ɛ wvú bee keegen ce bô bó. ³⁰ Ɛ bó gen, ke dioo diekene, Ɛ wvú jo ntuw bleed, nya keyoone ê Nyo', guushe nya ê bó. ³¹ Kan mwaan nonen, Ɛ ejise ebo yuu, Ɛ bó mum kiee wvú. Ɛ wvú sese la ê bó ejise. ³² ††Ɛ bó shɛe no ghayte ebonebon le, “Ke mvuntelem mvuseebee wo be yuwse seke wvú be nɛci mwɛem mvu ê Nwa' Nyo' le ê bee wo ê je le?”

³³ Ɛ bó mum nene kan mwaan ekioguu jodvu no tuu jim Jelusalem. Ɛ bó dioo gen, yen Ɛ boom bo Jisos e bo ngoo le bo yuufe ncow mwaan Ɛ baance ye bvudvu bvumwaan bô bonyii bomew bô to ké no bii wvú le. ³⁴ †††Ɛ bó jemyi le, “Kecɛɛy, Tata wesebeene nu Ɛ buy yî kpwe le. Wvú be Ɛ sese Ɛ buynen ê Semon ejise.” ³⁵ Ɛ bó mum see ten ê bó fiɛ fi be kooy bô bó ê je, bvuu nele no bó be kiente wvú seke wvú be guushi bleed.

Ɛ Jisos buynen entelen jo boom bew bo ngoo le

(Mat 28:16-20; Mak 16:14-18; Jon 20:19-23)

³⁶ †††Ke no bó to bɛe jemyi nonen, Ɛ Jisos kebee mum ja ne sese buynen ê bó entelen mum gay bó le le, “Kem-bonen enù fô ben e.” ³⁷ †††Ɛ kedvum gbwo bó, Ɛ bó no fane, kpwaake le bó yene Ɛ è nu nkfusay e. ³⁸ Ɛ wvú bife ê bó le, “Ben fane la? È ge la wvú ben manene me?” ³⁹ Ben etaa eyen can yem bô bikaa biem é ben emum ekiee le è nu naa me. Ben emomɛ ye yem emum ekiee, njefo ke nkfusay ké no kenke nyam ye bô bikufe no ben yene Ɛ me nkɛnke ke.” ⁴⁰ No wvú gay nonen, mum duñɛ can ye bô bikaa biew ê bó. ⁴¹ ††Ɛ bó taa Jisos, Ɛ njon yuwye lo bó, Ɛ bó mum ngemten lo. Ɛ fi ghaw bó kebee le è nu wvú. Ɛ wvú ne bife ê bó le, “Ben kenke fiɛ fidien fen e?” ⁴² Ɛ bó jo kencim ke bye le Ɛ bó Ɛ dɛɛ, nya ê wvú. ⁴³ Ɛ wvú fi die ê bó ejise.

††† 24:24 24:12; Jon 20:3-10 ††† 24:25 24:45 § 24:27 24:44 †† 24:32 24:45 ††† 24:34 Mak 16:7; 1Kol 15:4-5 §† 24:36 1Kol 15:5; Luk 2:14 §†† 24:37 Mat 14:26; Mak 6:49 †† 24:41 Jon 21:5, 10; Lem 10:41

⁴⁴ †ε wvú mum gay ê bó le, “Mwεem mvun mvù ben yen eben nu mvù me nto njemyi ê ben ekume mvú ε me mβεε beene. Me nto nduu le mwεem mvunciim mvù bó to saηεε ekume me ê Njwa' Muses e, bô ê Boηwa' bo bonyii bo ntum Nyo' le noo ê Njwa' Mbense le, keηke keeto ekocen.” ⁴⁵ ††ε wvú mum yene bvufee bvubole, ε bó kίεε mwεem mvù nu ê Njwa' Nyo' le. ⁴⁶ †ε wvú jeme le, “Bó nu ε saη le Mboyse wvú Nyo' to kawεε keηke keeyen ηgew ekpwe, é ke edioo enu ediuw εta, é wvú ebuy yî kpwe le. ⁴⁷ ††ε fí bvuu nu le bó nu ke ekew Jelusalem, efewci ê bitum bicii ê diee diew e le bonyii bocii ekumen mvuntelem mvubole, é Nyo' emum elεεshe bibefe bibole. ⁴⁸ †††ε nu ke efewci ben ban bô

† 24:44 24:27; Jon 5:39; Lem 7:9-10, 25-27, 35, 37-39; Jon 5:46; Yesa 52:13-53:12; Os 6:2; Mben 22:31 †† 24:45 24:25-27, 32; Jon 20:9 † 24:46 9:21-22; Mat 26:56; Mak 14:49; 1Kol 15:3-4; Lem 17:2-3; 28:23 †† 24:47 3:3; Lem 1:8; 5:31; 11:18; 17:30-31; 20:21; Lum 15:19 †† 24:48 Lem 5:32; Jon 15:26-27 ††† 24:48 Lem 1:8, 22; 2:32; 3:15; 4:33; 10:39-41; 13:31

nu ε yen mwεem mvun e. ⁴⁹ ††Ben eyeke eyuw, me nu ηke enciinse nya yî Icεm to kawεε ben dvú. Nonen, ben emey εlaante jan eceyte mvunηay mvù nu ke eshii fowe eto fô ben e.”

ε Jisos ben we

(Mak 16:19)

⁵⁰ §ε wvú jo bó buy bô bó εlaante jodvu, ε bô bó gen buy mbew ntew wvú Betani le, ε wvú cake can ye we, laη kembonen yî bó le. ⁵¹ Ke no wvú to bεε laηke kembonen yî bó le nonen, mum ja no bene we, mum ben la. ⁵² ††ε bó nya mbense wvu baay ê wvú, mum ja fó tu jim Jelusalem bô nlanlaη fô mvuntelem mvubole. ⁵³ †††ε bó gen no shee yew ncese le, bensee Nyo' sekecii.

††† 24:49 4:18 § 24:50 9:51; Mak 16:19; Lem 1:9; 3:21 †† 24:52 Lem 1:12; Jon 14:28; 16:22 ††† 24:53 Lem 2:46; 5:12

Jon

Fieε fi nu ε Nwa' Jon wvun e

Saaka wvù jee wvun wvù Jon to saηεε nu ε wvù duηci le Jisos nu Diεw Nyo' yì to nu wase foηkεw ε yì mey lo, ε ε nu yì yì to nu ε tu wee wvu. Nwa' wvudvu keβεε jemyi le saaka wvù jee wvun nu ε bó to saη wvu le bonyii bò taηke nulo ebee le Jisos nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε, nu Waa Nyo', ε bó lese fitele yì ye le, ε bó ke ekeηke nshii wvù mey lo (20:31).

Fieε fi Jon nu ε saη ε biinen ε ηwa' wvun e nu ekumε nnya yì è nu nshii wvù mey lo wvù nu nje Klistu. Nnya yin nu mbuwma ε wvù kεw keseen, ε wvù nu fô bonyii bò nu ε bee le Jisos nu je, ε è nu wvù keceεy, ε è nu wvù nshii. Je mi yì Jon saη ηwa' wvun jó yì nu naa lo jεey nu yì duηci no Jisos to joo mwεem mvù bonyii kee yì nshii wvun e keeyεyi no mwεem mvu ε keyoy e nu.

Bikuu bi mwεem e ε ηwa' wvun e

1:1-18 Keηkεwce ekumε Jisos

1:19-51 Ekumε Jon Nleseεjoo noo boom bo ηgoo le bo Jisos e bo fwe

2:1-12:50 Ekumε no Jisos to ghane gee lemme diεw

13:1-19:42 Ekumε ediuw ε Jisos yo fokemεse Jεlusalεm bò mbew jó le

18:1-19:42 Ekumε no bó to sawεε nsaw Jisos ke ghan ta wvù yì kentam e

20:1-31 Ekumε no Tata Jisos to buyεε yì kpwe le, duηce ekole kew ε bonyii bew

21:1-25 Kemεse: ε Jisos duηce ekole kew ε boom bew bo ηgoo le Galilee

ε Diεw tu wee wvu wum

1 †ε to nu foηkεw ε Diεw nu wase. Diεw yidvu to nu bô Nyo', ε Diεw yidvu to nu Nyo'. ²Wvù to nu wase dvù foηkεw bô Nyo'. ³††Nyo' to bom mwεem mvunciim fele can ye le. Ke fieε nu naa lo dvù fimwaanη fi Nyo' to bomεε se wvù ke. ⁴Wvù keηke nshii yì ye le, ε nshii wvudvu nu n'yuu fô bonyii le. ⁵†N'yuu wvudvu ε no baa ε εjiwε le, ε εjiwε kedvu yaa nulo ejimse naa lo wvù ke. †

⁶†Wee mvu nu dvù wvù Nyo' to tumεε ε diee nu le Jon. ⁷Wvù to to keejeme ekumε N'yuu, eben jim nsaw we, wvu le wen ege ε bonyii bocii elese fitele yì N'yuu wvudvu le. ⁸††Kε wvù wvù Jon to nu N'yuu wvudvu ke. Wvù to to ke keeben ε è nu jim nsaw wvu N'yuu wvudvu. ⁹††N'yuu wvu keceεy wvù duηci n'yuu ε bonyii bocii to too yì woη wvun e.

¹⁰Wvù to nu yì woη e, ε woη wvun nu ε Nyo' to bom fele can ye le, geenεn ε bonyii bò è nu bo yì woη wvun e faηe yaa ekiεε wvù ke. ¹¹Wvù to nu ε to woη we le, ε bonyii bo bew faηe yaa efiisen wvù ke. ¹²§Geenεn, ε bonyii bocii bò to fiisenεε wvù, lese fitele yì ye le, nu ε

wvù to nya mvuηgay ε bó le bó enù wase boom bo Nyo' le. ¹³††ε ke boom bo Nyo' le ban nu ε bó boke bii ελεμε ke kfuu le, keηεε no wee shieele, keηεε mboo wee wvu wum e ke. Bó boke bii ε è nu mboo wvù è nu wvu Nyo' le.

¹⁴††Diεw yidvu to nu ε tu wee wvu wum no cee ε bese enteleη, ε wvù ε yiηsen bô mbuwma noo keceεy. ε bese yen bvukuke bwew e. Bvukuke bvù è nu bvu Wan wvù è mey ke wvù wvù nε fô Ice le.

¹⁵††Jon to nu ε ben jim nsaw ekumε wvù no fuuηke gayte le, "Wvun nu wee wvù me nto njemyi ekumε wvù ηgayte le, 'Wee wvù too ε me ejim kuuke fele me, njefo wvù to nu wase ε me nse ηke no nu dvù.'" ¹⁶No wvù nu ε yiηsen bô mbuwma, wvù ε mum ε no nyaa beene bocii mbuwma yì mbuwma le. ¹⁷††Beene kee lo le Nyo' to nya bonci fele can Muses e. Geenεn, mbuwma Nyo' bô keceεy nu ε to fele can Jisos Klistu le. ¹⁸††Kε wee nu dvù wvù ke nu ε yuu wase yen Nyo' le ke. È nu ke Waa we wvù è mey ke wvù wvù nu mbew wvù wvù Ice le wvù nu ε ge beene ε kiεε wvù.

† 1:1 Keη 1:1-2:4; Jon 17:5; Fili 2:6; 1Jon 1:1-2; Mwm 19:13-16
 †† 1:3 1:9-10; 5:26; 1Kol 8:6; Kolo 1:16-17; Ibu 1:2; Mwm 3:14 †
 1:5 Keη 1:3-4 †† Keηεε le, ε εjiwε kedvu yaa nulo ekiεε naa lo wvù ke. †† 1:6 Mat 3:1 ††† 1:8 1:20 ††† 1:9 8:12; 17:25; 1Jon 2:8
 § 1:12 1Jon 3:1; Gal 3:26; 4:5

†† 1:13 3:3, 5-6; 1Bi 1:23; 1Jon 3:9 ††† 1:14 Gal 4:4; Fili 2:7;
 1Tim 3:16; Ibu 2:14; 1Jon 4:2; Mat 17:2; Jon 2:11; 1Jon 1:1-3 †† 1:15
 1:24-27, 30; 5:31-34, 36 ††† 1:17 7:19; Ksm 31:18 †† 1:18 6:46;
 14:8-9; Ksm 33:20; Mat 11:27; 1Tim 6:16; 1Jon 4:12

Wee wvù è to nu Jon Nleseejoo

(Mat 3:1-12; Mak 1:1-8; Luk 3:1-18)

¹⁹ †Fin nu fiεε fi Jon to jemyεε seke bikuu bi Bojuu le bi Jelusalem to tumεε bocee ncese bô bonyii bo Lêwe le le bó ebife ê Jon le laa è nu wvù wvù yεε le. ²⁰ ††Jon to baa tun keetfuse mbife wvubo ke. Wvù to nu ε jeme lo bô diuw we le, “Kε è nu me wvù Mboyse wvù Nyo' to kawεε ke.” ²¹ †ε bó bife ê wvù le, “Tu è nu wo wvù yεε? È nu wo wvù Elayja le?” ε wvù tfuse ê bó le, “Kε me nu Elayja ke.” ε bó bvuu bife le, “È nu wo wvù Wee Ntum Nyo' we le?” †† ε wvù tun. ²² ε bó bvuu bife ê wvù le, “Tu è nu wo wvù yεε? Wo gay le la ekume ekole kuw? Kε see é bese ekεηke fiεε fi bese ekase egen etfuse ê bonyii bô tum bese?” ²³ ††ε Jon tfuse ê bó no Yesaya wvù wee nntum Nyo' to jemyεε le, “È nu me diεw yi fuuηke ηkpwaante le, ‘Bó enle je Tata é yi enù teytey.’”

²⁴ Bonyii ban nu ε è to tum Bofalasi bó. ²⁵ ††ε bó bife ê Jon le, “È è baa nu wo wvù Mboyse wvù Nyo' to kawεε kεnεε Elayja, kεnεε Wee Ntum Nyo' wε, wo ε no leese bonyii ê joo nje la?” ²⁶ ε Jon tfuse ê bó le, “Me nleese ke fiem bonyii ε è nu ê joo, geenεn wee mvu nu dvù ê ben εnte ε ben yaa kee wvù ke. ²⁷ †††ε nu wvù wvù too ê me εjim, ε me mbaa ncim ηηkpwentεn keenfay laba we ke.” ²⁸ †Fieε fin ficii to kooyi ε è nu Betani Joo Joodan kewvu keki fô Jon to leese bonyii ê joo.

ε Jon duηce Waa Njee Nyo' ê bonyii

²⁹ ††ε ekfuη buy yuu, ε Jon yen ε Jisos too, ε wvù mum gay le, “Ben etaa eyen, wvun nu Waa Njee Nyo' wvù cawsee bibefε bi yi nshε le! ³⁰ †††ε nu wvù wvù me nse njemyi ekume wvù ηgayte le, ‘Wee mvu too ê me εjim kuuke fele me, njefo wvù to nu wase, ε me nse ηke no nu.’ ³¹ Kε me kebεε nto ηkee wvù ke. Geenεn, ε me nto nto no nleese bonyii ê joo wvu le bonyii bo Israel ekiεε wvù.” ³² †††Jon to nu ε bvuu jeme keeben jim nsaw we gay le, “Me nto nu ε n'yen ε Keyoy shiile too fowe diεwe εbembε le, to no nu yi ye le. ³³ Kε me kebεε nto ηkee wvù ke. Geenεn, wee wvù to tumεε me le me ento enleesè bonyii ê joo to nu ε gay ê me le, ‘Wee wvù wo nu ke eyen ε Keyoy ε shii fowe ε to ε no nu yi ye le, nu wvù nu ke eleese bonyii ε è nu can Keyoy ke Yuule le.’ ³⁴ †††Fifin nu fiεε ε me nto nu ε n'yen, ε no nleeme jim nsaw wvudvu ηgayte le wee wvun nu Waa Nyo'.”

Bonyii bô to yawεε no nu boom bo Jisos e bo ηgoo le

³⁵ ε ekfuη buy yuu, ε Jon bvuu no leeme fe fô wvù to leeme bô boom bew bo ηgoo le bofεε. ³⁶ ††ε wvù nε yen

no Jisos lene fele, mum gay le, “Ben etaa eyen, wvun nu Waa Njee Nyo'.”

³⁷ ε boom bew bo ηgoo le bo bofεε ba dioo yuw no wvù gay nonεn, mum nε no bii Jisos e. ³⁸ ε Jisos banke ye yen no bó bii, bife ê bó le, “Ben gomte ε è nu la?” ε bó bife ê wvù le, “Labay, wo cee feε?” (Dieε di Labay din nu le, “Wee N'yεεyi wvu Baay.”) ³⁹ ε Jisos tfuse ê bó le, “Ben eto eyen.” ε bó mum gen yen fô wvù to cee. ε bó bó mum no nu ε ekfuη ghan jiim. Kefew kè bó to biε wvù le to nu wase ke diεwe didiuu dinεw e fokieguu. ⁴⁰ ††Wee mwaan ηgoo bonyii bo bofεε bô to yuwεε no Jon jemyεε mum bi Jisos e to nu Andulu wvù waa bwee Semon Bita. ⁴¹ †††ε Andulu wvudvu mum gen lo gom waa bwee wvù Semon, see ê wvù le, “Bese nu ε yen wase Mboyse wvù Nyo' to kawεε le” (fi nu le Klistu). ⁴² †††Nonεn, ε wvù mum jo Semon gen bô wvù fô Jisos e. ε Jisos taa wvù nen tuηη, gay le, “È nu wo wvù Semon wvù waa Jon. Bó nu ke etεje wase wo le Sefas.” (Dieε di le Sefas din nu Bita). †††

ε Jisos tee Filew bô Nataniel

⁴³ ε ekfuη ke buy yuu, ε Jisos yen le wen nu egen keba kè Galilee le. ε wvù gen yen Filew e, gay ê wvù le, “È biì me le.” ⁴⁴ Filew wvun to nu wee wvu ê kelaante kè Besayda le. ε kelaante kin nu ke bo Andulu bô Bita le. ⁴⁵ ††ε Filew gen gom Nataniel gay ê wvù le, “Bese nu ε yen wase wee wvù Muses to saηεε ê Nwa' bonci le ekume wvù bô wvù bonyii bo nntum Nyo' le to saηεε ten ekume wvù. Wee wvun nu Jisos wvu Nasalet wvù waa Yosεw.” ⁴⁶ ε Nataniel tfuse ê wvù le, “Fieε fi jee nulo ebuy Nasalet e?” ε Filew gay ê wvù le, “To eyen.” ⁴⁷ ε Jisos ke yen no Nataniel too, jeme ekume wvù le, “Ben etaa eyen, wee wvun nu naa wee wvu Israel wvu keceεy. Kε nce kenleεma nu yi ye le ke.” ⁴⁸ ε Nataniel bife ê Jisos le, “Wo ghan nεε ε se kieε me?” ε Jisos tfuse ê wvù le, “È Filew se keeke eto etee wo, nu ε me mbe ε n'yen wase wo le ê kenyi ke kete ke fig e kie le.” ¹⁹⁴⁹ ††ε Nataniel tfuse ê wvù le, “Labay, wo nu Waa Nyo'! Wo nu Nfon wvu Israel!” ⁵⁰ ε Jisos gay ê wvù le, “Wo fεn nu ε bee me le keseen ke njefo me nu ε ηgay ê wo le me mbe ε n'yen wase wo le ê kenyi ke kete kie le? Wo nu ke eyen mwεεm mvù kuuke fele mvun e.” ⁵¹ ε Jisos bvuu gay ê wvù le, “È me ensee ê wo keceεy keceεy le wo nu ke eyen ε εbulε ε yene, ε bonceendaa bo Nyo' le bene, booke yi wee wvù dieε nu Waawee le.”

ε Jisos banke joo ε è tu mbvuum

2 ²¹ε ediuw ke buy eta, ε bó no gee ηkaw bvujen ê kelaante kè Kana wvu ê keba kè Galilee le, ε bwee Jisos nu fó. ² Bó to nu ε be ten Jisos bô boom bew bo ηgoo le bô ηkaw wvudvu. ³ ε mbvuum ke nε ka, ε bwee Jisos be wvù dvù gay le, “Kε bó bεε kεηke mbvuum ke.” ⁴ ††ε Jisos tfuse ê wvù le, “Kpwoon, wo bee me

† 1:19 5:33 †† 1:20 3:28 † 1:21 Mala 4:5; Dito 18:15, 18; Mat 2:14; Jon 6:14 †† Bojuu bomew to cεyte wee nntum Nyo' wvù nu diεwe Muses e, geenεn ε bomew kee le wee nntum Nyo' wvudvu nu ke enu Mboyse wvù Nyo' to kawεε. †† 1:23 Yesa 40:3 ††† 1:25 1:33; Mat 21:25 ††† 1:27 1:15; Lem 13:25 † 1:28 10:40; Mat 3:13 †† 1:29 1:36; Yesa 53:6-7; 1Bi 1:19; 1Jon 2:2; Mwm 5:6 ††† 1:30 1:15 †† 1:32 Mat 3:16 ††† 1:34 1:49; 5:18-23; 10:36; 11:27; 20:31; Mat 3:17; 27:54; Lem 9:20 †† 1:36 1:29

†† 1:40 Mat 4:18-20 ††† 1:41 4:25 ††† 1:42 Mat 10:2; 16:18 ††† Di nu le Tε. 18 1:45 Dito 18:15; Yesa 42:1-4; Esek 34:23; May 5:1-3 19 Kete ke «fig» e ke woη wvù Israel e nu ε bó to ké no dieε mvuntam wvudvu. 20 1:49 1:34; 12:13; Mat 27:42 21 2:1 4:46 22 2:4 7:6, 30; 8:20; 12:23; 13:1; 17:1; Luk 22:53

dvú nje la? Kefew kem baa kocen wase ke." ⁵ E bwee gay ê bonyii bo gawe le le, "Fiee ficii fi wvú e gay le ben ege, e ben ge." ⁶ †E to nu e nsháan leeme fó yisoocan e bó kene bô eta. Nsháan yin nu yì Bojuu to ké no gæle joo jó yì bó cuke ye dvú keeyuule ê Nyo' ejise. Nshaan miaaŋ to joo bibeeŋ bi joo le diewe mbaanfiee kenee mbaanshe le. ⁷ E Jisos ke ne gay ê bonyii bo gawe le bodvu le, "Ben etuke joo eyiŋsen nsháan yin dvú." E bó mum tuke joo gee ê nsháan yidvu le e yí yiŋsen. ⁸ E wvú mum gay ê bó le, "Ben esefe yimi keseen egen dvú fô cee gawe le." E bó sefe gen dvú. ⁹ E cee gawe fi, mom joo yidvu, yuw e yí e tu wase mbvuum. E wvú ma laa man mbvuum ne fee le. (Geenen, bonyii bo gawe le bô to sefee joo yidvu to kee fô mó nen'yee.) E cee gawe mum tee cee bvujen, ¹⁰ bife ê wvú le, "Bonyii ké yaw gaw fibole e è nu mbvuum mò jee fô nkaw e, é bonyii ké dioo e wu wase e ffu, e bó se gaw mo yaa jee ke. Wo e kaa e gee fiuw mbvuum mò jee e no too dvú e è nu keseen e?" ¹¹ ††Fifin to nu fiee fi fwe fi duŋci bvukuke bvú Jisos e fi wvú to gee ente jo mwæem mvú duŋci bvukuke bwew e. E wvú to ge fiee fin ê kelaante kè Kana wvú ê keba kè Galilee le. No wvú ge nonen, e fi mum duŋce bvukuke bwew, e boom bew bo ŋgoo le mum lese fitele yí ye le.

¹² †Ejim jodvu, e Jisos ne bow Kafana'um bô bwee noo boom bo bwee le bô bolemse noo boom bew bo ŋgoo le, e bô bó ce jó ediuw caan.

E Jisos kuŋ bonyii bo way e fô yew ncese Nyo' le

(Mat 21:12-13; Mak 11:15-17; Luk 19:45-46)

¹³ †E ediuw e Nkaw Bojuu wvú bó teŋe le Danŋefey ke no too wase nceencee, e Jisos ne ben Jelusalem. ¹⁴ E wvú ke gen buy fô yew ncese le, yen bonyii bô to geese bona' bô njée noo bibembæ noo bô to kumene bigew e e bó e shiiyen. ¹⁵ E wvú jo bokfuw kene ŋgbwan dvú, kuŋ bó bocii dvú, kuŋ noo njée bô bona' bvuse yew ncese le. E wvú bvuu tawse bigew bi bonyii bô to kumene bigew e, baashe bidan bibole, ¹⁶ ††gay ê bonyii bô to geese bibembæ le, "Ben ejo mwæem mvun ene dvú fen. Fo ben ejo yew Icem etfuse é yí etu yew way ke." ¹⁷ ††No wvú gay nonen, e boom bew bo ŋgoo le mum kume fiee fi bó saŋ ê Nwa' Nyo' le e wee mvu jemyi ê Nyo' le, "Shiee wvu baay wvú me ŋkenke fô yew yo le nulo eyu lo me."

¹⁸ ††E bikuu bi Bojuu le mum bife ê wvú le, "Fiee fi duŋci bvukuke bwuw fi wo nulo ege keeduŋce ê bese le bó nu e nya mvuŋgay ê wo keege fin nu la." ¹⁹ †E Jisos tfuse ê bó le, "Ben esâw yew ncese yin, é me enjo ediuw eta erkase enleke we."

²⁰ E Bojuu bodvu bife ê wvú le, "Fí to jo bilum mbaanye ncow bisoocan keebom yew ncese yin, e wo nu ke ejo fiuw e è nu ediuw eta eleke we?" ²¹ ††Geenen, Jisos to jemyi yew ncese yin e è nu yì è nu ye ye.

²² ††Nonen, seke wvú to buyee wase yí kpwe le, e boom bew bo ŋgoo le mum kume le fin nu fiee fi wvú to

gayee. E bó mum bee fiee fi nu ê Nwa' Nyo' le, bvuu bee njeme wvú Jisos to jemyee le.

²³ ††No Jisos to nu Jelusalem fô Nkaw Danŋefey wvun e, bonyii nteen to nu e lese fitele yí ye le nje mwæem mvú duŋci bvukuke bwew mvú to gee. ²⁴ Geenen, Jisos to baa gee fiew bvufee bwew yí bó le ke, njefo wvú to kee bonyii bocii no bó nu. ²⁵ Wvú to baa shieele wee mvu wvú eshe eseŋe lo ê wvú ekume wee wvu wum ke, njefo wvú kebee to kee fiee fi wee wvu wum kenke ê wvú eshem.

E Jisos jeme ê Nikodemus ekume mboo wvu fwe

3 ††Wee ŋgoo Bofalassii mvu to nu e bó teŋe le Nikodemus, e wvú nu wee ŋgoo bikuu bi wonŋ Bojuu le. ² †E wee wvun ke ne to fô Jisos e entaŋ gay ê wvú le, "Labay, bese kee le wo nu wee n'yæeyi wvú ne fô Nyo' le, njefo kee we nu dvú wvú nulo egee kfuw mvun mwæem mvú duŋci bvukuke bvú Nyo' le mvú wo gee mvun se Nyo' nu bô wvú ke." ³ †E Jisos tfuse ê wvú le, "É me ensee ê wo keceey keceey le, é bó nu se bó e boo wee mboo wvu fwe le, mweten saa eyen bvunfon bvú Nyo' le ke." ⁴ E Nikodemus bife ê Jisos le, "É nulo é bó ege nee se ebvuu eboo wee e wvú e taw wase? É nulo é wvú ebvuu ekase etu ê bwee eshem é wvú ebvuu eboo wvú?" ⁵ ††E Jisos tfuse ê wvú le, "É me ensee ê wo keceey keceey le, é wee nu se wvú e kenke mboo wvú wvu joo noo Keyoy, tu ke è nulo é wvú eley bvunfon bvú Nyo' le ke." ⁶ ††Wee wvu wum boote wee wvu wum, e Keyoy boote keyoy. ⁷ Fo diuw eyumte wo le me nu e ŋgay ê wo le bó kenke keeboe wee tfuu mboo wvu fwe le ke. ⁸ ††Fwefwe ké no fele no wvú koonke, e wo yuuke no wvú fele, geenen e wo yaa nulo esee laa wvú se ne fee, gene fee le. É nu ke lenŋe no fi nu fô wee wvú nu e kenke mboo wvú wvu Keyoy e."

⁹ E Nikodemus mum ghay le, "É nulo é fifin eghan nee le?" ¹⁰ E Jisos tfuse ê wvú le, "Wo nu wee n'yæeyi bonyii bo Isael, yaa kee fin e?" ¹¹ ††É me ensee ê wo keceey keceey le, bese jemyi fiee e è nu fi bese kee, leeme jim nsaw fiee e è nu fi bese nu e yen wase, geenen e ben yaa beŋe fiee fi bese jemyi le ke. ¹² ††É me nseŋe mwæem ê ben e è nu mvu yí nshe le fen se ben beŋe lo, é ben ke eghan nee se bee fen e me e nsee wase e è nu mvu wonŋ Nyo' le?" ¹³ ††E wee nu dvú wvú ke nu e ben wase wonŋ Nyo' le ke. É mey kee we wvú to nen'yæe fó to fokuse fen, e wee wvun nu wee wvú diee nu Waawee. ¹⁴ ††No Muses to njeysse yo yì bó felee bô ketwaa yí kete le ŋkpwaante, nu ke lenŋe no bó kenke keeke enjeysse wee wvú diee nu Waawee, ¹⁵ ††wvu le naa yæe wvú nu e lese fitele yí ye le, é wvú ekenke nshii wvú mey lo.

¹⁶ ††Nyo' to nu e looce koŋ wonŋ wvun baay, tum Waa we wvú mwaan, wvu le è nu naa yæe wvú nu e lese

2:11 § 2:19 Mat 26:61; 27:40; Lem 6:14 †† 2:21 1Kol 6:19 ††† 2:22 1:45; 12:16; 14:26; Luk 24:6-8, 27 †† 2:23 2:11; 6:29; 7:31; 8:30; 9:38; 10:42; 11:45; 12:42; 20:29, 31; 16:9 ††† 3:1 7:50; 19:39 †† 3:2 Mat 22:16; Jon 2:11 †† 3:3 1:13 ††† 3:5 Tay 3:5 ††† 3:6 6:63 ††† 3:8 Ekle 11:5 18 3:11 3:32; 8:26 19 3:12 12:32; 14:1-3; 17:5 20 3:13 Bŋgn 30:4; Lum 10:6 21 3:14 Ktrj 21:9; Jon 8:28; 12:32-34; 18:32 22 3:15 20:31 23 3:16 3:36; 5:24; Lum 8:32; 1Jon 3:1; 4:9-10; 5:11, 13

† 2:6 Mak 7:3-4 †† 2:11 2:23; 3:2; 4:54; 6:26; 11:47-48; 20:30; Lem 2:22; Lum 15:19 † 2:12 Mat 4:13 †† 2:13 6:4; 11:55; 12:12; Ksm 12:1-14 †† 2:16 Luk 2:49 ††† 2:17 Mben 69:9 ††† 2:18

fitele yî ye le, mwetɛn saa ela ke, é wvú ekeŋke e è nu nshii wvú mey lo. ¹⁷ †Ke Nyo' to tum Waa we yî wonj wvun e le wvú eto elese bonyii yî ngew e ke. Wvú to tum le wen eboyse lo bó fele yî ye le.

¹⁸ ††Wee wvú nu e lese fitele yî ye le nu e wvú yaa nu ke eley ngew e ke. Geenen wee wvú baa elese fitele yî ye le nu e wvú e ley wase ngew e, njefo wvú baa elese fitele yî Waa Nyo' wvú è mey ke wvú le ke. ¹⁹ ††Bó nu ke esumtɛn nsaw é yin je le, njefo n'yuu nu e to yî wonj e, bonyii e kaa e koŋ fibole e è nu ejiwe efey n'yuu. E bó kooŋke nonɛn njefo gee dibole nu di befe. ²⁰ ††Wee tfuu wvú gee gee di befe ké no bane n'yuu, yaa nulo ebuy fô n'yuu nu ke, wvu le fo gee diwene ke eyenɛ emwa ke. ²¹ ††Geenen e wee wvú gee fiɛɛ fi leŋ ké no too fô n'yuu le, wvu le diwene gee eyen'yi le è nu di wee wvú nu bô Nyo' le."

E Jon jeme le Jisos kuuke fele wen

²² ††Ejim jodvu, e Jisos bô boom bew bo ngoo le ne gen keba kemew ke Judea le. E bô bó gen no nu jó e wvú leese bonyii é joo. ²³ Jon ten to leese bonyii é joo ntɛw wvú Enon e mbew wvú Salim e njefo joo to nu fó ntay. E bonyii too e wvú leese bó é joo. ²⁴ †Fifin to nu e bó baa lese wase wvú yew ncaw e ke.

²⁵ E boom bo Jon e bo ngoo le bomew bô wee juu mvu ke ne kew mbew ekumɛ ye yî bó cuke keeyuule é Nyo' ejise. ²⁶ ††E boom bo ngoo le bo Jon e ne gen fô Jon e, gay é wvú le, "Labay, wee we wvú to nu ben e wvú Joo Joodan kewvu keki wvú wo to jemyɛ naa baay ekumɛ wvú nen, yen le wvuwe e wvú leese bonyii é joo, e bonyii bocii gene ke wase e è nu fô wvú le." ²⁷ ††E Jon tfuse é bó le, "Ke wee nulo enu fiɛɛ se è ge Nyo' le wvú enú fí ke. ²⁸ †Ben kebɛɛ nulo eben jim nsaw wem le me nto nu e ngay le ke è nu me wvú Mboyse wvú Nyo' to kawɛɛ ke. Geenen e bó to tum me le me ensa é wvú fwe. ²⁹ ††Cee bvujen nu wee wvú keŋke jen. E nsaa cee bvujen wvú leeme mbew cee bvujen wvudvu le yuuke diɛw ye, ké no lanlanje baay no wvú yuuke diɛw ye. É nu ke leŋleŋ no me nu keseen e me e n'yinŋɛn bô nlanlanj. ³⁰ Wvú keŋke ke keeku egen lo fwe, é me entu lo jim.

³¹ †Wee wvú ne fowe kuuke fele bonyii bocii. E wee wvu yî nshɛ le nu wee wvu yî nshɛ le, jemyi ke mwɛɛm e è nu mvu yî nshɛ le. Wee wvú ne wonj wvu we le kuuke fele bonyii bocii, ³² †E wvú leeme jim nsaw mwɛɛm e è nu mvú wvú nu e yen e bvuu e yuw e. Geenen, e wee yaa nu dvú wvú beŋe fiɛɛ fi wvú jemyi le ke. ³³ Wee wvú beŋe fiɛɛ fi wvú jemyi nu wvú duŋci le wen tomte fiɛɛ fi le Nyo' jemyi keɛɛy. ³⁴ Wee wvú Nyo' nu e tum ké no jemyi ke e è nu diɛw Nyo', njefo Nyo' nu e nya Keyoy kew é wvú e nfew yaa nu ke. ³⁵ ††Icee Wan nu e koŋ Wan, e mum e nya mwɛɛm mvunciim can ye

† 3:17 12:47 †† 3:18 5:22 † Fɛn nu teyɛy le, lese fitele yî diee di Waa Nyo' le. †† 3:19 8:12 †† 3:20 Efe 5:11-13 ††† 3:21 1Jon 2:4 ††† 3:22 4:1-2 † 3:24 Mat 4:12; 14:3 †† 3:26 1:29-34 ††† 3:27 19:11; 1Kol 4:7; Ibu 5:4 †† 3:28 1:20; Mala 3:1; Mat 11:10 ††† 3:29 Mat 9:15 †† 3:31 8:23; 15:19; 1Jon 4:5 †† 3:32 3:11 ††† 3:35 5:20; 10:17; 13:3; 14:10; 17:2; Mat 11:27; 28:18

le. ³⁶ ††Wee wvú nu e lese fitele yî Wan e nu e wvú keŋke nshii wvú mey lo. Wee wvú baa yuuke wvú le nu e wvú yaa nu ke ekeŋke nshii ke. Wvuwe wee nu e shém Nyo' ffuuke wase bô wvú."

E Jisos bô kpwoon mvu wvu Samalia tasen fô fwɛŋ joo le

⁴ ††E Jisos ke kiɛɛ le Bofalassii nu e yuw wase le wen lemte e bonyii bo ngoo le too e wen leese é joo fele Jon. ² Geenen ke è to cim leese wvú bó é joo ke, è to leese ke boom bew bo ngoo le maan. ³ E wvú dioo kiɛɛ nonɛn, mum ja é keba ke wonj e kè Judea kedvu le, no kaase tuu jim é kè Galilee le. ⁴ †Wvú to keŋke keefey je keba kè Samalia le. ⁵ †E wvú ke gen buy kelaante ke Samalia kemew e e bó teŋe le Sika, e kí nu mbew wee wvú Yakow to nyaɛ é waa we wvú Yosɛw e. ⁶ Fwɛŋ joo wvú Yakow to cimɛɛ to nu fó. No Jisos to nu e len wase baay dose, e wvú mum shii mbew fwɛŋ joo wvudvu le. Kefew to nu wase diɛwɛ didiuu ncow difɛɛ le emvun-sheɛŋ.

⁷ E kpwoon mvu wvu Samalia jodvu ke ne to keetuke joo fó, e Jisos gay é wvú le, "Nya me bô joo é me en'wu." ⁸ É to nu e boom bo ngoo le bo Jisos e e gen elaanke keeguy mwɛɛm mvudien. ⁹ †E kpwoon wvudvu bife é Jisos le, "Wo nu wee juu, e me nu wee wvu Samalia, wo e ghan neɛ e se no leke joo é me?" Kpwoon wvudvu to gayte nonɛn, njefo Bojuu to ké no nyense lo bonyii bo Samalia. ¹⁰ †E Jisos tfuse é wvú le, "É wo be kee nnya yî è nu yi Nyo', noo wee wvú gayte é wo le wo enya wen bô joo, tu wo be e leke é wvú, é wvú enya wo bô joo yi booke sekeci." ¹¹ E kpwoon wvudvu kase bife é Jisos le, "Icɛm, wo nu se wo keŋke fiɛɛ fi wo etuke joo dvú, e fwɛŋ shiile nen, wo nu ke ejo fɛɛ yiye joo yi booke sekeci?" ¹² †Fí nu le wo kuuke fele icee wese wvú Yakow wvú to cimɛɛ fwɛŋ wvun gɛɛ é bese, e wvú ke-beɛ to nu e wu joo jó, e boom bew wu, e nyám ye ten wu?" ¹³ †E Jisos tfuse é wvú le, "Wee tfuu wvú wuu joo yin nu e kendoŋ beɛ ke eyumte ke wvú. ¹⁴ Geenen, naa yɛɛ wvú nu ke ewu joo yî me nu ŋke enya, nu e ke kendoŋ beɛ ke ebvuu eyuu eyum lo wvú ke. Joo yî me nu ŋke enya é wvú nu ke enɛ etu ntoŋ joo yî buyte yî ye le sekeci, ke eghan enya wvú nshii wvú mey lo." ¹⁵ †E kpwoon wvudvu mum gay é Jisos le, "Icɛm, nya me bô kfuu yiyin joo wvu le fo kendoŋ ke ebvuu eyumte me e me ntoo fɛn keentuke joo ke."

¹⁶ E Jisos gay é wvú le, "Genɛ etee dwee wo é ben e wvú eto." ¹⁷ E kpwoon wvudvu tfuse é wvú le, "Ke me ŋkeŋke diemsɛn ke." E Jisos gay é wvú le, "Wo nu e jeme leŋ no wo gay le ke wo keŋke diemsɛn ke. ¹⁸ Wo nu e keŋke wase bolemɛ botin, e wvú ben e wvú nu keseen yaa cim nu dwee wo ke. Fiɛɛ fi wo jeme nu keɛɛy." ¹⁹ †E kpwoon wvudvu gay é Jisos le, "Icɛm, me nu e n'yɛn keseen le wo nu wee ntum Nyo'." ²⁰ †Bo'icee

††† 3:36 3:16 ††† 4:1 3:22 18 4:4 4:9; Luk 9:52; 17:11, 16; Lem 8:4-25 19 4:5 Keŋ 33:19; 48:22 20 4:9 2Bfn 17:29-41; Esl 4:1-3; Mat 10:5; Luk 9:52-53 21 4:10 4:26; 7:37 22 4:12 8:53 23 4:13 6:35; 7:37 24 4:15 6:34 25 4:19 9:17; Mat 21:46 26 4:20 Dito 12:5-14; Mben 122:1-5

bosese to ké no bunlee Nyo' yí kum wvun e, ε ben Bojuu duu finen le jò bonyii kɛɲke keebunlee Nyo' nu ke Jelusalem." ²¹ E Jisos tfuse ê wvú le, "Kpwoon, bee fiεε fi me ngayte fin. Kefew too lo kè ben nu ke ebunlee Nyo' Ice ε è yaa bvuu nu yí kum wvun e kɛɲεε Jelusalem kɛ. ²² †Ben bonyii bo Samalia bunlee fiεε yaa kee fi kɛ, ε bese Bojuu bunlee kee fiεε fi bese bunlee, njefo mboy-ma fele ε è nu yí Bojuu le. ²³ ††Geenen, kefew too lo, ε kí ε to wase kè bonyii bò bunlee Nyo' cɛɛy cɛɛy nu ke ebunlee Nyo' Ice ê keyoy e bô yí keceɛy e. † † È nɛε kfuu bonyii bò Nyo' Ice gomte le bó ebunlee wen. ²⁴ Nyo' nu Keyoy, ε bonyii bò bunlee wvú kɛɲke keebunlee ê keyoy e bô yí keceɛy e." ²⁵ ††E kpwoon wvudvu gay ê Jisos le, "Me nkee lo le Mboyse wvú Nyo' to kawεε too lo, wvú bó tenje le Klistu. E wvú nu ke edioo ε to, emum enyε mwεem mvunciim ê bese." ²⁶ ††E Jisos gay ê wvú le, "Me wvun wvú jemyi ê wo nu wvú wvudvu."

²⁷ Kε sokedvu, ε boom bo Jisos e bo ngoo le mum kase to. E diuw yum lo bó le wvú jemyi bô kpwoon. Geenen, ε wee mvu bó le fanje yaa bife lo ê wvú le laa wvú gomte la le, kɛɲεε le laa Jisos jemyi bô kpwoon wvudvu nje la le. ²⁸ E kpwoon wvudvu mum gɛε nshaan ye joo fó, gen elaante, gen be bonyii le, ²⁹ †††Ben kε eto eyen wee mvu wvú nu ε to ε see lo fiεε ficii ê me fi me nke nu ε n'yuw wase nge. È nelo enu ε wee wvun nu Mboyse wvú Nyo' to kawεε le?" ³⁰ E bonyii buy elaante mum no gene fô Jisos e.

³¹ È to nu ε boom bo ngoo le bo Jisos e e shεε wase e no leke Jisos gayte ê wvú le, "Labay, dieken." ³² Geenen, ε Jisos tfuse ê bó le, "Me nkeɲke mwεem mvudien keendie ε ben yaa kee mvú kɛ." ³³ E boom bew bo ngoo le mum ghay εbonebon le, "Wee nu ε shεε ε to bô mwεem mvudien ε nya ê wvú le?" ³⁴ †††E Jisos gay ê bó le, "Mwεem mvudien mwem nu le me enge fiεε fi wee wvú tum me shieele, emεse lemme diew dicii. ³⁵ †Kε ben duu finen le é shεεte kee nε, é emum enu kefew ke ngbwele le? É me engay ê ben le, ben ecake ejise we etaa eyen no mwεem nu ε be wase nge le le bó egbweci. ³⁶ Wee wvú gbwece kɛɲke nlawma we, baanci ngu gεεle yí nshii wvú mɛy lo le, wvu le wee njewe bô wee ngbwele ke elanlanje yí wee le mwaan. ³⁷ ††Fifin dɔɲci le ngan wvun nu keceɛy wvú gayte le, 'Wee mvu ké jeyi, ε wee mvu gbwele.' ³⁸ Me ntum ben le ben egen egbwele mwεem mvú ben to baa lem kɛ. Bonyii bomew nu ε lem, ben ε ley bvujonke bu lemme di-bole."

E bonyii bo Samalia nteen lese fitele yí Jisos e

³⁹ Bonyii bo Samalia nteen ê kelaante kedvu le to nu ε lese fitele yí Jisos e nje fiεε fi kpwoon wvudvu to jemyεε ê bó le wvú be ε see lo fiεε ficii ê wen fi wen ke nu ε yuu wase ge. ⁴⁰ Nonen ε bó ke dioo to yen Jisos e, leke

† 4:22 Yesa 2:3; Obad 17; Lum 9:3-4 †† 4:23 3:3-8; 2Kol 3:17; Fili 3:3 † Bonyii bomew yene le keyoy kin nu Keyoy ke Yuule, ε bomew yene le è nu keyoy ke wee le. †† 4:25 1:41; 4:29; 7:26; 11:27 †† 4:26 9:37 ††† 4:29 Mat 12:23 ††† 4:34 6:38; 8:28; 12:49-50; 14:31; 15:10; 17:4 † 4:35 Mat 9:37; Mwm 14:14-20 †† 4:37 May 6:15

le bô bowen ece. E wvú bee, ε bô bó ce εdiuw εfaa. ⁴¹ E bonyii nteen bvuu lese fitele yí Jisos e nje njeme we. ⁴² ††E bonyii bodvu gay ê kpwoon wε le, "Bese nu ε lese fitele yí ye le ε è yaa bvuu nu nje njeme wo kɛ. Bese nu ε yuw wase bô bitem bisese, ε kíεε lo le wee wvun nu Mboyse won wvun keceɛy."

E Jisos fe waa wee wvu baay

⁴³ E εdiuw yo εfaa yodvu ke fey, ε Jisos nε no gene Galilee. ⁴⁴ ††Wvú kebeε to nu ε yuu gay wase le kɛ bó ké no wvumte wee ntum Nyo' won we le kɛ. ⁴⁵ Geenen, ε wvú ke dioo gen fεse Galilee, ε bonyii bo jó fiisen lo wvú njefo bó to nu ε yen mwεem mvú wvú to geε fô nkwaw e Jelusalem, njefo bó ten to nu fô nkwaw wvudvu le.

⁴⁶ †††E Jisos ke bvuu kase gen Kana wvu ê keba kè Galilee le jò wvú to bankeε joo ε è tu mbvuum. È to nu ε wee wvu baay mvu nu ê kelaante kè Kafana'um e, ε waa we wvú diemsen cεmte. ⁴⁷ E wee wvu baay wvudvu dioo yuw le Jisos nu ε nε wase Judea ε to Galilee, ε wvú gen fô wvú le, ku can le wvú ebow ke eto efe waa wen, le wvú nu wase diuw kpwe le. ⁴⁸ ††E Jisos mum gay ê wvú le, "É ben nu sε ben ε yen mwεem mvú dɔɲci bvukuke bu Nyo' le, ε yen ten mwεem mvu diuw wvú yumεen e, ben saa ke elese fitele yí yem e kɛ." ⁴⁹ E wee wvu baay wvudvu gay ê wvú le, "Icεm, to kε é bó ebooke lo, fo waa wεm ekpwe." ⁵⁰ E Jisos tfuse ê wvú le, "È genè, waa wo nu ebonen." Wee wvudvu to nu ε bee fiεε fi Jisos jemyεε ê wvú, mum nε no gene. ⁵¹ No wvú to booke, ε bô boom bew bo lemme le tasen, ε bó see ê wvú le waa we nu ε bonen wase. ⁵² E wvú mum bife ê bó kefew kè wvú se kεwεε ebonene. E bó gay ê wvú le, "È se nu foguu kε diεwe diuw dimwaan e fomvun-sheen, ken'ya' kedvu ε mum ε cine wvú le." ⁵³ ††E cee wan wvudvu mum kume le è nu naa kefew kedvu kè Jisos to gayεε ê wen le, "Waa wo nu ebonen." E wvú bô ekole kew naa noo yew ye yicii mum lese fitele yí Jisos e. ⁵⁴ †††Fifin fiεε fi dɔɲci bvukuke bu Jisos e to nu fi bokan bofεε fi wvú to geε seke wvú to nen'yεε Judea to Galilee.

E Jisos fe wee ε wvú ε cεm wase bilum mbaanshe ncow nyanj

5 Ejim jodvu ε nkwaw Bojuu mvu no nu Jelusalem, ε Jisos ben jó. ² Kentuke ke joo le kemew to nu jó ε bó tenje ê díew Ibulu le le Betesda, ε kí nu mbew Diuw Ketaan wvu Njée le. Bó to nu ε bom dicile fó ditin, ³ ε bonyii bo bincem e to ké no lone lo fó, bô nu binfele bô bô nu bontenje noo bô nu ε kpweken wase keba kemwaan. [Bó to ké no jiimene fó ceyte seke joo nu ke enε eshiike. ⁴ Nceendaa Tata mvu to ké no too ê kefew e ê kefew e, leyte shiike joo yidvu. Wee wvu fwe wvú ε yaw ε ley jó seke nceendaa wvudvu ε shiw joo yidvu, tu wvú nu ebonen yí kencem kew e naa ε kí cim nu nεε.] ⁵ ††† Wee mvu to nu fó ε wvú ε cεm wase bilum mbaan-

††† 4:42 1Jon 4:14 †† 4:44 Mat 13:57 ††† 4:46 Mat 8:5-13 †† 4:46 2:1-11 †† 4:48 Mak 13:22; 1Kol 1:22 ††† 4:53 2:23

she ncow nyaŋ. ⁶ E Jisos ke dioo to fó yen wvú le, kixé le wvú to jiime wase fó ncejole, e wvú bife é wvú le, "Wo kooŋke keebonen e?" ⁷ E wee kencem wvudvu tfuse le, "Icem, ke me ŋkeŋke wee wvú nulo elese me é joo yin e seke yí e shiw ke. É nu seke yí e shiw, e me ndioo ŋgene keenley, e è no nu e wee mvu e yaw wase e ley é me le." ⁸ †E Jisos gay é wvú le, "Nene we, ejo ghaam yo, egeñè." ⁹ ††Kaŋ mwaan, e wee wvudvu mum bonen, jo ghaam ye no gene.

É to nu e ebvubwe nu diuu di mbam e. ¹⁰ †E Bojuu mum gay é wee wvú bó to felee we le, "Eben nu diuu di mbam e e nci baa bee le wo etuu ghaam yo ke." ¹¹ E wvú tfuse é bó le, "Wee wvú be fe me be e gay le me enjo ghaam yem eŋgene." ¹² E bó bife é wvú le, "É nu nu yee wvudvu wvú be gay é wo le wo ejo ghaam yo egeñè?" ¹³ ††Ke wee wvú bó to felee wvudvu to cim kee wee wvú felee wvú ke, njefo Jisos to nu e ne wase ley gen ente jo kebombom ke bonyii le kè to nu fó le.

¹⁴ †E è ke no nu ejim jodvu, e Jisos yen wvú le fó yew ncese le, gay é wvú le, "Taa eyen no wo nu e bonen wase. Fo wo ebvuu egee bibefe ke. É wo gee lo, é fiex ke egbwe yí yo le fi nu e fo e fey fin." ¹⁵ ††E wee wvudvu ne gen see é Bojuu le è nu Jisos wvú be fe wen. ¹⁶ E Bojuu mum kew no bone bikaa é Jisos ejim, njefo wvú to fe wee wvun e è nu diuu di mbam e. ¹⁷ E Jisos gay é bó le, "Icem ké no lemte sekecii, e me ten nlemte nonen." ¹⁸ ††E njeme wvun ge e Bojuu mese lo no gomte baay keeyu wvú, njefo ke è to mey ke mbam wvú wvú to ŋgoyte maan ke. Wvú to tenje ten Nyo' le Icee wen, fewsene ekole kew le wen nu lenlen bó Nyo'.

Mvunŋay mvú Nyo' nu e nya é Waa we

¹⁹ †E Jisos ke ne gay é bó le, "É me ensee é ben keceey le ke me wvú Wan nelo eŋge fiex yí mvunŋay mwem e ke. Me ŋké no ŋgee ke e è nu fiex fi me n'yene e Icem gee. Fiex fi Icee Wan gee, nu ke fi fi Wan nu egee ten, ²⁰ ††njefo Icee Wan wvudvu kooŋke Wan mum duŋci é Wan mwem mvunŋay mvú wvú wvú Icee Wan gee. E wvú bæ ke ebvuu eduŋce mwem mvú fele mvun é wvú, é wvú egeè e ben yene, e dew yumte lo ben. ²¹ ††No Icee Wan bvuuuse bonyii yí kpwe le nya nshii é bó, nu ke lenlen no Wan nya nshii é naa yee wvú wvú nu e koŋ. ²² ††Keebise fó nu e Icee Wan yaa saake naa lo wee mvu ke. Wvú nu e nya nsaw wemen e è nu can Wan e, ²³ ††wvú le è nulo é bonyii bocii ewumte Wan ke lenlen no bó wvumte Ice. É wee nu se wvú wvumte Wan, tu ke wvú wvumte Ice wvú tum wvú ke.

²⁴ ††É me ensee é ben keceey le ke me wvú nu e yuw diew yem e, e bee wee wvú tum me le, nu e wvú keŋke nshii wvú mey lo. Ke mweten bæ ke ebvuu

ekereke nsaw ke. Wvuuwe wee nu e buy wase can kpwe le, e ley nshii le. ²⁵ ††É me ensee é ben keceey le kefew too lo, e kí e to wase, kè bonyii bó nu e kpweken wase nu ke eyuw diew Waa Nyo', é bó bodvu bó nu ke eyuw, nu ke ekereke nshii. ²⁶ ††É fi nu nonen, njefo no nshii nen'yi yí Icee Wan e, nu ke lenlen no wvú nu e nya mvunŋay mvudvu é Wan le nshii enen'yi ten yí ye le. ²⁷ Wvú nu e nya ten mvunŋay é Wan le wvú esumtenè bonsaw, njefo è nu Wan wvú nu wee wvú diee nu Waawee.

²⁸ Fo diuw eyumtè ben yí fin e ke. Ke few too lo kè bonyii bocii bó nu jém e nu ke eyuw diew ye, ²⁹ ††ebuce jém e, é bó se gee mwem mvú jee ebuce eley nshii wvú mey lo le, é bó se gee mwem mvú befe ebuce é bó esaw bó, é bó eley ŋgew e. ³⁰ ††Ke fiex nu dvú fi me nulo eŋge é mvunŋay mwem e ke. Me nsaake nsaw mbii no me n'yuuke, e je yí me nsumtene jó nu yí teyete, njefo ke me ŋgomte keeŋge e è nu fiex fi é shieele me ke. Me ŋgee e è nu fiex fi wee wvú tum me shieele.

Mwem mvú duŋci wee wvú è nu Jisos

³¹ ††É me mbene jim nsaw wvú ekole kem, tu fiex fi me njemyi yaa nu keceey ke. ³² Geen, wee mvu nu dvú wvú bene jim nsaw wem, e me ŋkee lo le fiex fi wvú jemyi ekume me nu keceey. ³³ ††Ben to nu e tum bonyii fó Jon e, e wvú gen ben jim nsaw ekume keceey. ³⁴ Ke è nu le me ŋgomte le ejemyi wee wvú wum ekume wee wvú è nu me ke. Geen, e me njemyi nen wvú le ben nulo ke eboy. ³⁵ Jon to nu diewe ken'yeele le e bó e tfuw kí e no bæenci nya n'yuu, e ben no kooŋke keenu é n'yuu we le yí kefew e caan, lanlanje. ³⁶ ††Fiex fimew nu dvú fi duŋci wee wvú è nu me e fi fele Jon. Fi nu le, lemme di Icem nu e nya le me enlem emese di è nu mwem mvú me ŋgee mvun duŋci le è tum Icem me. ³⁷ ††Icem wvú tum me nu e wvú kebe ten nu e ben jim nsaw wem. Ben ke baa yuw wase naa lo diew ye ke, e ben ke baa yen wa naa lo no wvú nu ke. ³⁸ ††Ke ben keŋke ten diew ye é mvuntelem mvunen e ke, njefo ben baa lese fitele yí wee wvú wvú tum e ke. ³⁹ ††Ben taasse Njwa' Nyo' njefo ben kpwaake le è nu jó jò ben nu ke ekereke fiex fi nu ke ege é ben ekereke nshii wvú mey lo. Fiex fi nu é Njwa' wvudvu wvun e jemyi e è nu ekume me. ⁴⁰ Geen, ben e bvuu e no tune keeto fó me le ekereke nshii.

⁴¹ ††Ke me nshieele mbense e è nu wvú nen'yi é wee wvú wum ke. ⁴² Geen e me ŋkee ben. Me ŋkee naa lo le ke ben keŋke keŋkeŋke ke Nyo' le é mvuntelem mvunen e ke. ⁴³ Me nu e nto é diee di Icem e, ben baa fiisen me ke. É è be to wee mvu é diew diee le, tu wvuuwe nu wvú ben nu emum efiisen. ⁴⁴ ††É nulo é ben ege nee se bee me le, e ben nu bó gomte mbense e è

§§† 4:54 2:11 §§§ Ke fen fó bó gem nen nu é boŋwa' bo boyvuum bomew e ke. † 5:8 Mat 9:6-7 †† 5:9 5:16, 18; 7:21-22; 9:14; Mak 2:27-28 † 5:10 Ksm 20:8-10; Yeli 17:21-22 †† 5:13 6:15; 11:54; 12:36; Mat 8:18; 13:36 †† 5:14 Mat 9:2; Jem 5:16 ††† 5:15 9:11 ††† 5:18 Mat 14:5; Jon 7:1, 25; 8:37, 40; 11:53; 1:34; 3:35; 8:16-19; 10:17-18, 29-38; 14:8-11, 20, 28; 15:9-10; 16:27-28; 17:1-26 § 5:19 1:34 †† 5:20 3:35 ††† 5:21 Lum 4:17; Efe 2:5; Jon 11:25 §† 5:22 3:18; 5:27, 30; 9:39; 12:47-48; Lem 10:42; 1Jon 2:28 §††

5:23 Fili 2:10-11 †† 5:24 3:16; 5:22; 6:35; 8:51; 10:28; 11:25-26; 14:6; 17:2; 20:31; 1Jon 2:25; 3:14 †† 5:25 11:43; Mak 5:41; Luk 7:14 §§† 5:26 1:4 §§† 5:29 11:24 §§§ 5:30 4:34 18 5:31 5:36; Dito 17:6 19 5:33 1:15, 19, 34 20 5:36 10:25, 38; 14:10-11; 15:24, 27 21 5:37 1:34; Ksm 20:19; Dito 4:12 22 5:38 16:9 23 5:39 Luk 24:27, 44; Lem 13:27; 17:11; 2Tim 3:15-16; 1Bi 1:10-11 24 5:41 7:18 25 5:44 5:41

nu wvù nen'yi fò bikuu binen e, yaa gomte mbense wvù nen'yi ε è nu fò Nyo' wvù è mey ke wvù le ke. ⁴⁵ †Fo ben ekpwaake le è nu me wvù nu ke elom gee dinen di befe è Icem ke. È nu Muses wvù ben leke bvufee yî ye le wvù lomte wase gee dinen è Icem. ⁴⁶ ††È ben to nu ε bee Muses e keceey, tu ben be ε bee me le njefo wvù to saɲ ε è nu ekume me. ⁴⁷ †Geenen no ben baa cim bee mwεem mvù wvù to saɲε le, è nulo é ben ke eghan nεε sε bee fiεε fi me njemyi le?"

Ε Jisos nyanje bonyii bontfuke botin
(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)

6 Ejim jodvu, ε Jisos ke ne gen lente Mamase yi Galilee, gen kewvu keki. Mamase yin nu yi bó teɲe ten le yi Tibelias. ² ††E kebombom ke bonyii le shfum è wvù ejim njefo bó to nu ε yen mwεem mvù duɲci bvukuke bwew e mvù wvù to gee fò bonyii bo bincem e no wvù to fele bó. ³ ††E Jisos bô boom bew bo ηgoo le ne ben gen shii yî kum e. ⁴ †††E to nu sekekie, ε Nkaw Bojuu wvu Danɲefey nu wase nceencee. ⁵ E Jisos ke dioo laɲ jise, yen no kebombom ke bonyii le too fò wvù le, ε wvù mum bife è Filew le, "Beene nu eghan nεε sε guy mwεem mvudien é bonyii ban edie?" ⁶ Wvù to biite nonen, momte ke lo Filew njefo wvù kebeε to kee wase fiεε fi wvù nu ege. ⁷ E Filew tfuse è wvù le, "Ke bodanali gee fεε nu ε cim ε kocen bô nulo eguy mwεem mvudien mvù wee mwaan mwaan bó le ekeɲke ke naa caan ke." ⁸ ††E waa we ηgoo mvu wvù diee to nu Andulu wvù è nu waa bwee Semon Bitu mum gay è wvù le, ⁹ "Wan diemsen mvu nu fen keɲke bontuw bo blæed e botin bô byé yifieε, geenen fifin nulo ege naa la fò kfuu ban bonyii le nteen nen?" ¹⁰ E Jisos gay le, "Ben egay é bonyii eshiyen fokue." È to nu ε egay nu fó ntaɲ, ε bó mum gay ε bó shiiyen, ε bolemse maan nu diewe bontfuke botin e. ¹¹ ††E Jisos mum fi bontuw bo blæed e ba, nya keyoone è Nyo', mum gawce è bonyii bô to shiiyenεε na. E wvù ge ke laɲleɲ bô byé ye. E wee tfuu keɲke naa no wvù to shieele. ¹² E bó ke die ffuu, ε wvù gay è boom bew bo ηgoo le le, "Ben ebaance bimbeke wvu le fo fiεε ela εcici ke." ¹³ Nonen, ε bó mum baance bimbeke bi bontuw bo blæed e bo botin ba bi to shεεεε, ε bí yiɲsen ηkâa yuufe ncow fiεε.

¹⁴ ††E bonyii bodvu dioo yen fiεε fi duɲci bvukuke bwew e fin fi wvù ge, mum gay le, "Wee wvun nu naa keceey Wee Ntum Nyo' we wvù to nu keeke eto yî woɲ wvun e." ¹⁵ ††E Jisos ke dioo yen le bonyii bodvu gomte keeto ekoo wen mvuɲgay e, eghaa Nfon wvubole, ε wvù mum læwse ye kase ben è kum no nu jó wvù embeɲ.

Ε Jisos len yî joo le
(Mat 14:22-33; Mak 6:45-52)

¹⁶ E è ke no nu ekiεguu, ε boom bew bo ηgoo le bow gen fò mamase le, ¹⁷ ley è kekoɲ e kew no leenci gene Kafana'um. È to nu sekekie ε ekfuɲ ε jiiim wase ε Jisos baa to wase fò bó to nu ke. ¹⁸ E joo ke ne no bvuyte, njefo nffum wvu baay to fele lo. ¹⁹ E bó no keyte kekoɲ leenci, ke gen wase buy ke diewe bomay botete keεε bonew e, ke ne yen Jisos e ε wvù lene yî joo le too wase mbew kekoɲ e. E kedvum gbwo bó. ²⁰ Geenen, ε wvù gay è bó le, "Fo ben efanè ke. È nu me." ²¹ E bó yuw nonen, mum no koɲke keejo wvù è kekoɲ e. Le bó sεε, ε kekoɲ ε fεse wase ηgem joo le fò bó to gene.

²² E ekfuɲ ke buy yuu, ε bonyii bô to shεkeε mamase kewvu keki kume le kekoɲ kè to nu fó to nu ke kemwaan, ε Jisos to baa ley è kekoɲ kedvu le bô boom bew bo ηgoo le ke, le boom bew bo ηgoo le to ne gen ke bó ember. ²³ ††Geenen, bikoɲ bimew to nu ε ne je Tibelias, lente to mbew bvudvuu bvù Tata to joε blæed nya keyoone è Nyo' ε bonyii die le. ²⁴ No bonyii bodvu to yenεε le ke Jisos keεεε boom bew bo ηgoo le nu fó ke, ε bó mum lece è bikoɲ bidvu le, lente gen Kafana'um keegom Jisos.

Jisos nu mwεem mvudien mvù nyaa nshii

²⁵ E bó dioo gen yen wvù le kewvu keki, bife è wvù le, "Labay, wo to jan seke la?" ²⁶ ††E Jisos tfuse è bó le, "É me ensee è ben keceey keceey le ke ben gomte me ε è nu nje mwεem mvù duɲci bvukuke bwem mvù ben yene ε me ηgee ke. Ben gomte me ε è nu njefo ben se nu ε die bontuw bo blæed e ba ε ffuu. ²⁷ ††Fo ben elemtè ke kekeɲke ε è nu mwεem mvudien mvù nulo ebefe ke. Ben elemtè ε è nu kekeɲke mwεem mvudien mvù nu ke emey enu dvú egen ebuy yî nshii wvù mey lo le. Mvumvun nu mvù wee wvù diee nu Waawee nu ke enya è ben. È nu wvù wvù Nyo' Ice nu ε gee εbo kew yî ye le." ²⁸ E bó mum bife è wvù le, "Mwεem mvù bese keɲke keegeε é fí emum enu le bese gee lemme di Nyo' le nu mvù la?" ²⁹ ††E Jisos tfuse è bó le, "Lemme di Nyo' le nu din di nu le, ben elese fitele yî wee wvù wvù tum e." ³⁰ Nonen ε bó mum bife è wvù le, "Fiεε fi duɲci bvukuke bwuw fi wo nulo ege wvu le bese eyen emum elese fitele yî yo le nu la? Fiεε fi wo nulo ege nu la?" ³¹ ††Bo'iceε bosεε to nu ε die mana ηkpwaante, ε è nu no bó saɲ le, "Wvù to nu ε nya bó bô mwεem mvudien mvù nen'yi woɲ wvu we le ε bó die." ³² No bó gay nonen, ε Jisos mum tfuse è bó le, "É me ensee è ben keceey keceey le ke è to nu Muses wvù to nyae mwεem mvudien mvù nen'yi woɲ wvu we le è ben ke. È nu Icem wvù nyaa mwεem mvudien mvù è nu mvu keceey mvù nen'yi fowe. ³³ ††Ben ekeè le mwεem mvudien mvu Nyo' le nu mvumwe mvù ne fowe ε shii ε to ε no nyaa nshii è bonyii bo yî woɲ wvun e." ³⁴ ††E bó gay è

† 5:45 Dito 31:24-29 †† 5:46 Dito 18:15, 18; Luk 24:27; Jon 6:14; Lem 3:22; 7:37 † 5:47 Luk 16:29-31 †† 6:2 Mat 6:25; Jon 2:23 †† 6:3 Mat 5:1; 15:29; Mak 3:13; 6:46; Luk 22:39 ††† 6:4 2:13 ††† Danali mwaan nu jise di bigew e di bó to ké law wee dvú yî lemme di yî diuu le. § 6:8 1:40; 12:22; Mat 4:18; Mak 13:3 §† 6:11 21:9, 13 §†† 6:14 Dito 18:15, 18; Jon 1:21; 2:11; 5:46; 7:40; Lem 3:22-23 §† 6:15 5:13; 18:36

§†† 6:23 6:11 §† 6:26 2:11 §† 6:27 6:35 §†† 6:29 2:23 §†† 6:31 Mben 78:24; Ksm 16:4, 31; Jon 6:49 §§§ 6:33 6:41, 51 18 6:34 4:15; Mat 6:11

wvú le, "Tata, è nyaà bese bô mwëem mvudien mvun sekecii."

³⁵ †E Jisos mum gay ê bó le, "È nu me mwëem mvudien mvù nya nshii. Ke wee wvù too fô me le bëe ke ebvuu eyuuke jerj ke. E wee wvù nu e lese fitele yî yem e nu e kendorj yaa bëe ke ebvuu eyumte wvú ke.

³⁶ ††Geenen me nu e ngay wase ê ben le ben nu e yen me le, e fanje yaa lese fitele yî yem e ke. ³⁷ †Bonyii bocii bô Icëem nu e nya ê me nu ke etoo fô me le. E wee wvù too fô me le nu e me n'yaa nu nke enkuj wvú ke.

³⁸ ††Me ne fowe e nto fokuse fen. E me n'yaa nto keenje e è nu fiëe fi è shieele me ke. Me nto keenje e è nu fiëe fi è shieele wee wvù tum me. ³⁹ ††E fiëe fi wee wvù tum me shieele nu fin fi le, fo me enlase naa lo wee mwaan fô bonyii bô wvù nu e nya ê me le ke, geenen le me nke embvuse lo bó yî kpwe le diuu di fokemese. ⁴⁰ ††Ben ekeè le fiëe fi Icëem shieele nu fin fi le wee tfuu wvù nu e yen Waa we le, e lese fitele yî ye le, nu ke ekenke nshii wvù mey lo, e me nu nke embvuse mweten yî kpwe le diuu di fokemese."

⁴¹ E Bojuu mum kaw no wvukene ekume wvù njefo wvù to nu e gay le wen nu mwëem mvudien mvù ne fowe e to fokuse fen. ⁴² ††E bó no wvukene nonen biite le, "Wvun nu ke Jisos wvù waa Yosew e? Ke ice bô bwee nu e beene kee bó le? Fí ghan nêe le keseen wvù e se no duu le wen ne e è nu fowe?" ⁴³ E Jisos tfuse ê bó le, "Fo ben ewvukene ebenen ke. ⁴⁴ Ke wee nulo eto fô me le se è gufe Icëem wvù tum me le wvù eto ke. E me nu nke embvuse mweten yî kpwe le diuu di fokemese. ⁴⁵ †Bonyii bo ntum Nyo' le to nu e sañ le, 'Nyo' nu ke eyeyi bó bocii.' Nonen wee tfuu wvù nu e yuw fiëe fi Icëem yeyi e kiee, nu e wvù nu ke eto fô me le. ⁴⁶ ††Ke me njemyi nen le wee nu dvú wvù nu e yen wase Icëem e ke. È mey ke wvù wvuwë wvù ne fô Nyo' le wvù nu e yen wase Ice le. ⁴⁷ È me ensee ê ben keceey keceey le, wee wvù nu e bee nu e wvù kenke wase nshii wvù mey lo. ⁴⁸ ††Me nu mwëem mvudien mvù nya nshii ê bonyii. ⁴⁹ ††Bo'icee bonen to nu e die mana njkwaante, geenen ke kpweken ke lo. ⁵⁰ Mwëem mvudien mvun nu mvù ne fowe e to wvù le é wee die lo mvù wvù saa ebvuu ke ekpwe ke. ⁵¹ È nu me mwëem mvudien mvù ne fowe mvù nya nshii ê bonyii. È wee die mwëem mvudien mvudvu mvun, é wvù ke emey enu dvú sekecii. E mwëem mvudien mvudvu mvù me nu nke enya wvù le bonyii bo yî won wvun e ke ekenke nshii nu ye yem."

⁵² E Bojuu mum ne kaw no waale lo ebonebon biite le, "Wee wvun nulo eghan nêe se nya ye ye le beene edie?" ⁵³ ††E Jisos mum jeme ê bó le, "È me ensee ê ben keceey keceey le é ben nu se ben e die ye wee wvù diee nu Waawee, e wu ten elemë kew, ben saa ekenke nshii yî yene le ke. ⁵⁴ Wee wvù diee ye yem bvuu wuu elemë kem kenke nshii wvù mey lo. E me nu nke embvuse wvù yî kpwe le diuu di fokemese, ⁵⁵ njefo ye yem looci

† 6:35 4:13-14; 6:48-58; 7:37 †† 6:36 16:9; 20:29 † 6:37 17:2, 24 †† 6:38 4:34; Mat 26:39 †† 6:39 10:28; 17:12; 18:9 ††† 6:40 5:24; 6:44, 54; 11:24 ††† 6:42 Mat 13:55 † 6:45 Yesa 54:13 †† 6:46 1:18 ††† 6:48 6:35; Mwm 2:17 †† 6:49 6:31 ††† 6:53 Mat 26:26-28; 1Kol 10:16; 11:23-26

nu naa mwëem mvudien, e elemë kem looci nu naa fiëe fiwuun. ⁵⁶ ††Wee wvù diee ye yem bvuu wuu elemë kem cee yî yem e e me ten ncee yî ye le. ⁵⁷ Icëem wvù tum me kenke nshii, e me nu dvú nje Icëem. Nonen wee wvù diee ye yem nu ke enu ten dvú nje yem. ⁵⁸ Mvumvun mwëem mvudien nu mvù ne fowe e to. Ke mvù nu diëwe mwe mvù bo'icen to diee ke kpweken ke lo ke. Wee wvù diee mvumvun mwëem mvudien nu ke emey nu dvú sekecii."

⁵⁹ Mwëem mvun nu e Jisos to jemyi no wvù to yeyi bonyii yew bunle le Kafana'um.

E bonyii bo Jisos e bo ngoo le nteen tfuw bikaa ê wvù ejim

⁶⁰ E bonyii bo Jisos e bo ngoo le nteen yuw n'yeyi wvun nen gay le, "Wvun njeme e teme baay! È nulo ebee yee wvuwvun njeme?" ⁶¹ Geenen, e Jisos kiee le bonyii bew bo ngoo le wvukene ebonebon ekume njeme wvun, mum bife ê bó le, "Fiëe fi me njeme fin nu e shiw mvuntelem mvunen e? ⁶² ††È è fen nu nonen, é ben ke ege nêe fen e ben e yen e wee wvù diee nu Waawee kaase bene fô wvù to shee nu fwele? ⁶³ ††Keyoy ke Nyo' le nu fiëe fi nya nshii. Ke nyam ye kenke naa lo fiëe keege ke. Njeme wvù me njeme ê ben nu wvù Keyoy, e è nu fiëe fi nya nshii. ⁶⁴ ††Geenen ben bomew nu dvú e bó baa bee njeme wvudvu le ke." Jisos to jemyi nen njefo wvù to kee wase fonkew bonyii bô baa lese fitele yî ye le, kee ten wee wvù nu ke egese wvù. ⁶⁵ E wvù bvuu gay ê bó le, "È nêe fiëe fi me mbe e njeme wase ê ben le ke wee nulo eto fô me le se Icëem nu e nya je ê wvù ke."

⁶⁶ Ejim jodvu, e bonyii bew bo ngoo le nteen mum tfuw bikaa ê wvù ejim fanje yaa bvuu lene bô wvù ke. ⁶⁷ ††E Jisos ne bife ê boom bew bo ngoo le bo yuufe ncow bofëe le, "Ben ten shieele keegen e?" ⁶⁸ E Semon Bita tfuse ê wvù le, "Tata, bese gene ê yee le. È kenke wo njeme wvù nya nshii wvù mey lo, ⁶⁹ e bese e bee, bvuu kee le è nu wo wvuwë wvù yuule wvù ne fô Nyo' le." ⁷⁰ E Jisos gay ê bó le, "Ke è caw me ben bo yuufe ncow bofëe ban e? Geenen, e wee mvu ben e nu dewle." ⁷¹ ††Jisos to jemyi nonen e è nu ekume Judas wvù waa Semon Iskaliot. Wvù to nu ngoo boom bo Jisos e bo yuufe ncow bofëe, e è to nu wvù wvù to nu keeke eghan egese Jisos.

E Jisos ben Jelusalem fô Nkaw Cún e

7 ¹⁹Ejim jodvu e Jisos mey no ghane ke wase e è nu keba kè Galilee le. Wvù to baa bvuu gen ê kè Judea le ke, njefo Bojuu to gomte keeyu wvù. ² ²⁰E kefew ke Nkaw Bojuu wvù bó to tenje le Nkaw Cún e ke no too wase nceencee. ³ E boom bo bwee Jisos e mum gay ê wvù le, "Nene jan egen Judea wvù le bonyii buw bo ngoo le eyen lemme di wo lemte le. ⁴ È wee lemte lemme gomte le bonyii ekiee wvù, wvù saa elemte nyime lo ke. No wo gee mwëem mvun, gene edunje ekole

† 6:56 15:4-5 †† 6:62 Lem 1:9-11 ††† 6:63 3:5-8; 2Kol 3:6 ††† 6:64 13:11; 16:9 ††† 6:67 Mat 16:15-20; Mak 1:24 18 6:71 12:4 19 7:1 5:18 20 7:2 Lew 23:33-34; Dito 16:13-15

kuw ê wonj." ⁵ †Boom bo bwee le bodvu to jemyi nonen njefo bó to baa cim lese fibole fitele yí ye le ke. ⁶ ††E Jisos tfuse ê bó le, "Kefew kem baa to wase ke. Fò ben e nu e kefew kenen ké no nu ke e kí e kocen wase. ⁷ †Ke bonyii bo yí wonj wvun e nulo ebane ben ke. Geenen, e bó bane me njefo me njemyi ê bó le gee dibole nu di befè. ⁸ Ben ebenè finen gene fò Nkaw e. Ke me nu emben jó ke. Kefew kem baa eto naa wase ekocen ke." ⁹ No wvú gay nonen, mum mey Galilee.

¹⁰ Geenen seke boom bo bwee le to benee wase fò Nkaw wvudvu le, e wvú ke shèe ben ten jó. E wvú dioo bene fanje yaa bene wvú bonyii eyene wvú le ke, ben fiew e è nu ê kenyile le. ¹¹ ††E to nu e Bojuu to gomte wase wvú fò Nkaw wvudvu le biwci le, "Wvú se nu fèe le?" ¹² E bonyii ke ne no tfumtfume ekume wvú baay. E bomew bensee le, "Wvú nu wee wvú jee." E bomew kaci lo le, "Wvú læele lo bonyii." ¹³ †Geenen wee to baa nu dvú wvú ejeme ekume wvú ya le ke, njefo bó to fane bikuu bi Bojuu le.

¹⁴ E ediuw e njkaw ke gawnen wase entelej, e Jisos gen ley fò yew ncese le no yeyi bonyii. ¹⁵ ††E bikuu bi Bojuu le no yuuke kenke lo nghaw, ghayte le, "Wee wvun ghan nee e se no kee mwæem nen se wvú ke nu e gen wase njwa'." ¹⁶ ††E Jisos mum ne gay le, "Ke n'yeyi wvú me n'yeyi wvun nu wem ke. È nu wvu wee wvú tum me. ¹⁷ È wee gomte keege e è nu fièe fi Nyo' shieele, é wvú emum ekiee le laa n'yeyi wvun nen'yi e è nu fò Nyo' le, nuu me n'yeyi ê mvunjay mwem e le. ¹⁸ †Wee wvú jemyi ê mvunjay mwem e ké no gomte diee di kuuke e è nu fò ekole kew e. Geenen e wee wvú gomte diee di kuuke e è nu di wee wvú tum wvú le ké no nu wee kecey e kenlæema yaa nu yí ye le ke. ¹⁹ ††Muses to nu e nya ke bonci ê ben e? Geenen ke wee mvu ben e gæle bonci bodvu ke! Ben gomte keeyu me nje la?"

²⁰ ††E bonyii bodvu tfuse ê wvú le, "Wo kenke nceenda dæwle yí yo le. Wee wvú gomte keeyu wo nu yee?" ²¹ ††E Jisos gay ê bó le, "Me nto nu e nje lemme dimwaan e ben no kenke lo nghaw ekume dí. ²² †††Muses to nu e nya nci le ben etfuusè boom yew. E ke nci wvun yaa to cim buy ê Muses ke. Wvú to buy e è nu ê bo'icee bonen. Ben e mum e no tfuuse boom yew naa noo diuu di mbam e. ²³ ††É bó tfuuse wee yew diuu di mbam e wvu le fo bó ke ebefe bô nci Muses, ben e no yuuke nsase bô me le me nto nu e nfe wee e wvú bonen ye yicii diuu di mbam e nje la? ²⁴ ††Fo ben esaakè nsaw sumtene se ben e yaw e tasse e yen ke. Ben esaakè ê je yi læj e."

E bonyii no canjene laa Jisos nu Mboyse wvú Nyo' to kawee le

²⁵ ††E bonyii bo Jelusalem bomew mum ne bife le, "Wvun nu ke wee wvú bó gomte le bó eyu? ²⁶ ††Ben etaa eyen wvuwwun fen e wvú jemyi endan nen se wee

† 7:5 16:9†† 7:6 2:4 † 7:7 15:18; 16:33; 17:14; Mat 10:22; 24:9; 1Jon 3:13†† 7:11 11:56 †† 7:13 9:22 ††† 7:15 Mat 13:54; Luk 2:47 ††† 7:16 12:49; 14:10 † 7:18 5:41; 8:50; 12:43 †† 7:19 1:17; Lem 7:53; Lum 2:17-24 ††† 7:20 8:48 †† 7:21 5:9 †††

jemyi fièe ê wvú njkuurj. È nelo enu le bikuu bi wonj e nu e looce wase e kiee le wee wvun nu Mboyse wvú Nyo' to kawee le? ²⁷ †††Geenen, beene kee jò wee wvun ne. E seke Mboyse wvú Nyo' to kawee nu ke eto nu e ke wee nu ke ekiee jò wvú ne ke." ²⁸ ††Nonen e Jisos dioo yeyi bonyii fò yew ncese le ke ne funj foweewe le, "Ben kee me, kee ten jò me ne. Geenen ke me nto fen ê mvunjay mwem e ke. Wee wvú tum me nu wee kecey, e ben yaa kee wvú ke. ²⁹ Me njee wvú njefo me ne fò wvú le, e è nu wvú wvú tum me." ³⁰ ††No wvú jeme nonen, e bonyii bomew mum no gomte keekoo wvú. Geenen e wee fanje yaa kum wvú le ke, njefo kefew kew to baa to wase ekocen ke. ³¹ ††Geenen e bonyii nteen lese fitele yí ye le no gayte le, "Seke Mboyse wvú Nyo' to kawee e ke e to, è nulo é wvú ke ebvuu ege mwæem mvú dunji bvukuke bvú Nyo' le efey mvú wee wvun gee wase?"

E bó tum bonyii bo nci le le bó egen ekoo Jisos

³² E Bofalasii ke dioo yuw no kebombom ke bonyii le tfumtfume ekume Jisos, e bô bocee ncese bo baay baay mum tum bonyii bo nci le le bó egen ekoo wvú. ³³ †††No bó gen, e Jisos gay le, "Me nu enu beene ke yí kefew e nen caan, emum enkase entu jim fò wee wvú tum me le. ³⁴ ††Ben nu ke eshèe gom me nen, saa eyen me le ke. Fò me njene nu e ke ben nulo eto fò ke." ³⁵ E Bojuu jeme ê bikuu bibole le, "Wee wvun gomte keegen e è nu ê nee fò beene nu ke egom wvú saa eyen wvú le ke? Wvú gomte keegen bitum bi bonyii bosæbeene nu e tawse e no cee bí le egen eyeyi bonyii bo bitum bidvu le le? ³⁶ Fièe fi wvú gayte le, 'Ben nu ke egom me saa eyen me le ke, e fò me njene nu e è yaa nulo é ben eto fò ke,' nu e wvú gayte e fí nu le la?"

E Jisos kaw bonyii bô joo yi nyaa nshii

³⁷ ††E è ke no nu wase diuu di Nkaw e di fokemese di è to nu diuu di Nkaw wvudvu le di baay, e Jisos ja leem we funj le, "É kendorj yumte wee, é mwæten eto fò me le ewu fièe. ³⁸ Wee wvú nu e lese fitele yí yem e nu e fí nu ke enu ke no Nwa' Nyo' jemyi le, 'Joo yi nyaa nshii nu ke ebuyte ê fitele fiew e booke nen kokokoko.'" ³⁹ ††Fifin nu e Jisos to jemyi e è nu ekume Keyoy kè bonyii bô to nu e lese fitele yí ye le nu ke ekenjke. È to nu kefew kin e e bó baa nya wase Keyoy kedvu ê bó ke, njefo Jisos to nu e bó baa bense wase wvú é wvú eley bvukuke le ke.

E bonyii bvun ekume Jisos

⁴⁰ ††E bonyii yuw fièe fin fi Jisos to jemye, e bomew gay le, "Wee wvun nu naa Wee Ntum Nyo' wè." ⁴¹ E bomew gay le, "Wvun nu Mboyse wvú Nyo' to kawee." Geenen, e bomew bife fibole le, "Mboyse wvú Nyo' to kawee to kenke keebuy e è nu Galilee le? ⁴² ††Ke Nwa'

7:22 Kenj 17:9-14; Lew 12:3 †† 7:23 5:9 †† 7:24 8:15 ††† 7:25 5:18 ††† 7:26 4:25; 18:20 ††† 7:27 9:29 18 7:28 8:55; 17:8, 21, 25 19 7:30 2:4; 7:44 20 7:31 2:23 21 7:33 8:14 22 7:33 13:33; 16:5 23 7:34 8:21; 13:36 24 7:37 Lew 23:36; Jon 4:10, 14; Mwm 22:17 25 7:39 14:16; 17:1 26 7:40 6:14 27 7:42 Yesa 11:1; May 5:2; Mat 20:30-31

Nyo' jemyi le Mboyse wvudvu nu ke ebuy ε è nu ê kfuu di Nfon Dawe le, ê ntew wvù Betele'em e, wvù è nu ntew wvu Dawe le le?" ⁴³ No bonyii gay nonen, ε keŋ-gawsen mum to enteleŋ jo bó ekume Jisos. ⁴⁴ E bonyii bomew bó le no gomte keekoo wvù, geenen ε wee faŋe yaa kum wvù le ke.

Ε bikuu bi Bojuu le ma Jisos

⁴⁵ E bonyii bo nci le ba mum ne kase tu jim fô bocce ncese bo baay baay bô Bofalasii le, ε bó bife ê bonyii bo nci le bodvu le, "Ben baa eto bô wvù nje la?" ⁴⁶ E bonyii bo nci le bodvu tfuse ê bó le, "Wee ke baa yuu jemyi wase diewe wee wvun e ke." ⁴⁷ E Bofalasii bife ê bó le, "Wvù nu ε gen wase ε læ ten noo ben fó le?" ⁴⁸ Ben nu ε yen ε bikuu bi won e kenεε Bofalasii ε lese fitele yî ye le? ⁴⁹ È nu ke kebombom kin kè yaa kee ke nci Nyo'. Lon nu fô bó efa." ⁵⁰ †Nikodemus wvù to nu wee mvu ngoo Bofalasii le, wvù to genεε wase diuu dimew yen Jisos e to nu fó. E wvù bife ê bó le, ⁵¹ ††"Nci wesebeene nu ε bee le bó esumten nsaw wee se bó ε yaw wase ε yeke ε yuw fiεε fi wvù jeme?" ⁵² E bó mum bife ê wvù le, "Wo ne ten Galilee le? Tasse Njwa' Nyo' ntay é wo eyen le ke wee ntum Nyo' mvu nulo ke ebuy Galilee ke." ⁵³ † [E bó mum ne mwaan mwaan no gene yéw yibole.

Ε bó to bô kpwoon mvu fô Jisos e ε bó ε koo gbwen nsake le

8 E Jisos ne ben fiew ε è nu yî Kum Bite bi Olif e. ² ††ε ekfuŋ buy yuu, ε wvù bvuu kase gen fô yew ncese le. E bonyii bocii tase mbew ye le, ε wvù mum shii fokuse no yéyi bó. ³ E bonyii bô to duŋci bonci bô Bofalasii ne to bô kpwoon mvu ε bó ε koo ε wvù jiime bô diemsen mvu. No bó to bô wvù, leke fwe dvu bó, ⁴ gay ê Jisos le, "Wee N'yéyi, kpwoon wvun nu ε bó ε koo ε wvù jiime bô diemsen mvu. ⁵ ††ε bonci le nu ε Muses to gay le wvu wvun kpwoon nu wvù bó etumye lo bô eta é wvù ekpwe. Wo ε gay fiuw le la?" ⁶ ††Bó to gee nonen teeyi lo Jisos wvu le wvù elowsen enjeme é bó emum ekeŋke fiεε fi bó ecu yî ye le. Geenεn, ε Jisos ngvuwce no saŋke fiεε fokuse bô kpwan ebo. ⁷ †††ε bó mey ke no leemene fó nyéyi wvù. E wvù ne leem we gay ê bó le, "É wee nu dvú ê ben enteleŋ wvù yaa keŋke kebefε ke, é wvù no nu wee wvu fwe wvù eyaw etum wvù bô te." ⁸ No Jisos gay nonen, bvuu kase ngvuwce no saŋke fiεε fokuse bô kpwan ebo. ⁹ †ε bó yuw fiεε fi Jisos gay, mum kew no tawsee mwaan mwaan keεke yî ngaybonyii le. E bó ke tawse, ε è shεε ke wase kpwoon we no leeme fó bô Jisos maan. ¹⁰ E Jisos kase leem we, bife ê kpwoon we le, "Kpwoon, bó ε fεε? Wee baa nu dvú wvù egay le wo keŋke ke keekpwe le?" ¹¹ ††ε wvù tfuse le, "Wee baa nu ke, Tata." E Jisos mum gay le, "Ke è nulo é me engay ten le wo keŋke keekpwe ke. È genε, geenεn fo wo ke ebvuu ege kebefε ke."]

† 7:50 3:1-2 †† 7:51 Dito 1:16-17; 17:6 † Ke borjwa' bo boyvuum bomew nteen keŋke bincim bi 7:53-8:11 ke. †† 8:2 Mat 26:55 †† 8:5 Lew 20:10; Dito 22:22 ††† 8:6 Mat 22:15 ††† 8:7 Dito 17:7; 13:10 † 8:9 Mat 22:22 †† 8:11 5:14

Jisos nu n'yuw wvu yî won e

¹² ††ε Jisos bvuu jeme ê bonyii bodvu le, "È nu me n'yuw wvu yî won wvun e. Naa yεε wvù bii me le nu ε ke è nulo é wvù elene ê kejiwe le ke. Wvù nu ekeŋke n'yuw wvù nyaa nshii ê bonyii." ¹³ ††ε Bofalasii mum gay ê wvù le, "Wo bene jim nsaw fô ekole kuw e. Fiεε fi wo jemyi baa nu keceey ke." ¹⁴ ††ε Jisos tfuse ê bó le, "É me nci m bene jim nsaw fô ekole kem e, tu fiεε fi me nje-myi nu keceey, njefo me ŋkee fô me ne, ŋkee ten fô me ŋgene. Geenεn, ke ben kee fô me ne kenεε fô me ŋgene ke. ¹⁵ ††Ben saake bonyii diewe bonyii bo boyu-um e. Ke me nsaake fiem wee ke. ¹⁶ Geenεn, é me nci m nsaake wee, tu me nsaake ê je yi leŋ e, njefo ke me nsaake me ember ke. Me nsaake bee Icεm wvù tum me. ¹⁷ ††ε ŋwa' wene bonci le nu ε bó ε saŋ le, é bonyii ben jim nsaw yî fiεε le bofεε, tu è nu keceey. ¹⁸ †††Me mbene jim nsaw fô ekole kem e, ε Icεm wvù tum me bene ten jim nsaw wεm." ¹⁹ †††ε bó mum bife ê wvù le, "Ico ε fεε?" E Jisos tfuse le, "Ke ben kee me kenεε Icεm ke. É ben be kee me, tu ben be kee ten Icεm." ²⁰ †††Jisos to jemyi mwεem mvun no wvù to yéyi bonyii fô yew ncese le mbew fô bó to ké no nyaa bigew bi yew ncese le. Geenεn, ε wee faŋe yaa koo wvù ke, njefo kefew kew to baa kocen wase ke.

Ε Jisos duŋce le wen ne fowe

²¹ ††ε Jisos bvuu gay ê bó le, "Me nu ŋke engen, é ben eshεε egom me eghan ekpwe ê bibefe binen e. Fô me ŋgene nu ε ke ben nulo eto fó ke." ²² E Bojuu mum bife le, "Wvù nu ke eyu ekole kew e, no wvù gayte le fô wen gene nu ε ke beene nulo eto fó ke?" ²³ ††ε Jisos gay ê bó le, "Ben ne fokuse fen, ε me ne fiem fowe. Ben nu bonyii bo yî won wvun e. Ke me nu wee wvu yî won wvun e ke. ²⁴ ††Me nu ε ngay wase le ben nu ke ekp-weken ente jo bibefe binen. Ben ekeè le ben nu ke ekp-weken ente jo bibefe binen fen é ben baa ebee le è nu me wvudvu ke." ²⁵ E bó bife ê wvù le, "È nu wo wvù yεε?" E Jisos tfuse le, "Me nu wee wvù me nse ŋké no nseŋe wase ekume wvù ê ben ε kew fonkew. ²⁶ Me ŋkeŋke mwεem nteen mvù è nulo é me enjeme ekume ben noo mwεem nteen mvù è nulo é me ensaw ben yî dvu le. Geenεn ke me n'yaa nu enge nonen ke. Fiεε fi me nseŋe ê won nu fi me n'yuw é wee wvù tum me, ε wvù nu wee keceey." ²⁷ No wvù gay nonen, ε bó faŋe yaa kίεε le wvù jemyi ê bó ε è nu ekume Ice ke. ²⁸ ††Nonen ε Jisos mum gay ê bó le, "Seke ben ε ke ε njeŋyε wase wee wvù diee nu Waawee fowe, é ben emum ekίεε le è nu me wvudvu bô le ke me ŋgee fiεε fimew ê mvuŋgay mwem e ke, le me njemyi nen ε è nu no Icεm yéyi me. ²⁹ Wee wvù tum me nu bee wvù. Ke

††† 8:12 1:5; 9-10; 3:19; 9:4-5; 11:9-10; 12:35-36, 46; Yesa 49:6; Mat 5:14; Luk 2:32; 2Kol 4:4, 6; Efe 5:8-14; 1Jon 1:5-7; 2:8; 3:14 †† 8:13 5:31-32 ††† 8:14 3:2; 7:28-29, 33-36; 8:21-22, 42; 13:1, 33; 16:5, 10, 28; 17:8; 20:17 †† 8:15 7:24 †† 8:17 Dito 17:6; 19:15; Mat 18:16 ††† 8:18 5:36; 1Jon 5:9 ††† 8:19 5:18; 16:3 ††† 8:20 2:4 18 8:21 8:14 19 8:23 3:31 20 8:24 13:19 21 8:28 3:14; 4:34; 5:18

wvú baa cinε me le le me enu me εmberη κε, njefo me ηkε no ηgee fiεε sekecii ε ε nu fi jee wvú le.”³⁰ †No Jisos jemyεε mwεεm mvun nen, ε bonyii nteen lese fitele yí ye le.

Kecεεy bvuuε bonyii bvunfaw e

³¹ ††E Jisos mum gay wase ε Bojuu bò to lesεε fitele yí ye le le, “É ben mεy ε no leeme κε yí diεw yem e, ε ben enu naa kecεεy bonyii bem bo ηgoo le, ³² ε ben ke emum ekieε kecεεy ε kecεεy kedvu ege ε ben ebuy bvunfaw e.”³³ †E bó tfuse ε wvú le, “Bese nu kfuu di Abla'am e, ε bese ke baa eyuu enu wase bvunfaw e can wee mvu le κε. Fí ghan nεε le wo ε se no gayte le bese nu ke ebuy bvunfaw e?”

³⁴ ††E Jisos tfuse ε bó le, “É me ensee ε ben kecεεy kecεεy le wee tfuu wvú gee kebefε nu nfwā kebefε. ³⁵ ††Ke nfwā ké mεy no nu wee yew yí wvú nu yí le sekecii κε. É ké mεy waa yew no nu wee yew yidvu sekecii. ³⁶ ††Nonen, ε Waa Nyo' bvuse ben yí bvunfaw e, tu ben nu ε buy wase bvú le kecεεy. ³⁷ ††Me ηkee naa le ben nu kfuu di Abla'am e, geenεn ε ben gomte κε keeyu me njefo κε diεw yem κεηke naa lo bvudvu yí yene le κε. ³⁸ Me njemyi ε ε nu fiεε fi me n'yεn ε Icεm, ε ben gee finεn ε ε nu fiεε fi ben yuw ε icen.”

³⁹ †E bó tfuse ε wvú le, “Icee wese nu Abla'am.” E Jisos gay ε bó le, “É ben be nu boom bo Abla'am e, tu ben bee keegeε fiεε ε ε nu fi Abla'am to gee. ⁴⁰ Me nu wee ε me nsee kecεεy kε me n'yuw ε Nyo' ε ben. Geenεn, ke- seen nu ε ben gomte keeyu lo me, ε κε finεn nu fiεε fi Abla'am to gee κε. ⁴¹ †Ben gee ε ε nu fiεε fi icen gee.” E bó gay ε wvú le, “Ke bese nu boom bò bó boke kuse κε. Bese κεηke Icee wese mwaan, ε ε nu Nyo'.”⁴² ††E Jisos gay ε bó le, “É Nyo' be nu icee wene, tu ben bee keekoηke me, njefo me nε ε ε nu fô Nyo' le ε nse nto. Ke me nto yí mvunηgay mwem e κε. É tum wvú me. ⁴³ É nu nje la wvú ben baa eyuuke fiεε fi me njemyi le κε? Ke ε nu njefo ben tune keeyuw diεw yem e le?”⁴⁴ †Ben nu boom bo icee wene wvú dεwle le, ε fiεε fi ben shieele nu keegeε fiεε fi icee wene gomte. Wvú to nu wase wee wvú yuwyi bonyii ε kew lo forηkew. Ke wvú κεηke fiεε keege bô kecεεy κε, njefo κε kecεεy nu naa lo yí ye le κε. Wvú ké dioo mbiayte mbiay no jemyi κε no gee diεw nu, njefo wvú nu wee mbiay nu cee mbiay. ⁴⁵ Geenεn, me nseηe fiem ε ε nu kecεεy, ε nεε fiεε fi ben baa bee me le κε. ⁴⁶ ††É nu yεε ε ben εntelεη wvú nulo edunεε fiεε fi befe fi me ηge? No fiεε fi me nseηe ε ben nu kecεεy, ε ge la fo ben ebee me le?”⁴⁷ †Wee wvú ε nu wee Nyo' ké no yuuke diεw Nyo' le. Fiεε fi ben yaa yuuke κε diεw Nyo' le nu njefo κε ben nu bonyii bo Nyo' le κε.”

Jisos to nu wase ε Abla'am se ke no nu

⁴⁸ †E Bojuu mum gay ε Jisos le, “Ke bese be ε see kecεεy le wo nu nen ε wo nu wee wvu Samalia ε nceen- daa dεwle nu yí yo le le?”⁴⁹ E Jisos tfuse ε bó le, “Ke nceendaa dεwle nu yí yem e κε. Me n'wvumte fiem Icεm, geenεn ε ben yaa wvumte me κε. ⁵⁰ †Geenεn κε ε nu le me ηgomte diee di kuuke fô εkolε kem e κε. Wee nu dvú mwaan wvú gomte fifie, ε ε nu wvú wvú sumtene bonsaw.

⁵¹ ††É me ensee ε ben kecεεy kecεεy le ε wee yuuke diεw yem e, wvú saa ke eyuu eyuw wvunη kpwe κε.”⁵² E Bojuu gay ε wvú le, “Bese nu ε kieε wase keseen le nceendaa dεwle nu yí yo le. Abla'am to nu ε kpwe, ε bonyii bo ntum Nyo' le kpweken ten, wo ε no duu le ε wee yuuke diεw yo le, wvú saa ke eyuu eyuw wvunη kp- we κε. ⁵³ †Wo fele icee wese wvú Abla'am wvú to kp- weε, fele ten bonyii bo ntum Nyo' le bò to kpwekenεε le? Wo kpwaake naa le wo nu la?”⁵⁴ E Jisos tfuse le, “É me mbensee εkolε kem, tu fifie nu εcici. É nu Icεm wvú bensee me, ε ε nu wvú wvú ben duu le ε nu Nyo' wene. ⁵⁵ †Geenεn ε ben yaa kee wvú κε. É kee κε me wvú. É me nε ε ηgay le κε me ηkee wvú κε, tu me nu wee mbi- ay diεwε ben e. Geenεn, no fí nu, nu ε me ηkee wvú, n'yuuke diεw ye le. ⁵⁶ Icee wene wvú Abla'am to nu ε no lanlanε le wen nu ke eyen εdiuw eyem e. E wvú ke yen, no yuuke njonη.”⁵⁷ E Bojuu mum sεsε le, “Wo nu se wo nu ε buy wase bilum mbaanshen ηkuunη, ε no nu ε wo to yen wase Abla'am e le?”⁵⁸ †E Jisos tfuse ε bó le, “É me ensee ε ben kecεεy kecεεy le, ε Abla'am se keeke enu, nu ε me nu wase.”²⁰⁵⁹ †E bó yuw nonen, mum jo εta le bó etumyε Jisos dvú. E Jisos nyiim mum buy yew ncese le.

E Jisos yene ejise wee ε bó to boke wvú ε wvú nu ken- fefe

9 E Jisos ke dioo lenε, yen diemsεn mvu le ε bó to boke wvú ε wvú ε fefe wase. ² †E boom bew bo ηgoo le bife ε wvú le, “Labay, ε to ge yεε kebefε ε bó se boo wee wvun ε wvú ε fefe wase? É to ge wee wvudvu nuu bwee bô ice le?”³ †E Jisos tfuse ε bó le, “Ke ε nu le wee wvun kenεε bwee bô ice to nu ε ge kebefε κε. Bó to boke wvú nonen wvu le lemme di Nyo' le ke edunεε ye yí ye le. ⁴ †Beene κεηke keelemtε lemme di wee wvú tumεε me le ε ε bεε emvunsheεn. Entanη too lo ε ε nu kefew kε wee yaa nulo elem fiεε κε. ⁵ †E gen ε buy naa seke la le no me nu yí wonη wvun e, nu ε me nu n'yuu wvu yí wonη wvun e.”⁶ †No Jisos jeme njeme wvun, mum cuy nceη fokuse, towε nshe dvú mum yefe ejise ε wee wvudvu dvú, ⁷ mum gay ε wvú le, “Gene ecukε ε Kεtfum ke Siloam e.” (Diee di Siloam nu le, “Bó tum lo.”) E wvú mum gen cukε, kase no too yene

† 8:30 2:23 †† 8:31 14:15; 15:8 † 8:33 Mat 3:9; Lum 4:12 †† 8:34 Lum 6:16, 20; 2Bi 2:19 †† 8:35 Ksm 21:2 ††† 8:36 Gal 5:1 ††† 8:37 5:18 † 8:39 8:33 †† 8:41 Dito 32:6; Yesa 63:16 ††† 8:42 1Jon 5:1 †† 8:44 Keη 3:1-5; 1Jon 2:4; 3:8 ††† 8:46 2Kol 5:21; 1Bi 2:22; 1Jon 3:5 †† 8:47 10:27; 18:37

† 8:48 4:9; 7:20; 10:20; Mak 3:21-22 ††† 8:50 7:18 ††† 8:51 5:24 ††† 8:53 4:12 18 8:55 4:34; 7:28-29 19 8:58 1:1; 17:5 20 Bonyii bo ηwa' le nteen yene le fen nu ε Jisos joo ε ε nu diee di Nyo' to tenε εkolε kew dvú ε ηwa' Kensam e 3:14. 21 8:59 10:31 22 9:2 Ksm 20:5; Esek 18:20; Luk 13:2, 4 23 9:3 11:4 24 9:4 5:17 25 9:5 8:12 26 9:6 Mak 8:23

wase mwæem e. ⁸ †E bonyii bô to cee mbew ye le no bonyii bô to ké no yene wvú le diæwæ wee elékæe le no ghaynene le, “Wvun nu ke wee wæ wvú se ké no shiile lo læke elékæe le?” ⁹ †E bomew no gayte le, “É nu wvú.” Bomew le, “Aay wvú fieesene lo wvú.” E wee wvudvu gay le, “É nu me wvudvu.” ¹⁰ Nonen e bó mum bife é wvú le, “Ejise eyo ghan næe le e se yene ye?” ¹¹ E wvú tfuse le, “Wee wvú bó teje le Jisos be e towcæ nshæ e yefe ejise eyem dvú, e gay le me engen encuke Siloam. Me e mum e ngen e ncuke, ejise eyem e mum e yene ye.” ¹² E bó bife é wvú le, “Wvú e fæe?” E wvú tfuse le, “Ke me ηkee ke.”

E kengawsen to entelæj jo bikuu bi wonj e ekume mvunḡay mvu Jisos e

¹³ E bó mum næ jo wee wæ wvú to shee nu e wvú e fefe gen bô wvú fô Bofalasii le. ¹⁴ ††Diuu di Jisos to towcæ nshæ bvuu yene ejise wee wvudvu to nu diuu di mbam e. ¹⁵ E Bofalasii bodvu bvuu bife ten é wvú no wvú ghan ejise eye e se yene ye. E wvú tfuse é bó le, “Wvú be e yefe ejise eyem bô nshæ, me e ngen e ncuke e mum e no n'yene mwæem e.” ¹⁶ †E Bofalasii mum gay le, “Ke wee wvun næ fô Nyo' le ke, njefo wvú lemte diuu di mbam e.” E bomew gay fibole le, “É nulo é wee wvú gee bibefæ eghan næe se no gee kfuu mvun mwæem mvú duḡci bvukuke bvú Nyo' le?” E kengawsen mum to é bó entelæj. ¹⁷ ††E bó bvuu kase bife é wee wæ le, “Wo gay fiuw le la ekumæ wee wvudvu no wvú be e yene ejise eyo?” E wvú tfuse le, “Wee wvudvu nu wee ntum Nyo'.”

¹⁸ Ke Bojuu to nu e bee le wee wvudvu to shee nu e wvú e fefe e bó se yene ejise eye ke. E bó ke ghan tee bwee bô ice e bó to. ¹⁹ E bó bife é bó le, “Wvun nu ke waa wene wvú ben duu le bó to boke wvú e wvú e fefe wase? Wvú ghan næe e se no yene mwæem e keseen?” ²⁰ E bwee bô ice tfuse le, “Bese kee lo le wvun nu waa wese e bó to boke e wvú e fefe wase. ²¹ Geenen, no fí ghan wvú e se no yene mwæem e keseen nu e ke bese kee ke. E ke bese kee ten wee wvú yene ejise eye ke. Ben ebife e è nu é wvú. Wvú nu wase wee e ejise e yuu. Wvú nulo ejeme fô ekole kew e.” ²² ††Bwee bô ice to gay nonen njefo bó to fane Bojuu, e fí nu e Bojuu to leke wase lo le é wee mom lo e jeme bô diuw we le Jisos nu Mboyse wvú Nyo' to kawæe, é bó ekuḡ lo mwæten yew bunle le. ²³ É nu fiæe fi bwee bô ice to gayæe le wvú nu wase wee e ejise e yuu, le bó ebife e è nu é wvú.

²⁴ Yí bokaḡ e bofæe, e bó bvuu tee wee wæ wvú to shee nu e wvú e fefe, gay é wvú le, “See fiæe fi kecæy é mbense egen é Nyo'. Bese kee fisæe le wee wvun nu wee wvú gee bibefæ.” ²⁵ E wvú tfuse le, “Kææe wvú gee bibefæ, tu ke me ηkee ke. Fiæe fimwaḡ fi me ηkee nu ke le me nse nshæe nu e me e nfefe, e keseen nu e me n'yene wase mwæem e.” ²⁶ E bó bvuu bife é wvú le, “Wvú be ge næe bô wo? Wvú be ge næe e se yene ejise eyo?” ²⁷ E wvú tfuse é bó le, “Me mbe e nsee wase é ben, ben baa koonḡe keeyuw ke. Ben bvuu gomte

† 9:8 Lem 3:10 †† 9:14 5:9 ‡ 9:16 7:43; 9:33; 10:19 †† 9:17 4:19 †† 9:22 7:13; 12:42; 19:38; 20:19

keeyuw ege la dvú? Ben ten gomte keenu bonyii bew bo ηgoo le le?” ²⁸ E bó nan'ye lo wvú gay le, “É nu wo wee we ηgoo. Bese nu fisæe bonyii bo ηgoo le bo Muses e. ²⁹ ††Bese kee lo le Muses nu e Nyo' to ké no jemyi bô wvú. Geenen wee wvun nu e ke bese kee jò wvú buy ke.” ³⁰ E wee wvudvu tfuse le, “Abaay, fin nu lo kenḡhaw ke fiæe le! Ben duu le ke ben kee jò wvú buy e? Geenen e wvú e yene ejise eyem. ³¹ ††Beene kee lo le ke Nyo' ké yuw bunle wee wvú gee bibefæ ke. Geenen, é wee wvumte Nyo', gee fiæe fi wvú shieele, é Nyo' eyuuke bunle ye. ³² E kew naa lo no wonj to kewæe nu e bó ke baa eyuu eyuw wase le wee nu e yene ejise e wee e bó to boke e wvú e fefe wase ke. ³³ †E é be baa nu le wee wvun næ fô Nyo' le, tu ke é be nulo é wvú ege fiæe ke.” ³⁴ †E bó gay é wvú le, “Wo nu e bó to boke wo wemen é kebefe ente, wo e no gomte keeyæyi bese le?” No bó gay nonen, mum kuḡ wvú é bó entelæj.

Wee wvú nu kenfefe yí fiæe fi Nyo' le

³⁵ E Jisos ke yuw le bó nu e kuḡ wase wee wæ é bó entelæj, e wvú gom yen wvú le, bife é wvú le, “Wo nu e lese fitele yí wee wvú diee nu Waawee le?” ³⁶ E wvú bife le, “Wee wvudvu nu yæe icem? Ke see é me, wvú le me enlese fitele yí ye le.” ³⁷ ††E Jisos gay é wvú le, “Wo nu e yen wase wvú le. E è nu wvú wee wvú ben e wvú jemyi keseen.” ³⁸ E wee wvudvu mum gay le, “Tata me nu e nlese.” No wvú gay nonen, mum tum envuw é wvú fwe nya n'wvum é wvú. ³⁹ †E Jisos gay le, “Me nto yí wonj wvun e wvú le bó esaw bonyii, é bô yaa yene ke mwæem e eyenè, é bó kpwaake le bó yene mwæem e, etu binfefe.” ⁴⁰ ††No Jisos jeme nen, e Bofalasii bô to nu mbew ye le yuw mum bife é wvú le, “Bese ten nu binfefe le?” ⁴¹ †E Jisos gay é bó le, “É ben be nu binfefe, tu can yene be nu bvuyæw é keba ke kebefe le. Geenen keseen no ben duu le ben yene mwæem e, nu e bibefæ binen nu emey ke enu yí bikuu binen e.”

Jisos nu ncey njée wvú jee

10 “É me ensee é ben kecæy kecæy le, é wee leyte é ketaḡ ke njée le, e fanḡe yaa eley e è nu fô diuw ketaḡ e, e ben lo yí ketaḡ e e se ley, tu wvuwæ wee nu cooḡ, nu wee wvú lole mwæem mvunḡay e. ² Geenen wee wvú è cæyte wvú njée ké no leyte fiew e è nu fô diuw ketaḡ e. ³ Wvuwæ wee nu wvú wee wvú cæyte diuw ketaḡ ké yene diuw ketaḡ é wvú, e wvú ley mum tee njée yí è nu ye é diee le, e yí yuw diæw ye, e wvú mum jo buy dvú. ⁴ †Seke wvú e bvuse wase njée ye yicií ek-fuḡ, mum no saa fwe teje e njée yidvu bii wvú le, njefo yí kee diæw ye. ⁵ É ké dioo nu wee wvú ncew, yí saa ebi wvú le ke. E yí no lewte lo wvú, njefo ke yí kee diæw wee wvú ncew ke.” ⁶ ††E Jisos ma ngan wvun é bó nonen, e bó fanḡe yaa kiee fiæe fi wvú jemyi é bó é ngan wvudvu le ke.

††† 9:29 7:27; 8:14 ††† 9:31 Mben 66:18; Bngn 15:29; Yesa 1:15 § 9:33 3:2 §† 9:34 9:2 §†† 9:37 4:26 §† 9:39 5:22 §†† 9:40 Mat 15:14; 23:26 §† 9:41 15:22 §† 10:4 10:27; Mwm 14:4 §†† 10:6 16:25

7 Nonen, ε Jisos bvuu gay ê bó le, “É me ensee ê ben keceey keceey le è nu me diuw ketaan fò njée fele. 8 †Bonyii bocii bô to sae ê me fwe to nu ke bocoon noo bonyii bô lole mwεem mvungay e. Nonen ε njée fanje yaa eyeke fiε fi bó jemyi ke. 9 ††È nu me diuw ketaan. É wee fey yí yem e ε se ley, é wvú ke eboy. Wvú nu ke enu diewe njee yí buyte gene diekene kaase tuu jim ê ketaan e. 10 Coon ké no too ke keecon lo, bô keeyu lo, noo keebefe lo bô fiε. Me nto fiem le bonyii ekeηke ε è nu nshii, nshii ε è nu wvú nu ε looce ε yinjen. 11 †È nu me ncey njée wvú jee. Ncey njée wvú jee ké nya nshii we keekpwe nje njée ye. 12 ††Wee wvú bó jo ke lo wvú lemme le, se è nu wvú ncey njée, ε njée yaa nu ke ye, ké yene ε kuula too, ε wvú mum lan njée fεe lo, ε kuula mum shεε kooye njée ε yimi tawse. 13 Wvú ké no lewte njefo bó jo ke lo wvú lemme le, ε wvú baa ekpwe fiε fò njée le ke. 14 ††È nu me ncey njée wvú jee. Me ηkee njée yí è nu yem, ε njée yem kee ten me, 15 †††Iηηηη no Icεm kee me, ε me ηkee ten Icεm, ε me nu ε nya nshii wem keekpwe nje njée yem. 16 †††Me ηkeηke ten njée yimi ε yí baa nu ηgoo yin e ke. Ε me ηkeηke keento bó yí ten é yí eyuuke diew yem e, é ηgoo njée emum enù mwaan ε ncey njée nu mwaan.

17 ††Me nu ε nya nshii wem keekpwe wvu le è nulo é me enkase enfi nshii wem jim. È nεε fiε fi Icεm koonke me. 18 †††Ke wee nu dvú wvú joo nshii wem ke. È nyaa me nshii wem ê ηkon wvu wem e. Me ηkeηke mvungay keenya nshii wem keekpwe, ηkeηke mvungay keenkase enfi nshii wem jim. Fifi nu fiε ε è gay Icεm le me enge.”

19 ††††E Jisos jeme mwεem mvun nen, ε kenjawsen bvuu to entelen jo Bojuu. 20 †††E bonyii nteen bó le no gayte le, “Wvú keηke nceendaa dεwle, wvú jewte lo. Ben yeke la ê wvú le?” 21 Geenε ε bomew no gayte le, “Ke ban bonjeme nu bo wee wvú keηke nceendaa dεwle le ke. È nulo é nceendaa dεwle eyene ejise ε kenfefe?”

Ε Jisos dunje le wen nu Waa Nyo'

22 Ε è ke no nu kefew ke ηkaw mvu keekume no bó to kaseε yene yew ncese ηelusalem, 23 †††E Jisos gen no ghanci fô yew ncese le, fô cile Saamun e. Sekekie to nu kefew ke kenton e. 24 ††E Bojuu ne to gem wvú tase, bife ê wvú le, “Wo nu ke ecine é bese emey enjεmtene nen egen ebuy nεε? É è fen nu wo Mboyse wvú Nyo' to kawεε, é wo see lo ê bese teytoy.” 25 ††E Jisos tfuse ê bó le, “Me nu ε nsee wase ê ben, ben ε fanje yaa bee ke. Dilemme di me ηgee ê diee di Icεm e nu ε dí dunji wee wvú è nu me. 26 ††††Geenε ben baa bee, njefo ke ben nu ηgoo njée yem e ke. 27 ††††Njée yem ké no yuuke diew yem e. Me ηkee yí, ε yí bii me le, 28 ††††ε me nyaa nshii

† 10:8 Yeli 23:1-2; Esek 34:2-3 †† 10:9 14:6; Mben 23:2; Esek 34:14 † 10:11 Mben 23:1; Esek 34:11-16; Yeli 23:3; Mat 18:12-14; Ibu 13:20; Mwm 7:1 Lum 5:8; 1Jon 3:16 †† 10:12 Lem 20:29 †† 10:14 10:27; 2Tim 2:19 ††† 10:15 Mat 11:27 ††† 10:16 11:52; Yesa 56:8; Esek 34:23-24; 1Bi 2:25 § 10:17 3:35; 5:18 †† 10:18 4:34 ††† 10:19 9:16 †† 10:20 8:48 ††† 10:23 Lem 3:11 †† 10:24 Luk 22:67 †† 10:25 5:36 ††† 10:26 16:9 ††† 10:27 8:47; 10:3, 14 ††† 10:28 5:24; 6:39

wvú mey lo ê yí. Ke yí nu ke eyuu ela ke. Ε wee yaa nu dvú wvú nu ke eyuu elo yí can yem e ke. 29 Icεm wvú nya njée yidvu ê me fele wee tfuu, ε wee yaa nu dvú wvú nulo elo yí can ye le ke. 30 18E bee Icεm nu fiε fimwaan.”

31 19E Bojuu bvuu jo εta keetumye wvú dvú. 32 Ε Jisos bife ê bó le, “Ben nu ε yen wase dilemme di jee nteen di Icεm gay le me engeè. È nu di la di ben gomte keetumye me nje dí?” 33 20E bó tfuse ê wvú le, “Ke bese tumyi wo ε è nu nje lemme di jee di wo ge ke. Bese tumyi wo ε è nu njefo wo beete bô diee di Nyo' le. Wo nu ke lo wee wvu wum, duu le wo nu Nyo'.” 34 21E Jisos tfuse ê bó le, “Ke fí nu ε bó ε sanj ê ηwa' wene bonci le ε Nyo' jemyi jó le, ‘Me nu ε ηgay le ben nu bonyo’ le? 35 Nyo' tenje bonyii bodvu le bonyo', ε è nu ke bó bodvu bô diw ye to gene fô bó le, (ε beene kee le ke fiε fi nu è ηwa' Nyo' le nulo ekumen ke.) 36 22No fí nu nonen, è no nu nje la wvú ben gayte ê wee wvú Ice nu ε caw ε tum yí wonj wvun e le wvú beete bô diee di Nyo' le ke njefo wvú nu ε gay le wen nu Waa Nyo'? 37 É me nu nse me ηgee ε è nu dilemme di Icεm e, fo ben ebee me le ke. 38 23Geenε ε è nu le me ηgee ε è nu dí, é ben baa cim bee me le, é ben bee dí le, é ben emum elooce ekieε nta le Icεm nu yí yem e, ε me nu yí Icεm e.” 39 24E Bojuu bvuu no gomte keekoo wvú, geenε ε wvú lemten can yibole.

40 25E Jisos bvuu gen lente tu Joo Joodan kewvu keki fò Jon to yawεε eleese bonyii ê joo, no nu jó. 41 26E bonyii nteen no too yene wvú le. Ε bó ke ne gay le, “Jon to baa ge naa fiε fimew fi dunji bvukuke bu Nyo' le ke. Geenε fiε ficii fi wvú to jemyi ekume wee wvun to nu naa keceey.” 42 27Nonen ε bonyii nteen lese fitele yí Jisos e jó.

Ε nsaa Jisos wvú Laasalus kpwe

11 28Wee mvu wvú diee to nu Laasalus to nu ε ne no cemte. Wvú to nu wee wvu nte wvú Betani le, cee jó bó jéme ye yí è to nu Maalia bô Maata. 2 Maalia wvun wvú waa bwee wvú Laasalus to cemte, nu wvú to yefεε bikaa bi Tata le bô nfiey wvú shfu-unjkene, sho bô yvu w ye ekole. 3 29No wvú to cemte nonen, ε jéme ye yidvu mum ciinse ntum fô Jisos e le, “Tata, we wvú è nu fitele fiuw cemte lo.” 4 30E Jisos dioo yuw ntum wvudvu, gay le, “Ke kencem kin nu ke kpwe le ke. Kí nu ke edunje ε è nu bvukuke bvú è nu bu Nyo' le, wvu le Waa Nyo' nulo ekeηke diee di kuuke nje kí.” 5 Jisos to koonke Maata bô waa bwee wvú Maalia noo Laasalus baay. 6 Geenε, seke wvú to yuweε le Laasalus cemte lo, ε wvú bvuu ce fò wvú to nu ediuw efaa. 7 Ejim jodvu, ε wvú gay ê boom bew bo ηgoo le le, “Beene ekase etu jim Judea.” 8 31E bó bife ê wvú le, “Labay, è nu ke foguu foguu nen wvú Bojuu se gomte keetumye wo bô εta é wo ekpwe, wo ε bvuu ε no tuu jó

18 10:30 5:18; 17:21 19 10:31 11:8 20 10:33 Lew 24:16; Mat 26:65 21 10:34 Mben 82:6 22 10:36 1:34 23 10:38 10:25 24 10:39 7:30; 8:20 25 10:40 1:28 26 10:41 1:29-34; 3:27-28 27 10:42 2:23 28 11:1 12:1-3; Luk 10:38-39 29 11:3 11:36 30 11:4 9:3; 17:1 31 11:8 8:59; 10:31

le?" ⁹ †E Jisos tfuse ê bó le, "Ke bontam bo kefew e nu ke yuufe ncow bofee yî diuu le le? É wee lene emvun-sheerj, tu ke è nulo é wvú ebayten yî fiée le ke, njefo n'yuuu wvu yî wonj wvun e yeese wvú. ¹⁰ Geenen, é wee lene entañ, tu è nelo é wvú ebayten, njefo ke wvú kenke n'yuuu ke."

¹¹ ††No wvú jeme nonen, mum gay ê bó le, "Nsaa yesebeene wvú Laasalus nu e lefe wase, geenen e me nu enjen enkamse wvú yî nyii didvu le." ¹² E boom bew bo ngoo le gay ê wvú le, "Tata, é è fen nu le wvú nu e lefe, tu wvú nu ke ebonen." ¹³ Jisos to jemyi e è nu ekumε kpwe Laasalus, geenen e bó no yuuke le wvú jemyi e è nu ekumε nyii di nyii. ¹⁴ E Jisos mum jeme lo é bó teyten le, "Laasalus nu e kpwe wase. ¹⁵ Geenen e me n'yuuke njonj nje yene le ke me nse nu fó ke, wvu le ben elese fitele yî yem me. Beene egeñè le jó." ¹⁶ †E Toma wvú bó to tenje diee diw dimew le Emam, gay ê bomew boom bo ngoo le le, "Beene egeñ ten wvu le beene nulo ekpweken beene e bó."

E Jisos bvuse Laasalus yî kpwe le

¹⁷ E Jisos ke fese fó, yuw le Laasalus nu e ce wase ê jem ediuw ena. ¹⁸ Betani jan to nu mbew Jelusalem e ke diewe bomay bofee nen. ¹⁹ E Bojuu nteen to to fô Maata bô Maalia le keecam shen bô bó yî kpwe waa bwee bó le. ²⁰ E Maata ke dioo yuw le Jisos too lo, e wvú mum buy keegen é bô wvú etasen, geenen e Maalia mey yew. ²¹ †E Maata gen gay ê Jisos le, "Tata, é wo se bee enu fen, tu ke waa bwεem se nu e kpwe ke. ²² Geenen, e me nkee le keseen wvun nu e naa la fi wo e leke ê Nyo' nu e wvú nulo enya é wo." ²³ E Jisos gay ê wvú le, "Waa bwoo nu ke ebuy yî kpwe le." ²⁴ †E Maata gay ê wvú le, "Me nkee naa lo le wvú nu ke ekase ebuy diuu di fokemese di bonyii nu ke ebuyte yî kpwe le." ²⁵ ††E Jisos gay ê wvú le, "È nu me wvú bvuse bonyii yî kpwe le, e è nu me nshii. Wee wvú nu e lese fitele yî yem e nu e wvú cim kpwe lo, é wvú ke enu dvú, ²⁶ e naa yee wvú nu dvú keseen e wvú e lese fitele yî yem e, yaa nu ke ekpwe ke. Wo nu e bee nonen e?" ²⁷ ††E wvú bee le, "ÉE Tata, me nu e mbee le wo nu Mboyse wvú Nyo' to kawεε. Wo nu Waa Nyo' wvú to nu keeke eto yî wonj wvun e."

²⁸ No Maata gayεε nonen, mum gen tee Maalia wvú waa bwee, jeme ê wvú fokueku le, "Wee N'yεeyi nu wase fen, e wvú tenje wo." ²⁹ No wvú yuwεε nonen, mum cufe lo ye we keegen eyen wvú le. ³⁰ È to nu e Jisos baa ley wase ntew e ke. Wvú to bæε ke fó fô Maata to geneε yen wvú le. ³¹ E Bojuu bô to nu bô bo Maalia camte shen dioo yen no wvú cufe ye e buy yew, e bó mum no bii wvú le kpwaake le wvú gene fô jem keegen ebeele fó.

³² †E Maalia ke gen fese fô Jisos to nu, yen wvú le, mum gbwe bikaa biew e gay le, "Tata, é wo se bee enu fen, tu ke waa bwεem se nu e kpwe ke." ³³ E Jisos ke dioo yen no wvú beele, e Bojuu bô to biε wvú le beele

† 11:9 8:12; 12:35-36 †† 11:11 Mat 9:24 † 11:16 Mak 14:31; Lum 6:8 †† 11:21 11:32 †† 11:24 5:29; 6:40, 54; Dan 12:2 ††† 11:25 5:21, 24; 8:51 ††† 11:27 1:34; 4:25 § 11:32 11:21

ten, e fiεε fidvu shiw fitele fiew baay, e ye befe wvú. ³⁴ E wvú ne bife le, "Ben dwey wvú fee?" E bó gay ê wvú le, "Tata, to eyen." ³⁵ †E Jisos bee kpwe. ³⁶ E Bojuu yen nonen gay le, "Ben etaa eyen no wvú se koonke wvú." ³⁷ ††Geenen e bomew kaa gay le, "Ke è se nulo é wvú wvú to yen'yεε ejise kenfefe, etañ wee wvun fo wvú ekpwe le?"

³⁸ †E fitele fiew bvuu shiw baay. E wvú ne gen fese fô jem. Jem yin to nu tfum e bó e banj diuw wvudvu bô kebwee ke te le. ³⁹ E Jisos gay le, "Ben ecake te die." E Maata wvú jeme wee kpwe gay ê Jisos le, "Tata, keseen nu e wvú samte wase. E nu wase ediuw ena no wvú se kpweε." ⁴⁰ E Jisos bife ê wvú le, "Me mbe e ngay ke é wo le é wo nu e lese fitele yî yem e, é wo ke eyen bvukukε bvú è nu bvú Nyo' le?" ⁴¹ Nonen, e bó mum cake te didvu. E Jisos cake ejise we gay le, "Icem, me nyaa keyoone é wo no wo nu e yuw bunle yem. ⁴² ††Me nkee naa le wo ké no yuuke ke bunle yem sekecii. Geenen, me njemyi fin e è nu nje bonyii ban bô leemene fen, wvu le è nulo é bó ebee le è tum wo me." ⁴³ No wvú jeme nonen, funj bô diw yî temyi le, "Laasalus, buye!" ⁴⁴ †E wee wvú to kpweε wase we mum buy, e can ye bô bikaa nu e bó e njim bô njaw ndvú, e njim ten bvushiw bwew bô njaw ndvú. E Jisos gay ê bó le, "Ben efay wvú, ecine é wvú egene."

E bikuu bi wonj e jo nsey keeyu Jisos

(Mat 26:1-5; Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)

⁴⁵ †E Bojuu nteen bô to toε é Maalia le dioo yen fiεε fi Jisos ge, mum lese fitele yî ye le. ⁴⁶ Geenen, e bomew kaa gen fibole yen e è nu Bofalasii le, see é bó fiεε fi Jisos ge. ⁴⁷ †E bocee ncese bo baay baay bô Bofalasii mum kum bikuu bi wonj e jeme le, "Beene nu ege nεε? Wee wvun gee mwεem nteen wvú duñci bvukukε bvú Nyo' le. ⁴⁸ É beene cine lo wvú e no gene dvú fwe, tu bonyii bocii nu ke eghan elese fitele yî ye le, é bonyii bo Lum ke ene eto ebvuw bvudvuu bvú yuule bvuseεbeene bô ketum kesεbeene." ††

⁴⁹ ††Geenen, e wee mvu bó le wvú diee to nu Kayfas, wvú to nu ekole ke bocee ncese le kelum kekε le ne gay fiew é bó le, "Ke ben kee naa lo fiεε ke. ⁵⁰ Ke ben kee le fí jee fô ben e le wee mwaanj ekpwe fô bonyii le bocii efey fo ketum kecii ela lo le?" ⁵¹ Ke Kayfas to jemyi fiεε fin bô bvufee bvú è nu bwew ke. Wvú diewe ekole ke bocee ncese le kelum kekε le to jemyi nen teete e è nu ntum Nyo' le Jisos to kenke keekpwe fô ketum ke Bojuu le. ⁵² †E è yaa mey ke fô ketum kedvu le mey ke, wvú to kenke keekpwe keebaance boom bô è nu bo Nyo' le bocii bô nu bitum bimew e, é bó enu yî fiεε le fimwaanj. ⁵³ †E kew ebvubwe le, e bikuu bi wonj e mum kew no joo nsey no bó nu ke eghan se yu Jisos.

⁵⁴ ††Nonen, e Jisos fanje yaa ebvuu eghane ya le entelen jo Bojuu ke. E wvú ne fiew jó gen ketum kemew

§† 11:35 Luk 19:41 §†† 11:37 9:6 §† 11:38 20:1; Mat 27:60 §†† 11:42 12:30 §† 11:44 20:6-7 §† 11:45 2:23 §†† 11:47 2:11; Mat 26:3-5; Lem 4:16 §†† Bó to fane nonen njefo é Bojuu to berje lo le Jisos nu Mboyse, é bó ke emum ene ekew diuw bô bonyii bo Lum bô to saake bó wvu le wvú ebvuse bó can bonyii bo Lum

kè nu mbew woŋ monshæm e ε bô boom bew bo ŋgoo le no cee jó kelaante kemew e ε bó tenje le Efelæm.

⁵⁵ †E Nkaw Bojuu wvu Daŋefey ke no too wase nceencee, ε bonyii no nen'yi biba le bene Jelusalæm ε diuu din sε keetoo keekfum bikuu bibole. ⁵⁶ ††E bó gen kæw no gomte Jisos biwci ebonebon no bó to leemene fô yew ncese le gayte læ, “Ben kpwaake læ la? Kε wvú nu eto fô ŋkaw wvun e le?” ⁵⁷ †E to nu ε bocee ncese bo baay baay noo Bofalasii e nya wase nci læ é wee nu dvú wvú kee fô Jisos nu, é wvú ge e bó kίεε, wvu læ è nulo é bó ekoo wvú.

Ε Μααλια yefe Jisos Βετανι

(Mat 26:6-13; Mak 14:3-9)

12 †E è ke no shæte wase ediuw esoocaaan é emum enu kefew ke Nkaw Daŋefey e, ε Jisos nε gen ntæw wvú Βετανι le jó Laasalus wvú Jisos to bvuseε yî kpwe le to nu. ² ††No wvú gen jó, ε bó fε mwæem mvudi-en keetæw wvú dvú. Ε Maata no nu wee gawe ε Laasalus nu wee mvu ŋgoo bonyii bô to shiilæe no diekene bô bo Jisos e. ³ ††E Μααλια ke mum nε jo fikaa fi nfiey mvu wvú shfuuŋkene le, yefe bika bi Jisos e dvú, sho bô yvuw ye ekolæ. Nfiey wvun to lumte naa baay, ε bó kene bô naad εwvunεwvun. No wvú yefe nonen, ε yew yidvu nε no shfuuŋkene lo ente yicii.

⁴ ††E Judas Iskaliot wvú to nu wee ŋgoo boom bo Jisos e, (wvú to ghanεε egese wvú) kaa nε gay læ, ⁵ ††E be ge la fo bó egese lo nfiey wvun bodanali gee te, enya bigew bidvu é bonyii bô fuute?” ⁶ Kε Judas to jem'yi nen læ wen kεŋke shiee fô bonyii bô fuute le kæ. Wvú to nu cooŋ ε è to nu wvú wee wvubo ekelæ, ε wvú to ké no leese kebo jó fici ekolæ kew dvú. ⁷ †E Jisos gay læ, “Cinε wvú læ. Wvú be gke nfiey wvun nen keeseyse ε è nu ndwey wεm dvú. ⁸ ††Bonyii bô fuute nu ke enu kæ ben ε bó sekecii, geenεn kæ me nu ŋke enu beene sekecii kæ.”

⁹ ††E kebombom ke Bojuu le ke yuw læ Jisos nu jó, ε bó mum to jó. Kε bó to to kæ ε è nu nje Jisos maanŋ kæ. Bó to to ten keeyen Laasalus wvú Jisos to bvuseε yî kpwe le. ¹⁰ Nonen, ε bocee ncese bo baay baay no kaake læ bó nu eyu ten Laasalus, ¹¹ ††njefo è to nu nje wvú wvú Bojuu nteen to cin'yi bó le leese wase fitele ε è nu yî Jisos e.

Ε Jisos ley Jelusalæm diæwε Nfon e

(Mat 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40)

¹² Ε ekfuŋ buy yuu, ε kebombom ke bonyii le kè to toε fô ŋkaw e yuw læ Jisos nu é je too Jelusalæm. ¹³ ††E bó mum jo bidaayεε buy keegen efiisen wvú é je. Ε bó gen no wvuuyi gayte læ, “Eeeee, mbense enú fô Nyo' le læε! Nyo' nu ε lan kemonen yî wee wvú too é diee di

bodvu le. §§§ 11:49 18:14 18 11:52 10:16 19 11:53 5:18 20 11:54 5:13; 7:1 † 11:55 2:13; Ktrj 19:11-20; 2Klo 30:17-18 †† 11:56 7:11 † 12:1 11:1-2 †† 12:2 Luk 10:40 †† 12:3 Luk 7:37-38 ††† 12:4 6:71; 13:2, 27; 18:2; Mat 10:4 ††† 12:5 Yesa 58:7; Mat 19:21; Jem 2:15-16 § 12:7 19:40 §† 12:8 Dito 15:11 §†† 12:9 11:43-44 §† 12:11 11:45 §†† 12:13 Mben 118:26; Mat 27:42; Jon 1:49

Tata le læε! É nu wvú Nfon wvu Islael læε!” ¹⁴ Ε Jisos gom waa kembεεbey, ben. Ε fi mum no nu no bó to saŋεε læ,

¹⁵ ††Bonyii bo Sayon, fo ben efanè kæ.

Ben etaa eyen, Nfon wene too lo, ε wvú ε ben yî waa kembεεbey e.”

¹⁶ ††Kε boom bo Jisos e bo ŋgoo le to nu ε kίεε fiεε fi fiεε fin duŋci foŋkεw kæ. Ε Jisos ke dioo ley wase bvukuke bwew e, ε bó mum kume læ bó to saŋ fiεε fin ε è nu ekume wvú, ε fi ε kooy wase bô wvú kæ no bó to saŋεε. ¹⁷ ††Kebombom kè to nu bô bo Jisos diuu di wvú to tenje Laasalus é jem bvuse yî kpwe le to nu ε gen bô nsee no bó to yεnεε. ¹⁸ Ε shiee wvú kebombom kedvu to buyεε keegen efiisen wvú é je to nu nje bó to nu ε yuw læ wvú to nu ε ge fiεε fin fi duŋci bvukuke buv Nyo' le. ¹⁹ ††E Bofalasii yen nen mum no jem'yi ebonebon læ, “Kε ben nu ε yen? Kε fiεε nu dvú fi è nulo é ben ebvuu ege kæ. Woŋ tfuu nu ε shfum wase ε bi wvú le.”

Ε Boglek bomew no shieele keeyen Jisos e

²⁰ Bonyii bomew to nu ŋgoo bonyii bô to benεε Jelusalæm keebunle Nyo' kefew ke ŋkaw e kin ε è nu Boglek. ²¹ ††E Boglek ban gen yen Filew wvú to nen'yεε é kelaante kè Βεsayda le é keba kè Galilee le, gay é wvú læ, “Ngaywee, bese shieele keeyen Jisos e.”

²² Ε Filew mum gen be Andulu dvú, ε bô wvú mum gen see é Jisos. ²³ †E Jisos tfuse é bó læ, “Kefew nu ε kocen wase kè wee wvú diee nu Waawee nu ekerŋke diee di kuuke. ²⁴ †E me ensee é ben keceεy keceεy læ, é ŋgow fiεε baa egbwe yî nshε le ekpwe, é yî emey kæ enu yî emberŋ. Geenεn é yî kpwe lo, é yî ke eyum mvuntam nteen. ²⁵ Wee wvú kooŋke nshii we baay nu ke elase nshii wvudvu, ε wee wvú bane nshii we yî woŋ wvun e nu ε wvú gεεle lo keeke ekerŋke nshii wvú mey lo. ²⁶ †E wee lemte me læ, tu wvú kεŋke keebii me læ, ε naa fεε fô me nu, é wee wεm lemme enú ten fó. É wee lemte me læ, tu Icεm nu ke ebuw wvú.”

Ε Jisos jeme ekume kpwe ye

²⁷ †E Jisos nε gay læ, “Keseen nu ε fitele buuke lo me. É nulo é me enŋay læ la? Lε Icεm ebvuse me ente jo kefew ke ŋgεw e kin e? 'Aay, è nu nje kefew kedvu kin wvú me nto ntoε. ²⁸ ††Icεm, gee é diee diuw ekuuke.” No wvú jeme nonen, ε diεw shii fowe læ, “Me nu ε ŋge wase dí ε no kuuke, ε me mbεε ŋke embvuu enŋe.”

²⁹ Ε kebombom kè to leeme fó dioo yuw diεw yidvu, gay fibole læ, “É baykene jaŋ.” Ε bomew gay læ, “É jem'yi nceendaa Nyo' é wvú.” ³⁰ Ε Jisos tfuse læ, “Diεw yin to nje yene. Kε yî to nje yεm kæ. ³¹ †E Keseen nu wase kefew kè bó nu esaw woŋ wvun. Keseen nu ε bó nu eshaw nfon wvú saake woŋ wvun. ³² †E Geenεn ε fiem nu ε seke bó ε ke ε nŋeyse me fowe, é me enŋufe bonyii bocii é bó eto yî yεm e.” ³³ †E Jisos to jem'yi nonen duŋci ε

§† 12:15 Saka 9:9 §† 12:16 2:22; 17:1 §†† 12:17 11:42-45 §§† 12:19 11:48 §§§ 12:21 1:44; Luk 19:3; 23:8 18 12:23 2:4; 12:16 19 12:24 Mat 10:39; 16:24-25; 1Kol 15:36 20 12:26 14:3; 17:24 21 12:27 12:23; Mat 26:38 22 12:28 17:1; Mat 3:17; 17:5 23 12:31 5:22; 14:30; 16:11 24 12:32 3:14 25 12:33 18:32

è nu kfuu kpwe yi wvù nu ke ekpwe. ³⁴ †E kebombom ke bonyii le tfuse è wvù le, “Bese yuuke è Nwa' bonci le le Mboyse wvù Nyo' to kawee nu ke efele. Wo e ghan nne e se no duu le bó keri keeke njeyse wee wvù diee nu Waawee fowe? Wee wvù diee nu Waawee wvudvu nu wvù la?” ³⁵ †E Jisos gay è bó le, “N'yu nu enu ben e bó ke yi kefew e caan. Ben emum elenè no ben keri ke n'yu ben e bó, fo kejiwe ke ne eban ben. Ke wee wvù lene è ejiwe le ké no kee fô wvù gene ke. ³⁶ †No ben keri ke n'yu ben e bó, ben ebee n'yu wvun e, wvu le ben emum enu boom bo n'yu le.”

Diaw Jisos nu ke esaw wee wvù nu e fan keefiisen diaw yidvu

No Jisos jemye mwem mvun nen, mum ne gen nyim. ³⁷ †Naa no wvù to nu e cim ge mwem nteen mvu duci bvukuke bwew e bó yen, bó to baa lese fitele yi ye le ke. ³⁸ †E fi to nu nonen wvu le fi ekocen no Yesaya wvù wee ntum Nyo' to jemye le,

“Tata, è nu yee dvù wvù nu e bee fiie fi bese jemyi le? È è nu è baa wvù Tata nu e ducce mvungay mvu kebo kew e?”

³⁹ Nonen ke è to nulo é bó elese fitele yi ye le ke, njefo Yesaya to nu e bvuu jeme bvudvu bvumew e le,

⁴⁰ ††Wvù nu e ban ejise ebo, e ge mvuntelem mvubole e no lee, wvu le fo bó eyenè mwem e bô ejise ebo, ekeè mwem è mvuntelem mvubole, ekase etu jim é me enfè bó.”

⁴¹ ††Yesaya to jemyi mwem mvun njefo wvù to nu e yen wase bvukuke bu Jisos e, mum no jemyi ekume wvù. ⁴² †Naa no bonyii to baa cim nu keelese fitele yi Jisos e, nu e bonyii nteen bô to nu naa bikuu bi won e to lese fitele yi ye le, geenen fanje yaa nu keejeme bô dew yibo ke, njefo bó to fane Bofalasi le fo bó ke ekun bó yew bunle le. ⁴³ †E bó to fane nonen njefo bó to koonke keekeri ke mbense e è nu wvù nen'yi fô bonyii le efey keekeri ke e è nu wvù nen'yi fô Nyo' le.

⁴⁴ †E Jisos ne fun foweewe gay le, “Wee wvù nu e lese fitele yi yem e, nu e wvù yaa lese e è nu yi yem e ke. Wvù lese e è nu yi wee wvù tum me le. ⁴⁵ †E wee yen me le, tu wvù yen e è nu wee wvù tum me le. ⁴⁶ †Me nu e nto è won jan diawe n'yu le wvu le naa yee wvù nu e lese fitele yi yem e wvù saa ebvu emey enu è ejiwe le ke. ⁴⁷ †E wee yuw diaw yem, e fanje yaa egge, me nsaa enlese wvù ngew e ke, njefo ke me nto nto keenlese bonyii bo yi won wvun e ngew e ke. Me nto nto keemboyse lo bó. ⁴⁸ Wee wvù nu e ma me e fan keefiisen diaw yem keri ke fiie fi nu ke esaw wvù. Diaw yi me nu e njeme è wvù nu fiie fi nu ke elese wvù ngew e diuu di fokemese. ⁴⁹ †Fí nu nonen njefo ke me njemyi e è nu è mvungay mwem e ke. Icem wvù tum me nu wvù wvù gay le me enjemyi, e è nya wvù fiie fi me enjemyi,

e see no me enjemyi. ⁵⁰ †E me ri kee le fiie fi wvù gay le me enjemyi nu fi nyaa nshii wvù mey lo. Nonen fiie fi me njemyi nu fi Icem nu e gay le me enjemyi.”

E Jisos cuke bikaa bi boom bew bo ngoo le

13 †E è ke no nu wase bvù ekfun nu ebuy eyuu è emum enu Nkaw Danefey, e Jisos kiere le kefew kè wen nu ecine won wvun e, ekase egen fô Icee wen e nu e kocen wase. No wvù to koonke bonyii bô è to nu bew yi won wvun e, e wvù kon bó gen mese. ² †E bó ke no diekene fokieggu, e dewle e lese wase rkpawce è fitele fi Judas wvù waa Semon Iskaliot e le wvù egese Jisos. ³ †No Jisos to kee wase le Icee wen nu e nya wase mwem mvunciim can wen e, bô le wen to ne fô Nyo' le e wen kaase tuu jim fô Nyo' le, ⁴ †E wvù mum ne è we jo mwem mvudien, baaye bikum biew, jo ndvu yi bó shole ye dvù, sen yi mvuntem e, ⁵ mum tfuw joo è nkaa le, kew no cuke bikaa bi boom bew bo ngoo le dvù, shole bô ndvu yi wvù to senje yi mvuntem e ye. ⁶ E wvù ke cuke to buy fô Semon Bita le, e wvù bife è wvù le, “Tata, è nu ecuke wo bikaa biem e?”

⁷ E Jisos tfuse è wvù le, “Ke fiie fi me ngee nu e wo nu lo ekiee keseen ke. Wo nu ke ekiee e è nu ejim.” ⁸ E Bita gay è Jisos le, “Ke è nulo é wo ke eyuu ecuke bikaa biem ke.” E Jisos tfuse è wvù le, “È me mbaa encuke wo, wo saa ekeri ke fiie bee wo ke.” ⁹ E Semon Bita mum gay è Jisos le, “Tata, è è fen nu nonen, tu ke wo nu ecuke ke e è nu bikaa biem maan ke. Wo nu ecuke ten can yem bô ekole kem fó.” ¹⁰ †E Jisos gay è wvù le, “Wee wvù nu e cuke wase ye nu e wvù yuule wase ye yicii, e shiee yaa bvuu nu keebvu ecuke efey bikaa ke. Ben nu e ben yuule wase, geenen ke è yaa nu ben bocii bô yuule ke.” ¹¹ †Jisos to jemyi nonen njefo wvù to kee wase wee wvù nu ke egese wvù. È nu fiie fi wvù to gaye le, “Ke ben yuule bocii ke.”

¹² †E Jisos ke mese cuke bikaa bibole, tfume bikum biew, kase gen tu fô bvudvu bwew e, mum bife è bó le, “Ben nu e kiere fiie fi me nge fô ben e fin e?” ¹³ Ben tenje me le Wee N'yeyi bvuu tenje le Tata, e ben tenje e è nu len nonen njefo è nu fiie fi me nu. ¹⁴ È me wvù nu Tata wene bvuu nu Wee wene N'yeyi nu e cuke bikaa binen, tu ben ten keri kee cuke bikaa bi wee noo wee le. ¹⁵ †Me nge nonen nduci lo è ben le ben egeè ten no me nge fô ben e. ¹⁶ †E me ensee è ben keeey keeey le ke waa lemme ké no kuuke fele ce ekele we ke, e ke wee wvù bó tum lo ké no kuuke ten fele wee wvù tum wvù ke. ¹⁷ †E ben kee mwem mvun, e no gee mvù, è njon wvu baay enu wene. ¹⁸ †E me njemyi e è nu ekume ben bocii ke. Me ri kee bonyii bô me nu e ncaw. Geen en, e fi nu le fiie fi nu è Nwa' Nyo' le keri kee eto ekocen no bó to sanje le, “Wee wvù diee mwem mvudien mwem nu e ne e no bii bikaa biem e.” ¹⁹ †Me nsenje fiie fin è ben keseen é fi se kee ekooyi, wvu le fi ke dioo e kooy, è ben emum ebee le è nu naa

† 12:34 Mben 89:36-37; 110:4; Esek 37:25; Jon 12:23; 3:14 †† 12:35 7:33; 8:12 †† 12:36 5:13 †† 12:37 16:9 †† 12:38 Yesa 53:1; Lum 10:16 ††† 12:40 Yesa 6:10 ††† 12:41 Yesa 6:1-3 § 12:42 2:23; 9:22 §† 12:43 7:18 §†† 12:44 5:24 §† 12:45 14:9; 5:18 §†† 12:46 12:35-36 §† 12:47 3:17; 5:22 §† 12:49 7:16-17

§†† 12:50 4:34 §§† 13:1 2:4 §§§ 13:2 12:4; Luk 22:3 18 13:3 3:35; 8:14 19 13:4 Luk 12:37 20 13:10 15:3 21 13:11 6:64, 70-71 22 13:12 Mat 20:24-28; 23:8-12; Luk 22:27; 1Tim 5:10 23 13:15 1Jon 2:6; Fili 2:5; 1Bi 2:21 24 13:16 15:20; Mat 10:24 25

me wvudvu. ²⁰ †É me ensee ê ben kecéey kecéey le wee wvù nu ε fiisen naa wee wvù la wvù è tum me, nu ε wvù fiisene ε è nu me. E wee wvù fiisene me fiisene ε è nu wee wvù tum me.”

Ε Jisos duηce wee wvù nu egese wvù

²¹ No Jisos jeme mwæem mvun nen, ε fitele nε no buuke wvù. E wvù nε jeme lo teyey gay le, “É me ensee ê ben kecéey kecéey le wee mvu ben e nu egese me.” ²² E boom bew bo ηgoo le nε no taayine ye maa laa wvù jemyi ε è nu wee wvù la le. ²³ ††Wee mvu ηgoo boom bo Jisos e wvù Jisos to koonke to yeeme diekene naa mbew ye le. ²⁴ E Semon Bitā kpwase wvù gay le wvù ebife ê Jisos le laa wvù jemyi ε è nu yæ le. ²⁵ Nonen ε wvù yeem gen yī Jisos e bife ê wvù le, “Tata, è nu yæ?” ²⁶ E Jisos tfuse ê wvù le, “È nu wee wvù me nu ηnguse blæed encuw ê nshew mbase le enya ê wvù.” Nonen ε wvù mum cuw blæed ê nshew mbase le nya ê Judas wvù waa Semon Iskaliot. ²⁷ ††Kε no Judas fi blæed wvudvu nen, ε Satan mum ley yī ye le. E Jisos gay ê wvù le, “Yarşen ege fiε fi wo gomte keege.” ²⁸ Wee mvu ηgoo bó le to baa kieε fiε fi wvù jemyi ê wvù nonen ke. ²⁹ ††Bomew to kpwaake le no Judas to nu wee wvù gæle ekele nu ε Jisos jemyi ê wvù le wvù egen eguy mwæem mvù bó shieele keedie Nkaw dvú, kenεε le wvù egen enya fiε ê bonyii bò fuute. ³⁰ No Judas fi blæed wvudvu nonen ε die, mum buy lo kaη mwaanη gen. Sekekie to nu wase entaη.

Ε Jisos tefe kpwe ê boom bew bo ηgoo le

³¹ ††No Judas buyεε wase gen nonen, ε Jisos shεε gay le, “Keseen nu ε bó nu ekew eyene bvukuke bu wee wvù diee nu Waawee le, emum eyene ten bvukuke bvù è nu bu Nyo' le yī ye le. ³² É bó yen bvukuke bu Nyo' le yī ye le, tu Nyo' nu eduηce ten bvukuke bu Waa we le yī wvù wvù Nyo' le. E wvù nu eduηce lo kaη mwaanη. ³³ †††Boom bem, me nu enu beene ke wase yī kefew e nen caan. Ben nu ke eshεε egom me saa eyen ke. No me nto ηgayεε ê Bojuu, nu no me ηgayte ê ben keseen le, ‘Fô me ηgene nu ε ke ben nulo eto fó ke.’ ³⁴ †Me nyaa nci ê ben, ε è nu nci wvu fwε le ben dioo ε shεε no koηenè. Ben ekoηenè ke naa lenηη no me nu ε ηkoη ben. ³⁵ †É ben shεke ε no koηene nonen, é fifin ege é bonyii bocii emum ekiεε le ben nu boom bem bo ηgoo le.”

Ε Jisos gay le Bitā nu ke ema wen

(Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)

³⁶ ††E Semon Bitā mum bife ê Jisos le, “Tata, wo gene ε è nu fεε?” E Jisos tfuse le, “Fô me ηgene nu ε ke è nulo é wo ebi me le keseen ke. Wo nu ke eshεε se bi.” ³⁷ E Bitā kase bife ê wvù le, “Tata, ke è nulo é me mbi wo le

13:17 Jem 1:25 26 13:18 Mben 41:9; Jon 17:12 27 13:19 8:24; 14:29; 16:4 † 13:20 Mat 10:40 †† 13:23 19:26; 20:2; 21:7, 20 † Keeshii ediekene nu ε Bojuu to ké nshii fokuse, yeem lo keba kemwaanη se no diekene. †† 13:27 13:2 †† 13:29 12:6 ††† 13:31 17:1 ††† 13:33 8:14 † 13:34 15:12, 17; 1Jon 2:7-8; 3:11, 23; 4:11; 2Jon 5-6 †† 13:35 1Jon 3:14 ††† 13:36 8:14; 21:19

keseen nje la? Me nu ηke enya nshii wem keenkpwe nje yo.” ³⁸ ††E Jisos Bife ê wvù le, “Wo nulo enya nshii wo keekpwe nje me? É me ensee ê wo kecéey kecéey le ke nyimshie nu ke etoη se wo ε ma wase me bokanη botete ke.”

Jisos nu Je yī gene fô Nyo' le

¹⁴ ††E Jisos bvuu jeme ê boom bew bo ηgoo le le, “Fo ben ecinε é mvuntelem mvunen ebukke ke. Ben elese fitele yī Nyo' le, elese ten fitele yī yem e. ² Yew dvu Icem, nu ε bibuw nu dvú nteen. É fí be baa enu nonen, tu me mbaa ηgayte le me ηgene nseyse bvudvuu ê ben ke. ³ †E me nu ndioo ε ηgen ε nseyse bvudvuu ê ben, eηkase ento enjo ben é beene enu, wvu le fô me nu, é ben enù ten fó. ⁴ E ben kee wase je yī gene fô me ηgene.” ⁵ †E Toma mum gay ê wvù le, “Tata, ke bese kee fô wo gene ke. Bese nu eghan nεε se kieε je yidvu?” ⁶ ††E Jisos tfuse le, “È nu me je, ε è nu me kecéey, ε è nu me nshii. Ke wee nulo egen fô Icem e se wvù ε fey yī yem e ke. ⁷ ††É ben be kee me, tu ben bee kee ten Icem. E kew yī keseen e nu ε ben ε kieε wase wvù ε bvuu ε yen wvù le.”

⁸ E Filew gay ê wvù le, “Tata duηce Ico ê bese, é bese eyen emum effuu.” ⁹ ††E Jisos tfuse ε wvù le, “Filew, beene nu ε ce wase baay nen se wo kee me le? Wee wvù nu ε yen me le, nu ε wvù ε yen wase Icem e. Wo nulo eghan nεε le se ebvuu egayte le me enduηce Icem ê ben? ¹⁰ †Wo baa bee le me nu yī Icem e, ε Icem nu yī yem le? Njeme wvù me njemyi ê ben nu ε ke me njemyi yī mvunηgay mwem e ke. Icem wvù nu yī yem e nu wvù gee dilemme diew. ¹¹ †Ben ebee me le le me nu yī Icem e, ε Icem nu yī yem e. É ben baa bee me le nje fiε fi me ηgayte, é ben bee nje dilemme di me ηgee le. ¹² É me ensee ê ben kecéey kecéey le wee wvù nu ε lese fitele yī yem e nu ke egee ten dilemme di me ηgee. E wvù nu ke ege dilemme efey naa di me nu ε ηge, njefo me ηgene wase fô Icem e. ¹³ †Naa la fi ben ε bife ê diee diem e, é me ηge fí, wvu le Icee Wan nulo ekeηke diee di kuuke nje Wan. ¹⁴ É ben bife naa la é diee diem e, é me ηge fí.

Ε Jisos kaw bonyii bew bò Keyoy ke Yuule

¹⁵ †É ben koηke me, é ben egeelè bonci bem, ¹⁶ †É me ηke enlεke é Icem é wvù enya ben bò wvumvu Wee Nfi é wvù enu ben ε bó sekecii. ¹⁷ †Wee wvun nu Keyoy ke kecéey e. Ke wvù nu wee wvù è nulo é bonyii bò è nu bo yī woη wvun e efiisen wvù ke, njefo ke bó yene wvù le kenεε kee wvù ke. Ben nu finen ε ben kee wvù, njefo wvù cee ben ε bó, ε wvù nu ke enu yī yene le.

¹⁸ Kε me nu ηke encinε ben e é ben enu diæwe boom bo bonkfu le ke. Me nu ηke eηkase ento enu beene.

¹⁹ †E shεete wase caan é bonyii bò è nu bo yī woη

† 13:38 18:27 ††† 14:1 14:27 †† 14:3 12:26 †† 14:5 20:24 ††† 14:6 Ibu 10:20 ††† 14:7 8:19 ††† 14:9 12:45 18 14:10 3:35 19 14:11 5:18, 36; 10:37-38 20 14:13 15:16; 17:1 21 14:15 14:21, 23; 15:10; 1Jon 5:3; 2Jon 6 22 14:16 7:39; 14:26; 15:26; 16:7, 13; 20:22; 1Jon 3:24; 4:13; Lem 1:4; 2:4 23 14:17 1Kol 2:10-16 24 14:19 16:16; 8:14

wvun e saa ebvuu eyen me le ke. Geenɛn, ben nu ke eyen me le. No me nu nke enu dvú, nu ε ben ten nu ke enu dvú. ²⁰ †É nu ke enu ebvubwε é ben ekieε le me nu yí Icεm e, ε ben nu yí yεm e, ε me nu yí yene le. ²¹ ††Wee wvù kee bonci bem gεεle, nu wvuwe wvù kooŋke me. É wee wvù kooŋke me nu ε Icεm nu ke ekoŋke wvù. É me nu nke eŋkooŋke ten wvù, enduŋce ekole kem é wvù. ²² †E Judas wvumvu (ε é yaa nu ke we wvù bó teŋe le Iskaliot ke) bife é wvù le, “Tata, fí ghan nεε le fi wo nu ke eduŋce ekole kuw ε é nu é bese, ε é yaa nu é bonyii bò è nu bo yí woŋ wvun e ke?” ²³ †E Jisot tfuse é wvù le, “É wee kooŋke me, é wvù egεelè njeme wεm, é Icεm ekoŋke wvù, é bee Icεm ke eto fò wvù le ecee bee bó. ²⁴ ††Ke wee wvù baa kooŋke me ké no gεεle njeme wεm ke. Ke njeme wvù ben yuuke nu wεm ke. É nu wvu Icεm wvù tum me.

²⁵ †Mwεem mvun nu ε me njemyi é ben mbεε beene. ²⁶ ††Geenɛn, Wee Nfi wvù è nu Keyoy ke Yuule wvù Icεm nu ke eciinse é diee diem e nu ke eyeyi ben bò mwεem mvunciim ebvuu ege é ben ekumyi mwεem mvunciim mvù me nu ε njeme wase é ben. ²⁷ ††Me nu ε ngeε nyεkeey le wvù enu ben ε bó. Me nyaa nyεkeey wvù è nu wvuwe é ben. Ke me nyaa nyεkeey wvun é ben no bonyii bò è nu bo yí woŋ wvun e ké no nyaa ke. Fo ben ecine é mvuntelem mvunen ebuuke kenεε keŋke jaŋ ke. ²⁸ ††Ben nu ε yuw wase no me ngyate le me ngyene wa lo, ε me nu nke eŋkase ento enu beene. É ben be kooŋke me, tu ben bee elanlɛn lo, njefo me ngyene ε è nu fò Icεm e, no Icεm kuuke fele me. ²⁹ †Ke-seen nu ε me ε njeme wase fieε fin é ben é fí sε keeke ekooy, wvu le fí ke dioo ε kooy, é ben emum ebee me le. ³⁰ ††Ke me mbεε embvuu enshe enjemyi beene baay ke, njefo nfon wvù saake woŋ wvun too wase. Ke è nu le wvù keŋke mvunŋay é me é we ke. ³¹ ††Geenɛn, me ngeε ε è nu no Icεm nu ε gay le me engeè wvu le bonyii bò è nu bo yí woŋ wvun e nulo ekieε le me nkoŋke Icεm. Ben eja we é bó enε.”

Jisot nu kete ε bonyii bew nu tíew yidvu

15 ††É nu me twen kete ke mvuntam e ke cεy cεy, ε Icεm nu wee wvù seysee twen wvudvu. ² ††Tíew yεm yicii yí baa yumte mvuntam, nu ε wvù ke faashε bvuse, ε yí yumte mvuntam nu ε wvù ke seysee kpwεce wvu le yí eyuule emum eyumte mvuntam nteen. ³ †Njeme wvù me njeme wase é ben nu ε ge wase ben ε no yuule. ⁴ †Ben emey enù yí yεm e, é me enu ten yí yene le. Ke tíew nulo eyum mvuntam eyinyin sε yí nu yí kete le ke. É nu ke lɛŋlɛn no ke è nulo é ben ege fieε sε ben nu yí yεm e ke. ⁵ É nu me twen kete ke mvuntam e, ε ben nu tíew yidvu. Wee wvù nu yí yεm e ε me nu ten yí ye le, nu wvuwe wvù nu diewe tíew yí nulo eyumte mvuntam nteen e, njefo é me mbaa enu,

† 14:20 5:18 †† 14:21 14:15 † 14:23 Mwm 3:20 †† 14:24 7:16 †† 14:26 14:16 ††† 14:27 16:33; 20:19, 21 ††† 14:28 8:14 § 14:29 13:19 §† 14:30 12:31 §†† 14:31 15:10; Mat 26:46 §† 15:1 Os 10:1; Yesa 5:1-7; Yeli 2:21; Mben 80:8-16 §†† 15:2 Mat 3:10 §† 15:3 13:10 §† 15:4 6:56; 15:7, 10, 16; Lum 11:17-18; 2Kol 3:5; 4:7; 1Jon 2:6, 28; 3:6, 24

wee saa ege fieε ke. ⁶ ††Wee wvù nu sε wvù ε mey ε no nu yí yεm e nu diewe tíew yí bó efasse elan lo, é yí eyumten e. Kfuu yiyε tíew nu ε bó nu ke ebaance elan é nguy e é yí efie lo. ⁷ ††É ben mey ε no nu yí yεm e ε diew yεm nu yí yene le, ben é bife naa la fi ben shieele, é bó ege fí fò ben e. ⁸ ††É ben nu diewe tíew yí yumte mvuntam nteen e, é fifin enyaa diee di kuuke é Icεm, emum eduŋci le ben nu bonyii bem bo ngyoo le.

⁹ ††No Icεm kooŋke me nu ke lɛŋlɛn no me nkoŋke ben. Ben emum emey enù ente jo keŋkoŋen kem. ¹⁰ ††É ben gεεle bonci bem, é ben emey enu ente jo keŋkoŋen kem, ke no me nu ε ngeε bonci bo Icεm e ε mey ε no nu ente jo keŋkoŋen kew. ¹¹ ††Mwεem mvun nu ε me njemyi é ben wvu le njoŋ wεm nulo enu fò ben e, é ben emum ekeŋke njoŋ wvù nu ε yinŋen. ¹² ††Nci wεm nu wvun wvù nu le ben ekoŋenε ke no me nkoŋke ben. ¹³ ††Ke keŋkoŋen kemew bvuu nu dvú kè kuuke fele kè le wee enya nshii we ekpwe nje nsáa ye ke. ¹⁴ É ben gee fieε fi me ngyate le ben egeè, tu ben nu nsáa yεm. ¹⁵ Ke me mbvuu nteŋe ben le boom bo lemme le ke, njefo ke waa lemme ké no kee fieε ficii fi cee ekole we gee ke. Me nteŋe wase ben le nsáa yεm njefo fieε ficii fi me n'yuw é Icεm nu ε me ε nge wase ben ε kieε. ¹⁶ ††Ke è to caw ben me ke. É to caw me ben, mbaa ngeε le ben egen enu diewe tíew yí yumte mvuntam e, mvuntam ε è nu mvù nu ke emey nu dvú le. É ben gee nonen, naa la fi ben ε bife é Icεm é diee diem e é wvù enya é ben. ¹⁷ ††Nci wvù me nyaa é ben nu ke wvun wvù le, ben ekoŋenε.

É Jisot gay le woŋ wvun nu ke ebane bonyii bowene

¹⁸ ††É bonyii bò è nu bo yí woŋ wvun e bane ben, é ben no kee le bó to yaw kew no bane ε è nu me ε sε no bane ben. ¹⁹ É ben be nu bonyii bo yí woŋ wvun e, tu bonyii bò è nu bo yí woŋ wvun e be kooŋke ben diewe bonyii bobole. Geenɛn, ke ben baa nu bonyii bo yí woŋ wvun e ke. Me nu ε ncaw wase ben ε mbvuse ente jo bonyii bo yí woŋ wvun e. É nεε fieε fi bonyii bò è nu bo yí woŋ wvun e bane ben. ²⁰ ††Ben ekume njeme wvù me nto njemyεε é ben le ke waa lemme ké no kuuke fele cee ekole we ke. É bó bone bikaa é me ejim, tu bó nu ke ebon ten é ben ejim. É è be nu le bó yuuke njeme wεm e, tu bó nu ke eyuw ten wene le. ²¹ ††Fin nu fieε fi bó nu ke ege bó ben nje me, njefo ke bó yaa kee wvù wvù to tumεε me ke. ²² ††É è be baa nu le me nu ε nto ε njeme é bó, tu bó be baa ekeŋke jay ke. Geenɛn, ke-seen nu ε ke bó keŋke fieε keetaŋe diuw dvú yí bibefe bibole ke. ²³ ††Wee wvù bane me nu ε wvù bane Icεm ten. ²⁴ ††É è be baa nu le me nu ε nge kfuu dilemme di wee ke baa yuu ge wase entelɛn jo bó, tu bó be baa ekeŋke jay ke. Geenɛn bó nu ε yen, ε no bane ke me

§†† 15:6 Mat 7:19 §†† 15:7 15:16 §§§ 15:8 14:13; 17:1 18 15:9 13:1; 5:18 19 15:10 14:15 20 15:11 16:22, 24; 17:13; 1Jon 1:4 21 15:12 13:34; 1Jon 4:11 22 15:13 10:11 23 15:16 14:13; 15:7; 16:23-24; Mat 18:19; 1Jon 3:22; 5:14-15; Jon 6:70; 13:18 24 15:17 13:34 25 15:18 7:7 26 15:20 13:16 27 15:21 16:3 28 15:22 9:41 29 15:23 Luk 10:16; Jon 5:23; 1Jon 2:23 30 15:24 5:36

noo Icɛm. ²⁵ †Fifin nu nonɛn keege ɛ diɛw eto ekocɛn no bɔ to sarɛɛ ɛ Nɔa' bonci bobole lɛ, 'Bɔ ban me ɛcici.'

²⁶ ††Geenɛn, Wee Nfi wvù me nu nke enciinse nu ke eto ɛ wvù nɛ fô Icɛm e. Wee Nfi wvun nu wvù ɛ nu naa Keyoy ke kecɛɛy e kè nɛn'yi fô Icɛm e. Seke wvù ɛ to, wvù nu ke eben jim nsaw wɛm. ²⁷ †Ben tɛn nu ke eben jim nsaw wɛm, njefo ben nu ɛ no nu beene ɛ kɛw forɔkɛw."

16 "Me njemyi mwɛɛm mvun mvunciim ɛ ben wvu lɛ fo ben ke egbwe yî mbee wene le kɛ. ² ††Bɔ nu ke ekɛn ben yéw bunle le. Yî kecɛɛy e, kefew too lo kè wee nu ke edioo yuu wee mvu ben e, eyuu kpwaake lɛ wen gee ɛ ɛ nu lemme di jee fô Nyo' le. ³ ††Bɔ nu ke egee nonɛn, njefo kɛ bɔ baa kíɛɛ wase Icɛm kɛnɛɛ me kɛ. ⁴ †††Me njemyi mwɛɛm mvun mvunciim ɛ ben nɛn wvu lɛ seke kefew kedvu ɛ kocɛn, ɛ ben ekumɛ lɛ me nto nu ɛ njeme wase ɛ ben ekumɛ mvù.

Lemme di Keyoy ke Yuule nu ke eto egee

Me nto mbaa njeme mwɛɛm mvun ɛ ben forɔkɛw kɛ, njefo me nto nké no nu ke beene. ⁵ ††Keseen nu ɛ me ntuu wase jim fô wvù wvù to tumɛɛ me le. Geenɛn, wee mvu ben e baa cim bife ɛ me lɛ laa me nɔgene fɛɛ lɛ. ⁶ †Ben nu yii yii njefo me nu ɛ njeme wase mwɛɛm mvun ɛ ben. ⁷ ††Naa no fí cim nu nonɛn, ɛ me ensee ɛ ben kecɛɛy lɛ, ɛ nu lo fiɛɛ fi jee fô ben e lɛ me nɔgen. ɛ me nu sɛ me ɛ nɔgen, Wee Nfi wɛ saa eto fô ben e kɛ. Geenɛn, ɛ me nɔgen lo, emum enciinse wvù fô ben e. ⁸ †††E wvù nu ke edioo ɛ to, etoosɛ bonyii bɔ ɛ nu bo yî won wvun e, ege ɛ bɔ eyɛn kebefɛ kebole, ege ɛ bɔ eyɛn fiɛɛ fi ɛ nu nce wvu teyɛy, ege tɛn ɛ bɔ eyɛn fi ɛ nu nsaw Nyo'. ⁹ ††Wvù nu ke ege ɛ bɔ eyɛn kebefɛ kebole no bɔ baa lese fitele yî yɛm e kɛ, ¹⁰ ege ɛ bɔ eyɛn fiɛɛ fi ɛ nu nce wvu teyɛy no me nɔgene wase fô Icɛm e, ɛ ben yaa bɛɛ ke ebvuu eyɛn me le kɛ. ¹¹ †††E wvù nu ke ege ɛ bɔ eyɛn fiɛɛ fi ɛ nu nsaw Nyo' njefo nfon wvù saake won wvun nu ɛ nsaw ɛ koo wase wvù.

¹² Me mbɛɛ nkɛnkɛ naa mwɛɛm nteen keenjeme ɛ ben, geenɛn kɛ ɛ nulo ɛ mvù eley bitem binɛn e keseen ntay kɛ. ¹³ ††Seke wvù wvù Keyoy ke kecɛɛy e ɛ to, efi ben ɛ ben ekíɛɛ kecɛɛy kecii. Kɛ wvù yaa nu ke ejemyi ɛ ɛ nu yî mvunɔgay mwew e kɛ. Fiɛɛ ficii fi wvù nu ɛ yuw nu fí fi wvù nu ke ejemyi, mum seɔe ɛ ben mwɛɛm mvù nu ke eto. ¹⁴ ††Wvù nu ke eduɔɔɛ bvukukɛ bwem, no wvù nu ke ejoo ɛ ɛ nu fiɛɛ fi ɛ nu fiem seɔe ɛ ben. ¹⁵ †††Fiɛɛ fi Icɛm e ficii nu fiem. ɛ nɛɛ fiɛɛ fi me nɔgayɛ lɛ wvù nu ke ejoo ɛ ɛ nu fiɛɛ fi ɛ nu fiem seɔe ɛ ben.

Yii boom bo nɔgoo le bo Jisos e nu ke etu nlanɔlan

¹⁶ †††E shɛɛte wase caan ben saa ebvuu eyɛn me le kɛ, dioo ɛ moocɛ caan ɛ ben ebvuu ekase eyɛn me le."

† 15:25 Mben 69:4; 35:19 †† 15:26 1:15; 5:36; 14:16; 1Jon 5:6-9 ‡ 15:27 1:14; Lem 1:8; 1Jon 1:2; 4:14 †† 16:2 9:22 †† 16:3 15:21 ††† 16:4 13:19 ††† 16:5 8:14 § 16:6 16:22 †† 16:7 14:16 ††† 16:8 Lem 24:25 †† 16:9 2:23; 5:38; 6:36, 64; 7:5; 10:26; 12:37 ††† 16:11 12:31 †† 16:13 14:16; 15:26; Lem 16:6-10; 1Jon 2:27 †† 16:14 17:1 ††† 16:15 17:10 ††† 16:16 14:19

¹⁷ No Jisos jeme nonɛn, ɛ boom bew bo nɔgoo le bomew ghay ɛbonebon lɛ, "E sɛ nu la fi wvù gayɛ ɛ beene lɛ, ɛ shɛɛte wase caan beene saa ebvuu eyɛn wen e kɛ, ke dioo ɛ moocɛ caan ebvuu ekase eyɛn wen e, bɔ lɛ wen gene fô Icee wen e? ¹⁸ Fiɛɛ fi wvù sɛ duu lɛ ɛ shɛɛte wase caan sɛ nu naa lɛ la? Kɛ beene baa kíɛɛ fiɛɛ fi wvù jemyi nonɛn kɛ."

¹⁹ E Jisos dioo kíɛɛ lɛ bɔ gomte keebife ɛ wen fiɛɛ fi wen jeme, mum bife lɛ, "Ben ghayɛ ɛbeneben ekumɛ fiɛɛ fi me nɔgayɛ lɛ, 'E shɛɛte wase caan ben saa ebvuu eyɛn me le kɛ, ke dioo ɛ moocɛ caan ɛ ben ebvuu ekase eyɛn me le' le? ²⁰ E me ensee ɛ ben kecɛɛy kecɛɛy lɛ, ben nu ke ebeele kpwe, fuunke ɛ bonyii bɔ ɛ nu bo yî won wvun nlanɔlan lo fibole. Ben nu ke enu yî yii le, geenɛn ɛ yii yene yin nu ke enɛ etu nlanɔlan. ²¹ Kpwoon ké dioo nu yî lume lɛ, no yuuke nsase, njefo kefew kew keeboon nu ɛ kocɛn wase. E wvù ké dioo ɛ boo wase wan, wvù saa ebvuu ekumyi nsase wvudvu kɛ, njefo wvù yuuke wase ɛ ɛ nu nɔnɔn lɛ wee wvu wum nu ɛ to yî won e. ²² †††E nu kɛ no fí nu fô ben e keseen. Ben nu yii yii, geenɛn ɛ me nu nke endioo ɛ nkase ɛ n'yeɛn ben e, ɛ ben ekɛnkɛ wase ɛ ɛ nu nlanɔlan fô mvuntelem mvunen e, ɛ wvuɛ nlanɔlan nu ke enu wvù wee yaa nulo ke efi ɛ ben kɛ. ²³ ††E nu ke enu kefew kekíɛɛ lɛ, ben saa ebvuu ebife fiɛɛ ɛ me kɛ. E me ensee ɛ ben kecɛɛy kecɛɛy lɛ, ɛ ben bife naa la ɛ Icɛm, ɛ wvù enya fiɛɛ fidvu ɛ ben ɛ diee diem e. ²⁴ E kɛw lo ɛ to ɛ buy keseen e, nu ɛ ben ke baa bife wase fiɛɛ ɛ Icɛm ɛ diee diem e kɛ. Ben ebife, ɛ ben ekɛnkɛ, wvu lɛ nlanɔlan wene eyinɛn.

²⁵ ††Me njemyi njeme wvun ɛ ɛ nu kɛ ɛ bonɔan e, geenɛn kefew too lo kè me n'yaa mbɛɛ nke embvuu enjeme ɛ ben ɛ bonɔan e kɛ. Me nu nke enjemyi wase ɛ ben ɛ ɛ nu endan ekumɛ Icɛm. ²⁶ E nu ke enu kefew kekíɛɛ lɛ, ɛ ben biite fiɛɛ ɛ Icɛm ɛ diee diem e. Kɛ me nɔgayɛ ɛ ben lɛ me nu nke enlɛkɛ fiɛɛ ɛ Icɛm ben e kɛ. ²⁷ Icɛm kebee koonke ben, njefo ben nu ɛ kɔn me ɛ bvuu ɛ bee lɛ me nɛ fô wvù wvù Icɛm e. ²⁸ ††Me nto nɛ fô Icɛm e nto yî won wvun e, ɛ no nɛn'yi wase yî won wvun e ntuu jim fô Icɛm e."

²⁹ No Jisos jeme nonɛn ɛ boom bew bo nɔgoo le bense lo gay lɛ, "Anghaa! Wo jemyi naa keseen teyɛy ɛ ɛ yaa bvuu nu ɛ bonɔan e kɛ! ³⁰ Keseen nu ɛ bese ɛ yeɛn wase lɛ wo kee mwɛɛm mvunciim yaa cɛyɛte lɛ wee ke ebife kɛ lo fiɛɛ ɛ wo kɛ. Fifin nu ɛ ge bese ɛ mum ɛ bee lɛ wo nɛ fô Nyo' le." ³¹ E Jisos tfuse ɛ bɔ lɛ, "Ben fɛn nu ɛ bee keseen e? ³² ††Kefew too lo, ɛ kí ɛ to naa wase, kè ben nu ke etawse mwaan mwaan ɛ wee egene ɛ wvù yew, cine me le me emberɔ. Geenɛn kɛ me nu me emberɔ kɛ, njefo Icɛm nu bee wvù. ³³ ††Me njemyi mwɛɛm mvun ɛ ben wvu lɛ no ben nu yî yɛm e, ben emum ekɛnkɛ nɔy-keey. Yî won wvun e nu ɛ ben kɛnkɛ bonɔan, geenɛn ben esakenè. Me nu ɛ nso wase won wvun."

§§§ 16:22 15:11 18 16:23 15:16 19 16:25 Mat 13:34 20 16:28 8:14 21 16:32 Saka 13:7; Mat 26:31, 56 22 16:33 7:7; 14:27; 1Jon 5:4

Ɛ Jisos bunle fô bonyii bew e

17 †Ɛ Jisos ke jeme njeme wvun mɛse, mum ne cake ejise taa we bunle le, "Ɔcem, kefew nu ɛ kocen wase. Duɲɛ bvukuke bvū Waa wo le wvu le Wan ten nulo eduɲɛ bwuw bvukuke. 2 ††Wvú nulo eduɲɛ njefo wo nu ɛ nya mvuɲgay ɛ wvú ɛ we jo wee wvu wum tfuu le wvú enya nshii wvú mɛy lo ɛ boba bocii bô wo nu ɛ nya ɛ wvú. 3 †Ɛ nshii wvú mɛy lo wvun nu fin fi le bó ekeè wo wvú ɛ nu ke wo Nyo' wvu keceɣy, ebvuu ekee ten me wvú Jisos Klistu wvú wo to tumɛɛ le. 4 ††Me nu ɛ nduɲɛ wase bvukuke bwuw yí nshɛ le no me nu ɛ mɛse lemme di wo to nyaɛ le me enlem e. 5 ††Yí keseen e Ɔcem, kase enya me bvukuke mbew yo le bvú me nto nshɛe ɲkerɲke fwele ɛ woɲ sɛ ke kɛw e.

6 ††Me nu ɛ nduɲɛ wase wo ɛ bonyii bô wo to baayɛ ɛ woɲ jan nya ɛ me le. Bonyii ban to nu buw, ɛ wo mum nya bó ɛ me. Ɛ bó nu ɛ yuw diɛw yo le. 7 Bó nu ɛ kɛɛ wase keseen le fiɛ fiɛ fi me ɲkerɲke nu ɛ fi nɛ ɛ ɛ nu fô wo le. 8 Me njemyi nɛn njefo me nu ɛ nya wase diɛw yí wo to nyaɛ ɛ me ɛ bó, bó ɛ fiɛn, ɛ mum ɛ kɛɛ yí keceɣy e le me nɛ fô wo le, ɛ bee ten le ɛ to tum wo me. 9 Me mbunlee nɛn ɛ ɛ nu fô boban e. Ke me mbunlee ɛ ɛ nu fô boba bô ɛ nu bo yí woɲ wvun e ke. Me mbunlee ɛ ɛ nu fô boban bô wo nu ɛ nya ɛ me le, njefo ɛ nu bonyii buw. 10 †††Bonyii bocii bô me ɲkerɲke nu bonyii buw, ɛ bonyii bocii bô wo kɛɲke nu bem. Ɛ nu yí bó le wvú bvukuke bwem yen'yi. 11 †Keseen nu ɛ me n'yaa mbɛɛ ɛ woɲ jan ke. Geenɛn bó bɛɛ ɛ woɲ jan, ɛ me ɲkaase wase ntoo fô wo le. Ɔcem wvú yuule, gɛɛle bó ɛ diee diuw di wo nu ɛ nya ɛ me le, wvu le bó nulo enú yí wee le mwaan ke naa no bee wo nu yí wee le mwaan.

12 Seke me nto nu bee bó, me nto nu ɛ ɲɛɛ bó ɛ diee diuw di wo nu ɛ nya ɛ me le. Me nu ɛ nɛyɛy bó wee mvu bó le baa la, ɛfey ke wvuɛ wvú to nu wase wee wvú nu ke ela le. Ɛ fifin to nu wvu le fiɛ fi bó saɲɛɛ ɛ Ɔwa' Nyo' le eto ekocɛn. 13 ††Keseen nu ɛ me ɲkaase wase ntoo fô wo le, ɛ mwɛɛm mvun nu ɛ me njemyi mbɛɛ yí woɲ wvun e wvu le ɛ nulo ɛ bó ekeɲke njoɲ wvu wɛm ɛ wvú ɛ yɲsɛn yí bó le. 14 †††Me nu ɛ nya wase diɛw yo can yibole, bonyii bô ɛ nu bo yí woɲ wvun e ɛ mum ɛ no bane bó njefo ke bó nu bonyii bo yí woɲ wvun e ke, leɲleɲ no ke me nu wee wvu yí woɲ wvun e ke. 15 ††Ke me mbunlee nɛn le wo ebvuse lo bó yí woɲ wvun e ke. Me mbunlee ɛ ɛ nu le wo egemgem bó fo bó eley can wee kebefɛ wɛ le. 16 Ke bó nu bonyii bo yí woɲ wvun e ke, leɲleɲ no ke me nu wee wvu yí woɲ wvun e ke. 17 Seyse bó egɛɛ ɛ bó eyuulè ente jo keceɣy. Diɛw yo nu keceɣy. 18 †††No wo to tumɛɛ me yí woɲ wvun e, nu ke leɲleɲ no me nu ɛ ntum bó yí woɲ wvun

e. 19 Me ɛ mum ɛ nseyse ekole kem ɛ ɲɛɛ nje bó, wvu le ɛ nulo ten ɛ bó eseyse bibole bikuu egɛɛ yí keceɣy.

20 Ke me mbunlee ke ɛ ɛ nu fô bonyii ban e maan ke. Me mbunlee ten fô bonyii bocii bô nu ke eyuw diɛw yí-bole elese fitele yí yɛm e. 21 ††Me mbunlee le bó bocii ke enu yí wee le mwaan ke naa no wo wvú Ɔcem nu yí yɛm e ɛ me nu yí yo le. Me mbunlee le bó ten ke enu yí yese bee wo le wvu le bonyii bô ɛ nu bo yí woɲ wvun e ebee le ɛ to tum wo me. 22 Bvukuke bvú wo to buwɛ me dvú nu ɛ me ɛ nya wase ɛ bó wvu le bó nulo enú yí wee le mwaan, ke naa no bee wo nu yí wee le mwaan, 23 ɛ me nu yí bó le, ɛ wo nu yí yɛm e. Le bó elooci nú yí wee le mwaan, nonɛn ɛ bonyii bô ɛ nu bo yí woɲ wvun e emum ekɛɛ le ɛ tum wo me, ɛ wo kooɲke bó ke naa no wo kooɲke me. 24 ††Ɔcem, me nshieele le boba bô wo nu ɛ nya ɛ me ke enu ten bee bó fô me nu, wvu le bó ke eyen bvukuke bvú wo to nyaɛ ɛ me nje keɲkoɲen kuw fô me le ɛ woɲ wvun sɛ ke kɛw e. 25 †††Ɛy Ɔcem wvu teyɛy, ke bonyii bô ɛ nu bo yí woɲ wvun e kee wo ke, geenɛn e me ɲkee wo, ɛ bonyii bem ban nu ɛ kɛɛ le ɛ tum wo me. 26 †††Me nu ɛ ɲɛɛ wase bó ɛ kɛɛ wo, ɛ me mbɛɛ ɲke enɲee ke ɛ bó kee wo, wvu le keɲkoɲen kè wo nu ɛ koɲ me dvú nulo enu yí bó le, ɛ me ten nu yí bó le."

Ɛ bó tum bonyii bo nci le ɛ bó gen koo Jisos

(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53)

18 †††Ɛ Jisos ke bunle mɛse, ɛ bô boom bew bo ɲgoo le nɛ fô, gen lente keloɲ kè bó teɲe le Kidlon, buy kewvu keki fô wɛɛ ketaan wvumew e, mum ley jó. 2 18Ɛ to nu ɛ Judas wvú to gesɛɛ Jisos kee ten bvudvuu bvudvu, njefo Jisos bô boom bew bo ɲgoo le to ké no gene taashi fô ɛfonɛfon. 3 19Nonɛn, ɛ Judas mum gen fô bô ɲgoo bonyii bo nci le noo bonyii bomew bô to cɛyɛ yew nɛse. Bonyii ban nu ɛ ɛ to tum boceɛ nɛse bo baay baay noo Bofalasii bó. Bó to gene keɲke bin'yeeɛ bô diɲguci ɛ bó ɛ tfuw noo mwɛɛm mvu jem e. 4 No Jisos to kee wase fiɛ fi to nu keeke ekooy bó wvú, ɛ wvú mum bence to fwe, bife ɛ bó le, "Ben gomte ɛ ɛ nu yɛɛ?" 5 Ɛ bó tfuse ɛ wvú le, "Jisos wvu Nasalet." Ɛ Jisos gay ɛ bó le, "Ɛ nu me wvudvu." Ɛ to nu ɛ Judas wvú to gesɛɛ wvú leeme bô bonyii bodvu. 6 No Jisos gay ɛ bó le ɛ nu wen wvudvu, ɛ bó kaa tu lo jim jim, gbweken fokuse. 7 Ɛ wvú bvuu bife ɛ bó le, "Ben gomte ɛ ɛ nu yɛɛ?" Ɛ bó tfuse le, "Jisos wvu Nasalet." 8 Ɛ Jisos gay ɛ bó le, "Me nu ɛ nsee wase ɛ ben le ɛ nu me wvudvu. Ɛ ben fɛn gomte ɛ ɛ nu me, ɛ ben cinɛ ɛ bonyii ban no gene." 9 20Wvú to gay nonɛn keege ɛ fi eto ekocɛn ɛ diɛw yí wvú to jemyɛ wase ɛ Nyo' le wen to baa lase wee mwaan fô bô wvú to nyaɛ ɛ wen e ke.

10 21Semon Bitá to kɛɲke nyo jem. Ɛ wvú mum dvun ɛ ɲku le, cun kentunɲ ke nɛwa ekole ke boceɛ nɛse le ke eceɣy dvú, sum. Diee di nɛwa wvudvu le to nu Malkus. 11 22Ɛ Jisos gay ɛ Bitá le, "Kase etfuse nyo yo ɛ

† 17:1 2:4; 11:4; 12:16, 23, 41; 13:31-32; 14:13; 15:8; 16:14; 17:10, 22, 24 †† 17:2 3:35; 5:24; Mat 28:18 † 17:3 1Jon 5:20 †† 17:4 4:34 †† 17:5 1:1-2; 8:58; 17:24 ††† 17:6 17:26 ††† 17:10 15:8 † 17:11 6:39; 13:18; 10:30; 17:21-23; Gal 3:28 †† 17:13 15:11 ††† 17:14 7:7; 8:23 †† 17:15 Mat 6:13; 2Tes 3:3; 1Jon 5:18 ††† 17:18 20:21

† 17:21 5:18; 17:11 †† 17:24 12:26; 17:5 ††† 17:25 1:9-10; 8:55; Mat 11:25-27 ††† 17:26 17:6 †††† 18:1 Mat 26:36 18 18:2 12:4; Luk 21:37; 22:39 19 18:3 7:32, 45 20 18:9 6:39 21 18:10 Luk 22:36, 38 22 18:11 Mat 20:22; 26:39

ngku le. Ke me nu enj'wu fiko fi ngew e fi Icem nu e nya ê me le?"

È bó jo Jisos gen dvú fô Annas e

¹² È ekolè ke bonyii bo nci le bô ngoo bonyii bo nci le noo bonyii bô to ceyte yew ncese Bojuu mum ghen Jisos kay wvú bô bokfuu. ¹³ †È bó yaw jo wvú gen dvú fô Annas e, njefo Annas to nu icee kpwe Kayfas wvú to nu ekolè ke bocee ncese le kelum kekè le. ¹⁴ ††Kayfas wvun nu wvú to nyae wase ntefe ê Bojuu le fi jee le wee mwaanj ekpwe fô bonyii le bocii.

È Bitá tun le ke wen kee Jisos ke

(Mat 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)

¹⁵ †No bó to gene bô Jisos nonen, Semon Bitá bô waa ngoo Jisos mvu to bii wvú le. No waa ngoo Jisos wvun to nu e ekolè ke bocee ncese le kee wvú, e wvú mum bi Jisos e gen ley fô lakfulèyè ekolè ke bocee ncese le. ¹⁶ È Bitá shèe no leeme ekfuj mbew diuw ketaanj e. È waa ngoo Jisos wvudvu wvú ekolè ke bocee ncese le to kee, kase buy to jeme bô wan kpwoon wvú to ceyte diuw ketaanj, jo Bitá ley bô wvú. ¹⁷ †È wan kpwoon wvudvu bife ê Bitá le, "Ke wo nu ten wee ngoo wee wvun?" È Bitá tfuse le, "Ke me nu ke." ¹⁸ È to nu e ekfuj læ, e boom bo lemme le bô bonyii bô to ceyte yew ncese e fwèe nguy e no leemene fó yosene. È Bitá mum fey, gen no leeme bô bó yosene ten.

È ekolè ke bocee ncese le biwce mwèem ê Jisos

(Mat 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71)

¹⁹ È ekolè ke bocee ncese le mum no biwci mwèem ê Jisos ekumè boom bew bo ngoo le noo ekumè n'yèyèi we. ²⁰ †È Jisos tfuse ê wvú le, "Me nké no njemyi ê wonj tfuu endan. Me nké no n'yèyèi bonyii yéw bunle le noo yew ncese le fô Bojuu bocii nu e tase. Ke me nke mbaa enjemyi wase fièe ê nnyile le ke. ²¹ Wo biwci mwèem mvun e è nu è me nje la? È biwci e è nu è bonyii bô ké no yuuke no me n'yèyèi. Bó kee naa fièe fi me nké no njemyi." ²² ††No Jisos jeme nonen, e wee mvu ngoo bonyii bô to ceyte yew ncese wvú to leeme fó nceencee tum ebo ê wvú entuntonj, bife ê wvú le, "È yin nu je yì wo tfluuse fièe jó ê ekolè ke bocee ncese le?" ²³ È Jisos bife ê wvú le, "È me fen nu e njeme e njay, é wo dunce jay wvudvu. È me fen njemyi e è nu keceey, wo e kaa e sunj lo me nje la?" ²⁴ †††È Annas mum ne ciinse Jisos fô Kayfas wvú ekolè ke bocee ncese le. È Jisos to bæe ke e bó e kay bô bokfuu.

È Bitá bvuu tun le ke wen kee Jisos ke

(Mat 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62)

²⁵ No Semon Bitá to bæe leeme yosene nguy, e bonyii bife ê wvú le, "Ke wo nu mvu ngoo bonyii bew e?" Geenen e Bitá tun gay le, "Ke me nu mvu ke." ²⁶ †È waa lemme ekolè ke bocee ncese le mvu bvuu bife ê Bitá le,

† 18:13 18:24; Luk 3:2 †† 18:14 11:49-50 † 18:15 Mat 26:28 †† 18:17 18:25 †† 18:20 7:14, 26; 6:59; Mat 4:23; 26:55; Lem 26:26 ††† 18:22 19:3; Lem 23:2 ††† 18:24 18:13 § 18:26 18:1, 10; Mat 26:51

"Me mbe mbaa n'yen wo le ben e wvú ê wèe ketaanj we le?" Waa lemme wvudvu to nu wee kfuu di wee wè wvú Bitá to sumèe kentuntonj kew e. ²⁷ È Bitá bvuu tun. Ke sekedvu, e nyimshie mum tonj.

È bó gen bô Jisos fô Baylet e

(Mat 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Luk 23:1-5)

²⁸ È bonyii mum jo Jisos fô yew e fo Kayfas no gene dvú ê ntow wee wvu Lum wvú to saake jó le. È to nu e è bæe lo entanentanj. È bó dioo gen fanje yaa ley fibole gen ê ntow wee wvudvu le ke, njefo é bó to ley lo, emum etuu njkum, saa ebvuu edie Nkaw Danjefey ke. ²⁹ Nonen e Baylet mum buy to yen bó le bife ê bó le, "Fièe fi ben yen e wee wvun e jay nu la?" ³⁰ È bó tfuse ê wvú le, "È wee wvun be baa buw fièe, tu bese baa too bô wvú keenya ê wo ke." ³¹ †È Baylet tfuse ê bó le, "Ben ejo wvú esaw bii no wene nci gomte." È Bojuu gay ê wvú le, "Ke bese kenke mvunjay keeyu wee ke." ³² ††È njeme wvun mum to kocen ê diew yì Jisos to jemyèe wase dunji kfuu kpwe yì wvú to nu keeke ekpwe le. ³³ È Baylet kase ley gen ê ntow we le, tee e bó to bô Jisos, e wvú bife ê wvú le, "È nu wo wvú Nfon Bojuu le?" ³⁴ È Jisos bife ê wvú le, "Wo jemyi fin e è nu njkpawce wvuwo, nuu è jeme wee ê wo ekumè me le?" ³⁵ †È Baylet bife ê wvú le, "Me nu wee juu le? È nu bonyii buw bo wonj e bô bocee ncese bo baay baay bô to bô wo e nya ê me. Wo jay e è nu la?" ³⁶ ††È Jisos tfuse ê wvú le, "Ke bvunfon bwem nu dièwè bu yì wonj wvun e ke. È bvunfon bwem be nu dièwè bu yì wonj wvun e, tu bonyii bem bo lemme le be e diu wvu le fo bó enya me can Bojuu le ke. Geenen ke bvunfon bwem nu bvú ne yì wonj wvun e ke." ³⁷ †È Baylet mum bife ê wvú le, "Ke tu wo nu Nfon?" È Jisos tfuse ê wvú le, "È nu no wo gay le me nu Nfon. Bó to boke me, e me nto yì wonj wvun e nje fin fi le me ento enjeme ekumè keceey. Wee tfluu wvú bii keceey e ké no yuuke dièw yem e." ³⁸ È Baylet ghay le, "Keceey nu la?" No wvú ghay nonen mum kase buy gen yen Bojuu ba le gay ê bó le, "Me mbaa n'yen fièe fi wvú jay e ke. ³⁹ Geenen ben kenke nce wene mvu le è ké dioo nu kefew ke Nkaw Danjefey e, e me mbvuse wee ncaw mwaanj yew. Ben gomte le me embvuse e è nu Nfon wene Bojuu le?" ⁴⁰ È Bojuu bodvu wam lo foweewe le, "Aay, ke bese gomte wee wvun ke, bvuse e è nu Balabas!" Balabas wvun to nu ekufe ke coonj e.

19 È Baylet mum jo Jisos nya e bó njin bô bongbwan. ² †È bonyii bo nci le lu kefo ke bvunfon e e kí nu bíay bíay bon ê wvú efa, jo ndvu bvunfon e yì yèe lo, shfuse yì ye le. ³ ††È bó mum no too fô wvú le bune wvú gayte le, "Biaa kemaan! Nfon Bojuu!" No bó gee nonen no njine wvú bô can. ⁴ ††È Baylet bvuu buy ekfuj gay ê bonyii le, "Ben eyen, me nu embvuse wee wvun enya ê ben, wvu le ben ekièe le me mbaa en'yen fièe fi wvú jay e ke." ⁵ È Jisos mum buy no too bô kefo ke bíay e efa noo ndvu bvunfon ye le. È Baylet mum gay ê bó le, "Ben etaa eyen wee wvudvu wvun!" ⁶ ††È bocee ncese bo baay baay bô bonyii bô to ceyte yew

§† 18:31 19:6 §†† 18:32 3:14; Mat 20:19 §† 18:35 1:11 §†† 18:36 6:15 §† 18:37 3:32-33; 8:47; 1Tim 6:13; 1Jon 4:6 §† 19:2

ncese dioo yen wvú le nonen, mum no wamte lo le, "Ta lo wvú yí kentam e, ta lo wvú yí kentam e!" E Baylet gay ê bó le, "Ben ejo wvú bô can yene eta yí kentam e, nje-fo me mbaa en'yen jay we le ke." ⁷ †E Bojuu bodvu tfuse ê wvú le, "Bese kenke nci wese, e nci wvudvu duñci le wvú kenke keekpwe, njefo wvú nu e ge ekole kew le wen nu Waa Nyo'." ⁸ E Baylet dioo yuw njeme wvun bvuu kenke lo nfan baay. ⁹ †E bô Jisos bvuu tu jim ê ke-buw e, e wvú bife ê Jisos le, "Wo ne fée?" Geenen e Jisos fanje yaa tfuse fiée ke. ¹⁰ E Baylet bife ê Jisos le, "Ke wo nu ejeme ê me le? Ke wo kee le me nkenke mvungay keencine wo le mbvuu nkenke mvungay keengay é bó eta wo yí kentam e le?" ¹¹ †E Jisos tfuse ê wvú le, "Ke wo bee ekenke mvungay é me we se bó to nya mvungay mvudvu é wo fowe ke. Nonen nje fifin, wee wvú nya me can yo le nu e wvú kenke kebefé e kí kuuke fele kuw."

¹² †E Baylet dioo yuw njeme wvun, mum kew no gomte je keecine wvú le. Geenen e Bojuu wam lo foweewe le, "É wo mom lo e cine wee wvun e, tu ke wo nu nsaa Kaysa wvú Nfon wvu baay wvu Lum ke. Wee tfuu wvú bense ekole kew le wen nu nfon nu wee bvuban wvu Kaysa." ¹³ E Baylet dioo bvuu yuw wvun njeme, mum buy bô Jisos, shii yí kentaw ke nsaw e fò bó to teñe le Bvudvuu bvú bó bom bô Eta, teñe é díew Ibulu le le Gabata. ¹⁴ È to nu wase Diuu di Nseyse wvu Nkaw Danfey e, e kefew to nu wase díewe didiúu yu-ufe ncow dífée le. E Baylet jeme ê Bojuu le, "Ben etaa eyen Nfon wene wvun!" ¹⁵ E Bojuu bodvu no wamte lo le, "Gene lo bô wvú, gene lo bô wvú, ta lo wvú yí kentam e!" E Baylet bife é bó le, "Me enta Nfon wene yí kentam e le?" E bocee ncese bo baay baay tfuse é wvú le, "Ke bese kenke Nfon mvu efey Kaysa ke." ¹⁶ E Baylet mum nya Jisos é bó le bó egen eta yí kentam e.

E bó ta Jisos yí kentam e

(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)

¹⁷ E bó mum jo Jisos, buy bô wvú. E wvú tuu kentam kew no gene fò bó teñe le Ngbwow Ekole, teñe é díew Ibulu le le Golgota. ¹⁸ E bó mum gen ta wvú fò yí kentam e, ta ten bonyii bomew bofée yí bintam e, wvumvu eceey, wvumvu enkonko, e Jisos no nu enteleñ. ¹⁹ E Baylet ten sañ fiée fimew e bó ta yí kentam ke Jisos e. Fiée fi wvú to sañe fidvu to nu le, "Jisos wvu Nasalet, Nfon Bojuu." ²⁰ Bojuu nteen to nu e tañ fiée fi wvú to sañe fidvu, njefo fò bó to taé Jisos yí kentam e to nu nceencee mbew kelaante le, e wvú to sañ fiée fin é díew Ibulu bô yi Latin noo yi Glek e. ²¹ E bocee ncese bo baay baay bo Bojuu le gen gay é Baylet le, "Fo wo esañ le, 'Nfon Bojuu' ke. Sañe e è nu le, 'Wee wvun duu le wen nu Nfon Bojuu.'" ²² E Baylet tfuse é bó le, "Fiée fi me nsañ nu e me e nsañ wase."

²³ No bonyii bo nci le to taé wase Jisos yí kentam e, mum jo ndvú ye gaw é bikuu bibole mondvuum

monem no bó to nu. Bó to nu e jo naa noo kekum kew. Geenen e kekum kin nu e bó to tum ke lo kenlaaten e e kew yí kendor e e bow e buy yí bikaa le. ²⁴ †Nonen e bó mum jeme ebonebon le, "Fo beene esaa kekum kin ke. Beene etum kañ, eyen wee wvú nu ekenke." Fifin to kooyi keege é fí eto ekocen no bó to sañe é Njwa' Nyo' le le,

"Bó to nu e gaw ndvú yem fò bikuu bibole, tum kañ bô kekum kem."

Nonen bonyii bo nci le bodvu to nu e ge ke naa fiée fidvu fin.

²⁵ †Geenen, bokene bomew to leeme fò mbew kentam ke Jisos e. Bokene ban to nu bwee Jisos bô waa bwee bwee Jisos wvú kpwoon noo Maalia wvú kpwee Klobas noo Maalia Magdalen. ²⁶ †E Jisos ke dioo ene eyen bwee le noo waa we ngoo we wvú wvú to koñke e bó leeme mbew ye le, e wvú gay é bwee le, "Kpwoon, taa eyen, wvun nu wase waa wo." ²⁷ No wvú gay nonen kase gay ten é waa we ngoo we le, "Taa eyen, wvun nu wase bwoo." E kew sekekie le e waa we ngoo wvudvu mum jo bwee Jisos e wvú gen no cee wase e è nu yew dvu wvú.

E Jisos kpwe

(Mat 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49)

²⁸ †Ejim jodvu no Jisos to kee wase le fiée ficii nu e ka wase, e wvú mum ne jeme keege é fí eto ekocen no bó sañe é Njwa' Nyo' le le,

"Kendor yumte me."

²⁹ †Nsefe mvu to leeme fò bô mbvuum mo ngbwayngbwayi jó e mó e yinñen. E bonyii bo nci le bodvu mum ffum kusha jó bon yí fite fi isob e neke diuw we le. ³⁰ †E Jisos dioo fi mbvuum modvu mum gay le, "Fí e ka wase." No wvú gay nonen, ngvuke ekole, e keyoy kew mum buy.

E bó bon dita di Jisos e

³¹ †No ebvubwe to nu wase Diuu di Nseyse le keeley diuu di mbam e, e Bojuu no gomte keege le fo egvun yodvu ke emey enu yí bintam e diuu di mbam e ke, (tete e mbam wvudvu to nu wvu baay). E bó mum gen yen Baylet e lèke le wvú egay é bó engoce bikaa bi bonyii bô to nu yí bintam e bodvu wvu le bó eyañsen ekpweken é bó eshike, ecake. ³² Nonen e bonyii bo nci le mum to ngoce bikaa bi wee wvu fwe le, ngoce ten bi wvumvu we wvú bó to taé bô wvú le. ³³ Geenen, e bó ke dioo to buy fò Jisos e, yen le wvú be e kpwe wase, e bó fanje yaa bvuu ngoce bikaa biew ke. ³⁴ †E wee mvu ngoo bonyii bo nci le bon dita di Jisos e bô goo. No wvú bon nonen, kañ mwaan e eleme bô joo ta buy fò. ³⁵ †Wee wvú to yene mwem mvun e nu e wvú e ben jim nsaw wvudvu, e njeme we nu keceey, e wvú kee lo le wen jemyi e è nu keceey wvu le ben nulo ebee. ³⁶ †Mwem mvun to kooyi wvu le fiée fi bó to sañe é Njwa' Nyo' le eto ekocen no bó sañe le, "Ke ekufe kew

Luk 23:11 †† 19:3 18:22 †† 19:4 18:38; Luk 23:4 ††† 19:6 18:31 † 19:7 Lew 24:16; Mat 26:63-65; Jon 1:34; 5:18 †† 19:9 Mat 26:62-63; 27:12, 14 † 19:11 10:18 †† 19:12 18:37; Luk 23:2; Lem 17:7

†† 19:24 Mben 22:18 ††† 19:25 Mat 27:55-56; Luk 23:49 ††† 19:26 13:23 † 19:28 Mben 22:15; 69:22 †† 19:29 Mben 69:21 ††† Isob wvun nu diee di kete kemew e. †† 19:31 Dito 21:22-23

kemwaan nu ε bó nu ke engoy κε." ³⁷ †ε fi bvuu nu ε bó ε sanj bvudvuu bvumew e ε Njwa' Nyo' le le, "Bonyii nu ke etaale wee wvudvu we wvú bó nu ε bon bô goo."

Ε bó dwey Jisos

(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56)

³⁸ ††Ejim jodvu ε Yosew wvu Alimatia ne gen yen Baylet e lεke le wvú ebee ε wen ecake gvune di Jisos e. Yosew wvun to nu wee ηgoo Jisos geenε ε ε nu ke ejim ejim njefo wvú to fane Bojuu. E Baylet bee, ε wvú mum gen keecake gvune didvu. ³⁹ ††Nikodemus wvú to yawεε gen yen Jisos e entarj jomew to nu ε to ten bô bifuu bimew bi shfuurkene ε bó taashe ε kene bô mεel noo alos ε bvujite bvudvu nu ke diewe bokilu mbaanshe ncow botete le. ⁴⁰ ††E bó wvú mum shike gvune di Jisos e njime bô ndvú ε bó ε yefe bô nfiey we no ndwey wee to ké no nu ε nce worj Bojuu le. ⁴¹ †E to nu ε weε kentaarj wvumew nu mbew fô bó to tae Jisos yí kentam e. E weε wvudvu nu ε jem yi fie mi nu dvú ε bó ke baa edwey wase wee jó κε. ⁴² †Nonεn no εbvubwe to nu wase Diuu di Bojuu le di Nseyse wvu diuu di Mbam e, ε jem yidvu nu ten nceencee, ε bó mum lese Jisos jó. ††

Ε bó gom gvune di Jisos e ηkuurj

(Mat 28:1-8; Mak 16:1-8; Luk 24:1-12)

20 E ε ke no nu diuu di fwe yí kemaa le, ε Maalia Magdalen buy ja lo kebitele, gen fô jem, yen ε bó ε cake wase te di bó to banjeε diuw jem dvú. ² ††Nonεn ε wvú mum lewte gen yen Semon Bita le bô waa ηgoo Jisos mvu we wvú Jisos to koorjke le, gay ε bó le, "Bó nu ε bvuse wase Tata ε jem, ε bese yaa kee laa bó geke fεε wvú le." ³ E Bita bô waa ηgoo Jisos we mum buy no gene fô jem. ⁴ Bó to gene lewte lo, geenε ε waa ηgoo Jisos we lewte fey Bita yaw fεse fô jem. ⁵ No wvú fεse, ηgvuwce taa, yen ε ndvú yí bó njimeε yí Jisos e jiime jó. E wvú taa nonεn fanje yaa ley jó κε. ⁶ ††E Semon Bita bi wvú le fεse fô, mum ley lo gen ε jem. No wvú ley, yen ke ε ε nu ndvú ye le ε yí jiime, ⁷ noo fincake fi ndvu le fi bó to njimeε ekole ke Jisos e dvú, ε fi yaa jiime bô yimi ndvú ye κε. Geenεn ε bó kewe ε gεε bwew bvudvuu le εfinefin. ⁸ E waa ηgoo Jisos mvu we wvú to yawεε efese fô jem mum ley ten gen ε jem yen fieε fin e mum bee. ⁹ †E to nu ε bó baa cim kieε wase kenyi ke fieε fi nu ε Njwa' Nyo' le le Jisos to kerjke keeke ebuy yí kpwe le κε.

Ε Jisos dunje ekole kew ε Maalia Magdalen

¹⁰ E boom bo ηgoo le bo Jisos e ba kase kfulε fô yew e. ¹¹ Geenεn ε Maalia shεε no leeme beele fô jem. No wvú to beele ke ne ηgvuwce taa ε jem, ¹² yen bonceenda daa bo Nyo' le bofεε ε bó ε tfume ndvú yí baa ε shii fô bó to jikeε gvune di Jisos e, wvumvu fô ekole ke Jisos e to jiime, wvumvu fô bikaa biew to jiime. ¹³ ††E bonceen-

†† 19:34 1Jon 5:6 †† 19:35 15:27; 21:24 †† 19:36 Mben 34:20-21; Ksm 12:46 † 19:37 Saka 12:10; Mwm 1:7 †† 19:38 9:22 † 19:39 3:1-2 †† 19:40 12:7 †† Bó to lese Jisos jó nonεn wvu le mbam ke edioo ε fey, ε bó emum eto elooce edwey wvú ε ndwey wvubole. ††† 20:2 13:23 ††† 20:6 11:44 † 20:9 Mben 16:9-10; Luk 24:26-27; Lem 2:25-31; 1Kol 15:4 †† 20:13 20:2

daa bo Nyo' le bodvu bife ε wvú le, "Kpwoon, wo beele la?" E wvú tfuse le, "Me mbeele njefo bó nu ε cake Tata wem ε ne dvú ε me n'yaa ηkee fô bó geke wvú κε." ¹⁴ ††No wvú gay nonεn, dioo banje ye yen ε Jisos leeme. Geenεn ε wvú fanje yaa kieε le ε nu Jisos κε. ¹⁵ E Jisos bife ε wvú le, "Kpwoon, wo beele la? Wo gomte ε ε nu yeε?" E Maalia mum no kpwaake le ε nu wee wvú taale fô weε kentaarj wvudvu le. E wvú mum gay ε wvú le, "Icem, ε wo fen nu ε tuu wvú ε ne dvú, ε wo see fô wo geke wvú ε me enjen enjo ene dvú." ¹⁶ E Jisos ne ben wvú le, "Maalia." E wvú banje ye tee wvú ε diεw yi-bo Ibulu le le, "Laboni," fi nu le, "Wee n'yεeyi." ¹⁷ ††E Jisos gay ε wvú le, "Fo wo ejici me le ke, njefo me mbaa mben wase fô Icem e κε. Genε ε ε nu fô boom bo bwεem e esee ε bó le me mbene wase fô Icem wvú ε nu ten Icen e noo fô Nyo' wem wvú ε nu ten Nyo' wene le." ¹⁸ E Maalia Magdalen mum gen see ε boom bo Jisos e bo ηgoo le le wen nu ε yen Tata le, bvuu see ε bó le wvú nu ε jeme mwεem mvun ε wen.

Ε Jisos dunje ekole kew ε boom bew bo ηgoo le

(Mat 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49)

¹⁹ ††E ε ke no nu fokieguu εbvubwe bvú ε to nu diuu di fwe yí kemaa le, ε boom bo ηgoo le bo Jisos e nu yew ε bó ε fen'ye bimbun, njefo bó to fane Bojuu. E Jisos ke ne buynen leem ε bó entelerj, gay bó le le, "Kembonεn enú fô ben e." ²⁰ ††No wvú gay bó le nonεn, mum dunjeε can ye bô dita diew ε bó. E boom bo Jisos e bo ηgoo le yuw njoη baay no bó yenεε Tata le. ²¹ ††E Jisos bvuu kase gay ε bó le, "Kembonεn enú fô ben e. No Icem to tumεε me, nu ke lenjerj no me ntumte ben keseen." ²² ††No wvú gay nonεn, mum yoy yí bó le gay le, "Ben efiisen Keyoy ke Yuule. ²³ ††E ben leεshi bibefe bi wee le, tu Nyo' nu ε leεshe wase. Ben ε cine se ben ε leεshe, tu bí ε mey wase."

Ε Jisos dunje ekole kew ε Toma

²⁴ ††E to nu seke Jisos to toε fô boom bew bo ηgoo le, ke Toma wvú to nu ηgoo boom bo yuufe ncow bofεε le wvú bó to tenje diee diew dimew le εmam to nu bó bó κε. ²⁵ E kebese ke boom bo ηgoo le bo Jisos e ke mum gay ε wvú le, "Bese be ε yen Tata le." Geenεn, ε wvú gay fiew ε bó le, "É me nu se me ε ηke ε n'yen dew biεn ye le yí can ye le, ε nlese kpwan εbo ε dew biεn yidvu le, ε nlese ten kebo kem yí dita diew e, me nsaa mbee naa lo κε."

²⁶ ††E kemaa kum, ε boom bo Jisos e bo ηgoo le bvuu no nu yew ε Toma nu ten bô bó, ε dew fwese nu ε bó ε fen'ye. Geenεn, ε Jisos ne buynen ε bó entelerj, gay bó le le, "Kembonεn enú fô ben e." ²⁷ No wvú gay nonεn, mum gay ε Toma le, "Lese kpwan wo εbo yí can yem e, eyen no yí nu, εbvuu elese ten εbo kuw yí dita diem e. Fo wo ekerjke kemaηen κε, bee." ²⁸ E Toma mum tfuse lo le, "Tata wem, noo Nyo' wem." ²⁹ ††E Jisos gay ε wvú

††† 20:14 21:4; Luk 24:16 †† 20:17 Lum 8:29; Ibu 2:11-12 ††† 20:19 9:22; 14:27; 20:1 †† 20:20 19:34; 20:25, 27 ††† 20:21 17:18 ††† 20:22 14:16 ††† 20:23 Mat 18:18 ††† 20:24 11:16; 14:5; 20:27; 21:2 18 20:26 20:19 19 20:29 1Bi 1:8

le, "Wo fen nu ε bee keseen njefo wo nu ε yen me le? Njon wvu baay nu fô bonyii bô baa yen me le ke, geenen ε bee le."

Shiee nwa' wvun

³⁰ †Jisos to nu ε ge mwεem nteen mvù dunji mvunḡay mvu Nyo' le ε boom bew bo ḡgoo le yen, ε bó baa saḡ ε ḡwa' wvun e ke. ³¹ ††Geenen ε mvun mvù bó nu ε saḡ nu keege le ben ebee le Jisos nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε, nu Waa Nyo'. É ben berje nonen, é ben ke ekerjke nshii wvù mey lo nje diee diew.

ε Jisos dunḡε ekole kew ε boom bew bo ḡgoo le mbew mamase le

21 Ejim jodvu ε Jisos ke bvuu dunḡε ekole kew ε boom bew bo ḡgoo le mbew Mamase yi Tibelias e. Fí to kooy ε yin je le: ² Semon Bitá bô Toma wvù bó to terje le Emam, noo Nataniel wvu Kana keba kè Galilee le, noo boom bo Sebεdee le, noo boom bo ḡgoo le bo Jisos e bomew bofεε to nu bvudvuu bvumwaanḡ. ³ †ε Semon Bitá nε gay ε bó le, "Me nu en-laa byé." ε bó gay ε wvù le, "Beene nu elaa." ε bô bó mum buy gen ley ε kekoḡ e. Geenεn ke ghan ce ε joo ε bó baa koo lo fiεε ke.

⁴ †ε ekfuḡ ke no yuule too, ε Jisos to leem ḡgem joo le, ε boom bew bo ḡgoo le fanḡ yaa kiεε le è nu wvù ke. ⁵ ε Jisos bife ε bó le, "Boom bem, ben nu ε koo ke byé?" ε bó tfuse le, "Aay." ⁶ †ε wvù gay ε bó le, "Ben elanḡ kensaḡ je ebo εceey jo kekoḡ é ben ekoo fiεε." ε bó mum lanḡ, ε kí mum nε no ghaake bó keegufe, njefo bó to nu ε koo byé jó nteen. ⁷ ††ε waa ḡgoo Jisos wε wvù Jisos to koonjke dioo yen nonen mum gay ε Bitá le, "É nu Tata." No Semon Bitá yuw le è nu Tata, mum jise ndvú ye njefo wvù to nu ye ye. No wvù jise nonen mum sele ε joo no gene fô Jisos e. ⁸ Geenεn ε bomew boom bo ḡgoo le ba no bii ε kekoḡ e guute kensaḡ kiε ε kí ε yiḡsen bô byé. Ke bó to bæε ncejole keebuy eḡkpwaante ke. Bontam to sheke ke wase diεwe ḡkenḡken mbaanshen e. ⁹ ε bó gen fεse eḡkpwaante yen ḡguy e ε wvù keyte lo yi bika le, ε byé nu yi dvú le, ε blεed nu ten fô. ¹⁰ ε Jisos gay ε bó le, "Ben eto bô byé yimi yi ben konte."

¹¹ †††Nonen ε Semon Bitá gen ben ε kekoḡ e gufe kensaḡ buy dvú eḡkpwaante ε kí ε yiḡsen bô byé yi fanḡen gbweε kecow mbaanshen ncow she (153). Naa no yi to cim nu nteen nen, kensaḡ to baa semken ke. ¹² ε Jisos gay ε bó le, "Ben eto ediekεn." Wee mwaanḡ boom bew bo ḡgoo le to baa cim mom naa lo ebife ε wvù le laa è nu wvù wvù yeε le. Bó to nu ε kiεε lo le è nu Tata. ¹³ †ε Jisos mum gen jo blεed wε nya ε bó noo byé ye fô.

¹⁴ †††Fin to nu wase bokanḡ botεte no Jisos to dunḡεε

† 20:30 1:14; 2:11 †† 20:31 3:15; 1Jon 5:13 † 21:3 Luk 5:5 †† 21:4 20:14; Luk 24:16 †† 21:6 Luk 5:5-7 ††† 21:7 13:23; Mat 14:29 ††† 21:11 Luk 5:6 † 21:13 6:11; Mat 14:19; 15:36 †† 21:14 20:19, 26

ekole kew ε boom bew bo ḡgoo le ε kew no wvù to buyεε yi kpwe le.

ε Jisos kase nya lemme ε Bitá

¹⁵ ††ε bó ke dieken mεse, ε Jisos ben Bitá bife ε wvù le, "Semon waa Jon, wo koonjke me fele bomew ban e?" ε wvù tfuse le, "Éε Tata, wo kee lo le me ḡkoonjke wo." ε Jisos gay ε wvù le, "É nyanyii boom bem bo njée le." ¹⁶ ε Jisos bvuu ben wvù yi bokanḡ e bofεε bife ε wvù le, "Semon waa Jon, wo koonjke me?" ε wvù tfuse le, "Éε Tata, wo kee lo le me ḡkoonjke wo." ε wvù gay ε wvù le, "É taalè fô njée yeḡ e." ¹⁷ ε Jisos bvuu ben wvù yi bokanḡ e botεte bife ε wvù le, "Semon waa Jon, wo koonjke me?" ε Bitá yuw no Jisos bife ε wvù yi bokanḡ e botεte le laa wvù koonjke wen ε, ε fí ffumse lo wvù. ε wvù gay ε Jisos le, "Tata, wo kee fiεε ficii, wo kee lo le me ḡkoonjke wo." ε Jisos gay ε wvù le, "É nyanyii njée yeḡ." ¹⁸ ††ε me ensee ε wo keceey keceey le, seke wo to bæε cuwee, è to ké kay wo kecaw kuw no gene fô wo koonjke. Geenεn seke wo ε lun wase nu ε wo nu ke ecake can we é ekay wee mvu kecaw yi yo le, ejo wo egen dvú fô wo yaa koonjke keegen ke." ¹⁹ ††Jisos to jem-yi fin dunḡi ε è nu kfuu kpwe yi Bitá to nu keeke ekpwe eto bô diee di kuuke dvú fô Nyo' le. No Jisos jeme nonen mum gay ε wvù le, "É biil me le."

²⁰ ††ε Bitá dioo banḡke ye yen ε waa ḡgoo wε wvù Jisos to koonjke bii bó le. Waa ḡgoo wvun nu wvù to yeemεε gen yi Jisos e seke bô bó to diekene ekiεguu yi kemεse le bife ε wvù le, "Tata, è nu yeε wvudvu wvù nu ke egese wo?" ²¹ No Bitá yeεε ε waa ḡgoo wvudvu bii bó le, ε wvù bife ε Jisos le, "Tata, fi wee wvun e nu le la?" ²² ε Jisos tfuse ε wvù le, "É me ncim mbe nshieele le wvù emey enu egen ebuy no me ḡke eḡkase ento, é fi-fie ekerjke la keege bô wo? É biil me le." ²³ No Jisos gayεε nonen, ε njeme ke mum no gene entelεḡ jo bonyii bo mbee le le ke waa ḡgoo Jisos wvun nu ke ekpwe ke. Geenεn ε Jisos to baa gayte le ke wvù nu ke ekpwe ke. Wvù to gay ke le, "É me ncim mbe nshieele le wvù emey enu egen ebuy no me ḡke eḡkase ento, é fifie ekerjke la keege bô wo."

Ekumε wee wvù saḡ ḡwa' wvun

²⁴ ††Waa ḡgoo wvudvu wvun nu wvù jemyi ekumε mwεem mvun, ε è nu wvù wvù nu ε saḡ mwεem mvudvu, ε bese kee lo le fiεε fi wvù jemyi ekumε fí nu keceey.

²⁵ †††Mwεem mvumew nu ten dvú nteen mvù Jisos to geε, ε è be nu le bó esaḡ mvunciim, é me en'yene le ke ekole ke nshε le kecii nulo ekerjke fô bó egεε boḡwa' bodvu ke.

††† 21:15 10:14-16; Lem 20:28; 1Bi 5:2 †† 21:18 2Bi 1:14 ††† 21:19 13:36 †† 21:20 13:23, 25 †† 21:24 15:27; 19:35 ††† 21:25 20:30

Nwa' Lemme

Fiεε fi nu ε ηwa' Lemme wvun e

Nwa' lemme di boom bo ntum e bo Jisos e wvun to saη Luka, biise saaka wvù jee wvu ekumε Jisos wvù wvù to yawεε wase saη ε ηwa' Luk le. Saaka wvù jee wvun nu le Jisos to nu ε kpwe yí kentam e fô bibefε bisεεbeene le, ε bó dwey wvù, ε Nyo' kase bvuse wvù yí kpwe le.

Wvuy fiεε fi ηwa' wvun jemyi ekumε fí nu keesee no Keyoy ke Yuule to gee ε boom bo ηgoo le bo Jisos e ge ε saaka wvù jee wvu ekumε Jisos wvun saarjken, gen Jelusalem noo biba bi Judea bô Samalia le bicii, gen buy εbuw ε woη yo εna le (1:8). Nwa' wvun nu kenfε ekumε no ηgoo bonyii bo Klistu le to kewεε entelεη jo Bojuu, lese fitele yí Jisos e, ε fí ke mum nε tu fiεε fi εkolε ke nshε le kecii.

Bikuu bi mwεem e ε ηwa' wvun e

1:1-26 ε Nyo' seyse bonyii bo nfewce le
 1:1-14 ε Jisos nya ntefe wvu fokemεse bô ηkawma
 1:15-26 ε wee jo bvudvuu bvυ Judas e
 2:1-8:3 ε bó fewce saaka Jisos Jelusalem
 8:4-12:25 ε bó fewce saaka Jisos Judea bô Samalia
 13:1-28:31 Lemme di Baul e
 13:1-14:28 Ghane di Baul e di fwe
 15:1-35 Nshii wvu Jelusalem
 15:36-18:22 Ghane di Baul e di bokarj bofεε
 18:23-21:16 Ghane di Baul e di bokarj botεte
 21:17-28:31 ε Baul no nu wee ncaw fewci ke diw Nyo' Jelusalem bô Kaysalia noo Lum

1 †Cee la Teofilus, ε ηwa' wvu fwe wvù me nto nsaηεε fô wo le, me nto nu ε nsaη jô ekumε mwεem mvunciim mvù Jisos to gee noo mvù wvù to yεyι bonyii dvù, ε kew no wvù to kewεε lemme diw, ² ††gen buy diuu di Nyo' to joε wvù ε wvù ben we. ε Nyo' se jo wvù ε wvù eben we, wvù to nu ε beε Keyoy ke Yuule tefe boom bew bo ntum e bô wvù to cawεε. ³ Seke wvù to buyεε yí kpwe le, wvù to nu ε duηce εkolε kew ε bó yí εdiuw e mbaanyε ε jé le nteen nteen yí duηci le wvù nu dvù. ε wvù bvuu no jemyi ε bó ekumε bvunfon bvυ Nyo' le. ⁴ †No bô bó to nu nonen, ε wvù gay ε bó le, “Fo ben ke enε Jelusalem ke. Ben ecεytè nnya yι Icεm to kawεε ben dvù yι ben to yuwεε ε me njemyi ekumε yι. ⁵ †Ben ekeè le Jon to leese bonyii ε joo, geenεn εjim jo εdiuw caan nu ε Nyo' nu ke elese ben ε è nu can Keyoy ke Yuule le.”

ε Jisos ben we

⁶ †ε Jisos bô boom bew bo ntum e ke no nu kefew kemew e, ε bó bife ε wvù le, “Tata, kefew nu ε kocεn

† 1:1 Luk 1:1-4 †† 1:2 10:41; 13:31; 28:23; Luk 24:36-42, 46-51; 1Tim 3:16 † 1:4 Luk 3:16; 24:49; Jon 14:16 †† 1:5 Mat 3:11; Mak 1:8; Luk 3:16; Jona 1:33 †† 1:6 Luk 24:21

wase kè wo nu ege ε bonyii bosεεbeene bo Israel ekase esaake bvunfon bvubole le?”

⁷ ††ε wvù tfuse ε bó le, “Kefew kè fí nu ke ekooy nu ε ε seyse Icεm bô mvuηgay mwew, ε ke è nu bvudvuu bvunen keekiεε ke. ⁸ ††††Fi ben ekeè nu le Keyoy ke Yuule nu ke eto eyiηsen yí yene le, ε ben emum ekerjke mvuηgay, ekew esεηε ekumε me Jelusalem noo biba bi Judea bô Samalia le bicii, egen ebuy εbuw ε woη yo εna le.” ⁹ ††Ke no wvù jeme nonen, ε Nyo' jo wvù ε wvù no bene we ε bó taale no wvù bene, ben ε kembεw barj wvù, ε wvù la ε bó ejise.

¹⁰ †††No bó luηεε ejise we etaale no wvù bene, ε fí kooy le bolemεε bofεε to nu ε ja sεsε buyneε ε bó ε tfume ndvù ε yí baa, leem mbew bó le, ¹¹ ††bife ε bó le, “Bolemεε bo Galilee, ben leeme taale la we? Jisos wvun wvù Nyo' jo ε ben entelεη wvù ε ben we nu ke ekase eto ke leηleη no ben be yεn ε wvù bene we.”

††† 1:7 Mak 13:32 ††† 1:8 Luk 24:47-48; 1:21-22; 2:32; 3:15; 5:32; 10:39; Jon 15:27 † 1:8 Mat 28:19; Mak 16:15; Luk 24:47-48 †† 1:9 Luk 24:51; Jon 6:62; 1Bi 3:22 ††† 1:10 Luk 24:4 †† 1:11 Luk 21:27; Mwm 1:7

E Matiaa jo bvudvuu bu Judas e

¹²†E boom bo ntum e bo Jisos e mum ne fô Kum Bite bi Olif e no tuu jim Jelusalem, e è to nu ke diewe ken-gawten ke may e keegen buy jó. ^{††13}‡No bó ley jó, mum ben gen ê kebuw ke yew e ke ewe fô bó to ké no gene bæle. Bonyii ban to nu Bita, Jon, Jem noo Andulu, Filew bô Toma, Batolomu bô Matio, Jem wvù waa Alfiyus, Semon wvù to nu wee ngoo Boselot ^{††} noo Judas wvù waa Jem. ¹⁴‡É bô bokene bomew noo Maalia wvù bwee Jisos bô boom bo bwee Jisos e ké no taashi yî fië le fimwaan keebunlee sekecii.

¹⁵E è ke no nu ediuw yoya le, e boom bo ngoo le bo Jisos e taashë. Bó to nu fô wee diewe gbwee kecow mbaanfië le (120). E Bita ja we jeme ê bó le, ¹⁶‡‡“Boom bo bwæm e, fië fi Nwa' Nyo' jemyi to kenke ke keekooy. È nu fië fi Keyoy ke Yuule to gee e Dawe jeme e è bæ lo ekumë Judas wvù to joe fwe e bó se koo Jisos. ¹⁷Ben kee le Judas wvun to nu wee mvu ngoo yesebeene le, kenke diew lemme ê beene ente.”

¹⁸‡‡(É Bita se no jemyi nonen nu e Judas to jo wase bigew bi bó to nyæ è wvù yî fië fi wvù to buwæ le, guy bvudvuu dvú. Bvudvuu bvun nu fô wvù to gbwee ncine e tee bvuyë, e bvulëw buy bvucii. ¹⁹E bonyii bo Jelusalem bocii yuw, mum no teje bvudvuu bvudvu ê díew yibole le Akeldema, fi nu le, “Gbwen Elëmë.”)

²⁰§E Bita bvuu gay le, “Dawe to nu e sañ ê Nwa' Mbense le le, ‘Bó ecine é la diew etu binffuy, é wee saa ebvuu eceè fô ke.’ Fí bvuu nu e wvù e sañ le, ‘Wee mvu kenke keejo bvudvuu bwew bu lemme le.’

²¹††No fí nu nonen, wee mvu kenke keebene bese le, é bee bó efewci le Tata Jisos to nu e buy yî kpwe le. Wvuwë wee kenke keenu wee wvù to lenë bee bó sekecii kè Jisos to ghane bee bó e kew yî kefew kè Jon to leese bonyii ê joo le, e gen e buy diuu di Nyo' to joe Jisos ê bese ente e wvù ben we le.”

²³No wvù jeme nonen, e bó cu bonyii bofëe. Wvumvu to nu Yosëw wvù bó to teje le Basabas bvuu teje le Justus, e wvumvu nu Matiaa. ²⁴††No bó cu nonen, mum bunle le, “Tata, wo kee mvuntelem mvu bonyii bocii le. Nonen, duñce ê bese wee wvù wo nu e caw entelëj jo bonyii bo bofëe ban, ²⁵le wvù enù waa ntum Jisos wvù ejo bvudvuu bu Judas e bu lemme le, bvù wvù to cin'yëe gen fô wvù nu fô le.” ²⁶‡†No bó bunle nonen, mum sañ ediee ebo, jem, e di Matiaa le buy gbwe. E bó mum bise wvù ngoo boom bo ntum e bo Jisos e bo yuufe ncow mwaan e.

E Keyoy ke Yuule to

²‡†E diuu di Nkaw mvu wvù bó to teje le Bentekos e ke to kocen, e bonyii bocii bó to nu e lese fitele yî Jisos e e taashë bvudvu bvumwaan. ²E bó ke ne sësë yuw e fiëe dvûmte shiile we ke diewe keeke le. E fí shii, ley yinsën yew yî bó to nu dvú le. ³‡†E bó dioo taa, yen fiëe fimew e e fí nu ke diewe leme di nguy e, e fí mum saanjen gen yî bó le wee mwaan mwaan. ⁴‡†E Keyoy ke Yuule mum yinsën yî bó le bocii, ge e bó no jemyi díew bitum jëy jëy. ⁵È to nu kefew kekie le, e Bojuu bó to nu e loocë e lese fitele yî Nyo' le nu Jelusalem, e bó ja bitum bicii bi yî ekolë ke nshë le. ⁶No bó yuw nonen, mum tase to nteen fô bonyii bó to nu e lese fitele yî Jisos e to nu. E bonyii bó to lesëe fitele yî Jisos e bodvu no jemyi, e wee mwaan mwaan yuuke ê díew yibole. E fí ffumse bó. ⁷‡†E diuw yum bó, e bó no ghayte, gayte le, “Ke bonyii bó jemyi ban bocii nu bonyii bo Galilee le? ⁸Fí ghan næe le beene e se no yuuke e bó jemyi ê díew bitum bisëe beene le? ⁹Beene bomew ne Baatia, bomew e ne Medes bô Elam, bomew e ne Misobotëmia bô Judea noo Kafadosia, bomew e ne Bontus bô Esia. ¹⁰Beene bomew e ne Fligia bô Bamfilia, bomew Ijiw bô biba bi Libia le, bi nu mbew kelaante kè Selin e. Beene bomew e ne Lum, e è nu Bojuu bô bonyii bó banke lo e tu bonyii bo mbee Bojuu le. ¹¹Beene bomew e ne Klet bô Alëbia. Beene e no yuuke ê díew bitum bisëe beene le jëy jëy no bonyii ban jemyi binghaw bi mwæm e bi Nyo' ge.” ¹²‡†E diuw yum bó, e bó no ghayte ebonebon le laa fifin fiëe lo se duñci le la le. ¹³E bomew bonyii no sèwsee lo fibole gayte le, “Bonyii ban nu e mbvuum e koo bó.”

E Bita jeme ê bonyii

¹⁴Nonen, e Bita bô kebese ke boom bo ntum e bo Jisos e bo yuufe ncow mwaan mum leem fô. E Bita mum kew no jemyi ê kebombom ke bonyii le foweewe le, “Ben Bojuu noo bonyii bocii bó cee Jelusalem, ben enya bitem ntañ ê fiëe fi me nu enjeme ê ben. ¹⁵Mbvuum baa koo bonyii ban no ben kpwaake ke. Keseen bæe ke lo didiuu bvooke fontanentan. ¹⁶Fiëe fi kooyi fin keseen nu fi Juël wvù wee ntum Nyo' to jemyëe wase le,

¹⁷‡‡Nyo' gayte le, è nu ke edioo enu yî ediuw yo fokemese le,

é wen etfuw Keyoy kewene yî bonyii bocii le. Nonen, é boom bonen bó bolemse noo bó bokene eyuuke mwæm mvù wen jemyi, seje ê bonyii, é mwæm diewe bifile le etoo fô cubonyii bonen e, é bifile elamte ngaybonyii bonen.

¹⁸È nu ke edioo enu ediuw yoya le,

é wen etfuw Keyoy kewene yî bonyii bo lemme le bowene bocii,

bó bolemse noo bó bokene,

† 1:12 Luk 24:52 †† Ken-gawten ke may e nu no wee to nulo elen diuu di mbam e. ‡ 1:13 Luk 6:14-16 †† Boselot to nu Bojuu bó to tomte won, diuu keebvuse yî ngew e can bonyii bo Lum e. ‡‡ 1:14 Luk 23:49 ‡‡‡ 1:16 Mben 41:9 ‡‡‡ 1:18 Mat 27:3-8 § 1:20 Mben 69:25; 109:8 ‡† 1:21-22 Luk 1:2; 3:21; 24:51 ‡†† 1:24 Jon 2:24-25 ‡† 1:26 Bngn 16:33

‡†† 2:1 Lew 23:15-21; Dito 16:9-11 ‡† 2:3 Luk 3:16 ‡‡ 2:4 4:31; 6:3, 5; 7:55; 8:17; 10:44; 11:15, 24; 13:9; 15:8; 19:2, 6; 4:31; 10:45-46; 19:6; 1Kol 12:10; 14:2-12 ‡‡† 2:7 1:11 ‡‡‡ 2:12 1Kol 14:23 ‡‡‡ 2:17 Jue 2:28-32

é bó eyuuke mwεem mvù wen jemyi, seje é bonyii.
 19 Wen nu ke ege mwεem mvu diuw wvù yumεen e we,
 ebvuu ege mwεem mvù duŋci mvuŋgay mvuwene yí nshε le.

Élεmε bô ŋguy noo njiim yí bεmte nu ke enu.

20 Diuu nu ke ejjim,

é kpwee enε eyεle diεwε élεmε le,

é diuu di baay di Tata le di kenghaw e sε keeke eto.

21 †Nonen, é naa yεε wvù nu ke élεke Tata, ke eboy.”

22 ††É Bitá bvuu gay le, “Bonyii bo Islael, ben eyeke eyuw ntaf fiε fi me njemyi. Jisos wvu Nasalet to nu weε ε Nyo' to loocε duŋce é ben le é tum wen wvù no wvù to gee é Jisos egee mwεem mvù duŋci mvuŋgay mvu Nyo' le bô mvu diuw wvù yumεen e noo biŋghaw bi mwεem e é ben entelεŋ. Ben kee naa mwεem mvun ntaf. 23 †Jisos wvun nu weε wvù bô to nyae é ben, ε è to seye ke Nyo' ε fí ke no kooyi ε wvù to kee wase. ε ben mum ya wvù no ben to nyae wvù can bonyii bô befe le, ε bó ta yí kentam e. 24 ††Geenen, ε Nyo' kase bvuse wvù yí kpwe le, ε wvù boy can kpwe le njefo ke é to nulo é kpwe emey ejici wvù le ke. 25 ††Dawe to nu ε jeme ekumε Jisos wvun gayte le,

‘Me n'yene Tata Nyo' le ε wvù nu bee wvù sekecii é ebo kem ke εcεy e, ε è yaa nulo é fiεε eshiw me ke. 26 Nonen, fitele fiem ε mum ε no yuuke njor, ε me njemyi bô nlanlan. Me nu weε ε me nu ŋke enjkwε ke lo, geenεn ε me ntaale ke fwe, 27 ††njefo ke wo wvù Nyo' nu ke ecinε keyoy kem e woŋ bonkfu le ke.

É ke wo nu ke ecinε Waa wo lemme wvù Yuule le é wvù efo é jem ke. 28 Wo nu ε duŋce wase me je yí è nulo é me enfey jó nse mboy. Me nu ŋke enlanlanε no me nu ŋke enu é wo fwe.”

29 ††É Bitá bvuu gay le, “Boom bo bwεem e, è nulo é me enjeme é ben sε kemaŋen le icee cee wesebeene wvù Nfon Dawe to nu ε kpwe, ε bó dwey wvù, ε jem ye nu fen ε to ε buy εben e. 30 †Wvù to nu weε ntum Nyo' bvuu kiεε ŋkawma wvù Nyo' to kawεε wvù dvù lew le wen nu ke egεε wan wvu é kfuu diew e yí kawla we le. 31 ††É wvù mum yaŋsen yen fiεε fi Nyo' to nu keeke ege le, mum jeme le Mboyse wvù Nyo' to kawεε nu ke ebuy yí kpwe le. É nu fiεε fi wvù to gayεε le,

‘Wvù to baa emey woŋ bonkfu le ke, ε ye ye to baa efo é jem ke.’

32 †††Jisos wvun nu ε Nyo' to bvuse wvù yí kpwe le, ε bese bocii bô nu bonyii bew bo ŋgoo le to nu ε yen wvù le. 33 ††Nyo' nu ε bense wase wvù ε shike é ebo kew ke εcεy e, ε nya Keyoy ke Yuule é wvù no wvù to kawεε. Fiεε fi ben yene bvuu yuuke keseen nu Keyoy

† 2:21 22:16; Lum 10:13 †† 2:22 Luk 24:19; Jon 3:2; Lem 2:43; 4:30; 5:12-16; 6:8; 14:3; 15:12; 19:11-12; Lum 15:19; Ibu 2:4 † 2:23 3:15; 4:28; 7:52; Luk 23:33; 1Tes 2:15 †† 2:24 3:15; Luk 24:5 †† 2:25 Mben 16:8-11 ††† 2:27 13:35 ††† 2:29 1Bfn 2:10; Lem 13:36 § 2:30 2Sam 7:12-13, 16 †† 2:31 Mben 16:10 ††† 2:32 1:8 †† 2:33 2:34; 3:13; 5:30-34; 7:55; Mak 16:19; Luk 20:42; 22:69; Lum 8:34; Efe 1:20; Kolo 3:1; Ibu 8:1; 1Bi 3:22; 1:4; Jon 14:16-17; 15:26

kedvu ε Jisos ε nya é bese. 34 †††Kε è yaa nu Dawe wvù to benεε we ke. Dawe kebεε to nu ε gay fiεw le, ‘Tata Nyo' to nu ε gay é Tata wεm le, shiile é ebo kem ke εcεy e, 35 egeŋ ebuy seke me nu ŋke enshike bonyii buw bo bvuban e é wo ejise, é wo etome bikaa biuw yí bó le diεwε kedvuushεε ke bikaa biuw e.’

36 ††Nonen, bonyii bocii bo Islael emum ekeè lo ntaf le Jisos wvun wvù ben to taε yí kentam e nu wvù wvù Nyo' nu ε gee wase le è nu Tata bvuu nu Mboyse wvù wvù to kawεε.” 37 ††No bonyii bodvu yuwεε nonen, ε njeme wvudvu koo bó. É bó mum bife é Bitá bô kebese ke boom bo ntum e bo Jisos e le, “Boom bo bwεε wese le, bese nu ege nεε keseen?” 38 †††É Bitá tfuse é bó le, “Wee mwaan mwaan ekumen fitele fiεw, é bó elese wvù é joo é diee di Jisos Klistu le wvu le Nyo' elεeshε bibefe biew ebvuu enya wvù bô nnya ye yí è nu Keyoy ke Yuule. 39 ††††Nkawma wvudvu wvun nu fô ben e, noo fô boom bonen e, bvuu nu fô bonyii bocii bô nu fonfwan e. Wvù nu fô bonyii bocii bô Tata wvù Nyo' wesebeene teŋe ε bó too fô wvù le.” 40 É Bitá bvuu jeme mwεem nteen, tefe bó, lεke le bó efi bikuu bibole yí ŋgew wvù nu keeke eto yí enjoke kè befe kin e. 41 ††††É bonyii yuw njeme Bitá wvun, ε nteen bee, ε bó mum lese bó é joo. Ebvubwε ε bonyii bise ŋgoo bonyii bo Jisos e diεwε bontfuke botete (3,000) le. 42 É bó mum nya bikuu bibole no yuuke mwεem ε è nu mvù boom bo ntum e bo Jisos e to yεeyi. É bó bó no nu yí kentaashε le, guutene blεed, bvuu bunlee yí kentaashε le.

Nce ŋgoo bonyii bo mbee le

43 É boom bo ntum e bo Jisos e no gee mwεem mvu diuw wvù yumεen e bô mwεem nteen mvù duŋci mvuŋgay mvu Nyo' le, ε bonyii yene, ε fí ghaake lo bó. 44 18É ŋgoo bonyii bo mbee le bocii no nu yí weε le mwaan, kenke fiεε fibole fimwaan. 45 É bó ké nε gese mondvuum mobole bô mwεem mvubole, gaw bigew bidvu εbonebon no ŋgew weε nu. 46 19É bó no shee taashi yew ncese le εdiuw ecii, diekene yí kentaashε le εla le bô nlanlan fô mvuntelem mvubole, yaa yεεle ejise ke, 47 20bensee Nyo'. É bonyii no yene nonen, bensee bó. É Tata no boysee bonyii εdiuw ecii, biise ŋgoo yibole.

É Bitá bô Jon fe ŋkewle

3 21É è ke no nu diuu dimew, ε Bitá bô Jon nε no bene fô yew ncese le ke diεwε didiū ditete le fomvunshεen, ε è to nu kefew ke bunle le. 2 22Kε kefew kedvu le, ε bonyii ε tuu weε mvu ε no too dvù, to shike diuw ketaan wvù bó to teŋe le wvù Jee le wvù to leyte fô yew ncese le. Wee wvudvu nu ε bó to boke wvù ε è nu ŋkewle, é bonyii ké no tuule wvù εdiuw ecii too shi-

††† 2:34 Mben 110:1; Luk 20:42-43; Ibu 1:13 †† 2:36 3:15 †† 2:37 16:30; Luk 3:10, 12, 14 ††† 2:38 3:19; Luk 3:3 ††† 2:39 Yεsa 57:18-19; Efe 2:17 ††† 2:41 2:47; 4:4; 5:14; 6:1, 7; 8:4; 11:21, 24; 12:24; 13:49; 16:5; 19:20; 21:20; 2Tes 3:1 18 2:44 4:32-35 19 2:46 Luk 24:53 20 2:47 2:41 21 3:1 10:3, 9, 30 22 3:2 14:8

wse fó ε wvú lεke bigew ê bonyii bò fele leyte yew ncese le. ³ Ε wvú yεn Bita bô Jon e ε bó fele keeley fó, mum no lεke bigew ê bó. ⁴ Ε bó luη ejise yí ye le. Ε Bita gay ê wvú le, "Taa bese!" ⁵ Ε wvú mum taa bó, kpwaake le bó nu enya fiεε ê wen. ⁶ Ε Bita gay ê wvú le, "Kε me ηκηηke naa lo bigew κε, geenεn fiεε fi me ηκηηke nu ε me nu enya ê wo. Me ηgayte ê wo ê diee di Jisos Klistu wvu Nasalet e, ja we elenè!" ⁷ No wvú gay nonεn, mum jice wvú le yí kebo ke εεεy e, cake we. Kaη mwaan, ε bikaa bô mvuηkoko mvu wee wvudvu le mum tεme. ⁸ †Ε wvú sele we leem, mum κew no lεne. Ε bô bó gen ley fô yew ncese le, ε wvú no ghane fó maymayi, bensee Nyo'. ⁹ Ε bonyii bocii bô to yεεε no wvú ghane bensee Nyo', ¹⁰ kίεε le è nu wee wvú se shee lεke ελεκεε diuw ketaan wε wvú bó teηe le wvú Jee le wvú leyte fô yew ncese le. Ε ejise jiiim bó, ε bó no κεηke ηghaw yí fiεε fi kooy bô wvú le.

Ε Bita jeme ê bonyii fô yew ncese le

¹¹ ††Ε wee wvudvu ηεεm lo yí Bita bô Jon e. Ε bonyii yεn ε diuw yum bó, ε bó no lewte gene bεwse bó le fô bvudvuu bvú bó to teηe le cile Saamun e. ¹² Ε Bita yεn no bonyii tase ε to, mum jeme ê bó le, "Bonyii bo Israel, è nu nje la wvú diuw yumte ben ekumε fiεε fin ε ben taale bese nen? Ben kpwaake finεn le è ge mvuηgay mvuseεe wee wvun ε se no lεne le? Nuu ben kpwaake teη le è ge nce wese wvú yuule le? Kε è nu nonεn κε. ¹³ †Fí nu le Nyo' Aba'am bô Aysik noo Yakow, wvú nu Nyo' bo'icee cee boσεεbeene bocii to nu ε bense wase Jisos wvú wee we lemme γεε mbew ye le. Jisos wvun nu wvú ben to tunεε jo nya ê bonyii bo nsaw e, ε Baylet no gomte keecinε wvú le, ε ben faη. ¹⁴ Jisos to nu wee wvú yuule, nu teyey, ε ben tun wvú, gay le bó ebvuse ε è nu wee wvú to yuwyεε bonyii, enya ê ben. ¹⁵ ††Ε ben ge nonεn mum yu wee wvú nyaa nshii ê bonyii, geenεn, ε Nyo' kase bvuse wvú yí kpwe le, ε bese yεn wvú le ε mum ε no seηe. ¹⁶ ††Ε ge mvuηgay mvu diee di Jisos wvudvu le ηκewle wvun wvú ben yεne, kee, ε se no lεne. Fí kooyi nonεn njefo bese nu ε lese fitele yí Jisos e, fitele fi bese lese yí ye le ε mum ε ge wee wvun ε no teηyi ntaη nen no ben yεne.

¹⁷ †††Keseen boom bo bwεεm e, me ηkee le fiεε fi ben ε bikuu bi won e to γεε bô Jisos nu ε ben ε bó to ge yaa kee κε. ¹⁸ †††Fí to kooyi ê yiyin je le keege é fí eto ekocεn no Nyo' to γεε wase ε bonyii bew bo ntum e jeme ε è bεε lo le Mboyse we wvú wvú to kawεε nu ke eyen ηγεw. ¹⁹ †Nonεn, ben ekumεn mvuntelem mvunεn ekase etu jim fô wvú le, wvu le wvú elεεshε bibefe binεn, ²⁰ emum ege é shém elεεten ben, eciinse Jisos wvú Mboyse wvú wvú to balεε fô ben e. ²¹ Jisos wvun κεηke keeke emey fowe egeη ebuy kefew kè Nyo' ke eseyse mwεεm mvunciim é mvú ekase etu mvunfεm, no wvú to jemyεε diuw bonyii bew bo ntum e bô yuule le ε è bεε lo bvuyvuum e. ²² ††Muses to nu ε yuu gay le, 'Tata Nyo' nu ke ebvuse wee we ntum mvu

ê boom bo bwee wene le εnte, eciinse fô ben e κε no wvú to bvuseε me, ε ben κεηke keeke eyuukè fiεε fi wvú jemyi ê ben e. ²³ Wee wvú nu ke enu se wvú yuuke wee ntum wvudvu le, nu ε bó nu ke ebvuse wvú ηgoo bonyii bo Nyo' le, elεse lo.'

²⁴ †††Ε nu ke teη no bonyii bo ntum Nyo' le bocii ε κew yí Samwel e noo bô to toε ejim jo wvú to jemyεε wase ekumε mwεεm mvú kooyi ediuw eyan e. ²⁵ †††Mwεεm mvunciim mvú Nyo' to kawεε dew bonyii bew bo ntum e ban nu mvunεn, ε kelew kè Nyo' to diee bô bo'icee cee bonεn nu teη fô ben e. È nu no Nyo' to jemyεε ê Aba'am le, 'Me nu ηke embuw bonyii bocii yí ekole ke nshε le nfele yí kfuu diuw e.'

²⁶ †††Ε Nyo' mum caw wee we lemme yaw tum ε è nu fô ben e le wvú eto elan kembonεn yí yene le, ege é ben ecinε jé yene yí befe le.'

Ε Bita bô Jon taηe diuw

⁴ †††Kε no Bita bô Jon to bεε jemyi ê bonyii nonεn, ε bocee ncese bomew bô ekole ke bonyii bo nci le bô to cεyte yew ncese noo Bosadusii bomew sele fó. ² †††Bó to ton'yi shém njefo Bita bô Jon to yεεyi bonyii, fewci le no Jisos to buyεε yí kpwe le nu ε borjku nu ke ebuy teη yí kpwe le. ³ †††Ε bó mum koo bó gen fen no è to nu wase fokieguu, le bvú ke edioo ε yuu, é bó se no yuuke. ⁴ †††Geenεn, bonyii nteen bô to yuweε n'yεεyi Bita bô Jon, to nu ε bee, ε ηgoo yibo bise, ε bolemse no nu wase diewe bontfuke botin e (5,000).

⁵ Ε bvú ke buy yuu, ε bocee won bô bonyii bô saake won noo bonyii bô to duηci bonci bo Nyo' le, tase bvudvuu bvumwaan Jelusalem. ⁶ Ε Annas wvú ekole ke bocee ncese le bô Kayfas noo Jon bô Aleksanda noo bonyii bomew bô to nu teη kfuu di ekole ke bocee ncese le nu fó. ⁷ †††Ε bó mum leke Bita bô Jon ê bó ejise, bife ê bó le, "Ben se jo fεε mvuηgay ε se fεε wee wvun? Ben se fεε è diee di γεε le?" ⁸ ††††Keyoy ke Yuule yinεn yí Bita le, ge ε wvú tfuse ê bó le, "Bocee won bô bonyii bô saake won, ⁹ bese leeme fεn eben keetaηe diuw ekumε lemme di jee di bese se γεε fô ηκewle le, wvú ε se no lεne. No ben gomte keekieε no fí se ghanεε, ¹⁰ †ben noo bonyii bocii bo Israel ekeè le wee wvun leeme ê ben ejise keseen teηyi nen, ε è nu nje mvuηgay mvu diee di Jisos Klistu wvu Nasalet e. Jisos wvudvu wvun nu wvú ben to joε ta yí kentam e ε wvú kpwe, geenεn ε Nyo' kase bvuse wvú yí kpwe le. ¹¹ †††Wvú nu te di Njwa' Nyo' jemyi ekumε dí le, 'Te di ben bonyii bo kembom e to tunεε nu ε dí nε wase ε tu te di buu di yew e.'

23:34; 1Tim 1:13 ††† 3:18 5:42; Luk 24:27, 44-46 † 3:19 2:38 †† 3:22 Dito 18:15, 19; Lem 7:37 ††† 3:24 3:18 †† 3:25 Keη 12:3; Gal 3:8, 16 ††† 3:26 13:46; 18:6; Lum 1:16 †† 4:1 5:17; 23:8; Luk 20:27 †† 4:1 Luk 22:4, 52 ††† 4:2 2:24; 4:33; 17:18; 26:23 ††† 4:3 5:18 ††† 4:4 2:41 18 4:7 Luk 20:2 19 4:8 2:4 20 4:10 3:6; 3:15 21 4:11 Mben 118:22; Luk 20:17; 1Bi 2:4-7

† 3:8 14:10; Jon 5:14 †† 3:11 5:12; Jon 10:23 † 3:13 2:33; 7:32; Ksm 3:6, 15; Luk 23:13-23 †† 3:15 2:23-24; 4:10; 5:30-31; 10:39-40; 13:30; 17:31; Ibu 2:10 †† 3:16 Mat 9:22 ††† 3:17 Luk

¹² †È m̄y ke Jisos maan̄ wv̄u boysee bonyii. Ke diee di wee mvu le bvuu nu dv̄u fokuse f̄en di Nyo' nu ε ḡee le è nulo é dí eboyse beene ke."

¹³ Ε bonyii b̄o to saake ba, yuw no Bita b̄o Jon jemyi yaa fane ke, bvuu yen le è nu bonyii bo n̄c̄ew, ε bó baa kee η̄wa' ntay ke, ε diuw yum lo bó. Ε bó mum kíεε le f̄i nu non̄en, njefo è nu bonyii b̄o to ghane b̄o bo Jisos.

¹⁴ Ε bó fan̄e yaa bvuu kēn̄ke f̄iεε fi bó ekic̄en Bita b̄o Jon ȳi dv̄u le ke, njefo bó to yene wee wv̄u bó to f̄ēleε le, ε wv̄u leeme b̄o bó. ¹⁵ ††Ε bonyii b̄o to saake bodvu n̄e yaw bvuse bó ekf̄un̄, mum sh̄εε no cuu bontan̄ ebonebon gayte le, ¹⁶ ††Beene nu ege n̄εε b̄o bonyii ban? Bonyii bocii bo Jelusalem nu ε bó ε kíεε wase ekum̄e f̄iεε fi dun̄ci mvun̄gay mvu Nyo' le endan fin fi bó ge, ε ke è nulo é beene etun ke. ¹⁷ ††Geenen, keege le fo saaka wvudvu wvun ebvuu esaan̄ken̄e gen̄e fwe, beene ekan bonyii ban le fo bó ebvuu emom lo ejeme f̄iεε è wee ekum̄e diee di Jisos wvun e ke."

¹⁸ Ε bó tee Bita b̄o Jon ε bó kase ley. Ε bó mum lew lo è bó le fo bó ke ebvuu emom lo ejeme, ken̄ε eȳeyi wee ekum̄e diee di Jisos e ke. ¹⁹ Ε Bita b̄o Jon tfuse fi-bole le, "Ben ke kpaw̄c̄e le laa f̄iεε fi nu len̄ f̄o Nyo' le nu le bese eyuw ε è nu ben e, nuu wv̄u wv̄u Nyo' le le?" ²⁰ Ke è nulo é bese elu keejemyi ekum̄e mw̄εem mv̄u bese nu ε yen ε bvuu ε yuw e ke." ²¹ Ε bonyii b̄o to saake bodvu bvuu looce lew lo t̄eme, mum cine bó le ε bó no gene. Ε bó to tan ε è nu f̄iεε fi bó elese bó dv̄u ȳi η̄gew e, njefo bonyii bocii to bensee Nyo' ȳi f̄iεε fi to kooȳe le, ²² s̄ε bvuu ge ε wee wvudvu wv̄u bó to ḡee f̄iεε fi dun̄ci mvun̄gay mvu Nyo' le fin keef̄e wv̄u to nu ε wv̄u ε fey wase bilum mbaanye.

Ε bonyii bo mbee le lek̄e mvun̄gay è Nyo'

²³ No bó cin'ȳεε Bita b̄o Jon e non̄en, ε bó kase tu jim f̄o bonyii bobole bo η̄goo le, see è bó f̄iεε fi bocee n̄cese bo baay baay b̄o bonyii b̄o saake won̄ be jeme. ²⁴ ††Ε bó yuw, mum baanc̄e ye lek̄e è Nyo' ȳi wee le mwaan̄ le, "Tata wv̄u Cee Ekole, è to bom wo ebule b̄o nshe b̄o jóo noo mw̄εem mvunciim mv̄u nu mondvum man e. ²⁵ ††Wo to nu ε ge ε icee bo'icee bosese wv̄u Dawe, wv̄u to nu waa wo lemme jeme ȳi mvun̄gay mvu Keyoy ke Yuule le le,

'È nu nje la wv̄u bonyii b̄o yaa nu ke Bojuu f̄fuuke b̄o f̄iεε sh̄ém e,

ε bonyii cuu bontan̄ s̄ε bó nu ke elem η̄kuun̄?

²⁶ Bonfon bo fokuse f̄en seysee jem,

ε bonyii b̄o saake won̄ taashi

keediu Tata b̄o wee we wv̄u wv̄u nu ε yefe le è nu Mboyse.'

²⁷ †††È nu ke len̄len̄ f̄iεε fi to kooȳe elaante jan. Nfon 'Elod b̄o Bontus Baylet to nu ε taashe b̄o bitum noo bonyii bo Israel die mvunan̄ ejim jo Jisos wv̄u Waa wo lemme wv̄u yuule wv̄u wo to yef̄eε le è nu Mboyse.

²⁸ †Bó to taashi keege ε è nu mw̄εem mv̄u wo to nu ε seyse wase n̄cejole b̄o mvun̄gay mwuw le wo koon̄ke

le mv̄u ke ekooy. ²⁹ ††Non̄en, ȳi keseen e Tata, taa eyen je ȳi bonyii ban b̄emsee bese jó. Nya bese bonyii buw bo lemme le b̄o mvuntelem mv̄u t̄emyi keefewci dīew yo yaa fane naa lo ke. ³⁰ †††Nya bese b̄o mvun̄gay mwuw keefele bonyii bvuu gee mw̄εem mv̄u dun̄ci mvun̄gay mwuw b̄o mw̄εem mvu diuw wv̄u yum̄een e dv̄u è diee di Jisos wv̄u Waa wo lemme wv̄u yuule le."

³¹ ††No bó mese ε bunle, ε nshe shiw f̄o bó to nu. Ε Keyoy ke Yuule ȳin̄sen ȳi bó le, ε bó mum no fewci dīew Nyo' yaa fane ke.

Ε η̄goo bonyii bo mbee le no kēn̄ke f̄iεε fibole fimwaan̄

³² †††Ε η̄goo bonyii bo mbee le no nu fitele fimwaan̄, nu ȳi wee le mwaan̄, ε wee yaa ten̄e f̄iεε fimew le è nu fiwene wen emben̄ ke. Ε f̄iεε fi wee le nu fi bonyii bocii le. ³³ Ε Nyo' nya mvun̄gay mvu baay è boom bo ntum e bo Jisos e, ε bó bvuu no fewci ke è bonyii t̄emyi lo le Tata Jisos to nu ε buy ȳi kpwe le. Ε bó no nu ε Nyo' ε buw bó b̄o nfi we baay. ³⁴ Ke wee yaa to nu dv̄u wv̄u fuute è bó entelen̄ ke, njefo bonyii b̄o to kēn̄ke η̄εε ken̄εe ȳew to ké gese, to b̄o bigew bidvu, ³⁵ nya can boom bo ntum e bo Jisos e, ε bó mum gaw è bonyii bocii no η̄gew wee to nu.

³⁶ Wee mvu to nu ε bó ten̄e le Yosew, ε boom bo ntum e bo Jisos e ε cu diee dīew dimew le Banaban, (d̄i nu le, Wee N'yvuw̄se Mvuntelem). Wv̄u to nu wee wv̄u è kfuu di L̄ewe le, ε bó to boke wv̄u Sayblus. ³⁷ Ε wv̄u mum gen̄ ten̄ gese we w̄εε, to nya bigew bidvu can boom bo ntum e bo Jisos e.

Ananias b̄o Safilia

5 Ε wee mvu wv̄u bó to ten̄e le Ananias b̄o kp̄w̄ese wv̄u Safilia gese ten̄ kēc̄ew ke w̄εε le. ² ††Ε b̄o kp̄w̄ese seyse kaa fafe lo bigew bidvu, ε wv̄u mum jo ke-bese gen̄ nya can boom bo ntum e bo Jisos e. ³ ††No wv̄u nya non̄en, ε Bita bife è wv̄u le, "Ananias, è ge la fi wo cine Satan ε ley è fitele fiuw e ε ge le wo embiay mbiay è Keyoy ke Yuule, wo ε mum ε fafe bigew bi wo gese w̄εε dv̄u? ⁴ Wo dioo gese w̄εε ε è nu wo, ε bigew nu ke biuw, wo ε ghan n̄εε ε s̄ε ge kfuu fin f̄iεε? Wo baa mbiay ε è nu è bonyii ke, wo mbiay ε è nu è Nyo'." ⁵ Kan̄ mwaan̄ no Ananias yuw njeme wvun non̄en, mum gbwe kpwe. Ε bonyii bocii b̄o yuw̄εε saaka wvudvu fan baay. ⁶ Ε cubonyii ley baanc̄e wv̄u è ndvu le, jo buy dv̄u gen̄ dwey.

⁷ Ejim jo bontam bo kefew e dīew bot̄ete, ε kp̄w̄ese ley, yaa kee f̄iεε fi be kooy b̄o dweese ke. ⁸ Ε Bita bife è wv̄u le, "Ke see è me, bin nu bigew bicii bi ben ε dwee wo gese w̄εε dv̄u?" Ε wv̄u tfuse le, "'Èε, è nu bí nen bicii." ⁹ †††Ε Bita bvuu bife è wv̄u le, "Ben ε dwee wo ghan n̄εε ε s̄ε seyse keemom Keyoy ke Tata le? Yeke eyuw, ncin bonyii b̄o be gen̄ ε dwey dwee wo nu wase è yew fwese, ε bó nu eley etuu ten̄ wo ebuy dv̄u egen̄ edwey." ¹⁰ No Bita jeme non̄en, kan̄ mwaan̄ ε Safilia mum gbwe è wv̄u ejise kpwe. Ε cubonyii ba dioo ley

† 4:12 Mat 1:21; 1Kol 3:11 †† 4:15 5:34-35 † 4:16 Jon 11:47 †† 4:17 5:28-29, 40 †† 4:24 Ksm 20:11; Mben 146:6 ††† 4:25 Mben 2:1-2 ††† 4:27 Luk 23:7-11; Luk 23:1 § 4:28 2:23

§† 4:29 Efe 6:19 ††† 4:30 2:22 §† 4:31 2:4 §†† 4:32 2:44-45; 6:1; Luk 14:33; 18:22 §† 5:2 4:35 §† 5:3 Jon 13:2 §†† 5:9 1Kol 10:9

yen ε wvú ε kpwe wase, ε bó mum tuu wvú buy dvú gen dwey mbew dweese le. ¹¹ Ε kentaashe ke bonyii bo mbee le kecii noo bonyii bomew bò to yuwεε saaka wvudvu fan baay.

Mwεem mvù dunçi mvunḡgay mvu Nyo' le bô mwεem mvu diuw wvù yumεen e

¹² †Ε boom bo ntum e bo Jisos e no gee mwεem mvù dunçi mvunḡgay mvu Nyo' le bô mwεem mvu diuw wvù yumεen e nteen ε bonyii ente. Ε bonyii bo mbee le bocii ké no taashi fô kebuw ke Saamun e yew ncese le. ¹³ Κε wee wvu ncew to ké mum taashe lo bô bó κε. Geenen ε bonyii to ké no bensee naa bó ntay. ¹⁴ ††Ε bolemse bô bokene nteen bò to leese fitele yí Tata le no biise ḡgoo bó le. ¹⁵ †Ε mwεem mvù boom bo ntum e bo Jisos e to gee, ge ε bonyii no tuule bonyii bo bincem e jiwse mbew jé le yí bintaw e noo yí dighaam e wvu le Bita ké dioo fele, ε ε cim nu kenjinjijη kew ε kí egbwe yí wee le. ¹⁶ Ε bibombom bi bonyii le no nen'yi bilaante bi mbew Jelusalem e too bô bonyii bo bincem e noo bò keḡke biyoy bì yiile yí bó le, ε bó fele bó bocii.

Ε bó no ghεεke boom bo ntum e bo Jisos e

¹⁷ ††Ε εkolε ke bocee ncese le bô ḡgoo ye yí ε to nu Bosadusii ke ja kew no ghεεke boom bo ntum e bo Jisos e, ¹⁸ mum tum bonyii ε bó gen koo bó fen yew ncaw e. ¹⁹ ††Geenen, ε ε ke no nu entaḡ ε nceendaa Tata to yene dew fwese yew ncaw bvuse bó. No wvú bvuse bó, mum gay le, ²⁰ "Ben egen yew ncese le, egen efewci fiεε ficii ε bonyii ekume nce wvu fwe wvun." ²¹ No bó yuw nonen, mum gen. Ε ekfuḡ ke dioo eyuule, ε bó ley fô yew ncese le, mum kew no yεeyi bonyii.

Κε kefew kedvu le, ε εkolε ke bocee ncese le bô bonyii bew bo ḡgoo le, kum bonyii bo Israel bò saake woḡ bocii ε bô bó shii, mum tum bonyii bo nci le le bó egen yew ncaw e, eto bô boom bo ntum e bo Jisos e. ²² †††Ε bó gen buy fô gom bó ḡkuuḡ mum tu jim to see le, ²³ "Bese gen ε buy yew ncaw e, ε yen ε dew fwese nu ε bó ε loocε ε fen, ε bonyii bo nci le leeme fô cεyte. Bese ε dioo yene yew ley ε faḡe yaa eyen wee le dvú κε." ²⁴ †††Ε εkolε ke bonyii bo nci le bò to cεyte yew ncese bô bocee ncese bo baay baay, yuw nonen, ε fí ffumse bó, ε bó no ghayte laa bó nu ke etu fεε bô fin fiεε le. ²⁵ Ε wee ne ley gay ε bó le, "Ben eyuw, bonyii ba bò ben se fenεε yew ncaw e, boba wase fô yew ncese le yεeyi bonyii." ²⁶ †No bó yuw nonen, ε εkolε ke bonyii bo nci le bô ḡgoo ye mum buy gen jo bó, no too bô bó. Geenen, bó to baa joo bó kane lo bó κε, njefo bó, bonyii bo nci le bodvu to fane fo bonyii etumye bó bô eta.

²⁷ Ε bó to bô boom bo ntum e bo Jisos e, ley bô bó leke fwe dvu bonyii bò saake woḡ. Ε εkolε ke bocee ncese le no biwci mwεem ε bó gayte le, ²⁸ †††Bese nu ε loocε wase ε lew lo le fo ben ebvuu emom eyεeyi wee ekume diee di wee wvun e κε. Geenen, ben eyen fiεε fi

† 5:12 2:22; 3:11 †† 5:14 2:41 † 5:15 19:11-12; Luk 4:40 †† 5:17 4:1-2 †† 5:19 12:7-10 ††† 5:22 12:18-19 ††† 5:24 4:1 § 5:26 Luk 20:19; 22:2 †† 5:28 4:17-19; Mat 27:25

ben mom! Ben nu ε ge wase n'yεeyi wene ε saanḡen Jelusalem jocii. Ε ben gomte keege ε fí edunçi le bese kee fiεε fô kpwe ye le." ²⁹ Ε Bita bô ḡgoo boom bo ntum e bo Jisos e tfuse le, "Bese keḡke keeyuw ε ε nu Nyo' le, efey keeyuw wee le. ³⁰ ††Ben to nu ε ta Jisos yí kentam e ε wvú kpwe. Ε Nyo' bo'icee cee bosεεbene bvuse wvú yí kpwe le, ³¹ bense wvú, shike ε εbo kew ke εcεey e le wvú enù Cee Ekolε noo Mboyse, wvu le bonyii bo Israel ekumen mvuntelem mvubole, ε wvú wvù Nyo' elεεshe bibefe bibole. ³² †Bee bo Keyoy ke Yu-ule kε Nyo' nyaa ε bonyii bò yuuke wvú le ε mum ε no fewci mwεem mvun."

³³ No bonyii bò to saake woḡ yuw njeme wvun nonen, ε mvuntelem bente lo bó. Ε bó mum no gomte keeyuwε boom bo ntum e bo Jisos e. ³⁴ ††Geenen, ε wee mvu ḡgoo bonyii bò to saake woḡ e wvú diee to nu Gamalia, ε ε nu wee Falasii bvuu nu wee wvú dunçi bonci bo Nyo' le, ε bonyii bocii wvumte wvú ntay, ne we. No wvú ne we, gay ε bó yaw bvuse boom bo ntum e bo Jisos e ekfuḡ. ³⁵ Ε wvú shεε jeme ε bonyii bò to saake woḡ le, "Bonyii bo Israel, ben ejo weε bô fiεε fi ben gomte keege bô bonyii ban. ³⁶ †Ben ekume le ε to nu kefew kemew e, ε wee mvu ja fen ε bó teḡe le Teodas no dunçi le wen nu wee wvu baay. Ε bonyii shfum ε wvú ejim ke diewe gee ne le. Ε bó ke yu wvú ε ḡgoo ye tawse, ε fiεε fi wvú to too dvú laaye ecici. ³⁷ ††Ε wvumvu wee ke bvuu ja kefew kε bó to taanḡe bonyii le ε bó teḡe le Judas, ε ε nu wee wvu Galilee. Ε wvú gufe bonyii nteen ε wvú ejim. Ε bó ke yu ten wvú, ε ḡgoo ye saanḡen. ³⁸ Yí fin e, me ε no nteete ben le fo ben ege fiεε bô bonyii ban κε. Ben ecine je yibole. Ε ε fen nu le fiεε fi bó too dvú bvuu yεeyi bonyii dvú fin kew wee wvu wum, tu fí nu ke elaaye ecici. ³⁹ Ε no nu le fiεε fidvu kew Nyo', tu ke ε nulo ε ben ke eso bó κε. Ε ben baa eyene, ε fí ke ene ebuy le ben diuu ε ε nu ben ε bo Nyo'."

⁴⁰ †††No Gamalia jeme nonen, ε bonyii bò to saake woḡ yuw ntefe we, kase tee boom bo ntum e bo Jisos e ε bó ley. No bó ley nonen, ε bó tam bó, ciise lo le fo bó ke ebvuu emom lo eyεeyi wee ekume diee di Jisos e κε, mum cine bó le ε bó no gene. ⁴¹ †††No bó buyεε dvú no gene fibole yuuke ε ε nu njor le bowen nu ε bó ε kocen bonyii bò bó eshoose bó nje diee di Jisos e. ⁴² ††††ε bó gen nonen, bvuu no yεeyi ke bonyii ediuw ecii fô yew ncese le noo ela le, fewci saaka wvù jee wvù le Jisos nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε.

Ε bó baaye bonyii bo lemme le bosooshwiḡ

6 ¹⁸Ε ε ke no nu kefew kemew e, no ḡgoo bonyii bo mbee le to kuu gene fwe, ε Bojuu bò to jemyi κε ε ε nu díew Glek ne kew no wvukene Bojuu bò to jemyi díew woḡ le bó gawte mwεem ε boke' bo bonḡfu le ediuw ecii nyaa mvu bo bowen e caan. ² Nonen, ε boom bo ntum e bo Jisos e bo yuufe ncaw bofεε mum kum

††† 5:30 3:15 †† 5:32 1:8; Jon 15:26-27 ††† 5:34 22:3 †† 5:36 21:38 †† 5:37 Luk 2:2; 13:1-2 ††† 5:40 4:18; 5:28 ††† 5:41 Luk 6:22-23; 1Bi 4:13 ††† 5:42 9:22; 17:3; 18:5, 28; Luk 24:25-27 18 6:1 2:45; 4:35

ngoo bonyii bo mbee le bocii gay ê bó le, "Ké fí jee le bese ecine keefewci diew Nyo' egen shii e è nu yî keceyte le ké. ³ Boom bo bwee wese le, fí jee le ben ebaaye bonyii bosooshwiý ê ben ente, é bese enya lemme din can yibole. Ben dioo baayi taa e è nu bonyii bò keriye nce wvù jee, e bó e yihsen bô Keyoy ke Yuule bvuu keriye bvufee. ⁴ Nonen, é bese emum enya wase bikuu bisese e è nu yî bunle bô yî lemme di diew Nyo' le." ⁵ E bonyii bocii yuw ntañ wvudvu, e wvù jonj bó le. E bó mum baa Tefan e è nu wee e mbee we e looce e yihsen, e wvù e yihsen ten bô Keyoy ke Yuule. E bomew no nu Filew bô Blukulus, Nikano bô Timon, Balmenas bô Nikolaus wvù to nu wee wvu Antiok e wvù to banke lo tu wee mbee Bojuu. ⁶ E bó mum jo bonyii ban leke fwe dvu boom bo ntum e bo Jisos e, e bó bunle fô bó le, mum gee can yî bó le. ⁷ E diew Nyo' mum no saanjene gene. E ngoo bonyii bo mbee le yi Jelusalem no kuu gene fwe. E bocee ncese nteen lese ten fitele yî Jisos e.

E bó no teyte mwëem yî Tefan e

⁸ E Nyo' buw Tefan ntañ, e wvù no keriye mvungay, gee mwëem mvu diuw wvù yumëen e bô mwëem mvù duñci mvungay mvu Nyo' le ê bonyii ente. ⁹ E bonyii bomew ke ne kew mbew bô bo Tefan. Bonyii bodvu to nu Bojuu bô to nen'yee Selin bô Aleksandia noo Silishia bô Esia. E è to nu bonyii bo yew bunle yî bó to teñe le yi Bonfaw bô Boy wase le. ¹⁰ E bó to bewci nonen, e Keyoy ke Yuule nya Tefan bô bvufee e wee fanje yaa nu dvú wvù eso wvù ké.

¹¹ E bó mum ne beyse bonyii bomew ejim ejim le bó embiaytè le bó nu e yuw e Tefan jemyi díew yî befe ekumë Muses bô Nyo'. ¹² No bó ge nonen, mum shiw mvuntelem mvu bonyii le, bô mvu bonyii bò saake woy e, noo mvu bonyii bò duñci bonci bo Nyo' le. E bó mum ley yî Tefan e, jo wvù gen bô wvù fwe dvu bonyii bo woy e bò saake bonsaw. ¹³ E bonyii ba bvuu to bô bonyii bomew bò eben jim nsaw mbiay, e bó no teyte mwëem yî Tefan e gayte le, "Ké wee wvun ké no nu se wvù jemyi díew yî befe ekumë yew ncese yin bô bonci bo Muses e ké. ¹⁴ Bese nu e yuw wase e wvù jemyi le Jisos wvu Nasalet we nu ke ebvuw yew ncese yin, ebvuu ekumen nce wesebeene woy wvù Muses to yeyee beene dvú." ¹⁵ E bonyii bocii bò to nu yew nsaw e luñ ejise yî Tefan e, ne yen e bvushiw bwew e banke wase ye e no fieesene bvuu nceendaa Nyo' le.

E Tefan tañe diuw fwe dvu bonyii bò saake woy

7 E ekole ke bocee ncese le bife ê Tefan le, "Mwëem mvù bó jemyi mvun nu keceye e?" ² E Tefan tfuse le, "Bo'icem bô boom bo bwëem e, ben eyeke eyuw. Nyo' bvukuke to nu e buynen fô icee wesebeene wvù Abla'am e e wvù bæ cee Misobotemia, e wvù se ke ne gen no cee 'Alan, ³ gaytê ê wvù le,

† 6:3 1Tim 3:7-13 †† 6:6 13:2-3; 14:23; 1Tim 4:14; 2Tim 1:6 † 6:7 2:41 †† 6:8 2:22 †† 6:10 6:3; Luk 21:15 ††† 6:11 Mat 26:59-61 ††† 6:13 18:13; 21:28; Yeli 26:11 § 7:2 22:1 §† 7:3 Kerj 12:1; Ibu 11:8-10

'Cine kfuu diuw e, ebuy woy wene le, egen woy wvù me nu nke endurce ê wo le.'

⁴ Nonen, e wvù mum ne Kaldia jodvu, gen no cee 'Alan. E ice ke dioo kpwe, e Nyo' ge e wvù ne to jan jô beene cee keseen. ⁵ E wvù no nu jan e Nyo' fanje yaa ecim enya wvù ke naa bô kpweñ ké, geenen, kaw le wen nu ke enya woy wvun é enu we bô engoke kew. E Nyo' to kaake nonen e Abla'am baa cim keriye wase wan ké. ⁶ E Nyo' bvuu gaytê ê wvù le, 'Engoke kuw nu ke enu botolo woy mvu le, ke elemte bvunfaw jó, e bó nuuwse bó yî bilum e gee ne (400).

⁷ E me nu nke enlañ ngew yî woy wvudvu le, é engoke kuw ke ebuy jó eto ebunlee me jan.'

⁸ E Nyo' bvuu die kelew bô Abla'am, e nciise kelew kedvu nu le Abla'am nu ke etfuuse boom bew yew. E Abla'am ke boo Aysik, e è ke dioo nu ediuw nyan e wvù tfuse wvù yew. E Aysik ke boo Yakow tfuse ten wvù yew. E Yakow ke tfuse ten boom bew bo yuufe ncow bofëe yew bô è nu bo'icee cee bosëbeene fô kfuu disëbeene to sanëe.

⁹ E bo'icee cee bosëbeene bodvu ke ne no bene kendorj bô Yosew wvù waa bwee bó mum gese wvù, e wvù gen no nu nfa woy wvù Ijiw e. Geenën, e Nyo' no taale ke fô wvù le, ¹⁰ E wvù yî bonjewe bew e bocii. E Nyo' bvuu nya wvù bô bvufee, e Felo, Nfon wvu Ijiw no koonke wvù, mum gee wvù e wvù no nu wee we kebay bvuu nu wee wvù taale fô kfuu diew e.

¹¹ E jeñ ke ne koo Ijiw jocii noo Kanaan, e bonyii yen ngew baay. E bo'icee cee bosëbeene fanje yaa keriye fiee fidien ké. ¹² E Yakow ke yuw le mwëem mvudien nu Ijiw, mum tum boom bew bò è nu bo'icee cee bosëbeene e bó gen jó yî kanj wvu fwe le. ¹³ E bó ke dioo kase gen jó yî bokanj bo bofëe le, e Yosew mum ge e boom bo bwee le kiee wvù. E wvù mum duñce ten bó ê Felo. ¹⁴ E Yosew mum ciinse ntum fô Yakow wvù ice le, le wvù bô kfuu dicii eto Ijiw. Kfuu di Yakow e to nu sekedvu wee mbanjooshwiý ncow botin (75). ¹⁵ E Yakow yuw nonen, mum jo kfuu diew dicii bow dvú Ijiw. E wvù bô bo'icee cee bosëbeene ke kpweken jó bocii. ¹⁶ E bó ke tuu egvun ebo kase to dvú jan, to dwey Shekem ê jem yî Abla'am to guyee ê boom bo Amol e.

¹⁷ E kefew ke dioo kocine kè Nyo' to nu keeke ege fiee fi wvù to kawee Abla'am dvú, e bonyii bosëbeene duule wase Ijiw baay. ¹⁸ E bonyii bo jó ke ghaa nfon mvu e wvù yaa kee Yosew ké. ¹⁹ E Nfon wvudvu mum no wëentene, sene bonyii bosëbeene, kane le bo'icee cee bosëbeene elañke mvunley mvu boom e ekfuñ e bó kpwekene. ²⁰ E nu kefew kekin e kè bó to bokëe Muses, e è to nu wan e wvù jee baay fô Nyo' le. E bó keriye wvù yew kee te, ²¹ mum jo gen gee ekfuñ. E waa

§†† 7:4 Kerj 11:31; 12:4 §† 7:5 Kerj 12:7 §†† 7:6 Kerj 15:13-14 §† 7:8 Kerj 17:9-14; 21:2-4; 25:26; 29:31-30:24; 35:16-18 §† 7:9 Kerj 37:11, 28; 39:2, 21 §†† 7:10 Kerj 41:37-44 §†† 7:11 Kerj 41:54; 42:1-2, 5 §†† 7:13 Kerj 45:1, 3, 16 18 7:14 Kerj 45:9-10, 18; 46:6-7, 27 19 7:16 Kerj 23:3-16; 49:29-30; 50:13; Yosh 24:32; Ibu 11:9, 13 20 7:17 Ksm 1:7-8 21 7:19 Ksm 1:10-11:22 22 7:20 Ksm 2:2-10; Ibu 11:23

Nfon Felo wvù kpwoon ke gen bonye wvù, ley diewe waa we le. ²² E bó mum yeyi Muses bô bvufee bvubonyii bo Ijiw e bvucii, e wvù no nu wee wvù kee njeme bô keege fiεε ntay.

²³ †E wvù ke dioo nu ke diewe bilum mbaanye le, ke ne kpawcε le wen nu egen eyen no boom bo bwee wen e bô è nu bonyii bo IsraeI nu. ²⁴ E wvù dioo gene, yen e wee wvu Ijiw nvuwse wee wvu IsraeI mvu. E wvù ley fó le wen etfufe envuke, mum yu lo wee wvu Ijiw wvudvu. ²⁵ Wvù to kpwaake le boom bo bwee wen e nu ekiεε le è tum Nyo' wen le wen eto ebvuse bó yí ngew e. Geenen, e bó fañe yaa kίεε ke. ²⁶ E bvú ke buy yuu, e Muses bvuu no gene, buynen yí bonyii bo IsraeI e bofεε e bó ne e no diuu. E wvù ley fó keegawsen bvudiuw bvudvu, bife è bó le, 'Boom bo bwεem e, ben nu wee bô waa bwee, è ge la ben e se no diuu ebenεben?' ²⁷ E wee wvù to nvuwse waa bwee kaa domse lo Muses, bife è wvù le, 'È geke yee wo le wo esaakè bese, sumtene bonsaw bosese?' ²⁸ Wo fen bvuu gomte keeyu me no wo se yue wee wvu Ijiw we foguu le?' ²⁹ ††E Muses yuw nonen, mum fan ne woñ wvù Ijiw e, fεε gen no nu woñ wvù Midian e, ke boo boom bolemse bofεε jó.

³⁰ †E è ke no nu ejim jo bilum mbaanye, e nceendaa Nyo' buynen fô Muses e è nguy e, e wvù bæenci yí kete le ñkpwaante mbew kum wvù Sinay e. ³¹ E Muses yen e fí ghaw wvù, e wvù bence nceencee keetaa ntay. No wvù benci, yuw e Tata Nyo' jeme è wvù le,

³² 'È nu me wvù Nyo' bo'icee cee wene, Nyo' AbI'am bô wvu Aysik noo wvu Yakow.'

E Muses yuw nonen, no ciñke bô nfan, fañe yaa ebvuu emom lo etaa ke. ³³ E Tata Nyo' bvuu jeme è wvù le,

'Baaye bolaba buw, njefo fen fô wo leeme fó nu bvudvuu bvù yuule.

³⁴ Me nu e nloocε wase e n'yen no bó nvuwse bonyii bem Ijiw,

e mbvuu e n'yuw no bó cone,

e mum e nshii e nto keembvuse bó yí ngew wvudvu le.

Yeke eyuw, me nu entum wo Ijiw keseen.'

³⁵ ††Muses wvun nu wvù bó to yawεε wase tun, bife è wvù le, 'È geke yee wo le wo esaakè bese, sumtene bonsaw bosese?' È nu wvù wvù Nyo' to tumεε le wvù egen enu wee sa' wvuboo, ebvuse bó yí ngew e. E Nyo' to tum e è nu nceendaa we e wvù to yí kete kè to bæenci kίε le tefe ntum wvudvu è wvù. ³⁶ †E Muses mum gen Ijiw, ge mwεem mvu diuw wvù yumεen e bô biñghaw bi mwεem e, bvuse bó jó. E wvù ge mvumew fô Joo yi Baay yí Yεele le, bvuu ge mvumew ñkpwaante jô bó to lenεε yí bilum e mbaanye. ³⁷ ††E è nu Muses wvudvu wvù to gayεε è bonyii bo IsraeI le, 'Nyo' nu ke ebvuse wee we ntum mvu è boom bo bwee wene le ente, eciinse fô ben e ke no wvù to bvuseε me.'

³⁸ ††E è bvuu nu ke wvù wvù Muses wvù nceendaa Nyo' to jemyεε è wvù yí kum wvù Sinay e, kefew kè kentaashe ke bonyii bo IsraeI e to nu ñkpwaante bô bo'icee cee bosεεbeene, e Nyo' nya díew yí nyaa nshii le wvù efese è beene. ³⁹ †Geenen, e bo'icee cee bosεεbeene kaa fañ keeyuw Muses e, banke jim è wvù le, mum no koonke le bowen bee ekase etu jim Ijiw.

⁴⁰ ††E bó mum gay è Elon le, 'Bomε bonyo' è bese bô nu esaa fwe dvuseεbeene, njefo bese baa bvuu kίεε fiεε fi kooyi bô Muses we wvù bvuseε beene woñ wvù Ijiw e ke.' ⁴¹ E bó mum kene fimoooso e fí fieesene waa na', sεεye nyám ge ncese dvú è fí, mum no lanlanje yí fiεε le e è kene bó bô can yibo. ⁴² ††No bó ge nonen, e Nyo' mum banke jim è bó le, e bó mum no bunlee wase e è nu diuu bô kpwee noo jón. E è nu no bó to sañεε è Njwa' bonyii bo ntum Nyo' le e Nyo' jemyi le, 'Bonyii bo IsraeI, ben to sεεle nyám ñkpwaante yí bilum e mbaanye, ceese e è nu me dvú le?

⁴³ Ben to ghane tuule cun e è nu yí nyo' wvù bó tenje le Molok,

bvuu tuule jon e bó e kene le è nu yí nyo' wvù diee nu Lefan,

e è nu mvumooso mvù ben to keenceε keebunlee mvú.

Nje fifin, me nu ñke ebvuse ben é ben ebuy egen efey lo Babilon.'

⁴⁴ ††Bo'icee cee bosεεbeene to lene ñkpwaante kenke cun yí duñci le Nyo' nu bô bó, e è to fe Muses cun yidvuu, bii ke lenlen no yí Nyo' to duñceε è wvù to nu. ⁴⁵ ††E boom bo bo'icee cee bosεεbeene le ke fi, ke tuu to dvú jan kefew kè bô bo Yoshua to lole nshe è bitum bì to nu jan e, e è to gene Nyo' fwe kuñke bitum bidvu. E cun yidvu no nu jan to buy kefew kè Nfon Dawe to saake woñ wvun e. ⁴⁶ ††E Nyo' no koonke wvù ntay, e wvù mum lεke le Nyo' ebee é wen ebom yew enya é wvù wvù Nyo' Yakow eceε dvú. ⁴⁷ ††E è ke kaa ghan Saa-mun bom yew Nyo' yidvu. ⁴⁸ ††Geenen, e Tata Nyo' wvù nu Ekole ke Mwεem Mvunciim e yaa ké no cee yéw yí è bom bonyii le ke. È nu ke lenlen no wee ntum Nyo' mvu to sañεε wase e Nyo' gayte le,

⁴⁹ ††Fowe nu kawla wεm,

e nshe yin nu kedvuushεε ke bikaa biem e.

Yew yí è nulo é wee ebom le è nu yem nulo enu nεε?

Nuu le bvudvuu nu dvú bvù è nulo é me enshii fó le?

⁵⁰ Ke è fe me mwεem mvun mvunciim e?"

⁵¹ ††E Tefan mum ne gay le, "Ben temyi bikuu baay, e mvuntelem mvunen bô bitem nu naa lo ntffuse. Ben e bo'icee cee bonen nu ke lenlen. Ben tune sekecii keeyuuke Keyoy ke Yuule le. ⁵² †Wee ntum Nyo' mvu nu dvú wvù bo'icee cee bonen to baa ebone bikaa è wvù ejim e? Bó to nu e yuwye bonyii bo ntum Nyo' le bô to jemyεε wase le Wee Lemme Nyo' wvu Teytey nu

††† 7:38 Ksm 19:1-20:17; Lem 7:53; Gal 3:19 § 7:39 Ktrj 14:3 §† 7:40 Ksm 32:1-8 §†† 7:42 Amo 5:25-27; Lew 18:11 §† 7:44 Ksm 25:9, 40 §†† 7:45 Yosh 3:14-17; 18:1; 2Sam 6 §† 7:46 Mben 132:1-5 §† 7:47 2Sam 7:5-7; 1Bfn 6:1-38 §†† 7:48 17:24-25 §†† 7:49 Yesa 66:1-2 §§§ 7:51 Ksm 32:9; 33:5; Yeli 4:4; Lum 2:28-29; Yesa 63:10; Esek 2:3-5 18 7:52 Luk 11:47-48

† 7:23 Ksm 2:11-15; Ibu 11:24-27 †† 7:29 Ksm 2:15, 21-22; 18:3-4 † 7:30 Ksm 3:1-10 †† 7:35 Ksm 2:14; 3:2 †† 7:36 Ksm 7:3; 14:21-29; 16:1-17:16; Ktrj 14:33; 20:1-11 ††† 7:37 3:22-23

ke eto. E wvú ke to, e ben gese wvú bvuu yu wvú. ⁵³ †E é bvuu nu ke ben bò Nyo' to tumεε bonceendaa bew e bó nya bonci bew é ben, e ben tun keebii bó le."

E bó tumye Tefan bó eta

⁵⁴ ††No bonyii bò to saake woŋ yuw fiεε fi Tefan jeme, e mvuntelem bente lo bó, e bó no ngeci bigew. ⁵⁵ †E Keyoy ke Yuule yiŋsen yí Tefan e, e wvú no taale fiew e è nu we, nε yen n'yuw wvú è nu wvu Nyo' le, bvuu yen Jisos e e wvú leeme é ebo ke εεεy ke Nyo' le. ⁵⁶ †E Tε-fan nε gay le, "Ben etaa eyen, me nu e n'yeŋ e fowe e yene, e wee wvú diee nu Waawee leeme é ebo ke εεεy ke Nyo' le." ⁵⁷ E bó yuw fifie, mum jine bintuŋtuŋ bó can, no wamte foweewe, mum sen bocii ley yí Tefan e, ⁵⁸ †gufe wvú buy dvú elaante, gen no tumte bó eta. E bonyii bò benεε jim nsaw baaye bikum bibole, nya é cuwee mvu e bó teŋe le Saul, se no tumte. ⁵⁹ ††No bó to tumte Tefan bó eta nonen, e wvú bunle le, "Tata Jisos, fiisen keyoy kem." ⁶⁰ ††E wvú mum nε tum envuw fokuse, fuŋ foweewe le, "Tata, fo wo etaa é fiεε fi befe fin fi bonyii ban gee le ke." No wvú gay nonen, mum kpwe.

8 ⁵⁹ No bó yu Tefan, e Saul tom.

E Saul nya ngew é kentaashe ke bonyii bo mbee le

Ke ebvubwe, e bó kew no nyaa ngew wvú temyi é kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Jelusalem. E kí saanŋken keci buy jó, gen biba bi Judea bó Samalia le, e è sheε ke boom bo ntum e bo Jisos e. ² E bolemse bomew bò to nu e looce lese fitele yí Nyo' le, to jo gvune di Tefan e dwey, bee wvú baay. ³ †E Saul nu fiew looci gene lo bó kentaashe ke bonyii bo mbee le, danŋsene yéw e kooyi bonyii bo mbee le bò bolemse noo bò bokene ciinse yew ncaw e.

E Filew fewce diεw Nyo' Samalia

⁴ ††E bonyii bò to saanŋkenεε ba no gene mondvuum e monciim fewci diεw Nyo'. ⁵ E Filew bow fiew gen é ke-laante kè Samalia le, no fewci saaka jó wvu ekume Mboyse wvú Nyo' to kawεε. ⁶ E bonyii nteen yuw bvuu yen mwεεm mvú duŋci mvuŋgay mvu Nyo' le mvú wvú to gee, mum nya bitem é wvú ntay. ⁷ †Biyoy bì yiile to buyte yí bonyii le, wamte foweewe, e bonyii nteen bò to nu e kpweken keba kemwaaŋ noo bonteŋe bonene ten. ⁸ Nonen, e nlanŋan wvu baay no nu elaante jodvu. ⁹ Wee mvu to nu elaante jodvu e diee nu Semon, e wvú to shee wase duŋci nfim ye e kew lo, e bonyii bo Samalia bocii yene e diuw yumte bó. E wvú to bvuu duu le wen nu wee mvu wvu baay. ¹⁰ E bonyii bocii bo elaante jodvu naa noo bo baay baay nya bitem é wvú no gayte le, "Wee wvun nu mvuŋgay mvu Nyo' le mvú bó teŋe le Mvunŋgay mvu Baay." ¹¹ Bó to nya bitem é wvú nonen, njefo wvú to shee wase duŋci nfim ye e

kew lo ncejole e bonyii yene e diuw yumte bó. ¹² ††Geenen, e Filew ke dioo eto efewci saaka wvú jee wvu ekume bvunfon bvú Nyo' le noo ekume diee di Jisos Klisu le, e bokene bó bolemse bee e wvú lese bó é joo. ¹³ E Semon we kebεε bee ten e bó lese wvú é joo. E wvú mum mey ke wase no nu mbew Filew e yene biŋghaw bi mwεεm e bi baay baay bó mwεεm mvú duŋci mvuŋgay mvu Nyo' le mvú wvú to gee, e diuw yumte wvú.

¹⁴ E boom bo ntum e bo Jisos e ke yuw Jelusalem le bonyii bo Samalia nu e fiisen wase diεw Nyo', e bó mum tum Bita bó Jon fô bó le. ¹⁵ E bó gen buy jó, bunle fô bonyii bo mbee le bodvu le le bó ekeŋke Keyoy ke Yuule, ¹⁶ †njefo Keyoy ke Yuule to baa to wase yí mvu bó le ke. Bó to beε lese ke lo bó é joo maan é diee di Tata Jisos e. ¹⁷ E Bita bó Jon bunle, gεε can yí bó le, e bó mum keŋke Keyoy ke Yuule. ¹⁸ †E Semon dioo yen le boom bo ntum e bo Jisos e gεεle can yí bonyii le e Keyoy ke Yuule too yí bó le, e wvú mum no nyaa bigew é Bitá bó Jon, ¹⁹ gayte le, "Ben enya me bó mvuŋgay mvun ten, wvu le naa yeε wvú me e ngeε can yem yí ye le, é wvú ekeŋke Keyoy ke Yuule." ²⁰ E Bitá fuse é wvú le, "Ben e bigew biuw bidvu egen lo ngyuy e. Wo ghan nεε e se no kpwaake le è nulo é bó eguy nnya yí è nu yi Nyo' bó bigew? ²¹ ††Ke wo yaa keŋke naa lo kelenj ente jo lemme din ke, njefo ke fitele fiuw yuule fô Nyo' le ke. ²² Kumεn fitele fiuw yí fiεε fi befe fi wo gomte keεge fin e, ebunlee laa è nulo é Tata Nyo' elεεshe bonkpawwe bó befe ban bò wo keŋke fô fitele le le. ²³ Me n'yene le wo nu e yiŋsen wase bó ken'yεε ejise, e tu nfwá kebεε." ²⁴ ††E Semon leke Bitá bó Jon le, "Kee, ben ebunle é Tata le fo fiεε fimew ente jo mwεεm mvú ben jemyi mvun e ekooy bó me ke."

²⁵ E Bitá bó Jon ke mεse fewce diεw Nyo', see mwεεm mvú bó kee ekume Jisos, mum nε no tuu jim Jelusalem. No bó to tuu jim, no fele bontεw bo Samalia bomew e, fewci saaka wvú jee wvú wvu Nyo' jó.

E Filew lese wee wvu Itofia é joo

²⁶ E nceendaa Tata ke nε gay é Filew le, "Nene ebow je ekuεku, egen é je yí nen'yi Jelusalem fele nkpwaante gene Gasa le." ²⁷ ††E Filew mum nε no booke. E wee wvu baay mvu wvu Itofia nu é je yidvu le. Wvú to nu wee e bó e bvuuushe, e è nu wee wvú to taale fô kpaw Yaa Kanda wvú to saake woŋ wvú Itofia le. Wee wvudvu to nε Jelusalem jò wvú to genεε keebunle Nyo', ²⁸ no tuu jim woŋ e é kekoto kemew kè è guute nyám e, e wvú e shii jó, taanŋke fiεε é Njwa' wvú Yesaya wvú wee ntum Nyo' to sanεε le. ²⁹ E Keyoy ke Yuule gay é Filew le, "Bence egen mbew kekoto keki le." ³⁰ E Filew lewte gen mbew yí dvú le, yuw e wee wvudvu taanŋke é Njwa' Yesaya le. E wvú bife é wvú le, "Wo taanŋke nen yuuke fiεε fi wvú gayte?" ³¹ E wvú fuse le, "É nulo é me en'yuw nεε le se wee e nele é me?" E wvú mum gay le

† 7:53 7:38; Ibu 2:2 †† 7:54 Mben 37:12; 112:10 † 7:55 Mat 26:64; Lem 2:33 †† 7:56 10:11; Luk 3:21; Jon 1:51 †† 7:58 22:20 ††† 7:59 Mben 31:5; Luk 23:46 ††† 7:60 Luk 23:34 § 8:1 8:4; 11:19 §† 8:3 9:1, 13, 21; 22:4-5; 26:9-11; 1Kol 15:9; Gal 1:13 §†† 8:4 2:41 §† 8:7 Mak 16:17; Luk 9:1

§†† 8:12 28:23 §† 8:16 19:1-6 §† 8:18 6:6 §†† 8:21 Efe 5:5 §§† 8:24 Ksm 9:27-28 §§§ 8:27 Yεsa 18:7; 56:3

Filew eben é bô wvú eshii é kekoto le. ³² †Bvudvuu bvú wvú to taan̄ke é Njwa' wvudvu le to jemyi le, “Wvú to nu diewe njee yì bó gene keesee le, bvuu nu diewe waa njee wvú bó ké dioo mvuu yvúw ye, wvú saa beele ke.

É nu ke ten no wvú to nu diuw tfu.

³³ Bó to nu é shoose wvú, tun keesaw nsaw we lan̄. É nu ke eyuu ejemyi yee ekume boom bew, é bó é sum wase nshii we fokuse fen?”

³⁴ É wee wvu baay wvudvu mum leke Filew gay le, “Kee wo, ke see é me, wee ntum Nyo' wvun jemyi é é nu ekume yee? Wvú jemyi ekume ekole kew nuu ekume wee mvu le?” ³⁵ †É Filew mum kew ke bô bvudvuu bvú Njwa' le bvudvu, no n̄ci saaka wvú jee wvu ekume Jisos é wvú.

³⁶ †É bô wvú no gene ke é je, ke gen buy bvudvuu bvumew e é joo nu fô. É wee wvu baay wvudvu gay le, “Taa eyen, joo nu fen, è nulo é ebvuu etun la fo wo elese me é joo?”

[³⁷ É Filew tfuse é wvú le, “É wo fen nu é bee Jisos Klistu le bô fitele fiuw ficii, é me enlese wo é joo.” É wvú tfuse le, “Me nu é mbee le Jisos Klistu nu Waa Nyo'.”]

³⁸ É wee wvu baay wvudvu mum gay é bó leke kekoto. É bô Filew shii, ley gen é joo, é Filew lese wvú é joo. ³⁹ †No bó buyee é joo, é Keyoy ke Tata le cun Filew fô, é wee wvu baay we fan̄e yaa ebvuu eyen wvú le ke. Geenen, no gene ke fiew lan̄lan̄. ⁴⁰ †É Filew n̄e buyen é è nu wase Asotus, mum n̄e no gene, fele é bilaante bicii le, fewci saaka wvú jee wvú wvu Nyo', gen buy é kelaante kè Kaysalia le.

É Saul kumen lese fitele yì Jisos e

⁹ †É to nu kefew kekie le, é Saul bee ke ffuuke, bemsee bonyii bo ngoo le bo Tata le le wen nu eyuwye bó. É wvú mum gen fô ekole ke bocee ncese le, ² †leke le wvú enya bon̄wa' é wen egen dvú yéw bunle yi Damaskus e, bô duñci le é wen yen é bonyii nu jó bô bii Je Tata le ken̄e è nu bokene, ken̄e bolemse, é wen ekooye bó ekay, eto bô bó Jelusalem.

³ †É wvú nya, é Saul mum n̄e no gene Damaskus, ke dioo feñene kelaante kedvu, é n'yuuu mvu n̄e sese law fowe, shii to yì ye le. ⁴ É wvú gbwe fokuse, yuw é diew jeme é wvú le, “Saul, Saul, wo bone bikaa é me ejim nen nje la?”

⁵ †É wvú bife le, “Tata, è nu wo wvú yee?” É diew yidvu tfuse le, “É nu me wvú Jisos, é è nu me wvú wo bone bikaa ejim jodvu. ⁶ Yì keseen e, ja we, eley egen elaante, é bó esee é wo fiie fi wo ken̄ke keege.” ⁷ É bonyii bô to lene bô bo Saul leem fô ngemten, no bó to yuuke diew yidvu yaa yene wee le ke.

⁸ †É Saul ke ja we fokuse, dioo yene ejise, fan̄e yaa ebvuu eyene mw̄em e ke. É bó mum jice wvú yì kebo

le, no cen̄se gene bô wvú Damaskus. ⁹ É wvú gen no nu yì ediuw e eta yaa yene mw̄em e ke. É wvú nu nonen, yaa diee fiie ke, yaa wuu ten fiie ke.

¹⁰ Wee mbee mvu to nu Damaskus jodvu é diee diew nu Ananias. É Tata Jisos n̄e tee wvú é fiie diewe efile le le, “Ananias.” É wvú bee le, “Tata, me wvun fen.”

¹¹ †É Tata gay é wvú le, “Nene, egenè é je yì bó ten̄e le Teytey e, dioo buy fô yew e fo Judas, bife wee mvu wvu Taasus é bó ten̄e le Saul. Yee eyuw, wvú nu fô bunlee, ¹² †É wvú be é yen wase wee le é fiie diewe efile le é bó ten̄e le Ananias, é wvú é to é gee can yì ye le, le wvú ekase eyene mw̄em e.”

¹³ Geenen, é Ananias gay le, “Tata, me nu é n'yuw wase é bonyii nteen ekume wee wvun no wvú gee mw̄em mvú befe fô bonyii bô è nu bo Nyo' le Jelusalem. ¹⁴ É wvú too nen, é wvú é fi mvungay é bocee ncese bo baay baay, le wen eto ekooye bonyii bocii jan bô bunle ten̄e diee diuw.”

¹⁵ †É Tata tfuse é wvú le, “Gene ke lo. Me nu é ncaw wase wee wvudvu wee wem lemme le, le wvú efewci diee diem é bonyii bô yaa nu ke Bojuu bô bonfon bobole, noo é bonyii bo Islael. ¹⁶ †Me kebee nu n̄ke enduñce é wvú no wvú ken̄ke keeke eyen ngew nje diee diem.”

¹⁷ †Nonen, é Ananias mum gen, ley yew dvudvu, gee can ye yì Saul e, tee le, “Saul waa bw̄em, è tum Tata Jisos me. È nu wvú wvú Jisos wvú wo se yene é je seke wo se too jan. Wvú tum me nen, le me ento en̄ge é wo ekase eyenè mw̄em e, é Keyoy ke Yuule eto eyin̄sen yì yo le.” ¹⁸ Ke no wvú jeme nonen, é fiie fimew diewe ngáw e n̄e yì ejise Saul e gbwe fokuse, é wvú mum kase no yene mw̄em e. É wvú ja we, é bó mum lese wvú é joo. ¹⁹ É wvú ke dieken, é mvungay kase tu yì ye le.

É Saul fewce saaka Jisos Damaskus

É Saul ce Damaskus bô ngoo bonyii bo mbee le yì ediuw e caan, ²⁰ †mum kew lo kan̄ mwaan̄ no ghane yéw bunle le, fewci le, “Jisos nu Waa Nyo'.” ²¹ †É bonyii bocii bô to yuuke no ghayte le, “Wvun nu ke wee wvú se ghane gene lo bô bonyii bô bunlee ten̄e diee din Jelusalem e? É ke wvú to jan nen é è nu keekooye bô nu jan ekase egen dvú, enya can bocee ncese bo baay baay e le?”

²² †É Saul no fewci ke fiew ekume Jisos tem̄yi lo, duñci le Jisos nu Mboyse wvú Nyo' to kawee. É Bojuu bô to nu Damaskus ma lo fiie fi è nulo é bó etfuse é wvú.

²³ ¹⁹ ²⁰ É ediuw ke dioo fey nteen, é Bojuu bodvu shii, cu n̄an̄ keeyu Saul. ²⁴ É bó mum no shee, cepte wvú diuw ketaan̄ ke Damaskus e, le wvú ke dioo fele, ken̄e è nu entan̄ ken̄e emvunsheer, é bó eyu wvú. Geenen, é Saul kiee n̄an̄ wvubo. ²⁵ É bonyii bew bo ngoo le ke jo wvú entan̄, lese é n̄kaa le, bvuse fô n̄to ketaan̄ e, shike wvú fokuse wase ekfun̄.

† 8:32 Yesa 53:7-8 †† 8:35 Luk 24:27 † 8:36 Mat 28:19 †† 8:39 1Bfn 18:12 †† 8:40 21:8 ††† 9:1 8:3 ††† 9:2 19:9, 23; 22:4; 24:14, 22; 28:22 † 9:3 Abk 3:3-4; 1Tim 6:16; 2Kol 4:4, 6 †† 9:5 1Kol 15:8 ††† 9:8 13:11

‡ 9:11 21:39; 22:3 ††† 9:12 Mak 8:23-25 †† 9:15 13:2; 22:21; 23:11; 26:1; 27:24; Lum 1:5 †† 9:16 20:23; Luk 21:12; 2Kol 11:23-28 ††† 9:17 19:6 ††† 9:20 17:2; Luk 22:70 ††† 9:21 8:1; 9:13-14 18 9:22 5:42 19 9:23 23:12 20 9:23 2Kol 11:32-33

Ɛ Saul gen Jelusalem

²⁶ †Ɛ Saul tu jim Jelusalem, dīoo gomte keetaashe bō ngoo bonyii bo mbee le, Ɛ bō no fane lo wvú, njefo ke bō to berje le wvú looci nu wee wvubo ngoo ke.
²⁷ ††Geenen, Ɛ Banaban jo wvú, Ɛ bō wvú gen fō boom bo ntum e bo jisos e. Ɛ wvú see Ɛ bō no Saul to yenen Tata le Ɛ je Ɛ bō wvú jeme, bvuu see Ɛ bō no wvú to fewci ekume jisos Damaskus yaa fane ke. ²⁸ Nonen, Ɛ Saul mum no nu bō bō ghane mondvuum monciim Jelusalem, fewci ekume jisos, yaa fane ke. ²⁹ Ɛ wvú ke no jemyi ten Ɛ Bojuu bō to jemyi díew Glek, beeke mbew bō bō, Ɛ bō mum ne no gomte keeyu wvú. ³⁰ †Ɛ bonyii bo mbee le kie le bō gomte keeyu wvú, mum jo wvú bow dvú Ɛ kelaante kè Kaysalia le, ciinse wvú Ɛ wvú gen Taasus.
³¹ Yí kefew kekin e, Ɛ kentaashe ke bonyii bo mbee le læten yí ngew e Ɛ biba bi won e bi Judea bō Galilee noo Samalia le. Ɛ Keyoy ke Yuule ge Ɛ kentaashe kedvu cim, bvuu no tomte ngoo Ɛ yí kuu. Ɛ bō no cee, wvumte ke Ɛ è nu Tata.

Ɛ Bitā gen ntew wvú Lida noo wvú Jofa le

³² Ɛ Bitā no ghane, gene fō bonyii bō è nu bo Nyo' le mondvuum e monciim, ke ghan gen buy fō bō Lida le. ³³ No wvú to nu jó, yen wee mvu le Ɛ wvú Ɛ kpwe keba kemwaan, Ɛ diee nu Enias Ɛ wvú Ɛ ngey wase entaw bilum nyarj. ³⁴ No Bitā yen wvú le, tee le, "Enias, jisos Klistu fele wase wo. Ja we eseyse kentaw kuw." Kanj mwaan Ɛ Enias mum ja we. ³⁵ Ɛ bonyii bo Lida noo bo yí bale di Shalon e bocii yen no wee wvudvu nu Ɛ bonen wase, Ɛ bō lese fitele yí Tata jisos e.
³⁶ Ɛ to nu Ɛ kpwoon mvu nu Ɛ kelaante kè Jofa le, Ɛ è nu wee mbee, Ɛ diee nu Tabita, di nu Ɛ díew Glek e le Dokas. †† Wvú to ké no gee mwem mvù jee sekecii, fii bonyii bō fuute. ³⁷ Ɛ è no nu ediuw yoya le, Ɛ kpwoon wvudvu gbwe kencem, mum kpwe. Ɛ bō cuké gvune diew, ben gee Ɛ kebuw ke yew e ke ewe le. ³⁸ No Jofa to nu mbew Lida le, Ɛ ngoo bonyii bo mbee le ke yuw le Bitā nu Lida, mum tum bolemse bofē fō wvú le. Ɛ bō gen lēke wvú, le kee wvú, le wvú eto ke ncin e.
³⁹ Ɛ Bitā mum ne ke nonen Ɛ bō bō no gene. Ɛ wvú gen buy fó, Ɛ bō jo wvú ben bō wvú Ɛ kebuw ke yew e ke ewe kie le. Ɛ bōke' bo bonjku le bo jó bocii gem wvú tase no beele, duñci ndvú yí Dokas to gee seke wvú to bæe dvú. ⁴⁰ ††Ɛ Bitā bvuse bō ekfuñ bocii, tum envuw fokuse bunle, ne banke ye gay Ɛ gvune didvu le, "Tabita ja we." Ɛ wvú mum yene ejise, taa Bitā, mum ja shii we. ⁴¹ Ɛ Bitā jice wvú le yí kebo le, Ɛ wvú leem we. Ɛ wvú kase tee bonyii bō è nu bo Nyo' le bō bōke' bo bonjku le ba, duñce wvú Ɛ bō, Ɛ wvú Ɛ kase wase Ɛ tu dvú. ⁴² Ɛ saaka wvudvu saanken gen Jofa jocii. Ɛ bonyii nteen lese fitele yí Tata le. ⁴³ †††Ɛ Bitā no nu Jofa yí ediuw e

† 9:26 9:3-6, 20; Gal 1:18 †† 9:27 4:36-37; 11:22-30; 12:25; 13:1-4, 7, 43-50; 14:12, 20; 15:2-12, 22, 35-39; 1Kol 9:6; Gal 2:1, 9, 13 † 9:30 11:25; Gal 1:21 †† Diee di Tabita bō Dokas nu Ɛ díew Glek e, Ɛ è nu nyam yí bō tenje le lælæe. †† 9:40 Mak 5:40-41 ††† 9:43 10:6, 32

nteen, cee bō wee mvu wvú to seysee jéw Ɛ diee nu Semon.

Ɛ fiæ diæwe efile le to fō Koneyu le

10 ††† Wee mvu to nu Ɛ kelaante kè Kaysalia le Ɛ bō tenje le Koneyu, Ɛ è nu ekole ke ngoo mi bonyii bo nci le bo Lum, yí bō to tenje le yi Itali. ² Ɛ wvú to nu wee Ɛ bō bonyii bocii bo Ɛ wvú yew Ɛ looce Ɛ lese fitele yí Nyo' le. Ɛ wvú wvumte bvuu bunlee Nyo' sekecii, nyaa nnya ntay Ɛ Bojuu bō to fuute. ³ Ɛ è ke no nu diuu dimew ke diæwe didiuu ditete le fomvunsheen, Ɛ fiæ diæwe efile le ne to fō wvú le, Ɛ wvú looce yen nceendaa Nyo' le Ɛ fiæ fidvu le. Ɛ nceendaa wvudvu to ley tee wvú le, "Koneyu". ⁴ Ɛ Koneyu fan, luñ ejise yí ye le bife le, "Cee ekole, è nu la?" Ɛ nceendaa wvudvu tfuse le, "Nyo' nu Ɛ yuw wase bunle yo, Ɛ bvuu Ɛ yen nnya yí wo nyaa Ɛ bonyii bō fuute, Ɛ kume wo. ⁵ Yí keseen e, tumé bonyii Jofa Ɛ bō egen etee wee mvu wvú diee nu Semon, Ɛ dimew nu Bitā. ⁶ Wvú nu Ɛ to Ɛ no cee bō Semon mvu wvú ké no seysee jéw wvú la diew nu mbew joo yi baay e." ⁷ No nceendaa Nyo' wvudvu jeme nonen mum ne. Ɛ Koneyu shæe tee bonyii bew bo lemme le bofē, bvuu tee ten wee nci mvu wvú to ké no ceyte wvú, Ɛ è to nu wee Ɛ wvú ten Ɛ looce Ɛ lese fitele yí Nyo' le. ⁸ Ɛ bō to, Ɛ wvú see fiæ ficii fi be kooy Ɛ bō, mum tum bō Jofa.

Ɛ Nyo' duñce fiæ fi nghaw e Ɛ Bitā

⁹ Ɛ ekfuñ buy yuu, Ɛ è ke no nu ke diæwe emvunsheen entelē e, Ɛ bō fēse wase Ɛ kelaante kedvu le. Ɛ Bitā ne ben Ɛ yew we keebunle. ¹⁰ Ɛ jen ke ne no yuu wvú, Ɛ wvú no shieele keedieken, Ɛ bō bæe dæele lo mwem mvudien. Ɛ fiæ diæwe efile le ne to fō wvú le. ¹¹ ††Ɛ wvú yen Ɛ fiæ fidvu le, Ɛ ebule Ɛ yene, Ɛ fiæ fimew shiile fowe nu diæwe ekole ke ndvu le, Ɛ bō jici yí ebuw yo ena le. ¹² †††Ɛ dikfu di nyám e dicii, yí lene, bō yí sone lo, noo mvunyiim mvù bile we, nu Ɛ ndvu yidvu le. ¹³ Ɛ diew ne gay Ɛ wvú le, "Bitā, nenē we eseyē edie." ¹⁴ Ɛ Bitā tfuse le, "Tata, ke è nulo Ɛ me emom ke, njefo me nke mbaa ndie wase fiæ fi ncwncw kenē fi nu se fí yuule lo ke." ¹⁵ ††Ɛ diew yidvu bvuu jeme Ɛ wvú le, "Fo wo enyensè fiæ Ɛ Nyo' Ɛ ge wase fí Ɛ no yuule ke." ¹⁶ Ɛ fí kooy nonen buy bokanj botete, Ɛ bō mum kase bense fiæ fidvu we.

¹⁷ Ɛ fiæ fidvu fi toē diæwe efile le ffumse Bitā Ɛ wvú no maa laa fí duñci le la le. Ke sekedvu Ɛ bonyii bō Koneyu to tumæ ba Ɛ to wase Ɛ biwce fō la di Semon wvú seysee jéw e nu, Ɛ no leeme diuw ketaan e, ¹⁸ tenje, biite le, "Wee ghane mvu nu fen Ɛ diee nu Semon Bitā le?" ¹⁹ †††No Bitā to bæe kpawci ekume fiæ fidvu fi toē fō wvú le, Ɛ Keyoy ke Yuule ne gay Ɛ wvú le, "Taa eyen, bonyii botete gomte wo. ²⁰ Nenē we ebow Ɛ ben Ɛ bō egne ekale kemwaan. Fo wo ecimcim ke, è tum me bō." ²¹ Nonen, Ɛ Bitā mum ne bow, gay Ɛ bonyii bodvu le, "È nu me wvú ben gomte. Ben to le la?" ²² Ɛ bō tfuse

††† 10:1 10:30-33 § 10:1 27:1, 3; Luk 7:2, 5 †† 10:11 7:56 §†† 10:12 Lw 11:1-47; Esek 4:14 §† 10:15 Mak 7:15, 19 §†† 10:19 11:12; 13:2, 4; 15:28; 16:6; 20:22-23; 21:4, 11

le, "Koneyu wvù nu ekole ke ngoo mi bonyii bo nci le bo Lum nu ε tum bese. Wvù nu wee wvu teyete, fane Nyo', ε Bojuu bocii bensee wvù. Nceendaa Nyo' wvù yuule mvu se nu ε gay le wvù eciinse ntum é wo eto é wvù yew, é wvù eyuw fiεε fi wo nu ejeme é wvù." ²³ †No bó tfuse nonen, ε Bita mum gay ε bó ley ε bó bó ce.

ε Bita gen ntum Nyo' yew dvu Koneyu

ε ekfuñ buy yuu, ε wvù ne ε bó bó no gene. ε bonyii bo mbee le bomew bo Jofa bi wvù le. ²⁴ †ε bó len ce, ε bvù buy yuu ε bó fεse Kaysalia. ε Koneyu bó bonyii bew bo kfuu le noo nsáa ye shém yì wvù to beε to ceyte wase bó. ²⁵ ††No Bita to leyte gene yew, ε bó Koneyu tasen. ε Koneyu gbwe é wvù ejise wvum wvù. ²⁶ Geenen, ε Bita cake wvù we gay le, "Nene we, me nu ke ten fiem wee wvu wum diewe wo le." ²⁷ †ε wvù no jemyi bó Koneyu leyte gene yew, ke dioo ley, yen ε bonyii ε njim lo yew. ²⁸ †ε wvù jeme é bó le, "Ben kee ntay le nci wese baa bee le wee juu elaa ghane kenεε etase nsan bó wee wvù yaa nu ke wee juu. Geenen, Nyo' nu ε duñce é me le ke me ηkenjke keenteñe wee mvu nduu le wvù nu wee wvu ncew kenεε le ke wvù yuule ke. ²⁹ Nonen, ben ε dioo ciinse ntum le me ento, me ε mum ε nto, me mbaa ηkicine ke. Me ε mum ε no mbiite é ben le laa ben teñe me le la le?"

³⁰ ††ε Koneyu tfuse le, "Eben nu wase ediuw ena no me nto nu yew dvu me ke diewe kefew ke keseen e didiuu ditete fomvunsheerη mbunlee. ε wee mvu ne sese buynen fwe dvu me ε wvù ε tfume ndvù ε yì lawkene. ³¹ †ε wvù gay é me le, 'Koneyu, Nyo' nu ε yuw wase bunle yo ε bvuu ε yen nnyá yì wo nyaa é bonyii bo kefufe le, ε kume wo. ³² †††Nonen, tumε bonyii Jofa é bó egen etee wee mvu ε diee diew nu Semon, ε dimew nu Bita. Wvù nu ε to ε no cee bó Semon wvù seysee jéw wvù la diew nu mbew joo yi baay e.' ³³ †Kañ mwaarη nonen, ε me mum nciinse ntum le wo eto. Wo ε to nen, fí ε jon baay. Bese ε mum ε no nu fen é Nyo' ejise keeyuw fiεε fi Tata tum wo le wo eto ejeme é bese."

ε Bita jeme é bonyii bó yaa nu ke Bojuu ekume Jisos Klistu

³⁴ ††ε Bita mum kew no jemyi gayte le, "Yí keceey e, me nu ε n'yen le ke Nyo' duñci kejεey jεey ke. ³⁵ †Wee tfuu wvù fane wvù bvuu gee fiεε fi nu len nu ε wvù fiisene wvù yaa taale laa mweten buy fεε le. ³⁶ †Ben kee ntum wvù Nyo' to ciinseε fô bonyii bo Israel e, fewci saaka wvù jee le Jisos Klistu to to wvu le nyekeey nulo enu entelerη jo Nyo' bó bonyii. ε Jisos Klistu wvun nu Cee Ekole bonyii bocii. ³⁷ †Ben kee fiεε fi to kooyεε won wvù Judea le tfuu, ε fí to kew Galilee ejim jo kefew kè Jon to fewci leese bonyii é joo. ³⁸ †††ε ben kee ten no Nyo' to tfuwεε lo Keyoy ke Yuule yì Jisos wvu Nasalet e, bvuu nya mvunγay é wvù, no nu bó wvù. No Nyo' to

† 10:23 10:45; 11:12 †† 10:25 14:13-15; Mwm 19:10 † 10:28 10:15; Gal 2:12 †† 10:30 10:1-8 †† 10:30 1:10; Luk 24:4 ††† 10:32 9:43 ††† 10:34 Lum 2:11; Jem 2:1 § 10:35 Jon 9:31 † 10:36 Yesa 52:7; Lum 3:25-26; 5:1; 2Kol 5:18; Kolo 1:20; Mwm 19:16 ††† 10:38 Luk 4:18; 13:16; Jon 3:2

nu bó wvù, ε wvù mum no lenε mondvuum monciim gee lemme di jee bvuu fele bonyii bó dεwle nuuwse. ³⁹ ††ε nu bese bó to yenεε mwεεm mvù wvù to gee won Bojuu le tfuu, noo mvù wvù to gee é kelaante kè Jelusalem e. Bó to nu ε ta wvù yì kentam e ε wvù kpwe. ⁴⁰ †Geenen, ε è ke dioo nu ediuw eta, ε Nyo' bvuse wvù yì kpwe le, ge ε bonyii yen wvù le. ⁴¹ ††ε ke ε yaa nu bonyii bocii bó to nu ε yen wvù le ke. É to yen ke bese bó wvù wvù Nyo' to cawεε le bese efewci ekume Jisos. ε bese to nu ε dieken bvuu wuken bee bo Jisos seke wvù to buyεε yì kpwe le. ⁴² ††ε wvù gay le bese ke efewci diew Nyo' é bonyii, bvuu señe é bó le è nu wen wvù Nyo' nu ε baa le wen ke esaw bonyii bó beε dvù noo bó kpweken wase. ⁴³ ††Jisos wvun nu wvù bonyii bo ntum Nyo' le bocii to jemyi ekume wvù le è nu naa yεε wvù nu ε lese fitele yì ye le, é Nyo' elεεshe bibefe biew fele yì diee diew e."

ε Keyoy ke Yuule to yì bonyii bó yaa nu ke Bojuu le

⁴⁴ †††ε no Bita to beε jemyi mwεεm mvun nen, ε Keyoy ke Yuule ne shii, to yì wee tfuu wvù to yeke njeme wvudvu le. ⁴⁵ †ε diuw yum bonyii bo mbee le bó è nu Bojuu bó to bie Bita le, no bó yenεε ε Nyo' ε nya ten nnya ye yì è nu Keyoy ke Yuule é bonyii bó yaa nu ke Bojuu. ⁴⁶ †ε Bojuu ba no yuuke ε bó jemyi díew yì bó yaa kee ke, bensee Nyo'. ε Bita mum bife le, ⁴⁷ ††††No Keyoy ke Yuule nu ε to wase yì bonyii ban e lenlerη no kí to toe yì yese beene le, è nulo é wee ebvuu etun fo bó else bó é joo le?" ⁴⁸ ††††No Bita bife nonen, mum gay le bó else bó é joo é diee di Jisos Klistu le. Ejim jodvu, ε bonyii bodvu leke le wvù ece bó bó yì ediuw e caan se nenε.

ε Bita see fiεε fi to kooyεε yew dvu Koneyu

11 †ε boom bo ntum e bo Jisos e noo bonyii bo mbee le Judea jocii ke yuw le bonyii bó yaa nu ke Bojuu nu ε fiisen wase ten diew Nyo'. ² †ε Bita ke dioo kase ben Jelusalem, ε bonyii bo mbee le bomew mum no saake wvù. Bonyii ban nu bó to ké no leeme ke le bó kenjke keetfuse wee wvù yaa nu ke wee juu yew, é mweten se no nu wee Nyo'. ³ ††ε bó no saake wvù biite le, "Wo se ghan neε ε se laa ghane é bonyii bó beε ntfuse le, ε bvuu ε mεse ε dieken ben ε bó?"

⁴ †ε Bita mum looce nyey fiεε ficii fi to kooyεε, gay é bó le, ⁵ ††††Me nto nu é kelaante kè Jofa le mbunlee, ε fiεε diewe εfile le ne to fô me le. ε me n'yen é fiεε fidvu le, ε fiεε fimew shiile fowe nu diewe ekole ke ndvu le, ε bó jici yì ebuw yo ena le. ε fí shii, leem é me ejise. ⁶ †ε me ndioo ntaa jó, n'yen nyám e dikfuu le dikfuu le, ε yimi nu yi fô yew e, yimi yi ηkpwaante bó yi sone, noo mvunyiim mvù bile we. ⁷ †ε me ne n'yuw ε diew gay é me le, 'Bitá, nenε we esεεye edie.' ⁸ †ε me ntfuse le, 'Tata, ke è nulo é me emom ke. Ke fiεε fi ncewncεw kenεε fi nu se fí yuule lo ke nu ε ley wase é me εmvu

§† 10:39 3:15 §†† 10:41 1:4; Luk 24:30-31, 41-43; Jon 21:12-13 §† 10:42 17:31; Lum 14:9; 2Tim 4:1; 1Bi 4:5 §† 10:43 13:38; Yeli 31:34 §†† 10:44 2:4 §†† 10:47 8:36 §†† 10:48 19:5 18 11:3 10:28; Gal 2:12 19 11:5 10:11-20

ke.' 9 E diew yidvu bvuu jeme we le, 'Fo wo enyensè fièe ε Nyo' ε ge wase fí ε no yuule ke.' 10 E fí kooy nonen buy bokaŋ botete ε bó mum kase gufe fièe fidvu ficii ε fí ben we.

11 Ke sekedvu, ε bonyii botete fese fò yew e fò me nto ncee, ε bó nε Kaysalia, ε bó tum le bó eto etee me. 12 E Keyoy ke Yuule gay ê me le fo me enyaw keenŋen bee bonyii bodvu ke. E boom bo bwee wesebeene le bo Jofa bo bosooaan ban bi me le, ε bee bó bocii gen ley yew dvu wee wvudvu. 13 No bese ley, ε wvú see ê bese no wvú to yenε nceendaa Nyo' le ê wvú yew, ε wvú gay le wen etum wee Jofa é wvú egen etee wee mvu ε bó teŋe le Semon Bita. 14 †Wee wvudvu nu ke eto bô saaka wvú bô bonyii bocii bo ê wen yew nu ke eboy yí dvú le. 15 ††E me nke ndioo nkew keenjemyi, ε Keyoy ke Yuule nε shii to yí bonyii bodvu le ke lenŋen no kí to toé yí yese beene le fonkew. 16 †E me n'yen nonen, mum nkume fièe fi Tata to jemye le, 'Jon to leese bonyii ê joo, geenen, Nyo' nu ke elese ben ε è nu can Keyoy ke Yuule le.' 17 No Nyo' to nu ε nya bonyii bodvu bô nnya ε è nu ke yí yí wvú to nyaε ê beene seke beene to leseε fitele yí Tata Jisos Klistu le, é me enu yeε wvú etunè fièe fí è gee Nyo'?"

18 ††E bonyii bodvu yuw no Bita jeme nonen, faŋe yaa ebvuu esaake wvú ke. E bó mum nε no tumte ε è nu monjkm mo Nyo' le gayte le, "É è fen nu nonen, ke tu Nyo' nu ε nya wase ten je ê bonyii bô yaa nu ke Bojuu, le bó ekumen mvuntelem mvubole ke ekenke nshii wvú mey lo."

E bonyii nteen bô yaa nu ke Bojuu lese fitele yí Tata Jisos e Antiok

19 ††Bonyii bô to saankenεε no nŋew to kewεε seke bó to yue Tefan to nu ε gen mondvuum e mondvuum e, gen buy Fonishia, ε bomew gen Sayblus, bomew Antiok. No bó genεε nonen, no fewci diew Nyo' ε è nu ke ê Bojuu maan. 20 ††Geenen, ε bomew bonyii bo mbee le bô to nen'yεε Sayblus noo Selin, gen Antiok no fewci ten saaka wvú jee wvu ekume Tata Jisos é bonyii bô yaa nu ke Bojuu. 21 †††E mvunŋgay mvu Tata Nyo' le, ε bó ge ε bonyii nteen lese fitele yí Tata Jisos e, kumen tu bô wvú.

22 E saaka wvudvu wvun ley bitem bi kentaashe ke bonyii bo mbee le Jelusalem. E bó mum tum Banaban Antiok jodvu. 23 †E wvú gen buy jó, yen no Nyo' nu ε buw bó bô mboyma, ε wvú yuw njon, mum no teete bó le bó ebii Tata le bô mvuntelem mvubole mvunciim. 24 Banaban wvun to nu wee wvú jee, ε wvú ε yinŋen bô Keyoy ke Yuule bvuu kenke mbee ntay. Nonen, ε wvú ge ε bonyii nteen jó lese fitele yí Tata le.

25 ††E Banaban ke mum nε gen Taasus keegom Saul. 26 E wvú ke gom yen wvú le, jo ε bô wvú tu jim Antiok. E bô wvú no nu jó yí kelum e kecile bô kentaashe ke bonyii bo mbee le, yeεyi bonyii nteen. É nu Antiok jod-

† 11:14 16:31 †† 11:15 2:4 † 11:16 1:5 †† 11:18 13:48; 14:15, 27; 15:4, 12, 22-29; 17:12; 18:5-11; 19:8-10; 20:21 †† 11:19 8:1-4 ††† 11:20 Jon 7:35 ††† 11:21 2:41 † 11:23 13:43; 14:22; 15:32; 16:40; 18:23; 20:1, 28-31 †† 11:25 9:30

vu jò bó to kewεε keetenje nŋoo bonyii bo mbee le le bonyii bo Klistu le.

27 ††E è ke no nu ke kefew kedvu le, ε bonyii bomew bô ké no seje mwεem mvú bó yuuke ε Nyo' jemyi, nε Jelusalem bow gen Antiok jodvu. 28 ††E Keyoy ke Yuule ge ε mvu bó le wvú diee to nu Agabus ke nε leem we, tefe le jen yí temyi nu ke ekoo won tŋuu. Jen yidvu to nu ε ghan koo kefew kè Klawdius to nu Nfon wvu Lum. 29 ††E nŋoo bonyii bo mbee le bo Antiok yuw nonen, seyse le wee tŋuu esuw bigew no wvú kenke, é bó efi boom bo bwee bó le bô nu Judea dvú. 30 E bó mum suw, tum Banaban bô Saul dvú le bó egen enya é bo-cee kentaashe ke bonyii bo mbee le.

E Nfon 'Elod nya nŋew é bonyii bo mbee le

12 E è no nu kefew kedvu le, ε Nfon 'Elod kew no nya nŋew é bonyii bomew bo kentaashe ke bonyii bo mbee le. 2 E wvú gay ε bó gbwo jem wvú waa bwee Jon ε wvú kpwe. 3 E wvú ke dioo yen le fí nu ε jon Bojuu le, ε wvú mum gen fwe gay ε bó koo ten Bita. Bó to kole wvú ε è nu ediuw ε Nkaw Blæed wvú bó baa gεε Fintunŋen jó le ke. 4 ††No bó koolεε wvú, mum fen yew ncaw e, gεε nŋoo bonyii bo nci le nye le bó eçeyte wvú bonew bonew. E 'Elod to geke Bita nonen le Nkaw Danŋefey ke dioo ε fey, é wen ebvuse wvú eleke é bonyii fwe é bó esaw wvú. 5 ††E Bita mum no nu ke yew ncaw e. Geenεn, ε kentaashe ke bonyii bo mbee le no bunlee Nyo' fô wvú le shiee le.

E nceendaa Nyo' bvuse Bita yew ncaw e

6 E è ke dioo nu entaŋ wvú ekfuŋ nu ebuy eyuu é 'Elod ebvuse Bita é bó esaw wvú, ε Bita no leete entelen jo bonyii bo nci le bofεε ε bó ε kay wvú bô boncaw bofεε, ε no çeyte. E bonyii bo nci le bomew çeyte yew ncaw é fwese. 7 ††E fí kooy le nceendaa Tata to nu ε nε seεε buynen, ε n'yuu ba yew ncaw yidvu le. E nceendaa wvudvu kum Bita yí kebene le, ε wvú kamse. E wvú gay é wvú le, "Ja we cekey." No wvú gay nonen, ε boncaw ba mum feyken can Bita le gbweken fokuse. 8 E wvú bvuu gay é wvú le, "Temε ndvu yo, elese bolaba buw." E Bita ge nonen. E nceendaa wvudvu bvuu gay le, "Bule ndvu yo ebii me le." 9 E Bita bu, mum no bii wvú le ekfuŋ. Ke wvú to cim kee le fièe fi nceendaa wvudvu gee nu keçeyε ke. Wvú to kpwaake le è nu fièe diewe εfile le ε fí too fô wen e. 10 E bô wvú len fey bvudvu bvuu fwe fô bonyii bo nci le to çeyte, bvuu fey bvuu ejim, mum fese diuw ketaan wvú buyte gene elaanle le, ε bó ε fe bô ketfu. E diuw ketaan wvudvu yene ke ewwunewvun, ε bó buy. No bó buy nonen, no lene booke ke é je, ε nceendaa Tata Nyo' wvudvu mum nε la é wvú ejise.

11 E Bita shεε, ε bvufee tu wvú fó, ε wvú gay le, "Ke-seen nu ε me ε nkíεε wase le è nu keçeyε le è be tum Tata nceendaa we le wvú eto ebvuse me can 'Elod e, é

†† 11:27 13:1; 15:32 †† 11:28 21:10 ††† 11:29 12:12, 25; Lum 15:26; 1Kol 16:1; 2Kol 8:4; 9:2, 12; Gal 2:10 †† 12:4 4:3 †† 12:5 Jem 5:16 ††† 12:7 5:19

me emboy yî ngew wvù Bojuu se ceyte le bó nu ke enya ê me le."

¹²†No wvù kiente nonen, mum ne no gene fô yew e fo Maalia wvù bwee Jon Maaku, ε bonyii nu ε bó ε tase fó nteen ε no bunlee. ¹³ Ε wvù gen buy fó, kumce diuw ketaan, ε wan kpwoon mvu ε diee nu Loda wvù to lemte fô yew e fodvu to keeyene. ¹⁴ Ε wvù dioo yuw ε ε nu diew Bita, ε njon yu wvù, ε wvù fanε yaa yene ketaan ke, kaa ne lewte kase ley gen yew, see ê bonyii le, "Bita nu diuw ketaan e." ¹⁵ Ε bó tfuse ê wvù le, "Wo jewte lo." Ε wvù no taame ke le ε nu Bita. Ε bó mum ne gay le "Ê nulo enu nceendaa Nyo' we." ¹⁶ No bó to jemyi nonen, ε Bita mey ke no kumci. Ε bó dioo yene, yen keceey ε ε nu wvù, ε diuw yum bó. ¹⁷ Ε wvù few bô can ε bó lu bô diuw, mum see ê bó no Tata be bvuse wvù yew ncaw e, bvuu gay le bó esee ê Jem noo bonyii bo mbee le bocii. No wvù gay nonen, mum ne gen keba kemew e.

¹⁸††Ε εκfuj buy yuu, ε bvufee no bvuuηke lo bonyii bo nci le le laa ε se kooy la bô Bita le. ¹⁹ Ε 'Elod bvuse bonyii le bó eghan egom wvù. Ε bó gom, gom ηkuuη. Ε wvù mum tee bonyii bo nci le bó to ceyte Bita ba, biwce mwεem ê bó, mum ne gay le bó jo bó gen lese. Ejim jodvu, ε 'Elod ne ê keba ke wonε kε Judea le, bow gen no nu ê kelaante kε Kaysalia le.

Kpwe Nfon 'Elod

²⁰ Ê to nu kefew kedvu le ε Nfon 'Elod ton'yi shém bô bonyii bo Taya noo bo Sidon. Ε bonyii bodvu ke mum baance ye keegen eku can le nyεkeey enu dvú, njefo won wvubo to kηηke mwεem mvudien ε ε nu won le. Ε bó gen, yaw koo nsan bô Blastus wvù to nu cee ntw.

²¹ Ε diuu ke to kocen, ε Nfon 'Elod tfume ndvú won, shii yî kawla le, mum no nyaa sa' ê bonyii bodvu. ²²†Ε bó ne no wvuuyi lo, bensee wvù gayte le, "Wvun njeme nu wvu nyo', ke ε nu wvu wee wvu wum ke." ²³ Karj mwaan, ε nceendaa Tata mum tum kencem yî Nfon 'Elod e, njefo wvù to baa efese mbense wvudvu ê Nyo' ke. Ε ηgenεse mum die wvù, ε wvù kpwe.

²⁴††Geenen, ε diew Nyo' no leyte ê mvuntelem mvu bonyii le, saanηene gene lo fwe fwe.

²⁵††Ε Banaban bô Saul ke mese fiε fi bó to tumεε bó Jelusalem dvú, mum kase tu jim Antiok. Ε bó dioo etuu jim, jo Jon Maaku.

Ε bó tum Banaban bô Saul

13 ††Bonyii bomew to nu ê kentaashe ke bonyii bo mbee le Antiok, ε ε nu bô seηε mwεem mvù bó yuuke ε Nyo' jemyi, bvuu yeeyi bonyii. Bonyii bodvu to nu Banaban bô Semeon wvù bó to teηε le Wvù Yiile, noo Lushus wvu Selin bô Saul noo Manεen wvù bó to leyεε wvù bô 'Elod wvù wee sa'. ² ††Ε ε ke dioo nu ε bó bamte mwεem mvudien bunlee Nyo', ε Keyoy ke Yuule ne gay ê bó le, "Ben ebaa Banaban bô Saul egεε, é bó elemtè lemme di me nu ε ntee bó le bó elemtè." ³ †Ε bó

† 12:12 12:25; 13:13; 15:37; Kolo 4:10 †† 12:18 5:22-24 † 12:22 Esek 28:2 †† 12:24 2:41 †† 12:25 11:29-30 ††† 13:1 11:27 ††† 13:2 9:15; 10:19; 22:19; Gal 1:15-16 § 13:3 6:6

yuw nonen, bvuu no bamte ke mwεem mvudien bunlee, ke ne gεε can yî bó le, mum ciinse bó ε bó no gene.

Ε Banaban bô Saul gen Sayblus

⁴††Ε Banaban bô Saul mum no gene no Keyoy ke Yuule to tumεε bó. Ε bó ne bow ê kelaante kε Selusia le, ley ê nguww wvu ê joo le, no leenci, gene won wvù Sayblus e. ⁵ ††No bó lente, buy ê kelaante kε Salamis e, mum no ghane fewci diew Nyo' yéw bunle Bojuu le, ε Jon Mak ghane bô bó, fici bó.

⁶ Ε bó ke len won wvu ê joo entelerη wvudvu le, danηen gen buy naa ê kelaante kε Bafos e. No bó gen buyneen yî wee juu mvu le jó, ε ε nu wee nfim ε diee nu Bal Jisos, ε wvù to ké no mbiayte le wen nu wee wvù seηε mwεem mvù wen yuuke ε Nyo' jemyi. ⁷ Wvù to ké no shee bô Segus Baulus wvù wee sa' wvu won wvudvu le. Wee sa' wvudvu to kηηke bvufee baay. Ε wvù ke tee Banaban bô Saul njefo wvù to gomte keeyuw diew Nyo'. ⁸ ††Ε bó to, geenen ε Elimas wvù wee nfim we no diee diew nu ê díew Glek e, mum no kicine bó, momte keege le fo wee sa' wvudvu elese fitele yî Jisos e ke. ⁹ Ε Keyoy ke Yuule yinηen yî Saul e, wvù diee diew dimew to nu le Baul, ε wvù luη ejise yî wee nfim wvudvu le, ¹⁰ gay ê wvù le, "Wo nu waa dεwle, ε wo nu wee wvù bane fiεε ficii fi nu leη. Kenλεεma bô mbiay nu ε cin fô fitele fiuw e. Ke ε nulo é wo enu nen se wo kumene keceey ke Nyo' le le kí etuù mbiay e?" ¹¹ †††Yeke eyuw, ke-seen nu ε kebo ke Nyo' le nu egbwe yî yo le é wo efefe, é fi ke ejo kefew é wo se ebvuu eyen ke naa diuu le." Karj mwaan nonen, ε fiεε fimew shii ke diewe kembew e, baη ejise Elima. Ε wvù mum ne no ghaale lo mond-vuum, gomte wee wvù eceηseε wvù. ¹² Ε wee sa' we yen nonen, mum lese fitele yî Jisos e, no wvù to kηηke ηghaw yî mwεem mvù bó to yeeyi ekume Tata Jisos e.

Ε Baul bô Banaban gen Antiok wvu Bisidia le

¹³ ††Ε Baul bô ηgoo ye ley ê nguww e Bafos, lente joo yi baay buy ê kelaante kε Belga le won wvù Bamfilia le. No bó buy jó, ε Jon Mak cine bó le, tu jim Jelusalem.

¹⁴ ††Ε bó ne jó, fey gen ê kelaante kε Antiok wvu Bisidia le. Ε ε ke no nu diuu di mbam e, ε bó gen ley shii yew bunle le. ¹⁵ †††Ε bonyii ke ne tanε ê Nwa' bonci bo Muses e noo ê wvu bonyii bo ntum Nyo' le mese, ε bocee ekole yew bunle yidvu mum tum ntum fô bo Baul e le, "Boom bo bwee wese le, é ben kηηke fiεε keetefe bonyii dvú, é ben jeme."

¹⁶ Ε Baul mum ne we, ci bonyii bô kebo mum kew no jemyi le, "Bonyii bo Israel noo bonyii bó yaa nu ke Bojuu bó wvumte ten Nyo', ben eyeke eyuw. ¹⁷ †††Nyo' bonyii bo Israel to nu ε caw bo'icee cee bosese, ge ε kfuu dibole no kuuke seke bó to nu botolo won wvù Ijiw e. Ε wvù ke mum bvuse bó jó bô mvunηay mwew, ¹⁸ †††kuu shém bô bó, no taale ke fô bó le ηkpwaante yî bilum e mbaanye. ¹⁹ †††Ε wvù ke ge ε bó shike bitum

† 13:4 10:19; 15:39 ††† 13:5 17:2 †† 13:8 2Tim 3:8 ††† 13:11 9:8; 22:11 †† 13:13 13:5; 15:38 †† 13:14 17:2 ††† 13:15 15:21 ††† 13:17 Ksm 1:7; Dito 5:15 ††† 13:18 Ksm 16:35; Ktrj 14:33-34; Dito 29:5 18 13:19 Dito 7:1; Yosh 14:1

bisooshwiy won wvù Kanaan e, mum nya won wvudvu ε è no nu wvubo. ²⁰ †Mwεem mvun mvunciim to nu ε jo diewe bilum gee ne kecow mbaanshen e (450). No wvù nyaε won wvudvu ê bó, mum gee bonyii bò esaakè bó. É bó saw gen buy yí kefew kè wee ntum we wvù Samwël to saake le. ²¹ ††Kε yí kefew kekiz le ε bó ke ne lεke keekεnke ε è nu nfon, ε Nyo' mum nya Saul, waa Kish wvu ê kfuu di Benjamin e. É wvù saw bvunfon yí bilum e mbaanyε. ²² ††Nyo' ke shwaw wvù, gee Dawe Nfon wvubole. Nyo' to nu ε jeme ekumε Dawe wvun le, 'Me nu ε n'yen ε Dawe wvù waa Jεεse nu fitele fiem. Wvù nu ke egee fiεε ficii fi me ηgomte.'

²³ ††É to nu ê kfuu di Nfon Dawe wvun e di Nyo' to bvuseε Mboyse, nya ê bonyii bo Israel no wvù to kawεε. É Mboyse wvun nu Jisos. ²⁴ ††É Jisos wvun sε keeke ekεw lemme diew nu ε Jon to fewci wase é bonyii bocii bo Israel le bó ekumen mvuntelem wvubole é wen elese bó ê joo. ²⁵ ††É Jon ke no nu wase keemεese lemme diew, ke ne bife ê bonyii le, 'Ben kpwaake le me nu yεε? Kε me n'yaα nu wee wvù ben cεyte kε. Wee wvudvu too ejim jo me, ε me mbaa encim εnkocεn keεngvuwcε mbaayε bolaba bew kε.'"

²⁶ É Baul gen fwe jeme le, "Boom bo bwεem e bò è nu kfuu di Abla'am e noo ben bonyii bocii bò yaa nu ke Bojuu bò wvumte ten Nyo', Nyo' to ciinse ntum wvun wvù è nulo é bonyii eboy yí dvù le ε è nu ê beene.

²⁷ ††Geenen, ε bonyii bo Jelusalem bô bonyii bobole bò saake won, fanε yaa jo Jisos diewe Mboyse le kε. É bó bvuu fanε yaa kizε kenyi ke mwεem mvù bonyii bo ntum Nyo' le to sanεε ekumε wvù kε. É è nu ke mvù mvù bó to shee taanke εdiuw ε mbam e ecii. É bó ke dioo gay le bó eyu wvù nonen, ε fifin mum ge ε fí to kocen no bonyii bo ntum Nyo' le to jemyεε. ²⁸ †Naa no bó to baa cim yen jay wvù è nulo é bó eyu wvù yí dvù le kε, ε bó gen kε fwe gay ê Baylet le bó eyu wvù. ²⁹ ††É bó ke ge fiεε ficii no Njwa' Nyo' to jemyεε ekumε Jisos, ε bó shike wvù yí kentam e gen lese wvù ê jem. ³⁰ †††Geenen, ε Nyo' kase bvuse wvù yí kpwe le. ³¹ ††É wvù ghan yí εdiuw e nteen duηce ekole kew ê bonyii bò bô bó to nen'yεε Galilee gen Jelusalem. È nu bó bò fewci ekumε wvù keseen ê bonyii bo Israel.

³² †††Nonen, bese ε no nu ten fen keseen keefewcε saaka wvù jee wvudvu ê ben. Saaka wvudvu nu le, fiεε fi Nyo' to kawεε bo'icee cee bonyii bo Israel dvù, ³³ nu ε wvù ε ge wase fí ε to ε kocen keseen kefew kesεεbeene le, beene bò nu boom bobole. Fifin kocine no Nyo' to bvuseε Jisos yí kpwe le. Bó to nu ε sanε wase ekumε fiεε fin ê Njwa' Mbense le biba bifεε, ε Nyo' jemyi le,

'Wo nu Waa wεm,
ε me nu wase Ico εben.'

³⁴ ††Ekumε mbvuse wvù Nyo' to bvuseε Jisos yí kpwe le le fo wvù efo kε, Nyo' to nu ε jeme ê yin je le le,
'Me nu ηke enya ê ben kembonen kè è nu kem,

kè me nto ηkawεε Dawe dvù, nlew.'

³⁵ ††Fí nu ε bó ε bvuu ε sanε bvudvu bvumew e ê Njwa' Mbense le ε Dawe gayte le,
'Kε wo nu ke ecine Waa wo lemme wvù Yuule le,
é wvù efo ê jem kε.'

³⁶ †††Fí ekumε Dawe nu ε wvù to lem lemme diew di Nyo' to nyaε ê wvù yí kefew kew e, ke kpwe ε bó dwey wvù mbew bo ice le, ε wvù fo. ³⁷ Geenen, ε wee wvun wvù Nyo' to bvuseε yí kpwe le to baa fo ê jem kε.

³⁸ ††Nonen, boom bo bwεem e, ben emum ekeè ntay le saaka wvun wvù bó fewci le Nyo' lεeshi bibefe bi bonyii le nu ε wvù lεeshi nje Jisos wvun. ³⁹ †††Wee wvù nu ε lese fitele fiew yí Jisos e, nu ε wvù ε boy wase yí bibefe biew e bicii, ε è nu fiεε fi é nulo nci Muses saa ege kε. ⁴⁰ Nonen, ben eyenè fo fiεε fi bó sanεε ê Njwa' bonyii bo ntum Nyo' le ke ekoo ben. Bó jemyi jó le,
⁴¹ ††Ben eyeke eyuw ben bò wεysee Nyo'.

Diuw nu ke eyum ben, é ben ekpweken e.
Me nu ηke emom fiεε yí kefew kenεn e,
ε è nu fi wee be jeme lo ê ben, ben saa ebee kε.'"

⁴² É Baul bô Banaban ke dioo ebuyte yew bunle yidvu le, ε bonyii bodvu no lεke le bó ke ebvuu eto ke bvu mbam wvù too le ejeme mwεem mvun. ⁴³ †††É bonyii ke dioo buy yew bunle le, ε bonyii nteen bò to nu Bojuu bô bonyii bò to bankeε lo tu bo mbee Bojuu le, no bii Baul bô Banaban e. É bó no jemyi teete bonyii bodvu le bó eyuukè kε ε è nu Nyo' le wvù nu ε buw bó bô nfi we.

⁴⁴ ††É è ke no nu bvu mbam wvù biε wvuwe le, ε ke-laante no gomte keebuy lo kecii keeto eyuw diεw Nyo'.

⁴⁵ É Bojuu yen no kebombom ke bonyii le tase nonen, mum no bene kendor, kicine fiεε fi Baul jemyi, nan'yi wvù. ⁴⁶ ††É Baul bô Banaban no jemyi lo yaa fane kε, gayte le, "Fí nu lεη le bese bee keeyaw efewcε diεw Nyo' ε è nu ê ben Bojuu. No ben nu ε ηwase lo, ε jo bikuu binen le ben baa kocen keeke ekeηke nshii wvù mey lo, tu bese nu ebanke fisese efewci ε è nu ê bonyii bò yaa nu ke Bojuu. ⁴⁷ ††É nu no Nyo' nu ε gay ê bese, no wvù to jemyεε le,

'Me nu ε ntome wo le wo enu ken'yεese ke bonyii bò yaa nu ke Bojuu le,
é wo ege é bonyii bo εbuw ε won e ecii ke eboy.'"

⁴⁸ ††É bonyii bò yaa nu ke Bojuu yuw nonen, mum no yuuke njon, bensee diεw yí yi Tata. É bonyii nteen bee saaka wvudvu le, ε è nu bò Nyo' to nu ε baa wase le bó nu ke ekeηke nshii wvù mey lo.

⁴⁹ ††É diεw yí yi Tata mum len won wvudvu le tfuu.

⁵⁰ Geenen, ε Bojuu mum ne beyse bocee ntεw bô bokε' bo bonyii bo baay baay e, ε bokεne ban nu bò to ké no too yew bunle le, ε bó no bane Baul bô Banaban, mum kuη bó le bó enε jó. ⁵¹ ††É bó dioo nen'yi nonen, kuce kebvu ke yí bikaa bibole le è nu nciise fiεε fi bó mom, mum gen ê kelaante kè Ikonium e. ⁵² É ηgoo bonyii bo

† 13:20 Biku 2:16; 1Sam 3:20 †† 13:21 1Sam 8:5, 19; 10:21; 11:15 † 13:22 1Sam 16:12; 13:14 †† 13:23 Yesa 11:1; Lum 1:3; Mwm 5:5 †† 13:24 Luk 3:3 ††† 13:25 Luk 3:15-16 ††† 13:27 3:17 § 13:28 Luk 23:4, 14-15, 21-23 †† 13:29 Luk 23:50-56 ††† 13:30 3:15 §† 13:31 1:3, 8 ††† 13:32 Mben 2:7; Lum 1:3-4 †† 13:34 Yesa 55:3

§† 13:35 Mben 16:10 ††† 13:36 2:29 ††† 13:38 10:43; 15:10 ††† 13:39 Lum 4:25; 6:7; 10:4 18 13:41 Abk 1:5 19 13:43 11:23 20 13:44 17:2 21 13:46 3:26; 18:6 22 13:47 Yesa 42:6; 49:6 23 13:48 11:18 24 13:49 2:41 25 13:51 18:6; Luk 9:5

mbee le shεε no nu fibole yuuke njon baay, ε Keyoy ke Yuule ε yijnsen yi bó le.

Ε Baul bô Banaban fewce saaka wvù jee ekumε Jisos Ikonium

14 †No Baul bô Banaban γενεε Ikonium, bvuu ge ke ληληη no bó to gee Antiok, keeley yew bunle Bojuu yi jó le, efewci saaka wvù jee dvú. Ε bó looce fewce, ε Bojuu noo bonyii bô yaa nu ke Bojuu bee nteen. ² ††Geenen, ε Bojuu bô to fanεε keebεe ne beyse bonyii bomew bô to yaa nu ke Bojuu, befε bô mvuntelem mvubole le bó eton'yi shém bô bonyii bo mbee le. ³ ††E Baul bô Banaban mey ke jó ε kefew defε, no fewci yaa fane ke ekumε Tata. Ε Tata nya bó bô mvun-gay keegeε mwεem mvù dunji mvun-gay mvu Nyo' le bô mwεem mvu diuw wvù yumεen e mvù dunji le fiεε fi bó fewci ekumε Tata no wvù nu ε buw bonyii bô mboyma nu keceεy. ⁴ Ε bonyii bo ε kelaante kedvu le gawsen. Ε bomew tu ε keba ke Bojuu bô to fanεε keebεe ba le, ε bomew tu ε keba ke boom bo ntum e bo Jisos e.

⁵ ††E Bojuu ba bô bonyii bô yaa nu ke Bojuu noo bikuu bi won e tase, cu ntaη keenyewle bô boom bo ntum e bo Jisos e, etumyε bó bô ετα ε bó ekpweken. ⁶ ††E bó kiεε ntaη wvudvu, mum lewte gen won wvù Likonia le, no ghane ε bilaante bi Lista bô Delbi le noo ε bontew bô mbew jó le, ⁷ fewci saaka wvù jee jó.

Ε Baul bô Banaban fe ηkewle Lista

⁸ ††Wee mvu to nu Lista, ε wvù to ké no shee ke fokuse, ε ε yaa nulo ε wvù elen ke, njefo bó to boke wvù ε ε nu ηkewle. Ε ε ke no nu diuw dimew, ⁹ ε wvù shii no yeke fiεε fi Baul to yeeyi. Ε Baul lun ejise yi ye le, yen ε wee wvudvu keηke mbee le Nyo' nulo efε wen, ¹⁰ mum gay ε wvù foweewe le, "Ja eleem we." Ε wvù mum sele we, kew no lene.

¹¹ ††E kebombom ke bonyii le yen fiεε fi Baul ge, mum no sane etale, jemyi ε díew yi Likonia le le, "Bonyo' nu ε tu bonyii ε shii ε to ε beene le." ¹² Ε bó mum no teηe Banaban le Siyus, mum teηe Baul le Emis ³ no ε to ké no yamte ke wvù jemyi. ¹³ ††E to nu ε yew ncese nyo' wvù bó teηe le Siyus wvun nu mbew kelaante kedvu le. Ε cee ncese wvu fó mum jo bona' bô bolemε noo fow no too dvú diuw ketaaη e le bô bonyii ege ncese dvú ε Banaban bô Baul.

¹⁴ Ε boom bo ntum e bo Jisos e ban kiεε fiεε fi bô bonyii bodvu to gomte keege, saayε ndvú ye le, ^{††} lewte ley ε bonyii bodvu ente, no kayte le, ¹⁵ ††"Bonyii ban, ben gee ε ε nu la fin? Bese nu ke bonyii ληληη díewε ben e, ε bese to fen keefewce saaka wvù jee wvù nen'yi fô Nyo' le le ben ecine bonyo' bo εcici ban e, ebil ε ε nu Nyo' wvù Nyo' le. Nyo' wvun nu wvù to bomεε ebule bô nshe noo jóo yi baay baay bô mwεem mvunci-

† 14:1 17:2 †† 14:2 13:45 † 14:3 2:22 †† 14:5 14:19; 2Tim 3:11 †† 14:6 Mat 10:23 ††† 14:8 3:2 ††† 14:11 28:6 § Siyus to nu nyo' Boglek wvu baay, ε Emis nu wvù gene bontum bew. †† 14:13 10:25-26; Dan 2:46 ††† Bó to saayi ndvú keedunje le fiεε fi bó gomte keege nu ε sase bó. §† 14:15 Ksm 20:11; 1Kol 8:4-6

im mvù nu mondvuum man e. ¹⁶ ††E to nu fwele, ε wvù cine bonyii le bitum e bicii, ε bó no gee no bó koonje. ¹⁷ ††Geenen, ε wvù no gee ke mwεem mvù jee fô bonyii le keedunji le wen nu dvú. Ε wvù no nyaa bó bô jaη, ε bó keηke ηgu ε kefew ke ληη e, diee yuuke njon." ¹⁸ Naa no Banaban bô Baul jemyεε mwεem mvun ε bó nen, ke ge lo le ce', ε bó se lu keege ncese ε bó.

¹⁹ ††E Bojuu bomew ke ne to jó, ε bó ne Antiok bô Ikonium, beyse bonyii nteen ε bó tumyε Baul bô εta. No bó tumyεε, mum gufe buy bô wvù εlaante kpwaake le wvù nu ε kpwe wase. ²⁰ Geenen, ε ηgoo bonyii bo mbee le ke to tase ε wvù we, ε wvù kase ne we, tu εlaante jodvu. Ε bvú ke buy yuu, ε bô Banaban mum ne jó, no gene ε kelaante kè Delbi le.

²¹ No Baul bô Banaban ley Delbi, fewce saaka wvù jee ekumε Jisos, keηke bonyii bo mbee le jó nteen. Ε bó ke ne jó kase no tuu jim, fele ε bilaante bi Lista bô Ikonium noo Antiok wvu Bisidia le. ²² ††E bó no fele nonen, yvuwse mvuntelem mvu bonyii bo mbee le, teete bó le bó emey ke eleemε ntaη yi mbee wvubole, keε le bô bowen keηke keeke eyen bongew nteen se keeke eley bvunfon bvυ Nyo' le. ²³ ††E bó bvuu no baayi bocee bintaashe bi bonyii bo mbee le, gεεle ε bintaashe bi bonyii bo mbee le bicii. Ε bó dioo gεεle no bamte mwεem mvudien bunlee mum nya bó can Tata Jisos wvù bó berje wvù le.

Ε Baul bô Banaban tu jim Antiok wvu Silia le

²⁴ Ε Baul bô Banaban ke fey won wvù Bisidia le, danjsen gen wvù Bamfilia le, ²⁵ fewce diew Nyo' ε kelaante kè Belga le, mum bow gen ε kelaante kè Atalia le. ²⁶ †††No bó bow jó, ley ε ηguw wvu ε joo le, mum kase no tuu jim Antiok. Ε Antiok jan nu jò bó to nyae bó can Nyo' le ε wvù buw bó bô nfi we ε bó se mum no ghane gee lemme din di bó to mεεε. ²⁷ ††No bó fεse jó, baance kentaashe ke bonyii bo mbee le, see fiεε ficii ε bó no Nyo' se lemεε bô bó, bô no wvù se yen'yεε mvuntelem mvu bonyii bô yaa nu ke Bojuu le, ε bó elese fitele yi Jisos e. ²⁸ Ε Baul bô Banaban ce bô ηgoo bonyii bo mbee le bodvu ε kefew defε.

Ε bonyii bo mbee le shii nshii Jεlusalēm

15 ¹⁹ E bonyii bomew ke ne Judea, bow to Antiok, mum no yeeyi bonyii bo mbee le le ke ε nulo ε Nyo' eboyse wee se bó nu ε tfuse mwεeten yew no nci Muses dunji ke. ² ²⁰ E Baul bô Banaban ma lo n'yεeyi wvudvu, ε bô bonyii bodvu she bew mbew yi dvú le ε ε yaa nu wvu wεε ke. Ε fi ke ghaw, ε kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Antiok baa Baul bô Banaban noo bonyii bo mbee le bomew, tum le bó eben Jεlusalēm eyen boom bo ntum e bo Jisos e bô bocee kentaashe ke bonyii bo mbee le ke jó le, le bó elese diuw fô fiεε fidvu le.

††† 14:16 17:30 †† 14:17 Mben 147:8; Yeli 5:24 †† 14:19 14:5; 13:50; 17:13; 2Kol 11:25 ††† 14:22 11:23 ††† 14:23 6:6; Tay 1:5 ††† 14:26 13:1-2 18 14:27 11:18; 15:12 19 15:1 Lew 12:3; Gal 5:2 20 15:2 Gal 2:1-10

³ Nonen, ε kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Antiok mum ciinse bó, ε bó no gene fele biba bi Fonishia bô bi Samalia le seje ê bonyii bo mbee le bo jó le bonyii bô yaa nu ke Bojuu nu ε kumen wase. Ε bonyii bocii no yuuke nonen, lanlanje baay. ⁴ †ε bó ke ben gen fese Jelusalem, ε kentaashe ke bonyii bo mbee le bô boom bo ntum e bo Jisos e noo bocee kentaashe ke jó fiisen bó. Ε bó see fiεε ficii ê bó no Nyo' se lemεε can yibole. ⁵ Geenen, ε bonyii bo mbee le bomew bô to nu ten ê ngoo Bofalasii le, ja we gay le, “Bó kerke ke keetfuusè bonyii bô yaa nu ke Bojuu yew, gaytè ε bó gεεle bonci bo Muses e.”

⁶ No bó gay nonen, ε boom bo ntum e bo Jisos e bô bocee kentaashe bvuu shii keeley ente jo fiεε fidvu. ⁷ ††ε bó ke she jeme gen ncejole, ε Bitá nε leem we gay le, “Boom bo bwεem e, ben kee le è to nu fwele ε Nyo' baa me ê ben ente le è nu diuw wem e wvù bonyii bô yaa nu ke Bojuu nu ke eyuuke saaka we wvù jee, berje wvù le. ⁸ †ε Nyo' wvù kee mvuntelem mvu bonyii le, dunje le wen nu ε fiisen bonyii bô yaa nu ke Bojuu, nya bó bô Keyoy ke Yuule lenlen no wvù to nya ê beene. ⁹ ††Wvù to baa dunji kejεy jεy beene ε bonyii bodvu ke. Wvù to nu ε ge ε mvuntelem mvubole no yuule nje-fo bó to nu ε lese fitele yí Jisos e. ¹⁰ ††No fí nu nonen, ben ε ghan nεε ε se no gomte keeshiike fitele fi Nyo' le, joo bvujite gεεle yí ngoo bonyii bo mbee le, ε bvujite bvun to ghaw wase beene noo bo'icee cee bosesbeene? ¹¹ Fí baa nu len ke. Beene nu ε bee le Nyo' boysee beene ε è nu nje mboyima wvù Tata Jisos nu ε buw beene dvú. Ε è nu ke ten lenlen no wvù boysee bonyii bô yaa nu ke Bojuu.”

¹² †††No Bitá jeme ε mεse, ε bonyii bocii cife, mum no yeke no Banaban bô Baul fele no bó se ghane gene fô bonyii bô yaa nu ke Bojuu le, ε Nyo' nyaá bó bô mvun-gay le bó egeè mwεem mvù dunji mvun-gay mvu Nyo' le bô mwεem mvu diuw wvù yumεen e dvú. ¹³ Ε bó jeme mεse, ε Jem mum gay le, “Boom bo bwεem e, ben eyeke eyuw. ¹⁴ Semon be ε see wase ê beene no Nyo' to kawεε dunje ten shiee we fô bonyii bô yaa nu ke Bojuu le, caw bomew ê bó ente le è nu bew bonyii. ¹⁵ Ε fiεε fi bonyii bo ntum Nyo' le to sanje lene ke ekale kemwaan bô fi Nyo' to gee. Bó to san le,

¹⁶ †††Kefew too lo kè me nu nke enkase ento, enseyse yew Dawe yí nu ε gbwe wase. Me nu nke en'yoo binffuy bidvu, é yí ekase eleem we.

¹⁷ Nonen, é kebese ke bonyii le emum egomte Tata, ε bonyii ban bocii nu bô yaa nu ke Bojuu bô me nu ε ncaw

le è nu bem bonyii.

¹⁸ Fifin nu ε è jemyi Nyo', ε wvù to ge wase ε bonyii kίεε ε è bεε lo bvuyvuum e.'

¹⁹ †Me ε no n'yene fiem le fo beene enyaà ngew ê bonyii bô yaa nu ke Bojuu bô nu ε lese fitele yí Nyo' le ke. ²⁰ ††Beene esan ke ε è nu nwa' fô bó le, egay le fo bó

edieè mwεem mvù bonyii nu ε ge bintaje dvú fô bonyo' le ke, njefo è nu mwεem mvu nnyen e. Fo bó ekerkè fiεε keege bô kenjan ke. Fo bó edieè nyam yí nu se bó sele lo ελεμε ε buy ke. Fo bó edieè ελεμε ke nyam e ke. ²¹ †††Bó san nonen, njefo bonci bo Muses e ban nu ε bó to yεyεi wase ncejole mondvuum monciim ε bonyii yuuke, ε è nu ke bó bô bô taanke eben yéw bunle le εdiuw ε mbam e ecii.”

Ε bó san nwa' fô bonyii bo mbee le bô yaa nu ke Bojuu

²² ††Nonen, ε boom bo ntum e bo Jisos e bô bocee kentaashe noo kentaashe ke bonyii bo mbee le kecii bee fifie, mum yen le fí jee le bó ebaa bonyii ê bó ente etum é bô bo Banaban noo Baul egen Antiok. Ε bó mum baa Judas wvù diee diew dimew to nu le Basabas, bvuu baa ten Silas. Bonyii bo bofee ban to nu bikuu ente jo bonyii bo mbee le. ²³ Ε bó san nwa' wvù bó nu etum bó dvú ε wvù nu le:

“Bese boom bo bwee wene le bô nu boom bo ntum e bo Jisos e bô bocee kentaashe gayte ben e bonyii bo mbee le bocii bô yaa nu ke Bojuu, bô nu ê kelaante kè Antiok e bô bô nu keba kè Silia le noo bô nu ê kè Silishia le. ²⁴ †††Bese nu ε yuw le bonyii bomew nu ε buy ê bese ente ε to ε no nyaá ngew, bvunse bvufee bvunen bô n'yεyεi mvu se è tum bese bó nkuur. ²⁵ Nonen, bese ε mum ε shii bocii ε bee le bó ebaa bonyii bomew etum fô ben e, é bó etoò bô bo Banaban noo Baul bó nu nsáa yese shém. ²⁶ Bonyii ban nu ε bó ε yefe wase kpwe ye le nje lemme di Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le. ²⁷ Bese ε mum ε tum Judas bô Silas le bó eto ebvuu ejeme ten bô diuw fiεε fi nu ê nwa' wvun e.

²⁸ ††Bee bo Keyoy ke Yuule nu ε yen le fí baa jee keeyike ben bô bvujite bvumew efey bonci bo shiee le ban bô nu le: ²⁹ Fo ben edieè mwεem mvudien mvù bó nu ε ge bintaje dvú fô bonyo' le ke. Fo ben edieè ελεμε ke nyam e ke. Fo ben edieè nyam yí nu se bó sele lo ελεμε ε buy ke. Fo ben ekerkè fiεε keege bô kenjan ke. É ben lewte mwεem mvun, tu ben gee len. Bó ε shεε wase.”

³⁰ Ε bó san nonen mum tum bonyii ba dvú ε bó bow dvú Antiok. Ε bó gen, kum kentaashe ke bonyii bo mbee le ke jó kecii, nya nwa' wvudvu é bó. ³¹ Ε bó tan nwa' wvudvu, ε saaka wvudvu lεese mvuntelem mvubole, ε bó yuw njon baay. ³² ††ε Judas bô Silas bô to nu bonyii bô seje mwεem mvù bó yuuke ε Nyo' jemyi, nya bontefe nteen ê bonyii bo mbee le, ge ε bó no kerke mvun-gay ê mvuntelem e. ³³ Ε bó bosen ce jó ntay. Ε bonyii bo mbee le ke ciinse bó ε bó no kaase bô nyεkeey tuu jim fô bonyii bô to tumεε bó le. ³⁴ †††35 Ε Baul bô Banaban bosen ce Antiok ntay, ε bô bonyii bomew yεyεi bvuu fewci diew Tata.

15:29; 21:25; 1Kol 8:1-13; 10:23-33; Lew 18:6-18; Lew 17:15; Lew 17:10-14 ††† 15:21 13:15 † 15:22 11:18; 16:4 ††† 15:24 Gal 1:7; 5:10 † 15:28 10:19; 15:20; Luk 11:46 † 15:32 11:23, 27 ††† Borwa' bo boyvuum bomew kerke kencim ke 34, ε kí nu le, “Geenen, ε Silas mey fiew Antiok.”

† 15:4 15:12 †† 15:7 10:1-43 † 15:8 2:4; 10:44 †† 15:9 10:35 †† 15:10 15:19; Gal 2:16; 3:10-12; Efe 2:5-8 ††† 15:12 2:22 ††† 15:16 Amo 9:11-12; Yesa 45:21 † 15:19 Gal 5:3 † 15:20

Ɛ Baul bô Banaban gawsen

³⁶ Ɛ kefew ke dioo gence, Ɛ Baul gay ê Banaban le, "Bee wo ekase etu jim eghan bilaante bi bee wo se fewci diew Tata bí le, eyen laa bonyii bo mbee le bo jó gee nƐƐ le." ³⁷ †Ɛ Banaban mum no gomte keejo Jon Mak le bô bó eghane. ³⁸ ††Geenen, Ɛ Baul fanƐ yaa ekoonke le bó ejo wvú ke, njefo wvú to nu Ɛ cine bó le Bamfilia fanƐ yaa mƐse lene di bô bó to kenke ke. ³⁹ †Ɛ Baul bô Banaban ke she kicen baay, mum gawsen. Ɛ Banaban jo Maaku, Ɛ bô wvú ley nguw wvu ê joo, gen Sayblus. ⁴⁰ ††Ɛ Baul caw fiew Ɛ è nu Silas. Ɛ bô wvú dioo nen'yi, Ɛ bonyii bo mbee le nya bó can Tata le Ɛ wvú buw bó bô nfi we. ⁴¹ Ɛ bó gen je biba bi Silia bô bi Silishia le, no ghane yuwse mvuntelem mvu bintaashe bi bonyii bo mbee le.

Ɛ Timatio ley ngoo Baul bô Silas e

16 ††Ɛ Baul ghan gen buy ê kelaante kè Dɛlbi le, ke nƐ gen ê ke Lista le. Wee ngoo Jisos mvu to nu Lista jodvu Ɛ diee nu Timatio, Ɛ bwee nu wee juu, nu ten wee mbee, geenƐ Ɛ ice to nu wee Glek. ² †††Timatio wvun to nu wee Ɛ bonyii bo mbee le bocii bo Lista noo bo Ikonium bensee wvú. ³ †††Ɛ Baul no gomte keejo wvú le bô wvú eghanè, mum tfuse wvú yew. ⁵ Ɛ wvú to tfuse wvú yew nonen, njefo Bojuu bocii bô to cee biba bidvu le to kee lo le icee Timatio to nu wee Glek. ⁴ ††Ɛ bó mum no ghane, gene ê bilaante le, dioo gene no seje ê bonyii bo mbee le bonci bô boom bo ntum e bo Jisos e noo bocee kentaashe ke Jelusalem to shilee bee le bó egɛlè. ⁵ †††Nonen, Ɛ bintaashe bi bonyii bo mbee le bidvu mum no tɛmyi gene fwe fwe yí mbee le. Ɛ bonyii no biise bó le ɛdiuw ɛcii.

Ɛ fiɛɛ diɛwɛ ɛfile le to fô Baul e Towas

⁶ ††Ɛ Baul bô ngoo ye nƐ le bó egen efewce diew Nyo' wonj wvú Esia le, Ɛ Keyoy ke Yuule tun. Ɛ bó mum len wase fey Ɛ è nu je keba kè Fligia bô kè Galɛshia le. ⁷ Ɛ bó ke dioo gen buy mbew wonj wvú Misia le no gomte keeley gen keba kè Bitinia le, Ɛ Keyoy ke Jisos e bvuu tun. ⁸ Nonen, Ɛ bó mum fey wonj wvú Misia le, danƐsen gen ê kelaante kè Towas e. ⁹ Ɛ è ke no nu ɛntar, Ɛ fiɛɛ diɛwɛ ɛfile le nƐ to fô Baul e. Ɛ wvú yen ê fiɛɛ fidvu le Ɛ wee mvu wvu Masedonia leeme leke wvú le, "Kee wo, lente ke eto Masedonia jan efi bese." ¹⁰ No fiɛɛ fidvu to fô Baul e nonen, Ɛ bee bó ††† mum yen le Nyo' nu Ɛ dunƐ Ɛ bese le bese egen efewce saaka we wvú jee wonj wvú Masedonia le. Kanj mwaan, Ɛ bese mum seyse keegen jó.

Ɛ Lidia lese fitele yí Jisos e Filibi

¹¹ Ɛ bese nƐ Towas, lente teyey ê nguw wvu ê joo le, buysen Samotes. Ɛ bvú buy yuu Ɛ bese gen fwe buy Niabolis. ¹² Ɛ bese ke nƐ fó len gen Filibi, Ɛ è nu kelaante ke ê keba ke fwe le Masedonia. ¹³ †† Kelaante kedvu to nu wase ke bala bo Lum e. Ɛ bese ce jó yí ɛdiuw e. ¹³ ††Ɛ è ke no nu diuu di mbam e, Ɛ bese buy ɛlaante jodvu, gen diuw joo le fô bese to kpawci le bvudvuu bvú Bojuu le bvú bunle le nu enu. No bese gen, Ɛ bokene bomew to tase wase fó, Ɛ bese mum shii no jemiyi ê bó. ¹⁴ †††Kpwoon mvu to nu fó yuuke ten Ɛ diee nu Lidia, Ɛ wvú to ké no wvumte Nyo'. Wvú to buy ê kelaante kè Tayatila le, Ɛ wvú to ké no geese kfuu ndvú yimi, Ɛ yí nu ke yí yɛele lo, lumte. Ɛ Tata yene fitele fiew, Ɛ wvú bee fiɛɛ fi Baul to jemiyi le. ¹⁵ †††Ɛ bó ke lese wvú bô bonyii bo ê wvú yew ê joo, Ɛ wvú mum leke bese gay le, "Kee ben, Ɛ ben fen nu Ɛ yen le me nu Ɛ nlese fitele fiem ficii yí Tata le, Ɛ ben to ke gen ce ê me yew." Ɛ wvú mɛy ke no nyɛyi nonen, Ɛ bese ke ghan bee gen.

Ɛ bó fen Baul bô Silas yew ncaw e Filibi

¹⁶ †††Ɛ è ke no nu diuu dimew Ɛ bese dioo egene fô bvudvuu bvú bunle le, tasen bee bo wan kpwoon mvu Ɛ è nu nƐwa. Wvú to kenke keyoy kemew yí ye le, Ɛ è nu kè ké ge Ɛ wee no nu wee diam. Bonyii bô to kenke wan kpwoon wvudvu to kawte bigew yí ye le naa ntay nje wvú to ké no seje mwɛem mvù nu ke ekooy. ¹⁷ ††Ɛ wan kpwoon wvudvu dioo yen bee bo Baul e, mum no bii bese le wamte, gayte le, "Bonyii ban nu bonyii bo lemme le bo Nyo' wvú nu Ekole ke Mwɛem Mvunciim e, Ɛ bó dunƐ je yí è nulo Ɛ ben eghan jó se boy." ¹⁸ ††Ɛ wvú ke ge nonen buy ɛdiuw nteen, Ɛ fi ke nƐ ton'ye Baul, Ɛ wvú banke ye wam keyoy kedvu gay le, "Me ngayte ê wo ê diee di Jisos Klistu le, buye yí wan wvun e." Ɛ kí mum buy yí ye le ke sekedvu.

¹⁹ Ɛ bonyii bô to kenke nƐwa wvudvu yen le je bowen yi bigew nu Ɛ yí Ɛ ka wase, Ɛ bó mum koo Baul bô Silas gufe gen bô bó fwe dvu bocee wonj ya le fô bó to ké no saake bonsaw. ²⁰ ††No bó gen bô bó, leke fwe dvu bala bo Lum bô to saake bonsaw gay le, "Bonyii ban nu Bojuu, Ɛ bó nyaa ngew ê kelaante kesese le. ²¹ Bó yɛɛyi bonyii bô nce wvú nci wese baa bee ke. Bese nu bonyii bo Lum, Ɛ è yaa nulo Ɛ bese ebii nce wvudvu le ke." ²² ††Ɛ kebombom ke bonyii le kè to nu fó mum tom bó, fente yí Baul bô Silas e. Ɛ bonyii bô to saake bonsaw ba mum saaye ndvú yí Baul bô Silas e, gay le bó etam bó. ²³ Ɛ bó looce tam bó ntay, jo bó gen lese yew ncaw e, gay ê wee wvú to ɛɛyte yew ncaw le wvú ɛɛɛtè bó ntay. ²⁴ No wvú yuw nonen, mum jo bó gen fen naa ê kebuw ke ente le yew ncaw e, fen bikaa bibole ê difwan e.

²⁵ Ɛ è ke no nu ke diɛwɛ ɛntarj entelɛj e, Ɛ Baul bô Silas bunlee yemte bensee Nyo', Ɛ bonyii bo ncaw e

† 15:37 12:12 †† 15:38 13:13 † 15:39 13:4 †† 15:40 14:26 †† 16:1 14:6; Lum 16:21; 1Kol 4:17; Fili 2:19; 2Tim 1:5 ††† 16:2 6:3; Fili 2:20, 22 ††† 16:3 Gal 2:3-5; 1Kol 9:20 § Bó to tfuse Timatio yew wvu le è nulo Ɛ wvú efewci diew Nyo' ê Bojuu Ɛ bó yaa nyaake ke wvú no ice to baa nu wee juu ke. †† 16:4 15:22-29 ††† 16:5 2:41 †† 16:6 10:19 ††† Luk wvú to sanƐe njwa' wvun to ley ngoo bo Baul e Towas fen, Ɛ bô bó no lene.

†† Masedonia to nu Ɛ bó Ɛ gaw biba binew, Ɛ kin to nu ke fwe. †† 16:13 17:2 ††† 16:14 17:4 ††† 16:15 8:36 ††† 16:16 19:24 18 16:17 19:15; Luk 4:34, 41 19 16:18 3:6 20 16:20 17:6 21 16:22 2Kol 11:25; 1Tes 2:2

yeke, ²⁶ ε nshε nε sεsε shiw bô mvunḡay, ε yew ncaw shiw gen buy yî kenffuy e. Kaḡ mwaan, ε dew fwese yicii yene ye, ε boncaw feyken yî bonyii bo ncaw e bocii. ²⁷ †ε wee wvù to ceyte yew ncaw yidvu kamse, dioo yen ε dew fwese nu ye, ε wvù mum no kpwaake le bonyii bo ncaw e nu ε bó ε lewte wase. Ε wvù mum baa nyo ε ḡku le le wen eyu ekole kew dvú. ²⁸ Ε Baul wam foweewe gay le, “Fo wo eyu ekole kuw ke. Bese nu fen bocii.”

²⁹ Ε wee wvù to ceyte yew ncaw wvudvu tee ε wee to bô ken'yeese, ε wvù lewte ley yew, gen tum envuw fwe dvu Baul bô Silas ciinḡe bô nfan. ³⁰ †ε wvù nε jo bó, buy bô bó ekfun, bife ε bó le, “Bo'icem, ε nulo ε me enḡe nεε nse mboy.” ³¹ Ε bó tfuse ε wvù le, “Lese fitele yî Tata Jisos e, ε ben ε bonyii bo ε wo yew ke emum eboy.” ³² Ε bó mum fewce saaka wvu ekume Tata ε bô bonyii bo ε wvù yew. ³³ †ε wvù ke jo bó ke entan jodvu, cuke bilemte bibole. Kaḡ mwaan, ε bó mum lese wvù bô bonyii bocii bo ε wvù yew ε joo. ³⁴ Ε wvù mum jo bó, ε bô bó ben ε wvù yew, ε wvù nya mwεem mvudien ε bó die. Ε bô bonyii bocii bo ε wvù yew mum no lanlanε le bó nu ε lese wase fitele yî Nyo' le.

³⁵ Ε ekfun ke buy yuu, ε bala bo Lum ba bô to saake bonsaw tum bonyii bo nci le le bó egen egay ε wee wvù ceyte yew ncaw we le wvù ebvuse bonyii ba ε bó egenè. ³⁶ Ε wee wvù to ceyte yew ncaw wvudvu mum gen yen Baul e, gay ε wvù le, “Bala nu ε ciinse ntum le me embvuse ben, ε ben egenè yî nyεkeey e.”

³⁷ †Geenen, ε Baul gay ε bonyii bo nci le ba le, “Bó se nu ε tam bese ya le sε bó nu ε yaw wase ε saw nsaw wese ḡkuun, ε bese nu ke ten bonyii bo Lum, ε bvuu ε fen bese yew, ε no duu keseen le bó ebvuse bese ejim ejim nεε le? Ke è nulo ε fí ekooy ke. È nu ke eto ke bala bodvu fen sε bvuse bese.”

³⁸ Ε bonyii bo nci le ba kase tu jim see ε bala bo Lum ba no Baul jeme. Ε bó yuw le Baul bô Silas nu ten bonyii bo Lum, mum no fane. ³⁹ Ε bó mum to ku can ε bó, bvuse bó yew ncaw e, ciinse bó, leke le bó ene εlaante jodvu. ⁴⁰ †ε Baul bô Silas buy yew ncaw e, gen yew dvu Lidia ε bonyii bo mbee le nu dvú, ε bó tefe bó mum nene jó.

Ε Baul bô Silas gen Tesalonika

17 †ε Baul bô Silas mum no gene, fey ε bilaante bi Amfibolis bô Abolonia le, danḡen gen buy Tesalonika. Ε yew bunle Bojuu to nu jó. ² †ε Baul mum gen ley yew bunle le ke no nce we to ké no nu, no too jemyi ε bonyii dvú yî ediuw ε mbam e eta, duḡci fiεε ficii ε Nwa' Nyo' le. ³ †ε wvù no duḡci jó, cεeyi le Mboyse wvù Nyo' to kawεε to kenḡe keeke eyen ḡḡew, ekase ebuy yî kpwe le. Ε Jisos wvun wvù wen fewci ekume wvù nu Mboyse wvudvu. ⁴ †ε bonyii bomew yuw nonen, bee bene Baul bô Silas e. Ε Boglek bomew bô to wvumte Nyo' noo bokene bo baay baay bomew bee ten nteen.

† 16:27 12:18-19 †† 16:30 2:37; 11:14; Jon 6:28-29 † 16:33 16:15 †† 16:37 22:25-29; 23:27 †† 16:40 11:23 ††† 17:1 1Tes 2:1-2 ††† 17:2 9:20; 13:5, 14, 44; 14:1; 16:13; 17:10, 17; 18:5, 26; 19:8-9; 28:17 § 17:3 3:18 §† 17:4 13:50; 16:14; 17:17

⁵ ††Geenen, ε Bojuu bomew mum no bene kendoḡ bô Baul noo Silas, kum bonyii bomew bô to gbwayte εcici ε bó bó taashe kebombom e, kew diuw εlaante. Ε bó mum nε gen ḡgoy yew Jason le bó gomte Baul bô Silas keebvuse enya ε bonyii ekfun. ⁶ †ε bó dioo gom ḡkuun, mum gufe Jason bô bonyii bo mbee le bomew gen bô bó fwe dvu bocee ntew, no wamte gayte le, “Bonyii ban nu bô ghane banḡe woḡ ε wvù tuu ncine, ε bó ε to wase ε buy jan, ⁷ ††Jason ε fiisen bó ε ḡεε yew dvu wvù. Bô bocii ḡgoyte bonci bo Nfon wvu Lum e, duu le Nfon wvumvu nu dvú ε diee nu le Jisos.” ⁸ Ε bocee ntew bô bonyii yuw nonen, nε no wεwte lo. ⁹ Ε bó mum kan ε Jason bô bonyii bo mbee le nya bigew le ε fí ke bvuu kooy lo, bó saa etfuse bigew bidvu ε bó ke. Ε bó mum cine bó le ε bó no gene.

Ε Baul bô Silas gen Belia

¹⁰ †ε ekfun ke dioo jiiim, ε bonyii bo mbee le jo Baul bô Silas ciinse ε bó no gene ε kelaante kè Belia le. No bó ley jó, gen yew bunle Bojuu le. ¹¹ †Bojuu bo jó to nu bonyii ε bó kee fiεε fele bo Tesalonika, ḡjefo bó to nu ε looce fiisen n'yεeyi bô shiee, no taasse Nwa' Nyo' ediuw εcii keeyen laa mwεem mvù Baul yεeyi bó dvú nu kecεey ε. ¹² †ε bó mum bee diaw Nyo' le nteen. Ε bokene bo baay baay nteen bô to nu Boglek noo bolemse nteen bô to nu ten Boglek bee ten.

¹³ ††Geenen, ε Bojuu bo Tesalonika ke yuw le Baul nu ε gen wase ε no fewci diaw Nyo' Belia, ε bó mum gen ten jó, beyse kebombom ke bonyii le ε bó kew mvunlaa.

¹⁴ Ε bonyii bo mbee le mum gay lo ε Baul kaḡ mwaan ε wvù gen diuw joo yi baay e. Geenen, ε Silas bô Timatio shεε Belia. ¹⁵ Ε bonyii bô to genεε keeciinse Baul, gen buy Aten mum cine wvù le. Ε bó dioo tuu jim, ε Baul tum bó le bó egen tefe ε Silas bô Timatio le bó emom ke le ebi wen e cekey.

Ε Baul no nu Aten

¹⁶ Ε Baul mum no ceyte Silas bô Timatio Aten. Ε wvù ke dioo ghane jó, yen ε kelaante kedvu ε yinḡen lo bó mvumooso. Ε fí shiw fitele fiew. ¹⁷ †ε wvù mum gen yew bunle Bojuu le, jeme bô bó noo bonyii bô to yaa nu ke Bojuu bô to bunlee ten Nyo' dvú. Ε wvù bvuu no jemyi ten ediuw εcii ya le bô bonyii bô to ké nε to fó.

¹⁸ †ε bonyii bo n'yεeyi le bomew bô bó to tenḡe le Ebikolian noo bô bó to tenḡe le Sitoyik ke nε to keebew ten mbew bô bo Baul. No Baul to fewci ekume Jisos noo mbuy wvu yî kpwe le, ε bomew mum no biite le, “Keyun kin sε kumte diuw le la le?” Ε bomew no duu fibole le, “Fí yen'yi nen ke diewe wvù fewci ekume bonyo' bo bonyii bomew e.” ¹⁹ Nonen, ε bó mum jo Baul ε bó bó gen fô nshii wvù bó tenḡe le Aleobagus e, ¹⁹ gay ε wvù le, “Bese gomte keebvuu eyuw ekume n'yεeyi wvu fwe wvun wvù wo too dvú laa wvù nu le la le. ²⁰ Wo je-

†† 17:5 Lum 16:21 §† 17:6 16:20 §†† 17:7 Luk 23:2; Jon 19:12 §† 17:10 17:2 §† 17:11 Jon 5:39 §†† 17:12 11:18 §§† 17:13 14:5, 19; 1Tes 2:14-16 §§§ 17:17 17:2, 4 18 17:18 4:2; 1Kol 1:22 19 Nshii wvun nu fô bó to ké no seysee mwεem mvu ε kelaante kè Aten e, bvuu saake bonsaw fó.

myi mwεem mvumew ε bese ke baa yuw wase ke. Nonen, bese ε no gomte keekieε kenyi kedvu.”

²¹ (Bonyii bo Aten noo botolo bo jó to ké no nu ke fi-bole keeshee yuuke ε ε nu mwεem mvu mvunfem, jemyi ekume mvú.)

²² ε Baul mum leem fwe dvu nshii Aleobagus wvudvu, gay le, “Bonyii bo Aten, me n'yene le ε jé le yicii nu ε ben wvumte bonyo' baay. ²³ Me njemyi nen, njefo me nse nghanε εlaante jonen, ε ndioo ntaale mondvuum mò ben bunlee bonyo' mó le, ε n'yen ketanη ke ncese le kemew e ε bó ε sanη yí dvú le le, 'Fò nyo' wvú bó baa kee le ke.' Nyo' wvudvu wvú ben bunlee, wvú bó baa kee ke, nu wvú wvú me nu enfewcε ε ben keseen.

²⁴ †Nyo' wvudvu wvun nu wvú to bomεε worη wvun bô mwεem mvunnciim mvú nu yí dvú le. ε nu wvú Nfon εbule bô nshε, ε ke wvú ké no cee yéw ncese yí ε bom bonyii le ke. ²⁵ ††Kε wvú tane fiεε fimew fi wvú taale le wee elem fô wvú le ke, njefo ε nu wvú wvú gee ε bonyii bocii yoyte, nu dvú, keηke fiεε ficii fi bó shieele. ²⁶ †Wvú to nu ε ge ε dikfuu di bonyii le dicii buy yí wee mwaanη e no nu yí ekolε ke nshε le. ε wvú se ge nonen, nu ε wvú to seyse wase kefew kè bó nu ke enu dvú, noo bidwee bi mondvuum mò bó nu ke eceè mó le.

²⁷ ††Wvú to ge nonen, wvu le bonyii ke eghaale, gomte wvú laa bó nu ke eyuu eyen wvú le le. Geenen, ε ke Nyo' yaa cim nu ncejole fô wee mvu beene le ke.

²⁸ ††Fifin nu ke lenηen no wee mvu to jemyεε wase le, 'ε nu wvú wvú gee ε beene se cee, lenε, bvuu nu no beene nu.'

ε wee wene binfε mvu to jeme wase ten le, 'Beene nu naa boom bew'.

²⁹ †††No beene nu boom bo Nyo' le nonen, fo beene ekpwaakε le Nyo' fieesene fiεε fi ε seyse wee bô bvufee bwew, ε tfuy bô ketwaa ke bigew e, kenεε ε kene lo bô tε ke. ³⁰ †††ε to nu kefew kè bonyii to bæε kenjiwe le, gee mwεem mvú befe mvun, ε Nyo' cin'yi dvú. Geenen, keseen nu ε wvú gayte le bonyii bocii ekumen mvuntelem mvubole. ³¹ †Bó ekumen njefo wvú nu ε gge diuu di wvú nu ke esaw worη tfuu bii keceεy e. Wvú nu ε baa wase wee we wvú nu ke esaake. Fifin nu ε wvú duηcε wase ε bonyii bocii le ε nu keceεy no wvú to bvuseε wee wvudvu yí kpwe le.”

³² No Baul jeme nonen, ε bó yuw ε wvú ε ben ekume mbuy wvu yí kpwe le, ε bonyii bomew nε no kieele lo wvú. ε bomew gay fibole le, “Bese gomte keeke ebvuu eyuw ekume fiεε fi wo jemyi fin.” ³³ Nonen, ε Baul mum buy cine bó le. ³⁴ Geenen, ε bonyii bomew bee fiεε fi wvú to jemyi le, bene wvú le. Wee mvu bó le to nu Dionisius wvú to nu wee nshii Aleobagus, ε mvu nu kpwoon ε diee nu Damalis noo bonyii bomew ten.

ε Baul gen Kolεn

18 Ejim jodvu, ε Baul nε Aten gen ε kelaante kè Kolεn e. ² ††No wvú gen jó, ε bô wee Juu mvu

† 17:24 7:48; Mben 146:6; 1Bfn 8:27 †† 17:25 Mben 50:9-13 † 17:26 Dito 32:8; Job 12:23 †† 17:27 Yesa 55:6 †† 17:28 Kerj 1:27 ††† 17:29 19:26; Yesa 44:9-20 †††† 17:30 14:16; Lum 2:4 † 17:31 3:15; 10:42 †† 18:2 Lum 16:3; 1Kol 16:19; 2Tim 4:19

tasen ε diee nu Akpwila, ε bó to boke wvú Bontus. Akpwila bô Blisilia wvú kpweε to bæε nε ke lo Itali, njefo Klawdius wvú Nfon wvu Lum to nu ε bvuse sa' le Bojuu bocii ebuy jó. ε Baul ke laa ghane ε bó le, ³ †††dioo yen le bó seysee jéw yí bó saanηe cún dvú, ε ε to nu ke ten lemme di wvú wvú Baul to cee nje dí, ε wvú mum no cee fô, ε bô bó lemte. ⁴ ε ké dioo nu ediuw ε mbam e ecii, ε wvú no gene yew bunle le, jemyi bô Bojuu noo Boglek dvú, momte keege le bó ebee fiεε fi wvú to yεyi le.

⁵ †††ε Silas bô Timatio ke dioo nε Masedonia to, ε Baul mum jo kefew kew kecii no fewci ε ε nu diεw Nyo', duηci ε Bojuu le Mboyse wvú Nyo' to kawεε nu Jisos.

⁶ ††Geenen, ε Bojuu bodvu ke nε no kicine fiεε fi wvú to jemyi, nan'yi wvú. ε wvú mum yεwse ndvú ye gay ε bó le, “Kpwe yene enu can yene le. Ke me ηκηηke εbo fô ke. ε kew yí keseen e, me nu enηenε wase ε ε nu ε bonyii bô yaa nu ke Bojuu le.” ⁷ ε wvú mum cine bó le, buy gen no cee wase ε ε nu bô wee mvu ε ε yaa nu wee Juu ke, ε wee wvudvu to ké no wvumte Nyo'. Diee diεw to nu Titius Justus, ε la diεw nu mbew yew bunle le. ⁸ ††ε Klisbus wvú cee ekolε yew bunle bô bonyii bocii bo ε wvú yew ke lese fitele yí Tata le. ε bonyii bo Kolεn nteen no yuuke no Baul fewci ekume Jisos, beηe, ε bó mum leese bó ε joo.

⁹ †††ε ε ke no nu entanη jomew, ε Tata jeme ε Baul ε fiεε diεwe εfile le le, “Fo wo efanε ke, ε fewci ke diεw yem gene dvú. Fo wo ke elu dvú ke, ¹⁰ njefo me nu bee wo, ε ke wee yaa nu naa dvú wvú nulo ege fiεε bô wo ke. Bonyii bem nu ε kelaante kin e nteen.” ¹¹ Nonen, ε Baul mum no nu jó yí kelum e kecile bô kenηawten, yεyi bonyii bô diεw Nyo'.

¹² No Baul to nu jó, ε Galio ke dioo nu wee sa' wvu ε keba kè Akeya le, ε Bojuu baancε ye koo wvú gen bô wvú yew nsaw e, ¹³ †††jeme ε Galio le, “Wee wvun momte keebanηse bonyii ε bó bunlee Nyo' ε je mi le jεey se ε nu no nci gomte.” ¹⁴ †††ε Baul ke nε le wen ejemyi, ε Galio nε jeme ε Bojuu ba le, “Bojuu ben eyuw, ε fiεε fin be nu fiεε fimew fi befe ε wee wvun ε ge, kenεε nci mvu ε wvú ε ηgoy, tu me mbe ε ηkuu shém ε n'yεke fiεε fi ben jemyi. ¹⁵ Geenen, no fiεε fin nu ke mbew ekume díεw bô ediee noo bonci bonen, ben eseyse ebenεben. Ke ε yaa nulo é me ensaw fifin fiεε ke.”

¹⁶ No wvú jeme nonen, mum kurη bó ε bó buy yew nsaw e. ¹⁷ ε bó bocii mum nε ley yí Sostenes wvú to nu cee ekolε yew bunle le, mum surη wvú fwe dvu yew nsaw. ε Galio fanηe yaa kpwe lo fiεε fô ke.

ε Baul tu jim Antiok

¹⁸ Ejim jodvu, ε Baul bvuu ce Kolεn bô bonyii bo mbee le yí ediuw e nteen, ke mum nε cine bó le ε bô bo Blisilia noo Akpwila ley ε ηguw wvu ε joo le keegene Silia. ε bó se nε Senηlia fò bó to leyεε ε ηguw e, ε Baul mvu ekolε nje ηkawma wvú wvú to gee fô Nyo' le. ¹⁹ ††ε

††† 18:3 20:33-34; 1Kol 4:12; 9:12-18; 1Tes 2:9; 2Tes 3:7-9 †† 18:5 11:18 ††† 18:5 3:26; 5:42 †† 18:6 13:51; 20:26 †† 18:8 8:36 ††† 18:9 Yesa 41:10; Yeli 1:8; 1Kol 2:3-4 †††† 18:13 6:13 †††† 18:14 23:29; 25:18-20; Jon 18:31 18 18:19 17:2

bó no gene, ke gen buy Efesus, ε Baul cine Blisilia bô Akpwila le jó, yaw gen fiew ε è nu yew bunle Bojuu le, jeme ê Bojuu dvú. ²⁰ Ε bó ke lεke le wvú ebvuu ece ke bô bó ediuw nteen, ε wvú tun. ²¹ †Geenen, ε wvú ke dioo nen'yi, gay ê bó le, "Me nu ηke ηkase ento ê ben e é Nyo' fen ε bee." No wvú gay nonen, mum ley ê ηguw e ne Efesus.

²² Ε ηguw ke gen buy Kaysalia, ε Baul buy, ben gen gay kentaashe ke bonyii bo mbee le Jelusalem, mum ne bow Antiok. ²³ Ε wvú ke ce jó ε kefew gence, mum kase ne no lene fele ê biba bi Galeshia bô Fligia le, yvuwse mvuntelem mvu bonyii bo mbee le bo jó.

Ε Abolos fewce diew Nyo' Efesus

²⁴ ††Ε wee juu mvu ke ne to Efesus ε diee diew nu Abolos, ε bó to boke wvú Aleksandia. È to nu wee ε wvú kee ηjeme, bvuu kee Nwa' Nyo' ntay. ²⁵ Βó to nu ε yeyi wase wvú bô Je yi Tata duηci, ε wvú mum no fiee lo bô n'yeyi wvu ekume Jisos, yeyi bonyii leη. Geenen, wvú to kee ke ε è nu fiee fi Jon to fewci leese bonyii ê joo. ²⁶ †No wvú to toε Efesus, mum kew no yeyi bonyii yew bunle le yaa fane ke. Ε Blisilia bô Akpwila ke yuw no wvú yeyi nonen, mum jo wvú, gen bvuu yuuse wvú ntay ekume Je yi Nyo' duηci.

²⁷ Ε Abolos ke ne kpawce le wen enu elente egen keba kè Akeya le. Ε bonyii bo mbee le bo Efesus mum fice wvú, saη ηwa' ê ηgoo bonyii bo mbee le bo Akeya, tomte le wvú ke dioo ε fese ε bó fiisen wvú. Ε wvú ke gen jó, fi bonyii bo mbee le ntay, ε bonyii ban nu bô Nyo' to nu ε buw bó bô mboyma, ε bó lese fitele yi Jisos e. ²⁸ ††Ε wvú no beeke mbew bô Bojuu ya le ε è yaa nu wvu weε ke, soo bó, duηci ê Nwa' Nyo' le le Jisos nu Mboyse wvú Nyo' to kawεε.

Ε Baul gen Efesus

19 È to nu seke Abolos to nu Kolēn, ε Baul ke jo je yi ente ente ê biba bi wvú to lene jó le, fese Efesus. No wvú fese jó, yen ηgoo bonyii bo mbee le bomew e, ² ††bife ê bó le, "Keyoy ke Yuule to nu ε to yi yene le seke ben to leseε fitele yi Jisos e?" Ε bó tfuse le, "Bese ke baa yuw wase le fiee fimew nu Keyoy ke Yuule ke." ³ †††Ε Baul bife le, "È è fen nu nonen, tu bó to lese ben ê joo nje la?" Ε bó tfuse le, "Bó to lese bese ê joo bi no Jon to fewci." ⁴ Ε Baul mum gay ê bó le, "Jon to leese bonyii ê joo, keeduηce le bó nu ε kumen mvuntelem mvubole, ε wvú to gayte le bó ebee ε è nu wee wvú too ê wen ejim e, ε wee wvú wvú to gayte nu Jisos." ⁵ Ε bonyii bodvu yuw no Baul gay nonen, ε bó mum lese bó ê joo ε è nu wase ê diee di Tata Jisos e. ⁶ †††Ε Baul gee can yi bó le, ε Keyoy ke Yuule mum to yi bó le. Ε bó mum ne no jemyi díew yi bó yaa kee ke, bvuu seηe ê bonyii mwεem mvù bó yuuke ε Nyo' jemyi. ⁷ Bonyii bodvu to nu wee diewe yuufe ncow bofεε le.

⁸ ††Ε Baul mum no nu ke Efesus, gene yew bunle le yi kee le te, jemyi ê bonyii dvú yaa fane ke. Ε bó bó no

† 18:21 Jem 4:15 †† 18:24 19:3-4; 1Kol 1:12; 3:4-6 † 18:26 17:2 †† 18:28 5:42 †† 19:2 2:38; 8:16 ††† 19:3 8:18-25; Luk 3:3-4, 16-17 ††† 19:6 2:4 § 19:8 17:2; 28:23

beeke mbew, ε wvú momte keege le bó ebee fieε fi wvú jemyi ekume bvunfon bvú Nyo' le. ⁹ ††Ε bonyii bomew tεme bikuu faη keebē, mum no jemyi díew yi befe ê bonyii ejise ekume Je Tata. Ε Baul mum cine bó le, jo ηgoo bonyii bo mbee le, ε bó bó gen wase ε è nu yew n'yeyi yi Taylanus e, no jemyi ê bó dvú ediuw ecii. ¹⁰ †††Ε Baul ge nonen yi bilum e bifεε. Nonen, ε Bojuu noo Boglek bocii bo woη wvú Esia jodvu le yuw díew Tata.

Ε boom bo Sikεfa le no beηene Baul

¹¹ ††Ε Baul no nu, ε Nyo' gee, ε wvú gee biηghaw bi mwεem e ε è nu lo bi diuw wvú yumεen e. ¹² Βó to ké joo ke naa fieε fiew fi ye le diewe fincake fi ndvu le, keηεε ndvu ye lemme, egen ekum wee kencem e dvú, ε wvú mum bonen lo, é è nu wvú keηke keyoy kè befe yi ye le, ε kí buy.

¹³ †††Ε Bojuu bomew bô to ké no ghane bvuuuse biyoy bi befe yi bonyii le, ke mum ne no momte keeterē diee di Tata Jisos e se bvuuuse biyoy bidvu. É wee ké ne mum gay ê keyoy kè befe le, "Me mbvuuuse wo ê diee di Jisos wvú Baul fewci le." ¹⁴ Bonyii bô to momte fieε fidvu to nu bosooshwi, ε è to nu boom bo Sikεfa wvú ekole ke bocee ncese Bojuu le. ¹⁵ ††Ε keyoy kè befe ke bife ê bó le, "Me ηkee Jisos, ηkee ten Baul, ben nu finen baa?" ¹⁶ Ε wee wvú keyoy kè befe kedvu to nu yi ye le mum fente lo yi bonyii bodvu le, gowse bó kuse, ε bó fεε lo buy yew dvu wee wvudvu nu wase binyi bincimte bô bilemte ye le.

¹⁷ †††Ε Bojuu bô Boglek bocii bô to cee Efesus yuw ekume fieε fidvu, no fane. Ε bonyii mum no wvumte diee di Tata Jisos e fesene lo. ¹⁸ Ε bonyii nteen bô to nu wase bonyii bo mbee le no too seηe bvuu bwaashi mwεem mvu ejiwε le mvù bó to gee. ¹⁹ Ε bomew nteen bô to gee nfim, baance boηwa' bobole bo nfim e, to dvú, ton ê bonyii ejise. Ε bó taη kpaw boηwa' bodvu bocii, ε wvú buy ejise bigew bontfuke mbaanshen (50,000). ^{§§120} †††Nonen, ε mwεem mvun ge ε diew Tata no leyte ê mvuntelem mvu bonyii le bô mvungay, saηkene gene lo fwe fwe.

Ε bonyii kew mvunlaa Efesus

²¹ †††Ε è ke no nu ejim jodvu, ε Baul yen le wen nu egen Jelusalem, ε wen nu dioo gene, efey je biba bi Masedonia bô Akeya le. Ε wvú bvuu no gayte le, "Me nu ηke endioo ε ηgen ε mbuy Jelusalem, ηkeηke keengen ten embuy Lum." ²² Ε wvú mum yaw tum bonyii bofεε, Timatio bô Elastus bô to fici wvú, ε bó gen fwe Masedonia. Ε wvú sheε bvuu ce Esia caan.

²³ ††Ε è no nu ke kefew kedvu le, ε mvunlaa ne kew Efesus ekume Je Tata ε è yaa nu mvu weε ke. ²⁴ †††Cee elame mvu to nu jó, ε diee nu Demitius, ε wvú to ké no tfuyte mwεem mvù fieesene yew ncese nyo' wvú bó

§† 19:9 9:2 §†† 19:10 20:18 §† 19:11 2:22 §†† 19:13 3:6; Luk 9:49-50 §† 19:15 16:17 §† 19:17 5:11 §†† Bigew bin to nu ε jise dimwaarj nu nlawma wee lemme yi diuu le. §§† 19:20 2:41 §§§ 19:21 23:11; Lum 1:10, 13 18 19:23 9:2; 2Kol 1:8 19 19:24 16:16

terje le Atemis. † Lemme didvu din to ké no too bô bigew fô bonyii bô tone elame le ε è yaa nu bi wεε κε. 25 Ε Demitius mum kum bonyii bô to tone elame bocii noo bonyii bô to lemte kfuu didie lemme, ε bó tase. Ε wvú gay ε bó le, “Boom bo bwεem e, ben kee lo le lemme din nu ε beene ηole bigew yí dvú le. 26 † Ben ε no yene bvuu yuuke fiεε fi fimbwε fi Baul fin gee. Wvú ghane gayte le κε bonyo' bô bó kene lo bô can yaa nu bonyo' κε. Wvú nu ε ge wase nonen, ε banke bvufee bvú bonyii le nteen Efesus jan, ε no banse wase ten bvú bonyii bo Esia le bocii ε bó berje wvú le. 27 Me n'yene le lemme disεεbeene din nu ekeηke diee di befe. Ε κε è mεy nonen κε, yew ncese nyo' wvu baay wvú kpwoon wvú Atemis nu ke etu fiεε fi εcici. É fi kooy lo nonen, tu bó ε shoose wase nyo' wvu baay wvun wvú nu ε bó wvumte Esia jocii, ε ekole ke nshε le kecii wvumte ten.”

28 No bonyii bodvu yuw nonen, ε mvuntelem bente lo bó. Ε bó mum kew no wamte, gayte le, “Atemis wvu Efesus nu nyo' wvu baay.” 29 † kelaante kedvu kecii mum bvuj. Ε kebombom ke bonyii le kè to taseε mum ley yí Gayus bô Alistakus e, ε è to nu bonyii bo Masedonia bô to lene bô bo Baul, gufe gen bô bó yew nshii noo bondvum e. 30 Ε Baul no gomte keeley gen fwe dvu kebombom kedvu, ε bonyii bo mbee le tun. 31 Ε bonyii bomew bo baay baay bo jó bô kerjke won bô to nu nsáa ye, bvuu ciinse ntum fô wvú le leke le fo wvú emom lo etome ekale dvú κε. 32 Ε kebombom kè to taseε kedvu mum ne bvuj no wamte κε lo ncew ncew. Ε bomew wamte fin fiεε, ε bomew wamte fifi. Κε bonyii nteen to cim kee fiεε fi bó to taseε fô nje fi κε. 33 Ε Bojuu mum jo Eleksanda fese fwe dvu kebombom ke bonyii le, ε bonyii bomew yen mum no kpwaake le wvú kee fiεε fô. Ε wvú mum no cici bonyii bô kebo keetarje diuw we. 34 Ε bonyii bodvu ke dioo kίεε le Eleksanda nu wee Juu, ε bó bvuu mεse no wamte lo gene fwe yí wee le mwaan, gayte le, “Atemis wvu Efesus nu nyo' wvu baay.” Ε bó ke wam nonen, gen buy bontam bo kefew e bofεε.

35 Ε wee nsan wvu εlaante jodvu ke ne ci bó, ε bó lu bô diuw. Ε wvú bife ε bó le, “Bonyii bo Efesus, wee nu dvú wvú maa le κε è kerjke beene bo Efesus jan yew ncese nyo' wvú Atemis noo te di nyo' le di to gbweε fowe le? 36 No wee nu se wvú nu dvú wvú nulo ekicen fifin, tu ben bee keelaame, saa eyujsene nen κε. 37 Ben ε to bô bonyii ban fen se bó nu ε corj fiεε yéw bonyo' le, kεεε ε jeme díεw yí befe ekume nyo' wesebeene wvú kpwoon wvun ηkuuη. 38 É Demitius bô bonyii bew fen kerjke nsaw bô wee, tu ediuw ε nsaw nu dvú yò è nulo é bó egen eyen bonyii bô saake bonsaw e, ε bó esaw. 39 É fiεε fimew fen bvuu nu dvú fele fin fi ben gomte, tu bó nu ke etaa ente jodvu fô nshii bocee ntwε e. 40 Me njemyi nen, njefo me n'yene le fiεε fi eβen fin nu elese beene diuw e le beene nu ε kew mvunlaa. Ε fi kooy nonen, beene saa ekerjke fiεε fi leη fi bó etfuse

κε.” 41 No wvú jeme nonen, mum gay ε kebombom kedvu tawse.

Ε Baul gen Masedonia noo Gleees

20 †Ε mvunlaa mvú to nu Efesus ke leeten, ε Baul tee ηgoo bonyii bo mbee le, tefe bó mum gay bó le no gene Masedonia. 2 Ε wvú gen, ghan biba bi jó le, yvuwse mvuntelem mvu bonyii bo mbee le nta, mum danšen gen Gleees, 3 ce jó kee te. Ε wvú ke ne no nu le wen nu egen eley ηguw wvu ε joo egen Silia, mum yuw le Bojuu nu ε gbwe wvú ε je. Ε wvú mum yen le è jee le wen ekase etu jim je Masedonia. 4 † Wvú to lene bô bô Sobata wvú waa Bilus wvu Belia, noo Alis-takus bô Sekundus bo Tesalonika, noo Gayus wvu Del-bi, noo Timatio, noo Tikikus bô Toofimus bô to nu bonyii bo Esia. 5 Ε bonyii ban mum gen fwe no cεyte bee bo Baul Towas. 6 Ε Nkaw Blεed wvú bó baa gεε Fin-tunleεn jó ke fey, ε bese ley ηguw Filibi, jo ediuw etin bene bó le Towas, ε bee bó ce jó ediuw esooshwi.

Ε Baul bvuu ghan kentaashe ke Towas

7 †Ε è ke no nu diuw di fwe yí kema le, ε bee bo kentaashe tase fokieguu keeguuten blεed. No Baul to nu keebuy ne fô bvú ε yuu, ε wvú mum kew no jemyi ε bó, ke jeme gen buy entan enteler. 8 Bee bó to nu ε è nu ε kebuw ke yew e ke ewe le, ε bin'yεese baa dvú nteen. 9 Ε cuwee mvu wvú diee to nu Yutikus ε shii yí ntoo yew e. Ε wvú ke ne kew no leete no Baul to jemyi ke gene lo. Ε nyii ke dioo gooke wase lo wvú, ε wvú mum ne fô gbwe ekuse, ε fô to nu birjente bi yew e bitete ε kew fokuse. Ε bó gen jo ε wvú ε kpwe wase. 10 †Ε Baul shii gen ηgvuum ε wvú ewe, bam wvú gay ε bonyii le, “Wvú bεε dvú, fo ben ebuukε κε.” 11 Ε Baul ke kase ben ε kebuw ke ewe kie le, guse blεed die, se bvuu kew no jemyi, ke jeme ε bvutfuu ghan yuu ε wvú mum ne. 12 Ε bonyii ke jo cuwee wε kfule bô wvú fô yew e ε wvú nu wum, ε mvuntelem leeten bó baay.

Ε Baul nya ntefe ε bocee kentaashe ke Efesus

13 Ε bese ke ley ηguw wvu ε joo, gen Asos, no Baul to seyseε wase le è nu jó jò bese nu ke ejo wen. Wvú to gay nonen, njefo wvú to gomte keelen fokuse. 14 Ε wvú ke kooce bese le Asos, ε bese mum jo wvú ε ηguw e, ε bee bó gen buy Mitilin. 15 Ε bese ke ne fô ε ηguw e, ε bvú buy yuu, ε bese fεse mbew Kios e, fey, ε bvú bvuu buy yuu, ε bese fεse Samos, bvuu fey, ε bvú bvuu buy yuu, ε bese ley Miletus. 16 Bese to lene nonen, wemte lo Efesus njefo κε Baul to gomte keejewse kefew Esia κε. Wvú to gene cekey cekey laa è nulo é wen ke enu Jelusalem diuw di Nkaw Bentekos e le.

17 † No bese ley Miletus, ε Baul ciinse ntum fô bocee kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Efesus e le bó eto eyen wen e. 18 †Ε bó ke to, ε wvú jeme ε bó le, “Ben kee no nce wεm to nu beene ε kew yí diuw di fwe di me nto ntomyεε ekale yí nshε yi Esia le. 19 Me nto nu ε nshike

† Atemis to nu nyo' ηgu fô Boglek e. †† 19:26 17:29 † 19:29 20:4; 27:2; Kolo 4:10

†† 20:1 11:23 †† 20:4 16:1; 19:29; 21:29 Efe 6:21 ††† 20:7 2:42, 46 ††† 20:10 1Bfn 17:21 § 20:17 18:21 †† 20:18 19:10

ekole kem, no nlemte fô Nyo' le bô misem ejise. E me mbvuu n'yen bongew ê jé le nteen no Bojuu to bone bikaa ê me ejim. ²⁰ E ben bvuu kee no me nto n'yeyi ben ya le, mbvuu ngghane n'yeyi yéw e. Me nto mbaa nyile fiée fimew fi è nulo é fi efi ben ke. ²¹ †Me nto nfewci ke e è nu fiée fimwaan ê Bojuu noo ê bonyii bô yaa nu ke Bojuu, ngayte le bô ekumen mvuntelem mvubole, etu bô bo Nyo', elese fitele yî Tata wese-beene wvù Jisos Klistu le. ²² ††Keseen, ben eyeke eyuw, me ngene Jelusalem e è nu no Keyoy ke Yuule gay ê me, e me n'yaa nkee le laa è nu egen ekooy la bô me jó le. ²³ ††Fiee fi me nkee nu ke le mondvuum monciim mò me nfele mó le, nu e Keyoy ke Yuule seje ke ê me le ncaw bô ngew ceyte me fwe. ²⁴ ††Geenen, ke me n'yene nshii wem e le è nu fiée ke, efey le me emese lemme di Tata Jisos nu e nya ê me di nu le me enfewci saaka wvù jee wvu ekume no Nyo' nu e buw bonyii bô mboyma.

²⁵ ††Yi keseen e, ben eyeke eyuw, me nkee le ke wee mvu ben e wvù beene e bô se nu, e me nfewci ekume bvunfon bvù Nyo' le bée ke ebvuu eyen bvushiw bwem e ke. ²⁶ ††Me e mum e no nlooci njemyi ê ben eben le é wee mvu ben e la lo keseen, tu ke me nkeje ebo fô ke, ²⁷ njefo me nse mbaa nyile keensee fiée ficii ê ben fi Nyo' shieele ke. ²⁸ ††Ben dïoo e shée, no taalè fô bikuu binen e noo fô ngoo bonyii bo mbee le bô nu diewe njée le, bô Keyoy ke Yuule nu e gee ben ê bô we le. Ben enù boncey njée bo kentaashe ke bonyii bo Nyo' le kè wvù to sumee bô elemé ke Waa we le. ²⁹ ††Me nkee lo le me nu nke endïoo e mbase ekale, é bokuula eto eley ngoo yene le, saa ecawte wee wvù bô ekoo ke.

³⁰ †††Bonyii bomew nu ke ebuy ke naa ê ben ente, eléle ngoo bonyii bo mbee le, guute e bô tuu ê ngoo yibole. ³¹ ††Nonen, ben eyenè, kumyi le yî bilum e bitete nu e me e n'yeyi ben bocii entarj bô emvunsheerj bô misem ejise.

³² †††Me e mum e no nyaa ben keseen can Nyo' le noo yî diew ye yî nu ekume nfi wvù Nyo' nu e buw bonyii dvù. Diéw yin nu yî nulo ege é ben ekuu, wvu le ben ke ekeje kelerj fô bvudvuu bvù Nyo' nu e gee ê bonyii bô wvù nu e ge le è nu naa bew e. ³³ ††Me nto mbaa njeenje bigew bi wee le kenée ndvù wee ke. ³⁴ Ben kee ntay le è nu can yem yin yî to lemte fiée ficii fi bee ngoo yem to shieele. ³⁵ ††Yi mwëem mvunciim e nu e me nto ndunji ê ben le wee keje keelemtè ntay emum efii bonyii bo ngew e, kumyi no Tata Jisos to jemye le, 'Njorj wvu baay nu wvu wee wvù nyaa lo, fele wee wvù fii lo le.'

³⁶ No Baul mese e jeme nonen, e bô bô mum tum envuw fokuse bocii, bunle. ³⁷ E bô ne kese bô kpwe no beele, bamte Baul njoci le bô e shée wase. ³⁸ †††Fiee fi to gee é bô se no beele baay nen, nu diéw yî Baul to jemye le ke bô bée ke ebvuu eyen bvushiw bvuwene ke.

E bô mum ciinse wvù gen buy fô wvù nu eley nguw wvu ê joo.

E Baul gen Jelusalem

21 E bee bo Baul gay bô le, mum ne fô lente ê nguw e teyete, fese Kos. E bvù buy yuu, e bese gen Lodes, ke ne fô, gen Batala. ² No bese buy jó, yen wvumvu nguw wvu ê joo wvù to gene Fonishia le, mum ley jó no gene. ³ E bese ke yen Sayblus e, cine ebo enkorjko, mum fey gen buy Taya, wof wvù Silia le fô nguw to nu keebvuse mwëem. ⁴ †††E bese gom bonyii bo mbee le, e bee bô ce ediuw esooshtiy. E Keyoy ke Yuule ge e bô tefe Baul le fo wvù emom egen Jelusalem ke. ⁵ †††E bee bô ke ce, e diuw ke to kocen di bese ene, e bese mum jo je. E bô bocii bô boke' bobole noo boom, ciinse bese buysen kelaante kedvu gen buy diuw joo yi baay e, e bee bô tum envuw fokuse, bunle mum gaynen. ⁶ E bese ley ê nguw e, e bô no tuu jim fô yew e.

⁷ E bese mum ne Taya, jo je, gen buy Tolëmay. E bee bo boom bo bwee wese le bo mbee le gaynen, ce diuw dimwaan. ⁸ ††E bvù buy yuu, e bese ne, gen fese Kaysalia, gen yew dvu Filew wvù to ghane fewci diéw Nyo', e bee bô ce. Filew wvun to nu wee mwaan ngoo bonyii bo bosooshtiy bô bô to baayee ba le. ⁹ ††Wvù to keje boom bokene bonew, e bô baa kee wase bolemse ke, e bô to ké no seje ê bonyii mwëem mvù bô yuuke e Nyo' jemyi. ¹⁰ ††E bese no nu jó yî ediuw e nteen, e wee mvu wvù to ké no seje mwëem mvù wvù yuuke e Nyo' jemyi ke ne Judea bow to jó e diee nu Agabus. ¹¹ ††E wvù ke to yen bese le, jo kecaw ke Baul e, kay bikaa biew bi wvù wvù Agabus e noo can ye dvù, mum tefe le, "Keyoy ke Yuule gayte le è nee no Bojuu bo Jelusalem nu ke ekay wee wvù keje kecaw kin nen, enya wvù can bonyii bô yaa nu ke Bojuu le." ¹² E bese yuw nonen, e bee bo bonyii bocii bô to nu fô no leke Baul le fo wvù egen Jelusalem ke. ¹³ ††E wvù tfuse le, "Ben gee e è nu la fin nen? Ben kee ke le ben beele nen shiike fitele fiem e? Me nu e nseyse e è yaa nu ke keenley ncaw Jelusalem maarj ke. Me nu e nseyse ten naa keenkpwé lo jó nje diee di Tata Jisos e." ¹⁴ ††No je to baa nu dvù keege é wvù ekumen njkpawce we, e bese mum lu, gay ke wase le, "Fí enù ke no Tata gomte."

¹⁵ E ediuw fey, e bese baance mwëem mvusee, mum no bene Jelusalem. ¹⁶ E bonyii bo mbee le bomew bo Kaysalia ben bee bô, ke jo bese e bee bô gen yew dvu Menason dvù bese to nu keeke ecee. E Menason wvun to nu wee wvu Sayblus, e è to nu wee mvu ente jo bonyii bô to yawee lese fitele yî Jisos e.

E Baul laa ghane ê Jem bô bocee kentaashe ke bonyii bo mbee le

¹⁷ No bese to fesee Jelusalem, e bonyii bo mbee le bo jó fiisen bese ntay. ¹⁸ ††E ekfurj buy yuu, e bee bo Baul laa ghane ê Jem e, e bocee kentaashe to nu ten fô bocii. ¹⁹ ††E Baul gay bô le, mum nyey fiée ficii ê bô fi Nyo' to

† 20:21 11:18 †† 20:22 10:19 † 20:23 21:4, 11; 9:16 †† 20:24 21:13; 2Tim 4:7 †† 20:25 28:23 ††† 20:26 18:6 ††† 20:28 11:23 † 20:28 1Bi 5:2 †† 20:29 Mat 7:15; Jon 10:12 ††† 20:30 Gal 4:17; 1Jon 2:19 †† 20:31 19:10; 1Tes 2:11-12; 2Kol 11:28 ††† 20:32 26:18; 1Tes 5:23-24; 2Tes 1:11-12 †† 20:33 18:3 †† 20:35 Mat 10:8 ††† 20:38 20:25

††† 21:4 10:19; 21:11 ††† 21:5 20:36 18 21:8 6:5; 8:5, 40 19 21:9 2:17 20 21:10 11:28 21 21:11 20:23; 21:33; Lum 15:31

gee fô bonyii bô yaa nu ke Bojuu le fele yî lemme di wvú to lemte le. ²⁰ E bó yuw nonen, mum kew no tumte monkum mo Nyo' le. Geenen, ke ne gay ê Baul le, "Waa bwee wese, taa eyen no Bojuu nu e bó e lese wase fitele yî Jisos e bontfuke le bontfuke le. Geenen, bó nu nonen bæe ke leeme yî bonci bo Muses e temyi, ²¹ †e bó e see wase ê bó ekume wo le wo ghane yeyi Bojuu bô cee bitum bimew e le bó ecine bonci bo Muses e, jemyi le fo bó etfuusè boom yew ke, bô le fo bó ebii nce won e ke. ²² No fí nu e bó nu ke ekiee ke le wo nu e to, è nulo é beene ege nêe keseen? ²³ ††Bese nu esee fiêe fi wo nu ege. Bese keŋke bonyii fen bonew e bó e ge ŋkawma fô Nyo' le. ²⁴ Joo bó, é ben e bó egen ekfum bikuu binen, é wo elaw fiêe ficii fi bó keŋke keelaw wvu le bó egen emvu bikuu bibole. É wo ge nonen, é bonyii bocii emum ekiee le wo geele ten bonci bo Muses e, e mwëem mvunciim mvù bó jemyi ekume wo yaa nu keceey ke. ²⁵ ††Fi ekume bonyii bo mbee le bô yaa nu ke Bojuu nu e bese to jo ntaŋ saŋ ŋwa' ciinse fô bó le le fo bó edieè mwëem mvudien mvù bó nu e ge bintaje dvú fô bonyo' le ke. Fo bó edieè elème ke nyam e ke. Fo bó edieè nyam yî nu se bó sele lo elème e buy ke. Fo bó ekeŋkè fiêe keege bô kenjaŋ ke." ²⁶ ††Nonen, e Baul mum jo bonyii bodvu, e ekfuŋ ke buy yuu e bó bó gen kfum bikuu bibole. E Baul mum gen yew ncese le, see diuw di ediuw e ŋkfum nu ke edioo e ka, é bó emum ege ncese fô bó le wee mwaan mwaan.

E bó gheŋ Baul fô yew ncese le

²⁷ E ediuw yodvu ke dioo ekaa, e yó to nu esooshwi, e Bojuu bomew bô to nen'yee Esia yen Baul e fô yew ncese le, mum bæyse kebombom ke bonyii le, koo wvú, ²⁸ ††no sane etale gayte le, "Bonyii bo Isiael, ben efi bese. È nu wee wvun wvù ghane yeyi mwëem mvù befè é bonyii mondvuum monciim ekume won wesebeene bô bonci bo Muses e noo ekume yew ncese yin. Wvú nu e mese e jo bonyii bô yaa nu ke Bojuu, e to bó bó yew ncese le fen, e befè bô bvudvu bvù yuule bvun." ²⁹ †††Bó to jemyi nonen, njefo bó to nu e yen e Baul ghane elaante bô Toofimus wvù wee wvu Efesus. E bó mum no kpwaake le Baul nu e ley bô wvú fô yew ncese le. ³⁰ E etale kedvu ge é kelaante kecii shiw, e bonyii no lewte too fó. E bó gheŋ Baul, gufe buy bô wvú yew ncese le, kaŋ mwaan, e bó mum faaye dew fwese. ³¹ E bó mum no gomte keeyu Baul, e saaka ley bitem bi cee ekole bikuu bi bonyii bo nci le bo Lum e le Jelusalem jocii bvuuŋke lo. ³² E wvú mum ne lo kaŋ mwaan, jo bonyii bo nci le bô bikuu bimew bi ŋgóo bonyii bo nci le, e bô bó lewte bow fó. E bonyii dioo yen nci le, e cee ekole bikuu bi nci le nu fó, e bó mum lu keesuŋke Baul. ³³ E cee ekole nci wvudvu mum to koo Baul, gay e bó kay wvú bô boncaw bofëe. E wvú bife é bó le, "Wvun nu yee? Wvú jay e è nu la?" ³⁴ E fó ne no yole lo, e ban wamte fin, e boba wamte fifi. E wvú faŋe

yaa eloocè eyuw laa è se be kooy la le. E wvú mum ne gay le bó ejo Baul eben bô wvú fô la di bonyii bo nci le. ³⁵ E bonyii bo nci le mum jo wvú, ke dioo bene fô je nu e bó e sewye lo, mum ne wa tuu lo Baul no kebombom to ffuuke ke é wvú ejim. ³⁶ †††E kí to bii nonen wamte, gayte le, "Bó elëse lo wvú."

E Baul taŋe diuw

³⁷ E bó ke dioo leyte wase bô Baul fô la di bonyii bo nci le, e wvú leke é cee ekole bikuu bi nci le le, "È nulo é me enjeme fiêe é wo?" E wvú yuw nonen, bife é Baul le, "Fí nu le wo kee díew Glek e? ³⁸ ††Baa nu wo wee wvu Ijiw we wvù to kewëe mvunlaa bô bikuu bi won e kefew kemew e, gufe ŋgoo bonyii bontfuke bonew (4,000) bô to yuwyi bonyii, e bô bó gen no nu ŋkpwaante le?" ³⁹ E Baul tfuse le, "Me nu wee Juu, e bó to boke me Taasus won wvù Silishia le, e ke Taasus nu kelaante ke ncew ke. Kee wo, nya ke me bô je é me enjeme é bonyii ban." ⁴⁰ E cee ekole bikuu bi bonyii bo nci le wvudvu mum nya je le wvú ejeme. E Baul mum leem fô bó to sawye fë, ci bonyii bô kebo. E bó lu bô diuw, e wvú gay é bó e díew Ibulu le le,

22 "Bo'icem bô boom bo bwëem e, ben eyeke é me entaŋe diuw wem fwe dvunen." ² E bó dioo yuw no wvú jemyi e è nu é díew yibo Ibulu le, e bó mese cife nen ndvumm. E Baul gay le, ³ †††"Me nu wee Juu, e bó to boke me Taasus won wvù Silishia le, geenen ley me Jelusalem jan, e me n'yeyi ŋwa' can Gamalia le. E wvú loocè yeyi me bô bonci bo bo'icee bosëebeene le, e me mum no nleeme yî fiêe fi Nyo' le ntemyi ntay ke diewe ben bocii bô nu fen eben e. ⁴ ††††Me nto ŋké no mbone bikaa ejim jo bonyii bô bii Je Tata le, ŋgee e bó yuwyi bó, ŋkoolé bokene bô bolemse nciinse yew ncaw e. ⁵ Fin nu fiêe e ekole ke bocee ncese le bô bonyii bô saake won kee baanŋ. È to nya bó boŋwa' le me enjen dvú fô boom bo bwee wesebeene bô nu Damaskus e. E me mum no ŋgene keeŋkooye bonyii bô bii Je Tata le, enkaŋ, ento bô bó Jelusalem é bó enya ŋgew é bó.

E Baul see no wvú to ghanë se lese fitele yî Jisos e

⁶ ††††E me ŋke ndioo nferjene Damaskus ke diewe emvunsheen entelëŋ e, e n'yuu mvu wvu baay ne sëse law fowe, shii yî yem e. ⁷ E me ŋgbwe fokuse, n'yuw e díew jeme é me le, 'Saul, Saul, wo bone bikaa é me ejim nen nje la?' ⁸ E me mbife le, 'Tata, è nu wo wvú yee?' E díew yidvu tfuse le, 'È nu me wvú Jisos wvu Nasalet, e è nu me wvú wo bone bikaa ejim jodvu.' ⁹ Bonyii bô to nu bee bó to nu e yen n'yuu wvudvu le, geenen faŋe yaa yuw diew wee wvù to jemyi bee wvú le ke. ¹⁰ E me mbvuu mbife le, 'Tata, è nulo é me enge nêe?' E wvú tfuse é me le, 'Ja we, eley gen Damaskus, é bó esee é wo jó lemme dicii di Nyo' nu e seyse le wo elem.' ¹¹ E me ŋke nja fó, e n'yuu we e ge wase me e nfefe, e bonyii bô bee bó to læne mum ceŋse wa lo me, ley gen bô me Damaskus.

22 21:13 20:24 23 21:14 Luk 22:42 24 21:18 15:13; Gal 1:19 25 21:19 11:18 † 21:21 16:3; Gal 3:25, 28; 5:2 †† 21:23 Ktrj 6:13-21 † 21:25 15:29 †† 21:26 1Kol 9:19-23 †† 21:28 6:13; 24:6 ††† 21:29 20:4

††† 21:36 22:22; Luk 23:18; Jon 19:15 § 21:38 5:36 §† 22:3 5:34-39; 9:11 §†† 22:4 8:3; 26:9-11 §† 22:4 9:2 §†† 22:6 9:1-22; 26:12-18 §† 22:6 9:3

¹² Wee mvu to nu Damaskus jodvu, ε diee nu Ananias, ε wvú to looci wvumte Nyo', gεεle bonci boseεbeene, ε Bojuu bocii bò to nu jó bensee wvú. ¹³ Ε wvú ke to yen me le, leem mbew yem e gay ê me le, 'Saul waa bwεem, kase eyenè mwεem e.' Kε sekedvu nonen, ε me mum ηkase no n'yene mwεem e, mum n'yen ten wvú wvú Ananias e. ¹⁴ Ε wvú gay ê me le, 'Nyo' bo'icee boseεbeene nu ε baa wase wo le wo ekieε fiεε fi wvú shieele, bò le wo eyen Wee we Lemme wvu Teytey e, eyuw njeme wvú buyte diuw we le. ¹⁵ Wo nu ke enu wee wvú efewci ekumε wvú, senè ê bonyii bocii fiεε fi wo yen bò fi wo yuw e. ¹⁶ †No fí nu nonen keseen, wo bvuu cεyte la? Nεnε we é bò elese wo ê joo, ecuke bibefε biuw, no wo leke ê Tata.'

Ε Baul see no jisos to tumεε wvú fò bonyii bò yaa nu ke Bojuu le

¹⁷ ††Ε me ηke ntu jim Jelusalem, ηke ndioo mbunlee yew ncese le, ε fiεε diewe εfile le ne to fò me le. ¹⁸ Ε me n'yen Tata le ε fiεε fidvu le, ε wvú gay ê me le, 'Yaršen ne Jelusalem jan cekey njefo ke bonyii bo jan nu ke ebee fiεε fi wo fewci ekumε me ke.' ¹⁹ Ε me ntfuse ê wvú le, 'Tata, bó kee naa ntay le me nto ηké no nleyte yéw bunle le, ηkooyi bonyii bò nu ε lese fitele yí yo le, nsuηke. ²⁰ †Seke bó to yuu Tεfan wvú to fewci ê bonyii ekumε wo, nu ε me nto nu naa fò ntomte. Ε ε nu me wvú bonyii bò to yuu wvú to baayε ndvú yibo, nya ε me no ηkerηke.' ²¹ ††Ε Tata bvuu gay ê me le, 'Nεnε jan, njefo me nu entum wo naa ncejole fò bonyii bò yaa nu ke Bojuu le.'"

²² ††No Baul to jemyi ε bonyii yeke, ε wvun njeme ke dioo buy diuw we le, ε bó kew no wamte lo foweewe, gayte le, "Bó elese lo kfuu wvun wee yí nshε le. Kε ε nu wee wvú enu dvú ke." ²³ Ε bó no wamte nonen, yεwsee ndvú yibo we, tfumyi kebvu we. ²⁴ Ε cee ekole bikuu bi bonyii bo nci le mum ne gay le nci ejo Baul egen bò wvú fò la dibole, le bó dioo ε gen tam wvú, biwce mwεem ê wvú, é wvú esee fiεε fi ge Bojuu ε se no wamte wvú nen. ²⁵ ††Ε bó mum gen bò wvú kay, ne le bó etamte, ε Baul bife ê ekole ke ηgoo bonyii bo nci le kemew kè to leeme fò le, "Nci nu ε bee le bó etam wee wvu Lum se bó ε saw nsaw we le?" ²⁶ Ε ekole ke ηgoo bonyii bo nci le kedvu yuw nonen, mum gen yen cee ekole wvubole, gay ê wvú le, "Wo gomte keemom ε è nu la? È keè le wee wvun nu wee wvu Lum." ²⁷ Ε cee ekole wvudvu yuw nonen, mum gen yen Baul e bife ê wvú le, "Kε see ê me, wo nu wee wvu Lum e?" Ε wvú bee. ²⁸ Ε cee ekole wvudvu gay ê wvú le, "Me nto ηguy bigew nteen, nse no nu wee wvu Lum." Ε Baul tfuse ê wvú le, "Me nu fiem wee wvu Lum bootεen." ²⁹ Ε bonyii ba bò to nu keebiwce mwεem ê wvú mum tfuw bikaa. Ε cee ekole wvubo no fane ten, njefo wvú to nu ε gay ε bó kay Baul ε è nu wee wvu Lum.

Ε Baul tarε diuw fwe dvu bonyii bò saake won Bojuu

³⁰ Ε cee ekole wvudvu no gomte ke keelooce kieε fiεε fi Bojuu to teyte yí Baul e. Ε bvú buy yuu, ε wvú gay ε bó fay Baul, tee bocee ncese bo baay baay noo bonyii bocii bò saake won, ε bó to, ε wvú leke Baul ê bó fwe.

23 ††Ε Baul lun ejise yí bonyii bò saake won e, gay le, "Boom bo bwεem e, yí nce wem e ε to ε buy eben e, nu ε me ηké no ηgee ke ε è nu mwεem mvú me ηkee le mvú nu len ê Nyo' ejise, ε ke fiεε yaa nu dvú fi saake me fò fitele fiem e ke." ² ††Ε Ananias wvú to nu ekole ke bocee ncese le gay ê bonyii bò to leeme mbew Baul e le bó ekfun lo diuw we. ³ Ε Baul tfuse ê wvú le, "Nyo' nu ke ekfun ten wo. Wo fieesene kembew kè bó nu ε yefe kí ε no baa. Wo shile fe le wo saake me bii nci le, ε bvuu ε no ηgoyte nci wvudvu gayte le bó ekfun me le?" ⁴ Ε bonyii bò to leeme mbew Baul e bife ê wvú le, "Wo nan'yi ekole ke bocee ncese Nyo' le le?" ⁵ ††Ε wvú tfuse le, "Boom bo bwεem e, ke me mbe ηkee le è nu ekole ke bocee ncese le ke. Bó nu ε sarη le, 'Fo wee ejeme diew yí befe ê wee wvú saake bonyii ke.'"

⁶ ††Ε Baul ke dioo taa yen le bonyii bò to nu fò nu ε bomew nu Bosadusii ε bomew nu Bofalasii, ε wvú mum jeme bò diew yí temyi entelerη jo bonyii bò saake won ba le, "Boom bo bwεem e, me nu wee Falasii, nu waa Bofalasii. Me nu fen yí nsaw e njefo me ntaale fwe, ηkee le bonkfu nu ke ebuy yí kpwe le." ⁷ No wvú jeme nonen, ε Bosadusii bò Bofalasii mum ne kew waa, ε nshii wvudvu mum bvurη. ⁸ ††Bó to waale nonen, njefo Bosadusii to ké no duu le ke bonkfu nu ke ebuy yí kpwe le ke, bvuu duu le ke fiεε fimew nu dvú diewe bonceendaa bo Nyo' le kenεε biyoy ke. Geenen, ε Bofalasii berε le mvumvun mvunciim nu lo. ⁹ ††Ε waa ne teme lo fò, ε bonyii bomew bò to dunçi bonci bò to nu ηgoo Bofalasii le, leem fò jeme teme lo, gay le, "Bese baa yen fiεε fi wee wvun jay e ke. È nelo enu ε keyoy kemew kenεε nceendaa Nyo' ε jeme ê wvú." ¹⁰ Ε waa wvudvu ke mum ne no gomte wase keetu bvudiuw, ε cee ekole bikuu bi bonyii bo nci le no fane le sekemew é bó ene esaayε lo Baul fò biba le. Ε wvú mum gay le nci ebow fò, eloo Baul can yibole, ekase eben bò wvú fò la di nci le.

¹¹ ††Ε è ke no nu entarη, ε Tata to leem mbew Baul e, gay ê wvú le, "Kuu shém. No wo nu ε see wase ê bonyii ekumε me Jelusalem, è nu ke lenηlenη no wo nu ke esee ten Lum."

Ε bonyii bomew jo nsey keeyu Baul

¹² ††Ε ekfun buy yuu, ε Bojuu bomew koo ntfum, die kelew le ke bó nu ke edie fiεε kenεε ewu fiεε se bó ε yu Baul ke. ¹³ Bonyii bodvu bò to koolεε ntfum, die kelew to fele wee mbaanye. ¹⁴ †††Ε bó mum gen fò bocee ncese bo baay baay e, noo bonyii bò saake won, gay ê

††† 23:1 24:16 § 23:2 Lew 19:15; Mat 23:27-28; Jon 18:22-23

§† 23:5 Ksm 22:28 §†† 23:6 26:5; 24:21; Fili 3:5-6 §‡ 23:8 4:1-2

§†† 23:9 25:25; Luk 23:4 §† 23:11 18:9; 27:24; 28:16, 23 §‡

23:12 9:23 §§† 23:14 25:3

† 22:16 8:35-36; 9:14 †† 22:17 Gal 1:18 ‡ 22:20 7:58; 8:1

†† 22:21 9:15 ††† 22:22 21:36 †††† 22:25 16:37

bó le, “Bese nu ε looce ε die kelew le ke bese nu ke elese lo fiεε εmvu se bese ε yu Baul κε. ¹⁵ Yí keseen e, ben ε bo bonyii bocii bò saake won eciinse ntum fò cee ekole bikuu bi bonyii bo nci le, ebuwse wvú le wvú ebvuu ebowse Baul é wvú eto é ben fwe, le ben gomte keebvuu etasse nsaw we nta. Nonen, é bese emum egbwe wvú é je, é bó dioo booke bò wvú, é bese emum eyu ε è bεε é je.”

¹⁶ No bó to koolεε ntfum yidvu nonen, ε waa jeme Baul wvú diemsen yuw, mum gen fò la di bonyii bo nci le, see é Baul. ¹⁷ É wvú mum tee ekole ke ηgoo bonyii bo nci le kemew gay é kí le, “Joo cuwee wvun egen bò wvú fò cee ekole bikuu bi bonyii bo nci le, wvú kenke fiεε keeseé é wvú.” ¹⁸ É wvú mum jo, gen bò wvú fò cee ekole bikuu bi nci le, gay é wvú le, “Baul wvú wee ncaw nu ε tee me, ε gay le me enjo cuwee wvun ento bò wvú fò wo le, le wvú kenke fiεε keeseé é wo.” ¹⁹ É cee ekole wvudvu mum jice wvú le yí kebo le, ε bò wvú lewse ye, ε wvú bife é wvú le, “É nu la fi wo gomte keeseé é me?” ²⁰ É cuwee wvudvu tfuse le, “Bojuu bomew nu ε jo nta le bó nu egay é wo ebowse Baul é wvú eto fwe dvu bonyii bò saake won ntfuu, le bó gomte keetasε nsaw we nta, ε bó gee nonen buwsee lo wo. ²¹ Fo wo ke ebee κε, njefo bonyii nu dvú fele wee mbaanyε bò nu egbwe wvú é je, ε bó die kelew le ke bó nu ke edie fiεε kenεε ewu fiεε se bó ε yu Baul κε. Bó nu keseen ε bó ε seyse wase ye, ε no cεyte ke wase ε è nu fiεε fi wo nu jeme.” ²² É cee ekole bikuu bi bonyii bo nci le wvudvu mum gay le cuwee wvudvu egenè, ciise é wvú le fo wvú dioo gεne ge ε wee kίεε le wvú nu ε see fiεε fidvu é wen κε.

É bó ciinse Baul Kaysalia fò Felew wvú wee sa' le

²³ É cee ekole bikuu bi bonyii bo nci le wvudvu mum tee bikuu bi ηgóo bonyii bo nci le bifεε gay é bí le, “Ben eseyse bonyii bo nci le gee fεε (200) bò bo nyámbala le mbansooshwi (70) noo bo egoη e gee fεε (200), é ke edioo enu didiuu bvuuκε entaη, é bó egen Kaysalia. ²⁴ Ben eseyse ten nyámbala é Baul, ejo wvú egen bò wvú fò Felew wvú wee sa' le ε fiεε baa kooy bò wvú é je κε.” ²⁵ No wvú gay nonen, mum saη ηwa' ε wvú jemýi le,

²⁶ “É nu me wvú Klawdius Lisias. Me nsaanke ηwa' wvun fò wo le wee wvu baay wvú Felew wvú wee sa'. Me ηgayte wo le. ²⁷ †Bojuu se nu ε koo wee wvun ε no gomte keeyu. Me ε n'yuw le è nu wee wvu Lum, bee bonyii bem bo nci le ε se ε mum ε ley fò ε loo wvú can yibole. ²⁸ Me ε nse ε no ηgomte keen'yuw fiεε fi bó teyte yí ye le, ε mum ε mbow bò wvú fò bonyii bobole bò saake won e. ²⁹ †Bó ε se ε dioo tasse, me ε n'yeη le mwεem mvú bó teyte yí ye le nu κε mbew wvu ekume bonci bobole, ε wvú baa ge fiεε fi bó eyu lo wvú kenεε elese wvú yew ncaw e κε. ³⁰ †Wee ε se ε dioo see é me le Bojuu bomew nu ε koo ntfum keeyu wee wvun, me ε mum ε nciinse wvú fò wo le kaη mwaanη. Me nu ε ηgay

ten é bonyii bò teyte mwεem yí ye le le bó eto eyen ε è nu wo le, esee fiεε fi bó bó kenke.”

³¹ É bonyii bo nci le ke mum ge κε no cee ekole wvubo to gayεε, jo Baul entaη, ε bò bó gen buy Antibati. ³² É ekfuη ke buy yuu, ε bonyii bo nci le bò to lenε bò bikaa cinε Baul e can bò to lenε yí nyámbala le le bó egenè bò wvú fwe, mum kase tu jim fò la dibole. ³³ É bó ke gen fεse Kaysalia, mum nya ηwa' wε é wee sa' bvuu nya ten Baul can ye le. ³⁴ É wvú fi ηwa' wvudvu taη, bife laa Baul buy é keba ke la le le. É wvú dioo yuw le Baul nu wee wvu Silishia, ³⁵ mum gay é wvú le, “Me nu ηke en'yeke nsaw wo seke bonyii bò ben ε bó kenke nsaw ε fεse fen.” É wvú mum gay le bó ejo Baul egen egεε wvú é ntow 'Elod e, eceyte wvú.

É bó jike nsaw Baul fwe dvu Felew

24 †É ediuw ke buy etin, ε Ananias wvú ekole ke bo-
cee ncεse le, bò bonyii bomew bò saake won,
noo Tetulus wvú to nu ε wvú ε looce ε yeεyi nci, bow
gen Kaysalia. É bó mum gen yeη Felew wvú wee sa' le,
jike nsaw wvubo wvu ekume Baul fwe dvu wvú. ² É bó
tee Baul, ε Tetulus mum kew keeteyte mwεem yí ye le,
gay é Felew le, “Wee wvu baay, nyεkeey nu ε no nu dvú
won wvun e ε to ε buy yí keseen e, ε è nu nje sa' yo yí
jee, ε bonkumen bò jee nu dvú nteen won wvun e can
yo le. ³ Bonyii bocii yuuke njoη baay bvuu fiisene sa' yo
mondvuum monciim sekεci. ⁴ Ke me ηgomte keenjew-
see kefew kuw baay κε, me nleke le wo eyεke κε caan,
eyuw fiεε fi bese nu ejeme. ⁵ †Bese nu ε yeη le wee
wvun nu wee fiεε. Wvú ghane shiike mvunlaa entelenη
jo Bojuu yí ekole ke nshε le keci. É è bvuu nu wvú cee
ekole ηgoo yí bó teηe le yi Nasalet. ⁶ †Wvú to gomte
ten keebefe bò yew ncεse ε bese koo wvú. ††É wo bi-
wci lo mwεem é wee wvun, é wo eyuw é wvú mwεem
mvun mvunciim mvú bese jemýi ekume wvú.” ⁹ No Te-
tulus jeme nonen, ε Bojuu tom, bense le mwεem mvun
mvunciim nu keceey.

É Baul taηe diuw fwe dvu Felew

¹⁰ É wee sa' wε few é Baul le wvú ejeme. É wvú mum
jeme le, “Me ηkee le wo nu ε saw wase bonsaw won
wvun e yí bilim e nteen. Me ε mum ε no n'yuuke njoη
keenleem ntaηe diuw wem é wo ejise. ¹¹ É wo nε lo ε no
biwci, é wo eyuw le ediuw baa efey wase yuufe ncow
εfaa no me nto mbenεε Jelusalem keebunle Nyo' κε. ¹²
Bojuu to baa eyen ε me mbeeke mbew bee wee κε, ε
bó to baa eyen ten ε me mbεysee bonyii yew ncεse le
kenεε yéw bunle le, kenεε bvudvuu bvumew e elaante
κε. ¹³ Ke bó yaa kenke naa lo fiεε fi duηci le me nto nu ε
ηge mwεem mvun mvú bó teyte yí yeη e κε. ¹⁴ †Me nu
ε mbee fin fwe dvu wo, le me mbunlee Nyo' bo'icee
bosese mbii Je le yi bó teηe le è nu yí befe. É me mbeηe
ε è nu mwεem mvunciim mvú nu é Nwa' bonci bo Mus-

†† 24:1 25:2 †† 24:5 17:6 ††† 24:6-7 21:28, 30 ††† Boηwa'
bo boyvuum bomew kenke 6b-8a ε bó ε saη le, “Bese to gomte kee-
saw wvú bii nci wese le, ε Lisias wvú cee ekole bikuu bi bonyii bo nci
le ley fò, loo wvú can yese le gay le bese eto eyen wo le, esaw nsaw
we é wo ejise.” § 24:14 9:2

† 23:27 21:30-33; 22:25 †† 23:29 18:14-15; 26:31; 28:18 †
23:30 24:5-8

es e noo mvù nu ê Bonwa' bo bonyii bo ntum Nyo' le. ¹⁵ †Me ntaale ke fwe yî Nyo' le leŋleŋ no bó ten taale, le bonyii bocii bò jee bò bõ befè nu ke ebuy yî kpwe le. ¹⁶ ††Nonen, me e mum e no momte ntay sekecii keencee nce wvu leŋ fwe dvu Nyo' noo bonyii, wvu le fo fiëe enu dvú fi esaakè me fõ fitele le ke.

¹⁷ †E nu wase bilum nteen no me nen'yee Jelusalem, e me nse nkase e ngen jó keenya bigew ê bonyii bem bo won e, noo keenge ncese. ¹⁸ E nu fiëe fin fi bó se yenëe me le yew ncese le e me ngee, e me e nkfum wase ekolè kem. E ke bonyii kenëe diuw wvu kumëen se nu fõ ke. ¹⁹ Bojuu bomew bo Esia se nu fõ, e bó be kenke keenu fen ejeme ê wo fiëe fi bó kenke ekumë me, e è fen nu le fiëe nu dvú. ²⁰ E è baa nu nonen, e ban bonyii see le fiëe fi bó se yenëe le me nu e njay seke me nse nleemëe fwe dvu bonyii bò saake won, ²¹ ††efey fiëe fi me nse njemyëe bò diuw yî temyi ê bó le, me nu ê bó fwe yî kefew kekíe le yî nsaw e njefo me nu e mbee le bonkfu nu ke ebuy yî kpwe le."

²² ††No Baul jeme nonen, e Felew yekè nen, e è to nu wee e wvú looci kee wase ekumë Je Tata, mum leke nsaw gay le, "Seke Lisias wvú cee ekolè bikuu bi bonyii bo nci le e bow e to, e me nse nsumten nsaw wene." ²³ ††E wvú mum gay le ekolè ke ngoo mi bonyii bo nci le ejo Baul egen elese yew, eceytè. Geenën, le bó enya ke naa wvú bò je, eciné é nsáa ye etoo fici wvú.

E Felew leke nsaw Baul yî bilum e bifëe

²⁴ E ediuw ke dioo gence, e Felew bò Dusila wvú kpwee wvú to nu wee juu gen tee Baul e wvú to, e bó no yeke fiëe fi wvú jemyi ekumë keelese fitele yî Klistu Jisos e. ²⁵ E wvú ke dioo jemyi ekumë no è nulo é wee enù wee wvú jee, bò no è nulo é wee ekemsenè bò ekolè kew, noo no Nyo' nu ke esaw bonyii, e Felew yuw nonen, e fí bemse wvú. E wvú mum gay ê Baul le, "E nu lo é wo egene keseen, é me nke endioo e nkënkë kefew nse mbvuu entee wo." ²⁶ Wvú to jeme nonen, kenke nkpwawce le sekemew é Baul ekew wen. E wvú ké mum no tenje Baul efonefon e bò wvú fele kenfe. ²⁷ †††Ke nonen, ke nonen, e bilum kum bifëe. E bó dioo gee Bolsius Festus yî kentaw ke Felew e, e Felew no gomte le wen ege é Bojuu ekoonke wen, mum cinë Baul e yew ncaw e.

E Baul jo nsaw we keegen dvú fwe fõ Nfon wvu Lum e

25 E è ke dioo nu ediuw eta no Festus kewëe keesaake keba ke won e kè Judea, e wvú ne Kaysalia ben Jelusalem. ² †E bocee ncese bo baay baay bò bikuu bi Bojuu le bi won e mum to yen wvú le, jike nsaw wvú bó kenke bò Baul ê wvú ejise, no leke wvú le, ³ ††wvú efi ke le bowen, ege é bó ecinse Baul é wvú eto Jelusalem. E bó to gee nonen, e bó e seyse wase le bó nu ke egbwe wvú ê je, eyu. ⁴ E Festus tfuse ê bó le, "Baul nu yew ncaw e Kaysalia, e me kebëe nu enkaase

† 24:15 23:6; 26:8; Dan 12:2; Jon 5:28-29 †† 24:16 23:1; 1Kol 4:4; 2Kol 1:12; 2Tim 1:3 † 24:17 11:29-30; 21:17-28 †† 24:21 23:6; 24:15 †† 24:22 9:2 ††† 24:23 27:3; 28:16, 30 ††† 24:27 25:9 § 25:2 24:1 §† 25:3 23:14-15

ntuu jó ediuw eyan. ⁵ Bonyii bò kenke mvungay mvu sa' le bomew ebi me le Kaysalia, ejeme fiëe fi wvú jay e è nu jó e è fen nu le fiëe nu dvú."

⁶ E Festus ke ce bò bó gen buy ke diëwe ediuw nyan kenëe yuufe le, mum kase tu jim Kaysalia. E ekfun buy yuu, e wvú gen shii yew nsaw e, gay le bó eto bò Baul. ⁷ ††No Baul fese, e Bojuu bò to nen'yee Jelusalem bow jó, mum leemen gem wvú, no teyte mwëem yî ye le nteen e fi wëe yaa nu ke. Geenën, e fiëe yaa nu dvú fi bó nulo esee fi dunji le wvú nu e ge fimew ke. ⁸ E Baul tanje diuw we gay le, "Me mbaa njay naa lo nci Bojuu, kenëe wvu yew ncese, kenëe wvu Nfon wvu Lum ke." ⁹ ††Geenën, e Festus no gomte le wen ege é Bojuu ekoonke wen, mum bife ê Baul le, "Wo koonke keeben Jelusalem é me kebëe ensaw nsaw wo jó yî mwëem mvun e?" ¹⁰ E Baul tfuse le, "Me nleeme wase fen ê ke-beŋ ke nsaw e, e è nu ke Nfon wvu Lum e. E è nu fen fõ bó bee keesaw nsaw wem. Wo kebëe kee naa ntay le me mbaa njay fiëe bee Bojuu ke. ¹¹ ††E è fen nu le me nu e ngoy nci, e njay fiëe fi è nulo é bó eyu lo me, me nsaa entune keenkpwe ke. Geenën, é è nu le mwëem mvú bó teyte yî yem e nu mbiay, tu ke wee nu dvú wvú nulo enya me can Bojuu ban e ke. Me nu nleke le nsaw wem egen fwe fõ Nfon wvu Lum e." ¹² E Festus yuw nonen, e bò bonyii bew bò bò bó to saake bonsaw tfumtfum. E wvú mum gay ê Baul le, "No wo nu e leke wase le nsaw wo nu egen fõ Nfon wvu Lum e, tu wvú nu egen fõ."

E Festus be Nfon Aglifa bò nsaw Baul

¹³ E è ke no nu kefew kemew e ejim jodvu, e Nfon Aglifa bò Benis st laa ghane ê Festus e Kaysalia keegay wvú le. ¹⁴ ††E bó ke dioo nu wase jó yî ediuw e nteen, e Festus ne be Nfon bò nsaw Baul gay le, "Wee mvu nu fen wvú Felew to cin'yee yew ncaw e, ¹⁵ e me nke ndioo ngen Jelusalem, e bocee ncese bo baay baay bò bonyii bò saake won Bojuu jike nsaw we ê me ejise le me en-gay le wvú nu e gbwe nsaw. ¹⁶ E me ngay ê bó le, ke nce bonyii bo Lum nu e bee le bó esumten le wee nu e gbwe nsaw se bó nu e nya wase je wee wvudvu e leem ê kebeŋ ke nsaw e fwe dvu bonyii bò bò bó kenke nsaw e tanje diuw we yî mwëem mvú bó teyte yî ye le ke. ¹⁷ E bó ke dioo to fen, e me nfanje n'yaa moocè lo ke. E ekfun buy yuu, e me ngen nshii yew nsaw e ngay e bó to bò wee wvudvu. ¹⁸ ††E bonyii bò bò bó to kenke nsaw ke dioo leem we, fanje yaa dunje jay wvú me nto nkpwaaake le è nulo é bó esee yî ye le ke. ¹⁹ E bó kaa no jemyi e è nu mwëem mvu mbew e yî ye le ekumë je yî bó bunlee Nyo' jó, noo ekumë wee mvu wvú bó tenje le Jisos e wvú to kpwe wase, geenën e Baul leeme ke le wvú nu dvú. ²⁰ No me nto mbaa nkíe no è nulo é me enley ente jo mwëem mvun, e me mum mbife ê Baul laa wvú koonke keeben Jelusalem é bó esaw nsaw we jó ekumë mwëem mvun e. ²¹ E wvú tfuse le wen nu emey yew ncaw e, é ke esumten Nfon wvu Lum nsaw

††† 25:7 24:5-6, 13 §† 25:9 24:27 §†† 25:11 25:21, 25; 28:19 §† Benis to nu waa bwee Aglifa. §† 25:14 24:27 §†† 25:18 18:14-15

wen. E me mum ngay le bó egeé wvú yew, ecéyè egen ebuy no me nke enciense wvú ê Nfon wvu Lum.”²² †E Aglifa yeke nen, gay ê Festus le, “Me kebee nkoonke keen'yuu mwëem mvun diuw wee wvudvu le.” E Festus tfuse le, “Wo nu ebuy eyuw ntfuu.”

²³ E ekfuf buy yuu, e Aglifa bô Benis no lene too bô bvuwee bu baay. E bô bocee bikuu bi bonyii bo nci le noo bonyii bo baay baay bo elaante, len to ley ngay. E Festus mum gay e bó to bô Baul. ²⁴ No bó toé bô wvú, e Festus gay le, “Nfon Aglifa bô bonyii bocii bô nu fen, ben eyen wee wvun. Ê nu wee wvú Bojuu bocii too nyeyi me jan noo Jelusalem ekume wvú, wamte, gayte le ke è nu wee wvú enu dvú ke. ²⁵ E me mbaa n'yen le wvú nu e ge fié fi bó eyu wvú ke. No wvú se lekée wase le nsaw we egen fwe e è nu fô Nfon wvu Lum e, me e mum e n'yen le me nu enciense wvú fô wvú le. ²⁶ Geenen, ke me n'jaa nlooci nke fié fi è nulo é me ensaj fô Nfon wvú cee ekole wem e ekume wvú ke. Nonen, me e mum e nleke wvú ê ben ejise keseen efey mvunciim ê wo Nfon Aglifa ejise, le ben etasse nsaw we, wvu le me enkenke fié fi è nulo é me ensaj. ²⁷ Me n'yene le fi baa nu len le me enciense wee ncaw fô Nfon e se me nu e nduñe fié fi bó gayte le wvú nu e jay e ke.”

E Baul taje diuw fwe dvu Nfon Aglifa

26 †E Nfon Aglifa mum gay ê Baul le, “È nu bvudvuu bvuw keseen keejeme bô diuw wo.” E Baul mum cake kebo we, kew keetaje diuw we, gay le, ² “Nyaa', me n'yene le keshi kem nu e jon le baay keeleem etaje diuw wem fwe dvu bó eben yí mwëem mvunciim mvú Bojuu teyey yí yem e. ³ Me njemyi le nen, njefo bó looci le kee nce won Bojuu noo bombew bô bó ké no kenke. Nonen, me e no nleke le bó eyeke ke le nyekéey eyuw fié fi me nu enjeme.

⁴ †Bojuu bocii kee nce wem e kew naa e me mbee lo. Bó kee no me nto ncee won wese le noo Jelusalem. ⁵ †E bó kee naa nta y le e kew lo ncejole nu e me nu wee ngoo Bofalasii e è nu ngoo yí looci temyi yí fié fi Nyo' le fele yimi yicii. Fin nu fié e è nu le bó koonke keejeme, é bó ebee le è nu kecéy. ⁶ †Me e no nleeme le fen keseen yí nsaw e njefo me ntaale fwe, nke nkawma wvú Nyo' to kawee bo'icee bosese dvú. ⁷ Nkawma wvun nu le wvú dikfuu disese di yuufe ncaw difé ceyte no bó bunlee Nyo' shiee le entaj bô emvunsheer. Nyaa', è nu le nje nkawma wvudvu wvun wvú Bojuu kenke le nsaw dvú bee bó. ⁸ Me e no mbiite ê bó noo ê bonyii bocii le laa è ge la wvú ben yene e fi temyi keebé le è nulo é Nyo' ebvuse wee yí kpwe le le?

⁹ †Me kebee nto nkpwawci naa le me nkenke keenge fié ficii keenfiwse diee di Jisos wvu Nasalet e. ¹⁰ E fifin nu naa fié fi me nto ngeé Jelusalem. Me nto nu e nfi mvungay ê bocee ncese bo baay baay nkooye bonyii bô è nu bo Nyo' le nteen, nfen yew ncaw e. Ke è to mey ke fin ke. Bó to ké dioo nu le bó nu eyuwyé bó, e me ten ntom. ¹¹ Me nto nyaa ngew ê bó efonefon yéw bunle le

† 25:22 Luk 21:12; 23:8 †† 26:1 9:15 † 26:4 Gal 1:14 †† 26:5 23:6 †† 26:6 23:6; 24:15; 28:20 ††† 26:9 8:3

yicii, nkane le bó ejemyi díew yí befe ekume wee wvú Jisos. E shém ffuuke me bô bó baay, e me mbone bikaa ê bó ejim, ngene mbuyte bilaante bi bitum bimew e.

E Baul bvuu jeme no wvú to kumené no nu wee Klistu

¹² †E me nke mum ne no ngene Damaskus, e bocee ncese bo baay baay e san nwa', e nya me mvungay. ¹³ Nyaa', e me ndioo ngene e è nu le emvunsheer entelen, e me ne n'yen e n'yuw mvu ne law fowe baa fele diuu, shii to yí bee bonyii bô bee bó to lene le. ¹⁴ E bese bocii ne gbweken fokuse, e me n'yuw e díew bife ê me ê díew Ibulu le le, ‘Saul, Saul, wo bone bikaa ê me ejim nen nje la? Wo gee nen, kfune e è nu ye yo, díewe na' lemme fô wvú bone ye yí kembang ke ice le.’ ¹⁵ E me mbife le, ‘È nu wo wvú yee Tata?’ E wvú tfuse le, ‘È nu me wvú Jisos, e è nu me wvú wo bone bikaa ejim jodvu. ¹⁶ Ja leem we. Fié fi ge me e mbuynen fô wo le nu le me embaa wo wee wem lemme le, é wo efewci mwëem mvú wo yen eben bô mvú me mbee nke enduñe ê wo le. ¹⁷ Me nu nke enfi wo can Bojuu noo bonyii bô yaa nu ke Bojuu le, e è nu bó bô me nu entum wo fô bó le. ¹⁸ †Wo nu ke egen eyene ejise ebo, ebvuse bó ê ejiwé le, eleke bó ê n'yuw le, é bó ebuy can Satan e, enu bô bo Nyo', é bó elese fitele yí yem e, é Nyo' eleeshe bibefe bi-bole. É bó ke emum ekenke kelen fô bvudvuu bvú bonyii bô wvú nu e ge le è nu naa bew e.’

¹⁹ Nyaa', no fi to kooye le nonen, e me mum nge ke le no wvú jemye ê me fowe. ²⁰ †E me mum n'yaw nkew no nfewci Damaskus, nse nke ngen Jelusalem. E me no ngthane won wvú Judea le tfuu noo bitum e bicii bi yaa nu ke bi Bojuu le, nfewci ê bó le bó ekumen mvuntelem mvubole, etu bô bo Nyo', egeè e è nu mwëem mvú duñi le bó nu e kumen wase. ²¹ È nee le fié fi to gee é Bojuu se koo me yew ncese le egomte keeyu. ²² Geenen, Nyo' e se e no fii me e to e buy eben e. Me e mum e no nleeme fen nfewci ten ê bonyii bo baay baay noo bo caan caan. E fié fi me nfewci nu ke fi fi Muses bô bonyii bo ntum Nyo' le to teete le fi nu ke ekooy. ²³ ††Bó to gayte le Mboyse wvú Nyo' to kawee kenke keeke eyen ngew, enu wee wvu fwe keebuy yí kpwe le, eduñe n'yuw ê Bojuu noo bonyii bô yaa nu ke Bojuu.”

²⁴ No Baul to tanyi ke diuw we gene, e Festus ne kay lo wvú gay le, “Baul wo jewte wase lo. N'yeyi wo wvu baay nu e ge wase wo e ne e no jewte lo.” ²⁵ E Baul tfuse ê Festus le, “Ke me n'jaa njewte ke wee wvu baay. Fié fi me njemyi nu kecéy, e me njemyi bô bvufee bwem fó. ²⁶ †Me njemyi ê Nfon endan nen, njefo bó kee mwëem mvun e ke mvú to kooyi ê kenyile le ke, e ke fimew yaa nu dvú fi bó nu se bó kee lo ke. ²⁷ Nyaa', bó nu e bee ke fié fi Bonwa' bo bonyii bo ntum Nyo' le jemyi le? Me nke le bó nu le e bee.” ²⁸ †E Nfon Aglifa bife ê Baul le, “Wo kpwaake le è nulo é wo ebanke me é me entu wee Klistu ke yí kefew e caan nen e?” ²⁹ E Baul

††† 26:12 9:1-22; 22:5-16 § 26:18 Yesa 42:7, 16; Efe 2:2; 5:8-14; Kolo 1:13 §† 26:20 9:20, 28-29; Luk 3:8 §†† 26:23 3:15; Yesa 49:6; Luk 24:46-47; 1Kol 15:20 §† 26:26 Jon 18:20 §†† 26:28 11:26

tfuse le, “Kenεε kí nu caan, kenεε kí nu baay, tu bunle yem fô Nyo' le nu ke le fo emey ke wo ke. Wee tfuu wvù nu fen eben yuuke no me njemyi ebanke ten enu diewe me le, geenen, efufe ke ε è nu boncaw ban.”

³⁰ Ε Nfon ne ja we, ε wee sa' bô Benis noo bonyii bô bô bó to shilεε bi. ³¹ †Ε bó buy, no jemyi ebonebon le, “Wee wvun baa ge fiεε fi bó eyu lo wvù kenεε elese wvù yew ncaw e ke.” ³² ††Ε Nfon Aglifa gay ε Fεstus le, “É è be baa nu le wee wvun nu ε lεke wase le nsaw we egen fô Nfon wvu Lum e, tu bó be ε cinε wvù le.”

Ε bó ciinse Baul Lum

27 †Ε bó ke dioo seyse le bee bo Baul eley nguwo wvu ε joo egen woη wvù Itali le, ε bó mum nya Baul bô bonyii bo ncaw e bomew can Julius wvù to nu ekole ke ngoo mi bonyii bo nci le bo Nfon wvu Lum e. ² ††Ε bee bó ley ε nguwo wvù nen'yεε Adamitium e wvù to nu keegene leemene mondvuum mo nguwo joo le, keba kè Esia le. Ε Alistakus wvù wee wvu Tεsalonika, woη wvù Masedonia le to nu ten bee bó. Ε bee bó mum no gene. ³ ††Ε ekfuη buy yuu, ε bese fεse Sidon, ε Julius duηce keηkoηen fô Baul e, cinε wvù le le wvù egen fô nsáa ye le εlaante é bó efi wvù bô fiεε fi wvù shieele. ⁴ Ε bese ke kase ley ε nguwo e fô, dioo egene, ε fwefwe no too cile bese fwe, ε bese mum no wεmte wase woη wvù Sayblus wvu ε joo entelerη e, ε wvù cile fwefwe. ⁵ Ε bese ke gen lente joo yi baay yi nu mbew woη wvù Silishia bô yi nu mbew woη wvù Bamfilia le, mum fεse ε kelaante kè Mila le, woη wvù Lisia le. ⁶ Ε ekole ke ngoo bonyii bo nci le kie yen nguwo wvu ε joo le jó wvù to nen'yεε Aleksandia gene Itali le, mum bvuse bese, lese ε è nu ε wvuε le. ⁷ Ε bese ke ja fô, len ke wase nen wεε wεε yi εdiuw e nteen, ke jεenen lo se fεse mbew kelaante kè Sinidus e. No fwefwe to baa bee le bese egen fwe teyey, ε bese mum bεε no wεmte wase lo Klet woη wvu ε joo entelerη e, ε wvù cile fwefwe, mum fey Salmoni bvudvuu ε bvù ley ε gen ε joo woη wvudvu le. ⁸ Ε bese mey ke no wεmte tuu nguwo joo le, ke jεenen lo se gen buy bvudvuu bvù bó teηe le Diuw Joo wvù Nyεkeey e, ε wvù to nu nceencee mbew kelaante kè Lasia le.

⁹ †††No bese to nu ε jewse wase kefew ε je baay, ε Diuu di Baay di Nlεeshε Bibefe le to fey wase, ε è nu wase kefew ke nffum wvù temyi le, ε Baul mum nya ntefe ε bonyii bo ε nguwo e le, ¹⁰ “Bo'icεm, me n'yεne le ε kεw fen ε gen fwe nu ε lεne disεεbeene nu ke ebefe, é kenla enu dvù ε è yaa nu ke ke mwεem bô nguwo e maaj ke, bonyii nu ke ekpweken ten.” ¹¹ Geenεn, ε ekole ke bonyii bo nci le faηe yaa yuw njeme Baul e ke, yuw fiew ε è nu cee ekole nguwo bô cee nguwo e. ¹² No diuw joo wvudvu to baa jee keenu fô yi kefew ke nffum wvù temyi le, ε wee nteen mum no tomte le è jee le bó egenε fwe, momtè laa ε nulo é bó efεse diuw joo wvu Foniks e, wvù nu woη wvù Klet jodvu le, efεse kefew kedvu fô le. Diuw joo wvudvu wvun to taale je ewεewe bvuu taale ten je ekuεku jò diuu seeyi.

† 26:31 23:29 †† 26:32 25:11-12 † 27:1 25:12 †† 27:2 19:29 †† 27:3 24:23; 28:2 ††† 27:9 2Kol 11:26

Ε nffum tuu nguwo

¹³ Ε fwefwe wvumew ke ne no bene je ekuεku nen wεε, ε bonyii bo nguwo e mum no kpwaake le bó ε keηke wase fiεε fi bó be gomte. Ε bó mum baa keη'wow ke nguwo e, mum no gene ε joo, tuu ke nguwo e nguwo e Klet jodvu. ¹⁴ Ε nffum wvù temyi wvù bó teηe le, “Wvù je εbo eηkoηko jò diuu sane”, ke ne sεsε woη wvudvu le, shii ε joo. ¹⁵ No wvù shiile, kfun nguwo ε je faηe yaa bvuu nu dvù keegene yi dvù le ke, ε bó mum cinε nguwo e, ε nffum no tuule gene dvù. ¹⁶ Ε bese mum no gene ke lo, gen fey ekuεku jo woη wvumvu wvu caan ε joo entelerη ε bó teηe le Kawda. Ε woη wvudvu no cile fwefwe, ε bese mum no katene keebense kekoη ε nguwo e. ¹⁷ Ε bese ke bense, mum yile nguwo bô bokfuu fo wvù esawye, dioo gene no fane le nguwo nu ke egen kfun ye mbew woη wvù Libia le yi bijwi bi monshεem e bi nu ε joo. Ε bó mum shike ndvu fwefwe, cinε ε nguwo no gene ewvunεwvun. ¹⁸ †††No nffum wvudvu to temyi ke gene lo, ε ekfuη buy yuu, ε bó mum kεw no bvuse mwεem ε nguwo e, laajke ε joo. ¹⁹ Ε bvù ke bvuu buy yuu, ε bonyii bo nguwo e bvuse mwεem mvu nguwo e laη ε joo bô can yibo. ²⁰ Ε εdiuw ke fey nteen ε bese baa yen diuu le kenεε jón e ke, ε nffum kfunε ke lo ε è yaa nu wvu wεε ke, ε bese mum kieε le fisese nu ε ka wase.

²¹ No bonyii to nu ε ce wase εdiuw nteen ε bó baa die fiεε, ε Baul ne bence leem fwe gay le, “Bo'icεm, é ben se bee eyuw me le é bó emey Klet, tu beene baa ekeηke nguwo wvun bô kenla kin nen ke. ²² Geenεn, me nleke le ben ekuu shém, njefo ke naa wee mvu ben e nu ela ke, è nu ela ke nguwo mey. ²³ Me njemyi nen njefo Nyo' wvù keηke me, wvù me mbunlee, se nu ε tum nceendaa we entaj eben wvù ε to ε leem mbew yem e, ²⁴ †ε gay ε me le, ‘Baul, fo wo efanε ke. Wo keηke keeke eleem fwe dvu Nfon wvu Lum. Taa eyen, Nyo' nu ε duηce wase keηkoηen fô wo le ε ge le ke wee mvu ngoo bonyii bô ben ε bó nu ε nguwo e nu ke ela ke.’ ²⁵ Nonεn, bo'icεm, ben ekuu shém. Me nu ε nlese fitele yi Nyo' le le fiεε fi wvù jeme ε me nu ke ekooy ke lerηerη no wvù jeme. ²⁶ †††No fi nu nonεn, nguwo keηke keeke ekfun ye yi woη wvumew e ε joo entelerη.”

²⁷ Ε è ke no nu εdiuw ncow εna yuufe le ε nffum bεε ke kale bô bese ε joo yi baay yi Adia le. ^{††} Ε è ke no nu ke diewe entaj entelerη e, ε bonyii bô lemte ε nguwo e ne kpawce le sekemew ε bó buyte wase mbew nshe le. ²⁸ Ε bó mum few joo no yi shiiyine bô kfuu ε bó ε shεηke fiεε yi dvù le, yen le yi nu ηkeηkeη mbaanfieε. Ε bó gence fwe, bvuu few, yen ε yi nu wase ηkeηkeη yuufe ncow tin. ²⁹ Ε bó no fane le è nelo é nguwo ekfun ye yi bimbaan e, mum shike biηwow binεw ε joo ejim jo nguwo, no bunlee le ekfuη eyuu ke lo. ³⁰ Ε bonyii bô lemte ε nguwo e ke ne no gomte keelewte buy ε nguwo e, mum shike kekoη ε joo, no buwsee le bó gomte keeshike biηwow bi fwe dvu nguwo ε joo. ³¹ Ε Baul gay ε ekole ke bonyii bo nci le bô bonyii bew le, “É bonyii ban

††† 27:18 Jona 1:5 † 27:24 9:15 †† 27:26 28:1 ††† Bonwa' bomew teηe joo yi baay yin le Meditelinian.

mom lo ε buy ε ηguw e, naa ε wee mvu ben e saa ke eluη ke." ³² Ε bonyii bo nci le mum sumye bokfuu bō bō to suuyεε kekonη dvú yī ηguw e, mum cine ε kí no leyte gene.

³³ Ε bvutfuu ke dioo sam, ε Baul lεke bonyii bocii le bó edieken, gayte le, "Eben nu wase ediuw yuufe ncow ena no ben nu yī nfan e, ε fiεε baa eley ε ben εmvu ke. ³⁴ †Me ε mum ε no nleke le ben edie ke fiεε, ε ye yene etu fō. Ke naa yvuw miaaη nu ke ela ε wee efa ke." ³⁵ ††No wvú jeme nonen, mum jo blεed, nya keyoone ε Nyo', guse no diee ε bonyii bocii ejise. ³⁶ Ε bó mum kuu shém bocii dieken. ³⁷ Bese bocii bō to nu ε ηguw e to nu wee gee fεε kecow mbansooswiy ncow bosooaan (276). ³⁸ Ε bonyii bocii ke dieken ffuu, ε bó mum bvuse εgiη yō to nu ε ηguw e, laη ε joo keege le wvú eyaaten.

Ε ηguw sawye

³⁹ Ε εκfuη ke yuu, ε ηηkpwaante yene, ε bonyii bō lemte ε ηguw e faηε yaa kieε bvudvuu bvudvu ke. Geenεn, ε bó yen kendvuy e, ε kí ε gen ε buy yī monshεem e, mum yen le bó emom ε ηguw eley egen ece yī dvú le ηgem joo le. ⁴⁰ Ε bó mum sumye biηwow ε bí shii gen ε joo, bvuu kase fay bokfuu bō bó to suuyεε bite bì bó banse ηguw dvú, mum bense ten ndvu fwe-fwe yi fwe ε fwefwe ley jó no domsee ηguw ε wvú gene ε kendvuy kedvu le. ⁴¹ †Geenεn, ε wvú dioo gene, kfun ye yī kejiw ke monshεem e ε joo. Ε keba ke ηguw e ke fwe ley ce yī dvú le faηε yaa ebvuu eshiike ke. Ε joo mum no kfunε keba ke ejim ε kí sawyi.

⁴² Ε bonyii bo nci le mum nε no gomte le bó eyuwye bonyii bo ncaw e bocii wvu le fo mvu bó le ke ene esam joo ebuy elewte. ⁴³ Geenεn, ε ekole ke bonyii bo nci le no gomte keeboyse Baul, mum kan le fo bó ege nonen ke, gay fiew le bonyii bō kee keesam joo eyaw esele ε joo, esam ebuy ηηkpwaante, ⁴⁴ ε kebese ke bonyii le ebii yī biwaη e noo yī binsawye bi ηguw e. Ε nεε no bese to ghanεε se fεse ηηkpwaante yuleyule.

Ε bo Baul fεse Malta

28 No bese to fεsεε ηηkpwaante yuleyule nonen, mum yuw le bó teηε bvudvuu bvudvu le Malta, ε ε to nu woη ε joo entelεη. ² ††Ε bonyii bo woη wvudvu le duηce keηkoηen fō bese le ε ε yaa nu ke wεε ke, fi-isen bese, fwεε ηguay ε bese no yosene, ηjεfo jaη to nu ε kew wase no too ε kenton gule. ³ Ε Baul ke baance ηgay, gen le wen efwεε, ε kefe to nu ε ηgay yidvu le, ε ηguay yvuwse ge ε kí mum buy, lum kebo kew no ηjεεηkene yī dvú le. ⁴ Ε bonyii bo woη wvudvu le dioo yen no kí ηjεεηkene yī kebo kew e, mum no jemiyi εbonebon le, "Wee wvun ke nu ε yu wase wee. Wvú be ε boy ε joo, geenεn lon nu ε koo wvú ε wvú nu ekpwe." ⁵ ††Geenεn, ε Baul yεwse ke lo kefe kedvu ε kí gbwe ε ηguay e, ε fiεε faηε yaa ge wvú ke. ⁶ †††Ε bonyii bodvu mum no ceyte, kpwaake le ye Baul nu ekεw ebene, keηεε le wvú nu ene esεε egbwe ekpwe. Ε bó ke cey

† 27:34 Luk 12:7 †† 27:35 Luk 22:19 ‡ 27:41 27:22 †† 28:2 2Koi 11:27 †† 28:5 Mak 16:18; Luk 10:19 ††† 28:6 14:11

nen cey ηkuuη, ke dioo yen ε fiεε baa ge wvú, ε bó mum kumεn ηηkpwaace wvubo nε wase no duu le, "Wee wvun nu nyo' mvu."

⁷ Wee sa' wvu jó to keηke ηεε ye ke nceencee mbew fō bese to nu le. Diee di wee wvudvu le to nu Bublikus. Ε wvú fiisen bese, ε bee bó ce ediuw εta ε wvú taale fō bese le ntaη. ⁸ Ε fi kooy le icee Bublikus to jiime cεmte bō ken'ya' noo ntoombun. Ε Baul mum gen fō wvú to jiime, bunle, gεε can yī ye le, fe wvú. ⁹ No fi to kooyεε nonen, ε bonyii bo woη wvudvu le bocii bō to keηke bincem mum no too ε Baul fele ten bó. ¹⁰ Ε bó mum no nyaa bese bō mwεem nteen. Ε bese ke dioo nen'yi jó, ε bó bvuu to bō mwεem mvunciim mvú bese to shieele gεε ε ηguw e.

Ε bo Baul nε Malta gen Lum

¹¹ Ε bese ley ε ηguw e no gene ε bó ε ce wase Malta woη wvu ε joo entelεη wvudvu le kee te. ηguw wvudvu to nu wvu Aleksandia ε bó teηε le Bonyo' bo Emam e, ††† ε wvú to nu woη wvudvu le ceyte le kefew ke nffum wvú tamyi le efey. ¹² Ε bese ke gen buy diuw joo wvu ε kelaante kε Silakus e, ce jó ediuw εta, ¹³ ke nε jó, gen fεse diuw joo wvu ε kelaante kε Legium e ce jó. Ε εκfuη buy yuu, ε fwefwe kew no bene je ekueku, ε bese mum no gene, ε ε ke no nu ediuw εfaa, ε bese fεse diuw joo wvú Butioli le. ¹⁴ No bese fεse jó, yen bonyii bo mbee le bo jó le, ε bó lεke le bese egen ke le ε bee bó ece ediuw esooswiy. Ε bee bó ke ce, ε bese se ke gen fεse Lum.

¹⁵ No bese to gene, ε bonyii bo mbee le bo Lum ke dioo yuw le bese too lo, ε bó buy no lene too le bee bó etasen. Ε bó to naa buy fō Way wvu Abiyus e, bō fō Yéw Bonyii bo Ghane le yi She le. Ε Baul yen bó le, ε fitele fiew lεeten, ε wvú nya keyoone ε Nyo'. ¹⁶ †ε bese ke fεse Lum, ε bó cine Baul e ε wvú no cee fiew wvú ember, ε wee nci ceyte wvú.

Ε Baul no nu wee ncaw Lum fewci diaw Nyo'

¹⁷ Ε ediuw ke fey εta, ε Baul tee bikuu bi Bojuu le bi jó. Ε bí to, ε wvú gay ε bí le, "Boom bo bwεem e, me nu yī ncaw e nen ε bó to koo me Jelusalem, nya can bonyii bo Lum e ε me mbaa ncim njaη naa lo fiεε bō bonyii bosεεbeene keηεε nce bo'icee bosεεbeene mvu ke. ¹⁸ ††ε bonyii bo Lum bodvu ke dioo tasse nsaw wεm, faηε yaa yen fiεε fi ε nulo ε bó eyu me yī dvú le ke. Ε bó mum no gomte keecinε me le, ¹⁹ †††geenεn, ε Bojuu ma lo. Ε me mum no ηkeηke keenleke le nsaw wεm egen fwe fō Nfon wvu Lum e. Ε ke me nto ηgee nonen, le me ηkeηke fiεε keentey yī bonyii bem e ke. ²⁰ Ε nεε fiεε fi ge me ε nse ntee ben le beene ejeme. Me nu yī boncaw ban e nen ε ε nu nje wee wvú beene bonyii bo Is-lael se ceyte."

²¹ Ε bonyii bodvu tfuse ε wvú le, "Bese baa keηke ηwa' wvú ja Judea ekumε wo ke, ε wee mvu boom bo bwee wesebeene le bō nen'yi jó too jan baa eshomse wo keηεε ejeme fiεε fi befe ekumε wo ke. ²² †††Geenεn, ε

††† Bonyo' ban nu bō bó teηε le Kasto bō Bulok. § 28:16 24:23 †† 28:18 23:29 ††† 28:19 25:11 §† 28:22 9:2

bese nu ke ekoonke keeyuw wo ηkpawawε. Fi bese kee nu ke ε ηgoo yin yi wo nu jό nu ε bonyii bεmte ke lo yi mondvuum monciim.”

²³ †ε bó mum gee diuu di bó nu ke eto é Baul ejeme é bó. Ε ε ke no nu εbvubwε, ε bonyii nteen tase fō wvú to cee, ε wvú kew fontaηentaη gen buy fokieguu, nyeyte fiεε ficii é bó, fewci ekumε bvunfon bvυ Nyo' le. Ε wvú bvuu no jemyi duηci mwεεm mvù nu é Njwa' bonci bo Muses e bō é Boηwa' bo bonyii bo ntum Nyo' le ekumε Jisos, momte keege é bó ebee le fiεε fi wen jemyi nu keceey. ²⁴ Ε bonyii bomew bee fiεε fi wvú to jemyi le, ε bomew faηε yaa bee ke. ²⁵ Ε bó ne bvυη εbonebon mum no buci no Baul laη diεw le, “Fiεε fi Keyoy ke Yuule to jemyeε é bo'icee bonen diuw wee ntum Nyo' wvù Yesaya le nu naa keceey. ²⁶ ††Kí to nu ε jeme le,

'Gene egay é bonyii bodvu le,
ben nu ke eyeke naa mwεεm ntay geenen yaa yuuke ke,

ke etaale naa mwεεm ntay geenen yaa yene ke.

† 28:23 1:3; 8:12; 19:8; 28:31; Luk 17:21 †† 28:26 Yesa 6:9-10

²⁷ Ε fi nu nonen njefo mvuntelem mvu bonyii bodvu le nu ε mvú ε le wase.

Bó nu ε jine bintuηtuη bibole,
ε kfuke ejise ebo.

Ε bó ge nonen le fo ejise ebo eyenè mwεεm e,
ε bintuηtuη bibole yuuke mwεεm,
ε mvuntelem mvubole yvuwse,
é bó etu jim fō me le, é me enfe bó.”

²⁸ †ε Baul mum mese le, “Ben ekeè le bó nu ε tum wase bonyii bō saaka wvun wvu ekumε no Nyo' boysee bonyii fō bonyii bō yaa nu ke Bojuu le, ε bó nu eyuw.”
²⁹ †† [No wvú jeme nonen, ε Bojuu bodvu mum ne no buci, beeke mbew yi jeme wvudvu le ε é yaa nu wvu weε ke.]

³⁰ Ε Baul no cee ke yew yi wvú to laake lo le yi bilum e bifεε, fiisene bonyii bocii bō to too é wvú le. ³¹ Ε wvú no fewci ekumε bvunfon bvυ Nyo' le, bvuu yeyi bonyii ekumε Tata Jisos Klistu, jemyi yaa fane ke, ε wee yaa jewsee wvú ke.

‡ 28:28 13:46; Luk 3:6 †† Ke boηwa' bo boyvuum bomew keηke kencim kin ke.

Lum

Fiee fi nu ê Nwa' wvu Lum wvun e

Nwa' wvun to saŋ Baul fô bonyii bo mbee le bo Lum e keesee ê bó fiee fi wvú kee ekumε mbee wvú è nu wvu bonyii bo Klistu le bô fiee fi mbee wvudvu shieele le bonyii bodvu egeè. Nwa' wvudvu wvun keŋke fiee ficii fi ekumε bon'yeyi bo Baul le fele boŋwa' bew bomew bocii.

Wvú nu ε gay le bonyii bocii, keŋε è nu Bojuu keŋε bonyii bò yaa nu ke Bojuu keŋke keeseyse bikuu bibole bô bo Nyo', njefo bó bocii nu ε bó keŋke kebefε. Wvú nu ε jeme le wee keeseyse ekole kew bô Nyo' nu ke seke wvú ε lese fitele yî Jisos Klistu le.

Baul to nu ε saŋ ten keeseyse læne di wvú to gomte keeke elen egen eyen kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Lum e kedvu le. Wvú to seyse le wen nu ke edioo ε gen ε buy jó, é wen emooce bô bó caan ege lemme ê bô en-telen, é bó ke etom wen é wen egen fwe, egen ebuy Sbeen.

Bikuu bi mwεem e ê Nwa' wvun e

1:1-17 Keŋkewce bô bikuu bi mwεem e
 1:18-3:20 Ekumε le bonyii bocii yî nshε le shieele le bó eboyse bó
 3:21-4:25 Je yî Nyo' gomte le bonyii efey jó se boy
 5:1-8:39 Nshii wvu fwe wvú bonyii bo Klistu le keŋke
 9:1-11:36 Bonyii bo Isael ê ntaŋ Nyo' le
 12:1-15:13 Nce bonyii bo Klistu le
 15:14-16:27 Kemese bô boŋgayma ê bonyii

1 †È nu me wvú Baul wvú waa lemme Klistu Jisos. Nyo' to nu ε tee me le me enù waa ntum Jisos, gee le me enfewci saaka wvú jee wvu wvuwun. ² †Saaka wvú jee wvun nu wvú Nyo' to kawεε bonyii dvú fele yî bonyii bew bo ntum e, no fi nu ε bó ε saŋ ê Nwa' we wvú yuule le. ³ †Wvú nu ekumε Waa we wvú to joe ye wee wvu wum, ε bó boo wvú ê kfuu di Nfon Dawe le. ⁴ Tata wesebeene wvú Jisos Klistu nu ε Nyo' to duŋce fele yî Keyoy ke Yuule le le è nu Waa wen wvú keŋke mvuŋgay no wvú to bvuseε wvú yî kpwe le. ^{††} †È ge Jisos Klistu Nyo' ε se buw me le me enù waa we ntum, wvu le me enge é bonyii bocii bò yaa nu ke Bojuu elese fitele yî ye le, eyuukε è nu wvú le bensee diee diew. ⁶ Ben ten nu ŋgoo bonyii bò Nyo' nu ε tee wase le bó enù bonyii bo Jisos Klistu le.

⁷ ††Me ε no nsaŋke ŋwa' wvun fô ben e bocii bò nu Lum, bò nu fitele fi Nyo' le, ε wvú ε tee le bó enù bonyii bò è nu bew.

Nyo' Icee wesebeene bô Tata Jisos Klistu ebuw ben bô kembonen ebvuu enya ben bô mvuntelem mvú lætene.

† 1:1 Lem 9:3-15; 26:16; Gal 1:15-16 †† 1:2 3:21; 1Bi 1:10-12 ‡ 1:3 Mat 1:1; 20:30-31; Lem 13:33; 2Tim 2:8 †† Keŋε le, "Jisos Klistu nu ε Nyo' to duŋce bô mvuŋgay fele yî Keyoy ke Yuule le le è nu Waa wen no wvú to bvuseε wvú yî kpwe le". †† 1:5 11:13; 15:15-18; Gal 1:1; 2:7, 9 ††† 1:7 5:1; 15:33; 16:20; 1Kol 7:15

È Baul no shieele keelaa ghane ê bonyii bo Lum e

⁸ ††Me ŋgomte keen'yaw enya keyoone ê Nyo' wem nje ben bocii nfele yî Jisos Klistu le, njefo wonj tfuu jemyi ekumε fitele fi ben nu ε lese yî ye le. ⁹ †Nyo' wvú me nlemte wvú le bô fitele fiem ficii yî saaka wvú jee wvu ekumε Waa we le leeme fwe wem le me ŋké no ŋkumyi ben sekecii ê bunle yem e. ¹⁰ Me ŋké ndioo mbunlee no nleke le é je nelo ε yene, é me ento ê ben e keseen fen é Nyo' ε bee, ¹¹ njefo me ŋkooŋke naa baay keen'yen ben e wvu le me enɔaw nnya yî Keyoy ke Yuule nu ε nya ê me beene, é yí ege é ben etemyi. ¹² Fi nu le, é beene eyvuwse mvuntelem mvuseεbeene, é fitele fi ben lese yî Nyo' le eyvuwse fiem, é fiem eyvuwse finen. ¹³ ††Boom bo bwεem e, me ŋgomte le ben ekieε le me nu ε ŋkaw wase bokan e bokan e le me nu ento ê ben e, ŋké ŋkaw ε fieε jewse ke me. E me ŋgomte le me ento wvu le me enkeŋke ŋgbwele jo ben lenlen no me nu ε keŋke wase jo bonyii bomew bò yaa nu ke Bojuu. ¹⁴ †††Lemme din fô bonyii bocii le nu ê kendorj kem e, keŋε è nu bonyii bò nu wonj wvú yuu wase le, keŋε è nu bò bεε entfun, keŋε bonyii bò keŋke bvufee, keŋε bò bεε biyuj. ¹⁵ È neε fiee fi fitele beenci

††† 1:8 16:19; 1Tes 1:8 § 1:9 15:23; Lem 19:21; Efe 1:16 †† 1:13 1Kol 9:19-22 ††† 1:14 Kolo 3:11

naa me baay keenfewce saaka wvù jee ê ben ten bò nu Lum.

Mvungay mvu saaka wvù jee wvù wvu Nyo' le

¹⁶ †Ben ekeè le ke me n'wuumene fiεε fi ekumε saaka wvù jee wvù wvu Nyo' ke. Me n'kee lo le è nu fô mvungay mvu Nyo' le keeboyse wee tfuu wvù nu ε lese fitele yî ye le nu. E saaka wvun yaake gene ε è nu fô Bojuu le se gene ten fô bonyii bò yaa nu ke Bojuu le. ¹⁷ ††Fi nu le saaka wvù jee wvun dunji je yî Nyo' joo le wee nu teyete yê wvù ejise le. E fifin kew ε gen ε mese yî fitele fi mweten lese yî ye le. È nu fiεε fi bó nu ε san le, "Wee wvu teyete nu ke ecee nje fitele fi wvù lese yî Nyo' le."

Shém ffuuke Nyo' no bonyii buwyi mwεem

¹⁸ †Me njemyi nen njefo shém Nyo' ké no ffuuke fowe bò bonyii bò maa lo wvù buwyi mwεem, ε gee dibole di befe yike keceey ke diεw Nyo' le. ¹⁹ ††Yî ffuuke nonen njefo fiεε fi bonyii nulo ekieε ekumε Nyo' yen'yi endan, njefo wvù wvù Nyo' nu ε dunje wase ê bó. ²⁰ E kew naa lo fonkew no Nyo' to bomεε won nu ε mvungay mwew mvù mey lo, bò no wvù wvù Nyo' nu, nu ε bonyii ε yen wase ε bvuu ε kieε yî mwεem mvù wvù bom e, naa no bonyii yaa cim yene wvù le ke. Nonen ke je bvuu nu dvù yî bó ke ene ewowlene duu le ke bó kee Nyo' ke.

²¹ ††Naa no bó cim kee Nyo' nonen, ke bó wvumte wvù diεwe Nyo' le kenεε nyaa keyoone ê wvù ke. Bonkpawace bobole nu ε ne ε tu bo ecici. Bikuu bibole bi biye nu ε yinsen ke ε è nu bô ejiwε. ²² ††Bó duu le bó kenke bvufee, ε kaa ε ne ε tu biyur. ²³ ††Bó nu ε shεε keebunlee Nyo' bvukuke wvù yaa nulo ekpwe ke, ε fey ε no bunlee ε è nu mvumooso mvù bó kene bô can mvù ε no fieesene bonyii bò nulo ekpweken, bô mvun-yiim noo nyám yî lene we, bô yî sone kuse.

²⁴ No fí nu nonen Nyo' ε mum ε cine bó le bó ε no gee wase ε è nu mwεem mvù mvuntelem mvubole shieele mvù è nu mwεem mvu nnyen e, ε bó gee nonen bô ye yibo wee bô wee, mum shoose bikuu bibole. ²⁵ †Bó nu ε kumen keceey ke ekumε Nyo' ε tu mbiay, ε no bunlee bvuu lemte ε è nu mwεem mvù Nyo' bom e efey keebunlee bvuu lemte ε è nu wvù wvù Bomεen e. E è nu wvù wvù bó kenke keebensee sekecii se nka. Fí enù nonen. ²⁶ ††No bó gee nonen, Nyo' ε mum ε cine bó le, ye ε no yuwse bó keegeε mwεem mvu kenshoose le. E bokene jiime fô bokene le, ε Nyo' to baa bom wee le wvù egeè nonen ke. ²⁷ ††E è nu ke lenlen no bolemse cin'yi je yî Nyo' to gee keejiime bô bokene le, ε ye yuwse bó keejiime ε è nu fô bolemse bomew e. E bolemse gee mwεem mvu kenshoose le bô bolemse bomew. No bó gee nonen mum joo ngew yî bikuu bibole wvù è nu nlawma gee dibole di befe.

† 1:16 2:9; Lem 13:46; 2Tim 1:8; 1Kol 1:18, 24 †† 1:17 3:21-30; 4; 10:4-13; Abk 2:4; Gal 3:9-12; Fili 3:9; Ibu 10:38 † 1:18 2:5, 8; Efe 5:6; 2Tes 2:12 †† 1:19 Job 12:9; Mben 19:1-4; Lem 17:27-28; 1Kol 1:21 †† 1:21 Efe 4:17-18 ††† 1:22 1Kol 1:19-20 ††† 1:23 Dito 4:16-18; Mben 106:20 § 1:25 9:5 †† 1:26 1Kol 6:9 ††† 1:27 Lew 18:22; 20:13

²⁸ No bonyii bodvu baa eyene le fí nu len keekieε Nyo', Nyo' ε mum ε cine bó le le bó ekenke bvufee ε è nu bu keyur e, mum gee mwεem mvù bó yaa kenke keegeε ke. ²⁹ ††Mvuntelem mvubole ε mum ε no nu ε mvù ε yinsen bô mwεem mvù befe jεey jεey. Bó buwyi mwεem, dewkene ejise, kenke mvuntelem mvù befe, bene bindon bô bonyii, yuwyi bonyii, diuu bvuiduw, leele kenleema, ngomgome bô mwεem, kunsene mvun-kunsen, ³⁰ beete bô edieε ε bonyii, bane Nyo', seene kenseenen, temyi bikuu, saale ye, momte kuw, temyi bikuu bô bo'iceε bobole noo bobweε bobole. ³¹ Bó nu biyur yaa leeme yî diεw yibole ke. Bó nyewle bô bonyii bomew, yaa camte shen fô bonyii le ke. ³² Bó gee nonen kee ke naa le Nyo' nu ε leke wase le wee wvù gee mvumvun mwεem nu ε wvù kenke keekpwe. Geenε, bó ε no gee ke gene dvù, bvuu bensee bonyii bô gee kfuu mvumwe mwεem.

Nyo' nu ke esaake wee bii gee di mweten e

2 ††Nonen wo wvù lomte gee di wee mvu le kenεε è nu wo wvù yεε, ekeè le ke wo ten nu se jay ke. È keè le no wo lomte gee diεw nu ε wo leese ε è nu ekole kuw ngew e, njefo wo wvù lomte we gee ke naa ten fiεε fi wvù gee. ² Beene kee lo le, é Nyo' lan ngew yî bonyii bô gee mvumvun mwεem e, tu wvù laanke bii keceey e. ³ Nonen wo we wvù lomte gee di bonyii bô gee kfuu mvumwe mwεem e, geenε ε wo kebeε gee ke ten mvù, kpwaake le wo nu ke eboy can nsaw Nyo' le? ⁴ ††Nuu le ke wo yene le Nyo' kenke fitele fi jee fô bonyii le baay, kuule shém baay, nu ten nyekeey baay ε? È keè le fitele fi jee fi Nyo' le fô wo le dunji le wo ekumen fitele fiuw.

⁵ ††Geenen no wo nu ε tun keekumen fitele fiuw, ε no gee ε fí temyi ke gene lo, nu ε wo biise ε è nu ngew fô ekole kuw e, wvù nu ke enu diuu di Nyo' nu ke edunje shém yî ffuuke seke wvù saake bonyii bocii é je yî len e. ⁶ ††Nyo' nu ke elaw wee mwaan mwaan bii gee di mweten e. ⁷ Bonyii bô nu nyekeey, lemte lemte di jee, gomte ε è nu bvukuke bô n'wvum noo nshii wvù yaa kaa ke, nu ε wvù nu ke enya nshii wvù mey lo é bó. ⁸ Geenε ε bonyii bô taale ke ε è nu bikuu bibole, tune keeyuw keceey e, gee ε è nu mwεem mvù befe, nu ε Nyo' nu ke edunje shém yî ton'yεen bô ngew é bó. ⁹ Monlum mo baay bô nsase nu ke enu fô wee tfuu wvù gee kebefε le ε kew yî Bojuu le ε gen yî bonyii bô yaa nu ke Bojuu le. ¹⁰ Geenε, ε bvukuke bô n'wvum noo nleεten nu ke enu fô bonyii bô gee gee di jee le ε kew yî Bojuu le ε gen yî bonyii bô yaa nu ke Bojuu le. ¹¹ ††Fí nu ke enu nonen njefo ke Nyo' ké no dunji ke-jεey jεey ke.

¹² †††Bonyii bocii bô gee kebefε se bó cim kenke bonci bo Muses e, nu ε bó nu ke eley ke ngew e naa no bó yaa cim kenke bonci ke. E bonyii bocii bô gee kebefε ε bó nu ekuse jo bonci, nu ε bó nu ke esaw bó bii bonci

§† 1:29 Gal 5:19-21; 2Tim 3:2-4 §†† 2:1 Mben 50:15-18; Mat 7:2 †† 2:4 Lem 17:30; 2Bi 3:9, 15 †† 2:5 Yesa 2:11-21 ††† 2:6 1Kol 3:13-15; 2Kol 5:10; Efe 6:8; Mat 16:27 ††† 2:11 Lem 10:34; Kolo 3:25; 1Bi 1:17; Jem 2:1 ††† 2:12 Mat 7:21

bodvu le. ¹³ Fí nu nonen njefo ke Nyo' nu ke ejo wee le wvú nu teyey é wvú ejise njefo wvú yuuke fié fi bonci jemyi ke. Wvú nu ke ejo wee le wvú nu teyey é è nu seke mweten gee fié fi bonci gomte. ¹⁴ É bonyii bò yaa nu ke Bojuu bò nu se bonci ne é no gee mwëem bô bonkpawce bobole é è nu mwëem mvù bonci gomte, tu bó nu wase bonci fô bikuu bibole naa no bó baa cim kenke bonci bò Nyo' nu é nya é Bojuu ke. ¹⁵ Fifié dunji le fié fi bonci gomte nu é Nyo' é sañ fô mvuntelem mvubole. É mvuntelem mvubole seje ten é bó nonen. É bó dioo gee fié fi befe, é fitele no saake bó. É bó dioo gee fi jee, é fí no tomte bó. ¹⁶ †Mwëem mvun nu ke ekooy diuu di Nyo' nu ke esaw bonkpawce bò bonyii bocii kenke é nyile le fele yí Klistu Jisos e, no saaka wvú jee wvú me nfewci dunji.

Bojuu saale ye bô bonci

¹⁷ ††Wo wvú teje ekole kuw le wee juu, wo gëele ekole yí bonci bo Muses e, yuuke ye le wo nu wee Nyo', ¹⁸ é bó é yëyi wase ben bô bonci ben é kiee fié fi Nyo' shieele, kee ten fié fi looci jee naa ntay. ¹⁹ †Ben kee naa ntay le è nu ben bò dunji je é binfefe, nu ten bin'yëese fô bonyii bò nu kenjiwe le, ²⁰ é ben nu bò teete biyuj, é è nu ben bò yëyi bonyii bò maa mwëem diewe mvunley mvu boom e njefo bonci nu é nya wase ben bô bvufee bvucii noo kecéey. ²¹ ††Wo wvú yëyi bonyii nonen, wo yëyi ke ten kuw ekole? Wo wvú fewci le fo wee ecorj bvucorj, wo gee nee fiuw? ²² Wo wvú kayte le fo dwee wee kené kpwëe wee ejim bô wee mvu, wo nu se wo gee nonen e? Wo wvú kaci lo fié fi ekume mvumooso, wo nu se wo coorjke mwëem yéw ncese yi mvumooso le? ²³ Wo wvú saale ye bô bonci bo Nyo' le, ke wo yaa shoose Nyo' no wo ngoyte bonci bodvu? ²⁴ ††É nu fié fi bó nu é sañ le, “Bonyii bò yaa nu ke Bojuu ké no beete bô diee di Nyo' le é è ge gee dinen ben Bojuu.”

²⁵ †††Keetfuse wee yew kenke naa sew, é è fen nu le wee wvudvu gee fié fi bonci gayte. Geenén, é wo ngoyte bonci, tu ntfuse yew wvú bó tfuse wo yew wvudvu nu ke diewe wo bæ ntfuse. ²⁶ †††Wee é no bæ ntfuse, gee fié fi leñ fi bonci gomte, bó saa ejo le bó nu é tfuse wase wvú yew, naa no wvú cim bæ ntfuse? ²⁷ Nonén, bonyii bò bæ ntfuse yí nyam ye le geenén gëele bonci nu ke ege é bó elese ben Bojuu ngew e bò kenke bonci bò bó to sañe, é ben bvuu tfuuse bonyii yew geenén ngoyte bonci bodvu. ²⁸ †Ben ekeè le ke wee juu wvu leñ nu wvú yen'yi ye le ke. É ke ntfuse yew wvu leñ nu fié fi bó yene fi le ekfuj yí nyam ye le ke. ²⁹ Wee juu wvu leñ nu wvu é fitele le. É ntfuse yew wvu leñ nu wvu é fitele le, wvú é seyse Keyoy ke Yuule, é è yaa nu fié fi bó yene ejise ke. Wvuwé wee nu é è ké no bensee Nyo' wvú. Ke è ké no bensee bonyii wvú ke.

Nyo' leeme ke yí kecéey e

3 No fí nu nonen, Bojuu fele bonyii bomew yí fié le? É sew nu dvú yí ntfuse wvú bó tfuuse bonyii yew e? ² ††É, Bojuu fele naa bonyii bomew é jé le nteen. Fi baay nu le Nyo' to nu é nya diéw ye é è nu can yibole. ³ ††É nulo é bó emum egay le no bonyii bomew bó le to baa eleeme yí diéw yidvu le, tu fifié nu ege é Nyo' saa ebvuu eleeme yí diéw ye le? ⁴ ††Ke è nulo é fí ekooy nonen ke! Naa no bonyii bocii cim nu naa bo mbiay e, nu é Nyo' leeme ke yí kecéey e, no bó nu é sañ le,

“Nyo', wo dioo jemyi, é njeme wo no nu ke wvu leñ. É wo ké no soo ke lo nsaw wo.”

⁵ ††Geenen é gee disébeene di yaa nu ke teyey fici keege le gee di Nyo' le di teyey eyen'yi ntay, tu è nulo é beene egay le la? É nulo é beene egay le Nyo' baa gee leñ keelaarjke ngew yí yese beene le? Me mbiite nen é è nu no wee wvu wum ké no biite. ⁶ Ke è nulo é fí enu nonen ke! É fí nu nonen, é Nyo' ke eghan nee se saw won? ⁷ Geenén é me mbiayte mbiay é yí gee é kecéey ke Nyo' le yen'yi gene lo fwe fwe too bô mbense fô diee diéw e, é bó ebvuu esaake me le me nu wee kebefé nje la? ⁸ ††É è fen nu nonen é bese saa egay le, “Fí jee le beene egeè bibefe wvu le mwëem mvù jee etoò le?” Njeme wvun nu wvú bonyii beete diee disese dvú duu le è gayte bese. Boba bonyii nu é bó nu ke ekerjke ngew wvú bó kenke kekerjke.

Ke wee wvu teyey nu naa lo dvú ke

⁹ ††Beene nu jeme naa le la keseen? Bese Bojuu fele bonyii bomew e? Naa fëe ghëey! Beene nu é yen wase le Bojuu noo bonyii bò yaa nu ke Bojuu nu can mvun-gay mvu kebefé le. ¹⁰ †††Fifin nu no bó nu é sañ le, “Ke wee wvu teyey nu dvú ke, naa lo mwaarj.

¹¹ Ke wee nu dvú wvú kenke bvufee ke, é ke wee nu dvú wvú gomte Nyo' ke.

¹² Bonyii bocii nu é banke wase jim é Nyo' le. Bó bocii nu é tu wase mwëem mvu ecici.

Ke wee wvú kenke fitele fi jee nu dvú ke, naa lo mwaarj.

¹³ †††Bó nu é yan bosew é gëe boye diéw jém e. Bó nu bonyii bo leme le.

Njeme wvú buyte dew yibole nulo eyu wee diéw edi-en é fimbuw e.

¹⁴ †††Boncun bô njeme wvú cewcewe nu é yinjen dew yibole.

¹⁵ ††Bó ké no nu cekey keeyu lo wee.

¹⁶ Bó ké no beete bô mwëem,

too bô ngew mondvuum monciim mò bó gene mó le.

¹⁷ Ke bó kee lo fié ekume nce wvu nyekeye ke.

¹⁸ ††Ke bó kenke naa lo nfan wvú wvu Nyo' fô mvuntelem mvubole ke.”

† 2:16 2:6; 1Kol 4:5 †† 2:17 9:4; Yësa 48:1 † 2:19 Mat 15:14
†† 2:21 Mat 23:3-4; Jon 7:19 †† 2:24 Esek 36:20 ††† 2:25 1Kol 7:19; Gal 5:3 ††† 2:26 Gal 5:6 † 2:28 9:6; Yeli 4:4; Fili 3:2-3; Kolo 2:11

† 3:2 9:4; Mben 147:18-19 ††† 3:3 9:6; 11:29; Ktrj 23:19; 2Tim 2:13 † 3:4 Mben 51:4 ††† 3:5 9:14 † 3:8 6:1 † 3:9 1:18-2:24; 3:23 ††† 3:10 Mben 14:1-3 ††† 3:13 Mben 5:9; 140:3 ††† 3:14 Mben 10:7 18 3:15 Yësa 59:7-8 19 3:18 Mben 36:1

¹⁹ Beene nu ε κιεε keseen le fiεε fi bonci jemyi, nu ε bό jemyi ε bonyii bό nu εκuse jo bonci bodvu, wvu le fo wee ke eκεηκε naa lo fiεε fi wvύ ewowlen jeme κε. Wee tfuu yί woj wvun e nu ke eleem ε Nyo' ejise etaje diuw we. ²⁰ †Ben ekeε le, κε wee wvu wum nu dvύ wvύ Nyo' nu ke ejo le wvύ nu teytey ε wvύ ejise njefo wvύ gee fiεε fi bonci gomte κε, njefo bonci gee ε bonyii kee lo mwεem mvύ befe mvύ bό gee.

Je yί Nyo' joo le wee nu teytey jό

²¹ ††Geenen, keseen nu ε Nyo' ε duηce wase je yί wvύ joo wee le wvύ nu teytey jό ε wvύ ejise. E je yidvu yaa κεηκε fiεε keege bό bonci κε. Je yidvu yin nu ε Nwa' bonci bo Muses e noo Boηwa' bo bonyii bo ntum Nyo' le to tomte wase. ²² †je yί Nyo' joo le wee nu teytey jό, nu ε yί bii fitele fi wee wvudvu lese yί Jisos Klistu le. E Nyo' gee fifin fό wee tfuu wvύ nu ε lese fitele yί Klistu le, njefo fό Nyo' le nu ε wee mvu yaa nu jεey κε, ²³ †no wee tfuu nu ε ge wase kebefε ε mum ε no nu ncejole fό bvukuke bvυ Nyo' le. ²⁴ ††Geenen, ε keseen nu ε Nyo' ε jo wase bonyii le bό nu se jay. E ε ge mbuwma we wvύ wvύ to buwε bonyii dvύ diεwe nnya le fele yί Klis-tu Jisos wvύ to sumεε bonyii can ηgew e. ²⁵ ††Nyo' to nu ε nya wvύ diεwe ncese le keege keman bό ελεme kew. E keman kin nu fό bonyii bocii bό nu ε lese fitele yί ye le. Wvύ to ge keman kin keeduηce le wen wvύ Nyo' nu wee wvu teytey, njefo wvύ wvύ Nyo' to kuule lo shém bό bibefe bibole bi bό to shee gee fwele. ²⁶ Fifin to nu keeduηce yί kefew ke keseen e le wen wvύ Nyo' keβεε nu wee wvύ gee mwεem teytey, ε ε bvuu nu wen wvύ joo wee wvύ nu ε lese fitele yί Jisos e le mweten nu se jay. ²⁷ ††No fί nu nonen, tu fiεε beε dvύ fi ε nelo ε beene ebensee ye yί dvύ le? Ke fiεε nu dvύ ke! E nelo ε bό ebvuu ebensee ye yί nci wvύ la le? Nuu le ebensee yί mwεem mvύ beene lemte le le? Naa lo shi-keey! Fί leeme ε ε nu yί nci wvύ le beene nu ε lese fitele yί Jisos e. ²⁸ †ε nεε no fί nu. Beene nu ε leke le Nyo' joo wee le mweten nu se jay ε ε nu nje fitele fi wvύ lese yί Jisos e, ε ε yaa nu nje wvύ gee fiεε fi bonci gomte κε. ²⁹ ††Nuu le Nyo' nu κε Nyo' Bojuu maaj ε? Ke ε nu ten Nyo' bonyii bό yaa nu κε Bojuu le? 'Eε, wvύ nu ten Nyo' bonyii bό yaa nu κε Bojuu, ³⁰ no Nyo' mey κε mwaaη, ε ε nu wvύ wvύ nu ke ejo bonyii bό bό nu ε tfuse yew le bό nu se jay, ε ε mey κε nje fitele fi bό lese yί Klistu le κε leηλεη no wvύ nu ke ejo bό nu ntffuse le bό nu se jay κε ten nje fitele fi bό lese yί Klistu le. ³¹ ††Fί fen nu le beene emwase bonci nje fitele fi beene lese yί Klistu le? Naa lo, κε ε nulo ε fί enύ nonen ke! Fί nu le beene κεηκε keeleeme lo yί bonci le.

Abla'am nu kenfewsen ke wee wvύ Nyo' joo le wvύ nu se jay e

4 E nulo ε beene egay le Abla'am wvύ icee kfuu dis-εεbeene to yen le la ekume saaka wvun? ² †ε Nyo' fen to jo Abla'am le wvύ nu se jay ε ε nu nje lemme di jee di wvύ to gee, κε tu wvύ nulo ekfune gvuw ekume fί. Geenen, κε wvύ κεηκε naa lo fiεε fi wvύ nulo ekfune gvuw dvύ ε Nyo' ejise κε, ³ ††njefo Nwa' Nyo' gayte le, "Abla'am to nu ε lese fitele yί Nyo' le, ε Nyo' mum jo wvύ le wvύ nu wee wvu teytey."
⁴ Wee wvύ lemte ε bό laake wvύ, ké lemte ε bό elaw wvύ, bό saa ejo le nlawma we nu κε lo nnya ε bό ε nya ε wvύ κε. E bό jo le ε nu nlawma wvύ wvύ κεηκε keekeηκε. ⁵ Geenen, ε wee nu se wvύ ε lem fiεε, ε lese ε ε nu fitele yί Nyo' wvύ joo bonyii bό befe le bό nu se jay ε wvύ ejise, tu Nyo' nu ejo mweten le wvύ nu teytey ε wvύ ejise nje fitele fi wvύ lese yί ye le. ⁶ †Dawe ten to nu ε jeme le njoη wvu baay nu wvu bonyii bό Nyo' joo le bό nu teytey ε wvύ ejise ε ε yaa nu nje lemme di bό nu ε lem κε. ⁷ Wvύ to nu ε jeme le, "Njoη wvu baay nu fό bonyii bό Nyo' nu ε leeshe wase bojay bobole, ε banyε bibefe bibole.
⁸ E njoη wvu baay nu fό wee wvύ Nyo' yaa beε ηgoyte fite fi kebefε kew e κε."

⁹ No fί nu nonen, tu njoη wvu baay wvun nu κε fό bonyii bό bό nu ε tfuse bό yew maaj e? Nuu le wvύ nu ten fό bό beε ntffuse le le? Beene be ε gay wase le, "Fitele fi Abla'am to leseε yί Nyo' le to nu ε ge ε Nyo' jo wvύ le wvύ nu wee wvu teytey." ¹⁰ Nyo' to jo Abla'am le wvύ nu wee wvu teytey ε ε nu seke la? E to nu ε bό ε tfuse wase wvύ yew, nuu ε wvύ beε ntffuse le? E to nu ε wvύ beε ntffuse. Ke bό to baa tfuse wase wvύ yew κε. ¹¹ †Bό to tfuse wvύ yew diεwe nciise le keeduηce le wvύ nu wase wee wvu teytey nje fitele fi wvύ to leseε yί Nyo' le seke wvύ to beε ntffuse. Nonen Abla'am ε mum ε no nu icee bonyii bocii bό nu ε lese fitele yί Nyo' le ε bό baa tfuse bό yew κε, wvu le Nyo' ejo ten bό le bό nu bonyii bo teytey ε wvύ ejise. ¹² †ε wvύ nu ten icee bonyii bό bό nu ε tfuse wase bό yew, ε ε yaa nu κε nje bό nu ε tfuse bό yew κε. E nu nje bό nu ε jo ekale kew yί fitele fi wvύ to leseε yί Nyo' le ε bό se ke tfuse wvύ yew.

Abla'am to κεηκε fiεε fi Nyo' kawεε ε ε nu nje fitele fi wvύ to leseε yί Nyo' le

¹³ ††Nkawma wvύ Nyo' to kawεε Abla'am le wvύ bό boom bew nu ke eyow ekole ke nshε le to baa nu nje Abla'am to gεεle bonci κε. E to nu nje fitele fi wvύ to leseε yί Nyo' le, ε Nyo' jo wvύ le wvύ nu teytey ε wvύ ejise. ¹⁴ †ε ε to nu le bonyii bό nu ke eκεηκε fiεε fi Nyo' to kawεε nu κε bonyii bό gee no bonci gomte, κε tu fitele fi bό leese yί Nyo' le yaa κεηκε sew κε, ε ηkawma

‡ 4:2 Jem 2:21 †† 4:3 Keη 15:6; Gal 3:6; Jem 2:23 † 4:6 Mben 32:1-2 † 4:11 Keη 17:9-11; Gal 3:7; Lum 2:28-29 †† 4:12 Mat 3:9 †† 4:13 Keη 12:7; 22:17 †† 4:14 Gal 3:18

† 3:20 Job 4:17; Mben 130:2; 143:2; Lum 4:15; Gal 2:16; 3:22 †† 3:21 1:2, 17 † 3:22 2:11; 3:9; 10:12; 11:32 †† 3:23 5:2, 12; 8:18-20; Keη 3:19 †† 3:24 5:17; Efe 2:8; Tay 3:7 ††† 3:25 Mat 26:28; Efe 2:13; Kolo 1:20; Ibu 9:12-14; 1Jon 1:7; Mwμ 1:5; 5:9; 5:1; 2Kol 5:18-21; Efe 2:14-16; Kolo 1:20; 1:17; 3:3-4 ††† 3:27 3:1, 21, 31; 8:2 † 3:28 Gal 2:16 †† 3:29 3:22; 4:11-12 ††† 3:31 6:15; 8:2-4

wvù Nyo' kawεε wvudvu nu ten εcici. ¹⁵ †Fieε fi nu, nu le bonci ké no gee ke ε shém ffluuke lo Nyo', njefo é nci baa enu, fieε fimew saa enu le wee nu ε ngoy nci ke. ¹⁶ ††Fí ε mum ε no nu le, nkawma wvudvu bii ε è nu fitele fi wvù leseε yí Nyo' le wvu le é enu mbuwma ε wvù ε to fô wvù le, ε fieε fi wvù kawεε fidvu kenke keekooy fô kfuu diew e dicii, ε è yaa nu ke fô bonyii bô leeme yí bonci le maan ke. É nu ten fô bonyii bô nu ε lese fitele yí Nyo' le lenlen no Abl'a'am to leseε, njefo Abl'a'am nu icee wesebeene bocii bô nu bonyii bo Nyo' le. ¹⁷ †Fifin nu no bó nu ε saη ε Nyo' gayte É Abl'a'am le, "Me nu ε nge le wo enù icee bitum nteen."

Wvù nu icee wesebeene É Nyo' ejise. É nu Nyo' wvù Abl'a'am to leseε fitele yí ye le. É è nu wvù wvù gee ε bonyii bô nu ε kpweken wase kaase tuu dvù. É è bvuu nu wvù wvù gee ε mwεem mvù ke baa nu wase dvù se nu dvù. ¹⁸ Abl'a'am to nu ε no taale ke fwe kee le wen nu ke ekenke fieε fi Nyo' kawεε naa no wvù to nu wase ε è yaa nulo é wvù ebvuu etaale fwe yí fieε le ke. Geenε, ε wvù lese ke fitele yí Nyo' le ke ghan no nu, "Icee bitum nteen", ke no Nyo' to kawεε é wvù le, "Boom buw nu ke elone lo."

¹⁹ ††É to nu ε Abl'a'am gene wase bilum gbweε, geenε ε wvù fanε yaa ewεε yí fitele fi wvù to leseε yí Nyo' le ke, naa no wvù to yene ekole kew e le wen nu wase diewe wee wvù nu ε kpwe wase le, yene ten le kpweε wvù Sela nu kase ε tee diew ε le wase. ²⁰ Wvù to baa ekew ekenke kemaηen wvu le wvù enε ekenke mvuntelem mvunfεem ekumε nkawma wvù Nyo' kawεε wvù dvù ke. Fitele fi wvù to leseε yí Nyo' le to nu ε tεme gen lo fwe, ε wvù no tumte ke ε è nu moηkum mo Nyo' le. ²¹ ††Wvù to nu ε mum bee naa bô fitele fiew ficii le Nyo' kenke mvunγay keege fieε fi wvù to kawεε. ²² ††É neε fieε fi fitele fi wvù to leseε yí Nyo' le to nu ε ge ε Nyo' jo le wvù nu wee wvu teyey é wvù ejise. ²³ †††Geenε, njeme wvu le, "Nyo' to nu ε jo wvù nonεn," nu ε bó yaa saη ke ε è nu fô Abl'a'am e maan ke. ²⁴ Wvù nu ten fô beene le. Nyo' wvù beene lese fitele yí ye le nu ke ejo ten beene nonεn. É nu wvù wvù to bvuseε Jisos wvù Tata wesebeene yí kpwe le. ²⁵ †Jisos nu wvù bó to nyae ε wvù kpwe nje bibefeε bisεεbeene. É Nyo' kase bvuse wvù yí kpwe le wvu le wen ejo le beene nu se jay.

Bvujoηke bvù beene kenke njefo Nyo' nu ε jo wase beene le beene nu se jay

5 ^{††}Keseen no Nyo' nu ε jo wase beene le beene nu se jay nje fitele fi beene lese yí ye le, beene ε mum ε no nu yí nyεkeey e beene ε bó nje fieε fi Tata wesebeene wvù Jisos Klistu ge. ² ††É ge wvù beene ε se kenke je keeley mbuwma wvù beene nu yí dvù le keseen nje fitele fi beene lese yí ye le. Beene ε no lanlanε no beene taale fwe kee le beene nu ke ekenke fô

† 4:15 3:20; 5:13, 20; 7:7-13; Gal 3:19 †† 4:16 Gal 3:7 † 4:17 Kenj 15:5; 17:4-5; 2Kol 1:9; Ibu 11:12, 19 †† 4:19 Kenj 17:1-6; Ibu 11:11 †† 4:21 Kenj 18:14; Luk 1:37 ††† 4:22 4:3 ††† 4:23 10:9; 15:4 † 4:25 Yesa 53:4-5, 10; Lum 8:32-34; 1Kol 15:17 †† 5:1 3:21-30; 3:25-26 ††† 5:2 6:14; 2Kol 6:1; 12:9; Gal 1:6; 5:4; Efe 2:5-8; 1Bi 1:10-11; 4:13-14; 5:10, 12; Lum 3:23; 5:2; 8:17-18; 8:17-18; 9:23; 1Kol 2:7; 2Kol 3:18; 4:17; Kolo 1:27; 3:4; 1Tes 2:12; 2Tim 2:10; 1Bi 5:1

bvukuke bvù Nyo' le. ³ ††É ke è mey ke nonεn ke, beene lanlanε ten yí bongew bô beene yene le, njefo beene kee lo le bongew gee ε wee no kee keekuu shém. ⁴ É shém yí kuuleεn gee ε Nyo' bensee wee le wvù nu ε kocen. É Nyo' dioo bensee wee le wvù nu ε kocen, é wvù no taale ke wase ε è nu fwe yí fieε le, kee le wen nu ke ekenke. ⁵ ††É fieε fi beene taale fwe yí dvù le yaa nulo ke eyuu efey kuse ke, njefo Nyo' nu ε yinεn mvuntelem mvuseεbeene bô kenkonεn kew fele yí Keyoy ke Yuule kè wvù nu ε nya É beene le. ⁶ ††Fi nu le seke beene to beε se beene nulo efi bikuu bisεεbeene, ε Klistu to ε è nu kefew ke len e, kpwe nje yese beene bonyii bô maa Nyo'. ⁷ É nu keceεy le fí temyi fô wee le keekpwe nje wee mvu wvù nu se jay, ε è nu ke naa lo é wee mvu emom keekpwe nje wee mvu wvù jee. ⁸ ††Geenεn, Nyo' to duηci kenkonεn kew fô beene le é je yí le, è to nu seke beene to beε bonyii bô befe, ε Klistu kpwe nje yese beene. ⁹ †††Keseen no beene nu ε elεmε kew ε ge wase Nyo' ε jo beene le beene nu se jay, tu wvù nu ke egen fwe eboyse beene can shém yí ffluuke Nyo' bô bonyii le. ¹⁰ †††Fi nu le, é è to nu seke beene to beε bonyii bo bvuban e bo Nyo' le, ε kpwe Waa we manεε mwεem beene ε bo Nyo', tu wvù nu egen fwe keseen eboyse beene bô nshii we no wvù nu ε manεε wase mwεem beene ε bo Nyo'. ¹¹ †††Ke è mey ke fifin maan fi beene lanlanε nje fí ke. Beene lanlanε ten beene ε bo Nyo' nje Tata wesebeene wvù Jisos Klistu wvù nu ε manεε mwεem beene ε bo Nyo'.

Fieε fi Adam to toε dvù noo fi Klistu to toε dvù

¹² ¹⁸No kebefe to feyεε yí wee mwaan e se to yí nshe le, ε kpwe fey yí kebefe le se to, kpwe ε mum ε lam ke nonεn ε gen yí wee tfuu le, njefo wee tfuu nu ε ge kebefe. ¹³ ¹⁹Kebefe to nu naa wase dvù yí nshe le ε Nyo' se ke nya bonci. Geenεn é bonci nu se bó nu dvù, bó saa engoyte fite fi bibefeε bi bonyii gee le ke. ¹⁴ ²⁰É kew yí kefew ke Adam e ε to ε buy yí ke Muses e nu ε kpwe to kenke mvunγay é we jo bonyii bocii naa noo bô to gee bibefeε ε bó yaa gee ke diewe Adam wvù to ngoyεε ε è nu nci ke. Adam to nu é je mi le diewe Klistu wvù to nu keeke eto le. ¹⁵ Geenεn ke nnya Nyo' yí wvù nya é bonyii εcici nu diewe kebefeε kè Adam to gee ke. É bonyii nteen to nu ε kpweken nje kebefeε ke wee mwaan e, tu è nu keceεy le mbuwma Nyo' noo nnya ye yí to toε nje fitele fi jee fi wee mwaan e wvù è nu Jisos Klistu, nu ke eto fô bonyii le nteen eduu efesεn lo. ¹⁶ Ke fieε fi nnya Nyo' yin yí Nyo' to nyae εcici to dvù nu lenlen diewe fieε fi kebefeε ke wee mwaan we le nu ε to dvù ke. Kebefeε ke wee mwaan e nu ε to bô nsaw fô bonyii le bocii ε lese bó ηgew e. Geenεn nnya Nyo' yin yí to toε ejim jo bibefeε bi bonyii le nteen nu ε ge Nyo' ε jo bó le bó nu se jay. ¹⁷ ²¹É kebefeε ke wee mwaan e to

†† 5:3 Jem 1:2-3, 12; 1Bi 1:5-7 ††† 5:5 8:39; Mben 22:5; Ibu 6:19 †† 5:6 1Bi 3:18 †† 5:8 Jon 3:16 ††† 5:9 1:18; 1Tes 1:10 ††† 5:10 2Kol 5:18-20; Kolo 1:20-22 ††† 5:11 8:31 18 5:12 Kenj 2:17; 3:19; Lum 6:21, 23; 7:9-10 19 5:13 4:15 20 5:14 1Kol 15:21-22, 45-49 21 5:17 Mat 19:28; 1Kol 6:2-3; 2Tim 2:12; Mwm 20:4, 6

nu ε ge ε kpwe no kenke mvungay ê we jo wee tfuu nje wee mwaan wvudvu, tu bonyii bô nu ε fiisen mbuwma wvu baay wvun, noo nnya yi è nu njo wvù Nyo' nu ε jo bonyii ecici le bó nu teyey, nu ke ekerke nshii naa baay nje wee mwaan wvù è nu Jisos Klistu. ¹⁸ Nonen, no kebefé ke wee mwaan e to nu ε to bô ngew fô bonyii bocii le, nu ke lenlen no gee di wee mwaan e di teyey nu ε ge Nyo' ε jo bonyii le bó nu se jay, ε bó bocii nu ke ekerke nshii. ¹⁹ Fi nu le ke no wee mwaan to nu ε teme ekole bô Nyo' ε fin ge ε bonyii nteen tum no nu wase bonyii bô befe, nu ke no wee mwaan to nu ε yuw Nyo' le ε fi ge ε Nyo' nu ke ejo bonyii nteen le bó nu teyey ê wvù ejise. ²⁰ Nyo' to nya bonci keege le è nelo é bibefe eduule. Geenen no bibefe duule nu no shen Nyo' yi è nu mbuwma fô bonyii le duule ten fesene lo. ²¹ E fi nu nonen wvu le, no kebefé kenke mvungay ê bonyii we ε bó kpwee, nu ke ten no mbuwma Nyo' kenke mvungay ê bonyii we fele yi njo wvù Nyo' joo bonyii le bó nu teyey ê wvù ejise le keeke enya bó bô nshii wvù mey lo nje Jisos Klistu wvù Tata wesebeene.

Wee wvù nu ε taashe wase bô Klistu nu ε kpwe wase fô kebefé le

6 ¹No fi nu nonen, è nulo é beene egay le la? È fen nu le beene emey egee bibefe gene dvú fwe fwe wvu le shen Nyo' yi è nu mbuwma fô bonyii le eduule ten fesene lo? ² Ke è nulo é fi enù nonen ke! È nulo é beene bô nu ε kpwe wase fô kebefé le ebvuu eghan nee le se ebvuu ecee yi kebefé le? ³ Ke ben kee le beene bocii bô bó nu ε lese wase ê joo ε taashe bô Klistu Jisos nu ε bó lese nonen ε taashe beene ε è nu bô kpwe ye le? ⁴ Bô to lese beene ê joo nonen ε fi mum no nu le bó nu ε taashe wase beene ε bó yi kpwe ye le ε dwey, wvu le no Klistu to kasε buy yi kpwe le yi mvungay mvu Ice le mvù kuuke, nu ε beene nelo emum ecee wase ε è nu yi nshii wvu fwe le.

⁵ Fi nu nonen njefo é beene nu ε bó ε taashe wase beene ε bo Klistu yi kpwe yi è nu ye le, tu ke è nu kemažen le beene nu ke etaashe ten beene ε bó yi mbuy wvu yi kpwe le wvù è nu we le ke. ⁶ Beene kee le ye yesebeene yi è nu nce wvu yvum nu ε bó to ta wase yi kentam e beene ε bo Klistu, wvu le bó efiwse lo ye yidvu yi è nu yi kebefé, le è nelo é beene saa ebvuu enu bonfaw can kebefé le ke, ⁷ njefo wee ke kpwee tu wvù nu ε buy wase can kebefé le. ⁸ No beene nu ε kpwe wase beene ε bo Klistu, tu beene nu ε bee le beene nu ke ecee ten beene ε bó, ⁹ njefo beene kee lo le no Nyo' to bvuseε Klistu yi kpwe le, nu ε ke Klistu nelo ke ebvuu ekpwe ke. Ke kpwe bvuu kenke mvungay ê wvù we ke. ¹⁰ Kpwe yi wvù to kpwee nu ε wvù to kpwe fô bibefe le kañ mwaan ε fi ka lo nonen. E nshii wvù wvù kenke keseen nu ε wvù nu wase ε è nu fô Nyo' le.

¹¹ Nonen ben ten kenke keeyen fô bikuu binen e le

† 5:20 4:15 †† 5:21 6:23 † 6:1 3:5-8, 31; 5:20 †† 6:2 6:6; 7:4 †† 6:3 Gal 3:27; Kolo 2:12; Tay 3:5; 1Bi 3:21; Mat 28:19 ††† 6:4 2Kol 5:14-15, 17; Gal 6:15; Kolo 3:1-5, 10 ††† 6:5 Fili 3:10-11 § 6:6 Gal 5:24 §† 6:9 Lem 2:27; Ibu 9:25-28; 1Bi 3:18 §†† 6:11 Gal 2:19; 1Bi 2:24

ben nu ε kpwe wase fô bibefe le, ε no cee wase keseen bii ε è nu no Nyo' gomte, no ben nu ε taashe ben ε bo Klistu Jisos.

¹² Nonen fo ben ebvuu ebee é kebefé ekerke mvungay ê we jo kencaa kenan ke ye le gee ε ben yuuke ε è nu fiε fi elemε kenan gomte le ben egeè le ke. ¹³ Fo ben ebvuu ecine é kebefé ejoo biba binen bi ye le diewe mwεem mwew mvu lemme le gee mwεem mvù befe dvú ke. Ben enya bikuu binen ε è nu ê Nyo' diewe bonyii bô bó nu ε bvuse wase bó yi kpwe le ε nya bó bô nshii. Ben enya ten biba binen bi ye le ê Nyo' diewe mwεem mwew mvu lemme le keegeε mwεem mvu teyey dvú. ¹⁴ Ke kebefé bvuu kenke keekerke mvungay ê ben we ke, njefo ke ben nu ê bonci kuse ke. Ben nu wase ε è nu ê mbuwma Nyo' kuse.

Wee wvù nu ε taashe bô Klistu nu wase nfwá nce wvu teyey

¹⁵ No fi nu nonen, è nulo é beene egay le la? Beene fen emum egeè bibefe njefo beene nu ekuse jo mbuwma Nyo', yaa nu ke ε è nu ê bonci kuse? Naa lo! ¹⁶ Ke ben kee le é wee jo ekole kew ε nya ê wee mvu keeyuuke wvù le diewe nfwá le, tu wvù nu enu ke wase nfwá wee wvudvu wvù wvù yuuke wvù le le? É wee nya ekole ε è nu ê kebefé, tu wvù nu nfwá kebefé. E kí nu ke eto ε è nu bô kpwe. Wee é nya ekole kew keeyuuke Nyo' le, tu wvù nu enu nfwá ε è nu wvu Nyo'. E fi nu ke ege é wvù ekerke nce wvu teyey. ¹⁷ Geenen keyoone ke Nyo' le le no ben to shee nu bonfaw bo kebefé le, nu ε keseen nu ε ben ε bee wase bô mvuntelem mvunen mvunciim fiε fi n'yeyi wvù bó to nyaε ê ben dñci le, ¹⁸ ben ε mum ε no nu ε bó ε bvuse wase ben can kebefé le, ben ε tu wase bonfaw ε è nu bo nce wvu teyey e. ¹⁹ Me njemyi fin diewe wee wvu wum e, njefo ke ben diewe bonyii bo boyuum e nulo ekieε mwεem egen ebuy kelerj kemew e ke. Ben ekeè le è to nu fwele ε ben nyaa biba binen bi ye le ê mwεem mvu nnyen e bô bibefe bí le bí le diewe bonfaw e. Ben emum enyaà wase biba binen bi ye le keseen ε è nu ê mwεem mvu teyey keenu bonyii bô yuule. ²⁰ Seke ben to nu bonfaw bo kebefé le, ke nce wvu teyey to kenke fiε keege bô ben ke. ²¹ No ben to nu nonen, sew wvù ben to kenkeε fô mwεem mvun e mvù ben nu wase keseen wuumene lo yi mvù le nu la? Mwεem mvudvu mvunciim mεese ke ε è nu bô kpwe. ²² Geenen keseen no bó nu ε bvuse wase ben can kebefé le ben ε tu wase bonfaw ε è nu bo Nyo' le, nu ε sew wvudvu nu le ben tuu wase bonyii bô yuule, ε kemese kedvu nu ke enu nshii wvù mey lo. ²³ Ben ekeè le nlawma kebefé nu kpwe, geenen ε nshii wvù mey lo nu nnya yi Nyo' nyaa ecici é bonyii bô nu ε taashe bô bo Klistu Jisos wvù Tata wesebeene.

§† 6:12 12:1 §†† 6:14 5:2; Gal 5:18; 1Jon 3:6 §† 6:15 6:1 §† 6:16 Jon 8:34; 2Bi 2:19 §†† 6:17 Jon 8:32 §†† 6:18 8:15; 1Bi 2:24 §§§ 6:21 7:5; 8:6, 13; Jem 1:14-15 18 6:23 5:21

Nci ké no kenke mvungay ê wee we ke seke mweten
bæe dvú

7 Boom bo bwæem e, me ngomte keenjeme fin ê ben diæwe bonyii bô kee nci le. Ke ben kee le nci ké no kenke mvungay ê wee we ke seke mweten bæe dvú? ²†Beene ejo kenfewsên yî kentaashe ke kpwoon bô diemsên e. Nci ké no suule kpwoon yî dweese le ke seke dweese bæe dvú. Geenên é dweese nelo ε kpwe, tu wvú nu ε buy wase ekuse jo nci wvú suule wvú bô dweese. ³ Nonên é wvú nê ε gen ê diemsên mvu le ε dweese bæe dvú, é bó etee wvú le kpwoon nsake. Geenên é dweese nelo ε kpwe, tu wvú nu ε buy wase ê nci wvudvu kuse. É wvú gen lo ε taashe ε no nu bô diemsên mvu, wvú saa enu kpwoon nsake ke. ⁴ ††È nu ke lærlærl boom bo bwæem e no ben nu ε kpwe wase fô bonci le fele yî ye Klistu yî bó to tæe yî kentam e. Ben nu ε kpwe nonên wvu le ben enù wase bonyii bo wee mvu le jæy. E wee wvudvu wvun nu wvú bó to bvusee yî kpwe le, wvu le beene ecee wase gee ε è nu mwæem mvù jee fô Nyo' le. ⁵ †Seke beene to bæe cee bii no nyam ye yesebeene gomte, bonci to ké no kamsee ye yesebeene yî fuu gee ε biba bisæbeene bi ye le lemte mwæem mvù too ε è nu bô kpwe fô beene le. ⁶ †Geenên, keseen nu ε beene ε buy wase ekuse jo bonci ε kpwe fô bonci bodvu le bô to nu ε jicε beene le diæwe bonyii bo ncaw e. Beene nu ε buy wvu le beene elemtè ente jo nshii wvu fwe wvú è nu wvu Keyoy ke Yuule, ε è yaa bvuu nu ê je yi yvum yî bonci bô bó sanjæe le ke.

Nci gee ε beene kee mwæem mvù befe

7 ††È nulo é beene egay læ la? È fên nu læ nci nu fiæe fi befe? Ke è nu nonên ke! È è to baa nu nje bonci, tu ke me mbe ηkee fiæe fi befe ke. È nci to baa gay læ, “Fo wee edewkenè ejise yî fiæe fi wee mvu le”, tu me mbaa ηkee læ keedewkene ejise nu fiæe fi befe ke. ⁸ ††Geenên kebefε ε mum ε bæe ekuse jo nci wvun ε shiw ejise yò dewkene yî yem e jé le jé le. È nci be baa nu, kebefε saa ekηke mvungay ke. ⁹ †Me nto nshee ncee ηgee no me ηgomte ε me mbaa ηkee wase bonci ke. Geenên, ε me ke ndioo eηkieε bonci, ε kebefε mum ηaay, ε me mum kpwe. ¹⁰ ††Bonci bodvu kebeε bô fí to nu læ bó nu ke eto bô nshii, nu ε kaa ε to ε è nu bô kpwe fô me le. ¹¹ ††Fi nu læ kebefε to nu ε mum kenke je yî bonci ban e, læε me, bæe ekuse jodvu yu me. ¹² ††Nonên bonci nu fiæe fi yuule, ε fiæe fi bonci gayte nu fiæe fi yuule, nu teyey bvuu jee. ¹³ Fí fên nu læ fiæe fi jee to nu ε kaa to ε è nu bô kpwe fô me le? Naa ke è nu nonên ke! È to nu kebefε kè to bækeε ekuse jo fiæe fi jee fin keeto bô kpwe fô me le, wvu læ beene eyen læ kebefε nu kebefε, ε fí dunçi ε è nu yî fiæe fi bonci gayte le læ kebefε looci naa befe baay.

Bvudiuw bvú yî wee le

¹⁴ ††Beene kee læ bonci nu fiæe ε fí nê fô Nyo' le. Geenên ε me nu fiem wee wvu wum ηkenke nyam ye, ε bó gese me diæwe nfwa le ê kebefε. ¹⁵ ††Ke me ηgee fiæe no ηkee fiæe fi me ηgee ke, njefo ke fiæe fi me ηgomte keenge nu fí fi me ηgee ke. Me ηkaa nênyî ηge fiæe ε è nu ke naa fí fi me mbane. ¹⁶ No me nênyî no ηgee fiæe ε è nu ke fí fi me n'yaa ηgomte ke, tu me nu ε mbee keceey læ nci nu fiæe fi jee. ¹⁷ No fí nu nonên, tu è nu keceey læ ke è bvuu gee me fiæe fidvu ke. È gee wase kebefε kè nu yî yem e. ¹⁸ ††Me ηkee naa lo læ ke fiæe fi jee nu yî yem e ke. Fi nu læ ke fiæe fi jee nu yî elæmε kem e ke. Me nênyî no ηkenke shieε kenke fiæe fi lærlærl, geenên ε me n'yaa nulo enge ke. ¹⁹ Ke fiæe fi jee fi me ηgomte keenge nu fí fi me ηgee ke. Fiæe fi befe fi me n'yaa ηgomte keenge ke, nu fí fi me ηkaa ηgee. ²⁰ No me nênyî no ηgee fiæe ε è nu fí fi me n'yaa ηgomte ke, tu ke è bvuu nu me wvú gee fiæe fidvu ke. È gee wase kebefε kè nu yî yem e. ²¹ No fí nu nonên, me ε mum ε n'yen læ è nu wase lo nci læ seke me ηgomte keenge fiæe fi jee, ε fi cekey keege no nu ke fi befe. ²² È fitele fiem e nu ε me n'yuuke njon bô nci Nyo' baay. ²³ ††Geenên ε me nênyî n'yene wvumvu nci le ε wvú nu yî yem e. E wvuwe tumte jem bô nci wvú kenke ηkpawæe wem, gee ε me ntuu nfwa wvuwe nci wvu kebefε wvú nu yî yem e. ²⁴ ††Fihkufusay fi fiæe le ke diæwe me! È nu ebvuse yæε me yî nyam ye yin yî too bô kpwe le? ²⁵ Keyoone ke Nyo' le wvú nulo efi me fele yî Jisos Klistu wvú Tata wesebeene le!

No fí nu nonên me ε mum ε no nu wase keseen nfwa bonci bo Nyo' le ê ηkpawæe wem e. Geenên nu nfwa bonci bo kebefε le yî nyam ye le.

Keecee bii no Keyoy ke Yuule gomte

8 ††Fí ε mum ε no nu læ, keseen nu ε ke wee wvú nu ε taashe wase bô Klistu Jisos bæe ke ebvuu eley ηgew e ke. ² ††Ke wvú bæe ke ebvuu eley njefo nci Keyoy ke Yuule kè nyaa nshii ê bonyii bô nu ε taashe wase bô bo Klistu Jisos, nu ε bvuse wase beene can nci wvú è nu wvu kebefε bô kpwe le. ³ ††Nyo' nu ε ge wase fiæe fi nci to baa kenke mvungay keege ke. Nci to baa kenke mvungay ε è ge kewæyε ke nyam ye wee wvu wum e. Fiæe fi Nyo' ge nu læ wvú to nu ε ciinse Wan wvu we ε wvú to diæwe wee wvu wum wvú gee bibefε le keengoy kebefε. E Nyo' mum ηgoy mvungay mvu kebefε le bô ye Waa we. ⁴ ††Wvú to ge nonên wvu læ mwæem mvu lærlærl mvù nci gomte enù ε bó ε ge wase fô beene bô cee bii no Keyoy ke Yuule gomte le, ε è yaa bvuu nu no nyam ye gomte ke. ⁵ Bonyii bô cee bii no nyam ye gomte nu ε bó ké no lewse bvufee ε è nu yî mwæem mvù nyam ye gomte le, ε bô cee bii no Keyoy ke Yuule gomte ké no lewse bvubole bvufee ε è nu yî mwæem mvù Keyoy ke

† 7:2 1Kol 7:39†† 7:4 6:4; Gal 2:19† 7:5 6:21†† 7:6 6:7; 8:2-4; 2Kol 3:6†† 7:7 4:15††† 7:7 Dito 5:21; Kenj 2:16-17; 3:6††† 7:8 1Kol 15:56§ 7:9 5:13§† 7:10 Lew 18:5§†† 7:11 Kenj 3:13§† 7:12 1Tim 1:8

§†† 7:14 Mben 51:7§† 7:15 Gal 5:17§† 7:18 Kenj 8:21; Fili 2:13§§† 7:23 Gal 5:17; Jem 4:1; 1Bi 2:11§§† 7:24 1Kol 15:57§§§ 8:1 1:18; 5:1 18 8:2 3:27; 7:7-11 19 8:3 Gal 4:4; Fili 2:7-8; 2Kol 5:21 20 8:4 6:22; 7:4; 13:10; Gal 5:16, 25

Yuule gomte le. ⁶ †É wee leke bvufee ε è nu yî nyam ye le, tu wvú nu ke ekpwe. Geenɛn é wee leke bvufee yî Keyoy ke Yuule le, tu wvú nu ke ekeɛke nshii noo nye-keey. ⁷ No fí nu nonɛn wee wvú leke bvufee ε è nu yî mwɛɛm mvù nyam ye gomte le ké no bane Nyo'. Ke wvuwe wee ké no yuuke nci Nyo' le ké. E è nu keceey le ké è nulo é wvú eyuuke ké. ⁸ E ké è nulo é wee wvú cee no nyam ye gomte egee fiɛ fi Nyo' eyuuke njoɛ ké.

⁹ ††Geenɛn ké ben nu finɛn bonyii bô cee bii no nyam ye gomte ké. Ben bii ε è nu no Keyoy gomte, é è fɛn nu le Keyoy ke Nyo' le cee yî yene le. É wee nu dvú wvú baa keɛke Keyoy ke Klistu le, tu ké wvú nu wee Klistu ké. ¹⁰ †É Klistu fɛn nu yî yene le, naa no ye yene nu ke ekpwe nje kebefɛ, tu Keyoy ke Nyo' le nu enyaa nshii é ben njefo Nyo' nu ε ge wase ben ε no nu teyete é wvú ejise. ¹¹ ††Keyoy ke wvú wvú to bvuseɛ Jisos yî kpwe le cee yî yene le, tu wvú wvuwe wvú to bvuseɛ Klistu Jisos yî kpwe le nu ke enya tɛn nshii é ye yene yî nu ke ekpwe le. Wvú nu ke enya fele yî Keyoy kew kedvu kè cee yî yene le.

¹² ††Nonɛn boom bo bwɛɛm e, beene keɛke fiɛ keege, ε fiɛ fin yaa nu keecce bii no nyam ye yese-beene gomte ké. ¹³ ††É ben cee bii no nyam ye gomte, tu ben nu ke ekpwekɛn. Geenɛn é ben cine Keyoy ke Yuule ε lɛse gee di befe di nyam ye gomte, tu ben nu ke ekeɛke nshii. ¹⁴ ††Bonyii bocii bô cee bii no Keyoy ke Nyo' le duɛɛ nu boom bo Nyo' le. ¹⁵ †Nyo' to baa enya ε è nu keyoy ke bvunfaw e kè nu ege é ben ekaase ecee yî nfan e ké. Wvú to nya Keyoy é ben ε è nu kè gee ε ben nu boom bew. E kí mum gee ε beene teɛe wvú le, "Abba, Icee wese." ¹⁶ Keyoy kedvu kin kebeɛ bô keyoy kesɛbeene leeme tomte le beene nu boom bo Nyo' le. ¹⁷ †É beene fɛn nu wase boom bo Nyo' le, tu beene nu ke edie bvushɛw, bvushɛw bvú è nu bvú Nyo' le. Beene ε bo Klistu nu ke etaashɛ edie bvú é beene fɛn yene ɛge no Klistu to yɛnɛ wvu le beene tɛn ke ekeɛke bvukuke beene ε bó.

Bvujonke bvú è nu ke enu bvú boom bo Nyo' le

¹⁸ ††Me ɛke naa ntaɛ le ké ɛge wvú beene yene ke-seen nu ε wvú ε buy naa lo wvú bó efewsene bô bvujonke bvú è nu ke enu bvuseɛbeene ké. ¹⁹ ††Mwɛɛm mvunciim mvù Nyo' to bomɛɛ cɛyte naa lo shiee le kefew kè Nyo' nu ke eduɛɛ boom bô è nu naa bew. ²⁰ ††Fí nu le mwɛɛm mvù Nyo' bomɛɛ to nu ε nɛ tu mwɛɛm mvu ecici. Ké mvú to tu mvu ecici le mvú koonke lo nonɛn ké. É to koɛ Nyo' wvú to gee le mvú enu nonɛn. Geenɛn ε bó taale ké fwe kee le, ²¹ diuu dimew nu ke enu é Nyo' ebvuse mvú é mvú eboy yî ncaw wvú nu le mvú mvunciim keɛke keeke efo le. E wvú nu ke edioo ε bvuse nonɛn, é mvú ekeɛke wase ε è nu bvujonke bvú boom bo Nyo' le. ²² Beene kee le mwɛɛm mvunciim mvù Nyo' bomɛɛ cone bô monlum

† 8:6 6:21; Gal 6:8 †† 8:9 1Kol 3:16 † 8:10 Gal 2:20; 1Jon 3:24 †† 8:11 2Kol 4:14 †† 8:12 6:18 ††† 8:13 Gal 6:8; Efe 4:22-24 ††† 8:14 1Jon 2:29-3:1 § 8:15 Mak 14:36; Gal 4:5-7 §† 8:17 5:12; Gal 4:7; Fili 3:10-11 §†† 8:18 2Kol 4:17 §† 8:19 Kolo 3:4; 1Jon 3:2 §†† 8:20 Keɛ 3:17-19

diɛwe kpwoon lume le ε kéw lo ε to ε buy keseen e. ²³ ††Ké è meɛ ké mwɛɛm mvù Nyo' bomɛɛ maɛɛ mvù nu yî monlum e ké. Beene bô keɛke sâ' Keyoy ke Yuule kè Nyo' nu ε nya é beene cone tɛn é shem é shem no beene cɛyte le Nyo' ege é beene enù boom bew, fi è nu nsum wvú nu ke esum ye yesebeene yicii can ɛge e. ²⁴ ††É nu fiɛ fidvu fin fi beene taale fwe kee le beene nu ke ekeɛke fi Nyo' to boysɛɛ beene nje fí. Geenɛn fiɛ fi wee taale fwe yî dvú le le wen nu ke ekeɛke é fí nu wase é wvú ejise yaa nulo bvuu nu le è nu fiɛ ε wvú beɛ cɛyte lo ké. É nu yɛɛ wvú nulo ebvuu etaale fwe yî fiɛ le keeke ekeɛke ε fí nu wase é wvú ejise? ²⁵ ††Geenɛn é beene taale fwe yî fiɛ le kee le beene nu ke ekeɛke sɛ beene cim yene wase fí le, é beene ekuu shém eceyte.

²⁶ Keyoy ke Yuule tɛn ε mum ε no fici beene yî kewɛɛɛ kesɛbeene le, no beene yaa kee keebunlee no beene keɛke keebunlee ké. Keyoy kedvu kebeɛ ké no leke Nyo' fô beene bonyii bo Nyo' le beele é wvú é je yî è nulo wee saa esee le ké. ²⁷ ††Nyo' wvú ké no taasse mvuntelem mvu bonyii le ké no kee ɛkpawce wvu Keyoy ke Yuule, njefo Keyoy ké no leke Nyo' fô bonyii bô è nu bo Nyo' le é je yî Nyo' koonke le.

²⁸ ††Beene kee le Nyo' lemte yî mwɛɛm mvunciim e gee ε mvú gene é je yî jee le fô bonyii bô koonke wvú le bô wvú nu ε tee bii fiɛ fi wvú gomte fô bó le. ²⁹ ††Bonyii bô Nyo' to kee wase ε è beɛ lo nu ε wvú to seyse wase gee le bó nu ke ekumen enu diɛwe Waa we le, wvu le Waa we wvun nelo enu nsafwe boom bo bwee le, ε bó nu nteen. ³⁰ ††Bonyii bô wvú to seyse wase gee nonɛn, ε wvú mum ke tee bó. E bonyii bodvu bô wvú to teɛɛ nu ε wvú to jo wase bó le bó nu sɛ jay. E bó bodvu bô wvú to joɛ le bó nu sɛ jay, nu ε wvú to ge le bó eley bvukuke bwew e.

Wee wvú nulo ebvuu ege beene bô fiɛ nu yɛɛ?

³¹ ††No mwɛɛm mvun nu nɛn mvunciim, è nulo é beene ebvuu egay le la? No Nyo' nu wase é keba kesɛbeene le, wee wvú nulo ebvuu ege beene bô fiɛ nu yɛɛ? ³² ††É wvú wvú Nyo' to nu sɛ wvú ε yɛɛ ejise bô Waa we, geenɛn nya ε wvú kpwe fô beene le bocii, tu ké wvú nu ke enya mwɛɛm mvunciim ebise fó é beene? ³³ É nu yɛɛ dvú wvú nulo ebvuu egomte nsaw bô bonyii bô Nyo' nu ε caw wase? Nyo' nu wvú joo bonyii le bó nu sɛ jay. ³⁴ ††Wee nu dvú wvú nulo ebvuu elese beene ɛge e? Klistu Jisos to nu ε kpwe, kase buy tɛn yî kpwe le, ε no nu keseen é ebo ke Nyo' le ke eceɛ e, looci leke Nyo' fô beene le. ³⁵ ††Wee wvú nulo ebvuu egawsɛn naa beene bo Klistu fo wvú ebvuu ekoonke beene nu yɛɛ? É nulo é ɛge, kɛnɛ monlum, kɛnɛ bikaa bi bonyii bone é beene ejim, kɛnɛ jeɛ, kɛnɛ kencimte,

§† 8:23 2Kol 5:2-5; Efe 4:30 §† 8:24 2Kol 5:7; Ibu 11:1 §†† 8:25 2Kol 4:18 §†† 8:27 Mben 139:1-3 §§§ 8:28 Job 2:10; Efe 1:11 18 8:29 Kolo 1:18; Ibu 1:6 19 8:30 1:7; 5:2; 2Tes 2:13-14 20 8:31 Yesa 50:8-9 21 8:31 Mben 118:6 22 8:32 5:8; Jon 3:16 23 8:34 4:25; Lem 2:33; Ibu 7:25; 1Jon 2:1 24 8:35 2Kol 5:14

kenεε kembemse, kenεε kpwe, egawsen e? ³⁶ †Fí nu ke no bó nu ε saɲ ε bonyii bomew gayte ê Nyo' le,
 “Bese nu diuw kpwe le εdiuw ecii nje yo.

Bonyii joo le bese nu njée yi bó esεεε lo.”

³⁷ ††Naa lo yi mwεem mvun e mvunciim nu ε beene nu bonyii bò looci soo lo yi mvunɲgay mvu Klistu wvù to koɲεε beene le. ³⁸ †Me nkee naa ntaɲ le ke kpwe kenεε nshii, kenεε kfuu bonceendaa bò la, kenεε biyoy bi saake, kenεε mwεem mvù nu keseen, kenεε mvù nu ke eyuu enu, kenεε mwεem mvù kenke mvunɲgay,
³⁹ ††kenεε mvù nu ê we, kenεε mvù nu ekuse, kenεε naa la fifie fi nu nɲgoo mwεem mvù Nyo' fεleε le mvunciim, nu ε fimew nu dvù fi nulo egawsen beene ε bo kenkoɲen ke Nyo' le kè wvù kenke fò beene le nje Klis-tu Jisos wvù Tata wesebeene ke.

Nyo' to nu ε caw bonyii bo Israel le bó enù bonyii bew

9 Fieε fi me njemyi fin nu keceεy diewe wee Klistu le. Ke me mbiayte lo ke. Keyoy ke Yuule kè nu yi yem e tomte le ke me mbiayte lo ke. ² ††Me nkenke yii baay bò nsase wvù yaa kaa ke fò fitele fiem e, ³ nje boom bo bwεem e bo woɲ e bò bee bó nu εleme kemwaaɲ. Me nelo enshieele naa baay le lon eto fò me le é me enɲawsen lo bee Klistu ke nje bó. ⁴ †††Bonyii ban nu bonyii bo Israel, ε Nyo' to jo bó ge le bó enu boom bew, duɲε n'yuw we ê bó, gbwo moɲkan bò bó, nya bonci bew can yibole, duɲεε bó no bó ebunleε Nyo', ge bonkawma bò bó. ⁵ †††ε nu bonyii ε bo'iceε bobole bò to sanεε kfuu dibole to nu bonyii bo Nyo' le bò bó keε bó, ε Mboyse wvù Nyo' to kawεε to dioo to diewe wee wvu wum e ε bó boo wvù ε è nu ê kfuu di bonyii ban e. Beene enyaà mbense sekεcii se nka ê Mboyse wvun wvù nu Nyo' wvù kenke mvunɲgay ê we jo mwεem mvunciim. Fí enù nonen.

⁶ †Ke fí nu le fieε fi Nyo' to kawεε nu ε la εcici ke, njefo ke bonyii bocii bo Israel mum nu keceεy boom bò è nu bo Israel e ke. ⁷ ††ε ke è nu ten boom bò buy yi Aba'am e bocii bò è nu boom bew ke. Geenεn fí nu no Nyo' to jemyεε ê Aba'am le,

“È nu Aysik wvù nu ke eboo boom bò nu egeε dieε diuw.”

⁸ †††Fifin duɲci le ke è nu boom bò buy yi Aba'am e bocii bò è nu boom bo Nyo' le ke. È nu boom bò Nyo' to kawεε Aba'am dvù bò bó joo le è nu boom bo Aba'am e. ⁹ ††Nyo' to dioo ge nkaɲma wvun gay le,
 “È nu ke edioo enu diewe keseen e kelum kè too le,
 é me enkase ento, é Sela ekenke wan diemsen.”

¹⁰ †††Ke è mey ke fifin ke. Fieε diewe fin e to nu ε kooy ten bò Lebeka wvù iceε boom bew to mey ke Aysik wvù iceε bo'iceε bosεεbeene. ¹¹ Naa é bó se keeke eboo

boom ban, é bó se keeke ege fieε fi jee kenεε fi befe,
 nu ε Nyo' to jeme ê bweε bó le,

“Nɲgaywee nu ke elemte wan caan e.”

Nyo' to jeme nonen keeduɲε le wvù cawte wee bii nkoɲ wvuwe le, ε è yaa nu nje lemme dimew di wee nu ε ge ke. Wvù cawte bii fieε fi wvù gomte le wee ege le.

¹³ ††ε è nu ke no bó saɲ le,

“Yakow nu ε me nkoonke wvù, mbane Esau.”

Nyo' ké no gee fieε ε è nu fi wvù koonke

¹⁴ ††No fí nu nonen, è nulo é beene ebvuu ejeme le la? Fí fen nu le ke Nyo' yaa gee gee di leɲ e? Ke è nu nonen ke! ¹⁵ †††Nyo' to nu ε jeme ê Muses le,

“Me nu nke encam shen fò wee wvù me ε nkoɲ e, enkoo yii fò wee wvù me ε nkoɲ e.”

¹⁶ †††Nonen ke Nyo' cawte wee bii no wee wvu wum koonke, kenεε yi lemme di wee lem e ke. Wvù cawte ε è nu nje wvù kenke shen fò bonyii le. ¹⁷ †††Fifin nu ke no bó nu ε saɲ ê Nwa' Nyo' le no Nyo' jemyεε ê Felo Nfon wvu Ijiw le,

“Me nto mbense wo diewe Nfon e ke naa shieε wvù le me nke enduɲε mvunɲgay mwem yi yo le,
 é bonyii egen bò dieε diem yi εkolε ke nshe le kecii.”

¹⁸ ††Fifin ε mum ε no duɲci le Nyo' camte shen fò wee wvù wvù koonke le, nyaa εkolε kè temyεen è wee wvù wvù koonke le wvù etemyi εkolε le.

¹⁹ Wee nelo emum ebife ê me le, “É è fen nu no fí nu, Nyo' ε bvuu ε no baci bonyii nje la le? Wee wvù nulo etun fieε fi Nyo' koonke le fí enù, nu yεε le?” ²⁰ ††Fo wee ebiite nonen ke. È nu naa wee wvu wum wvù la wvù nulo ebeeke mbew bò Nyo'? È nulo é wee ebom fieε bò mbom é fí ekase ebife ê wvù le, “Wo bom me nen nje la le?” ²¹ ††Wee wvù bomte nsháan kenke mvunɲgay ê we jo mbom keejo ntuw mbom mwaan ebom mwεem dvù jεεy jεεy, é fimew enu fi kenke lemme di kuuke, ε fimew kenke lemme di ncew. ²² †††ε nu ke leɲleɲ no Nyo' gee.

Wvù to gomte keeduɲε shém ye yi ffuuke bò bonyii, ebvuu ege é bonyii ekieε mvunɲgay mwew. Geenεn ε wvù loocε kuu shém bò bonyii boba bò to gee ε shém ffuuke wvù bò bó to nu keeke efuwεε lo bó. ²³ ††ε wvù to ge nonen keeduɲε bvukuke bwew bvù baay bvù nu fò bonyii bò wvù camte shen fò bó le. ε bonyii ban nu bò wvù to seysεε wase ε è beε lo le bó nu ke ekenke bvukuke bvudvu. ²⁴ ††ε nu naa beene bonyii bodvu bò wvù nu ε tee. ε è yaa mey ke bò nu Bojuu maan ke. Bonyii bò yaa nu ke Bojuu nu ten fò. ²⁵ ††ε è nu ke naa fí fi Nyo' jemyi ê Nwa' wee ntum we wvù Osia le le,

“Bonyii bò se yaa nu ke bonyii bem,
 nu ε me nu nke enteɲε bó le ‘Bonyii bem.’
 ε boba bò me nse mbaa enkoonke bó ke,
 é me enteɲε bó le ‘Fitele fiem.’”

²⁶ †††ε fò bvudvuu bwe bvù Nyo' se ké no gayte ê bonyii bodvu le,

† 8:36 Mben 44:22; 2Kol 4:11 †† 8:37 1Jon 5:4-5 † 8:38 Efe 1:21; 1Kol 3:22; 15:24; 1Bi 3:22 †† 8:39 5:5; Jon 3:16; 2Kol 13:13; Efe 1:4; 2:4; 1Tes 1:4; 2Tes 2:16 †† 9:2 Ksm 32:32 ††† 9:4 Ksm 4:22; Os 11:1; Ksm 16:10; 24:16-17; 40:34-35; Kenj 17:7; Ksm 24:7-8; Ksm 20-24; 3:2, 4; 4:13, 17; Gal 3:6, 14 ††† 9:5 15:8; Ksm 3:6, 15; Mat 1:1; Lum 1:3-4 † 9:6 3:3-4; 2:28-29 †† 9:7 Kenj 21:12; Mat 3:9 ††† 9:8 Gal 3:7; 4:23 †† 9:9 Kenj 18:10, 14 ††† 9:10 Kenj 25:21-23; Lum 11:6

†† 9:13 Mala 1:2-3 †† 9:14 3:5; Dito 32:4 ††† 9:15 Ksm 33:19; Mat 20:1-15 ††† 9:16 Efe 2:8 ††† 9:17 Ksm 9:16 18 9:18 Ksm 4:21; 7:3; 9:12; 14:4; 1Bi 2:8 19 9:20 Yesa 29:16; 45:9 20 9:21 Yeli 18:6; 2Tim 2:20 21 9:22 2:4, 8 22 9:23 5:2 23 9:24 1:16; 10:12 24 9:25 Os 2:24; 1Bi 2:10 25 9:26 Os 1:10

'Kε ben nu bonyii bem κε',
 nu ε bó nu ke eterje wase bó le,
 'Boom bo Nyo' wvù κερκε nshii le."
²⁷ †Yesaya wvù wee ntum Nyo' to nu ε no beele ten
 ekumε bonyii bo Israel gayte le,
 "Naa no bonyii bo Israel cim duule
 naa diewe monshεem mo ê joo yi baay e,
 nu ε bó nu ke eboy nu ke nen caan.
²⁸ Fì nu le Nyo' nu ke ene esese elar ηgew
 yì ekole ke nshε le kecii kar mwaan emese lo fiεε ficii."
²⁹ ††E wvù Yesaya to yuu wase jeme le,
 "É è to baa nu le Tata Nyo' wvù κερκε Mvungay
 Mvunciim
 ebawce boom ê kfuu disεεbeene le,
 tu beene be ε tu wase diewe kelaante kè Sodom e,
 noo diewe kè Gomola le."

**Ε bonyii bo Israel tun je yì bonyii κερκε keebii dvù
 keenu teytey ê Nyo' ejise**

³⁰ †No fì nu nonen, è nulo é beene emum egay le la? È
 nulo é beene egay le bonyii bò yaa nu ke Bojuu bò to
 baa momte keenu teytey ê Nyo' ejise nu wase keseen
 teytey ê Nyo' ejise nje fitele fi bó lese yì ye le.
³¹ ††Geenen, ε bonyii bo Israel bò to momte keenu
 teytey ê Nyo' ejise bii ê je yì bonci gomte le to baa
 eghan enu teytey ê wvù ejise κε. ³² ††E è to nu nje la? È
 to nu njefo κε bó yaa to momte bii ê je yì le bó elese ε è
 nu fitele yì Nyo' le κε. Bó to kpwaake le fiεε fi gee ε wee
 nu teytey ê Nyo' ejise nu lemme dimew di mweten gee.
 Ε bó ge nonen mum bayten yì τε le. ³³ †††Te din nu di bó
 sar ekumε dí le,
 "Ben etaa eyen, me ηgεele τε ê kelaante kè Sayon e,
 ε è nu τε di bonyii nu ke ebaytene yì dvù le.
 È nu kemaan kè bonyii nu ke egbwekene yì dvù le.
 Geenen, é wee lese fitele yì ye le, wvù saa ke ewu-
 umen κε."

10 †††Boom bo bwεem e, fiεε fi me nshieele bô fitele
 fiem ficii, noo bunle yem ê Nyo', nu le bonyii
 bem bo Israel ban ke eboy. ² ††Fiεε fi me ηkee, ε è nulo é
 me enjeme nu le, bó κερκε naa shiee wvu baay fô Nyo'
 le. Geenen ε bó yaa kee κε je yì lar yì bó ebii wvù le jó
 κε. ³ ††No bó baa kee je yì Nyo' joo le wee ké no nu
 teytey ê wvù ejise jó, bó ε mum ε no gomte wase
 keegεε yibo je, ε farje yaa bvuu nya bikuu bibole keebii
 yiye je yì Nyo' joo le wee nu teytey ê wvù ejise jó le κε.
⁴ †††No Klistu to toε wase, ε je yì bonci yì bonyii to bii
 dvù keenu teytey ê Nyo' ejise mum ka, wvu le keenu
 teytey ê Nyo' ejise keseen enù wase keeese fitele yì
 Klistu le.

Mboyma nu ε to fô wee tfuu le

⁵ ††Muses to nu ε sar ekumε je keenu teytey ê Nyo'
 ejise yì bii ε è nu bonci le le, "Wee wvù gee no bonci
 gayte nu ke ecee nje wvù gεele bonci bodvu bocii."

† 9:27 Yesa 10:22-23 †† 9:29 Yesa 1:9 † 9:30 10:20 †† 9:31
 10:2-3 †† 9:32 4:4-5 ††† 9:33 Yesa 8:14; 28:16; 1Bi 2:6-8 †††
 10:1 9:1-3 † 10:2 Lem 22:3 †† 10:3 1:17 ††† 10:4 Gal 3:24-25
 †† 10:5 Lew 18:5; Gal 3:12

⁶ †††Fi ekumε je yì le wee nu teytey ê Nyo' ejise bii fitele
 fi wvù lese yì ye le nu ε bó ε sar le,
 "Fo wo ebiitè ê fitele fiew e le laa è nu eben yεε fowe
 le?"
 Fì nu le laa è nu eben yεε eto bô Klistu le. ⁷ Κεεεε le,
 "Fo wo ebiite le laa è nu ebow yεε won bonkfu le le?"
 Fì nu le laa è nu ebow yεε eto bô Klistu le. ⁸ Geenen fì
 jemyi le la? Fì jemyi le,
 "Diεw Nyo' nu naa mbew yo le.
 Yì nu diuw wo le, noo ê fitele fiuw e."
 Ε è nu yì yì bese fewci ekumε keeese fitele yì Klistu le.
⁹ ††É wo jeme bô diuw wo le Jisos nu Tata, ε bee fô fitele
 fiuw e le Nyo' to nu ε bvuse wvù yì kpwe le, é wo ke
 eboy. ¹⁰ Fì nu nonen njefo wee beje ε è nu bô fitele
 fiew ε Nyo' se jo wvù le wvù nu se jay. Ε wee jemyi ε è
 nu bô diuw we ε Nyo' se boyse wvù. ¹¹ †††Nwa' Nyo' je-
 myi le,
 "Kε wee wvù nu ε bee wvù le nu ke ekerke ken'wu-
 umen κε."
¹² †††Ben ekeè le κε κεjeεy jεεy nu dvù enteleη jo wee
 Juu bô wee wvù yaa nu κε wee Juu κε. Tata wvù nu Tata
 bonyii bocii nu κε mwaan. Ε wvù ké no yen'yi can ye
 nyaa mwεem ê wee tfuu wvù beele fô wvù le. ¹³ †††Fì nu
 no bó sar ê Nwa' Nyo' le le,
 "Wee tfuu wvù beele terje diee di Tata le,
 nu ε wvù nu ke eboyse wvù."
¹⁴ Geenen è nulo é bonyii eghan nεε se no beele terje
 wvù se bó nu ε lese fitele yì ye le? Ε è nulo é bó eghan
 nεε se lese fitele yì ye le se bó ke nu ε yuw wase ekumε
 wvù? Ε bó nulo eghan nεε se keeyuw se wee nfewce
 wvù efewce ekumε wvù ê bó. ¹⁵ †††E è nulo é bonyii
 eghan nεε se gen efewci se bó nu ε tum bó? Fì nu ε bó
 ε sar le,
 "Bonyii ké yuuke ncín bikaa bi wee wvù too bô saaka
 wvù jee,
 no yuuke njon baay."
¹⁶ ††Geenen, κε bonyii bo Israel bocii nu ε bee wase
 saaka wvù jee wvun e κε. Κε larlar no Nwa' wee ntum
 Nyo' wvù Yesaya jemyi le,
 "Tata, è nu yεε dvù wvù nu ε bee saaka wvù bese few-
 ci le?"
¹⁷ †††Fì ε mum ε no nu le keeese fitele yì Klistu le nen'yi
 yì fiεε fi wee nu ε yuw e. Ε fiεε fi wee yuw nen'yi fô fi bó
 fewci ekumε Klistu le. ¹⁸ ††Me ε mum ε no mbiite le laa
 bó to baa yuw ε? Keceεy bó to nu ε yuw. Nwa' Nyo'
 gayte le,
 "Diεw yibo to nu ε gen yì ekole ke nshε le kecii,
 ε njeme wvubo gen buy yì εbuw ε won e ecii."
¹⁹ ††Me ε mbvuu ε no mbiite le laa fì nu le bonyii bo Is-
 lael to dioo yuw, farje yaa yuw ntay ε? Muses to nu ε
 yaw gay le Nyo' gayte le,
 "Me nu ηke enge é kendorj ebene ben bô ketum
 ke bonyii bo ecici le,

††† 10:6 Dito 30:12-14 †† 10:9 1Kol 12:3; Fili 2:11 †† 10:11
 9:33 ††† 10:12 3:22 ††† 10:13 Juε 2:32 ††† 10:15 Yesa 52:7
 18 10:16 Yesa 53:1; Jon 12:38 19 10:17 Jon 17:20 20 10:18
 Mben 19:4 21 10:19 Dito 32:21; Lum 11:11

enḡe é shém eton'yi ben bô ketum ke bonyii bô nu biyuḡ e.”

²⁰ †E Yesaya bvuḡ jeme lo se nfan le Nyo' gayte le, “Bonyii bô se baa egomte me nu bô nu e yen me le. E me e nduḡe ekole kem ê bonyii bô se baa ebiite me ke.”

²¹ ††Geenen fi ekume bonyii bo Israel nu e Nyo' to gay le, “Ediuw eciḡ nu ke no me nshee e me e neke can keenfi-isen bonyii, geenen e bó temyi ke e è nu bikuu gene ê yibo je le.”

Ke Nyo' baa mum ma wa lo bonyii bo Israel ke

11 †Me e mbvuḡ e no mbiite le laa Nyo' nu e ma wa lo bonyii bew e? Ke è nu nonen ke! Me kebee nu e me nu wee wvu Israel. Me nu waa yew Aba'am, e me mbuy ê kfuḡ di Benjamin e. ² ††Ke Nyo' baa ma wa lo bonyii bew bô wvú to cawee wase e è bee lo ke. Ke ben kee fi e fi Nwa' Nyo' jemyi ekume Elayja no wvú to beele fô Nyo' le ekume fi e fi bonyii bo Israel to gee le?

³ ††Wvú to beele gayte ê Nyo' le,

“Tata, bó nu e yuwye wase bonyii buw bo ntum e, e sâw bitaḡ biuw bi ncese le. È sheke ke wase me maḡ, e bó bii wase ten me le keemese.”

⁴ Wvú to beele nonen e Nyo' tfuse ê wvú le la? Wvú to nu e tfuse ê wvú le,

“Me nu e ḡgee bonyii bô è nu bem e bó nu bontfuke bosooshwiḡ (6,000),

e bó ke baa tum wase nvuu fwe dvu Baal †† keebunle fó ke.”

⁵ ††È nu ke leḡleḡ no fí nu kefew ke keseen kin e. Bonyii bomew nu ke naa dvú Israel caan bô nu e shee bô è nu bo Nyo' le. E boban nu e wvú caw nje fitele fiew fi jee fô bó le. ⁶ †È è fen nu le wvú to caw nje fitele fiew fi jee, tu ke è bvuḡ nu nje lemme dimew e bó to ge ke. È è to nu nje lemme dimew e bó e ge, tu ke è nulo é ebvuḡ enu le è nu fitele fi jee ke.

⁷ Fi e fi me ḡgayte nu le la? Fí nu le bonyii bo Israel nteen to baa ghan enu teyḡe ê Nyo' ejise no bó to gomte ke. È to nu ke bonyii bô Nyo' to cawee bô to nu e ghan keḡke je keenu teyḡe ê wvú ejise. Geenē, e Nyo' ge e mvuntelem mvu kebee ke bonyii le teme ghaw meḡ nonen. ⁸ ††Fifin nu no bó to saḡe le,

“Nyo' to nu e ge e bó no fuḡfuḡe, e ejise ebo faḡe yaa ebvuḡ eyene mwēem e ke, e bitem bibole yaa yuuke mwēem ke. Bó e no nu ke nonen e to e buy eben e.”

⁹ ††E Dawe to nu e jeme ten le,

“Nyo' ege é mwēem mvudien mvù bó diee yuuke njoḡ enjim bó diewe lawe le, ebvuḡ ekoo bó diewe ketam e. Mvú etu fi e fi nu esen lo bó etufe, é emum enu nlawma gee dibole.

¹⁰ Nyo' ege é ejise ebo ejim wvu le fo bó eyenè lo mwēem e ke.

Wvú ege ten é jím yibo enḡvuushe emey lo nonen.”

¹¹ ††Me e no mbiite le laa è fen nu le bonyii bo Israel to baytene nen keegbwe emey lo fokuse le? Ke è nu nonen ke. Kebeḡe kè bó to gee to nu e kaa to lo bô mboyma fô bonyii bô yaa nu ke bo Israel e, wvu le bonyii bo Israel ebenè kendoḡ. ¹² È è fen nu le kebeḡe kè bó to gee to nu e kaa to e è nu bô bvujonke yí nshe le, e ḡgbwe wvú bó to gbwee to e è nu bô bvujonke fô bonyii bô yaa nu ke bo Israel e, tu bvujonke bvù nu ke enu seke bonyii bo Israel bocii e bee Klistu le nu ke enu nee?

Fo bonyii bô yaa nu ke bo Israel emum ekfune gvuw bô bonyii bo Israel ke

¹³ ††Me ḡgomte keenjeme keseen e è nu ê ben bonyii bô yaa nu ke bo Israel. No me nu waa ntum Jisos fô bonyii bô yaa nu ke bo Israel e, me e mum e no njoo lemme diem le è nu fi e fi kuuke. ¹⁴ E me ḡgee nonen wvu le me enḡe é Bojuu bosese ebenè kendoḡ, é fí ekum bó le, é bomew bó le ke ebo. ¹⁵ È è fen nu le Nyo' to dioo ma bonyii bo Israel e fifin ge e bonyii bomew yí woḡ e kase tu fi e fimwaaḡ bô bo Nyo', tu è nu ke enu seke wvú e kase e fiisen bó, e fí nu nee? Fí nu ke enu lo diewe seke wee e kpwe e kase e buy yí kpwe le. ¹⁶ ††È wee guse bvulēem e baa sâ' dvú ê Nyo', tu bvulēem bvudvu bvucii nu enu wase bvū Nyo' le. Kete e no nu e ḡeḡ yidvu nu yi Nyo', tu tíew kete kedvu nu enu ten yi Nyo'.

¹⁷ ††Geenen, é è fen nu le tíew kete yimew nu e bó to faashe laḡe mum jo wase e è nu ben bô nu kete ke Olif e ke ekow, to shfuwye yí kete ke Olif kè bó yele lo le fô tíew yimew ye to nen'ye, wvu le ben ekeḡke ten joo yí nen'yi yí kete kedvu le, ¹⁸ ††tu ke ben keḡke keekfune gvuw ben e bo tíew yidvu ye ke. È ben kfune gvuw ben e bó, é ben no kumyi le ben nu ke lo tíew. E è yaa gee ben e ḡeḡ se nu dvú ke. È gee ḡeḡ e ben se nu dvú.

¹⁹ È nulo é wee mvu ben e ene ejemyi le, “Ke bó to faashi tíew keeshfuw e è nu me fó.” ²⁰ ††È nu keeey. Bó to faashi bó laḡi njefo ke bó to keḡke mbee ke. Ben e no nu fó temyi nje fitele fi ben lese yí Klistu le. Nonen, fo ben emum ebensee ye ke. Ben enù nfan nfan. ²¹ Ben ekeè le é Nyo' nu se wvú to nu e bawce tíew kete kè bó yele lo kie, tu ke è nulo ten é wvú ke ebawce ben ke.

²² Ben etaa le eyen le Nyo' keḡke fitele fi jee baay bvuḡ keḡke ten fitele fi cewcew e. Wvú ké no cewcew bô bonyii bô nu e gbwe, geenē duḡci fitele fi jee fô ben e fen é ben nu e meḡ e no bii ê je ye le. È fuw ke nonen, tu wvú nu ke efaashe ten ben elaḡ. ²³ E dioo tu fô bonyii bo Israel e, é bó kumene lo e no keḡke mbee, é Nyo' ekase ejo bó eshfuwye yí kete kie le, njefo è nu fi e e Nyo' keḡke mvuḡgay keekase ege. ²⁴ Ben ekeè le, é ben nu tíew e bó to faashe yí kete ke Olif e kè kuu e è nu ekow, to shfuwye yí kè bó yele lo le, e è nu fi e e fí yaa

† 10:20 Yesa 65:1; Lum 9:30 †† 10:21 Yesa 65:2 † 11:1 Lem 22:30; 2Kol 11:22; Gal 1:13-14; Fili 3:5 †† 11:2 11:29; Mben 94:14; Yeli 31:37 †† 11:3 1Bfn 19:10, 14, 18 ††† Baal wvun to nu fi-mooso. ††† 11:5 9:27 § 11:6 4:5; Gal 3:18 †† 11:8 Yesa 29:10; Dito 29:4; Mat 13:14-15 ††† 11:9 Mben 69:22-23; 35:8

§† 11:11 Lem 13:46; Lum 10:19 §†† 11:13 1:5 §† 11:16 Kḡ 15:19-21 §† 11:17 Efe 2:11-13 §†† 11:18 Jon 4:22 §†† 11:20 1Kol 10:12

kenjke keenu nonen ke, tu ke è nulo é bó ekase ejo tíew yi è nu yi kete kè bó yele lo yi bó to faashée wase ekase etfuushé yi kete kedvu le efey lo nonen e?

Nyo' camte shen fô wee tfuu le

²⁵ †Boom bo bwëem e, me ngomte le ben ekíeé kecéey kin kè nu è nnyilè le, wvu le fo ben ke enè ebensee ye le ben feefene baay ke. Fí nu le ekolè kè temyeen nu ε to fô bonyii bo Israèl e nteen. É bó nu ke etemyi ke bikuu nonen egen ebuy seke bonyii bò yaa nu ke bo Israèl bocii bò nu keeley ngoo bonyii bo Klistu le ε ley wase. ²⁶ ††Fí nu ke edioo ε kooy nonen, é bonyii bo Israèl bocii emum eboy. È nu fí fi bó to sanjé ε Nyo' gayte le, “Wee wvù nu ke ebvuse bonyii ngew e nu ke ebuy Sayon.

Wvù nu ke ebvuse gee di befe è kfuu di Yakow e.

²⁷ †E fifin nu monkan mò me nu njke enjgbwo bee bó seke me ε ncake bibefe bibole.”

²⁸ †È keba ke saaka wvù jee wvu Nyo' le nu ε bonyii bo Israèl nu bonyii bo bvuban e fô Nyo' le nje yene. É dioo etu è keba ke ncaw wvù Nyo' to cawée wase bó le, nu ε bonyii bo Israèl nu lo fitele fiew nje monkan mò wvù to gbwolée bò bo'icee cee bó. ²⁹ †Fí nu nonen njefo é Nyo' nya wase nnya è wee, wvù saa ebvuu ekase efi ke, é wvù tenjé wase wee, wvù saa ebvuu ekase ecine wvù le ke. ³⁰ †No ben bonyii bò yaa nu ke bo Israèl to shee nu yaa yuuke Nyo' le ke, geenen ε no nu keseen ε wvù ε cam wase shen fô ben e njefo bonyii bo Israèl baa eyuuke wvù le ke, ³¹ †è nu ke lenjlenj no bó ten baa eyuuke Nyo' le keseen wvu le shen yi wvù cam fô ben e ege é wvù ke ecam ten shen fô bó le. ³² ††Fíeε fi nu nu le, Nyo' nu ε lese bonyii bocii yi ncaw ekolè kè temyeen e, wvu le è nelo é wen ecam shen fô bó le bocii.

Mbense enù fô Nyo' le

³³ ††O, ben etaa eyen, bvukuké bvù è nu bvù Nyo' le nu naa lo bvù baay, ε bvufee bwew nu naa lo ten bvù baay, ε mwëem mvù wvù kee nu ε wvù kee naa lo ten baay! Ke è nulo é wee ekíeé je yi wvù kpwanjense mwëem jó ke. Ke è nulo é wee ekíeé je yi wvù gee mwëem mwew jó ke. ³⁴ †††Fifin nu no bó sanjé è Nya' Nyo' le le,

“È nu yee dvù wvù kee njkpawcε Tata?

É è nu yee wvù nulo etefe wvù?

³⁵ ††È nu yee dvù wvù ke nu ε nya wase Nyo' bò fiεε wvu le Nyo' ke ekase elaw wvù?”

³⁶ †Mwëem mvunciim nε fô wvù le. Mwëem mvunciim fey can ye le, ε mwëem mvunciim nu nje ye. Mbense enù fô wvù le sekeciε se njka. Fí enù nonen.

Ben enya bikuu binen è Nyo'

12 ††Boom bo bwëem e, no Nyo' nu ε cam wase shen fô beene le, me ε mum ε no njkule can le

† 11:25 Mat 24:14; Jon 10:16 †† 11:26 Yesa 59:20-21; 27:9; Yeli 31:33-34 † 11:29 3:3-4; 15:8 †† 11:32 3:22; Gal 3:22 †† 11:33 Job 11:7; Mben 139:17 ††† 11:34 Job 15:8; Yesa 40:13 ††† 11:35 Job 41:11 § 11:36 16:27; 1Kol 8:6 §† 12:1 6:13; 1Bi 2:5

ben enya bikuu binen è Nyo' diewe mwëem mvu ncese le mvù bεε mvuyuum yuule ε Nyo' ε bee le. Fifin nu je yi lenj fô ben e keebunlee Nyo' jó le. ² †††Fo ben ebii mwëem mvù bonyii bo yi nshé le fen gee ke. Ben ecine é Nyo' enyaa ben bò bonjkwawcε bò bofe, é bó ekumene ben. É ben gee nonen, é ben emum ekíeé keeyeese kee fiεε fi Nyo' shieele, fi è nu fi jee, ε Nyo' ε bee dvù, ε fí ε jonj wvù le ε gen ε mèse.

³ ††Me diewe wee wvù Nyo' nu ε buw e, nu ε me ngomte keengay è ben bocii le, fo wee ekpawcwi ekumε ekolè kew le wen nu fiεε fimew fele fiεε fi wvù nu ke. Wee ekpwaaké ekumε ekolè kew è je yi lenj e. É wee ekpawcwi bii nfew mbee wvù Nyo' nu ε nya è wvù le. ⁴ †††Beene kee le ye wee nu yimiaan, kenjke biba jéey jéey, ε biba bidvu kenjke lemme jéey jéey. ⁵ † è nu ke lenjlenj no beene nu. Naa no beene cim nu nteen, nu ε beene nu ye miaan yi Klistu le. É wee mvu yaa nu fô ekolè kew e maan ke. ⁶ ††Beene kenjke nnya jéey jéey bii je yi Nyo' nu ε buw beene jó le. Beene emum elemtè dvù. É nnya wee nu keeteete ntum Nyo', é wvù no teetè bii nfew mbee wvù Nyo' nu ε nya è wvù le. ⁷ ††È nnya wee nu keelemte fô bonyii le, é wvù no lemtè fô bó le. É yi wee nu keeyeyi bonyii, é wvù no yeyei. ⁸ † è nnya wee nu keeyuwse mvuntelem mvu bonyii le, é wvù no yvuwsè. É yi wee nnya nu keenyaa mwëem è bonyii, é wvù yene can ye. É yi wee nu keetaale fô bonyii le, é wvù no taalè fô bó le bò fitele fiew ficii. É wee nu ε ye nnya nu keecamte shen fô bonyii le, é wvù no camtè yuuke njonj.

Njonjen wvu kecéey

⁹ †††Njonjen wene kenjke keenù wvu kecéey. Ben ebanè fiεε fi befe, leemè ε è nu yi fiεε fi jee le. ¹⁰ †††Ben ekojenè bikuu binen bò fitele ficii diewe boom bo bwëe wan e. Ben efelè naa lo bonyii bocii yi n'wvum wvù ben nyaa è bonyii le. ¹¹ ††††Fo ben egeè ngoy ke. Mvuntelem mvunen eyvuwsè sekeciε ε ben lemte lemme di Nyo' le. ¹² ††Ben elanjanjè yi fiεε fi ben taale fwe yi dvù le kee le ben nu ke ekenjke le. Ben ekuulè shém yi bonjgew e. Ben enù yi bunle le sekeciε. ¹³ ††Ben efici bonyii bò è nu bo Nyo' le bò fuute. Ben efiisenè botolo yéw yene le taale fô bó le nta.

¹⁴ ††Ben elékè le Nyo' elanj ε è nu kembonen yi bonyii bò bone bikaa è ben ejim e. Ben elékè ε è nu kembonen fô bó le. Fo ben elékè le eto lon fô bó le ke. ¹⁵ ††Ben elanjanjè ben ε bonyii bò lanjanjè, enù yi yii le ben ε bonyii bò nu yi yii le. ¹⁶ ††Ben eceé yi fiεε le fimwaan. Fo ben ebenseè ye ke. Ben ekoolè nsán ben ε bonyii bo ncεw ncεw. Fo ben ejoð le ben kee mwëem fele no ben kee ke.

††† 12:2 Efe 4:22-24; 1Tes 5:21 §† 12:3 1:5; Mat 20:26; 1Kol 12:11, 28; Efe 4:17 §†† 12:4 1Kol 12:27 §† 12:6 1Kol 12:4-11; 12:27-14:40; 1Bi 4:10-11 §† 12:7 Lem 6:1-3; 2Kol 9:5, 7 §†† 12:9 2Kol 6:6; 8:24; 1Tim 1:5; 1Bi 1:22; 1Kol 13:4-7 §§† 12:10 14:15; Jon 13:14-15; Gal 5:13; 6:3, 10; Efe 4:2; Fili 2:2-3 §§§ 12:11 8:9; Gal 5:25; Mwm 3:15 18 12:12 5:2-3; 8:24-25; Mat 24:13, 22; Luk 18:1; 1Kol 10:13; 1Tes 2:14 19 12:13 Gal 6:10; Ibu 13:2 20 12:14 Mat 5:44 21 12:15 Job 30:25; 1Kol 12:26; 2Kol 11:29 22 12:16 Brjn 3:7; 1Kol 1:10-11, 19-20, 27-28; 8:1

¹⁷ †Fo ben etfuusè kebefè bô kebefè kè. Ben ekeḅkè ḅkpwawcè keege e è nu mwèem mvù bonyii bocii yene le è nu mvù jee. ¹⁸ É je nu dvù, no ben yene, é ben no momtè keecee yí nyekèe e ben e bonyii bocii.

¹⁹ ††Nsáa yem shém, fo ben eyuu emomtè naa lo keet-fuuse envuke kè. Ben ecine dvù é Nyo' ke edurçè shém ye yí ffuuke é bô. É nu fí fi bó nu e saḅ le, "Envuke nu e è keḅke me keentfuse.

É nu me wvù nu ḅke enlaw bó.

Fifin gayte Tata Nyo'."

²⁰ †Fí è nulo é ben egeè nu fin fi bó saḅ é Nya' Nyo' le le, "É jeḅ yuu wee wo bvuban, é wo nya fièe e wvù die. Kendoré é no yumte wvù, é wo nya fièe e wvù wu. É wo ge nonen, é ken'wuumen enu fô wvù efa." ²¹ Fo ben ecine é kebefè eso ben kè. Ben esoò lo kebefè bô mwèem mvù jee.

Beene eyuukè bonyii bô keḅke mvuḅgay mvu sa' le

13 ††Wee tfuu keḅke keeyuukè bonyii bô keḅke mvuḅgay mvu sa' le, njefo kè mvuḅgay nu dvù se mvù ne fô Nyo' le kè. Boba bô saake nu e è geke Nyo'. ² Fí e mum e no nu le é wee duḅci ekole kè temyèen é bonyii bô keḅke mvuḅgay mvu sa' le, tu mweten duḅci e è nu é bonyii bô è geke Nyo'. E bonyii bô duḅci ekole kè temyèen teḅe e è nu ḅgew yí bikuu bi-bole. ³ ††Ben ekeè le bonyii bô saake woḅ nu e bonyii bô keḅke keḅge kè jee yaa ké no fane bó kè. É ké no fane bô befe keḅge. É wo shieele le kè wo nu efane bonyii bô keḅke mvuḅgay mvu sa' le, é wo mum no geè le fièe fi jee, é bó emum ebensee wo. ⁴ Wee wvù saake bonyii nu e wvù lemte e è nu fô Nyo' le le bonyii eceè ntaḅ. Geenèn, é wo ne e no gee fièe fi befe, é wo mum no fane wvù, njefo kè mvuḅgay mvù bó nya é wvù keeleese bonyii yí ḅgew e nu mvu ecici kè. É nu wee lemme wvu Nyo' wvù duḅci shém Nyo' yí ffuuke fô bonyii bô gee mwèem mvù befe le. ⁵ ††Nonen ben keḅke keeyuukè bonyii bô saake woḅ e, e è yaa nu kè le njefo ben fane shém Nyo' yí ffuuke kè. Ben eyuukè ten wvu le fo fièe enu dvù fi esaake ben fô fitele le kè. ⁶ É nee fièe fi gee e ben se laḅke ten shile, njefo bonyii bô keḅke mvuḅgay mvu sa' le lemte e è nu fô Nyo' le, e bó e nya kefew kebole kecii yí lemme didvu le. ⁷ Ben enyaà fièe ficii fi ben keḅke keenya é wee tfuu. É è nu shile keelaḅ, é ben laḅ. É è nu keelaw mwèem mvù ben keḅke keelaw, é ben law. É è nu wee wvù ben keḅke keefane wvù, é ben no fanè. É è nu wvù ben nu enya e è nu n'wvum é wvù, é ben nya.

Ben ekonjenè bikuu binen

⁸ ††Fo wee ekeḅkè naa lo fioo bô wee mvu efey fioo yí è nu keḅkonjen kè. Ben ekeè le, é wee kooḅke wee mvu,

tu wvù nu e gee wase bonci bocii. ⁹ ††Bonci bo Nyo' le bô gayte le,

"Fo wo ejaḅ kpwèe wee,

fo wo eyu wee,

fo wo ecoḅ bvucoḅ,

fo wo edewkenè ejise kè,"

naa noo nci wvù la, nu e bó e taashe yí nci wvù gayte le,

"É kooḅkè waa bwoo no wo kooḅke ekole kuw" e.

¹⁰ É wee kooḅke wee mvu, wvù saa ebvuu ege naa lo fièe fi befe bô wvù kè. Nonen é wee kooḅke wee mvu, tu wvù nu e gee wase bonci bocii.

¹¹ ††Ben egeè mwèem mvun nonen kee no kefew nu wase keseen. Kefew nu e kí e kocen wase fô ben e keekamse. Ben ekamse njefo kefew kè Nyo' nu eboyse beene nu wase nceencee fele no kí to shee nu seke beene to lesèe fitele yí Jisot Klistu le. ¹² ††Entaḅ kaa wase, e ekfuḅ yuule wase too. Beene emum elarḅ gee di ejiwe le, ejo wase e è nu gee di n'yuule le dièwe mwèem mvu jem e. ¹³ ††Beene eceè nce wvù keḅke n'wvum dièwe bonyii bô le ne emvunsheer e. Fo ben ediekenè, wukene gee dièwe bwé le kè. Fo ben ewuù mbvuum e mó koolè kè. Fo ben eceè nce nnyen kenjaḅ noo nce nsake kè. Fo ben ewaalè waa bvuu keḅke keḅghew kè. ¹⁴ ††Ben ejo e è nu nce Tata Jisot Klistu yí yene le. Fo ben enya naa lo bvudvuu é nyam ye wvu le ben egee mwèem mvù befe mvù yí shieele kè.

Fo wee esaakè wee mvu kè

14 †††Ben efiisenè bonyii bo wèeyi yí mbee le é ben ente. Fo ben e boba bonyii ebeeke e è nu mbew yí mwèem mvù bó kpwawci le è nu mvu larḅ keege le kè. ² ††Wee mvu nu e wvù beḅe le è nulo é wen ediee fièe ficii. Geenèn e wee mvu wvù mbee we wèeyi nu e wvù diee kè fièe e è nu mbáse yí bó keeke lo. ³ Fo wee wvù diee fièe ficii yaa nyaake, enyensee wee wvù nyaake kè. Fo wee wvù nyaake, esaakè wee wvù diee fièe ficii yaa nyaake mum sumtene lo nsaw we kè, njefo bó bocii nu e Nyo' e fiisen bó. ⁴ É nu wo wvù yee keesaake wee lemme wee mvu mum sumtene lo nsaw we? É keḅke ceè ekole we keeke eyen laa waa we lemme leeme ntaḅ nuu wvù gbwee lo le. E wvù nu ke eleem we, njefo Tata nulo eleke wvù we é wvù eleem ntaḅ. ⁵ ††Wee mvu nu ten dvù wvù joo le ediuw yomew nu yo baay baay é yomew e. E wee mvu joo fièe le ediuw ecii nu kè larḅleḅ. Fièe fi nu, nu kè le fo wee ekeḅkè kemaḅen é ḅkpwawcè we le yí fièe fi wvù leeme yí dvù le kè. ⁶ ††Wee wvù joo le ediuw yomew nu yo baay baay gee nonen keenya n'wvum é Tata. E wee wvù diee fièe ficii diee ten keenya n'wvum é Tata, no wvù gee nonen no nya keyoone é Nyo'. E wee wvù nyensee keediee fièe ficii nyensee kè ten keenya n'wvum é Tata, no wvù

† 12:17 Bḅgn 20:22; 1Kol 6:7; 1Tes 5:15; 1Bi 3:9 †† 12:19 Dito 32:35; Mat 5:39 † 12:20 Bḅgn 25:21-22; Mat 5:44 †† 13:1 Lem 5:29; Tay 3:1; 1Bi 2:13-14; Mwm 13; 20:4 †† 13:1 Bḅgn 8:15-16 ††† 13:3 1Bi 2:14; 3:13 ††† 13:5 2:15 § 13:7 Mat 22:21 †† 13:8 Jon 13:34; 1Kol 13; 16:14; Gal 6:10

††† 13:9 Dito 5:17-21; Lew 19:18; Mat 22:34-40; Gal 5:14; Jem 2:8-13 §† 13:11 1Tes 5:5-8 §†† 13:11 Efe 5:14-16; 1Kol 7:29-31 †† 13:12 Efe 5:11; 6:11, 13; 1Jon 2:8 §† 13:13 Luk 21:34; Efe 5:18 §†† 13:14 Fili 2:5; Kolo 3:15 §§† 14:1 1Kol 8:1-13; 9:22; 10:23-33; Kolo 2:16, 20-22; 1Tim 4:4-5; Ibu 13:9 §§§ 14:1 15:7 18 14:2 Dan 1:8; 1Kol 10:25-28 19 14:5 Gal 4:10 20 14:6 1Tim 4:3-5

nyaa ten keyoone ê Nyo'. ⁷ †Beene ekeè le é wee nu dvú, tu ke è kenke wú ekole kew ke. É wú kpwe lo, é saa ekenke wú ekole kew ke. ⁸ É beene nu dvú, tu beene nu ke beene é bo Tata, beene é kpwe, tu beene nu ke beene é bo Tata. Nonen, kené beene nu dvú, kené beene é kpwe, tu è kenke ke Tata beene. ⁹ É nu shiee wú Klistu to kpwe kase buy yí kpwe le no nu dvú. Wú to ge nonen wu le wen enú Tata bonyii bocii bô bæe dvú bô bô kpweken wase. ¹⁰ ††Nonen, è nu nje la wú wo saake waa bwoo mum sumtene lo nsaw we? É è nu ten nje la wú wo nyensee waa bwoo? Ben ekeè le beene bocii nu ke eleem fwe dvu Nyo' é wú esaw beene. ¹¹ †É nu fié fi bó nu é sañ le,
 "Me wú Tata ngayte le, no me nu dvú,
 wee tfuu nu ke etum envuw é me ejise,
 é wee tfuu ejemyi bô diuw we le me nu Nyo'."
¹² ††Fí é mum é no nu le wee mwaan mwaan beene le kenke keeke eleem é Nyo' ejise see no gee diew to nu.

Fo wee ege fié fi waa bwee egbwe lo ke

¹³ ††Nonen, fo beene ebvuu esaake wee noo wee mum sumtene lo nsaw ke. Fié fi beene kenke keegeè nu le wee dioo gee fié no yene fo enu fié fi ege é waa bwee ebayten yí dvú le kené egbwe lo ke. ¹⁴ †††Me nkee naa lo, é me é mbee diéwe wee Tata Jisos e le ke fié fi dien fimew nu dvú éfinéfin fi nu se fí yuule lo ke. Geenén, é wee mvu ne é no yene le fié fi dien fimew nu é fí yaa yuule ke, tu fí nu enu ke nonen fô wú le. ¹⁵ ††É wo diee fié é fí beete bô waa bwoo, tu ke wo bvuu duñci kenkonen fô wú le ke. Fo wo ecine é fié fi wo diee ege é waa bwoo wú Klistu to kpwe nje ye, egbwe lo ke. ¹⁶ Nonen, fo wo ege é fié fi jee fi wo gee ke ene etu fi bó ejemyi wase le è nu fi befe ke. ¹⁷ †Ben ekeè le ke bvunfon bvú Nyo' le nu fié fi ekume mwéem mvudien bô mwéem mvuwuun ke. É nu fié fi ekume keekenke nce wu teyey bô wu nyekenke noo keekenke nlanlan wú nen'yi fô Keyoy ke Yuule le. ¹⁸ É wee lemte Klistu le é yiye je le, tu Nyo' nu eyuuke njon bô wú, é bonyii bensee ten wú. ¹⁹ Beene emum ebii mwéem mvú too é è nu bô nyekenke noo mvú fici beene keeyoote lo wee noo wee le. ²⁰ Fo ben ebefe bô lemte di Nyo' le nje mwéem mvudien ke. É nu kecéy le mwéem mvudien mvunciim yuule lo, geenén é wo diee fié fi nulo ege é wee mvu egbwe lo, tu è nu fié fi befe é wo gee. ²¹ †É nu fié fi jee keetun keedie nyam, kené keewu mbvuum, kené keege naa la fi nulo ege é waa bwoo egbwe lo. ²² É fitele fiuw berje fié fimew e, é wo gee é è no kee ke ben é Nyo' bofé. Njon wu baay nu fô wee wú shiee baa enu dvú fô wú le keesaake ekole kew ke, njefo wú gee fié fi wú tomte le fí nu len e. ²³ ††Geenen, wee wú diee fié kenke kemañen fô fitele fiew e nu wase ngew e, njefo wú gee fié é è yaa

† 14:7 2Kol 5:14-15; Gal 2:19-20 †† 14:10 2:6 † 14:11 Yesa 45:23-24 †† 14:12 Gal 6:5 †† 14:13 1Kol 10:32; 1Jon 2:10 ††† 14:14 14:23; Mat 15:11; Lem 10:15; Tay 1:15 ††† 14:15 1Kol 8:1, 11-13; 13; Gal 6:10 † 14:17 Mat 6:31-33; 1Kol 8:8; Gal 5:22-24 †† 14:21 1Kol 8:13 ††† 14:23 14:14

nu fi fitele fiew berje dvú ke. Ben ekeè le fié fici fi wee gee se fitele fiew nu é bee, nu é è nu kebefé.

Wee egeè fié fi ejeè ten waa bwee le

¹⁵ ††Beene bô temyi kenke keekuulè shém bô gbwee di bonyii bo wéyi gbwee. Fo beene egeè fié é è nu ke fi è nulo é ye ejee ke é è nu beene ke. ² Wee mwaan mwaan beene le kenke keemomte keegeè fié fi ejeè waa bwee le keefici wú é mbee we kuu. ³ ††Ben keè ten le ke Jisos Klistu to gee mwéem mvú ye ejeè ke é è nu wú ke. Wú to gee fiew é fí kooyi no bó sañ é wee jemyi é Nyo' le,
 "Boncun bô bonyii nan'yi wo dvú nu é tu yí yem e."
⁴ ††Beene kee lo le mwéem mvunciim mvú bó to sañ é Nya' Nyo' le fwele to nu keetefe beene dvú, wu le mvú ege é beene eleemé temyi, é mvuntelem mvuseébeene eyvuusè yí fié fi beene taale fwe yí dvú le. ⁵ ††Me nleke le Nyo' wú gee é bonyii leeme temyi bvuu gee é mvuntelem mvu bonyii le yvuwse, ege é ben eceè yí fié le fimwaan ben é bonyii bocii bii no Klistu Jisos duñci, ⁶ wu le yí kentaashé le, é ben ebenseè Nyo' wú nu Icee Tata wesebeene wú Jisos Klistu yí diew e miaañ.

Ben efiisen wee tfuu lenlen no Klistu nu é fiisen ben

⁷ ††Ben emum efiisen wee tfuu ke lenlen no Klistu nu é fiisen ben, é mbense egené é Nyo'. ⁸ ††É me ensee é ben le Klistu to nu é jo ekole kew diéwe waa lemte le fô Bojuu le keeduñce é bó le Nyo' ké no jemyi kecéy. Wú to ge nonen keetom nkawma wú Nyo' to nyaé é bo'icee cee bó. ⁹ ††É wú to bvuu ge nonen wu le bonyii bô yaa nu ke Bojuu nelo ebenseè ten Nyo' nje shen yi Nyo' kenke fô bó le. Fifi nu no bó sañ le,
 "No fí nu nonen, me nu nke embensee wo ente jo bonyii bô yaa nu ke Bojuu.
 É me nu nke en'yemte mbensee diee diuw."
¹⁰ ††É fí bvuu nu é bó é sañ le,
 "Ben bô yaa nu ke Bojuu, ben elanlanè ben é bonyii bo Nyo' le."
¹¹ ††É fí bvuu nu ten é bó é sañ le,
 "Bonyii bô yaa nu ke Bojuu, ben ebenseè Tata.
 Bitum bicii, ben ebenseè Tata."
¹² ††É Yesaya to bvuu jeme ten le,
 "Biay mi nu ke esan é kfu di jéese le.
 É è nu wee wú nu ke ebuy esaake bitum bi bonyii bô yaa nu ke Bojuu le.
 É nu yí ye le wú bitum nu ke egeé bvufee bvubole."
¹³ ††Me nleke le Nyo' wú beene taale fwe yí ye le, eyiñsen mvuntelem mvunen bô njon noo nyekenke no ben nu é lese fitele yí ye le, wu le é mvungay mvu Keyoy ke Yuule le, é ben etaale ke é è nu fwe sekéyi yí fié fi ben kee le ben nu ke ekenke le.

† 15:1 14:1-2; 1Kol 8:1-2; 10:23-24 ††† 15:3 Mben 69:9 †† 15:4 1Kol 10:11; 2Tim 3:16 †† 15:5 12:16; Fili 2:2-5 ††† 15:7 14:1 ††† 15:8 Mat 15:24; Lem 3:25-26 ††† 15:9 Mben 18:49 18 15:10 Dito 32:43 19 15:11 Mben 117:1 20 15:12 Yesa 11:10 21 15:13 5:1-2; 8:14-16, 24-28; 12:12

Shiee wvù Baul to saɲɛ ɛ̂ je yì wvù to saɲɛ le

¹⁴ Boom bo bwɛɛm e, me keɛɛ ɲkee ntay le ben keɲke naa keɲge kè jee baay, ɛ ben ɛ yɲsɛn bô bvufee, kee tɛn keetefe bikuu binɛn. ¹⁵ †Geenɛn, yì mwɛɛm mvumew e nu ɛ me ɛ nsaj ɛ nlooɛ ɛ ntooshe lo ben. ɛ me ɲge nonɛn keɲkume lo ben, ɛ è nu nje mbuwma wvù Nyo' nu ɛ buw me dvù, ¹⁶ ††ɛ me enù wee lemme Klistu Jisos fô bonyii bô yaa nu ke Bojuu le. Me ɲgee lemme din diɛwɛ cee ncese le, nlemte yì saaka wvù jee wvù wvu Nyo' le, wvu le bonyii bô yaa nu ke Bojuu enù diɛwɛ ncese wvù Nyo' nu ɛ bee le, ɛ Keyoy ke Yuule ɛ seyse bó ɛ gɛɛ bó ɛ no yuule. ¹⁷ Nje Klistu Jisos, nu ɛ è nulo ɛ me embensee ye yì lemme di me nlemte fô Nyo' le. ¹⁸ †Kɛ è nulo ɛ me emom lo enjeme ekumɛ fiɛɛ fimew jɛɛy, efey fi Klistu nu ɛ ge wase fele yì yɛm e, le bonyii bô yaa nu ke Bojuu elese fitele yì ye le kɛ. Bó to lese fitele bii mwɛɛm mvù me nto ɲjemyi bô mvù me nto ɲgee le. ¹⁹ ††ɛ è to nu tɛn bii mvuɲgay mvu mwɛɛm mvù duɲci mvuɲgay mvu Nyo' le bô mwɛɛm mvu diuw wvù yumɛɛn e mvù me nto ɲgee le, noo yì mvuɲgay mvu Keyoy ke Yuule le. Nonɛn, keekɛw Jelusalɛm ekenɛn eɲen ebuy keba kè Illilikum e, nu ɛ me ɛ nlooɛ wase ɛ nfewɛɛ saaka wvù jee ekumɛ Klistu jó. ²⁰ ††Me nto gee nonɛn, ɛ shiee wɛm wvu baay nu le me enfew-cì saaka wvù jee wvun ɛ è nu fô bó ke baa yuw wase ekumɛ Klistu kɛ, wvu le fo me ɲke enɛ ɲɲɛn en'yoote yì kenffuy ke wee mvu le kɛ. ²¹ †††Me nto ɲgee fifin mbii ɛ è nu no bó to saɲɛ le,
 “Bonyii bô bó ke baa see wase ɛ̂ bó ekumɛ wvù,
 nu ke eyɛn keɛɛy kew e,
 ɛ bonyii bô ke baa yuw wase ekumɛ wvù, nu ke ekieɛ wvù.”

No Baul to seysee keegen Lum

²² †††ɛ se jewse lɛne din me bokaj e nteen fo me ento ɛ̂ beene eyɛnɛn. ²³ Geenɛn, keseen ke bvudvuu bvu lemme le bvuu bɛɛ dvù biba bin e kɛ. Nonɛn no me nse nshee nshieele wase bilum e keento ɛ̂ beene eyɛnɛn, ²⁴ nu ɛ me ɲkpwaake, ɲkee naa le beene nu ke eyɛnɛn seke me nfele ɲgene Sbɛɛn. Me ɲkpwaake tɛn le ben nu ke efice me yì lɛne diem e keɲɲɛn embuy jó, seke beene ɛ moocɛ caan, me ɛ n'yuw ɲjoɲ ɛ̂ ben entelɛɲ. ²⁵ †Geenɛn, keseen nu ɛ me nu ɲɲɛn Jelusalɛm yì lemme le fô bonyii bô è nu bo Nyo' le bo jó le. ²⁶ ††Me ɲgene jó ɲjefo bonyii bo mbee le bo Masedonia noo bo Akɛya se nu ɛ no kooɲke keege kensuw efi bonyii bô è nu bo Nyo' le bô fuute dvù Jelusalɛm. ²⁷ †††ɛ to koɲ bó keege nonɛn, ɛ è nu lo keɛɛy le bó keɲke keege fiɛɛ fô bó le nonɛn, ɲjefo ɛ̂ bó bô yaa nu ke Bojuu nu ɛ keɲke wase fô mbuwma wvù fici biyoy bibole wvù è nu wvu Bojuu, tu bó keɲke tɛn keefi Bojuu bô mwɛɛm mvu yì nshe le fɛn mvù Nyo' nu ɛ buw bó dvù. ²⁸ Nonɛn, seke me ɛ mɛse lemme din, ɛ n'yɛn le fiɛɛ fi

† 15:15 1:5 †† 15:16 Fili 2:17 † 15:18 2Kol 3:5 †† 15:19 Mak 16:17; 2Kol 12:12 †† 15:20 1Kol 3:10-12; 2Kol 10:15-16 ††† 15:21 Yesa 52:15 ††† 15:22 1:9-13 † 15:25 Lem 19:21; 20:22; 24:17 †† 15:26 1Kol 16:1; 2Kol 8-9; Gal 2:10 ††† 15:27 1Kol 9:11

bó suw nu ɛ ley can Bojuu le, ɛ me emum enɛ jó, enfey jo ben, ɛ beene eyɛnɛn, ɛ me emum ɲɲɛn Sbɛɛn. ²⁹ ɛ me ɲkee lo le me nu ɲke endioo entoo ɛ̂ ben e, entoo bô kembonɛn ke Klistu le fô ben e ɛ kɛ ɛ yɲsɛn.

³⁰ ††Boom bo bwɛɛm e, me ɲkule lo can ɛ̂ ben ɛ̂ diee di Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le noo yì keɲkoɲɛn ke Keyoy ke Yuule le, le ben ebene me le ɛ̂ beene etaashe ebunlee shiee le ɛ̂ Nyo' fô me le, ³¹ †††ɛ è nulo ɛ̂ me ɲke embuy can bonyii bô yaa nu ke bo mbee le Judea. Beene ebunleè tɛn le bonyii bô è nu bo Nyo' le ke ebee lemme di me ɲgene keɲge Jelusalɛm e, ³² ††wvu le ɛ̂ Nyo' fɛn nu ɛ bee, ɛ me ɲke entoo ɛ̂ ben e n'yooke ɲjoɲ, ɛ̂ fitele fiem elɛtɛne ɛ̂ ben entelɛɲ. ³³ ††Nyo' wvù nu Nyo' nyekeey enù ben ɛ bó bocii. Fí enù nonɛn.

Bongayma

16 †††Me ɲgomte keendurɲɛ jɛme yesebeene mi yì diee nu Fuɛɛɛ ɛ̂ ben ekieɛ wvù. Wvù fici yì lemme di Nyo' le ɛ̂ kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Sɛɲkɛlia le. ² Seke wvù ɛ to, ɛ ben fiisen wvù diɛwɛ wee Tata le ɛ̂ je yì è nu yì bonyii bô è nu bo Nyo' le. ɛ̂ fiɛɛ nu dvù fi wvù shieele le ben efi wvù dvù, ɛ̂ ben fi, ekeè le wvù nu ɛ fi wase bonyii nteen, ɛ fi tɛn noo me.

³ ††Ben egay Blisilia bô Akpwila le enya ɛ̂ me. È nu bonyii ɛ̂ bó ɛ taashe bee bó yì lemme di Klistu Jisos e. ⁴ Bó nu ɛ kpwe to soy wase bó ɲje yɛm. È nu bonyii ɛ̂ je yaa mey ke me maarɲ wvù nyaa keyoone ɛ̂ bó kɛ. Bintaashe bi bonyii bo mbee le bi bonyii bô yaa nu ke Bojuu le bicii nyaa tɛn keyoone ɛ̂ bó. ⁵ ††Ben egay tɛn kentaashe ke bonyii bo mbee le kè taashi ɛ̂ bó yew e enya ɛ̂ me. Ben egay Abenetus wvù nsaa yɛm shém e. Wvù to nu wee wvu fwe keenu wee Klistu woɲ wvù Esia le. ⁶ Ben egay tɛn Maalia wvù nu ɛ lem wase baay ɛ̂ ben entelɛɲ e. ⁷ Ben egay Andulnikus bô Junias e bô nu bonyii bem bo woɲ e, ɛ bó ɛ lem wase ncaw bee bó. È nu bonyii bô bó kee bó ɲgoo boom bo ntum e bo Jisos e. È to yaw bó lese fitele yì Klistu le ɛ̂ me le. ⁸ Ben egay tɛn Ambliyatus wvù nsaa yɛm shém wvù bee wvù nu ɛ taashe yì Tata le. ⁹ Ben egay Ubanus wvù nu ɛ taashe bee bó yì lemme di Klistu le, egay tɛn Stacis wvù nu nsaa yɛm shém e. ¹⁰ Ben egay Ebɛɛɛ e. È nu wee ɛ wvù duɲɲɛ wase le wen leeme bô Klistu tɛmyi. Ben egay tɛn bonyii bo yew dvu Alistobulus e. ¹¹ Ben egay 'Elodion wvù wee wɛm woɲ e, egay tɛn bonyii bô nu ɛ taashe yì Tata le bô nu yew dvu Nasisus e.

¹² Ben egay tɛn Tilfena bô Tilfosa le. È nu bokɛne ɛ̂ bó lemte lemme di Tata le. Ben egay Basis e wvù nu fitele fiem. È nu tɛn kpwoon ɛ wvù ɛ lem wase lemme di Tata le naa baay. ¹³ ††Ben egay Lufus wvù Tata nu ɛ caw wee we le, egay tɛn bwee wvù me ɲjoo le è nu tɛn bwɛɛm e. ¹⁴ Ben egay Asinklitus bô Fligon noo Emis noo Batlobas noo Emas, noo boom bo bwee wesebeene le bô nu bô bó le. ¹⁵ Ben egay Filologus bô Julia le, egay

† 15:30 2Kol 1:11; Efe 6:18-19; Kolo 4:3; 2Tes 3:1-2 ††† 15:31 Lem 21:10-11; 1Tes 2:14-15 †† 15:32 1:7 †† 15:33 1Tes 5:23 ††† 16:1 Lem 18:18 ††† 16:3 Lem 18:2, 18-19, 26 ††† 16:5 1Kol 16:15, 19; Kolo 4:15; Flm 2 18 16:13 Mak 15:21

Nelius bô jeme ye le. Ben egay tɛn Olimbas bô bonyii bô è nu bo Nyo' le bô nu bô bó le. ¹⁶†Ben egaynen bikuu binen e, eɲocɛ ê ηocɛ bonyii bo Nyo' le. Bin-taashɛ bi bonyii bo mbee le bi Klistu le bicii gayte ben e.

Ntefe wvu fokemɛse

¹⁷††Boom bo bwɛɛm e, me nleke lo ben le ben eyenè ekumɛ bonyii bô too bô kenɲawɛn jewsee ben bô n'yɛyɛi wvù kicine wvù bó to yɛyɛɛ ben dvú le. Ben elewtè lo boba bonyii. ¹⁸†Ben ekeè le ke boba bonyii yaa lemte e è nu Tata wesebeene wvù Klistu le ke. Bó lemte e è nu fô etew ebole. Bó joo njeme wvù yeke wvù è nu wvu kenlɛɛma lɛele bonyii bô nu sɛ bó kee fiɛ dvú. ¹⁹††No bonyii bocii nu e yuw wase ekumɛ ben le ben nu bonyii bô yuuke fiɛ gee, me e mum e no n'yuuke njoɲ bô ben. Geenɛn me ηgomte le ben efeefenè, ebii e è nu fiɛ fi jee le, yaa kenke kebo fô fiɛ fi befe le ke.

²⁰††È shɛɛte wase caan é Nyo' wvù è nu Nyo' nyɛkeey etufe Satan é ben eben yî dvú le bô bikaa. Me nleke le Tata wesebeene wvù Jisos Klistu ebuw ben bô kembonɛn kew é kí enù ben e bó. ²¹†††Timatío wvù lemte bee wvù yî fiɛ le fimwaanɲ gayte ben e. E Lushus bô Jason noo Sosibata bô nu bonyii bem bo won e gayte tɛn

† 16:16 1Kol 16:20; 2Kol 13:12; 1Tɛs 5:26; 1Bi 5:14 †† 16:17 Mat 7:15; 2Tɛs 3:6; Tay 3:9-10; 2Jon 10 † 16:18 Fili 3:19; Kolo 2:4 †† 16:19 1:8 †† 16:20 1:7 ††† 16:21 Lem 16:1

ben e. ²² Me wvù Tetius wvù Baul jemyi e me nsaanɲke ηwa' wvun, ηgayte tɛn ben e ê diee di Tata le.

²³†††Gayus wvù me wvù Baul cee ê wvù yew, e ken-taashɛ ke bonyii bo mbee le kecii ke fɛn taashi dvú gayte ben e. E Elastus wvù nu wee ntfu wvu ê kelaante kin e, bô waa bwee wesebeene wvù diee nu Kpwatus gayte tɛn ben e. ²⁴ [Tata wesebeene wvù Jisos Klistu ebuw ben bocii bô kembonɛn kew é kí enù ben e bó. Fí enù nonɛn.] [§]

Mbense enù fô Nyo' le

²⁵†††Mbense enù fô Nyo' le. È nu wvù wvù nulo ege é ben etemyi ntaɲ bii no saaka wɛm wvù jee jemyi. Saaka wvù jee wvun nu wvù me nfewci ekumɛ Jisos Klistu. Wvù to shee nu kenɲilɛ ke fiɛ le e bó to nyilɛ e è beɛ naa lo bvuyvuum e, e keseen nu e bó e duɲɛ wase ê beene. ²⁶†††Kinyilɛ kin nu e bó e duɲɛ wase. Mwɛɛm m̀vù bonyii bo ntum Nyo' le to saɲɛɛ nu e ge wase kí e buy ɛmwa fô bitum bicii le. Nyo' wvù mɛy lo nu wvù gayɛɛ le bó eduɲɛ ê bitum bicii wvu le bó elese fitele yî ye le eyuuke wvù le. ²⁷†††Mbense enù sekɛcii fô Nyo' wvun wvù è mɛy ke wvù wvù feefene le, fele yî Jisos Klistu le. Fí enù nonɛn.

††† 16:23 2Tim 4:20 § Ke boɲwa' bo boyvuum nteen bô bó to yawɛɛ saɲ diɛw Nyo' jó kenke kencim kin ke. † 16:25 Efɛ 1:9; 3:4-5; Kolo 1:26 ††† 16:26 1:2, 5 †† 16:27 11:36; Fili 4:19-20; 1Tim 1:17; Jut 25; Mwm 4:11

1Kol en

Fiee fi nu ê Nwa' wvu Kolên wvu fwe wvun e

Kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Kolên nu ε è to kew Baul. Wvú to saŋ nwa' wvu fwe wvun keetefe bó ekume fitele fi bó lese yí Klistu le noo mwεem mvumew ekume Klistu. Kolên jan to nu bvudvuu ε way dvûmte lo jó, ε bonyii bo jó bensee ye ekume nce woŋ wvubo, ε fiee fi ekume nnyen kenjaŋ nu ten jó baay, ε bó ten bunlee bonyo' nteen. Baul yam ε jeme ê nwa' wvun e ε è nu ekume mwεem mvú yaa jee ke mvú to kooyi enteleŋ jo bonyii bo mbee le. Keba ke 13 nu kè duŋci le kenjoŋen nu nnya Nyo' yí fele lo nnyá cii. Keba kedvu kin yen'yi le è nu kè bonyii baay kee ê nwa' wvudvu wvun e.

Bikuu bi mwεem e ê nwa' wvun e

1:1-9 Kenkewce

1:10-4:21 Kenŋawsen enteleŋ jo kentaashe ke bonyii bo mbee le

5:1-7:40 Ekume nce nnyen kenjaŋ noo nce kpwoon bô dweese

8:1-11:1 Ekume bonyii bo Klistu le bô ekume bô yaa nu ke bonyii bo Klistu le

11:2-14:40 No è nulo é kentaashe ke bonyii bo mbee le egeè mwεem bô je yí bó ebunleè jó

15:1-58 Bonyii bo mbee le nu ke ebuy yí kpwe le no Jisos to buyεε

16:1-4 Nnya yí bó to nyaa keefi bonyii bo Klistu le bo Judea dvú

16:5-24 Nseyse wvú Baul to gee noo kemεse ke mwεem e

1 †È nu me wvú Baul wvú Nyo' to cawεε no wvú shieele le me enù waa ntum Klistu Jisos. Me nu bee Sostenes wvú waa bwee wesebeene. ² ††Nwa' wvun gene fô kentaashe ke bonyii bo Nyo' le bo Kolên bô wvú nu ε taashe bô bo Klistu Jisos, ε baa ε gee le. Nyo' to caw ben le ben enù bonyii bô è nu bew, no bonyii bocii bô teŋe diee di Tata Jisos Klistu le mondvuum monciim e nu. Wvú nu Tata wesebeene leŋleŋ no wvú nu wvubo. ³ Nyo' Icee wesebeene bô Tata Jisos Klistu ebuw ben bô kembonen, ebvuu enya ben bô mvuntelem mvú lætene.

ε Baul nya keyoone no Nyo' nu ε buw bonyii bo Kolên

⁴ Me ŋké no nyaa keyoone ê Nyo' sekeci nje ben, nje-fo wvú nu ε buw ben, no ben nu ε taashe ben ε bo Klis-tu Jisos. ⁵ †No ben nu ε taashe ben ε bo Klistu Jisos nonen, Nyo' ε mum ε tfuw lo nnya yí yene le jé le jé le, efey mvunciim keeke fiee ficii, bvuu kee keejeme fiee ficii ntaŋ. ⁶ Nnya yin fô ben e tomte le saaka wvú ben to yuweε ekume Klistu nu ε ben ε fiisen. ⁷ ††Ben ε no nu keseen yaa bvuu tane nnya Nyo' mi ke, no ben ceyte kefew kè Tata wesebeene wvú Jisos Klistu nu ke ekase eto é ben eyen wvú le. ⁸ ††Wvú wvú Tata wesebeene wvú Jisos Klistu nu ege é ben eleeme temyi egen emεse, saa ke ekεŋke naa jay yí diuu diew didvu le ke.

⁹ ††Nyo' nu Nyo' keceey. È nu wvú wvú to cawεε ben, ε ben ε bo Waa we wvú Jisos Klistu wvú nu Tata wese-beene taashe no nu yí fiee le fimwaarŋ.

Ntefe ekume kenŋawsen

¹⁰ ††Boom bo bwεem e, me nleke ben ê diee di Tata wesebeene wvú Jisos Klistu le le ben bocii etaashe enù diuw mwaarŋ. Fo kenŋawsen enù ê ben enteleŋ ke. Ben enù yí wee le mwaarŋ, kenkè ŋkpawce mwaarŋ, lemtè yí fiee le fimwaarŋ. ¹¹ Me ŋgayte nen boom bo bwεem e, njefo bonyii bo yew dvu Kloy nu ε see ê me le ben shee ke lo waa le. ¹² †Wee nen'yi no duu le wen bii fiwene ε è nu Baul e, ε wee mvu duu le wen bii ε è nu Abolos e, wee mvu le wen bii Sefas e, †† wee mvu le wen bii ke fi-wene ε è nu Klistu le. ¹³ Fí nu le bó nu ε gaw wase Klistu biba le biba le? È nu Baul wvú bó to taε yí kentam e nje ben e? Nu le bó to lese ben ê joo ê diee diem e le? ¹⁴ ††Keyoone baay le me nto mbaa enlese wee mvu ben e ê joo efey Klisbus bô Gayus ke, ¹⁵ wvu le fo wee eduu le bó to lese wen ê joo ê diee diem e ke. ¹⁶ ††Geenen, me nto nu ε nlese ten Tefanas bô bonyii bo yew dvu wvú ê joo. Efey nonen, me mbaa embvuu en-kee wee mvu wvú me to nlesee ê joo ke. ¹⁷ Ben ekeè le

† 1:1 Gal 1:1; Lem 18:17 †† 1:2 2Kol 1:1; Lem 18:1 † 1:5 2Kol 8:7 †† 1:7 2Tes 1:7; Tay 2:13 †† 1:8 Fili 1:6; 1Tes 3:13; 5:23

††† 1:9 10:13; 1Tes 5:24; 2Tes 3:3 ††† 1:10 3:3; 11:18; 2Kol 12:20; Efe 4:2-6; Fili 2:2; Jon 17:21-23 † 1:12 3:4; 3:5-6, 22; 4:6; 16:12; Lem 18:24; 19:1; 1Kol 3:22; 9:5; 15:5; Gal 2:11-14; 2Kol 10:7 †† Diee di Sefas din nu ten le Bitá. ††† 1:14 Lem 18:8; Lum 16:23-24 †† 1:16 16:15

ke Klistu to tum me le me ento enleese bonyii ê joo ke. Wvú to tum le me ento enfewci ε è nu saaka wvú jee wvú wvu Nyo'. E me n'yaa nfewci bô bvufee bvú wee wvu wum e ke, wvu le fo mvungay mvu kpwe yi Klistu to kpwee yi kentam e ke etu fiεε fi ecici ke.

Klistu nu mvungay bô bvufee bvú Nyo' le

¹⁸ †Fí nu le saaka wvú le Klistu to nu ε kpwe yi kentam e nu keyunsee fô bonyii bô laa wase ecici le. Geenēn, ε saaka wvun nu mvungay mvu Nyo' le fô beene bô wvú boysee le. ¹⁹ †† Fí nu ε bó ε saŋ le,

“Me nu nke enfiwse bvufee bvú bonyii bô duŋci bvufee le,

embvunse bonkpawce bo bonyii bô feefene le.”

²⁰ No fí nu nonēn, bonyii bô nulo ebvuu eduŋci bvufee keseen nu fεε? Bonyii bô duŋci bonci bo Nyo' le nu fεε? E bonyii bô beeke bombew kefew kin e nu fεε? Ke Nyo' nu ε duŋce wase le bvufee bvú fokuse fen nu keyuŋ e?

²¹ †† È nu fiεε fi Nyo' wvú kee mwεem mvunciim ntay to nu ε ge le ke bonyii bo yi woŋ wvun e nulo ekieε wvú bô bvubole bvufee ke. Wvú to seyse le wen nulo eboyse ε è nu bonyii bô nu ε bee saaka wvú bese fewci wvun ε bonyii yene le è nu keyunsee le. ²² ††Bojuu gomte keeyen fiεε fi duŋci mvungay mvu Nyo' le se bee, ε Boglek gomte bvufee bvú fiεε le se bee.

²³ ††Geenēn, ε bese fewci fisese ekumε no bó to taε Klistu yi kentam e. Fí ε no saase lo Bojuu. E bonyii bô yaa nu ke Bojuu yene le è nu keyunsee. ²⁴ ††Geenēn, fô bonyii bô Nyo' nu ε caw e, kenεε è nu Bojuu, kenεε è nu Boglek nu ε saaka wvu ekumε Klistu wvun nu mvungay mvu Nyo' le bô bvufee bvú Nyo' le bvú baay. ²⁵ †Fí nu nonēn, njefo fiεε fi yen'yi le è nu keyuŋ ke Nyo' le nu ε è nu bvufee ε bvú fele naa lo bvú wee wvu wum e bvucii. E fiεε fi yen'yi le è nu kewεεε ke Nyo' le nu ε è nu mvungay mvu fele naa lo mvu wee wvu wum e mvunciim.

²⁶ ††Boom bo bwεem e, ben ebvuu ekpawce bonyii bô è to shee nu ben seke Nyo' to cawεε ben. Ke ben nteen to nu bonyii bo bvufee le no bonyii bo fokuse fen gomte ke. Ke ben nteen to nu bontememvungay ke. E ke ben nteen to buy ê dikfuu di bonyii bo baay baay e ke. ²⁷ ††Geenēn, ε Nyo' caw ke biyuŋ bi yi nshε le fen keege le bo bvufee le ewuumen, caw bo wεεyi yi nshε le fen keege le bô temyi ewuumen. ²⁸ Nyo' to nu ε caw mwεem mvú bonyii joo ekuse yi woŋ wvun e, noo mwεem mvú bonyii nyensee, caw naa noo mwεem mvú yaa nu ke mwεem, keege le mwεem mvú bonyii yene le è nu mwεem ke etu mvu ecici. ²⁹ Wvú to ge nonēn, wvu le fo è nelo é wee wvu wum esaale ye ê wvú ejise ke. ³⁰ ††È nu wvú wvú Nyo' wvú to taashεε ben ε bo Klistu Jisos. Wvú nu ε ge Klistu ε no nu je bvufee bvú baay fô beene le, ε ge ten wvú ε leke beene teytey

† 1:18 Lum 1:16; 2Kol 4:3 †† 1:19 3:18-20; Lum 1:22 † 1:19 Yesa 29:14; Job 12:13, 17; Yesa 19:12-14; 44:25 †† 1:21 Lum 1:19-20 †† 1:22 Mat 12:38; Jon 4:48; Lem 17:18, 32 ††† 1:23 2:14; Gal 3:1; 5:11 ††† 1:24 1:18; 2:5; Kolo 2:3 § 1:25 2Kol 13:4 †† 1:26 Jon 7:48 ††† 1:27 Lum 12:16; Jem 2:5; Luk 1:51-53; 6:20 †† 1:30 2Kol 5:21

ê wvú ejise, ε seyse beene ε gεε bonyii bew e, ε sum beene can ngew e. ³¹ ††Fí ε mum ε no nu no bó saŋ le, “Wee edioo esaale ye, no saale ε è nu yi fiεε fi è ge Tata le.”

Saaka wvú le bó to nu ε ta Klistu yi kentam e

² ††Boom bo bwεem e, ben ekume seke me nto ntoε ê ben e keenfewce saaka Nyo' ê ben wvú to shee nu ê kenyile le. Me nto mbaa ento fiem enfewci bô leme di yeke kenεε bvufee bwem ke, ² ††njefo me nto nu ε nlese lo le ke me nu engεε bvufee yi fiεε fimew e efey keenfewci ke ε è nu ekumε Jisos Klistu maan, efey mvunciim, no bó to taε wvú yi kentam e ke. ³ ††No me nto nu beene, me nto n'wεεyi lo, nfane, nciŋke. ⁴ ††Seke me nto njemyi nfewci saaka wvú jee ê ben, me nto mbaa njemyi ε è nu bô díew bvufee yi yeke ke. Me nto njemyi ε è duŋci mvungay mvu Keyoy ke Yuule le kecεεy kedvu. ⁵ ††Me nto ngeε nonēn, wvu le fo ben elese fitele yi bvufee bvú wee wvu wum e ke, geenēn le ben elese ε è nu yi mvungay mvu Nyo' le.

Bvufee bvú Nyo' le

⁶ Bonyii bô nu ε bó leeme wase bô bo Nyo' temyi, nu ε bese ké no nyaa bvufee ê bó. E ke bvufee bvun nu bvú fokuse fen kenεε naa bvú yeε le wvú saake fokuse fen keseen ke. Mvungay mvubole nu ke eka ela ecici. ⁷ ††Bvufee bvú Nyo' le bvú baay bvú bese fewci bvun nu fiεε ε fí to shee nu ê kenyile le ε bonyii yaa kee ke. Bvufee bvudvu to seyse Nyo' ε è beε lo ε woŋ se ke kew, keeyuu eto ege é beene enu ente jo bvukuke bwew. ⁸ ††Ke bvufee bvun nu ε wee mvu ngeε bonyii bô saake fokuse fen e to kee kenyi kedvu ke, njefo é bó to bee keeke, tu bó to baa eta Tata wvú nu Nfon bvukuke yi kentam e ke. ⁹ ††Geenēn, no bó to saŋεε le, “Mwεem mvú wee ke baa yuu yen wase, ε wee ke baa yuu yuw wase, ε wee ke baa yuu kpawci wase, nu mvú mvú Nyo' to seysee fô bonyii bô koonke wvú le.”

¹⁰ Nyo' nu ε ge Keyoy kew ε duŋce mwεem mvun ê beene. Keyoy ke Nyo' le ké no taasse mwεem mvunciim, taasse naa noo kenyile ke Nyo' le, ¹¹ njefo ke è nulo é wee mvu ekieε fiεε fi wee mvu kpawci fô fitele fiew e efey keyoy ke mwεem e kè nu yi ye le ke. È nu ke lenlen no ke è nulo é wee ekieε fiεε fi Nyo' kpawci efey Keyoy ke Nyo' le ke. ¹² ††Ke keyoy kè Nyo' to nyae ê beene nu ke yi woŋ wvun e ke. Keyoy kin to nε fô Nyo' le keege é beene ekeε bombuwma bocii bô Nyo' nu ε buw beene dvú.

¹³ ††Bese ε mum ε no fewci mwεem mvun ε è yaa nu bô díew yi bó yeεyi bô bvufee bvú wee wvu wum e ke. Bese fewci ε è nu bô díew yi è yeεyi Keyoy ke Yuule bese dvú, mum yuuse mwεem mvu kecεεy mvu Keyoy

††† 1:31 Yeli 9:23-24; 2:2; 4:7; 2Kol 10:17; 11:30; 12:5; Efe 2:9 †† 2:1 1:17 †† 2:2 1:23; Gal 6:14 ††† 2:3 Lem 18:9; 2Kol 10:1, 10 ††† 2:4 4:20; 1Tes 1:5 ††† 2:5 1:18, 24 18 2:7 Lum 5:2; 2Kol 3:18; 4:17; Kolo 1:26 19 2:8 Luk 23:34 20 2:9 Yesa 52:15 21 2:12 Lum 8:15 22 2:13 2:4; 12:10

ke Yuule le ê bonyii bô kenke Keyoy ke Yuule. ¹⁴ †Kε wee wvù baa kenke Keyoy ke Yuule yî ye le ké fiisen mwεem mvu Keyoy ke Nyo' le kε. Wvù nen'yi fiew no yene le è nu mwεem mvu keyuησεε le. E ke è nulo é wvù ekise no mvú nu ke, njefo è nu mwεem ε è nulo é ege ke Keyoy ke Nyo' le é wee se kiese. ¹⁵ †Geenen, wee wvù Keyoy ke Yuule nu yî ye le nulo etasse fieε ficii ntay ekise kenyi kedvu, ε ke wee nu dvú wvù nulo etasse mwεem mvu wvuwe wee le kε. ¹⁶ ††Fí nu ε bó ε saη le,

“Kε wee nu dvú wvù kee fieε fi Nyo' kpwawci wvu le wvù etefe Nyo' kε.”

Geenen, beene kenke bonkpwawce ε è nu bô Klistu kenke.

Bonyii bo Klistu le enù diuw mwaan

3 Boom bo bwεem e, seke beene to nu, ke è to nulo é me enjemyi ê ben diewe ê bonyii bô yuuke wase ε è nu ê Keyoy ke Yuule kε. E me mum no njemyi ê ben diewe ê bonyii bô bæe bii ε è nu mwεem mvù nyam ye shieele le, noo ê bô bæe diewe mvunlay mvu boom e yî Klistu le. ² †Me nto nyaa ε è nu emben ê ben. Me nto mbaa nyaa mwεem mvudien mvù temyi ke, njefo ben to baa taw wase kε. E naa ε to ε buy keseen e nu ε ben baa taw wase kε. ³ †Ben bæe bii ke ε è nu mwεem mvù nyam ye shieele le. No ben bæe ghεeke kenghaw, waale diwaa, tu ke fifin dunçi le ben bii ε è nu nyam ye le? Kε fifin dunçi le ben bæe kenke gee di bonyii bo fokuse fen e? ⁴ †Wee nen'yi no duu le wen bii fiwene ε è nu Baul e, wee mvu le wen bii ε è nu Abolos e. Kε fifin dunçi le ben gee ε è nu gee di bonyii bo fokuse fen e? ⁵ Abolos nu yεε, ε Baul nu yεε? Bee wvù bocii nu ke lo boom bo lemme le bo Tata le bô to gee ε ben se lese fitele yî ye le, ε wee lemte diew lemme no Tata nya ê wvù. ⁶ ††Diem lemme to nu keejewe ε è nu ηgow, ε di Abolos e nu keefuci joo, geenεn ε è gee Nyo' ε yî se kuu. ⁷ Nonen, ke wee wvù jewyi ηgow bô wee wvù fuci joo koole fieε le kε. È mey Nyo' maaη wvù gee ε yî se kuu. ⁸ †Wee wvù jewyi bô wvù fuci joo nu ke lenlen, ε Nyo' nu ke emawce wee tfuu bii lemme diew e. ⁹ †Bese nu ε taashe ε no lemte lemme di Nyo' le. Ben ε mum ε no nu weε Nyo' bvuu nu yew ye. ¹⁰ ††E Nyo' mum buw me bô bvufee ε me nlese kenffuy ke yew yidvu le diewe wee n'yoo wvù looci kee lemme diew e. No me nto nlesεε nonen, wee mvu ε mum ε no yote yew yidvu. Wee edioo eyote yî kenffuy kin e, no keè no wvù yote. ¹¹ ††Ben ekeè le kenffuy mey ke kè bó to nu ε lese wase kè è nu Jisos Klistu, ε ke è nulo é wee ebvuu elese kemew kε. ¹² Bonyii ε mum ε no yote yî dvú le bô mwεem jεy jεy. Wee mvu jaa jo ε è nu ketwaa ke bigew e kè yεεle, ε wee mvu jo kè baa, ε wee mvu jo eta yò lumte se no yote dvú. E wee mvu jo ε è nu bite, wee mvu yun, wee mvu shá se no yote dvú. ¹³ ††É bó cim yote nεε, tu diuu too lo di bó nu ke eyen no

† 2:14 1:18, 23; Jon 3:5-12; 2Kol 3:14-18 †† 2:16 Yesa 40:13; Lum 11:34 † 3:2 Ibu 5:12-13; 1Bi 2:2 †† 3:3 1:10-11; Gal 5:19-20 †† 3:4 1:12 ††† 3:6 Lem 18:4, 11, 24-28 ††† 3:8 4:5 § 3:9 Mat 13:3-9; Efe 2:20-21; 1Bi 2:4-6 §† 3:10 1Kol 15:10 §†† 3:11 Yesa 28:16; Lem 4:11-12 §† 3:13 Lum 2:6; 2Kol 5:10

lemme di wee le nu seke dí ε buy emwa Diuu di Klistu nu ke etoo bô ηguy, ε ηguy wvudvu nu ke emomte lemme di wee le ε bó yene no dí nu. ¹⁴ † Fieε fi wee yoke yî kenffuy kedvu le ke emey se fi ε fie, é mwεten emum ekenke mmawce. ¹⁵ ††Fí ε fie, é mwεten elase mmawce we, é wvù bô ekole kew eboy, geenεn ke diewe wee wvù fey ηguy e.

Bonyii bo Klistu le nu yew Nyo'

¹⁶ ††Kε ben kee le ben nu yew Nyo' ε Keyoy kew ke wvù wvù Nyo' le cee yî yene le le? ¹⁷ † Wee befe bô yew yidvu, tu Nyo' nu ke elase lo mwεten, njefo è nu yew ε è nu yi Nyo', ε ben nu yew yidvu. ¹⁸ ††Fo wee elεεle ekole kew kε. È wee mvu ben e kpwaake le wen kenke bvufee yî woη wvun e, é wvù tu keyuη wvu le wvù ekenke bvufee bvufee. ¹⁹ ††Me njemyi nen njefo mwεem mvù bonyii bo fokuse fen yene le è nu bvufee nu ε Nyo' yene ε è nu keyuησεε. È nu fí fi bó to saηε le, “Nyo' joo ke ε è nu bvufee bvufee bonyii bô feefene le koole bó dvú.”

²⁰ ††E fí bvuu nu ε bó ε saη le,

“Tata kee le mwεem mvù bonyii bo bvufee le kpwawci nu naa lo mvu ecici.”

²¹ Fí ε mum ε no nu le, fo wee esaalè ye le wee mvu nu wvuwen ke, njefo mwεem mvunciim nu mvunen.

²² ††Baul kenεε Abolos kenεε Sefas kenεε woη wvun kenεε nshii kenεε kpwe kenεε mwεem mvu keseen kenεε mvu bæe se keeke eto, nu mvunen mvunciim,

²³ ††E ben nu bo Klistu le, ε Klistu nu wvu Nyo'.

Fo bonyii bo Klistu le ebenseè ye bô wee ke

4 Fí be jee le ben ejoð le bese nu boom bo lemme le bo Klistu le bô Nyo' nu ε nya lemme diew di saaka wvù to shee nu ê kenyele le can yibole. ² ††Fí ε mum ε no nu le, wee wvù bó nu ε nya lemme can ye le kenke keege no cee ekole we gomte. ³ †Fô me le, ke ben, kenεε yew nsaw mi saake me é me en'yene le è nu fieε kε. Kε è cim nulo é me ensaw ekole kem kε. ⁴ ††Kε fieε nu dvú fô fitele fiem e fi saake me kε. Geenεn, ke fifie mum dunçi le me n'yuu le lo kε. È nu ke Tata wvù nu ke esaw me. ⁵ ††Nonen, fo ben emum esumtene nsaw se kefew ε kocen kε. Ben ecey Tata é wvù ke eto. È nu wvù wvù nu ke ebvuse emwa mwεem mvù nu keseen ε bó ε nyile ê ejije le, ebwaashe mwεem mvù bonyii kenke shém yibole. Nonen, é Nyo' emum ke ebense wee tfuu wvù bó kenke keebense.

⁶ Boom bo bwεem e, mwεem mvun mvù me njemyi ekumε bee Abolos nu keefi ben, wvu le ben eyeyi fô bese le keege fieε bii ke ε è nu fieε fi bó nu ε saη e. Nonen, é ben saa ebvuu esaale ye bô wee mvu joo wee mvu ekuse kε. ⁷ ††E ge yεε le wo enu jεy fô wee mvu le? È nu la fi wo kenke fi nu se bó nya lo ê wo? No fí nu nonen, wo ε ghan nεε ε se no saale ye ke diewe ke bó

§†† 3:15 Jul 23 §† 3:16 6:19; Lum 8:9, 11, 15; 2Kol 6:16; Gal 5:25; 1Bi 2:5 §† 3:18 4:10 §†† 3:19 Job 5:12-13; 1Kol 1:20 §†† 3:20 Mben 94:11 §§§ 3:22 Lum 8:38 18 3:23 15:28; Lum 14:7-9 19 4:2 Luk 12:42 20 4:4 Mben 143:2 21 4:5 3:8; Mben 139:1-12; Lum 2:16 22 4:7 Gal 6:3

nya lo ê wo kê? ⁸ Kê ben fên joo lê ben kêŋke wase fiêe ficii, nu wase bonyii bo bvukukê le, saake wase diêwe bonfon e sê bese? Wee ejo ê ben be nu wase bonfon wvu lê bese eboŋ fô ben e ê beene esaake bocii. ⁹ †Me n'yene lê Nyo' nu ê kaa ê gêe bese bô nu boom bo ntum e bo Jisos e bincilêjimê le. Bese nu diêwe bonyii bô bó gene keeyuwê ya le. Bese nu ê tu wase kenjinjin yî woŋ wvun e kè bonyii bô bonceendaa bo Nyo' le etaalê. ¹⁰ ††Bese nu ê tu wase biyurŋ nje Klistu, geenên ê ben nu bonyii bo Klistu le bô feefene. Bese nu bonyii bô wêeyi, ê ben nu bô temyi. Bonyii wvumte ben, joo bese ekuse. ¹¹ Ê kêw lo ê to ê buy keseen e, nu ê bese nu jêŋ, ê kendorŋ yumte bese. Bese jiise ê ê nu bincaanca bi ndvù le, ê bonyii nyewle bô bese, ê bese yaa kêŋke fo nce kê. ¹² ††Ê katene bese lemte bô can yese sê diee fiêe. Bonyii dioo nan'yi bese, ê bese no lêke ê ê nu kembonen fô bó le. Ê bó dioo bone bikaa ê bese ejim, ê bese kuu kê ê ê nu shém. ¹³ ††Ê bó dioo jemyi diêw yî befe ê bese, ê bese no tfluuse ê ê nu bô yî lætene. Ê to ê buy keseen e, bese nu diêwe mwêem mvù bó laŋ êŋkoŋ. Bese nu ê tu wase binfo bi mwêem e yî woŋ wvun e.

¹⁴ Kê me nsaŋke mwêem mvun ê ben nen lê me ŋgomte lê ben ewuumene kê. Me nteete lo ben diêwe boom bem bô nu fitele fiem e. ¹⁵ ††Ê ben cim kêŋke naa bonyii nteen bô yêeyi ben ekumê Klistu, tu kê ê mum nu lê ben kêŋke bo'icen nteen kê. Ê nu me wvù icee wene, njefo ê to ge me ê ben sê taashe ben ê bo Klistu Jisos seke me nto nfewcêe saaka we wvù jee ê ben. ¹⁶ ††Nonen, me ê mum ê no nlêke lê ben etomyi ekalê kenên kê naa no me ntomyi kem. ¹⁷ †Ê nu shiee wvù me ntum Timatio fô ben e wvù nu waa wem yî Tata le. Wvù nu fitele fiem, ê wvù leeme ten yî saaka wvun e bô fitele fimwaan. Wvù nu ke eto ebvuu etamcê ben no nce wem diêwe wee Klistu le nu. Fiêe fi wvù nu ke esee nu kê fí fi me ŋghane n'yêeyi bintaashe bi bonyii bo mbee le bicii dvù mondvuum e monciim.

¹⁸ Bonyii bomew nu ê kêw wase ê no bensee ye njefo bó kpwaake lê kê me mbêe ŋke ento ê ben e kê.

¹⁹ †Geenen, ê Tata berŋe lo, tu ê sheke caan ê me embvuu ento. Ê me nu ndioo ê nto, nse n'yen lê laa bonyii bô bensee ye bodvu kumte kê ê nu diuw nuu bó kêŋke mvuŋgay mvù nê fô Nyo' le lê, ²⁰ ††njefo kê bvunfon bvù Nyo' le nu fiêe fi diuw wvù kumen e kê. Ê nu fi mvuŋgay mwew e. ²¹ †Ben shieele lê me ŋke entoo nêe? Ben shieele lê me ŋke entoo bô ŋgbwan nuu bô fitele fi kenkoŋen e noo nyêkeey ê?

Bó ebvuse wee nnyen kenjan ê bonyii bo Klistu le ente

5 ††Me ŋkêŋke lo ŋghaw keen'yuw lê wee mvu ê ben ente nu ê kêw wase nce nnyen kenjan. Ê nnyen kenjan yin nu naa yî ê yaa nulo ê wee wvù yaa kee kê Nyo' emom kê. Me n'yuuke lê wee mvu ê ben

† 4:9 Lum 8:36; Ibu 10:33 †† 4:10 2Kol 11:23-29 † 4:10 3:18 †† 4:12 Luk 6:28; Lem 7:60; Lum 12:14; Lem 18:3 †† 4:13 Lam 3:45 ††† 4:15 Gal 4:19 ††† 4:16 11:1; Fili 3:17; 1Tes 1:6 § 4:17 16:10; Lem 16:1; 2Kol 1:1 §† 4:19 Lem 18:21; Jem 4:15 §†† 4:20 2:4; 15:24 §† 4:21 2Kol 1:23; 13:10 §†† 5:1 Lew 18:8

ente joo kpwêe ice. ² †Ben yen kfuu yin nnyen e nen, ê fanŋe yaa ebeele lo, ê no bensee ê ê nu ye le? Ben kêŋke keebvuse lo kfuu wvuwe wee wvù mom fifie fiêe ê ben ente.

³ †Naa no me mbaa enu beene ejise, nu ê me nu kê beene ê keyoy e læŋlêŋ diêwe me nu beene. Me nu ê nsumten wase nsaw ⁴ Ê diee di Tata wesebeene wvù Jisos e ekumê wee wvù mom kfuu fifie fiêe. Ben ke dioo ê shii, ê me nu beene ê keyoy e, ê mvuŋgay mvu Tata wesebeene wvù Jisos e nu ten fô, ⁵ ††Ê ben jo wee wvudvu, nya can Satan e, ê wvù ebefe bô nyam ye ye, ê keyoy kew ke eboŋ diu di Tata wesebeene wvù Jisos nu ke ekase eto le. ⁶ ††Ben saale ye nen ê fí yaa jee kê. Kê ben kee lê bó ke joo fintuŋlêen nen caan tow ê mvuum e, ê fí mum ge ê mvuum modvu monciim ben e? ⁷ ††Ben ebvuse fintuŋlêen fi ê nu nce wvu yvum ê ben ente, ê ben emum enu bonyii bô bofe diêwe mvuum mð bó baa gêe fintuŋlêen jó le kê, ê ê nu naa no ben nu. Kê ben kee lê Klistu nu Waa Njee wvù Nyo' to gêe ncese dvù fô beene le kê diêwe wvù bó ké no sêele seke Nkaw Danŋefey e le? ⁸ Nonen, beene nu diêwe bonyii bô diee Nkaw Danŋefey e ê nu bô blêed wvù bó baa gêe fintuŋlêen jó wvù ê nu mvuntelem mvù yuule noo kecêey. Fo beene enù diêwe bonyii bô diee Nkaw wvun ê ê nu bô blêed wvu bvuyvuum e wvù bó nu ê gêe fintuŋlêen jó wvù ê nu nce wvù befe noo kêŋge kè befe kê.

⁹ †Ê ŋwa' wvù me nto saŋêe fô ben e, nu ê me nto nsanŋ lê fo ben etaashì ben ê bonyii bô jaanŋke kenjan kê. ¹⁰ Kê me nto njemyi ê ê nu ekumê bonyii bo ê woŋ jan bô jaanŋke kenjan, kenêe bô yêele ejise yî mwêem e, kenêe bô ŋgoyte mondvuum joo mwêem mvu bonyii le, kenêe bô bunlee bonyo' bo ecici kê. Ê ê nu boba, ê ben ekêŋke keenê lo yî woŋ wvun e. ¹¹ †Me nto njemyi ê ê nu lê fo ben etaashì ben ê bo wee wvù terŋe ekole kew lê wen nu waa bwee wesebeene yî Klistu le, bvuu jaanŋke kenjan, kenêe yêele ejise yî mwêem e, kenêe bunlee bonyo' bo ecici, kenêe nan'yi bonyii, kenêe wuu mbvuum ê mó koole, kenêe ŋgoyte mondvuum joo mwêem mvu bonyii le kê. Fo wee emom naa lo edieken bô kfuu wvuwe wee kê. ¹² †Kê ê nu bvudvuu bvusebeene keesaake bonyii bô yaa nu ê kentaashe ke bonyii bo mbee le ente kê. Bonyii bô ê nulo ê beene esaake nu bô nu ê kentaashe ente. ¹³ Ê nu fí fi Njwa' Nyo' gayte lê,

“Ben ebvuse wee wvù kêŋke kêŋge kè befe ê ben ente.”

Ê nu ke esaw Nyo' bonyii bô yaa nu kê ê kentaashe le.

Fo wee mbee egen eshomse mvu ê bonyii bô yaa nu kê bo mbee le

6 Kê fí baa enu læŋ lê ê wee ê ben ente kêŋke fiêe bô waa bwee, ê wvù fey keegen shomse fwe dvu bonyii bô ê nu bo Nyo' le, kaa gen dvù ê ê nu fwe dvu

§† 5:2 6:12; 10:23 §† 5:3 Kolo 2:5 §† 5:5 1Tim 1:20 §§† 5:6 Gal 5:9 §§§ 5:7 Ksm 12:1-15; 13:7; Jon 1:29; 1Bi 1:19 18 5:9 Mat 18:17; 2Tes 3:14 19 5:11 6:9-10; 2Tes 3:6; Tay 3:10; 2Jon 10 20 5:12 Dito 13:5

bonyii bô yaa gee mwëem teytey ke. ² †Ke ben kee le bonyii bô è nu bo Nyo' le nu ke esaw bonyii bo yî wonj wvun e le? No è nu ke esaw ben bó, tu ke è nulo é ben esaw mwëem mvu wëmeweme é ben ente? ³ Ke ben kee le beene nu ke esaw bonceendaa bo Nyo' le le? No fí nu nonen, tu è nulo é ben ekee naa ntay keesaw mwëem mvù kooyi yî nshii wvu keseen e. ⁴ Mwëem diëwë mvumwë le é dioo kooyi, ben é ghan nêe é sê no joo gene dvú é è nu fwe dvu bonyii bô baa kenke naa lo bvudvuu ente jo kentaashe ke bonyii bo mbee le? ⁵ Ben ewuumen. É fen nu le ke wee nu naa lo dvú é ben ente wvù kenke bvufee keesumten nsaw wee bô wee le? ⁶ Ben kaa nen'yi é wee jo waa bwee gen shomse, shomse é è nu é bonyii bô yaa nu ke bo mbee le. ⁷ ††Ben keenu bvuu kenke bonsaw é ben ente dunji le ben nu é gbwe wase. Ke ben nulo ecinë é egee bonyii bomew mwëem mvù befe fô ben e le? É ke è nulo ten é ben ecinë é efiike bonyii bomew ben e? ⁸ Geenen, è kaa nen'yi ben gee mwëem mvù befe bvuu fiike kenfiw, efey mvunciim, é wee no gee mvumvun mwëem é è nu bô waa bwee. ⁹ †Ke ben kee le ke bonyii bô gee mwëem mvù befe yaa nu ke ekenke bvudvuu ente jo bvunfon bvú Nyo' le le? Fo ben elèlè bikuu binen ke. Ke bonyii bô jaanke kenjañ, kenëe bô bunlee bonyo' bo ecici, kenëe bô jaanke boke' bo bonyii bomew e, kenëe bolemse bô kaase joo bomew, kenëe bokene bô kaase joo bomew, ¹⁰ kenëe bocoon, kenëe bonyii bô yëele ejise yî mwëem e, kenëe bô wuu mbvuum é mó koole, kenëe bô nan'yi bonyii, kenëe bô ngoyte mondvuum joo mwëem mvu bonyii le, nu ke ekenke bvudvuu ente jo bvunfon bvú Nyo' le le. ¹¹ ††Mwëem mvun nu mvù ben bomew to gee fwele. Geenen, é Nyo' ke cuke ben, caw gee, é ben no nu teytey é wvù ejise. Wvù to ge mwëem mvun bô mvunjay mvu diee di Tata Jisos Klistu le bô mvu Keyoy kew ke wvù wvù Nyo' wesebeene le.

Fiee fi è nulo é wee egeè bô ye ye

¹² ††Wee nulo eduu le wen kenke mvunjay keege fiee ficii fi wen koonke. Geenen, me é no ngayte le ke è nu fiee ficii fi nulo efi wee ke. É wee nulo eduu ke le wen kenke mvunjay keege fiee ficii fi wen koonke. Geenen me é no ngayte ke le, ke è nulo é me encinë é fiee fimew ejo me etfuse é me entu nfwá fí ke. ¹³ ††Wee mvu ten nulo eduu le, “Mwëem mvudien nu nje tee, é tee nu nje mwëem mvudien.” Geenen ben ekeè le Nyo' nu ke ebefe bô mvù mvunciim. Ke ye wee nu yì bó ejaanke kenjañ dvú ke. Ye wee nu é è nu keelemte dvú fô Tata le, é è kenke wvù wvù Tata ye yidvu. ¹⁴ †††No Nyo' to bvusee Tata wesebeene yî kpwe le, nu ke lenjen no wvù nu ke ebvuse beene bô mvunjay mwew mvudvu yî kpwe le. ¹⁵ †Ke ben kee le ye yene nu biba bi ye Klistu le le? É nulo é wee ebvuu ege nêe sê jo keba ke ye Klistu le egeñ etaashe bô kpwoon nsake? Ke è nulo é fí enù

† 6:2 Lum 5:17; 2Bi 2:4; Jut 6; Mwm 1:6 †† 6:7 Mat 5:39-40; Lum 12:17 † 6:9 15:50; Gal 5:19-21 †† 6:11 Tay 3:3-7; Ibu 9:14; 1Jon 1:7 †† 6:12 8:9; 10:23; Gal 5:13; 1Bi 2:16 ††† 6:13 Mat 15:17-19; 1Tes 4:3 ††† 6:14 15:15, 20; Lum 6:4; 8:11; 2Kol 4:14 § 6:15 12:27

nonen ke. ¹⁶ ††Ke ben kee le é wee taashi wase ye ye bô kpwoon nsake tu bô wvù nu wase ye miaañ e? É nu fí nu bó to sañee le, “Kpwoon bô diemsen ké taashi, mum tu wase wee mwaañ.” ¹⁷ †††Geenen, wee wvù taashi bô Tata nu é bô wvù nu wase fiee fimwaañ é keyoy e. ¹⁸ Ben elewtè nce nnyen kenjañ. Mwëem mvù befe mvumew mvù wee gee nu é ke wvù gee é è nu yî ye ye le ke. Geenen, wee wvù jaanke kenjañ gee kebefé é è nu bô ye ye. ¹⁹ ††Ke ben kee le ye yene nu yew yì Keyoy ke Yuule kè Nyo' nya é ben cee dvú le? Ke è kenke ben bikuu binen ke. ²⁰ †††Bó to guy lo ben kenlum e. Nonen, ben egeè mwëem bô ye yene é è nu mvù etoò bô mbense fô Nyo' le.

Saaka wvu ekumë kpwoon bô diemsen

7 Me nu enya ntfuse keseen ekumë mwëem mvù ben to sañee fô me le. Fí jee le fo wee ekum kpwoon e ke. ² ††Geenen, no mmom yì ekumë kenjañ nu ekfun, fí jee le diemsen ekenkè we kpwoon é kpwoon kenke we diemsen. ³ ††É diemsen kenke keege diew lemme di diemsen e fô kpwese le, é kpwese kenke keege ten diew lemme di kpwoon e fô dweese le. ⁴ Ke è bvuu kenke kpwoon mvunjay fô ekole kew e ke, é kenke dweese. É nu ke lenjen no ke è bvuu kenke diemsen mvunjay fô ekole kew e ke, é kenke kpwese. ⁵ Fo wee ebase jim é wee le é è baa nu le é seyse ben bocii é bee, é ben nu ege nonen ke yì kefew e, wvu le ben nulo emum enya bikuu binen sekekie yì bunle le ke. É ben dioo é ge nonen, mum kase no nu yì kentaashe kenen e no ben se shee nu, wvu le fo Satan ke ene eteeyi ben njefo ke ben yaa kee keekemsen bô bikuu binen ke. ⁶ Me njemyi fin ke diëwë ntefe le, ke è nu nci é me nyaa é ben ke. ⁷ ††É è be nu diëwë me, é me enshieele le wee tfuu enu sê kpwoon ke diëwë no me nu. Geenen, etu ege nêe é wee tfuu kenke ke ye nnya yì Nyo' nu é nya é wvù. Wee mvu kenke yin nnya é wee mvu kenke ye.

⁸ Keseen, fô bonyii bô bæe bó ember e noo bô nu boke' bo bonkfu le, me é no ngayte le, fí jee le bó emey nu bó ember ke diëwë me le. ⁹ †††Geenen, é bó nu sê é nulo é bó ewensen bô ye, é wee gom kpwoon kenëe diemsen é bô wvù taashe no nu, njefo fí jee keetaashe enu nonen, efey keekpwee bô ye yì ngyeñ.

¹⁰ †††Fô bonyii bô nu wase yéw e, me é no ngayte le kpwoon eyenè fô wvù egawsen bô dweese. Ke wvun nu nci é wvù buy é me ke. Wvù buy é è nu é Tata.

¹¹ Geenen, é wvù gawsen lo, tu wvù kenke keemey enu wvù ember. É è baa nu nonen, é wvù kase tu yew dvu dweese é bô wvù mance mwëem mum no nu. É è nu ke ten fí fi me ngayte é bolemse le ke diemsen kenke keekuj kpwese ke.

¹² Fô bomew bonyii le nu é me ngayte é bó le, é wee wvù nu wee mbee kenke kpwoon é kpwoon wvudvu yaa nu ke wee mbee, é kpwoon wvudvu koonke le bô

§† 6:16 Kenj 2:24; Mat 19:5; Efe 5:31 §†† 6:17 Jon 17:21-23; Lum 8:9-11; 2Kol 3:17-18; Gal 2:20 §† 6:19 3:16 §†† 6:20 7:23; Lum 13:14; 1Bi 1:18-19 §† 7:2 1Tes 4:3-4 §† 7:3 Efe 5:21-29 §§† 7:7 Mat 19:11-12; 1Kol 12:11 §§† 7:9 1Tim 5:14 §§§ 7:10 Mat 5:32; 19:9

wvú enu, fo diemsen wvudvu ebvuse wvú ke. Fifin nu é è gayte me. Ke è gayte Tata ke. ¹³ Kpwoon é no kenke dweese é diemsen wvudvu yaa nu ke wee mbee, é wvú koonke le bô wvú enu, fo kpwoon wvudvu ebuy ten ke. ¹⁴ †Me njemyi nonen, njefo é diemsen wvú yaa nu ke wee mbee kenke kpwese é è nu wee mbee, tu Nyo' joo ke wase wvú diewe wee we le nje kpwese. Kpwoon ten wvú yaa nu ke wee mbee é no kenke dweese é è nu wee mbee, tu Nyo' joo ke wase wvú diewe wee we le nje dweese. É è baa nu nonen, tu ke boom bobole yu-ule ke. Geenen, no fi nu, nu é bó yuule. ¹⁵ ††É wee wvú yaa nu ke wee mbee ne é no shieele keegawsen, é bó cine dvú. É fi kooy nonen fo diemsen kenke kpwoon wvú nu wee mbee ekpwaake le wen kenke ke keenu bô wvú ke. Nyo' to tenje beene le beene eceè é è nu yí nyee-keey e. ¹⁶ †Wo wvú kpwoon, wo kee fee le ke è nulo é wo ke ege é Nyo' eboyse dwee wo? É wo wvú diemsen kee ten fee le ke è nulo é wo ke ege é Nyo' eboyse kpwee wo?

Wee emey ke enù no Nyo' to tenje wvú é wvú nu

¹⁷ Fiee fi nu, nu ke le wee eceè nce é è nu wvú Tata nu é nya é wvú. Wvú enù ke no Nyo' to tenje wvú é wvú nu. Fin nu fiee fi me nteete bintaashe bi bonyii bo mbee le dvú mondvuum e monciim. ¹⁸ ††É wee nu é bó to tenje wvú é bó é tfuse wase wvú yew, fo wvú egomte keenu diewe wee wvú bée ntffuse le ke. É wee nu dvú wvú bó to tenje wvú é wvú bée ntffuse, fo wvú egomte le bó etfuse wvú yew keseen ke, ¹⁹ †njefo é wee nu é bó é tfuse wvú yew kenke bó baa tfuse ke, tu ke fifie kenke fiee keege ke. Fiee fi nu shiee le nu le wee egele bonci bo Nyo' le. ²⁰ Wee tfuu emey ke enù no Nyo' to tenje wvú é wvú nu. ²¹ É bó to tenje wo é wo nu nfwá, fo wo ebuukè ke. Geenen, é wo kenke je keebuy bvunfaw e, é wo buy fiuw. ²² ††Ben ekeè le wee wvú Tata to tenje é wvú nu nfwá nu é wvú buy wase bvunfaw e fô Tata le. É è nu ke lenlen ten no wee wvú bó to tenje é wvú yaa nu ke nfwá, nu wase keseen nfwá fô Klistu le. ²³ †††Bó to guy lo ben kenlum e. Fo ben enù bonfaw bo bonyii le ke. ²⁴ Nonen, boom bo bwem e, wee emey ke enù bô Nyo' é je yí wvú to tenje wvú é wvú nu jó le.

Ntefe é bokpwee noo boke' bo bonkfu le

²⁵ †Keseen, ekume fi bokene kenke bolemse bô bée bokpwee le, nu é ke Tata nu é see fiee fi me engay ke. Geenen, é me nu enya wem nkpwawce diewe wee wvú Tata nu é koo shen fô wvú le é wee nelo ebee fiee fi wvú gayte le. ²⁶ ††Me nkpwaaake le nje ngew wvú nu keseen, nu é fi jee le wee emey ke enù no wvú nu. ²⁷ É wee kenke wase kpwoon, fo wvú ebvuu egomte keekun wvú ke. Wee é no nu se kpwoon, fo wvú ebvuu egomte kpwoon ke. ²⁸ †††Geenen, é diemsen yen le wen nu etaashe bô kpwoon é bô wvú enu, tu wvú baa ge

† 7:14 Lum 11:16 †† 7:15 14:33; Lum 12:18; 14:19; 2Kol 13:11; Kolo 3:15; Ibu 12:14 † 7:16 1Bi 3:1 †† 7:18 Gal 5:1 †† 7:19 Lum 2:25-29; Gal 5:6 ††† 7:22 Efe 6:6; Flm 16; 1Bi 2:16 ††† 7:23 6:20 § 7:25 1Tim 1:12-14 †† 7:26 Yeli 16:1-4; Lem 14:22; 1Tes 1:6; 3:3-4 ††† 7:28 Luk 21:23

kebefe ke. Ngon kpwoon é gen é diemsen e, tu wvú baa ge ten kebefe ke. Geenen, ben ekeè le bonyii bô nu é taashe nu é bó nu ke ekenke bongew yí won wvun e, é fô me le nu é me ngomte keengemngem ben yí fifin e.

²⁹ ††Boom bo bwem e, fiee fi me njemyi nu le kefufufu wase baay keejewsee yí mwem mvu yí nshé le fen e. É kew yí keseen e é gen lo, bonyii bô kenke wase bokene enù diewe ke bó kenke ke. ³⁰ É bonyii bô beele kpwe enù diewe ke bó beele ke, é bô lanlanje enù diewe ke fiee jee bó le ke, é bô guyte mwem enù diewe bó baa kenke naa lo fiee ke. ³¹ †††É bonyii bô gee mwem yí won wvun e enù diewe ke bó kenke naa lo fiee keege bô won wvun ke. Me njemyi nen, njefo won wvun no wvú nu keseen nen, nu é wvú fele lo.

³² Me ngomte le ben enù é fiee yaa jewsee ben ke. Wee wvú nu se kpwoon ké no geele bvufee yí saaka wvu ekume Tata le no è nulo é wvú egeè ke é è nu fiee fi Tata eyuuke njon bô wvú. ³³ ††É wee wvú kenke kpwoon ké no geele bvufee é è nu yí mwem mvu yí won wvun e no è nulo é wvú egee fiee fi ye ejee kpwee. ³⁴ É wvú mum no nu é bvufee bwew é gawsen. É nu ke lenlen no fi kpwoon kenke ngon kpwoon wvú baa kenke diemsen e nu. Wvú ké no geele bvufee yí saaka wvu ekume Tata le no è nulo é wvú enya ekole kew bô fitele fiew ficii é wvú. É wvú kenke diemsen ké no geele bvufee é è nu yí mwem mvu yí won wvun e no è nulo é wvú egeè fiee fi ye ejee dweese. ³⁵ Me njemyi nen ke keenfi lo ben. Ke è nu le me ngomte keemban je fô wee mvu le ke. Me ngomte é è nu le wee ekiee fiee fi nu len, wvu le è nulo é wvú elemte fô Tata le bô fitele fimwaan é bvufee bwew baa gawsen ke.

³⁶ É diemsen leyte wan kpwoon, é ne é no yene le gee diwene fô wan kpwoon wvudvu le baa nu len ke, é ye nyeyte wase wvú baay, é fi nu ke le bó etaashe enu, é wvú ge no wvú shieele, taashe bô kpwoon wvudvu. Tu wvú baa ge kebefe ke. ³⁷ Geenen, diemsen wvú nu é lese lo fô fitele fiew e le ke wen nu etaashe enu bô kpwoon wvú wvú leyte ke, é wee yaa kane wvú le bó etaashe ke, é wvú wensene ten bô ye ye, é lese lo fô fitele fiew e le ke bô wvú nu etaashe ke, †† tu wvú nu é ge len. ³⁸ Fí mum è no nu le, wee wvú nu é taashe é no nu bô kpwee wvú wvú leyte nu é ge ke len. Geenen, wee wvú baa taashe bô we kpwee nu é ge naa len baay. ³⁹ †††Kpwoon ké no nu kpwee wee seke dweese bée dvú. Geenen, é dweese nelo é kpwe, tu è nulo é wvú egen é diemsen mvu le wvú wvú shieele é bô wvú etaashe enu, é wvuwe wee kenke keenu wee Tata.

§† 7:29 Lum 13:11-13; 1Bi 4:7; Fili 4:5 ††† 7:31 1Jon 2:17 †† 7:33 Luk 14:20 †† †† Kenke le, "... keekenke ke lo wvú diewe kpwee wvú wvú leyte le," ††† 36 Kenke le, "É wee kenke waa we é ne é no yene le ke wen gee bô waa wen é je yí len e ke, é wan wvudvu é kpwee wase é wvú yene le è be nulo é wan enu bô diemsen, é wvú ge no wvú yene, cine é waa we taashe no nu bô dweese, tu wvú baa ge kebefe ke. 37 Geenen, wee wvú nu é lese lo fô fitele fiew e le ke wen nu enya waa wen é diemsen ke, é wee yaa kane wvú le wvú enya ke, é wvú kenke ten mvungay keege fiee fi wvú shieele, é lese lo fô fitele fiew e le ke wen nu enya waa wen é diemsen ke, tu wvú nu é ge len. 38 Fí é mum é no nu le, wee wvú nu é nya waa we é diemsen nu é ge ke len. Geenen, wee wvú baa nya we é diemsen nu é ge naa len baay." ††† 7:39 Lum 7:2-3

⁴⁰ Geenen, no me n'yene fiem nu é kpwoon wvudvu mey lo nonen, é wvú eyuuke lo njon baay. Me njemyi nen, e me njkee le me njkɛɛke ten Keyoy ke Nyo' le.

Saaka ekumɛ mwɛɛm mvudien mvù bó nu e ge kentanɛ dvú fô bonyo' le

8 ††Me nu njeme keseen ekumɛ mwɛɛm mvudien mvù bonyii gee bintanɛ dvú fô bonyo' le. È nu keɛɛy no bó duu le beene bocii kɛɛke bvufee. Bvubvun bvufee nulo ege é wee ebensee e è nu ye. Geenen, e kɛɛkɔɛn ké no yooote lo. ² É wee nɛ e no kpwaake le wen kee mwɛɛm, é wvú no kee le wvú baa looci wase kee no wvú kɛɛke keekee kɛ. ³ †Geenen, é wee kooɛke Nyo', é Nyo' no kee mwɛɛn.

⁴ ††Nonen, fi ekumɛ keediee mwɛɛm mvudien mvù bó nu e ge kentanɛ dvú fô bonyo' le nu e beene kee lo le kɛ bonyo' ban nu naa lo fiɛ kɛ. Nyo' mey kɛ mwaan e wvumvu yaa bvuu nu dvú kɛ. ⁵ Bonyii bomew joo le bonyo' bomew nu dvú fowe kɛɛɛ fokuse fɛn. E è nu keɛɛy le bonyii joo le bonyo' nu nteen, e bocee ekole nu ten nteen. ⁶ ††No bó cim joo nonen nu e fô beene le nu e Nyo' mey kɛ mwaan. E è nu wvú wvù nu Icee wesebeene wvù to bomɛ mwɛɛm mvunciim. E beene cee e è nu nje ye. E Cee Ekole mey kɛ ten mwaan wvù è nu jisos Klistu. E è nu wvú wvù bó to bomɛ mwɛɛm mvunciim fele can ye le, e beene kɛɛke ten nshii fele yí ye le.

⁷ ††Fifin nu fiɛ e è baa nu bonyii bocii é beene ente bò kee kɛ. Bonyii bomew bò to shee gee bintanɛ fô bonyo' bodvu le nen'yi dɔo diee kfuu mvumwɛ mwɛɛm mvudien keseen no kpwaake kɛ le bó bæ diee e è nu naa mwɛɛm mvù bó nu e ge kentanɛ dvu fô bonyo' bodvu le. E mvuntelem mvubole mvu wɛɛyi mum no saake bó le mwɛɛm mvudien mvudvu nu e befe bô bó. ⁸ ††Ben ekeè le kɛ è nulo é mwɛɛm mvudien ege é beene enu jɛɛ é Nyo' ejise kɛ. Kɛ beene nu sɛ bó e die é fifie ekenke fiɛ keege kɛ. Beene e die, jɛɛ jɛɛ saa enu kɛ. ⁹ Fiɛ fi nu, nu kɛ le ben bò kee mwɛɛm mvun eyenè fo wee ke nɛ ejo mvunɔɔay mvù wee kɛɛke keege fiɛ fi wvú kooɛke dvú, ege e è nu fiɛ fi waa bwee wvù wɛɛyi egbwe lo kɛ. ¹⁰ É wvuwe wee wvù fitele wɛɛyi yen e wo wvù kee mwɛɛm, diekene bvudvu bvù bó gee bintanɛ fô bonyo' le, wvú saa ekoɛke ten keediee mwɛɛm mvudien mvù bó gee bintanɛ dvú fô bonyo' le? ¹¹ É wvú ge nonen, kɛ tu wo wvù kee mwɛɛm nu e befe wase bô waa bwoo wvù wɛɛyi wvun wvù Klistu to kpwee nje ye. ¹² É fiɛ fi wo ge fin emum enu kebefe e wo e ge e befe bô fitele fi waa bwoo wvù wɛɛyi le, e kebefe kedvu nu e wo ge e è nu fô Klistu le.

¹³ Nonen, e è nu le fiɛ fi me ndiee, ebeete bô waa bwɛɛm, me nsaa embvuu en'yuu enjkum dvú kɛ, wvu le fo wvú ke egbwe kɛ.

Mvunɔɔay mvù waa ntum jisos kɛɛke

9 †Kɛ è nulo é me enjee fiɛ fi me njkooɛke le? Kɛ me nu waa ntum jisos e? Kɛ me nto nu e n'yen Tata wesebeene wvù jisos e le? E kɛ ben ban nu sɛw lemme diem fô Tata le le? ² É bonyii bomew cim kicine le kɛ me nu waa ntum jisos, tu kɛ è nulo é ben ten ekicine kɛ. Ben nu nciise wvù dunji keɛɛy le me nu waa ntum Tata jisos.

³ Me nɔɔayte fin é bonyii bò sowte kenji kem. ⁴ †Kɛ bese kɛɛke keediekene bvuu wukene nje lemme din e? ⁵ E kɛ bese ten kɔɛ lo ejo bosese bokɛnè bò è nu bonyii bo mbee le elene bô bó kɛ leɛleɛ diwe Bita bô boom bo ntum e bo jisos e bomew noo boom bo bwee Tata jisos e le? ⁶ ††Fí nu le è mey kɛ bee Banaban bò kɛɛke keelemte bô can yese sɛ diekene le? ⁷ É nu wee nci wvù la wvù lemte e è taale kɛ wvù fô ekole kew e? É wee lem wɛɛ, é wvù enu sɛ wvù e die mwɛɛm mvù buyte wene dvudvu le? É wee cɛyɛ ten nyám, é wvù enu sɛ wvù kamte emben yodvu wuu le?

⁸ Mwɛɛm mvun mvù me njemyi mvun nu e è nu njkpawace wee wvu wum maan e? Kɛ fí nu kɛ ten é bonci bo Nyo' le le? ⁹ ††Muses to nu e san é Nwa' bonci le le, “É wee jo nyam le yí ele egin, fo wvù esúm diuw nyam yidvu kɛ.”

Ben kpwaake le Nyo' to jemyi nonen, e è nu ekumɛ nyám e? ¹⁰ Wvù to jemyi e è nu ekumɛ beene, e bó to san fô beene le njefo wee wvù lemte wɛɛ kɛɛɛ è nu wvù gbweci lo, kɛɛke keetaale fwe kee le wen nu ke ekooy fiɛ wene fodvu. ¹¹ ††É bese fɛn nu e jewe nɔɔoy yí é keyoy e é mvuntelem mvunen e, é fí enu baay fô bese le keekɛɛke mwɛɛm mvu yí nshe le é ben e? ¹² †É bonyii bomew kɛɛke mvunɔɔay keegay le ben enya mwɛɛm é bó, tu kɛ è nulo é ben enya é bese fesɛn lo?

Baul to baa ejo mvunɔɔay mwew mvu waa ntum jisos e keefii mwɛɛm é bonyii kɛ

Geenen, bese baa jo mvumvun mvunɔɔay kɛ. Bese nu e kuu e è nu shém yí fiɛ ficii le, efey fo fiɛ enu dvú keejewsee le fo saaka wvù jee wvu ekumɛ Klistu egene fwe. ¹³ ††Kɛ ben kee le bonyii bò lemte yew ncese le nu e mwɛɛm mvudien mvubole ké no buyte e è nu dvú, e bonyii bò lemte fô ketan ke ncese le ké no boonke ten fô mwɛɛm mvù bó too dvú fô le? ¹⁴ ††É nu kɛ leɛleɛn no Tata nu e gay le bonyii bò fewci saaka wvù jee kɛɛke keecee e è nu yí dvú le.

¹⁵ ††Naa no fí nu nonen, me mbaa njo mvumvun mvunɔɔay kɛ, e kɛ me nsaanke nen le ben ekew egee fimew fô me le kɛ. É è fɛn nu le wee ege é ye yin yí me nsaale nje diw Nyo' yí me nfewci ecici enu le me nfii mwɛɛm é bó, é fí ejee le me njkpwe lo. ¹⁶ ††Kɛ me njkɛɛke keensaale ye le me nfewci saaka wvù jee wvu

† 8:1 Lem 15:29; Lum 12:16; 13:1-7; 14:1; 16:14; Jon 13:34; Lum 15:1-2; 2Kol 8:7-8, 24; Gal 6:10; Efe 5:2 †† 8:1 Lum 14:1-15:6 † 8:3 13:12; Gal 4:9 †† 8:4 10:19-20; Dito 4:35, 39; 6:4-5; Gal 4:8-9 †† 8:6 12:5-6; Jon 1:3-4; Efe 4:5-6; Kolo 1:16 ††† 8:7 10:23-33 ††† 8:8 Lum 14:13, 15, 17, 21; Gal 5:13

§ 9:1 4:9, 15; 15:8-10; 2Kol 2:14-17; 3:1-3; 5:18-20; 10:7-8, 13; 11:5, 13; 12:11-13; Gal 1:1 † 9:4 Luk 10:7-8; Mat 10:10 †† 9:6 Lem 4:36; 11:22-26; Lem 18:3 †† 9:9 Dito 25:4; 1Kol 10:11; 1Tim 5:18 ††† 9:11 9:4; Lum 15:27; Gal 6:6 † 9:12 Lem 20:34-35; 2Kol 11:9 †† 9:13 Ktrj 18:8-19 ††† 9:14 9:4 ††† 9:15 Lem 18:3 ††† 9:16 Yeli 20:9

ekumε Jisos Klistu κε. È ge Nyo' le me enfewci. È me ntun lo keenfawci, è Nyo' elarη ηgew yî yem e. ¹⁷†È è fen nu le me ηgee lemme din ε è nu ηkpwawce wem, è me enshieele mmawce. Geenη, κε è to seyse me κε. È to seyse Nyo' nya can yem e. ¹⁸ Kfuu sew wvù è nulo è me enkerηke nje lemme din nu naa la? Sew wem nu κε le me enfewci saaka wvù jee ecici, n'yaa nleeme le ben elaake me no me nfewci saaka wvudvu κε. ¹⁹††Ben ekeè le κε me nu è wee ekuse κε. Geenη, me nu ε nt-fuse ekole kem le me enù nfwa bonyii bocii wvu le me enso bó nteen, è bó enu bo Klistu le. ²⁰††Me ndioo nu bee Bojuu, no ηgee ε è nu no bó ké no gee, wvu le me enso bó è bó etu bonyii bo Klistu le. Me ndioo nu bee bó no bó bii bonci bo Muses e, no ηgee κε diewe bó le. Geenη, n'yaa nu ekuse jo bonci κε, wvu le me enso bonyii è bó ente. ²¹†È me ndioo nu bee bonyii bó yaa nu è boba bonci kuse, no ηgee κε ten diewe wee wvù yaa nu κε è bonci kuse. Me ηgee nonη, wvu le me enso ten bonyii boba è bó enu bo Klistu le. Ke è nu le me mbaa nu è nci Nyo' kuse κε. Me nu è nci Klistu kuse. ²²††È me ndioo nu ten bee bonyii bó weyi yî mbee le, ε me ntu ten diewe bó le wvu le me enso ten bó. Me nu ε ntu wase lo fiεε ficii fô bonyii bocii le, wvu le è nulo è me enge naa la fi è nulo è me enge è bomew è bó ente ke eboy. ²³ Me ηgee mwεem mvun mvunciim nen nje saaka wvù jee wvu ekumε Klistu, wvu le me ηke enkerηke ten bvujorηke bvù saaka wvudvu nyaa è bonyii. ²⁴††Ke ben kee le yî kenlewte le nu ε bonyii ké no lewte nteen ε è ke so κε wee mwaan kerηke mmawce? Nonη, ben ten elewtè è je yî ben ke ekerηke mmawce le. ²⁵ Bonyii bo kensawce le bocii kenεε è nu kensawce ke kenlewte le, kenεε è nu kfuu kè nεε, ké no yeyi naa ntay. Bó ké no yeyi nonη, keeke ekerηke mmawce, ε mmawce wvun yaa nu wvù mey lo κε. Geenη, ε wese-beene mmawce nu wvù mey lo. ²⁶ Me nlewte kem kenlewte ηgene teytey ε è nu fô bó koole. Ke me nu diewe wee mvurηko wvù tfumyi κε lo mvurηko ncεw ncεw κε. ²⁷†Me nyewle bó ye yem, momte le yî ebii ε è nu fiεε fi lerη e, wvu le fo me ηke endioo ε nfewce wase diew Nyo' è bonyii bomew, è Nyo' ekaa ebvuse lo me ηgoo le κε.

Beene eyenè fo fiεε fi to kooyεε bó bonyii bo Israel ke ekooy bó beene

10 [†]Boom bo bwεem e, me ηgomte le ben ekume ntay fiεε fi to kooyεε bó bo'icee cee bosεεbeene seke bó to lene ηkpwaaante. Bó bocii to lene ekuse jo kembew, gen lente joo yi baay kuse, ^{††2} ε bó mum no nu κε diewe bó nu ε taashe bó bó bo Muses è kembew kedvu noo è joo yidvu le. ³†Bó bocii to diee mwεem mvudien ε è to nyaa Nyo', ⁴††wuu ten joo ε è nyaa Nyo', ε wvù to gee ε yî buyte yî kemaan e. Kemaan

† 9:17 4:1†† 9:19 10:23-24, 32-33; Lum 15:1 † 9:19 Mat 20:26-27†† 9:20 Lem 16:3; 21:20-26 †† 9:21 Gal 2:3-4 ††† 9:22 Lum 1:13; 2Kol 5:11; 11:29 ††† 9:24 Fili 3:12-14; 2Tim 2:4-6; 4:7-8; Jem 1:12; 1Bi 5:4; Mwm 2:10 § 9:27 Lum 8:13; 13:14 §† 10:1 Ksm 13:21; 14:21-29 §†† Joo yi baay yin nu yi bó teje le Joo yi Yeele (Kensam 14:21-22). §† 10:3 Ksm 16:13-35; Dito 8:3; Mben 78:24-25 §†† 10:4 Ksm 17:6; Ktrj 20:11; Mben 78:15

kedvu to nu Klistu wvù to lene bó bó. ⁵†Naa no bó to yene mwεem mvun e nen, ε nteen bó le no gee κε mwεem mvù fitele ebeete Nyo'. E wvù mum yuwyε boba bonyii, ε digvune dibole jiimen ηkpwaaante jodvu.

⁶††Mwεem mvun mvù to kooyεε bó bó nu ntefe fô beene le le fo beene ekerηke shiee mwεem mvù befe diewe bó le κε. ⁷ Fo beene ebunleè bonyo' bo ecici no bó bomew to bunlee κε. Bó nu ε sarη ekumε bó le, "Bonyii to nu ε shii, dieken, wuken, ja we mum ley bine le no bine fô fimooso le."

⁸††Fo beene ejaanηkè kenjarη no bó bomew to jaanηke, ε Nyo' ge ε bó kpweken bontfuke mbaanfieε ncow botete (23,000) yî diuu dimwaan η κε. ⁹††Fo beene emomtè Tata no bó bomew to momte, ε Nyo' ge ε yó tawye bonyii bodvu ε bó kpweken κε. ¹⁰††Fo beene ewvukenè no bó bomew to wvukene, ε Nceendaa Kp-we yuwyε bó κε.

¹¹††Mwεem mvun mvunciim mvù to kooyεε bó bó nu ntefe fô bonyii le. E bó to sarη nen le beene ban bó cee ε è nu kefew kè wonη kaa wase le, ejod wεε. ¹²††Nonη, wee wvù kpwaake le wen leeme temyi ntay, eyenè fo wvù ke egbwe. ¹³†Ben ekeè le mmom yicii yî too fô ben e nu κε yî ké no too ten fô bonyii bomew e. Nyo' nu Nyo' keceey, ε κε è nulo è wvù ecine è mmom eto fô ben e fey mvurηgay mvunen κε. È mmom too fô ben e, è wvù edunεε κε je yî ben efey jó eso mmom yidvu.

¹⁴††Nonη nsáa yem shém, me ε no nteete ben le ben elewtè mwεem mvu ekumε bonyo' bo ecici. ¹⁵ Me nje-myi è ben nen diewe è bonyii bó kerηke bvufee le. Ben ekpwawce ntay le laa κε fiεε fi me njemyi è ben fin nu keceey ε? ¹⁶††Ke beene ké joo fiko fi ntaashe le, nya keyoone è Nyo', wu yî kentaashe le, tu beene nu ε taashe yî elemε ke Klistu le? È beene ké dioo ε jo blεed wvu yî kefew kekie le ε guuten ε die yî kentaashe le, κε tu beene taashi ε è nu yî ye Klistu le? ¹⁷††No beene diee blεed wvun nen nu bonyii nteen ε ntuw nu κε mwaan, tu fí durηi le beene nu ye yimiaarη, ηjefo beene diee ke ε è nu ntuw mwaan. ¹⁸††Ben ejo kenfewsη fô bonyii bo Israel e. Wee tfuu wvù diee fiεε fô ketarη ke ncεse le nu ε taashe wase bó Nyo' yî ncεse wvudvu le. ¹⁹††Fiεε fi me ηgayte fen nu le la? È fen nu le mwεem mvù bó gee bintarη dvù fô bonyo' le kerηke fiεε keege kenεε le bonyo' bodvu ten kerηke fiεε keege? ²⁰††Ke è nu nonη κε. Fiεε fi me ηgayte nu le boncεse bó bonyii bó yaa kee κε Nyo' gee nu ε bó gee ε è nu fô boncεndaa bo dawle le. Ke bó gee ε è nu fô Nyo' le κε. Me ε no ηgayte le fo ben etaashì ben ε boncεndaa bo dawle le κε. ²¹††Ke è nulo è ben ewuu è fiko fi ntaashe le fi è nu fi Tata le, bvuu wuu è fiko fi Satan e κε. Ke è nulo ten é ben ediee mwεem mvudien mvu Tata le bvuu diee mvu

§† 10:5 Ktrj 14:29-30; Mben 78:31; Ibu 3:17; Jut 5 §† 10:6 Ktrj 11:4, 34; Mben 106:14 §†† 10:8 Ktrj 25:1-9 §†† 10:9 Ktrj 21:5-6 §†† 10:10 Ktrj 14:2, 36; 16:41; 17:6-15; Mben 106:25-27; Ibu 3:17-18 18 10:11 7:29-31; Lum 15:4 19 10:12 Gal 6:1 20 10:13 1:9; Jem 1:13-14 21 10:14 1Jon 5:21 22 10:16 11:24-25; Luk 22:17-20 23 10:17 12:27 24 10:18 Lew 7:11-21 25 10:19 8:4 26 10:20 Dito 32:17; Mben 106:37; Mwm 9:20 27 10:21 2Kol 6:15-16

Satan e ke. ²² †Fo beene egeè fiεε fi shém eton'yi Tata ke. Ke beene tɛmyi fele wvú ke.

Wee egeè fiεε ε è nu fi nulo efi ten waa bwee

²³ †† Beene bomew nen'yi no duu le bó kɛŋke mvun-gay keege naa fiεε ficii. Geenɛn, bó ekeè le ke è nu fiεε ficii fi nulo efi wee ke. E beene bomew nen'yi no duu ke le bó kɛŋke mvun-gay keege naa fiεε ficii. E ke è nu ten fiεε ficii fi nulo ege é wee eleeme tɛmyi yí mbee we le ke. ²⁴ ††Fo wee egeè fiεε kpwaake ke ε è nu ekolε kew ke. Wee ekpwaakè ten ekumε waa bwee. ²⁵ ††Ben edieè nyam yicii yí bó geese fô way yaa sowte laa yí nε fεε le, wvu le fo mvuntelem mvunɛn esaakè ben yí fifie le ke. ²⁶ †††Me njemyi nonɛn, njefo bó nu ε sarj é Nwa' Nyo' le le,
“È kɛŋke Tata wonj wvun noo mwεem mvunciim mvù nu yí dvú le.”

²⁷ É wee wvú yaa nu ke wee mbee tenje ben le ben eto ediekɛn, ben é bee ε gen, é ben no diee fiεε ficii fi bó nya é ben yaa sowte ke. Fo fitele esaakè ben yí fifie le ke. ²⁸ †††Geenɛn, é wee mvu nε lo ε see é ben le mwεem mvudien mvudvu nu ε bó ε ge kentɛŋe dvú fô bonyo' le, fo ben edie ke wvu le fo wee wvú be serje é ben eyenè le ben gee fiεε fi befε, bô fo fitele esaakè wee. ²⁹ Me ŋgayte fitele fin ε è nu fi wee wvú be serje é ben e. Ke me ŋgayte ε è nu finɛn ke. Geenɛn, è nulo é wee mvu ebife le laa è nulo é wen elu keege fiεε fi wen koonjke nje fí nu esaake fitele fi wee mvu le le? ³⁰ §É me ndiee fiεε ε me ε nya keyoone kedvu é Nyo', é wee ebvuu esaake me nje la? ³¹ §†Me ε mum ε no nduu fiem le fiεε ficii fi wee gee, kɛnεε wvú diee ε è nu fidien, kɛnεε wvú wuu ε è nu fiwuun, ε wvú no gee é je yí wee mvu yɛn lo, enyaà mbense é Nyo' le. ³² §††Fo ben egeè fiεε fi nulo ebefe bô mvuntelem mvu bonyii le ke, kɛnεε è nu Bojuu, kɛnεε è nu bonyii bô yaa nu ke Bojuu, kɛnεε kentaashε ke bonyii bo mbee le bo Nyo' le. ³³ §††Me momte fiem keeŋgeε fiεε ficii ε è nu fi wee tfuu eyuukè njonj. Ke me ŋkpwaake ke ε è nu ekumε ekolε kem maan ke. Me ŋkpwaake ekumε bonyii bocii le me enje é bó ke eboy.

No è nulo é wee enu seke wvú bunlee

11 ^{§††}Ben ebejenè me ke no me mbejenε Klistu. ² §†Me mbensee ben no ben kumyi me yí fiεε ficii le bvuu bii mwεem mvù me nto n'yεεyεε ben dvú. ³ §†Geenɛn, me ŋgomte le ben ekieε ntay le ekolε ke diemsɛn tfuu le nu Klistu, ε ekolε ke kpwoon e nu dweese, ε ekolε ke Klistu le nu Nyo'. ⁴ É diemsɛn bunlee lo, kɛnεε wvú teete ntum Nyo' ε wvú ε banj ekolε, tu wvú shoose ekolε kew. ⁵ Geenɛn, é kpwoon bunlee, kɛnεε wvú teete ε è nu ntum Nyo' sε wvú nu ε banj ekolε ŋkuun, tu wvú shoose ε è nu ekolε kew. Ke jεεy

† 10:22 Dito 32:21 †† 10:23 Lum 14:1-15:6 † 10:23 6:12; 8:7-12 †† 10:24 10:32; 13:5; Lum 15:1-2; Fili 2:4 †† 10:25 Lum 14:2 ††† 10:26 Mben 24:1; 89:11 ††† 10:28 8:7 § 10:30 Lum 14:6; 1Tim 4:4 §† 10:31 Kolo 3:17 §†† 10:32 Lum 14:13 §† 10:33 9:19-22 §†† 11:1 4:16 §† 11:2 2Tes 2:15; 3:6 §† 11:3 3:23; Keŋ 3:16; Efe 5:23

jεεy wvuwe kpwoon bô wvú nu ε kpwaε ekolε nu dvú ke. ⁶ É wvú yɛn le ke wen nu ebanj ekolε kew ke, é wvú mum kpwaε lo. Geenɛn, no è nu keŋ'wuumen fô kpwoon e keenu bô ekolε ε bó ε kpwaε, ε wvú mum banj le ekolε kedvu. ⁷ §††Ke diemsɛn kɛŋke keebanj ekolε kew seke wvú bunlee ke, njefo wvú nu nfiεesɛn Nyo' bvuu nu bvujonjke bvú Nyo' le. Geenɛn, ε kpwoon nu bvujonjke bvú dweese le. ⁸ §††Ke è to buy diemsɛn yí kpwoon e ke, è to buy kpwoon yí diemsɛn e. ⁹ Ke Nyo' to bom ten diemsɛn nje kpwoon ke. Wvú to bom ε è nu kpwoon nje diemsɛn. ¹⁰ È nu nje fifie bô nje bonceenda bo Nyo' le wvú kpwoon kɛŋke keebanj ekolε kew. ¹¹ Naa no fí nu nonɛn, fô beene bô nu ε taashe wase beene bo Tata le, nu ε kpwoon yaa nu ke bô ekolε kew maan ke, ε diemsɛn yaa nu ke ten bô ekolε kew maan ke. ¹² Fí nu nonɛn, njefo no Nyo' to bomεε kpwoon yí diemsɛn e nu ε keseen nu ε è boote kpwoon diemsɛn. E fiεε ficii nen'yi fô Nyo' le. ¹³ Ben ten ke taa ente jodvu eyen le laa fí nu leŋ fô kpwoon e keebunlee Nyo' sε wvú nu ε banj ekolε le. ¹⁴ Naa no ben yene mwεem e, bonyii bocii kee lo le fô diemsɛn e keegeε ekolε ε kí ci baay nu ε è nu kenshoose fô wvú le. ¹⁵ Geenɛn, ε fô kpwoon e nu ε keekɛŋke yvuw yí defe nu lo ŋgone fô wvú le. Nyo' to nu ε nya yvuw yí defe é kpwoon le yí ebanji ekolε kew. ¹⁶ É wee nu dvú wvú gomte keekicine fiεε fin, é wvú no kee le ke beene kɛnεε bintaashε bi bonyii bo mbee le bo Nyo' le bvuu kɛŋke yimi je ke.

Ntefe ekumε ntaashe

(Mat 26:26-29; Mak 14:22-25; Luk 22:14-20)

¹⁷ Geenɛn, fiεε fimew nu dvú fi me ŋgomte keentefe ben yí dvú le, ε è nu fi ben gee ε me n'yaa nu embense lo ben yí dvú le ke. Ben ké too shii yí kentaashε le ε è buy ke fiεε fi befε efey fi jee. ¹⁸ §§§Fiεε fi me ŋgomte keenyaw enjay nu le, me n'yuuke le ben ké taashi diεwε kentaashε ke bonyii bo mbee le, no nu dew jεεy jεεy. Me ε no n'yene le è nulo enu keceey. ¹⁹ 18Fí lo jee ke le keŋgawsɛn enu é ben entelɛŋ wvu le bó emum eloocε ekieε bonyii bo leŋ é ben ente. ²⁰ Me n'yene le ben ké too yí kentaashε le keedie mwεem mvudien mvu Tata wesebeene wvú Jisos e, saa die ε è nu mvú ke. ²¹ Me njemyi nen njefo ben ké díoo diekene, ε wee no diee ke ε è nu mwew mwεem mvudien gene fwe, ε bomew mum mɛy jerj, ε bomew wu mbvuum ε mó koo lo bó. ²² 19È nu la fi nonɛn? Ke ben kɛŋke yéw keediekene, wukene dvú le? Nu le ben gomte keejoo kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Nyo' le ekuse, gee ε bonyii bô fuute wuunene le? È nulo é me njeme é ben le la? È nulo é me embensee ben e? Naa lo, ke è nulo é me embensee ke. ²³ 20Me nto nu ε n'yεeyi ben ε è nu bô fiεε fi Tata to yεεyεε me dvú, le è to nu entarj jò bó to nu keegese Tata wesebeene wvú Jisos, ε wvú jo ntuw blεed, ²⁴ nya keyoone é Nyo', guushε gay le, “Fin nu ye yem ε me ε nya nje ben. Ben egeè fifin keekumyi me.” ²⁵ 21E bó diekɛn mεse, ε wvú jo fiko ge ke leŋleŋ diεwε fwe le, gay le, “Fiko fin nu fi monjkan mo monfem mò

§§† 11:7 Keŋ 1:26-27 §§† 11:8 Keŋ 2:18-23; 1Tim 2:13 §§§ 11:18 1:10-11 18 11:19 Dito 13:2-4; 1Jon 2:19 19 11:22 Jem 2:5-6

Nyo' gbwo bô elɛmɛ kem. Ben egeè fifin sekecii wuu keekumyi me." ²⁶ †Fí ε mum ε no nu le ε gen naa ε buy seke Tata nu ke ekase eto le, nu ε sekecii kè ben diee blɛɛd wvun bvuu wuu fiko fin nu ε ben fewci ε è nu ekumɛ kpwe Tata. ²⁷ ††Nonɛn, ε è nu naa yɛɛ wvù diee blɛɛd wvudvu kɛnɛɛ wuu fiko fi Tata le fidvu ê je yi baa jee le kɛ, tu mwɛtɛn gee ε è nu kebefɛ njefo wvù baa wvumte ye bô elɛmɛ ke Tata le kɛ. ²⁸ †Wee dioo nu keedie blɛɛd wvun ebvuu ewu fiko fin, ε wvù yaw jijnɛ ekolɛ kew ntay sɛ no gee nonɛn, ²⁹ njefo é wee diee blɛɛd wvun, wuu fiko fin yaa kee fiɛɛ fi è nu ye Tata, tu mwɛtɛn diee bvuu wuu, joo ε è nu nsaw fô ekolɛ kew e. ³⁰ È nu fiɛɛ fi bonyii nteen ê ben entelɛɲ wɛɛyi ε bomew cɛmkene ε bomew ε kpwekɛn wase. ³¹ Geenɛn, é beene jijnɛ bikuu bisɛɛbeene ntay ε sɛ no diee bvuu wuu, Tata saa ebvuu esaw beene kɛ. ³² ††É Tata saake beene, tu wvù nɛci lo beene wvu le fo wvù ke etaashɛ beene bô bonyii bo yí wonj wvun e le beene nu ε gbwe nsaw kɛ. ³³ Boom bo bwɛɛm e, fí ε mum ε no nu le seke ben ε taashɛ keedie mwɛɛm mvudien mvu Tata le, ε ben cɛy ε wee tfuu to. ³⁴ É jɛɲ yu wee, é mwɛtɛn diekɛn fô yew e sɛ no too wvu le fo wvù ke eto ege fiɛɛ ejo ε è nu nsaw fô ekolɛ kew e kɛ. Fi ekumɛ mwɛɛm mvumew nu ε me nu njke entefe ben yí dvú le ε è nu seke me ε nto.

Nnyá Keyoy ke Yuule

12 Boom bo bwɛɛm e, me nu enjeme keseen ekumɛ nnyá yi Keyoy ke Yuule nyaa ê bonyii. Kɛ me ngomte le ben enu kenjiwe le kɛ. ² †Ben ekeè le seke ben to bɛɛ bonyii bô yaa kee kɛ Nyo', nu ε bó to lɛɛ ben ε ben no njimte, mum wvumte bonyo' bo ecici bô nu sɛ bó nulo ejeme njkuuɲ. ³ ††Me ε mum ε no ngayte le ben ekieɛ ntay le é wee nu ε Keyoy ke Nyo' le nu yí ye le, wvù saa ebvuu egay le, "Lon ekoo Jisos" kɛ. E wee yaa nulo egay le, "Jisos nu Tata" sɛ è fici Keyoy ke Yuule wvù kɛ.

⁴ ††É dioo tu fô nnyá le nu ε bonyii kɛɲke nnyá jɛɛy jɛɛy ε è nyaa kɛ Keyoy kemwaaɲ ê bó. ⁵ †Bonyii lemte dilemme jɛɛy jɛɛy ê kentaashɛ ke bonyii bo mbee le ente, geenɛn ε cee ekolɛ wvuboo nu kɛ mwaanɲ. ⁶ É jé nu jɛɛy jɛɛy yi bonyii lemte jó, ε è gee kɛ Nyo' mwaanɲ le bonyii egeè dilemme didvu ê yiye jé le. ⁷ †Bó nu ε nya kɛ wee mwaanɲ mwaanɲ bô ye nnya yi Keyoy ke Yuule keelemte fici kentaashɛ kecii dvú. ⁸ E wee mvu no kɛɲke ye nnya yi Keyoy ke Yuule nya ê wvù ε è nu keejemyi diɛwɛ wee wvù kɛɲke bvufɛe le, nya yi wee mvu nnya ε è nu keejemyi diɛwɛ wee wvù kee fiɛɛ le. E Keyoy kin nu kɛ kemwaaɲ. ⁹ É Keyoy ké nya yi wee mvu nnya ε è nu fitele fi wvù elese yí Nyo' le ntay, nya yi wee mvu ε è nu keefɛle bincɛm. E Keyoy kin nu kɛ kemwaaɲ. ¹⁰ ††É Keyoy ké nya yi wee mvu nnya ε è nu keegeɛ binghaw bi mwɛɛm e, nya yi wee mvu ε è nu

keeteete bontum bo Nyo' le, nya yi wee mvu ε è nu bvufɛe keekee jɛɛy jɛɛy mwɛɛm mvù nɛn'yi fô Keyoy ke Nyo' le bô mvù yaa nɛn'yi kɛ fô Keyoy ke Nyo' le, nya yi wee mvu ε è nu mvungay keejemyi diɛw yi bó yaa kee kɛ, nya yi wee mvu ε è nu keeɛɛyi mwɛɛm mvù wee wvudvu jemyi ê bonyii. ¹¹ †Bó gee mwɛɛm mvun mvunciim ε è nyaa kɛ Keyoy kemwaaɲ nnya yidvu ê bó. E kí gwaci ê wee tfuu no kí shieele.

Kentaashɛ ke bonyii bo mbee le nu diɛwɛ ye wee le

¹² ††Beene kee le ye wee nu kɛ yimiaanɲ, geenɛn ε yí kɛɲke biba nteen. E naa no biba bidvu cim nu nteen nɛn nu ε bí taashi gee ye yimiaanɲ. È nu kɛ ten no Klistu bô bonyii bew nu. ¹³ †Beene nu bonyii jɛɛy jɛɛy, ε bomew nu Bojuu, bomew Boglek, ε bomew nu bonfaw, ε bomew yaa nu kɛ bonfaw. E è nu kɛ Keyoy kemwaaɲ kè to taashɛɛ beene bocii keenu ye yimiaanɲ. ¹⁴ †E Nyo' to gɛke kɛ ε è nu Keyoy kedvu kemwaaɲ fô mvuntelem mvusɛɛbeene le.

¹⁴ Kɛ ye wee nu kɛ keba ke ye le kemwaaɲ kɛ. È nu biba nteen. ¹⁵ É ekalɛ cim nɛ ε gay le, "No me mbaa nu kebo kɛ, tu kɛ me mbɛɛ keba ke ye le kɛ", fifie saa ege é kí emum enu sɛ è nu keba ke ye le kɛ. ¹⁶ Kentuɲtuɲ ε nɛ tɛn ε gay le, "No me mbaa nu jise kɛ, tu kɛ me mbɛɛ keba ke ye le kɛ", fifie saa ege é kí emum enu sɛ è nu keba ke ye le kɛ. ¹⁷ É ye wee yicii be mɛy kɛ jise, é wvù eyuuke mwɛɛm bô la? É yí be mɛy kɛ kentuɲtuɲ, é wvù eyuuke nsam fiɛɛ bô la? ¹⁸ Fiɛɛ fi nu, nu le Nyo' to nu ε bom wee seyse biba biew bi ye le jɛɛy jɛɛy no wvù koonjke. ¹⁹ É ye wee be nu kɛ keba kemwaaɲ, é yí enu nɛɛ le? ²⁰ No fí nu, biba bi ye le nu nteen. Geenɛn ε bí ε taashɛ ε ge ye yimiaanɲ. ²¹ Kɛ è nulo é jise egay ê kebo le, "Kɛ me nshieele wo kɛ." E kɛ ekolɛ nulo egay tɛn ê bikaa le, "Kɛ me nshieele ben kɛ." ²² Fiɛɛ fi kaa nu, nu le biba bi ye le bi yɛn'yi le bí wɛɛyi lo nu bi kɛ è nulo é ye wee enu sɛ bí kɛ. ²³ E biba bi ye le bi beene joo le bí nu nɛw, nu bi beene taale fô ntay. E biba bi beene ké no wuumene keeduɲci ê bonyii nu bi beene ké no banji. ²⁴ E biba bi bonyii yene, nu bi yaa shieele le bó etaalè fô nonɛn kɛ. Nyo' nu ε seyse ye wee ê je yi le bó ewumtè biba bi yɛn'yi le bí nu nɛw e. ²⁵ Wvù to ge nonɛn wvu le fo kɛɲgawsɛn enu yí ye le kɛ, le keba etomtè kemew, ε kemew tomtɛ kemew. ²⁶ ††É keba ke ye le kemew nɛ ε no yuuke nsase, tu biba bidvu bicii nu eyuuke nsase. É bó seyse keba ke ye le kemwaaɲ, tu bí bicii nu elanlanɛ bô kí. ²⁷ ††É dioo tu fô Klistu le nu ε ben bocii nu ye ye, ε wee mwaanɲ mwaanɲ ben e nu keba ke ye yidvu le. ²⁸ †††Nyo' nu ε gɛɛ bonyii bô elemtè dilemme jɛɛy jɛɛy ê kentaashɛ ke bonyii bo mbee le. E bo fwe nu boom bo ntum e bo Jisos e, ε bô bii bó le nu bonyii bô teete bontum bo Nyo' le, ε bô bii bó le nu bonyii bô yɛɛyi bonyii. E gɛɛ bomew ε è nu bonyii bô

20 11:23 10:16; Mat 26:26-28 21 11:25 Yeli 31:31-34; Luk 22:20; 2Kol 3:6; Ibu 8:6; Ksm 24:6-8; Ibu 9:12 † 11:26 Mat 26:29 †† 11:27 11:20-22; Ibu 10:29 † 11:28 2Kol 13:5 †† 11:32 Ibu 12:5-6; Mwm 3:19 †† 12:2 8:4-6; Yesa 44:9-20; Gal 4:8 ††† 12:3 1Jon 4:2-3; Lum 10:9 ††† 12:4 12:27-14:40; Lum 12:6-8; Efe 4:4 § 12:5 12:28-30 †† 12:7 14:26 ††† 12:10 14:5; Lem 2:4

§† 12:11 7:7; Lum 12:3; Efe 4:7; 1Bi 4:10 ††† 12:12 12:27 †† 12:13 Gal 3:27-28 †† Kɛnɛɛ le, "E è nu kɛ Keyoy kemwaaɲ kè to joe beene bocii é bó sɛ lese beene ê joo keenu ye yimiaanɲ." ††† 12:26 Lum 12:15; 2Kol 11:29 ††† 12:27 6:15; 10:17; 12:12; Lum 12:4-5; Efe 4:4, 16; 5:30 ††† 12:28 12:8-10; 14:1-4; Lem 13:1; 15:32; Efe 4:11-12

egeè biŋghaw bi mwæem e, bomew bô efelè bincem, bomew bô eficî bonyii. E gee bomew ε è nu bô eseyseè no dilemme egene, ε bomew nu bô kee keejemyi díew yi bó baa kee yí ke. ²⁹ Ke è nu bonyii bocii bô nu boom bo ntum e bo Jisós e ke. Ke è nu bocii bô teete bontum bo Nyo' le ke. Ke è nu bonyii bocii bô yæyi bonyii ke, ε ke è nu bocii bô gee biŋghaw bi mwæem e ke. ³⁰ Ke è nu bonyii bocii bô keŋke nnya keefele bincem ke. Ke è nu bocii bô nulo ejemyi díew yi bó baa kee ke. E ke è nu ten bonyii bocii bô nulo ecæyi mwæem mvù bonyii jemyi é díew yimi le é bonyii ke. ³¹ †No nnyá yin yicii nu nen, ben eshieelè ntay keekŋke nnyá ε è nu yi kuuke fele yicii. Geenen, me nu nduŋce é ben fiæ fi fele mwæem mvun mvunciim.

Kenŋonjen fele mwæem mvunciim

13 ††É me nciim ŋkee keenjeme díew bitum bicii naa noo díew bonceendaa bo Nyo' le, se me ŋkeŋke kenŋonjen fô bonyii le ŋkuuŋ, tu me ŋkumte ke ε è nu diuw diæwe ŋgem wvú caake, kenæe bikanŋaŋ e e wee kpwaake. ² †É me nciim ŋkeŋke naa mvuŋgay keenteete bontum bo Nyo' le, ŋkee mwæem mvunciim naa noo mvù nu é keniyile le, ε nlese fitele yí Nyo' le naa ntay wvú è nulo é me emvuwyi dikum, geenen se me ŋkeŋke kenŋonjen fô bonyii le, tu me nu ke lo fiæ fi ecici. ³ †É me nciim njo mwæem mwem mvunciim ε ŋgaw é bonyii, ε nya ten ye yem le bó eton, †† geenen se me ŋkeŋke kenŋonjen fô bonyii le ŋkuuŋ, sew wvudvu saa enu ke. ⁴ Wee wvú keŋke kenŋonjen fô bonyii le ké no kuule shém, bvuu gee gee di jee fô bonyii le. Ke wvuwe wee ké no bene kendorŋ ke. Ke wvú ké no saale ye kenæe bensee ye ke. ⁵ ††Ke wvú ké no ŋasene yí bonyii le ke. Ke wvú ké no kpwaake ke ε è nu ekole kew ke. Ke wvú ké ton'ye shém cekey ke. E ke wvú ké no geele wee fô fitele le ke. ⁶ Ke wvú ké no yuuke njoŋ bô fiæ fi befe ke. Wvú ké no yuuke njoŋ ε è nu bô fiæ fi nu keceey. ⁷ Ke wee wvú keŋke kenŋonjen ké no yene jay wee mvu le ke. Wvú ké no fiisene mwæem mvunciim, taale ke fwe yí fiæ le ficii, bvuu suule shém yí fiæ le ficii. ⁸ †Ke kenŋonjen ké ka ke. Geenen ε kefew nu eyuu eto kè mvuŋgay mvù Nyo' to nyæ le bonyii eteete bontum bew dvú nu ke eka, é díew yi bonyii jemyi yi bó baa kee yí ke eka, é mvuŋgay keeke mwæem ntay ke eka ten. ⁹ Mvú nu ke eka nonen njefo beene kee mwæem keseen ke lo kebese kebese, teete bontum bo Nyo' le ke kebese kebese. ¹⁰ Geenen ε è nu ke enu seke beene ε looce wase ε kocen é mwæem mvu kebese kebese emum eka. ¹¹ É to nu seke me nto nu wan caan, ε me no njemyi diæwe wan e, ŋkpawaci mwæem diæwe wan e, n'yene mwæem diæwe wan e. Me ε ndioo ntaw wase ε mum ε ncine nce boom e. ¹² †Keseen nu e beene yene mwæem e jiwejiwe diæwe é kenlæy e. Geenen è nu ke enu kefew kekie le é mvù eyuu é beene

† 12:31 14:1 †† 13:1 8:1; Lum 13:8-10 † 13:1 2Kol 12:3-4
 †† 13:2 12:8; Mat 7:22; 17:20 †† 13:3 Dan 3:19-20; Mat 19:21
 ††† *Boŋwa' bo boyvuum bomew keŋke fen le, "Nya ten ye yem le me nsaale ye."* ††† 13:5 10:33; Bŋn 10:12; Fili 2:4 § 13:8 12:10; 14:1-5 §† 13:12 Lum 8:24; 2Kol 5:7; 8:3; Gal 4:9

ejise. Keseen nu ε me ŋkee mwæem kebese kebese, ε è nu ke enu sekekie, é me emum emese eŋkie mwæem mvunciim ke no Nyo' kee me. ¹³ ††Mwæem nu mvuntentem mvù nu ke emey eleeme fô. Mwæem mvudvu mvun nu: keeese fitele yí Nyo' le, bô keetaale fwe yí ŋkawma Nyo' le, noo keekŋke kenŋonjen. E kenŋonjen nu fiæ fi kuuke ente jo mvù fele mvù mvunciim.

Keebvuu jemyi ekume nnyá Keyoy ke Yuule

14 †Ben egeelè kenŋonjen fwe dvu mwæem mvunciim, geenen ekeŋkè ten shiee ntay fô nnyá yi Keyoy ke Yuule nyaa é bonyii le, efey mvunciim, nnya keeteete bontum bo Nyo' le. ² †É wee jemyi ε è nu díew yi bó baa kee yí ke, tu ke wvú jemyi é bonyii ke, tu wvú jemyi ε è nu é Nyo', njefo ke wee yaa yuuke fiæ fi wvú jemyi ke. Wvú jemyi ε è nu mwæem mvu é kinyile le é mvuŋgay mvu Keyoy ke Yuule le. ³ Geenen, wee wvú teete bontum bo Nyo' le ké no jemyi ε è nu é bonyii, gee ε bonyii kuu yí mbee le, bvuu yvuwwse mvuntelem mvubole, bvuu gee ten ε mvuntelem mvu bonyii le lætene. ⁴ †E wee wvú jemyi díew yi bó baa kee yí ke ké no fici ke ε è nu ekole kew maarŋ. Geenen, ε wee wvú teete bontum bo Nyo' le ké no fici ε è nu kentaashe ke bonyii bo mbee le kecii. ⁵ †Me ε no ŋkoonke le ben ejemyi díew yi bonyii baa kee yí ke. Geenen, ε fiæ fi me ŋkoonke baay nu le ben eteete ε è nu bontum bo Nyo' le é bonyii. Wee wvú teete bontum bo Nyo' le nu shiee le fele wee wvú jemyi díew yi bó baa kee yí ke. É è fen baa nu le wee mvu ebanke díew yidvu wvu le kentaashe ke bonyii bo mbee le eyuw ntay é fí efi bó.

⁶ Boom bo bwæem e, é me ne keseen ε nto fô ben e, ε no njemyi é díew yi bó baa kee yí le ke, é fifie efi ben yí la le? Fiæ fi nulo efi ben nu ke seke me nu ε nto bô fiæ fi fife fi Nyo' nu ε duŋce é me, kenæe fiæ fimew fi wvú gomte le me enge é ben ekiee, kenæe ntum we mvu le me entefe é ben, kenæe fiæ fimew le me en'yæyi ben dvú. ⁷ Bó ejo ke fiæ diæwe ndoŋ kenæe kome le mvù yaa keŋke ke keyoy. É nulo é wee ege nee se kiee fiæ fi mvù jemyi se bó ε toŋ kenæe ε kum é je yi leŋ e? ⁸ É wee ne le wen etoŋ soŋ jem, ε fanŋe toŋ é je yi leŋ e, é bonyii ege nee se buy jem? ⁹ É nu ke leŋleŋ no é ben jemyi díew é bonyii se bó yuuke lo, é bó ke ege nee se kiee fiæ fi ben jemyi? Ke tu njeme wene nu laayi ke lo yí fwefwe le.

¹⁰ Ke è nu kemaŋen le dikfuu di díew e nu yí nshε le fen dí le dí le ke. E ke yimi nu dvú yi nu se bó kee kenyi kedvu ke. ¹¹ Geenen, é wee ne ε no jemyi é me é díew e se me n'yuuke yí ŋkuuŋ, tu wvú nu enu diæwe wee ketum e fô me le, ε me nu ten diæwe wee ketum e fô wvú le. ¹² Me ε no ŋgayte é ben le no ben gomte le mvuŋgay mvu Keyoy ke Yuule le eyen'yi é ben ente, ben emum emom ntay keekŋke ε è nu nnyá yiye yi nulo ege é kentaashe ke bonyii bo mbee le ekuù lo.

¹³ Fí ε mum ε no nu le, é wee jemyi díew yi bó baa kee yí ke, é wvú no bunlee le Keyoy ke Nyo' le enya wen bô bvufee keceeyi fiæ fi wvú jemyi é bonyii. ¹⁴ É me ne ε

††† 13:13 Kolo 1:4-5, 23; 1Tes 1:2-3; Tay 2:2; Ibu 10:22-24; 1Jon 4:16 §† 14:1 13:8 §†† 14:2 12:10 §† 14:4 14:26 §† 14:5 Ktj 11:29

no mbunlee ê díew yí bó baa kee yí le ke, tu me nu mbunlee ê keyoy kem e, geenen e me n'yaa mbunlee bô bvufee bwem ke. ¹⁵ No fi nu nonen, me nu enge nêe? Me nu embunlee ê keyoy kem e, mbunlee ten bô bvufee bwem, en'yemte ê keyoy kem e, n'yemte ten bô bvufee bwem. ¹⁶ †E fuw ke nonen, wo e ne e no bensee Nyo' ê keyoy kuw e, é wee mvu wvù be nu fó yeke ke lo ke ege nêe se bee le, "Fí enù nonen" yí keyoone kè wo be nyaa le se wvù be yuuke díew yí wo jemyi? ¹⁷ É wo nya keyoone nonen, e cim e nya naa ntay nêe, tu ke è nulo é fi efi wee mvu wê ke. ¹⁸ Me nya keyoone ê Nyo' le me njemyi díew yí bó baa kee yí ke nfele naa lo ben bocii. ¹⁹ Geen en, no me nciim njemyi nonen é me ndioo nu ente jo kentaashe ke bonyii bo mbee le, e me no nkoonke keenjemyi bô bvufee bwem e è cim nu naa ke díew shen, wvu le me n'yeyi bó, efey keejemyi díew bontfuke yuufe (10,000) se bó kee yí nkoonke.

²⁰ ††Boom bo bwæem e, fô ben ekejkè bonkpwawce bo boom bo caan e ke. Ben enù ke diewe mvunley mvu boom e mvù yaa kee ke wase fiê ekumê kebefê. Geen en, ekejkè bonkpwawce e è nu bo ngaybonyii le.

²¹ †Bó nu e sanj ê N'wa' bonci le le,

"Me wvù Tata Nyo' ngayte le me nu nke enjemyi ê bonyii ban dew botolo le, ê díew yí bó baa kee yí le ke.

Geen en, ke fifie nu ke ege é bonyii ban emum eyuw me le ke."

²² Fí e mum e no nu le, keejemyi díew yí bó baa kee yí ke, nu nciise wvù dunji mvunggay mvu Keyoy ke Yuule le ê bonyii bô yaa nu bo mbee le ke. Ke è nu nciise ê bô nu bo mbee le ke. Geen en, e nya keeteete bontum bo Nyo' le nu nciise wvù dunji mvunggay mvu Keyoy ke Yuule le ê bonyii bô nu bo mbee le, e è yaa nu ke è bô baa nu bo mbee le ke. ²³ ††É ben, kentaashe ke bonyii bo mbee le bocii nê e to yí kentaashe le, wee tfuu e mum e kaw e no jemyi ke e è nu díew yí bó baa kee yí ke, bonyii bo ncw kenêe bonyii bô baa nu bo mbee le, e nê e ley, e yuw no ben jemyi, bó saa ekpwaake le ben ghaanene lo? ²⁴ Geen en, é wee tfuu teete e è nu ntum Nyo', wee wvu ncw kenêe wvù baa nu wee mbee e ley, é fiê fi ben jemyi ege é wvù ekiêe le wen nu wee wvù befe, é fi esaake wvù fô fitele le, ²⁵ ††é mwæem mvù nyiime fô fitele fiew e, eyene emwa. Nonen, é wvù emum etum envuw fokuse, enyaa mbense wvu baay ê Nyo' gayte le, "Nyo' nu naa ben e bó."

No è nulo é kentaashe ke bonyii bo mbee le ebunlee, gee mwæem lej

²⁶ †††Boom bo bwæem e, fiêe ficii fi me njemyi nu le la? Fí nu le, seke ben e to yí kentaashe le, e wee wvù kenke nkíee keeyem no nu, e wee n'yeyi nu, e wvù kenke fiêe fi Nyo' nu e dunje é wvù nu, e wvù kee keejeme díew yí bó baa kee yí ke nu, e wvù kee keeeye díew yidvu é bonyii eyuw enù ten. Ben egeè mwæem mvunciim é je yí è nulo é mvù efi lo kentaashe ke bonyii bo mbee le.

† 14:16 2Kol 1:20 †† 14:20 Efe 4:14 † 14:21 Yesa 28:11-12; Dito 28:49 †† 14:23 Lem 2:13 †† 14:25 Yesa 45:14; Jon 4:17-19 ††† 14:26 8:1; 12:7-10; 14:4; Efe 4:11-13

²⁷ É bonyii nu keejeme díew yí bó baa kee yí ke, é bó jeme ke bofêe kenêe botete maan. É bó dioo jemyi no jemyi wee mwaan mwaan e wee mvu ceyi fiêe fi bó jemyi é bonyii. ²⁸ É wee baa nu dvù wvù eceeyi fiêe fi bó jemyi, é bó no nu diuw tfu é kentaashe ke bonyii bo mbee le ente, e wee jemyi ke wase é shem é shem fô ekole kew e bô Nyo'. ²⁹ ††É bonyii bô teete bontum bo Nyo' le nu dvù, é bofêe kenêe botete jeme é bonyii. É bó dioo jemyi e bomew no yeese fiêe fi bó jemyi ntay. ³⁰ É Nyo' fen nu e dunje fiêe é wee mvu wvù be e shii dvù, é wee wvù be jemyi wase wê cife, nya je é wvuwee wee jeme. ³¹ Ben ekeè le ben bocii nulo etefe bontum bo Nyo' le. É ben dioo teete, no teete wee mwaan mwaan wvu le bonyii bocii eyeyi mwæem é ben, é ben ebvuu ege é mvuntelem mvubole bocii eyuwsé. ³² Bonyii bô Nyo' nu e nya yibo nnya keeteete bontum bew kenke mvunggay é we jo nnya yidvu, ³³ †njefo ke Nyo' nu Nyo' kembvunse ke, Nyo' nu Nyo' kenlæeten.

No fí nu é bintaashe bi bonyii bo mbee le bô è nu bo Nyo' le bicii, ³⁴ †seke bokene nu é kentaashe ke bonyii bo mbee le ente, no nu diuw tfu. Ke bó baa nya bó bô mvunggay keejemyi ke. Bó kenke keeyuuke lo bolemse le, e è nu no nci jemyi. ³⁵ É fiêe nu dvù fi bó gomte keekiêe, é bó bife é bole' bobole seke bó e tu jim yew, njefo è nu kenshoose fô kpwoon ejemyi é kentaashe ke bonyii bo mbee le ente. ³⁶ Ben ekeè le ke è to kew ben díew Nyo' ke. Nu le è to kew ben e? E ke è mey ke ben bô díew Nyo' nu e gen wase fó ke. Nu le è mey ben e? ³⁷ ††Wee wvù kee naa le wen nu wee wvù teete bontum bo Nyo' le, kenêe wvù kee le Nyo' nu e nya wen bô nnya ye yí Keyoy ke Yuule, wvù kenke keebe le fiêe fin fi me nsanj fô ben e nu e è gay Tata le me nsanj. ³⁸ É wee baa ebee fí, tu bó nu ema lo ten wvù bô fiew fiêe.

³⁹ †††Boom bo bwæem e, fí e mum e no nu le, ben ekejkè shiee baay e è nu keeteete bontum bo Nyo' le. Geen en, fo ben etun fo bonyii ejemyi díew yí bó baa kee yí ke. ⁴⁰ †††Ben dioo gee mwæem mvun mvunciim, no seysee ntay, gee é je yí jee le.

Jisos Klistu to nu e buy yí kpwe le

15 †††Boom bo bwæem e, me ngomte keseen keejkume ben ekumê saaka wvù jee wvù me nto nfewcêe é ben e ben fiisen, e no leeme yí dvù le keseen. ² ††É nu saaka wvudvu wvun wvù boysee ben é ben fen jici dvù ntay. É fuw ke nonen, tu ben to beje ke e è nu ecici. ³ ††Ben ekeè le me nto nu e nya fiêe é ben e fí kuuke baay fele lo mwæem mvunciim. E è nu ke fí fi bó to nyae é me. Fiêe fidvu nu le Klistu to nu e kpwe fô bibefe bisêebeene le ke lejlej no bó to sanje é N'wa' Nyo' le, ⁴ ††bô le bó to nu e dwey wvù, e è ke no nu edi-uw eta e Nyo' bvuse wvù yí kpwe le ke lejlej no bó to sanje é N'wa' Nyo' le, ⁵ ††noo le wvù to nu e dunje ekole kew é Bitá, ¹⁸ bvuu dunje ten é boom bew bo ntum e bo yuufe ncw bofêe. ⁶ E wvù ke dunje ten ekole kew é

††† 14:29 Lem 17:11; 1Tes 5:21 § 14:33 7:15 §† 14:34 11:3; Efe 5:22; 1Tim 2:12 §†† 14:37 1Jon 4:6 §† 14:39 14:1, 5 §†† 14:40 14:33 §† 15:1 Gal 1:11 §† 15:2 Gal 2:1-2 §†† 15:3 11:23; Yesa 53:5-12 §†† 15:4 Jona 1:17; Mat 12:40; Jon 20:9; Lem 2:24-31

bonyii bo mbee le ε bó nu bvudvuu bvumwaan fele wee gee tin. Bonyii nteen ngoo yin e bæε ke naa dvú ében, ε bomew ε kpweken wase. ⁷ †É wvú ke bvuu duŋce ekole kew ê jem, bvuu duŋce ê boom bew bo ntum e bocii. ⁸ ††É è ke díoo nu ejim, ε wvú duŋce ten ekole kew ê me wvun wvú nu ente jo boom bo ntum e bo Jisos e diéwe wan wvú bó to bokεε kente le. ⁹ † ††Me njemyi nonen njefo me nu lo diéwe wee wvu caan e ente jo boom bo ntum e bo Jisos e bocii. É me mbaa encim enjkwentén wvú bó eteŋe me le waa ntum Jisos ke, njefo me nto mbone bikaa ejim jo kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Nyo' le. ¹⁰ ††Geenen, ε Nyo' buw me, ge ε me no nu fiεε fi me nu fi keseen. Ke nfi wvun wvú Nyo' to nyaε ê me to nu ε la ecici ke. Me nto nu ε njkaa nlem naa nfey lo boom bo ntum e bo Jisos e bocii. Geenen, ε ke ε to lemte me bō mvunḡay mwem ke. È to nu nfi wvun wvú Nyo' to buweε me dvú wvú to lemte yí yem e. ¹¹ †††Fí ε mum ε no nu le kenεε è to nu me wvú to fewceε saaka wvun ê ben, kenεε è to fewci bó, tu è nu ke fiεε fimwaan fi bee bó fewci, ε ben to bee fi le.

Beene nu ke ebuy ten yí kpwe le

¹² Keseen no bese fewci le Klistu to nu ε buy yí kpwe le, ben bomew ε ge nεε ε se no duu le ke bonyii bō kpweken wase nu ke ebuy yí kpwe le ke? ¹³ È è fen nu keceεy le ke bonyii bō kpweken wase nu ke ebuy yí kpwe le, tu ke Klistu to nu ε buy ten yí kpwe le ke. ¹⁴ È è nu le Klistu to baa buy yí kpwe le, tu fiεε fi bese fewci nu ecici, ε mbee wene nu ten ecici. ¹⁵ †††È è fen nu nonen, tu bese teyte fiεε yí Nyo' le ecici, njefo bese ghane fewci le wvú to nu ε bvuse Klistu yí kpwe le se wvú to nu ε bvuse njkuuŋ, é è fen nu keceεy le ke bonyii bō kpweken wase nu ke ebuy yí kpwe le ke. ¹⁶ È è fen nu keceεy le ke bonyii nu ke ebuy yí kpwe le, tu ke Klistu to nu ε buy ten yí kpwe le ke. ¹⁷ †Fí ε no nu le é è fen nu le Klistu to baa buy yí kpwe le, tu mbee wene nu ecici, ε bibefe binen bæε ke yí yene le. ¹⁸ ††É fi emum enu ten le bonyii bō nu ε kpweken wase ε bó to taashe bō bo Klistu nu ε la wase ecici. ¹⁹ È beene gεεle bvufee yí Klistu le, taale le wvú efii beene ε è nu ke yí nshii wvun e maan, tu beene nu bonyii bō shen ekoole bonyii dvú yí woŋ wvun e fele lo bonyii bocii.

²⁰ †††Geenen, keceεy kedvu nu le Nyo' to nu ε bvuse Klistu yí kpwe le. É è nu Klistu wee wvu fwe wvú ceεleε je fō bonyii bō nu ε kpweken wase le. ²¹ ††No wee mwaan to gee ε kpwe to fō bonyii le bocii, nu ke leŋleŋ no wee mwaan nu ε ge le bonyii nu ke ebuy yí kpwe le. ²² †††Fí ε no nu le no bonyii bocii kpweε njefo bó nu kfuu di Adam e, nu ke leŋleŋ no bonyii bocii nu ke ebuy yí kpwe le njefo bó nu bonyii bo Klistu le. ²³ ††Geenen, ε

§§§ 15:5 Mat 28:16-17; Luk 24:34, 36; Jon 20:19 18 Diee di Bitadin nu ê diéw Glek e le Sefas. † 15:7 Luk 24:50 †† 15:8 9:1; Gal 1:15-16; Lem 9:3-6 † 15:9 1Tim 1:12-16 †† 15:9 Efe 3:8; Gal 1:13-14 †† 15:10 2Kol 11:23 ††† 15:11 1:12; Gal 1:17-18; 2:6-9 ††† 15:15 Lem 1:22; 4:33; 5:30-32 § 15:17 15:3; Lum 4:25 †† 15:18 1Tes 4:13 ††† 15:20 6:14; Kolo 1:18 §† 15:21 15:45-49; Kerj 3:17-19; Lum 5:12, 14, 18 §†† 15:22 2Kol 5:17 †† 15:23 15:51-52; 1Tes 4:16

wee nu ke ebuyte ke ê kew kefew e. É Klistu nu wee wvú to yawεε ceε je buy. É wvú nu ke díoo ε kase ε to, é bonyii bō nu bew emum ebuy ten. ²⁴ ††Fí nu ke díoo ε kooy nonen, é emum enu kefew kè woŋ nu eka. Klistu nu ke efiwse bvunfon bō mvunḡay noo bvukuke bvucii bvú saake keseen, emum etfuse bvunfon bwew ê Nyo' Ice. ²⁵ †††É wvú wvú Klistu keŋke ke keesaake egen ebuy seke Nyo' nu ke egεε bonyii bew bo bvuban e bocii ê wvú ekuse é wvú etome bikaa yí bó le. ²⁶ †††É wee bvuban wvu ejim wvú wvú nu ke emese efiwse nu kpwe. ²⁷ †††É nu fiεε fi bó to saŋεε ê Nwa' Nyo' le le, “Nyo' nu ε gεε wase mwεem mvunciim ê wvú ekuse wvú ε no saake.”

Geenen, keegay le mwεem mvunciim nu ê wvú ekuse yaa mum nu le Nyo' wvú geke mwεem mvunciim ê wvú ekuse nu ten ê wvú ekuse ke. ²⁸ 18È nu ke enu seke mwεem mvunciim nu wase ê Klistu ekuse ε wvú saake, é wvú wvú Waa Nyo' emum egεε ekole kew ekuse jo Ice wvú geke mwεem mvunciim ê wvú ekuse, wvu le Nyo' emum enu ewe jo fiεε ficii mondvuum monciim saake.

²⁹ È è baa nu le bonyii bō nu ε kpweken wase nu ke ekase buy yí kpwe le, bó ε no leese bonyii ê joo yí bvudvuu bvú bonyii bō kpweken wase le nje la? Bó leese bó ê joo nonen le sew wvudvu nu la? ³⁰ 19Bese ten ε no ghane yuu ye nen nje la? ³¹ 20Boom bo bwεem e, me nu diuw kpwe le ediuw ecii. Me njemyi mwεem mvun nen njefo me n'yuuke ye yí fiεε fi Klistu Jisos wvú Tata wesebeene nu ε ge fō ben e fele can yem e. ³² 21È è baa nu le bonyii bō kpweken wase nu ke ebuy yí kpwe le, no bonyii ké no jemyi mwεem, ε me njke njen Efe-sus, ε bonyii ε bó njale diéwe nyám yi njkpwaante le no diuu bee bó gomte keesaaye lo me, le sew wvudvu nu la? É me enfanε nlu lo enḡay le fi enu no bó ké no duu le, “Beene ediekenè, wukenè njefo ntfuu nu ε bó nu ebuy ekpweken” e? ³³ Fo wee elεεlè ben ke. Ben ekeè le, “È wee wvú keŋge kew jee lene bō njoo yí befe, é njoo yidvu ebefe bō wvú.” ³⁴ 22Ben etee bvufee bvunen jim, ecine kebefε le. Me n'yene le ke ben bomew kee Nyo' ke. É me njemyi nen keŋge le ben ewuumenè.

Ye yí bonyii nu ke ebuyte dvú yí kpwe le

³⁵ È nulo é wee mvu ene ebiite le laa bonyii nu ke ebuyte yí kpwe le nεε le le? Bó nu ke ekeŋke ε è nu kfuu ye yí nεε le? ³⁶ 23Wvuwe wee wvú biite nonen nu keyuŋ. Ke wvú kee le bó ké jewyi fiεε fi saa ke ebuy se fi ε yaw ε kpwe le? ³⁷ Ke ye fiεε fi bó ké jewe nu yí yí ké buy no kuu ke. Bó ké jewe ke ε è nu njgow eyineyin, kenεε è nu njgow egiŋ, kenεε è nu yi la, ³⁸ 24ε Nyo' mum nya njgow yidvu bō ye yí wvú shieele. É wvú nyaa ye jεey jεey ê njgow no njgow yidvu nu. ³⁹ Ke mwεem mvunciim keŋke nyam ye leŋleŋ ke. Bonyii keŋke yibo nyam ye jεey, ε nyám keŋke yibo, ε mvunyiim keŋke yibo, ε byé keŋke ten yibo ye. ⁴⁰ Mwεem mvu we nu ê yi-

§† 15:24 Dan 2:44 §†† 15:25 Mben 110:1; Mat 22:44 §§† 15:26 Mwm 1:18; 20:14; 21:4 §§§ 15:27 Mben 8:6 18 15:28 Lum 11:36 19 15:30 Lum 8:36 20 15:31 2Kol 4:10-11 21 15:32 Yesa 22:13; Luk 12:19-20; 2Kol 1:8 22 15:34 Mat 22:29; Lum 13:11-14; Efe 5:6-17 23 15:36 Jon 12:24 24 15:38 Kerj 1:11

bo je le, ε mvu fokuse nu ê yibo je le. Mwεem mvu we κηηke bvubole bvujonke, ε mvu fokuse κηηke bvubole bvujonke. ⁴¹ Diuu κηηke bwew bvujonke, ε kpwee κηηke bwew bvujonke, ε jôn κηηke ten bvubole bvujonke. Ε ke jon yimi bô yimi cim κηηke bvujonke ληληη κε.

⁴² Ê nu ke ληληη no ye bonyii nu ke enu seke bô buyte yî kpwe le. Bô ké dweyte wee ε ye ye fo, geenen ke ye ye wvú nu ke ebuy dvú yî kpwe le bæe ke efo κε.

⁴³ †Bô dweyte wee bô ye ε yî yaa yen'yi jee κε, yaa κηηke mvunγay κε. Geenεn, ε wvú nu ke ebuyte yî kpwe le bô ye ε yî κηηke bvujonke, κηηke mvunγay. ⁴⁴ Bô dweyte wee ε ye ye nu yî wee wvu wum. Geenεn, wvú nu ke ebuyte yî kpwe le bô ye ε ε nu wase yî keyoy. Ê ye wee wvu wum nu lo, tu ye keyoy nu lo ten. ⁴⁵ ††Bô nu ε saη le, "Adam wvu fwe to nu ε no nu dvú, yoyte." Ê dioo tu fô Adam wvu ejim e, ε wvú no nu fiew keyoy ké nya nshii ê bonyii. ⁴⁶ Ke wee ké yaw no κηηke ye ε è nu yi keyoy κε. Wvú ké yaw κηηke ε è nu ye wee wvu wum se ké κηηke yi keyoy. ⁴⁷ Adam wvu fwe nu ε bô to bom bô kebvu ke yî nshε le. Ε Adam wvu ejim to nε fiew fowe. ⁴⁸ Bonyii bô fokuse fen nu diεwε wee wvu fwe wvú bô to bomεε bô nshε le, ε bonyii bo fowe nu diεwε wee wvú to nen'yεε fowe le. ⁴⁹ ††No beene nu ε jo nfieesen yi wee wvú bô to bomεε bô nshε, nu ke no beene nu ke ejo yi wee wvú to nen'yεε fowe le.

⁵⁰ Boom bo bwεem e, ε me ensee ê ben le κε è nulo ε ye yin yî è nu nyam bô ελεμε ke eκηηke bvudvuu ente jo bvunfon bu Nyo' le κε. Ε κε è nulo ten ε fιεε fi nulo efo ke eκηηke bvudvuu fô fιεε yaa foo fó le κε. ⁵¹ †Ben eyεε eyuw ε me ensee ben kenylε ke fιεε le. Ke beene bocii nu ke ekpweken κε. Geenεn ε ye yesebeene bocii nu ke esεε ekumen. ⁵² ††Bô nu ke edioo ε toη sorj yi fokemεse, ε ye yesebeene emum ekumen κε nen mwanη no wee ke bæwbεw jise. Sorj nu ke dioo ε jeme ε bonyii bô nu ε kpweken wase emum ebuy yî kpwe le bô ye yî yaa bæe ke efo κε, ε beene bô bæe dvú emum ekumen lo. ⁵³ ††Ye yin yî nulo efo κηηke keeke ekumen etu wase ε è nu yî yaa nulo efo κε. Ε ye yî nulo ekpwe κηηke keeke ekumen etu wase yî yaa nulo ekpwe κε.

⁵⁴ †Seke ye yî nulo ekpwe ebvuu efo ε kumen wase ε tu yî yaa nulo ekpwe ebvuu efo κε, ε fιεε ficii emum ekocεn no bô saη ê Nwa' Nyo' le le,

"Bô nu ε so wase kpwe ε ηγoy mvunγay mwew.

⁵⁵ ††O kpwe, mvunγay mwuw ε fεε?

O kpwe, gbwεεη wo wvú wo taa bonyii dvú ε fεε?"

⁵⁶ †††Gbwεεη kpwe nu kebefε, ε mvunγay mvu kebefε le nu nci Nyo'. ⁵⁷ ††Beene enyaà keyoone ê Nyo' wvú nu ε taashe beene bo Tata wesebeene wvú Jisos Klistu beene ε no soo kebefε noo kpwe.

⁵⁸ †††Nonεn boom bo bwεem e bô nu shém yem, ben eleemè temyi. Fo fιεε eshiikè naa lo ben κε. Ben elemtè lemme di Tata le sekecii, ekeè le κε lemme di wee gee nje Tata nu ke ela ecici κε.

Nnya keefi bonyii bo Nyo' le dvú

¹⁶ ††Me nu enjeme keseen εκume nnya yî bó nya keefi bonyii bô è nu bo Nyo' le dvú. Ben egeè κε ληληη no me nto ηgayεε le bintaashe bi bonyii bo mbee le bi Galeshia egeè. ² Seke è nu diuu di fwe yî ke-maa le kecii, ε wee mwaanη mwaanη baa fιεε seyse γεε. Wee dioo baale, baa κε no Nyo' nu ε buw wvú. Ê me ηke endioo ε nto ben saa ebvuu eshe esuuke lo ken-suw κε. ³ Me nu ηke endioo ε nfεse, emum ensaη ηwa' embene fô nnya yene le, ε bonyii bô ben nu ε baa emum ejo egeη dvú Jelusalem. ⁴ Ê fí fen nu ε kocεn ben e le me ηγεη ten, ε bee bó emum egeη.

Mwεem mvú Baul to kpawci keeke ege

⁵ ††Me nu ηke en'yaw enfey je Masedonia seke me ntoo ê ben e, njefo me ηgomte keenfey je jó. ⁶ †††Ε è nulo ε beene ke ece, ce naa ε kefew ke nffum wvú temyi le ke eghan efey, wvu le ben ke efice me yî lene diem e, ε me emum ηγγene jò me ηγγene. ⁷ ††††Κε me ηgomte le me ηke endioo ε nto ê ben e keseen ε beene eyεnen κε lo we we κε. Me ntaale fwe, ηkee le me nu ηke ento ε beene ebosen ece, ε Tata fen ε bee.

⁸ ††††Geenen me embεε ence Efesus jan ηγγen embuy diuu di Nkaw Bentekos e. ⁹ Kembuη ke baay nu ε yene fô me le jan keηγγee lemme di Nyo' le, naa no bonyii bomew cim nu dvú bane lemme didvu din nen. ¹⁰ ¹⁸É Timatio ke eto lo, ε ben yen le ben nu ε ge wvú ε no yuuke njon η ben ente, njefo wvú gee lemme ε è nu di Nyo' le ληληη κε diεwε me. ¹¹ Fo wee ejo wvú εκuse κε. Ben ke efice wvú ε wvú elen nyεkeey etu jim fô me le, njefo bee boom bo bwee wesebeene le cεyte wvú.

¹² ¹⁹††Fi εκume waa bwee wesebeene wvú Abolos nu ε me nse nu ε no nλεke wvú le wvú elaa ghane ê ben e bô boom bo bwee wesebeene le bomew ba, geenεn wvú se baa koonke naa lo keeto keseen κε. Wvú nu ke edioo ε κηηke je, emum eto.

Ngayma bô kemεse ke njeme le

¹³ ²⁰Ben dioo nu no yenè. Ben eleemè temyi yî mbee wene le, enù bonyii bô κηηke mvuntelem. Ben eleemè temyi. ¹⁴ ²¹Ben dioo gee fιεε ficii no gee bô κηηkonen.

¹⁵ ²²Boom bo bwεem e, ben ekeè le Tefanas bô yew ye nu bonyii bo fwe ê keba kè Akεya le bô to yawεε lese fitele yî Tata le, nya bikuu bibole keefici bonyii bo Nyo' le. ¹⁶ Me ε no ηkule can le ben eyuukè bonyii κε diεwε ban e, ebvuu eyuukè ten bonyii bô lemte yî fιεε le fimwaanη bô bó le. ¹⁷ Me ε no n'yuuke njon no wvú wvú Tefanas bô Fotunatus noo Akaykus nu ε to keeyen me le. Me nu ε n'yen bó le fí ε mum ε no nu le me nu ε n'yen wase ben e. ¹⁸ ²³Bô nu ε læese fitele fiem κε ληληη no bó læese mvunen. Bonyii diεwε ban e nu bô ben

† 15:43 Fili 3:20-21 †† 15:45 15:21-22 ‡ 15:45 Keη 2:7; Jon 6:63; 2Kol 3:6, 17 †† 15:49 Keη 5:3 †† 15:51 1Tes 4:15 ††† 15:52 Mat 24:31; 1Tes 4:16 ††† 15:53 2Kol 5:4 § 15:54 Yesa 25:8 §† 15:55 Os 13:14 §†† 15:56 Lum 4:15; 6:14 §† 15:57 Lum 7:24-25 §†† 15:58 16:13

§† 16:1 Lem 11:29-30; 2Kol 8-9 §† 16:5 Lem 15:21; 2Kol 1:15-16 §†† 16:6 Lum 15:24 §§† 16:7 4:19 §§§ 16:8 Lem 19:8-10 18 16:10 4:17 19 16:12 1:12 20 16:13 15:38; Mben 31:24; Efe 6:10 21 16:14 8:1; Jon 13:34; Lum 13:8-10; 2Kol 6:6; Gal 6:10; Efe 5:2 22 16:15 Lum 16:5; 1:16 23 16:18 Fili 2:29; 1Tes 5:12

ewvumtè bó. ¹⁹ †Bintaashɛ bi bonyii bo mbee le bi Esia jan gayte ben e. Akpwila bô Blisilia noo kentaashɛ ke bonyii bo mbee le kè shiile ê bó yew gayte ben e ê diee di Tata le. ²⁰ ††Boom bo bwee wesebeene le bo mbee le ciinse tɛn ngayma. Ben egay wee tfuu le eɲocɛ diɛwɛ bonyii bo Nyo' le. ²¹ †Wvun ngayma saanɲe me wvù

† 16:19 Lum 16:5; Mwm 1:4, 11; Lem 18:2 †† 16:20 Lum 16:16
‡ 16:21 Gal 6:11; Kolo 4:18; 2Tes 3:17; Flm 19

Baul bô kebo kem. ²² ††Lon ekoo wee wvù baa ekoonɲe Tata ke. Kee Tata, kase ke eto. ²³ Tata Jisos ebuw ben bô kembonɛn kew sekecii. ²⁴ ††Kerɲonɲen kem enù fô ben e sekecii njefo beene nu ɛ taashɛ yî Klistu Jisos e. Fí enù nonɛn.

†† 16:22 Gal 1:8-9; Mwm 22:20; Jut 14; Mwm 1:7 †† 16:24
4:21; 2Kol 2:4; 11:11; 12:15; Fili 1:8; 2:17; 1Tes 2:8; 3:12; 2Tim 3:10;
Flm 9

2Kol en

Fieε fi nu ê Nwa' wvu Kolēn wvu bokan̄ bofēε wvun e

Baul to san̄ n̄wa' wvu bokan̄ bofēε wvun fô kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Kolēn e, ε è nu kefew kè bon̄gēw to nen'yēε etoo entelēn̄ jo wvú bô kentaashe kedvu. Bonyii bo ê kentaashe kin e bomew to nu ε nē no ken̄ke mvun̄kicēn̄ mvù tēmyi ekumē Baul. Geenēn, ε Baul san̄ no dūn̄ci le wen koon̄ke baay le bô bó etu diuw mwaan̄. Nwa' wvun nu ε bvuu ε gen̄ fwe ε no jemyi no Baul to leke kentaashe kedvu le bó eyene can yibo keefi bonyii bo Klistu le bo Judea bô to nu yî ngēw e. Ê keba ke n̄wa' wvun e ke ejim nu ε Baul jemyi ekumē mwēem̄ mvù dūn̄ci le wen nu waa ntum Jisos Klistu wvu cēy. Wvú to jemyi njefo bonyii bomew bo Kolēn caan to nu ε nē bense bikuu bibole le è nu bowen boom bo ntum e bo Jisos e bo cēy, mum duu le ke Baul nu naa lo waa ntum Klistu wvu cēy ke.

Bikuu bi mwēem e ê n̄wa' wvun e

1:1-11 Ken̄kewce

1:12-7:16 Baul bô kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Kolēn

8:1-9:15 Nnya keefi bonyii bo Klistu le bo Judea dvú

10:1-13:10 ε Baul jeme ekumē mwēem̄ mvù dūn̄ci le wen nu waa ntum Jisos Klistu wvu cēy

13:11-14 Kemēse

1 †È nu me wvù Baul, ε me nu waa ntum Klistu Jisos yî n̄kon̄ wvù wvu Nyo' le. È nu bee waa bwee we-sebeene wvù Timatio. Me nsaan̄ke n̄wa' wvun fô kentaashe ke bonyii bo mbee le bo Nyo' le bo Kolēn, noo fô bonyii bô è nu bo Nyo' le bocii bo keba kè Akēya le kecii. ² Nyo' Icee wesebeene bô Tata Jisos Klistu ebun̄ ben, ebvuu enya ben bô mvuntelem̄ mvù lætēne.

Nyo' wvù læsee mvuntelem

³ †M̄bense enù fô Nyo' wvù è nu Nyo' wvu Tata wese-beene wvù Jisos Klistu, bvuu nu Ice le. Wvú nu Icee shen, nu Nyo' wvù læsee mvuntelem̄ mvu bonyii le yî mwēem e mvunciim. ⁴ È nu wvú wvù ké no læsee mvuntelem̄ mvuseεbeene yî bon̄gēw bosεεbeene le bocii wvu le è nulo é beene emum ekee ten̄ keelēsee mvuntelem̄ mvu bonyii bomew e seke bó nu yî bon̄gēw e. Beene nulo ekee keelēsee nonēn ε è nu bô n̄lēsee wvù Nyo' nu ε læsee mvuseεbeene mvuntelem̄ dvú. ⁵ †Bese kee lo le ke lēn̄lēn̄ no bon̄gēw bo Klistu le nu fô bese le baay, nu ke no Nyo' nu efele yî Klistu le læsee mvuntelem̄ mvuseε ke ten̄ baay. ⁶ †È bese nu yî monlum e, tu è nu keelēsee mvuntelem̄ mvunen̄ noo keeboyse ben. È bó læsee mvuntelem̄ mvuseε, tu è nu keege é mvuntelem̄ mvunen̄ elæetene, é ben ekuu shém̄ enu nyēkeey yî bon̄gēw bô ben̄ yene diēwe no bese yene le. ⁷ Fieε fi bese taale fwe kee ekumē ben nu

ε ke fieε nulo eshiw bese ke, njefo bese kee lo le no ben̄ yene ngēw diēwe bese le, nu ε ben̄ ten̄ nu eken̄ke mvuntelem̄ mvù lætēne diēwe bese le.

⁸ ††Boom bo bwee wese le, ke bese gomte le ben̄ enù sē ben̄ kee kfuu ngēw wvù bese to wue won̄ wvù Esia le ke. Wvuwe ngēw to tēmyi baay fele mvun̄gay, ε bese no yene le ke è nulo é bese ebvuu elun̄ ke. ⁹ †††Yî keceey e, bese to kee le è nu ke wase kpwe fô bese le. Geenēn fifin to kooyi nonēn keege le fo bese eyeemē yî bikuu bisese le ke, le bese eyeemē ε è nu yî Nyo' le. È nu wvú wee wvù bvuuuse bonyii yî kpwe le. ¹⁰ †††Wvú wvudvu wvù to bvuseε bese yî kfuu wvuwe ngēw wvù è to yen'yi wase kpwe le, nu ε wvú nu ke emey ke ebvuuuse. Bese nu ε gēε bvufee ε è nu yî ye le le wvú bēε ke ke ebvuu ebvuuuse bese sekecii, ¹¹ †no ben̄ nu etomte bese bô bunle yene. Nonēn é bonyii emum ke enyaa key-oone ê Nyo' fô bese le nje fieε fi jee fi wvú nu ε buw bese dvú nje bunle bonyii nteen.

Fieε fi to gee ε Baul sē kumen̄ n̄kpawce læne diew

¹² ††Fieε nu dvú fi bese saale ye yî dvú le, ε fitele fisese tomte bese ekumē fí. Fí nu le, gee disese ê won̄ jan, efey mvunciim̄ fô ben e, nu dī yuule, nu keceey no Nyo' gomte. Ke bese gee gee dī bii bvufee bvū yî won̄ wvun e ke. Bese gee bii ε è nu no Nyo' nu ε buw bese le bese

† 1:1 Gal 1:1; 1Kol 4:17 †† 1:3 Efe 1:3; 1Bi 1:3 † 1:5 4:10; Mben 94:19; Kolo 1:24 †† 1:6 4:15, 17

†† 1:8 4:8; Lem 19:23; 1Kol 15:32 ††† 1:9 Lum 4:17 ††† 1:10 2Tim 4:18 § 1:11 4:15; Lum 15:30 §† 1:12 2:17; 1Kol 1:17, 19, 31; 2:13; Ibu 13:18

egeè. ¹³Ke bese saanjke fiεε fimew fô ben e jεey efey fi è nulo é ben etanj ekiεε fí ke. Me njkpwaake le ben nu ke etanj ekiεε fi ficii, ¹⁴†ke no ben nu ε kiεε wase bese ke-seen caan, wvu le é ke edioo enu diuu di Tata wese-beene wvú jisos ε to, é ben esaale ye bô bese ke naa no bese saale ye bô ben. ¹⁵††No me nto njkee naa fifin nonen, ε me mum no njgomte keen'yaw nto é ben e, wvu le ben ekejkε sεw wεm bokanj bofεε. ¹⁶Me nto njkaake le me nu njke endioo enjgene Masedonia enfey je jo ben, bô le me nu njke endioo enjkaase embvuu enfey je jo ben é ben eficε me yí lene diem di Judea le. ¹⁷†Ben kpwaake le no me nto mbaa enghan enfey ke, nu ε me nto njkaake nonen njgee ε é nu ndvum e? Nu le me ndioo njkaake fiεε no njkaake é je wee wvu fokuse fen wvú beje fiεε le ‐“Eε” mum kase tun ke sekedvu le ‐“Aay” e? ¹⁸††Yí keceey e, no Nyo' ké no leeme ke yí diεw ye le, ke fiεε fi bese jemyi é ben ké no nu fi bese ebee le, ‐“Eε” kase tun le, ‐“Aay” ke. ¹⁹††E fi nu nonen njefo ke jisos Klistu wvú Waa Nyo' wvú bee bo Silas noo Timatio to fewci é ben ente nu wvú beje fiεε le, ‐“Eε” kase tun le, ‐“Aay” ke. É ké no nu ke le, ‐“Eε” sekecii. ²⁰Ben ekeè le yí Klistu le nu ε bonkawma bô Nyo' gee bocii nu ε wvú ε bee dvú le ‐“Eε”. É nu nje fifin wvú beene fele yí Klistu le gayte é Nyo' le ‐“Fí enù nonen.” É neε no beene ké no tumte mojkum mew nen. ²¹É nu Nyo' wvú nu ε leke bese ε leke ten ben, beene ε no temyi yí Klistu le. Wvú nu ε caw †† beene. ²²††Wvú nu ε gee nciise we yí yese beene le wvú è nu Keyoy kew kè nu fô mvuntelem mvuseεbeene le diεwe sâ' fiεε ficii fi beene nu ke ekejkε le.

²³§È nulo é me mbe Nyo' é wvú eben jim nsaw wεm le me nto mbaa nto Kolen ε è nu njefo me nto njgomte keembawce lo ben. ²⁴††E ke è nu le bese gomte keeleeme ke le è neε no mbee wene kejkε keenu ke. Bese kaa lemte lo beene keeto bô njorj fô ben e. Bese kee le ben leeme temyi yí mbee wene le.

2 ^{†††}Nonen ε me mum njkpawce le ke me mbee mbvuu nlaa ghane di eto bô nsase ke. ²É me embvuu ene ε njge ben ε yuw nsase, é ebvuu enu yee dvú wvú nulo ege é me en'yuw njorj efey ben boba bô me nu ε njge wase bó ε yuw nsase? ³††È neε fiεε fi to gee ε me nse nsanj njwa' wε é je yí me nto nsanjεε le. É to nu wvu le me njke ndioo ε nto é ben e, me nsaa njke enjkejkε nsase wvumvu wvú ne fô ben bô bee ege é me en'yuw ε è nu njorj e ke, njefo me njkee naa ntay ekumε ben bocii le njorj wεm nu ke njorj wene bocii. ⁴††Ben ekeè le njwa' wvudvu wε nu ε me nto nsaanjke bô nsase wvu baay, ε fitele tone me, ε misem ε yinjεen é me ejise. E ke me nto nsanj nonen keεnjge é ben eyuw ε è nu nsase ke. É to nu keεge é ben ekiεε kejkεonjen ke baay kè me njkejkε fô ben e.

Bó elεεshe jay mweten enya é wvú

⁵É wee to nu ε ge ε me n'yuw nsase, tu ke nsase wvun to mey ke fô me le ke. Wvú to nu ten fô ben e bocii. (Ke fifin nu fiεε fi me enjemyi enjgene yí dvú le baay ke). ⁶††Njgew wvun wvú wee nteen ben e nu ε nya wase é wvuwe wee nu ε wvú ε kocen nonen. ⁷††Keseen nu ε è nulo é ben elεεshe jay we, ege é fitele fiew elεetene, wvu le fo wvú emey ke wase enu shen shen baay ke. ⁸Nonen me ε no njkule can é ben le ben ekase edunje é wvú le ben bæε ke koonjke wvú. ⁹††È neε fiεε fi to gee ε me nse nsanj njwa' wε fô ben e keemom ben enjkiεε le laa ben yuuke ke me le yí fiεε le ficii le. ¹⁰É ben læeshi jay wee, tu me ten nu ε nleεshe. É me nleεshi fiεε, fen é fiεε nu dvú keelεεshe, tu me nleεshi é Klistu ejise nje yene. ¹¹††Beene gee nonen wvu le fo Satan ke ene eley jó ekejkε mvunjay é beene we. Ke beene maa no wvú ké no wεentene ke.

Diεw Nyo' kumte bonyii le jé le jé le

¹²††È to nu seke me nto njgenεε mbyu kelaante kè Towas e keenfewce saaka wvú jee wvu ekumε Klistu jó, ε Tata yene kembunj fô me le keenlem lemme diεw jó. ¹³††Geenen bvufee bwem to baa nu fó ke, njefo me nto mbaa n'yen waa bwεem wvú Taytus e jó ke. Nonen ε me mum njgay bó le le bó ε sheε wase, mum nto Masedonia.

¹⁴Geenen, keyoone nu fô Nyo' le wvú ké no saa fwe dvusese yí Klistu le nyaa mbεεε, ε bese bii diεwe bonyii bô wvú nu ε kejkε gbwen jem e. E wvú mum fele yí yese le sanje Klistu mondvuum e monciim ε bó kee wvú yuuke nsam we diεwe jiin fô bó ε ton e. ¹⁵††Ben ekeè le bese nu diεwe nsam jiin di Klistu le fô Nyo' le entelεnj jo bonyii bô bó boysee bó noo fô bô laa wase le. ¹⁶††Fô bonyii bô laa wase le nu ε nsam wvun too ε è nu bô kpwe fô bó le. E bonyii bô bó boyse bó nu ε nsam wvun too ε è nu bô nshii fô bó le. No fí nu nonen, tu è nu yee dvú wvú nu ε kocen keεge didin lemme? ¹⁷††Ke bese nu diεwe bonyii nteen e bô nu ε jo diεw Nyo' yí ε tu fiεε fi way e fi bó ghane geese lo ke. Bese nu fisese bonyii bô nu ε taashe yí Klistu le. E bese fewci diεw Nyo' bô mvuntelem mvú yuule diεwe bonyii bô Nyo' nu ε tum bó, ε bó leeme é wvú ejise le.

Kenfewsen ke mojkum mo moyvuum bô mo monfem e

3 ²²Me nfen njgayte nen ε fí nu le bese bvuu kaase dunji lo bikuu bisese é ben e? Nu le bese shieele bonjwa' diεwe no bonyii bomew shieele boban bonjwa' bô ne fô bese le keεε fô ben e bô dunji bonyii bô è nu bese le? ²³Ben keεε nu wase njwa' wese wvú bó nu ε sanj é mvuntelem mvusese le le wee tfuu nulo ekiεε ebvuu etaanjke. ²⁴Ben yen'yi le ben nu njwa' Klistu ε

† 1:14 5:12; Fili 2:16 †† 1:15 1Kol 16:5-6 † 1:17 1Kol 4:18-19 †† 1:18 1:23 †† 1:19 Lem 18:5 ††† Kεneε le, “... è yefe.” ††† 1:22 5:5; Lum 8:15-16, 23; Efe 1:13-14 § 1:23 11:31; 13:2; Lum 1:9; Fili 1:8; 1Tes 2:5; 2Tes 2:10 †† 1:24 1Bi 5:3 ††† 2:1 12:21; 1Kol 4:21 §† 2:3 13:10 ††† 2:4 7:8; Lem 20:31; 1Kol 16:24

§† 2:6 7:11 §† 2:7 Kolo 3:13 ††† 2:9 7:15; 10:6 ††† 2:11 1Bi 5:8 ††† 2:12 1Kol 16:9 18 2:13 1Tes 3:1; 2Kol 7:6, 13-14; 8:6, 16, 23; 12:18; Gal 2:1, 3; 2Tim 4:10; Tay 1:4; Lem 20:1 19 2:15 1Kol 1:18 20 2:16 3:5-6 21 2:17 4:2; Fili 1:15-17; 1Tes 2:3, 5, 10; 1Bi 4:11 22 3:1 5:12; 10:12; Lem 18:27 23 3:2 1Kol 9:1-2 24 3:3 Ksm 24:12; Yeli 31:33; Esek 36:26

bese ε seyse. Njwa' wvun nu ε κε bó saη ε è nu bô kete ke ηwa' le κε. Bó saη ε è nu bô Keyoy ke Nyo' wvù κηηke nshii le. Ε κε bó saη ε è nu yí biwaη bi εta yo εta le κε. Bó saη ε è nu yí biwaη bi è nu mvuntelem mvu bonyii le.

⁴ Fifiñ nu fiεε ε bese jemyi ê Nyo' ejise sε kemaηen nje Klistu. ⁵ †Ke è nu le bese nu ε kocen bô bikuu bisese keege fiεε fimew wvù bese ke nε eduu le fiεε fimew ne fô bese le κε. Ê ge Nyo' bese ε sε kocen. ⁶ ††Wvù nu ε ge bese ε kocen keelemte yí saaka moηkan mo monfem e. Ke moηkan man yaa nu mò bii ε è nu bonci bô bó saηεε lo bô can κε. È nu mo Keyoy ke Yuule le. Bonci to too ε è nu bô kpwe. Geenen ε Keyoy nyaa ε è nu nshii ê bonyii. ⁷ †Je yi yvum yí bó to gee mwεem jó nu ε bó to cow bonci bodvu yí biwaη bi εta le. Seke Muses to too bô bonci bodvu nu ε κε bonyii bo Israel to kee keebvu eetaa bvushiw bwew κε, nje n'yuu Nyo' wvù to baa yí bvushiw bwew e. Ê yiye je yi yvum yí to too ε è nu bô kpwe to too κηηke n'yuu Nyo', ε n'yuu wvun nu wvù to baa nonen jimte wase kaa gene lo, ⁸ ε n'yuu je yi bó gee mwεem jó yí è nu yi Keyoy ke Yuule saa efey naa lo wvuwe n'yuu le? ⁹ ††É je yi bó to gee mwεem jó yí to too bô fiεε fi leese lo bonyii ηgew e, to too bô n'yuu Nyo', κε tu je yi bó gee mwεem jó yí è nu yi Nyo' joo bonyii le bó nu teyey ê wvù ejise nulo eκηηke n'yuu ε wvù fele lo wvuwe! ¹⁰ Keceey kedvu nu le fiεε fi to too κηηke n'yuu Nyo' fidvu nu ε lase wase n'yuu we njefo n'yuu wvù kuuke fele wvuwe nu ε to wase. ¹¹ Ê fiεε fi to kaa wase gene lo to too bô n'yuu Nyo', κε tu n'yuu fiεε fi too keenu wase kemakaa nu ekuuke fele naa lo wvuwe!

¹² No bese kee nonen sε kemaηen, bese ε mum ε no fewci yaa fane κε. ¹³ ††Ke bese nu diewe Muses wvù to ké baη bvushiw bwew bô ndvu keege le fo bonyii bo Israel etaale no n'yuu wvù to baa yí bvushiw bwew e jimte kaa gene κε. ¹⁴ †††Geenen bonyii bodvu nu ε bvufee bvubole to jiime. Ε naa ε to ε buy εben wvun e, nu ε bó dioo taηηke fiεε ê ηwa' moηkan mo moyvuum e, é bó eyuw, ε fiεε no nu ε fí ε baη κε bvufee bvubole. È nu κε yí Klistu le wvù è nulo é bó ecake fiεε fi baηηke fidvu. ¹⁵ Yí keceey e, ε to ε buy naa εben wvun e, nu ε bó taηηke fiεε ê Njwa' Muses e, ε fiεε no nu κε ε fí ε baη bvufee bvubole. ¹⁶ †††Geenen é wee ke etu wase bô Tata, é bó mum cake fiεε fi baηηke fidvu. ¹⁷ †Tata wvun nu Keyoy, ε naa fεε fô Keyoy kin nu, nu ε bonyii ke buy κε yí bvunfaw e. ¹⁸ ††Fí nu le beene bocii bô nu sε fiεε bee baηηke monshim mosεεbeene nu ε n'yuu Tata baa yí yese beene le, gee ε beene baa mum kumene gene fwe fwe fieesene wase ε è nu wvù. Nkumen wvun nu ε è gee Tata wvù è nu Keyoy ke Yuule.

Ntfu saaka wvù jee ê nsháan mbom e

4 ^{†††}Nonen no bese κηηke lemme din ε è cam Nyo' shen ε nya ê bese, tu κε è nulo é shem ekpwee bese dvú κε. ² ††Bese nu ε base jim ê mwεem mvù

† 3:5 2:16; Lum 15:18 †† 3:6 Jon 6:36; Lum 7:5-6; 8:2, 6, 10; 1Kol 11:25 † 3:7 Ksm 34:29-30 †† 3:9 Lum 8:2, 33; Gal 3:10 †† 3:13 Ksm 34:33-35 ††† 3:14 Yesa 6:10 ††† 3:16 Ksm 34:34 †

bonyii gee ê kenyile le mvù è nu mvu kenshoose le. Bese nu ε tun je kenlεema. Ke bese leese mbiay ê diew Nyo' le κε. Bese ké no jemyi κε ε è nu keceey endan endan, duηci bikuu bisese ê wee tfuu ê Nyo' ejise, wvu le è nulo é bó ekpwawce ekiye bonyii bô è nu bese. ³ †† Ê è cim nu le saaka wvù jee wvù bese fewci wvun nu ε fiεε baηyi, tu fí baηyi κε ε è nu fô bonyii bô laa lo le. ⁴ ††Fô boba bonyii bô baa bee saaka wvun e nu ε Satan wvù è nu nyo' wvu yí woη wvun e ε sũm bvufee bvubole bvù ε no jiime keege le fo bó eyenè n'yuu saaka wvù jee wvù nu ekumε bvukεe bvu Klistu wvù nu wunte Nyo' le κε. ⁵ ††Ben ekeè le κε bese fewci ε è nu ekumε bikuu bisese κε. Bese fewci ε è nu ekumε Klistu Jisos le wvù nu Tata. Ε bese nu κε lo fisese bonyii bô lemte ben e nje Jisos. ⁶ †††Nyo' wvù to gayεε le,

“N'yuu ebuy ê ejiwe le ebaa”,

è nu Nyo' wvudvu wvun wvù nu ε ge n'yuu we ε no baa fô mvuntelem mvuseε le keeyuuse bese ε bese kee bvukεe bvu Nyo' le bvù nu yí bvushiw bvu Jisos Klistu le.

⁷ Geenen, ntfu saaka wvun nu yí yese le, ε bese nu κε lo fisese nsháan mbom. Ε bese nu nonen wvu le fí eduηci le mvuηgay mvu baay mvun yí yese le nu mvu Nyo' le ε è yaa nu mvuseε κε. ⁸ †††Boηgew yike bese bi-ba bicii, geenen yaa bvuwci bese κε. Bese nen'yi ε bvufee no bvunηke lo bese, geenen shem saa ekpwee bese κε. ⁹ Bó ké no bone bikaa ê bese ejim, geenen ε Nyo' yaa daayi ê bese le κε. Bó ké no kfune bese ε bese gbwee fokuse, geenen yaa kpwee κε. ¹⁰ †††Bese ké no ghane kpwee κε kfuu kpwe Jisos sekecii, wvu le nshii Jisos nulo eyen'yi ten yí ye yese le. ¹¹ †††No bese cee, nu ε bese ké no nu κε diuw kpwe le sekecii nje Jisos, wvu le nshii Jisos eyen'yi yí biηkpwe bisese bi ye le.

¹² †††Nonen bese ε mum ε no kpwee kpwe, geenen ε kpwe yese yin too ε è nu bô nshii fô ben e.

¹³ †††No bese nu ε lese fitele yí Nyo' le diewe wee mvu wvù to jemyεε ê Njwa' le le,

“Me nu ε mbee ε nse no njemyi”,

nu ε bese ten ε bee ε sε no jemyi. ¹⁴ †††Bese kee lo le wvù wvuwe wvù to bvuseε Tata wesebeene wvù Jisos yí kpwe le, nu ke ebvuse ten beene bô nu bô bo Jisos yí kpwe le, ejo bese noo ben ten egen egeε ê wvù fwe.

¹⁵ †††Mwεem mvun mvunciim kooyi nje yene, wvu le no mbuwma Nyo' saηηkene gene fô bonyii le nteen nteen, é keyoone kè bonyii nyaa ê Nyo' ebiisè, ε mbense gene fô Nyo' le.

Mwεem mvù beene yene mvù le fele lo

¹⁶ †††È nεε fiεε fi κε shem kpwee bese κε. Naa no ye yese yin cim bvuke gene kaa nen, nu ε mvuntelem mvuseε kumene tuu κε lo mvunfem εdiuw ecii.

¹⁷ †††Boηgew bo caan ban bô bese yene yí kefew kin e,

3:17 Jon 8:32, 36; Lum 8:2; Gal 5:1, 13 †† 3:18 4:6; 1Kol 2:7 ††† 4:1 3:4, 6 †† 4:2 2:17; 6:4 ††† 4:3 1Kol 1:18 †† 4:4 Jon 12:31; Efe 2:2; Kolo 1:15; Ibu 1:3 †† 4:5 1:24 ††† 4:6 Keη 1:3; Yesa 9:2; 2Kol 3:18; 1Bi 2:9 ††† 4:8 1:8; 7:5; 11:23-29 ††† 4:10 1:5; Lum 6:8; Gal 6:17; Fili 3:10-11 18 4:11 Lum 8:35-36; 1Kol 15:31 19 4:12 Kolo 1:24 20 4:13 Mben 116:10 21 4:14 1Kol 6:14; Lum 8:11

nu ε bó seysee ε è nu bvujonke bu baay bvù meý lo fô bese le bvù è nulo wee saa efewsεn κε. ¹⁸†Nonεn, bese baa leke fisese bvufee yî mwεem mvù bó yene mvú le κε. Bese leke ε è nu yî mvù bó yaa yene le κε, njefo mwεem mvù beene yene mvú le nu ε mvú fele lo, geenεn ε mvù beene yaa yene κε, nu mvù meý lo.

5 ††Beene kee le é bó sâw lo cun yin yî è nu ye yese-beene yî beene cee dvú fokuse fεn, tu beene keŋke yew fô Nyo' le ε bó yaa bom bô can κε. Yiye nu yew yî fowe, ε è nu yî meý lo. ²†No beene nu fen ke-seen nu ε beene looci naa shomkene, njefo beene beele baay le bó etfume yew yî fowe ye yî yese beene le diεwε ndvu le. ³È nu ke enu seke bó ε tfume wase yiye yî yese beene le, beene saa ebvuu enu ye ye κε. ⁴††No beene beε cee cun yin e, nu ε bonɣew bô beene joo gee ε beene shomkene baay. Ke è nu le beene gomte le bó baaye ndvú yî è nu ye yesebeene yidvu yî yese beene le κε. Beene gomte le bó etfume lo yimi yî yese beene le wvu le nshii wvù meý lo emi lo binɣpwe bi ye le bidvu. ⁵††Nyo' nu wvù nu ε seysee beene keekeŋke fiεε fin. Wvù nu ε nya beene sâ' wvudvu ε è nu Keyoy ke Yuule.

⁶Nonεn, bese ε mum ε no nu sekecii kee fifin sε kemaŋεn. Bese kee le no bese cee yî ye yin e yî woŋ wvun e, nu ε bese nu ncejole fô Tata le. ⁷††Bese gee mwεem ε è nu nje fitele fi bese lese yî Nyo' le, κε è nu nje bese yene wvú le κε. ⁸††Bese nu naa sε kemaŋεn yî fifin e, ε fí jee naa lo le bese ecinε lo ye yin e, egen enu wase bee bo Tata fô la diew e. ⁹†Fí ε no nu le kenεε bese nu bee bó fô la diew e, kenεε bese beε fen, tu fiεε fi bese taale yî dvú le, nu ke keegeε ε wvú yuuke nɣon. ¹⁰†Ben ekeè le beene bocii keŋke keeke eleem fwe dvu Klistu é wvú esaw beene, wvu le wee mwaan mwaan ekeŋke nlawma fiεε fi wvú to gee yî ye yin e, kenεε è nu fi jee kenεε fi befe.

Lemme keegeε ε bonyii manci mwεem bô bo Nyo'

¹¹††No bese kee fiεε fi nu keefane Tata, bese ε mum ε no momte keege é bonyii ekumεn. Nyo' looci naa kee bonyii bô è nu bese naa ntaý. E me ŋkpwaa ke le ben ten kee ntaý é mvuntelem mvunen e bonyii bô è nu bese. ¹²††No bese jemýi nen nu ε ke bese gomte keebvuu ekase eduŋci lo bikuu bisese é ben κε. Bese nyaa κε ε è nu je é ben keesaale ye bô bese, wvu le è nulo é ben ekeŋke fiεε fi è nulo é ben etfuse é bonyii bô bensee bibεen bô mwεem mvù bó yene yî bonyii le ejise, ε è yaa nu mvu fô mvuntelem mvubole κε. ¹³É è nu le bikuu ghane bese, tu bí ghane nje Nyo'. È no nu le bí leeme fó, tu bí leeme κε nje yene. ¹⁴††Fiεε fi gee ε bese gne fwe bô fiεε fi bese gee nu keŋkonεn kè Klistu keŋke fô beene le. Bese gee nonεn njefo bese nu ε

22 4:15 1:5-6, 11; 9:11, 15 23 4:16 Efε 3:16 24 4:17 3:18; Lum 5:2; 1Bi 1:6-7† 4:18 Lum 8:25; Ibu 11:1†† 5:1 Job 4:21; 2Bi 1:14‡ 5:2 Lum 8:23-24†† 5:4 1Kol 15:53-54‡‡ 5:5 1:22†† 5:7 1Kol 13:12; 1Bi 1:8-9‡‡‡ 5:8 Fili 1:23§ 5:9 Kolo 1:10; 1Tes 4:1 §† 5:10 11:15; Yesa 2:12; Dan 7:9-10; 12:2; Lem 17:31; Lum 2:6; 1Kol 3:13-15; 4:5; Fili 3:19; 2Tes 1:7-10 §†† 5:11 4:2; 6:4; 1Kol 9:22 §‡ 5:12 1:14; 3:1 §†† 5:14 Jon 17:23; Lum 8:35; Gal 2:20; Efε 3:19; 5:2, 25; 1Jon 3:16

looce ε bee le wee mwaan to nu ε kpwe fô bonyii le bocii, ε fí mum nu le bonyii bodvu bocii nu ε kpwe wase ten. ¹⁵††Wvú to kpwe fô bonyii bocii le wvu le fo boba bô cee, ebvuu ecee fô bikuu bibole κε. Geenεn le bó eceè wase fô wvuwe wee wvù to kpweε kase buy yî kpwe le nje bó le.

¹⁶Nonεn, ε kew lo nu ε ke bese bvuu taale wee bô bvufee bu wee wvu wum e κε. Naa no bese to cim shee taale Klistu ε è nu bô bvufee bu wee wvu wum e, nu ε bese yaa bvuu taale wvù keseen é yiye je le κε. ¹⁷††Fiεε fi nu nu le, é wee nu ε taashe wase bô Klistu, tu wvú nu wase wee wvu fwε. Mwεem mvu mvuyvuum mvunciim nu ε fey wase, ε mwεem mvunciim ε tu wase mvu mvunfem. ¹⁸††Fin ficii nu ε è gee Nyo' wvù to kasεε jo beene yî ye le no wvù to mancεε mwεem beene ε bó fele yî Klistu le. E wvú ε nya é bese lemme keegeε ε bonyii manci mwεem bô bo Nyo'. ¹⁹††Fi nu le, è to nu yî Klistu le wvù Nyo' to manci mwεem bô bonyii bo yî woŋ wvun e le bó etu bô wvú. E wvú fanε yaa ebvuu engoyte fite fi kebefε kebole κε, mum nya ntum keman wvun can yese le le bese eteete é bonyii. ²⁰†††Bese ε mum ε no nu fen yî bvudvuu bu Klistu le, ε Nyo' fele yî yese le leke bonyii. Nonεn bese kule can é ben é diee di Klistu le le ben ekase emancε mwεem ben ε bo Nyo'. ²¹††È nu nje yese beene wvù wvú wvù Nyo' to gee ε Klistu wvù to baa kee kebefε, nε tu kebefε, wvu le beene etu teyεyε é Nyo' ejise nje ye.

Bonɣew bô Baul wvù waa ntum Jisos Klistu to yene

6 ¹⁹No bese lemte yî kentaashe le bee bo Nyo', bese ε mum ε no kule ten can é ben le fo ben efiisen mbuwma Nyo' wvun ege é wvú ela ecici κε. ²⁰††Nyo' to nu ε jeme é Nwa' we le le, "Kefew ke leŋ to nu ε to kocεn, ε me nya bitem é wo. Diuu di mboyma le to nu ε kocεn ε me nfi wo." Ben etaa eyen, keseen nu kefew ke leŋ, ε din nu diuu di mboyma le.

³Ke bese yaa gee naa lo fiεε fi nulo ebaanke je wee mvu κε. Bese gee nonεn wvu le fo bó ke eyen jay mvu le yî lemme disese le κε. ⁴††Geenεn, bese nu ε duŋce fisese bikuu bisese é jé le yicii le bese nu bonyii bo lemme le bo Nyo' le. Bese nu ε duŋce é je yî bese kuule fitele naa baay yî bonɣew bô bese yene le bô seke mwεem temyi noo seke je yaa nu naa dvú κε le. ⁵††Bonyii ké no suunke bese, ké nε sekemew lese bese yew ncaw e, ε bonyii nen'yi no shiike mvunlaa bee bó. Bese ké no kfune ye yî lemme le, ké nε ce entan saa lefe κε, ké nε kefew kemew e no kpweε jerj. ⁶††Bese duŋci ten le bese nu bonyii bo lemme le bo Nyo' le é je nce wese wvú yuule le bô no bese kee fiεε fi ekumε Nyo', noo no bese kuule shém, bô no bese keŋke mvuntelem mvù jee fô bonyii le. Bese cee bii no Keyoy

§† 5:15 Lum 6:3-4; 7:4; 14:7-9§‡ 5:17 Yesa 43:19; Lum 6:4; Gal 6:15; Efε 4:24; Mwm 21:5§§† 5:18 Lum 5:10§§‡ 5:19 Lum 3:24-26; Kolo 1:20§§§ 5:20 Mat 10:40; Yesa 52:7 18 5:21 Jon 8:46; Lum 8:3; 1Kol 1:30; Gal 3:13; Ibu 4:15 19 6:1 Lum 5:2; 1Kol 15:10 20 6:2 Yesa 49:8; Luk 4:19-21 21 6:4 4:22 6:5 11:23-29 23 6:6 8:24; Lum 12:9; 1Kol 13:4-7; Gal 5:22-23; 1Tim 4:12

ke Yuule dunji, ε bese koonke bonyii bô ηkonen wvu keceey. ⁷ †Bese ké no jemyi ke ε è nu njeme wvu keceey, gee mwεem ê mvunḡay mvu Nyo' le. Bese ké no jici nce wvu teyete e diewe mwεem mvu jem e mvu εbo εceey bô mvu εbo ηkonko le. ⁸ Bese ké no lemte ke lo, kenεε bonyii wvumte bese, kenεε bó yaa wvumte ke, kenεε bó jemyi mwεem mvù befε ekumε bese kenεε bó jemyi mvù jee. Bonyii ké no joo bese le bese nu bonyii bo kenlεema le, geenεn ε bese nu bonyii bo keceey e. ⁹ ††É bonyii ké nε no nu nen diewe ke bó kee bese ke, geenεn ε bonyii kee naa bese nta. Bó ké nen'yi no yene le bese nu wase bonkfusay, geenεn ben etaa eyen, bese nu ke dvú. É bonyii ké nε no nyaa ηḡew ê bese, geenεn yaa yuwyi bese ke. ¹⁰ †Bese ké no nu nen diewe bonyii bô nu yí yii le, geenεn lanlanε ke sekecii, nu diewe bonyii bô fuute le, geenεn gee ke ε bonyii nteen nu bonyii bo kpaw e. Bese ké no nu nen diewe ke bese kenke naa lo fiεε ke, geenεn ε bese kenke mwεem mvunciim.

¹¹ Bonyii bo Kolεn, bese nu ε jeme wase ê ben yaa nyile fiεε ke. Bese nu ε yene mvuntelem mvusese ε ḡεε mvuyem ê ben. ¹² Ke bese baa ban mvuntelem mvusese fô ben e ke. É ban ben mvunen fô bese le. ¹³ ††Me ε no njemyi ê ben ke diewe ê boom bem e le, ben ege lenlen no bese nu ε ge fô ben e, eyene ten mvunen mvuntelem fô bese le.

Fo wee mbee elenè ekale kemwaanḡ bô wee wvù baa nu wee mbee ke

¹⁴ ††Fo ben elenè ekale kemwaanḡ ben ε bonyii bô yaa nu bo mbee le ke. É nulo é fiεε fi teyete bô fi befε eghan nεε se no nu yí fiεε le fimwaanḡ? N'yuubô ejiwe nulo ekenke kentaashε? ¹⁵ É nulo é Klistu bô Belial †† enu diuw mwaanḡ e? Fiεε fi taashi wee mbee bô wee wvù baa nu wee mbee nu la? ¹⁶ ††Yew ncese Nyo' nulo ekenke la keege bô mvunyo' mvu yí won wvun e? Ben ekeε le beene nu yew ncese yí yí Nyo' wvù kenke nshii. Fifin nu no Nyo' to ḡayε le,

“Me nu ηke encee yí bó le, nlene ê bó entelenḡ.

Me nu ηke enu Nyo' wvuboo,
ε bó nu bonyii bem.”

¹⁷ †Nonen, Tata Nyo' ḡayte le,
“Ben ebuy ê bó ente, enù jεey fô bó le.

Fo ben ekum fiεε fi nnyen e ke,
é me emum enfiisen ben.

¹⁸ ††Me nu ηke enu Icen,
ε ben nu boom bem bô bolemse noo bô bokεnε.
Fifin nu ε è jemyi Tata Nyo' wvù Kenke Mvunḡay Mvunciim.”

⁷ ††Nsáa yem shém, no Nyo' nu ε nya bonkawma ban ê beene nen, beene emum ecuke fiεε ficii fi beete bô ye yesebeene noo keyoy kesεεbeene. Beene

eyuulè gene mεese no beene cee yí nfan wvù wvu Nyo' le.

É Baul yuw njonḡ le bonyii bo Kolεn to nu ε kumen mvuntelem mvubole

² †Ben eḡεε bvudvuu ê mvuntelem mvunen e fô bese le. Ke bese nu ε jay fiεε fô wee le ke. Ke bese nu ε lεε wee ke, ε ke bese nu ε fiw wee mvu ke. ³ ††Ke me njemyi nen le me nsaake lo ben ke. Me nu ε ηḡay wase ê ben le ben nu naa lo fitele fisese, é è cim nu keekpwe kenεε keenu dvú, tu beene nu enu ke yí kentaashε le. ⁴ †Me nu ε ηḡεε fitele fiem yí yene le baay. Me ηkenke kembense ye ke baay ekumε ben. Fitele fiem lεetene baay ekumε ben. Ente jo bonḡew bocii bô bese yene nu ε me n'yuuke ke ε è nu njonḡ.

⁵ †Naa no bese to leyεε wonḡ wvù Masedonia le, bese to baa kenke nleaten ke. Bese to kenke bonḡew biba bicii. Bonyii to gomte diuw bee bó, ε bese bvuu kenke nfan ê mvuntelem mvusese le. ⁶ ††Geenen, ε Nyo' wvù lεese mvuntelem mvu bonyii bô nu yí yii le ke lεese mvuntelem mvusese bô nto wvù Taytus to toε. ⁷ É ke è to mey ke nto we maanḡ wvù to lεese mvuntelem mvusese ke. É to nu ten je yí ben to lεese fiew fitele jó. Wvù to nu ε see ê bese le ben shieele baay keeyen me le, bô no ben kenke yii fô bikuu binen e, noo no ben kenke shiee fô me le. No me n'yuwεε nonen, mbvuu n'yuw naa lo njonḡ baay.

⁸ ††É è cim nu naa le ηwa' wvù me nto nsanḡεε fô ben e we to nu ε ge ε ben no nu yii yii, tu ke me ncim ηkumy ye ke. Geenεn, ε me nto ηkume ke ye, njefo me n'yene le ηwa' wem wvudvu to nu ε ge ε ben no nu yii yii. Geenεn, ben to nu yii yii ke yí kefew e nen caan.

⁹ Me ε no n'yuuke njonḡ keseen, ε è yaa nu njefo ben to nu ε no nu yii yii ke. É nu njefo yii yin to nu ε ge ε ben kumen mvuntelem mvunen. Ben to kenke yii ε è nu ê je yí Nyo' gomte le. Nonen bese to baa ge fiεε fimew fi befε fô ben e ke. ¹⁰ É wee kenke yii ê je yí Nyo' gomte le, tu fí nu ege é wvù ekumen fitele fiew. É fifin eto ε è nu bô mboyma fô wvù le, saa eto ε è nu bô fiεε fi wvù ekumy ye yí dvú le ke. Geenεn, é wee kenke yii ê je bonyii bo yí won wvun e, tu yí nu ke eto ε è nu bô kpwe. ¹¹ ††Ben eyen le fiεε fi yii yí è nu yí Nyo' gomte nu ε to dvú fô ben e. Ben eyen no ben nu ε jo mwεem naa shiee le. Ben eyen ten no ben nu ε ge fiεε ficii keedunḡε le ke ben kenke εbo fô fiεε fi befε fidvu le ke. Ben eyen no fiεε fidvu nu ε ton'yε ben. Ben eyen nfan wvù ben nu ε kenke. Ben eyen shiee wvu baay wvù ben kenke keeyen me le. Ben eyen shiee wvù ben kenke keege fiεε fi lenḡ. Ben eyen ten kfuu ηḡew wvù ben nu ε nya ê wee wvudvu wvù gee jay. Yí fiεε le ficii nu ε ben ε dunḡε lo le ke ben kenke naa lo εbo fô fiεε fidvu le ke.

¹² ††Nonen, naa no me nto ncim nsanḡεε ηwa' wε fô ben e nu ε ke me nto nsanḡ nje wee wvù to gee jay, kenεε wee wvù bó to gee jay fô wvù le ke. Me nto nsanḡ wvu le é nulo é ben edunḡε fô bikuu binen e é Nyo' ejise le ben

† 6:7 10:4-5; Lum 13:12; 1Kol 2:4 †† 6:9 4:10 † 6:10 7:4; Lum 5:3; 12:12; 8:9; Fili 2:17; 4:12-13; 1Tes 1:6 †† 6:13 1Kol 4:14 †† 6:14 1Kol 6:9-13; 10:21; Efe 5:5-11 ††† Belial wvun nu dewle. ††† 6:16 Lew 26:12; Yeli 31:33; 32:38; Esek 37:27; 1Kol 3:16 § 6:17 Yesa 52:11; Mwm 18:4 †† 6:18 2Sam 7:14; Yesa 43:6; Amo 4:13; Mwm 11:17 ††† 7:1 1Jon 3:3

§† 7:2 6:13; 12:17 §†† 7:3 6:11; Fili 1:7 †† 7:4 6:10 §† 7:5 2:13; 4:8 §†† 7:6 1:3-4; 2:13 §†† 7:8 2:4 §§§ 7:11 2:5-6 18 7:12 2:5-10

κηγke shiee fô bese le. ¹³ Nonen fifin nu ε ge shém ε no lætene bese.

Keebise yî shém yese yî nu ε lætēn e, nu ε bese bvuu yuuke njon baay nje njon wvù Taytus yuuke njefo ben bocii nu ε ge fitele fiew ε no nu yî nyekeey e. ¹⁴ †Naa me nto ηké no nsaale wase ye bô ben ê Taytus, ben to baa shoose me κε. Kensaa ye kè bese to ké no saale bô ben ê Taytus nu ε duηce læ è nu ke keceey. Ε è nu ke læηληη no fisee ficii fi bese to ké no jemyi ê ben nu ten keceey. ¹⁵ †Wvù wvù Taytus ké kumyi no ben bocii to yuwε wvù le, bô no ben to fiisenεε wvù fane, ciηke, ε wvù bvuu koη ben naa fesēn lo. ¹⁶ Me ten n'yuuke njon njefo me nu ε ηγεε bvufee bwem yî yene le ε ηγεν ε mēse.

Ntefe no è nulo é bonyii bo mbee le enyaa nnya ê bonyii bomew

8 †Boom bo bwee wese le, bese gomte læ ben ekieε fiεε fi mbuwma Nyo' nu ε ge fô bintaashe bi bonyii bo mbee le bi ê keba kè Masedonia le. ² Bonηaw bô tēmyi nu ε mom wase bó baay. Geenēn ε njon wvu baay wvù bó κηγke ε ge bó ε looce ε yene can yibo yicii ê bonyii bomew naa no bó cim nu ê kefufe ke baay ente. ³ Fieε fi è nulo é me ensee nu læ è to kpaw κε bó læ bó enya nnya no mvuηgay mvubole nu. Ε bó dioo nyaa, nya naa fesēn lo. ⁴ Bó to nu ε læke bese naa shiee le læ bese enya κε bó je keeese εbo fô lemme din e keetom bonyii bô è nu bo Nyo' le. ⁵ Bó to nu ε ge fiεε ê je yî bese to baa kpwaake læ è nulo é bó ege le κε. Bó to nu ε yaw nya bikuu bibole ê Tata, mum nya ten ê bese no Nyo' gomte. ⁶ †Nonen, ε bese mum læke Taytus læ no wvù to nu ε κew wase lemme din ê ben entelēη, læ wvù emum egen dvú fwe efice ben keemese lemme di jee din. ⁷ †No ben looci kee mwεem mvunciim naa ntay, mwεem mvu ê keba ke mbee le, mvu ê keba ke njeme le, mvu ê keba ke bvufee le, mvu ê keba ke shiee keege fiεε le, noo mvu ê keba ke κηγkoηen kenēn e fô bese le, bese ε mum ε no gomte læ ben eloocε ekieε ten keeyene can yene yî lemme di jee din e ntay.

⁸ Κε me njemyi nen nyaa ε è nu nci κε. Me momte lo mbii shiee wvù bonyii bomew κηγke keege fiεε le keen'yēn læ κηγkoηen kenēn ten nu ke keceey. ⁹ †Ben kee wase fitele fi jee fi Tata wesebeene wvù Jisos Klistu to κηγke. Naa no wvù to nu wee bvukuke nu ε wvù to nε tu wee kefufe nje yene, wvu læ kefufe kew ege é ben etu bonyii bo bvukuke le. ¹⁰ †††Yî saaka wvudvu wvun e nu ε me ηgomte keenya wem ntefe. Fí nu læη læ ben bô to κewεε lumbee keegeε fiεε, ε è yaa nu ke keege fiεε maanη κε, ben to nu ten bonyii bô to κewεε keeκηγke shiee keege fiεε, ¹¹ ben emum egen dvú fwe emēse, wvu læ ben ke dioo ε mēse bii no mvuηgay mvunen nu, é fi elēn ekale kemwaanη bô shiee wene wvù ben κηγke keege fiεε. ¹² †Ben ekeè læ é wee κηγke shiee keenya, tu Nyo' nu efiisen nnya ye bii fiεε fi mwetēn κηγke keenya

† 7:14 8:24 †† 7:15 2:9 † 8:1 Lem 11:29-30; Lum 15:26 †† 8:6 2:13 †† 8:7 1Kol 1:5; 16:1-3, 24; Gal 6:10 ††† 8:9 Mat 8:20; Fili 2:6-7 ††† 8:10 1Kol 7:25 § 8:12 Mak 12:43

le, wvù saa ebii fiεε fi wee baa κηγke le κε. ¹³ Κε me ηgayte nen læ ben nu dioo nyaa keefi bonyii bomew kaa kpwe lo κε. È nu fiεε keege é biba bicii eκηγke læηληη. ¹⁴ No ben κηγke mwεem keseen ε mvú ffuyte lo, ε bonyii bomew tane, nu ε è nulo é ben efi bó. É bó dioo κηγke ten ε mvú ffuyte lo sekekie, ε ben tane, é bó efi ben. Nonen é biba bicii emum eκηγke læηληη. ¹⁵ ††È nu no bó nu ε saη læ,

“Wee wvù to baancεε baay,
to baa emum eκηγke baay κε.
Ε wee wvù to baancεε κε caan,
to baa emum eκηγke κε lo caan κε.”

Ε bó tum Taytus Kolen

¹⁶ Me nyaa keyoone ê Nyo' wvù nu ε gεε shiee wene fô fitele fi Taytus e κε læηληη diewe wvù me ηκηγke fô ben e. ¹⁷ Κε wvù to baa emum ebee keeto ê ben e nje bese to nu ε læke wvù κε. Wvù too ê ben e yî ηkpawwce wvuwe le no wvù to κηγke wase shiee naa baay fô ben e. ¹⁸ Bese tumte wvù bô waa bwee wesebeene wvù bó kee wvù entelēη jo bintaashe bi bonyii bo mbee le bicii yî saaka wvù jee wvù wvù ghane fewci le. ¹⁹ Ε κε è mēy κε fifie ekumε wvù κε. Wvù nu ten wee wvù bintaashe bi bonyii bo mbee le nu ε baa læ wvù eghanè bee bó no bese ghane gee lemme di jee di ekumε nnya yin. Lemme din nu keege é bonyii enyaà mbense ê Tata ke-beε, bô keeduηce læ bese κηγke shiee keefice bonyii bomew. ²⁰ Bese gomte læ fo fiεε ke enu dvú fi wee mvu ke ebace bese yî dvú le ekumε nnya yi baay yin yi bese lemte yî dvú le κε. ²¹ Bese momte naa ntay keege ε è nu fiεε fi nu læη ε è yaa mēy κε ê Tata ejise maanη κε. Bese momte keege fi nu ten læη ejise jo bonyii.

²² Bese tumte ten waa bwee wesebeene mvu bô bó wvù bese nu ε mom wase wvù bokanη nteen yî mwεem e nteen, ε yen læ wvù κηγke shiee keegeε mwεem. Ε wvù nu keseen κηγke naa shiee wvu baay fô ben e, njefo wvù nu ε gεε fitele yî yene le naa baay. ²³ ††Wee diewe Taytus e nu ε wvù nu wee wvù bee wvù læne yî ekale le kemwaanη, nu ten wee wvù bee wvù lemte yî fiεε le fimwaanη fô ben e. Ε dioo tu fô boom bo bwee wesebeene le bomew ba, nu ε bó nu bonyii bo ntum e bo bintaashe bi bonyii bo mbee le. È nu bonyii ε bó gee ε mbense gene fô Klistu le. ²⁴ ††Nonen, ben emum eduηce κηγkoηen kenēn fô bó le endan, wvu læ bintaashe bi bonyii bo mbee le eyen læ ye yî bese ké no saale ekumε ben nu yi læη.

Nyo' koonke wee wvù nyaa nnya ye bô nlanlan

9 †††Κε shiee cim nu dvú wvù me ensaanke lo ê ben ekumε lemme din keetom bonyii bô è nu bo Nyo' le κε. ² Me ηkee lo læ ben κηγke wase shiee keetom bó. Ε è nu fiεε fidvu fi me nsaale ye dvú ê bonyii bo Masedonia ekumε ben, njemyi læ ben bo Akeya nu ε ben to seyse wase ε è bæ lo lumbee keetom. Shiee wvù ben κηγke keenya ε mum ε ge ten mvuntelem mvu bonyii

§† 8:15 Ksm 16:18 §†† 8:23 2:13 §† 8:24 7:14; 8:7-8 §†† 9:1 8:1-4; Lum 15:26

le nteen ê bó ente ε ja we. ³†Geenen, me ntumte boom bo bwee wesebeene le ban fô ben e wvu le fo ye yî bese saale ekumε ben yî saaka wvun e ke ebuy le è nu yî ecici ke. Me ε no ntumte bó wvu le ben enù ε ben ε seyse no me nto ngayεε le ben nu ke enu. ⁴‡Fuw ke nonen, fí ε kooy le bee bonyii bo Masedonia bomew ε ne ε to ε yen ε ben nu se ben nu ε seyse, é kenshoose kedvu enu nεε fô bese le, efey mvunciim fô ben e bô bese se gεεle bvufee yî yene le? ⁵‡È nu fiεε fi geε ε me ηkpawcε le fí nu shiee le le me enlεke boom bo bwee wesebeene le ban le bó esa ke fwe eto ê ben e eseyse nnya yî baay yin ε kεfew bεε yî ben to kawεε keenya. Nonen é nnya yidvu emum enu ε ben ε seyse wase le è nu nnya ε ben nyaa yî ηkoη wvu wene le, ε è yaa nu le bó kamte lo ben ke.

⁶†Ben ekumyî le wee wvù jewyi caan, nu ke egbwele ke caan, ε wee wvù jewyi nteen, nu ke egbwele ten nteen. ⁷Wee mwaanη mwaanη ben e kenke keenya no wvù nu ε kpawcε fô fitele fiew e, yaa nyaa guute lo ye kenεε nyaa diεwε bó kane lo wvù ke. Ben ekeè le Nyo' koonke wee wvù nyaa bô nlanlan. ⁸Nyo' nulo ebuy ben bô mwεem mvunciim ege é mvú effuyte lo, wvu le ben ekenke fiεε ficii sekecii ε fí kocine ben e bocii, é ben emum egeè dilemme di jee dicii dvú ntay. ⁹†Fí nu no bó nu ε saη le,

“Wee wvù nyaa nnya nu ε tfuw lo nnya ê bonyii bo ke-fufe le,

lemme diw di jee nu ke emey nu sekecii.”

¹⁰†Nyo' wvù nyaa ηgow ê wee wεε bô mwεem mvu-dien ε bó diee, nu ke enya ten ebvuu ebise ηgow mwεem mvunen, ege é nce wene wvù jee eto bô ηgbwele ε wvù duule lo. ¹¹†Nyo' nu ke enya ten ben bô bvukuke ê jé le yicii keege é ben eyen'yi can yene ntay é bonyii bomew, wvu le bonyii enyaà mbense é Nyo' seke bó ε kenke nnya yin can yese le. ¹²Ke lemme dinen di jee din di ben lemte too ke ε è nu bô mwεem mvù bonyii bô è nu bo Nyo' le shieele maanη ke, dí too ten bô mbense fô Nyo' le jé le nteen. ¹³Lemme di ben gee din nu edunεε bonyii bô è nu ben, é bonyii emum etumte moηkum mo Nyo' le yî n'yuw wvù ben yuuke saaka wvù jee wvu ekumε Klistu wvù ben tomte le. Bó nu ke etumte ten moηkum mo Nyo' le no ben nu ε yene can yene fô bó le noo fô bonyii bomew e bocii. ¹⁴Bó nu ke ebunlee fô ben e, ε mvuntelem mvubole nu yî yene le naa baay nje mbuwma Nyo' wvun wvù nu yî yene le wvù kuuke naa fele lo. ¹⁵†Beene enyaà key-oone é Nyo' yî nnya ye yî baay yî è nulo wee saa esee no yî nu le ke.

È caw Nyo' Baul le wvù enù waa ntum jisos Klistu

10 †††Me wvù Baul keβεε, ηkule lo can ê ben ê je kembonen bô nyekeey wvù wvu Klistu le. È nu me wvù bó duu le me ηké ndioo nu keba kemew no ncewcewe lo bô ben, ηké nto wase é ben ejise, mum mbo. ²†Me nleke lo ben le seke me ε ηke ε nto, fo ben ege é me enε encewcewe beene no me nulo ηke

† 9:3 8:22, 24†† 9:6 Bηgn 11:24; 19:17; 28:27† 9:9 Mben 112:9†† 9:10 Yesa 55:10; Os 10:12†† 9:11 1:11; 4:15††† 9:15

encewcewe bee bonyii bô kpwaake le bese gee mwεem bii ε è nu ηkpawcε bonyii bo yî woη wvun e ke. ³‡È nu keceey le bese cee yî woη wvun e, geenen ke bese yaa tumte jem yese bii no bonyii bo yî woη wvun e tumte ke. ⁴††Ke mwεem mvù bese tumte jem yese dvú nu mvu yî woη wvun e ke. Mwεem mvù bese tumte jem yese dvú kenke mvunηay mvù nen'yi fô Nyo' le, keebvuuke mondvuum mò temyi dvú. ⁵†Bese ké no joo mwεem mvu jem e mvun bvooke bombew bô bonyii beeke dvú, shiwse kembense ye kecii kè baanke fo bonyii ekee Nyo', soo ten boηkpawcε bo bonyii le dvú, gee ε bó yuuke wase ε è nu Klistu le. ⁶††Seke ben ε dunεε le ben yuuke wase Klistu le bô mvuntelem mvunen mvunciim, é bese emum enya ηgew ê wee tfuu wvù bεε temyi ekole bô Klistu.

⁷†Ben etaa eyen fiεε fi nu ê ben ejise! È wee kee naa keceey le wen nu wee Klistu, é wvù no kumyî le no wvù nu wee Klistu, nu ke ten no bese nu. ⁸†È me ncim ne naa ε no nsaale ye nfesene caan nje mvunηay mvù bese kenke mvù Tata nyae keeyoo lo ben dvú, ε è yaa nu keesâw lo ben dvú ke, ken'wuumen saa ekoole me ke. ⁹Ke me ηgomte le fí eyen'yi nen ke diεwε me mbemsee lo ben bô boηwa' bem ke. ¹⁰Me ngayte nen njefo bonyii bomew nen'yi no jemyi ekumε me gayte le, “Wvù ké no saanηke boηwa' ε bó temyi bvuu cewcewe, geenen seke wvù ε to ê bonyii ejise mum tu wεε. ε ke njeme we ké no koole fiεε le ke.” ¹¹††Boba bonyii ekeè le fiεε fi bese jemyi é boηwa' le seke bese yaa nu fó ke, nu ε bese nu ke ege fí seke bese ε to.

¹²††Ke bese momte naa keebwεene ye, kenεε efewsene bikuu bisese bô bonyii bomew ba bô seηe bô dew yibo fiεε fi è nu bó ke. No bó fewsene bikuu bi-bole εbonebon, bewsene ten ye yibo εbonebon, nu ε fí dunεε le ke bó kee fiεε ke. ¹³††Fisese nu ε ke bese cim saale ye fesene kelenη ke. Bese saale ye ε è nu yî kelenη kè Nyo' nu ε nya can yese le keelem eto ebuy naa é ben e. ¹⁴Ke bese danεene ε è nu kedwee no bese too buyte é ben e ke. Bese to nu bonyii bo fwe keelen bô saaka wvù jee wvu ekumε Klistu to naa buy é ben e. ¹⁵††Ke bese saale ye fesene ke, fi nu le ke bese saale ye yî lemme di è ge bonyii bomew ke. Geenε fiεε fi bese taale fwe kee nu le no mbee wene kuu gene fwe, nu no kelenη ke lemme disese le é ben entelenη nu ekuuke ten gene naa ntay. ¹⁶Nonen é bese emum efey lo jo ben efewci saaka wvù jee gene biba bimew e, saa nu le bese saale ye bô lemme di bó nu ε lem wase bvudvuu bvú wee mvu le ke. ¹⁷††Fí ε mum ε no nu no bó saη é Njwa' Nyo' le le,

“Wee edioo esaale ye, no saale ε è nu yî fiεε fi è ge Tata le.”

¹⁸††Ke è nu wee wvù dunεε ekole kew le wen nu wee wvu lenη wvù mum nu wee wvu lenη é Tata jise ke. È nu

9:11 ††† 10:1 1Kol 9:3§ 10:1 10:10; 1Kol 2:3§† 10:2 13:10; 1Kol 13:2§†† 10:4 6:7; Lum 13:12; Efe 6:13-17§† 10:5 Yesa 2:12-17§†† 10:6 2:9§† 10:7 1Kol 1:12§† 10:8 13:10§§† 10:11 13:1-2§§† 10:12 3:1§§§ 10:13 Lum 12:3 18 10:15 Lem 19:21; Lum 15:20 19 10:17 Yeli 9:22-24; 1Kol 1:31 20 10:18 1Kol 4:4-5

wee wvù Tata yene le wvù nu lenj wvù nu wee wvu lenj ê wvù ejise.

Baul bô bonyii bô mbiayte le bó nu boom bo ntum e bo Jisos

11 Me nleke le ben ecine ke é me enjeme njeme keyunsee nen caan. Kee, ben ecine ke lo! ² †Me ηκηηκε ken'yee ejise bô ben kè è nu ke Nyo' le. Ben nu fô me le diewe ngon kpwoon wvù bæe tfu le, wvù me nu ε ηkaw keηηke enya wvù ê diemsen mwaan wvù è nu Klistu. ³ ††Geenen ε me nfane le lenjlen no yo to wæentenee læ Iff, nu ε bó nu ke ebvunse ten bvufee bvunen é ben ecine je yì nu keceey bvuu yuule yì ben bii Klistu le jó. ⁴ †Me njemyi nen njefo ben kaantene ke lo fiεε ficii. E wee ne ε no fewci ekumε Jisos mvu jεey se è nu wvù bese to fewcee ê ben, kenεε keyoy kemew jεey se è nu kè ben to fiisenee ê Nyo', kenεε ekumε saaka wvù jee mvu jεey se è nu wvù ben to fiisenee ê bese, tu ben nu emum ekaanten ke lo. ⁵ ††Ke me ηkpwaake le bonyii ba bô ben teηe le bokow bo boom bo ntum e bo Jisos e mum kuuke lo fele me ke. ⁶ ††È è cim nu naa le ke me ηkee njeme, tu ke è mum nu le ke me ηkee fiεε fi ekumε Nyo' ke. Fin nu fiεε ε bese ε duηce wase ê ben ê jé le yicii noo yì mwεem e mvunciim.

⁷ ††No me nto nfewcee saaka wvù jee wvù wvu Nyo' ê ben ecici se nlawma, ε fan ghane le me nto ηge ε è nu kebefe keenshike ekole kem nonen wvu le me embense ben e? ⁸ ††È nulo é me ηngay le me nto nsoonke ε è nu kenson entelen jo bintaashe bi bonyii bo mbee le bimew, no me nto nfii nfi ê bó, nlemte ε è nu fô ben e. ⁹ Seke me nto nu beene, me nto mbaa ηgeε bvujite bvumew yì wee mvu ben e seke me nto ηκηηke shiee fiεε ke. Boom bo bwee wesebeene le bo Masedonia to nyaa fiεε ficii fi me nto nshieele. Nonen yì fiεε le ficii nu ε me nto ntun keηgeε bvujite yì yene le. E è nu ke no me nu ηke entune nonen. ¹⁰ †No keceey ke Klistu le nu yì yem e, ke wee nu dvù ê biba binen bi Akeya le wvù nulo eban diuw wem yì fiεε fi me nsaale ye yì dvù le ke. ¹¹ ††Me ntune nfi ê ben nonen nje la? È nu njefo ke me ηkoonke ben e? Me ηkoonke naa ben ε Nyo' kee nonen.

¹² ††Fiεε fi me ηgee nu ε me nu ηke emey ke ηgee, wvu le me embaanηe je fô bonyii ba bô gomte keeyene le bó nu lenjlen bee bó yì fiεε fi bó saale ye yì dvù le.

¹³ ††Ke bonyii bodvu ba yaa nu boom bo ntum e bo Klis-tu le bo keceey ke. Bó nu bonyii bo lemme le bo kenlεma le. Bó tæeke lo Klistu fô jise le bowen nu boom bew bo ntum e. ¹⁴ E ke fifin yaa nu fiεε fi ηghaw e ke. Naa Satan bô ekole kew ke taw ke Nyo' fô jise le wen nu nceendaa we wvu n'yuu. ¹⁵ ††Nonen ke è nu fiεε fi diuw wvù yumεen e seke bonyii bew bo lemme le banse ten ye yen'yì diewe bonyii bô yεeyi bonyii no nce wvu

teyey keηke keenu le ke. Kemese kebole nu ke enu ke lenjlen no gee dibole nu.

E Baul no saale ye ekumε bongew bô wvù to yene

¹⁶ ††Me ε mbvuu ε no njemyi le fo wee ejo me le me nu keyun ke. Geenεn é ben jo me le me nu keyun, é ben cine le me le ε me njeme ten njeme kensaa ye caan. ¹⁷ Fiεε fi me njemyi ekumε fí fi me nsaale ye yì dvù le se nfan, nu ε ke me n'yaa njemyi bô mvunηay mvu Tata le ke. Me njemyi ε è nu diewe keyun e. ¹⁸ No bonyii nteen saale ye ê je bonyii bo yì wonj wvun e, tu me nu ensaalè ten yem ye. ¹⁹ Me njemyi nen njefo ben fiisene biyun duu le ben keηke bvufee! ²⁰ Ben nu ε cine le bonyii ejod ben ε ben tuu bonfaw bobole, ε bó diekene yì yene le, bene yì yene le, bensee ye, tumyi can ê ben jise. ²¹ Ken'wuumen koole me le bese to kaa nu fisese biwelencoy fanηe yaa gee nonen ke!

Geenen é fiεε nu dvù fi wee momte keesaale ye dvù, tu me ten nu emomte keensaale ten ye yì fifie fiεε le. Me mbεε ke njemyi fin diewe keyun e. ²² ††È bonyii bodvu nu Bo'ibulu, tu me ten nu ke mvu. Bó é no nu bonyii bo Islael, tu me ten nu ke mvu. Bó é no nu bonyii bo ê kfuu di Aba'am e, tu me ten nu ke mvu. ²³ ††È bó fan nu bonyii bô lemte Klistu le, tu me nfele naa lo bó yì fiεε le. (Me njemyi wase fin diewe wee jewte le.) Me nu ε nlem naa wase ε nfey lo bó, ε ηgen ncaw ε nfey bó, ε bó surj wase me bokan ηkuun, ε kpwe ε soy wase me bokan e bokan e. ²⁴ ††Me nu ε nfi wase bongebwan can Bojuu le bokan botin, ε bó tamte kan mwaan ε è fuute ηgbwan mwaan fô mbaanyε. ²⁵ ††Bó nu ε surj wase me bokan botete bô bimban, ε tumye me bô eta kan mwaan. Nguw wvu ê joo nu ε sawye wase bô me bokan botete, ε me ε nce wase ê joo ε mbuy ε nshe jó. ²⁶ ††Me nu ε ηghan wase baay, ε mboy fo me enle joo bokan nteen, ε mboy fo me ηkpwe can bocoon e, ε mboy ten fo me ηkpwe can bonyii bem bo wonj e, ε mbvuu ε mboy fo me ηkpwe can bitum e, ε mboy fo me ηkpwe elaanthe, ε mbvuu ε mboy fo me ηkpwe ηkpwaante, ε mboy fo me ηkpwe ê joo yi baay e, ε mboy ten fo me ηkpwe can bonyii bô mbiayte le bó nu boom bo bwεem e yì Klistu le. ²⁷ ††Me nu ε nlem wase baay ε njimten. Me nu ε nce wase se nyii bokan nteen. E me nu ε no nu wase jerj noo se joo yì me η'wu. Me nu ε nce wase bokan nteen se fiεε fidien, ε nce kenton e se ndvu. ²⁸ E keebvuu bise yì mwεem mvumew e nu ε me nu ke ekuse jo bvujite ediuw ecii nje bonkpawce bô me ηκηηke fô bintaashe bi bonyii bo mbee le bicii. ²⁹ ††È wee dioo wεeyi, tu me nu en'yuuke ten ε me η'wεeyi. È wee ké ege é wee mvu ege kebefe, tu fí nu esase me baay. ³⁰ ††È è nu le me ensaale ye, é me ensaalè ε è nu yì mwεem mvù duηci le me n'wεeyi lo le. ³¹ ††Nyo' wvù nu Nyo' noo Icee Tata wesebeene wvù Jisos wvù mbense nu fô wvù le sekecii

† 11:2 Efe 5:25-27 †† 11:3 Kenj 3:1-5, 13 † 11:4 Gal 1:8-9 †† 11:5 12:11; 1Kol 15:10; Gal 2:6, 9 †† 11:6 1Kol 2:6-16; Efe 3:4 †† 11:7 12:13; 1Kol 9:12, 18 ††† 11:8 Fili 4:15-18 † 11:10 1Kol 9:15-18 †† 11:11 1Kol 16:24 ††† 11:12 11:5; 12:11 †† 11:13 Fili 3:2; Mwm 2:2 ††† 11:15 4:10; Lum 2:6

†† 11:16 12:6 ††† 11:22 Fili 3:5; Lum 11:1 ††† 11:23 4:8-12; 1Kol 4:11-13; 12:26 †††† 11:23 1Kol 15:10; Lem 16:23 ††† 11:24 Dito 25:3 18 11:25 Lem 14:19; 16:22 19 11:26 Lem 9:23; 14:5 20 11:27 6:5 21 11:29 1Kol 9:22; Gal 6:2 22 11:30 12:5; 1Kol 1:31 23 11:31 1:23

se nka, kee lo le ke me mbiayte lo ke. ³² †È to nu seke me nto nu Damaskus, e wee sa' wvù to nu ekuse jo Nfon Aletas ke gay e bonyii no ceyte kelaante kedvu wvu le bó ekoo me. ³³ Geenen e bonyii ke jo me lese ê nkaa le, bvuse fô ntoo ketaaj e shike ekfunj, e me nse nlemten can ye le.

**Mwëem diëwë bifilë le mvù to too fô Baul e bô mvù
Tata to duñci ê wvù**

12 Me nu ensaale ke ye ngenë dvù fwe naa no sew yaa cim nu fó ke. Me nu enjen fwe yí mwëem diëwë bifilë le mvù to too fô me le noo mvù Tata to duñci ê me le. ² Me nkee wee Klistu mvu wvù Nyo' to cunë ben dvù fey lo ebule gen ê we eke. † Eben nu wase bilum yuufe ncow binew no fí to kooyë. (Kenë wvù to ben fó bô ye, kenë se ye, tu ke me nkee ke. Ê kee ke Nyo' maaj.) ³ Me ngomte keembvuu mbiinen le, me nkee wvuwe wee, (kenë wvù to ben fó bô ye, kenë se ye, tu ke me nkee ke. Ê kee ke Nyo' maaj.) ⁴ Nyo' to nu e cun wvù ben dvù fô bvudvuu bvü njon e bvü Nyo' le, e wvù yuw mwëem fó e è yaa nu mvù è nu-lo é wee esee ke. E mvumwe nu mwëem mvù bó baa enya mvungay le wee wvu wum ejeme ke. ⁵ †È nu wee diëwë wvuwe le wvù me nu ensaalë ye bô wvù. Ke è nu-lo é me ensaale ye bô ekole kem ke, efey ke le me ensaalë ye ekumë kewëye kem. ⁶ Ê è cim nu le me ngomte keensaale ye ekumë ekole kem, me nsaa nu keyuj ke, njefo fië fi me nu enjemyi nu kecey. Geenen me nu e ntun keenge fifie, wvu le fo wee mvu ke ene ekpwaake jëy ekumë me fele fië fi wvù yene yí yem e bô fi wvù yuuke ê me ke.

⁷ †Geenen, keege le fo me nke ene embense ye baay ekumë mwëem mvu kenghaw e mvun mvù Nyo' to duñcë ê me, wvù to nu e tum kfuu biay mi e yí no bon'yi ye yem. Biay yin to nu nceendaa Satan e wvù njijsene bô me, wvu le fo me nke ene embense ye baay ke. ⁸ E me nke mbunle ekumë fië fidvu ê Tata mbuy bokaj botete nleke le wvù eake ke fië fidvu yí yem e. ⁹ †Geenen e wvù tfuse ê me le, "Mvungay mwem mvù me nu e mbuw wo dvù nu e kocen fô wo le keefii wo, njefo mvungay mwem ké no lemte yí wee le gene mëese seke wvù wëyi." Nonen me nu en'yuuke njon mbvuu nsaale ye ekumë kewëye kem nfesene lo wvu le mvungay mvu Klistu le nulo elemtë yí yem e. ¹⁰ Fí e mum e no nu le me n'yuuke njon bô kewëye kem noo boncun bô bó nan'yi me dvù noo bonjgew bô me n'yene noo bikaa bi bonyii bone ê me ejim bô bonjgew bô bii me le nje Klistu. Me n'yuuke njon nonen njefo è nu seke me n'wëyi, tu sekekë nu e me nu emum entemyi.

**Shiëe wvù Baul to kenke fô kentaashe ke bonyii bo
mbee le ke Kolen e**

¹¹ Me nu e ne wase e ntu keyuj! Geenen e è ge ben me e nse ntu nonen. È nu ben bô be kenke keedunji

† 11:32 Lem 9:23-25 †† Fofen nu wonj wvu we wvù birjente bitete. ‡ 12:5 11:16, 30; 12:1 †† 12:7 Gal 3:13-14; Job 2:6 †† 12:9 Yësa 40:29-31; Lum 5:2; Fili 4:13

wee wvù è nu me. Naa no me mbaa ncim mbuy fië le nu e ke fí mum nu le bonyii ba bô tenje bikuu bibole le bokow bo boom bo ntum e bo Jisos e mum kuuke fele me ke. ¹² ††Mwëem mvù duñci mvungay mvu Nyo' le bô biñghaw bi mwëem e noo mwëem mvu diuw wvù yumëen e nu e me nto nkuu shém baay no ngee ê ben entelëj. E mvumvun nu bonciise bô duñci le wee nu cëy cëy waa ntum Klistu. ¹³ ††Fië fi me nto ngee fô bintaashe bi bonyii bo mbee le bimew e nshëete ben efey le me nto mbaa ngëele bvujite bvumew yí yene le, nu la? Ben elëshe jay wem fofe!

¹⁴ †È nëe me wvun, e me e nseyse wase keento ê ben e yí bokaj e botete. E ke me nu nke ento enu bvujite bvumew fô ben e ke, njefo ke me ngomte e è nu mwëem mvunen ke. Me ngomte e è nu ben. Me ngomte e è nu ben njefo ke è nu boom bô kenke keegëele mwëem ê bo'icee bobole bô bobwee bobole ke. Ê ké no gëele bocee boom bô bobwee boom mwëem ê boom bobole. ¹⁵ ††Me nu nke en'yuuke naa njon baay keenjewe fië ficii fi me nkenke fô ben e bô keenya noo ekole kem nje ben. Ê me nkoonke ben baay, é ben kaa ekoonke me caan e? ¹⁶ Ben nu e yen kecey le ke me nto mbaa engeë bvujite yí yene le ke. Geenen bonyii e no duu le me nto nu e n'wëentën nleë ben bô mbiay. ¹⁷ ††Nuu le wee mvu bonyii bô me nto ntumë fô ben e to nu e lëe ben ê dieë diem e le? ¹⁸ ††Me nto nu e nleke Taytus le wvù eto ê ben e, mbvuu ntum waa bwee wesebeene we le bô wvù eto. Taytus to nu e lëe ben seke wvù to toë le? Bee wvù to baa gee ke mwëem yí nkpawacë le mwaaj bô yí ekale le kemwaañ e?

¹⁹ Sekemew e ben kpwaake le no bese mëy e no jemyi nen nu e bese gomte keetanji lo diuw wese fwe dvunen. Bese jemyi e è nu diëwë bonyii bo Klistu le fwe dvu Nyo'. Nsáa yese shém, fië ficii fi bese gee fô ben e nu keege é ben ekuu lo. ²⁰ ††È me nfane le è nelo é me nke ene ento en'yen e ben yaa nu no me nshieele le ben enù ke, é ben ten eyen e me n'yaa nu ten no ben shieele le me enù ke. Me nfane le è nelo é me nke ene ento en'yen e bonyii waale diwaa, ghëeke kenghew, kenke shém yí ton'yëen, beele ke e è nu dew yibo, beete bô edieë e bonyii, kunsene mvunjunsen, bensee ye yi ecici, kenke kembunje. ²¹ ††Me nfane le me nu nke endioo e mbvuu e nto, é Nyo' wem ege é ken'wu-umen ekoole me, noo le me nu nke enu yí yii le nje bonyii bô se gee bibefe diëwë nnyen e bô nce nnyen kenjanj noo nsake, e bó nu e bó baa cine wase dvù ke.

E Baul gay ê bonyii bô to gee bibefe le bó eyenë

13 ††Fin nu wase bokaj bem botete bô me nu ento é ben e. Njwa' Nyo' gayte le, "É bó lese nsaw wee, tu bó nu eshieele bonyii bofëe kenë botete, bô eleem jim nsaw wvudvu."

††† 12:12 Lem 13:6-12; 14:8-10; 16:16-18; 19:11-16; Lum 15:19 ††† 12:13 11:7-9 § 12:14 13:1 †† 12:15 1Kol 16:24 ††† 12:17 7:2 †† 12:18 2:13; 8:6, 16-17 ††† 12:20 1:23; 1Kol 1:10-11 †† 12:21 13:2 †† 13:1 12:14; Dito 19:15; Mat 18:16; 1Tim 5:19

² †É to nu seke me nto ntoε ê ben e yî nto wem wvu bokanη bofεε le, me nto nu ε ηgay ê bonyii bô to cee nce kebefe le, bó eyenè. Me ε mbvuu ε no ηgayte ê bó noo ê bonyii bocii naa no me mbaa nu ê ben εjise le, ben eyenè, ηjefo kefew kè me nu ηke embvuu ento nu ε me n'yaa nu ηke encam naa lo shen fô wee le κε.

³ No ben gomte le me ηge fiεε fi duηci le è jemyi Klistu ê ben fele yî yem e, tu me nu enge. Ke è nu le wvú wεεyi lo keenya ηgew ê ben κε. Wvú keηke naa mvuη-gay ê ben εντελεη. ⁴ ††É nu keceεy le bó to taa wvú yî kentam e ε wvú wεεyi. Geenεn keseen nu ε wvú nu dvú ê mvuηgay mvu Nyo' le. Bese wεεyi κε ten diεwe no wvú to wεεyi. Geenεn yî mvuηgay mvu Nyo' le nu ε bese nu ke ecee bee bó lemte ben e.

⁵ Ben etaa bikuu binεn eyen le laa ben nu yî mbee le le. Ben emom ε è nu bikuu binεn. Ke ben yene le Jisos Klistu nu yî yene le? Wvú nu naa yî yene le, é è fen baa nu le ben nu ε mom bikuu binεn ε yen ε ben ε gbwe.

⁶ Me ηkee naa le ben nu ke eyen le bese baa egbwe κε.

⁷ Bese bunlee Nyo' le fo ben ke enε ege fiεε se è nu fi leη κε. Ke bese yaa gomte le bonyii eyene le bese nu ε fey mmom wvudvu κε. Geenεn bese bunlee ε è nu le ben egeè ε è nu fiεε fi leη naa no bese cim yen'yi κε

† 13:2 1:23; 10:11; 12:20; 13:10 †† 13:4 12:9-10; 1Kol 1:25; Fili 2:7-8

diεwe bese nu ε gbwe wase mmom wvudvu. ⁸ Ke bese yaa nulo egee naa lo fiεε fi kicine keceεy κε. Bese nulo egee κε ε è nu fi tomte lo keceεy. ⁹ É dioo nu seke bese wεεyi ε ben tεmyi, ε bese no yuuke njonη baay. Bunle yese nu κε le ben eku egen emεse. ¹⁰ †É nεε fiεε fi me nsaanηke mwεem mvun ê ben ε me mbεε se me ε nto, wvu le seke me ε nto, me nsaa ηηkeηke keenjo mvuη-gay mvú Tata nu ε nya ê me encewcewe lo dvú yî yene le κε. Mvuηgay mvun nu mvú wvú nya le me en'yoo lo ben dvú, ε è yaa nu le me ensâw lo ben dvú κε.

Ngayma Baul wvu fokemεse

¹¹ †Keemεεse boom bo bwεem e, me ηgayte ben e le beene ε shεε wase. Ben eseyse bikuu binεn, eyuw ntefe wem, enù diuw mwaanη, eceè yî nyεkeey e, nonεn é Nyo' keηkoηen bô nyεkeey emum enù ben ε bó.

¹² †Ben egaynεn bikuu binεn e, εηocε ê ηηocε bonyii bo Nyo' le. ¹³ ††Bonyii bô è nu bo Nyo' le bocii gayte ben e. ¹⁴ Mbuwma Tata wesebeene wvú Jisos Klistu, bô keηkoηen ke Nyo' le, noo kentaashε ke Keyoy ke Yuule le enù ben ε bó bocii.

‡ 13:10 13:2; 10:8; 1Kol 4:21 †† 13:11 Jon 14:27; Lum 15:33; 1Kol 7:15; Efε 6:23; Fili 4:9; 1Tes 5:23; 2Tes 3:16; Ibu 13:20; 1Bi 5:14 †† 13:12 1Kol 16:20 ††† 13:13 Mak 13:11; Lum 8:26, 39; Gal 6:18

Galēshia

Fiee fi nu ê Nwa' wvu Galēshia wvun e

È to nu seke bó to keweε wase keefewci saaka wvù jee wvu ekumε Jisos, ε bonyii bò yaa nu ke Bojuu fiisene wase saaka wvudvu wvun, ε bonyii bomew ke ne kew no too bô n'yeyi wvù nu le bó kenke ke keegεlè bonci bo Muses e bocii, efey mvunciim keetfuuse bonyii bò yaa nu ke Bojuu yew é bó se no nu bonyii bo Klistu le bo cεy cεy.

Nwa' wvun wvù Baul to saŋεε fô bonyii bo Galēshia le to nu keetee bvufee bvubole le bvú ekase etu yî fiee fi len e. No wvú nu waa ntum Jisos nonen, wvú ε mum ε no saŋke gene fwe duŋci naa ntay le Nyo' joo wee le wvú nu teyey é wvú ejise ε è nu nje fitele fi wvú lese yî Klistu le.

Bikuu bi mwεem e ê nwa' wvun e

1:1-10 Kenkewce

1:11-2:21 Mvunŋgay mvu Baul e diwε waa ntum Jisos Klistu le

3:1-4:31 E Baul jeme ekumε saaka wvù jee noo bonci

5:1-6:10 Bonyii bò è nu bo Klistu le nu ε buy wase yî bvunfaw e ε no yuuke wase ε è nu Keyoy ke Yuule le

6:11-18 Kemεse

1 †Nwa' wvun saŋ me wvù Baul, waa ntum Jisos Klistu. Ke me nu waa ntum ε è to tum wee wvu wum me kenεε nya mvunŋgay é me ke. È to tum Jisos Klistu bô Nyo' Ice wvù to bvuseε wvú yî kpwe le. ² †Bee boom bo bwee wene le bo mbee le bocii bò nu fen bee bó gayte ben bintaashe bi bonyii bo mbee le bi won wvù Galēshia le. ³ Nyo' Ice bô Tata wesebeene wvù Jisos Klistu ebuw ben bô kembonen, ebvuu enya ben bô mvuntelem mvù lætene. ⁴ †Jisos Klistu nu wvù to nyaε ekole kew nje bibefe bisεεbeene wvu le wen ebvuse beene can won kebefε wvu keseen wvun e. Fifin nu no Nyo' wvù Icee wesebeene to seysεε. ⁵ Bvukuke bvucii nu ε è kenke wvú sekecii se ŋka. Fí enù nonen.

Saaka wvù jee wvu ekumε Jisos Klistu mey ke mwaan

⁶ †Diuw yumte lo me le ke keseen keseen nen ben nu ε ne wase ε no bansee jim é Nyo' wvù to tenεε ben nje fitele fi jee fi Klistu kenke fô ben e, ε no bii ε è nu saaka wvù jee wvumvu le jεy. ⁷ †Ke è nu le saaka wvù jee wvumvu bvuu nu lo dvú jεy ke. Fí nu ke lo le bonyii bomew gomte keebvunŋsee bvufee bvunen, beete bô saaka wvù jee wvu ekumε Klistu. ⁸ †Me ε no ngayte le é è cim to naa bese kenεε nceendaa Nyo' mvu fowe ε no fewci saaka wvumvu jεy é ben se è nu wvuwe wvù

bese to fewcεε é ben, é mweten tuu lon! ⁹ No bese to gayεε wase nu ε me mbvuu ntuu ke fó ngayte le, é wee ne ε no fewci saaka Nyo' wvumvu jεy se è nu wvuwe wvù bese to fewcεε é ben, é mweten tuu le lon!

¹⁰ †Ben kpwaake le me ngomte le é ebenseè bonyii me nuu le é ebenseè Nyo' le? Nuu le ben kpwaake le me ngomte keengεe le bonyii eyuukè njon e? É è be nu le me ngomte keengεe le bonyii eyuukè njon, me nsaa enu wee lemme wvu Klistu ke.

Saaka wvù jee wvù Baul to fewci to duŋci Klistu é wvù

¹¹ †Boom bo bwεem e, me ngomte le ben ekiεε le ke saaka wvù jee wvù wvu Nyo' wvù me nto nfewcεε é ben nu fieε ε fí to buy é wee wvu wum ke. ¹² Ke me nto n'yuw diuw wee mvu le, ε ke è to yeyi wee me dvú ke. È to duŋci Jisos Klistu é me. ¹³ †Me njemyi nen ε ben to yuw wase no kenke kem to shee nu seke me nto mbεε yî nce won wese Bojuu le. Me nto ŋké no mbone bikaa ejim jo bintaashe bi bonyii bo mbee le bo Nyo' le baay ngomte keenfiwε naa lo bí. ¹⁴ Me nto njici mbee wese Bojuu le ntemyi nfele lo keghan kem entelen jo bonyii bosεse, nlooci nleeme ntemyi naa ntay yî nce won bo'iceε bosεse le. ¹⁵ †Geenen ε Nyo' to baa wase me gεε ε me mbεε é bwεem εshem. E fitele fiew fi jee ke ge ε wvú tee me. ¹⁶ E wvú ke duŋce Waa we é me no wvù to shieele, wvu le me enghanè nfewci ekumε wvù

† 1:1 1:11-12; Lum 1:5; 1Kol 9:1-2 †† 1:2 1Kol 16:1 † 1:4 2:20; Mat 20:28; Jon 1:29; 2Kol 5:21; Efε 5:2; 1Tim 2:6; Tay 2:14; Ibu 9:12-14, 26; 1Jon 5:19 †† 1:6 Ibu 12:15 †† 1:7 5:8, 10; 2:4; Lem 15:1, 24 ††† 1:8 1Kol 16:22

††† 1:10 1Tes 2:4-6 § 1:11 1:1 †† 1:13 Lem 8:3; 9:1; Fili 3:5-6; 1Kol 15:9 ††† 1:15 Yeli 1:5; Lem 9:3-5; 22:21; Lum 1:5; 1Kol 9:1; 15:10

ê bonyii bô yaa nu ke Bojuu. No wvú to duŋce nonen, ε me nfaŋe n'yaa embvuu enu lo keembife fiεε ê wee wvu wum ke. ¹⁷ Kε me nto mbaa emben ten Jelusalem keen'yeŋ bonyii bô to nu wase boom bo ntum e bo Jisos e ê me fwe ke. Me nto ne ngen fiem ε è nu Alebia, ŋke ne jó ŋkase ntu jim Damaskus.

¹⁸ †ε è ke no nu ejim jo bilum bitete ε me mben Jelusalem le bee Bitā kίεnen bikuu. No me mbenεε, ε bee wvú ce εdiuw yuufe ncow etin. ¹⁹ ††Me nto mbaa embvuu en'yeŋ wee mvu ŋgoo boom bo ntum e bo Jisos e efey Jem wvú waa bwee Tata wesebeene wvú Jisos e ke. ²⁰ Fiεε fi me nsaŋke fin nu keceεy, ε Nyo' kee le ke me mbiayte lo ke. ²¹ †ε è ke no nu kefew ke-mew e, ε me ne ngen ê biba bi Silia bô Silishia le. ²² Sekekie to nu ε bintaashε bi bonyii bo mbee le bi Klistu le bi ê keba kè Judea le yaa kee wase me ejise ke. ²³ Bô to yuuke ke lo ε bonyii jemyi le, "Wee wε wvú se bone bikaa ê beene ejim ghane wase keseen fewci le bonyii elese fitele yí Klistu le, ε è nu fiεε fi wvú se shee gomte le wen efiwse lo." ²⁴ ε bó yuw nonen no tumte moŋkum mo Nyo' le yí fiεε fi wvú gee fô me le.

ε boom bo ntum e bo Jisos e tom saaka Nyo' wvú Baul to fewci

2 ††ε è ke no nu ejim jo bilum yuufe ncow binew, ε me mbvuu mben Jelusalem bee Banaban. Me nto ndioo mbene, njo Taytus. ² †††Me nto mben kefew kin e ε è duŋci Nyo' le me emben. No me mbenεε, n'yeŋ bonyii bô bó to kee bó le è nu bikuu le, ε bee bó lewse ye, ε me njike saaka wvú jee wvú wvu Nyo' wvú me nto nfewci ê bonyii bô yaa nu ke Bojuu ê bó ejise. ε me nto ŋge nonen wvu le fo lemme di me nu ε nlem wase bô di me mbeε nlemte ke ela ecici ke. ³ ε bó yuw nonen, faŋe yaa eleeme le bó etfuse Taytus yew wvú bee wvú to nu ε è nu naa wee Glek ke. ⁴ †††ε è to baa nu nje bonyii bomew bô to mbiayte le bó nu bonyii bo mbee le, bô to wεentεεε ley fô bese to nu, tu ke bó to bee ejemyi leyte ê fifie fiεε le ke. Bô to to diεwε boŋkee le keeyen no bese gee wase mwεem wasewase nje bese nu ε taashε bee bo Klistu Jisos. ε bó mum no gomte keekase tfuse bese bvunfaw e. ⁵ ε bese faŋe yaa bee naa lo fiεε fi bó to too dvú caan ke. ε bese to ge nonen wvu le bese gomte keegeε keceεy kè è nu ke saaka wvú jee wvú wvu Nyo' le wvun fô ben e. ⁶ †ε bonyii ba bó bó to kee bó le è nu bikuu, (kenεε bó to nu la, kenεε la, tu ke fifie keŋke fiεε fô me le ke, njefo ke Nyo' duŋci kejeεy jεεy ke.) Boba bonyii bô me ŋgayte, bô bó to kee le è nu bikuu to baa ebise fiεε yí fi me nto nfewci le ke. ⁷ †Geenen, ε bó kaa yen le bó nu ε nya saaka wvú jee wvú wvu Nyo' can yem e le me enfewci ê bonyii bô yaa nu ke Bojuu, leŋleŋ no bó nu ε nya ê Bitā le wvú efewci ê Bojuu. ⁸ (Nyo' wvú to nyae mvuŋgay ê Bitā le wvú elemtè lemme din fô Bojuu le, nu ke wvú wvú to nyae ê me le me elemtè fô bonyii bô yaa nu ke Bojuu le.) ⁹ ε

† 1:18 Lem 9:26-28 †† 1:19 Mat 13:55 † 1:21 Lem 9:30 †† 2:1 Lem 15:1-19 †† 2:1 1Kol 15:2; Fili 2:16; Lem 4:36; 2Kol 2:13 ††† 2:2-2:6, 9 ††† 2:4 1:7; 5:1, 13; Lem 15:1, 24; 1Kol 9:21 § 2:6 Lum 2:11 §† 2:7 1:15-16; Lum 1:5

bó dioo yen je yí Nyo' nu ε buw me jó, ε Jem bô Bitā noo Jon bô bó to kee le è nu dikfuy di bonyii bo mbee le mum nya εbo ê bee Banaban keeduŋce le bee bó lemte yí fiεε le fimwaan, le bese egen le elemtè fô bonyii bô yaa nu ke Bojuu le, é bó elemtè fô Bojuu le. ¹⁰ ††Fiεε fi bó to gayεε to nu ke le bese ekumyi Bojuu bo kefufe le. ε fifin nu fiεε ε me nto ŋkoonke naa baay keengee.

ε Baul saw Bitā Antiok

¹¹ Geenen ε è ke no nu kefew kemew e, ε Bitā ke ne to Antiok, ε me nsaw wvú ê bonyii ejise njefo wvú to nu ε jay baay. ¹² ††Fí nu le wvú to yaw to no diekene bô bonyii bô yaa nu ke Bojuu, yaa nyaake ke. ε bonyii bomew bô Jem to tumεε ke dioo to, ε wvú mum kew no guute ye jim, ke ne gawsen, faŋe yaa bvuu diekene bô bó ke. ε wvú to gawsene nonen njefo wvú to fane ŋgoo yí to ké no leeme ke le bó keŋke keetfuse wee wvú yaa nu ke wee Juu yew é mwεten se no nu wee Klistu. ¹³ No wvú ge nonen ε bonyii bo mbee le bomew bô to nu Bojuu mum beren gee diew didvu le. ε naa Banaban kebeε mum bi ten gee dibole didvu le. ¹⁴ ε me ndioo n'yeŋ le ke gee dibole bii ceεy ceεy no saaka wvú jee wvu ekumε Klistu duŋci ke, ε me mum ŋgay ê Bitā ê bó bocii ejise le, "Wo nu wee Juu, ceε wase diεwε wee wvú yaa nu ke wee Juu le, ε no gomte keekane bonyii bô yaa nu ke Bojuu le bó eceè diεwε Bojuu le neε le?" ¹⁵ Me nto njemyi ê Bitā nonen ε è nu keceεy le bee bó nu boom bo Bojuu le bo woŋ e. Ke bese nu bonyii bô yaa nu ke Bojuu bô bó yene le è nu bonyii bô befε ke. ¹⁶ ††Geenen ε bese kee ke le ke Nyo' joo wee le wvú nu teytey njefo wvú geele bonci bo Bojuu le ke. Wvú joo njefo wvú nu ε lese fitele yí Jisos Klistu le. ε bese kebeε ε lese ten fitele yí Klistu Jisos e wvu le bese enu teytey ê Nyo' ejise nje fitele fi bese lese yí ye le, ε è yaa nu nje bese geele bonci ke, njefo ke wee geele bonci é Nyo' ke eyuu ejo wvú le wvú nu teytey ke. ¹⁷ ††ε bese momte keenu teytey ê Nyo' ejise nje bese nu bonyii bo Klistu le, bonyii ε bvuu ε no yene ke le bese nu bonyii bô befε njefo ke bese geele bonci bo Bojuu le, tu fi fen nu le Klistu tomte kebefε? Ke fi nu naa lo nonen ke! ¹⁸ ε me ne ε mbvuu ε no n'yoote fiεε ε me nto nsaw wase, tu fi fiεε duŋci le me njayte lo. ¹⁹ ††Fiεε fi nu, nu le ê keba ke bonci le nu ε me nu wase ŋkfusay, ε è yu bonci me, me ε ŋkpwe wvu le me enceè wase no Nyo' gomte. ²⁰ ††ε nulo é me engay le bó to nu ε ta wase me yí kentam e ε me ŋkpwe bee Klistu. Ke nshii wvú me ŋkeŋke keseen bvuu nu wem ke. ε ceε wase Klistu yí yem e. ε nshii wvú me ŋkeŋke keseen yí yem e nu wvú fitele fi me nlese yí Waa Nyo' le wvú to nu ε duŋce keŋkonen fô me le nya ekole kew keekpwe nje yem. ²¹ Ke è nulo é me ntune mbuwma Nyo' ke. ε è nu le è nelo é wee enu teytey ê Nyo' ejise njefo wvú geele bonci, ke tu kpwe Klistu to nu ecici.

§†† 2:10 Lum 15:26 §† 2:12 Lem 11:3 §†† 2:16 3:10-12; Lum 3:20-30 §† 2:17 Lum 2:17-3:20 §† 2:19 6:14; Lum 7:6; 6:2-4 §†† 2:20 1:4; Jon 17:23; Lum 8:10-11; 2Kol 5:14

Bonci noo keelese fitele yî Klistu le

3 †O oo bonyii bo Galeshia, ben nu la biyuj nən? Wee nu ε low ben e? È nu ke ben bò bó nu ε nele wase baarj no bó to tæ Jisos Klistu yî kentam e ben ε yen lo endan e? 2 ††Me ngomte keembife fiεε fimwaan ε ben. Keyoy ke Nyo' le to to yî yene le njefo ben to gee no bonci gayte nuu njefo ben to nu ε bee fiεε fi ben to yuwεε, lese fitele yî dvú le le? 3 Ben yunsene la nən? Ben kew fiεε bô Keyoy ke Nyo' le, ε no nu wase keseen le ben nu ke emεse ε è nu bô mvunɔgay mvunen e? 4 †Ben to yen ngæw ε è nu wvu εcici le? Kecεey, ke è to nu wvu εcici ke. 5 Nyo' wvù nya Keyoy kew ε ben bvuu gee biɔghaw bi mwεem e ε ben entelɔj, gee nonɔn njefo ben gεεle bonci nuu njefo ben nu ε yuw saaka wvu ekumε Klistu ε lese fitele yî ye le le?

6 †È nu no bó saɔ ekumε Abl'am ε Nwa' Nyo' le le, "Wvù to nu ε lese fitele yî Nyo' le, ε Nyo' mum jo wvù le wvù nu wee wvu teytoy."

7 †Ben eyen le le è nu bonyii bò nu ε lese fitele yî Nyo' le bò looci nu kfuu di Abl'am e. 8 ††Nwa' Nyo' to nu ε yuu wase duɔcε le Nyo' nu ke ejo bonyii bò yaa nu ke Bojuu le bó enù teytoy ε wvù ejise nje fitele fi bó nu ε lese yî ye le. E wvù mum fewcε saaka wvù jee wvun ε Abl'am ε è bæe lo gayte le,

"Me nu nje embuw bitum bicii bi yî ekole ke nshe le nje yo."

9 ††Nonɔn, fí ε no nu le bonyii bò nu ε lese fitele yî Nyo' le nu ε Nyo' ε buw ten bó no wvù to buwεε Abl'am wvù to nu ε lese fitele yî ye le.

10 †Bonyii bocii bò yene le bó nulo enu teytoy ε Nyo' ejise njefo bó gεεle bonci nu ε bó tuule lon yî bikuu bi-bole, njefo bó nu ε saɔ le,

"Wee tfuu wvù baa ecee no bó saɔ ε Nwa' bonci le gee no bonci bocii gomte, nu ε wvù tuule lon yî ekole kew e."

11 ††Fí ε mum ε no duɔci naa endan le ke è nulo é Nyo' ejo wee le wvù nu teytoy nje mweten gεεle bonci ke. È nu fiεε fi bó nu ε saɔ le,

"È nu ke wee wvù Nyo' nu ε jo le wvù nu teytoy nje fitele fi wvù lese yî ye le wvù nu ke ekeɔke nshii."

12 ††Ke bonci keɔke fiεε keege bô nlese fitele yî Nyo' le ke, njefo "Wee wvù gεεle bonci nu ke ecee bii ke ε è nu bó le." 13 ††Klistu to nu ε sum beene can lon wvù bonci too dvú le. Wvù to nu ε tuu bolon bosεεbeene yî ekole kew e, ε è nu no bó saɔ le,

"Lon nu yî wee wvù bó nu ε njeyse yî kete le."

14 ††Wvù to ge nonɔn, wvu le mbuwma wvù Nyo' to nyaε ε Abl'am eto ten fô bonyii bò yaa nu ke Bojuu le nje Klistu Jisos, é beene bò nu ε lese fitele yî ye le ekeɔke ten Keyoy ke Nyo' le kè wvù to kawεε.

Ke bonci nulo ekose nkwawma Nyo' ke

15 Boom bo bwεem e, beene ejo kenfewsɔn yî mwεem mvù bonyii ké no gee le. È bonyii seyse wase fiεε ε die kelew, tu ke è nulo é wee ebvuu ekose kenεε ebise fiεε yî dvú le ke. 16 ††Ekumε nkwawma wvu Nyo', nu ε wvù to kaw ε Abl'am bô wan wvù nu ke ebuy ε kfuu diw e. Bó baa saɔ le, "Wvù nu fô boom bò nu ke ebuy ε kfuu diw e ke", fi duɔci le bó nu nteen ke. Fí duɔci le fó jemmi ekumε wan mwaan. E wan wvun nu Klistu. 17 ††Fiεε fi me ngomte keɔgay nu le, Nyo' to nu ε ge nkwawma wvun, ε bilum ke fey gee nε bô kecow mbaanshe (430) ε wvù se nya bonci. No fí nu nonɔn, ke è nulo é bonci bò to toε wase ejim ebvuu eto ekose monkan mò Nyo' to gbwolεε fwele, ege é fiεε fi wvù to kawεε ela εcici ke. 18 ††È fí fen nu le wee nulo ekeɔke nnya yin ε è nu ke seke wvù gεεle bonci, ke tu ke ε bvuu bæe le Nyo' to kaw lo bonyii dvú ke. Geenen, Nyo' to nya nnya yin ε Abl'am bii no wvù to kawεε wvù dvú.

19 ††Shiee bonci è no nu la? Bó to bise bonci keeduɔci mwεem mvù bonyii jayte ε kew nonɔn gen buy naa seke wan wvun wvù Nyo' to gee nkwawma wvun ekumε wvù nu ke eto. E Nyo' mum nya bonci ban ε bonceenda bew mum nya can wee mvu le le wvù efese ε bonyii. 20 ††Ke ben kee le é bonyii nε ε no seysee fiεε ε wee mvu nu è bó entelɔj, tu wvù nu fô bó le bocii. Geenen, Nyo' nu ke mwaan.

21 ††No fí nu nonɔn, tu è nulo é nci Nyo' ebvuu ekose fiεε fi wvù to kawεε le? Ke è nu naa lo é fí enu nonɔn ke! È nci mvu to nu dvú wvù nulo enya nshii, tu è nulo é wee enu teytoy ε Nyo' ejise nje wvù gεεle bonci cεey cεey. 22 ††Geenen, Nwa' Nyo' gayte le wee tfuu nu nfwa ekuse jo bibefe. Fí ε mum ε no nu le nkwawma wvù Nyo' to kawεε fô wee wvù nu ε lese fitele yî Jisos Klistu le, nu ε è nu ke ekeɔke ke wvuwee wee wvù nu ε lese fitele yî ye le.

Bonci to nu diwε ndε wan e

23 ††È to nu fwele ε Jisos baa to wase wvu le bonyii eleese fitele yî ye le, ε bonyii nu è bonci kuse ε bó ε kay bó diwε bonyii bo ncaw e ε no ceyte, gen buy seke Nyo' ke eduɔcε Jisos é bó eleese fitele yî ye le. 24 ††Bonci to nu diwε ndε wan wvù to shee bô bonyii nɔci gen buy seke Klistu to toε wvu le bonyii eleese fitele ε è nu yî ye le é Nyo' se jo bó le bó nu teytoy ε wvù ejise. 25 No Klistu nu ε to wase bonyii ε no leese fitele yî ye le, tu ke beene bæe can ndε wan wvun e ke. 26 ††Ben bò nu ε taashe ben ε bo Klistu Jisos nu wase boom bo Nyo' le nje fitele fi ben nu ε lese yî Klistu le. 27 ††Ben ekeè le wee tfuu wvù bó nu ε lese wase ε joo ε taashe wvù bó Klistu nu ε wvù ε tu wase bô Klistu fiεε fimwaan. 28 Ke wee mvu bvuu nu jεey le wen nu wee juu kenεε wee ketum ke. Ke wee mvu bvuu nu jεey le wen nu nfwa

† 3:1 5:7†† 3:2 4:6; Lum 8:9-16; 2Kol 3:6, 17† 3:4 4:11†† 3:6 Keɔ 15:6; Lum 4:3†† 3:7 Lum 4:11-12††† 3:8 Keɔ 12:3††† 3:9 Lum 4:16§ 3:10 Dito 27:26; Jem 2:10§† 3:11 Abk 2:4; Lum 1:17; 3:20§†† 3:12 Lew 18:5; Lum 10:5§† 3:13 Dito 21:23; Lum 8:3; 2Kol 5:21§†† 3:14 3:2-5; Jue 2:28-32

§† 3:16 Keɔ 12:7; 17:7-8§† 3:17 Ksm 12:40§†† 3:18 Lum 4:14; 11:6§§† 3:19 Lum 4:15; Lem 7:38, 53; Ibu 2:2§§§ 3:20 Dito 6:4 18 3:21 Lum 7:13; 8:2 19 3:22 Lum 3:9-30; 11:32 20 3:23 4:3 21 3:24 Lum 10:4 22 3:26 4:5, 7; Jon 1:12; Lum 8:14-17 23 3:27 Lum 10:12; 1Kol 12:13; Kolo 3:9-11 24 3:27 Lum 6:3; Efe 4:24

kenεε waa yew ke, ε ke wee mvu bvuu nu jεεy le wen nu diemsen kenεε kpwoon ke. Ben bocii nu wase fiεε fimwaaŋ yî Klistu Jisos e. ²⁹ †No ben nu wase bonyii bo Klistu le nonen, tu ben nu wase boom bo Aba'am e, ε ben nu ke ekeŋke mwεem mvù Nyo' to kawεε Aba'am dvù.

4 Fiεε fi me nŋayte nu le, ε wee nu keeke edie bvushew bu ice le, geenεn bεε wan caan, tu ke jεεy jεεy nu dvù bô nŋwa ice naa no ε cim keŋke wvù bvushew bvudvu ke. ² Wvù nu eyaw ke enu ε bonyii bomew taale fô wvù le ε bvushew bvudvu nu can bonyii bomew e ε bó taale fô, egen ebuy kefew kè ice seyse le. ³ ††ε nu ke no fî nu fô beene le. ε to nu seke beene to nu diewe boom bo caan e, ε beene no nu bonfaw bo mwεem mvù saake yî woŋ wvun e. ⁴ ††ε kefew ke dioo loocε kocen, ε Nyo' tum waa we ε wvù to, ε kpwoon boo wvù, ε wvù no nu ten ε bonci kuse. ⁵ Wvù to to wvu le wen esum bonyii bô nu ε bonci kuse ε Nyo' emum ejo beene diewe boom bew e. ⁶ ††No Nyo' jo wase beene diewe boom bew e nonen, ε mum ε ciinse Keyoy ke Waa we le kí ε to yî yese beene le, ε ge beene ε no teŋe wvù le. "Abba, Icee wese!" ⁷ ††Fî nu le Nyo' nu ε ge wase ben ε faŋe yaa bvuu nu bonfaw ke. Ben nu wase boom bo yew e. No ben nu wase boom, tu fî nu le ben nu ke ekeŋke mwεem mvù wvù geke fô boom bew e.

Baul fane le bonyii bo Galeshia nu ejay je

⁸ ††ε to nu fwele seke ben to baa kee wase Nyo' ke, ε ben no lemte bvunfaw can mwεem mvù ben to joo le ε nu bonyo' se ε nu bonyo' nkuuŋ. ⁹ ††Geenen, keseen no ben nu ε kiεε wase Nyo', kenεε le keseen no Nyo' nu ε kiεε wase ben no me mbee keŋgay, ben ε ghan nεε ε se no gomte keetuu jim fô bonyo' bo εcici ban e bô nu se bó keŋke mvuŋgay nkuuŋ. Ben gomte keebvu etuu bonfaw bo bonyo' bodvu ban e nje la? ¹⁰ ††Ben gεεle mbam εdiuw yomew le ε nu yo baay baay, bamte kee yimi, bamte bifew bimew yî kelum e, bamte bilum nje la? ¹¹ Ben gee nen ε me nfane baay le lemme diem di me nlem ε ben εntelεŋ nu ε la εcici.

¹² ††Boom bo bwεem e, me nŋkule lo can ε ben le ben ekumen enù ke diewe no me nu ekume bonci, ke no me nto nŋkumenεε no nu diewe ben e seke ben to nu se bonci. Ben to ke baa ege wase fiεε fi befe fô me le ke. ¹³ ††Ben kee le seke fwele wvù me nto nfewci saaka wvù jee wvù wvu Nyo' ε ben nu nŋefo me nto nu beene ncemte. ¹⁴ ε naa no me nto nu yî kencem e nen, ε kí nu diewe mmom e ε yî ε to fô ben e, ben to baa elewte, kenεε nyenseε me ke. ε ben kaa fiisen lo me naa ke diewe nceendaa Nyo' mvu kenεε diewe Klistu Jisos e kebeε. ¹⁵ Ben to yuuke nŋoŋ bô me sekekie, ε kooyi la keseen? ε nulo ε me enŋay le ε bó to gay lo le ben ebaayε

† 3:29 3:7, 14, 18; 4:7 †† 4:3 4:9-10 † Mwεem mvù saake woŋ wvun nεlo enu bonci noo biyoy. †† 4:4 3:13; Jon 1:14 †† 4:6 Lum 8:15-16 ††† 4:7 Lum 4:13; 8:17 ††† 4:8 1Kol 8:4-6 † 4:9 Efe 1:21; Kolo 2:8-23 †† 4:9 1Kol 8:3; Kolo 2:15 ††† 4:10 Dito 4:19; Lem 7:42; Lum 14:5 †† 4:12 1Kol 9:19-21 ††† 4:13 Lem 16:6; 2Kol 12:7

ejise eyene enya ε me, ε ben ebaayε lo ε je fen nu dvù. ¹⁶ Me nu ε ntu wase wee bvuban fô ben e no me nseŋe keceεy ε ben e? ¹⁷ ††Bonyii ba gomte keeduŋci le bó keŋke shieε fô ben e baay, geenεn ε bó gomte ben yî fiεε le ε ε yaa nu fi jee ke. Bó kooŋke le beene egawsen ε ben ekeŋke wase shieε ε ε nu fô bó le. ¹⁸ Fî jee le wee ekeŋkè shieε fô wee le yî fiεε fi jee le. Fifin nu leŋ sekeciε ε ε yaa nu ke seke me nu beene maŋ ke. ¹⁹ ††Boom bem bô nu shém yem, ε nu ke diewe me mbεε embvu enŋew lo lume dinen, en'yen nŋew enŋen embuy no nce Klistu nu ke enu yî yene le! ²⁰ Wee ejo ε me mbe nu beene keseen, ε me nse nŋiεε je yî me enjeme jô ε ben. Fiεε fi ben ge fin nu ε bvufee ε la lo me.

Jεεy jεεy boom bo Aba'am e

²¹ Ben bô gomte keenu ε bonci kuse, ben ke see ε me, ben yuuke ke fiεε fi bonci jemiyi? ²² ††Bó nu ε saŋ le Aba'am to keŋke boom bolemse bofεε, ε wvù to boke mvu bô nŋwa, boo wvumvu bô kpweε wvù leyεen. ²³ ††Nŋwa wvun to boke wan ke no bó ké no boote boom bocii. Geenεn ε kpwoon wvù leyεen boo we bii nŋkawma wvù Nyo' to gee le. ²⁴ ††ε nulo ε beene ejo fiεε fin diewe kenfewsεn ke fiεε le. Bokεε bo bofεε ban duŋci moŋkan monfεem. 'Aga wvù to nu nŋwa joo bvudvu bu moŋkan mò Nyo' to gbwoleε bô bonyii bo Isael yî kum wvù Sinay e. Bonyii bocii bô nu ekuse jo moŋkan modvu nu bonfaw. ²⁵ No 'Aga joo bvudvu bu moŋkan mo yî kum wvù Sinay wvù nu woŋ wvù Alebia le, wvù bvuu joo ten bvudvu bu kelaante kè Jelusalem wvu keseen e, nŋefo bonyii bo ε kelaante kedvu le bocii nu bvunfaw e ε bonci kuse. ²⁶ ††Geenen ε bonyii bo Jelusalem wvù nu wvu fowe le yaa nu bonfaw ke. Wvuwe Jelusalem nu bwεε wesebeene. ²⁷ ††ε nu fiεε fi bó to saŋεε le,

"Wo wvù kpwoon wvù nu kase yaa boote ke, ε lanlanè.

Wo wvù ke baa lum wase wan, ε kpwaakè dikie.

ε keε le boom bo kpwoon wvù bó nu ε base jim ε wvù le

nu ke eduule fele bo kpwoon wvù nu bô dweese le."

²⁸ Nonen boom bo bwεem e, ben nu boom bo Nyo' le bii no Nyo' to kawεε leŋleŋ no Aba'am to bokεε Aysik bii no Nyo' to kawεε. ²⁹ ††ε to nu kefew kedvu le ε wan wvù bó to bokεε no bó boote boom bocii no bone bikaa ejim jo wvù ε to nyεε Keyoy ke Nyo' le mvuŋgay ε bó se boo wvù. ε nu ke ten leŋleŋ fiεε fi kooyi keseen.

³⁰ ††Bó saŋ ε Nŋwa' Nyo' le ekume fiεε fin le la? Bó nu ε saŋ le,

"Kuŋε kpwoon wvù nu nŋwa bô waa we bocii, nŋefo ke waa nŋwa nulo ke egaw bvushew bô waa kpwoon wvù leyεen e ke."

³¹ No fî nu nonen boom bo bwεem e, fiεε fi me njemyi ficii duŋci le ke beene nu boom bo kpwoon wvù nu

†† 4:17 1:7 †† 4:19 1Kol 4:15 ††† 4:22 Keŋ 16:15; 21:3 ††† 4:23 Keŋ 17:18-19; Lum 4:17-20; 9:7-9 ††† 4:24 Ksm 19-20; Gal 3:23; 4:1; 5:1; Keŋ 16:1 18 4:26 Ibu 12:22; Mwm 21:2 19 4:27 Yesa 54:1 20 4:29 Keŋ 21:9 21 4:30 Keŋ 21:10

nfwa le ke. Beene nu ε è nu boom bo kpwoon wvù leyεen e.

Klistu nu ε bvuse wase beene yî bvunfaw e

5 †Klistu to nu ε bvuse wase beene yî bvunfaw e. Wvù to bvuse nen, wvu le fo beene ebvuu enù yî bvunfaw e ekuse jo bonci ke. Nonen ben emum eleemè temyi. Fo ben ebvuu ebee eley ekuse jo kemmbun ke bvunfaw e ke. ² Ben eyeke eyuw fiεε fi me wvù Baul nu enjeme. É ben beje lo le bó etfuse ben yew é ben se no nu teyete é Nyo' ejise, tu fiεε fi Klistu to gee fô ben e nu εcici. ³ ††Me mbvuu njemyi nciise le wee wemen wvù nu ε bee le bó etfuse wvù yew ekeè le wvù kenke keegεèlè bonci bo Bojuu le bocii no bó nu. ⁴ Ben bocii bò gomte keenu teyete é Nyo' ejise ε è nu nje ben gεele bonci, ekeè le ben nu ε gawsen wase bikuu binen ben ε bo Klistu. Ben nu ε lan wase mbuwma Nyo'. ⁵ †Fô beene le nu ε fiεε fi beene taale fwe yî dvù le nu le Nyo' nu ke ejo beene diewe bonyii bò nu teyete é wvù ejise le. Fifin nu fiεε fi Keyoy ke Nyo' le kè lemte yî yese beene le fele yî fitele fi beene lese yî Klistu le nu ε ge le beene ecεyte. ⁶ ††Ben ekeè le ε wee nu ε wvù ε taashe wase bò Klistu Jisos, ε wvù nu ε bó ε tfuse wvù yew kenεε bó baa tfuse wvù yew ke, tu ke fiεε kenke fiεε keege ke. Fiεε fi nu shiee le nu fitele fi wvù lese yî Klistu le ε no dujci yî kenkonen e.

⁷ É to nu fwele ε ben gee naa lan. É ge yeε ben ε se lu keebii kecεy e? ⁸ ††Ke è ge Nyo' wvù to tenεε ben fifin fiεε ke. ⁹ ††Ke ben kumyi ngan wvù bó ké no maa le, “Kekuu kemwaan ε befe bò ntaw?” ¹⁰ ††Me ηgεele bvufee yî yene le nje Tata le ke ben nu ebi fiεε fi bonyii bomew gayte le efey fi è gayte me ke. E wee we wvù bvunsee bvufee bvunen, kenεε è nu yeε, nu ε Nyo' nu ke elan ηgew yî ye le. ¹¹ †Boom bo bwεem e, é è be nu le me mbεε nfewci le bó etfuuse bonyii yew ε bó se nu teyete é Nyo' ejise, é bonyii ebvuu ebone bikaa é me ejim nje la? Ke tu fiεε fi me nfewci le Klistu to nu ε kpwe yî kentam e fin ε bonyii yuuke ε fí kaa saase lo bó yaa be bεε dvù ke. ¹² Fo bonyii ba bò jewsee ben le bó etfuuse bonyii yew e, nu ε me ηgomte le bó emεse eson lo bikuu bibole.

¹³ ††Boom bo bwεem e, Nyo' to nu ε tee wase ben wvu le fo ben ebvuu elemte bvunfaw é bonci kuse ke. Geenεn, no ben yaa bεε bvunfaw e é bonci kuse nonen, fo ben emum ejo le ben nulo egee no nyam ye yene gomte ke. Ben elemte ε è nu fô boom bo bwee wene le yî kenkonen e. ¹⁴ ††Ben egeè nonen njefo bonci bocii nu ε taashe yî wvun wvu mwaan e le, “É koonkè waa bwoo no wo koonke ekole kuw.” ¹⁵ ††Geenεn, é ben nε ε no ηasene ebenεben diewe bwé le, ε wee gomte keedie lo waa bwee, ε ben no yenè fô ben ke enε eyuwye bikuu binen.

Ke wee wvù cee no Keyoy ke Nyo' le dujci ké bvuu no gee no nyam ye gomte ke

¹⁶ ††Fiεε fi me njemyi nu le, ben eceè bii ε è nu no Keyoy ke Nyo' le dujci é ben, nonen ben saa ebvuu egeè ε è nu no nyam ye yene shieele le ben egeè ke. ¹⁷ ††Me njemyi nen njefo ke fiεε fi nyam ye shieele nu fi Keyoy ke Nyo' le shieele ke. E ke fi Keyoy ke Nyo' le shieele nu fi nyam ye shieele ke. Ke mwεem mvu mvunfεem mvun nu yî fiεε le fimwaan ke. È nu fiεε fi ke è nulo é ben egeè fiεε fi ben gomte ke. ¹⁸ ††É ben cee bii ε è nu no Keyoy ke Nyo' le dujci é ben, ben saa ebvuu enù ekuse jo bonci ke. ¹⁹ ††Mwεem mvù nyam ye ké no shieele nu ε bonyii yaa maa mvù ke. È nu keejaanke kenjan bò keekpwawci mwεem ekumε kenjan noo keecεe nce nnyen kenjan. ²⁰ E è bvuu nu keebunlee bonyo' bo εcici bò keelaale kenεε fiεεke diam. E è bvuu nu keebanene, nyamte kenyam, ghεeke kenghεw, kenke shém yî ton'yeen bò fô wee le keekpwawci ke ε è nu ekole kew. E è bvuu nu keegawsene bonyii noo fô wee le keegaw bonyii ekenke ye ηgoo. ²¹ E è nu ten keebene kendor, wuu mbvuum ε mó kooole bò keewukene yole noo keegeεe mvumew mwεem diewe mvumvun e. Me ε no njemyi nciise lo no me nto njemyεε wase fwele é ben le, ke bonyii bò gee mvumvun mwεem yaa nu ke ekenke bvudvuu ente jo bvunfon bu Nyo' le ke.

²² ††Geenεn, ε mwεem mvù nen'yi fô Keyoy ke Nyo' le nu mvun, kenkonen, nlanlan, nyεkeey, shém yî kuulεen, fitele fi jee, kenke kè jee, keeleeme yî kecεy e, ²³ ††keebonene kenke, noo keekemsene bò ekole. Ke nci mvu nu dvù wvù kicine mwεem mvun ke. ²⁴ ††Bonyii bò è nu bo Klistu Jisos e nu ε ta wase nyam ye yibo bò mwεem mvù befe mvù nyam ye yî ηeyte shieele yî kentam ke Jisos e.

²⁵ ††No beene cee keseen yî mvun gay mvu Keyoy ke Nyo' le, beene emum egeè mwεem bii ke no Keyoy kedvu dujci. ²⁶ ††Fo beene ebenseè ye yi εcici ke. Fo beene egeè ε mvuntelem beete bonyii bomew ke. Fo beene ebenè kendor bò bonyii bomew ke.

Bonyii bo Nyo' le efici bikuu bibole

6 ²¹ Boom bo bwεem e, é ben nε ε yen ε wee mvù ben e ε ge fiεε fi befe, é ben bò cee nce no Keyoy ke Nyo' le dujci mom keetefe wvù é wvù ebuy é kebefe kedvu ente. Geenεn, wee dioo teete no teete wεε eyenè fo wvù ten eley mmom e egbwe. ² ††Ben efici boom bo bwee wene le bò bongew bobole. É ben gee nonen tu ben gεele nci Klistu. ³ ††É wee joo ekole kew le wen nu fiεε, se wvù nu fimweten ηkuun, tu wvù lele ke ε è nu ekole kew. ⁴ ††Wee tfuu etaa mwεem mvù wvù

†† 5:16 5:25; Lum 8:2-13 †† 5:17 Lum 7:13-23 †† 5:18 Lum 6:14; 7:4 ††† 5:19 Lum 1:28-32; 1Kol 6:9-10; Efe 5:3-5; Kolo 3:5-8; 1Tim 1:9-10; 2Tim 3:2-5; 1Bi 4:3; Mwm 22:15 ††† 5:22 Efe 5:9 ††† 5:23 1Tim 1:9; 2Bi 1:6 18 5:24 2:19; 6:14; Lum 6:6; Kolo 3:5; 1Jon 3:6 19 5:25 5:16; 1Kol 6:19; Efe 4:30 20 5:26 Lum 12:10; Fili 2:3 21 6:1 Mat 18:15; Jem 5:19; 1Kol 10:12 22 6:2 1Kol 9:21; 2Kol 11:29 23 6:3 1Kol 4:7

† 5:1 2:4; 4:5, 9; 5:3 †† 5:3 3:10, 12; Lum 2:25 † 5:5 2:16; Lum 8:23-25 †† 5:6 3:28; 5:22; 6:15; Lum 4:11; 1Kol 7:19; Efe 6:23 †† 5:8 1:6-7 ††† 5:9 1Kol 5:6 ††† 5:10 1:7 † 5:11 6:12, 14; 1Kol 1:23 †† 5:13 1Kol 6:12; 10:23-24; 1Bi 2:16 ††† 5:14 Lew 19:18; Lum 13:9 †† 5:15 Jem 4:1-2

gee, eyen laa wen gee leη ε. É wvú fεn gee leη, é wvú se no saale ye fô ekole kew e. Geenen fo wvú esaalè ye fewsene ekole kew bô wee mvu κε. ⁵†Ben ekeè le wee tfuu κeηke keetuule bwew bvujite.

⁶†É wee γεγι wee bô diεw Nyo', é wee wvù bó γεγι wvú gaw mwεεm mwew mvù Nyo' nya wvú dvú nya wee wvù γεγι wvú wvudvu dvú.

⁷Fo ben elεelè bikuu binen joo le Nyo' nu keyuη κε. Ben ekeè le fiεε fi wee jewyi nu κε fí fi wvú nu ke egbwele. ⁸‡É wee jewe ye ηgow ε è nu fiεε fi nyam ye ye gomte, tu wvú nu ke egbwele κε ε è nu fiεε fi nyam ye ye nyaa fi è nu kpwe. É wee jewe ye ηgow ε è nu fiεε fi Keyoy ke Nyo' le gomte, tu wvú nu ke egbwele nshii wvù mεy lo wvù Keyoy ke Nyo' le nyaa. ⁹‡Fo beene ke ewele keege mwεεm mvù jee κε, njefo kefew nu ke eto ekocεn é beene ekeηke sew wvudvu fεn é beene baa edose κε. ¹⁰‡Nonεn yí kefew e kecii kè beene κeηke je, ε beene no geè κε mwεεm mvù jee fô bonyii bocii le efey mvunciim fô boba bô nu é kfuu di bonyii bo mbee le.

Ngayma Baul fô Bonyii bo Galeshia le

¹¹‡Ben nu ε yen no ejise ηwa' yo fεn nu ε fanκen e? È saη me bô kebo kem. ¹²‡Bonyii ba bô kane le bó etfu-

† 6:5 Lum 2:6; 14:12 †† 6:6 1Kol 9:11, 14 ‡ 6:8 Jon 3:6; 6:63; Lum 8:6, 13 ‡† 6:9 2Tes 3:13 ‡‡ 6:10 Jon 13:34; Lum 12:10; 13:8; 14:15; 1Kol 8:1; 13; 2Kol 8:7-8; Gal 5:6, 13-14; Efe 5:2; Fili 2:2; 1Tes 3:12; 4:9; 1Tim 1:5; Ibu 13:1; 2Bi 1:7 ‡‡† 6:11 1Kol 16:21 ‡‡‡ 6:12 5:2, 11

use ben yew nu bô gomte keesaale ye yí mwεεm mvu yí nyam ye le, ε bó gee nonεn wvu le fo bonyii ke ebone bikaa é bó ejim nje bó fewci le Klistu to nu ε kpwe yí kentam e. ¹³Naa κε bonyii bô bó nu ε tfuse wase bó yew yaa cim gεεle bonci bocii κε. Geenen ε bó gomte κε le bó dīoo ε tfuse ben yew emum ekfune gvuw le ben nu ε ge fiεε fi bó shieele yí yene le.

¹⁴‡Geenen fô me le, κε è nu naa lo é me ηke en'yuu enkfune gvuw yí fiεε fimew e efey yí saaka wvù le Tata wesebeene wvù Jisos Klistu to nu ε kpwe yí kentam e κε. É nu fiεε fi mwεεm mvu yí nshε le nu ε kpwe wase fô me le, me ε ηkpwe ten fô mvú le. ¹⁵‡É wee nu ε bó ε tfuse wvú yew κεnεε bó baa etfuse, tu κε fifie κeηke fiεε keege κε. Fiεε fi kuuke nu le Nyo' eseyse wee é wvú enù wee wvu fwε. ¹⁶‡‡Kembonεn ke Nyo' le bô shen ye eto fô bonyii bocii bô bii je yin e, bô nu wase bonyii bo Islael bo Nyo' le.

¹⁷‡‡E kew keseen e ε gen lo, fo wee ebvuu eshiike me κε, njefo bolule bô nu yí yεm e duηci le me nu wee Jisos.

¹⁸‡‡Boom bo bwεεm e, me mbunlee le Tata wesebeene wvù Jisos Klistu ebuw ben bocii bô kembonεn kew é kí efici biyoy binen. Fí enù nonεn.

§ 6:14 1Kol 1:23, 29, 31; 2:2; Gal 2:19 §† 6:15 5:6; Lum 6:3-4; 2Kol 5:17; Efe 4:24 §†† 6:16 Mben 125:4-5 §‡ 6:17 2Kol 4:10 §†† 6:18 Fili 4:23; 2Tes 3:18; 2Tim 4:22; Flm 25; Mwm 22:21

Efesus

Fiee fi nu ê Nwa' wvu Efesus wvun e

Nwa' wvun to saŋ Baul, waa ntum Jisos fô bonyii bo mbee le bo ê kelaante kè Efesus e. Ekolè ke fiee le fi nu ê nwa' wvun e nu nseyse wvù Nyo' to seyse le wen nu ke ebaance mwëem mvunciim mvu fowe bô mvu fokuse egëe ê Jisos ekuse. Baul nu e nele no fí to ghanëe e bonyii se no nu yî kentaashe le bô bo Nyo'. Wvú nu e duŋce no Nyo' Tata to cawëe bonyii bew, læshe bibefe bibole fele yî Jisos Klistu wvù Waa we le, bô no wvù to geë nciise we yî bó le wvù è nu Keyoy ke Yuule. Wvú nu e duŋce jé le jé le no kentaashe ke bonyii bo Nyo' le nu wee mwaan yî Klistu le.

Bikuu bi mwëem e ê nwa' wvun e

1:1-2 Keŋkewce

1:3-3:21 Ntaŋ wvù Nyo' to keŋke fô Klistu le noo fô kentaashe ke bonyii bo mbee le

4:1-6:20 Nshii bonyii bo Klistu le wvu fwe

6:21-24 Kemëse

1 †È nu me wvù Baul, waa ntum Klistu Jisos yî ŋkoŋ wvù wvu Nyo' le.

Me nsaanke nwa' wvun fô bonyii bô è nu bo Nyo' le bo Efesus bô leeme yî fiee le fimwaan yî Klistu Jisos e.

² Nyo' Icee wesebeene bô Tata Jisos Klistu ebuw ben, ebvuu enya ben bô nyëkeey.

Mbuwma wvù fici biyoy bi bonyii bô nu e taashe yî Klis-tu le

³ †Mbenise enù fô Nyo' wvù è nu Nyo' wvu Tata wesebeene wvù Jisos Klistu, bvuu nu Ice le. Wvú nu e buw beene bô mbuwma tfuu wvu woŋ wvu we le wvù fici biyoy bisëbeene njefo beene nu e taashe yî Klistu le.

⁴ †È Nyo' se keenu keebom woŋ nu e wvù to caw wase beene le beene etaashe beene bo Klistu, eyuule, nu se nlom ê wvù ejise. Yî keŋkoŋen kew e, ⁵ †nu e wvù to seyse wase keeke ejo beene le è nu boom bew fele yî Jisos Klistu le. Wvú to ge nonen, bii fiee fi wvù to gomte le fí enù le. ⁶ †È to nu wvu le mbense egenè ê wvù yî mbuwma we wvu baay wvù wvù nu e nya ê beene ecici fele yî Waa we wvù nu fitele fiew e. ⁷ †Wvú to sum beene can ŋgew e e è nu bô elëme ke Waa we wvun e. Fí nu le, wvù nu e læshe bibefe bisëbeene, bii mbuwma we wvù kuuke naa baay e, ⁸ wvù wvù tfuwëe lo yî yese beene le. Wvú to ge nonen bô bvufee bvucii noo ŋkpawce we tfuu. ⁹ †Nyo' nu e ge wase beene e kieë fiee fi wvù gomte fi to shee nu ê kenyile le. Wvú ge bii

fiee fi jee wvù le no wvù to seyse keeke ege fele yî Klis-tu le. ¹⁰ Wvú to seyse le kefew nu ke edioo e to wase e kocen é wen ebaance mwëem mvunciim kenëe è nu mvu fowe, kenëe mvu fokuse, egëe ê Jisos ekuse. ¹¹ †È nu ten nje Klistu wvù Nyo' to cawëe bese keenu bonyii bew. Wvú to caw no wvù to seyse wase e è beë lo bii ŋkpawce wvuwe le ke leŋleŋ no wvù ké no gee mwëem mwew mvunciim bii ntaŋ wvuwe bô ŋkoŋ wvuwe le. ¹² Fí to nu nonen, wvu le bese bô to nu bonyii bo fwe keegëe bvufee yî Klistu le ke eceè nce wvù egëe e bvukuke bvü Nyo' le yen'yi, e mbense gene ê wvù. ¹³ †Ben ten to nu e taashe yî Klistu le seke ben to yuwëe diëw yi keceey yi è nu saaka wvù jee wvù to toë bô mboyma fô ben e. No ben yuwëe nonen, mum lese fitele yî Klistu le, e Nyo' ge nciise we yî yene le wvù è nu Keyoy ke Yuule kè wvù to kawëe bonyii dvú. ¹⁴ †Keyoy ke Yuule kin nu ketfuŋ ke bvushew bvü beene nu ke ekeŋke le. E beene nu ke ekeŋke seke Nyo' e mase e sum bonyii bô è keŋke wvù yî ŋgew kebefë le. Nonen, é bvukuke bwew eyen'yi e mbense gene ê wvù.

E Baul nya keyoone ê Nyo' fô bonyii bo Efesus e

¹⁵ Me nu e n'yuw wase ekumë fitele fi ben nu e lese yî Tata Jisos e, noo keŋkoŋen kè ben keŋke fô bonyii bocii bô è nu bo Nyo' le. È neë fiee fi ge, ¹⁶ †È me ŋké ndioo mbunlee no ŋkumyi ben ê bunle yem e. Me ŋke mbaa enlu wase keenyaa keyoone ê Nyo' ekumë ben ke.

¹⁷ †Me mbunlee le Nyo' wvù nu wvu Tata wesebeene

† 1:1 Gal 1:1; Lem 18:19-21; 19:1 †† 1:3 2:6; 2Kol 1:3 † 1:4 5:27; Jon 15:16; 17:24; 2Tes 2:13 †† 1:5 Jon 1:12 †† 1:6 Mat 3:17; Lum 5:2; Kolo 1:13 ††† 1:7 Kolo 1:13-14; Efe 2:13; Lum 3:25-26; Kolo 1:20; 1Jon 5:7; Efe 2:7 ††† 1:9 1:22; Kolo 1:16, 20

§ 1:11 1:4; Lum 8:28-29 †† 1:13 4:30; 2Kol 1:22; Kolo 1:5 †† 1:14 4:30; 2Kol 1:22 †† 1:16 Kolo 1:3

wvù Jisos Klistu, Nyo' wvù nu Icee bvukuke, enya ben bô keyoy ke bvufee le, eyene ejise eyene é ben ekiee wvù nta. ¹⁸ †Me mbvuu mbunlee le wvù eyuuse bvufee bvunen é ben ekiee fiee fi ben taale fwe yî dvù le, fi é nu fi bó to tenje ben nje fí, ebvuu ekiee bvukuke bvu baay bvu bvushaw bvu bonyii bô é nu bo Nyo' le. ¹⁹ ††E me mbvuu mbunlee le Nyo' eyene bvufee bvunen é ben ekiee mvunggay mwew mvù fele mvunggay mvunciim. É nu mvunggay mvun mvù wvù lemte dvù fô beene bô nu é lese fitele yî ye le, é é nu mvunggay mvu baay. ²⁰ †E é nu mvunggay mvudvu mvun mvù wvù to lemee dvù bvuse Klistu yî kpwe le, bense wvù shike é ebo kew ke eceey e wonj wvu we le. ²¹ ††Klistu kuuke fele naa lo mwëem mvù saake fowe mvunciim noo bvunfon noo mvunggay noo bvukuke bvucii. Wvù bvuu kenje diee di kuuke fele naa lo ediee ecii yò bó tenje bonyii dvù. Ke wvù nu nonen é é nu ke yî kefew kin e maanj ke. Wvù nu ke enu ke nonen kefew kè too le. ²² ††Nyo' nu é gëe mwëem mvunciim é wvù ekuse, é bvuu é gëe wvù le wvù enù ekole ke fiee ficii fi kentaashé ke bonyii bo mbee le. ²³ ††Kentaashé ke bonyii bo mbee le kin nu ye Klistu. Klistu é mum é yijnsen yî kentaashé kin e kí é kocen, é é nu wvù wvù gee é mwëem mvunciim yijnsene kocine é jé le yicii.

Nyo' to nu é taashé beene bo Klistu bvuse yî kpwe le

2 ††É to nu fwele, é ben nu bonyii bô nu é kpwe wase é keyoy e nje bojay bonen bô bibefe, ² †bi ben to cee gee le. Ben to cee bii é é nu je yî bonyii bo yî wonj wvun e cee, bvuu bii nfon mvunggay mvu yî fwe-fwe le. É nu wvù keyoy kekie kè lemte keseen yî bonyii bô temyi bikuu bô bo Nyo' le. ³ ††É nu ke ten no beene bocii to shee cee. Beene to cee gee mwëem mvù nyam ye yî njeyte shieele, bii mwëem mvù nyam ye bô bonjkwawce bosébeene gomte le beene egeè. Beene diewe bonyii bo boyuum to nu wase lo bonyii bô shém efuuke Nyo' bô bó, ke leñleñ diewe no wee wvu wum tfuu nu. ⁴ ††Geenen Nyo' wvù nu é yijnsen bô shen fô beene le to nu é korj beene baay, ⁵ ††taashé beene bo Klistu bvuse yî kpwe le no beene to nu é kpweken wase nje bojay bosébeene. Nyo' to boyse ben é é nu nje fitele fiew fi jee. ⁶ ††No wvù to taashé beene é bo Klistu Jisos bvuse yî kpwe le nonen, mum bense beene shike beene é bó wonj wvu we le. ⁷ ††Wvù to ge nonen wvu le é ke edioo enu yî kefew kè too le, é wvù eduñce mbuwma we wvu baay wvù é nulo wee saa efewsen ke. Mbuwma wvun nu é wvù é duñce wase é beene nje fitele fiew fi jee fele yî Klistu Jisos e. ⁸ ††Ben ekeè le Nyo' to boyse ben é é nu nje fitele fiew fi jee fele yî fitele fi

††† 1:17 5:17; Brgn 2:6; Kolo 1:9-10 † 1:18 4:4; Kolo 1:12 †† 1:19 2Kol 13:4; Kolo 2:12 † 1:20 Lem 2:33; Kolo 3:1 †† 1:21 6:12; Lum 8:38; Gal 4:8-9; Kolo 1:13, 16, 20; 2:9-10, 15, 20 †† 1:22 1:10; 4:15; 5:23; Mben 8:6; Kolo 1:18; 2:19 ††† 1:23 2:16; 4:1-16, 25; 5:30; 1Kol 12:4-11, 27; Kolo 2:19; 2:14, 18; 4:1-6; Kolo 3:15; 3:19; 4:10 ††† 2:1 2:5 † 2:2 6:12; Jon 12:31; 14:30; Lem 26:18; 1Jon 2:16 †† 2:3 5:6, 8; Lum 1:28; Kolo 3:6 ††† 2:4 Lum 8:39; 9:16; Jem 5:11 †† 2:5 2:8; Lum 3:24; 6:13; Kolo 2:12-13 ††† 2:6 1:3; Kolo 2:12; 3:1 †† 2:7 1:7; Lum 5:20 †† 2:8 Mat 20:15; Jon 4:10; Lem 15:11; Gal 2:16

ben to leseé yî Klistu le. Ke fifin nu é é to ge ben ke. É nu nnya Nyo'. ⁹ †††Ke é to nu nje lemme dimew di wee to lemee se kenje wvu le wee mvu ke ene esaale ye ke. ¹⁰ †††Fiee fi nu, nu le beene nu no bó nu nen, é é lem Nyo' bô ebo kew. Wvù nu é taashé beene bo Klistu Jisos é ge beene é no nu bonyii bo bofe, wvu le beene el-empté dilemme di jee di wvù to seyseé wase é é beé lo le é nu di beene nu ke ecee lemte le.

Dikfuu di diféé nu wase wee mwaanj yî Klistu le

¹¹ ††† 18Ben bonyii bô yaa nu ke kfuu di Bojuu le, ben ekumyi fiee fi ben to shee nu fwele. Bojuu bô tenje bikuu bibole le bowen nu bonyii bô bó nu é tfuse yew, to tenje ben le ben nu bonyii bô nu ntfuse. É ntfuse wvu yew wvun nu fiee é bó gee ke é é nu yî ye wee le bô can. ¹² 19Ben ekumyi le é to nu sekeké, é ben yaa kenje fiee keege bô Klistu ke. Ke ben to nu ente jo engoke ke bonyii bo Nyo' le bô é nu bo Israel ke. Ke ben to kenje fiee keege bô monkan mo nkawma le mò Nyo' to gbwole bô bó ke. Ben to nu ke lo finen yî nshe le fen yaa kenje fiee fimew fi ben taale fwe yî dvù le ke, yaa kee ten Nyo' ke. ¹³ 20Geenen, yî keseen e no ben nu é taashé wase ben é bo Klistu Jisos, ben bô to shee nu ncejole fô Nyo' le, nu é wvù é jo wase ben é to dvù nceencee fô wvù le fele yî elème ke Klistu le. ¹⁴ 21É nu wvù wvù Klistu kebee wvù nu é to bô nyekéy fô beene le. Wvù nu é ge wase Bojuu bô bonyii bô yaa nu ke Bojuu é tu wee mwaanj. Wvù nu é bvusse kembew ke kenjgawsen e kè é nu kembanen kè se shee nu é beene entelè. ¹⁵ 22Wvù nu é nya ye ye é kpwe keefiwse nci bô mwëem mvù nci duu le bó egeè keenu bonyii bo Nyo' le. Wvù ge nonen wvu le wen etaashé wee tfuu yî ye le é bó etu wase wee mwaanj wvu fwe yî bvudvuu bvu bonyii bo bofè le. No wvù ge nonen, é mum é to bô nyekéy. ¹⁶ 23Kpwe ye yî kentam e nu é taashé dikfuu di diféé é to dvù fô Nyo' le yî ye le yimiaanj, é mum é yu kembanen kebole yî kentam e kí é ka. ¹⁷ 24Wvù to nu é to fewce saaka wvù too bô nyekéy é ben bô to nu ncejole, fewce ten saaka wvudvu wvun é bonyii bô to nu nceencee. ¹⁸ 25É ge wvù beene bocii é se kenje je keeto fô Nyo' Ice le fele yî Keyoy e kemwaan. ¹⁹ 26Nonen, ke ben beé botolo kené bonyii bô beke lo ke. Ben nu wase boom bo wonj e ben é bonyii bô é nu bo Nyo' le, nu ten bonyii bo yew e bo Nyo' le. ²⁰ 27E yew yin nu é bó bom yî kenffuy kè é nu boom bo ntum e bo Jisos e bô bonyii bô teete bontum bo Nyo' le, é Klistu Jisos kebee nu te di buu di yew yidvu le. ²¹ 28É nu yî ye le wvù yew yidvu nu é taashé é no kuu keeke eto enu yew yî yuule fô Tata le. ²² 29Ben ten nu é taashé é yoo yî Klistu le, é no nu bvudvuu bvù Nyo' cee fó é Keyoy kew e.

††† 2:9 Lum 3:28; 1Kol 1:31; 2Tim 1:9; Tay 3:5 ††† 2:10 Tay 2:14 ††† 2:11 Lum 11:17 18 2:11 5:8; Gal 5:6; Fili 3:3 19 2:12 Lum 9:4; 1Kol 15:19; Kolo 1:21-22; 1Tes 4:13; 2:19 20 2:13 2:17; 3:6; 1:7; Gal 1:4 21 2:14 2:16; 4:3; Kolo 1:20; 1:23; Lum 10:12; 1Kol 12:13; Gal 3:28 22 2:15 2Kol 5:17; Kolo 2:14 23 2:16 1:23; Lum 5:10; Kolo 1:20-22 24 2:17 Yesa 57:18-19; Lem 2:39 25 2:18 3:12; Lum 5:2 26 2:19 2:12; 3:6; Ibu 12:22-23 27 2:20 Mat 16:18; 1Kol 3:10-11; Mwm 21:14 28 2:21 1Kol 3:16 29 2:22 1Bi 2:5

Baul nu wee nfewce fô bonyii bô yaa nu ke Bojuu le

3 † ††No Nyo' nu e ge wase mwëem mvun fô ben e nonen, me e mum e no mbunlee fô ben e. Me wvú Baul nu yí ncaw e nje saaka wvu ekumë Klistu Jisos. E me nlemte ncaw wvun nje yene ben bonyii bô yaa nu ke Bojuu. ² Me ñkpwaaake le ben nu e yuw wase no Nyo' to nu e caw me nya lemme le me ensee ê ben ekumë mbuwma we fô ben e. ³ ††Fieë fidvu fin nu fi to shee nu ê kenyile le e Nyo' e yene wase ejise eyem me e n'yen. Me nu e nsañ wase caan ekumë fí fô ben e. ⁴ ††É ben tan lo, é ben eyen fieë fi me ñkee ekumë kenyile kin kè to nu ekumë Klistu le. ⁵ ††È to nu fwele e bó fanje yaa ege é engokë ke bonyii le ke sekekie ekieë kenyile kedvu ke. Keseen nu e Keyoy ke Yuule e dunje wase é boom bo ntum e bo Jisos e bô wvú to balëe le è nu bew noo é bonyii bô teete bontum bo Nyo' le, bó e kieë. ⁶ †††Fieë fidvu fin nu le bonyii bô yaa nu ke Bojuu nulo ebee saaka wvú jee le, é Nyo' enya ten bó bô bvushew bvú wvú nu e gëe é bonyii bew. Bó nu wase ye yimiaa bô bó, e ñkawma wvú Nyo' to geë fô Bojuu le nu wase ten fô bó le no bó nu e taashe bô bo Klistu Jisos.

⁷ Nyo' to nu e baa me le me enfewci saaka we wvú jee wvun. Wvú to bale nje fitele fiew fi jee fi wvú kenke fô me le. Wvú to nu e jo mvungay mwew lem dvú yí yem e mum nya lemme din le me enlemte. ⁸ †††Me mbaa ncim mbuy naa lo wee wvu caan ñgoo bonyii bô è nu bo Nyo' le ke. Geenen Nyo' to nu e nya ke mbuwma wvun é me le me enjen enfewce saaka wvu ekumë bvukuke bu Klistu le bvú yaa kenke ke kenfewsën é bonyii bô yaa nu ke Bojuu le. ⁹ ††Wvú to nya ten mbuwma wvun le me enje é bonyii bocii ekieë ntarj kenyile ke fieë le kè Nyo' wvú bomëe mwëem mvunciim to shee nyile yí ye le bilum e bilum e. ¹⁰ †††Ntarj wvun to nu le è nu ke enu kefew ke keseen e, é Nyo' ege fele yí kentaashe ke bonyii bo mbee le, é bonceendaa bo Nyo' le bô biyoy bi kenke mvungay saake mondvuum mo fowe le, eyen bvufee bu Nyo' le bvú nu lo jé le jé le. ¹¹ Wvú to ge fieë fin bii no wvú to seyseë wase forjkw. E wvú e ge wase fieë fidvu fele yí Klistu Jisos wvú Tata wesebeene le. ¹² †††È nu nje ye wvú beene nu e kenke je keetoo mbew Nyo' le yaa kenke ke nfan kenëe kemañen nje fitele fi beene lese yí ye le. ¹³ †††No fí nu nonen, me e mum e no ñkule lo can le fo shem kpwe ben nje ñgëw wvú me n'yene fô ben e ke. Ben nu ke ekenke bvujonke bvudvu.

E Baul bunle fô bonyii bo Efesus e

¹⁴ †††È nu nje mwëem mvun wvú me ntumte envuw é Icee wesebeene fwe, ¹⁵ wvú edieë e dikfuu dicii di fowe noo di fokuse nen'yi fô wvú le. ¹⁶ †††Me ntumte envuw nleke le, bii bvukuke bwew bvú è nu bu baay e, le wvú

† 3:1 Kolo 1:25 †† 3:1 4:1; Fili 1:7; Kolo 4:18; Flm 1, 9 † 3:3 3:6 †† 3:4 Lum 16:24; 2Kol 11:6 †† 3:5 Kolo 1:26 ††† 3:6 1:9-10; 2:13-14, 18-19; 3:9-11; Lum 16:25; Kolo 1:26-27 ††† 3:8 1Kol 15:8-10; Gal 1:13-16; Fili 3:6-8; 1Tim 1:12-16 § 3:9 1:4 §† 3:10 1:21, 23 §†† 3:12 Lum 5:2; Ibu 4:16; 10:19 §† 3:13 Kolo 1:24 §†† 3:14 6:18-19 §† 3:16 Kolo 1:11

enya ben bô mvungay fele yí Keyoy kew e, é mvú ege é mvuntelem mvunen etemyi. ¹⁷ ††Nonen, é Klistu emum ecee é mvuntelem mvunen e no ben leese fitele yí ye le. Me mbunlee ten le kenkonen kenën etemyi diewe kete kè cime genj e noo diewe yew yí bó bom yí kenffuy kè temyi le, ¹⁸ †††wvu le ben e bonyii bocii bô è nu bo Nyo' le ekenke bvufee bvú è nulo é ben ekieë kenkonen ke Klistu le kè nu fô beene le. Kenkonen kew fô beene le nu e kí kenke mbuw baay, kenke bvundee bô bvufee baay, e kí e ley ten fokuse baay. ¹⁹ †††Me mbunlee le è nulo é ben ekieë kenkonen kew kedvu kè ghaake bonyii keekieë le, wvu le ben nulo enu e ben e yinjen bô fieë fi Nyo' nu fí ficii. ²⁰ †††Beene emum ebenseë Nyo'. È nu wvú wvú nulo ege fieë ficii bô mvungay mvú lemte yí yese beene le. E wvú nulo ege naa efey lo no beene biite kenëe no beene nulo ekpawawce. ²¹ Mbense enú fô wvú le nje kentaashe ke bonyii bo mbee le noo nje Klistu Jisos yí kefew e kecii noo sekecii se ñka. Fí enú nonen.

Bonyii bo Klistu le enú yí kentaashe le

4 ¹⁸Nonen, me wvú Baul wvú nu wee ncaw nje saaka wvu ekumë Tata Jisos, me nleke lo ben le ben eceë nce wvú nu e kocen wvú Nyo' tenje ben le ben eceë yí dvú le. ² ¹⁹ ²⁰Ben eshiwsè bikuu binen, nù wëe, kuulè shém. Ben enú yí kenkonen e, yaa kenke fitele fi sesene ke. ³ ²¹Ben emomtè naa ntay keenu ke yí kentaashe kè Keyoy ke Yuule nu e to dvú fô ben e no ben cee yí nyekeey wvú taashi bonyii le. ⁴ ²²Ye Klistu nu yimiaa, e Keyoy ke Yuule nu kemwaañ. È nu ke lenjen no fieë fi Nyo' to tenje beene le beene etaalè fwe yí dvú le nu ten fimwaañ. ⁵ ²³Tata nu ke mwaan, e mbee nu ke mwaan, e nlese wvú bó leese bonyii é joo nu ke mwaan. ⁶ ²⁴Nyo' nu ke mwaan wvú nu Icee wesebeene bocii. Wvú nu é we jo mwëem mvunciim, lemte yí beene le bocii, nu ten ente jo beene bocii. ⁷ ²⁵Fí nu ten le Klistu nu e buw ke wee mwaan mwaan beene le e nya wvú bô ye nnya bii nfew we le é mweten. ⁸ ²⁶È nne fieë fi bó nu e sañ é Nya' Nyo' le le, “Seke wvú to benëe gen we, wvú to nu e ge e bonyii bô wvú to kooye no bii wvú le.

Wvú to nu e nya nnya é bonyii.”

⁹ ²⁷Keegay le, “Wvú to nu e ben gen we” nu le la? Fí dunji le wvú to nu e yaw shii gen ekuse jo nshe.

²⁸ ¹⁰ ²⁹Nonen, wvú wvudvu wvú to shiile to fokuse nu ke ten wvú wvú to benëe fey naa lo ebulë kecii gen é we, wvu le wen eyinjen mwëem mvunciim é mvú eyinjen ekocen. ¹¹ ³⁰È nu ke wvú wvú to nyaë nnyá é bonyii. Wvú to nu e nya é bomew le bó enú boom bew bo ntum e, nya é bomew bô esenë mwëem mvú bó yuuke

§† 3:17 Jon 14:23; Efe 5:2; Kolo 1:23; 2:7 §†† 3:18 Kolo 2:2 §†† 3:19 1:23; 5:2, 25; 2Kol 5:14; Kolo 2:9-10 §§§ 3:20 Kolo 1:29 18 4:1 3:1 19 4:2 5:2; Kolo 3:12-13 20 4:2 Lum 8:13; Gal 6:8; Kolo 3:9 21 4:3 2:14-16; Kolo 3:14-15 22 4:4 1:23; 2:18 23 4:5 Jon 10:16; 1Kol 8:6; Mat 28:19; Lum 6:3-4 24 4:6 1Kol 12:6 25 4:7 Lum 12:3, 6; 1Kol 12:11 26 4:8 Mben 68:18 27 4:9 Jon 3:13 28 Kenëe le, wvú to nu e yaw shii to fokuse fen. 29 4:10 1:23 30 4:11 1Kol 12:28

ε Nyo' jemyi, bomew bô eghanè fewci saaka wvù jee wvù wvu Nyo', bomew bô etaalè fô kentaashe ke bonyii bo mbee le bvuu γεγι bonyii. ¹² Wvù to nya nnyá yidvu yin keeseyse bonyii bô è nu bo Nyo' le dvú é bó ekpwentèn bô elemte lemme diew, yoote ye Klistu yi è nu kentaashe ke bonyii bo mbee le, ¹³ ke egen ebuy kefew kè beene bocii ke enu wase wee mwaan yi mbee wesebeene le bô yi fiεε fi beene kee ekumε Waa Nyo' le. É beene cee nonen, é fí ege é beene enu ε bó ε taw ε kocen ε mεse ε no nu wase no Klistu nu kebεε. ¹⁴ Nonen, beene saa ebvuu enu ke diewe boom bo caan e, bô kfuu n'γγεyi wvù la dioo fele no njijsene bô bó ε bó gene fwe tuu jim ke diewe fiεε fô fwefwe kale le ke. Beene saa ebvuu enu ten diewe bonyii bô bonyii bô ghane wεentene lo elεεle bó bô mbiay yi bó seyse le ke. ¹⁵ Beene keηke keeseηe fiεεbeene ε è nu keceey yi kenkonen e, emum ekuu é jé le yicii keeto enu diewe Klistu le wvù nu ekole keεεbeene. ¹⁶ È nu wvù wvù gee ε biba bi ye ye le bicii bi nu ε shfuwyε ε taashe yi ye le se kuu, yoote ye ye yi kenkonen e no keba lemte diew lemme ε keba lemte diew ntay.

Nce wvu yvum bô wvu fwe

¹⁷ Yi keseen e, é diee di Tata le nu ε me ngomte keengay embvuu enciise lo é ben le fo ben ebvuu eceè ke diewe bonyii bô maa Nyo' le ke. Bonkpawwεε bobole ké no nu ke bo εcici. ¹⁸ Bvufee bvubole nu bvú binjiwe le. Bó nu ncejole fô nce wvù Nyo' duηci le, njefo bó nu ε ma lo Nyo', ε è nu nje bó temyi bikuu. ¹⁹ Bó nu ε yum bikuu baay. Bó nu ε lese bikuu bibole ente jo nnyen kenjan, ε ye yibo yvuwse ke keegeε dikfuu di nnyen e dicii. ²⁰ Ke fifin nu fiεε fi bó to γεγεε ben dvú ekumε Klistu ke. ²¹ Me ηkee naa ntay le ben nu ε yuw wase ekumε wvù, ε bó ε γεγι wase ben bô nu ε taashe bô wvù bô keceey ke ekumε Jisos. ²² Ben emum ebaa ye yi yvum yi ben to cee nce wvu yvum dvú yi nu ε befe wase nje mwεem mvu nnyen e mvù ben to shee gee. ²³ Ben ecine é Nyo' eseyse bonkpawwεε bonen é bó enu bonkpawwεε bo bofe, ²⁴ emum etfume ε è nu ye yi fiε yi yene le yi Nyo' nu ε ge yi ε no fieesene wvù. Yiγin nu ye nce wvù looci nu keceey wvu teyey bô wvù yuule. ²⁵ Fí ε mum ε no nu le, ben ecine mbiay e, é wee ejemyi ε è nu keceey é waa bwee njefo beene bocii nu biba bi ye yimaaη e. ²⁶ È wee ton'yi shém, é wvù no yene fo wvù enε ege kebefe. Fo wvù ecine é diuu esele ε wvù beε ton'yi shém ke. ²⁷ Fo wvù enya je é dεwle eley jó ke. ²⁸ È wee se coηke bvuoη, é wvù cine dvú no lemte ε è nu lemme di jee bô can ye, wvu le wvù nulo ekeηke fiεε fi wvù efi ten bonyii bô fuute dvú. ²⁹ Ben eyenè fo njeme wvù samte ebuyte dew yene le. Wee ejemyi fiεε ε è nu fi jee fi nulo eyoo lo bonyii naa fεε fô

† 4:12 1Kol 14:26 †† 4:13 Kolo 1:28 † 4:14 1Kol 14:20; Ibu 5:13-14; Jem 1:6 †† 4:15 5:2 †† 4:15 1:22 ††† 4:16 1:23; 2:21-22; 4:13, 25; Kolo 2:19 ††† 4:17 5:8; Lum 1:21; 1Bi 1:14 § 4:19 Kolo 3:5 †† 4:23 Lum 12:2 ††† 4:24 Keη 1:26-27; 2Kol 5:17; Kolo 3:10 §† 4:25 4:16; Saka 8:16-17; Kolo 3:8-9 §†† 4:26 Jem 1:19-20 †† 4:28 1Tes 4:11 †† 4:29 5:4; Kolo 3:8; 4:6; Jem 3:10

bó nu, wvu le njeme we etoo ε è nu bô nfi fô bonyii bô yuuke le. ³⁰ Fo ben egeè fiεε fi Keyoy ke Yuule ke Nyo' le eyuuke ηkuuη ke. Keyoy ke Yuule kin nu nciise Nyo' yi yene le keeduηε le diuu nu ke edioo ε to ε kocen é wen emεse esum ben can ηgew e. ³¹ Ben elan naa lo mvuntelem mvù cεwkene bô shém yi ffuuke noo shém yi ton'yεen noo waa noo keebeete bô ediee ε bonyii noo mvuntelem mvù befe. ³² Ben ekeηkè ε è nu kenje kè jee bô mvuntelem mvù jee fô wee noo wee le. Wee é ge kebefe bô wee, é wvù læshe enya é wvù ke leηleη no Nyo' to feyεε yi Klistu le læshe binen bibefe.

Bonyii bo Klistu le eceè diewe bonyii bo n'yuule

5 No ben nu boom bo Nyo' le bô wvù koonke naa ntay, ben emum eberjenè wvù. ² Ben eceè yi kenkonen e leηleη no Klistu to koηεε beene nya ekole kew fô beene le. Nnya ye yin to nu ncese ε wvù samte shfuuηkene fô Nyo' le.

³ Mwεem ke diewe kenjan bô nce nnyen tfuu noo ken'yεε ejise yaa nu mvù bó eyuuke ekumε mvù é ben enteleη ke, njefo ke mvumvun nu mwεem mvù enù é bonyii bô è nu bo Nyo' le ente ke. ⁴ Ke fí baa ekocen naa lo le njeme wvù nyene bô njeme keyuη, noo yeλε di εcici ebuyte dew yene le ke. Ben enyaà ke ε è nu key-oone é Nyo'.

⁵ Ben ekeè lo keceey le ke wee wvù jaanke kenjan, kenεε wee wvù gee nnyen, kenεε wee wvù γεεε ejise, keηke kelerη ente jo bvunfon bvú Klistu le noo bvú Nyo' le ke. Wee ken'yεε ejise ké no joo mwεem diewe nyo' we le. ⁶ Fo ben ebee é wee elεε ben bô njeme wvu εci-ci ekumε mwεem mvun ke. Ben ekeè le è nu mwεem mvudvu mvun mvù ké ge ε shém Nyo' no ffuuke bô bonyii bô yaa yuuke wvù le ke. ⁷ Nonen fo ben etaashì ηgoo ben ε boba bonyii ke. ⁸ È to shee nu fwele ε ben nu bonyii bo ejiwe le. Geenen keseen no ben nu ε taashe ben ε bo Tata, nu ε ben nu wase bonyii bo n'yuule. Ben emum eceè diewe bonyii bo n'yuule. ⁹ Fiεε fi n'yuule ké no too dvú nu nce wvù jee bô wvu teyey noo wvù duηci keceey. ¹⁰ Ben emom keekieε fiεε fi jee Tata le. ¹¹ Fo ben eleesè εbo fô mwεem mvu ejiwe le ke. Ben ebvuuε lo mvù εmwa. ¹² È nu naa lo fiεε fi keη'wuumen e keejemyi ekumε mwεem mvun mvù bonyii gee é kenyile le. ¹³ Geenen ε fiεε ficii fi n'yuule baa yi dvú le ké no yen'yi ε bó yene fí le, ¹⁴ njefo fiεε ficii fi yen'yi ké no nu n'yuule. È neε fiεε fi gee ε bó se no gayte fiεε fimew le,

“Wo wvù leete, kamse!

Buye yi kpwe le, é n'yuule Klistu ebaa yi yo le.”

¹⁵ Nonen ben emum elenè tomyi ekale yi kemew e. Fo ben eceè diewe biyuη e ke. Ben eceè ε è nu diewe

§†† 4:30 1:13-14; Yesa 63:10; Lum 8:23; Gal 5:25 §†† 4:32 Mat 6:14; 18:22-35; Kolo 3:12-13 §§§ 5:1 Mat 5:48; 1Jon 3:1 18 5:2 3:17-18; 4:2, 15-16; 1Kol 8:1; 2Kol 5:14; Gal 6:10; Fili 2:2; Kolo 2:2; 3:14-15; Gal 1:4; Ibu 10:5-10 19 5:3 Gal 5:19-21 20 5:3 Kolo 3:5 21 5:4 4:29; Kolo 3:8 22 5:5 Lum 5:17 23 5:6 Lum 1:18; Efe 2:3; Kolo 2:4, 8; 3:6 24 5:8 2:3, 11-12; 4:17-18, 22; Kolo 3:7; Tay 3:3; Jon 8:12; Kolo 1:13; 1Bi 2:9 25 5:9 Gal 5:22-23 26 5:10 Lum 12:2; 1Tes 5:22 27 5:13 Jon 3:20-21 28 5:14 Yesa 26:19; 60:1; Lum 13:11; Jem 5:8

bonyii bô kɛŋke bvufee le. ¹⁶ †Seke ben kɛŋke je keege fiεε, ε ben yɛn lɛ fo kefew kedvu efey εcici kɛ, njefo εdiuw yo keseen nu ε kebefε nu εkfuŋ baay. ¹⁷ ††Nonɛn fo ben enù biyuŋ kɛ. Ben emomtè keekieε fiεε fi Tata kooŋke lɛ ben egeè. ¹⁸ †Fo ben ewuù mbvuum ε mó koole ben kɛ. Fifin nu fiεε fi beete lo bô bonyii. Ben enù ε ben ε yɛnsɛn ε è nu bô Keyoy ke Yuule. ¹⁹ ††Ben eyemtè bonkieε fô bikuu binen e bô buyte ê Nwa' Mbense le, noo bonkieε bomew bo Mbense le, noo bô Keyoy ke Yuule nyaa ê ben e. Ben eyemtè nonɛn bensee Tata ê mvuntelem mvunen e. ²⁰ Ben enyaà keyoone ê Nyo' Ice kefew e kecii bô yî fiεε le ficii fele yî diee di Tata we-sebeene wvù jisos Klistu le.

Ntefe ê bokɛnɛ bô bolemse

²¹ †††Ben enya bikuu binen ê wee noo wee bii n'wvum wvù ben kɛŋke fô Klistu le. ²² †††Ben boke' bo bonyii le, ben enya bikuu binen ê bole' bonɛn no ben nu ε nya ê Tata, ²³ †††njefo diemsɛn nu εkolɛ ke kpwoon e, kɛ no Klistu nu εkolɛ ke kentaashɛ ke bonyii bo mbee le. Kentaashɛ kedvu nu ye ye, ε wvù kebeε nu wvù boysee kí. ²⁴ Nonɛn boke' bo bonyii le kɛŋke keenya bikuu bibole ê bole' bobole yî fiεε ficii le ke lɛŋlɛŋ no kentaashɛ ke bonyii bo mbee le nu ε nya kew εkolɛ ê Klistu. ²⁵ †††Ben bolemse, ben ekoonkè boke' bonɛn kɛ lɛŋlɛŋ no Klistu to koŋεε kentaashɛ ke bonyii bo mbee le nya εkolɛ kew, kpwe nje kí. ²⁶ †††Wvù to nya εkolɛ kew keege é kentaashɛ kedvu eyuule no wvù to cukεε kí bô joo noo diɛw ye. ²⁷ †††Wvù to seyse kentaashɛ ke bonyii bo mbee le kedvu nonɛn wvu lɛ wvù ejo kí yî ye le diɛwε kpwoon wvù fomte nu sɛ nɛlom, nu lemeleme yaa kɛŋke fiεε fimew fi befe kɛ, ε wvù yuule nu naa sɛ fijay yî ye le. ²⁸ È nu kɛ lɛŋlɛŋ no bolemse tɛn kɛŋke keekoŋkè boke' bobole kɛ no bó kooŋke yibo ye. É wee kooŋke kpweε, tu wvù kooŋke ε è nu εkolɛ kew. ²⁹ Kɛ wee nu dvù wvù ké no bane ye ye kɛ. Wvù ké no nyanyi lo yí, bosene taale fô yí le ntay. È nu kɛ lɛŋlɛŋ no Klistu gee fô beene bô è nu kentaashɛ ke bonyii bo mbee le, ³⁰ †††njefo beene nu biba bi ye ye le. ³¹ †††È nu fiεε fi bó to saŋεε ê Nwa' Nyo' le lɛ, “È nu nje fifin wvù diemsɛn nu ke ecinε ice bô bwεε le, emum etaashɛ bô kpweε, é bó bofεε emum etu wase wee mwaanŋ.” ³² †††Fiεε nyiime ente jo njeme wvun ε fí kuuke baay, ε me n'yene fiem lɛ fí jemyi ekumε Klistu bô kentaashɛ ke bonyii bo mbee le. ³³ Naa no me ncim njemyi nɛn, wee mwaanŋ mwaanŋ ben e kɛŋke keekoŋkè kpweε no wvù kooŋke εkolɛ kew, é kpwoon tɛn eyen lɛ wen enyaà n'wvum ê dweese.

† 5:16 Kolo 4:5 †† 5:17 1:17; Lum 12:2 † 5:18 Bɛŋn 23:31-35; Lum 13:13 †† 5:19 Mben 33:2-3; Kolo 3:16-17; Ibu 13:15 †† 5:21 Kolo 3:18-4:1; 1Bi 2:18-3:7; 1Tim 2:1-13; Tay 2:1-10; 1Jon 2:12-17 ††† 5:21 1Bi 5:5 ††† 5:22 Kolo 3:18; Tay 2:5; 1Bi 3:1 † 5:22 1Kol 14:34-35 †† 5:23 1:22; 1Kol 11:3 ††† 5:25 1:23; Kolo 3:19; 1Bi 3:7 †† 5:25 3:19 ††† 5:26 Lum 6:3-4; Tay 3:5; Ibu 10:22 †† 5:27 1:4; 2Kol 11:2; Fili 1:10; Kolo 1:22 †† 5:30 1:23; 1Kol 12:27 ††† 5:31 Kɛŋ 2:24 ††† 5:32 Mwm 19:7

Ntefe ê boom bô bocee boom

⁶ ††††Boom, ben eyuukè bo'icee bonɛn bô bobwee bonɛn e, njefo fifin nu fiεε fi lɛŋ fi boom bô nu ε taasɛ wase bô bo Tata kɛŋke keegeε. ² †††Nci Nyo' wvù gayte lɛ, “È wvumtè ico bô bwoo”, nu nci wvu fwe wvù kɛŋke ŋkawma fô. ³ E ŋkawma wvudvu wvun nu lɛ, “Wee wvù gɛεle nci wvun nu ke eyuw njoŋ, ebvuu ece egeŋ ncejole yî nshɛ le fɛn.” ⁴ †††Bocee boom, fo ben egeè mwεem mvù mvuntelem esaase boom bonɛn kɛ. Ben ekuusè lo bó ε bô kuu bô n'yεyɛ noo ntefe wvù wvu Tata.

Ntefe ê bonfaw bô bonyii bô kɛŋke bó

⁵ †††Ben bô nu bonfaw, ben eyuukè bonyii bô kɛŋke ben yî nshɛ le fɛn e, ben efanè bó bvuu wvumtè bó. Ben eyuukè bó le bô mvuntelem mvunen mvunciim no ben yuuke Klistu le. ⁶ †††Fo ben egeè nonɛn kɛ seke jise dibole nu yî yene le wvu lɛ ye ejeè bó kɛ. Ben egeè ε è nu diɛwε bonfaw bo Klistu le bô gee ε è nu fiεε fi Nyo' gomte bô mvuntelem mvubole mvunciim. ⁷ Ben dioo lemte bó le, no lemte bô njoŋ ke diɛwε ben lemte ε è nu Tata le, ε è yaa nu kɛ wee wvu wum e kɛ. ⁸ †††Ben el-εmtè, kumyi lɛ fiεε fi jee ficii fi wee gee nu ε wvù nu ke ekeŋkɛ tɛn fiεε fi jee ê Tata, kɛnεε wvù nu n'fwa kɛnεε wvù yaa nu kɛ. ⁹ †††Ben bonyii bô kɛŋke bonfaw, ben ekeŋkè tɛn bó ê jɛ yî jee le, yene fo ben ebɛmsee bó. Ben ekumyi lɛ ben ε bó bocii kɛŋke Cee εkolɛ mwaanŋ fowe, ε fô wvù le nu ε jεyɛ jεyɛ yaa nu kɛ.

Mwεem mvu jem e mvù Nyo' nya ê beene

¹⁰ †††Keemεεε, me ε no ŋgayte ê ben lɛ ben eleemè tɛmyi yî Tata le, eyeemè ε è nu yî mvunŋay mwew mvu baay e. ¹¹ †††Ben etfume mwεem mvu jem e mvunciim ye le mvù Nyo' nya ê ben, wvu lɛ ben nulo eleem etum jem ben ε bo dɛwle ê jé yicii yî wvù wεentene jó le. ¹² †††Ben ekeè lɛ kɛ beene diuu ε è nu beene ε bo bonyii bo boyuum kɛ. Beene diuu ε è nu beene ε bo mwεem mvunciim mvù kɛŋke mvunŋay bô bvukuke, saake wonŋ ejiwε wvun e, mvù è nu biyoy bì befe bicii bì nu mond-vuum mo fowe le. ¹³ †††Nonɛn ben emum etfume mwεem mvu jem e mvunciim mvù Nyo' nya ê ben, wvu lɛ é ke edioo enu εdiuw yò befe le, é ben eleem eteme no ben nu ε ge wase fiεε ficii keeke eleeme tɛmyi. ¹⁴ †††Nonɛn, ben emum eleemè tɛmyi. Ben ejo keceyɛ é kí enu diɛwε kecaw e ε ben ε suu cin, ejo nce wvu teyey é wvù enu diɛwε ketwaa lɛ ε ben ε jise ε banŋ gúw yene dvù. ¹⁵ †††Ben enù ε ben ε seyse keefewci saaka wvù jee wvù too bô nyekeey fô bonyii le, é fifin

††† 6:1 Kolo 3:20 18 6:2 Dito 5:16 19 6:4 Kolo 3:21 20 6:5 Kolo 3:22-25; 1Tim 6:1-2; Tay 2:9-10; 1Bi 2:18-21 21 6:6 1Kol 7:22 22 6:8 2Kol 5:10; Kolo 3:24-25 23 6:9 Kolo 3:25; 4:1; Jem 2:1 24 6:10 Jon 15:5; 1Kol 16:13 25 6:11 2Kol 10:4; 1Tes 5:8; Yesa 59:17 26 6:11 Jem 4:7 27 6:12 1:21; 2:2; 1Bi 5:8-9 28 6:13 Lum 13:12 29 6:14 Yesa 11:5 30 6:15 Yesa 52:7; Lum 10:15

enu diɛwɛ bolaba bo jem e ε ben ε lese yî bikaa le.

¹⁶ Keebise fô, ben eleesè ke ε è nu fitele yî Klistu le, é fifin enu diɛwɛ ηkεε jem e ε ben keηke εbo. È nu fí fi ben nu ekoole bomvuun bò wee kebefɛ tfumyi ε ηguy bεenci yî dvú le. ¹⁷ †Ben ejo tɛn mboyma wvù Nyo' nu ε boyse ben é wvú enu diɛwɛ kefo ke jem e ε ben ε bon, emum ejo tɛn nyo jem yî Keyoy ke Yuule nyaa yî è nu diɛw Nyo'.

¹⁸ ††Yî fiεε le ficii, é ben ebunleè sekecii bii no Keyoy ke Yuule duηci. Ben dioo bunlee no biite fiεε ficii fi ben shieele é Nyo'. Yî fifiε le é ben etaalè ntay, ebvuu eku-ulè shém sekecii keebunlee lεke Nyo' fô bonyii bò è nu bo Nyo' le bocii. ¹⁹ Ben ebunleè tɛn fô me le le seke me ε ηake diuw wɛm keenjeme, ε Nyo' nya ke me bô fiεε fi me njeme, ε me no njemyi sɛ nfan εkumε kenyilε ke saaka wvù jee wvù wvu Nyo' le. ²⁰ †È nu saaka wvudvu wvun wvù me nu yî ncaw e nje wvú diɛwɛ wee wvù nu

† 6:17 Yɛsa 40:2; Ibu 4:12 †† 6:18 3:14; Luk 18:1; Lem 4:29; Lum 15:30; Kolo 4:2-4 ‡ 6:20 3:2; 2Kol 5:20; Kolo 4:4

jise di Klistu le. Ben ebunleè wvu le me ndioo enu keenjeme, ε me njeme no me ηkeηke keenjeme, sɛ nfan.

Ngayma

²¹ ††Tikikus wvù waa bwee wesebeene shém wvù lemte tɛn Tata le bô fitele fiew ficii nu esee fiεε ficii é ben εkumε me, wvu le ben tɛn ekieε no me nu, noo fiεε fi me ηηgee. ²² Fifin nu naa fiεε fi me ntumte wvú fô ben e nje fí, wvu le wvú eto ege é ben ekieε no bese nu, ebvuu eyvuwɛ mvuntelem mvunen.

²³ Nyo' Icee wesebeene bô Tata Jisos Klistu enya ben nyεkeey bô keηkeηen noo mbee. ²⁴ ††Nyo' ebuw ben bocii bò keηke keηkeηen kè yaa kaa ke fô Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le.

†† 6:21 Lem 20:4; Kolo 4:7-8; 2Tim 4:12; Tay 3:12 †† 6:24 Gal 6:18; 1Bi 1:8

Filibi

Fiɛɛ fi nu ê Nwa' wvu Filibi wvun e

Nwa' wvun to saŋ Baul fô kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Filibi le. Wvú nu ê ŋgoo boŋwa' bò wvù to saŋɛ yew ncaw e Lum. Fiɛɛ fi to geɛ é Baul sɛ saŋ ŋwa' wvun to nu keeduŋɛ lɛ wen nu ɛ yɛn bigew bi kentaashe ke Filibi kedvu to tumɛɛ. Ekufɛ ke diɛw Baul e ê ŋwa' wvun e nu lɛ, “Fô me le, é me nu dvú, tu me nu kɛ bee Klistu, me é ŋkpwe, é enu sɛw fô me le”. Baul jemyi ekumɛ bvukukɛ bvú Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le, no wvù to shikɛɛ ekolɛ kew tu diɛwɛ nƿwa le, ɛ Nyo' mum ke bense wvù, geɛ bvudvuu bvù kuuke fele bvú wee tfuu le.

Bikuu bi mwɛɛm e ê ŋwa' wvun e

1:1-11 Keŋkɛwɛ
 1:12-26 Mwɛɛm mvù kooyi bô Baul
 1:27-2:18 Nce wee wvù nu ɛ taashe bô Klistu
 2:19-30 Njeme ekumɛ Timatio bô Ebaflodaytus
 3:1-4:9 Ntefe ekumɛ bonyii bo bvuban e noo boŋɛw
 4:10-20 Bonyii bo Filibi nu nsáa Baul
 4:21-23 Kemɛse

1 †Nwa' wvun saŋ me wvù Baul bee Timatio bò nu boom bo lemme le bo Klistu Jisos e. Nwa' wvun gene fô ben e, bonyii bò nu bo Klistu Jisos e bocii Filibi bô bocee bikuu bi kentaashe ke bonyii bo mbee le noo bonyii bò fici gee dilemme ê kentaashe ke bonyii bo mbee le ente. ² Nyo' Icee wesebeene bô Tata Jisos Klistu ebuw ben bô kembonɛn, ebvuu enya ben bô mvuntelem mvù lɛɛtene.

ɛ Baul nya keyoone ê Nyo' fô bonyii bo Filibi le

³ †Me ŋke ŋkpawci ekumɛ ben sekecii, no nyaa kɛ ɛ è nu keyoone ê Nyo' wɛm. ⁴ É me ndioo mbunlee bunle yɛm yicii fô ben e bocii, no mbunlee n'yuuke njoŋ, ⁵ njefo ɛ kɛw yî diuu di fwe le ɛ to ɛ buy ɛben e, nu ɛ ben ɛ taashe beene keelemte lɛ saaka wvù jee wvu ekumɛ Jisos Klistu egene fwe. ⁶ †Me ŋkee naa ntay lɛ Nyo' wvù kɛwɛɛ lemme di jee din yî yene le nu ke egen dvú fwe egen emɛse diuu di Jisos Klistu nu ke ekase eto le. ⁷ †Fí nu lɛŋ lɛ me eŋkpawci ekumɛ ben nonɛn, njefo ben nu fitefe fiem, ɛ beene leeme yî fiɛɛ le fimwaɛŋ ɛ è nu fí fi Nyo' nu ɛ buw beene dvú. Beene leeme yî dvú le keseen wvù me nu yî ncaw e, kɛ no beene to leeme seke me nto mbɛɛ ŋghane ntayyi diuw saaka wvù jee wvu ekumɛ Jisos Klistu ŋgee ɛ wvù ciime ntay. ⁸ †Me njemyi nɛn ɛ Nyo' kee naa ntay lɛ me ŋkɛŋke shiee wene, ŋkooŋke ben bocii kɛ lɛŋlɛŋ no Klistu Jisos kooŋke.

† 1:1 1Kol 4:17 †† 1:3 Lum 1:8-10; 1Kol 1:4; 1Tes 1:2-3 ‡ 1:6 2:13; 1:10 †† 1:7 2Kol 7:3; Efe 3:1 †† 1:8 1Kol 16:24; 2Kol 5:14

⁹ ††Me mbunlee lɛ keŋkoŋɛn kenɛn ekuù gene fwe fwe, é ben ekeŋke bvufɛɛ, taasse mwɛɛm ntay. ¹⁰ ††Ben nu dioo taasse nonɛn, emum ecawte mvù looci nu lɛŋ. Nonɛn, é ke edioo enu diuu di Jisos Klistu kaase too, é ben enu yuule, nu sɛ nloɛ. ¹¹ †Ben nu ke enu nonɛn njefo Jisos Klistu nu ɛ ge ben ɛ no keŋke nce wvu teytey, bonyii ɛ no yene bensee Nyo', tumte moŋkum mew.

ɛ Baul no nu yî ncaw e, ɛ saaka wvu ekumɛ Jisos gene kɛ fwe

¹² ††Boom bo bwɛɛm e, me ŋgomte lɛ ben ekieɛ lɛ mwɛɛm mvun mvunciim mvù nu ɛ kooy bô me nu ɛ looce ɛ ge saaka wvù jee wvu ekumɛ Jisos ɛ ku ɛ gen lo fwe fwe. ¹³ Mwɛɛm mvudvu nu ɛ ge bonyii bò cɛyte ntow wvun fô me nu, noo bonyii bocii ɛ kieɛ lɛ me nu yî ncaw e fɛn nɛn, nje me nu wee Klistu. ¹⁴ Ncaw wvù me nlemte wvun nu ɛ bvuu ɛ ge boom bo bwɛɛm wesebeene le nteen ɛ mɛse ɛ lese fitefe yî Tata le ɛ no fewci diɛw Nyo' tɛmyi lo, yaa fane kɛ.

¹⁵ ††Me ŋkee lɛ bó bomew fewci naa ekumɛ Klistu nɛn bene ɛ è nu kendonj bee bó, taŋke lemme diem. Geenɛn ɛ bomew fewci fibole bô mvuntelem mvù yuule. ¹⁶ Boban fewci nonɛn, njefo bó kooŋke me, ɛ bó kee lo lɛ me nu yî ncaw e fɛn ɛ è gɛke Nyo' me lɛ me entomtɛ saaka wvù jee wvu ekumɛ Jisos Klistu. ¹⁷ ɛ

††† 1:9 Kolo 1:9-10 ††† 1:10 Lum 12:2; Efe 5:27; Ibu 5:1; 1Kol 1:8; 2Kol 5:10; Fili 1:6; 2:16 § 1:11 Jon 15:8; Jem 3:17 §† 1:12 Efe 3:1; 2Tim 2:9 §†† 1:15 2Kol 2:17

bomew ba fewci ekumε Klistu ke fomvu fomvu bō mvuntelem mvù yiile wvu le bó egeè nonen biise ngew yí ngew wvù me n'yene wase yí ncaw e fen. ¹⁸ Fifiε kenke la keege? Kenεε bó fewci nonen bvulle lo, kenεε bó fewci bō keceey, tu me n'yuuke ke fiem ε è nu njon njefo ficii nu ε bó fewci ke ε è nu ekumε Klistu.

¹⁹ †É nu ke no me nu nke en'yuuke njon nonen, njefo me nkee lo le no ben bunlee fō me le, ε Keyoy ke Jisos Klistu le bvuu fii me, nu ε me nu nke emboy yí ngew e. ²⁰ Fieε fi me nlooci ntaale fwe ε me ε nlese bvufee yí dvù le nu le fo me nke enge naa lo fieε fi ege é me en'wuumene ke. Me nu enkuu ke ε è nu shém, enleeme ntemyi sekecii, se ge keseen wvu le kenεε me ε nkpwe, kenεε me nu dvù, é fieε ficii fi me ngee, ecawsè ke ε è nu diee di Klistu le we. ²¹ ††Me njemyi nonen nje, fō me le, é me nu dvù, tu me nu ke bee Klistu, me é nkpwe, é enu sew fō me le. ²² Geenεn, é è nu le me nu enu dvù, é me engeè lemme di efii bonyii nta. No mwεem mvun nu mvunfεem nen, me mbaa embvuu enkiεε laa me nu encaw fi la. ²³ †Me ntuwtene lo entelεη jodvu. Me ngomte le è be nulo é me engene fiem engen enu bee Klistu. Fifiε jee fele keenu dvù. ²⁴ Geenεn, ε fi jee baay le me enu dvù nje yene. ²⁵ No fi nu nonen, me nlooci naa nkee le me nu enu dvù nlemte beene bocii wvu le ben ekuè gene fwe bvuu yuuke njon no ben nu ε lese fitele yí Klistu le. ²⁶ Nonen, é me ndioo ε nkase ε nto ε no nu beene, é ben ebvuu ebensee lo ye nta ekumε Klistu Jisos nje yem.

Ben eceè nce wvù Jisos Klistu gomte

²⁷ ††Fieε fi me ngomte keengay nu ke le ben eceè nce ε è nu wvù saaka wvù jee wvu ekumε Klistu gomte. Ben eceè nonen, wvu le kenεε me ε nkase ε nto ε n'yen ben e, kenεε me mbaa nto, é me en'yuuke ke le ben leeme temyi, kenke fitele fimwaan, nu yí wee le mwaan, diuu yí fieε le fimwaan, wvu le saaka wvù jee wvun egenè fwe, ε bonyii berje dvù. ²⁸ Fo ben efanè naa lo bonyii bō bane ben yí saaka wvun e ke. É ben nu se ben fane bó, é fifeε edunji é bó le Nyo' nu ke eboyse ben, geenεn elεε lo bó. ²⁹ Ben ekeè le Nyo' baa buw ben le ben enù bonyii bo Klistu le ke le ben elεε ε è nu fitele yí ye le maan ke. Wvù nu ε buw ten le ben eyenè ngew nje Klistu. ³⁰ ††Ben nu ε bene wase me le beene ε no diuu yí saaka wvun e bocii wvù ben to yenεε ε me ndiuu yí dvù le, ε è nu ke wvù wvù ben yuuke le me mbεε yí dvù le keseen.

Ben ejod kenfewsεn yí Jisos Klistu le

2 Ke ben nu ε taashe wase ben ε bo Klistu wvù ε ge ben ε no kenke mvuntelem? Ke kenkonen kew fō ben e nu ε ge wase mvuntelem mvunen ε no yuwse? Ke ben ε bo Keyoy ke Yuule nu ε taashe wase, ε Klistu kenke fitele fi jee fō ben e bvuu camte shen fō ben e? ² ††No fi nu nonen, ben ege le é me emese en'yuw njon. Ben enù diuw mwaan, koonkè bikuu binen,

† 1:19 Lum 15:30 †† 1:21 Gal 2:20; Kolo 3:3-4 † 1:23 2Kol 5:8-9 †† 1:27 Kolo 1:10; 1Tes 2:12 †† 1:30 Lem 16:19-40; Fili 1:13 ††† 2:2 Jon 13:34; 1Kol 1:10-11; Gal 6:10; Efe 5:2; 1Jon 4:12

kenkè fitele fimwaan bvuu kenkè nkpawwε mwaan. ³ †††Fo ben dioo nu ε wee no kpwaake ke ε è nu ekumε ekole kew kenεε bensee ye yí ecici ke. Wee tfuu eshike ekole kew, eyenè wee mvu le fele ekole kew. ⁴ †Fo wee ekpwaakè ke ε è nu ekumε ekole kew ke. Wvù ekpwaakè ten ekumε bonyii bomew.

⁵ ††Kenge kenεn kenke keenu lenlen ke diewe ke Klistu Jisos e.

⁶ †††Wvù to nu Nyo', fanje yaa ejo fifiε le è nu fieε fi wvù emey eghemte yí dvù le ke,

⁷ ††geenεn, cine bvudvuu bvudvu le, jo ε è nu bvú nfwa le.

É bó boo wvù, ε wvù no nu lenlen ke diewe wee wvu wum e.

⁸ †††Seke wvù to nu wee wvu wum, ε wvù shike ekole kew no yuuke Nyo' le, ke bee keekpwe kpwe, efey mvunciim, kpwe yí yí kentam e.

⁹ ††No wvù to gee nonen, ε Nyo' bense wvù gee bvudvuu le bvù fele bvú wee tfuu le, buw wvù bō diee di fele ediee ecii,

¹⁰ ††wvu le wee tfuu wvù nu won wvu we le bō wvù nu yí nshe le noo wvù nu ekuse jo nshe, ke dioo ε yuw diee di Jisos e didvu, ngvuum,

¹¹ É wee tfuu ejemyi bō diuw we le Jisos Klistu nu Cee Ekole.

É bó edioo egee nonen é mbense egene é Nyo' Ice.

Ben ebaà é won jan diewe jón e

¹² Nonen nsáa yem shém, ben eyuukè ke ten Nyo' le nonen no ben to yuuke seke me nto nu beene. Ben eyuukè keseen fele lo wvù me n'yaa nu ke beene, egene fwe gee mwεem mvu ekumε mboyoma wene. Ben egeè nonen, fane ciinke. ¹³ †††Ben ekeè le é lemte Nyo' yí yene le, gee le ben eshieelè keegeε mwεem mvù wvù koonke. É è bvuu nyaa wvù mvunjay keegeε mwεem mvudvu dvù.

¹⁴ Ben dioo gee fieε ficii fi ben gee, fo ben ewvukenè, kenεε beekè mbew ke, ¹⁵ ††wvu le ben eyuule, nu se nlom. Nonen, é ben emum enu boom bo Nyo' le bō nu se jay entelen jo engekε kin kè kenke mvuntelem mvù yiile, buuke mwεem. Ben ebaà é won jan diewe jón e, ¹⁶ no ben jici ††† saaka wvù nyaa nshii wvù mey lo é bonyii le. É ben gee nonen, é ke edioo enu diuu di Jisos Klistu kaase too, é me embensee ye le me mbaa nlem lemme di ecici ke.

¹⁷ ††No ben nu ε lese fitele yí Nyo' le, tu è nu ncese ε ben ε ge fō wvù le. É è cim nu naa le bó nu emese enya me diewe no bó ké fuu mbvuum, ebise yí wene ncese le, é me en'yuuke ke ε è nu njon, nlanlanje beene bocii.

††† 2:3 Lum 12:10; Gal 5:26 † 2:4 1Kol 10:24 †† 2:5 Jon 13:15; Lum 13:14; 15:5 ††† 2:6 Jon 1:1-2; 17:5; Ibu 1:3 †† 2:7 Jon 1:14; Lum 8:3; 2Kol 8:9; Ibu 2:14, 17 ††† 2:8 Jon 10:17; Ibu 5:8; 12:2 †† 2:9 Lem 2:33; Efe 1:21; Ibu 1:4 †† 2:10 Yesa 45:23; Jon 5:23; Lum 10:9; Mwm 5:13 ††† 2:13 1:6; Jon 15:5; Lum 7:18; 15:18; 1Kol 12:6; 15:10; 2Kol 3:5 ††† 2:15 1:10; Dito 32:5; Dan 12:3; Mat 5:14; 10:16; 1Kol 1:31; 2Kol 1:14; Gal 2:1-2; Efe 5:8; 1Tes 2:19 ††† Kenεε le, "... no ben fewci." ¹⁸ 2:17 Lum 15:16; 2Tim 4:6; 1Jon 3:16

¹⁸ †E me ngomte le ben ebene me le é beene eyuuke njon, lanlanje.

E Baul jeme ekume Timatio bô Ebaflodaytus

¹⁹ †† Tata Jisos berje lo, tu me n'yene le è sheke caan é me entum Timatio fô ben e. Wvú nu ke edioo ε to ε kase ε tu jim, esee é me no ben nu, é fitele fiem elεεten. ²⁰ †Kε me ηκηηke wee mvu diewe wvú le wvú looci naa keηke ten shiee fô ben e diewe no me ηκηηke ke. ²¹ ††Me njemyi nen, njefo wee nteen keηke shiee ε è nu fô ekole kew e, yaa taale ke ekume fiε fi Jisos Klistu gomte le ke. ²² Geenεn, Timatio nu ε ben kee wase wee wvú è nu wvú, no wvú nu ε lem wase bee wvú keefew- ce saaka wvú jee, ε wvú lemte bee wvú lηηηη diewe no wan ké no lemte bô ice. ²³ È nu fiε fi me n'yene le è sheke caan é me entum ε è nu wvú. Fiε fi me mbεε ntaale nu keen'yen laa mwεem nu etu nεε le yî yem e le. ²⁴ Me ηgεεle bvufee yî Tata le le è sheke caan, é me keβεε ento ten en'yen ben e.

²⁵ ††Me n'yene le fí nu shiee le le me enkase enciinse Ebaflodaytus é ben. Wvú nu waa bwee wesebeene, ε bee wvú lemte bvuu diuu yî diew Nyo' le. È nu wee wene ntum wvú ben to tumεε le wvú eto etaale fô me le. ²⁶ Wvú se keηke wase shiee keeyen ben e bocii, ε fitele buuke wvú no wvú se yuwεε le ben nu ε yuw le wen cεmte lo. ²⁷ È nu keceey, wvú se nu ε looce ε cεm ε shεε ke caan keekpwe. Geenεn, Nyo' se nu ε cam shen fô wvú le, ε ke wvú se cam ke ε è nu fô wvú le maan ke. Wvú nu ε cam ten fô me le le fo wvú ekpwe ebvuu ebise ηgεw yî wvú me n'yene wase le ke. ²⁸ Nonen, me ε mum ε no nshieele naa baay le me enciinse wvú, wvu le ben ebvuu eyen wvú le eyuuke njon, é fitele fiem ten elεεtene. ²⁹ ††Ben efiisen wvú diewe bonyii bo Tata le bô njon. Bonyii diewe wvú le nu bô è nulo é ben ewvumte. ³⁰ Me njemyi nen njefo è to sheke caan tu wvú to kpwe nje lemme di Jisos Klistu le no wvú to nyae ekole kew keetaale fô me le yî bvudvuu bvunen e.

Fiε fi kuuke nu keekieε Klistu

3 ††Boom bo bwεem e, keemεεse, ben eyuukè njon le ben nu bonyii bo Tata le. Me nu ε nsan wase mwεem fô ben e, ε ke è nulo é me endose keenjemyi ηkaase ntuu fó ke. Me ηgee nonen keηgemηgeme lo ben. ² †Ben dioo nu, no yenè ben ε bonyii ba bô gee mwεem mvù befe, leeme ke le bó keηke ke keeseeyi ye bonyii le bó tfuuse bó yew. †† Bonyii bodvu ba nu lo bwé. ³ ††È nu beene ban bô nu ε keηke ntfuse yew wvu lη, beene ban bô bunlee Nyo' no Keyoy kew duηci. Beene bensee ye ε è nu nje Klistu Jisos, ke beene leese bvufee yî mwεem mvù è gee bonyii le ke. ⁴ ††Geenεn, è nelo é me ηκηηke ten shiee keenleese bvufee yî mvumwe mwεem e. È wee fen nu dvú wvú kpwaake le wen nulo ekeηke shiee keeleese bvufee yî mvumwe

† 2:18 3:1; 4:4 †† 2:19 1:1 † 2:20 Lem 16:2 †† 2:21 2Tim 4:10 †† 2:25 4:18 ††† 2:29 1Kol 16:16, 18 ††† 3:1 2:18 § 3:2 2Kol 11:13 †† Bô to joo le é bó tfuse wee yew, é wvú se no nu le wen nu wee Nyo', ε è nu no nce Bojuu to nu. ††† 3:3 Lum 2:28-29 §† 3:4 2Kol 11:18, 21

mwεem e, tu me ηκηηke wvú fele wvu mwεten. ⁵ †††Me nu wee wvu Isael, é kfuu di Benjamin e, nu wee Ibulu, ε è to boke Bo'ibulu me, ε è ke no nu ediuw nyan ε bó tfuse me yew. È dioo tu é keba ke bonci bosese le, nu ε me nto nu wee Falasii, ⁶ ††ntemyi naa ntay yî fiε fi Nyo' le, mbone bikaa é kentaashe ke bonyii bo mbee le ejim. È keba ke bonci bosese le no è nulo é wee enu teytey, me nto mbaa enkeηke jay ke. ⁷ ††Geenεn mwεem mvù me nto nshee n'yene le è nu mwεem mvu sew e fô me le, nu ε me n'yene wase keseen le è nu mwεem mvu ecici, nje fiε fi Klistu ge fô me le. ⁸ Ke è mey ke fifie ke, keceey, me n'yene mwεem mvunciim e ε mvú nu lo mwεem mvu ecici fô me le, njefo fiε fi kuuke fele mwεem mvunciim nu keekieε Tata wem wvú Klistu Jisos ntay. Me nu ε nlan mwεem mvun mvunciim nje ye. Me n'yene wase mvú le ε è nu mwεem mvu nnyen e, wvu le me enù bee Klistu, ⁹ †††é bee wvú emεse eleyenε, enu yî wee le mwaan. Me nu ε Nyo' ε jo wase me le me nu teytey fô wvú le. Wvú jo nonen njefo me nu ε nlese fitele yî Klistu le. Me ε mum ε no nu teytey no wvú joo bonyii bô nu ε lese fitele yî Klistu le. Ke me mbvuu njoo naa lo le me nu teytey mbii no me nto ηkpawwci le wee ké no nu seke wvú bii bonci bosese le ke. ¹⁰ †††Fiε fi me ngomte keseen nu le me enkieε Klistu ntay, enkeηke mvunηgay mvù wvú keηke no wvú to kaseε ebuy yî kpwe le. Me ngomte ten keen'yen ηgεw no wvú to yenεε, bô keenya ekole kem é kpwe no wvú to nyae, ¹¹ wvu le Nyo' ke ebvuse ten me yî kpwe le.

Me mbone ηan ntaale fô me ηgene

¹² †††Kε me ηgayte nen le me nu ε ηge wase mwεem mvun kenεε le me nu ε nfese wase ke. Me mbεε mbone ke ηan le me ηke enlan kebo enjice mwεem mvudvu le é me ebo, njefo Klistu Jisos nu ε jo wase me wee we le.

¹³ Boom bo bwεem e, ke me n'yene le me nu ε njice wase mwεem mvudvu le é me ebo ke. Geenεn fiε fi me ηgee nu le me ndaayi é mwεem mvù nu ε fey wase le, mbone ηan le me enjice ε è nu mvù nu fwe le.

¹⁴ ††Me mbone ηan ntaale ke ε è nu fó fô me ηgene, keηkeηke mmawce wvú è nu ntee wvú Nyo' nu ε tee me le me emben ento we no me nu ε ntaashe bee Klistu Jisos.

¹⁵ Beene bocii bô nu ε cime wase geη yî Jisos Klistu le keηke keekpawwci mwεem mvun. Geenεn, é ben bomew kpawwci mvunen mwεem jεey, tu è nu ke eyu-use wase Nyo' é ben. ¹⁶ ††Fiε fi baay nu ke le beene ejici ε è nu fiε fi beene nu ε yεeyi wase le ntay.

¹⁷ ††Boom bo bwεem e, ben ejoð kenfewsεn fô me le, ebvuu etaalè ten nce wvú bonyii bomew cee bô nu ε jo kenfewsεn fô bese le. ¹⁸ ††Me njemyi nen njefo no me nto ηké no njemyi wase é ben bokan η bokan e, ε mbvuu ε no njemyi keseen bô misem é jise le bonyii

§†† 3:5 Luk 1:59; Lum 11:1 †† 3:6 Lem 8:3; 22:4; 26:9-11 †† 3:7 Mat 13:44, 46 ††† 3:9 Lum 1:17 ††† 3:10 Lum 6:8-11; 2Kol 4:10-11; Lem 4:2; Lum 5:1-7 ††† 3:12 1Tim 6:12; 2Tim 4:7; Ibu 12:18 3:14 1Kol 9:24-25 19 3:16 Gal 6:15-16 20 3:17 1Kol 4:16; 1Bi 5:3 21 3:18 1Kol 1:23; Gal 6:12

bomew nu dvú bò cee nce wvù duŋci le bó bane lo saaka wvù le Klistu to nu ε kpwe yí kentam e. ¹⁹†Boba bonyii nu ε bó nu ke elése lo bó. Wvubo nyo' nu di-uwidiee. Bó bensee ye yí mwεem mvù bó bee keewu-umene lo yí dvú le. Nkpawwce wvubo nu ke ε è nu yí mwεem mvu fokuse fen e. ²⁰††Beene nu fisεεbeene bonyii bo woŋ wvu we le. ε è nu fó fô beene looci cεyte le Mboyse wesebeene wvù Tata Jisos Klistu nu ke ene se to. ²¹†Wvú nu ke edioo ε to, ekumen ye yesebeene y ncewncεw yin é yí etu diεwe ye ye yí keŋke bvujonŋke le. Wvú nu ke ekumen ε è nu bô mvuŋgay mwew mvù wvú nu ke ebaance mwεem mvunciim dvú enu εwe jodvu.

ε Baul nya ntefe é bonyii bo mbee le bo Filibi

4 ††Nonen boom bo bwεem e, me ŋkooŋke ben baay mbvuu ŋkeŋke shiee keen'yen ben e. É nu ben bò gee ε me n'yuuke njoŋ, ε ben bvuu nu kefo kem ke bvunfon e. Nsáa yem, ben emum eleemè ke temyi ben ε bo Tata nonen.

² Me nleke le Ewodia bô Sintiki emεεshe fiε fi bó keŋke etu diuw mwaarj no bó nu wee bô waa bwee nje Tata. ³††Me ε no ŋgayte ten é wo we wvù looci nu naa wee wem ŋgoo le wo efi ke bokene ban é bó etu diuw mwaarj. É nu bonyii ε bó ε katεn wase bee bó yí lemme di saaka wvù jee wvu ekumε Jisos Klistu le bô bo Kelemen noo bonyii bomew bò bee bó to lemte. Bonyii ban bocii nu ε ediee ebo nu wase é ŋwa' bonyii bó keŋke nshii wvù mey lo le.

⁴††Ben eyuukè njoŋ sekecii no ben nu bonyii bo Tata le. No me ŋgay nu ε me mbvuu ŋkaase ntuu fó le ben eyuukè njoŋ. ⁵††Ben eduŋci gee di nyεkeey é wee tfuu, ekumyi le kefew kè Tata nu ke ekase eto nu wase nceencee. ⁶†Fo ben ebuukè naa lo ekumε fiεε fimew ke. Ben ebunleè lo fó fiεε ficii le gεεle fwe dvu Nyo'. Ben dioo bunlee no biite mwεem mvù ben shieele é wvú, enyaà keyoone yí mvù wvú gee le. ⁷†É ben gee nonen, é Nyo' emum enya ben nyεkeey we é wvù eεyte mvuntelem bô bvufee bvunen no ben nu bonyii bo Klistu Jisos e. Nyεkeey wvun wvù Nyo' nya nu ε ke è nulo é wee ekieε kenfewsεn kedvu ke.

⁸††Boom bo bwεem e keemεse, mwεem mvù ben keŋke keekpawwci nu mwεem mvù nu mvu keceey bô mwεem mvù keŋke n'wvum, noo mwεem mvù nu leŋ. Ben ekpawwci mwεem ε è nu mvù yuule bô mwεem mvù bonyii ké no kooŋke noo mwεem mvù sem nulo eta wee dvú. É mwεem nu dvú mvù looci jee, é mwεem nu dvú mvù è nulo é bonyii ebensee, é ben no kpawwci ε è nu ekumε mvumwε. ⁹††Ben egeè mwεem bii ke ε è

† 3:19 Lum 16:18†† 3:20 Efe 2:6; Ibu 13:14† 3:21 Lum 8:29; 1Kol 15:25, 28, 43-53; Kolo 3:4†† 4:1 1Tes 2:19-20†† 4:3 Lem 3:5††† 4:4 2:18††† 4:5 1:10; Lum 13:11-12; 1Kol 16:22; Ibu 10:25; Jem 5:8; 1Tes 5:1-2§ 4:6 Mben 37:5; Mat 6:25; 1Bi 5:7†† 4:7 Jon 14:27; Kolo 3:15††† 4:8 Lum 12:17-18§† 4:9 3:17; 1Kol 13:11

nu n'yεeyi wvù me nto nyaε é ben e, keŋεε é nu mwεem mvù ben to yuuke lo é me, keŋεε é nu mvù ben to yene lo. Ben nu dioo gee no nen, é Nyo' wvù gee ε mvuntelem mvu bonyii le nu nyεkeey emum enu ben ε bó.

ε Baul yuw njoŋ no bonyii bo Filibi duŋci shiee fô wvù le

¹⁰ Tata nu ε ge me ε no n'yuuke njoŋ baay no ben nu ε bvuu ε duŋce shiee wene fô me le ke no ben to shee duŋci. Me ŋkee naa ntay le ben se keŋke ke shiee fô me le, geenεn tane ε è nu je. ¹¹††Ke me njemyi nen le me nse ntane fiεε ke. Me nu ε n'yεeyi wase ε ŋkieε keenfiεene mwεem mvunciim. ¹² Me ŋkee no wee ké no nu seke wvù tane, ŋkee no wee ké no nu seke wvù keŋke baay. Me ε mum ε n'yεeyi fifin ε ŋkieε no è nulo é me enu sekecii yí mwεem e mvunciim keŋεε me nu ε ndie, keŋεε me mbaa endie, keŋεε me ŋkeŋke baay keŋεε me ntane lo. ¹³††Me ŋkee keeŋge mwεem mvun mvunciim nen, ε è nu bô mvuŋgay mvù Klistu nya é me le.

¹⁴ Geenεn, no me ncim ŋgayte nen, ben nu ε ge naa ntay keefi me yí kefew ke ŋgew wem e kin e. ¹⁵††Ben bonyii bo Filibi kee lo le è to nu seke me nto nen'yεε woŋ wene le Masedonia no me nto ŋkewεε keenfewci saaka wvù jee wvun é ben, ke kentaashe ke bonyii bo mbee le kemew to nu ε taashe bee bó keetasene can ke. É to mey ke ben. ¹⁶††É to nu naa seke me nto nu Tesalonika, †† ε ben ciinse nfi é me, bvuu ciinse. ¹⁷††Ke me njemyi nen le me ntaale le ben eciinseè mwεem é me ke. Me ntaale baay ε è nu mmawce wvù Nyo' nu ke enya é ben yí fiεε fi ben gee fô me le. ¹⁸††Ben to nu ε tum Ebaflodaytus bô nnya ε wvù to nya é me. Me ε no nu keseen n'yaa mbvuu ntane fiεε ke. Me nto nu ε nfi-isen nnya yidvu yicii, n'yen ε yí duule fele lo no me nshieele. Nnya yin nu ncese ε ben ε ge fô Nyo' le, ε wvù ε fiisen, yí ε no samte shfuuŋkene ε wvù kooŋke. ¹⁹ Nyo' wem wvù me mbunlee keŋke ntfu bvukuke bvucii bvù beene shieele, ε wvù nu ke enya é ben fiεε ficii fi ben shieele, njefo beene nu bonyii bo Klistu Jisos e. ²⁰ Mbense enù fô Nyo' Icee wesebeene wvun e sekecii se ŋka. Fí enù nonen.

Ngayma

²¹ Ben egay bonyii bocii bò è nu bo Klistu Jisos e enya é me. Boom bo bwee wesebeene le bò nu bee bó fen gayte ten ben e. ²² ε bonyii bocii bò è nu bo Nyo' le jan gayte ben e, efey mvunciim bò nu é ntow Kaysa le fen.

²³††Tata Jisos Klistu ebuw ben bô kembonen kew é kí efici biyoy binen. Fí enù nonen.

§†† 4:11 1Tim 6:6-8; Ibu 13:5 †† 4:13 2Kol 12:9-10 §† 4:15 2Kol 11:8-9 §†† 4:16 Lem 17:1 §§† Tesalonika jan to nu kelaante woŋ wvù Masedonia le. §§§ 4:17 1Kol 9:11 18 4:18 2:25; Lew 1:9, 12-13, 17; 2:2; 3:5 19 4:23 Gal 6:18; Efe 6:24

Kolose

Fiee fi nu ê Nwa' wvu Kolose wvun e

Baul to saŋ nwa' wvun fô kentaashe ke bonyii bo mbee le ke ê kelaante kè Kolose le. Ebaflon to nu e ne to bô saaka mvu wvù befe ekumε kentaashe kedvu. E Baul mum saŋ nwa' wvun no kentaashe kedvu to nu ê kelenj kè wvù to yene le è kenjke wen keetaale fô kí le. Wvù to saŋ keeleke n'yeyi e è nu wvu keceey wvù nu ekumε bonyii bô è nu bo Klistu le.

Bikuu bi mwεem e ê Nwa' wvun e

1:1-8 Kenjkwε

1:9-2:19 Ekumε wee wvù è nu Klistu noo lemme diew

2:20-4:6 Nshii wvu fwe wvù nu yî Klistu le

4:7-18 Kemεse

1 †È nu me wvù Baul, waa ntum Klistu Jisos yî nkonj wvù wvu Nyo' le. Me nu bee Timatio wvù waa bwee wesebeene. ² Nwa' wvun gene fô ben e boom bo bwee wese le bô nu fitele fimwaaŋ bô bo Klistu, nu bonyii bô è nu bo Nyo' le Kolose. Nyo' Icee wesebeene ebuw ben bô kembonen kew ebvuu enya ben bô mvuntelem mvù lætene.

E Baul no bunlee, nyaa keyoone ê Nyo' fô bonyii bo Kolose le

³ †Bese dioo bunlee fô ben e sekecii no nyaa ke e è nu keyoone ê Nyo' wvù Icee Tata wesebeene wvù Jisos Klistu, ⁴ †njefo bese nu e yuw wase ekumε fitele finen fi ben lese yî Klistu Jisos e, bô kenjkonjen kè ben kenjke fô bonyii bocii bô è nu bo Nyo' le. ⁵ †Bese kee le ben gee nonen njefo ben taale fwe e è nu yî fiee fi Nyo' nu e seyse e gee ê ben fowe le. E fiee fin nu fi ben to yuwεe wase ê diew Nyo' le yî nu keceey, nu saaka wvù jee. ⁶ †Saaka wvun to to fô ben e læŋlæŋ no wvù to toε fô bonyii le yî ekole ke nshe le kecii no kumene nce bonyii bvuu saanjene gene fwe fwe. È nu ke læŋlæŋ no fí to kooyεe bô ben e kew diuu di ben yuwεe saaka wvudvu bvuu kiεε keceey le Nyo' nu e buw bonyii bô kenjkonjen kew. ⁷ †Ben to yuw saaka wvudvu wvun ê Ebaflas wvù nu fitele fisese, e bee bó lemte yî fiee le fimwaaŋ. Wvù nu wee lemme Klistu, e wvù e jo bvudvuu bvusese e no lemte bô fitele fiew ficii, ⁸ †ε wvù e see wase ê bese ekumε kenjkonjen kè Keyoy ke Nyo' le nu e nya ben e no kenjke fô bonyii le. ⁹ †E kew diuu di bese yuwεe ekumε ben nonen, bese e mum e no bunlee fô ben e sekecii.

† 1:1 Gal 1:1 †† 1:3 Efe 1:16; 1Tes 1:2-3 † 1:4 Efe 1:15 †† 1:5 1Bi 1:3-4; Efe 1:13 †† 1:6 Lem 2:41; Lum 1:13; 1Tim 3:16 ††† 1:7 4:12; Flm 23 ††† 1:8 1Kol 8:1 § 1:9 Efe 1:17; Fili 1:9

Bese bunlee læke le Nyo' ege é ben ekiεε fiee fi wvù gomte. E fifin nu ke efey yî bvufee bô mwεem mvù Keyoy kew nu e ge ben e no kee le. ¹⁰ †Nonen é ben emum ecee nce e è nu wvù nu e kpwenten wvu bonyii bo Tata le. E è nu wvù, wvù wvù looci koonjke. É ben dioo cee nonen emum egee dilemme di jee jé le jé le, ekeè Nyo' gene fwe fwe. ¹¹ ††Bese bunlee ten le Nyo' wvù mvunjay mvu baay mvunciim nu mwew enya ben bô mvunjay mvunciim é ben etemyi sekecii, kuule shém gene fwe yî fiee le ficii, læŋlæŋ, ¹² nyaa keyoone ê Nyo' Ice. È nu wvù wvù nu e ge beene e kocen keeke ekenjke fiee fi wvù nu e seyse e gee ê bonyii bô è nu bew fô bvudvuu bvú n'yuu le. ¹³ ††Wvù nu e bvuse wase beene can mvunjay mvu ejiwε le, e gee ente jo bvunfon bvú Waa we wvù nu fitele fiew e. ¹⁴ È nu Waa we wvun wvù nu e ge Nyo' e læshe bibefe bisεεbeene, e sum beene can ngew e.

Klistu nu ekole ke mwεem mvunciim e

¹⁵ ††Waa we wvun nu naa lo wunte Nyo' kebee wvù beene yaa yene ke. È nu wvù nsafwe mwεem mvunciim mvù bó bomεε. ¹⁶ †Nyo' to bom mwεem mvunciim can ye le, mwεem mvu fowe bô mvu fokuse, mvù bó yene mvù le, bô mvù bó yaa yene ke, kenεε è nu naa bonceendaa bô la, bô læne é fwe fwe le, kenεε bô kenjke mvunjay, kenεε bo baay baay, kenεε bô saake. Mwεem mvun mvunciim nu e Nyo' to bom can ye le, e mvù nu keewvumte wvù. ¹⁷ ††Wvù to nu wase dvú e mwεem mvunciim se ke no nu. Mwεem mvunciim nu can ye le,

§† 1:10 Efe 4:1; 2:10; Fili 1:27 ††† 1:11 Lum 5:2; Efe 1:18 §† 1:13 Jon 5:18; Luk 22:53; Lem 26:18; Efe 1:6, 7, 21; 2:2; 6:12 ††† 1:15 Jon 1:18; 2Kol 4:4; 1Tim 6:16; Ibu 1:3 †† 1:16 1:13; Jon 1:3, 19; Ibu 1:2 †† 1:17 Jon 1:1; 8:58

ε è jici wvú dvú ε mvú se nu. ¹⁸ †Wvú nu ekole ke kentaashe ke bonyii bo mbee le kè è nu ye ye. È nu wvú wvú to kewee kentaashe kin. Ε è nu wvú wee wvu fwe keebuy yí kpwe le wvú yaa bæe ke ekpwe ke, wvu le yí fiεε ficii le é wvú enù nsafwe. ¹⁹ ††Mwεem mvun nu nonen njefo Nyo' to nu ε kon le fiεε fi wen nu fí ficii enù yí Waa we le, ²⁰ †ε wvú ege é mwεem mvunciim ekase etaashe bô Nyo', kenεε è nu mvu fowe kenεε mvu fokuse. Ε Nyo' mum ge kema bô elemε ke Waa we le seke wvú to kpweε yí kentam e.

²¹ ††Ben ten to shee nu ε ben ε gawsen ben ε bo Nyo', kenke bonkpawce bô befe ekumε wvú, gee mwεem mvú befe. ²² Geenεn, keseen nu ε Nyo' ε kase wase ε taashe ben ε bó. Wvú to ge fifin fele yí Waa we le wvú to tuε wee wvu wum, to kpwe fô ben e, wvu le ben enù é wvú fwe yuule yaa kenke nlom ke, nu se jay. ²³ ††Ben kenke keemum egeen fwe yí fitele fi ben lese yí ye le, ecime gen eleemε temyi ε fiεε yaa shiike ke ben yí fiεε fi ben taale fwe yí dvú le fi ben to yuwεε é saaka wvú jee le. Saaka wvú jee wvudvu wvun nu wvú bó nu ε fewce wase é wee tfuu yí nshε le fen. Ε saaka wvudvu wvun nu wvú me wvú Baul nfewci é bonyii diewe wee lemme Nyo' le.

Lemme di Nyo' to nyaε é Baul

²⁴ †††Me nlanlanε keseen yí ηgew wem wvú me n'yene nje yene le. Ε me njoo ηgew wvun yí ekole kem e nen keemese ηgew wvú Klistu to yeneε nje kentaashe ke bonyii bo mbee le kè è nu ye ye. ²⁵ †††Nyo' nu ε gεε me le me enlemtè fô kentaashe ke bonyii bo mbee le, enfewci diew ye é ben no yí nu yicii. ²⁶ †Diεw yin nu yí to shee nu ε bó ε nyile é ηgokε ke bonyii le keci bilum ηkuuη, ε keseen nu ε Nyo' ε duηce wase é bonyii bô è nu bew. ²⁷ ††Nyo' to nu ε caw keege é bonyii bew ban ekieε le bonyii bô yaa nu ke Bojuu nu ke ekenke bvukuke bu saaka wvú bó to shee nyile wvun e naa ntay. Ε saaka wvudvu wvun nu le Klistu nu yí yene le. Nonen ben ε mum ε no taale fwe keekεkeε bvukuke. ²⁸ †††È nu Klistu wvudvu wvun wvú bese fewci ekumε wvú é bonyii bocii. Bese γεεyi bó bô bvufee bvucii bvú Nyo' nyaε é bese, bvuu teete bó, wvu le bó enù ε bó ε taw ε kocen é Nyo' ejise no bonyii bo Klistu le kenke keenu. ²⁹ †††ε nεε fiεε fi me mbone ηaη, nlemte bô mvungay mvunciim mvú Klistu lemte dvú yí yem e.

2 Me ε mum ε no ηgomte le me enge é ben bo Kolose ekieε no me nlumte naa ntay nje yene, bô nje bonyii bo Lawdesia noo bonyii bo mbee le bocii bô ke baa yen wase me le ejise ke. ² †††Me ηgee nonen le mvuntelem mvu ben ε bó le eyvuwsè, é ben etaashe enu yí kenkonen e, wvu le ben elooci kee naa ntay mwεem mvunciim no wee kenke keeke, emum ekeε ten kenyele ke Nyo' le, kè è nu Klistu. ³ ††Nyo' nu ε nyile

† 1:18 2:19; 3:15; Efe 1:22-23; Lem 4:2; 26:23; Mwem 1:5 †† 1:19 2:9-10; Jon 1:16; Efe 1:23 † 1:20 Lum 3:25-26; Efe 1:9-10, 21; 2:13-16 †† 1:21 Lum 5:10; Efe 2:12-13; 5:27 †† 1:23 2:7; Efe 3:17; 1Tim 3:16; Ibu 3:6 ††† 1:24 2Kol 1:5; 11:23-29; Efe 3:13 ††† 1:25 Efe 3:1-3 § 1:26 2:2; 4:4; Efe 3:6 §† 1:27 3:4; Lum 5:2; Efe 1:18 §†† 1:28 Efe 4:13 §† 1:29 Efe 3:20; Fili 4:13 §†† 2:2 1:26-27; Efe 5:2 §† 2:3 Bngn 2:4-5; 1Kol 1:24, 30; Efe 3:19

ntfu bvufee bvucii bô mwεem mvú bonyii kenke keekeε ekumε wvú ε è nu yí Klistu le. ⁴ †††Me njemyi fin wvu le fo wee mvu ke enε eto bô njeme wvú yeke wvu fomvu fomvu eleε ben dvú. ⁵ †††Ben ekeε le naa no me ncim nu ncejole nen nu ε me nu beene é keyoy e. Ε me lanlanε no me n'yuke no ben gee mwεem é je yi leη e, ε ben ε lese fitele yí Klistu le ε fí temyi ntay.

Bonyii bo Klistu le nu ε boy wase can bonci bo ecici le

⁶ No ben nu ε fiisen wase Klistu Jisos wvú Tata, ben emum eleemε ke yí ye le nonen. ⁷ †††Ben ecime gen ekuu yí ye le, eleemε temyi yí mbee wene le ke leηleη no bó to γεεγεε ben, enyaà keyoone é Nyo' sekecii. ⁸ †††Ben eyenè fo wee ke ejo bvufee bu ecici bu fokuse fen bu kenleema le enjim ben dvú é ben etu bonfaw ke. Bvufee bvun nu bvú bii bonkpawce bo wee wvu wum bô bo mwεem mvú saake yí won wvun e. Ke è yaa nu bvú bii bonkpawce bo Klistu le ke. ⁹ †††Ben ekeε le no Klistu to tuε wee wvu wum, nu ε fiεε fi Nyo' nu fí ficii nu yí ye le. ¹⁰ Ben nu ε kenke wase mwεem mvunciim no ben nu ε taashe ben ε bo Klistu. È nu wvú ekole ke mwεem mvunciim mvú kenke mvun-gay saake le. ¹¹ †††No ben ε bó to taashe nonen, ε wvú tfuse ben yew. Ε ke ntfuse yew wvun nu wvú bó tfuse bô can seke bó ε sum kejewleε ke ye wee le ke. Wvuwvun nu wvú è gee Klistu keesum nyam yene ye kebefε. ¹² †††Seke bó to leseε ben é joo nu ε bó to taashe ben ε bo Klistu dwey. Ε Nyo' kase bvuse ten ben nje fitele fi ben to leseε yí ye le le wvú nulo ebvuse ten ben yí kpwe le bô mvungay mvú wvú to bvuseε Klistu dvú yí kpwe le. ¹³ †††Ben to shee nu ε ben ε kpwe wase é keyoy e nje bonci bo Nyo' le bô ben to ηgoyte ε Klistu baa tfuse wase ten ben yew keesum mwεem mvú nyam ye yene gomte le ke. Keseen, Nyo' nu ε ge wase ben ε kase ε tu dvú, ε taashe ben ε bo Klistu. Wvú nu ε leεshe wase bibefe bisεεbeene bicii. ¹⁴ †††Wvú nu ε fiwse wase mwεem mvú to koole beene é Nya' bonci le ε bó saanke ekumε beene. Wvú nu ε jo mwεem mvudvu mvun ε tfuse yí Klistu le, bó ε mum ε ta wvú yí kentam e, ¹⁵ †††wvú ε mum ε ηgoy mvungay mvu mwεem mvunciim mvú kenke mvungay saake le, ε bvuse mvú ya le, ε shoose, ε mum ε so mvú yí kentam e. ²⁴

Bonyii bo Klistu le eyuukè ε è nu fiεε fi è gayte wvú

¹⁶ †††Nonen, fo ben ebvuu ebee é wee mvu esaake ben ekumε mwεem mvú ben dieε kenεε mvú ben wuu kenεε le ben baa egεεε bonkaw, kenεε è nu ηkaw kpweε wvu fwe, kenεε le ben baa eshee mbam ke. ¹⁷ †††Bó to shee gee mwεem mvun fwele ε mvú nu ke lo diawe kenjinjin ke fiεε fi to nu keeke to le, ε fiεε fidvu kebεε nu Klistu. ¹⁸ †††Fo ben ebee é bonyii bomew esaake ben duu le ben nu ε jay je ke. Bonyii ban nu bô duu le ben

§† 2:4 2:8; Lum 16:18 §†† 2:5 1Kol 5:3 §†† 2:7 1:23 §§§ 2:8 1Tim 6:20 18 2:9 1:19; 2:15, 20; Efe 1:21 19 2:11 Efe 2:11 20 2:12 3:1; Lum 6:3-4; Efe 1:19-20; 2:6 21 2:13 Efe 2:1, 5 22 2:14 Efe 2:15-16; 1Bi 2:24 23 2:15 2:9-10 24 Kenεε le, "... ε mum ε so mvú yí ye le." ²⁵ 2:16 Lum 14:1-6 26 2:17 Ibu 8:5 27 2:18 Efe 1:21

ejoð bikuu binen ekuse no bó joo, duu le ben ebunleè ten bonceendaa bo Nyo' le no bó bunlee. Bó duu le bó kee mwëem njefo bó yene mwëem e ê bifilè le. É bó bensee ké é è nu ye yí mwëem mvù too efa jobo le, é kenyi kedvu yaa nu ké. ¹⁹ †Boba bonyii nu é gawsen wase bô bo ekolè kè è nu Klistu. Klistu nu wvù nyaa mvungay é ye ye é yí se kuu no Nyo' seyse le yí ekuù. Beene nu é taashé ké diéwé no ye wee nu é taashé yí biyuy bô bonjengee le é se no lemte le. ²⁰ ††No ben nu é kpwe wase ben é bo Klistu é keba ke mwëem mvù saake yí woŋ wvun e, é no nu nje la wvù ben bvuu cee ké diéwé ben nu bonyii bo yí woŋ wvun e? Ben bvuu beŋe keebii ban bonci le nje la? ²¹ †Bó nen'yi cew lo le, "Fo wee ejice fin fié le ké. Fo wee emom fifi emvu ké. Fo wee ekum fin e ké." ²² É mwëem mvun mvunciim nu é bonyii gee é mvù fele lo, é bonci ban nu é è geke bonyii bii bvufee bvubole. ²³ Bonyii nen'yi no yene naa le bvufee nu é bonci bodvu ban e, no bó gee le bonyii ekeè keebunlee é je ye leŋ e, bô keeshiwse ekolè noo keenyewle bô ye. Geenén, é mwëem mvun yaa nulo efice keebvuse wee é mwëem mvù nyam ye ye shieele le ké.

Bonyii bo Klistu le keŋke nshii wvu fwe

3 ††No Nyo' to nu é bvuse wase ben é bo Klistu yí kpwe le, ben emum egomte mwëem é è nu mvu fowe fô Klistu nu é Nyo' é shike wvù é ebo kew ke eceey e. ² †Ben egeé bvufee bvunen yí mwëem mvu fowe le. Fo ben egeé yí mvu fokuse le ké, ³ ††njefo ben to nu é kpwe wase, é nshii wene nu keseen é Nyo' é nyile yí Klistu le wvù nu bô wvù. ⁴ ††Seke Klistu wvù nu nshii wene é ke é buynen bô bvukuke bwew, é ben ten emum ebuynen ente jo bvukuke bvudvu. ⁵ ††Fí é mum é no nu le, ben elése lo mwëem diéwé mvun e mvù nyam ye shieele. É nu keejaanŋe kenjaŋ bô keekpwaw-ci mwëem ekumé kenjaŋ, noo ye yí nŋeyen, noo keeshieele keegeé mwëem mvù befe, noo keebvuushi ejise yí mwëem e. Wee wvù bvuuushi ejise yí mwëem e nu é mwëem mvun é tu wase nyo' mvu fô wvù le. ⁶ ††É nu kfuu mvumvun mwëem mvù nu ke ege é Nyo' eton'ye shém elanŋ nŋew yí bonyii bô gee mvù le. ⁷ †É to nu fwele é ben gee kfuu mvumwé mwëem seke ben to bæ cee nce bii no nyam ye shieele. ⁸ ††Geenen keseen, ben keŋke keeciné mvù le mvunciim. Ben eciné shém yí ton'yéen bô mvuntelem mvù sesene noo mvuntelem mvù befe le. Fo wee ebeetè bô diee di wee le ké. Fo njeme wvù samte ebuytè diuw wee le ké. ⁹ †Fo wee eléelè waa bwee ké. Ben ekeè le ben nu é baa wase ye ye yvum bô gee diéw, ¹⁰ †É jo wase é è nu ye fié. Yiyin nu é Nyo' seysée sekecii kumene é yí tuu diéwé ye le, wvu le ben elooci kee wvù. ¹¹ ††Fofen nu é wee mvu yaa bvuu nu jeyy fô mvu le ké. Ké wee mvu bvuu nu

† 2:19 1:18; Efe 4:16 †† 2:20 2:9-10; Gal 4:3-5, 9 † 2:21 Yesa 29:13; Mat 15:9; 1Tim 4:3; Ibu 13:9 †† 3:1 2:12; Efe 1:20 †† 3:2 Mat 6:33 ††† 3:3 Lum 6:4; 2Kol 5:14 ††† 3:4 Gal 2:20; Fili 1:21; 1:27; Fili 3:21; 1Kol 15:43; 1Jon 3:2 § 3:5 Gal 5:19-21 †† 3:5 Lum 6:6, 11; Gal 5:24; Efe 4:19; 5:3 ††† 3:6 Efe 5:6 §† 3:7 Lum 1:18; Efe 5:8 ††† 3:8 Efe 4:29; 5:4 †† 3:9 Efe 4:22, 25 †† 3:10 Kenj 1:26-27; Efe 4:24 ††† 3:11 2:11; Gal 3:28; 1Kol 12:13

dvù le è nu wee juu é mvu nu wee Glek ké. Ké wee mvu nu dvù le bó nu é tfuse yew é mvu nu ntffuse ké. Ké wee mvu nu dvù le è nu wvu entfun ké. É ké wee mvu nu dvù le è nu nyam yí nŋkpwaante ké. Ké wee mvu nu dvù le è nu nŋwa é mvu nu waa yew ké. Klistu nu fié ficii fô bó le, é wvù nu yí bó le bocii. ¹² ††No Nyo' nu é caw wase ben, ben é no nu bonyii bew, é wvù koonŋe ben, ben emum ejo keŋge ke leŋ kè le: wee ecamtè shen fô waa bwee le, geè mwëem mvù jee fô bonyii le, shiwsè bikuu binen, nù wéé, kuulè shém, ¹³ ††yaa keŋke fitele fi sesene ké. É wee cim ge naa la fi é luce wee, é wvù læshé nya é wvù. No Tata nu é læshé wase binen bibefe, ben ten elæshì bi bonyii bomew e. ¹⁴ †Ben dioo gee mwëem mvun mvunciim, no tomyi keŋkonŋen fwe. Keŋkonŋen nu fié fi taashi mwëem mvunciim é mvù se nu yí fié le fimwaanŋ. ¹⁵ †Ben eciné é nyekéey wvù nen'yi fô Klistu le enu é mvuntelem mvunen e duŋci ben je. Nyekéey wvun nu naa wvù Nyo' to tenŋe ben le ben ekeŋkè no ben nu ye yimiaanŋ. Ben enyaà ten keyoone é Nyo' sekecii. ¹⁶ †Ben egeé é saaka wvu ekumé Klistu enu é mvuntelem mvunen e naa ntay, é ben eyeyi bvuu teete bikuu binen bô bvufee bvucii. Ben eyemtè benseè Nyo' bô njoŋ fô mvuntelem mvunen e bô bonkiee bô buyte é Nwa' Mbense le noo bonkiee bomew bo mbense le, noo bô Keyoy kew nyaa é bonyii. ¹⁷ Ben dioo gee fié ficii fi ben gee, keŋé ben jemyi lo, é ben noo gee diéwé bonyii bo Tata Jisos e, nyaà keyoone é Nyo' Ice fele yí ye le.

No bonyii bo Klistu le nulo ecee yéw yibole

¹⁸ †Bokené, ben enyaà bikuu binen é bole' bonen no bonyii bo Tata Jisos e ké noo gee. ¹⁹ Bolemse, ben ekoonŋkè boke' bonen. Fo ben enŋasene yí bó le ké. ²⁰ Boom, ben eyuukè bobwee bonen bô bo'icee bonen e yí fié ficii le. É ben gee nonen, é fi ejee Tata le. ²¹ Bocene boom, fo ben egeé mwëem mvù mvuntelem mvu boom bonen e esaase ké. É ben gee lo, é shem ekpwee bó. ²² Bonfaw ben eyuukè bonyii bô keŋke ben fokuse fen e yí fié le ficii. Fo ben elemtè bó le ké seke jise dibole nu yí yene le keegeé le ye ejee bó ké. Geenén, ben elemtè bô fitele fimwaanŋ, fanè é è nu Tata. ²³ Wee dioo lemte fié ficii fi wvù lemte, no lemte bô fitele fiew ficii le wen lemte é è nu Tata le é è yaa nu wee le ké. ²⁴ †Ben ekeè le wee nu ke ekeŋke fié fi bó nu é seyse é gee fi é nu mmawce we é è nu é Tata. É nu Tata Klistu wvù ben lemte wvù le. ²⁵ †Geenen, fô bonyii bô gee kebefé le nu é Nyo' nu ke elaw bó yí kebefé kè bó gee le. Ben ekeè le ké Nyo' ké no duŋci kejeey jeyy é bonyii ké.

4 †Ben bô keŋke bonfaw, ben egeè mwëem bô bó é è nu mvu leŋ bô mvù jee, ekumyì le ben keŋke ten Cee Ekolè fowe.

§§† 3:12 Efe 4:2-4 §§§ 3:13 Efe 4:32 18 3:14 Efe 5:2 19 3:15 1:18, 20; 2Kol 13:11; Efe 1:23; 4:4 20 3:16 Efe 5:19-20; Ibu 13:15 21 3:18 Efe 5:21-6:9 22 3:24 Efe 6:8 23 3:25 Jem 2:1 24 4:1 Lew 25:43

Ntefe wvu fokemɛse

² † † Ben bocii ebunleè gene fwe yaa doose ke. Ben dioo bunlee no leesè bvufee yî dvú le, nyaà keyoone ê Nyo'. ³ † Ben ebunleè fô bese le ten le Nyo' eyene kembun fô diɛw ye le é bese efewci diɛw yin yi è nu kenyile ke ekumɛ Klistu kè me nu yî ncaw e nje kí. ⁴ † Ben ebunleè le me enlooci nfewci ε wvú yuule ntaɣ no me ηκηηke keenfewci. ⁵ † Ben dioo nu ben ε bonyii bô yaa nu ke bo mbee le no gee mwɛem bô bvufee. Seke ben ε κηηke je keege fiɛɛ, ε ben mom le fo kefew kedvu efey εcici ke. ⁶ † † Njeme wene sekecii enù wvù bonene, yeke diɛwɛ ηkauw e, é ben emum ekee keetfuuse fiɛɛ ê wee tfuu ê je yi len e.

Bongayma

⁷ † † Tikikus nu esee fiɛɛ ficii fi ekumɛ me ê ben. Wvú nu waa bwee wesebeene, nu ten fitele fiɛɛbeene. Bee bó lemte Tata le yî wee le mwaan ε wvú nu wee lemme wvù lemte bô fitele fiew ficii. ⁸ Me ntumte wvú fô ben e bô shiee wvu le wvú eto ege é ben ekiɛɛ no bese nu, ebvuu eyvuwɛ mvuntelem mvunen. ⁹ † Me ntumte bô Onesimus wvù nu wee mvu wvu jo ben, ε wvú nu ten waa bwee wesebeene wvù nu fitele fiɛɛbeene ε wvú leeme yî fiɛɛ fi Klistu le tɛmyi. Bó nu ke esee ê ben fiɛɛ

† 4:2 Lum 15:30; Efɛ 6:18-19 †† 4:2 Fili 4:6; 1Tes 5:17 † 4:3 Lum 15:30 †† 4:4 1:26 †† 4:5 Efɛ 5:16 ††† 4:6 Efɛ 4:29; 1Bi 3:15 ††† 4:7 Efɛ 6:21-22 § 4:9 Flm 10-12

ficii fi kooyi fen. ¹⁰ † Alistakus wvù bee wvú nu fen yew ncaw e gayte ben e. ε Mak wvù waycee Banaban gayte ten ben e. È nu wvú wvù ben nu ε κηηke wase ntum ekumɛ wvú. Seke wvú ε to, ε ben fiisen wvú. ¹¹ Jisos wvù bó tenje le Justus gayte ten ben e. È mɛy ke bonyii bo botete ban bô è nu Bojuu bô bee bó lemte yî fiɛɛ le fimwaan yî bvunfon bvú Nyo' le. Bó fici naa me baay, gee ε fitele fiem lætene. ¹² † † Ebaflas wvù nu ten wee mvu wvu jo ben, wvù lemte Klistu Jisos e gayte ten ben e. Wvú dioo bunlee sekecii no kumyi ben naa baay, læke le Nyo' ege é ben eleemè tɛmyi diɛwɛ bonyii bô nu ε taw wase, looci kee fiɛɛ ficii fi Nyo' gomte le. ¹³ Me nu ε n'yɛn wase bô ejise eyem le wvú lemte fô ben e baay noo fô bonyii bo Lawdɛsia bô bo 'Iliabolis e. ¹⁴ † † Luk wvù cuuke bonyii wvù nu nsaa yem shém bô Demas gayte ten ben e. ¹⁵ † † Ben egay boom bo bwee wesebeene le bo mbee le bo Lawdɛsia le, egay ten Nimfa bô kentaashɛ ke bonyii bo mbee le kè taashi ê wvú yew e, enya ê me. ¹⁶ Ben dioo ε taη ηwa' wvun, ciinse ê kentaashɛ ke bonyii bo mbee le ke Lawdɛsia ε bó taη ten, mum yen ten le bó nu ε ciinse ηwa' wvù nu ê bó ben ε taη. ¹⁷ † Ben egay ê Alkibus le wvú eyen le wvú nu ε mɛse lemme di Tata nu ε nya can ye le. ¹⁸ † † Wvun ηgayma saanke me wvù Baul bô kebo kem. Ben ekumyi le me nu yî ncaw e. Nyo' ebuw ben bô kembonen.

§† 4:10 Lem 19:29; 20:4; 27:2; Lem 12:12 §†† 4:12 1:7; Flm 23 §† 4:14 2Tim 4:11; Flm 24; 2Tim 4:10 §†† 4:15 Mwm 3:14 §† 4:17 Flm 2 §† 4:18 1Kol 16:21; Efɛ 1:1; 3:1

1 Tesalonika

Fiεε fi nu ε̂ Nwa' wvu Tesalonika wvu fwe wvun e

Tesalonika to nu kelaante kemew ε̂ keba ke wonj e kè Masedonia le jò Baul to kewcεε kentaashε ke bonyii bo mbee le. Fí to baa moocε no kentaashε kin kewεε ke, ε Bojuu mum kew no bane Baul bene kendorj bô wvú. Baul mum saŋ nwa' wvu fwe wvun fô bonyii bo Klistu le bo Tesalonika keeyvuwse mvuntelem mvubole, ege ε bó elemè temyi.

Bikuu bi mwεem e ε̂ Nwa' wvun e

1:1 Kenkewcε
1:2–3:13 ε Baul yuw njonj bvuu bense bonyii bo mbee le
4:1–12 Ntefe ekumε nce wvu bonyii bô ε̂ nu bo Klistu le
4:13–5:11 Ntefe ekumε no Klistu nu ke ekase eto
5:12–22 Ntefe wvu fokemεse
5:23–28 Kemεse

1 †ε̂ nu me wvù Baul, ε me nu bee Silas noo Timatio. Me nsaanke nwa' wvun fô kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Tesalonika le kè nu ε taashε ε no nu yí Nyo' Ice bô Tata Jisos Klistu le.

Mbuwma Nyo' bô nyεkeey enù fô ben e.

ε Baul nya keyoone ε̂ Nyo' yí kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Tesalonika le

² †Bese ké no nyaa keyoone ε̂ Nyo' sekecii ekumε ben bocii, bene ben sekecii ε̂ bunle yese le. ³ †Seke bese nu ε̂ Nyo' Icee wesebeene fwe, bese ké no kumyi gee dinen di buyte yí fitele fi ben lese yí Klistu le bô lemme dinen di buyte yí kenjonjen kenεn e noo shém yi ben kuule yí buyte yí ntaa wvù ben taale fwe yí Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le.

⁴ †Boom bo bwee wese le bô Nyo' koonjke, bese kee lo le Nyo' nu ε caw wase ben. ⁵ †Bese kee nonen njefo ke saaka wvù jee wvù bese to toε dvú fô ben e to to ke ε̂ ε̂ nu bô njeme maan ke. Wvú to to ten bô mvunggay mvù nen'yi fô Keyoy ke Yuule le, ε bese looci kee lo le saaka wvudvu nu kecεεy. Ben kee kfuu bonyii bô ε̂ to nu bese seke bese to cee ε̂ ben entelerj nje ben.

⁶ †Ben to nu ε no berjene bese noo Tata njefo ben to nu ε fiisen saaka wvudvu bô nlanlanj wvù nen'yi fô Keyoy ke Yuule le naa no ben cim to nu yí ηgew wvu baay e. ⁷ Nonen ε ben mum tu bonyii bô bonyii bo mbee le bocii bo ε̂ keba kè Masedonia le noo kè Akεya le ejoò kenfewsεn fô bó le. ⁸ †Me njemyi nen njefo ke ε̂ mey ke diεw yí yi Tata yí nu ε san jo ben ε ghan keba kè

Masedonia bô kè Akεya le ke. Saaka wvu ekumε fitele finen fi ben lese yí Nyo' le nu ε ghan wase ten mondvu-um e monciim. Nonen ke shieε bvuu nu dvú wvù bese ejemyi fiεε ekumε fifiε ke. ⁹ †Ben ekeε le bonyii bodvu kebeε nu ε no seŋe ekumε no ben to fiisenεε bese ε̂ ben entelerj, noo no ben to cin'yεε mvunyo' le tu wase ben ε bo Nyo' keelemte wase Nyo' wvu kecεεy wvù kenjke nshii le. ¹⁰ †Bó seŋe ten no ben cεyte Waa we wvù nu ke enε fowe eto le. Waa we wvun nu wvù wvù to bvuseε yí kpwe le, ε̂ ε̂ nu Jisos wvù bvuseε beene can shém Nyo' yí ffuuke yí wvù nu ke edurcε ε̂ bonyii le.

ε Baul jeme ekumε lemme diεw di Tesalonika

2 ††Boom bo bwee wese le, ben kebeε kee lo le ke ghane di bese to laalεε ε̂ ben e to nu ε la εcici ke. ² †Naa no ben kee le bonyii to nu ε nya ηgew ε̂ bese bvuu nvuwse bese ε̂ kelaante kè Filibi le, nu ε bese to kuu ke shém ε̂ mvunggay mvu Nyo' wese le keefewcε saaka wvù jee wvù wvu Nyo' ε̂ ben naa no bonyii cim to cile bese naa baay nen. ³ ††Ke saaka wvù bese to fewci leke ben dvú to nu bô jay ke, ε ke bese to fewci bô ηkpawwε mvu wvù befe kenεε gomte keeεε lo ben ke. ⁴ †Geenεn no Nyo' nu ε yen le bese nu ε kocen bonyii bô wvù enya saaka wvù jee wvun can yibole, nonen bese ε mum ε no fewci. ε bese yaa fewci le ye ejeε ε̂ ε̂ nu bonyii ke. Bese fewci le ye ejeε ε̂ ε̂ nu Nyo'

† 1:1 2Kol 1:19; 2Tes 1:1; 1Bi 5:12; 1Kol 4:17; Lem 17:1 †† 1:2 2:13; Fili 1:3; Kolo 1:3; 2Tes 1:3; 2:13 † 1:3 5:1–2 †† 1:4 2Tes 2:13,

16 †† 1:5 1Kol 4:20 ††† 1:6 Lem 17:5–9; 2Kol 6:10; 2Tes 3:7, 9 ††† 1:8 Lum 1:8 § 1:9 Jon 17:3; Lem 14:15 §† 1:10 5:1–2, 9; Lum 5:9 §†† 2:1 1:5, 9 §† 2:2 Lem 16:19–24; 17:1–9 §†† 2:3 2Kol 4:2 §† 2:4 Yeli 11:20; 1Tim 1:11; Gal 1:10; Efe 3:2

wvù taasse mvuntelem mvusese. ⁵ †No ben kee nu ε bese to baa ke yuu wase etoo bô diw ken'yem kenεε tεw fiεε fojise keedie fiεε can yene le ke. E fin nu fiεε ε Nyo' leeme fwe wese. ⁶ ††Kε bese to baa egomte keekεηke mbense mvu ε wee kenεε wvù nen'yi fô ben e kenεε fô bonyii bomew e ke. Naa ε è to nu bvudvuu bvusese diwε boom bo ntum e bo Klistu le keebiite mwεem le ben egeè fô bese le. ⁷ Bese to nu fisese nye-keey ε ben entelεη diwε bwee wan wvù taale fô boom bew e. ⁸ Nonen ε bese mum jo ben ye le naa ntay bô keηkoηen, nya ben ε è yaa mεy ke bô saaka wvù jee wvù wvu Nyo' maη ke, geenen nya ten bikuu bisese ε ben njefo ben to nu wa lo mvuntelem mvusese naa baay.

⁹ †Boom bo bwee wese le, ke ben kumyi ten lemme disese bô njimten wese. Bese to lemte entaη bô εmvunsheer wvu le fo bese egeε bvujite yî wee mvu ben e no bese to fewci saaka wvù jee wvù wvu Nyo' ε ben ke. ¹⁰ ††Ben kebee naa noo Nyo' nulo eben jim nsaw wese le nce wese fô ben bonyii bo mbee le to nu wvù yuule nu teyey yaa keηke nlom yimi ke. ¹¹ ††Ben kee ten no bese to gee bô ben diwε no cee wan ké no gee bô boom bew. ¹² ††Bese to yuwse mvuntelem mvunen, lowci ben, tomsee le ben eceè nce ε è nu wvù Nyo' gomte. È nu Nyo' wvù teηe ben le ben eley bvunfon bwew bô bvukuke bwew e.

¹³ ††Bese shee ke ten nyaa keyoone ε Nyo' nje fin fi le seke bese to toε bô diw Nyo' fô ben e, ben to nu ε fi-isen diw yidvu no yî looci nu le è nu diw Nyo' ε è yaa nu diw wee ke. E è nu yî yî lemte yî yene le, ben bô nu bonyii bo mbee le. ¹⁴ †Ben kee boom bo bwee wese le le fiεε fi to kooyεε bô bintaashe bi bonyii bo mbee le bi Nyo' le bi nu ε bee Klistu Jisos e ε keba kè Judea le to nu ε kooy ten bô ben. Ben to nu ε yen ten bongew can bonyii bonen bo won e leηleη no bó to yenεε can Bojuu bobole. ¹⁵ ††Bojuu ban nu bô to yue Tata Jisos. E è nu bó bô to yuwyi bonyii bo ntum Nyo' le. È nu bó bô to kuηεε bese jo bó. Bó gee nonen ε Nyo' yaa yuuke njoη bô bó ke. Bó bane lo bonyii bocii, ¹⁶ ††no bó baηke je fô bese le keejemyi ε bonyii bô yaa nu ke Bojuu wvu le bó eboy e. Bó gee nonen sekecii ε bibefe bibole yiηsene bene. Shém Nyo' yî ffluuke nu ε to wase yî bó le keseen.

ε Baul no keηke shiee keebvuu eyen bonyii bo mbee le bo Tesalonika le

¹⁷ ††Boom bo bwee wese le, no beene se gawsenεε nu ε bese ε mom wase naa baay keηke shiee le bese bee eyen ben e εjise naa no è cim bεε ke kefew caan no beene se gawsenεε. Beene nu ε gawsen ke ε è nu εjise. Beene baa gawsen ε fitele le ke. ¹⁸ Bese gomte keekase eto ε ben e. Me wvù Baul kebee nu ε mom wase naa bokaη e bokaη e, geenen ε Satan jewsee ke bese.

† 2:5 2:10; Lem 20:33; 2Kol 1:23 †† 2:6 Jon 5:41, 44 † 2:9 2Tes 3:7-9; Lem 18:3 †† 2:10 2:5 †† 2:11 Lem 20:31 ††† 2:12 4:1; Lum 5:2; Fili 1:27 ††† 2:13 1:2-3; Gal 1:11-12 § 2:14 Lem 17:5 §† 2:15 Lem 2:23; 9:23, 29; 13:45, 50; 14:2, 5, 19; 17:5, 13; Lum 11:28; 2Kol 11:23-29 §†† 2:16 Mat 23:31-33 §† 2:17 3:10

¹⁹ ††Bese keηke shiee nonen njefo fiεε fi è nulo ε bese etaale fwe yî dvú le, kenεε bvujonke bvusese bô kefo kesese ke bvunfon e kè bese nu ke esaale ye dvú fwe dvu Tata wesebeene wvù Jisos seke wvù ε kase ε to bvuu nu la? Ke è nu ben e? ²⁰ È nu naa ben bvuwee bvusese bô bvujonke bvusese.

3 ††Nonen no bese to yenεε le fi nu ε ghaw wase, ε bese cu ntaη keeshεε εjim Aten bese embeη, ² ††mum tum Timatio wvù waa bwee wesebeene wvù bee bó lemte Nyo' le yî saaka wvù jee wvu ekume Klis-tu le. Bese to tum le wvù eto eleke ben yî mbee wene le ntaη, ebvuu etefe ben, ³ †††le fo bongew ban ke eshiw wee mvu ben e ke. Ben kebee kee lo le bongew nu wase fiεε fiεεbeene. ⁴ †††Ben kee lo le seke bese to nu beene nu ε bese to see ε ben ε è bεε lo le beene nu ke eyene bongew. E è nu ke naa leηleη no fí nu ε kooy wase ε ben kee. ⁵ †††È nεε fiεε fi to gee ε me ηke ndioo n'yen le fí nu ε ghaw wase, ε me mum ntum Timatio keηkieε no mbee wene nu, njefo me nto ηkeηke nfan le è nelo enu ε wee wε wvù momte bonyii ε mom wase ben e ge lemme dicii di bese lem fô ben e ε tu di εcici.

ε Timatio nya saaka ekume mbee bonyii bo Tesalonika

⁶ ¹⁸Geenen keseen nu ε Timatio ε to wase ε ben e ε kase ε tu jim fô bese le, ε see saaka wvù jee wvu ekume fitele fi ben lese yî Klistu le bô no ben duηci keηkoηen fô bonyii le. Wvù nu ε see ten no ben kumyi bese naa ntay bvuu keηke shiee keeyen bese le no bese keηke ten shiee keeyen ben e. ⁷ ¹⁹Nje fifin boom bo bwee wese le, yî nsase bô bongew bô bese keηke le nu ε shém ε læten bese ekume ben baay nje fitele fi ben lese yî Klistu le. ⁸ Keseeen nu ε bese ε yoy nje ben leeme ke temyi ben ε bo Tata. ⁹ Nonen bese ε no nyaa keyoone ε Nyo' baay nje ben. Bese nyaa keyoone ε Nyo' nje njoη wvù bese yuuke fwe dvu wvù nje ben. ¹⁰ ²⁰Bese bunlee shiee le entaη bô εmvunsheer le è nε-lo ε bese ebvuu eyen ben e εjise wvu le bese enya ben bô fiεε fi bεε fuute yî mbee wene le.

¹¹ Bese bunlee le Nyo' Icee wesebeene kebee bô Tata wesebeene wvù Jisos eyene je ε bese eto ε ben e. ¹² ²¹Bese bunlee ten le Tata ege ε keηkoηen kenεen eku egen fwe ε ben ekoηenε bikuu binen bô bonyii bocii leηleη no bese kooηke ben. ¹³ ²²Bese bunlee nonen wvu le wvù ege ε mvuntelem mvunen etemyi, ε ben ke enu se jay, yuule fwe dvu Nyo' Icee wesebeene seke Tata wesebeene wvù Jisos too bô ηgoo ye yicii.

Nce wvù Nyo' kooηke

4 ²³Keemεεse boom bo bwee wese le, bese lεke ben kule lo can diwε bonyii bô nu ε taashe yî Tata Jisos e, le no ben to yeεyεε ε bese no ben keηke keecee no Nyo' kooηke, ε è nu ke naa wase no ben cee ke-seen, ben egeè ke nonen gene lo fwe fwe. ² Ben kee

§†† 2:19 1Kol 9:24-25; Fili 4:1; 2Tes 1:4 §† 3:1 Lem 17:15 §† 3:2 1:1 §§† 3:3 Efe 3:13; 2Tes 1:4; 2Tim 3:12 §§† 3:4 Lem 14:22 §§§ 3:5 Fili 2:16 18 3:6 Lem 18:5; 2Tes 1:3; 1Tim 1:5; Flm 5-7; Gal 5:6 19 3:7 2Tes 1:4 20 3:10 2:17 21 3:12 Gal 6:10 22 3:13 5:1-2; Fili 1:10 23 4:1 2:13; Kolo 1:10; 2Tes 3:6

wase bontefe bò bese to nyae ê ben ê mvungay mvu Tata Jisos e. ³†Fiee fi Nyo' koonjke nu le ben eceè diewe bonyii bò è nu bo Nyo' le. Fo ben ejaanjè kenjanj ke. ⁴Wee mwaanj mwaanj ben e kenjke keeke keejici ye ye le ê je yi yuule kenjke n'wvum e. ^{†5}Fo ye wee enù ke lo yvuuse, ñeyte diewe yi wee ketum kè yaa kee ke Nyo' ke le. ⁶Fo wee ege kebefe kenee ege jay mvu bò waa bwee yi saaka wvudvu wvun e ke. Bese to nu e jeme wase ciise lo ê ben e è bée lo le Tata nu ke elanj ñgew yi bonyii bò gee mwëem mvun mvunciim e. ⁷†Ben ekeè le ke Nyo' to tenje beene le beene eceè e è nu nce nnyen ke. Wvù to tenje le beene eceè nce wvù yuule. ⁸†Fí e mum e no nu le naa yee wvù tun keeyuw ntefe wvun e nu e ke wvù tun keeyuw e è nu wee wvu wum e ke. Wvù tun keeyuw e è nu Nyo' wvù nyaa Keyoy kew ke Yuule ê ben e.

⁹†Fi ekumè kenjkonen kè ben ekenjke fò boom bo bwee wene le bo mbee le nu e ke shiee nu dvù fò ben e wvù bó ebvuu esaanjke ekumè fifie ê ben ke. Fifi nu fiie e ben kebèe nu e Nyo' to yeyi wase ben no è nulo è ben ekojenè bikuu binen. ¹⁰††Yí keceey e, ben koonjke naa wase boom bo bwee wene le bocii bo ê keba kè Masedonia le. Geenen boom bo bwee wese le, bese bvuu teete ke ben le ben egeè ke nonen gene lo fwe fwe. ¹¹††Shiee wene baay enù e è nu keecee nce wvu nyakeey, yaa leese ke diuw fò mwëem mvu bonyii le ke. Ben elemtè bò can yene no bese to teete ben.

¹²§Nonen é bonyii bo ekfunj emum enyaa n'wvum ê ben, ben saa ebvuu etaale wee mvu yi fiie le ke.

Ekumè kefew kè Tata nu ke ekase eto le

¹³§††Boom bo bwee wese le, ke bese gomte le ben enu kenjiwe le ekumè bonyii bò nu e kpweken wase ke. Bese gomte le ben ekiie wvu le fo ben enu yii yii diewe bonyii bò yaa taale ke fwe yi fiie le ke. ¹⁴§†Beene nu e bee le Jisos to nu e kpwe kase buy yi kpwe le, e è nu ke lenjlenj no Nyo' nu ke ekase etfuse jim bonyii bò to kpwekene e bó e taashè bò bo Jisos, é bó ke enu bò wvù. ¹⁵§††Bese jemyi fin bii e è nu diew Tata le, le ke beene bò nu e shèe ejim bò nu ke ebèe dvù yi kefew kè Tata nu ke etoo le nu ke esa fwe dvu bonyii bò nu e kpweken wase ke. ¹⁶§†Ben ekeè le Tata kebèe nu ke enè fowe eshiile too wamte foweewe bò diew yi temyi, e ekole ke bonceendaa bo Nyo' le fuunjke ten, e sonj Nyo' jemyi. É bonyii bò to kpwekene e bó e taashè wase bò bo Klistu emum eyaw ebuy. ¹⁷§†Nonen é Nyo' emum ecun beene bò nu e shèe bò bée dvù noo bó ntaashè le ê kembew e keegen etasen beene bo Tata ê kebulè le. É beene bo Tata ke emum enu sekecii. ¹⁸Nonen ben emum elèesè fitele fi wee noo wee le bò njeme wvun.

† 4:3 5:23; 1Kol 6:13; Ibu 10:10 †† Kenèe le, "Wee mwaanj mwaanj ben e kenjke keeke keekenjke kpwee è je yi yuule, kenjke n'wvum e." † 4:7 4:3; 1Bi 1:15-16 †† 4:8 1Kol 6:19-20 †† 4:9 Yeli 31:33-34; Gal 6:10; Efe 5:2 ††† 4:10 2Tes 3:4 ††† 4:11 2:9; Efe 4:28; 2Tes 3:10, 12 § 4:12 1Kol 5:12-13; Kolo 4:5 §† 4:13 5:1-2; 1Kol 15:51-52 §†† 4:13 1Kol 15:18-19; Efe 2:12 §† 4:14 Lum 14:9; 1Kol 15:3-4, 12, 20 §†† 4:15 1Kol 7:10, 25 §† 4:16 1Kol 15:23 §† 4:17 Jon 12:26; Lum 5:17; Fili 3:20

No è nulo é wee eceyte nto Tata

⁵ Boom bo bwee wese le, ekumè kefew bò diuu di nto Tata le nu e ke shiee nu dvù fò ben e wvù bó esaanjke fifie ê ben ke. ²§†Ben kebèe kee lo le diuu di nto Tata le nu ke enu diewe di coonj e entanj. ³§††Bonyii nu ke edioo duu le, "Nyakeey nu dvù, e fiie fi wee efanè yaa nu ke", é ñgew emum enè esese egbwe yi bó le diewe no lume ke ne to yi kpwoon wvù nu bò fue le, je saa enu dvù keelewte ke. ⁴Geenen boom bo bwee wese le, ke ben nu finen kenjiwe le wvù diuu didvu ke enè esese eto fò ben e diewe coonj e ke. ⁵§§§Me njemyi nen njefo ben bocii nu bonyii bo n'yuule, nu bonyii bo emvunsheerj. Ke beene nu bonyii bo entanj kenèe bo kenjiwe le ke. ⁶Nonen fo beene eleetè no bonyii bomew leete ke. Beene enù we bò bvufee bvusee beene fò bvucii. ⁷Bonyii bò leete ké no leete e è nu entanj, e bonyii bò mbvuum kooole bó nu e mó ké no kooole e è nu entanj. ⁸18Geenen no beene nu fisèe beene e è nu bonyii bo emvunsheerj, beene emum enù bò bvufee bvusee beene fò bvucii. Beene ejo mbee bò kenjkonen é mvù enù diewe ketwaa ke jem e e beene e jise e banj gvúw yesebeene dvù, ejo ten mboyma wvù beene taale fwe yi dvù le é wvù enù diewe kefo ke jem e e beene e bon. ⁹19Ben ekeè le ke Nyo' to caw beene gee le wen ke edurje e è nu shém ye yi ffuuke ê beene ke. Wvù to caw le beene ke ekenjke e è nu mboyma fele yi Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le. ¹⁰20Jisos Klistu nu wvù to kpwee nje yese beene, wvu le kenee beene nu dvù, kenee beene e kpweken, é beene enu ke beene e bó. ¹¹Nonen ben emum eyvuusè mvuntelem mvu wee noo wee le, eyootè ten wee noo wee e wvù kuu ke no ben gee wase.

Ntefe wvu fokemese bò ñgayma

¹²21Boom bo bwee wese le, bese leke lo ben le ben ewvumtè bonyii bò lemte é ben entelenj taale fò ben e yi saaka Tata le bvuu teete ben e. ¹³Ben edurji n'wvum é bó naa ntay yi kenjkonen e nje lemme dibole. Ben ekenjke ten nshii wvu nyakeey fò bikuu binen e. ¹⁴22Bese bvuu leke ten ben boom bo bwee wese le le ben etefe bonyii bò nu laame ke lo, eyvuuse mvuntelem mvu bonyii bò kenjke janj e, efice ten bonyii bò wèeyi. Ben ekuulè shém ben e bonyii bocii. ¹⁵23Ben eyenè fo wee etfuusè kebefe bò kebefe. Ben egomtè sekecii keege e è nu mwëem mvù jee fò bikuu binen e noo fò bonyii bocii le. ¹⁶24Ben elanjlanj sekecii, ¹⁷25bunleè kefew kecii, ¹⁸26nyaà keyoone é Nyo' yi fiie ficii fi kooyi le. Fin nu fiie fi Nyo' shieele fò ben bò nu yi Klistu Jisos e. ¹⁹27Fo ben ecilè lemme di Keyoy ke Yuule le ke. ²⁰Fo ben emwaasè bontum bo Nyo' le bò bonyii

§§† 5:2 1:2-3, 10; 2:19; 3:13; 5:23; Mat 24:36; Fili 4:5; 2Tes 1:7, 10; 2:1-2; Mat 24:43; 2Bi 3:10; Mwm 3:3; 16:15 §§† 5:3 Yeli 6:14-15; Mat 24:39 §§§ 5:5 Lum 13:11-12; Efe 5:8-9 18 5:8 Efe 6:11-17 19 5:9 1:10; 2Tes 2:14 20 5:10 4:14; Lum 14:8-9 21 5:12 1Kol 16:15-18; 1Tim 5:17 22 5:14 2Tes 3:6, 11, 15 23 5:15 Lum 12:17; Fili 1:10 24 5:16 Fili 4:4 25 5:17 5:25; Luk 18:1; Lum 12:12; Efe 6:18; Kolo 4:2 26 5:18 Efe 5:19-20 27 5:19 Efe 4:30

teete ke. ²¹ †Ben etaassè mwεem mvunciim, joò mvù jee leeme yî dvú le, ²² ebvuusè can fô mwεem mvù befe le mvunciim.

²³ ††Me nleke le Nyo' keβεε wvù nu Nyo' kembonen elooce ege é ben eyuule yî fiεε le ficii. Wvú egeε keyoy kenεn bô mvuntelem mvunen noo ye yene é yí ke enu se nlom kefew kè Tata wesebeene wvù Jisos Klistu nu ke eto le. ²⁴ †Wvú wvù Nyo' wvù to teηεε ben nu ε wvú ké no leeme ke yî diεw ye le, ε wvú nu ke ege mwεem mvudvu.

† 5:21 1Kol 14:29; Efε 5:10; 1Jon 4:1 †† 5:23 5:1-2; 2Kol 13:11
‡ 5:24 1Kol 1:8-9; Fili 1:6; 2Tes 3:3

²⁵ ††Boom bo bwee wese le, ben eburnleè fô bese le.

²⁶ ††Ben egay boom bo bwee wesebeene le bocii enoεε é ηηoεε bonyii bo Nyo' le.

²⁷ †††Me njemyi nciise lo é ben yî mvuηgay mvu Tata le le ben etaη ηwa' wvun é boom bo bwee wesebeene le bocii eyuw.

²⁸ Tata wesebeene wvù Jisos Klistu ebuw ben bô kembonen kew é kí enù ben ε bó.

†† 5:25 1:2-3; Lum 15:30 †† 5:26 Lum 16:16 ††† 5:27 Kolo 4:16

2 Tesalonika

Fiεε fi nu ê Nwa' wvu Tesalonika wvu bokarj bofεε wvun e

No Baul to cim saηεε ηwa' wvu fwe fô bonyii bo mbee le bo Tesalonika le εkumε le bó eceyte yî nyεkeey e, kefew kè Jisos nu ke ekase eto le, ε bvufee mεy ke no bvuuηke bó yî saaka wvudvu le. E Baul mum saη ηwa' wvu bokarj bofεε wvun keejeme εkumε no bonyii to kpwaake wase le diuu di nto Tata le didvu nu ε jo wase bvudvuu. Wvú to nu ε nele ηkpawwε wvun duηce le é nto Klistu se jo bvudvuu nu ε kebefε bô mwεem mvu buwyεen nu ke eduu efesen lo.

Bikuu bi mwεem e ê ηwa' wvun

1:1-2 Keηkεwε

1:3-12 E Baul bense bvuu tom kentaashe ke bonyii bo mbee le

2:1-17 Ntefe εkumε nto Klistu

3:1-15 Ntefe εkumε nce wvu bonyii bô è nu bo Klistu le

3:16-18 Kemεse

1 †È nu me wvù Baul, ε me nu bee Silas noo Timatio. Me nsaarjke ηwa' wvun fô kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Tesalonika le kè nu ε taashe ε no nu yî Nyo' Icee wesebeene bô Tata Jisos Klistu le.

² Nyo' Icee wesebeene bô Tata Jisos Klistu ebuw ben bô kembonen ebvuu enya ben bô nyεkeey.

Ngew bô mmawce wvù nu ke enu kefew kè Klistu nu ke ekase eto le

³ †Boom bo bwee wese le, bese kerjke keenyaa keyoone ê Nyo' sekecii εkumε ben. E fi nu lerj nonen, njefo mbee wene kuu ke gene lo fwe fwe, ε kerjkorjen kè wee mwaarj mwaarj kerjke fô wee noo wee le gene ke lo ten fwe fwe. ⁴ †Nonen, bese keβεε ké no saale ye bô ben ê bintaashe bi bonyii bo mbee le bi Nyo' le bimew e. Bese ké no saale εkumε no ben leeme temyi bô εkumε no bonyii bone bikaa ê ben ejim ε ben jici ke mbee wene le, noo εkumε bongew bô ben yene kuule ke shém e. ⁵ †Fifin nu fiεε fi duηci le Nyo' nu ke esaw bonyii ê je yi teyey e, wvu le ben ke enu ε ben ε kocen bonyii bo bvunfon bvú Nyo' le bvù ben yene bongew ban nje bvú le. ⁶ †No Nyo' nu wee wvu teyey, wvú nu ke etfuse naa ηgew wvù bonyii nyaa ê ben bô ηgew, ⁷ †enya nleeten ê ben bô yene ηgew noo ê bese ten. Fifin nu ke ekooy seke Tata Jisos nu ke ebuynen fowe etoo ê leme di ηguy e di saasaa le. Wvú nu ke etoo nonen bô bonceendaa bew bô temyi. ⁸ †Wvú nu ke etfuse envuke ê bonyii bô maa lo Nyo' noo bô baa bee

saaka wvù jee wvu εkumε Tata Jisos e ke. ⁹ Bó nu ke elese bó é bó ekerjke ηgew wvù mεy lo, é bó egawsen bó bô bo Tata fo bó eto fwe dvu wvú noo fô bvukuke bwew bvú baay e. ¹⁰ Fifin nu ke ekooy ebvubwe bvù wvú nu ke eto wvu le bonyii bô è nu bew etumte moηkum mew, é bonyii bocii bô nu ε lese fitele yî ye le ekerjke lo nghaw bô wvú. E ben ten nu ke enu bó le njefo ben to nu ε bee saaka we wvù bese to jemyeε ê ben e. ¹¹ †È neε fiεε fi bese bunlee ke fô ben e sekecii le Nyo' wese ege é ben enù ε ben ε kocen kfuu bonyii bô wvú teje le ben enù le. Bese bunlee ten le wvú efi ben yî mvuηgay mwew e, é ben ege fiεε fi jee ficii fi ben shieele noo lemme dicii di ben gee nje fitele fi ben nu ε lese yî Klistu le. ¹² Bese bunlee ten nonen wvu le diee di Tata wesebeene wvù Jisos e, ekerjkè mbense ê ben entelerj, ε ben ten kerjke mbense yî ye le. Fifin nu nje fitele fi jee fi Nyo' wesebeene bô Tata Jisos Klistu kerjke fô ben e.

Ekumε wee we wvù ηgoyte nci Nyo'

2 †Boom bo bwee wese le, fi εkumε nto Tata wesebeene wvù Jisos Klistu bô no beene nu ke etaashe keegen enu beene ε bó, nu ε me nleke le, ² †fo ben ke enε é bvufee emum ebvuj ke lo ben nen ncaw, † kenεε enε emum etuwtene le ben nu ε yuw njeme mvu le wvú nen'yi fô Keyoy ke Yuule le, kenεε le bese nu ε jeme, kenεε le bese nu ε saη ηwa' le diuu di nto Tata le nu ε to wase ke. ³ †Fo ben ecine é wee ke elεε ben ε è

† 1:1 1Tes 1:1 †† 1:3 2:13; 1Tes 1:2-3 † 1:4 1Tes 2:19-20; 3:3, 7 †† 1:5 Fili 1:28 †† 1:6 Lum 12:19; Mwm 18:6 ††† 1:7 Mat 25:31; 1Tes 5:1-2 ††† 1:8 Yesa 66:15; Lum 2:8; 1Bi 4:17

§ 1:11 1Tes 1:2-3; 5:24 †† 2:1 1Tes 4:15-17; 5:1-2 ††† 2:2 2:15 ††† Kenεε le, "... esεε é bvufee ebvuj ben," ††† 2:3 1Tim 4:1; 1Jon 2:18

cim nu naa ê je yî nêe le kê. Ben ekeè le kê diuu di nto Tata le didvu nu ke ekocen se kefew kie kê bonyii nu ke ene ebewci bô bo Nyo' e yaw wase e to, noo se wee we wvù ngoyte nci Nyo' e buynen ten kê. E è nu wvù wvù bô nu ke elése lo. ⁴†E nu wvù wvù nu ke ebense ekole kew emum ekicine lo fiêe ficii fi bô tenje le nyo' kenêe fi bô bunlee fi. Nonen, emum egen eley eshii yew ncese Nyo' le emum eterje ekole kew le è nu wen Nyo'. ⁵ Kê ben kumyi le seke me nto nu beene, nu e me nto nsee fiêe fin ê ben?

⁶ Ben kee wase keseen fiêe fi jici wvù le wvu le wvù ke ebuynen ke wase e è nu ê kefew kê bô nu e ngêe ê wvù le. ⁷ Ben ekeè le mvungay mwew mvù wvù ngoyte nci Nyo' dvù lemte wase keseen ejim ejim, e è nu kê le wee wvù baanke mvù nu ke ebaanke ke nonen egen ebuy seke bô ke ecake wvù ê je. ⁸†Bô nu ke dioo e cake, é wee wvù ngoyte nci Nyo' we emum ebuynen, é Tata Jisos emum efefe lo wvù bô keyoy ke é wvù emvu, efi-wse lo bô nlawken wvù wvù nu ke etoo dvù. ⁹ †Wee wvudvu wvù ngoyte nci nu ke etoo ê mvungay mvu Satan e, kenke mvungay mvunciim, gee mwêem mvù dunçi mvungay mwew bô mwêem mvu diuw wvù yumêen e mvù è nu mvu kenlêema le mvunciim. ¹⁰ E wvù nu ke etoo ten bô kfuu mwêem mvù befe mvunciim keelêele bonyii bô laa wase dvù. E bô laa njefo bô nu e fan keekoanke keceey wvu le bô ke eboy. ¹¹ †No bô baa koonke keceey nonen, Nyo' e mum e ge bô e no looci jeerke lo wvu le bô eberje ke wase e è nu fiêe fi nu fi mbiay e. ¹² †E Nyo' to ge nonen wvu le wen ke elese bô bocii yî ngew e bô baa bee keceey e, yuuke njonj keege mwêem e è nu kê mvù yaa nu ke teyey e.

Nyo' to caw ben keeboyse ben

¹³ †Geenen boom bo bwee wese le bô Tata koonke naa ntay, bese kenke ke keenyaa keyoone ê Nyo' sekicii ekumê ben, njefo Nyo' to nu e caw wase ben fonkew keeke eboyse ben fele yî lemme di Keyoy ke Yuule gee le ben eyuule le, bô yî mbee wvù ben nu e bee keceey e. ¹⁴ †Wvù to tenje ben yî fifin e fele yî saaka wvù jee wvù bese to fewci le, wvu le ben ke ekenke fô bvukuke bu Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le. ¹⁵ †Nonen boom bo bwee wese le, ben eleemê temyi, jici nce wvù bese to nyae ê ben e, kenêe è nu wvù bese to yeeyee lo ben dvù bô diuw, kenêe è nu wvù bese to saŋee lo ê ben. ¹⁶ †Bese lêke le Tata wesebeene wvù Jisos Klistu kebee noo Nyo' Icee wesebeene wvù to koŋee beene no lêese shém yesebeene sekicii se nka, ebvuu enya beene bô fiêe fi jee fi beene taale fwe yî dvù le nje fitele fiew fi jee. ¹⁷ Wvù eyuwse mvuntelem mvunen, ege é mvù etemyi yî lemme di jee le dicii di ben gee bô yî fiêe ficii fi ben jemyi le.

E Baul lêke le bonyii bo mbee le ebunleè fô bowen e

³ †Keemêese, boom bo bwee wese le, ben ebunleè ten fô bese le. Ben ebunleè le diew Tata elewtê gene lo fwe e bonyii wvumte diew yidvu ke no ben to gee. ² Ben ebunleè ten le bese ke eboy can bonyii bô kenke mvuntelem mvù befe gee mwêem mvù befe le, njefo ke è nu bonyii bocii bô kenke mbee kê. ³ †Geenen Tata ké no leeme ke yî diew ye le. Wvù nu ke enya ben bô mvungay, ebvuu egemgeme ben fo ben ke eley can wee kebefê le. ⁴ †Bese nu e gge bvufee bvusese yî Tata le ekumê ben le ben gee wase fiêe fi bese gayte, e ben nu ke emey ke egee. ⁵ Bese lêke le Tata eleke mvuntelem mvunen é mvù enu yî kenkonen kê ke Nyo' le ebvuu ege é ben ekuulê shém no Klistu to kule.

Wee kenke keelemte se diee

⁶ †Boom bo bwee wese le, bese gayte lo ê ben ê diee di Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le le, ben en-jemkesè ye ben e boom bo bwee wesebeene le bô laame ke lo yaa cee ke bii nce wvù bese to dunceê ê ben e kê. ⁷ Me njemyi nen, njefo ben kebee kee no ben kenke keebenene bese. Kê bese to ké no laame seke bese to nu beene kê. ⁸ †Kê bese to diee fiêe fi wee le se bese e law kê. Bese to lemte jimtene entan bô emvun-sheey wvu le fo bese ke egee bvujite yî wee mvu ben e kê. ⁹ †Kê bese to gee nonen le kê è nu bvudvuu bvusese keebiite mwêem ê ben kê. È to nu wvu le bese edunçi yî gee disese le wvu le ben eberjenê bese. ¹⁰ †Ben ekeè le naa seke bese to nu beene nu e bese to nya nci wvun ê ben le, “É wee nu le kê wen nu el-emtê, fo bô enya wvù bô fiêe fidien kê.” ¹¹ †Me njemyi nen njefo bese yuuke le ben bomew shee laame ke lo yaa lemte kê, lene ke lo leese dew fô mwêem mvu bonyii bomew e. ¹² †Boba bonyii nu e bese gayte bvuu ciise lo ê bô ê diee di Tata Jisos Klistu le le bô eshii fokuse elemte keekenke fiêe fi bô edieè. ¹³ †Fô ben e, boom bo bwee wese le, fo ben ke ewêle keege gee di jee kê.

¹⁴ †Wee tun keeyuw fiêe fi bese jemyi ê nwa' wvun e, é ben ciise wvù. Fo ben ebvuu ekenke lo fiêe keege bô wvuwe wee kê, wvu le wvù ewuumen. ¹⁵ †Geenen, fo ben ejoò wvù diewe wee bvuban e kê. Ben etefe lo wvù diewe waa bwee wene le.

Ngayma wvu fokemese

¹⁶ †Tata wvù nu wvu nyakeey enyaà ben bô nyakeey sekicii ê jé le yicii. Tata enù ben e bô bocii.

¹⁷ †Me wvù Baul nsaanke ngayma wvun bô kebo kem. Fin nu nciise wem wvù me ngee ê borwa' bem e bocii. E è nu no me nké no nsaanke. ¹⁸ †Tata wese-

† 2:4 Esek 28:2; Dan 11:36; Mwm 13:5-6 †† 2:8 Yesa 11:4; Mwm 19:15 † 2:9 Mat 24:24; Mwm 13:11-13 †† 2:11 2Tim 4:4 †† 2:12 1:6-8 ††† 2:13 1:3 ††† 2:14 1Tes 5:9 † 2:15 3:6; 1Kol 11:2 †† 2:16 1Tes 1:4

††† 3:1 Lem 2:4; Lum 15:30; 1Tes 5:25 †† 3:3 1Kol 10:13; 1Jon 5:18 ††† 3:4 1Kol 4:16; Gal 5:10 †† 3:6 3:12; 1Tes 5:14 †† 3:8 1Tes 2:9 ††† 3:9 Lem 18:3; 1Tes 1:6; 1Kol 9:4 ††† 3:10 1Tes 4:11 ††† 3:11 1Tim 5:13 18 3:12 Efe 4:28 19 3:13 Gal 6:9 20 3:14 1Kol 5:9, 11 21 3:15 Mat 18:15-17; 1Tes 5:14 22 3:16 2Kol 13:11 23 3:17 1Kol 16:21 24 3:18 Gal 6:18

beene wvù Jisos Klistu ebuw ben bocii bô kembonɛn
kew é kí enù ben ε bó.

1 Timatio

Fiεε fi nu ê Nwa' Timatio wvu fwe wvun e

Nwa' wvun nu wvu fwe wvù Baul to saηεε fô cuwee mvu wvù diee to nu Timatio le. Timatio to nu wee Klistu, ε wvù to nu wee wvu woη wvù Esiā wvu caan e. Mwεεm mvù Baul saη εkumε mvù ê ηwa' we wvu fwe wvun e nu mvuntentem.

Fi fwe nu ε wvù jemyi jó teete le bó eyenè ekumε n'yεεyi wvù yaa nu κε wvu leη enteleη jo bonyii bo mbee le. Wvuwvun n'yεεyi to nu le, woη wvù beene yεne wvun nu woη kebefε, ε wee nulo ke ekeηke mboyma κε seke wee kee mwεεm mvumew mvù nu ê kenyile le bô seke wee cee nce mvu κε diεwε keetune keediee kfuu mwεεm mvumew bô keenu se kpwoon kenεε diemsen.

Nwa' wvudvu jemyi ten ekumε no è nulo é Timatio egeè lemme diεw ε kentaashe ke bonyii bo mbee le ente, bô no bonyii ebunleè Nyo'. Wvù bvuu seηε kfuu keηge kè bikuu bi bintaashe bi bonyii bo mbee le noo bonyii bô fi-ci gee dilemme ê bintaashe ente keηke keekeηke. Keemese nu ε wvù ε tefe Timatio no wvù nulo elemte diεwε waa lemme Jisos Klistu wvù jee le.

Bikuu bi mwεεm e ê Nwa' wvun e

1:1-2 Keηκεwε

1:3-3:16 Bontefe ekumε no bó egeè mwεεm ê kentaashe le bô ekumε bocee bikuu bi kentaashe le

4:1-6:21 Bontefe ekumε no Timatio egeè lemme diεw

1 †È nu me wvù Baul, ε me nu waa ntum Klistu Jisos no Nyo' wvù Mboyse wesebeene bô Klistu Jisos wvù beene geke bvufee yî ye le to gayεε le me enù.

² ††Me nsaηke ηwa' wvun fô wo le Timatio wvù è nu waa wεm wvu keceεy yî mbee le.

Nyo' Ice bô Klistu Jisos wvù Tata wesebeene ebuw wo, ecam shen fô wo le, enya wo bô nyεkeey.

Le Timatio ecilè bon'yεεyi bo mbiay e

³ †No me nto ηgayεε ê wo seke me nto ηgene Masedonia le wo eshεε enù Efesus, nu ε me mbvuu ηgayte le wo enù κε jó wvu le wo ecilè bonyii ba bô yεεyi kfuu n'yεεyi mvu wvu jεεy. ⁴ ††È cilè ten le fo bó ejod kefew kebole jewsee yî mvumaηgaan e noo yî ediee ε bo'icee dikfuu di bonyii le yò bó ké no taηke gene dvù se yó kaa lo ηkuuη. Mvumvun nu mwεεm mvù too κε ε è nu bô bombew, ε è yaa nu κε bô ntaη wvù wvu Nyo' wvù bii mbee le κε. ⁵ ††Shiee ntefe wvun nu keege le bonyii ekeηkè keηkonεn kè nen'yi fô mvuntelem mvù yuule le bô kè nen'yi fô mvuntelem mvù wee gee fiεε ε è yaa nu fi fitele esaake wvù le noo kè nen'yi fô fitele fi keceεy fi wee lese yî Nyo' le. ⁶ ††Bonyii bomew nu ε cine wase yiyin je le ε no bvuyte gene wase ε è nu yî bonjeme bo

† 1:1 2:7; Tay 3:4; Kolo 1:26-27 †† 1:2 1Kol 4:17; 1Kol 4:15; 1Tes 2:11; Tay 1:4 † 1:3 Lem 20:1; 4:1-10; 6:3-5, 20-21; 2Tim 2:16-18, 23-26; Tay 1:10-16; 3:9-11 †† 1:4 4:7; 6:20; 2Tim 2:16, 23; 4:4; Tay 1:14 †† 1:5 1:14, 19; 2:15; 4:12; Lum 12:9; 13:10; 1Kol 8:1; Gal 6:10; 2Tim 1:3, 13; 3:10; Tay 1:15 ††† 1:6 1:4; 6:4, 20; Tay 1:10

εcici le. ⁷ Bó gomte keenu bonyii bô yεεyi bonyii bô bonci bo Nyo' le, geenεn yaa cim kee naa fiεε fi bó jemyi ekumε fí kenεε kenyi ke fiεε fi bó tεεncine yî dvù le se nfan e κε.

⁸ †††Beene kee le nci Nyo' nu fiεε fi jee fεn é wee joo nci wvudvu ê je yi leη no wvù keηke keejoo le. ⁹ †Beene kee ten le nci nu ε bó yaa to geke fô bonyii bô nu teyete e κε. Bó to geke ε è nu fô bonyii bô ηgoyte bonci le bô bô temyi bikuu le, noo bô maa lo Nyo' le, noo bô gee bibefε le, noo bô yaa yuule κε le, noo bô beete bô diee di Nyo' le, noo bô yuwyi bo'icee bobole noo bobwee bobole, noo bô yuwyi bonyii bomew e. ¹⁰ ††È nu ten fô bokεne bô bolemse bô jaηke keηjaη e, noo fô bolemse bô jiime fô bomew e. È nu ten fô bonyii bô cooηke bonyii gene bô bó le, noo fô bô mbiayte mbiay e, noo bô kane keesee keceεy kane mbiayte lo le. E è nu ten fô bô gee naa la fi yaa bii κε n'yεεyi wvu leη e. ¹¹ †††N'yεεyi wvun bii saaka wvù jee wvù kuuke wvù è nu wvu Nyo' wvù bó bensee le, ε saaka wvudvu nu wvù bó to nyεε can yεm e.

ε Baul nya keyoone ê Tata yî shen yi wvù to cameε fô wvù le

¹² †††Me nyaa keyoone ê Klistu Jisos wvù Tata wesebeene wvù nu ε nya me mvuηgay keelemte lemme

††† 1:8 Lum 7:12, 16 § 1:9 Gal 5:19-21 †† 1:10 4:6; 6:3; 2Tim 1:13; 2:2, 15; 3:14; 4:2-3; Tay 1:9; 2:1, 7-8 ††† 1:11 1Tes 2:4

diew di wvú to jinyεε me yen le me nu ε ηκοcεn, mum baa me le me enlemte le. ¹³ †Naa no me ncm nto nu fwele njemyi díew yí befε εκumε wvú, mbone bikaa ε wvú ejim, nan'yi wvú, geenεn ε wvú cam ke shen fô me le, njefo me nto ηgee kenjiwe le n'yaa ηκηηke wase mbee κε. ¹⁴ ††Tata to nu ε tfuw lo mbuwma we κηηκοηen yí yem e, ge ε me no ηκηηke mbee bô κηηκοηen no wee wvú nu ε taashε bô Klistu Jisos ké no κηηke. ¹⁵ †Njeme wvú le Klistu Jisos to to yí nshε le kee-boyse bonyii bô befε nu naa κεcεεy, ε ε nu njeme wvú nu ε κοcεn wvú wee ebee wvú le sε kemaηen. Me ke-beε nto nu naa lo nfon bonyii bô befε. ¹⁶ †Geenεn, ε Tata ke cam shen fô me le, wvu le Jisos Klistu edunεe yí yem e, me wvú nu nfon bonyii bô befε, shém ye yí wvú kuule gene mεεse bô bonyii. E me nto nu nonen diewe kenfewsεn ε fô bonyii bô nu ke ebee wvú le ke eκηηke nshii wvú mey lo le. ¹⁷ †Nyo' nu Nfon wvu bvuyvuum e sε ηka, ε κε wvú yaa nulo ekpwe κε, ε κε bô nulo eyen wvú le κε. È mey κε wvú maan wvú è nu Nyo'. Beene etumtè moηkum mew, nyaà n'wvum ε wvú sekεcii sε ηka. Fí enú nonen.

Lemme di Timatio elemtè

¹⁸ ††Timatio waa wεm, me nyaa lemme di fiεε fi me njeme fin e can yo le, ε fí bii ε è nu mwεem mvú bonyii to jemyεε wase εκumε wo diewe bonyii bô teete bon-tum bo Nyo' le, wvu le mvú ke efi wo é wo etum jem yí jee. ¹⁹ ††† leemè κε yí fitele fi wo lese yí Klistu le, eyekè fiεε fi fitele fiuw jemyi ε wo ntay. Bonyii bomew nu ε cine wase keeyeke fiεε fi fitele fibole jemyi ε bó, ε mum ε gbwe yí mbee wvubole diewe ηguw wvu ε joo fò wvú ε bvun e. ²⁰ †Ngoo bó le nu 'Imenayus bô Aleksanda. Me nu ε nya wase boban can Satan e, wvu le bó eκηηke bvufee, elu bô diee di Nyo' le di bó beete dvú.

Ntefe εκumε bunle

² ††Fiεε fi fwe fi me nleke nu le, bonyii bo Nyo' le ebunleè fô bonyii le bocii. Bó ebunleè beelè fô Nyo' le bvuu lekè Nyo' fô bonyii bomew e, nyaà ten keyoone ε wvú. ² †††Bó ebunleè fô bonfon e, bô fô bonyii le bocii bô nu yí bintaw bi baay baay e. Bó ebunleè nonen wvu le è nulo é beene eceè nce kenleεten bô wvu nyεkeey noo wvu bonyii bo Nyo' le noo wvú κηηke n'wvum. ³ ††Keebunlee nonen nu fiεε fi jee, ε fí ε κοcεn εjise jo Nyo' wvú Mboyse wesebeene, ⁴ ††wvú shieele le wee tfuu ke eboy noo le wee tfuu ekeè κεcεεy e. ⁵ ††Nyo' nu κε mwaan maan, ε wee wvú nu entelεη jo Nyo' bô bonyii nu κε ten mwaan. E wee wvun nu Klistu Jisos. ⁶ ††È nu wvú wvú to nyaε εκole kew keesum bonyii bocii yí ηgew e. Fifi nu fiεε fi Nyo' to dunεε

‡ 1:12 2:7 ‡†† 1:12 Gal 1:15-16 † 1:13 Lem 8:3; 9:1-5; 1Kol 15:9; Gal 1:13 †† 1:14 1:5; 1Kol 15:10 ‡ 1:15 Luk 15:2; 19:10; Lum 5:8 †† 1:16 Efe 3:7-9; Kolo 1:25 ‡† 1:17 Lum 16:27 ††† 1:18 4:14; 6:12; 1Kol 9:24-25; 2Tim 4:7-8; Jud 3 ‡††† 1:19 1:5 ‡ 1:20 2Tim 2:17; 2Tim 4:14; 1Kol 5:5 ‡† 2:1 Efe 6:18-19; Fili 4:6 ‡†† 2:2 Esl 6:10 ‡† 2:3 Tay 3:4 ‡†† 2:4 Esek 18:23; 2Tim 2:25-26; 2Bi 3:9 ‡† 2:5 Dito 6:4-5; 1Kol 8:6; Lum 3:29-30; 10:12-13 ‡† 2:6 Mak 10:45; 2Kol 5:15; Gal 1:4; Tay 2:14; 1Jon 3:16; Gal 4:4; Tay 1:3

seke kefew ke leη to κοcεnεε. ⁷ ††È nεε fiεε fi Nyo' to balεε me le me enú wee nfewcε noo waa ntum Jisos bô le me enú wee n'yεεyi bonyii bô yaa nu κε Bojuu keen'yεεyi bó é bó elese fitele yí Klistu le, eyεεyi ten bó bô κεcεεy. Ke fiεε fi me njemyi fin nu ε me mbiayte lo κε. Me njemyi ε è nu κεcεεy.

⁸ †††Me ε mum ε no nshieele le bolemse ebunleè mondvuum e monciim, cawse ε è nu can yí yuule wee yaa ton'yi shém κενεε cεwkene κε. ⁹ †††Me nshieele ten le bokεnε ejisè ndvú ε je yí leη e yí dunçi n'wvum e, noo ε yí bonyii yene le è nu yí leη e. Fo bó etuwci bikuu κενεε leese mwεem mvú bó κene bô ketwaa ke bigew e kè yεele κενεε εjise ε ban, κενεε ndvú yí kenlum e κε. ¹⁰ ††Bó esuutè ye yibo ε è nu bô gee di jee diewe bokεnε bô nu ε κοcεn keebunlee Nyo' le. ¹¹ ††Kpwoon κηηke keenya εκole kew keeyeke lo n'yεεyi, nu diuw tfu. ¹² Me mbaa nya je le kpwoon eyεεyi bolemse κενεε eκηηke mvunηay ε we jo bolemse κε. Wvú κηηke keenu diuw tfu. ¹³ ††Fí nu nonen njefo è nu Adam wvú Nyo' to yawεε bom, sε bom Iff. ¹⁴ ††E κε è yaa nu Adam wvú Satan to leleε κε. È nu kpwoon wvú bó to leleε ε wvú ηgoy nci Nyo'. ¹⁵ Naa no fí cim nu nonen, nu ε Nyo' nu ke eboyse kpwoon fele yí boom bô wvú boote le, fen é wvú ε mey ε no leeme yí fitele fi wvú lese yí Nyo' le, κηηke κηηκοηen, cee nce wvú yuule noo wvú κηηke n'wvum e.

No nce bocee bikuu bi kentaashε ke bonyii bo mbee le κηηke keenu

³ Njeme mvu nu dvú ε wvú nu naa lo κεcεεy. Njeme wvun nu le: É wee shieele kentaw keenu cee εκole ke kentaashε le, tu wvú shieele lemme ε è nu di jee. ² ††Cee εκole kentaashε ke bonyii bo mbee le κηηke keenu wee wvú yaa κηηke fiεε fi bó ebaci wvú yí dvú le κε. Wvú κηηke keenu dwee kpwoon mwaan, yaa gee mwεem kenduun e κε, kpawaci mwεem ntay, κηηke n'wvum, fiisene bonyii bo ghane le, kee keeyeεyi bonyii. ³ ††Wvú κηηke keenu wee wvú yaa wuu κε mb-vuum ε mó koole κε. Wvú κηηke keenu nyεkeey bô bonyii yaa cεwkene κε, yaa waale waa κε, yaa κηηke shiee yí bigew e κε. ⁴ Wvú κηηke keenu wee wvú kee keetaa fô yew ye le ntay, gee ε boom bew yuuke wvú le yí fiεε le ficii, wvumte wvú. ⁵ É wee nu sε wvú kee keetaa fô ye yew e ntay, é wvú ke eghan nεε sε keetaa fô kentaashε ke bonyii bo mbee le ke Nyo' le? ⁶ Ke wvú κηηke keenu wee wvú bεε banke lo è no nu wee mbee κε. É wvú nu wvuwee wee, é wvú ke enε sekemew emum ebensee ye, ke enε eley ηgew diewe wvu dewle le. ⁷ ††Wvú κηηke ten keenu wee wvú bonyii bo ekfun yene ten le è nu wee wvu leη. Efuw κε nonen, é wvú ke enε ejo é ketam ke dewle le eshoose εκole kew.

‡†† 2:7 1:11-17; Gal 1:1; 2:7-8; Efe 3:7; 2Tim 1:11 ‡†† 2:8 1Bi 3:7 ‡†† 2:9 1Bi 3:3-5 18 2:10 5:10 19 2:11 1Kol 14:34 20 2:13 Ken 2:7, 21-22; 1Kol 11:8-9 21 2:14 Ken 3:1-6, 13; 2Kol 11:3 22 3:2 Tay 1:6-9; 1Bi 5:1-4 23 3:3 2Tim 2:24 24 3:7 2Kol 8:21; Lem 6:3

No nce bonyii bô fici gee dilemme ê kentaashê ke bonyii bo mbee le ente, kênke keenu

⁸ Bonyii bô fici gee dilemme ê kentaashê ke bonyii bo mbee le ente kênke ten keenu bô kênke kênge ke lén. Ké bô kênke keejemyi díew fiêe ké, yaa nu bô nu é nya bikuu bibole ê mbvuum ké, yaa nu bonyii bô kuúnke ké é nu sêw ké. ⁹ Bô kênke keejici kenyilê ke fiêe fi Nyo' nu é duŋcê wase ê beene êkumê mbee le, leeme yî dvú le é fiêe yaa saake bô fô fitele le ké. ¹⁰ É bo sé gêe bô yî lemme le, nu é bô kênke keeyaw emom bô. É bô dioo é duŋcê le ké bô kênke jay ké, é bô emum egêe bô é bô elemte diêwê bonyii bô fici gee dilemme ê kentaashê ke bonyii bo mbee le ente. ¹¹ †Bokê' bobole kênke ten keenu bô kênke kênge ke lén, yaa kunsene mvunŋkunsên ké. Ké bô kênke keegeè mwêem kenduun e ké. Bô kênke ten keeleemè yî kecéey e yî fiêe le ficii. ¹² Wee wvú fici lemte lemme ê kentaashê ente kênke keenu dwee kpwoon mwaarj. É wvú kênke ten keeke keetaa fô boom bew bô fô yew ye le ntay. ¹³ Bonyii bô fici lemte ê kentaashê ente ké lemte ntay, kênke diee di baay fô bikuu bibole, no nu ten sé nfan êkumê fitele fi bô lese yî Klistu Jisos e.

Fiêe fi kuuke baay fi è nu fi mbee wesebeene le

¹⁴ Me n'yene lé è shêete wase caan é me ento en'yên wo le. Geenên é me saarjke mwêem mvun fô wo le wvu lé, ¹⁵ ††é me né lo è no ndvuyte, é wo ekee no bonyii kênke keegeè mwêem ente jo yew yî yî Nyo' yî è nu kentaashê ke bonyii bo mbee le bo Nyo' wvú kênke nshii le. Kentaashê kin nu kfuy bô kenffuy kè jici kecéey e. ¹⁶ †Fiêe nu dvú é fi kuuke naa baay. É fiêe fin nu fi to shee nu é kenyilê le êkumê mbee wesebeene wvú beene jemyi, é Nyo' é ge wase beene é kíêe. Fiêe fin nu lé:

Wvú to nu é duŋcê êkolê kew yî nyam ye wee wvu wum e.

Keyoy ke Yuule to nu é bense wvú.

Bonceendaa bo Nyo' le to nu é yên wvú le.

Bô to nu é fewcê êkumê wvú ê bitum bicii.

Bonyii to nu é lese fitele yî ye le wonj tfuu.

Bô to nu é jo wvú é wvú ben we ley bvukuke le.

Êkumê bonyii bo n'yêeyi le bo mbiay e

⁴ ††Keyoy ke Yuule jemyi lo teyten lé è nu ke enu kefew kemew e, é bonyii bomew ecinê mbee le eyuuke wase mwêem é è nu é biyoy bì læle bonyii noo bon'yêeyi bo bonceendaa bo dèwle le. ² É bon'yêeyi ban nu ke etoo can bonyii bô ghane buwsee bonyii mbiayte mbiay, é mvuntelem mvubole é cife wase ké diêwê bô ton é è nu bô kento. ³ ††Bô nu ke ekane lé fo bonyii etaashî bvujen, bô lé fo wee edieè kfuu mwêem mvumew ké. É mwêem mvun nu é Nyo' to fé lé bonyii

edieè, é bonyii bô kênke mbee bvu kee kecéey dioo diee no nyaa keyoone é Nyo'. ⁴ ††Fiêe ficii fi Nyo' to féêe nu é fi jee, é fimew yaa nu dvú fi wee etune é wvú fên é fiisen bô keyoone é Nyo' ké, ⁵ njefo njeme wvú wvu Nyo' bô bunle nu é ge wase fi é no yuule.

Waa lemme wvu Klistu Jisos wvú jee

⁶ †É wo duŋci mwêem mvun é boom bo bwee wesebeene le, é wo enù wee lemme wvu Klistu Jisos wvú jee wvú nu é bô é kuuse bô diêw Nyo' yî nu êkumê mbee bô n'yêeyi wvú jee wvú wo bii wvú le. ⁷ †Fo wo êkênke naa lo fiêe keege bô mvumarjgaan mvu ecici mvú nu sé mvú kênke fiêe keege bô Nyo' ké. Yêeyê êkolê kuw keecêe nce é è nu wvú Nyo' gomte. ⁸ ††Keedvumte ndvum yaci ye kênke ké sêw fô wee le. Geenên é keecêe é è nu nce wvú Nyo' gomte kênke sêw fô wee le é jé le yicii, njefo fifin kênke sêw yî nshii wvu keseen e, bvu kênke yî nshii wvú too le. ⁹ Njeme wvun nu naa kecéey, é è nu njeme wvú nu é kocên wvú wee ebee wvú le sé kemaŋên. ¹⁰ ††É né fiêe fi bese famte edien yî lemme din e njefo bese nu é leke bvufêe bvusêe bvucii yî Nyo' wvú kênke nshii le. Nyo' nu Mboyse bonyii bocii, efey mvunciim bonyii bô nu é bee wvú le.

¹¹ É yêeyi bonyii bô mwêem mvun gayte é bô gee mvú. ¹² ††Fo wo ecinê é wee ejòd wo êkuse lé njefo wo bée wan caan ké. É nù kenfewsên fô bonyii bo mbee le é je yî wo jemyi jó bô yî nce wo le, noo kênkôŋên kè wo kênke le, noo fitele fi wo lese yî Nyo' le, noo je yî wo gêe ye yo jó é yî yuule le. ¹³ †Nya êkolê kuw keetaarjke Nwa' Nyo' é bonyii ya le, ebvuu efewci diêw Nyo', eyêeyi ten bô egen ebuy seke me rjke ento. ¹⁴ †Fo wo elar nnya yo ké. Nya yin nu yî bô to nyae é wo seke ngoo bocee bikuu bi kentaashê ke bonyii bo mbee le to gêeêe can yibo yî yo le jemyi é wo we diêwê bonyii bo ntum Nyo' le. ¹⁵ Nya êkolê kuw é mwêem mvun, egeè mvú mvunciim é bonyii bocii yene ngênfwe wo le. ¹⁶ ††É yenè bô êkolê kuw noo bô n'yêeyi wo. É jici dvú ntay wvu le no wo gee nonên, é wo ke eboyse êkolê kuw, eboyse ten noo bonyii bô yuuke fiêe fi wo jemyi.

Ntefe no Timatio egeè bô bonyii bo mbee le

⁵ ††Fo wo ke dioo jemyi fiêe é wee wvu ngaywee no wamene lo wvú ké. Geenên tefe lo wvú ké diêwê ico le. É joð cubonyii diêwê boom bo bwoo le. ² É joð ten bokênê bo ngaybonyii diêwê bobwoo le, ejòd ngon bokênê diêwê jême yo le, etaalè bô é je yî yuule le.

No è nulo é kentaashê etaale fô bokê' bo bonjku le

³ É taalè fô bokê' bo bonjku le bô è looci nu bô yaa kênke ké wee wvú taale fô bô le ké. ⁴ Geenên, é kpwêe rjku kênke boom, kênêe boom bo boom e, é wo cinê é bô yaw yêeyi keegeè lemme dibole di mbee le, wvu lé

† 3:11 Tay 2:3 †† 3:15 Efê 1:23; 2:19-22 † 3:16 Mat 28:18-19; Mak 16:19; Jon 1:14; Lem 2:33; Efê 1:20-21; Fili 2:6-11; Kolo 1:6, 23; 2Tim 4:17 †† 4:1 1:10 †† 4:1 2Tim 3:1 ††† 4:3 1Kol 7:1; Kenj 9:3; Lum 14:2; Kolo 2:21; Ibu 13:9; Lum 14:6; 1Kol 10:30

††† 4:4 Kenj 1:31; Lem 10:15 § 4:6 1:10 §† 4:7 1:4 §†† 4:8 6:6 §† 4:10 Tay 3:4 §†† 4:12 1:5; Tay 2:7 §† 4:13 2Tim 3:15-16 §† 4:14 1:18; 5:22; Lem 6:6; 2Tim 1:6; 2:2 §†† 4:16 1:10; 4:12; 2Tim 2:22; 3:10 §†† 5:1 Lew 19:32

bó etaale ten fô bobwee bobole keneε fô bo'icee bobole no bó to taale fô bó le. Fifi nu fiεε ε fi ε kocen ε Nyo' ejise. ⁵ †Kpweε ηkfu wvù looci nu kpweε ηkfu wvù yaa bvuu kenjke weε wvù taale fô wvù le, nu ε wvù taale ke wase fwe ε ε nu yî Nyo' le, bunlee sekecii beele fô Nyo' le entarj bô emvunsheerj. ⁶ Geenεn, ε kpweε ηkfu wvù ghane fiew dieε ε ε nu ekole kew, nu ε wvù ε kpweε ke wase naa no wvù cim bæε lene ε we. ⁷ †Jemyi mwεem mvun ε bó, wvu le fo bonyii ke ene ebaci bó. ⁸ †Eε weε nu se wvù taale fô kfuu diew e, efey mvunciim fô ye yew e, tu wvù nu ε tun wase nce wvù ε nu wvu mbee. E didiε gee nu ε dí ε fo ε fey naa lo di weε wvù yaa nu ke weε mbee le.

⁹ Kpweε ηkfu wvù è nulo é bó elese dieε diew ηgoo boke' bo boηkfu le bô bó efici bó kenjke keenu wvù nu ε buy wase bilum mbansoocaa, wvù to nu ke kpweε diemsen mwaan, ¹⁰ ††ε ε nu wvù bó kee lo le wvù kenjke gee di jee. Fi nu le: Wvù kuuse boom bew ε je yî jee le, fiisene botolo ε wvù yew, ε wvù ε cuke wase ten bikaa bi bonyii bô è nu bo Nyo' le, ε fiεε bonyii bo ηgen e, ε wvù ε nya ekole kew keegeε lemme di jee ε jé le yicii.

¹¹ Geenεn, fo wo ebee keelese boke' bo boηkfu le bô bæε boom bo caan ηgoo bô bó efici le ke, njefo é ye yî-bo ja ε kew ε no ηeyte, é bó emum edaaye ηkawma wvù bó to gee ε Klistu, emum egomte keekase egen ε bolemse bomew e. ¹² †Bó ge nonen, tu bó ε jo wase ηgew yî bikuu bibole njefo bó nu ε ηgoy wase ηkawma wvubo wvu fwe. ¹³ †Eε keebvuu ebise fó nu, é wo lese bó ηgoo le, é bó ene enu wase bonyii bô shee laame lo, gbwayte yew bonyii le darsene. E ε yaa mey ke le bó nu eshee laame lo ke, bó nu ekunsene ten mvunηkunsen, leese dew fô mwεem mvu bonyii le, jemyi mwεem mvù bó yaa kenjke keejemyi ke. ¹⁴ ††Nonen me ε no nteete boke' bo boηkfu le bô bæε boom bo caan le bó ekase egen etaasheε bvujen bô bolemse bomew, eboo boom, etaale fô yéw yibole, fo weε bvuban ke ene ebee ejim jodvu ebeete bô dieε disεεbeene. ¹⁵ Me ηgayte nen njefo bonyii bomew bó le nu ε jay wase je ε tu é keba ke Satan e. ¹⁶ †Kpwoon wvù è nu weε mbee kenjke boke' bo boηkfu le é kfuu dibole, é wvù nu fici bó, wvu le fo kentaasheε ke bonyii bo mbee le etuule bvujite ke. É kí efici wase ε è nu boke' bo boηkfu le bó looci nu εbonebon.

Fieε fi bonyii bo mbee le kenjke keegeε fô bocee kentaasheε le

¹⁷ †Bocee bikuu bi kentaasheε ke bonyii bo mbee le bó lemte ntay nu ε bó kenjke keenyaà n'wvum bô mmawce ε bó ntay, efey mvunciim bó fewci ten diew Nyo' bvuu yεeyi bonyii. ¹⁸ ††Bó kenjke keenyaà nonen njefo Nwa' Nyo' gayte le,

“Fo wo esûm diuw nyam seke yî læε εginj ke.”
E fi bvuu nu ten le, “Weε lemme kenjke keekenjke nlawma we.” ¹⁹ ††Fo weε ke eyuu eshomse cee ekole ke ken-

taasheε le kemew ε wo, é wo emum ebee wvù le se bonyii ε leem bofeε keneε botete ε ben jim nsaw wvudvu ke. ²⁰ †Eε è nu weε wvù nu ε mey ke ε no gee kebefeε gene dvù, é wo wamen wvù ejise jo bonyii bocii, wvu le kebese efan.

²¹ Me njemyi fin ε wo fwe dvu Nyo' bô Klistu Jisos noo bonceendaa bô Nyo' nu ε baa le, wo egeè fiεε fi me ηgayte fin yaa tuu dwen weε mvu ke, egeè fiεε yaa dunji kejεey jεey ke. ²² ††Fo wo ebuwbuwè keegeε can yî weε le le wvù enù cee ekole ke kentaasheε ke bonyii bo mbee le ke. Fo wo elese fiuw can fô kebefeε ke weε mvu le ke. Geeε ekole kuw ε kí eyuulè.

²³ Fo wo ebvuu ewuu ke ε è nu joo maan ke. È wvu ten fimmbvuum caan nje tee diuw bô no wo mooci ke cemceme baay nen. ²⁴ Bibefeε bi bonyii bomew e ké no yen'yi naa baay dunji le bó nu ε gbwe wase nsaw, ε bi bomew e ké jo naa kefew se yenε. ²⁵ †Eε nu ke lenjlenj no gee di jee di bonyii bomew e ké no yen'yi. É dí cim baa yanjen eyene, tu ke dí nu ke emey nyiime ke.

Nfwa wvù nu weε mbee eyuukè weε wvù kenjke wvù le

6 ††Bonyii bocii bó nu ekuse jo kemmburj ke bvun-faw e kenjke keenyaa n'wvum ε jé le yicii ε bonyii bó kenjke bó. Bó egeè nonen, wvu le fo bonyii ejemyi díew yî befe ekume dieε di Nyo' le noo n'yεeyi wesebeene ke. ² Fo bonfaw bó bonyii bó kenjke bó nu bonyii bo mbee le emum ejoð bó ekuse le njefo bó bocii nu boom bo bweε wan e yî Klistu le ke. Bó kenjke keelemte lo fô bó le ntay fesene lo, njefo bonyii bó kenjke sew lemme dibole nu ε è nu bonyii bo mbee le ε bó koenje bó naa ntay.

Bonyii bo n'yεeyi le bo mbiay e bó bvukuke bvu lenj

È yεeyi bonyii bô mwεem mvun, teete bó le bó egeè mvù. ³ ††Eε weε yεeyi n'yεeyi mvu jεey yaa berje n'yεeyi wvu lenj wvù wvu Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le noo n'yεeyi wvù kocine bô nce wvù Nyo' gomte, ⁴ ††tu mweten bensee ε è nu ye yî ecici yaa kee fiεε ke. Wvuweε weε cemte bô kencem ke bombew bô mvunηkicen mvu díew e mvù too bô kendorj ke benεen noo diwaa noo díew yî befe noo keebiinene bonyii kenjke ηkpawce wvù befe, ⁵ ††noo diuw wvu kumεen entelenj jo bonyii bó nu ε bvufee bvubole ε lemlem wase ε bó ε lase wase keceey e. Bó gee nonen kpwaake le fiεε fi Nyo' le nu je mi yî bó nu ke ekuw jó.

⁶ ††Geenεn é weε cee nce wvù Nyo' gomte bvuu yuuke njonj bó fiεε fi wvù kenjke, tu è nu naa bvukuke bvu baay, ⁷ ††njefo beene to to é wonj jan cancan, ε beene nu ke etu ke jim cancan. ⁸ ††Nonen é beene kenjke mwεem mvudien bô ndvù, tu mvumvun nu ε kocen fô beene le. ⁹ Geenεn bonyii bó gomte ε è nu bvukuke ké ley mmom e, jo é ketam e, mum ley shieε mwεem e nteen mvu keyunj e mvù too bó bonjgew. E

† 5:5 Luk 2:37; 18:7†† 5:10 2:10; Ibu 13:2; Jon 13:14† 5:13 2Tes 3:11†† 5:14 1Kol 7:9†† 5:17 1Tes 5:12††† 5:18 Dito 25:4; Luk 10:7; 1Kol 9:9; 12-14††† 5:19 Dito 19:15; Mat 18:16; 2Kol 13:1

§ 5:20 Gal 2:14; Efe 5:11 §† 5:22 4:14 §†† 6:1 Efe 6:5; Tay 2:9-10; Flm 8-20; 1Bi 2:18 §† 6:3 1:3-7 §†† 6:3 1:10; Gal 1:6-9 §† 6:4 1:4; 6:20; 2Tim 2:14 §† 6:5 Jon 10:12; Lem 20:33-34; 1Tes 2:5; Tay 1:11; 1Bi 2:14; 5:2 §†† 6:6 4:8; Fili 4:11; Ibu 13:5 §†† 6:7 Job 1:21; Ekle 5:14 §§§ 6:8 Bngn 30:8-9

mweem mvun nu mvù ffùmte bonyii ngew e ε è yaa nu wvu wee κε. ¹⁰ Dikfuu di mweem mvù befe le mvunciim san ε è nu yî keηkoηen ke bigew e. È nu nje shiee wvu baay wvun wvù bonyii keηke fô bigew e wvù bonyii nteen nu ε jay wase je yî mbee wvubole, ε bon'ye mvuntelem mvubole bô mweem mvu nsase le nteen.

¹¹ Fô wo le Timatio, wo nu fiuw wee Nyo'. È lewtè lo fiuw mvumvun mweem. È taalè ε è nu keekeηke nce wvu teyete noo nce wvù Nyo' gomte. È jici mbee wo le, keηke keηkoηen, kuule shém, keηke ten nce wvu nyee-keey. ¹² †È diuù bvudiuw bvù mbee le bvù jee, jici nshii wvù mey lo wvù bó to teηeε wo keeley wvù le, ε wo leem è bonyii nteen fwe bô eben jim nsaw wo, ε wo jeme leη ekumε mbee wo.

¹³ ††Me ε mum ε no njemyi è wo ejise jo Nyo' wvù nyaa nshii è mweem mvunciim, noo è ejise jo Klistu Jisos wvù to leemεε fwe dvu Bontus Baylet jeme fiεε fi leη bô diuw we ekumε ekole kew, ¹⁴ †ηgayte le wo egeleè bonci ban, nù se nloμ ε fiεε yaa nu dvù fi wee ebaci wo yî dvù le egeη ebuy kefew kè Tata wesebeene wvù Jisos Klistu nu ke ebuynen e. ¹⁵ ††E wvù nu ke ebuynen ε è nu è kefew ke leη e, kè è nu ke eduηce Nyo' wvù bó bensee, wvù è mey κε wvù wvù saake

† 6:12 1:18; 4:14 †† 6:13 Mat 27:11-26; Jon 18:28-19:16 †
6:14 1:3, 18; Fili 1:10; 1Tes 5:1-2 †† 6:15 Lem 1:7; 2Bi 3:3-9; Mwm
17:14

mweem mvunciim, nu Nfon bonfon noo Tata botata bocii. ¹⁶ ††È mey κε wvù maan wvù yaa nulo ekpwe κε, ε wvù nu è n'yuw wvù è nulo wee saa ebence nceencee fô le κε. Wee ke baa yuu yeη wase wvù le, ε κε è nulo é wee eyen wvù le κε. N'wvum nu è wvù, ε sa' ye nu yî mey lo. Fí enù nonen.

¹⁷ ††È dioo tu è keba ke bonyii bo kpaw e yî woη wvun e, è jemyi è bó le fo bó ebenseè ye κε. Fo bó eleke bvufee bvubole yî kpaw e wvù nulo ke ene eka le κε. Bó eleke bvufee ε è nu yî Nyo' wvù looci tfuuke lo mweem mvunciim è beene le beene eyuuke njoη dvù le. ¹⁸ Bó egeè ε è nu mweem mvù jee, é kpaw wvubo enù mweem mvù jee mvù bó gee. Bó eyene can yibo enyaa nnya yaa taale κε. ¹⁹ ††Yiyin nu je yî è nulo é bó egeε le ntfu fô bikuu bibole yî ntfuu le diewe kenffuy kè temyi le, wvu le bó ejici nshii wvù looci nu nshii le.

²⁰ †Timatio, è jici κε fiεε fi bó nu ε geε can yo le. È weηte lo bonjeme bô yaa keηke κε fiεε keege bô Nyo' noo bonjeme bo mvuηkicen e bô bonyii kpwaake le è nu bo bvufee le. ²¹ ††Bonyii bomew nu ε ne wase ε no kuηene mvumvun mweem, ε ne ε jay je è keba ke mbee wvubole. Tata ebuw ben bocii.

‡‡ 6:16 Ksm 33:20; Mben 104:2; Jon 1:18; Kolo 1:15; 1Jon 4:12
‡‡† 6:17 Mben 62:10; Luk 12:15, 20; Jem 5:1 ††† 6:19 Mat 6:20
§ 6:20 1:4; 6:4; 2Tim 1:14 §† 6:21 Gal 6:18

2 Timatio

Fiεε fi nu ê Njwa' Timatio wvu bokanɔ bofεε wvun e

Njwa' wvun nu wvu bokanɔ bofεε wvù Baul to sanɔεε fô Timatio le. Ê njwa' wvun e nu ε è baay nu bontefe bô Baul nyaa ê Timatio diεwee wee wvù bô wvù lemte ε wvù fici wvù le. Wvù jemyi baay ekumε shém yì kuuleεn. Wvù nu ε tefe Timatio le wvù egeɛnè ke fwe bô lemme diεw di wvù lemte fô Jisos Klistu le bô fitele fimwaaɔ, bô le wvù ejici ke n'yεeyi wvu lɛɔ wvù wvu saaka wvù jee bô wvu ê moɔkan mo moyvuum e. Wvù teete ten le wvù egeè lemme diεw diεwee wee n'yεeyi le bô wee wvù ghane lo fewci diεw Nyo' le ntaɔ naa é wvù cim yene boɔgεw nεε, keɛε bonyii cim kicine wvù nεε.

Baul nu ε loocε ε jeme lo ê Timatio le wvù eyenè fo wvù ke enε elese kebo fô “bombew bo keyuɔ e bo εcici le ke” (2:23). Yì mwεem mvun e mvunciim nu ε wvù ε tamcε Timatio le wvù εjo kenfewsɛn yì nce wen e.

Bikuu bi mwεem e ê Njwa' wvun e

1:1-2 Keɔkεwε

1:3-2:13 ε Baul nya keyoone ê Nyo' ekumε Timatio bvuu yvuwε fitele fiew

2:14-4:5 ε Baul tefe Timatio

4:6-18 ε Baul jeme ekumε ekole kew

4:19-22 Kemεε

1 †È nu me wvù Baul, ε me nu waa ntum Klistu Jisos yì njkɔɔ wvù wvu Nyo' le bii njkawma wvu ekumε nshii wvù mεɔ lo wvù nu yì Klistu Jisos e.

2 ††Me nsaankε njwa' wvun fô wo le Timatio waa wεm. Wo nu fitele fiem.

Nyo' Ice bô Klistu Jisos wvù Tata wesebeene ebuw wo, ecam shen fô wo le, enya wo bô nyεkeey.

ε Baul nya keyoone ê Nyo' ekumε Timatio bvuu yvuwε fitele fiew

3 ††Me njké njkumyi wo sekecii ê bunle yem e no nyaa ke ε è nu keyoone ê Nyo' wvù me nlemte wvù le ε fiεε yaa saake me fô fitele le ke no bo'icεm to lemte. **4** Me njké njkumyi ten misεm yì wo to shiwse seke bee wo to gawsene, ε jεɔ no yuu me εntaɔ bô εmvunsheer le me mbee en'yεn wo le, wvu le fitele fiem eyiɔsɛn bô njɔɔ.

5 ††Me njké no njkumyi ten mbee wo wvu keceey wvù wo keɔke. Mbee wvun to yaw bwεε bwoo wvù Loys bô bwoo wvù Yunis no keɔke, ε me njkee sε kemaɔɔn le è nu wvù wvù wo keɔke kεseen. **6** ††È nεε fiεε fi me njgomte keentamcε wo le wo ekase ekamse yì nnya Nyo' yì nu yì yo le, efieè yì dvù le diεwe njguy e. Nnya yin nu yì wo to keɔkeε seke me nto njgεlεε can yem yì yo le. **7** ††È keè le Nyo' to baa nya keyoy ê beene ε è nu kè egeε ε beene keɔke nfan ke. Wvù to nya ε è nu key-

oy ke mvuɔgay e bô ke keɔkɔɔɔn e noo kè nulo ege é beene ekeè keekemsene bô bikuu bisεεbeene.

8 †††Nonεn, fo wo ewuunenè keejemyi ê bonyii bomew ekumε Tata wesebeene keɛε ekumε me wvù lemte ncaɔ nje ye ke. Geenεn è joè ten wo njgεw yì saaka wvù jee wvun e bô mvuɔgay mvù Nyo' nya ê wo le. **9** ††Nyo' nu wvù to boyseε beene, tee beene le beene enu bonyii bô è nu bew. Ke wvù to ge fifin ε è nu nje lemme dimew di beene to geε ke. È to nu nje kenseyse kew fô beene le, bô mbuwma we wvù wvù to buwεε beene dvù fele yì Klistu Jisos e ε è bεε naa lo ε woɔ sε ke kew. **10** ††Keseen nu ε bó ε duɔcε wase mbuwma wvudvu ê beene no Mboyse wesebeene wvù Klistu Jisos nu ε to wase. Wvù nu ε njgoy mvuɔgay mvu kpwe le, ε duɔcε nshii wvù mεɔ lo endan, bô le ke wee bεε ke ebvuu ekpwe ke. ε wvù ge mvù ε buy endan ε è nu bô saaka wvù jee. **11** ††È nu saaka wvù jee wvudvu wvun wvù Nyo' nu ε baa me le me enù wee nfewcε bô waa ntum Klistu noo wee n'yεeyi wvudvu. **12** È nu nje fifin wvù me n'yene njgεw wvù me n'yene wvun nεn. Geenεn ke me nj'wuumene ke, njεfo me njkee wee wvù me nu ε nlese fitele yì ye le. ε me njkee lo sε kemaɔɔn le wvù nulo etaale ke fô fiεε fi me nu ε nya can ye le fin e, †† egeɛn buy diuu di fokemεε le. **13** ††È bii ke twerɔ n'yεeyi wvù è nu wvu lɛɔ wvù me nto n'yεeyεε wo dvù.

††† 1:8 2:9; Lum 1:16 § 1:9 Efe 2:8-9; Tay 3:5 §† 1:10 Jon 1:14; Tay 3:6; 1Kol 15:20, 55, 57; Ibu 2:14-15 §†† 1:11 1Tim 2:7 §† Kenεε le, “... wvù nulo etaale ke fô fiεε fi wvù nu ε nya can yem e fin e”; §†† 1:13 1:5; 1Tim 1:10

† 1:1 1Tim 2:7 †† 1:2 1Tim 1:2; 1Kol 4:17 † 1:3 Fili 3:5; 1Tim 1:5 †† 1:5 Lem 16:1 †† 1:6 1Tim 4:14, 5:22 ††† 1:7 Lum 8:15

No wo bii dvú nonen eleesè ke fitele ε è nu yî Klistu le, kenke kenkonjen fô bonyii le kè è nu ke Klistu Jisos e. ¹⁴ †È jici n'yeyi wvu kecεy e wvú bó to nyaε can yo le. È jici bô mvunḡay mvu Keyoy ke Yuule le kè nu yî yese beene le.

¹⁵ ††Wo kee lo le bonyii bocii bo ê keba kè Esia le to nu ε laḡ wase me. Ê ḡgoo yibole nu Figelus bô 'Emo-genes. ¹⁶ †Me nleke le Tata ecam shen fô yew Onesifolus e. Wvú to ké no gee naa bokan e bokan e ε shém yem lætene. Wvú to baa wuumene me nje ncaw wvú me nu wvú le ke. ¹⁷ È nu seke wvú to fεεε Lum jan, wvú to nu ε loocε gom lo me ke ghan yen me le. ¹⁸ Me mbunlee le Tata ege é ke edioo enu diuu di fokemεse, é Tata ecam shen fô wvú le. Wo looci kee naa lemme dicii di wvú to lemεε fô me le ê kelaante kè Efesus e.

No è nulo é Timatio ediuu yî fiε fi Nyo' le

2 Timatio waa wem, è dioo tu fô wo, è leemè ke temyi bô mvunḡay mvú Klistu Jisos nu ε buw wo dvú. ² †È joð ten fiε fi wo ké no yuuke ε me njemyi fwe dvu bonyii nteen leesè can bonyii bo laḡ e bô nulo ke eyeyi ten bonyii bomew dvú. ³ È joð ten wo ḡgew diεwe wee jem wvu laḡ wvú wvu Klistu Jisos e. ⁴ Ke wee jem ke dioo nu yî lemme diεw e bvuu no leese ekole fô mwεem mvu bonyii bo ncεw e ke, njefo fiε fi wvú taale yî dvú le nu keεge fiε fi cee ekole we shieele. ⁵ †È è nu ke laḡlaḡ no ke wee wvú lewte kenlewte nulo ke elewte eso fiε, se wvú lewte bii bonci bo kenlewte le ke. ⁶ Wee wεε wvú lemte ten ntaḡ nu wvú kenke keeyaw emom fiε ḡgoo mwεem mvú wvú to jewyε le. ⁷ È kpawaci ekumε mwεem mvú me njemyi mvun é Tata ege é wo ekiε mvú mvunciim.

⁸ ††È kumyi Jisos Klistu. Wvú to nu ε buy yî kpwe le. Wvú to nu wee wvu ê kfuu di Nfon Dawe le. È nu wvú wvú me nfewci ekumε wvú ê saaka wem wvú jee le. ⁹ ††È nu nje saaka wvú jee wvun wvú me n'yene ḡgew, nu yî boncaw e diεwe cooḡ e. Geenen, naa no me ncim nu yî boncaw e nonen nu ε ke diεw Nyo' nu yî boncaw e ke. ¹⁰ †No fí nu nonen, me ε mum ε no ḡkuule shém yî fiε fici le nje bonyii bô Nyo' nu ε caw, wvu le bó ten ke ekenke mboyma yî Klistu Jisos e bô bvukuke bvú mey lo. ¹¹ ††Njeme wvun nu naa kecεy, wvú nu le:

É beene nu ε taashε kpwe beene ε bó,

é beene ke ecee ten beene ε bó.

¹² ††È beene kuule shém,

é beene ke esaake bvunfon beene ε bó.

É beene ma lo wvú,

é wvú ke ema ten beene.

¹³ †È beene nu se beene leeme yî diεw yesebeene le,

é wvú emεy ke leeme yî diεw ye le,

njefo ke è nulo é wvú etun ekole kew ke.

Wee lemme wvú Nyo' nu ε bee

¹⁴ ††Tamce bó bô mwεem mvun, ebvuu ejeme ê bó fwe dvu Nyo' le bó elu bô mvunḡicen mvu ekumε díεw. Ke mvú yaa fii wee ke. Mvú beete ke lo bô bonyii bô yeke mvú. ¹⁵ †È momtè ntaḡ keedunḡci ekole kuw ê Nyo' ejise diεwe wee wvú Nyo' yene le è nu wvu laḡ e. È nu wee lemme wvú yaa kenke ke fiε fi wvú ewuumene yî dvú le, noo wvú jici kecεy ke diεw Nyo' le ê je yi laḡ e. ¹⁶ †È wemtè lo bonjeme bô yaa kenke ke fiε keεge bô Nyo', njefo bonjeme bodvu nu ege é bonyii ecee ke ε è nu nce wvú yaa nu ke wvú Nyo' gomte gene dvú fwe. ¹⁷ ††Bon'yeyi bobole bodvu nen'yi no nu ke diεwe kenkoken kè diee ye wee ḡheḡke gene dvú le. ḡgoo bonyii bô yeyi n'yeyi wvudvu wvun nu 'Imenayus bô Filitus. ¹⁸ Bó nu ε cine wase je kecεy e no bó leeme le mbuy wvu yî kpwe le nu ε jo wase bvudvuu. E dioo ge nonen, ε befε bô mbee bonyii bomew. ¹⁹ ††Geenen, kenffuy kè è lese Nyo' nu kè temyi, ε kí leeme ke fô. Kenffuy kin nu ε Nyo' ε saḡ nciise we yî dvú le ε wvú nu le, "Tata kee bonyii bô è nu bew," noo le, "Wee tfuu wvú bene diee di Tata le, kenke keecinε gee di befε le."

²⁰ ††Yew wee wvu baay ké dioo nu ε shúw bô ḡkáa noo mvunḡom mvú nu dvú saa nu ke mwεem mvú bó kene bô ketwaa ke bigew e kè yeεle kenεε kè baa ke. Mvumew ké no nu ten mvú bó kene bô bite noo mvú bó kene bô mbom. Mwεem mvun ké no nu ε mvumew nu mvú kenke lemme di kuuke, ε mvumew nu mvú kenke ke lo lemme di ncεw. ²¹ †Nonen, é wee bvushu can ye fô mwεem mvú kenke ke lo lemme di ncεw e, tu wvú nu enu wase diεwe fiε fi yew fi è nulo é bó ejoo gee lemme di kuuke dvú. Wvú nu enu wase wee wvú Nyo' nu ε ge le è nu wee wen. E wvú nu wase wee wvú cεyte lo cee ekole we le wvú ejoo wen gee lemme diεw di jee dvú sekecii. ²² †Nonen, è lewtè lo fiuw nce nnyen wvú keghan ké no kenke le. È taalè fiuw ε è nu kecee nce wvu teyey bô keekenke mbee noo kenkonjen bô nce wvu nyεkeey no bonyii bô tenje ten diee di Tata le bô mvuntelem mvubole mvú yuule gee. ²³ †Fo wo ekenkè naa lo fiε keεge bô bombew bo keyuḡ e bo ecici ke, njefo bó ké no too ke ε è nu bô diwaa. ²⁴ †Ee wee lemme wvú wvu Tata yaa kenke keewaale bô bonyii ke. Wvú kenke keekenke ε è nu fitele fi jee fô wee le tfuu, nù wee wvú kee keeyeyi bonyii, kee ten keeku shém bô bonyii. ²⁵ †Wvú ké no neci fiε bô nyε-keey é bonyii bô kicine wvú. Wvú ké no neci nonen bô ḡkpawace wvu le è nelo é Nyo' efi bó é bó ekumen mvuntelem mvubole ekase ekee fiε fi kecεy, ²⁶ emum etee bvufee bvubole jim, elewte ebuy ê ketam ke dεwle le kè wvú nu ε koo bó jó le bó egeè ε è nu fiε fi wvú koonke le.

3 †È keè le, è nu ke edioo enu ediuw yo fokemεse le, é mwεem mvú temyi ekooyi baay. ² †Bonyii nu

† 1:14 1Tim 6:20 †† 1:15 4:16 † 1:16 4:19 †† 2:2 1Tim 1:10; 4:14 †† 2:5 4:7-8 ††† 2:8 Lum 1:3-4; 1Kol 15:4 ††† 2:9 1:8; Efε 3:1; Fili 1:12-14 § 2:10 Lum 5:2; 2Kol 1:24 †† 2:11 Lum 6:8 ††† 2:12 Mat 10:32-33; Lum 5:17 †† 2:13 Lum 3:3-4

††† 2:14 1Tim 1:3-7; 6:4; Tay 3:9 †† 2:15 1Tim 1:10 †† 2:16 1Tim 1:4 ††† 2:17 1Tim 1:20 ††† 2:19 Ktḡ 16:5; Jon 10:14 ††† 2:20 Lum 9:21 18 2:21 3:17 19 2:22 1Tim 6:11 20 2:23 2:16 21 2:24 1Tim 3:3; Tay 2:7-8 22 2:25 1Tim 2:4 23 3:1 1Tim 4:1; 2Bi 3:3; 1Jon 2:18; Jut 18 24 3:2 Gal 5:19-21

ke ene ekoonjke ke wase e è nu bikuu bibole, koonjke bigew, bensee ye, duŋci ye, jemyi díew yí befe ekume bonyii bomew. Ke bó yaa nu ke ebvuu eyuuke bobwee bobole bô bo'icee bobole ke, yaa nyaa ke lo keyoone yí fiée le, yaa kenjke lo gee di yuule ke. ³ Ke bó nu ke ekenjke shen fô bonyii le ke, yaa læshi ten bojay bo bonyii le ke. Bó nu ke ebeete bô ediee e bonyii, yaa nu ke lo é bó ejice ye yibole ke. Bó nu ke ekenjke gee di bemte, yaa koonjke fiée fi jee ke. ⁴ Bó nu ke ekuule mvunaŋ yí bonyii le, cee nce wvu ncewncew, nu e bó e yiŋsen bô kencake ye. Bó nu ke ekoonjke ke e è nu keediee bikuu bibole efey keekoonjke e è nu Nyo'. ⁵ †Bó nu ke eduŋci le bó leeme yí fiée fi Nyo' le, geenen bvuu tune mvunŋay mvu fiée fi Nyo' le fidvu. È wemtè lo kfuu boba bonyii. ⁶ ††Bonyii ban bomew nu bô ghane leyte yéw bonyii le soo bokene bô wæyi bô bibefe nu e yike wase bó, bó e no jeenjke bii ke wase e è nu shiee mwæem mvumew e. ⁷ Boban bokene nu bô ké no shee ke yeke n'yæyi sekecii, geenen yaa nulo ke eyuu ekiee fiée fi è nu fi kecæy ke. ⁸ †No Janis bô Jambles to kicine Muses, nu ke lenjlenj no bonyii ban kicine kecæy ke Nyo' le. È nu bonyii e bvufee bvubole e læmlem wase, e fitele fi bó duu le bó nu e lese yí Klistu le nu mbiay. ⁹ Geen en ke bó nu ke ege nonen egen ebuy ncejole ke, njefo keyuŋ kebole nu ke ebuy ke ten endan fô bonyii bocii le no ke Janis bô Jambles e to buye.

È Baul tefe Timatio le wvú eleeme ke yí fiée fi bó yæyæ wvú dvú le

¹⁰ ††Geenen Timatio, wo kee wase ekume n'yæyi wem bô nce wem noo fiée fi me nleke bvufee yí dvú le. Wo kee ten ekume fitele fi me nlese yí Nyo' le bô shém yí me njké no njkuule, noo kenkonen kè me njkenjke fô bonyii le, bô no me njké no momte yí fiée ficii le njgene fwe. ¹¹ ††Wo kee ten bikaa bi bonyii to bone è me ejim noo bonŋew bem. Wo kee mwæem mvú to kooye bô me Antiok bô Ikonium noo Lista. Wo kee kfuu bikaa bi bonyii to bone è me ejim. Geen en yí bonŋew ban e bocii nu e Tata to boyse ke me. ¹² †††Fí nu lo kecæy le wee tfuu wvú gomte keecee nce wvú Nyo' gomte diewe wee wvú nu e taashe wase bô Klistu Jisos nu e bó nu ke ebone ke bikaa è wvú ejim. ¹³ È bonyii bô buwyi mwæem bô bonyii bo kenlæema le, nu e gee dibole nu ke efoo ke gene lo no bó læle bonyii bomew læle ten bikuu bibole. ¹⁴ †††Geenen, fô wo le, è leemè ke e è nu yí fiée fi bó nu e yæyi wo dvú wo e bee fi le bô fitele fiuw ficii. È leemè yí dvú le njefo wo kee bonyii bô yæyæ wo dvú. ¹⁵ †Wo to kew no kee mwæem mvú bó saŋ è Njwa' Nyo' le bæe naa wan caan e. Mwæem mvun nu mvú nulo etefe wo é wo ke ekenjke mboyma fele yí fitele fi wo lese yí Klistu Jisos e. ¹⁶ Fiée ficii fi bó saŋ è Njwa' Nyo' le nu e bvufee bvudvu nê fô Nyo' le. È fí fici keeyæyi bonyii dvú, duŋci bojay, neci bonyii, yæyi bonyii bô nce

† 3:5 Mat 7:15, 21; Lum 2:19-20; Tay 1:16 †† 3:6 Tay 1:11 † 3:8 Ksm 7:11, 22; 8:3, 14; 1Tim 6:4-5 †† 3:10 Lum 16:24; 1Tim 1:5 †† 3:11 Lem 13:50; 14:5; 14:19; Mben 34:19; 2Kol 11:23-29 ††† 3:12 Mat 16:24; Jon 15:20; Lem 14:22; 1Tes 3:3 ††† 3:14 2:2; 1Tim 1:10 § 3:15 Jon 5:39; Lum 15:4; 1Tim 4:13; 2Bi 1:21

wvu teytey, ¹⁷ ††wvu le wee wvú è nu wee Nyo' enú e wvú e kpwenten, kenjke fiée ficii keegee lemme di jee dicii dvú.

È Baul tefe Timatio le wvú egeè lemme diew ntay

⁴ †††Me njemyi fin è wo fwe dvu Nyo' bô Klistu Jisos wvú nu ke esaw bonyii bô bæe dvú bô bô kpweken wase. È me njemyi nje mbuynen we wvú wvú nu ke ebuynen noo nje bvunfon bwew njgayte le, ² †† fewci diew Nyo'. È fewci ke gene dvú, kenæe è nu kefew ke lenj kenæe è baa nu ke lenj. È duŋci bojay bo bonyii le, saakè bó, yvuwsè mvuntelem mvubole bô nyækey noo n'yæyi wo. ³ †††È keè le kefew too lo kè bonyii yaa bæe ke eleeme yí n'yæyi wvu lenj e ke. Bitem bibole nu ke efuu keeyuuke wase e è nu fiée fimew jæy. È bó emum egom e è nu bonyii bo n'yæyi le bô nu eyæyi wase e è nu fiée fi bó koonjke keeyuuke. ⁴ ††Bó nu ke ecine keeyuuke fiée fi kecæy e, ebvuyte wase gene e è nu è mvumangaan e. ⁵ Geen en, fô wo le, è lewsè ekole kuw teytey sekecii, kuulè shém yí bonŋew e, egeè lemme di wee wvú ghane lo fewci diaw Nyo' le. È geè lemme diuw dicii ntay.

⁶ ††Fô me le nu e me nu wase keseen diewe mbvuum e, e kefew kocine wase kè bó nu ejo me ege dvú diewe no bó ke fuu mbvuum yí ketan ke ncese le. Kefew kè me nu enjfulè nu e kocen wase. ⁷ †††Me nu e ndiu wase bvudiuw bvú jee yí fiée fi Nyo' le, e nlewte kenlewte e mese, e njice mbee wem e e mey yí dvú le. ⁸ È kew yí keeseen e nu e bó e gæe wase kefo kem ke bvunfon e kè è nu ke nce wvu teytey e. Kefo kin nu kè Tata wvú nu wee wvú saake bonsaw teytey nu ke ebon è me efa yí diuu di fokemese le. Ke wvú nu ke ebon ke e è nu kem maan ke. Wvú nu ke ebon ten ke bonyii bocii bô koonjke le wvú ekase eto le.

È Baul see no mwæem nu è keba kew e

⁹ Timatio, momè naa ntay keeyanŋsen eto cekey è me le. ¹⁰ †††È keè le Demas nu e konj wase wonj wvu keseen wvun, e lanj me e gen Tesalonika. Klesens nu e gen Galëshia, Taytus e gen Dalmatia. ¹¹ †††È mey ke Luk wvú embenj wvú nu bee wvú. Seke wo too, jo Mak e ben e wvú no too. Wvú nulo efici me baay yí lemme le. ¹² †††Tikikus nu e me e ntum wvú Efesus. ¹³ †††Seke wo too, jo kekum kem ke baay kè me nto njæke yew dvu Kabus è kelaante kè Towas e. È toò ten bô bonjwa' bem, efey mvunciim bô bó fe bô jéw nyam. ¹⁴ †††Aleksanda wvú tfuyte elame nu e ge njgew bô me e è yaa nu wvu wæe ke. Tata nu ke elaw wvú yí gee diew e. ¹⁵ È yenè ten ben e wvú. Wvú kicine saaka wvú beene fewci naa lo baay. ¹⁶ †††Yí nsaw wem e nu e diuu di fwe di me nto nleemæe è keberj ke nsaw e nu e wee to baa leem lo è me ejim ke. Bonyii bocii to nu e lewte me. Fo Nyo'

† 3:17 2:21 ††† 4:1 Lem 10:42; 2Kol 5:10; 1Bi 4:5 §† 4:2 Lem 20:20, 31; Tay 1:13 §†† 4:3 1Tim 1:10; 4:1 §† 4:4 1Tim 1:4 §† 4:6 Fili 2:17; 2Bi 1:14 §†† 4:7 1Kol 9:24-25; Fili 3:12-14; 1Tim 1:18 §†† 4:10 Fili 2:21; Kolo 4:14; Flm 24; 1Jon 2:15; 2Kol 2:13 §§§ 4:11 Kolo 4:14; Kolo 4:10 18 4:12 Kolo 4:7-8 19 4:13 Lem 20:6 20 4:14 Mat 16:27; 1Tim 1:20 21 4:16 1:15

esaw bó yî fifiε le κε. ¹⁷ †Geenen, Tata to nu ε leem ê me ejim, nya me bô mvunɔgay keenfewce saaka wvù jee ntay wvu le bonyii bò yaa nu κε Bojuu eyuw saaka wvudvu. Nonen wvú to nu ε bvuse me diuw bvule le. ¹⁸ ††Tata nu ke ebvuuε κε me can fiεε fi befe le ficii, ke eghan elese me bvunfon bwew bvú fowe le yî nyεkeey e. Beene etumtè monkum mew sekecii se ηka. Fí enù nonen.

† 4:17 Dan 6:20; Mben 22:21; Lem 1:8; 23:11 †† 4:18 2Kol 1:10; Fili 1:19-20

Bonɔgayma

¹⁹ †Gayε Blisilia bô Akpwila le enya ê me. Gayε ten yew Onesifolus e. ²⁰ ††Elastus to nu ε sheε Kolen, ε Toofimus nu ε me nto ncine wvú le Miletus ε wvú cemte. ²¹ Mome naa ntay keeto é kefew ke nffum wvù temyi le se kew. Yubulus ciinse ηgayma ê wo. Budens bô Linus noo Klawdia bô boom bo bwee wesebeene le bocii yî Klistu le ciinse ten ηgayma. ²² ††Me nleke le Tata etaalè fô keyoy kuw e. Wvú ebuw ben bocii.

‡ 4:19 Lem 18:2; 2Tim 1:16-17 †† 4:20 Lem 19:22; Lum 16:23; Lem 21:29 †† 4:22 Gal 6:18

Taytus

Fiee fi nu ê Nwa' Taytus wvun e

Nwa' wvun to saŋ Baul fô cuwee mvu le ε bó teŋe le Taytus. Taytus to nu wee ketum kemew kè yaa nu ke ke Bo-juu le, ε wvú to cine nce woŋ wvubole banke no nu wee mbee wvu Klistu. Wvú to lemte bô Baul, nu wee wvú fici wvú yí lemme diew di diew Nyo' le. Baul to saŋ nwa' wvun fô cuwee wvun e ε wvú nu woŋ wvú Klet e. Wvú to nu jó ε Baul ε cine wvú le le wvú esheε efici jó taale no lemme di kentaashe ke bonyii bo mbee le gene. Baul nu ε tamce Taytus ekume kenje kè bonyii bô nu bikuu bi kentaashe ke bonyii bo mbee le kenje keekenje. Wvú to jemyi ê wvú no wvú to yene ε bonyii bo Klet nteen kenje kenje ε è nu kè befe. Fiee fi bii fó nu ε wvú teete Taytus no è nulo é wvú eyeyi bonyii jey jey ê kentaashe ke bonyii bo mbee le.

Bikuu bi mwεem e ê Nwa' wvun e

1:1-4 Kenkewce

1:5-16 Ekume Bikuu bi kentaashe ke bonyii bo mbee le

2:1-15 Ekume gee di bonyii jey jey ekenkè ente jo kentaashe ke bonyii bo mbee le

3:1-11 ε Baul tefe Taytus

3:12-15 Kemese

1 †È nu me wvú Baul, ε me nu waa lemme Nyo' noo waa ntum Jisos Klistu. Lemme diem nu keengeε ε mbee bonyii bô Nyo' nu ε caw gene fwe, bô le bó ekeè fiee fi kecey fi bii nce wvú è nu wvú Nyo' gomte le, ² ††emum etaalè fwe yí nshii wvú mey lo wvú Nyo' wvú nulo saa mbiay mbiay to kawεε ε woŋ se ke kew e. ³ †Kefew ke leŋ to nu ε dioo kocen, ε wvú mum duŋce diew ye endan fele yí diew ye yí me nfewci le, ε è to nya Nyo' wvú Mboyse wesebeene mvuŋgay mvudvu ê me le me enfewci.

⁴ ††Me nsaanke nwa' wvun fô wo le Taytus. Wo nu waa wem wvu kecey yí mbee wvú è nu wesebeene bocii le. Nyo' Ice bô Klistu Jisos wvú Mboyse wesebeene ebuw wo, enya wo bô nyekenje.

Lemme di Taytus to sheεε Klet keege

⁵ †Shiee wvú me nto ncin'yεε wo le Klet to nu le wo esheε enele mwεem mvú nu ε lemlem, ebvuu egeε bo-cee bintaashe bi bonyii bo mbee le bilaante le bicii ê je yí me nto nduŋceε ê wo le. ⁶ ††Wee keenu cee kentaashe nu ε wvú kenje keenu wee wvú yaa kenje ke fiee fi bó ebaci wvú yí dvú le ke. Wvú kenje keenu dwee kpwoon mwaan, ε boom bew nu bonyii bo mbee le, ε è yaa nu bô bonyii yene le bó ghanghane lo kenεε temyi bikuu ke. ⁷ No cee ekole ke kentaashe le nu wee lemme Nyo', tu ke wvú kenje keekenje fiee fi bó ebaci

† 1:1 1Tim 2:7 †† 1:2 1Bi 1:3-5; Gal 3:6, 17-18 † 1:3 3:4; 1Tim 2:6 †† 1:4 2Kol 2:13; 1Tim 1:2 †† 1:5 Lem 14:23 ††† 1:6 1Tim 3:2-7; 1Bi 5:1-4

wvú yí dvú le ke. Ke wvú kenje keeduŋci ye kenεε kenje shém yí ton'yεen kenεε nu wvú wvu mbvuum ε mó koole ke. Ke wvú kenje keenu wvú wamene bonyii kenεε wvú kuuŋke ke ε è nu sew ke. ⁸ Wvú kenje keenu wvú fiisene bonyii bo ghane le, kooŋke fiee fi è nu fi jee, gee mwεem bô bvufee, kenje nce wvu teyey, kenje nce wvú yuule, kee keejice ye ye le. ⁹ ††Wvú kenje keenu wvú jici n'yεeyi wvú è nu wvu leŋ wvú bó yeyi wvú dvú ntay, wvu le wvú enyaa ntefe ê bonyii bii ε è nu n'yεeyi wvú è nu wvu leŋ e, ebvuu etooshi ten bonyii bô kicine n'yεeyi wvudvu.

Bó ecilè n'yεeyi bonyii bo mbiay e

¹⁰ § ††Me njemyi nen njefo bonyii nu dvú nteen bô temyi bikuu, bô jemyi díew yi ecici, læle bonyii, efey mvunciim ngoo bonyii ba bô leeme ke le bó kenje keetfuuse bonyii yew. ¹¹ †††Boban nu bonyii bô bó eban lo dew yibo, njefo bó ghane bvunse yéw bonyii yicii no bó yeyi mwεem mvú bó yaa kenje keeyeyi ke. ε bó gee nonen ε è nu nje bigew bi ecici bi bó kuuŋke.

¹² Bonyii ban nu ε wee wvubo mvu kebeε wvú bó duu le è nu wee ntum Nyo' wvubo to jeme wase ekume bó gayte le, "Bonyii bo Klet ké no nu bonyii bo mbiay e sekecii. Bó nu lo nyám yi nkpwaante yí befe, nu bi-welencoy bi wuwte ke ε è nu mwεem mvudien."

¹³ †††Njeme wvudvu wvun ekume bó nu lo kecey. Nonen è looci tooshi lo bó dew yibole, wvu le bó ekenje mbee

††† 1:9 2:1; 1Tim 1:10 § 1:10 3:9-11; 1Tim 1:3-7 †† 1:10 1Tim 1:6 ††† 1:11 1Tim 6:5; 2Tim 3:6 §† 1:13 2Tim 4:2

ε ε nu wvu λη, ¹⁴†εfey fo bó enya bikuu bibole eyuuke ε ε nu mvumangaan mvu Bojuu le, κενεε mwεem mvù bonyii bò nu ε tun mwεem mvu keceey mvù Nyo' gayte le bonyii ebii dvú le. ¹⁵††Bonyii dioo κηηke mvuntelem mvù yuule, ε mwεem mvunciim no yuule fô bó le. Geenεn, bó dioo κηηke mvuntelem mvù yiile se bó κηηke mbee, fiεε saa enu dvú fi yuule fô bó le κε, njefo boηkpwawce bobole bò je yì mvuntelem mvubole nu jó, nu ε befe wase. ¹⁶†Boba bonyii duu le bó kee Nyo', geenεn ε gee dibole kaa duηçi le bó nu ε ma lo Nyo'. Nce wvubo nyene baay, ε bó temyi bikuu. Κε bó nu bonyii bò nulo ege naa lo fiεε fi jee κε.

Bon'yεeyi ekumε κηηge kè jee

2 ††Fô wo le Taytus, fiuw nu ε wo κηηke keeyεeyi bonyii ε ε nu bò mwεem mvù cemsene ê n'yεeyi wvu λη e. ²†††ε teetè bolemse bò nu wase ηgaybonyii le bó ejici ye yibole yì fiεε le ficii, κηηkè n'wvum fô bikuu bibole, geè mwεem diewe bonyii bò κηηke bvufee le, κηηkè mbee ε ε nu wvu λη, κηηkè κηηkoηen ε ε nu ke λη, kuulè shém yì boηgew e bocii.

³†††ε teetè ten bokene bò nu wase ηgaybonyii le bó eκεηkè κηηge ε ε nu kè duηçi n'wvum fô Nyo' le. Fo bó ekunsenè mvuηkunsen κε. Fo bó enù bonfaw bo mbvuum e κε. Bó eyεeyi bonyii ε ε nu bò mwεem mvù jee.

⁴Nonεn, é bó emum eteete ηgon bokene no è nulo é bó ekoηke bole' bobole noo boom bobole, ⁵†bvuu geè mwεem diewe bonyii bò κηηke bvufee le, ceè nce wvù yuule, tawtenè yéw yibole, κηηkè mvuntelem mvù jee fô bonyii le, yuukè bole' bobole. Nonεn, wee saa ebvuu enu dvú wvù nulo ejeme diew yì befe ekumε diew Nyo' κε.

⁶††ε nu ke ληληη no wo nu ejemyi ê cubonyii le bó κηηke keegeè mwεem diewe bonyii bò κηηke bvufee le. ⁷†††ε duηçi κηηge kè jee yì fiεε ficii fi wo gee le, wvu le bonyii eyenè beηene. Seke wo γεeyi bonyii bò fiεε, ε wo lese fitele fiuw ficii yì dvú le, no γεeyi bò shiee, ⁸†ε njeme wo nu wvu λη wvù è nulo wee saa eκεηke fiεε fi befe keejeme ente jodvu κε. Nonεn, é bonyii bò kicine beene ewuumen njefo κε bó κηηke fiεε fi befe keejeme ekumε beene κε.

⁹†††ε teetè bonfaw le bó enya bikuu bibole ê bonyii bò κηηke bó, egeè fiεε ficii no bó gomte le bó egeè. Fo bó etfuusè fiεε dew yibole κε. ¹⁰†Fo bó esoηkè mwεem mvubole κε. Bó κηηke keeduηçi lo ê jé le yicii le bó nu bonyii bo keceey e. É bó gee nonεn yì fiεε ficii le, é bonyii emum eyene n'yεeyi wvu ekumε Nyo' wvù Mboyse wesebeene le, le è nu fiεε ε fí κηηke njoη.

¹¹É γεeyi bó nonεn, njefo mbuwma Nyo' keeboyse bonyii nu ε to wase wvu le è nelo é bonyii bocii ke eboy. ¹²††Mbuwma wvun γεeyi beene le beene ecine nce wvù yaa nu ke wvù Nyo' gomte le, bò le fo beene eκεηke shiee wvu baay yì mwεem mvu yì nshe le κε. Le beene

eceè bò bvufee bvuseεbeene fó bvucii, ceè nce wvu teyey noo nce wvù Nyo' gomte yì woη wvun e.

¹³††Beene eceè nonεn, ceyte bvuoηke bvù beene taale fwe yì dvú le bvù nu ke ebuynen, bvù è nu bvukuke bvu Nyo' wesebeene wvu baay wvù è nu Mboyse wvù Jisos Klistu le. ¹⁴††Wvù to nu ε nya ekole kew nje yese beene keesum beene yì bibefe le bicii, keege é beene eyuule, nu bonyii bew bò κηηke shiee wvu baay keegeε gee di jee.

¹⁵Mvun nu mwεem mvù wo κηηke keeyεeyi bonyii dvú. É teetè bó, duηçi bojay bobole bò mvuηgay mvunciim mvù wo κηηke. Fo wo ebee é wee ejin wo κε.

No è nulo é gee di bonyii bo mbee le enù

3 ††ε tamci bonyii bo mbee le le bó eyuukè bonyii bò saake woη bò bò κηηke mvuηgay ê bó we le. Bó egeè fiεε fi bó gayte, enù ε bó ε seyse keegeε fiεε ficii fi è nu fi λη. ²Fo bó ejemyi fiεε fi befe ekumε wee κε. Fo bó ewaalè diwaa κε. Bó enù wεε, joo bikuu bibole fokuse fwe dvu bonyii bocii. ³††ε kumyì le beene ten to shee gee keyuη, temyi bikuu, jayte je. Beene to nu bonfaw bo mwεem e jεey jεey mvù ye yesebeene to kooηke, bvuu diee bikuu bisεεbeene. Beene to cee nce wesebeene κηηke κε ε è nu mvuntelem mvù befe bò kendoη ke benεen, ε bonyii bane beene ε beene bane ten bonyii.

⁴††Geenεn, ε Nyo' wvù Mboyse wesebeene ke dioo duηce fitele fiuw fi jee bò κηηkoηen kew fô beene le, ⁵††mum boyse beene. Κε wvù to boyse beene nje fiεε fimew fi λη fi beene to gee κε. Wvù to boyse nje shen ye fele yì ncuke wvù wvù to cukεε beene ε beene κηηke mboo wvu fwe le, ε Keyoy ke Yuule kumen beene ε beene no nu bonyii bo bofe κηηke nshii wvu fwe.

⁶††Keyoy ke Yuule kin nu ε wvù to looce tfuw lo yì yese beene le fele yì Jisos Klistu wvù Mboyse wesebeene le. ⁷††Wvù to ge nonεn wvu le wen ebuw lo beene, ejo beene le beene nu se jay, emum enu bondiela bew taale fwe keeke eκεηke nshii wvù mεy lo. ⁸Njeme wvù me njeme wvun nu naa lo keceey.

Me nshieele naa le wo ejemyi ciise lo mwεem mvun ê bonyii, wvu le bonyii bò nu ε bee Nyo' le eyen le bó enya bikuu bibole keegeε gee di jee. Mvun nu naa mwεem mvù jee baay, ε mvù too bò sew fô bonyii le bocii. ⁹†††Geenεn, è wεmtè bombew bo keyuη e, bò ediee ε bo'icee dikfuu yò bonyii ke she taηke. É wεmtè ten mvuηkicεn bò diwaa di ekumε bonci bo Bojuu le. Κε mvumvun mwεem κηηke naa lo sew κε. É nu mwεem mvu ecici. ¹⁰††ε wee nu dvú wvù too bò κηηgawsen, é wo jeme ê wvù. É wo jeme ê wvù kaη mwaan ε buy bokaη bofeε se wvù lu, é wo cine je ye le. ¹¹É keè le wvuwe wee nu ε wvù ε cine wase je yì λη e ε no

††† 2:13 1Kol 1:7; 1Tes 1:10 ††† 2:14 3:14; Ksm 19:5; Esek 11:20; Gal 1:4; Efe 2:10; 1Tim 2:6; Ibu 13:12; 1Bi 2:9; 1Jon 3:16 ††† 3:1 Lum 13:1-7; 1Bi 1:13-17 18 3:3 1Kol 6:11; Efe 5:8 19 3:4 1:3; 2:10-11; 1Tim 1:1; 2:3; 4:10; Tay 3:6 20 3:5 Jon 3:5; Lum 6:4; Efe 2:8-9; 5:26; 2Tim 1:9; 1Bi 1:3 21 3:6 Lum 8:9-16; 1Kol 6:11; Gal 5:25; 2:13; Fili 3:20; 2Tim 1:10; Tay 3:4; 2Bi 1:11; 1Jon 4:14 22 3:7 Lum 3:24 23 3:9 1:10-16 24 3:9 1:14; 1Tim 1:4 25 3:10 Mat 18:15-17

† 1:14 3:9; 1Tim 1:14 †† 1:15 1Tim 1:5; Mat 15:11; Lum 14:14, 20 † 1:16 2Tim 3:5; 1Jon 2:4 †† 2:1 Efe 5:21-6:9 †† 2:1 1Tim 1:10 ††† 2:2 1Kol 13:13 ††† 2:3 1Tim 3:11; 1Bi 3:1-5 § 2:5 Efe 5:22-24 †† 2:6 1Jon 2:14 ††† 2:7 1Tim 4:12; Fili 3:17 †† 2:8 1Bi 2:15 ††† 2:9 1Tim 6:1-2 †† 2:10 3:4 †† 2:12 Efe 1:4; 1Jon 2:16

bvuyte lo, ε nce we nu wvu kebefε, ε wvú ε lese wase ekole kew ηgew e.

Njeme bô bonḡayma bo fokemeεe

¹²†Me nu ηke enciinse Aτemas kenεε Tikikus fô wo le. Wvú ke dioo ε to, ε wo mom naa ntay keeto fô me le Nikobolis. È nu jó jò me nu ε nseyse le me nu ηke enu yî kefew ke nffum wvù temyi le. ¹³††Mome naa ntay keefice Senas wvù wee wvù looci kee bonci, bô Abolos

† 3:12 Kolo 4:7-8 †† 3:13 1Kol 1:12

yî lene dibole. Mome eyen le bó nu ε kenke fiεε ficii fi bó shieele. ¹⁴‡Bonyii bosεεbeene ten kenke keeyεyεi keenya bikuu bibole keegeε dilemme di jee, wvu le è nulo é bó efici yî mwεεm mvù nu shiee le le bó efice le. Fo bó enù ke lo εcici ke.

¹⁵Bonyii bocii bô nu fen bee bó ciinse ηḡayma é wo. Gayε bonyii bo mbee le bocii bô kooηke beene. Nyο' ebuw ben bocii.

‡ 3:14 2:14; 2Kol 8:8-9; Gal 5:22; Efε 4:28; Kolo 1:10

Filemun

Fiεε fi nu ε̂ Nwa' Filemun wvun e

Filemun to nu wee Klistu, ε̂ ε̂ nelo enu ε̂ wvú to nu wee kentaashε̂ ke Kolose. È to nu wee ε̂ bó kee wvú ntay. Wvú to kenke nfwa ε̂ bó teje le Onesimus. E nfwa wvudvu ke nε̂ lewte mum gen buynen yî Baul e yew ncaw e. E Baul ke ge ε̂ Onesimus mum tu wee Klistu.

Nwa' wvun nu ε̂ Baul to saŋ fô Filemun e keeleke le wvú ekase ejo Onesimus ε̂ wvú elemtè wvú le no wvú to shee lemte. E Baul mum ciinse Onesimus fô wvú le lε̂ke le wvú elε̂she fiεε fi wvú to geε efiisen wvú wase diewe waa bwee yî Klistu le.

Bikuu bi mwεem e ε̂ nwa' wvun e

1-3 Kenkewce

4-7 E Baul bense Filemun

8-22 E Baul lε̂ke le Filemun efiisen Onesimus

23-25 Ngayma wvu fokemεse

1 [†]È nu me wvú Baul, ε̂ me nu yî ncaw e nje me nu wee Klistu Jisos. È nu bee waa bwee wesebeene wvú Timatio. Me nsaanke nwa' wvun fô Filemun wvú nsa yesebeene shém wvú bee bó lemte yî fiεε le fimwaaŋ, ^{2 ††}noo fô Afia wvú jeme yesebeene le, bô Alkibus wvú beene ε̂ bó diuu yî fiεε le fimwaaŋ diewe bonyii bo jem e, noo fô kentaashε̂ ke bonyii bo mbee le kè taashi ε̂ wo yew e. ³ Nyo' Icee wesebeene bô Tata Jisos Klistu ebuw ben bô kembonen, ebvuu enya ben bô mvuntelem mvù lætene.

E Baul nya keyoone ε̂ Nyo' nje Filemun

⁴ Filemun, me nke ndioo mbunlee sekecii enkume wo, no nyaa ke ε̂ è nu keyoone ε̂ Nyo' wem ekumε wo, ^{5 ††}njefo me n'yuuke no wo nu ε̂ lese fitele yî Tata Jisos e, ε̂ no kooŋke bonyii bô è nu bo Nyo' le bocii. ^{6 ††}Me ε̂ no mbunlee le no wo nu ε̂ lese wase fitele yî Jisos e, ben ε̂ bonyii bo Nyo' le ε̂ no nu yî kentaashε̂ le, fifin ege ε̂ wo emεse ekiεε mwεem mvù jee mvunciim mvù è nu mvuseεbeene bô nu ε̂ taashε̂ bô bo Klistu. ^{7 ††}Waa bwεem, kfuu kenkeŋken kè wo kenke fô bonyii bo Nyo' le, gee ε̂ mvuntelem mvubole lætene, nu ε̂ ge me ε̂ no n'yuuke njoŋ baay, ε̂ fitele fiem ten yvuuse.

E Baul lε̂ke Filemun ekumε Onesimus

^{8 †††}Fiεε fimew ε̂ mum ε̂ no nu dvú fi me nshieele le wo ege, ε̂ è be nulo ε̂ me engay lo bô mvungay mvù me nkenke diewe wee Klistu le le wo ege. ^{9 †}Geenen,

† 1:1 1Kol 4:17†† 1:2 Lum 16:5; Kolo 4:17† 1:4 Lum 1:8
†† 1:5 1Tes 3:6 †† 1:6 Fili 1:9; Kolo 1:9-10 ††† 1:7 Lum 12:10;
2Kol 7:4; Ibu 13:1 ††† 1:8 1Tim 6:1-2 § 1:9 1; Efe 3:1

nje kenkeŋken, me nu enku lo can ε̂ wo. Me wvú Baul nu wase ngaywee, ε̂ me mbvuu nu yî ncaw e keseen nje saaka wvu ekumε Klistu Jisos. ^{10 ††}Me ε̂ no nkule can ε̂ wo ekumε waa wem wvú Onesimus wvun. Me nto njo wvú waa wem e yî mbee le nu yew ncaw e fen. ¹¹ Fwele to nu ε̂ wvú nu fiεε fi ε̂cici fô wo le. Keseen wvú ε̂ no looci wase nu naa wee fô bee wo le bocii.

¹² Me ε̂ no ntfuuse wvú jim fô wo le keseen. Wvú looci nu fitele fiem. ^{13 †††}Me nkoonke le è be nulo ε̂ me engeεε wvú mbew yem e ε̂ wvú etaale fô me le fô bvudvuu bwuw e no me nu yî ncaw e fen nje saaka wvú jee wvu ekumε Jisos. ^{14 ††}Geenen, me ε̂ n'yen le ke è nulo ε̂ me enge fiεε diewe fifin e sε wo kee fó ke, njefo ke me ngomte le lemme diuw di jee di wo gee fô me le enù ke diewe me nkane lo wo ke. Me ngomte le fi enù no fitele fiuw nu ε̂ bee.

¹⁵ Sekemew ε̂ Onesimus to nε̂ ε̂ wo ejise yî kefew e caan nen, le wvú ke dioo ε̂ tu jim, ε̂ ben ε̂ wvú emum enù wase kemakaa, ^{16 ††}ε̂ wvú yaa bvuu nu nfwa ke, ε̂ wvú fele wase nfwa. Wvú nu wase waa bwoo shém yî Klistu le, ε̂ wvú nu ten fô me le baay sε ge fô wo le, no wvú nu wee wo lemme bvuu nu wee Tata. ¹⁷ Nonen, ε̂ wo fen nu ε̂ yen le bee wo nu yî kentaashε̂ le, ε̂ wo fiisen wvú no è be nu me ε̂ wo efiisen. ¹⁸ È è nu le wvú to nu ε̂ jay fiεε fô wo le, kenεε le, wvú kenke fioo ben ε̂ wvú, ε̂ wo geε ε̂ diee diem e. ^{19 ††}Me nsaanke fin ε̂ è nu bô kebo kem le, "Me wvú Baul nu nke enlaw." Me nje-myi nen ε̂ ke shiee nu dvú wvú me nshe nseŋe lo le, wo ten kenke fioo bee wo ke. Nshii wvú wo kenke keseen

§† 1:10 Kolo 4:9; 1Tim 1:2 §†† 1:13 Fili 2:30 §† 1:14 2Kol 9:7;
1Bi 5:2 §†† 1:16 1Kol 7:22; 1Tim 6:2 §† 1:19 1Kol 16:21

nu nje me. ²⁰ Nonen waa bwεem, ficε ke me njefo bee wo nu bonyii bo Tata le. Gee nonen nje kentaashε ke bee wo le yî Klistu le ε ye ejon me. ²¹ Me nsaanke ε wo nen, ηkee naa ntay le wo nu ebee keege fiε fi me ηgayte, ε wo nu dioo gee, ege naa efesen lo.

²² Keebvuu bise fó, seyse bvudvuu bvuu nce le ε me, njefo me ntaale fwe ηkee le Nyo' nu eyuw bunle yene eciinse me fô ben e.

Ngayma

²³ †Ebaflas wvù nu bee bó yî ncaw e fen nje saaka wvu ekumε Klistu Jisos, gayte wo le. ²⁴ ††Maaku, Alistakus, Demas noo Luk bò bee bó lemte yî kentaashε le, gayte ten wo le. ²⁵ †Tata Jisos Klistu ebuw ben bô kembonen kew ε kí efici biyoy binen.

† 1:23 Kolo 4:12 †† 1:24 Lem 12:12; 2Tim 4:11; Kolo 4:10; Kolo 4:14 ‡ 1:25 Gal 6:18

Ibulu

Fiee fi nu ê Nwa' Ibulu wvun e

Ke beene looci kee wee wvù to saŋee ŋwa' wvun ke, geenen e beene kee le bó to saŋ fô bonyii bo Klistu le bò nu Bo'ibulu. Bo'ibulu nu diee di Bojuu le dimew. Bó to saŋ keege le Bojuu bò to nu e lese wase fitele yî Klistu le emey ke eleeme yî dvú le, naa no boŋgew to cim too fô bó le jé le jé le. È to nu ten keege é bó ekiee le moŋkan mo monfem mò jisos to dvú keŋke mvuŋgay fele mo moyvuum. Bó to saŋ ten keetefe bó le bó ekeè le fiee fi Nyo' nu e kaw bonyii dvú nu e ke fí yaa nu ke esoy kuse ke. Bó nu e duŋce le mwεem mvù Klistu wvù Waa Nyo' nu e to dvú fele mvu bonyii bo ntum Nyo' bo fwele le, njefo mvubole to nu ke lo binjinjin, e Klistu e to wase bó mwεem mvù è nu mvu keceey.

Bikuu bi mwεem e ê ŋwa' wvun e

1:1-3 Klistu looci nu wunte Nyo' kebeε
 1:4-2:18 Klistu fele bonceendaa bo Nyo' le
 3:1-4:13 Klistu fele Muses bô Yoshua
 4:14-7:28 Klistu nu cee ncese wvù fele bocee ncese bocii
 8:1-9:28 Moŋkan mò Klistu to dvú fele mo moyvuum
 10:1-39 Ncese wvù Klistu to gee fele boncese bocii
 11:1-12:29 Ekume keelese fitele yî Nyo' le
 13:1-25 Ntefe wvu fokemεse

Nyo' nu e jeme wase ê beene e è nu diuw Waa we le

1 È to shee nu fwele, e Nyo' jemyi ê bo'icee bosεbeene dew bonyii bew bo ntum e bokar e nteen bô ê jé le jεy jεy. ²†Geenen, è dioo nu ediuw eyan yo fokemεse le, wvù e jeme wase ê beene e è nu diuw Waa we le. È nu Waa we wvun wvù wvù nu e gee le wen nu ke enya fiee ficii can ye le é wvù esaakè. È è nu wvù wvù Nyo' to bomεe woŋ bô fiee ficii can ye le. ³††N'yuu Nyo' lawkene yî ye le, e wvù nu wunte Nyo' kebeε. È nu wvù wvù gee e ebule bô nshe se nu dvú. E wvù gee e è nu bô diew ye yî keŋke mvuŋgay e. Wvù to nu e man bibefe bisεbeene. No wvù man nonen mum ben we shii ê ebo ke eceey ke Nyo' Bvukuke le.

Waa Nyo' kuuke fele bonceendaa bo Nyo' le

⁴†Fí e mum e no nu le Waa Nyo' kuuke naa baay fele bonceendaa bo Nyo' le, ke leŋleŋ no diee di Nyo' teŋe wvù dvú kuuke naa ten baay fele dibole. ⁵†Beene kee le wvù kuuke lo njefo ke nceendaa Nyo' mvu nu dvú wvù Nyo' ke nu e yuu wase gay ê wvù le,
 “Wo nu Waa wεm,
 e eβen nu e me e ŋgay wase le me nu Ico” ke.

† 1:2 5:8; Jon 1:2; Kolo 1:16; Ibu 11:3 †† 1:3 2Kol 4:4; Kolo 1:15
 ‡ 1:4 Efe 1:21; Fili 2:9 †† 1:5 Mben 2:7; 2Sam 7:14; Mat 3:17; Lem 13:33; Ibu 5:5

E ke mvu nu dvú wvù wvù ke nu e yuu wase jeme ekume wvù le,

“Me nu ŋke enu Ice,
 e wvù nu Waa wεm” ke.

⁶†È to nu kefew kè Nyo' to nu keetum Waa we wvu fwe wvun yî woŋ wvun e, e wvù gay le,
 bonceendaa bowene bocii ewvumtè wvù.

⁷††E fiee fi Nyo' to jemyεe ekume bonceendaa bew nu le,

wen gee e bó nu diewe fwefwe le,
 gee ten e bó bò nu bonyii bowene bo lemme le
 nu diewe elem e ŋguy e.

⁸††E dioo tu fô Waa we, e wvù gay le,

“O Nyo', wo nu ke eshii yî kawla wo le esaake sekecii se ŋka.

Nce wvu teyey nu ke enu ketoome ke bvunfon bwuw e.

⁹Wo kooŋke e è nu fiee fi teyey, bane fi befe.

Nonen me wvù Nyo' wvù nu Nyo' wo e mum e mbense wo e nfey ŋgoo yo,
 no me nu e n'yefe wo bô nsusu bonfon yi è nu yi bvunjoŋke.”

¹⁰§E wvù bvuu jeme ten ê Waa we le,

“Tata, è nu wo wvù to bomεe nshe foŋkew,

†† 1:6 Mben 89:27; 97:7 ††† 1:7 Mben 104:4 ††† 1:8 Mben 45:6-7 § 1:10 Mben 102:25-27

ε mwεem mvunciim mvù nu we nu lemme di εbo kuw e.

¹¹ Mwεem mvun nu ke eka, geenen é eshεε ke wo. Mvù nu ke eyvumen diεwε ndvù le.

¹² Wo nu ke ekewe mvù diεwε kekum e. Mvù nu ke ekumen diεwε no ndvu ké kpwe ncom. Geen en wo nu ke emεy ke nu no wo nu. Ke bilum biuw nu ke eyuu eka ke."

¹³ †É nu nceendaa Nyo' mvu wvù la wvù Nyo' ke nu ε yuu wase gay é wvù le,

"Shiile é εbo kem ke εεεy e, egen ebuy kefew kè me nu nke enjike bonyii buw bo bvuban e é wo εjise diεwε kedvuushεε ke bikaa biuw e, é wo etome bikaa yí bó le?"

¹⁴ ††Bonceendaa bo Nyo' le ban nu ke lo biyoy bì lemte Nyo' le, ε wvù tumte ε bí ghane fici bonyii bò nu ke ekeηke mboyma.

Fo beene emwase mboyma wvù Jisos to ghane fewci ekumε wvù ke

2 †Fí ε mum ε no nu le beene keηke keεgeε bvufee naa ntay yí fiεε fi beene to yuwεε le, wvu le fo beene ke enε ebvuyte lo ke. ² ††Beene kpwaake le, é bontum bò bonceendaa bo Nyo' le to teete fwele to nu fiεε ε fí temyi naa baay, é wee ké εηgoy mvu keηεε etun keεge no bó gayte, é mwεten keηke nlawma wvudvu ke leηleη, ³ ††ε ke ege la é beene enu se bó ε yen ηgew fen ε beene ε jo mboyma wvù kuuke wvun ke lo nεw? Mboyma wvun to yaw Tata Jisos no fewci ekumε wvù, ε bonyii bò to yuwεε no wvù fewci ke mum tom ten keεεy kedvu no bó to fewci é beene. ⁴ ††É Nyo' ten to nu ε tom bò mwεem mvù duηci mvunηay mvu mwew noo biηghaw bi mwεem e noo mwεem mvu diuw wvù yumεen e mvù bó to gee. É wvù bvuu gawce nnyá Keyoy ke Yuule no wvù to shieele keetom dvù.

Jisos nu wee wvù nu ε cεε je mboyma fô beene le

⁵ Nyo' to baa gεε woη wvu fwe wvù bese fewci ekumε wvù wvun le é nu ke esaake bonceendaa bew ke. ⁶ ††Bó nu ε saη bvudvuu bvumew e é Nwa' Nyo' le ekumε saaka wvun le,

"Wee wvu wum nu naa la wvù wo kpwaake ekumε wvù?"

Waa wee wvu wum nu naa la wvù wo keηke shiee we?

⁷ Yí kefew e nen caan nu ε wo to ge ε wvù no nu yí bvudvuu le

ε bvù nu ekuse jo buv bonceendaa buw e.

É wo ke ghaa wvù ε wvù no keηke bvukuke bò n'wvum.

⁸ †Wo nu ε gεε mwεem mvunciim ekuse jo wvù, wvù ε no saake."

† 1:13 8:1; Mben 110:1 †† 1:14 Mben 34:7; 91:11 † 2:1 6:4-6 †† 2:2 Lem 7:38, 53; Gal 3:19 †† 2:3 10:29; 12:25 ††† 2:4 Jon 2:11; Lem 2:22; 1Kol 12:4-11; 2Kol 12:12 ††† 2:6 Mben 8:4-6 † 2:8 Mben 8:4-6; 1Kol 15:27

No Nyo' to gεkεε mwεem mvunciim ekuse jo wee wvu wum, fiεε fimew baa bvuu nu dvù fi nu se fí nu é wvù ekuse ke. Naa no fí cim nu nonen, nu ε ke beene yene wase le mwεem mvunciim nu é wee wvu wum ekuse ke. ⁹ ††Geenen Jisos nu wee wvù beene yene le yí kefew e nen caan nu ε Nyo' to ge ε bvudvuu bwew no nu ekuse jo buv bonceendaa bew e. É Nyo' ke bense wvù ε wvù no keηke bvukuke bò n'wvum ηjefo wvù to nu ε yen ηgew kpwe, wvu le wvù ekpwe kpwe wee tfuu nje mbuwma wvu Nyo' fô bonyii le. ¹⁰ ††É nu Nyo' wvù ge mwεem mvunciim, ε mwεem mvunciim nu mwew. No wvù to gomte le wen nu ke ejo bonyii bocii bò é nu boom bew é bó eley bvukuke bwew e, ε fí mum no nu naa leη le wvù ege é Jisos eyen ηgew wvu le wvù enù ε wvù ε kpwenten ε gen ε mεse wee wvù eεεε je mboyma fô bó le. ¹¹ ††Wvù wvù Jisos wvù gee ε bonyii se yuule é Nyo' εjise, nu ε bò bonyii bodvu bò wvù gee ε bó yuule, keηke Icee bó mwaarj. É nu fiεε fi ke wvù wumεne keeteηe bó le boom bo bwee wen e ke.

¹² ††Wvù to nu ε gay é Nyo' kefew kemew e le,

"Me nu nke encawsee diee diuw we é boom bo bweem e ente.

Me nu nke en'yemte mbensee wo é kentaashε kebole ente."

¹³ ††É wvù bvuu gay le,

"Me nu nke enηgeε bvufee bwem yí Nyo' le."

Bvuu kase gay le,

"Me wvun fen bee boom bò Nyo' nu ε nya é me bocii."

¹⁴ ††No boom bò wvù gayte ban nu bonyii ε bó keηke nyam ye bò ελεμε, ε wvù wvù Jisos mum jo ten nyam ye wee wvu wum, wvu le è nulo é wvù ke ekpwe keηgoy dεwle wvù keηke mvunηay mvu kpwe le. ¹⁵ ††É wvù ke ge nonen mum bvuse bonyii bò to cee bvunfaw e yí nshii wvubole tfuu ηjefo bó to fane kpwe. ¹⁶ ††Fí looci yuule naa ntay le ke wvù to keηke shiee ε è nu fô bonceendaa bo Nyo' le ke. Wvù to keηke ε è nu fô kfuu di Abla'am e. ¹⁷ ††É nu fiεε fi to gee ε Jisos se tu diεwe boom bo bwee le yí fiεε le ficii, wvu le wvù enù ekole ke bocee ncese le kebole wvù camte shen fô bó le, ε wvù ε lese ten fitele yí lemme di Nyo' le keεge keman é Nyo' eleεshε bibefe bibole. ¹⁸ ††No wvù to yeneε ηgew, ε mmom to fô wvù le, wvù ε mum ε no kee no è nulo é wvù efii bonyii bò mmom too ten fô bó le.

Jisos kuuke fele Muses

3 ¹⁹Nonen boom bo bweem e bò é nu bonyii bo Nyo' le, ε bó ε tee ten bó le bó ke eley woη wvu we le, ben egeε bvufee yí Jisos e. Wvù nu waa ntum Nyo' bvuu nu ekole ke bocee ncese le ke mbee wvù beene ké no seηe é bonyii le. ²⁰Wvù to lemte bò fitele fiew ficii fô Nyo' wvù to gεkεε wvù le wvù elemte wvù le ke no Muses ten to lemte bò fiew fitele ficii yew dvu Nyo'.

†† 2:9 Fili 2:8-9 ††† 2:10 1Kol 8:6; 12:2; Lem 3:15 ††† 2:11 Mat 25:40; 12:50; Jon 20:17 ††† 2:12 Mben 22:22 †† 2:13 Yesa 8:17-18 †† 2:14 2:17; Jon 1:14; Jon 8:44; 12:31; 1Jon 3:8; Mwm 12:10 ††† 2:15 Lum 8:21 ††† 2:16 Yesa 41:8-9 †††† 2:17 4:14; 5:2; Fili 2:7; 1Jon 2:2 18 2:18 4:15; Mat 4:1-11 19 3:1 4:14 20 3:2 Ktrj 12:7

³ Geenen, Jisos nu wee wvù bó ebenseè ntay fele Mus-es ke lɛɲlɛɲ no wee ké bomte yew ε bó no bensee wvù fele yew yidvu. ⁴ Ke yew mi nu dvù yì nu sɛ è bom wee ke. Geenen, Nyo' nu wvù bom mwɛɛm mvunciim. ⁵ Muses to lemte naa ntay bô fitele fiew yew Nyo' le yicii diɛwɛ waa lemme le. E mwɛɛm mvunciim mvù wvù to gee to tomte ε è nu fiɛɛ fi Nyo' to nu keeke eyuu ejeme. ⁶ †E Klistu ke lem ten yew dvu Nyo' bô fitele fiew ficii ε è nu diɛwɛ waa yew e. Yew Nyo' yin nu beene fɛn é beene leeme tɛmyi yì fiɛɛ fi beene nu ε kuu shém ε no taale fwe yì dvù le bô kembense ye.

Fo wee emwase fiɛɛ fi Nyo' le ke

⁷ †Beene eyuw le fiɛɛ fi Keyoy ke Yuule to gayɛ. Kí to nu ε gay le,

“É ben yuw lo ε Nyo' ε jeme ê ben eben,

⁸ †fo ben etɛme bikuu diɛwɛ no bo'icee bonɛn to sɛɛnɛne bô bo Nyo'

diuu di bó to momte Nyo' ɲkpwaante ke.

⁹ È nu jó jò bo'icee bonɛn to momɛɛ me wvù Nyo', yɛn binghaw bi mwɛɛm e bi me nto ɲgeɛ fô bó le yì bilum e mbaanyɛ.

¹⁰ Nonɛn ε me nton'ye shém bee engokɛ ke bonyii le kedvu, mum ɲgay le,

‘Ke mvuntelem mvubole ké no nu naa lo yì yɛm e ke.

Bó baa kee wase je yɛm ke.’

¹¹ †E shém ton'ye me ε me nlew lo le,

‘Ke è nu naa lo é bó ke eyuu eley bvudvuu bwem bvù nlewɛn e ke.’”

¹² Boom bo bwɛɛm e, ben emum eyɛnè fo wee mvu ben e enù dvù wvù kɛɲke fitele fi befe, fi tune keebɛ Nyo' le, nulo ege é ben enɛ ebase jim ê Nyo' wvù kɛɲke nshii le ke. ¹³ Fiɛɛ fi ben kɛɲke keege nu le ben eteetè bikuu binɛn ɛdiuw ɛcii, no kefew kin nu kí kè bó teɲɛ ê Nwa' Nyo' le le, “Eben.” Ben egeè nonɛn fo fiɛɛ fi befe fimew ke enɛ elɛwɛɛ wee é wvù enɛ etɛmyi ekolɛ.

¹⁴ †Ben ekeè le beene nu wase fiɛɛ fimwaɲ beene ε bo Klistu fɛn é beene ε mɛy ε no jici fiɛɛ fi beene to leeme wase yì dvù le fwele ε gen ε mɛse. ¹⁵ Ben ekumyì fiɛɛ fi le,

“É ben yuw lo ε Nyo' ε jeme ê ben eben,

fo ben etɛme bikuu diɛwɛ no bo'icee bonɛn to sɛɛnɛne bô bo Nyo' ke.”

¹⁶ †È nu baa bô to yuwɛɛ ε Nyo' ε jeme ê bó ε bó mwase lo no sɛɛnɛne bô wvù? Ke è nu bonyii bocii bô Muses to joɛ Ijiw buy bô bó le? ¹⁷ †E è nu baa bodvu bô Nyo' to ton'ye shém bô bó yì bilum e mbaanyɛ? Ke è nu ke bó bô to gee bibefɛ, ke kpweken ɲkpwaante jodvu le? ¹⁸ †E è bvuu nu baa bô Nyo' to lewɛɛ le ke è nu naa lo é bó ke eyuu eley bvudvuu bvuwene bvù nlewɛn e ke? È nu ke bó bodvu bô to tɛmyi bikuu le? ¹⁹ Nonɛn beene nu ε yɛn le ke bonyii bodvu to nulo egen eley

bvudvuu bvudvu le ke, ɲjefo bó to baa lese fitele yì Nyo' le ke.

Ekumɛ keeley nlewɛn wvù wvù Nyo' le

⁴ Fí ε mum ε no nu le ɲkawma wvù Nyo' to gekɛɛ le bonyii nu ke eley nlewɛn e bɛɛ leeme ke fó. Nonɛn beene emum eyɛnè fo bó ke dioo etaa eyɛn ε wee mvu ben e baa ekocɛn keeley wvù le ke. ² Saaka wvù jee wvun nu ε to wase fô beene le ke lɛɲlɛɲ no wvù to toɛ fô bó le. Geenen, saaka wvudvu wvù bó to yuwɛ to baa fi bó ke, ɲjefo wvù to to fô bó le ε bó faɲɛ yaa bee wvù le ke. ³ Fô beene bô nu ε bee wvù le nu ε beene nulo eley nlewɛn wvudvu le. E bonyii bomew ba nu ε Nyo' to gay le,

“Shém to nu ε ton'ye me, ε me nlew lo le,

‘Ke bó nu ke eyuu eley naa lo nlewɛn wɛm e ke.’”

Nyo' to jemyi nɛn, naa ε lemme diɛw to ka wase foɲkɛw seke wvù to bomɛɛ woɲ. ⁴ †Beene kee le bó nu ε saɲ ê Nwa' Nyo' le bvudvuu bvumew e ekumɛ diuu di ɛdiuw esooswiy ê yin je le le,

“Nyo' to nu ε lem lemme diɛw dicii,

ε è ke dioo yiɲsɛn ɛdiuw esooswiy ε wvù lɛɛɛn.”

⁵ †E dioo nu bvudvuu bvù bó be jemyi wase fó bwɛ le, wvù ε bvuu ε jeme le, “Ke bó nu ke eyuu eley naa nlewɛn wɛm e ke.” ⁶ Fí nu keɛɛy le nlewɛn wvun bɛɛ ke fó. E bonyii bomew nu ke eley wvù le. E bonyii bô to yawɛɛ yuw saaka wvù jee wvun to baa ley nlewɛn wvun e ɲjefo bó to nu ε yuw, geenen tun keege no wvù gayte. ⁷ †Nonɛn ε Nyo' mum kase gee diuu dimew di wvù teɲɛ le “Eben.” No wvù gekɛɛ ke mum jeme diuw Nfon Dawe le ε bilum ε fey wase nteen no bonyii bodvu to tunɛɛ keege no wvù gayte. E fiɛɛ fi wvù to jemyɛɛ nu fí fi beene be yuuke wase le,

“É ben yuw lo ε Nyo' ε jeme ê ben eben,

fo ben etɛme bikuu ke.”

⁸ †E è nu le bvudvuu bvù Yoshua to joɛ bonyii gen ley bô bó fó to nu wase bvudvuu bvù nlewɛn e bvudvu, tu ke Nyo' to bee ebvuu ejeme ekumɛ diuu dimew le è nu di nlewɛn e ke. ⁹ Fí ε mum ε no nu le diuu di nlewɛn e bɛɛ dvù fwe fô bonyii bo Nyo' le diɛwɛ di Nyo' to lɛɛɛnɛɛ dvù diɛ le. ¹⁰ †Fí ε no nu le, é wee ley nlewɛn wvun e, tu mwɛɛn ε lɛɛɛn wase yì lemme diɛw e dicii lɛɲlɛɲ no Nyo' to lɛɛɛnɛɛ yì diɛw lemme le. ¹¹ Nonɛn beene emomtè ntay keeke eley nlewɛn wvun e, wvù le fo wee mvu ke egbwe le è base ekolɛ kè tɛmyɛn wvù diɛwɛ bonyii bo fwele ba le ke. ¹² †Ben ekeè le diɛw Nyo' kɛɲke nshii, lemte. Yí koole fele nyo yì bó nu ε fon biba bicii. Yí ké no leyte gene buyte fô nshii bô keyoy ke wee le taashi, leyte ten ê biyɲ bô bikufɛ bi wee le. Yí ké no bwaashi boɲkpawɛɛ noo mwɛɛm mvù nu ê fitele fi wee le. ¹³ Ke fiɛɛ nu naa lo dvù fi Nyo' nu ε bom fi nulo enyiime ê wvù ejise ke. Mwɛɛm mvunciim yɛn'yi ê wvù ejise endan. E è nu wvù wvù beene kɛɲke keeke etɛɲɛ diuw ê wvù fwe.

† 3:6 5:8; 3:14; 4:14; 6:18-19; 9:28; 10:22-24, 35; 13:14; Kolo 1:23; Fili 3:20; 2Tim 4:8 †† 3:7 Mben 95:7-11 † 3:8 Ksm 17:7; Kɲɲ 20:2-5 †† 3:11 Kɲɲ 14:21-23; Mben 95:7-11 †† 3:14 3:6 ††† 3:16 Kɲɲ 14:1-35 ††† 3:17 Kɲɲ 14:29; 1Kol 10:5, 10§ 3:18 Kɲɲ 14:1-4

§† 4:4 Kɲɲ 2:2 §†† 4:5 3:11 §† 4:7 3:7-8; 3:15 §†† 4:8 Dito 31:7; Yosh 22:4 §† 4:10 4:4 §† 4:12 Yesa 49:2; 55:11; Yeli 17:10; Jon 12:48; Efe 6:17; 1Bi 1:23; Mwm 1:16

Jisos nu ekole ke bocee ncese le ke baay

¹⁴ †Nonen no beene be e gay wase le beene kenjke ekole ke bocee ncese le ke baay, kè è nu Jisos wvù Waa Nyo', e wvù e ben wase e tosen ebule e gen fowe, beene emum ejici mbee wvù beene ké no serje è bonyii le ntag. ¹⁵ ††Ke ekole ke bocee ncese le keseebeene kin nu wee wvù nulo emaa keweeye keseebeene wvu le wvù ecamtè shém fô beene le ke. È nu wee e mmom to to wase ten fô wvù le jé le jé le no yí too fô beene le, geenen e wvù fanje yaa ge kebefè ke. ¹⁶ †Nonen beene emum ebenci too mbew kawla mbuwma Nyo' le se nfan wvu le wvù ecamtè shen fô beene le, é dïoo nu kefew kè fiée ghaake beene é wvù ebuw beene bô nfi we.

5 †Beene kee le bó ké baale ekole ke bocee ncese le é bonyii enteler egée le wvù elemtè Nyo' le nje bonyii, e wvù mum no joo nnyá bonyii feese é Nyo', gee ten boncese fô bibefè bi bonyii le. ² †No wvù wvù cee ncese nu ten e wvù wéeyi jé le nteen, e wvù mum no kee keenu nyskeey bô bonyii bô yaa kee ke mwëem bvuyte lo le. ³ ††Nje keweeye kew kin, e wvù mum no kenjke keege boncese fô biew bibefè le ke lerler no wvù gee fô bi bonyii bomew e. ⁴ ††Ke wee nulo ebense ekole kew le wen enù ekole ke bocee ncese le ke. È ké baa Nyo' mweten ke lerler no wvù to balee Elon. ⁵ †È nu ke lerler no ke Klistu to baa bense ekole kew le wen enù ekole ke bocee ncese le ke. È to gèke Nyo' wvù mum gay le,

“Wo nu Waa wem,
e eben nu e me e ngay wase le me nu Ico.”
⁶ ††E wvù bvuu gay bvudvuu bvumew e ten le,
“Wo nu cee ncese wvù mey lo é je yí Melkisèdek nu jó le.”

⁷ ††È to nu seke Jisos to nu fokuse fen, wvù to ké no bunlee sekicii leke fô Nyo' le, beele foweewe shiwise misem fô wvù wvù Nyo' wvù nulo efi wvù can kpwe le. No è to nu wee e wvù fane bvuu wvumte Nyo', e Nyo' mum yuw bunle ye. ⁸ ††Naa no Jisos to nu Waa Nyo' nonen, bonjewe bô wvù to yenee to nu e ge e wvù yéeyi keeyuuke ke e è nu Nyo' le. ⁹ ††E Nyo' ke ge e wvù no nu wee wvù nu e kpwenten e gen e mese, wvù eboysee bonyii bô yuuke wvù le. E mboyma wvun nu wvù nu se nka. ¹⁰ ††No Nyo' gee nonen mum gee wvù le wvù enù ekole ke bocee ncese le diewe Melkisèdek e.

Fo wee Klistu ebvuu etfuw bikaa ke

¹¹ Mwëem nu dvù nteen mvù bese bæe kenjke keejeme ekumè saaka wvun. Geenèn fí temyi keenele é fí eyuu fô ben e, njefo ben nu e ne wase e no læe baay keeyuw fiée. ¹² ††È è be nu è ler e, tu è be yéeyi wase ben bonyii keseen. Ben e kaa e ne e no nu le bó ebvuu ekase

† 4:14 5:8; 8:1; 2:17-18; 3:1; 5:1, 4-6; 7:24-28; 8:3; 9:7, 11 ††
4:15 2:18; 5:2; 7:26; 9:12; 1Jon 3:5 † 4:16 10:19 †† 5:1 4:14 ††
5:2 2:17-18; 4:15; 7:28 ††† 5:3 7:27; 9:7; Lëw 9:7; 16:6, 15 ††† 5:4
Ksm 28:1 § 5:5 1:5 †† 5:6 Mben 110:4; Ibu 6:20 ††† 5:7 Mat
26:36-46 †† 5:8 1:2; 4:14; 6:4-6; 7:3, 28; 10:29; Jon 1:34; 4:15; Fili
2:8 ††† 5:9 7:27 †† 5:10 5:6; 6:20 †† 5:12 1Kol 3:2

eyeyi lo ben bô mwëem mvu ekumè diew Nyo', e è nu mvù bó ké yaw kew yí dvù le. Ben bæe diewe mvunley mvu boom e mvù bæe yamte e è nu emben, e bó baa diee wase mwëem mvudien mvù temyi ke. ¹³ Ke è nulo é wee wvù bæe yéeyi lo diew Nyo' ekee fiée fi ler é Nyo' ejise ke. Wvù nu diewe finley fi wan e fi bæe yamte e è nu emben e. ¹⁴ ††Mwëem mvudien mvù temyi nu e è ké no diee bonyii bô nu e bó e taw wase. Boban nu bonyii bô nu e bó e yéeyi wase keetaasse mwëem kee jéey jéey mvù jee bô mvù befe.

6 ††No fí nu nonen, beene emum ecine n'yéeyi wvu ekumè Klistu wvù wee ké yaw kew yéeyi le, egenè fwe e è nu yí wvu bonyii bô nu e taw wase le. Fo beene ebvuu ekew eleesè kenffuy ke n'yéeyi le kè le bonyii ekumen mvuntelem mvubole yí gee dibole di nulo etoo bô kpwe, noo n'yéeyi wvù le bonyii elese fitele yí Nyo' le ke. ² ††Ke è nulo ten é beene ebvuu ekew eyeyi lo ekumè no bó cuke bonyii, ¹⁸ bô keegele can yí bonyii le ke. E ke è nulo é beene ebvuu ekew eyeyi ekumè mbuy wvu yí kpwe le bô ekumè nsaw wvù nsumten wvudvuu nu wvù mey lo ke. ³ Mwëem mvun nu e beene nulo ecine dvù egenè fwe fen e Nyo' e fi. ⁴ ¹⁹ Beene ecine dvù njefo é bonyii nu e bó to yuuse wase bó yí fiée fi Nyo' le, e bó e mom wase nnyá yí nen'yi fowe, e bó e kenjke wase ten Keyoy ke Yuule, e ne e kase e tfuw bikaa, tu ke je nu naa lo dvù yí è nulo é bó ebvuu ege é bó ekumen mvuntelem mvubole ekase etu jim ke. ⁵ Boban bonyii nu e bó e mom wase bvujonjke bvuu diew Nyo' le e yuw, e bvuu e kiee mvungay mvu nshii wvù too le. ⁶ É bó ley wase mwëem mvun e, e kase e tfuw bikaa, tu ke je bvuu nu dvù keege é bó ekase ekumen mvuntelem mvubole etu jim ke, njefo fiée fi bó ge nu e bó kaase joo e è nu Waa Nyo' taa yí kentam e bô can yibo, shoose ya le. ⁷ Wëe wvù jan gbwee yí dvù le sekicii e wvù nyaa mwëem mvù bonyii bô bó lem wëe wvudvuu nje bó le bó eboytè yí dvù le, ké no kenjke kembonen ke Nyo' le. ⁸ ²⁰ Geenèn, é è kuu bisafe bô bíay wene dvudvuu, tu è nulo é bó eciese lo wvù, ke emum ene eton lo.

⁹ Nsáa yese shém, naa no bese cim jemyi nen, bese kee le ben leeme finen e è nu yí mwëem mvù jee fele mvubole, e è nu mvù mvù too bô mboyma fô ben e. ¹⁰ ²¹ Ke Nyo' nu Nyo' kenlow wvù nulo ke edaaye lemme dinen di ben lemte noo kenjonjen kè ben dunji e kew lo e to e buy keseen e fô bonyii bô è nu bew e nje ye ke. ¹¹ Shiee wese baay nu le wee bô ekole kew eleemè ke yí fifie fiée le nonen egen emese, wvu le ben ke ekenjke fiée fi ben nu e lese bvufee bvucii e no taale fwe yí dvù le. ¹² ²² Fo ben egeè ngoy ke. Ben ebenjen bonyii bô to lese fitele yí Nyo' le, no kuule shém se ke kenjke fiée fi Nyo' to kawee.

§§† 5:14 13:9; Lum 16:19; 1Kol 14:20; Efe 4:14 §§† 6:1 9:14
§§§ 6:2 Jon 3:25-26; Lem 19:1-6 18 Ncuke bonyii wvun jemyi ten
ekumè wvù Bojuu to ké no gee. 19 6:4 2:1-3; 5:8; 10:26-29; 12:25;
Mat 12:31; 1Jon 5:16 20 6:8 Mat 13:7, 22 21 6:10 10:32-34; 13:1;
1Jon 4:7-12, 19-21 22 6:12 11:1-12; Luk 21:19

Kε Nyo' ké kumen nkawma we ke

¹³ †Ben ekume seke Nyo' to gee nkawma ê Abl'am. Wvú to dioo gee kan ε ê nu diee diew di wvú wvú Nyo' le, njefo ke wee mvu to bvuu nu dvú wvú kuuke fele wvú, wvú wvú ekan diee diew ke. ¹⁴ Wvú to dioo kan gay le, "Kecεεy, me nu nke embuw wo enge é boom buw elone lo." ¹⁵ No Abl'am yuwεε nonen, mum no nu nyekeey, ke mum ghan kenke fiεε fi Nyo' to kawεε fid-vu. ¹⁶ ††E nu kecεεy le wee ké diee kelew ekan ε ê nu diee di wee wvú kuuke fele wvú le, ε kelew kedvu mum sumten nsaw. ¹⁷ Ê nu ke lenlen no Nyo' to dioo gee nkawma no gomte keege le bonyii bô nu ke ekεnkε fiεε fi wvú kaw fin, ekieε naa ntay le ke wen ké kumen fiεε fi wen gomte ke. E wvú dioo kaw mum die kelew. ¹⁸ †No Nyo' to kawεε kase die kelew nonen, ε mwεεm mvun mum buy mvunfεεm mvù è nulo bó saa ekumen ke, njefo mvù to buy ε è nu diuw Nyo' le, wvú yaa nu naa lo embiay mbiay ke. Nonen beene bô nu ε lewte wase ε beε ê wvú ekuse emum ekεnkε mvuntelem mvù temyi keekaanten fiεε fi bó nu ε gεε beene ε no taale fwe yí dvú le. ¹⁹ ††Fiεε fin fi beene taale fwe yí dvú le nu fi jici mvuntelem mvuseεbeene le cεεy cεεy, temyi diεwe kerj'wow e fo mvù ebuuke. Ê nu fí fi nu ke ege é beene efey eley egen ente fô kecee ke Nyo' le ejim jo ndvu yí bó nu ε shεnkε ε ban jô dvú le. ²⁰ ††E è nu fó fô Jisos to leyεε wase diεwe nsafwe wesebeene le keekene bvud-vuu ê beene. Wvú nu εkolε ke bocee ncεse le wvú mεy lo ê je yí Melkisεdek nu jó le.

Ekumε cee ncεse wvù Melkisεdek

7 †††Melkisεdek wvun to nu Nfon wvu Salem, bvuu nu cee ncεse Nyo' wvù nu εkolε ke Mwεεm Mvunciim e. E è ke no nu kefew kemew e, ε Abl'am laa jem yuwεε bonfon nteen. E Melkisεdek ke tasen bô wvú no wvú to kfuuyi, mum lanj kembonen yí ye le. ² E Abl'am gaw mwεεm mvunciim mvù wvú to yowεε gb-wen jem e biba yuufe, nya keba kemwaanj ê Melkisεdek. Cee ncεse wvun nu ε diee diew dujci mwεεm mvunfεεm. Fi fwe nu le wvú nu "Nfon wvu Teytey" no diee diew di Melkisεdek dujci. E fi bii fó nu le wvú nu "Nfon Nyεkeey" njefo wvú to nu Nfon wvu Salem. ††† Kε wee kee ice bô bwee kenεε kfuu diew ke. E ke wee kee ten seke bó to bokεε wvú kenεε seke wvú to kpweε ke. Wvú nu cee ncεse wvù mεy lo diεwe Waa Nyo' le.

⁴ Ben ke etaa eyen wee wvù è to nu Melkisεdek wvun! Wvú to nu naa lo wee ε wvú kuuke. Naa ε Abl'am wvú to nu cee kfuu di bonyii bo Israel e ke yow mwεεm gb-wen jem e to dvú gaw biba yuufe, mum nya lo kemwaanj ê wvú. ⁵ ††Fi ekumε boom bo Lεwe le bô to ké no lemte lemme di bocee ncεse le nu ε bvudvuu bvumew to jemyi ê bonci bo Muses e le bó efii mwεεm

† 6:13 Kerj 22:15-18; Ibu 11:12 †† 6:16 Ksm 22:11; Mat 5:34; 23:16-22 ‡ 6:18 Ktrj 23:19 †† 6:19 3:6; Lum 5:5; Ibu 9:3 †† 6:20 4:14; Mben 110:4; Ibu 5:10; 7:1-4 ††† 7:1 Kerj 14:17-20; Ibu 5:6 ††† Salem nu le, "Nyεkeey" ε è nu diee di kelaante kè Jelusalem e, ε bó ε ci lo. § 7:5 Ktrj 18:21

ê bonyii bo Israel keba kemwaanj ente jo yuufe, naa no bonyii ban to cim nu boom bo bwee bó le, ε bó bocii nu boom bo Abl'am e. ⁶ Kε wee wvun to nu wee kfuu di Lεwe le ke. Geenen ε è fi wvú mwεεm ê Abl'am keba kemwaanj ente jo yuufe, lanj kembonen yí ye le, ε Abl'am nu wee wvú Nyo' to gee nkawma ê wvú. ⁷ Kε è nu kemañen le wee wvú laanjke kembonen yí wee mvu le kuuke fele wee wvú laanjke kembonen yí ye le ke. ⁸ Bocee ncεse bo ê kfuu di Lεwe le ban to fii mwεεm ê bonyii keba kemwaanj ente jo yuufe, ε bó bodvu bô fii nu bonyii ε bó kpweε. Geenen Melkisεdek wvú to fiεε mwεεm keba kemwaanj ente jo yuufe ê Abl'am nu ε Njwa' Nyo' serje ê beene le è nu wee ε wvú to fele. ⁹ Ê nulo é bó egay le Lεwe kebεε wvú kfuu diew to fii mwεεm ê bonyii keba kemwaanj ente jo yuufe to nu ε nya mwew mwεεm ê Melkisεdek can Abl'am e. ¹⁰ Bô nulo egay nonen njefo seke Melkisεdek to tasenεε bô Abl'am nu ε wvú wvú Lεwe to bεε ê bvulew bvuu Abl'am wvù è to nu icee cee cee bó le.

¹¹ Ê è fen to nu le lemme di kfuu di Lεwe le to gee diεwe bocee ncεse le to nu ε kocen keege é bonyii enu teytey ê Nyo' ejise, tu shieε wvumvu cee ncεse to beε ebvuu enu wvu la? Beene kee le Nyo' to nya bonci ê bonyii bo Israel bii lemme di bocee ncεse bo ê kfuu di Lεwe le to gee. Fí dioo nu nonen, bó kaa ε gay le wvuwe cee ncεse kenke keeke enù ê je yí Melkisεdek nu jó le, efey keenu ε è nu ê je yí cee ncεse wvu ê kfuu di Elon e nu jó le nεε le? ¹² Beene kee le kfuu di bocee ncεse le ké kumene, ε fí no nu shieε le keekumen ten bonci. ¹³ Wee wvun wvù beene jemyi ekumε wvú, nu ε wvú to buy ê kfuu dimew e jεεy, ε wee ke baa yuu buy wase ê kfuu didvu le elemte fô ketanj ke ncεse le ke. ¹⁴ ††Wee wvun nu Tata wesebeene. E è nu kecεεy le wvú to buy ê kfuu di Juda le. E Muses to ke baa yuu jeme fiεε ekumε kfuu din seke wvú to jemyi ekumε bocee ncεse ke.

Jisos nu cee ncεse ê je yí Melkisεdek nu jó le

¹⁵ Fiεε fin fi beene jemyi ekumε fí nu ε loocε ε dujce ye no cee ncεse wvumvu nu ε buy wase diεwe Melkisεdek e. ¹⁶ Wvú nu ε nε ε tu cee ncεse ε è yaa nu ê je yí nci jemyi le no wee kenke keenu ê kfuu di bocee ncεse le ke. Wvú nu cee ncεse ε è nu yí mvunγay mvu nshii wvú yaa kaa ke le. ¹⁷ †††E nu fiεε fi bó nu ε sanj ekumε wvú le,

"Wo nu cee ncεse wvù mεy lo ê je yí Melkisεdek nu jó le."

¹⁸ Fí ε mum ε no nu le, je yí yvum yí bó to gee mwεεm jó nu ε bó ε fuwεε wase yiyε, njefo ke yí bvuu kenke mvunγay kenεε lemme ke. ¹⁹ ††[Kε bonci bo Muses e to ké ge fiεε ε fí jon gen mεse ke.] Geenen, keseen nu ε Nyo' ε dujce wase je yí jee ntay yí beene egεélè bvufee yí dvú le yí fele yiyε. Ê nu yí yí beene fele jó se too nceenceε fô Nyo' le.

²⁰ E keebvuu ebise fó nu ε Nyo' to dioo gεεle cee ncεse je yí fiεε yin, die kelew, ε ke wvú to ké die kelew

†† 7:14 Kerj 49:10; Mat 2:6; Lem 13:23; Mwm 5:5 ††† 7:17 5:6 §† 7:19 9:9; Lum 3:20

seke wvú to gɛele bomew ba ke. ²¹ †Geenen, ε wvú ke dioo gɛele wvun, die kelew ekumε wvú gay le,
 “Me wvú Tata nu ε me ε ndie kelew,
 ε ke me nu nke enkumen diεw yem ke,
 “Wo nu cee ncese wvú mɛy lo.”

²² ††Kelew kè Nyo' to dieε kin ε mum ε duŋce le Jisos nu wee wvú nu ε ge moŋkan mo monfem man ε no leeme tɛmyi fele mo moyvuum.

²³ Bocee ncese bò to shee nu fwele to ké no nu nteen, njefo ke kpwe to nulo ecine wee le é wvú emey egee lemme diεw di kecee ncese le ke. ²⁴ †Geenen, Jisos ε no nu fiew cee ncese sekecii njefo ke nshii we keŋke kendvuse ke. ²⁵ ††Nonen, wvú nulo eboysee bonyii sekecii bò benci too fò Nyo' le fele can ye le. ε wvú boysee nonen, njefo wvú nu dvú sekecii leke Nyo' fò bò le.

²⁶ ††Fí nu leŋ le beene ekeŋkè kfuu kekie ekole ke bocee ncese le. Wvú nu fiew wee wvú yuule, ε wvú baa keŋke jay kenεε nlom yí ye le ke. Wvú nu fiew ε Nyo' ε gawsen wvú fò bonyii bo bibefε le. Nyo' nu ε bense wase wvú, wvú ε ben naa ε fey εbulε ε gen fowe. ²⁷ †††Ke wvú keŋke fiew shiee keegee boncese diεwe bikuu bi bocee ncese le, bì to ké no gee boncese εdiuw εcii ke. ε bó to ké dioo gee yaw ge fò bikuu bibole, keekp-waŋsen bibole bibefε, se ke no gee fò bi bonyii le. Wvú to ge fiew we ncese kaŋ mwaan no wvú to nyaε ekole kew keetanε bonyii dvú. ²⁸ †††Yí kefew ke bonci bo Mus-es e nu ε bó to baale naa ε è nu bonyii ε bó wεyí yí nyam ye le le bó enù bikuu bi bocee ncese le. Geenen, ε è ke dioo nu wase ejim jo bonci ban, ε Nyo' ge nka-wa die kelew, mum baa wase ε è nu Waa we wvú wvú nu ε ge wvú ε no jee gene mεεse sekecii.

Jisos nu ekole ke bocee ncese le ke moŋkan mo monfem e

8 ††Ekole ke fiεε fi beene jemyi ekumε fí le nu ke le, beene keŋke kfuu ekole ke bocee ncese le ε è nu wee ε wvú ε shii ε εbo ke εεεy ke kawla Nyo' Bvukuke le fowe. ² ††Wvú nu wee lemme fò Nyo' nu, lemte cun dvú è nu cεεy cεεy cun yi wvú wvú Nyo' le, ε è yaa kene bonyii ke. É kene wvú wvú Tata Nyo' cun yidvu. ³ ††Ekole ke bocee ncese le kecii nu ε Nyo' ké baa gεε le wvú ejod nnyá yi bonyii feese é Nyo' bvuu gee ten boncese fò Nyo' le. Nonen, fí ε no nu shiee le fò wvuwvun cee ncese le keekεŋke ten fiεε fi wvú nulo ege ncese dvú fò Nyo' le. ⁴ É wvú be nu fokuse fen, wvú saa enu naa lo cee ncese ke, njefo bocee ncese nu wase dvú bò nyaa nnyá bii no nci Muses gomte. ⁵ †††Lemme di bó lemte fokuse fen nu ke lo nfiεesen bò kenjinjin ke di yew dvu Nyo' le fowe. É nεε fiεε fi è to nu seke Muses to nu keekene cun Nyo' yi fokuse fen, ε Nyo' tefe wvú gay le, “Yεε le wo nu ε kene fiεε ficii fí ε no nu ke leŋleŋ

† 7:21 7:17 †† 7:22 8:6 † 7:24 6:20 †† 7:25 2:11; 10:14; Lum 8:34; 1Jon 2:1 †† 7:26 4:15 ††† 7:27 5:3, 9; 7:25; 9:12, 26, 28; 10:10, 12; Lum 6:10; 1Bi 3:18 ††† 7:28 5:1-2, 8; 7:19; Mben 2:7 § 8:1 4:14; 1:3, 13; 7:25; 10:12; 12:2, 25; Mben 110:1; Mat 22:44; Lem 2:33; Lum 8:34; Efe 1:20; Kolo 3:1 †† 8:2 8:5 ††† 8:5 9:9; 10:1; Kolo 2:17 Ksm 25:9, 40

diεwe fi me nto nduŋceε é wo yí kum e.”

⁶ ††Geenen Jisos nu ε bó ε nya lemme é wvú ε dí kuuke fele di bocee ncese bo fwele le, ke leŋleŋ no moŋkan mò wvú leeme fwe wvudvu enteleŋ jo Nyo' bò wee wvuwum kuuke ten fele mo moyvuum. Mó fele lo njefo moman bii ε è nu boŋkawma bò fele bo fwe le. ⁷ É moŋkan mo fwele to nu se mó keŋke jay nkuuŋ, tu ke shiee momew to bee ebvuu enu dvú ke. ⁸ †††Nyo' to nu ε yen le jay nu dvú bò bonyii, mum gay le,
 “Me wvú Tata nŋayte le diuu too lo
 di me nu nke enŋbwō moŋkan mo monfem
 bee yew Isael noo yew Juda.

⁹ ε ke moŋkan man nu diεwe mò me nto nŋbwolεε bee bo'icee cee bó
 diuu di me nto njiceε bó le yí kebo le,
 njo mbuy bò bó woŋ wvú Ijiw e ke.
 Moŋkan modvu man nu ε bó to baa emey eleeme yí dvú le ke.

Nonen, ε me mum mbase jim é bó le. Fifi jemyi me wvú Tata.

¹⁰ Me wvú Tata mbvuu njemyi le, kefew nu ke eto ekocen,

é me embvuu enŋbwō momew moŋkan bee yew Is-lael.

Mó nu ke enu le, me nu nke enlese lo bonci bem é boŋkpawwε bobole,
 ensaŋ ε è nu é mvuntelem mvubole.

Me nu nke enu Nyo' wvubo, ε bó nu bonyii bem.

¹¹ Ke wee bæε ke ebvuu eyεyí lo wee we woŋ mvu kenεε waa bwee gayte le wvú ekeè Tata Nyo' ke, njefo wee tfuu nu ke ekee me
 ε kew yí wee wvuwu caan e ε gen ε buy yí wvuwu baay e.

¹² Me nu nke encam shen fò bó le,
 nleεshe mwεem mvubole mvú befe.

Ke me mbεε nke embvuu enkumyi bibefε bibole ke.”

¹³ ††No Nyo' to jemyεε le moŋkan mo monfem nu ke enu, tu wvú to yene wase le mo fwele ma nu fiεε fi fiyvuum. ε fiεε yvuumene kenεε lune wase, tu è shεεte caan é fí ela é bonyii ejise.

Je ncese yi yvum bò yi fie

9 Fí nu le, moŋkan mo fwele to keŋke bonci bò duŋ-ci je yí bonyii ebunleè Nyo' jó, bvuu keŋke bvudvuu ε bó ε seyse le è nu yew Nyo' yi fokuse fen. ² ††Bó to nu ε kene cun bò ndvu sumten biba bifεε, ε keba ke fwe ente nu ε bó teŋe le Bvudvuu bvú Yuule. Bvubvun nu fò fiεε fi bó to tomyi ken'yeese yí dvú le noo fò kedaŋ kè bó to ké no gεele blεed wvú bó nu ε ge ncese dvú fò Nyo' le to nu. ³ †††ε keba kè bii fó ente nu ε bó teŋe le Bvudvuu bvú looci Yuule naa ntay. Bvudvuu bvun to nu ejim jo ndvu mi ε bó ε shεŋke ε sumten cun dvú enteleŋ. ⁴ †††Bvubvun bvudvuu nu fò ketaŋ ke jiin e to nu, ε bó ε seyse ketaŋ kedvu bò ketwaa ke bigew e

§† 8:6 7:22; 8:2, 6, 13; 9:11, 15; 12:24; Yesa 55:3; Yeli 31:31-33; Esek 37:26; 1Kol 11:25 §†† 8:8 Yeli 31:31-34; Ibu 10:16-17 †† 8:13 8:6 §† 9:2 8:5; 9:11-12; Ksm 26:1-30; Ksm 25:31-39; Ksm 25:23-30 §†† 9:3 Ksm 26:31-33; Lew 16:2; Ibu 6:19; 9:7, 12; 10:20 §†† 9:4 Ksm 30:1-6; Ksm 25:10-16; Ksm 16:32-35; Ktrj 17:21-25 Ksm 25:16

kè yεele. E ηkuw moηkan mò Nyo' to gbwolεε bô bonyii nu ten fô, ε bó ε seyse ε lay ye yidvu yicii bô ketwaa ke bigew e kè yεele. Ê ηkuw wvun e nu ε kentee ke mana le to nu jó, ε bó ε seyse ten bô ketwaa ke bigew e kè yεele. E kembraη ke Elon e kίε kè bibε to comεε yί dvú le nu ten Ê ηkuw wvun e. E biwaη bi εta le bi bó to saηεε bonci bo moηkan modvu le nu ten Ê ηkuw wvudvu le. ⁵†Ê we jo ηkuw wvun nu ε bó to leke mwεem mvumew ε mvú nu diεwε bonceendaa bo Nyo' le bo n'yuule, ε mvú ε saη ye Ê we jo kentaw ke Nyo' le ke nλεεshε bibεfε le. Mwεem mvun nu ε kε Ê nulo É beene ejemyi gene ente jodvu keseen baay kε.

⁶††No bó to seyseε mwεem mvun Ê yiyin je le nen, ε bocee ncese mum no gene leyte Ê keba ke fwe kίε le εdiuw εcii gee lemme dibole dvú. ⁷†Geenen, ε wee wvú to kέ ley Ê keba ke ente kίε le to nu ke εkolε ke bocee ncese le maanη. E wvú to kέ ley dvú ke kaη mwaanη yί kelum e. E wvú yaa to kέ ley dvú se ελεmε ke nyam e kè wvú ege ncese dvú fô εkolε kew e noo fô bibεfε bi bonyii le bi bó gee yaa kee kε le. ⁸ Nonen, yiyin nu je yί Keyoy ke Yuule duηci Ê bonyii le je yί wee to nulo eley egen fô Bvudvu buò looci Yuule naa ntay e to baa yene wase ye kε, no cun Nyo' yί fwe ye to bεε leeme fô. ⁹††Mwεem mvun mvunciim nu nciise mwεem mvú kooyi kefew ke keseen kin e. E fifin duηci le ke mwεem mvú bó to nyaa Ê Nyo' noo boncese bô bó to gee fô Nyo' le nulo ege É mvuntelem mvu bonyii bô bunlee Nyo' le enu ε mvú yuule gene mεεse kε. ¹⁰††Mwεem mvudvu keηke ke fiεε maanη keege ε è nu bô mwεem mvudien noo mwεem mvuwuun noo jé yί bonyii cuke ye jó keeyuule Ê Nyo' εjise. E mvumvun nu mwεem mvú kumte kε ε è nu nyam ye le, mvú bó to keηke keege egen ebuy kefew kè ηkumen ke eto le.

¹¹††Geenen no Klistu wvú nu εkolε ke bocee ncese le nu ε to wase, ε è nu wvú wvú nu ε to bô mwεem mvú jee, wvú ε mum ε ley cun, ε è nu yί baay yί yuule gene mεεse le. Kε yiyε nu yί è yoke bonyii kε. Fi nu le, kε è nu cun yί yί nshε yin e kε. ¹²††Fô wvú to leyεε nu Bvudvu ε bu looci Yuule naa ntay. E wvú to ley kaη mwaanη ε fi ka lo nonen. Wvú to baa eley fofen ε è nu bô ελεmε ke bίe le kenεε ke boom bo bona' le kε. Wvú to ley ε è nu bô kew ελεmε. No wvú gee nonen, ε fifin mum sum beene yί bibεfε le, ε nsum wvun nu wvú mεy lo. ¹³§È to nu fwele É wee kέ dioo nu bô ηkfum ye le, É bó jo ελεmε ke bie le kenεε ke na' le, kenεε taan di kejun ke na' wvú bó nu ε ton wvú ε fie le, mise kenεε mwaη yί mwεten e, ε wvú kase no yuule. ¹⁴§†É fí to nu nonen, tu ke ελεmε ke Klistu le nulo ege fiεε fi fele fiεε? Wvú to nu ε nya εkolε kew ε kí nu se nλom Ê Nyo' fele yί Keyoy kè mεy lo le. Wvú to ge nonen, mum cuke mvuntelem mvuseεbeene yί mwεem mvú too bô kpwe le, wvu le beene elemtè Nyo' wvú keηke nshii le. ¹⁵§††È nεε fiεε fi Klistu nu wee wvú leeme fwe moηkan mo monfem man εntelεη jo Nyo' bô wee wvu wum. E wvú leeme

wvu le bonyii bô Nyo' nu ε tee le è nu bew ke ekeηke bvudvu fô bvujonke bvú mεy lo bvú Nyo' nu ε kaw bó dvú. Bó nu ke ekeηke ηjefo wee nu ε kpwe wase, ε kpwe ye yin ε sum bó yί ηgew wvú to nu keeke eto nje bibεfε bi bó to shee gee fwele Ê moηkan mo moyvuum e. ¹⁶ Beene kee le wee kέ teete kpwe, ^{§†} wee saa ke ebi ntefe kpwe wvudvu le se bó ε yen le mwεten nu ε kpwe wase kε. ¹⁷ Fí nu nonen, ηjefo ke ntefe kpwe kέ no keηke mvunηay se wee ε kpwe kε. Kε bó kέ bi ntefe kpwe le ε wee wvú tefe kpwe bεε dvú kε. ¹⁸ È nεε fiεε fi naa moηkan mo fwe nu ε mó yaa to nulo ke eleem se bó ε seε nyam ελεmε ε buy kε. ¹⁹§††È to nu seke Muses to taηεε wase fiεε ficii fi to nu Ê Nwa' bonci le Ê bonyii bocii, ε wvú mum jo tiεw kete ke isob e ε bó ε njim yvúw ηjee yί dvú le ε bó ε com yί ε no yεele, mum jo ten ελεmε ke boom bo bona' le, bô ke bίe le, noo joo, mise yί ηwa' bonci bodvu le, mum mise ten yί bonyii bocii le. ²⁰ E wvú dioo miise no gayte le, "Éλεmε kin nu ke moηkan mò Nyo' gbwole ben ε bó le, gayte le ben eleemè yί dvú le." ²¹ E wvú mise ten ελεmε kedvu yί cun Nyo' ye le noo yί mwεem mvu cun dvu dvú le mvú bó gee bunle dvú. ²²§†Fí nu naa lo keceεy le mwεem nteen to shee nu ε nci duηci le bó keηke keege kε ε è nu bô ελεmε É mvú se no yuule. E kε è nulo É bó ελεεshε bibεfε bi wee le se bó ε seε fiεε ελεmε ε buy kε.

Ncese wvú jisos to gee kaη mwaanη cuke bibεfε bi bonyii le

²³§†Fí to nu naa shiee le le bó ecuke mwεem mvun mvú nu ke lo nfieesen mwεem mvu fowe Ê yiyin je le. Geenen, ecuke mvú looci nu mvu fowe ε è nu bô boncese bô fele boban, ²⁴ ηjefo Klistu to ley cun Nyo' le ε è yaa nu yί è yoke bonyii bô can, yί è nu ke lo nfieesen cun Nyo' yί ceεy ceεy kε. Wvú to ley ε è nu fowe kebeε. E è nu fô wvú nu keseen fwe dvu Nyo' leke Nyo' fô beene le. ²⁵ Kε wvú nu fô nen keebvu egeε boncese bô εkolε kew fô Nyo' le bokaη e bokaη e diεwε no εkolε ke bocee ncese le to kέ no leyte fô Bvudvu buò looci Yuule naa ntay e Ê kelum Ê kelum, keege ncese bô ελεmε se è nu kew ηkuuη. ²⁶§††É fifin to nu shiee le, tu Klistu be keηke keekpwee jaa we, kaase kpweε ε kew no bó to bomεε woη. Geenen no fí nu, nu ε wvú ε to wase kaη mwaanη fí ε ka lo nonen. Wvú to kefew kin kè woη kaa wase le keejo εkolε kew ege ncese dvú, ekpwe keεcuke bibεfε. ²⁷ Kε λεηλεη no fí nu le wee keηke keekpwe ke kaη mwaanη emum eceyte wase ε è nu nsaw, ²⁸§††nu ke no Klistu to nyae εkolε kew kpwe fô bonyii le kaη mwaanη keetuu bibεfε bi bonyii le nteen. E wvú nu ke ekase eto yί bokaη bo bofεε le ε è yaa bvuu nu keege fiεε bô bibεfε kε. Wvú nu ke eto wase keseen keεboyse bonyii bô ceyte wvú shiee le.

† 9:5 Ksm 25:18-22 †† 9:6 10:11; Ktrj 18:2-6 ‡ 9:7 5:3; 9:25; 13:11; Lew 16:2-16 †† 9:9 7:19; 9:2 ‡† 9:10 Lew 11; 15; Ktrj 19 ††† 9:11 4:14 ††† 9:12 7:27; 10:4; Lew 16:14-16; 12:24; 13:12, 20; Mat 26:28; Lum 3:25-26; 1Bi 1:2, 18-19; 1Jon 1:7 § 9:13 Ktrj 19:1-10:17 §† 9:14 Lum 6:20-23; 8:2 §†† 9:15 8:6

§† Ntefe kpwe bô moηkan nu fiεε fimwaanη Ê diεw Glek e. §†† 9:19 Ksm 24:6-8; Ibu 9:12-13; Lew 14:4, 6; Ktrj 19:6 §† 9:22 Lew 17:11 §† 9:23 8:5 §†† 9:26 7:27 §†† 9:28 3:6; 10:10; Yesa 53:11-12; Mat 26:28; 1Kol 15:50-53

**Ncese wvù Jisos to gee nu ε jo wase bvudvuu buv bon-
cese le bocii**

10 †Bonci bo Muses e to nu ke lo kenjinjiñ ke mwεem mvù jee mvù to nu keeke enu le. Ke bó to nu wase cεy cεy mwεem mvù to nu keeke enu ke. E bó mum no shee gee boncese é kelum é kelum, se é nulo é boncese bodvu ege é bonyii bò benci too fô Nyo' le eyuule gene mεese ηkuuñ. ² É è to nu le boncese bodvu nulo ege é bó eyuule nonen, tu ke bó to bee ebvuu eshee egee boncese bó le bó le ke, njefo bonyii bò bunlee Nyo' to bee keenu ε bó ε cuke wase bibefe bibole kañ mwaan, ε mvuntelem mvubole yaa bvuu saake bó yí bibefe le ke. ³ Geenεn, boncese bò bó to gee é kelum é kelum ban to kaa gee ε bonyii kumyi lo bibefe bibole. ⁴ ††E fí nu nonen, njefo ke è nu naa lo é ελεμε ke bona' † bô ke bíe le ecuke bibefe bi wee le ke. ⁵ ††È nεε fiεε fi to gee ε Klistu dioo to fokuse fen gay é Nyo' le,

“Ke wo keñke shiee fô boncese bò bó gee bô nyám e, noo fô mwεem mvù bó nyaa é wo le ke.

Wo nu ε nya me ε è nu bô ye le me enge ncese dvú.

⁶ Ke nyám yí bó nyaa ε bó tone gee boncese dvú fô wo le,

noo mwεem mvù bó nyaa ε bó gee boncese dvú keecuke bibefe bi bonyii le baa cim ege é wo eyuuke njoñ ke.

⁷ Me ε mum ε ηgay le,

‘O Nyo' taa eyen, me nu ε nto keenje fiεε fi wo shieele,

ke no bó sañεε ekume me é Nwa' wo le.”

⁸ Wvú to yaw gay é Nyo' le,

“Ke wo baa keñke shiee keñεε yuuke njoñ bô boncese noo nnyá yí bó nyaa é wo noo nyám yí bó nyaa ε bó tone gee boncese dvú fô wo le, noo mwεem mvù bó nyaa ε bó gee boncese dvú keecuke bibefe bi bonyii le ke.”

E mwεem mvun nu ε bó to gee ke naa bii no nci gomte. ⁹ No wvú gay nonen, mum bise fó gay é Nyo' le, “Taa eyen, me nu ε nto keenje fiεε fi wo shieele.”

Wvú to jeme nonen, mum lese boncese bo boyvuum keegeε wvu fwε. ¹⁰ ††No Jisos Klistu to gee fiεε fi Nyo' to shieele le wvú ege, ε ye ye yí wvú to nyae kañ mwaan ε fí ka lo nonen, ge ε beene mum no yuule. ¹¹ ††Cee ncese tfuu ké no gene leeme fô bvudvuu bwew buv lemme le ediuw ecii gee boncese biinene bokañ e bokañ e, se boncese bodvu nulo ecake bibefe bi bonyii le ηkuuñ. ¹² ††Geenεn Klistu to nu ε ge we ncese ke kañ mwaan ε wvú mum kocen wvú ecake bibefe bi bonyii le kemakaa. No wvú gee nonen mum shii é εbo ke εcεy ke Nyo' le. ¹³ †Wvú nu fó ε kew sekekε le, cεyte egen ebuy seke Nyo' ke ejike bonyii bew bo bvuban e diewe kedvuushεε ke bikaa biew e é wvú etome bikaa yí bó le. ¹⁴ Ncese we wvú mwaan wvun nu ε ge bonyii bò wvú gee ε bó yuule, ε mum ε no yuule ten é Nyo'

† 10:1 8:5 †† 10:4 9:12-13 † Bona' ban to ké no nu bona' bô bolemse. †† 10:5 Mben 40:6-8 †† 10:10 7:27 ††† 10:11 9:6; Ksm 29:38 ††† 10:12 8:1 § 10:13 Mben 110:1; 1Kol 15:25

ejise gene mεese sekeci. ¹⁵ Keyoy ke Yuule jemyi ten é beene tomte fiεε fin. Kí to nu ε yaw gay le,

¹⁶ †††Tata gayte le, è nεε moñkan man

mò me nu ηke engbwo bee bó

ejim jo ediuw yoya le:

Me nu ηke engeε bonci bem é mvuntelem mvubole, embvuu ensañ é bonkpawce bobole.”

¹⁷ No wvú gay nonen bvuu bise le,

“Ke me mbeε ηke embvuu enkpawci bibefe bibole keñεε gee dibole di befe ke”

¹⁸ Fí ε mum ε no nu le é bó læshi wase bibefe bi bonyii le, tu ke shiee mwεem mvù bó enyaa ε bó gee boncese dvú keecuke bibefe bi bonyii le bvuu beε ke.

Beene ebenci too nceencee mbew Nyo' le

¹⁹ †††Boom bo bwεem e, fí ε mum ε no nu le ελεμε ke Jisos e nu ε yene wase je ε beene nulo eley keseen yaa fane ke, egen fô Bvudvuu bwε bvù looci Yuule naa ntay e. ²⁰ ††Beene nulo efey é je yi fiε yí nyaa nshii le yí Jisos to yen'yεε fô beene le. Wvú to yene je yin bô ye ye, ε fí mum no nu le wvú nu ε cake wase ndvu yí bó to shεñkeε bañ bvudvuu bvudvu dvú. ²¹ ††Beene keñke wase cee ncese wvu baay wvú taale fô yew Nyo' le yí è nu bonyii bew. ²² ††No mwεem mvun nu nonen, beene emum ebenci too mbew Nyo' le bô fitele fimwaan ε beene ε lese fitele yí ye le ficii nu se kemanen. Beene ebenci njefo bó nu ε miawmiaw wase mvuntelem mvuseεbeene bô ελεμε ke Klistu le mvù ε no yuule, yaa bvuu saake beene yí fiεε le ke. E beene bvuu nu ten ε bó ε cuke wase ye yesebeene bô joo yí yuule.

²³ ††Beene eleemè temyi ntay yí fiεε fi beene taale fwe yí dvú le fi beene ké no jemyi é bonyii ekume fí le. Fo beene etuwtenè ke, njefo wee wvú kawεε beene leeme yí diew ye le. ²⁴ ††Beene egomtè ten je keeyvuwse mvuntelem mvu wee noo wee le keekone noo keegeε mwεem mvù jee. ²⁵ Fo beene ecin'yí keetoo yí kentaashe le diewe no bonyii bomew nu ε nε wase ε no gee ke. Beene eyvuwsè lo mvuntelem mvuseεbeene, efey mvunciim no beene yene wase ε diuw di Tata we-sebeene nu ke ekase eto nu wase nceencee.

²⁶ ††Beene ekeè le é beene nε ε bvuu ε no gee bibefe, gee kee, ε beene nu ε bó ε fiisen wase je yi kecey, é beene no keè le ke ncese wvumvu bvuu nu dvú wvú è nulo é bó ebvuu ege fô bibefe bisεεbeene le ke. ²⁷ ††Eεεε weε gee nonen, é wvú no cεyte ke wase bô nfan ε è nu nsaw Nyo' noo ηguy wvú befe wvú nu ke eyese lo bonyii bo bvuban e bo Nyo' le. ²⁸ †Wee ké ηgoyte nci Muses, é bonyii eleem bofεε keñεε botete etom le bó nu ε yen fiεε fi wvú ge le, é nsaw mum koo mweten, ε bó mum yu lo wvú yaa kooole yii ke. ²⁹ †Eεεε fí nu nonen, tu ben kpwaake le wee wvú joo Waa Nyo' ekuse, joo ελεμε ke moñkan mò Nyo' gbwolεε keecuke wvú dvú é wvú eyuule le kí nu fiεε fi ecici, nan'yi ten Keyoy ke Yu-

§† 10:16 Yeli 31:33-34; Ibu 8:10, 12 §†† 10:19 4:16; 9:8 §† 10:20 9:3; Mat 27:51; 2:14-15; 9:14-15; Jon 14:6 §†† 10:21 3:6; 4:14 §† 10:22 Esek 36:25; Efe 5:26 §† 10:23 3:6 §†† 10:24 13:1 §†† 10:26 6:4-6 §§§ 10:27 Yesa 26:11 18 10:28 Dito 19:15; 2Kol 13:1 19 10:29 2:3; 5:8; 9:12; Mat 12:31

ule kè too bô mbuwma Nyo', nu ε kfuu ηgew wvù wvuwe wee nu ke ekerjke nu ke enu neε? ³⁰ †We ηgew nu ke ebemte lo njefo beene kee wee wvù to gayεε le, “È nu me wvù nu ke etfuse ενvυke,

ε ε nu me wvù nu ke enya nlawma wvubo.”

Ε wvù ε bvuu ε gay le,

“È nu me wvù Tata wvù nu ke esaw bonyii bem.”

³¹ È nu fiεε fi nfan e baay keegbwe can Nyo' wvù kerjke nshii le.

³² ††Geenen, ben ekumyi ediuw yo fwe yò bó to yu- useε ben yi fiεε fi Nyo' le. Ben to nu ε kuu shém no di- uu bô bonjewe bô to too fô ben e. ³³ †Kefew kemew e nu ε bonyii to ké no nan'yi bvuu nyewle bô ben ya le. Kefew kemew e, ε ben no leeme ejim jo bonyii bô bó nyaa ten ηgew ε bó ε yiye je le. ³⁴ ††Ben to ké no koole shen bô boba bonyii bô nu yi ncaw e, fii bó. Bó to ké loo mwεem mvunen, ε ben cinε ke dvù no yuuke ε è nu njon, njefo ben kee le ben kerjke mwεem mvumew mvù fele mvumwe ε è nu wvù nu ke emey nu sekecii.

³⁵ ††Nonen, fo ben ecinε fiεε fi ben leeme wase yi dvù le ke, njefo è nu fiεε ε fi kerjke nlawma wvù kuuke. ³⁶ Fiεε fi shiee le fô ben e nu le ben esuu shém wvu le ben nu- lo egee ε è nu fiεε fi Nyo' shieele, ε ben ke emum ekerjke fiεε fi wvù nu ε kaw beene dvù. ³⁷ ††Bó nu ε san le,

“È shεete ke wase caan é wee wvù nu keeto emum efεse.

Ke wvù nu emooce ke.

³⁸ ††Wee wem wvu teyney nu ke ekerjke nshii nje fitele fi wvù lese yi yem e.

Geenen é wvù ne lo ε no fane ε tfuw bikaa, fitele fiem saa ejee bô wvù ke.”

³⁹ Geenen, ke beene nu boba bô tfuuke bikaa bô nu ke ela ke. Beene nu fisεεbeene bonyii bô nu ε lese fitele yi Nyo' le bô biyoy bibole nu ke eboy.

Ekumε keelese fitele yi Nyo' le

11 ¹ Keelese fitele yi Nyo' le nu keetaale fwe yi fiεε fi Nyo' nu ε kaw wee dvù kee naa ntay le wvù nu ke ekerjke fi, kee ten le fi nu dvù ε wvù baa cim yen wase fi le ke. ² Nyo' to benseε bonyii bo fwele njefo bó to nu ε lese fitele yi ye le. ³ ††È ge ten fitele fi beene lese yi Nyo' le beene ε se kicεε ntay le Nyo' to bom wonj wvun ε è nu ke bô diεw ye, ε mwεem mvù beene yene to buy yi mvù bó yaa yene mvù le ke.

Ebel

⁴ ††È to ge fitele fi Ebel to leseε yi Nyo' le ε wvù se ge ncese wvu lenj fey Keen. Ε Nyo' mum jo wvù le wvù nu wee wvu teyney, mum fi nnya ye keetom le wvù nu wee wvu teyney. Abel to nu ε kpwe, geenen ε fitele fi wvù to leseε yi Nyo' le ε ge beene ε no yuuke ε wvù beε jemyi ε beene ε to ε buy εben e.

† 10:30 Dito 32:35-36 †† 10:32 6:10 † 10:33 1Kol 4:9 †† 10:34 11:26; 13:14 †† 10:35 3:6; 6:11-12 ††† 10:37 Abk 2:3-4 ††† 10:38 Lum 1:17; Gal 3:11 § 11:1 Lum 8:24; 2Kol 4:18 †† 11:3 Kerj 1:1; Mben 33:6, 9; Lum 4:17; 2Kol 4:18 ††† 11:4 Kerj 4:3-10

Enok

⁵ ††È to ge ten fitele fi Enok to leseε yi Nyo' le ε Nyo' se jo wvù gen bô wvù fowe wum ε kpwe baa kum wvù le ke. Bó to nu ε ne fanε yaa bvuu yen wvù le ke, njefo Nyo' to nu ε jo wase wvù we. È Nyo' se jo Enok we nu ε Nwa' Nyo' jemyi le wvù to ké no gee ε Nyo' yuuke njon. ⁶ Nonen é wee nu dvù se wvù nu ε lese fitele yi Nyo' le, tu ke è nu naa lo é Nyo' eyuuke njon bô wvù ke, njefo é wee gomte keebenci too mbew Nyo' le, tu wvù kerjke keebec le Nyo' nu dvù, noo le wvù mawci wee tfuu wvù looci gomte wvù.

Noa'

⁷ ††È to ge ten fitele fi Noa' to leseε yi Nyo' le ε Nyo' ke dioo tefe wvù ekumε fiεε fi to nu keeke ekooy ε wvù baa cim yen wase fi le, ε wvù yuw Nyo' le mum fe ηguw wvu baay keeke eboyse yew ye dvù. No wvù to leseε fitele nonen mum dunε le kebese ke bonyii bo yi wonj wvun e nu bô befe é Nyo' ejise, ε è nu ke wase wvù wvù Nyo' to nyae bvudvuu bvυ wee wvu teyney e é wvù, nje- fo wvù to nu ε lese fitele yi Nyo' le.

Abla'am bô Sela

⁸ ††È to ge ten fitele fi Abla'am to leseε yi Nyo' le, ε wvù se yuw Nyo' le seke wvù to tenεε wvù le wvù ene wonj wvubole egen wvumew wvù wvù to nu keeke ekerjke diεwe wonj we le. No Abla'am yuwεε nonen mum no gene ke lo, yaa cim kee fô wvù gene ke. ⁹ ††È to ge fitele fi wvù to leseε yi Nyo' le fidvu ε wvù se gen no cee wonj wvù Nyo' to kawεε wvù dvù le diεwe tolo wvù nu ε gen ε beε wonj bonyii bomew e. Wvù to nu jó ghane cee cún e bô bo Aysik noo Yakow bô Nyo' to kawεε bó bocii bô wonj wvudvu le è nu ke enu wvubo. ¹⁰ †††Wvù to cee cún e nonen njefo wvù to taale fwe keeke eley kelaante le ε kí kerjke kenffuy ε è to seyse Nyo' no kelaante kedvu nu ke enu, mum yoo.

¹¹ †††È to ge ten fitele fi Sela to leseε yi Nyo' le ε wvù se kerjke mvunγay keeleem bô fue ε wvù ε lun naa wase ε fesen wvù è nulo é wvù ebvuu eboo. Fí to kooyi nonen njefo Sela to nu ε bee le Nyo' wvù kawεε wvù ké no leeme ke yi diεw ye le. ¹² †††12 18ε fi mum no nu le wee mwaan wvù Abla'am wvù to nu ε wvù ε lun wase baay, nu wase diuw kpwe le, to nu ε ne ε engokε ke wee le buy yi ye le duule diεwe jón yi we le noo diεwe mon- shεem mo ηgem joo yi baay e mò wee yaa nulo etanj etoo ke.

¹³ 19Bonyii ban bocii to nu ε ghan fanε yaa kerjke fiεε fi Nyo' kawεε fidvu ke, ke ghan no kpwekene ε bó lese ke fitele yi Nyo' le. Bó to yen ke lo fi le ε fi beε too nce-

§† 11:5 Kerj 5:21-24 §†† 11:7 Kerj 6:13-27; Lum 4:3; 1Bi 3:20 †† 11:8 Kerj 12:1-2 §† 11:9 Kerj 35:12, 27 §†† 11:10 13:14 §†† 11:11 Kerj 17:19; 18:11-14; 21:2; Lum 4:19-20 §†§† Boηwa' bo boyvuum bomew kerjke ten fen le, “È to ge ten fitele fi Abla'am to leseε yi Nyo' le ε wvù se kerjke wan naa no wvù to cim nu ε wvù ε lun wase ε fesen ε Sela ten nulo saa ebvuu eboo ke. Fí to kooyi nonen njefo Abla'am to nu ε bee le ...” 18 11:12 Kerj 15:5 19 11:13 11:9; 13:14; Kerj 23:4; 47:9; Mben 39:12

jole, fiisen bô nlanlan, jeme bô dew yibo le, fô bó le nu ε bó kee le bowen nu ke lo botolo ε bó beke lo yî nshe yin e. ¹⁴ É bonyii jemyi nen, tu fí dunçi naa ntay le bó beε gomte woŋ wvù è nu wvubo. ¹⁵ É bó to bvuu kp-wawci ekume woŋ wvù bó to nen'yee jó, tu bó to nu ε keŋke je keekase tu jim jó. ¹⁶ †Geenen no fí nu, nu ε bó to gomte ε è nu woŋ wvù fele wvuwe, wvù è nu woŋ wvu we. Nonen ke Nyo' ké no wuumene seke bó teŋe wvù le Nyo' wvubo ke, njefo wvù nu ε seyse kelaante ε gee é bó.

¹⁷ ††É to nu fitele fi Abl'am to leseε yî Nyo' le fi to gee ε Nyo' ke dioo mom wvù, ε wvù beε keejo waa we wvù Aysik ege ncese dvù fô Nyo' le. É wvù wvù Abl'am nu wvù Nyo' to kawεε le engokε ke wee le nu ke ebuy yî ye le. É wvù beε ke keejo waa we ε è ka wvù, le wen ege ncese dvù. ¹⁸ Waa we wvun nu wvù Nyo' to gayεε wase é Abl'am le,

“È nu Aysik wvù nu ke egeε diee di kfuu diuw e.”

¹⁹ †Abl'am to kee ke le é wee cim kpwe lo, tu Nyo' nu-lo ekase ege é wvù etu dvù. Nonen é je mi le nu ε è nu-lo é bó ejo le Aysik to nu ε kpwe ε Nyo' kase nya wvù é Abl'am ε wvù nu dvù wum.

Aysik

²⁰ ††É to ge fitele fi Aysik to leseε ten yî Nyo' le ε wvù se cew Yakow bô Esau jeme é bó ekume mbuwma wvù to nu keeke eyuu eto fô bó le.

Yakow

²¹ ††É to ge ten fitele fi Yakow to leseε yî Nyo' le ε wvù ke dioo kpwee, cew boom bo Yosεw wvù waa we le. É wvù to ceeke nonen ε wvù ε ngvuum yî kembang e ε no nyaa n'wvum é Nyo'.

Yosεw

²² ††É to nu fitele fi Yosεw to leseε yî Nyo' le fi to gee ε wvù ke dioo nu wase keekpwe mum no teete kpwe ye dunçi le bonyii bo Isael nu ke esheε ebuy woŋ wvù Ijiw e. É wvù mum gay le bó ke edioo ebuyte jó jo bikufe bi-wene.

Icee Muses bô bwee Muses

²³ ††É to nu fitele fi icee Muses bô bwee to leseε yî Nyo' le fi to gee ε bó se nyile Muses yî kee le te fo bó eyu seke bó to bokεε wvù. É bó to nyile nonen njefo bó to nu ε yen le è to nu wan ε wvù jee cuu baay. É bó fanε yaa efane keengoy sa' yî Nfon to bvuseε ke.

Muses

²⁴ †É to nu fitele fi Muses to leseε ten yî Nyo' le seke wvù to kue wase fi to gee ε wvù tun le fo bó etenè wen le waa ngonjuu Nfon Felo ke. ²⁵ Wvù to nu ε caw fiew

† 11:16 13:14; Ksm 3:6; Mat 22:32 †† 11:17 Kej 21:12; 22:1-14; Dito 4:11; Jem 2:21 † 11:19 Lum 4:17 †† 11:20 Kej 27:27-29, 39-40 †† 11:21 Kej 47:31-48:20 ††† 11:22 Kej 50:24-25; Ksm 13:19 ††† 11:23 Ksm 1:22; 2:2 † 11:24 Ksm 2:10, 11-15

keeyene ε è nu ngεw bô bonyii bô è nu bo Nyo' le, efey keeyuuke njon bô mwεem mvù è nu mvù befe ε mvù fele lo. ²⁶ ††Wvù to nu ε jo le é bó eshoose wen njefo wen nu wee Mboyse wvù Nyo' to kawεε, tu fifie keŋke sew fele keekεŋke kpaw wvu Ijiw tfuu. Wvù to jo nonen njefo wvù to taale mmawce wvù nu ke eto fô wvù le. ²⁷ ††É to ge fitele fi wvù to leseε yî Nyo' le ε wvù se ne Ijiw yaa fane fiε fi è nulo é Nfon ege bô wvù ke, naa ε wvù cim ton'yi shém bô wvù neε. Wvù to nu ε suu shém ne no gene njefo wvù to taale fiew ε è nu fwe diewe wvù yene Nyo' wvù bó yaa yene bô ejise le ke. ²⁸ ††É to ge ten fitele fi wvù to leseε yî Nyo' le ε wvù se gee Nkaw Danεfey, jo ελεε yefe yî lan fwese le, wvu le Nceendaa Kpwe wvù to yuwyi boom bolemse bo fwe yî kfuu le edioo etoo buyte fô dew fwese bonyii bo Is-lael e emum edan efey.

Bonyii bo Isael

²⁹ ††É to ge ten fitele fi bonyii bo Isael to leseε yî Nyo' le ε bó gen lente Joo yi Baay yî Yεele fokuse ke diewe bó fey yî nshe yi yem e. É bonyii bo Ijiw ke dioo to ten buy fô joo yidvu le no momte keefey ten nonen ε yî kuu bó bocii gen dvù. ³⁰ ††É nu ten fitele fi bonyii bodvu to leseε fi to gee ε bó ke dioo gen buy Jeliku, ke len kenεn kelaante kedvu, ke dioo kenεn nonen buy εdiuw esoosh-wiy ε kembew ke kelaante kedvu le kesε kecii.

La'ab

³¹ ††É to ge fitele fi La'ab wvù to nu kpwoon nsake mvu to leseε ten yî Nyo' le ε wvù se boy fanε yaa ekpwe ngoo bonyii bobole bo woŋ e bô to temyi bikuu bô bo Nyo' ke. Wvù to baa kpwe, njefo bonyii bo Isael to nu ε tum bonyii le bó eto eghan ekee woŋ wvudvu, ε kpwoon wvudvu fiisen bó é wvù yew.

Gidion, Balak, Samsen, Jεfta, Dawe bô Samwεl noo bonyii bo ntum Nyo' le bomew

³² ††É è nu le me entaŋke bonyii bô to leseε fitele yî Nyo' le, é me ŋke entan engen embuy fee? Ke kefew nu dvù kè è nulo é me ŋkew nyey mwεem mvu bonyii le diewe Gidion, Balak, Samsen, Jεfta kenεε Dawe bô Samwεl noo bonyii bo ntum Nyo' le bomew e ke. ³³ †††Bonyii ban bocii nu ε bó to leseε fitele yî Nyo' le. É bomew ke so bitum yî jem e, ε bomew saw bvunfon é je yi leŋ e, ε bomew keŋke mwεem mvù Nyo' to kawεε bó dvù, ε bomew keŋke mvungay keebaŋ dew bobvule fo bó engele bó. ³⁴ †††Bomew to nu ε keŋke mvungay keege é nguy wvù to beenci naa bemte lo ejime. É bomew keŋke mvungay keebuy can bonyii bô to gomte keegbwoce bó bô nyó jem e. É bomew bô to yen'yi wεeyi ke ne tu bontememvungay. É bomew tu bonyii bo jem e bô temyi, ε bomew kuŋ bonyii bo jem

† 11:26 12:2; 13:13 ††† 11:27 Ksm 2:15; 12:41 †† 11:28 Ksm 12:1-14, 21-28, 29-30 ††† 11:29 Ksm 14:21-29 †† 11:30 Yosh 6:12-21 †† 11:31 Yosh 2:11-12; 6:21-25; Mat 1:5; Jem 2:25 ††† 11:32 Biku 6:11-8:32; 4:6-5:31; 13:2-16:31; 11:1-12:7; 1Sam 16:1; 1Bfn 2:11; 1Sam 1:1-25:1 ††† 11:33 Biku 14:6-7; 1Sam 17:34-36; Dan 6:1-27 ††† 11:34 Dan 3:23-25

e bo bitum bimew e e bó fɛe lo. ³⁵ †Bomew to nu bokene bò to leseɛ ten fitele yí Nyo' le. E Nyo' ge e bonyii bobole bomew bò to nu e kpweken wase kase tu dvú no nu bô bó. Bomew bonyii nu e bó to koole bvuuke bô bimban, e bó fanɛ yaa cim ebvuu eshieele le bó ecine bó le ke, njefo bó to yene le é bowen kpwe lo, ke ekase ebuy yí kpwe le ekeɛke nshii wvú jee fele wvun. ³⁶ ††Bomew nu e bó to keɛke bó, tamte bô bonɔgbwan e ye caafi, kayte bomew bô boncaw fene yew ncaw e. ³⁷ E bomew nu e bó to tumye bô eta e bó kpweken, bvuu tan'yi bomew bô nyó yí bó tane bite dvú e bó buyte biba bifɛe bifɛe, gbwoci bomew bô nyó jem e bó kpwekene. Bomew to ghane jiise e è nu jéw njéne bô yi bíe. Bó to nu bonyii bo kefufe le, e bonyii njiɛsene bô bó bvuu nyewle bô bó. ³⁸ †Bó to ghane cee nkaante le noo yí dikum e bô é ditfum e noo é bibuw e. È nu bonyii e woɲ wvun to baa ekocen wvú bó ecee wvú le ke.

³⁹ Bonyii ban nen bocii nu e bó to lese fitele yí Nyo' le, e Nyo' bense bó naa ntay. Geenɛn wee mvu bó le to baa emum ekeɛke fiɛe fi Nyo' to kawee bonyii dvú ke. ⁴⁰ Bó to baa ekeɛke njefo Nyo' to keɛke ntaɲ wvú jee ntay fô beene le fele wvuboo, wvuu le è nu ke enu ke seke bó e taashe beene e bó, é bó se no nu e bó e kpwentɛn é Nyo' ejise e gen e mɛse.

Nyo' nɛci boom bò è nu bew

12 †No beene nu wase e kebombom ke bonyii bò to nu e lese fitele yí Nyo' le ban e gem beene e tase e no duɲci no è nulo é wee elese fitele yí Nyo' le, beene emum ebuy ekuse jo bvujite bvucii bvú jewsee beene, noo bibefe bì njimte beene, emum ekuu shém elewtè kenlewtè kè Nyo' nu e gɛe é beene fwe. ² ††Beene dioo lewte no taale yí Jisos e. È nu wvú wvú to yen'yɛe je fô beene le keelese fitele yí Nyo' le, e è nu wvú wvú gee e fitele fi beene lese yí Nyo' le kpwentene gene mɛese. Wvú to nu e bee keekpwe kpwe yi yí kentam e. Wvú to baa ecim etaale é kenshoose ke kfuu yiye kpwe le ke, njefo wvú to taale fwe yí bvujonke bvú nu é wvú fwe le. Keseen wvú e no nu e wvú e shii é ebo ke eɛey ke kawla Nyo' le. ³ Ben ekpawaci ekumɛ wvuwɛ wee wvú to nu e fiisen kfuu wvuwɛ nɔɔw wvú bonyii bò befɛ to nyaa é wvú, wvuu le fifie ege é mvuntelem mvunen saa ewɛyi, kenɛe edoose é je ke. ⁴ Jem yi ben tumte ben e bo kebefɛ nu e ben baa tum wase egen ebuy yi gvune di wee le ejim lo ke. ⁵ ††Me nkpwake le ben baa edaaye wase ntefe wvú Nyo' nyaa é ben diewe boom bew e ke? Wvú gayte le, “Waa wɛm, seke Tata nɛci wo, fo wo ejod nɛw ke. É wvú dioo saake wo yí fiɛe le, fo shem ekpweè wo ke. ⁶ É keè le Tata ké no nɛci e è nu wee wvú wvú koonke, tamte e è nu wan tfuu wvú wvú joo le è nu wvuwɛn.” ⁷ †††Ben emum ekuulè shém yí bonɔɔw bô ben yene le, ekeè le Nyo' nɛci lo ben diewe boom bew e. Wan mvu nu dvú wvú jay fiɛe é ice enu se wvú e nele wvú e?

† 11:35 1Bfn 17:17-24; 2Bfn 4:18-37 †† 11:36 Yeli 20:2; 37:15
‡ 11:38 1Sam 13:6 †† 12:1 1Kol 9:24 †† 12:2 2:10; 8:1 †††
12:5 Bɔɔn 3:11-12; Mwm 3:19 ††† 12:7 Dito 8:5

⁸ É Nyo' cin'yi ben e se wvú nɛci no wvú ké no nɛci boom bew bocii, tu ben baa enu naa lo boom bew ke, tu ben nu bikole. ⁹ Beene keɛke ten bo'icee bosɛɛbeene bo fokuse fan bò to ké no nɛci beene e beene wvumte bó. É beene to wvumte bó nonɛn, tu ke è nulo é beene enya bikuu é Icee biyoy bisɛɛbeene efey lo nonɛn, ke ekeɛke nshii wvú mɛy lo? ¹⁰ †Bocee bosɛɛbeene bodvu to nu e nɛɛe beene ke yí kefew e caan no bó to yene le fí nu leɲ. E Icee wesebeene wvun nɛci beene keeseysɛ lo beene é beene eyuule no wvú yuule. ¹¹ ††É ke dioo nu seke bó tamte wee keenele wvú, e wvú no yuuke nluɛe kefew kekɛ le, wvú saa yuuke naa lo njon ke. É ke edioo enu wase ejim jo kefew kedvu, e fifie to bô nyɛkeey noo nce wvuu teyɛy fô wvuwɛ wee wvú Nyo' nu e yɛɛyi wvú é yiyin je le.

¹² †††Nonɛn ben ege é can yene yi nu e jɛw wase ekase etɛme, ege ten é envuw eyene yò ndɛndɛɲe wase ekase etɛme. ¹³ ††Ben egenè ke e è nu é je yi teyɛy e, wvuu le fo bikoy bì tɛese wase emɛse elose ke, é bí etɛme lo.

Ntefe ekumɛ keeyuuke Nyo' le ntay

¹⁴ †††Ben emomtè ntay keecee yí nyɛkeey e ben e bonyii bocii, ebvuu emomtè ten ntay keecee nce wvú yuule. É wee nu se wvú cee nce wvú yuule, tu ke è nulo é wvú ke eyɛn Tata le ke. ¹⁵ ††Ben eyenè fo wee mvu ke ejim keekɛke mbuwma Nyo', ebvuu eyenè ten fo nɔɔw mi yi befɛ ke enɛ ebuy é ben entelɛɲ ke eto bô nɔɔw ejin bonyii nteen. ¹⁶ ††Ben eyenè ten le fo wee mvu ben e ekeɛke nce nnyɛn kenɲaɲ ke. Fo wee ten emaa lo Nyo' diewe Esau wvú to gesɛe mbuwma wvú wvú to nu keeke ekeɛke diewe wan wvuu nɔɔwwe le yí mwɛɛm mvudien mvu kaɲ mwaan e maan ke. ¹⁷ †††Ke ben kee le ejim jodvu nu e wvú to nɛ bvuu no gomte keekɛke mbuwma wvun can ice le, e ice ma lo wvú? Naa no wvú to cim shiwse misɛm é jise gomte keekumɛn fitele fiɛw, nu e ke je to bvuu nu dvú keekumɛn ke.

¹⁸ †††Ben ekeè le fô ben leeme fô keseen baa nu diewe bvudvuu bvú fokuse bvú bonyii bo Islael to leeme fô bvú bó yene bvú le ke. Bó to leeme, ††† e nɔɔw bene nen lululu, e ekfuɲ yiile nen taytayɲ, e nffum kfunɛ ten nen kekeke. ¹⁹ Bó to yuuke ten e soɲ saayi, e diɛw mi jem yi. Mwɛɛm mvú diɛw yidvu to jem yi to nu e bɛmse bó, e bó no lɛke lo le fo diɛw yidvu ebvuu ejeme é bó ke. ²⁰ †††Bó to lɛke nonɛn njefo fiɛe fi diɛw yidvu to jem yɛe to nu e ghaw mvunɔɔw mvubole. Diɛw yidvu to nu e ciise lo é bó le,

“Fo fiɛe ebence lo bew kum wvun ke.

É è cim nu nyam, é bó tumye lo bô eta e yí kpwe.”

§ 12:10 Mat 5:48; Lum 5:2; Jem 3:17 †† 12:11 12:14; Jem 3:17-18 ††† 12:12 Yesa 35:3 †† 12:13 Bɔɔn 4:26 ††† 12:14 12:11; Mak 12:30-31; Mben 34:14; 1Kol 7:15 †† 12:15 Dito 29:18; Gal 1:6 †† 12:16 Keɲ 25:29-34 ††† 12:17 Keɲ 27:30-40 ††† 12:18 Ksm 19:16-22; 20:18-21 ††† Fo bó to leeme to nu é ken yi ke kum wvú Sinay e. 18 12:20 Ksm 19:12-13

²¹ Kεεεy, mwεεm mvù bó to yene fó to bεmte baay. E Muses kebεε jeme le, “Nfan wvu baay nu ε ge ye ε nε ε no ciijke lo me.”

²² †Ben nu finen ε ben leeme ε è nu yî kum wvù Sayon e, ε è nu kelaante kè è nu ke Nyo' wvù kεjke nshii le, ε è bvuu nu Jelusalem wvu fowe. È nu fó fò bonceendaa bo Nyo' le bò wee yaa nulo etanj etoo lanlanε yî kentaashε le. ²³ ††Ben nu ε to wase ê kentaashε ke bonyii bo Nyo' le bò è nu boom bew bo fwe, ε wvù ε sanj εdiee ebo ê ηwa' we le fowe. Ben nu ε to wase fwe dvu Nyo' wvù sumtene bonsaw bo bonyii bocii le. Ben nu ε to wase ten fwe dvu biyoy bi bonyii bò to nu teytoy e bi Nyo' nu ε ge wase bí ε no yuule gene mεεse le. ²⁴ †Ben nu ε to wase ten fò Jisos wvù leeme fwe monkan mo monfem entelen jo Nyo' bô bonyii le, ε to ten fwe dvu εlεmε ke Jisos e kè bó to miawmiawεε yî beene le. ELEMε kin jemyi fiεε fi fele fi εlεmε ke Abel e.

²⁵ ††Ben eyenè fo ben etune keebεe wee wvù jemyi ê ben e. Ben kpwaake le é bonyii bo Islael to nu sε bó eboy can ηgew wvù to toε fô bó le njefo bó to nu ε tun keebεe wee wvù Nyo' to tumεε le wvù eteetè bó fokuse fen e, tu je nu dvù fô beene le keeke eboy fen é beene ε tun keebεe wee wvù teete beene ε è nu fowe le? ²⁶ ††È to nu sekekεε ε wvù jeme ε nshε shiw. Keseen ε no nu ε wvù ε kaw le,

“Seke me ε mbvuu ε nshiwε,
é saa eshiw ke nshε maanj ke.
Ebulε ten nu ke eshiw fó.”

²⁷ Diεw yi le, “Seke me ε mbvuu ε nshiwε”, dujci le Nyo' nu ke ecake lo mwεεm mvunciim mvù wvù to bomεε mvù è nulo é bó eshiw, wvu le é eshεε ke wase mwεεm mvù yaa nulo é bó eshiw ke. ²⁸ †††Fí ε mum ε no nu le beene enyaà keyoone ê Nyo' le bvunfon bvù beene nu ε fiisen nu bvù è yaa nulo é bó eshiw bvù ke. Nonen beene emum ebunleè Nyo' ê je yi len e, enyaà n'wvum ê wvù, fanè wvù. ²⁹ †††Beene enyaà nonen nje-fo,

“Nyo' wesebeene nu diεwε ηguy wvù nulo efiese lo fiεε le.”

Ntefe wvu fokemεse

13 [§]Ben ekonεnè ke nonen gene fwe diεwε boom bo bwee wan e. ² †Fo ben ecinε keefiisene boto-lo εla eyene le ke. Ben ekeè le bonyii bomew nu ε fiisen wase nonen ε fiisen ε è nu bonceendaa bo Nyo' le yaa kee ke. ³ ††Ben ekumyi bonyii bò nu yew ncaw e, enù ke diεwε ben ε bó bocii nu yew ncaw e. Ben ekumyi ten bonyii bò bó nyεwle bô bó, njefo ben ten kεjke ye.

⁴ †Wee tfuu enyaà n'wvum ê kentaashε ke wee bô kpwεse le, é kpwoon bô diemsen eyenè fo wee ebvuu ebuy εkfuη ebefe bô kentaw kebole. Ben ekeè le Nyo'

nu ke esaw bonyii bocii bò cee nce nnyen noo bò cin'yi kentaashε kebole ke wee bô kpwεse le buyte εkfuη.

⁵ ††Fo ben elese bvufεε bvunen yî bigew e yî nshii wene le ke. Wee eyuukè njoη bô fiεε fi wvù kεjke, nje-fo Nyo' nu ε gay le,

“Kε me nu ηke en'yuu encinε wo le ke,
ε ke me nu ηke en'yuu enlanη wo ke.”

⁶ †Fifin ε mum ε ge ε è nulo é beene ejeme sε ke-maηen no wee to gayεε le,
“Tata nu wvù fii me.

Kε è nulo é me enfane fiεε ke.
È nulo é wee ege la bô me?”

⁷ †Ben ekumyi bonyii bò to nu bikuu binen bò to yawεε fewce diεw Nyo' ê ben. Ben ekume no nce wvubo to nu, emum eberjene je yi bó to lesεε fitele yi Nyo' le jó. ⁸ Kε Jisos Klistu ké no kumene ke. No wvù se nu foguu, nu ke no wvù nu eben, ε è nu ke no wvù nu ke enu sekekii.

⁹ ††Fo ben ecinε é bonyii eto bô bon'yεeyi bo jεey bò bó yaa kee jò bó buy, εlεwe ben dvù ke. Fí jee le mvuntelem mvuseεbeene etemyi nje mbuwma Nyo', εfey fo enu nje bonci bo ekumε mwεεm mvudien. Ke bonci boban cim fii bonyii bò leeme yî dvù le ke. ¹⁰ Beene kεjke ketaη ke ncese le, ε bocee ncese bò lemte fô ketaη ke yew Nyo' yi fokuse fen e yaa kεjke naa lo mvuη-gay keedie fiεε fi nε fô kekin ketaη e ke. ¹¹ ††Ben ekeè le εkolε ke bocee ncese le to ké jo ε è nu εlεmε ke nyám e ley dvù fô Bvudvuu bwε bvù looci Yuule naa ntay e keege ncese dvù fô bibεfε bi bonyii le, geenεn e bó jo nyám yidvu buysen ntaw dvù mum ton ε yí fie.

¹² †††Jisos to nu ε kpwe ten εkfuη jo kelaante wvu le wen ecukε bibεfε bi bonyii le bô εlεmε kew. ¹³ Nonen beene emum ebuysen ten ebi wvù le εkfuη jo ntaw ekεjke ten boncun bò wvù to kεjkeε. ¹⁴ ††Beene kee le ke la din di beene nu fó fen nu ke emey nu sekekii ke. Beene taale fwe ε è nu yî la di bεε too le. ¹⁵ ††Nonen beene emum ebεε Jisos egeè ncese wvu mbense fô Nyo' le sekekii wvù è nu keeyemte diee diεw. ¹⁶ ††Fo ben edaaye keegeε lemme di jee noo keegawte mwεεm mvunen mvù ben kεjke ben ε bonyii bomew ke. É ben gee nonen, tu è nu ncese wvù jee fô Nyo' le.

¹⁷ †Ben eyuukè bonyii bò nu bikuu binen e, geè no bó shieele, njefo bó taale fô biyoy binen e diεwε bonyii bò kee le bó nu ke etanje diuw ekumε lemme dibole é Nyo'. Ben egeè nonen wvu le bó egee lemme dibole bô nlanlan, ε è yaa nu ke shen shen ke. É bó gee shen shen, fifie saa efici ben ke.

¹⁸ †Ben ebunleè fô bese le. Bese kee naa keεεy le ke fitele saake bese yî fiεε fimew e ke, njefo bese ké no shieele keegeε fiεε ficii bô n'wvum. ¹⁹ Me nlooci naa nleke baay le ben ebunleè, wvu le è nulo é me en'yansen enkase ento fô ben e.

† 12:22 13:14; Gal 4:26; Mwm 5:11; 21:2 †† 12:23 Luk 10:20 ‡ 12:24 8:6; 9:12; Kerj 4:10 †† 12:25 6:4-6; 8:1; Ksm 20:22 †† 12:26 Ksm 19:18; Aga 2:6, 21 ††† 12:28 13:14 †††† 12:29 Dito 4:24 § 13:1 6:10; 10:24; 13:16; 1Bi 1:22 †† 13:2 Kerj 18:1-8; 19:1-3; Job 31:32; Lum 12:13; 1Tim 3:2; 5:10; 1Bi 4:9; 3Jon 8 ††† 13:3 10:34; Mat 25:36 †† 13:4 1Kol 7:2-4; 1Tes 4:3-8

§†† 13:5 Dito 31:6, 8; Fili 4:11-12; 1Tim 6:7-10 †† 13:6 Mben 118:6 †† 13:7 6:12; 1Kol 4:16 ††† 13:9 Lum 14:2; Kolo 2:20-22; 1Tim 4:3 ††† 13:11 9:7; Lew 16:27 ††† 13:12 11:26; Mat 27:31-33 18 13:14 11:9-10, 13, 16; 12:22, 28; Fili 3:20; 2Kol 5:6; 1Bi 2:11; Mwm 21:2 19 13:15 Efe 5:19-20; Mben 50:14, 23 20 13:16 Gal 6:10; Fili 4:18 21 13:17 Esek 3:17; Lem 20:28-31; 1Kol 16:16 22 13:18 10:22; Lum 15:30; 2Kol 1:12; Lem 24:16

Bunle bô ngayma

²⁰ †Nyo' wvù nu Nyo' kembonen nu wvù to kasεε bvuse Jisos wvù Tata wesebeene wvù nu Ncey Njée wvu baay yî kpwe le. Wvù to bvuse fele yî mvungay mvu ελεμε ke monkan mò mey lo le. ²¹ ††Me nleke le wvù enya ben bô mwεem mvù jee mvunciim, wvu le ben egee fiεε ficii fi wvù shieele. Me nleke ten le wvù el-entè fiεε ficii yî yene le can Jisos Klistu le fi wvù yene le fi jee wvù le. Beene enyaà mbense ê Jisos Klistu wvun sekecii σε ηκα. Fí enù nonen.

† 13:20 12:14; Lum 5:1; 2Kol 13:11; 8:6; 9:12 †† 13:21 Efe 2:10; Fili 2:12-13

²² Boom bo bwεem e, me nleke le ben ekuu shém eyuw diεw ntefe yì me nsaη fô ben e yin. Fiεε fi me nsaη nu ke nen kfuy. ²³ †Me ηgomte le ben ekiεε le waa bwee wesebeene wvù Timatio nu ε bó ε bvuse wase wvù yew ncaw e. Ê wvù yaηsene lo ε to, ê bee wvù ke elen εkale kemwaan eto eyen ben e. ²⁴ Ben egay bonyii bô nu bikuu binen e bocii noo bonyii bô è nu bo Nyo' le bocii enya ê me. Boom bo bwee wesebeene le bo Itali ciinse ten ngayma ê ben. ²⁵ †Nyo' ebuw ben bocii bô kembonen.

‡ 13:23 1Kol 4:17 †† 13:25 Gal 6:18

Jem

Fiee fi nu ê Nwa' Jem wvun e

Nwa' wvun to saŋ Jem fô bonyii bo Nyo' le bocii bò to nu ε tawse woŋ e tfuu. Nwa' Jem wvun nyaa bontefe nteen no è nulo é wee Klistu eceè ê bonyii ente. Fiee fi wee wvù saŋ nwa' wvun baay leeme yî dvú le nu le wee Klistu egeè mwεem ε è nu mvù duŋci le wvù nu ε lese fitele yi Nyo' le.

Bikuu bi mwεem e ê nwa' wvun e

1:1 Keŋkεwce
 1:2-8 Keelese fitele yî Nyo' le bô bvufee bvù nen'yi fô Nyo' le
 1:9-11 Kefufe bô kpaw
 1:12-18 Mmom bô mwεem mvù teeyi bonyii
 1:19-27 Keeyuuke gee
 2:1-13 Fo wee eduŋci kejeey jεey
 2:14-26 Keelese fitele yî Nyo' le bô gee di læŋ
 3:1-18 Wee Klistu bô leme diew
 4:1-5:6 Wee Klistu bô woŋ wvun
 5:7-20 Bontefe jεey jεey

1 †Nwa' wvun saŋ me wvù Jem, waa lemme Nyo' bô Tata Jisos Klistu. Me nsañ fô dikfuu di bonyii bo Nyo' le di yuufe ncow difεe di nu ε tawse woŋ e tfuu. Me ŋgayte ben e. ††

Keelese fitele yî Nyo' le noo keefeefene

² Boom bo bwεem e, é mmom too fô ben e jé le jé le, é ben jo læ è nu bvujonke. ³ Me njemyi nonen njefo no ben fele ê mmom ente, leese ke fitele yî Nyo' le, nu ε yî nu ege é ben ekee keekuu shém ntay. ⁴ Ben ekuulè ke shém nonen egen emese, wvu læ ben enu bonyii bò nu ε taw ε kocen, yaa tane fiee yî yene le ke.

⁵ †É wee mvu ben e tane bvufee keekiee fiee fi Nyo' gomte, é wvù læke ε è nu ê Nyo' é wvù enya. Nyo' nu wvù nyaa ê wee tfuu bô fitele ficii yaa waale wee ke. ⁶ ††Geenen, wee edioo eleke no leeme ke bô Nyo' fitele fimwaan, yaa maŋene ke. Ben ekeè læ wee wvù maŋene nu diewe joo yi baay yî fwefwe bvuyte ε yî shεeŋke bii jò wvù gene. ⁷ Fo wee diewe wvuwe le ekp-waakè læ wen nu ke eleke fiee ê Nyo' ekeŋke ke. ⁸ Wvuwe wee nu wvù keŋke mvuntelem mvunfεem, tuwtene lo yî fiee ficii fi wvù gee le.

Bonyii bo kefufe le bô bo kpaw e

⁹ ††Wee mbee wvù fuute eyuukè njon læ Nyo' nu ε bense wase wvù, ¹⁰ ††É wee kpaw eyuukè njon læ bó nu ε shike wase wvù, njefo wvù nu ke egen ecine kpaw we le ke læŋlæŋ no fow ké looke yî εgay e ke ne yele. ¹¹ No diuu ké sane dioo baa ton'yi ε εgay yowlæn, ε fow wvù yî dvú le yele, ε bvujonke bwew ka, nu ke læŋlæŋ no wee wvù ghane kuŋene kpaw we nu ke egen.

Mmom bô mwεem mvù teeyi bonyii

¹² ††Njon wvu baay nu wvu wee wvù kuule shém seke mmom ε to fô wvù le, njefo è nu seke wvù ε leem ε teme, é wvù ke ekeŋke kefo ke bvunfon e kè è nu nshii wvù meyo lo kè Nyo' nu ε kaw wee tfuu wvù koonke wvù dvú. ¹³ ††Fo fiee ké dioo teeyi wee læ wvù ege kebefε, ε wvù no duù læ è teeyi Nyo' wen ke, njefo ke è nulo é fiee etele Nyo' læ wvù ege kebefε ke. E ke Nyo' ké no teeyi fiew wee ke. ¹⁴ ††Fiee fi ké tele wee nonen, nu mwεem mvù befe mvù wvù keŋke shiee yî dvú le, é mvù dioo ε læwce wvù mum wow, ¹⁵ é shiee wvun ké teme, mum to bô kebefε, é kebefε ké dioo ε ku ε kocen, to bô kpaw.

† 1:1 Mat 13:55; Lem 12:17; 15:13; 21:18; 1Kol 15:7; Gal 1:19; 2:9; 1Bi 1:1 †† Dikfuu di bonyii bo Nyo' le nu Bojuu bò nu ε lese fitele yî Jisos Klistu le, ε bó ε tawse ε no cee bitum bimew e. † 1:2 Lum 5:3-5; 1Bi 1:6-7 †† 1:5 Bŋgn 2:6 †† 1:6 5:13; Mat 7:7; 21:21-22; Efe 4:14

††† 1:9 2:5 ††† 1:10 Job 14:2; Mben 90:5-6; Yesa 40:6-8 § 1:10 5:1 §† 1:12 5:11; 1Kol 9:24-25 §†† 1:13 Bŋgn 19:3; 1Kol 10:13 §† 1:14 Lum 6:19-21; 7:7-10; 1Jon 2:16-17

¹⁶ Boom bo bwεem e bō nu shém yem, fo ben elεélè bikuu binen ke. ¹⁷ †Mwεem mvunciim mvù jee nu leη, mvù beene keηke nen'yi ε ε nu fowe fō Nyo' le. È nu wvù Cee Mbom mwεem mvunciim mvu fowe mvù nyaa n'yuu. Ke Nyo' kumene diewe kenjinjin e kè ké no kumene mondvuum ke. ¹⁸ ††È nu wvù wvù to cawεε beene nya beene bō diew yì nu keceey ε yì nya nshii wvu fwε ε beene, wvu le beene enù fiεε fi fwe fi wvù to balεε le ε nu naa fiew ente jo mwεem mvunciim mvù wvù to bomεε.

Keeyuuke diew Nyo' gee no yì gomte

¹⁹ †Boom bo bwεem e bō nu shém yem, ben ekiεε le wee tfuu keηke keenu cekey keenya bitem yì fiεε le, joδ wεε bō njeme, joδ wεε bō shém yì ton'yεen, ²⁰ njefo ke wee wvù ton'yi shém nulo ege fiεε fi teyey fi Nyo' shieele ke. ²¹ ††Fì ε no nu le, ben ecine nce nnyen e noo keηge kè temyi le, eshike bikuu binen, efiisen diew Nyo' yì Nyo' nu ε lese fō mvuntelem mvunen e. Diew yin nu yì nulo eboyse ben.

²² ††Fo ben elεélè bikuu binen keeyuuke ke lo diew Nyo' maan ke. Ben egeè no yì gayte. ²³ Wee wvù yuuke ke lo diew Nyo' yaa gee no yì gayte, nu diewe wee wvù nu ε taa bvushiw bwew ε kenleey e, ²⁴ no wvù tale nonen, ε base jim ε mum ε kase ε daaye no nfieesen ye nu. ²⁵ ††Geenen, wee wvù looci taale ε nci wvù taashi bonci bocii bvuu bvuuuse bonyii bvunfaw e, leeme yì dvù le sekicii, yaa daayi fiεε fi wvù yuuke ε wvù jemyi, gee no wvù gayte, nu ε Nyo' nu ke elan kembonen yì fiεε ficii fi wvù gee le.

²⁶ ††È wee teηe ekole kew le wen looci nu wee mbee, ε fanje yaa ejici leme diew e, tu wvù læεle ekole kew, ε fiεε fi wvù teηe ekole kew le wen nu wee mbee nu ecici. ²⁷ †Mbee wvù Nyo' Icee wesebeene yene ε ε nu wvu leη bvuu yuule ε wvù ejise, nu wvu wee wvù taale fō boom bo bonkfu le noo fō bokε' bo bonkfu le seke bó nu yì ηgew e. E ε bvuu nu ten wvù kemsene bō ekole kew fo mwεem mvu yì nshε le fen elom wvù.

Fo ben edunçi kejeey jεey ke

2 ††Boom bo bwεem e, no ben nu ε lese wase fitele yì Tata wesebeene wvù Jisos Klistu wvù nu Tata bvukuke le, fo ben edunçi kejeey jεey ke. ² Me njemyi nonen njefo ε nulo ε bonyii bofεε ene eley yew yene nshii le, ε wvumvu ε jise ndvù ε yì jee, ε lese mvuncaw ε bó ε kene bō ketwaa ke bigew e kè yεεle, ε wvumvu wee nu fiew wee kefufe, ε wvù ε jise ndvù ε yì ε sawyε. ³ Ben ε ne ε gay ε wee kefufe le, "Leem fofe," kenεε le, "To eshii fokuse fen nshε le," ε mum ε nya bvufee ε è nu yì wee wvù sufe ye wε le, ε gay ε wvù le, "Ke to eshii

† 1:17 Keη 1:14-18; Mat 7:11 †† 1:18 Jon 1:13; Lum 8:19-23; 1Bi 1:23 † 1:19 3:2; Bηgn 15:1; Ekle 7:8-9 †† 1:21 Kolo 3:8; 1Bi 2:1 †† 1:22 2:17; Mat 7:24, 26; Lum 2:13 ††† 1:25 2:12, 24; Mben 19:7; Jon 13:17; Lum 8:2; Gal 6:2 ††† 1:26 3:2, 10; Mben 34:13; 141:3 § 1:27 Mben 10:14, 18; Yesa 1:17; Mat 25:35-36 §† 2:1 2:1-9; Dito 1:17; 10:17; 16:19; 2; Job 34:19; Mben 82:2; Bηgn 24:23; Mat 5:45; Lem 10:34; Lum 2:11; 10:12; Gal 2:6; Efe 6:9; Kolo 3:25; 1Bi 1:17

fen wee wvu baay." ⁴ È ben ne ε ge nonen, ke tu ben nu ε tu wase bonyii bō sumtene bonsaw bō mvuntelem mvù yile? Ke fifin yen'yi le ben dunçi kejeey jεey ε ben enteleη e?

⁵ †††Boom bo bwεem e bō nu shém yem, ben eyeke eyuw, ke è nu bonyii bo kefufe le bo fokuse fen bō Nyo' nu ε caw le bó elooci keηke mbee wvù nu ε yinjen e? E ke è bvuu nu bó bō Nyo' nu ke enya bó bō bvudvuu ente jo bvunfon bwew bvù wvù to kawεε wee tfuu wvù koonke wvù dvù le? ⁶ Geenen, ben nen'yi finen kaa no shoose lo wee kefufe ε yiyε je le, yene ε è nu wee kp-waw e. Bonyii bō nu ε ben ε shii yì yene le guute ben gene dvù yéw bonsaw e nu baa? Ke è nu bonyii bo kp-waw e le? ⁷ Ke è bvuu nu ke bó bō jemyi diew yì befε ekumε diee di Tata wvù keηke ben e le?

⁸ †Ben elooci gεεle nci Nfon wvù Nyo' wvù nu ε Nwa' we le. Nci wvun nu le,

"È koonkè waa bwoo no wo koonke ekole kuw."

È ben gee nonen, tu ben gee leη. ⁹ ††Geenen, ε ben dunçi kejeey jεey no me mbe njeme wase, tu è nu ke-befε ε ben gee, tu ben nu ε ηgoy nci wvù ε koo ben.

¹⁰ ††Ben ekeè le ε wee gεεle naa bonci bo Nyo' le bocii, ε ke ε ηgoy mwaan, tu wvù nu ε ηgoy wase bocii. ¹¹ ††E fi nu nonen, njefo Nyo' wvù to gayεε le,

"Fo wo ejanη kpwεε wee ke"

nu ke ten wvù wvù to gayεε le,

"Fo wo eyu wee ke."

È wo nu sε wo nu ε janη kpwεε wee, geenen ε yu wee, tu wo nu ε ηgoy ke nci Nyo'. ¹² †††Nonen, ben ejemyi bvuu geè mwεem diewe bonyii bō Nyo' nu ke esaw bó bii nci wvù bvuuuse bonyii bvunfaw e. ¹³ †††Ben ekeè le Nyo' nu ke dīoo saake nsaw, wvù saa ekoole shen fō wee wvù to baa koole shen fō wee mvu le ke. Geenen, wee wvù koole shen nu wvù nu ke eboy yì nsaw e.

Fiεε fi dunçi le wee nu ε lese fitele yì Nyo' le nu gee diew di leη

¹⁴ †††Boom bo bwεem e, ε wee ne ε no duu le wen nu ε lese fitele yì Nyo' le, ε gee diew yaa dunçi nonen ke, ε fifie ke efi wvù yì la le? È nulo ε fitele fi wvù lese fidvu ke eboyse wvù? ¹⁵ ††Bó ejo le, ε waa bwoo wvù diemsen kenεε wvù kpwoon ne ε no tane ndvù bō mwεem mvu-dien mvu ediuw ecii, ¹⁶ ε to fō wo le, wo ε gay ε wvù le, "Nyo' elan kembonen yì yo le ε wo ekeηke ndvù bō mwεem mvudien." È wo gay ke lo nonen, sε wo ε nya wvù bō mwεem mvù wvù shieele, ε fifie efi wvù yì la le? ¹⁷ †Ben baa yen le le ε wee duu le wen nu ε lese fitele yì Nyo' le, sε gee diew dunçi nonen, tu fitele fi wvù lese efinεfin nu ecici?

¹⁸ Wee mvu nulo ene egay le, fi wee mvu le nu ε wvù ε lese ε è nu fitele yì Nyo' le, ε fi wee mvu le nu ε wvù gee ε è nu gee di leη. Me ε mum ε no ηgayte le wvù edunçe no è nulo ε wee elese fitele yì Nyo' le sε gee

††† 2:5 1:9; Luk 6:20-21; 1Kol 1:26-28; Mwm 2:9 §† 2:8 Lew 19:18; Mat 22:39; Lum 13:9 §†† 2:9 2:1 §† 2:10 Mat 5:19; Gal 3:10; 5:3 §† 2:11 Ksm 20:13-14 §†† 2:12 1:25 §§† 2:13 Mat 5:7; 7:1; 18:32-35 §§§ 2:14 Mat 7:21; 1Jon 3:17 18 2:15 Mat 25:35-36 19 2:17 Gal 5:6, 16, 22-24; 1Jon 3:18

diew nu læŋ, é me ndunçe é wvú no me nu ε nlese fitele yí Nyo' le ε é nu yí gee diem di læŋ e. ¹⁹†É wee nu ε bee læ Nyo' nu mwaan, tu è nu læŋ. Geenən, naa bonceenda bo dæwle le ten nu ε bee ke nonən ε no fane, ci-inke. ²⁰Wvuwe wee nu keyuŋ. Wvú gomte læ me endunçe læ é wee lese fitele yí Nyo' le se gee di jee ŋkuuŋ, tu è nu ecici? ²¹††Ke fiεε fi to gee ε Nyo' yen læ Abla'am wvú icee wesebeene nu ε kocən wee we le to nu gee diew di læŋ e? Wvú to nu ε jo waa we wvú Aysik, jike yí ketan ke ncese le keege ncese dvú fô Nyo' le. ²²Ben ε yen læ læ fitele fi wvú to leseε yí Nyo' le bô gee diew di læŋ to læne ekalε kemwaan e? Gee diew di læŋ to nu ε dunçe læ fitele fi wvú to leseε yí Nyo' le to nu ε yiŋsən. ²³†É fi mum kocən no bó to sanjεε é Nwa' Nyo' le læ, "Abla'am to nu ε lese fitele yí Nyo' le, nje nonən, ε Nyo' yen læ wvú nu wee wvu teytey."

É bó mum no tenje wvú læ nsaa Nyo'. ²⁴Ben ε bvuu ε yen læ læ fiεε fi ké ge ε Nyo' yen læ wee nu ε kocən wee we le nu gee diew di læŋ, ε è yaa møy ke fitele fi wvú lese yí Nyo' le maan ke?

²⁵†É nu ke læŋlæŋ no fi La'ab wvú to nu kpwoon nsake le to nu. Fiεε fi to gee ε Nyo' yen læ wvú nu ε kocən wee we le to nu gee diew di læŋ. Wvú to nu ε fiisen bonkee bo Islael é wvú yew, ke dunçe je yimi jεy yí bó etu jim jó. ²⁶††Fi ε no nu læ, ke no keyoy cin'yi nyam ye le ε yí mum no nu wase fiεε fi ecici, nu ke læŋlæŋ no wee lese fitele yí Nyo' le se gee di læŋ ŋkuuŋ tu fi nu ecici.

Wee eshe bô leme diew

3 Boom bo bwεem e, fo ben nteen egomtè keenu bonyii bo n'yεeyi le ke. Ke ben kee ntay læ bonyii bo n'yεeyi le nu ε wvubo nsaw nu ε bó nu ke elooce etasse ntay? ²†††É nu kecey læ beene bocii gee bojay nteen. Geenən, é wee nu dvú wvú yaa ké jay njeme ke, tu è nu wee ε wvú ε kocən, bvuu kee ten keekemsən bô ekole kew. ³†Beene ké jo ncaw lese emvu jo nyambala keege læ yí eyuukè beene le. É beene mum no banje nyam yidvu dvú ε yí gene jò beene gomte. ⁴Ben eyen ten no ŋguw wvu é joo nu. Wvú kuuke naa ntay, ε fwe-fwe wvú temyi ké no domsee. Geenən, ε fiεε fi wee wvú guute ŋguw banje dvú ε wvú gene jò wvú gomte, nu ke nen caan. ⁵É nu ke læŋlæŋ no leme nu. Dí nu ke lo fiεε fi caan yí wee le. Geenən ké no jemyi mwεem mvù temyi baay.

Ke ben kee no è nulo é ŋguy ekpway nen kpwayy, ekoo, eshike ekowε kecile fokuse? ⁶†Leme nu ke ten diεwε ŋguy e. Mwεem mvù befe mvu fokuse fen nu ε tase yí leme di wee le, lamte beete bô ye wee yicii. Leme ké fwεε ŋguy ε wvú befe bô nshii wee tfuu. É ŋguy wvun nu ε leme joo ε è nu fô ŋguy wvu baay e. ⁷†††Bonyii nu ε mom wase keeyeyi dikfuu di nyám e dicii. Bó nu ε yεeyi wase nyám yi ŋkpwaante bô mvun-yiim noo nyám yi sone bô yi é joo. ⁸†Geenən, ke wee nu naa lo dvú wvú nulo eyεeyi leme ke. Leme ké no

† 2:19 Dito 6:4; Mat 8:29; Mak 1:24 †† 2:21 Keŋ 22:1-18; Lum 4:1-5, 13-16, 19-22; Ibu 11:17 † 2:23 Keŋ 15:6; Lum 4:3 †† 2:25 Yosh 6:17; Mat 1:5; Ibu 11:31 †† 2:26 2:17, 20 ††† 3:2 Mben 141:3; Bŋgn 10:19 ††† 3:2 1:26 § 3:3 Mben 32:9 †† 3:6 Bŋgn

wεwte ke lo, ε dí ε yiŋsən bô kebefε ε è nu kè nulo eyu wee ke diεwε εdien ε fimbuw e. ⁹††É nu leme din di beene ké no bensee Tata wvú Icee wesebeene dvú, ε è bvuu nu ke dí di beene ké no nan'yi bonyii dvú, ε bonyii ban nu ε è bom Nyo' ε bó fiεesene wvú. ¹⁰Diuw mwaan ε mum ε no bvuuuse mbense bvuu bvuuuse boncun. Boom bo bwεem e, ke fi kεŋke keenu nonən ke. ¹¹É nulo é joo yi yuule bô keduuduu ebuyte diuw mwaan e? ¹²††Boom bo bwεem e, è nulo é fimbi eyum yí efele le? Nuw læ è nulo é ntuluŋ eyum yí efele le le? Ke è nulo ten é diuw joo lew ebvuuse joo yi jee ke.

Bvufee bvù nen'yi fowe

¹³††É nu yεε é ben ente wvú duu læ wen feefene bvuu kee fiεε? Mwεten edunçe ekole kew yí nce we wvú jee bô gee diew di læŋ di wvú gee yaa saale ke ye, no wee wvú feefene ké no nu. ¹⁴†††Geenən, é wee ffuuke bô keŋghew noo ken'yεε ejise fô fitele le, fo wvú esaalè ye læ wen feefene lo ke. É wvú ge nonən, tu wvú tune kecey. ¹⁵†††Ke kfuu bvubwε bvufee yaa nu bvú fowe ke. É nu bvú yí nshε le, ε è nu bvú wee wvu wum e, ε è bvuu nu bvú dæwle le. ¹⁶Ben ekeè læ naa fεε fô bonyii keŋke keŋghew bô ken'yεε ejise, nu ε mwεem ké no bvuuŋke ke lo fô. É bó no gee dikfuu di mwεem mvù befe le mvunciim. ¹⁷†††Geenən, wee wvú keŋke bvufee bvù nen'yi fowe ké no yuule, koonke nyεeey bvuu nu wεε, nyaa ten bitem é wee mvu, nu ε wvú ε yiŋsən bô shen noo gee di jee, yaa dunçi kejεy jεy ke, yaa keŋke díew fiεε ke. ¹⁸†††Bonyii bô gεεle nyεeey, jeyi ŋgow yí è nu nyεeey, ε ŋgbwele no nu nce wvu teytey.

Keekoŋke mwεem mvu yí nshε le beete bô wee Nyo'

4 ¹⁹Fiεε fi nen'yi no too bô waa noo bvudiuw é ben entelæŋ nu la? Ke è nu shiee mwεem mvù ye yene gomte mvù ffuuke shém yene le le? ²††Ben dioo shieele fiεε se ben ε keŋke mum no gomte keeyu wee se keŋke. É ben ké dioo bvuuushi ejise yí fiεε le, é fi fufe, é ben mum no waale, diuu. Fiεε fi gee ε ben nu se ben keŋke mwεem mvun nu njefo ke ben ké no læke é Nyo' ke. ³É ben ké dioo ε cim ε læke, ben saa keŋke ke, ε è nu njefo ke ben læke bô bonkpawwε bo læŋ ke. Ben læke mwεem ε è nu ke keege mwεem mvù ye yene gomte dvú. ⁴††Ben nu naa lo diεwε bokεne bô nu ε cinε wase bolemse bobole ε no gee ε è nu nsake le. Ke ben kee læ é wee kole nsan bô won wvun, tu wvú nu ε tu wase wee bvuban fô Nyo' le le? Nonən, ben ekeè læ ε è nu naa yεε wvú nu ε caw fiew keekoo nsan bô won wvun, tu mwεten nu ε tu wase wee bvuban fô Nyo' le. ⁵É nu-lo é ben eghan nεε se no kpwaake læ fiεε fi bó to sanjεε é Nwa' Nyo' le nu ecici? Bó to nu ε san læ, "Nyo' keŋke shiee, beele baay fô keyoy kè wvú to gεkεε læ kí enù yí

10:19; Mat 15:11, 18-19 ††† 3:7 Keŋ 9:2 †† 3:8 Mben 140:3; Lum 3:13; Efe 4:29 ††† 3:9 Keŋ 1:26-27 †† 3:12 Mat 7:16 †† 3:13 Lum 12:16 ††† 3:14 1Kol 3:1-3; Gal 5:20-6:4 ††† 3:15 1:5, 17 ††† 3:17 Mat 5:48; 1Kol 13:4-7; Gal 5:22-23; Fili 1:9-11 18 3:18 Mat 5:9 19 4:1 Lum 7:5; 1Bi 2:11 20 4:2 1Jon 3:16 21 4:4 Mat 6:24; Jon 15:18-19; 1Jon 2:15

yese beene le.” ¹⁶ ††Nyo' fii naa beene baay. È nu fiεε fi bó saŋεε Ê Nwa' Nyo' le le,
 “Nyo' shiwse bonyii bò bensee bikuu bibole,
 geenεn buuke bonyii bò shiwse bikuu bibole bò nfi.”
⁷ ††Nonεn, ben enya bikuu binεn Ê Nyo', ebon ŋaŋ ben ε bo dεwle É wvú efee lo Ê ben εjim. ⁸ ††Ben eto nceencee mbew Nyo' le, É wvú eto tεn nceencee mbew yene le. Ben bonyii bò befe ebvuuεε can fô mwεem mvú befe le, ecukε mvuntelem mvunen ben bò leeme mvuntelem mvunfεem ben ε bo Nyo'. ⁹ ††Ben enù bò yii, beelè shiwsé misεm nen wowwowwow. Ben elu bò dikie, ebeelè ε È nu kpwe, elu bò njoŋ wvú ben yuuke, esoð ε È nu bikuu. ¹⁰ ††Ben eshike bikuu binεn Ê Nyo' εjise, É wvú ecake ben we.

Fo wee elomtè gee di waa bwee le ke

¹¹ ††Boom bo bwεem e, fo wee ejemyi díεw yì befe ekumε waa bwee ke. É wee jemyi díεw yì befe ekumε waa bwee kεnεε lomte gee di waa bwee le, tu wvú jemyi díεw yì befe ε È nu ekumε nci Nyo' bvuu lomte nci wvudvu. È wee lomte nci Nyo', tu ke wvú bεε wee wvú gεεle nci ke. Wvuwε wee nu ε tu wase wee wvú saake lo nci. ^{§12} ††Wee wvú nyaa nci bvuu sumtene bonsaw bo bonyii le nu ke mwaarŋ. È nu ke wvú wvú nulo eboyse kεnεε elεse wee. Wo ε no nu yεε wvú lomte gee di waa bwoo le?

Fo ben esaalè ye ke

¹³ ††Ben eyeke eyuw, ben bò nen'yi no duu le, “Èben kεnεε ntfuu nu ε bese nu egen kin kelaante le kεnεε keki le, ece jó yì kelum e, ekamεm way, ekεŋke sεw.”
¹⁴ ††Ben ké dioo jemyi nonεn no kee fiεε fi nu ebuy ekooy ntfuu le? Ben kee fiεε fi È nu nshii wene? Nshii wene nu diεwε kekfu kè bó yene kí le, moocε caan ε kí ε la wase. ¹⁵ †††Fiεε fi ben bee ejemyi nu le, “È Nyo' fen nu ε bee le bese enù dvú, É bese ke ege fin fiεε ebvuu ege fifi.” ¹⁶ ††Geenεn, ben nen'yi finεn kaa no saale lo ye, kfune gvuw. Ben ekeè le keesaale ye nonεn nu kebefε. ¹⁷ ††Nonεn, É wee kee fiεε fi leŋ fi wvú kεŋke keeε, ε faŋε yaa ege, tu wvú nu ε ge kebefε.

Bonyii bo kpaw e eyenè

⁵ ††††Bonyii bo kpaw e, ben eyeke eyuw fiεε fi me njemyi. Ben ebeelè, fuŋkè kpwe nje ŋgew wvú nu ke eto fô ben e. ² ††††Kpaw wene nu ε fo wase, shéw ε kan ndvú yene. ³ Mwεem mvunen mvu bigew e nu ε duwεε wase. Nduwεε wvun nu ke edurεε nce wene ken'yεε εjise, ebvuu edie ye yene diεwε ŋgyu e. Eyan

† Kεnεε le “Keyoy ke Yuule kè Nyo' to nyae É beene kεŋke shiee, beele baay le beene eleemè ke beene ε bo Nyo'.” †† 4:6 4:10; Bŋgn 3:34; Mat 23:12; 1Bi 5:5 † 4:7 Efe 6:12; 1Bi 5:8-9 †† 4:8 Mben 18:20, 24; Yesa 1:16; Saka 1:2-3; Mala 3:6-7 †† 4:9 Luk 6:25 ††† 4:10 4:6; 1Bi 5:6 ††† 4:11 Mben 101:5; 1Bi 2:1 § Nci wvun nu le, “È koonkè waa bwoo no wo koonkε ekole kuw”. E è bvuu nu ke wvú wvú jem gayte le wvú boysee bonyii. §† 4:12 Lum 14:4; 1Kol 4:5 §†† 4:13 Bŋgn 27:1; Luk 12:18-20 §† 4:14 Job 7:9-10; Mben 39:5-6 §†† 4:15 Lem 18:21; Lum 1:10; 1Kol 4:19; 16:7 §† 4:16 1Tim 6:17; 1Jon 2:16 §† 4:17 Luk 12:47 §†† 5:1 Bŋgn 15:6; Yesa 5:8-10; Amo 6:3-7 §†† 5:1 1:10; Luk 6:24 §†§ 5:2 Mat 6:19-20

nu wase ediuw yo fokemεse, ε ben baanci ke ε È nu kpaw. ⁴ ¹⁸Ben etaa eyen, ben nu ε leε bonyii bò lemte ŋεε yene. Bó nu ε gbwele wase mwεem mvunen ben ε faŋ keelaw bó, bó ε no beele. Bó nu ε bee wase Tata Nyo' wvú kεŋke Mvunŋay Mvunciim ε yuw kpwe yibo. ⁵ ¹⁹Ben nu ε ce wase fokuse fen ε die bikuu binεn no ye yene shieele. Ben nu ε dieken wase ε faŋken diεwε binsoŋ bi nyám e bì cεyte diuu di bó nu ke esane le. ⁶ Ben nu ε bon bikaa Ê bonyii εjim bó ε ley ŋgew e. Ben ε yuwye bonyii se bó nu ε jay fiεε ŋkuuŋ, ε È nu bonyii bò nulo saa ebon ŋaŋ ben ε bó ke.

Bonyii bo Nyo' le enù nyεkeey

⁷ ²⁰Boom bo bwεem e, fí mum È no nu le ben enù ke nyεkeey egen ebuy seke Tata nu ke ekase eto. Ben etaa eyen no bonyii bò lemte ŋεε ké no nu nyεkeey gen buy seke bó ké gbwele ŋgu yì jee ŋεε yibole. Bó ké cεy ε jaŋ ghan gbwe ε bó jewe mwεem, ké cεy ε mvú ghan be. ⁸ ²¹Ben ten enù ke nyεkeey nonεn. Ben eleemè ke temyi njefo kefew kè Tata Jisos nu ke eto nu wase nceencee.

⁹ ²²Boom bo bwεem e, fo wee ewvukεnè waa bwee ke. Wee wvú wvukεne waa bwee nu ke ekεŋke nsaw. Wee wvú nu ke esumtene bonsaw nu wase Ê yew fwese. ¹⁰ ²³Boom bo bwεem e, ben ejo kenfewsεn fô bonyii bo ntum e bo Nyo' le bò to ké no jemyi Ê bonyii Ê diee di Nyo' le. Bó to yene boŋgew, nu ke nyεkeey. ¹¹ ²⁴Beene nu ε yen le bonyii bocii bò to nu ε kuu shém gen mεse nu ε Nyo' ε laŋ kembonεn yì bó le. Ben nu ε yuw wase ekumε Job no wvú to kulεε shém gen mεse, ε bvuu ε yuw tεn no Tata Nyo' to ghanεε banke ŋgew we ε È tu bvujonke. Tata to ge nonεn, njefo wvú camte shen bò bonyii, koole yii fô bó le.

¹² ²⁵Boom bo bwεem e, fiεε fi fele mwεem mvunciim nu le, fo wee ke dioo jemyi fiεε kan naa lo ke. Kεnεε wvú kane ε È nu woŋ Nyo', kεnεε wvú kane nshe, kεnεε È nu fiεε diee la. É wee beŋε fiεε le, “Eε”, ε È no nu no fí nu. Wvú ε tun le, “Aay”, ε È no nu no fí nu. É ben gee nonεn, Nyo' saa ke ebvuu elεse wee ŋgew e ke.

Bunle bò mbee fii lo

¹³ ²⁶É wee mvu ben e yene ŋgew, É wvú no bunleè. Wee É no yuuke njoŋ, É wvú no yemtè bensee Nyo'. ¹⁴ ²⁷É wee mvu ben e cεmte lo, É wvú tee bocee kentaashε ke bonyii bo mbee le, ε bó to bunle Ê wvú we, yefe wvú bò mεem Ê diee di Tata le, ¹⁵ ²⁸É bunle yidvu yì bó bunlee ε bó ε lese fitele yì Tata le, efi wvú É wvú ebonεn, É Nyo' ecake wvú we. É È fen nu ε wee wvudvu ε ge kebefε, É Nyo' elεeshε enya Ê wvú. ¹⁶ ²⁹Nonεn, fí È no nu le, É wee ge fiεε fi befe, É wvú see Ê waa bwee, É wee ebunle fô wee noo wee le, wvú le Nyo' efe ben.

18 5:4 Ksm 3:7; Lew 19:13; Yeli 22:13; Mala 3:5 19 5:5 Yeli 12:3; 25:34 20 5:7 Jue 2:23; 2Bi 3:3 21 5:8 Lum 13:11-12; 1Tes 5:5-8; Ibu 10:25, 37 22 5:9 Mat 7:1-2 23 5:10 Mat 5:12; Ibu 11:32-38 24 5:11 1:12; Ksm 34:6; Job 1:21-22; 2:10; 42:10-17 25 5:12 Mat 5:34-37 26 5:13 1:5-6; Lem 16:25 27 5:14 Mak 6:13 28 5:15 Mat 9:2; Mak 16:18 29 5:16 Mben 32:3-5; 38:4-6; Bŋgn 28:13; 1Jon 1:8-9

Bunle wee wvu teyey kenke mvungay baay gee mweem nteen.

¹⁷ †Ben ejo kenfewsɛn yî Elayja le. Wvú to nu ke wee wvu wum diɛwɛ beene le. E wvú ke bunle shiee le le fo jaɲ egbwe yî nshɛ le ke. E jaɲ mɛy ke we nonɛn yî bilum e bitete bô kenɲawtɛn. ¹⁸ ††E wvú ke nɛ kase bunle, e Nyo' shike jaɲ, e mweem kase no kuu yî nshɛ le.

† 5:17 1Bfn 17:1 †† 5:18 1Bfn 18:42-45

¹⁹ †Boom bo bwɛɛm e, é wee mvu ben e nɛ e cinɛ je keɛɛy e e no bvuyte lo, wee mvu e jo wvú e tu bô wvú jim, ²⁰ ††E wee wvú tu bô wvú jim wɛ no kee le é wee baɲke wee wvú gee mweem mvù befe, wvú e cinɛ jé ye yi ɛcici le, tu wvú nu e bvuse mwɛtɛn diuw kpwe le, Nyo' e lɛɛshɛ bibefe biew bì nu e bí e mâ lo.

‡ 5:19 Gal 6:1 †† 5:20 1Bi 4:8

1 Bita

Fieε fi nu ε Nwa' Bita wvu fwe wvun e

Nwa' Bita wvu fwe wvun nu ε wvú to saŋ fô bonyii bo Klistu le bò to nu ε saŋken gen no cee mondvuum e jεεy jεεy (1:1). Fieε fi baay fi to gee ε wvú se saŋ nwa' wvun to nu keetefe bonyii ban no bonyii to bone bikaa ε bó ejim e, ε bó yene bonɣew nje fitele fi bó lese yî Klistu le. Keetefe bó nonen, ε Bita mum kume bó ekume saaka wvú jee wvu ekume Jisos Klistu wvú kpwe ye bô mbuy we yî kpwe le noo nɣkawma we le wen nu ke ekase eto, nu fieε fi bó etaalè fwe ε bó ε gee bvufee yî dvú le.

Bikuu bi mwεem e ε nwa' wvun e

1:1-2 Keŋkewce

1:3-12 Keekume no Nyo' boysee bonyii

1:13-2:10 Ntefe ekume keecee nce wvú yuule

2:11-4:19 No ε nulo ε wee Klistu ejoð bonɣew bò wvú yene

5:1-11 No ε nulo ε wee Klistu eshiwsè ekole kew bvuu lemte ten fô bonyii le

5:12-14 Kemεse

1 [†]Nwa' wvun saŋ me wvú Bita waa ntum Jisos Klistu. E me nsan fô bonyii bò Nyo' nu ε caw le ε nu bew e bò nu ε saŋken ε no nu biba bi Bontus bô Galëshia noo Kafadosia noo Esia noo Bitinia le. ² ^{††}Nyo' Icee wesebeene to caw ben no wvú to seyseε wase ε è bεε lo le fí nu ke enù. E Keyoy kew mum seyse ben gee le ben eyuukè Jisos Klistu wvú nu ε cuke ben bô elεme kew e. Nyo' ebuw ben bô kembonen naa ntay ebvuu enya ben bô mvuntelem mvù læetene naa ntay.

Beene cee taale ke wase ε è nu fwe

³ [‡]Mbense enù fô Nyo' le wvú nu Nyo' Tata wesebeene wvú Jisos Klistu bvuu nu Ice. Wvú nu ε cam shen fô beene le baay, ε boo beene ε mboo wvu fwe le no Jisos Klistu to buyεε yî kpwe le. Fifin nu ε ge beene ε no cee keseen taale ke wase ε è nu fwe, ⁴ keeke edie bvushew bvù wvú nu ε gee ε beene won wvu we le. Bvushew bvun nu bvù yaa nulo efo, kenεε ebefe, kenεε ekpwe ncom ke. ⁵ Nyo' gemgeme ben bô mvunɣay mwew fele yî fitele fi ben nu ε lese yî ye le ε no ceyte mboyma wvú nu ke eyenε diuu di fokemεse le. ⁶ ^{††}No ben kee nonen, ε mum ε no yuuke njon. Geenε ben kenke ke keeyuuke nsase yî kefew e caan nje mmom yî too fô ben e jé le jé le. ⁷ ^{†††}Yî too keemom laa fitele finen fi ben lese yî Nyo' le temyi ke ntay ε. Ke naa ketwaa ke bigew e kè yεεle nu ε bó ké mom bô nɣuy, ε ketwaa kin nu fieε ε fí nulo ebefe, tu è nulo ε bó emom ke ten

† 1:1 2:11; Jem 1:1 †† 1:2 2:9; Lum 8:29; Efe 1:4; 2Tes 2:13; 2Bi 1:10; 1:19 ‡ 1:3 1:23; 2Kol 1:3; Tay 3:5 †† 1:6 2Kol 4:17; Jem 1:2-3 ‡† 1:7 Job 23:10; Mben 66:10; Yesa 48:10; 1Kol 3:13

fitele fi ben lese yî Nyo' le. E fitele fin nu fieε ε fí fele ketwaa ke bigew e kè yεεle. Nonen, ε ke edioo enu diuu di Jisos Klistu nu ke edunεε ekole kew, ε bó ebensee ben, tumte monɣum monen, wvumte ben. ⁸ ^{††}Keseen nu ε ben koonke Jisos Klistu ε ben ke baa cim yen wase wvú le ke, ε ben ε lese fitele yî ye le, yaa yene wvú le ke. Ben ε mum ε no yuuke njon naa wvu baay wvú è nulo wee saa esee ke, ⁹ ^{†††}njefo ben kee le no ben nu ε lese fitele yî ye le nu ε Nyo' nu ke eboyse ben. ¹⁰ [§]Bonyii bo ntum Nyo' le bò to jemyi ekume mbuwma wvú Nyo' to nu keeke ebuw ben dvú to nu ε no tεmte, gomte keekieε ekume mboyma wvun. ¹¹ Keyoy ke Klistu le to nu yî bó le no bó to teete le Klistu nu ke eyen nɣew ε ke edioo enu ejim jodvu, ε wvú ekeŋke bvukuke. E bó mum no gomte keekieε kefew kè mwεem mvudvu nu ke ekooy, bô je yî mvú nu ke eghan se kooy jó le. ¹² ^{§†}E Nyo' mum ge ε bó kieε le mwεem mvù bó to jemyi mvun nu ε bó yaa jemyi ε è nu fô bikuu bibole ke, le mvú nu fô ben e. E nu mvú mvù ben to yuwεε dew bonyii bò to fewceε saaka wvú jee wvú wvu Nyo' ε ben ε mvunɣay mvu Keyoy ke Yuule kè Nyo' to ciinεε ε kí to fowe le. Mvun nu mwεem ε naa bonceendaa bo Nyo' le beele keekieε mvù.

Bonyii bo Nyo' le eyuulè yî gee dibole

¹³ No fí nu nonen, ben ekay bicaw binen enù ε ben ε seyse bvufee bvunen. Ben ekemsenè bô bikuu binen, taalè ke fwe ε è nu yî mbuwma wvú nu ke eto fô ben e

††† 1:8 Jon 20:29; 2Kol 5:7 ‡†† 1:9 Lum 5:2; 6:22; Efe 1:14 § 1:10 Luk 24:46; 1Kol 15:3-4; 2Bi 1:19-21 †† 1:12 Efe 3:9-10

seke Jisos Klistu e kase e duŋce ekole kew e. ¹⁴†Ben eyuukè ke Nyo' le diewe boom bew e. Fo ben ebvuu egeè mweem bii nyam ye le no ben to shee gee seke ben to bæ kenjiwe le ke. ¹⁵††Nyo' wvù to cawee ben nu e wvù yuule. Ben ten eyuulè yí gee dinen e dicii, ¹⁶†no fí nu e bó e saŋ le,

“Ben eyuulè njefo me n'yuule lo.”

¹⁷††No ben teŋe Nyo' le Icee wene, e wvù nu wee wvù saake wee tfuu yí gee diew e yaa duŋci kejsey jsey ke, tu ben keŋke keecee nce wene tfuu bô nfan wvù wvu Nyo' yí kefew e kecii kè ben nu yí woŋ wvun e ke diewe botolo le. ¹⁸††Ke ben kee le Nyo' to nu e sum wase ben yí nce wvu ecici wvù bo'icee bonen to kuusee ben dvú, e ke wvù to sum e è nu bô fiée diewe bigew e bì nulo ebefe ke. ¹⁹††Wvù to sum e è nu bô elem ke Klistu le kè yaa nu ke fiée fi ncew, kè nu diewe ke waa njee kentanŋe le wvù yaa keŋke nlo m kenée fiée fimew fi befe yí dvú le ke. ²⁰†††Nyo' to seyse wvù e è bæ lo e woŋ se ke kew, e duŋce wvù ediuw yo fokemese eyan e nje yene. ²¹§ ge Klistu ben e se lese fitele yí Nyo' wvù to bvusee wvù yí kpwe le nya wvù bô bvukuke le. No wvù ge nonen, mvuntelem mvunen bô bonkpawce bonen e mum e no nu e ben e gee yí Nyo' le. ²²††No ben yuuke keceey e, e kí gee e mvuntelem mvunen yuule wvu le ben ekeŋkè keŋkoŋen fô boom bo bwee wene le e è nu ke keceey, ben emum ekoŋenè ke nonen bô mvuntelem mvunen mvunciim. ²³††Ben ekoŋenè nonen, njefo bó nu e kase wase e boo ben è mboo wvu fwe le. Ke wee wvù boke ben wvun nu wvù nulo ekpwe ke. È nu Nyo' kebee e wvù yaa nulo ekpwe ke. Wvù to boke ben e è nu bô diew ye yí nyaa nshii. E diew yin nu ke emey ke eleeme fô. ²⁴††Fí nu no bó saŋ è Nwa' Nyo' le le,

“Wee wvu wum tfuu nu ke diewe egay e,
e bvujonke bwew nu ke diewe fow e.

Egay ké no yowlene, e fow ten yæte,

²⁵††geenen e diew Tata nu ke eleeme ke fô sekecii.”

Diw yidvu yin nu saaka wvù jee wvù wvu Nyo' wvù bó to fewce è ben.

Ekumè Te di keŋke nshii noo ketum kè yuule

2 ^{†††}Fí e mum e no nu le, ben ecine mvuntelem mvù befe le, ecine kenleema noo díew fiée le, ecine kendoŋ ke benen noo mvuŋkunsen e. ²††Ben ekeŋkè shiee fô emben yo è keyoy e yò è nu diew Nyo' eyineyin e, ke leŋleŋ no wan wvu caan ké no keŋke fô emben e, wvu le yí egeè e ben kuu gene fwe yí mboyma wene le, ³††no ben nu e yen wase le Tata taale fô ben e. ⁴††Ben etoð fô Tata le wvù nu te e dí keŋke nshii, e bonyii to tun le ke dí jee ke, geenen e Nyo' caw fiew le è nu di kenlum e fô wen e. ⁵††Ben nu diewe eta yò keŋke ten

nshii le e Nyo' bomte yew Keyoy kew dvú, e ben nu ŋgoo bocee ncese bew bô yuule, gee boncese bo è keyoy e fô wvù le bô wvù koonke nje Jisos Klistu. ⁶††Fí nu è Nwa' Nyo' le le,

“Ben etaa eyen, me ŋgele te è kelaante kè Sayon e, ¹⁹ e è nu te di buu di yew e.

È nu te e è caw me, e me ŋkoonke dí baay.

Te din nu e ke wee lese fitele yí ye le é wvù ke ewu-umen ke.”

⁷††Fô ben bô nu e lese fitele yí ye le nu e te din jee fô ben e. Geenen fô bonyii bô baa lese fitele yí ye le nu e fí nu fô bó le no bó to saŋe è Nwa' Nyo' le le,

“Te didvu din di bonyii bo kembom e to tunee

nu e ne wase e tu di bó ebom naa e è nu buu di yew e dvú.”

⁸††E fí bvuu nu e bó e saŋ le,

“Te din nu ke egee e bonyii baytene yí dvú le.

È nu kemaan e kí nu ke egee e bonyii gbwekene.”

Bó baytene yí dvú le njefo bó nu e tun keebew diw Nyo' le, e è nu no Nyo' to seysee wase le fí nu ke enu.

⁹††Geenen, ben nu finen kfuu e è caw Nyo' ben. Ben nu ŋgoo bocee ncese bô lemte Nfon e. Ben nu ketum kè yuule, nu bonyii bô Nyo' nu e ge le è nu naa bew, le ben esenè mweem mvù jee mvù wvù gee. Wvù nu e tee ben, ben e buy è ejiiwe le, e ley è n'yuw we wvu baay e. ¹⁰††E to nu fwele e ben yaa nu bonyii ke, keseen ben e no nu wase bonyii bo Nyo' le. Nyo' to baa cam shen fô ben e fwele ke, keseen nu e wvù e cam wase shen fô ben e.

Bonyii bo Nyo' le eduŋci keŋge kè jee enteleŋ jo bonyii bocii

¹¹††Nsáa yem shém, ben ekeè le ben nu botolo yí nshie le fen fele lo je. Me e mum e no nlooci ŋkule lo can è ben le fo ben egeè mweem mvù nyam ye shieele ke, njefo mweem mvumvun diuu bô biyoy binen.

¹²††Ben eduŋci keŋge kè jee enteleŋ jo bonyii bô yaa kee ke Nyo' wvu le é bó cim jemiyi ekume ben le ben befe lo, é bó eyenè keŋge kenen kè jee le, é ke edioo enu diuu di Nyo' e to, é bó etumte moŋkum mew.

¹³††Ben eyuukè wee tfuu wvù bó nu e gee le wvù esaakè bonyii le no ben nu bonyii bo Tata le. Ben eyuukè Nfon wvu Lum wvù nu Nfon wvu baay e, ¹⁴ eyuukè naa bonyii bô wvù nu e gee le bó esaaké biba bi woŋ e leese bonyii bô gee mweem mvù befe ŋgew e bensee bô gee mweem mvu leŋ e. ¹⁵††Nyo' gomte le ben egeè mweem mvu leŋ, emum ebaanke dew biyoy bi bonyii le bô jemiyi mweem ncewncew. ¹⁶††Ben eceè diewe bonyii bô bó nu e bvuse wase bó bvunfaw e, geenen fo ben emum ejòð fifie tæke fojise gee bibefe ke. Ben eceè e è nu diewe bonfaw bo Nyo' le. ¹⁷††Ben ewvumtè bonyii bocii, koonke boom bo bwee wene le

† 1:14 Lum 12:2; Efe 2:3; 4:17-18 †† 1:15 Lew 19:2 † 1:16 Lew 11:44-45 †† 1:17 Yesa 63:16; Yeli 3:19; Mat 6:9; 16:27; Lum 2:6; Jem 2:1; 1Bi 4:5 †† 1:18 Mat 20:28; 1Kol 7:23; 6:20 ††† 1:19 1:1-2; Jon 1:29; Lem 20:28; 1Kol 5:7; Efe 1:7; Ibu 9:12 ††† 1:20 Efe 1:4 § 1:21 5:1; Lum 5:2 §† 1:22 2:17; 3:8; 4:8; Lum 12:9; Gal 6:10; 2Bi 1:7; 1Jon 4:11 ††† 1:23 Jon 1:13; Ibu 4:12; Jem 1:18 §† 1:24 Yesa 40:6-8; Jem 1:10-11 §†† 1:25 Yesa 40:6-9 §† 2:1 Efe 4:25; Jem 1:21; 4:11 §† 2:2 1Kol 3:2 §†† 2:3 Mben 34:8 §†† 2:4 Mben 118:22; Yesa 28:16 §§§ 2:5 2:9; Lum 12:1; Efe 2:21-22

18 2:6 Yesa 28:16; Lum 9:33 19 Sayon nu diee di kelaante kè Jerusalem e. 20 2:7 Mben 118:22; Mat 21:42; Lem 4:11 21 2:8 Yesa 8:14-15; Lum 9:33 22 2:9 1:2; Ksm 19:5-6; Lew 19:2; Dito 4:20; 7:6; 14:2; Yesa 9:1; 43:21; 61:6; Lem 26:18; Lum 5:17; 2Kol 4:6; Efe 5:8; Tay 2:14; Ibu 13:12; 1Bi 2:5; Mwm 1:6; 20:4 23 2:10 Os 2:23; Lum 9:25 24 2:11 1:1, 17; Mben 39:12; Lum 7:15, 17-23; Gal 5:17; Ibu 13:14 25 2:12 Yesa 10:3; Mat 5:16; 2Kol 5:10 26 2:13 Lum

bo mbee le bocii, fanè Nyo', wvumtè Nfon wvu Lum wvù nu Nfon wvu baay.

Bonyii bo Nyo' le ejoò kenfewsën yî ngew Klistu le

¹⁸ † ††Bonyii bò lemte bomew e, ben eyuukè bonyii bò ben nu ê bó ekuse le, wvumtè bó ntay. Fo ben eyuukè ke é è nu bò nu nyekēy taale fô ben e ke. Ben ewvumtè ten bò befe kenje le. ¹⁹ †Me njemyi nen njefo Nyo' ké no yuuke njon bô wee wvù bó nyewle bô wvù e wvù yuuke nsase sē wvù nu é jay fiē, geenēn kuule ke shém njefo wvù nu é gē bvufee yî Nyo' le. ²⁰ ††É bó su- unke wee é wvù é jay fiē, wvù é no kuule shém, é sēw wvudvu enu la? Geenēn, é wee yene ngew é è nu yî fiē fi jee le é wvù é ge, wvù é no kuule shém, é Nyo' eyuuke njon bô wvù. ²¹ ††È nu bvudvuu bvunen keeyene ngew nonēn, njefo Klistu ten to nu é yen ngew nje yene, duŋce kenfewsën ê ben le ben ejo ekalē kew. ²² †††Wvù to ke baa yuu ge naa lo kebefe ke, é ke díew fiē to ké no é yuu buy diuw we le ke." ²³ †††Seke bó to nan'yi wvù, wvù to baa tfuse ke. É bó dioo njisene bô wvù, wvù saa sēwci ke, geenēn nya fiē ficii é è nu can Nyo' le wvù kee keesaw nsaw lē. ²⁴ †Wvù to nu é tfuse bibefe bisēbeene é bí tu yî ye le yî kentam e. Wvù to ge nonēn, wvu le beene ekpwe ê keba ke kebefe le, eceè nce wvu teyey. Bilēmtē bì wvù to kenkēe nu é ge wase beene é bonēn. ²⁵ ††Ben to shee njimte diēwē njēe le, geenēn keseen ben é kase wase é to fô Wee wvù Ceyte bvuu Taale fô biyoy binen e.

No kpwoon bô diemsën nulo eceē

3 †††Bokē' bo bonyii le, ben ten eyuukè bole' bonēn e. É ben gee nonēn, é wee mvu bó le nu é wvù tune keebēe diēw Nyo' le, é wvù ke enē ebee é wee baa cim jeme diēw ê wvù ke, é è ge kenje ke kpwēse le, ² no wvù yene é wvù wvumtē ekolē kew, cee nce wvù yuule. ³ ††Fo fiē fi duŋci bvujonkē bvunen enū mwēem mvu ye le diēwē keeseyse yvuw ekolē é yî jee, bô keejise biē, noo keesuute ye bô ndvù yî jee ke. ⁴ Fiē fi eduŋci bvujonkē bvū wee le enū fiē fi wee nu fô fitele fiēw e, é è nu fitele fi bonene nu nyekēy. Ke bvun bvujonkē ke yvumen ke, é è nu bvù Nyo' koonke ntay. ⁵ È nēe no bokēne bô yuule bo fwele bô to nu é gē bvufee bvubole yî Nyo' le to ké no duŋci bvubole bvujonkē. Bó to yuuke ten bole' bobole. ⁶ Wee diēwē Sela le to yuuke Abla'am e tenē wvù le tata wen. Ben ten nu boom bo Sela le fēn é ben gee mwēem mvu lē yaa fane fiē ke. ⁷ †††Bolemse, ben ten ekieē je yî ben kenke keecee ben é bokē' bonēn jó. Ben enyaà n'wvum ê bó no bó baa kenke mvungay diēwē ben e ke. Nyo' nu é buw ben é

13:1-7; Tay 3:1 27 2:15 3:16 28 2:16 1Kol 6:11, 19-20; Gal 5:13 29 2:17 1:22; 3:16; Bngn 24:21; Mat 22:21; Gal 6:10; Fili 2:12 † 2:18 Efe 5:21-6:9 †† 2:18 Efe 6:5-8 † 2:19 5:12 †† 2:20 4:14 †† 2:21 Mat 16:24; 20:26-28; Jon 13:15; Lum 15:5 ††† 2:22 Yesa 53:9; Jon 8:46; Ibu 4:15 ††† 2:23 3:9; Yesa 53:7; Mat 26:55-56, 67; 27:14, 27-31 § 2:24 Yesa 53:4-5; Lum 6:2, 11; Kolo 2:14; Ibu 9:28 §† 2:25 Yesa 53:5-6; Esek 34:5-6; Mat 9:36; Jon 10:16; Ibu 13:20 §†† 3:1 1Kol 7:16; Efe 5:22-24 §† 3:3 1Tim 2:9 §†† 3:7 Efe 5:25-28; 1Tim 2:8

bó bocii bô nshii wvù mēy lo. Ben eceè nonēn, wvu le fô fiē ebaanke bunle yene ke.

⁸ ††Keemēse, me é no nteete ben bocii le, ben ekējkē fitele fimwaan, kenkē shen fô bonyii le, kenkē kenkonēn ke bonyii bo mbee le, kenkē mvuntelem mvù jee, é wee yaa joo ke wee mvu ekuse ke. ⁹ ††Fo wee é ge kebefe bô wee, é wvù tfuse bô kebefe ke. É wee nan wee, fo wvù tfuse bô ncuēn ke, é wvù tfuse é è nu bô diēw kembonēn. Fin nu fiē fi Nyo' tenē ben le ben egeè é wen ke elān kembonēn yî yene le. ¹⁰ †††È nu no bó nu é saŋ le,

“É wee koonke keeyuw njon yî nshii we le,
bô keeyen ediuw yò jee le,
é wvù no kemsene bô leme diēw,
é díew fiē yaa buyte diuw we le ke.

¹¹ Wvù kenke keebanke jim é mwēem mvù befe le,
egeè é è nu mvù jee, ekunēnē nyekēy biì dvù le,

¹² njefo Tata Nyo' ké no yene bonyii bo teyey e yuuke bunle yibo.

Geenēn é Nyo' é bon jise yî bonyii bò gee bibefe le.”

¹³ ††È ben kenke shiee wvu baay keege mwēem mvù jee nonēn, tu wee wvù nulo ebvuu ege fiē fi befe bô ben nu yē? ¹⁴ †††Geenēn, é bonyii cim nyaa lo ngew é ben njefo ben gee mwēem mvu teyey, tu Nyo' nu ke elān kembonēn yî yene le. “Fo ben efanè bó, kenēe fo mvuntelem ebuukē ben ke.” ¹⁵ ††Ben ewvumtē é è nu Klistu é mvuntelem mvunen e diēwē Tata wene le. Ben eseyse bikuu binen, eceytē keenya ntfuse é wee wvù nu ebife fiē fi ben taale fwe yî dvù le. Geenēn ben dioo tfuuse, no tfuuse nyekēy bô n'wvum. ¹⁶ ††Fo ben egeè fiē fi nelo esaake ben fô fitele le ke, wvu le é bó nan'yi ben, jemyi díew yì befe ekumē kenje kenēn kē jee nje ben nu bonyii bo Klistu le, é bó ewuumene.

¹⁷ Ben ekeè le fí jee keeyen ngew nje fiē fi jee fi ben ge é è fēn nu le Nyo' koonke le fí enū nonēn, efey keeyen ngew yî fiē fi befe le fi ben ge. ¹⁸ ††È nu ke ten no Klistu to yēnēe ngew kpwe. Wvù to kpwe nje bibefe bi bonyii le kaŋ mwaan é fí ka lo nonēn. Wvù wvù to nu wee wvu teyey to nu é kpwe fô bonyii bò yaa nu ke teyey e keeto bô beene fô Nyo' le. Bó to nu é yu wvù é è kpwe nyam ye, geenēn é Nyo' ge é wvù no nu dvù é keyoy e. ¹⁹ ††È nu é keyoy kin e wvù wvù to genēe fewcē diēw Nyo' é biyoy bì nu yew ncaw e. ²⁰ ††Biyoy bin nu bì to baa bee Nyo' le kefew ke Noa' le ke. Nyo' to nu é bosēn kuu shém bô bí, cey seke Noa' to keenci ngu. Nguw wvun nu é bonyii to ley jó ke wee nyan maan, é è nu bó bô to boyēe can joo le. ²¹ ††Joo yidvu yin nu diēwē joo yì bó leese bonyii jó keseen é yì boysee bó bô mvungay mvù Jisos Klistu to buyēe dvù yî kpwe le. Ke bó leese wee é joo le bó cuke é è nu yile yî ye le ke. È nu keeleke Nyo' bô fitele fi yuule. ²² ††Jisos Klistu wvun to nu é ben fowe, shii é ebo ke eceey ke Nyo' le, é no nu fó saake

§† 3:8 1:22; Efe 4:2-3; Fili 2:2-3 §† 3:9 2:23; Job 31:30; Mat 5:44; Lum 12:17 §†† 3:10 Mben 34:12-16; Jem 1:26 §§† 3:13 Lum 13:3 §§§ 3:14 4:14; Mat 5:10 18 3:15 1:3-5; Kolo 4:6 19 3:16 2:15 20 3:18 2:21; Lum 5:6-8; 6:10; Ibu 4:15; 7:27 21 3:19 Kenj 6:2; 2Bi 2:4; Jut 6 22 3:20 Kenj 6:14-22 23 3:21 Lum 6:3-4; Ibu 10:22 24 3:22 Lem 1:9; Efe 1:21; Mat 22:44; Lum 8:34; Lem 2:33

bonceendaa bo Nyo' le bô biyoy bi kenjke mvungay noo bi saake bicii.

Nce bonyii bo Nyo' le nu wvu fwe

4 †No Klistu to nu ε yen ηgew yí nyam ye le, ben ten ekenkè kfuu fife fitele fi wvú to kenjke keeyen ten ηgew, ekumyi le wee wvú nu ε yen wase ηgew yí nyam ye le nu ε bô kebefe ε ka wase. 2 ††Nonen, ke wvú bæ ebvuu eceè nce we fokuse fen bii mwæem mvú nyam ye gomte le ke. Wvú nu eceè bii wase ε è nu mwæem mvú Nyo' gomte le. 3 †Ben ekeè le kefew kè ben to shee gee mwæem diewe bonyii bô yaa kee ke Nyo' le nu ε kí ε fey wase. Ben to cee nce nnyen kenjaŋ, bii ye yene yi ηeyte le, wuu mbvuum ε mó koole, gee boŋkaw diekene, wukene yole fó gee diewe bwé le. ε ben to bvuu bunlee ten bonyo' bo ecici, ε Nyo' to tun wase. 4 Keseen diuw ε no yumte bonyii bô yaa kee ke Nyo' no ben baa bvuu taashi ηgoo ben ε bó yí nce wvun wvú nu diewe wvu nyám e, bó mum ε banjke ye ε no nan'yi ben. 5 †Geenen, bó nu ke eleem etaŋe diuw fwe dvu Nyo' wvú ceyte keesaw bonyii bô bæ dvú bô bô kpweken wase le. 6 È nu fiε fi to gee é bó sε fewce ten saaka wvú jee wvú wvu Nyo' é bonyii bô nu ε kpweken wase. Bó to fewci nonen wvu le no bó nu ε bó to cim saw wase bó yí nyam ye le diewe bonyii bo boyu-um e, é bó eceè ke nce wvu é keyoy e ε wvú nu diewe no Nyo' cee.

Wee elemtè bô nnya ye é je yi jee le

7 †Ben ekeè le kefew kè fiεe ficii nu ke eka too wase nceencee. Nonen, ben enù ke bô bvufee bvunen fó, kemsenè bô bikuu binen, wvu le ben ebunleè. 8 ††Fiεe fi fele mwæem mvunciim nu ke le wee ekoonkè waa bwee bô fitele fiew ficii njefo kenkonŋen ké no banyi bibefe nteen. 9 ††É waa bwee wee la ghane é wvú le, é wvú fi-isen wvú, taa fô wvú le yaa wvukene ke. 10 †No ben nu ε Nyo' ε buw ben bô nnya jεy jεy, wee ejod ye nnya lemte dvú fô bonyii bomew e. Ben elemtè bô mbuwma wvun wvú Nyo' nya jé le jé le diewe bonyii bo lemme le bô jee. 11 †É wee fewci diew Nyo', é wvú no fewci ke ε è nu diew yi buy diuw Nyo' le. Wee é no lemte fô bonyii bomew e, é wvú no lemte ke ε è nu bô mvungay mvú Nyo' nya é wvú le. Ben egeè nonen wvu le yí fiεe ficii fi ben gee le, é mbense egeè fô Nyo' le fele yí Jisot Klis-tu le. Bvukuke bô mvungay mvunciim nu ε è kenjke wvú sekecii sε ŋka. Fí enù nonen.

Keeyene ηgew diewe bonyii bo Klistu le

12 ††Nsáa yem shém, fo ben ekenjke ŋghaw yí nton'ye wvú ben yuuke ye le wvú too fô ben e keemom ben ke. Fo fí enù ke diewe è nu fiεe fimew fife ε fí kooyi bô ben ke. 13 †Ben elanjanè lo le ben yene ηgew diewe no Klis-tu to yeneε wvu le é ke edioo enu seke wvú ε buynen

† 4:1 2:24; 2Kol 4:10; Gal 5:24 †† 4:2 2:21 † 4:3 Gal 5:19-21; Efe 2:3; Tay 3:3 †† 4:5 1:17; 2Tim 4:1 †† 4:7 1Kol 10:11; 1Tes 5:5-8; 1Jon 2:18 ††† 4:8 1:22; Jem 5:20 ††† 4:9 Ibu 13:2 § 4:10 Lum 12:6-8 §† 4:11 Lum 12:7; 1Kol 10:31; 12:8; Jem 3:1 §†† 4:12 1:7 §† 4:13 5:1; 2Kol 4:10; Lum 5:2

bô bvukuke bwew, é ben ebvuu elanjanè, yuuke njoŋ. 14 ††É bonyii nan'yi ben nje diee di Klistu le, tu njoŋ wvu baay nu wene. Fifiŋ duŋci le Keyoy ke bvukuke le kè è nu Keyoy ke Nyo' le nu yí yene le. 15 É wee yene ηgew, fo wvú eyenè njefo wvú nu ε yu wee, kenεε le wvú nu ε coŋ fiεe kenεε ε ge fiεe fimew fi befe, kenεε le wvú nu ε lese diuw fô mwæem mvu bonyii bomew e ke.

16 ††Geenen, é wee yene ηgew njefo bó teŋe wvú le wee Klistu, fo wvú ewuumenè ke. ε wvú no bensee ε è nu Nyo' le wen kenjke didie diee. 17 †Ben egeè nonen njefo kefew nu ε to wase kè Nyo' nu esaw bonyii, ε wvú nu ekew ε è nu bô yew ye. É wvú kew ε è nu bô beene nonen, é fí ke enu nεε bô bonyii bô nu ε tun keebē saaka wvú jee wvú wvu Nyo' le? 18 ††Bó nu ε saŋ é ŋwa' Nyo' le le,

“É fí temyi fô wee wvu teyete e keeboy,
é fí ke enu nεε bô wee wvú tune Nyo', gee bibefe le?”
19 ††Nonen, bonyii bô yene ηgew no Nyo' gomte le bó eyenè, egeè mwæem ε è nu mvu leŋ, geelè bikuu bibole can Nyo' Mbom e wvú ké no leeme ke yí ŋkawma we le.

Ekumε njée Nyo'

5 †††Me ε mum ε no ηgomte keentefe bocee kentaashe ke bonyii bo mbee le é ben enteleŋ. Me nu wee é ηgoo bocee kentaashe le, ε me nto n'yen bô ejise yem no Klistu to yeneε ηgew, ε me nu ten wee wvú nu ke eley bvukuke bvú wvú nu ke eto dvú le. 2 18Me ε no nteete le, ben etaalè fô njée Nyo' yi bó nu ε gee can yene le ntay. Fo ben dioo taale, no taale ke diewe bó kane lo ben ke. Ben etaalè bô ŋkoŋ no Nyo' gomte. Fo ben etaalè kenjke ken'yee ejise yí bigew e ke. Ben ekenkè shiee ε è nu yí lemme le. 3 19Fo ben envuwseè njée Nyo' yi bó nu ε gee ben é we jodvu ke. Ben eduŋci ε è nu kenjke kè jee kè yí eyenè berjene. 4 20É ben gee nonen, é Ekole ke Bonceynjee le ke dioo ε buynen, é ben ekenjke kefo ke bvukuke le kè yaa ké kpwe ncom ke.

5 21Me ε no njemyi ten é keghan le, ben eyuukè bocee kentaashe ke bonyii bo mbee le ntay. Wee tfuu eshi-wsè ekole kew é waa bwee fwe sekecii. Ben ekeè le, “Ké Nyo' ké no tomte wee wvú bensee ye ke. Wvú ké no tomte ε è nu wvú shiwse ekole kew bô mbuwma we.”
6 22Ben emum eshike bikuu binen enù é mvungay mvu Nyo' le kuse, é kefew ke dioo ε kocen, é wvú ebense ben. 7 23Ben egeε mwæem mvunciim mvú jewsee ben can ye le, njefo wvú kenjke shiee wene. 8 24Ben ekem-senè bô bikuu binen, ejinyi ntay njefo wee wene bvuban wvú dεwle ghane wεentene diewe bvule wvú fεwte le, gomte wee keengele. 9 25Ben ebon ŋaŋ bô wvú, lese ke ε è nu fitele yí Nyo' le é fí eteme, ekumyi le boom bo bwee wene le yene ke ten ηgew nonen woŋ

§†† 4:14 2:20; 3:14; Mat 5:10-12; Mak 13:11; Lem 7:55 §† 4:16 2Tim 1:8 §† 4:17 Yeli 25:29; Esek 9:6; 2Tes 1:8 §†† 4:18 Bngn 11:31 §†† 4:19 Mben 31:5 §§§ 5:1 1:21 18 5:2 Jon 21:15-17; Lem 20:28; 1Tim 6:5 19 5:3 2Kol 1:24; Fili 3:17; Tay 2:7 20 5:4 1Kol 9:24-25; 1Bi 1:4 21 5:5 Bngn 3:34; 29:23; Efe 5:21; Jem 4:6 22 5:6 Jem 4:10 23 5:7 Mben 55:22; Mat 6:25-30; Fili 4:6 24 5:8 Mben 22:13; 1Tes 5:5-8 25 5:9 Efe 6:11-12; Jem 4:7

tfuu. ¹⁰ †Ngew wvun nu ke yî kefew e caan, é Nyo' emum ekase eseyse mwεem é mvú ejon fô ben e, enya ben bô mvuᅅgay, ege é ben eciim ntay. Nyo' nu wvù nyaa mbuwma tfuu é bonyii. Wvú nu ε tee ben keeley bvukuke bwew bvù mεy lo le nje ben nu bonyii bo Klis-tu le. ¹¹ Mvuᅅgay mvunciim nu ε è keᅅke wvú sekecii se ᅅka. Fí enù nonεn.

Ngayma

¹² ††Me nsan fiᅅwa' fin fô ben e ε è fici Silas ‡ me wvù nu waa bwee wesebeene. No me n'yene nu ε wvú nu

† 5:10 1Tes 2:12 †† 5:12 1Tes 1:1 ‡ Diee din nu ten le «Silvanus.»

wee wvù è nulo é wee egeε bvufee yî ye le. Me nsan keentefe ben, embvuu eᅅge é ben ekiεε le fiεε ficii fi me nsan duᅅci keceεy ke ekume mbuwma Nyo'. Ben eleemè yî dvú le tεmyi ntay. ¹³ ††Kentaashε ke boom bo bwee wesebeene le ke Babilon kè Nyo' nu ε caw gayte ben e. Mak wvù waa wεm yî mbee le gayte ten ben e. ¹⁴ ††Ben egaynen bikuu binen e, eᅅce yî keᅅkonεn e. Kembonen enù fô ben e bocii bô nu ε taashε bô bo Klistu.

†† 5:13 Flm 24 †† 5:14 Lum 16:16; 2Kol 13:11

2 Bitá

Fiee fi nu ê Nwa' Bitá wvu bokañ bofée wvun e

Nwa' Bitá wvu bokañ bofée wvun nu ε wvú to sañ fô bonyii bo mbee le bo fwele le, ε bó ε ce ε kenèn wonj tfuu. Shiee nwa' wvun baay to nu keediu lemme di bonyii bo n'yeyi le bo mbiay e to ghane gee, bô keediu nce nnyen kenjañ wvù n'yeyi bonyii ban to too dvú le le wvú eka. Bitá sañ nwa' wvun baay taale ε è nu fiee fi bonyii bo n'yeyi le bo mbiay e ban to duu le ke Jisos bæε ke ebvuu ekase eto ke. Wvú jemýi le fiee fi gee ε Jisos se dvuyte keeto nu njefo ke Nyo' gomte le wee mvu ke ela ke.

Bikuu bi mwεem e ê nwa' wvun e

1:1-2 Kenkewce

1:3-21 Nce bonyii bo Klistu le

2:1-22 Ekumε kenje ke bonyii bo n'yeyi le bo mbiay e noo ngew wvù nu ke eto fô bó le

3:1-18 Diuu di Klistu nu ke ekase eto

1 È nu me wvù Semon Bitá, waa lemme Jisos Klistu noo waa we ntum. Me nsaanke nwa' wvun fô ben bô kenje mbee wvù kuuke leñleñ diewe wvù bese kenje le. Jisos Klistu wvù nu Nyo' noo Mboyse wese-beene ké no gee mwεem teytoy. È nu nje fifin wvù ben kenje mbee ε wvú nu leñleñ diewe wese le. ² Nyo' ebvuu ebuw ben bô kembonen naa ntay, ebvuu enya ben bô mvuntelem mvù lætene naa ntay, njefo ben kee wvú wvù Nyo' bô Jisos wvù nu Tata wesebeene.

Nce bonyii bô Nyo' nu ε tee wase ε caw e

³ Mvungay mwew mvù è nu mvu Nyo' le nu ε ge wase beene ε kenje mwεem mvunciim mvù nulo ege é beene ekenje nshii wvù mey lo, noo keecee nce bonyii bo Nyo' le. Mvú ge nonen no beene nu ε kiee Nyo' wvù nu ε tee beene keeley bvukuke bô bvujonje bvù è nu bwew e. ⁴ No wvú ge nonen, beene ε mum ε kenje mwεem mvù kuuke baay bvuu jee fele mwεem mvunciim ε è nu mvù wvú to kawεε. Mwεem mvun nu keege wvu le ben elewtè mwεem mvu yí wonj wvun e mvù nyam ye shieele mvù beete bô bonyii. Nonen é ben emum ekenje nce ε è nu we wvù Nyo'. ⁵ No fi nu nonen ben emum emom ntay keebise nce wvù jee yí fitele fi ben lese yí Klistu le. Yí nce wvù jee le, é ben ebise bvufee bvú Nyo' le. ⁶ Yí bvufee bvú Nyo' le é ben ebise bikuu bì kemseεn. Yí bikuu bì kemseεn e, é ben ebise shém yí kuuleεn. Yí shém yí kuuleεn e, é ben ebise nce wvù è nu wvu bonyii bo Nyo' le. ⁷ Yí nce wvù è nu wvu bonyii bo Nyo' le, é wee ekenje shen fô waa bwee le. Yí shen e fô waa bwee wee le, é ben ebise

kenkonen. ⁸ Me ngayte nen njefo, é ben kenje wvun nce, ε no gene dvú fwe fwe, é wvú ege é ben saa ebvuu enu ke lo nen ncεw kenεε enu diewe bonyii bô nulo saa ege fiee diewe bonyii bô kee fiee ekumε Tata wese-beene wvù Jisos Klistu le ke. ⁹ Ben ekeè le é wee baa ekenje wvu wvun nce tu wvú nu ε fefe wase yí mwεem mvu Nyo' le, ε wvú yaa bvuu yene mwεem e ncejole ke. Wvú nu ε daayε wase le bibefe biew bì wvú to shee gee fwele nu ε Nyo' to cuke wase.

¹⁰ Boom bo bwεem e, fí ε mum ε no nu le ben emum emomtè ntay keege mwεem ε è nu mvù duñci le Nyo' to nu ε tee wase ben, caw. É ben gee nonen ben saa ke eyuu egbwe yí mbee wene le ke. ¹¹ Nonen é bó ke eyene je fô ben e ε yí kuuke nen gbwuuu, é ben eley bvunfon bvù mey lo bvú Tata wesebeene wvù Jisos Klistu wvù Mboyse le.

¹² Me nkee le ben kee wase mwεem mvun, leeme ten yí keceey kè ben to yuwεε le temyi, geenεn ε me ngomte ke keembvuu nkumyi ben ekumε mvú sekecii.

¹³ Me n'yene le fí nu leñ nonen le me enkamsè ben ekumε mwεem mvun no me mbæε dvú n'yoyte wvu le ben ekumyi, ¹⁴ njefo me nkee lo le è shæte wase caan é keyoy ecine nyam ye le no Tata wesebeene wvù Jisos Klistu nu ε ge wase me ε nkieε le. ¹⁵ Me ε mum ε no ngomte keemom naa ntay le seke me ε ngen wase é ben enu wvù è nulo é ben ekumyi mwεem mvun sekecii.

† 1:2 *Jut* 2 †† 1:3 1:16-17; *Efε* 1:3 ‡ 1:4 *Lum* 5:2; *Jem* 1:14-15
†† 1:5 *Tay* 2:11-12 ‡‡ 1:6 *Gal* 5:22-23 ‡‡† 1:7 *Gal* 6:10

‡‡‡ 1:11 *2Tim* 4:18; 2:20; *Tay* 3:6 § 1:12 *Jut* 5 §† 1:14 *2Kol* 5:1; *2Tim* 4:6; *Jon* 21:18-19

**Saaka wvu ekumε nto Jisos nu fiεε fi bonyii nulo egeε
bvufee yí dvú le**

¹⁶ †Ben ekeè le ke mwεem mvun mvù bese to jemyεε ê ben ekumε mvungay mvu Tata wesebeene wvù Jisos Klistu le noo nto we wvù wvú nu ke ekase eto, to nu ke lo mvumangaan ε bonyii ε bosen ε seyse ε bese maa ê ben ke. Bese to nu ε yen naa bvukuke bwew e bô ejise eyese. ¹⁷ È to nu seke Nyo' Ice to buwεε wvù bô mbense noo bvukuke, ε diεw buy fô wvù wvù nu Nyo' Bvukuke le jemyi le, "Wvun nu Waa wεm, wvù nu fitele fiem. Me n'yuuke njon bô wvù baay." ¹⁸ Bese kebεε to nu ε yuw diεw yin no yí shiile too we seke bese to nu bee bo Jisos yí kum Nyo' le. ¹⁹ ††No bese yuw nonen, mum mεse kieε kecεy ke fiεε fi bonyii bo ntum Nyo' le to jemyεε ε è bεε naa lo. E fí jee le ben egeε bvufee yí fiεε fidvu le ntay, njefo fí nu diεwε ken'yeese le kè baa ê ejiwε le egen ebuy Diuu di ekfuη nu ke eyuu, é Jisos ebaa fô mvuntelem mvunen e diεwε law e. ²⁰ Fiεε fi kuuke fele mwεem mvunciim nu le ben ekeè le, ke ntum Nyo' mvu nu dvú ê Nwa' Nyo' le wvù wee nulo eteete bô bwew bvufee ke. ²¹ ††Ke wee ntum Nyo' to baa jemyi naa lo fiεε fi è nu ηkpawawεε wee wvu wum ke. È to gee Keyoy ke Yuule ε bó se jemyi diεw yí buyte fô Nyo' le.

Bonyii bo n'yεeyi le bo mbiay e

2 †††Ke leηleη no bonyii bomew to nu dvú fwele ê bonyii enteleη bô to mbiayte le è tum Nyo' bó, è nu ke ten no bonyii bo n'yεeyi le bo mbiay e nu enù ê ben enteleη. Bó nu ke ewεentεn eto bô n'yεeyi mvu wvù nulo ebefe bô bonyii, elese ê diεw Nyo' le emum emaa naa lo Cee Ekolε wvù to kpweε keesum bó. Bó nu ke ege nonen emum eto lo bô ηgew kaη mwaan elan yí bikuu bibole. ² Bonyii nteen nu ke eberηen nce wvubo nnyen e, é fifin ege é bonyii ejemyi diεw yí befε ekumε je yí kecεy. ³ †††Ken'yεε ejise ke mwεem e nu ke ege é bó efii mwεem can yene le bô binfe bi mbiay e bi bó nu ε seyse. Bonyii bodvu ban nu ε Nyo' to seyse wase ηgew wvubo ε è bεε lo, ε wvù nu ke fó cεyte bó.

⁴ †Ben ekeè le Nyo' to baa bawcε bonceendaa ba bô to gee kebefe ke. Wvù to nu ε shike bó ε bó gen bvudvuu bvυ ηgew e, lese bó yí boncaw e é bintuke bi jiime nen taytaytay e, fô bó nu enù egen ebuy diuu di nsaw e. ⁵ ††Wvù to baa ebawcε ten won wvu fwele seke wvù to ciinseε joo ε yí to mi won bonyii bô to maa lo wvù ke. Wvù to nu ε bawcε ke ε è nu Noa' wvù to fewci le bonyii eceè nce wvu teytoy ê Nyo' ejise, noo bonyii bomew bosooshiwiy. ⁶ †††Wvù to nu ε fiwse kelaante kè Sodom bô kè Gomola ton bô ηguy ε bí fie bvuw, ge ε fifin no nu diεwε kenfewsεn ke fiεε fi nu ke ekooy bô bonyii bô maa lo Nyo' le. ⁷ ††Geenen, boyse Lot wvù to

† 1:16 Mat 17:1-8 †† 1:19 Mben 119:105; Lum 1:2; 13:12; 1Bi 1:10-11 † Kenεε le, "Ke wee ntum Nyo' to nu ε jeme fiεε fi è nulo é wee cεε kinyi kedvu bô bwew bvufee ke." †† 1:21 2Tim 3:15-16 †† 2:1 Jut 4-13 ††† 2:1 Mat 7:15 ††† 2:3 1Tim 6:5 § 2:4 Jut 6 §† 2:5 3:6; 1Bi 3:20 §†† 2:6 Kerj 19:24-25; Luk 17:29; Jut 7 §† 2:7 Kerj 19:1-16

cee nce wvu teytoy ε shém looci ffluuke wvù bô nce nnyen wvù bonyii bô befε to kerjke. ⁸ (Mwεem mvù wee wvu teytoy wvun to yene bvuu yuuke no wvù to cee é bó enteleη to nu ε ge ε fitele fiew fi yuule no ton'yi εdiuw ecii yí gee dibole di befε le.) ⁹ †††ε mwεem mvun to nu ε kooy nonen, tu fí duηci le Tata kee kee-boyse bonyii bô yuuke wvù le can ηgew e, bvuu kee ten keegεε bonyii bô cee nce wvù yaa nu ke wvu teytoy yí ηgew e, egen ebuy diuu di nsaw e. ¹⁰ †††ηgew wvun nu ε wvu bonyii bomew nu ke efey naa lo wvu wee tfuu. Boba bonyii nu bô koonjke keebii ke ε è nu fiεε fi ye yibo yí ηeyte shieele ε è nu fi beete bô wee. E è bvuu nu bó bô joo wee wvù saake bonyii ekuse.

Nyo' nu ke elεse bonyii bo n'yεeyi le bo mbiay e

Bonyii bo n'yεeyi le bo mbiay e ban ηaake baay. Bó bensee ye baay, yaa fane naa lo keenan'yi biyoy bi kerjke mvungay fele bó ke. ¹¹ ††Naa ke bonceendaa bo Nyo' le bô kerjke mvungay bvuu temyi fele bó yaa ke mom nan biyoy bin fwe dvu Tata ke. ¹² †††Geenen bonyii ban gee mwεem ε è nu mvù elεmε kebole gomte diεwε nyám yi ηkpwaante yí ké no gee mwεem se yí kpawaci lo, ε yí nu ke le bonyii ke ekooye esεeyε lo le. Bonyii bodvu ban nu bô nan'yi mwεem se bó kee mvù ηkuuy. Nyo' nu ke elεse bó ke diεwε nyám yi ηkpwaante yin e, ¹³ †††ε nlawma wvubo enu ηgew wvù bó nu eyene nje ηgew wvù bó se too dvú. Bó ké no kpwaake le keediekene bvuu wukene kenduun e εmvunsheen enteleη nu lo njon mvu fô bó le. Bó nu lo yile ê ben enteleη yiise ben. Seke ben ε bó diekene, ε bó no yuuke njon keelεεle ben bô gee dibole di kenshoose le. ¹⁴ ††εjise ebo ké no nu ke ε è nu yo kenjan, yaa ffluule yí kebefe le ke. Bó ké no lewci bonyii bô wεeyi yí mbee le ε bô bó gee kebefe. Ken'yεε ejise nu ε ley wase yí elεmε kebole. Bó nu ε jo wase lon! ¹⁵ ††Bó nu ε cine wase je yí leη e ε jo ε è nu yí ecici. Bó nu ε jo ekale ke Balaam wvù waa Bεwu le wvù to nu ε bee keege fiεε fi yaa nu ke leη nje wvù to koonjke bigew e. ¹⁶ ††ε kembεebey wamen wvù yí fiεε fi befε fin e. Kembεebey ké ké no nu se kí jemyi lo, ε kí jeme diεwε wee wvu wum e, ci gee di kejewte le di wee ntum Nyo' wvun to gee.

¹⁷ †††Boban bonyii bo n'yεeyi le nu diεwε diuw joo wvù joo baa bvuu buyte fó le ke, bvuu nu diεwε kekfu kè nu ε gbwe ekfuη nffum ε fey ε tuu le. Nyo' nu ε seyse wase bvudvuu bvυ ηgew e ε bvù jiime nen taytaytay, ε gee é bó. ¹⁸ Bó kumte diuw wvu ecici baay se kinyi ηkuuy. Bó lewci bonyii bô bεε buy ke lo ente jo bonyii bô yaa kee ke fiεε fi leη bô n'yεeyi wvu le è nulo é bó ekase egee mwεem mvu nnyen e mvù ye yibo yí ηeyte shieele. ¹⁹ ††Bó jaa no jemyi ê bonyii le ke bó kerjke keenu bonfaw bô fiεε fimew e ke, geenεn ε bó bodvu kebεε bô jemyi bεε naa bonfaw bo mwεem mvù beete bô ye wee le. Bó nu bonfaw njefo é wee nya ekolε kew

§†† 2:9 Job 4:7; 1Kol 10:13; Mwm 3:10 §† 2:10 Jut 7-8 §† 2:11 Jut 9 §†† Kenεε le, "... nan bonyii bo n'yεeyi le bo mbiay e ke." §†† 2:12 Jut 10 §†† 2:13 Jut 12 18 2:14 Mat 5:28; 2Tim 3:6 19 2:15 Kerj 22:7, 17; Jut 11 20 2:16 Kerj 22:28-31 21 2:17 Jut 13 22 2:19 Jon 8:34; Lum 6:16

é fiεε tu wvú nu nƒwa fiεε fidvu. ²⁰ †Ben ekeè le é wee lewte wase mwεem mvù beete bô wee yí woŋ wvun e nje wvú kee wase Tata wesebeene wvù Jisós Klistu wvù Mboyse wesebeene, ε kase ε gen ε ley mwεem mvudvu le, mvú ε njim wvú ε no keŋke, é mwεem efo yí ye le efey lo no mvú se shee nu fwele. ²¹ ††E wee ge nonen tu fí be jee le fo mwεten eyaw ekieε je nce wvu teytey ke, efey keekieε ebvuu ekase ecine bonci bô yuule bô bó nu ε nya é bonyii le. ²² †Kfuu boba bonyii gee ε fiεε fi nu é ŋgan e mum nu keceey le, “Bwe ké suuke mwεem kase bvuu tu fó die.” E wvumvu bvuu nu le, “Bó ké cuke ŋkunyam ε wvú kase ke gen no biŋlene é kencaa le.”

Diiu di Tata nu ke eto

3 ††Nsáa yem shém, ŋwa' wvu keseen wvun nu wase wvu bokan bofεε wvù me nsan fô ben e. É boŋwa' ban e bocii nu ε me nsan diεwe ntamce le keeŋkamse ben é ben ekeŋke boŋkpwawce bo leŋ. ² ††Me ŋgomte le ben ekumyi mwεem mvù bonyii bo ntum Nyo' le bô yuule to jemyεε le mvú nu ke ekooy, ebvuu ekumyi ten mwεem mvù boom bo ntum e bo jisós e to jemyεε é ben le Tata bô Mboyse nu ε gay le ben egeè. ³ †††Fiεε fi baay nu le ben ekieε le è nu ke edioo nu ediuw yo fokemese le, é bonyii bo kensewse le ene ekew esεwsee ben, gee mwεem mvù nyam ye yi-bo gomte. ⁴ †††Bó nu ke esεwsee ben duu le, “Ke wvú to nu ε kaw le wen nu ke ekase eto, wvú ε fεε keseen? Naa no bo'iceε boseεbeene to yuue kpweken, mwεem mvunciim leeme ke bikaa le no mvú to shee nu ε kew foŋkew no Nyo' to bomεε woŋ.” ⁵ ††Bó jemyi nonen kee ke naa ntay se tune le Nyo' to jeme ke ε è nu diεw fwele ε ebule mum no nu. E wvú jeme ε nshε buy é joo, ε wvú to ge nshε yidvu bô joo. ⁶ †††E wvú ke kase jeme ke ε è nu diεw, ε joo ban nshε yidvu yí yí to gee ε yí buy, mum lese mwεem mvunciim. ⁷ É nu ke ten diεw yidvu yí wvú nu ε gee ebule ke keseen bô nshε, ε no ceyte ŋguy dvú. E wvú ceyte ε è nu diuu di wvú nu ke esaw bonyii bô maa lo wvú, elseε bó.

⁸ †††Geenen nsáa yem shém, fo ben edaayi le fô Tata le nu ε diuu dimwaan nu ke leŋleŋ diεwe bilum ntfuke

† 2:20 1:11; Mat 12:45 †† 2:21 Luk 12:47-48 † 2:22 Bŋgn 26:11 †† 3:1 1Bi 1:1 †† 3:2 3:3 3:4 3:5 3:6 3:7 3:8 3:9 3:10 3:11 3:12 3:13 3:14 3:15 3:16 3:17 3:18 3:19 3:20 3:21 3:22 3:23 3:24 3:25 3:26 3:27 3:28 3:29 3:30 3:31 3:32 3:33 3:34 3:35 3:36 3:37 3:38 3:39 3:40 3:41 3:42 3:43 3:44 3:45 3:46 3:47 3:48 3:49 3:50 3:51 3:52 3:53 3:54 3:55 3:56 3:57 3:58 3:59 3:60 3:61 3:62 3:63 3:64 3:65 3:66 3:67 3:68 3:69 3:70 3:71 3:72 3:73 3:74 3:75 3:76 3:77 3:78 3:79 3:80 3:81 3:82 3:83 3:84 3:85 3:86 3:87 3:88 3:89 3:90 3:91 3:92 3:93 3:94 3:95 3:96 3:97 3:98 3:99 3:100

le, ε bilum ntfuke nu ke leŋleŋ diεwe diuu dimwaan e ke. ⁹ †††Ke Tata guute lo ye no bonyii bomew kpwaake, keege no wvú to kawεε ke. Wvú kuule ε è nu shém bô ben. Wvú shieele le bonyii bocii ekumen mvuntelem mvubole njefo ke wvú gomte le wee mvu ke ela ke. ¹⁰ †††Diiu di Tata nu ke ekase eto nu ke enu ke diεwe di cooŋ e. Ebvubwe nu ε ebule nu ke edvum foweewe emum ela, é ŋguy ebuŋse mwεem mvunciim mvù nu we, é nshε bô mwεem mvù nu yí dvú le efie ebvuw.

¹¹ No ŋguy nu ke efiese mwεem mvunciim é yiyin je le, ben kpwaake le ben nulo ecee nce ε è nu wvu nεε? Ben keŋke keecee nce ε è nu wvú yuule ε ben ε nya bikuu binen é Nyo', ¹² †††E no ceyte Diiu di Nyo' le din, momte keege le dí eyanŋen eto. É nu diuu di ŋguy nu ke efiese ebule é kí efie, é mwεem mvunciim mvù nu we ebuŋ. ¹³ Geenen, beene ceyte ε è nu ebule ke kefe bô nshε yi fiε yí Nyo' to kawεε, ε wvuwvun woŋ nu wvú è nu ke enu ke nce wvu teytey fó maan.

¹⁴ Nonen nsáa yem shém, no ben ceyte mwεem mvun nen, ben emomtè naa ntay keenu se nlom keεε fiεε fimew fi befe é Nyo' ejise, noo keenu yí kenleεten e ben ε bo Nyo'. ¹⁵ ††Ben ekumyi le Tata wesebeene kuule shém nen, nya ε è nu kefew é bonyii le bó ke eboy. Fiεε fin nu ke fi waa bwee wesebeene wvù Baul wvù nu fitele fisεεbeene to sanŋε fô ben e bô bvufee bvù Nyo' nu ε nya é wvú le. ¹⁶ É boŋwa' bocii bô wvú san e nu ε wvú jemyi ke jó ekumε fiεε fin. Wvú saanke mwεem mvumew ε mvú temyi fô bonyii le keekieε, nonen ε bi-maante bi bonyii le bô yaa kee ke fô bó leeme mum toysee kenyi ke mwεem mvudvu le, ε è nu ke leŋleŋ no bó toysee ten mvu é mondvuum momew e é Nwa' Nyo' le. Bó gee nonen, teŋε ε è nu ŋgew yí bikuu bibole.

¹⁷ ††††Nsáa yem shém, no ben kee wase mwεem mvun nen, ben emum eyenè fo bonyii bô maa lo Nyo' ban ke egufe ben bô gee dibole di befe é ben ene fô ben leeme wase ekase egbwe lo. ¹⁸ ††††Geenen, ben ekuú lo yí mbuwma wvù Tata wesebeene wvù Jisós Klistu wvù Mboyse wesebeene nu ε buw ben dvú, ebvuu ekeè wvú gene lo fwe fwe. Mbense enù fô wvú le keseen noo sekecii se ŋka. Fí enù nonen.

§† 3:9 3:15; 1Tim 2:4 §†† 3:10 1Tes 5:1-2; 1Bi 4:7 §† 3:12 Yesa 60:21; 1Kol 6:9; Mwm 21:1, 27 §† 3:15 3:9; Lum 2:4 §†† 3:17 3:18 3:19 3:20 3:21 3:22 3:23 3:24 3:25 3:26 3:27 3:28 3:29 3:30 3:31 3:32 3:33 3:34 3:35 3:36 3:37 3:38 3:39 3:40 3:41 3:42 3:43 3:44 3:45 3:46 3:47 3:48 3:49 3:50 3:51 3:52 3:53 3:54 3:55 3:56 3:57 3:58 3:59 3:60 3:61 3:62 3:63 3:64 3:65 3:66 3:67 3:68 3:69 3:70 3:71 3:72 3:73 3:74 3:75 3:76 3:77 3:78 3:79 3:80 3:81 3:82 3:83 3:84 3:85 3:86 3:87 3:88 3:89 3:90 3:91 3:92 3:93 3:94 3:95 3:96 3:97 3:98 3:99 3:100

1 Jon

Fiee fi nu ê Nwa' Jon wvu fwe wvun e

Nwa' wvu fwe wvun wvù Jon to saŋee fô bintaashe bi bonyii bo mbee le, keŋke bikuu bi mwëem e bifëe. È nu keeyvuwse mvuntelem mvu bonyii bò wvù to saŋee fô bó le, le bó eceè yî kentaashe le bò bo Nyo' noo Waa we wvù Jisos Klistu bò keetefe bó, le bó eyenè fo bó ebii n'yeyi wvu mbiay e. Wee wvù saŋ nwa' wvun nu e looce e ciise lo le, é wee cee ente jo n'yu, wvù saa ebvuu egeè gee di ejiwe le ke. Wvù nu e bvuu e saŋ ten le Jisos Klistu to nu naa wee wvu wum, e wee tfuu wvù nu e lese fitele yî ye le e no koonke Nyo', keŋke ten keekoonke waabwee.

Bikuu bi mwëem e ê Nwa' wvun e

1:1-4 Keŋkewce
 1:5-2:29 Saaka wvu ekume n'yu bò ejiwe
 3:1-24 Boom bò è nu bo Nyo' le bò bò è nu bo dawle le
 4:1-6 Fiee fi è nu fi keceey e bò fi é nu fi mbiay e
 4:7-21 Ekume keŋkonen
 5:1-21 Fitele fi wee lese yî Klistu le soo lo fiee ficii

Diaw yî nyaa nshii

1 †Fiee fi bese saŋke fin nu ekume Diaw yî nyaa nshii yî to nu wase fonkew. Diaw yî nyaa nshii yin nu e bese to yuw mwëem mvù yî to jemyi, yen yî le bò ejise eyese, taa no yî nu, kum yî le bò can yese. ² †Nshii wvun nu e bó to duŋce e bese yen wvù le, e mum e no jemyi ekume wvù, fewci é ben ekume nshii wvù may lo wvun wvù to nu bò Ice, e wvù ke duŋce é bese. ³ Fifie fi bese to yenee bvuu yuw, nu fí fi bese fewci ten é ben wvu le ben ekeŋkè kentaashe beene. Kentaashe kesese nu ke bee bo Nyo' Ice bò Waa we wvù Jisos Klistu le. ⁴ †Bese e mum e no saŋke fin wvu le njon wesebeene enu e wvù e yinŋen.

Beene eceè ente jo n'yu

⁵ † †Wvun nu saaka wvù bese to yuwëe é wvù, e mum e no seŋe é ben le, Nyo' nu n'yu e kejiwe yaa nu naa lo yî ye le ke. ⁶ † †Nonen, é beene duu le beene nu yî kentaashe le beene e bó, geenen kaa lene e è nu é kejiwe le, tu beene mbiayte lo, yaa cee bii keceey e ke. ⁷ † †Geenen, é beene cee ente jo n'yu no wvù wvù nu ente jo n'yu, tu beene nu enù yî kentaashe le wee noo wee, e elemé ke Jisos wvù Waa we le cuke beene e beene yuule ente jo bibefe bisëbeene bicii. ⁸ É beene duu le ke beene keŋke bibefe ke, tu beene læle lo

bikuu bisëbeene, e keceey yaa nu yî yese beene le ke. ⁹ † †Geenen, é beene seŋe lo bibefe bisëbeene é wvù, no wvù nu wee wvù ké no leeme yî diaw ye le bvuu gee mwëem len, tu wvù nu elëshe bibefe bisëbeene ekuke beene, é beene eyuule yî gee disëbeene le dicii di yaa nu ke teyey e. ¹⁰ É beene duu le beene baa ge kebefé ke, tu beene joo wvù le wvù nu wee mbiay, e diaw ye yaa keŋke bvudvuu yî yese beene le ke.

Jisos nu keman kè læshi bibefe bisëbeene

2 † †Boom bem, me nsaŋke fiee fin é ben wvu le fo ben ke ene ege kebefé ke. Geenën, é wee nelo e ge kebefé, tu beene keŋke wee wvù kule can é Nyo' Ice fô beene le, e wee wvun nu Jisos Klistu wvù nu wee wvu teyey. ² † †É nu wvù keman kè læshi bibefe bisëbeene, e keman kin yaa nu ke fô bibefe bisëbeene le maan ke, kí nu ten fô bi bonyii bocii le yî won wvun e.

³ É beene gëele bonci bo Nyo' le, é fifin emum eduŋci ntaŋ le beene kee wvù. ⁴ † †Wee wvù duu le wen kee Nyo', geenën yaa gëele bonci bew ke, nu wee mbiay, e keceey yaa nu yî ye le ke. ⁵ † †Geenen, wee wvù gëele njeme we nu wvuwe wvù nu keceey wee wvù koonke Nyo' gene mëese. Fiee fi nulo eduŋce ntaŋ é wee se kiee le wen nu e taashe bò Nyo' nu fin fi le: ⁶ † †É wee duu le wen nu sekecii yî Nyo' le tu wvù keŋke keceè ke lenlen é je yî Klistu to cee le.

† 1:1 2:13-14; Jon 1:1-2, 14; 4:14; 6:35; 8:12; 11:25 †† 1:2 Jon 15:27 † 1:4 Jon 15:11 †† 1:5 Jon 8:12 †† 1:5 1Tim 6:16 ††† 1:6 2:4 ††† 1:7 3:5; Yesa 2:5; Ibu 9:12; Mwm 1:5

§ 1:9 Mben 32:3-5 † 2:1 Lum 8:34; Ibu 7:25 ††† 2:2 4:10; Jon 1:29 †† 2:4 1:6; 4:6; Jon 3:21; 8:44; 16:13 ††† 2:5 2:17; 5:3; Jon 14:15; 2Jon 6 † 2:6 Jon 13:15; 15:5

Nci wvu fwe

⁷† ††Nsáa yem shém, ke nci wvu me ngomte keensan fô ben e nu nci wvu fwe ke. È nu nci wvu yvum wvu ben to kenke e kew fonkew. E nci wvu yvum wvun nu saaka wvu ben to yuwée wase. ⁸ ††Geenen nci wvu me nsaanke ê ben nu ke nci wvu fwe. Kecëy ke nci wvun e to nu e duŋce yî Klistu le, e no duŋci ten yî yene le. Nci wvudvu yen'yi fwe njefo kejiwe kaa wase gene, e n'yuu wvu kecëy e kew wase e no baa. ⁹ ††È wee duu le wen nu ente jo n'yuu bvuu bane waa bwee, tu wvu bwee ke ente jo kejiwe. ¹⁰ ††Wee wvu koonke waa bwee nu e wvu nu sekecii ente jo n'yuu e fiëe yaa nu yî ye le fi nulo ege é wvu elene baytene ke. ¹¹ ††Geenen, wee wvu bane waa bwee nu e wvu nu ê kejiwe le lene jó yaa kee fô wvu gene ke, njefo kejiwe kedvu nu e ge wase wvu e fefe.

¹² ††Boom bem, me nsaanke fô ben e njefo bó nu e læshe wase bibefe binen nje Klistu. ¹³ ††Bo'icem, me nsaanke fô ben e njefo ben kee wase wvu wvudvu we wvu to nu fonkew. Cubonyii, me nsaanke fô ben e njefo ben nu e so wase wee kebefë we. Boom bem, me nsaanke fô ben e njefo ben kee Nyo' Ice. ¹⁴ ††Bo'icem, me nsaanke fô ben e njefo ben kee wase wvu wvudvu wvu to nu fonkew. Cubonyii, me nsaanke fô ben e njefo ben temyi lo e diew Nyo' nu sekecii yî yene le, e ben e so wase wee kebefë we.

¹⁵ ††Me e mum e no nteete ben le, fo ben ekoonke won wvun kenëe mwëem mvu yî won wvun e ke. È wee koonke won wvun, wvu saa ekoonke Nyo' Ice ke. ¹⁶ ††Ben ekeè le mwëem mvunciim ê won jan mvù nyam ye kenke shiee yî dvu le bô mvù ejise taale koonke, noo mvù bonyii bensee ye yî dvù le yî nshii wvun e, yaa nu mvù nen'yi fô Nyo' Ice le ke. È nu mvu yî won wvun e. ¹⁷ ††Won wvun nu ke eka, é mwëem mvu yî won wvun e mvù bonyii kenke shiee yî dvù le eka ten. Geenen, wee wvu gee e è nu fiëe fi Nyo' shieele nu ke emey enu dvù sekecii.

Bonyii bo bvuban e bo Klistu le

¹⁸ ††Boom bem, kefew kin nu wase ke fokemëse. No ben to yuwée le wee bvuban Klistu nu ke eto, nu e naa keseen nu e bonyii bo bvuban e bo Klistu le e to wase nteen. È nêe fiëe fi ge beene e mum e kiëe le kin nu wase kefew ke fokemëse. ¹⁹ ††Bonyii bodvu ban to buy ê beene entelen, geenen ke bó to nu bonyii bosëbeene ke. È bó to nu bonyii bosëbeene, tu bó to bee emey enu beene e bó. Nonen e bó mum buy wvu le fí edunçe endan le ke bó nu bonyii bosëbeene ke. ²⁰ ††Ben nu finen e wvu wvu è nu Wvu wvu Yuule e yefe †† wase ben, ben e no kee mwëem mvu kecëy. ²¹ Ke

me nsaanke fô ben e e è nu njefo ben maa kecëy ke. Me nsaanke njefo ben kee kecëy, e ben kee ten le ke è nulo é mbiay ebuy ente jo kecëy ke. ²² ††Wee mbiay nu wvu la? Ke è nu wvuwe wvu tune le ke Jisno nu Mboyse wvu Nyo' to kawee le? Wee wvu tune Nyo' Ice bô Waa we nu wvuwe wvu nu wee bvuban Klistu. ²³ ††Ke wee wvu tune Wan kenke kentaashe bô Icee Wan wvudvu ke. Wee wvu jemyi bô diuw we le wen nu e bee Wan e, nu wvu kenke kentaashe bô Icee Wan ten. ²⁴ ††Ben egeë fiëe fi ben to yuwée fonkew é fí enu sekecii yî yene le. È ben geke fiëe fi ben to yuwée fonkew fí e no nu sekecii yî yene le, é ben ten emum enu sekecii yî Waa Nyo' bô Ice le. ²⁵ ††E fiëe fi Klistu nu e kaw beene dvù nu nshii wvu mey lo.

²⁶ Me nsaanke mwëem mvun fô ben e e è nu ekumë bonyii bô gomte keelëele ben. ²⁷ ††Geenen n'yefe wvu ben to kenke è Klistu nu sekecii yî yene le, e ben yaa bvuu shieele lo wee mvu wvu ebvuu eyeyi ben ke. No n'yefe we wvun yeyi wase ben ekumë mwëem mvunciim, e n'yefe wvudvu nu wvu kecëy, se è nu wvu mbiay, ben emum enu sekecii yî Klistu le ke lenlen no n'yefe wvun nu e yeyi ben.

²⁸ ††Boom bem, ben emum emey enu sekecii yî ye le wvu le seke wvu e ke e buynen, é beene ekenke fitele keeyen wvu le efey keeke enyiimen lo ente jo ken'wummen. ²⁹ ††È ben kee lo le wvu nu wee wvu gee mwëem teyey, tu ben kenke kekeè ten le wee tfuu wvu gee fiëe fi teyey nu e è nu mboo we.

Beene nu boom bo Nyo' le

3 ²³ Ben etaa ke eyen kfuu kenkonen ke baay kè Nyo' Ice nu e duŋce fô beene le, e ge le bó eten beene le boom bo Nyo' le! E beene nu kecëy boom bo Nyo' le. Fiëe fi bonyii bô è nu bo yî won wvun e baa kee beene nu njefo bó baa kee ten wvu wvu Nyo' ke. ² ††Nsáa yem shém, keseen nu e beene nu wase boom bo Nyo' le, geenen beene baa kee wase no beene nu ke enu ke. Fi beene kee nu ke le è nu ke enu seke Klistu e buynen, é beene enu diewe wvu le, njefo beene nu ke eyen wvu le no wvu nu. ³ Fí e mum e no nu le, wee tfuu wvu taale fwe yî ye le nonen kenke keecuke ekole kew sekecii yuule no wvu yuule.

⁴ Wee tfuu wvu gee kebefë nu e wvu ngoyte e è nu nci Nyo', njefo kebefë nu nci e wee e ngoy. ⁵ ††Ben kee lo le Klistu to to keecake bibefe bi bonyii le. E ke wvu wvu Klistu to kenke kebefë ke. ⁶ ††Ke wee wvu nu yî Klis-tu le ké mey no gee bibefe ke. Ke wee wvu mey e no gee bibefe ké no e yen wase wvu le kenëe kee wvu ke. ⁷ Boom bem, fo wee elëe ben ke. Wee wvu gee fiëe teyey nu ke wase wee wvu teyey lenlen no Klistu nu wee wvu teyey. ⁸ ††Wee wvu mey e no gee bibefe nu wee dëwle, njefo dëwle wvun to gee wase bibefe naa e

† 2:7 4:11; Jon 13:34 †† 2:7 2:24; 3:11 † 2:8 Jon 1:9-10; 8:12; Lum 13:12 †† 2:9 3:10, 15; 4:20 †† 2:10 Mben 119:165; Lum 14:13 ††† 2:11 Jon 12:35-36 ††† 2:12 Lem 4:12 § 2:13 1:1-2 §† 2:15 Jem 4:4 §†† 2:16 Bngn 27:20; Lum 13:14; Gal 5:19-21; Efe 2:3; Jem 4:16 §† 2:17 Mat 7:21; 1Kol 7:31 §†† 2:18 4:3; Mat 7:15; 2Jon 7 §† 2:19 Lem 20:30 §† 2:20 2:27 §†† N'yefe wvun nu Keyoy ke Yuule kè bó nu e nya é bó.

§§† 2:22 4:3; 2Jon 7 §§§ 2:23 4:15; 5:1; Jon 5:23; 15:23; 2Jon 9 18 2:24 2:7 19 2:25 Jon 5:24 20 2:27 Yeli 31:34; Jon 14:16; 16:13 21 2:28 3:21; 4:17; Jon 5:22; 15:5 22 2:29 3:10 23 3:1 3:10; 4:6; Jon 1:12; 3:16 24 3:2 2Kol 3:18; Fili 3:21 25 3:5 1:7; 2:2; 4:10; Yesa 53:9; Jon 1:29; 8:46; 2Kol 5:21; Ibu 4:15; 9:14; 1Bi 1:19; 2:22, 24; 3:18 26 3:6 3:9; 5:18; Jon 15:5; Lum 6:2, 14 27 3:8 Mat 12:26-29; Jon 8:44

kew lo fonkew. Shiee wvù Waa Nyo' to toε to nu keefi-wse dilemme di dεwle wvun e. ⁹ Kε wee wvù è nu mboo Nyo' ké no gee kebefε ke, njefo fiεε fi è nu Nyo' ficii nu yî ye le sekecii, ε ke è nulo é wvù ebvuu egee kebefε ke, njefo wvù nu mboo Nyo'. ¹⁰ †Fiεε fi nulo ege é beene eyene bonyii bò è nu boom bo Nyo' le bò bò è nu bo dεwle le nu fin: Wee tfuu wvù nu sε wvù gee mwεem teytey kεnεε wvù nu sε wvù koonjke waa bwee, yaa nu Waa Nyo' kε.

Beene ekojenè

¹¹ †Saaka wvù ben to yuwεε ε kew fonkew nu ke wvun wvù le, beene ekojenè. ¹² †Fo beene enù diεwe Kεen e ke. Wvù to nu waa Satan wvù wee kebefε wε, ke mum nε yu waa bwee. E wvù to yu wvù nje la? Wvù to yu nje-fodiew gee to nu di befe, ε di waa bwee le nu di teytey. ¹³ †Boom bo bwεem e, fo ben ekejkε nghaw le bonyii bò è nu bo yî wonj wvun e bane ben ke.

¹⁴ †Beene kee lo le beene nu ε buy wase can kpwe le ε ley yî nshii le, njefo beene koonjke boom bo bwee wesebeene le. Wee wvù nu sε wvù koonjke waa bwee bεε ke nu can kpwe le. ¹⁵ ††É è nu naa yeε wvù bane waa bwee, tu mwεten nu wee wvù yuwyi bonyii. E ben kee lo le ke wee wvù yuwyi bonyii kenjke nshii wvù mey lo yî ye le ke. ¹⁶ ††Fiεε fi nu ε dujce beene kenjkonen ke kenjkonen nu fin fi Klistu to gee: Wvù to nu ε nya nshii we kpwe nje yese beene. Beene ten kenjke keenya wesebeene nshii nje boom bo bwee wesebeene le. ¹⁷ †É wee kenjke mwεem mvu yî nshε le fen, yene ε waa bwee tane, ε fanε yaa eyene lo fitele fiew fô wvù le, tu kenjkonen ke Nyo' le nu yî wvuwε wee le nεε le? ¹⁸ ††Boom bem, fo beene ekojenè ke fomvu fomvu kεnεε yî njeme le ke. Beene ekojenè yî keceεy e, dujci yî gee le.

¹⁹ É nεε le fiεε fi nu ke ege é beene ekieε le beene nu bonyii bò è nu bo keceεy e, ebvuu ege é beene elεεε mvuntelem mvuseεbeene fwe dvu Nyo', ²⁰ naa seke la wvù mvuntelem mvuseεbeene mvudvu saake beene, njefo Nyo' kuuke fele mvuntelem mvuseεbeene, ε wvù kee fiεε ficii. ²¹ ††Nsáa yem shém, é mvuntelem mvuseεbeene nu sε mvù saake beene, beene saa ekejkε nfan mvu fwe dvu Nyo' ke. ²² ††É beene lεke naa la é wvù, é wvù enya é beene, njefo beene gεele bonci bew gee fiεε fi ye ejeè wvù. ²³ ††E nci we nu wvun wvù le, beene elese fitele yî Waa we wvù Jisos Klistu le, ekojenè ke no wvù gay é beene. ²⁴ ††Bonyii bocii bò gεele bonci bew nu yî ye le sekecii ε wvù nu ten yî bó le. Fiεε fi gee ε beene sε kee le beene nu yî ye le sekecii nu Keyoy ke Yuule kè wvù nu ε nya é beene.

Wee wvù kenjke Keyoy ke Nyo' le bò wvù yaa kenjke ke

4 ††Nsáa yem shém, fo wee dioo duu le fiεε fi wen jemyi nε fô Keyoy ke Nyo' le, ε ben mum bee ke lo wvù le ke. Ben emom wvù eyen laa keyoy kedvu nu ke Nyo' le keceεy ε. Me njemyi nen njefo bonyii bò mbi-ayte le bowen nu bonyii bo ntum Nyo' le nu wase yî wonj wvun e nteen. ² ††Fiεε fi nulo ege é ben ekieε keyoy kè è nu ke Nyo' le yî wee le nu fin: Wee tfuu wvù jemyi bò diuw we le Jisos Klistu to nu ε tu wee wvù wum to fokuse fen, nu wvuwε wvù kenjke Keyoy ke Nyo' le. ³ ††Wee tfuu wvù baa jemyi nonen ekumε Jisos nu wvù kenjke keyoy ε è yaa nu ke Nyo' le ke. Kekin keyoy nu ke wee bvuban Klistu le wvù ben to yuwεε wase le wvù nu ke eto le, ε keseen nu ε wvù ε to wase é wonj jan. ⁴ ††Boom bem, ben nu bonyii bo Nyo' le, ε ben ε so wase bonyii bodvu. Ben so njefo wee wvù nu yî yene le fele wvù nu é wonj jan. ⁵ ††Boba bonyii nu bo yî wonj wvun e. Nonen mwεem mvù bó jemyi nu mvu yî wonj wvun e, ε bonyii bò è nu bo yî wonj wvun e yuuke bó le. ⁶ ††Beene nu fiεεbeene bonyii bo Nyo' le. Wee tfuu wvù kee Nyo' yuuke beene le, ε wvù yaa nu kee Nyo' yaa yuuke fiew beene le ke. Fifi nu fiεε fi gee ε beene sε kee keyoy kè è nu ke wee keceεy e bò kè è nu ke wee mbiay e.

Nyo' nu Nyo' kenjkonen

⁷ Nsáa yem shém, beene ekojenè, njefo kenjkonen nu fiεε fi Nyo' le. Wee wvù koonjke wee mvu, nu mboo Nyo', ε wvù kee Nyo'. ⁸ ††Kε wee wvù nu sε wvù koonjke wee mvu kee Nyo' ke. Fí nu nonen njefo Nyo' nu Nyo' kenjkonen. ⁹ ††Yin nu je yî Nyo' to dujceε kenjkonen kew fô beene le jó: Wvù to nu ε tum Waa we wvù ε ka ke wvù yî wonj wvun e wvù le beene ke ekejkε nshii fele yî ye le. ¹⁰ ††Fifi nu fiεε fi bó tenε le kenjkonen. E ke è nu le è to kon beene Nyo' ke. É to kon Nyo' beene, tum Waa we le wvù eto ege keman fô bibefe bisεεbeene le.

¹¹ ††Nsáa yem shém, no Nyo' to konεε beene é yin je le nen, beene ten kenjke keekonen. ¹² ††Kε wee nu dvù wvù ke nu ε yuu wase yen Nyo' le ke. É beene konene lo, é Nyo' enu sekecii yî yese beene le, ε kenjkonen kew nu yî yese beene le gene mεεε.

¹³ ††Beene kee le beene nu yî ye le sekecii ε wvù nu yî yese beene le, njefo wvù nu ε nya beene bò Keyoy kè è nu kew. ¹⁴ ††Bese to nu ε yen ε mum ε no seje é bonyii le Nyo' Ice to nu ε tum Waa we le wvù eto eboyse wonj wvun. ¹⁵ ††É è nu naa yeε wvù jeme bò diuw we le Jisos nu Waa Nyo', tu Nyo' nu yî mwεten e sekecii ε wvù nu ten yî Nyo' le. ¹⁶ ††No fí nu nonen, beene ε mum ε kieε, ε bee kenjkonen kè Nyo' kenjke fô beene le.

Nyo' nu Nyo' kenjkonen, ε wee wvù cee yî kenjkonen e sekecii, cee ε è nu yî Nyo' le, ε Nyo' ten cee yî ye le

† 3:10 2:9, 29†† 3:11 2:7-8; 4:11 † 3:12 Kenj 4:8 †† 3:13 Jon 15:18 †† 3:14 2:11; Jon 5:24; 13:35 ††† 3:15 Mat 5:21-22; Mwm 21:8 ††† 3:16 Jon 15:13; Gal 1:4; Fili 2:17; 1Tes 2:8 § 3:17 Dito 15:7 †† 3:18 Jem 2:15-17 ††† 3:21 2:28 §† 3:22 Jon 15:16 ††† 3:23 Jon 2:23; 13:34 †† 3:24 4:13; Jon 14:16; 15:5; Lum 8:5, 9, 14

§† 4:1 2:18; Mat 7:15; 1Tes 5:21 ††† 4:2 Jon 1:14; Lum 10:9; 1Kol 12:3 ††† 4:3 2:18, 22 ††† 4:4 5:5 18 4:5 Jon 3:31 19 4:6 2:4; 3:1; Jon 8:47; 18:37 20 4:8 4:16 21 4:9 Jon 3:16 22 4:10 2:2; 3:5; Lum 5:8, 10 23 4:11 3:11; 4:21; Mat 5:44-45; 18:33; Jon 13:34; 2Jon 5 24 4:12 2:5; 4:17; Jon 1:18 25 4:13 3:24 26 4:14 Jon 15:27 27 4:15 2:23 28 4:16 4:8-10; Jon 15:5

sekecii. ¹⁷ Fiee fi dunji le kenkonjen nu fô beene le ε kí ε yijnsen nu fin fi le, ke beene kenke nfan ekumε diuu di nsaw wvu fokemεse le ke. E beene yaa kenke ke nfan njefo beene cee yî wonj wvun e diεwε Klistu le. ¹⁸ Ke nfan ké no nu ente jo kenkonjen ke. Kenkonjen kè nu ε leynen ε gen ε mεse ké no bvuuε lo nfan, njefo nfan kenke fieε keege ε è nu bô ηgew wvù è nulo é bó enya è wee. Ke wee wvù kenke nfan nu ε ley wase ente jo kenkonjen ε gen ε mεse ke. ¹⁹ Beene konene njefo è to yaw Nyo' no koonke beene. ²⁰ ††É wee duu le wen koonke Nyo', geenen bvuu bane waa bwee, tu wvù nu wee mbiay, njefo é wee nu se wvù koonke waa bwee wvù wvù yene wvù le, wvù saa ke ekoonke Nyo' wvù wvù nu se wvù yene wvù le ke. ²¹ †Nci wvù beene to kenkeε é Klistu nu wvun wvù le, wee wvù koonke Nyo' kenke keekoonkè waa bwee ten.

Wee wvù soo wonj wvun nu wvù nu ε bee jisos e

5 †Wee tfuu wvù nu ε bee le jisos nu Mboyse wvù Nyo' to kawεε nu ε wvù nu waa Nyo', ε wee tfuu wvù koonke wee, nu ε wvù koonke ten mboo mweten. ² Fieε fi gee ε beene se kee le beene koonke boom bo Nyo' le nu seke beene koonke Nyo' gee fieε fi nci we gayte. ³ †Ben ekeè le keekoonke Nyo' nu keegeεle bonci bew, ε bonci bew yaa nu bvujite ke, ⁴ ††njefo wee tfuu wvù è nu mboo Nyo' nu ε wvù soo lo wonj wvun. E fieε fi soo wonj wvun nu mbee wesebeene. ⁵ ††Wee wvù soo wonj wvun nu wvù la? Ke è nu wvuwe wvù nu ε bee le jisos nu Waa Nyo' le?

Mwεem mvù leeme jim nsaw jisos

⁶ †jisos Klistu to nu ε to yî wonj wvun e, fey yî joo bô yî εlemε le. Ke wvù to fey ke ε è nu yî joo le maaj ke. Wvù to fey yî joo le bô yî εlemε le. E Keyoy ke Yuule leeme jim nsaw fieε fin njefo Keyoy jemyi keceεy. ⁷ ††Mwεem nu dvù mvuntentem mvù leeme jim nsaw wvudvu. ⁸ E mwεem mvun nu Keyoy ke Yuule, joo noo εlemε. E mwεem mvu mvuntentem mvun nu yî fieε le fimwaaη. ^{†††9} Beene ké no beηe fieε fi è jemyi wee wvu wum é

† 4:17 2:28; 4:12 †† 4:20 2:9 † 4:21 4:11; Mat 22:34-40 †† 5:1 1Bi 1:22-23 †† 5:3 2:5; Dito 30:11; Mat 11:30 ††† 5:4 Jon 16:33 ††† 5:5 4:4; Lum 8:37 § 5:6 Jon 16:13; 19:34 §† 5:7 Jon 5:36-37 §†† Bonwa' bo boyvuum bomew kenke fibole bincim bin le, "Bonyii nu botete bô leeme jim nsaw wvudvu fowe. E bonyii ban nu Nyo' Ice bô Diεw noo Keyoy ke Yuule. E bonyii bo botete ban nu yî fieε le fimwaaη. 8 E mwεem nu dvù mvuntentem mvù leeme jim

beene. Geenεn, fieε fi è jemyi Nyo' nu ε fi jite fele fi wee wvu wum e. Ben ekeè le fifin nu fieε fi è jemyi Nyo' è beene, leeme jim nsaw wvu Waa we. ¹⁰ †Wee wvù nu ε bee Waa Nyo' le nu ε wvù kenke fieε fi Nyo' jeme fin yî ye le. Wee wvù baa bee Nyo' le nu ε wvù gee ε Nyo' nu wee mbiay, njefo wvù baa bee fieε fi è jeme Nyo' è beene ekumε Waa we le ke. ¹¹ ††Njeme Nyo' wvun nu le Nyo' nu ε nya beene bô nshii wvù mey lo, ε nshii wvun nen'yi yî Waa we le. ¹² †Wee wvù kenke Waa Nyo' yî ye le kenke nshii wvudvu, ε wee wvù baa kenke Waa Nyo' yî ye le yaa kenke nshii wvudvu ke.

Bonyii bô kenke wase nshii wvù mey lo

¹³ †Me nsaajke mwεem mvun é ben bô nu ε bee Waa Nyo' le, wvu le ben ekieε le ben kenke wase nshii wvù mey lo. ¹⁴ ††Ke beene yaa kenke nfan keebence egen fwe dvu Nyo' elεke fieε é wvù ke, njefo é beene leke fieε é wvù bii no wvù shieele, é wvù eyuw fieε fi beene jemyi. ¹⁵ É beene kee le wvù yuuke fieε fi beene jemyi seke beene leke naa la é wvù, é beene emum ekeè ten le beene nu ε kenke wase fieε fi beene leke é wvù.

¹⁶ ††É wee yen ε waa bwee gee kebefε kè yaa nulo ege é wvù ekpwe lo ke, é wvù leke le Nyo' enya nshii é wvù. Fifin nu fô wee wvù kebefε kew yaa nulo ege é wvù ekpwe lo ke. Kebefε kemew nu dvù kè nulo ege é wee ekpwe lo. Ke me ηgayte le wee ebunleè fô wvuwe wee le ke. ¹⁷ Gee di befe dicii nu kebefε, geenεn ε kebefε kemew nu dvù kè yaa nulo ege é wee ekpwe lo ke.

¹⁸ †Beene kee lo le ke wee wvù è nu mboo Nyo' nulo ebvu emey egee bibefe ke, njefo Waa Nyo' ceγceyi wvù, ε ke wee kebefε we nulo ebvu ekum wvù le ke. ¹⁹ †Beene kee lo ten le beene nu bonyii bo Nyo' le, ε bonyii bô è nu bo yî wonj wvun e bocii nu can wee kebefε we le.

²⁰ †Beene kee le Waa Nyo' nu ε to wase ε yene bvufee bvuseεbeene keekieε wvù wvù Nyo' wvu keceεy. E beene nu yî ye le wvù è nu keceεy njefo beene nu yî Waa we wvù jisos Klistu le. É nu wvù wvù Nyo' wvu keceεy ε nshii wvù mey lo nu can ye le.

²¹ Boom bem, ben eyenè ekumε mvunyo' mvu ecici.

nsaw wvudvu yî nshe le. Mwεem mvun nu Keyoy ke Yuule, joo noo εlemε. E mwεem mvu mvuntentem mvun nu yî fieε le fimwaaη." §† 5:10 Lum 8:16; Gal 4:6 §†† 5:11 Jon 3:16-18 §† 5:12 Jon 3:36; 5:24 §† 5:13 Jon 20:31 §†† 5:14 Jon 15:16 §§† 5:16 Mat 12:31; Ibu 6:4-6 §§§ 5:18 3:6, 9-10; Jon 17:15; 2Tes 3:3 18 5:19 Jon 12:31; Gal 1:4 19 5:20 Jon 1:14, 18; 11:25; 17:3; 20:28

2 Jon

Fiεε fi nu ε̂ Nwa' Jon wvu bokaη bofεε wvun e

Jon to saη ηwa' we wvu bokaη bofεε wvun, teηe εkoλε kew λε, "Cee εkoλε ke kentaashe ke bonyii bo mbee le (1:1)." Wvú to saη fô kpwoon mvu le wvù Nyo' nu ε caw bô boom bew e. Kpwoon wvun nelo enu kentaashe ke bonyii bo mbee le kemew, ε boom bew ban nu bonyii bo kentaashe kedvu le. Fiεε fi wvú to saηεε ε̂ ηwa' wvun e, nu ke nen kfuy. Wvú to saη keeleke λε bó ekoηenè, bvuu tefe bó λε bó eyenè ekume bonyii bo n'yεεyi le bo mbiay e.

Bikuu bi mwεem e ε̂ Nwa' wvun e

1-3 Keηkεwce

4-6 Keηkoηen nu εkoλε ke fiεε ficii le

7-11 Ntefe keeyene ekume n'yεεyi wvu mbiay

12-13 Kemεse

1 †ε̂ nu me wvù cee εkoλε kentaashe ke bonyii bo mbee le. Me nsaηke ηwa' wvun fô wo le kpwoon wvù Nyo' nu ε caw noo fô boom buw e. Me ηkoηke ben yî keceey e. Ε ke ε̂ mey ke me maη wvù koηke ben ke. Bonyii bocii bô kee keceey koηke ten ben. ² Bese koηke ben nje keceey kè nu yî yese beene le, ε kí nu ke emey nu ke yî yese beene le sekecii. ³ Mbuwma Nyo' bô shen noo nyεkeey wvù nen'yi fô Nyo' Ice bô fô Jisos Klistu wvù Waa Nyo' Ice le nu enu yî yese beene le no beene nu yî keceey e bô yî keηkoηen e.

Ben enù yî keceey e noo yî keηkoηen e

⁴ ††Me nlaηlaηe baay no me nu ε n'yen ε boom buw bomew bii keceey e ke no Nyo' Ice to gayεε λε beene egeè. ⁵ ††Yî keseen e bwee bonyii, me nleke lo wo ηgayte λε beene ekoηenè. Ke fin nu nci mvu wvu fwe ε me nsaηke fô wo le ke. È nu ke nci wvù beene to keηke wase ε kew foηkew. ⁶ ††Keηkoηen nu fin fi λε beene ebii nci we le. Ε nci wvudvu nu wvun wvù ben to yuweε wase ε ε̂ beε foηkew λε ben eceè yî keηkoηen e.

⁷ ††Bonyii bo mbiay e nteen nu wase ε̂ woη, ε ε̂ nu bonyii bô yaa tomte λε Jisos Klistu to nu ε tu wee wvu

† 1:1 3Jon 1 †† 1:4 3Jon 3 † 1:5 Jon 13:34; 1Jon 4:11 †† 1:6 Jon 14:15; 1Jon 2:5; 5:3 †† 1:7 1Jon 2:18

wum to fokuse fen ke. Boba bonyii nu bo wee mbiay e wvù nu ten wee bvuban Klistu. ⁸ Ben eyenè bô bikuu binen fo ben ke ene elase fiεε fi ben nu ε lem wase. Ben emomtè ε ε̂ nu keeke ekeηke nlawma wene tfuu. ⁹ ††Wee tfuu wvù daηke gene fwe yaa leeme ke yî n'yεεyi wvu Klistu le, nu ε wvù yaa bvuu keηke Nyo' yî ye le ke. Ε wee wvù leeme sekecii yî n'yεεyi wvu Klistu le, nu ε wvù keηke Nyo' Ice bô Wan yî ye le. ¹⁰ ††ε̂ wee to fô ben e ε faηe yaa eto ε ε̂ nu bô wvu wvun n'yεεyi, fo ben efiisen wvù ε̂ ben yew keηεε egay lo wvù le ke. ¹¹ ε̂ wee gay wvù le, tu wvù nu ε taashe wase bô wvù yî lemme diew di befe le.

Njeme wvu fokemεse

¹² ††Me ηkeηke naa mwεem nteen keensan η̂ ben, geenεn ε me n'yaa nu ensan lo ε̂ ηwa' le ke. Me n'yene λε me nu ηke ento en'yen lo ben e ε̂ beene ejemyi ε wee yene wee le ε̂ jise, wvu λε beene emεse eyuw ηjoη. ¹³ Boom bo waa bwoo wvù Nyo' nu ε caw ten e, gayte wo le.

††† 1:9 1Jon 2:23 ††† 1:10 Lum 16:17 § 1:12 3Jon 13-14

3 Jon

Fiee fi nu ê Nwa' Jon wvu bokanj botete wvun e

Jon wvù tenje ekole kew le cee ekole ke kentaashe ke bonyii bo mbee le, to sañ nwa' we wvu bokanj botete wvun fô wee mvu wvu fwe ê kentaashe ke bonyii bo mbee le ε diee nu Gayus. Wvù nu ε sañ ε bense Gayus yí nfi wvù wvù nyaa ê bonyii bo mbee le. Wvù nu ε tefe ten Gayus le wvù eyenè ekume wee mvu wvù bó to tenje le Diotefes njefo wvù to tune keeyuw diew ye le.

Bikuu bi mwεem e ê Nwa' wvun e

1-4 Keñkewce

5-8 E Jon bense Gayus

9-10 E Jon lom gee di Diotefes e

11-12 E Jon bense gee di Demitius e

13-15 Kemese

1 †È nu me wvù cee ekole kentaashe ke bonyii bo mbee le. Me nsaan̄ke nwa' wvun fô wo le Gayus wvù nsaa yem shém. Me ñkoon̄ke naa wo yí keceey e.

E Jon bense Gayus

² Nsaa yem shém, me mbunlee le mwεem mvunciim egene n̄tay ê keba kuw e, ε wo t̄myi yí nyam ye le ke no me ñkee le wo t̄myi ê keyoy e. ³ †Me nto nu ε n'yuw n̄jor baay no boom bo bwee wesebeene le bomew to f̄sεε jan see ekume no wo leeme yí keceey e bô fitele fiuw ficii. E è nu naa keceey le wo bii keceey e. ⁴ Ke fiee fimew bvuu nu dvú fi nulo ege é me en'yooke n̄jor nfele keen'yooke le boom bobem bii keceey e ke.

⁵ †Nsaa yem shém, lemme di wo lemte fô boom bo bwee wesebeene le, efey mvunciim fô bò nu botolo le, nu ε wo lemte naa leñ. ⁶ †Bó to nu ε see ê kentaashe ke bonyii bo mbee le ke jan ekume keñkon̄en kuw. È momtè ke fici boba bonyii ê je yí Nyo' shieele le nonen yí lene dibole. ⁷ È keè le bó buy ekfur̄ ε è nu nje diee di Klistu le, ε bó baa etaale nfi mvu ê bonyii bò yaa nu bo Nyo' le ke. ⁸ Nonen, beene keñke keetomtè boba bonyii, wvu le beene ε bó enù bonyii bò lemte yí fiee le fimwaan̄ ekume keceey.

Ekume Diotefes bô Demitius

⁹ Me nto nu ε nsañ fiee fô kentaashe ke bonyii bo mbee le ken̄en e, geen̄en ε Diotefes wvù koon̄ke

keelewse ekole kew fwe, fan̄e yaa eyuw wee wvù è nu me le ke. ¹⁰ Nonen, me nu ñke endioo ε nto, é me enjike fiee fi wvù gee fin fokuse, no wvù ghane kunsene mvun̄kunsen, jemyi díew yí befe ekume me. No wvù gee nonen, wvù baa cim ffuu bô fifie ke. Wvù tune ten keefiisene boom bo bwee wesebeene le, tune ten fo bonyii bò gomte keefiisene bó efiisenè. È bó dioo gomte keefiisen, é wvù mum kuñ lo bó ê kentaashe ke bonyii bo mbee le ente.

¹¹ †Nsaa yem shém, fo wo eber̄enè fiee fi befe ke. È ber̄enè ε è nu fi jee. Wee wvù gee fiee fi jee nu wee Nyo', ε wvù gee fi befe nu ε wvù baa kee wase Nyo' ke. ¹² Demitius nu fiew wee ε bonyii bocii jemyi mwεem mvù jee ekume wvù, ε keñge kew kè jee jemyi ten ekume wvù. Bese ten jemyi ekume wvù. E wo kee lo le fiee fi bese jemyi ekume wvù nu keceey.

Ngayma

¹³ ††Me mbεε ñkeñke mwεem n̄teen keensañ ê wo, geen̄en ke me ñkoon̄ke keensañ lo bó ete ke nwa' le ke. ¹⁴ Me n'yene le è sheke caan é me ento en'yen lo wo le, é bee wo ejemyi ε wee yene wee le ê jise.

¹⁵ Nyεkeey enù fô wo le. Nsáa yesebeewo gayte wo le. Gaye nsáa yesebeewo le yicii wee mwaan̄ mwaan̄ bó le, enya ê me.

† 1:1 2Jon 1 †† 1:3 2Jon 4 †† 1:5 Ibu 13:2 †† 1:6 Tay 3:13

‡† 1:11 1Jon 2:29 ††† 1:13 2Jon 12

Jut

Fiεε fi nu ε Njwa' Jut wvun e

Jut to saη njwa' wvun keetefe bonyii le bó eyenè ekumε bonyii bò to duu le bó nu bonyii bo mbee le mum læεle bonyii bô n'yεεyi wvu mbiay. Kε njwa' Jut wvun defe kε. Wvú nu ε saη mwεem mvumew ε mvú nu læηlεη kε diεwe mvú nu ε njwa' Bita wvu bokanη bofεε le. Wvú saη keetefe bonyii bò wvú saη fô bó le le bó ediuù keetomte mbee wvú bó to nyaε ε bonyii bò ε nu bo Nyo' le, le mbee wvun nu fiεε ε bó to nya wase lo kanη mwaanη ε wvumvu yaa bæε kε.

Bikuu bi mwεem e ε njwa' wvun e

1-2 Keηkεwce

3-16 Keηge, bô n'yεεyi, noo ηgew bonyii bo n'yεεyi le bo mbiay e

17-23 Ntefe wvú le bonyii eleemè yî mbee wvubole

24-25 Bunle mbense

1 †ε nu me wvú Jut wee lemme Jisos Klistu, ε me nu waa bwee jem. Me nsaanηe njwa' wvun fô bonyii bò Nyo' Icee wesebeene nu ε tee, ε bó cee yî keηkoηen kew e, ε wvú ε gee bó can Jisos Klistu le. ² ††Nyo' ebvuu ecam shen fô ben e naa ntay, ebvuu ege é mvuntelem mvunen elεεtene, é keηkoηen kew fô ben e ebvuu eduu egen fwe.

Bonyii bo n'yεεyi le bo mbiay e

³ †Nsáa yem shém, me nse ηkpawwaci naa baay le me nu ensaη fô ben e ekumε mboyma wvú beene bocii nu ε keηke wase, ε ne ε n'yen le fí nu shiee le baay keen-saη enlεke ben le ben ediuù keetomte mbee wvú bó to nyaε ε beene bò ε nu bonyii bo Nyo' le. È nu fiεε ε bó to nya wa lo ε beene kanη mwaanη ε fimew yaa bæε kε. ⁴ ††Me njemyi nen njefo bonyii bomew nu ε wεenten wase ε ley ε ben ente, ε è nu bò bó to jemyεε wase ekumε bó ε è bæε lo le Nyo' nu ε gee wase ηgew wvubo. Boban nu bonyii bò maa lo Nyo', bò joo mbuwma Nyo' tfuuse ε è tuu fiεε fi bó ebεεle ekuse jodvu gee nnyen, bvuu maa lo Cee Ekole wesebeene wvú Tata Jisos Klis-tu wvú è mey kε wvú. ⁵ ††Keseen me ηgomte keemb-vuu eηkume ben ekumε mwεem mvumew ε ben kee kε naa wase mvú ntay. Tata to nu ε bvuse bonyii bo Israeη woy wvú Ijjiw e, ε bó boy yî ηgew e, geenen ε wvú ke kase kε læse bonyii bò to baa lese fitele yî ye le kε. ⁶ ††ε è nu ke no bonceendaa bew bò to baa leeme fô wvú to gekεε bó, cine bvudvuu bvubole bvu læη bvu nce le, nu ε wvú ε lese boba yî boncaw bò mey lo le, fô bvudvuu

bvú jiime nen taytaytay e, fô bó nu enu egen ebuy diuu di baay di è nu di nsaw e. ⁷ †ε è bvuu nu ke læηlεη no wvú to tonεε kelaante kè Sodom bô kè Gomola bô ηguy wvú mey lo, noo bilaante bì to nu mbew bí le, bì to cee ten nce nnyen kenjaη, ε bokεne bô bolemse joo ten ye yibo gee dvú ε è yaa nu ε je yî Nyo' to bomεε le wee egee le kε. Fiεε fin nu kenfewsεn ke fiεε fi nu ke ekooy bô bonyii bò cee kfuu wvuwvun nce le.

⁸ ††Naa no fí nu nonen, bonyii ban ε jo kε ε è nu gee didvu. Bó beete bô ye yibo, tune wee wvú saake bó, nan'yi biyoy bì keηke mvungay fele bó. Bó gee nonen duu le è nu njefo bó yene mwεem e ε bifile le. ⁹ ††Seke Maykel wvú nu ekole ke bonceendaa bo Nyo' le to waale ewe jo gvune di Muses e, ε bô dεwle taanηe gvune didvu, wvú to baa cim bvuse diεw yî befε ejeme ε dεwle kε, ε wvú tfuse kε ε wvú le, "È nu esaw Tata wo." ¹⁰ ††Bonyii ban ε no nan'yi lo mwεem mvunciim mvú bó baa kee no mvú nu kε. Bó gee mwεem ε è nu mvú ελεme kebole gomte diεwe nyám yi ηkpwaante le. È nu mwεem mvudvu mvun mvú beete bô bó.

¹¹ ††Njgew wvu baay nu fô bó le. Bó nu ε jo gee ε è nu di Keen e. Bó nu ε ne wase ε no gee mwεem mvú befε nje bigew diεwe Balaam e. Bó temyi bikuu ke læηlεη diεwe no Koola to temyi. Bó nu ke ekpweken kε no Koola to kpwee. ¹² ††Boban bonyii nu lo yile ε ben entelεη seke ben diee ηkaw keηkoηen kenεn. †† Bó ké no gee diεwe bwé le kefεw ke mwεem mvudien mvun e, ε wee taale kε ε è nu ekole kew yaa wuumeke kε. Bó nu diεwe kembew fô kí ε suu sε kí enya jaη e, fwefwe ε kase ε tawse

† 1:1 Mat 13:55; Mak 6:3 †† 1:2 2Bi 1:2 † 1:3 1Tim 1:18 †† 1:4 2Bi 2:1-22 †† 1:4 Gal 5:13; 2Bi 2:1 ††† 1:5 Ksm 12:51; Ktj 14:29-30; 1Kol 10:5; 2Bi 1:12-13 ††† 1:6 1Bi 3:19-20; 2Bi 2:4

§ 1:7 Keη 19:1-24; 2Bi 2:6 † 1:8 2Bi 2:10 †† 1:9 Dito 34:6; Saka 3:2; 2Bi 2:11; Mwm 12:7 † 1:10 2Bi 2:12 ††† 1:11 Keη 4:3-8; 1Jon 3:12; Ktj 22:7, 17; 1Bi 2:15; Ktj 16:1-34 † 1:12 2Bi 2:13, 17 †† Bó to ké jo ten ntaashe seke ηkaw wvun.

kí. Bó nu ten diewε bite bì ké ce gen buy naa seke mondvuum kaa ε bí baa eyum mvuntam ke le. Bó nu diewε bite bì bó nu ε mvuwyε le. Bó nu ε kpwe wase ε bvuu ε kpwe. ¹³†Bó nu diewε joo yi baay yi nffum fεete bensee we le, ε gee dibole di kenshoose le nu diewε diffuw dì nffum fεete bensee we yi joo le. Bó nu diewε jón yi waysene lo ncεwnεw e. Nyo' nu ε seyse wase bvudvuu bvυ ηgew e ε bvú jiime nen taytaytay sekecii, ε gee ε bó.

¹⁴††Enok wvù ηηgokε kew to nu ke bisooshwiw ε kew yi Adam e, to nu ε yuu jeme diewε wee ntum Nyo' le ekumε bonyii ban gayte le, "Ben etaa eyen, Tata nu ke eto bō ηgoo bonceendaa bew bō yuule ε bó nu bont-fuke le, ¹⁵ keesaw wee tfuu. Wvú nu ke eto eduηce gee dì befe dicii dì bonyii bocii bō yaa kee ke Nyo' se gee no bó maa lo wvú noo mwεem mvunciim mvù befe mvù bó se ké no jemyi ekumε Nyo'." ¹⁶ Boban bonyii nu bō ké no diomene ke lo sekecii, gomte diuw, bii ke ε è nu fiεε fi ye yibo yi ηeyte shieele le, seηe ye yi εcici, læle bonyii bō díew yi yeke keekεηke mwεem mvù bó shieele.

Ntefe ekumε mwεem mvù nu ke ekooy

¹⁷†Geenen nsáa yem shém, ben ekumε mwεem mvù boom bo ntum e bo Tata wesebeene wvù Jisos Klistu to jemyeε ε ben le mvù nu ke ekooy. ¹⁸††Bó to nu ε jeme ε ben le, "È nu ke edioo enu εdiuw yo fokemεse le, ε bonyii ebuynen esεwsee ben. Bó nu ke enu bonyii

† 1:13 Yεsa 57:20; 2Bi 2:17 †† 1:14 Mat 25:31; Keη 5:18, 21-24; Ibu 11:5 ‡ 1:17 2Bi 3:2 †† 1:18 2Bi 3:3; 2Tim 3:1; 3:2-6

bō maa lo Nyo', gee ε è nu mwεem mvù ye yibo yi ηeyte shieele." ¹⁹ Boban bonyii nu bō too bō keη-gawseη ε bonyii enteleη, bii ε è nu mwεem mvu yi nshe le, yaa keηke Keyoy ke Nyo' le yi bó le ke. ²⁰††Geenen nsáa yem shém, ben eyoo bikuu binen eleemè ke ε è nu yi mbee wene wvù nu naa wvù yuule le, ebunleè sekecii ε mvuηgay mvu Keyoy ke Yuule le. ²¹ Ben emey ke enù yi keηkoηen kè ke Nyo' le, ecεytè Tata wesebeene wvù Jisos Klistu wvù nu ke ecam shen, ege é ben eley nshii wvù mey lo le. ²² ††Ben ecamtè shen fō bonyii bō bæε yi kemaηen e. ^{††23} ‡Ben ecutè bonyii bō nu ηguy e bvuuε, boyseè bó. Ben ecamtè shen fō bomew bonyii le, geenen dioo camte no yene. Ben ebanè naa noo ndvú yibo yi bó nu ε yiise wase bō nce wvù befe.

Bunle Mbense

²⁴ ‡†Mbense enù fō Nyo' le! È nu wvù wvù nulo ecεyte ben fo ben ke egbwe. Wvú nu ke egen bō ben fwe dvu bvukuke bwew ε ben nu se nlom nu bō nlanηaη.

²⁵ ‡††Beene enyaà mbense ε Nyo' wvù Mboyse wesebeene wvù è mey ke wvú, fele yi Jisos Klistu wvù Tata wesebeene le. Bvukuke bō mvuηgay noo sa' ekeηkè ke wvù wvù Nyo' ε kew no woη to kewεε bō keseen noo sekecii se ηka. Fí enù nonen.

‡† 1:20 Kolo 2:7 ††† 1:22 1Tes 5:11 ††† Bοηwa' bo boyvu-um bomew keηke kencim kin le, "Ben emomtè keεee ε bonyii bō bæε yi kemaηen e kumene." ‡ 1:23 Saka 3:2 ‡† 1:24 Fili 1:10; 1Tes 5:23 ‡†† 1:25 Lum 16:27

Mwεem mvù Jisos to duηcee

Fiεε fi nu ε̂ Nwa' wvun e

Nwa' wvun nu ekume mwεem mvù Jisos Klistu to duηcee ε̂ Jon wvù waa we ntum. Jon to saη ηwa' wvun kefew kè bó to bvuseε wvù gen gee ε̂ kendvuy kè Batmos e. Wvù to saη fô bintaashe bi bonyii bo mbee le ε̂ bí to nu bisooshwiw. Wvù to dioo saηke, kew bô mwεem mvù Jisos kebee to duηcee ε̂ wvù le wvù esah eciinse ε̂ bintaashe bi bisooshwiw bidvu. Fiεε fi bii fó nu ηgoo mwεem nteen mvù wvù to yene ε̂ fiεε diewe efile le ekume no Nyo' nu ke eboyse bonyii bô ε̂ nu bew, lese bô befe ηgew e.

Bikuu bi mwεem e ε̂ Nwa' wvun e

1:1-8 Keηkewce

1:9-3:22 Efile ke fwe noo boηwa' bô gene fô bintaashe bi bonyii bo mbee le bi bisooshwiw e

4:1-8:1 Nwa' wvù bó to laceε mondvuum mosooshwiw bô kelay

8:2-11:19 Disoη di disooshwiw

12:1-13:18 Keηguum ke nyam yì fieesene nyam joo bô nyám yì bemte yifiεε

14:1-15:8 Bifile bimew jεey jεey

16:1-21 Bintee bisooshwiw bi shém Nyo' yì ffuuke le

17:1-20:10 E bó lese Babilon bô nyam yì bemte noo bonyii bo ntum Nyo' le bo mbiay e bô dewle

20:11-15 Nsaw wvu fokemese

21:1-22:5 Woη wvu we wvu fwe bô nshe yì fie noo Jelusalem wvu fwe

22:6-21 Kemese

Keηkewce

1 †Nwa' wvun nu ekume mwεem mvù Nyo' to nyae ε̂ Jisos Klistu le wvù eduηce ε̂ bonyii bew, le ε̂ nu mvù nu ke ekooyi nfew caan. E Jisos Klistu mum tum nceendaa we fô wee we lemme wvù Jon e keege le bó ekiεε mwεem mvudvu. ² †E wvù mum saη naa fiεε ficii fi wvù to yeneε, fi ε̂ nu diew Nyo' yin bô mwεem mvù Jisos Klistu to jemyεε ε̂ wvù le. ³ †Njoη wvu baay nu ke enu wvù wee wvù nu ke etaηke ntum Nyo' wvun. E njoη wvu baay nu ke enu ten wvù bonyii bô nu ke eyuuke fiεε fi bó saη ε̂ ηwa' wvudvu wvun e geele, nje-fo kefew ke mwεem mvudvu le nu wase nceencee.

E Jon nya ηgayma ε̂ bintaashe bi bonyii bo mbee le bi bisooshwiw

⁴ †E nu me wvù Jon, ε̂ me nsaηke ηwa' wvun fô bintaashe bi bonyii bo mbee le bi bisooshwiw bi nu ε̂ biba bi woη e bi Esia le. Mbuwma bô nyεkeey enù fô ben e wvù nen'yi fô Nyo' le wvù ε̂ nu wvuε wvù nu, ε̂ wvù to nu wase, ε̂ wvù nu ke eto. Mbuwma bô nyεkeey wvun enù fô ben e wvù nen'yi ten fô biyoy bi bisooshwiw bi nu fwe dvu kawla we le, ⁵ †noo fô Jisos Klistu wvù ε̂ nu

† 1:1 4:1; 22:6 †† 1:2 6:9 † 1:3 14:13 †† 1:4 4:5 †† 1:5 2:26; 7:14; 19:15; Kolo 1:18; Ibu 9:14; 1Jon 1:7

ke wvù wvù ké no duηci fiεε fi keceey ekume Nyo' ε̂ bonyii le. E to nu wvù wee wvu fwe keekase buy yì kp-we le. E ε̂ nu wvù wvù saake bonfon bocii bo yì nshe le fen. Mbense enù fô wvù le. E nu wvù wvù kooηke beene, ε̂ wvù to bvuse beene can kebefε kesεεbeene le bô elεmε kew. ⁶ ††Wvù nu ε̂ ge beene ε̂ no nu bonyii bo bvunfon e, ε̂ ge beene ε̂ no nu bocεε ncese bo Nyo' wvù Ice le. Bvukuke bô mvuηgay mvunciim enù fô wvù le sekecii se ηka. Fí enù nonen.

⁷ ††Ben etaa eyen, Jisos too lo, ε̂ wvù nu ke etoo ε̂ kembew e. Bonyii bocii nu ke eyen wvù le naa noo bonyii bô to bonεε wvù bô goo. Bitum bi yì nshe le bicii nu ke efuuηke kpwe nje ye. E nεε no fí nu ke enu. Fí enù nonen.

⁸ ††Tata Nyo' gayte le ε̂ nu wen Alfa, ε̂ ε̂ nu wen Omega. E nu wvù wvù nu, ε̂ ε̂ nu wvù wvù to nu wase, ε̂ ε̂ nu wvù wvù nu ke eto. E nu wvù Mvuηgay Mvunciim.

E Jon yen Jisos e

⁹ ††E nu me wvù Jon, waa bwee wene yì Jisos e, ε̂ beene bocii yene ηgew nje ye, nu ε̂ bvunfon bwew

††† 1:6 5:10; 20:4, 6; 22:5; Ksm 19:6; 1Bi 2:9 ††† 1:7 1:13; Dan 7:13; Mat 24:30; Jon 19:34, 37; 1Tes 4:17 § 1:8 1:4, 8; 2:8; 4:8; 11:17; 16:5; 21:6; 22:13; Ksm 3:14; Yesa 44:6 §† 1:9 22:8

ente, kuule shém yî mwεem mvunciim e. Me nto nu ê kendvuy kè Batmos e ε bó to bvuse lo me nje diεw Nyo' yî me nto nfewci mbvuu nserje ekumε Jisos. ¹⁰†ε ê ke no nu diuu di Tata le, ε me nu can Keyoy ke Nyo' le, ε me nε n'yuw ε diεw jemyi ê me ejim foweewe diεwe soη e. ¹¹††Yî to jemyi gayte le, "Sanje mwεem mvù wo yene mvun ê ηwa' le eciinse ê bintaashe bi bonyii bo mbee le bi bisooshwiw bì nu ê bilaante bi Efesus, Similna, Begamum, Tayatila, Saldis bô Filadelfia noo Lawdesia le."

¹²†ε me mum no mbanse ye keen'yen wee wvù jemyi ê me le. E me ndioo mbanke, n'yen mwεem mvù bó tomyi bin'yeese yî dvù le mvusooshwiw ε bó kene bô ketwaa ke bigew e kè yeεle. ¹³††ε wee mvu nu entelεη jo mwεem mvù bó tomyi bin'yeese yî dvù le mvudvu diεwe wee wvù diee nu Waawee le, ε wvù ε tfume kekum ε kí defe, ε waw η'waw yî gvuw e ε bó kene bô ketwaa ke bigew e kè yeεle. ¹⁴†††Yvuw ye ekole to baa diεwe ndaw wvù baa nen bvuuu le, ε ejise eye beenci diεwe leme di ηguy e. ¹⁵†††Bikaa biew to nu lemeleme diεwe ketwaa kè yeεle kè bó ton ê lam, ε diεw ye dvùmte diεwe joo yi gbwee le. ¹⁶†††Wvù to keηke jón yisooshwiw ê εbo kew ke eεcey e, ε nyo yî koole biba bicii buyte εmvu jo wvù, ε bvushiw bwew baa diεwe diuu seke dí keyte lo le.

¹⁷†No me n'yenεε wvù le, mum ηgbwe ê wvù ejise no nu diεwe keηkpwe ke wee le. E wvù gεε εbo kew ke eεcey yî yem e gay le, "Fo wo efanè ke. Ê nu me Fwe, ε è nu me Ejimε. ¹⁸††ε nu me wvù nu dvù. Me nto nu ε ηkpwe, geenεn taa eyen, me nu ε ηkase ε no nu dvù, ε me nu ηke enu dvù sekeci. Ê keηke me ken'yene ke kpwe le bô ke woη bonkfu le. ¹⁹Nonεn, sanje le mwεem mvù wo yene, mwεem mvù nu keseen bô mvù nu ke ekooyi ejim jodvu le. ²⁰Fieε fi jón yi yisooshwiw ye yî wo be yen ê εbo kem ke eεcey e bô mwεem mvu mvusooshwiw mwe mvù bó kene bô ketwaa ke bigew e kè yeεle mvù bó tomyi bin'yeese yî dvù le duηci nu fin: Jón yi yisooshwiw ye nu bonceendaa bo Nyo' le bô è nu bo bintaashe bi bonyii bo mbee le bi bisooshwiw bidvu, ε mwεem mvu mvusooshwiw mwe mvù bó tomyi bin'yeese yî dvù le nu bintaashe bi bonyii bo mbee le bi bossooshwiw bidvu."

Ntum Jisos wvù gene fô kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Efesus e

²††ε wee wvù me n'yenεε we gay ê me le, "Sanje ηwa' fô nceendaa Nyo' wvù è nu wvu kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Efesus e le, 'Wvun nu njeme wvu wvuwe wvù jici jón yi yisooshwiw e ê εbo kew ke eεcey e, lene entelεη jo mwεem mvu mvusooshwiw mvù bó kene bô ketwaa ke bigew e kè yeεle mvù bó tomyi bin'yeese yî dvù le: ²††Me ηkee lemme dinen bô no ben lemte jimtene, ηkee tεn shém yî ben kuule bô no ke è nulo é ben ebee fieε fi bonyii bô befε too dvù ke. Ben

† 1:10 17:3 †† 1:11 4:5 † 1:12 Saka 4:2 †† 1:13 Dan 7:13; 10:5 †† 1:14 Dan 7:9; 10:6 ††† 1:15 14:2 ††† 1:16 4:5; 2:12; 9:15; Ibu 4:12 † 1:17 1:8; Dan 8:17-18 †† 1:18 Lum 14:9; 1Kol 15:3-4, 25-26 ††† 2:1 1:16, 20; Efε 1:1 †† 2:2 2Kol 11:13; 1Jon 4:1

nu ε mom wase bonyii ba bô teηe bikuu bibole le bowen nu boom bo ntum e bo Jisos e ε bó yaa nu ke, ε yen le bó nu bonyii bo mbiay e. ³ Me ηkee no ben looci kuule shém yî fieε ficii le nje yem yaa doose ke.

⁴ Geenεn, fieε fimew nu dvù fi me ηkeηke ekumε ben fi baa jee me le ke. Ke ben beε keηke keηkonen kè ben to shee keηke fwele ke. ⁵††Ben ekume fô ben to shee nu ε se nε ε gbwe. Ben ekumen mvuntelem mvunen ekase egeè no ben to gee fwele. Ê ben nu se ben ε kumen, é me ηke ento encake fieε finen fi bó tomyi ken'yeese yî dvù le fô fi leeme. ⁶ Geenεn, fieε fi leη fi ben gee nu le ben bane gee di ηgoo bonyii bo Nikolaus e, ε è nu fieε fi me mbane tεn.

⁷††Wee wvù keηke bitem, ε wvù yuw fieε fi Keyoy ke Nyo' le jemyi ê bintaashe bi bonyii bo mbee le. Wee wvù ε ke ε so nu ε me nu ηke enya je é wvù edie mvuntam mvu kete kè nyaa nshii le, kè nu fô bvudvuu bvunjoη e bvun Nyo' le."

Ntum Jisos wvù gene fô kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Similna le

⁸††ε wee wvudvu bvuu gay ê me le, "Sanje ηwa' fô nceendaa Nyo' wvù è nu wvu kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Similna le le, 'Wvun nu njeme wvu wvuwe wvù è nu wvù Fwe, ε è nu wvù Ejimε. Ê nu wvù wvù to kpweε ε kase ε no nu dvù: ⁹†††Me ηkee bongew bô ben yene noo kefufe kenεn, geenεn ben nu bonyii bo bvukuke le. Me ηkee díεw yî befε yî bonyii jemyi ekumε ben. Bó teηe bikuu bibole le bowen nu Bojuu, ε bó yaa nu ke. Bó nu ê ηgoo Satan e. ¹⁰†††Fo ben efanè bongew bô ben nu keeyen e ke. Ben eyeke eyuw, dεwle nu wase keelese ben bomew yew ncaw e keemom ben. Ben nu ke eyen ηgew yî εdiuw e yuufe. Ê è cim nu keekpwe, é ben no leeme ke temyi, nonεn é me ηke enya kefo ke bvunfon e kè è nu nshii wvù mey lo é ben.

¹¹†††Wee wvù keηke bitem, ε wvù yuw fieε fi Keyoy ke Nyo' le jemyi ê bintaashe bi bonyii bo mbee le. Wee wvù ε ke ε so nu ε ke kpwe yi bokanη bofεε nu ke ekum wvù le ke."

Ntum Jisos wvù gene fô kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Begamum e

¹²††ε wvù bvuu gay ê me le, "Sanje ηwa' fô nceendaa Nyo' wvù è nu wvu kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Begamum e le, 'Wvun nu njeme wvu wvuwe wvù keηke nyo yi koole biba bicii: ¹³ Me ηkee fô ben cee. Ben cee naa fô kawla Satan nu. Geenεn ε ben leeme ke yî diee diem e temyi. Ben to baa cim tun keeleese fitele yî yem e naa εdiuw yo Antibas wvù wee wem wvu kecey e ke. Wvù to jemyi ekumε me, ε bó yu wvù ê ben entelεη fe fô Satan cee. ¹⁴†††Geenεn, ε me ηkeηke ke mwεem mvumew caan ekumε ben mvù baa jee me le ke. Bonyii bomew nu dvù ηgoo yene le bô bii n'yεeyi Balaam wvù

††† 2:5 2:16, 22; 3:3, 19 †† 2:7 22:2, 14, 19; Keη 2:8-9; 3:22; Esek 28:13; 31:8; Mat 13:9, 43 †† 2:8 1:8, 18 ††† 2:9 2Kol 6:10; Jem 2:5; 3:9; 2Kol 11:14-15 ††† 2:10 Mat 10:28; 1Kol 9:24-25 ††† 2:11 20:6, 14; 21:8 18 2:12 1:16 19 2:14 2:20; Ktrj 24:25; 25:1-3; 31:16; 2Bi 2:15

to tefɛ Balak le wvú ege fiɛ fi boom bo Israeɛ ebayten yí dvú le egbwe. Wvú to nu e ge e bó no diee mwɛɛm mvudien mvù bó nu e ge kentaɗe dvú fô bonyo' le bvuu ge e bó no cee nce nnyen kenjaɗ. ¹⁵ E è nu ke leɗleɗ no ben keɗke ten bonyii bomew ɗgoo yene le bò bii n'yɛyi bonyii bo Nikolaus e. ¹⁶ Nonen, ben ekumen mvuntelem mvunen. É ben baa ekumen, tu me nu ento nfew caan endiu bonyii bodvu bô nyo yí buyte é me emvu. ¹⁷ Wee wvú keɗke bitem, e wvú yuw fiɛ fi Keyoy ke Nyo' le jemyi é bintaashe bi bonyii bo mbee le. Wee wvú e ke e so nu e me nu nke enjo fô mana wvú bó to nyilɛ le enya wvú dvú, embvuu enya wvú tɛ di baa e bó e saɗ diee di dife yí dvú le e wee yaa nu dvú wvú kee diee didvu efey wee wvú fi tɛ didvu ke."

Ntum Jisos wvù gene fô kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Tayatila le

¹⁸ ††E wee wvudvu bvuu gay é me le, "Saɗe ɗwa' fô nceendaa Nyo' wvú è nu wvu kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Tayatila le le, 'Wvun nu njeme Waa Nyo'. É nu wvú wvú ejise eye bæenci diɛwe lemme di ɗguy e, e bikaa biew nu lemeleme diɛwe ketwaa kè yeele kè bó ton é lam e: ¹⁹ Me nkee gee dinen, nkee no ben keɗke keɗkonɗen, nkee ten fitele fi ben lese yí yem e noo lemme di ben lemte bô no ben kuule shém. Me nkee lo ten le gee dinen di keseen jee fele di ben to keɗke fwele. ²⁰ †Geenen, fiɛ fimew nu dvú fi me keɗke ekume ben fi baa jee me le ke. Ben nu e cine kpwoon wvú Jesebel we le wvú e no gee fiɛ fi wvú gee. Wvú teɗe ekole kew le wen nu wee ntum Nyo', leele bonyii bem bô n'yɛyi we, gee e bó gee nce nnyen kenjaɗ, bvuu diee mwɛɛm mvudien mvù bó nu e ge kentaɗe dvú fô bonyo' le. ²¹ Me nu e nya wvú kefew keekumen fitele fiew, geenen wvú nu e tun keekumen nce we nsake. ²² Ben eyeke eyuw, me nu nke entum kencem yí ye le é kí ejike wvú entaw é bô bonyii bô bô bó se gee nnyen kenjaɗ engeyete lo, efuw ke le bó e kumen keebii gee di kpwoon wvudvu le. ²³ ††Me nu nke en'yuwye boom bew bo ɗgoo le. Nonen, é bintaashe bi bonyii bo mbee le bicii emum ekieɛ le è nu me wvú kee mwɛɛm mvù nu shém bonyii le bô mvù nu é mvuntelem e. Me nu nke enlaw wee tfuu mbii no lemme diew nu.

²⁴ Geenen, ben bomew ba bo Tayatila bô baa leeme fô wvuwvun n'yɛyi le, yaa yɛyi ten fiɛ fi bonyii bomew teɗe le mwɛɛm mvu Satan e mvu é kenyile le, nu e me e ɗgay le ke è nulo é me embvuu enge lo bvujite bvumew yí yene le ke. ²⁵ ††Fí nu ke le, ben ejici fiɛ fi ben keɗke wase le tɛmyi, egen ebuy no me nu nke ento. ²⁶ ††Wee wvú e ke e so, wvú gee lemme di me ɗkooɗke e gen e mɛse, nu e me nu nke enya wvú mvuɗgay é wvú enu ewe jo bitum. ²⁷ Ke leɗleɗ no Icɛm nu e nya mvuɗgay é me, nu e me nu nke enya mvuɗgay é wvú esaake bí bô ketoome ke ketfu le, bvuuke bí dvú ke diɛwe nsháan mbom yí bó e bvuw binsɛw e bin-

† 2:17 Mben 78:23-25; Jon 6:48-51; Saka 3:9; Yesa 62:2; 65:15
†† 2:18 1:14-15 † 2:20 Ktrj 25:1-8; 1Bfn 16:31; 2Bfn 9:22, 30; Lem 15:20 †† 2:23 22:12; Yeli 11:20 †† 2:25 3:11 ††† 2:26 12:5; 19:15; Mben 2:8-9

sew e. ²⁸ †††Me nu nke enya ten wvú bô jon yi law e. ²⁹ Wee wvú keɗke bitem, e wvú yuw fiɛ fi Keyoy ke Nyo' le jemyi é bintaashe bi bonyii bo mbee le."

Ntum Jisos wvù gene fô kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Saldis e

3 †E wee wvú me n'yɛnɛ wvudvu bvuu gay é me le, "Saɗe ɗwa' fô nceendaa Nyo' wvú è nu wvu kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Saldis e le, 'Wvun nu njeme wvu wvuwe wvú keɗke biyoy bi Nyo' le bi bisooshwiyy noo jón yi yisooshwiyy: Me nkee gee dinen. Ben yen'yi fô bonyii le le ben bæe boyuum geenen e ben e kpweken wase. ² Ben ekamse, ebise mvuɗgay yí fiɛ fi sheke nu wase ten diuw kpwe le. Ben ekeè le me mbaa n'yɛn e gee dinen jee gene mɛɛse é Nyo' wɛm ejise ke. ³ ††Ben ekume fiɛ fi ben to fiisenɛ fi è nu fi ben to yuwɛ. Ben ejici fifie le, ekumen mvuntelem mvunen. É ben baa ekamse, tu me nu nke ene ento fô ben e diɛwe cooɗ e, e ben yaa kee kefew kedvu ke. ⁴ ††Geenen, ben keɗke ke bonyii bomew caan Saldis bô baa lom ndvú yibo ke. Boba nu ke elene bee bó e bó e tfume ndvú yí baa, njefo è nu bonyii e bó e kocen. ⁵ ††Wee wvú e ke e so nu e wvú nu ke ejise ten ndvú yí baa. Ke wvuwe wee nu e me nu nke enfiwɛ diee diew é ɗwa' bonyii bô keɗke nshii wvú mey lo le ke. Me nu nke enjeme bô diuw wɛm ekume wvú fwe dvu Icɛm bô bonceendaa bew le me nkee wvú. ⁶ Wee wvú keɗke bitem e wvú yuw fiɛ fi Keyoy ke Nyo' le jemyi é bintaashe bi bonyii bo mbee le."

Ntum Jisos wvù gene fô kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Filadelfia le

⁷ ††E wee wvudvu bvuu gay é me le, "Saɗe ɗwa' fô nceendaa Nyo' wvú è nu wvu kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Filadelfia le le, 'Wvun nu njeme wvu wvuwe wvú yuule bvuu nu wee keceɛy. É nu wvú wvú keɗke ken'yene ke bvunfon bvú Dawe le. Wvú ke yen'yi, wee saa nu dvú wvú efen ke, é wvú ke efen, wee saa nu dvú wvú eyene ke: ⁸ Me nkee gee dinen. Ben eyeke eyuw, me nu e n'yene kembuɗ fô ben e e ɗgeɛ keye, e wee yaa nu dvú wvú nulo efaa ke. Me nkee lo le ke ben keɗke mvuɗgay ntaɗ ke, geenen e ben gɛle ke njeme wɛm. Ben baa tun me ke. ⁹ ††Ben eyeke eyuw, bonyii ba bô nu ɗgoo Satan e bô duu le bowen nu Bojuu e bó mbiaɗte lo, yaa nu ke Bojuu, nu e me nu nke enge é bó eto egbwe bikaa binen e emum ekieɛ le me ɗkooɗke ben. ¹⁰ ††No ben nu e gee njeme wɛm ekume keekuule shém, nu e me nu nke engemgem ben kefew kè mmom nu ke etoo yí ekole ke nshɛ le keemom bonyii bocii bô nu yí nshɛ le. ¹¹ †††Me ntoo wase nfew caan. Ben ejice fiɛ fi ben keɗke le eteme, wvu le fo wee mvu ke efi kefo kenɛn ke bvunfon e. ¹² †††Wee wvú e ke e so

††† 2:28 22:16 § 3:1 1:4, 16 §† 3:3 16:15; Mat 24:43; 1Tes 5:1-2 §†† 3:4 6:11 §† 3:5 Mat 10:32; 13:8; 17:8; 20:15; 21:27; Ksm 32:32; Mben 69:28; Yesa 4:3; Luk 10:20 §†† 3:7 Yesa 22:22; Mat 16:19 §† 3:9 2:9; Yesa 49:23; 60:14 §† 3:10 1:9; Luk 21:19; 1Kol 10:13; 2Bi 2:9 §†† 3:11 2:10, 25; 22:7, 12, 20; Saka 2:14 §†† 3:12 2:17; 14:1; 21:2; 22:4; Esek 48:35

nu ε me nu ηke enηe é wvú enù kfuy wvu yew ncese Nyo' wem e. Ε κε è nulo é wvú ke eyuu ebuy dvú κε. Me nu ηke ensaη diee di Nyo' wem e yî ye le bô diee di ke-laante ke Nyo' wem e kè è nu Jelusalem wvu fwe wvú buyte fô Nyo' wem e fowe. Me nu ηke ensaη ten diee diem di dife yî ye le. ¹³ Wee wvú keηke bitem ε wvú yuw fize fi Keyoy ke Nyo' le jemyi é bintaashe bi bonyii bo mbee le.”

Ntum Jisos wvù gene fô kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Lawdesia le

¹⁴ †E wvú bvuu gay ê me le, “Sañe ηwa' fô nceendaa Nyo' wvù è nu wvu kentaashe ke bonyii bo mbee le ke Lawdesia le le, 'Wvun nu njeme wvu wvuwe wvù diee diew nu, Fí enù nonen. È nu wvú wvuwe wvù ké no leeme yî diew ye le, ε è nu wvú wvù seηe kecεey ekume Nyo'. È nu wvú keηkewce ke fize ficii fi Nyo' to bomεε le: ¹⁵ Me ηkee gee dinen. Ben nu κε lo! Ke ben lee, κε ben yuwse. Me nshieele le ben bee keeleε lo kenεε yuwse lo! ¹⁶ Nonen, no ben nu κε lo finen enteleη yaa lee kenεε yuwse, me nu ηke encuy ben ê me emvu. ¹⁷ ††Ben duu le ben nu bonyii bo kpaw e ε ben ε kuken wase yaa bvuu shieele fize κε. Ben gayte nonen yaa yene le finen nu ε fí ε fo lo? Ben nu bonyii bô shen ekoole bonyii dvú, bô bonyii bo kefufe le, bvuu nu binfefe noo bonyii bô læne binyi bincimte! ¹⁸ †Me ηgomte keentefe ben le ben eguy ketwaa ke bigew e kè yeεle é me kè bó nu ε ton ê lam kí ε no yuule, é ben emum enu bonyii bo kpaw e. Ben eguy ndvú yî baa yî ben ebaη bincimte binen dvú, fo bonyii eyene bí le ε ben wuumene. Ben eguy ten efuwe ke ejise le ê me, eyefe ejise eyene dvú, emum eyene mwεem e. ¹⁹ ††Bonyii bô me ηkoorke nu ε me ηké nsaw bó yî gee dibole, nya ηgew ê bó keentefe bó. Nonen, ben eduηce shiee ekumen mvuntelem mvunen. ²⁰ ††Ben eyeke eyuw, me nleeme ê yew fwese ηkumci. É wee yuw lo diew yem ε yene kembuη, é me enley ento ê wvú le é bee wvú ediekene fize fimwaaη. ²¹ ††Wee wvú ε ke ε so nu ε me nu ηke enya wvú bvudvuu é wvú eshii bee wvú yî kawla wem e κε no me nto nsoε nshii bee Icem yî kawla we le. ²² Wee wvú keηke bitem ε wvú yuw fize fi Keyoy ke Nyo' le jemyi é bintaashe bi bonyii bo mbee le.”

Ε Jon yen ε bó nyaa mbense ê Nyo' fowe

⁴ Ejim jo mwεem mwe, ε me mbvuu ntaa, ne n'yen kembuη e fowe ε kí nu keye. Ε diew ye yî me mbe n'yaw wase ε n'yuw ε yî jemyi é me diewe soη e, bvuu gay ê me le, “Bence eto fen é me enduηce mwεem mvù keηke keekooy ejim jo kefew kin ê wo.” ² ††Kaη mwaan, ε me ne no nu can Keyoy ke Nyo' le, mum n'yen kawla le ε wvú nu fowe, ε wee ε shii yî dvú le. ³ †Wee wvudvu to lawkene diewe kfuu eta yomew yò lumte yò bó teηe le jasba noo yò bó teηe le kanelia, ε kela ε daa ε keεkeε

† 3:14 1:5; 19:11; Jon 1:3; 2Kol 1:20 †† 3:17 Os 12:8; 1Kol 4:8 † 3:18 6:11; 16:15 †† 3:19 Bηgn 3:11-12; Ibu 12:5-6 †† 3:20 Mat 8:11; Jon 14:23 ††† 3:21 1:6; Mat 22:44; Ibu 8:1 ††† 4:2 5:7; Mben 11:4; 103:19 § 4:3 Esek 1:26-28

kawla wvudvu lawkene ten diewe te di bó teηe le eme-laal e. ⁴ ††Bokawla bomew mbaanfize ncow bonew to nu ε keεkeε kawla wvudvu, ε bocε' bo bonyii le bomew ε shiiyen yî dvú le mbaanfize ncow bonew ε bó ε jise ndvú yî baa, ε bon bifo bi bvunfon e ε bó kene bô ketwaa ke bigew e kè yeεle. ⁵ ††Jaη yî lawkene to buyte yî kawla we le, baykene, dvúmte, ε bin'yeese beenci fwe dvu kawla wvudvu bisooshwiη bî è nu biyoy bi Nyo' le bi bisooshwiη. ⁶ ††Fize fimew to nu ten fwe dvu kawla wvudvu fieesene joo yî baay mi yî yuule naa nen sakasaka diewe kenleey e.

Mwεem mvu mvuyuum mvumew mvunem to nu ε leem keεkeε kawla wvudvu biba bicii ε ejise ε yiηsen lo yî mvú le fwe bô ejim. ⁷ Fize fi fiyuum fi fwe to fieesene bvule, ε fi bii fó fieesene waa na' wvú diemsen, ε fi bvuu bii fó keηke bvushiw diewe bvú wee le, ε fi ejim fieesene nfaanduη fô wvú bile. ⁸ ††Mwεem mvu mvuyuum mvu mvunem mvudvu to keηke bibε bisoocaaη bisoocaaη, ε mvú ε yiηsen lo bô ejise ewe bô ekuse. Mwεem mvudvu to ké no yemte entaη bô emvunsheη yaa luu κε. Mvú to ké no yemte le, “Nyo' yuule lo! Nyo' yuule lo! Nyo' yuule lo! È nu wvú Tata Nyo' wvù Keηke Mvuηgay Mvunciim. È nu wvú wvù to nu wase, ε è nu wvú wvù nu, ε wvú nu ke eto.”

⁹ Mwεem mvu mvuyuum mvudvu to ké dioo tumte moηkum mo Nyo' le nyaa n'wvum bô keyoone ê wvú wvudvu wvù nu ε shii yî kawla le wvù nu dvú sekecii se ηka, ¹⁰ ε bocε' bo bonyii le bo mbaanfize ncow bonew ba mum gbwe gen fwe dvu wvú wvù nu ε shii yî kawla le, nya mbense wvu baay ê wvú wvuwe wvù nu dvú sekecii se ηka. É bó dioo gee nonen mum no baayi bifo bibole bi bvunfon e, jiwse fwe dvu kawla yemte le, ¹¹ ††“Wo wvù nu Tata, nu Nyo' wese, wo nu ε kocen wvù bó etumte moηkum muw, nyaa n'wvum ê wo, bense mvuηgay mwuw, ηjefo è to bom wo mwεem mvunciim, ε è to koη wo se bom mvú, mvú ε no nu dvú.”

Waa Njee nu ε kocen keebace bilay bi bisooshwiη

⁵ †E me mbvuu ne n'yen ηwa' mvu le é ebo ke εceey ke wee wvù to shileε yî kawla we le, ε bó ε saη ente bô ekfuη ε kewe lo, ε lace mondvuum mosooshwiη bô kelay. ² E me ne n'yen ten nceendaa Nyo' mvu wvù temyi le ε wvú wamte foweεwe biite le, “È nu yeε dvú wvù nu ε kocen keebace bilay bin, efay ηwa' wvun?” ³ E wee faηe yaa nu dvú fowe kenεε yî nshe le kenεε ekuse jo nshe, wvù nulo efay ηwa' wvudvu kenεε etaa ente jo ηwa' wvudvu κε. ⁴ E me mbee kpwe baay le wee to baa nu dvú wvù nu ε kocen wvù nulo eyene ηwa' wvudvu kenεε taa ente jodvu κε. ⁵ ††E wee mvu

§† 4:4 5:5, 8, 10; 7:11, 13; 11:16; 14:3; 19:4; Yesa 24:23; 6:11 §†† 4:5 8:5; 11:19; 16:18; 17:9; Ksm 9:24; 19:16; Esek 1:13-14 §† 4:6 15:2; Esek 1:22; 5:6, 8, 11; 6:1; 7:11; 14:3; 15:7; 19:4; Esek 1:5-12; 10:14 §†† 4:8 1:17; 11:17; Yesa 6:2-3; Esek 1:18; 10:12 §† 4:11 Keη 1:1, 31; Mwm 5:9, 12; 11:15, 17; 12:10; 15:3-4; 19:6 §† 5:1 10:2; Yesa 29:11; Esek 2:9-10; Dan 12:4, 9 §†† 5:5 4:4; Keη 49:9; Mat 1:1; Lum 1:3-4; Ibu 7:14

ɲgoo bocɛ' bo bonyii le ba gay ê me le, "Fo wo ebeelè ke. Yekɛ eyuw, wee wvù bó teɲe le Bvule wvu ê kfuu di Juda le bvuu teɲe ten le Biay yi san ê kfuu di Nfon Dawe le nu ε so wase, ε ê nu wvù wvù nulo ebacɛ bilay bi bisooshwiɲ bidvu efay ɲwa' wvudvu." †

⁶ ††E me nɛ n'ɲen Waa Njee le ε wvù leeme entelɛɲ jo kawla bô mwɛɛm mvu mvuyuum mvu mvunɛm mwe noo bocɛ' bo bonyii le ba, ε wvù nu ke diɛwɛ bó nu ε sɛɛ. Wvù to kɛɲke bitonɲ bisooshwiɲ bô ejise esooshwiɲ. Ejise yodvu nu biyoy bi Nyo' le bi bisooshwiɲ bi wvù nu ε tum bí ε buy ε gen yî ekolɛ ke nshɛ le kecii. ⁷ †E Waa Njee wvudvu mum gen fi ɲwa' wɛ ê εbo ke eɛɛy ke wee wɛ wvù to nu ε shii yî kawla le. ⁸ ††No wvù fi ɲwa' wvudvu nonɛn, ε mwɛɛm mvu mvuyuum mvu mvunɛm mwe bô bocɛ' bo bonyii le bo mbaanfɛɛ ncow bonɛw ba mum gbwe gen fokuse fwe dvu Waa Njee wvudvu. Wee mwaanɲ mwaanɲ bó le to kɛɲke kome bô kentee kè bô fɛ bô ketwaa ke bigew e kè yɛɛle, ε jiin nu ε dí ε yɲnsɛn jó. E jiin din nu bunle yi bonyii bô ê nu bo Nyo' le. ⁹ ††E mwɛɛm mwe bô bocɛ' bo bonyii le ba mum yem ɲkieɛ mvu wvu fwe ε wvù jemyi le,

"É nu wo wvù nu ε kocɛn keefi ɲwa' wvudvu ebacɛ bilay bidvu, njefo bó to nu ε sɛɛ wo ε elɛmɛ kuw sum bonyii can kebɛfɛ le nya bó ê Nyo'.

É bonyii ban buy ê dikfuu le dicii, díwɛ yicii, dikfuu di bonyii le dicii noo bitum e bicii.

¹⁰ ††Wo nu ε nya bó bvunfon ε ge bó ε no nu boceɛ ncese bo Nyo' wesebeene le.

É bó nu ke esaake yî nshɛ le."

¹¹ ††E me ndioo mbvuu ntaale, nɛ n'ɲuw diɛw bonceɛndaa bo Nyo' le ε bó nu lo bontfuke le bontfuke le bô bomala le bomala le. Bó to nu ε leemɛn kɛkɛɛ kawla bô mwɛɛm mvu mvuyuum mwe noo bocɛ' ba.

¹² †Bó to yemte foweɛwe gayte le,

"Waa Njee wvù bó to sɛɛɛ,
è nu wvù wvù nu ε kocɛn keekɛɲke
mvunɲgay bô kpaw noo bvufɛe bvɲ baay
noo dieɛ dì kuuke noo n'wvum noo bvukukɛ noo
mbɛnsɛ."

¹³ ††E me nɛ n'ɲuw ε mwɛɛm mvunciim mvù Nyo' to bomɛɛ mvù nu fowe noo yî nshɛ le noo ekuse jo nshɛ noo ê joo yi baay e, naa mwɛɛm mvunciim mvù nu mondvuum man e, ε mvù yemte le,

"Mbɛnsɛ bô n'wvum noo bvukukɛ noo mvunɲgay
nu ε è kɛɲke wvù wvuwɛ wvù nu ε shii yî kawla le
noo Waa Njee wvun sekɛcii sɛ ɲka!"

¹⁴ No mvù yem nonɛn, ε mwɛɛm mvu mvuyuum mvu mvunɛm mwe bee le, "Fí enù nonɛn!" É bocɛ' bo bonyii le ba gbwe gen fokuse nya mbɛnsɛ wvu baay.

É Waa Njee bacɛ bilay bi bisooshwiɲ

6 É me no ntaale no Waa Njee wɛ to bayte kelay ke fwe ente jo bilay bi bisooshwiɲ biɛ, nɛ n'ɲuw ε fiɛɛ fimew ɲgoo mwɛɛm mvu mvuyuum mwe le jeme bô diɛw ke diɛwɛ ε bay ɲan, gay le, "To!" ² ††Lɛ me ntaa, nɛ n'ɲen nyambala mi yî baa le ε wee ε ben yî dvù le, kɛɲke kenɛw. É bó mum bon kefo ke bvunfon e ê wvù efa, ε wvù buy, gen no diuu soo.

³ É Waa Njee ke bay kelay ke bokanɲ bofɛɛ, ε me n'ɲuw ε fiɛɛ fi bokanɲ bofɛɛ ɲgoo mwɛɛm mvu mvuyuum mwe le gay le, "To!" ⁴ É nyambala mi buy ε yí yɛɛle nɛn ghanɲ, ε bó mum nya nyo jem mi yi baay ê wee wvù to benɛɛ yî dvù le, nya wvù bô mvunɲgay keecake nyɛkeey yî ekolɛ ke nshɛ le kecii wvu le bonyii eyuwɲi bomew.

⁵ É Waa Njee ke bay kelay ke bokanɲ botɛte, ε me n'ɲuw ε fiɛɛ fi bokanɲ botɛte ɲgoo mwɛɛm mvu mvuyuum mwe le gay le, "To!" Lɛ me ntaa, nɛ n'ɲen nyambala mi yî yiile le, ε wee ε ben yî dvù le kɛɲke nfew wvù bó feeke mwɛɛm yî dvù le ê wvù εbo. ⁶ É me nɛ n'ɲuw ke diɛwɛ diɛw mi jemyi entelɛɲ jo mwɛɛm mvu mvuyuum mvu mvunɛm mwe gayte le, "Wee nu ke ejo nlawma wvu yî diuu le dicile sɛ guy fiɲkone fi eɲɲ e dvù, kɛnɛɛ ejo nlawma wvu yî diuu le dicile sɛ guy mvunɲkone mvu eɛɛ le dvù mvuntɛntem. Geenɛn fo wo eshiw mɛɛm bô mbvuum kɛ!"

⁷ É Waa Njee ke bay kelay ke bokanɲ bonɛw, ε me n'ɲuw diɛw fiɛɛ fi bokanɲ bonɛw ɲgoo mwɛɛm mvu mvuyuum mwe le ε yí gay le, "To!" ⁸ †Lɛ me ntaa, nɛ n'ɲen nyambala mi le ε yí yayse lo, ε dieɛ di wee wvù ben yî dvù le nu le Kpwe. É wvumvu wee bii ejim ε dieɛ nu Worɲbonɲkfu. É bó nya bó bô mvunɲgay le bó ejo bonyii bo yî keba ke nshɛ le kemwaaɲ ente jo binɛw, elɛsɛ bonyii bodvu bô nyó jem noo jɛɲ noo kenfim noo nyám yi ɲkpwaante.

⁹ ††E Waa Njee ke bay kelay ke bokanɲ botin, ε me n'ɲen biyoy bi bonyii le ekuse jo ketanɲ ke ncese le. É biyoy bin nu bi bonyii bô bó to yuwɲɛɛ bó nje diɛw Nyo' bô fiɛɛ fi bó to jemyi leeme yî dvù le. ¹⁰ ††E bí wamte foweɛwe le, "O Tata Nyo' wvù nu Ewe jo Mwɛɛm Mvunciim, wo wvù yuule, nu keɛɛy. Wo nu ke eɛy egen ebuy nɛɛ sɛ sumtɛn nsaw wese etfuse envukɛ yî bonyii bô to yuwɲɛɛ bɛsɛ le bô nu yî ekolɛ ke nshɛ le?"

¹¹ ††E bó mum nya ndvù yî baa ê wee mwaanɲ mwaanɲ bó le, gay le bó ebvuu emoocɛ caan, egen ebuy no bó nu ke emɛsɛ eyuwɲɛ boom bo bwee bó le bô nu ten bonyii bo lemme le bo Nyo' le bô bó to nu keekɛ eyuwɲɛ ke no bó to yuwɲɛɛ bó.

¹² ††E Waa Njee ke bay kelay ke bokanɲ bosooaan, ε me ntaa nɛ n'ɲen ε nshɛ shiw bô mvunɲgay, ε diuu banɲke no yiile nɛn tibtibtib diɛwɛ ndvu kembamkpwe

††† 6:2 19:11, 14; Saka 1:8; 6:1-7 ††† 6:8 Yeli 14:12; Esek 14:21; Os 13:14 ††† 6:9 1:2, 9; 12:11, 17; 19:10; 20:4; 1Jon 1:1-2 †† 6:10 18:24; Mben 13:1-3; Dito 32:43; Luk 18:7 ††† 6:11 3:5, 18; 4:4; 7:9,

† Wee wvun wvù bó teɲe le Bvule wvu ê kfuu di Juda le noo le Biay yi san ê kfuu di Nfon Dawe le, nu Mboyse wvù Nyo' to kawɛɛ.
†† 5:6 4:6-7; 5:9, 12; 6; 7:17; 12:11; 13:8; Yesa 53:7; Yeli 11:19; Jon 1:29; 1Bi 1:19; 4:5; Saka 3:9 † 5:7 4:2, 9; 5:1, 13; 6:16; 7:10, 15; 19:4; 20:11; 21:5; 1Bfn 22:19; Yesa 6:1; Esek 1:26-28; 10:1 †† 5:8 8:3-4; Mben 141:2; 15:2 †† 5:9 4:11; 5:6; 7:9; 14:3; Mben 96:1 ††† 5:10 1:6 ††† 5:11 Job 1:6; Dan 7:10; Ibu 12:22 † 5:12 4:11 †† 5:13 Mben 150:6; Fili 2:10

le, ε kpwee wvù tfule banke no yɛele nen bunɗɗ diɛwe elɛmɛ le. ¹³ Ε jón nen'yi fowe gbwekene fokuse diɛwe mvuntam mvù bɛɛ ndɛcɛndɛci ε nffum fele kale le. ¹⁴ †ε ebule nɛ kewe diɛwe kamba ke nɗwa' le mum la lo. Ε dikum dicii bô bindvuy bicii ja fô mvù to nu. ¹⁵ ††ε bonfon bo yî nshɛ le noo bonyii bo baay baay bocii noo bikuu bi bonyii bo nci le bi baay baay noo bonyii bo kpawaw e noo bontɛmemvunɗɗay naa noo bonyii bocii kɛnɛɛ bonfaw kɛnɛɛ bô yaa nu kɛ bonfaw, mum no nyimene ê ditfum e noo ê bimbaan e kuse yî dikum e. ¹⁶ †ε bô nyiimene nonen, fuunke ê dikum bô bimbaan gayte le, "Ben egbweken yî yese le, ebanɗɛ bese fo wee wɛ wvù nu ε shii yî kawla le eyene bese le bô fo Waa Njee eduɗɗɛ shém ye yî ffluuke yî yese le. ¹⁷ ††Diuu di bô nu eduɗɗɛ shém yibo yî ffluuke nu ε to wase ε kocɛn, ε kɛ wee yaa nu dvù wvù nulo eleem ê bô fwe kɛ."

Ε bó ge bonciise yî bonyii bo Islael e bontfuke gbwee kecow mbaanyɛ ncow bonɛw e (144,000)

7 ††Ejim jodvu, ε me n'yɛn bonceendaa bo Nyo' le bonɛw ε bó leemene ebuw ε wonɗ yo ɛna le, baanɗke fwefwe wvù buyte ebuw yodvu le fo wvù efele yî nshɛ le kɛnɛɛ yî joo yi baay e, naa noo yî bite le. ² Ε me mbvuu n'yɛn nceendaa Nyo' mvu le, ε wvù buyte jô diuu sane, kɛɗke fiɛɛ fi Nyo' wvù kɛɗke nshii le fi wvù ciise bonyii bew dvù εbo. Ε wvù mum tee bonceendaa bo Nyo' le bo bonɛw ba bô diɛw yî tɛmyi. Bonceendaa ban nu bô bó to nyaɛ mvunɗɗay ê bó, le bó ebefe bô nshɛ noo joo yi baay. ³ ††ε wvù tee gay le, "Fo ben ebefe bô nshɛ kɛnɛɛ joo yi baay kɛnɛɛ bite sɛ bese ε ge bonciise yî monshim mo bonyii bo lemme le bo Nyo' wese le kɛ." ⁴ ††ε me n'yuw le bonyii bô bó to ciisɛɛ nu bontfuke gbwee kecow mbaanyɛ ncow bonɛw (144,000), ε bó buy ê dikfuu di Islael e dicii. ⁵ Bô to nu ε ciise bonyii ê kfuu di Juda le, bontfuke ncow bofɛɛ yuufe le, ê kfuu di Leuben e, bontfuke ncow bofɛɛ yuufe le, ê kfuu di Gad e, bontfuke ncow bofɛɛ yuufe le, ⁶ ê kfuu di Ashɛl e, bontfuke ncow bofɛɛ yuufe le, ê kfuu di Naftali le, bontfuke ncow bofɛɛ yuufe le, ê kfuu di Manase le, bontfuke ncow bofɛɛ yuufe le, ⁷ ê kfuu di Semeon e, bontfuke ncow bofɛɛ yuufe le, ê kfuu di Lewe le, bontfuke ncow bofɛɛ yuufe le, ê kfuu di Isaka le, bontfuke ncow bofɛɛ yuufe le, ⁸ ê kfuu di Sɛbulun e, bontfuke ncow bofɛɛ yuufe le, ê kfuu di Yosew e, bontfuke ncow bofɛɛ yuufe le, ê kfuu di Benjamen e, ε bó ciise bontfuke ncow bofɛɛ yuufe le.

Kebombom ke bonyii le ε kí nu nen mamamama

⁹ ††Ejim jodvu, ε me ntaa nɛ n'yɛn kebombom ke bonyii le nen mamamama ε wee yaa nulo etan kɛ. Ε bó buy bitum e bicii, bô dikfuu le dicii noo bonyii bocii bô dɛw yicii, ε bó leeme fwe dvu kawla noo Waa Njee, ε

13; 19:8, 14; Yɛsa 61:10 †† 6:12 8:5, 12; 11:13, 19; 16:18; Jue 2:10; Mat 24:29 † 6:14 16:20; 20:11; Yɛsa 34:4; Ibu 1:11-12 †† 6:15 Yɛsa 2:10, 19, 21; 24:21 † 6:16 5:7; Os 10:8; Luk 23:30 †† 6:17 Jue 2:11; Na 1:6; Sef 1:14-18; Mala 3:2 †† 7:1 9:14-15; Yeli 49:36; Dan 7:2 ††† 7:3 9:4; 14:1, 3; 22:4; Esek 9:4, 6 ††† 7:4 14:1, 3; 21:12-13 † 7:9 5:9; 6:11; Lew 23:40

bô ε jise ndvù yî baa kɛɗke bidaayɛɛ can yibole. ¹⁰ ††Bô to wvuuyi foweɛwe gayte le, "Mboyma nen'yi ε è nu fô Nyo' wese wvù nu ε shii yî kawla le noo fô Waa Njee le." ¹¹ †††ε bonceendaa bo Nyo' le bocii leem gem kɛkɛɛ kawla bô bocɛ' bo bonyii le ba noo mwɛɛm mvu mvuyuum mvu mvunɛm mwɛ, no gbwee tumte monshim fokuse fwe dvu kawla, nyaɛ mbense wvu baay ê Nyo'. ¹² ††Bô to gee nonen, gayte le, "Fí enù nonen! Mbense bô bvukuke noo bvufɛɛ bvɛ baay nu ε è kɛɗke Nyo' wese. Beene enyaà keyoone ê wvù. Ê kɛɗke wvù n'wvum bô mvunɗɗay, ε wvù tɛmyi sekɛcii sɛ nɗka! Fí enù nonen."

¹³ †††ε cɛ' mvu bocɛ' ba le, bife ê me le, "Ban nu baa bô nu ε jise ndvù yî baa? Bô buy fɛɛ?" ¹⁴ ††ε me ntfuse ê wvù le, "Cee ekolɛ, è kee kɛ wo." Ε wvù gay ê me le, "Ban nu bonyii bô boy yî kefew ke nɗɗew wvu baay e. Bô nu ε cuke ndvù yibo ê elɛmɛ ke Waa Njee le, yí ε no baa, ¹⁵ ††bô ε mum ε no nu fwe dvu kawla Nyo', lemte wvù le entan bô emvunshɛɗɗ yew ye ncese le. Wvù wvudvu wvù nu ε shii yî kawla le nu ke enu bô bó nu kebaw kebole. ¹⁶ †††Kɛ jɛɗ bɛɛ ke eyuu bó kɛ, ε kɛ kɛndɗɗ bɛɛ ke eyumte naa lo bó kɛ. Kɛ mvum bɛɛ ke esuunke bó, ε kɛ kɛɗkɛɗ bɛɛ ke eyvuuke bó kɛ. ¹⁷ †††Fí nu ke enu nonen, njefo Waa Njee wvù nu entelɛɗ jo kawla nu ke ecɛyɛ bó diɛwe nɛɛɗɗɛɛ le, joo bó gene bô bó fô joo yî nyaɛ nshii nu le. Ε Nyo' tɛn nu ke esho misem yicii ejise ebole."

Ε Waa Njee bay kelay ke ejim

8 †††ε Waa Njee ke bay kelay ke bokaɗ bosooshwiɗ yî nɗwa' wɛ le, ε mondvuum cife fowe nen ndvumm gen buy kɛɗɗawtɛn ke ntam kefew e. ² ††ε me mum n'yɛn bonceendaa bo Nyo' le bo bosooshwiɗ bô ké no leeme ê Nyo' fwe. Ε bó nya disonɗ disooshwiɗ ê bó. ³ ††ε nceendaa Nyo' wvumvu nɛ to leem fô ketanɗ ke ncese le kɛɗke kelanɗ kè bó tone jiin jó, ε bó kene bô ketwaa ke bigew e kè yɛele. Ε bó nya jiin ê wvù ε dí duule keetaashɛ yî ketanɗ ke ncese le bô bunle yî bonyii bô è nu bo Nyo' le. Ε ketanɗ kedvu nu ε bó ε kene bô ketwaa ke bigew kè yɛele, ε kí nu fwe dvu kawla. ⁴ Ε wvù ton, ε njiim jiin didvu bô bunle yî bonyii bô è nu bo Nyo' le buy εbo jo wvù ben gen fwe dvu Nyo'. ⁵ ††ε nceendaa Nyo' wvudvu mum nɛ jo kelanɗ kè bó tone jiin jó kɛ, jo nɗɗuy fô ketanɗ ke ncese le, gɛɛ jó ε wvù yɛɗɗɛn, ε wvù mum lanɗ yî nshɛ le. No wvù lanɗ nonen, ε jan no lawkene, baykɛne, dvùmte, ε nshɛ shiike.

Ε bonceendaa bo Nyo' le kew tonɗ disonɗ dinɛw

⁶ Ε bonceendaa bo Nyo' le bo bosooshwiɗ bô to kɛɗke disonɗ di disooshwiɗ diɛ mum seyse ye keetonɗ disonɗ didvu.

† 7:10 5:7 ††† 7:11 4:4, 6 † 7:12 4:11 ††† 7:13 6:11; 7:9 †† 7:14 1:5; 22:14; Mben 51:9; Dan 12:1; Mat 24:21 † 7:15 21:3 ††† 7:16 Yɛsa 49:9-10 ††† 7:17 5:6; 21:6; Jon 10:10-11; Esek 34:11-16, 23-24; 21:4; Mben 126:5-6; Yɛsa 25:8 ††† 8:1 Saka 2:17; Abk 2:20 18 8:2 Yosh 6:4, 6; Mat 24:31 19 8:3 5:8; Ksm 30:1, 3 20 8:5 4:5; 6:12-13; Lew 16:12; Esek 10:2

7 ††ε nceendaa Nyo' wvu fwe toη ye soη, ε ebew bô ηguy ε bó ε fiysen bô ελεμε tfuwe yî nshε le. ε keba ke nshε le kemwaan ηnte jo biba bitete fie, ε keba kemwaan ηnte jo biba bitete bi bite le fie, ε egay yò tεεke ecii fie ten.

8 ‡ε nceendaa Nyo' wvu bokaη bofεε toη ye soη, ε bó tfume fiεε fimew ε ηguy beenci yî dvù le, ε fí nu diewe kum wvu baay e. ε fí gbwe ε̄ joo yi baay e. ε keba kemwaan ηnte jo biba bitete bi joo yi baay e ne tu ελεμε. 9 ε keba kemwaan ηnte jo bitete bi mwεem mvu mvuyuum e mvù nu ε̄ joo yi baay e kpweken. ε keba kemwaan ηnte jo biba bitete bi boηguw bo ε̄ joo le sawye.

10 ε nceendaa Nyo' wvu bokaη botete toη ye soη, ε jon mi yi baay ne fowe beenci diewe ken'yeese le, gbwe baη keba kemwaan ηnte jo bitete bi joo yi booke le bô mondvuum mò joo ké no buyte mó le. 11 ‡†Diee di jon yidvu le nu le Ncewcew. No yí gbwe nonen, ε keba kemwaan ηnte jo biba bitete bi joo le no cewcewe. ε bonyii nteen kpweken nje joo yidvu yì bó to wuu, njefo jon yidvu to nu ε ge wase ε̄ joo yidvu no cewcewe lo.

12 ‡ε nceendaa Nyo' wvu bokaη bonεw toη ye soη, ε fiεε fimew bvuw diuu keba kemwaan ηnte jo biba bitete bô keba kemwaan ke kpwee le ηnte jo bitete. ε fí bvuw ten jón keba kemwaan ηnte jo bitete. ε biba bi-bole kemwaan kemwaan no jiime. ε n'yuū fanε yaa bvuu nu dvù ε̄ keba kemwaan e ηnte jo biba bitete ke emvunsheerη noo ke entaη e ke.

13 ε me no ntaale, ne n'yuw ε nfaanduη fuuηke foweewe no wvù to bile entelen jo εbulε gayte le, "Ngew εεy, ηgey εεy, ηgew nu ke enu fô bonyii bô nu yì ekole ke nshε le seke bó ε toη disoη di shεke di bonceendaa bo botete nu wase keetoη e."

ε bó toη soη yi bokaη botin

9 ‡†ε nceendaa Nyo' wvu bokaη botin toη ye soη, ε me n'yen jon mi le ε yì to ne fowe gbwe fokuse. ε bó nya ken'yene ε̄ jon yidvu kè yen'yi kentuke kè shiile nen ηooηη e. 2 ‡†ε jon yidvu mum yene diuw kentuke kedvu, ε njiim buy jó nen kemm, ke yì buy ε̄ mwεem e fô bó ε kfum. ε njiim yì buyεε ε̄ kentuke kedvu le ge ε diuu bô εbulε ne no yiile lo. 3 ‡ε cúma buy ε̄ njiim yidvu le shii yî nshε le. ε bó nya cúma yidvu bô mvuηgay le yì etawene diewe boηgam bo yî nshε le, 4 ‡†lew le fo yì ebefe bô mwεem mvù kuu yî nshε le, kenεε ε̄ nu egay, kenεε bite, kenεε naa la, gay le yì enya ηgew ε̄ nu ke ε̄ kfuū bonyii ba bô nu se bó keηke nciise wvu Nyo' fojise fo bó. 5 Bó to nu ε cine le cúma yidvu enya ηgew ε̄ bonyii yì kee le yitin. Geenεn fo yì eyuwye lo bó ke. Ngew wvù yì to nu keeke enyaa to nu ke diewe wvu ηgam seke wvù ε ta wee le. 6 ‡††Yî kee yi yitin yin e nu ε bonyii nu ke egomte kpwe yaa yene yì le ke. Bó nu ke ebeele keekpwe, ε kpwe lewte lo bó.

† 8:7 9:15, 18; Esek 5:2, 12 †† 8:7 Ksm 9:23-25 ‡ 8:8 16:3-4; Ksm 7:20-21 †† 8:11 Yeli 8:14 ‡† 8:12 6:12-13; Yesa 13:10; Esek 32:7-8 ‡†† 9:1 11:7; 20:1; Job 26:6; 28:22; Luk 8:31; 2Bi 2:4 ‡†† 9:2 Keη 19:28; Ksm 19:18 § 9:3 Ksm 10:12-20 §† 9:4 7:2-3 §†† 9:6 Job 3:21; Yeli 8:3

7 ‡†Cúma yin to nu ke diewe nyámbala yì nu ε seyse wase keebuy gbwen jem e. Mwεem mvumew to nu ε̄ yì efa diewe bifo bi bvunfon e bi bó kene bô ketwaa ke bigew e kè yeεle, ε monshim mobole nu diewe mo bonyii le. 8 ‡††Yvúw bikuu bibole to nu diewe yì bokεne, ε bigew bibole no diewe bigew bi bobvule le. 9 ‡††Yí to keηke ηgáw ε yì nu diewe ketwaa kè bonyii bo jem e baηyi gvúw dvù. ε̄ yì dioo bile ε bibε bibole no yole diewe bikoto nteen bi ε̄ guute nyámbala seke bí lewte gbwen jem e. 10 ε yì keηke diwvunte bô gεεη diewe boηgam e. ε mvuηgay mvubole mvù bó nyaa ηgew dvù ε̄ bonyii yì kee yi yitin e nu ε̄ ε̄ nu yì diwvunte din e. 11 Bó to keηke nfon wvubo ε̄ ε̄ nu nceendaa wvù taale fô kentuke kè shiile nen ηooηη e kie, ε diee diew nu ε̄ díew Ibulu le le Abadon, nu ε̄ díew Glek e le, Abolion (ε̄ diee din nu le wee wvù beete lo).

12 Wvun wvù fey beε ηgew wvu fwe. Geenεn ben eye-ke eyuw, bomew boηgew beε bii ejim bofεε.

ε bó toη soη yi bokaη bosooaan

13 ‡†ε nceendaa Nyo' wvu bokaη bosooaan toη ye soη, ε me n'yuw ε diew buy fô bitoη bi binew bi ε̄ nu bi ketarη ke ncese le kè bó kene bô ketwaa ke bigew e kè yeεle, kè nu fwe dvu Nyo', 14 ‡††jemyi ε̄ nceendaa Nyo' wvu bokaη bosooaan wvù to keηke soη we le, "Faye bonceendaa bo bonεw bô bó nu ε kay mbew joo yì kuuke yì Yuflets e." 15 ‡††Nonen, ε nceendaa Nyo' wvudvu mum fay bonceendaa bo bonεw bodvu. Bonceendaa bodvu nu ε bó to seyse gεε no cεyte kefew bô diuu noo kpwee bô kelum kè bó nu ke efay bó, ε bó eyuwye keba kemwaan ηnte jo bitete bi bonyii le. 16 Me nto nu ε n'yuw no ηgoo bonyii bo jem e bo yì nyámbala le nu. Bó to nu bomala gee fεε (200,000,000). 17 ‡†††Nyámbala yì me nto n'yenεε ε̄ fiεε diewe εfile le fie bô bonyii bô to benεε yì dvù le to nu ε̄ yin je le: bonyii bodvu to nu ε jise bitwaa baη gvúw dvù ε ncom wvudvu yeεle diewe ηguy e, bvuu nu diewe εbulε le, bvuu nu ten diewe fiηgeηge le. Bikuu bi nyámbala yidvu le to fieesene bi bobvule le, ε ηguy bô njiim noo fiεε fimew diewe mvuηkaη mvù beenci le, buyte ε̄ yì emvu. 18 Mwεem mvu boηgew e mvun mvù ε̄ to nu, ηguy bô njiim noo fiεε diewe mvuηkaη mvù beenci le, mvù to buyte ε̄ nyámbala yidvu emvu to nu ε yu bonyii keba kemwaan ηnte jo bitete. 19 Mvuηgay mvu nyámbala yidvu le nu ε̄ ε̄ nu emvu jo yì bô yì diwvunte diyile. Diwvunte diyile nu diewe yó le keηke bikuu, ε̄ ε̄ nu fiεε fi yì lemse bonyii dvù.

20 18 19Naa no fí to kooyε nonen, kebese ke bonyii le kè mwεem mvu boηgew e mvun to baa yuwye bó, to baa cim ekumen mvuntelem mvubole yì mwεem mvù bó to gee bô can yibole ke. Bó to baa kumen keebunlee bonceendaa bo dawle le bô mvumooso kenεε ε̄ nu mvù bó kene bô ketwaa ke bigew e kè yeεle kenεε kè baa kenεε bô ketfu kè neε, kenεε eta, kenεε kete. ε

§† 9:7 Job 39:19-20; Jue 2:4 §†† 9:8 Jue 1:6 §† 9:9 Jue 2:5 §† 9:13 8:3; Ksm 30:1-3 §†† 9:14 7:1; Dito 1:7 §†† 9:15 8:7-12 §†† 9:17 Job 41:10-12 18 9:20 16:9; Ksm 20:13-15 19 9:20 Dan 5:4, 23; Mben 135:15-17; Yesa 44:9-20

mvumooso mvun nu se mvù nulo eyen fiεε le kenεε eyuw kenεε elen. ²¹ Bó to baa cim kumen ten mvuntelem keeyuwyi bonyii kenεε keegeε nfm kenεε cee nce nnyen kenjaη kenεε coηene ke.

Nceendaa Nyo' wvù to kenke fiηwa' ε bó ε yene

10 †ε me mbvuu n'yen nceendaa Nyo' wvumvu wvù temyi le ε wvù shiile too fowe, ε kembew ε sôm wvù diεwe ndvu le, ε kela ε daa εwe jo ekole kew. Bvushiw bwew to nu diεwe diuu le, ε bikaa biew nu diεwe leme di ηguy e fò dí bene. ² ††Wvù to kenke fiηwa' fimew ε wvù ebo ε bó ε yene. E wvù shii tome ekale kew ke εcεy yí joo yi baay e, tome ke ηkokoηko yí nshε le. ³ †No wvù tome nonen, fuη foweεwe diεwe bvule fò wvù wamte le. No wvù fuηεε nonen, ε jaη yi ké no baykene bokanη bosooshwi yidvu jeme. ⁴ No jaη yi ké no baykene bokanη bosooshwi yidvu jeme nonen, ε me mum no ηgomte keensaη fiεε fi yí jeme, ε diaw mi gay ε me fowe le, “Gεεε fiεε fi jaη yi ké no baykene bokanη bosooshwi yin jeme εshem. Fo wo esaη ε ηwa' le ke.” ⁵ E nceendaa wvù me nto n'yenεε ε wvù leeme yí joo yi baay e noo yí nshε le we cake kebo kew ke εcεy we, ⁶ ††kan ε diee di weε wvuwε wvù nu dvú sekēcii se ηka le wvù ε nu wvù wvù to bomεε ebule bô mwεem mvunciim mvù nu yí dvú le, noo nshε bô mwεem mvunciim mvù nu yí dvú le, noo joo yi baay bô mwεem mvunciim mvù nu jó. E wvù kan gay le, “Kε Nyo' bεε edvuyte lo keege fiεε fi wvù gomte ke! ⁷ ††ε nu ke enu εdiuw yò nceendaa Nyo' wvu bokanη bosooshwi yidvu ke etoη ye soη, ε Nyo' ege ε fiεε fi wvù nyile eto ekocen no wvù to jemyεε wase ε bonyii bew bo lemme le bô ε nu bonyii bew bo ntum e.”

⁸ ††ε diεw yí me nto n'yuwεε wase fowe ye bvuu jeme ε me le, “Gene efi ηwa' wvù bó nu ε yene we ebo jo nceendaa Nyo' wε wvù leeme yí joo yi baay e bô yí nshε le.” ⁹ E me mum ηgen fô nceendaa Nyo' wvudvu le ηgay le wvù enya fiηwa' fidvu ε me. E wvù gay ε me le, “Ko edie. Wvù nu ke edioo ε bow ε wo εshem ecewewe lo. Geenεn, ε wvù nu ke eyeke ε wo εmvu diεwe bvutuw e.” ¹⁰ E me mum nfi fiηwa' fidvu ebo jo nceendaa Nyo' wvudvu, ndie. No me nto ndieε, ε wvù no yeke ε me εmvu diεwe bvutuw e. Geenεn seke wvù to bowεε wase εshem no cewewe lo. ¹¹ No me ndieε, ε bó mum gay ε me le, “Wo kenke keebvuu etefe ntum Nyo' ε bonyii. Ntum wvun nu ekumε dikfuu di bonyii le bô bitum noo bonyii bô jemyi dikfuu di díεw e noo bonfon.”

Bonyii bo ntum Nyo' le bo bofεε

11 ††ε bó mum nε nya nfew ε me ε wvù nu diεwe kemban e, gay ε me le, “Gene efew yew ncese Nyo' bô ketaη ke ncese le, etaη ten bonyii bô bunlee Nyo' dvú, ² †geenεn fo wo efew lakfulεη yí ekfuη ke. Cine dvú njefo bó nu ε nya wase ε bonyii bô yaa nu ke

† 10:1 4:3 †† 10:2 5:1; 10:8 † 10:3 Yeli 25:30-31; Os 11:10 †† 10:6 Mben 146:6; Dan 12:7; Lem 4:24 †† 10:7 22:6; Yeli 25:4; Amo 3:7-8 ††† 10:8 Esek 2:8-3:3 ††† 11:1 21:15 † 11:2 Mben 79:1; Luk 21:24; 12:6, 14; 13:5; Dan 7:25; 12:7

Bojuu. Bó nu ke eben yí kelaante kè yuule le, envuwse kelaante kedvu yí kee le mbaanyε ncow fεε. ³ Me nu ηke enya mvuηgay ε bonyii bem bo bofεε bô jemyi ekumε me, ε bó eteete ntum wem ε bonyii yí εdiuw e ntfuke bô gee fεε kecow mbaηsoocaa e (1,260). Bó nu ke eteete ε bó ε jise bimbamkpwe.”

⁴ ††Bonyii bo bofεε ban nu bite bi Olif e bi bifεε noo mwεem mvu mvunfεem mvù bó tomyi bin'yεese yí dvú le mvù ké no leeme fwe dvu Tata wvù kenke nshε. ⁵ ††ε weε ke enε ε no gomte keege fiεε fi befe bô bó, ε ηguy ebuy dew yibole efiese lo weε wvubo bvuban wvudvu. E nεε no weε gomte keege fiεε fi befe bô bó tu wvù kenke keekpwe nonen. ⁶ ††Bó kenke mvuηgay mvù ε nulo ε bó ebaη ebule le fo jaη ecem naa lo yí nshε le εdiuw yò bó nu eteete ntum Nyo' le. E bó kenke ten mvuηgay mvù ε nulo ε bó ebaηke jóo ε yí etu εleme noo mvuηgay keelaη dikfuu di bimfim e yí nshε le naa seke la wvù bó shieele.

⁷ ††Bó nu ke edioo ε mεse ε jeme fiεε fi bó kenke kee-jeme, ε nyam yí bεmte yí buyte ε kentuke kie kè shiile nen ηsoηη e, ebuy etum jem bô bó, eso bó, eyuwye bó, ⁸ ††ε egvun ebo emey ejiime ε je ε kelaante ke baay e. Kelaante kin nu kè bó teηε ε díεw yí mawεen e le Sodom kenεε le Ijiw, ε è nu jó jò bó to taε Tata wvubo yí kentam e. ⁹ Yí εdiuw e eta bô kenγawten nu ε dikfuu di bonyii le, kenεε è nu bo ntεw wvù la le, kenεε bô jemyi kfuu díεw yí la, kenεε bo bitum bi la le, nu ke etaale egvun ebo no yó jiimene, etun le fo bó edwey bó ke.

¹⁰ ††Bonyii bô è nu bo yí woη wvun e nu ke elanηe laa ε kpweε bonyii ban ε kpweken ε. Bó nu ke esakene lo, ε weε ciinse nnya ε weε, ε weε ciinse nnya ε weε. Bó nu ke egee nonen njefo bonyii bo ntum Nyo' le bo bofεε ban nu ε to bó ηgεw wvu baay yí bonyii bô è nu bo yí woη e.

¹¹ ††ε fi ke kooy, ε εdiuw yo eta bô kenγawten eyan ke fey, ε keyoy kè nyaa nshii nε fô Nyo' le, ley yí bó le, ε bó kase ja we. E bonyii yen nonen, kenke nfan baay. ¹² ††ε bonyii bo bofεε bodvu mum yuw ε diεw jeme we bô mvuηgay gayte ε bó le, “Ben eben eto fen!” E bó mum no bene gene we ε kembew e, ε bonyii bobole bo bvuban e taale. ¹³ ††ε kefew kedvu le, ε nshε nε shiw bô mvuηgay baay, ε keba kemwaη εnte jo yuufe jo kelaante kedvu bvuse. E bonyii bontfuke bosooshwi yidvu (7,000) kpweken no nshε yidvu to shiwεε. E kebese ke bonyii bô to shεkεε le, kenke nfan baay, no tumte moηkum mo Nyo' wvù nu we le.

¹⁴ Wvun wvù fey nu ηgεw wvu bokanη bofεε. Geenεn ben eyeke eyuw, ηgεw wvu bokanη botete nu eto nfew caan.

E bó toη soη yi bokanη bosooshwi yidvu

¹⁵ ††ε nceendaa Nyo' wvu bokanη bosooshwi yidvu ke toη ye soη, ε me n'yuw no díεw jemyi bô mvuηgay we

† 11:4 Saka 4:1-3, 11-14; Jon 8:17 ††† 11:5 2Bfn 1:10; Mben 97:3; Yeli 5:14 †† 11:6 Ksm 7:17-19; 1Bfn 17:1; Jem 5:17 ††† 11:7 13:1-2; 17:8 †† 11:8 Luk 13:33-34; Keη 18:20; Yesa 1:10; Esek 16:46; Ksm 3:16-19; 7:3-5 †† 11:10 Jon 16:20 ††† 11:11 Esek 37:9-10 ††† 11:12 2Bfn 2:11; Lem 1:9 ††† 11:13 6:12-13; Esek 38:19-20

gayte le, “Bvunfon bvù yî won wvun e nu ε tu wase bvù Tata wesebeene bô Mboyse we wvù wvù to kawεε le, ε wvù nu ke esaake sekecii se ηka.” ¹⁶ †E bocε' bo bonyii le bo mbaanfιεε ncow bonεw ba bô shiileε yî bokawla bobole fwe dvu Nyo' mum no gbwee tumte monshim mobole fokuse, nyaa mbense wvu baay ε Nyo'. ¹⁷ ††E bô no gee nonen, gayte le,

“Bese nyaa keyoone ε wo,
Tata Nyo' wvù Kεηke Mvunγay Mvunciim,
wo nu keseen, ε wo to nu wase.
Bese nyaa keyoone njefo wo nu ε jo wase
mvunγay mvuw mvu baay ε kεw ε no saake.
¹⁸ †Bonyii bô yaa kee kε wo †† to ton'yi shém,
ε kefew kε wo nu eduηce shém yo yî ffuuke nu ε
kocen wase.

ε ε nu kefew kε wo nu esaw bonyii bô nu ε kpweken wase.

ε ε bvuu nu ten kε wo nu emawce bonyii buw bo lemme le

bô ε nu bonyii buw bo ntum e,
ebvuu emawce bonyii bô ε nu bo Nyo' le,
emawce ten bonyii bocii bô wvumte diee diuw,
kenεε ε nu bo caan caan kenεε bo baay baay.
ε ε nu ten kefew kε wo nu elεse bonyii
bô beete bô ekole ke nshε le.”

¹⁹ †E bô ne yene kembun ke yew ncese Nyo' yi fowe le. ε ηkuw monkan mo Nyo' le wvù to nu yew ncese yidvu le yenε. ε jan ne no lawkene, baykene, dvúmte, ε nshε shiike, ε ebew yo baay baay shiile.

Kpwoon mvu bô kenγuum ke nyam mi le ε yî fieesene nyam joo

12 ††E me ne n'yen kfuu fieε fimew fi diuw wvù yumεen e fowe. ε to nu kpwoon mvu ε wvù ε tfume diuw ye le diεwε ndvu le, ε kpwee nu εku jo bikaa biew, ε wvù ε bon kefo ke bvunfon e, ε jón nu yî dvù le yuufe ncow fieε. ² Wvù to nu bô fue, lumte wase keebo, yuuke nsase lume, beele.

³ ††E me mbvuu n'yen kfuu fieε fimew fi diuw wvù yumεen e fowe. ε to nu kenγuum ke nyam mi le ε yî yeεle lo, ε yî fieesene nyam joo. ε yî kεηke bikuu bisooshwi y bô biton yuufe, ε bifo bi bvunfon e bi caan caan bisooshwi y nu yî bikuu bidvu le. ⁴ †E yî jiw wvun we, ε wvù ka keba kemwaan ente jo bitete bi jón e we tfume yî nshε le. ε kenγuum ke nyam e kedvu ne leem fwe dvu kpwoon wvù to lumte wε, wvu le kpwoon wvudvu dioo ε boo, ε wen engele lo wan wvudvu wvù wvù boke. ⁵ †E wvù boo wan diemsen, ε ε nu wvù nu ke esaake bitum bicii bô ketoome ke ketfu le. Geenεn, no wvù to bokεε ε bô mum cun wan wvudvu ben dvù fô Nyo' le, ε wvù no nu mbew kawla we le. ⁶ ††E kpwoon wvudvu mum fεε lo gen no nu ηkpwaante bvud-

¹⁸ 11:15 4:11; Ksm 15:18; Mben 22:28-30; Dan 2:44; 1Kol 15:24-28 † 11:16 4:4 †† 11:17 1:8; 4:8; 15:3; 16:7; 19:6, 15; 21:22; Amo 4:13; 2Kol 6:18 † 11:18 19:5; Mben 2:1-5; 110:5-6 †† Bonyii ban fen nu ε bô tenje bô teyey le, «bitum». †† 11:19 4:5; 6:12-13; 8:7; 15:5; Job 38:22-23; 1Bfn 8:1, 6 ††† 12:1 Yesa 7:14; 26:17 ††† 12:3 12:7, 9, 13; 13:2; 16:13; 20:2; Dan 7:7, 24 † 12:4 Dan 8:10 † 12:5 19:15; Mben 2:9 ††† 12:6 1Bfn 17:1-7; 19:5-7; Mat 2:13; 11:2

wvu bvù Nyo' to seyseε wase fô wvù le. ε ε nu fô bó nu ke etaale fô wvù le yî εdiuw e ntfuke bô gee fεε kecaw mbanj soocan e (1,260).

⁷ †E jem ne kεw won Nyo' le, ε nceendaa Nyo' wvù Maykel bô ηgoo ye bonceendaa no diuu bô bo kenγuum ke nyam yî fieesene nyam joo ye le. ε nyam yidvu bô bew bonceendaa diuu, ⁸ geenεn ε bó so kenγuum ke nyam e kedvu bô ηgoo ye, ε bó fanje yaa bvuu kεηke bvudvuu won Nyo' le kε. ⁹ ††E bó bvuse kenγuum ke nyam yî fieesene nyam joo le kie wvumse ε kí gbwe fokuse yî nshε le. Kenγuum kin nu yo yî bvuyvuum e ye yî ε nu dεwle bvuu nu Satan. ε ε nu wvù wvù leεle bonyii yî ekole ke nshε le kecii. Bó to wvumse wvù bô bonceendaa bew ε bó gbwe yî nshε le.

¹⁰ †E me ne n'yuw ε díεw jemyi foweεwe won Nyo' le gayte le, “ε neε keseen wvù Nyo' nu eboyse bonyii bew, eduηce mvunγay mwew mvu lemme le, esaake bvunfon bwew, ε Mboyse we wvù wvù to kawεε eduηce ten mvunγay mwew mvu sa' le. Fí nu nonen keseen njefo bó nu ε wvumse wase wee wε fokuse wvù se ké no leeme fwe dvu Nyo' wesebeene emvunsheen bô entan teyte mwεem yî boom bo bwee wesebeene le.

¹¹ †Geenεn, bó nu ε so wase wvù nje elεme ke Waa Njee bô diεw Nyo' yi bó leeme jim nsaw wvudvu le. ε kε bó to baa koonje nshii wvubo ε je yî ε nulo é bó emum efane lo keekpwe le kε.

¹² ††Nonen, won Nyo' elanlanje,
ε bonyii bocii bô nu fô, lanlanje ten.

Geenεn, ηgew wvu baay nu fô ben e nshε bô joo yi baay,

njefo dεwle nu ε shii wase ε to ε ben e.
Wvù nu ε yηnsen bô shém yî ffuuke baay,
njefo wvù kee lo le kefew kewene shεke wase caan.”

¹³ ε kenγuum ke nyam yî fieesene nyam joo ye dioo yen le bó nu ε tfume wase wen, wen ε gbwe yî nshε le, ε yî daa kenlewte ejim jo kpwoon wε wvù to bokεε wan diemsen e. ¹⁴ ††Geenεn, ε bó nya bibε bi nfaandun e bifεε ε kpwoon wvudvu le wvù ebii dvù keelewte yo ye egen enu ηkpwaante yî bilum e bitete bô kenγawten ε bó taale fô wvù le. ¹⁵ ε yo yidvu mum bvuse joo emvu diεwε joo yî booke le ejim jo kpwoon wvudvu wvu le yî etuu wvù egen dvù. ¹⁶ Geenεn, ε nshε ficε kpwoon wvudvu, yene diuw we mi lo joo yî kenγuum ke nyam e kedvu to bvuseε ε yî emvu le. ¹⁷ ††E nyam yidvu mum ton'ye shém bô kpwoon wvudvu, mum ja laa bvudiuw ε kebese ke boom bo kpwoon wvudvu le, ε ε nu bó bô gεεle bonci bo Nyo' le bvuu leeme jim nsaw Jisos. ¹⁸ ε yî ¹⁸ mum gen no leeme ηgem joo yi baay e.

Nyam yî bεmte yî to buyεε ε joo yi baay e

13 ¹⁹E me mbvuu ne n'yen ε nyam yî bεmte buyte ε joo yi baay e, ε yî kεηke bikuu bisooshwi y bô

† 12:7 Dan 10:13; Jut 9 †† 12:9 20:2; Keη 3:1; Yesa 14:12; 27:1; Luk 10:18; Jon 12:31 † 12:10 4:11; 11:15; Job 1:9-11; Saka 3:1 † 12:11 6:9; Mat 16:25; 5:6; 1Jon 2:14; 5:4 †† 12:12 18:20 †† 12:14 11:2 †† 12:17 6:9; 11:7; 13:7; Dan 7:21 18 Borwa' bo boyvuum bomew kεηke fen le, “ε me mum ηgen ...” ¹⁹ 13:1 Dan 7:3; 11:7; 19:20; Dan 7:3-8, 21, 25

biton yuufe noo bifo bi bvunfon e bi caan caan yuufe yí biton bidvu le, ε ediee yò beete bô diee di Nyo' le nu yí bikuu bidvu le. ²†Nyam yidvu yí me nto n'yenɛɛ to fieesene bīaa, ε ekaw eye nu diɛwɛ yo nyam mi yí bô tenje le bɛɛ le, ε diuw we nu diɛwɛ wvu bvule le. ε kenɗuum ke nyam yí fieesene nyam joo le kīɛ mum nya nyam yidvu bô mvuɗɗay mwew noo kawla we le yí esaake bô mvuɗɗay mvu baay. ³††Ekolɛ ke nyam yidvu le kemew to nu ε yuu kenɗe wase kfuu kelemtɛɛ kemew ε è nu kè to nulo eyu lo yí, geenɛn ε kī to bonɛn wase. ε diuw yum lo bonyii bocii yí ekolɛ ke nshɛ le, ε bó no gbwee ejim jo nyam yidvu. ⁴†Bonyii no nyaa mbense wvu baay ê kenɗuum ke nyam yí fieesene nyam joo yɛ le, njefo yí to nu ε nya nyam yí bɛmte yidvu bô mvuɗɗay mwew. ε bó mum no nyaa ten mbense wvu baay ê nyam yí bɛmte yidvu gayte le, “È nu yɛɛ diɛwɛ nyam yí bɛmte le, ε è nulo ediu yɛɛ yí?”

⁵†Bó to nu ε cinɛ nyam yidvu le ε yí no kenɗe diuw wvù è nulo é yí ejemyi díɛw kensaa ye dvú, bvuu beete bô diee di Nyo' le, bvuu cinɛ ten le yí esaake yí kee le mbaanyɛ ncow fɛɛ. ⁶†Yí mum kɛw no jemyi díɛw yí befɛ ekumɛ Nyo', beete bô diee diɛw bô bvudvuu bvù Nyo' nu fó le noo bonyii bô nu won Nyo' le. ⁷†Bó to nu ε cinɛ ten le yí etum jem bô bonyii bô è nu bo Nyo' le, eso bó, cinɛ ten le yí ekenɗe mvuɗɗay ewe jo bontɛw bocii bô bonyii bocii noo bonyii bo díɛw e yicii, noo bitum bicii. ⁸†Bonyii bocii yí ekolɛ ke nshɛ le nu ke enyaa mbense wvu baay ê yí. Bonyii ban nu weɛ tfuu wvù bó to baa san wase diee diɛw ê nwa' le ε won sɛ ke kɛw e kɛ. ε nwa' wvun nu wvù ediee ε bonyii bô kenɗe nshii nu jó, ε è nu nwa' Waa Njee wvù bó to sɛɛɛ.

⁹Wee wvù kenɗe bitem, ε wvù yuw. ¹⁰††É weɛ nu ε fí nu le bó nu ekoo wvù, tu bó nu ekoo. Wee é no nu ε fí nu le wvù nu ke ekpwe yí finyo le, tu bó nu ke eyu wvù bô finyo. Fin gene fô bonyii bô è nu bo Nyo' le le bó ekuu shém, eleese fitele yí ye le.

Nyam yí bɛmte yí to buyɛɛ ê nshɛ le

¹¹†††E me mbvuu nɛ n'yen yimi nyam yí bɛmte le, ε yiin buyte ê nshɛ le, ε yí kenɗe biton bifɛɛ diɛwɛ bi waa njee le, jemyi diɛwɛ kenɗuum ke nyam yí fieesene nyam joo yɛ le. ¹²Yí to duɗɗi mvuɗɗay mvu nyam yí bɛmte yí fwe yɛ le mvunciim ejise jo nyam yidvu. ε yí ge ε ekolɛ ke nshɛ le kecii bô bonyii bocii bo yí nshɛ le no nyaa mbense wvu baay ê nyam yí fwe yɛ yí kelemtɛɛ kew kè to nulo eyu lo yí to nu ε bonɛn wase le. ¹³Yí to gee mwɛɛm mvù duɗɗi mvuɗɗay mwew, gee naa ε nguy nɛn'yi we shiile fokuse ε bonyii yene. ¹⁴No bó to nu ε cinɛ le yí egee mwɛɛm mvù duɗɗi mvuɗɗay mwew fwe dvu nyam yí bɛmte yimi yɛ, ε yí mum no lɛɛle bonyii bô nu yí nshɛ le dvú. ε yí mum gay ε bó kene lan yí fieesene nyam yí bó to lɛmsɛɛ bô nyo ε yí no nu ke dvú yɛ le. ¹⁵†Bó to nu ε cinɛ le yí enya keyoy ê lan nyam yí bɛmte yidvu, wvu le è nu naa lo é

lan yidvu ejemyi, gee ε bó yuwyi bonyii bocii bô faanɗe keenyaa mbense wvu baay ê lan yidvu. ¹⁶Yí to nu ε gay le bó ege nciise yí bonyii le bocii yí kebo ke eɛɛy e kenɛɛ fojise, gay le bó ege yí weɛ le kenɛɛ è nu weɛ wvu caan kenɛɛ wvu baay, kenɛɛ weɛ kpaw, kenɛɛ wvù fuute, kenɛɛ è nu nfwa, kenɛɛ è yaa nu ke nfwa, ¹⁷††wvu le fo è nulo é weɛ eguy kenɛɛ egese fieɛ sɛ wvù kenɗe nciise wvudvu kɛ. Nciise wvun nu diee di nyam yí bɛmte yɛ le, kenɛɛ ejise ε nwa' yo diee di nyam yidvu le. ¹⁸Fin nu fieɛ ε fí shieele bvufɛɛ bvu baay. Wee wvù kenɗe bvufɛɛ etan ejise ε nwa' eyan yò è nu diee di nyam yin e ekiɛɛ. Ejise ε nwa' eyan leeme fô diee di weɛ wvu wum e, ε yó nu ê ntaɗ e le, gee soocaa bô mban soocaa ncow soocaa (666).

Waa Njee bô bonyii bo 144,000

14 ^{††}Ben eyekɛ eyuw, ε me ndioo mbvuu ntaa, nɛ n'yen Waa Njee le ε wvù leeme yí kum wvù Say-on e, ε bonyii bontfuke gbwee kecow mbaanyɛ ncow bonɛw (144,000) nu bô wvù. Bonyii ban nu bó to kenɗe nciise diee diɛw bô di Ice le fojise fo bó. ²††E me n'yuw ε diɛw too fowe yole diɛwɛ joo yí gbwee ê nkon e, dvúmtɛ ten diɛwɛ lan yí baykene le. Diɛw yí me n'yuwɛ yidvu to jemyi ten diɛwɛ dikome fô bonyii kumte le. ³†Bó to yemte nɗikee mvu wvu fwe fwe dvu kawla bô mwɛɛm mvu mvuyuum mvu mvunɛm mwe noo bocɛ' bo bonyii le ba. Kɛ è to nulo é weɛ mvu ekiɛɛ nɗikee wvudvu efɛy bonyii bo bontfuke gbwee kecow mbaanyɛ ncow bonɛw ba kɛ. ε è nu bó bô bó to sumɛɛ wase can kebefe le yí nshɛ le. ⁴††Boban nu bonyii bô to baa ebefe wase ye yibo bô bokɛnɛ kɛ, njefo kɛ bó to kee wase bokɛnɛ kɛ. È nu bó bô ké no bii Waa Njee le naa fɛɛ fô wvù gene. Bonyii ban nu bó bó to sumɛɛ ente jo enɗokɛ ke bonyii le kecii le bó enu diɛwɛ mvuntam mvu fwe le fô Nyo' bô Waa Njee le. ⁵††Mbiay ke baa yuu buy wase diuw wvubole kɛ. Bó nu fibole sɛ nlom.

Njeme boncendaa bo Nyo' le bo botɛte

⁶†††E me mbvuu nɛ n'yen nceendaa Nyo' mvu le ε wvù bile entelɛɗ jo ebule. Wvù to kenɗe saaka wvù jee wvù mey lo keefewɛɛ ê bonyii bô nu yí nshɛ le bocii. Wvù to nu keefewɛɛ ê bitum bicii, bô bontɛw bocii, noo bonyii bô jemyi naa díɛw yí la noo naa bonyii bô la bocii. ⁷†††E nceendaa wvudvu fun foweɛwe le, “Ben efanè Nyo' tumtè monkum mew, njefo kefew ke nsaw we le nu ε kocɛn wase. Ben enyaà mbense wvu baay ê wvù wvù to bomɛɛ ebule bô nshɛ noo joo yí baay bô mondvuum mò jóo buyte mó le.”

⁸††E wvumvu nceendaa Nyo' wvu le bofɛɛ, no bii wvù le gayte le, “Babilon wvu baay nu ε gbwe wase, wvù nu ε gbwe wase. È nu wvù wvù nu ε ge bitum bicii ε wu nce we nsake diɛwɛ mbvuum e.”

† 13:2 2Tes 2:9 †† 13:3 17:8 †† 13:5 Dan 7:25; 11:36; 11:2 †† 13:7 12:17 †† 13:8 3:5; 5:6 ††† 13:10 14:12; Yeli 15:2; 43:11; Luk 8:15 ††† 13:11 Mat 7:15 † 13:13 16:14; 20:8 †† 13:15 14:9; 11; 15:2; 16:2; 19:20; 20:4; Yesa 44:5; Dan 3:5

††† 13:17 13:18; 15:2 ††† 14:1 22:4; Yesa 4:5; Jue 3:5; 3:12 ††† 14:2 1:15; 15:2; 19:6; Esek 1:24-25 †† 14:3 4:4, 6; 5:9 †† 14:4 Jon 10:4-5 ††† 14:5 Yesa 53:9; Sef 3:12-13 ††† 14:6 Mat 24:14 ††† 14:7 Mben 146:6 18 14:8 17:2; 18:2

⁹†ε wvumvu nceendaa Nyo' wvu le botete mum bi ten bó le, no fuηjke foweewe le, “É wee mom lo ε nya mbense wvu baay é nyam yì bemte ye bô é laη nyam yidvu, ε keηke ten nciise fojise kenεε yì kebo le, ¹⁰††u wvù nu ke ewu shém Nyo' yì ffuuke diewe no wee ké wu mbvuum. Shém yidvu nu ε wvù ε bεese é fiko fiew fi nsase le ε wvù baa fiysen ke. Wvuwe wee nu ε bó nu ke elañ wvù é fiεε le ε fí fiεε diewe mvuηkaη e, é wvù eyene ηgew jó. Fifiν nu ke enu fwe dnu bonceendaa bo Nyo' le bô yuule bô Waa Njee. ¹¹†Njiim nu ke ebene ke lo sekecii se ηka fô bó laη bó ηgew e. Ke bonyii ban bô nyaa mbense wvu baay é nyam yì bemte bô é laη nyam yidvu noo bonyii bô keηke nciise diee diew nu ke ekeηke naa lo nleeten yì ηgew wvubole emvunsheen keηεε entañ ke.” ¹²†Fifiν gene fô bonyii bô é nu bo Nyo' le bô é nu bó bô gεele bonci bo Nyo' le, ε bó ε lese fitele yì Jisos e, le bó keηke keekuu shém.

¹³††ε me ne n'yuw e diew jemyi won Nyo' le, gayte é me le, “Sanε fin: E kew yì kεene ε gen lo nu ε njoη wvu baay nu fô bonyii bô kpwee ε bó ε taashe bô bo Tata le.” E Keyoy ke Nyo' le bense le, “Njoη wvu baay nu fô bó le keceey, njefo bó nu elεeten yì monlum mobole, é gee dibole di jee ebi bó le.”

Ngbwele wvù é nu nsaw Nyo'

¹⁴†††Ben eyeke eyuw, ε me ne ntaa n'yen kembew e ε kí baa lo, ε wee ε shii yì kembew kedvu le fiesene wee wvù diee nu Waawee. Wvù to nu ε bon kefo ke bvunfon e ε bó ε kene bô ketwaa ke bigew e kè yeεle, keηke finyo ebo ε fí nu diewe fi yun e, koole. ¹⁵ε wvumvu nceendaa Nyo' ne buy yew ncese le, fuη wee we wvù to shileε yì kembew e foweewe, gay le, “Neke finyo fiuw egbwele ηgbwele dvú. Kefew ke ηgbwele le nu ε kocen wase, ε ekole ke nshe le nu ε looce wase ε be kè bó egbwele.” ¹⁶Nonen, ε wee we wvù to shileε yì kembew e mum jiw finyo fiew yì ekole ke nshe le, ge ηgbwele dvú yì nshe le.

¹⁷ε wvumvu nceendaa Nyo' bvuu buy yew ncese yi fowe le, ε wvù keηke ten finyo diewe fi yun e ebo ε fí koole. ¹⁸ε wvumvu nceendaa Nyo' mum buy fô ketaη ke ncese le, ε é nu wvù keηke mvuηgay ewe jo ηguy. E wvù fuη foweewe é wvumvu we wvù to keηke finyo fi koole fiε le, “Neke finyo fiuw esumye bikawci bi mvuntam mvu mbvuum e dvú yì nshe le, njefo mvuntam mvudvu nu ε yeε wase.” ¹⁹††ε nceendaa Nyo' wvudvu mum jiw finyo fiew yì nshe le, sumye mvuntam mvu mbvuum e mvu yì nshe le, baance, tfuw bvudvu bvu baay bvù bó somte mbvuum fó le, ε fifin duηci fiεε fi shém Nyo' yì ffuuke nu ke ege bô bonyii. ²⁰ε bó no somte mvuntam mvu mbvuum e modvu bô bikaa ek-fuη jo kelaante, ε é buyte elεme, yiηsene bene buyte

† 14:9 13:15 †† 14:10 15:7; 16:1, 19; 19:20; Keη 19:24; Mben 11:6; Yeli 25:15; Esek 38:22; Mat 25:41 † 14:11 19:3; Yesa 34:10 †† 14:12 13:10 †† 14:13 1:3; 16:15; 19:9; 20:6; 22:7, 14; Ibu 4:9-10 ††† 14:14 Dan 7:3-14; Mat 13:39-40; 17:5; 24:30; Lem 1:9 ††† 14:14 1:7, 13 § Mvuntam mvun nu é diew bala le le, «grapes.» †† 14:19 19:15; Yesa 63:1-6

diewe fô diuw nyambala le, leηjke gene, gen buy diewe bomay e gee fεε.

Bongew bo bosooshwi y bô é nu bo kemese le

¹⁵††ε me mbvuu ne n'yen kfuu fiεε fi diuw wvù yumεen e fimew fowe, ε é nu naa lo keηghaw ke fiεε le ke baay. É to nu bonceendaa bo Nyo' le bosooshwi y ε bó keηke bongew bosooshwi y bô é nu bo kemese le keenya é bonyii, njefo boban nu bô Nyo' nu emese eduηce shém ye yì ffuuke dvú.

²††ε me mbvuu ne n'yen fiεε fimew e ε fí fiesene joo yi baay mi yi nu ε bó ε fiysen bô ηguy, ε yì yuule naa diewe kenleεy e. E bonyii bomew leeme mbew joo yi baay yidvu le ε é nu bô to soε wase nyam yì bemte ye bô laη ye noo εjise ε ηwa' yò é nu diee di nyam yidvu le. Bó to leeme fó keηke dikome di Nyo' le can e, ³††††yemte ηkiee Muses wvù wee lemme Nyo' bô ηkiee Waa Njee. Bó to yemte le, “O Tata Nyo' wvù Keηke Mvuηgay Mvunciim, mwεem mvù wo gee nu naa mvu baay bô mvu keηghaw e.

Wo nu Nfon bitum bicii, ††

ε je yì wo gee mwεem jó nu yi teytey bô yi keceey.

⁴††††O Tata, wee wvù nulo saa efane wo, tumte moηkum muw nu yeε?

É mey ke wo maη wvù yuule.

Bitum bicii nu ke etoo nyaa mbense wvu baay é wo, njefo bó nu ε yen mwεem mvù wo gee le ε mvú nu teytey.”

⁵††††Ejim jodvu ε me ne ntaa, n'yen ε bó yene yew ncese yi fowe yì é nu cun yì duηci le Nyo' nu bô bonyii. ⁶†††ε bonceendaa bo Nyo' le bo bosooshwi y bô to keηke bongew bo bosooshwi y ba mum buy yew ncese yidvu le. Bó to nu ε tfume ndvú ε yì looci lawkene, waw diη'waw yì gvúw e ε bó ε kene bô ketwaa ke bigew e kè yeεle. ⁷††ε fiεε fimwaaη ηgoo mwεem mvu mvuyuum mvu mvunem mwe le mum nya bintee bosooshwi y é bonceendaa bo bosooshwi y ba ε bó ε kene bô ketwaa ke bigew e kè yeεle. Bintee bidvu to nu ε yiηsen bô shém yì ffuuke yi Nyo' wvù nu dvú sekecii se ηka. ⁸††ε yew ncese ne yiηsen lo bô njiim yì nen'yi fô n'yuw Nyo' bô fô mvuηgay mwew e. E fí mum no nu le wee yaa to nulo ebvuu eley yew ncese Nyo' le ke, gen buy no bongew bo bosooshwi y bô bonceendaa bo Nyo' le bo bosooshwi y ba to keηke keenya é bonyii to kaε.

Bintee bi bosooshwi y bi shém Nyo' yì ffuuke le

¹⁶††ε me ne n'yuw ε diew mi jemyi foweewe yew ncese yidvu le é bonceendaa bo Nyo' le bo bosooshwi y ba le, “Ben egeη etfuw shém Nyo' yì

††† 15:1 4:5; 15:7; 16:1; 17:1; 21:9 ††† 15:2 4:6; 5:8; 13:15, 18; 14:2 †††† 15:3 4:11 ††† 15:3 16:5-6; 19:2; 22:12; Dito 32:4; Mben 145:17; Ksm 15:1; Mben 111:2; 139:14 †††† Bonwa' bo boyvuum bomew keηke le, “Nfon wvu sekecii”, bomew le, “Nfon bonyii bô é nu bo Nyo' le”. †††† 15:4 14:7; Mben 86:9; 98:2-3; Yesa 2:2-3; Yeli 10:6-7 †††† 15:5 11:19; Ksm 40:34; Lem 7:44 †††† 15:6 1:13; Dan 10:5 18 15:7 4:6; 14:10; 16:1 19 15:8 Ksm 40:34-35; Yesa 6:4; Esek 44:4 20 16:1 15:1; Mben 69:24; Yesa 66:6; Yeli 10:25

ffuuke yì nu ê bintee bi bisooshwi y biɛ le yî nshɛ le.”
² †E nceendaa Nyo' wvu fwe mum gen tfuw kew kentee ke shém Nyo' yì ffluuke le yî nshɛ le. E biɲkoken bi bɛmte luci, kooyɛ bonyii bô to kɛɲke nciise nyam yì bɛmte yɛ nyaa mbense wvu baay ê laɲ nyam yidvu.
³ ††E nceendaa Nyo' wvu bokaɲ bofɛɛ tfuw kew kentee ê joo yì baay e, e joo yidvu baɲke no nu diɛwɛ ɛlɛmɛ ke kɛɲkpwe ke wee le. E fiɛɛ ficii fi to cee ê joo yidvu le kpwe. ⁴ †E nceendaa Nyo' wvu bokaɲ botete tfuw kew kentee ê joo yì booke le noo mondvuum mò joo buyte mó le, e yì nɛ tu ɛlɛmɛ. ⁵ †E me n'yuw e nceendaa Nyo' wvu taale fô joo le jeme le,
 “Nyo', wo nu Nyo' wvu teyey ê je yì wo sumtene bonsaw ban e.

Wo wvù nu keseen, e wo to nu wase.

O Nyo', wo wvù yuule.

⁶ †Bonyii ban nu bô ɛlɛmɛ ke bonyii bô è nu buw e noo bonyii buw bo ntum e nu fobo fo bô.

Wo e mum e nya ɛlɛmɛ ê bô, bô e wu.

Fifin nu naa nlawma wvubo.”

⁷ ††E me nɛ n'yuw e diɛw buy fô ketaɲ ke ncese le bense le,

“Eɛ Tata Nyo' wvù Kɛɲke Mvunɲay Mvunciim, wo sumtene bonsaw buw bii je keɛɛy bô yì teyey e!”

⁸ †E nceendaa Nyo' wvu bokaɲ bonɛw tfuw kew kentee e è nu yì diuu le, e diuu kɛɲke je keekeyte lo ton'yi bonyii diɛwɛ nɲuy e. ⁹ ††E nton'ye wvu baay wvù to buyte yì diuu le no ton'yi bonyii. Geenɛn e bó faɲɛ yaa ekumen lo mvuntelem mvubole, etumte e è nu monɲkum mo Nyo' le kɛ. E bó kaa no beete lo bô diee di Nyo' wvù kɛɲke mvunɲay mvu bonɲew ban e.

¹⁰ †††E nceendaa Nyo' wvu bokaɲ botin tfuw kew kentee e è nu yì kawla nyam yì bɛmte yɛ le, e wonɲ wvù nyam yidvu to saake nɛ jiim lo. E bonyii no nu yì monlum e lumyi ɛlɛm ebo. ¹¹ †E bó nɛ no nan'yi lo Nyo' wvù nu we nje nluɛ bô biɲkoken bibole. Geenɛn faɲɛ yaa ekumen gee dibole kɛ.

¹² †††E nceendaa Nyo' wvu bokaɲ bosooaan tfuw kew kentee e è nu ê joo yì Yuflets e, e joo yidvu mum yum, keeseysel je wvu le bonfon bô nɛn'yi ê keba kè diuu sane le efey jó. ¹³ †E me nɛ n'yeɲ biyoy bi yiile bimew e bitete e bí fieesene bisham. E bí buyte diuw kenɲuum ke nyam yì fieesene nyam joo le, bô diuw nyam yì bɛmte yɛ le, noo diuw wee wvù mbiayte le wen nu wee ntum Nyo' le. ¹⁴ ††Biyoy bin nu bonceendaa bo dɛwle le. E è nu bí bi gee mwɛɛm mvù duɲci mvunɲay mvubole. Bí ghane gene fô bonfon bo bitum e bicii yì ɛkolɛ ke nshɛ le baanci bó le bó eseyseè jem yì nu ke enu diuu di baay di Nyo' wvù Kɛɲke Mvunɲay Mvunciim e.

¹⁵ †††Jisos to nu e gay le, “Ben eyeke eyuw, me nu nɲke enɛ nto diɛwɛ cooɲ e. Njoɲ wvu baay nu wvu wee wvù baa leete kɛ, wvù kɛɲke ndvú ye ye le wvu le fo wvù ke

enɛ etum ebuy kenyi kencimte é bonyii eyen kencimte kew e.”

¹⁶ †E biyoy bidvu ke mum baance bonfon bodvu fô bvudvuu bvù bó teɲɛ ê diɛw Ibulu le le Amagedon e.

¹⁷ ††E nceendaa Nyo' wvu bokaɲ bosoooshwi y tfuw kew kentee we yì fwefwe le. E diɛw mi buy yew ncese le fô kawla nu jem yi foweɛwe le, “Fí e ge wase ye!”

¹⁸ †††E jaɲ nɛ no lawkene, baykene, dvúmtɛ e nshɛ shi-ike bô mvunɲay baay. Kɛ kfuw wvuɛ nshiw wvù nshɛ to shiwɛɛ bô mvunɲay baay nɛn to ke baa yuu nu wase dvú e kew no wee to keɛwɛɛ enu yì nshɛ le kɛ. Nshiw wvudvu to nu e bɛm baay. ¹⁹ ††E kelaante ke baay sɛnɛn buy biba bitete. E bilaante bi bitum e no keeshi. Nyo' to nu e kume kelaante ke baay kin kè è nu Babilon, nya fiko fi shém ye yì ffluuke le e wvù selle. ²⁰ †E bitum bi ê joo entelɛɲ bicii fɛɛ lo, e dikum tɛn laken lo. ²¹ ††E ebew yo baay baay no gbwekene fowe e dimwaanɲ jite diɛwɛ bokilu mbaanyɛ le. E ebew yodvu gbwekene yì bonyii le. E bó no nan'yi lo Nyo', njefo wvù nu e ciinse nɲɛw ebew yì bó le. Wvuwvun nɲɛw to bɛmte baay.

Kenterɲ ke kpwoon nsake le bô nyam yì bɛmte

17 †††E nceendaa Nyo' mvu ɛnte jo bonceendaa bo Nyo' le bo bosoooshwi y bô to kɛɲke bintee bi bisooshwi y biɛ nɛ to gay ê me le, “To é me enduɲɛ è wo kfuw nɲɛw wvù bó nu ke enya è kenterɲ ke kpwoon nsake wɛ wvù nu e shii yì jóo le nteen. ² ††Kpwoon wvun nu wvù bô bonfon bo yì nshɛ le fɛn gee nsake, e nce we nsake wvun e koo wase bonyii bo yì nshɛ le fɛn diɛwɛ mbvuum e.”

³ †††E nceendaa Nyo' wvudvu nɛ jo me e me nu can Keyoy ke Nyo' le, gen dvú nɲkpwaante. E me n'yeɲ kpwoon mvu le e wvù e shii yì nyam yì bɛmte le e yì yɛɛle nɛn ghanɲ e yì e yɲɲɛn lo bô ɛdiee yì ye le yicii yò beete bô diee di Nyo' le. Nyam yidvu to kɛɲke bikuu bisooshwi y bô bitoɲ yuufe. ⁴ ††Kpwoon wvudvu to nu e sufe ye bô ndvú bonyii bo baay baay e yì yɛɛle lo, e wvù lawkene ye le bô biɛɛ bi bó kene bô ketwaa ke bigew e kè yɛɛle noo dikfuw di eta yò lumte le noo ɛjise e baɲ. Wvù to jici fiko ê wvù ebo e bó e kene bô ketwaa ke bigew e kè yɛɛle e fí e yɲɲɛn bô mwɛɛm mvù bɛmte noo nnyɛn ye kenjaɲ. ⁵ ††Bó to nu e saɲ diee dimew fojise fo wvù e dí nu ê nɲan e le, “Babilon wvu baay wvù bwɛɛ bokɛnɛ bo nsake le noo wvu mwɛɛm mvù bɛmte yì nshɛ le.” ⁶ ††E me n'yeɲ e kpwoon wvudvu e wu wase ɛlɛmɛ ke bonyii bô è nu bo Nyo' le bô bó yuwɛɛ nje Jisos, kí e koo wvù diɛwɛ mbvuum e.

No me n'yeɲɛɛ kpwoon wvudvu le nonɛn, e diuw yum me baay. ⁷ ††E nceendaa Nyo' wɛ bife ê me le, “Diuw yumte wo nje la? Me nu ensee ê wo kenyiɛ ke fiɛɛ le kè nu ɛkumɛ kpwoon wvun bô nyam yì bɛmte yin yì kɛɲke bikuu bisooshwi y bô bitoɲ yuufe yì tuule wvù. ⁸ ††Nyam yì bɛmte yin yì wo yɛn nu e yì to nu dvú, geenɛn ke-

† 16:2 13:15; Ksm 9:10 †† 16:3 8:8; Ksm 7:17-21; Mben 78:44
 ‡ 16:6 17:6; 18:24; 19:2; Dito 32:43; Mben 79:3, 10; Mat 23:35, 37
 †† 16:7 15:3 †† 16:9 9:20-21; 16:11, 21 ††† 16:10 13:1-2; Ksm 10:21-22; Yesa 8:22 †††† 16:12 Yesa 11:15; 44:27; 46:11 † 16:13 12:3; 13:1-2; Ksm 8:2; Mben 78:45 †† 16:14 11:17; 13:13-14; 19:20; Mat 24:24; 2Tes 2:9; 19:11-21 ††† 16:15 3:3, 18

‡† 16:17 16:1; Yesa 66:6 ††† 16:18 4:5; 6:12-13 †† 16:19 14:10; 18:2 ††† 16:21 11:19; 16:9 †††† 17:1 Yeli 51:13 †††† 17:2 14:8; 17:18; 18:3; Yeli 51:7; Na 3:4 †††† 17:3 1:10; 21:10; Esek 8:3; 40:2; 13:1-2 18 17:4 18:3, 16; Yeli 51:7; Esek 28:13 19 17:5 Yeli 2:20; Os 1:2 20 17:6 16:6 21 17:7 13:1-2 22 17:8 13:3; 3:5

seen wvun ke yí nu dvú ke. Yí nu ke ene ekuse ê kentu-
tuke kie kè shiile nen ηooη e, eben ê we emum egen
fô bó nu elese lo yí. Diuw nu ke eyumte bonyii bô nu yí
nshε le bô bó ke baa saη wase ediee εbo ê ηwa' bonyii
bô keηke nshii le ε kew no woη to kewεε le. Wvú nu ke
eyumte no bó nu ke eyene nyam yin e, njefo nyam yin
to nu dvú, geenen yaa bvuu nu dvú ke, ε yí bεε ke
ebvuu eto. ⁹†Fin nu fiεε ε fí shieele ekole kè keηke
bvufee. Bikuu bi nyam ye le bi bisooshwi y nu dikum
disooshwi di kpwoon we shiile yí dvú le. Bikuu bidvu
nu ten bonfon bosooshwi. ¹⁰ Bonfon bo botin nu ε bó
ε gbwe wase, ε mwaan bεε saake, ε wvumvu baa to
wase ke. Wvuwe nu ke edioo ε to, é wvú ekeηke ke
keenu dvú yí kefew e nen caan. ¹¹ Fí ekume nyam yí
bemte ye yí to nu dvú ε yí yaa bεε dvú ke, nu ε yí nu ten
nfon, ε nfon wvun nu wvu bokaη nyan, geenen ε wvú
nu ηgo bonfon bo bosooshwi ba le. Wvuwe ten nu
ke edioo ε to emum egen fô bó nu elese lo wvú.

¹² †Bitoη bi yuufe bi wo yen bin nu bonfon yuufe bô
bó baa enya wase mvuηgay mvu sa' le ê bó ke. Bó nu
ke edioo ε ghaa bó, é bó emum ekeηke mvuηgay
keesaake bô nyam yí bemte ye. Geen en bó nu ke esaw
ke yí ntam kefew e mwaan maan. ¹³ Boban bocii nu ε
bó keηke ke ηkpawce mwaan. ε bó nu ke enya mvuη-
gay mvubole mvu sa' le mvunciim ê nyam yí bemte ye.
¹⁴ †Bó nu ke ebaance etum jem bô Waa Njee, geen en é
Waa Njee eso bó, njefo wvú nu Tata botata bocii bô
Nfon bonfon bocii. Wvú nu ke etum eso bô bonyii bew
bô wvú nu ε tee ε caw ε bó leeme bô wvú sekecii."

¹⁵ †E nceendaa Nyo' we gay ê me le, "Jóo yí wo be yen
yí kpwoon nsake we shiile yí dvú le nu dikfu di bonyii
le bô bibombom bi bonyii le noo bitum noo bonyii bô
jemyi naa díew yí la. ¹⁶ †E bitoη bi yuufe bi wo be yen
bie nu ε bô bo nyam yí bemte ye nu ke ebane kpwoon
nsake we. Bó nu ke eyow mwεem mwew mvunciim é
wvú emey kenyi kencimte, é bó eηoη nyam ye ye,
emese eton wvú bô ηguy. ¹⁷ ††Fifin nu ε è lese Nyo' é
mvuntelem mvubole le bó ege fiεε fi wvú shieele, ε
mum ε ge le bó ekeηkè ηkpawce mwaan keenya
mvuηgay mvubole mvu sa' le ê nyam yí bemte ye egen
ebuy no diew Nyo' ke eto ekocen. ¹⁸ E kpwoon wvú wo
be yen we nu kelaante ke baay kè keηke mvuηgay ewe
jo bonfon bo yí nshε le bocii."

No kelaante kè Babilon nu ke egbwe

18 ††Ejim jodvu ε me n'yen nceendaa Nyo' mvu le ε
wvú shiile too we keηke mvuηgay mvu baay, ε
n'yuu we baa yí ekole ke nshε le kecii. ² †E wvú fuη
foweεwe bô diew yí temyi le, "Babilon wvu baay nu ε
gbwe wase! Wvú nu ε gbwe wase! Wvú nu ε tu wase
bvudvuu bvù bonceendaa bo dεwle le cee fó le. Wvú
nu tfum biyoy bi yiile bicii. Wvú nu wase tfum mvunyi-
im mvù nyene bô mvù bó bane mvunciim. ³ †Wvú nu ε
gbwe wase njefo bitum bicii nu ε wu wase nce we

† 17:9 13:18 †† 17:12 Dan 7:7, 24 † 17:14 19:16, 19; Dito
10:17; Mben 136:3; Dan 2:47; 1Tim 6:15 †† 17:15 17:1 †† 17:16
17:2; 18:8; Lew 21:9; Esek 23:29; Os 2:5 ††† 17:17 17:13 ††† 18:1
Yesa 13; 47; Esek 27 § 18:2 14:8; 16:19; Yesa 13:20-22; 21:9; 34:11,

nnyen kenjan wvú ε koo bó diewe mbvuum e, ε bonfon
bo yí nshε le nu ε ge wase nce nnyen kenjan bô wvú.
Bonyii bo way e bocii bo yí nshε le nu ε kuken wase yí
ye le nje kpaw we wvú wvú nu ε baance wa wvú ε
fum lo."

⁴ ††E me mbvuu n'yuw ε diew mi fuunke woη wvu we
le gayte le,

"Bonyii bem, ben ebuy lo jó,
wvu le fo ben ke eley bibefe biew e,
bô le fo ben ke eley ten ηgew wvú nu ke eto fô wvú le.

⁵ †Bibefe biew nu ε bí ε looce wase ε yinzen ε ben ε
buy fowe,

Nyo' ε kume wvú yí mwεem mwew mvù befe le.

⁶ ††Bó ege bô wvú no wvú ge bô bonyii bomew.

Bó elaw wvú yí gee diew e bokaη bofεε.

Bó egeε mbvuum mð è nu ηgew mvuηkom mvunfεem
é fiko fi wvú ké no gεεle wvu bonyii bomew e jó,
enya é wvú ewu.

⁷ †Bó efew ηgew bô nsase enya ê wvú

ke leηleη no wvú to saale ye é bvukuke ente diee ekole
kew.

Wvú shiile no kfune gvuw gayte le,

'Me nu Yaa yí kawla le,

ke me nu kpweε ηkfu ke,

ε ke me nu ηke en'yuu mbeeε nsoo ekole ke.'

⁸ ††No wvú gayte nonen, nu ke no ηgew nu ke eto
yí ye le yí diuu le dimwaan.

Kencem nu ke egbwe yí ye le, é wvú ebeeε soo ekole.
E jeη nu ke ekoo ten wvú.

Bó nu ke eton wvú bô ηguy,

njefo Nyo' Tata wvú nu ke esaw wvú nu ε wvú keηke
mvuηgay.

Bonyii bo yí nshε le nu ke ebeeε Babilon

⁹ †††Bonfon bo yí nshε le bô se gee nnyen kenjan bô
wvú, diee ye bô wvú, nu ke ebeeε ffule seke bó ε yen
no njiim bene yí ye le no wvú fiεε. ¹⁰ Bó nu ke eleeme
lo ntamndwee bô nfan no bó yene ε bó njiηsene bô
wvú. Bó nu ke ecamte ye gayte le, 'Ey me! Ey me! Ba-
bilon, wo wvú kelaante ke baay! Wo wvú kelaante kè
kuuke! ηgew nu ε mum ε to lo yí yo le ke yí ntam kefew
e nen mwaan e?'

¹¹ Bonyii bo way e bo yí nshε le nu ke ebeeε wvú soo
bikuu njefo ke wee bεε dvú wvú nu ke eguyte mwεem
mvubole ke. ¹² †††Ke wee bεε dvú wvú nu ke eguyte
mwεem mvubole diewe mvù bó kene bô ketwaa ke
bigew e kè yeεle kenεε kè baa, kenεε mvù bó kene bô
kfu eta yò lumte kenεε bô ejise ε baη ke. Ke wee bεε
dvú wvú nu ke eguyte ndvú yibo yi lemeleme kenεε yí
yeεle ηgaciηgaci, kenεε yí bonene kenεε yí yeεle ghaηη
ke. E ke wee bεε dvú wvú nu ke eguyte bite bibole bi
samte jee, kenεε mwεem mvubole mvunciim mvù bó
kene bô bigew bi keyoo le noo mwεem mvunciim mvù

14; Yeli 50:39-40; 51:8 †† 18:3 17:2; 18:11-19; Yesa 23:8; Esek
27:22-23, 33 ††† 18:4 Yesa 48:20; Yeli 51:45; 2Kol 6:17 †† 18:5
Keη 18:20 ††† 18:6 Mben 137:8; Yeli 50:29 †† 18:7 Yesa 47:8-9
§† 18:8 17:16 ††† 18:9 Esek 26:16-17; 27:30-35 ††† 18:12 Esek
27:12-24

bó kene bô bite bì lumte noo ketwaa noo ketfu noo eta yò lawkene κε. ¹³Κε wee bæε dvú wvù nu ke eguyte bite bibole bì bó keenci bonfiefy bô shfuunηkene dvú noo mwεem mvù shfuunηkene mvù bó dεεle mwεem dvú noo jiin noo kfuu bonfiefy bô shfuunηkene bomew, noo kfuu jiin dimew, † noo mbvuum noo mεem noo mvuum mo egiη e bô egiη ebo κε. Κε wee bæε dvú wvù nu ke eguyte bona' bobole noo njée noo nyámbala noo bikoto bibole bì è guute nyam κε. Ε κε wee bæε ten dvú wvù nu ke eguyte bonyii bo boyuum bô bó geese le è nu bonfaw κε. ¹⁴Bó nu ke egayte ê wvú le, 'Mwεem mvunciim mvù fitele fiuw se nu yí dvú le nu ε mvú ε gen wase, ε kpaw wo bô bvukuke bwuw bvucii ε ka wase, ε wo yaa bæε ke ebvuu eyuu eyen mvú le κε.' ¹⁵††Bonyii bo way e bô to geese mwεem kawte bigew can ye le, nu ke eleeme lo ntamndwee nu bô nfan no bó yene ε wvú yene ηgew. Bó nu ke efuunηke lo kpwe, soo bikuu camte ye gayte le, ¹⁶‡Ey me! Ey me! Yii yi baay fô kelaante ke baay kin e kè se nu ε kí ε sufe ye bô ndvú yi lemeleme noo yi yeεle ηgaciηgaci noo yi yeεle ghaηη, lawkene ye le bô biεε bì bó kene bô ketwaa ke bigew e kè yeεle noo kfuu eta yò lumte noo ejise ε baη. ¹⁷Bó nu ε mum ε yeεe κε lo bvukuke bwew yí ntam kafew e nen mwaan e?'

Ε bocee bikuu bi bonηuw e bocii bô bonyii bô lene ê bonηuw e noo bô lemte jó noo bonyii bocii bô lene ê joo kamene way, nu ke eleeme lo ten ntamndwee. ¹⁸††Bó nu ke eyene njiim yi bene no wvú fiee mum beele ghayte le, 'Kelaante kè se nu diεwe kelaante ke baay kin e nu kè la?' ¹⁹Bó nu ke ekfumte kebvu εfa no bó fuunηke kpwe soo bikuu, beele ghayte le, 'Ey me! Ey me! Yii yi baay fô kelaante ke baay kin kè bonyii bocii bô keηke bonηuw bo ê joo nu ε kuken yí bvukuke bwew e! Bó nu ε mum ε yeεe lo kí κε yí ntam kefew e nen mwaan e?' ²⁰††Ben bô nu wonη Nyo' le, ben elanηanηe finen yí fiee fi kooy fô wvú le. Ben bocii bô è nu bonyii bo Nyo' le bô boom bo ntum e bo Jisos e noo bonyii bo ntum Nyo' le bocii, elanηanηe njefo Nyo' nu ε sumten wase nsaw yí fiee fi wvú ge bô ben e!'

²¹†††E nceendaa Nyo' wvù temyi mvu mum ne tuu kebwee ke te le ε kí nu diεwe diene di baay e, shike ε dí shii ê joo yi baay e nen wuuu. No wvú shike nonen mum gay le, "È nu κε nonen no bó nu ke eshike wo wvù kelaante ke baay kè Babilon é wo eshii bô mvunηgay nen, bó saa bvuu ke eyen lo wo le κε. ²²†††Κε bó bæε ke ebvuu eyuw naa lo kome keηεε yowe keηεε ndonη keηεε sonη jo wo κε. Κε bó bæε ke ebvuu eyen naa lo ε wee lemte fiee keηεε è nu naa fi la jo wo κε. Κε bó bæε ke eyuw naa lo ε diene jemyi jo wo κε. ²³‡Κε ken'yeese bæε ke ebvuu eyεε jo wo κε. Κε bó bæε ke ebvuu eyuw naa lo ε diεw cee bvujen keηεε yi jen jemyi jo wo κε. Fí nu ke enu nonen njefo bonyii bo way e bo jo wo to nu bonyii bo baay baay bo yí nshε le, ε wo to læεle bitum bicii bô nfm yo. ²⁴‡†È nu kelaante kin kè eleme ke

† Kfuu jiin din ê diεw bala le nu le «frankincense», ε kfuu bonfiefy bô shfuunηkene ban nu ten le «myrrh». †† 18:15 Yesa 47:15; Esek 27:36 ‡ 18:16 17:4 †† 18:18 Esek 27:28-34 †† 18:20 12:12; Yeli 51:48 ††† 18:21 Yeli 51:63-64 ††† 18:22 Yesa 16:10; 24:8; Esek

bonyii bo ntum Nyo' le bô ke bonyii bô è nu bo Nyo' le nu can kí le. Ε è nu kí kè bonyii bocii bô bó yuwyi yí nshε le nu can kí le."

Ε bó no nyaa mbense ê Nyo'

¹⁹†††Ejim jodvu, ε me ne n'yuw ε fieε yosene lo wonη wvú we le diεwe è nu kebombom ke bonyii le ke baay, wamte le,

"Mbense enù fô Nyo' wese le.

È nu wvú wvù boysee bonyii, ε è keηke wvù bvukuke bô mvunηgay.

²‡†Wvú sumtene bonsaw bew bii keceεy bô je yi teytey e.

Wvú nu ε lanη wase ηgew yí kenterη ke kpwoon nsake we

wvù se beete ekole ke nshε le bô nce we nsake le.

Wvú nu ε tfuse wase envuke yí kpwoon wvudvu le ke bonyii bew bo lemme le bô wvú se yuwyi le."

³†††E bó bvuu kase no wamte le,

"Mbense enù fô Nyo' le.

Njiim yi bene ê kelaante kin e nu ke ebene κε lo sekicii se ηka."

⁴††E bocce' bo bonyii le bo mbaanfieε ncow bonew ba noo mwεem mvu mvuyuum mvu mvunεm mwe mum gbwe gen fokuse nya mbense wvú baay ê Nyo' wvù nu ε shii yí kawla le. Ε bó no gayte le, "Fí enù nonen. Mbense enù fô Nyo' le."

⁵‡†E diεw mi mum buy fô kawla le gayte le,

"Ben bocii bô nu bonyii bo lemme le bo Nyo' le,

ben ebenseè Nyo' wesebeene,

é ben bocii bô fane wvú keηεε è nu bo caan caan keηεε bo baay baay, enyaà mbense ê wvú."

Nkaw bvujen bvú Waa Njee le

⁶†††E me mbvuu ne n'yuw fieε fimew ε fí nu diεwe diεw kebombom ke bonyii le ε fí yole diεwe joo yi gbwee ê ηkonη e, wamte diεwe jan yi baykene bô mvunηgay e le,

"Mbense enù fô Nyo' le,

njefo Tata wesebeene wvù Nyo'

wvù Keηke Mvunηgay Mvunciim saake wase.

⁷‡††Beene elanηanηe, sakenè, nyaà mbense ê wvú,

njefo kefew ke bvujen bvú Waa Njee le nu ε to wase,

ε Jen nu ε wvú ε seyse wase ekole kew.

⁸‡†††Bó nu ε nya wase ndvu yi nu lemeleme

yuule lawkene wvú ε tfume."

(Ndvu yin nu gee di teytey di bonyii bô è nu bo Nyo' le.)

⁹18†E nceendaa Nyo' wvudvu bvuu gay ê me le, "Sanηe fin fi le, 'Njonη wvu baay nu wvu bonyii bô bó nu ε be bó le bó eto fô ηkaw bvujen bvú Waa Njee le.'" Ε wvú bvuu gay ê me le, "Bonjeme ban nu naa keceεy bonjeme bo

26:13 ‡ 18:23 Yesa 23:8; 47:12; Yeli 7:34 ‡† 18:24 16:6; Yesa 26:21; Yeli 51:49; Esek 24:7-8 ‡†† 19:1 4:11 ‡† 19:2 15:3; 16:6; 22:12; Dito 32:43; Mben 79:10 ‡†† 19:3 14:11; Yesa 34:10 ‡† 19:4 4:4, 6; 5:7; Mben 106:48 ‡† 19:5 11:18; Mben 22:25; 115:13; 134:1; 135:1 ‡†† 19:6 11:17; 14:2; Mben 47:5-10; 96:7-10; Saka 14:9 ‡†† 19:7 21:2 ‡††† 19:8 6:11 18 19:9 14:12; Yesa 25:6; Mat 22:2; Luk 14:15-16; 21:5; 22:6

Nyo' le." ¹⁰ †E me mum nɛ ngbwe bikaa biew e keenya n'wvum wvu baay ê nceendaa Nyo' wvun. E wvú gay ê me le, "Fo wo ege nonɛn ke. Me nu ke ten wee lemme diɛwɛ wo noo boom bo bwoo le bò leeme yí fiɛɛ fi bó jemyi ekumɛ Jisos e. Ê nyaà n'wvum wvu baay e è nu ê Nyo'. Fiɛɛ fi bó jemyi ekumɛ Jisos fin ^{††} nu ke fí kebɛɛ fi bonyii bo ntum Nyo' le to jemyi."

E Waa Nyo' tum jem so bonyii bew bo bvuban e

¹¹ †E me nɛ n'yɛn e fowe e yene, e nyambala mi yí baa leeme. E wee wvú nu yí dvú le nu e bó tenɛ le Wee wvú Leeme yí Diɛw ye le bò le Wee Kecɛɛy, e wvú ké no sumtene bonsaw bew kɛnɛɛ tumte jem ye teytey. ¹² ††Ejise eye to nu diɛwɛ leme di nguy e, e bifo bi bvunfon e nu efa jo wvú nteen. Wvú to kɛɗke diee e bó e saɗ yí ye le e wee mvu yaa nulo ekieɛ dí efey wvú ke. ¹³ †††Wvú to nu e sfuse kekum kè defe ye le e bó e lese ê bilɛm e. Diee di bó to tenɛ wvú dvú nu le Diɛw Nyo'. ¹⁴ †††E bonyii bo jem e bo wonɗ wvu we le bii ê wvú ejim e bó e jise ndvú yí lemeleme, e yí yuule baa nɛn bvuu. ¹⁵ †Nyo jem yí koole to buyte emvu jo wvú e è nu yí wvú nu ke eso bitum dvú emum esaake bí bò mvuɗɗɛ mvu baay. Wvú nu ke ebvuse shém Nyo' wvú Kɛɗke Mvuɗɗɛ Mvunciim eduɗɗɛ ê bonyii. Shém Nyo' yin nu yí ffuuke naa baay diɛwɛ nsom fò bó somte mvuntam e mbvuum buyte le. ¹⁶ ††Yí kekum kew e bò yí kebun e nu e bó to saɗ diee diɛw le, "Nfon bonfon, noo Tata botata."

¹⁷ ††E me mbvuu nɛ n'yɛn nceendaa Nyo' mvu le e wvú leeme ente jo diuu. Wvú to leeme nonɛn fuɗɗke mvunyiim mvunciim mvù bile we gayte le, "Ben eto etaashe fò ɗkaw wvu baay wvú Nyo' ge le. ¹⁸ ††Ben nu ke edie egvun e bonfon bò yo bocee bikuu bi bonyii bo jem e noo bonyii bò kɛɗke mvuɗɗɛ noo yo nyámbala bò bonyii bò bene yí, noo yo bonyii bocii bò nu bonfaw bò bò yaa nu ke bonfaw noo bonyii bo caan caan bò bo baay baay." ¹⁹ †††E me mum n'yɛn nyam yí bɛmte bò bonfon bo yí nshɛ le noo bonyii bobole bo jem e e bó taashe keetum jem bò wee wvú shilɛɛ yí nyambala le noo bew bonyii bo jem e. ²⁰ ††E jem kɛw, e wvú koo nyam yí bɛmte ye bò wee wvú to mbiayte le wen nu wee ntum Nyo'. Wee wvun nu wvú to ké no shee fwe dvu nyam yidvu, gee mwɛɛm mvu diuw wvú yumɛɛn e. Mwɛɛm mvun nu mvù yí to læle bonyii bò kɛɗke nciise nyam yí bɛmte yidvu ye le dvú, nya mbense wvu baay ê laɗ nyam yí bɛmte yidvu. Wvú to nu e tfume bó bofɛɛ ban e bó nu boyuum ê mamase yí è fiee nguy bò mvuɗɗɛ jò le. ²¹ E wvú wvú shilɛɛ yí nyambala ye le mum gbwoce kebese ke bonyii le bò nyo jem yí to buyte emvu jo wvú, e mvunyiim mvunciim die ye bonyii bodvu no ɗɛyɛte lo.

† 19:10 6:9; 22:8-9 †† Kɛnɛɛ le, "... fiɛɛ fi Jisos jemyi fin ..." † 19:11 4:1; 19:2; Mben 72:1-14; 98:9; Yesa 11:4; Esek 1:1-3; Lem 7:56 †† 19:12 1:14-15; 2:17 ††† 19:13 Yesa 63:1-6 †††† 19:13 Jon 1:1 †††† 19:14 6:2-8, 11 † 19:15 1:16; 2:26-27; 11:17; 14:14-20; Yeli 25:30-31 ††† 19:16 17:14 †††† 19:17 Esek 39:4-5, 17-19 ††† 19:18 13:16 †††† 19:19 17:12-14; Mben 2:2; Esek 38:2-9, 14-16; Saka 14:2 ††† 19:20 13:1-2, 13, 15; 14:10; 20:10, 14; 21:8; Yesa 30:33

Sa' yi bilum ntfuke

²⁰ ††E me mum nɛ n'yɛn e nceendaa Nyo' mvu shiile too fowe kɛɗke ken'yene ke kentuke kè shiile nɛn ɗooɗɗ e, noo kebwee ke ncaw e ê wvú ebo. ² †††E wvú koo kɛnguum ke nyam yí fieesene nyam joo le kie kè è nu yo yí biyvuum e ye yí è nu dɛwle bvuu nu Satan, kay bò ncaw we le wvú enù yí dvú le egen ebuy bilum ntfuke. ³ No wvú kay nonɛn, mum tfume ê kentuke kè shiile nɛn ɗooɗɗ e kie, fen, mum lay diuw wvudvu le wvú enù jò, wvu le fo wvú ebvuu eghane læle bonyii bitum e, ke egen ebuy no bilum bi ntfuke biɛ ke efey. Ejim jodvu nu e bó nu ke ekase efay wvú ecine wvú le é wvú eghanci ke yí kefew e nɛn caan.

⁴ †††E me mbvuu nɛ n'yɛn bokawla le, e bonyii bò shiile yí dvú le nu bò bó nu e nya bonsaw bò sawɛɛn can yibole. E me n'yɛn ten biyoy bi bonyii bò bó to yuwyɛ bvuuushe bikuu nje bó to fewci ekumɛ Jisos noo diɛw Nyo' le. Bonyii ban nu bò to baa nya mbense wvu baay ê nyam yí bɛmte ye bò laɗ ye, e bó to baa ge ten nciise nyam yí bɛmte yidvu fojise kɛnɛɛ can yibole ke. Boban to nu e kase tu dvú no saake bò bo Klistu yí bilum e ntfuke. ⁵ Bonyii bò to kasɛɛ tu dvú ban nu e fifin nu mbuy wvu yí kpwe le wvu fwe. Ke kebese ke bonyii le bò to kpwekenɛɛ wase to nu e kase tu dvú ke, gen buy no bilum bi ntfuke to feyɛɛ. ⁶ ††††Bonyii bò kɛɗke njoɗ wvu baay bvuu yuule, nu bò kɛɗke bvudvuu yí mbuy wvu yí kpwe le wvu fwe wvun e. Ke kpwe yi bokaɗ bofɛɛ bvuu kɛɗke mvuɗɗɛ ê bó we ke. Bó nu ke enu bocee ncese bo Nyo' le bò bo Mboyse wvú Nyo' to kawɛɛ le, e bò bó nu ke esaake egen ebuy yí bilum e ntfuke.

Bó nu ke elɛse Satan

⁷ Bilum bi ntfuke bin nu ke edioo e fey, é bó efay Satan yew ncaw e, ⁸ ††E wvú emum ebuy eto eghane læle bitum bicii bì nu yí ebuw e wonɗ yo ena le. Bitum bin nu Gog bò Magog. Wvú nu ke ebaance bó é bó eseyse keetum jem. Bó nu ke elone lo diɛwɛ monshɛɛm mo ê joo yí baay e. ⁹ ††Bó nu ke ebuy elɛn egen yí nshɛ le egem bvudvuu bvuu bonyii bò è nu bo Nyo' le bò ke-laante kè è nu fitele fiew. Geenɛn, nguy nu ke eshii fowe elɛse lo bó. ¹⁰ ††Bó nu ke emum ekoo dɛwle wvú to ghane læle bó, etfume ê mamase yí è fiee nguy bò mvuɗɗɛ jò le, fò nyam yí bɛmte bò wee wvú to mbiayte le wen nu wee ntum Nyo' nu le. Bó nu ke eyene ɗɛw fò entaɗ bò emvunsheenɗ sekecii se ɗka.

Nsaw wvu fokemɛse

¹¹ ††E me mum nɛ n'yɛn kebwee ke kawla mvu le e wvú baa lo, n'yɛn ten wee wvú to shiileɛ yí dvú le. E ebule bò nshɛ nɛ fɛɛ lo ê wvú ejise laken, e bó faɗɛ yaa bvuu yen mvú le bvudvuu le ke. ¹² †††E me n'yɛn ten

†† 20:1 10:1; 18:1; 9:1 †††† 20:2 12:3, 9 †††† 20:4 6:9; 13:15; Dan 7:9, 22; Luk 22:30; 1Kol 6:2 ††††† 20:6 1:6; 2:11 18 20:8 13:14; Yosh 11:4; Esek 38:2, 10-12 19 20:9 Ktrɗ 2; 2Bfn 1:10, 12; Mben 78:68; Esek 38:22; 39:6 20 20:10 19:20 21 20:11 5:7; 6:14; 21:1; Mben 114:3, 7; Mat 24:35; 2Bi 3:10 22 20:12 3:5; 22:12; Dan 7:9-10 23 20:12 Ksm 32:32

bonyii bocii bô to nu ε kpweken wase le bo baay baay noo bo caan caan, ε bó leeme fwe dvu kawla. ε bó yene bonɗwa', yene wvumvu ε è nu wvu εdiee ε bonyii bô kenke nshii. ε bó mum kew no sumtene bonsaw bo bonyii bô to nu ε kpweken wase le, bii no gee di wee le to nu no bó saɗ ê bonɗwa' ba le. ¹³ ε joo yi baay bvuse bonyii bô to kpwekenε wase jó ε bó to. ε kpwe bô won bonɗkfu bvuse bobole bonyii bô to kpwekenε wase ε bó to ten. ε bó mum no sumtene nsaw wee bii fiεε fi wvù to gee le. ¹⁴ †ε bó mum tfume kpwe bô won bonɗkfu ê mamase yi è fiεε nguy jó le. Mamase yi è fiεε nguy jó yin nu kpwe yi bokan bofεε. ¹⁵ ††ε diee di wee le to baa nu ε bó ε saɗ ê nɗwa' bonyii bô kenke nshii le, ε bó tfume wvù ê mamase yi è fiεε nguy jó yidvu le.

Ɛbulε ke kefe bô nshε yi fiε

21 †ε me ne n'yeɗ wase ε è nu Ɛbulε ke kefe bô nshε yi fiε le, njefo Ɛbulε ke keyvuum bô nshε yi yvum to nu ε la wase, ε joo yi baay ten yaa bæε ke. ² ††ε me n'yeɗ kelaante kè yuule kè è nu Jelusalem wvu fwe le ε kí ε buy fowe fô Nyo' le ε no shiile too nu diewe jen e ε bó ε bosen ε sufe keegen nya ê dweese. ³ ††ε me n'yuw ε diew jemyi fô kawla le foweewe le, "Ben etaa eyen, fô Nyo' nu ke ecee nu wase bô bonyii. Wvù nu ke ecee bô bó. Bô nu ke enu bonyii bew, ε wvù wvù Nyo' kebεε nu bô bó, nu Nyo' wvubo. ⁴ †††Wvù nu ke esho misem yicii ê bô ejise. Ke bonyii bæε ke ekpwee ke, ε ke fiεε fimew bæε ke enu dvù le bonyii soo bikuu kenεε beele kenεε kenke nsase mvu ke, njefo mwɛɛm mvù to shee nu, nu ε fey wase."

⁵ †††ε wvù wvuwe wvù to nu ε shii yî kawla le gay le, "Ben etaa eyen, me nu enge mwɛɛm mvunciim keseen é mvù etu mvunfem." ε wvù bvuu gay ê me le, "Saɗε fiεε fin ê nɗwa' le, njefo bonjeme ban nu bo kecεy bô bonyii egεε bvufee yî dvù le." ⁶ †ε wvù bvuu kase gay ê me le, "Fî nu ε ge wase ye. È nu me Alfa, ε è nu me Omega. È nu me Kenkewce, ε è nu me Kemεse. Wee wvù kendoɗ yumte wvù nu ε me nu nke enya wvù bô joo yi buyte fô ntoɗ joo yi nyaa nshii le é wvù ewu ε wvù baa law fiεε ke. ⁷ †Wee wvù nu ke eso nu ε wvù nu ke ekenke mwɛɛm mvun mvunciim diewe bvushew e. Me nu nke enu Nyo' we, ε wvù nu waa wem.

⁸ †††Geenen ε bonyii bô gule mvuntelem noo bô nu se mbee, noo bô buwyi mwɛɛm noo bô yuwyi bonyii noo bô gee nnyen kenjan noo bo nfm e noo bô bunlee bonyo' bomew noo bonyii bo mbiay e bocii, nu ε fibole nu ke enu ε è nu ê mamase yi è fiεε nguy bô mvunɗkan jó le. ε fifin nu kpwe yi bokan bofεε."

Jelusalem wvu fwe

⁹ †††ε nceendaa Nyo' mvu ê ngoo bonceendaa bo Nyo' le bo bosooshwiw bô to kenke bintee bi bisooshwiw bi to nu ε yinɗen bô bonɗew bosooshwiw bo ejim ba, ne to gay ê me le, "To é me enɗen enduɗɗε Jen wvù è nu kpweε Waa Njee ê wo." ¹⁰ ††ε wvù mum jo me ε me nu can Keyoy ke Nyo' le, ε bee wvù gen fô kum mvu wvu baay e ε wvù defe ê we. ε wvù duɗɗε me kelaante kè yuule kè è nu Jelusalem, ε kí ε buy fowe fô Nyo' le ε no shiile too. ¹¹ †††Kí to shiile nonen, ε n'yuu Nyo' baa yî dvù le lawkene diewe te dimew di lawkene di bó tenje le Jasba, yuule nen sakasaka diewe kenlεey e. ¹² †††Kelaante kedvu to kenke ketaaɗ ke baay ε kí defe ê we eke, ε dew nu yî ketaaɗ kedvu le yuufe ncow fεε, ε bonceendaa bo Nyo' le yuufe ncow bofεε nu fô dew yidvu le. Bó to nu ε saɗ εdiee ε dikfuu di Islael di yuufe ncow difεε yî dew ketaaɗ yidvu le. ¹³ Dew yin to nu ê keba kè diuu sane le te, nu eweewe te, nu ekuεku te, nu jò diuu seeyi te. ¹⁴ ††††εta yo kenffuy ke ketaaɗ kedvu le to nu yuufe ncow efaa ε bó ε saɗ εdiee ε boom bo ntum e bo Waa Njee le bo yuufe ncow bofεε yî eta yodvu le.

¹⁵ ††††Nceendaa Nyo' wvù to jemyi ê me to kenke nfew ebo ε è nu kemaɗ ε bó kene bô ketwaa ke bigew e kè yeεle. Nfew wvudvu to nu keefew kelaante kedvu bô dew ketaaɗ noo bimbew bi ketaaɗ e dvù. ¹⁶ †††Kelaante kedvu to nu bimbew binew ε bí nu lenlen bicii, ε mbvuw bô bvundwee noo bvundee nu lenlen. ε wvù mum few kelaante kedvu bô kemaɗ kew kie ε kí buy bomay ntfuke bô gee tin (1,500). No wvù fewεε ε mbvuw bô bvundwee noo bvundee buy ke lenlen. ¹⁷ ε wvù few ten bimbew ε bí no nu nkenken mbaanshe ncow yisoocaaɗ (36) yî kefiε le. ε nceendaa Nyo' wvudvu to few bô nfew ε è nu ke wvù wee wvu wum ké no feeke dvù. ¹⁸ †††Bó to bom bimbew bidvu bô eta yò lumte yò bó tenje le Jasba, ε wunte kelaante kedvu nu ε bó bom bô ketwaa ke bigew e kè yeεle ekinεkin ε kí yuule nen sakasaka diewe kenlεey e. ¹⁹ Bó to nu ε fee kenffuy ke kelaante kedvu le bô dikfuu di eta yò lumte le jεy jεy ε yó kenke ncóm jεy jεy. Di fwe to nu ε bó tenje le Jasba, ε di bii fó nu Safiya, ε di ditete nu Aget, ε di dinew nu Emelaal, ²⁰ ε di ditin nu Oniks, ε di disoocaaɗ nu Kanilian, ε di disooshwiw nu Klisolit, ε di nyanɗ nu Belil, ε di bvuke nu Tobas, ε di yuufe nu Klisobles, ε di yuufe ncow dimwaaɗ nu Jasint, ε di yuufe ncow difεε nu Ametist. ²¹ Dew ketaaɗ yi yuufe ncow fεε yin nu ε bó to fe bô ejise ε baɗ yuufe ncow efaa, ε bó joo jise di baɗ le dimwaaɗ mum fele diuw ketaaɗ dvù wvumwaaɗ. Je yi elaante jodvu to nu ε bó fe bô ketwaa ke bigew e kè yeεle ekinεkin, ε je yidvu yuule tosene diewe kenlεey e.

²² ††††Me nto mbaa n'yeɗ yew ncese le ê kelaante kin e ke, njefo Tata Nyo' wvù Kenke Mvunɗgay Mvunciim bô Waa Njee to nu wase yew ncese yi jó. ²³ ††††Kelaante kedvu to bvuu kenke shiie diuu kenεε kpweε wvù ebaa

† 20:14 20:10; 1Kol 15:26; 2:11 †† 20:15 3:5 † 21:1 21:5; Yesa 65:17; 2Bi 3:13 †† 21:2 3:12; 19:7; 21:9-22:5; 22:17; Yesa 52:1; Mat 22:2; Gal 4:26; Ibu 11:16; 12:22 †† 21:3 7:15; Lew 26:12; Esek 37:26-28; Saka 2:9; 2Kol 6:16 ††† 21:4 7:17; Yesa 26:19; 35:10 ††† 21:5 5:7; 21:1; Yesa 43:19; 2Kol 5:17; 19:9 † 21:6 1:8; 7:17; 22:1; Yesa 55:1; Saka 14:8; Jon 7:37 †† 21:7 2Sam 7:14; Esek 11:20 ††† 21:8 2:11; 19:20; 21:27

‡ 21:9 Yesa 54:1-17 ††† 21:9 15:1 †† 21:10 17:3; Esek 40:2; Mat 4:8 †† 21:11 21:18, 23; Yesa 60:1-3, 19; Esek 43:2 ††† 21:12 7:5-8; Ken 35:22-26; Ksm 28:21; Esek 48:30-35 ††† 21:14 Ibu 11:10; Efe 2:20 †††† 21:15 11:1; Esek 40:3 18 21:16 Esek 48:16-17 19

jó ke, njefo n'yuú Nyo' to nu wase n'yuú wvu jó, ε Waa Njee nu wase ken'yeese ke jó. ²⁴ †Bitum bicii nu ke elene wase ε ε nu ε n'yuú kelaante kedvu le, ε bonfon bo yí nshε le nu ke etoo bô bvukuke bvubole ε kelaante kin e. ²⁵ ††Kε bó nu ke eyuu ebaη dew ketaaη ke kelaante kin e diuu dimwaaη ke, njefo ke ekfuη nu ke eyuu ejiim jó ke. ²⁶ Bó nu ke etoo bô bvukuke noo kp-waw wvu bitum bicii ε kelaante kin e. ²⁷ †Geenen ke fiε fi nu se fi yuule lo nu ke eley ε kelaante kin e ke. Ke wee wvù gee mwεem mvù bemte kenεε wvù mbiayte mbiay nu ke eley jó ke. ε nu ke eley ke bonyii bô bó nu ε saη ediee ebo ε ηwa' Waa Njee wvù bó saη ediee ε bonyii bô keηke nshii le jó.

Joo yi nyaa nshii

22 ††E nceendaa Nyo' wvudvu mum duηçee me joo yi nyaa nshii ε yí buyte ekuse jo kawla Nyo' bô Waa Njee, ε yí booke yuule nen sakasaka diewe kenlεey e. ² ††Yí to booke nonen fele entelεη jo je yi ε kelaante kedvu le. Kete kè nyaa nshii to kuu biba bi joo yidvu le bicii. Kete kin to ké no yumte mvuntam bokaaη yuufe ncow bofee yí kelum e, yumte kaη mwaη mwaη yí kpwee le. ††† Bibε bi kete kin e to nu ncew yi bó fele bonyii bocii dvú. ³ †††Kε fiε fi Nyo' nu ε jiiη nu ke enu ε kelaante kin e ke. ε nu ke enu kawla Nyo' bô Waa Njee jó. Bonyii bew bo lemme le nu ke enyaa mbense wvu baay ε wvú. ⁴ †Bó nu ke eyene bvushiw bwew e, ε diee diew nu ke enu ε bó ε saη fojise fo bó. ⁵ ††Kε ekfuη bæε ke ejiim jó ke, ε bó yaa bæε ke ebvuu eshieele n'yuú wvù ε nyaa ken'yeese kenεε diuu ke, njefo Tata Nyo' nu ke enu n'yuú wvubo. Bó nu ke esaake diewe bonfon e sekεci se ηka.

Jisos too nfew caan

⁶ †††E nceendaa Nyo' wvudvu gay ε me le, "Bonjeme ban nu bo keceey bô bonyii egeε bvufee yí dvú le. Tata wvù ε nu Nyo' biyoy bi bonyii bew bo ntum e nu ε tum nceendaa we le wvù eto eduηçee ε bonyii bew bo lemme le, fiε fi keηke keeke ekooy nfew caan." ⁷ ††Jisos gayte le, "Ben eyuw, me ntoo nfew caan." Njoη wvu baay nu wvu wee wvù nu ε gee ntum Nyo' wvun wvù ε nu bonjeme bô nu ε ηwa' wvun e.

⁸ †††Me wvù Jon nu wee wvù to yuweε bvuu yen mwεem mvun e mvunciim. E me ndioo n'yuw mbvuu n'yen mvú le nonen, ηgbwe bikaa bi nceendaa Nyo' wvù to duηçi mwεem mvudvu le ε me, keenya n'wvum

21:18 21:11; Yesa 54:11-12; Esek 28:13 20 21:22 11:17 21 21:23 22:5; Yesa 60:1-2, 19-20; 24:23 † 21:24 Mben 68:29; Yesa 60:3 †† 21:25 Yesa 60:11 † 21:27 21:8; 22:15; Yesa 35:8; 52:1; Esek 44:9; 1Kol 6:9-10; 2Bi 3:13; 3:5 †† 22:1 21:6; Esek 47:1-12 †† 22:2 21:21; 2:7 ††† Kenεε le, "... yumte dikfuu di mvuntam e yuufe ncow difεε yí kelum e." ††† 22:3 7:15; Yeli 3:17 † 22:4 14:1; Mben 17:15; Mat 5:8 †† 22:5 1:6; 21:23; Dan 7:18, 27 ††† 22:6 1:1; 10:7; 19:9; Lem 11:27-28; 13:1 †† 22:7 3:11; 22:12, 20 ††† 22:8 1:9; 19:10

wvu baay ε wvú. ⁹ Geenen, ε wvú gay ε me le, "Fo wo emom ke. Me nu ke ten wee lemme diewe wo noo boom bo bwoo le bô ε nu bonyii bo ntum Nyo' le noo bonyii bô geele bonjeme bo ε ηwa' wvun e. ε nyaa n'wvum wvu baay ε ε nu ε Nyo'."

¹⁰ ††E nceendaa Nyo' wvudvu bvuu gay ε me le, "Fo wo enyile ntum Nyo' wvun wvù ε nu bonjeme bô nu ε ηwa' wvun e ke, njefo kefew kè mvú nu ekooy nu wase nceencee. ¹¹ ††Wee wvù gee mwεem mvù befe egeε ke mwεem mvù befe, é wee wvù gee nnyen egeε ke nnyen. Wee wvù gee fiε fi leη egeε ke fiε fi leη, é wee wvù yuule emey ke eyuulè."

¹² ††Jisos gayte le, "Ben eyeke eyuw, me ntoo nfew caan. E me ntoo bô nlawma keenlaw wee tfuu dvú mbii noo gee diew nu. ¹³ †††ε nu me Alfa, ε ε nu me Omega. ε nu me Fwe, ε ε nu me Ejimε. ε nu me Keηkewce, ε ε nu me Kemεse."

¹⁴ †††Njoη wvu baay nu fô bonyii bô nu ε cuke ndvú yibole, wvu le ε nulo é bó ke eley fô diuw ketaaη e egeη ε kelaante kedvu le, bô wvu le bó ke ekeηke bvudvuu keedie fô kete kè nyaa nshii le. ¹⁵ ††Bonyii bô nu ke emey ekfuη jo ketaaη nu bô gee diewe bwé le bô bo nfim e noo bô gee nnyen kenjaη noo bô yuwyi bonyii noo bô bunlee bonyo' bomew, naa noo bonyii bô koonke mbiay, mbiayte mbiay e.

¹⁶ †††Me wvù Jisos nu ε ntum nceendaa wem fô ben e keejeme mwεem mvun mvù gene fô bintaashe bi bonyii bo mbee le. Me nu Wan bô Biay yi san ε kfuu di Nfon Dawe le, ε ε nu me Jon yi Law e."

¹⁷ ††Keyoy ke Nyo' le bô Jen gayte le, "To!" Naa yee wvù yuuke gay ten le "To!" Wee wvù kendoη yumte wvú eto, é wee wvù shieele eto, é wvù ekeηke joo yi nyaa nshii ε wvú baa law fiε ke.

Ntefe wvu fokemεse

¹⁸ †††Me nciise ε wee tfuu wvù yuuke ntum Nyo' wvù ε nu bonjeme bô buyte ε ηwa' wvun e le, é wee mom lo ε bise fiεε yí dvú le, é Nyo' ke ebise bonjewe bô bó nu ε jeme ε ηwa' wvun e yí ye le. ¹⁹ ††Wee é mom ε bvuse fiεε ε bonjeme bô buyte ε ηwa' wvun e bô ε nu ntum Nyo', tu ke Nyo' yaa nu ke ecine ε wvú ekeηke kew keba ke kete kè nyaa nshii le bô kew keba ke kelaante kè yuule le kè bó nu ε saη ε ηwa' wvun e ke.

²⁰ ††Wee wvù jemyi ekumε mwεem mvun gayte le, "Yí keceey e, me ntoo nfew caan." Fí enù nonen. Tata Jisos, to! ²¹ ††Tata Jisos ebuw ben bocii bô ε nu bonyii bo Nyo' le. Fí enù nonen.

†† 22:10 Dan 12:4 †† 22:11 Yesa 56:1; Esek 3:27; Dan 12:10 ††† 22:12 2:23; 6:10; 15:3; 16:5-6; 19:2, 11; 20:12-13; 22:7; Mben 28:4; Bnqn 24:12; Yeli 17:10; Mat 16:27 ††† 22:13 1:8 ††† 22:14 7:14; Mben 118:19-20; 22:2 18 22:15 21:27; Efe 5:5 19 22:16 1:1; 5:5; 2:28; Ktj 24:17 20 22:17 21:2, 6 21 22:18 Dito 4:2; 13:1 22 22:18 Dito 29:20 23 22:19 2:7; Ksm 32:32 24 22:20 3:11; 22:6; 1Kol 16:22 25 22:21 Gal 6:18